

P. 1115 83
SCU

PRESA NOASTRĂ

(85)

NR. 1 (212) 1974

~~Încetarea activității~~
contribuția

DIN SUMAR:

- OMAGIU PRESEI UNIRII PRINCIPATELOR
- GÎNDURI ȘI INIȚIATIVE PENTRU ANUL XXX AL ELIBERĂRII,
ANUL CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.
- DEZBATERE PROFESIONALĂ: 1974—AN RECORD ÎN AGRICULTURĂ
- PRESA ȘI PEDAGOGIA SOCIALĂ
- STUDII ȘI CERCETĂRI DE PRESĂ:
  - CERINȚE ALE COMUNICĂRII DE MASĂ PRIN TELEVIZIUNE
  - O MANIERĂ CRITICABILĂ A PRESEI—SEDUCȚIILE TEHNICII
ȘI IGNORAREA OMULUI
  - POPULARIZAREA ȘTIINȚEI ÎN PRESĂ
- ZIARIȘTI ȘI UMORIȘTI
- RETORICA ZIARISTICA: PENTRU A FI CITIȚI

P 8139H

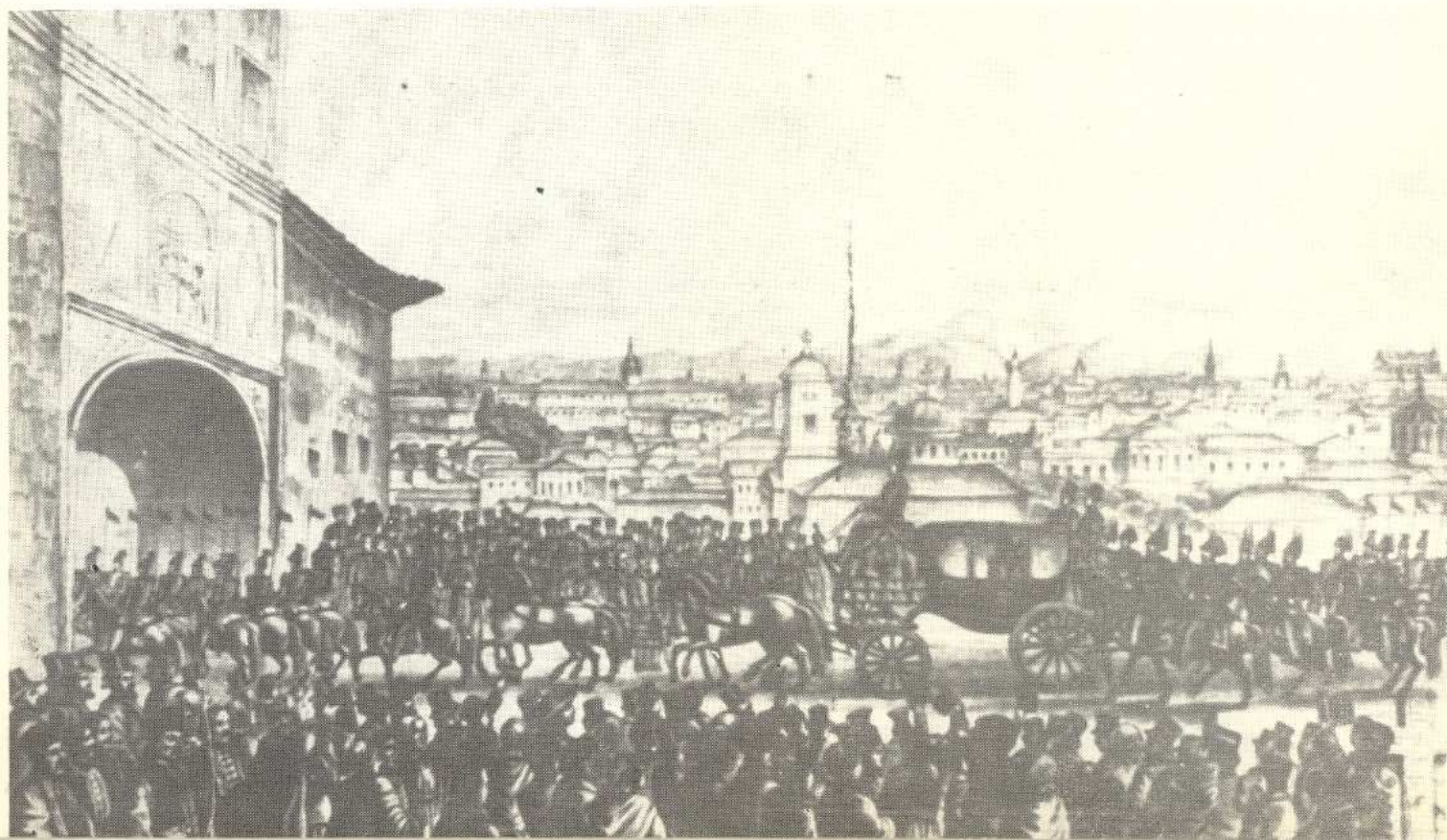
29 septembrie 1857 : solemnitata deschiderii Divanului ad-hoc (litografie de Szathmary)

---

115 ANI DE LA UNIRE

---

29 februarie 1860 : Sosirea domnitorului Alexandru Ioan Cuza în București, pentru deschiderea Camerei Naționale

Anul XIX

Nr. 1 (212)

IANUARIE 1974

PRESA NOASTRĂ

CUPRINS

OMAGIU PRESEI UNIRII PRINCIPATELOR (pag. 1)

I. Felea : GÎNDURI PENTRU AL XXX-LEA AN DE LA ELIBERARE (pag. 3)

ANCHETA NOASTRĂ

CUM ÎNTÎMPINĂ ZIARUL DUMNEAVOASTRĂ MARILE EVENIMENTE DIN 1974: ANUL XXX AL ELIBERĂRII, ANUL CONGRESULUI AL XI-LEA AL P.C.R.? (pag. 5)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

La Clubul de literatură și artă : Cartea politică (pag. 2)

La Clubul ziaristilor economiști : O dezbateră profesională pe tema : 1974 — an record în agricultură (pag. 9)

La Clubul ziaristilor de știință și tehnică : Cercetarea științifică și implicațiile sale economice (pag. 30)

La Asociația ziaristilor și scriitorilor de turism (pag. 30) ; Oaspeți (pag. 30)

Al. Crihană : Suplimentul „Milcovul“ la a X-a ediție (pag. 8)

SIMPOZION NAȚIONAL — COMUNICAREA DE MASĂ

Oltea Mișcol : Mesaj și limbaj televizual (pag. 14)

Ion Pascadi : Transmisie și receptare televizuală (pag. 15)

Virginia Crețu : Mijloacele comunicării de masă și educația pentru receptarea comunicării de masă (pag. 16)

INTERVIUL NOSTRU CU :

Ion Cerghit : Presa și pedagogia socială (interviu de Octavian Butoi) (pag. 19)

RECENZII

Dumitru Lazăr Sărăianu : Dicționar de pseudonime de Mihail Straje (pag. 18)

Mic dicționar filozofic (pag. 21)

CRONICA PUBLICISTICII

V. Birlădeanu : Ziarști și umoriști (pag. 22)

STUDII ȘI CERCETĂRI DE PRESĂ

Gh. Novac : Implicațiile unei maniere — seducțiile tehnicii și ignorarea omului (pag. 23)

Dan Lăzărescu : Popularizarea științei în presă (pag. 31)

CUM SCRIM

Luiza Seche : Valori specializate ale unor negative în limba română actuală (pag. 39)

DOCUMENTAR ZIARISTIC INTERNAȚIONAL

Dr. W. Pisarek : Retorica ziaristică — Pentru a fi citați (pag. 43)

REDACTOR ȘEF :

Petre Constantinescu

ÎN COLEGIUL DE REDACȚIE :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonamentele pentru străinătate se fac prin „ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței 64—66, POB 848

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

București, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

CONTENTS

HOMAGE TO THE PRESS SERVING THE UNION OF THE PRINCIPALITIES (page 1)

I. Felea : Reflections Related to the Year Marking the 30th Liberation Anniversary (page 3)

OUR INQUIRY

HOW DOES YOUR NEWSPAPER MEET THE GREAT EVENTS OF 1974 : THE 30th LIBERATION ANNIVERSARY, AND THE ELEVENTH CONGRESS OF THE RCP ? (page 5)

FROM THE ACTIVITY OF THE JOURNALISTS' UNION

At the Club for Literature and the Arts : The Political Book (page 2)

At the Club of Economics Journalists : Professional Discussion on „1974 — A Record Year for Agriculture“ (page 9)

At the Club of Science and Technology Journalists : Scientific Research and its Economic Impacts (page 30)

At the Association of Tourism Writers and Journalists : page 30 ; Guests (page 30)

A. Crihană : „Milcovul“ Supplement at its 10th Edition (page 8)

NATIONAL SYMPOSIUM — MASS MEDIA

Oltea Mişcol : Televisual Message and Language (page 14)
Ion Pascadi : Televisual Broadcasting and Reception (page 15)

Virginia Creţu : Means of Mass Media and Education for Mass Media Reception (page 16)

OUR INTERVIEW

Ion Cerghit : About the Press and Social Pedagogy. An Interview Taken by Octavian Butoi (page 19).

BOOK REVIEW

Dumitru Lazăr Sărăianu : Dictionary of Pen Names by Mihail Straje (page 18)
Handbook of Philosophy (page 21)

THE JOURNALIST'S CHRONICLE

V. Birlădeanu : Journalist and Humourists (page 22)

PRESS STUDIES AND RESEARCHES

G. Novac : Implications of a Manner of Writing — Technological Allurement and Ignorance of Man (page 23)

Dan Lăzărescu : Press Dissemination of Science (page 31)

HOW WE WRITE

Luiza Seche : Specialized Values of Negatives in the Present-Day Romanian Language (page 39)

INTERNATIONAL DOCUMENTARY

Dr. W. Pisarek : Journalistic Rhetoric — To Attract Readers (page 43)

EDITOR IN CHIEF :
Petre Constantinescu
EDITORIAL BOARD :

Constantin Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Chet Subeditor), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu and A. N. Trestieni

Subscriptions for readers abroad should be placed with „ROMPRESFILATELIA“, Serviciul Import-Export Presă, Bucharest, Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. — Box 848
EDITORIAL OFFICE AND ADMINISTRATION
Bucharest, Calea Victoriei 163
Phone : 50 77 15

SOMMAIRE

HOMMAGE À LA PRESSE DE L'UNION DES PRINCIPAUTÉ ROUMAINES (page 1)

I. Felea : Pensées à la veille du XXX-ème anniversaire de la libération (page 3).

NOTRE ENQUETE

Comment accueille votre journal les grands événements qui auront lieu en 1974 : le XXX-ème anniversaire de la libération et le XI-ème Congrès du P.C.R. ? (page 5)

ASPECTS DE L'ACTIVITE DE L'UNION DES JOURNALISTES

Au Club de littérature et d'art : Le livre politique (page 2)

Au Club des journalistes économistes : Un débat professionnel sur le thème : 1974 — Année record en agriculture (page 9)

Au Club des Journalistes du domaine de la science et de la technique : La recherche scientifique et ses implications économiques (page 30)

A l'Association des journalistes et des écrivains de tourisme : (page 30) ; Nos hôtes (page 30)

SYMPOSIUM

Al. Crihană : Le supplément „Milcovul“ à sa X-ème édition (page 8)

SYMPOSIUM NATIONAL : LA COMMUNICATION DE MASSE (MASS-MEDIA)

Oltea Mişcol : Message et langage télé-visuel (page 14)

Ion Pascadi : Transmission et réception télé-visuelle (page 15)

Virginia Creţu : Les moyens de la communication de masse et l'éducation pour une bonne réception de la communication de masse (page 16)

NOTRE INTERVIEW AVEC :

Ion Cerghit : La presse et la pédagogie sociale (interview réalisée par Octavian Butoi) (page 19)

PRESENTATIONS DE LIVRES NOUVEAUX :

Dumitru Lazăr Sărăianu : Dictionnaire de pseudonymes de Mihai Straje (page 18)
Petit dictionnaire philosophique (page 21)

LA CHRONIQUE DU JOURNALISME :

V. Birlădeanu : Des journalistes et des humoristes (page 22)

ETUDES ET RECHERCHES DE PRESSE :

Gh. Novac : Les implications d'une manière — les séductions de la technique et l'homme ignoré (page 23)

Dan Lăzărescu : La vulgarisation de la science par l'intermédiaire de la presse (page 31)

COMMENT — ECRIVONS — NOUS ?

Luiza Seche : Valeurs spécialisées de certaines négations dans la langue roumaine actuelle (page 39)

DOCUMENTAIRE JOURNALISTIQUE INTERNATIONAL :

Dr. W. Pisarek : La rhétorique journalistique ; Pour être lus (page 43)

RÉDACTEUR EN CHEF :

Petre Constantinescu

COLLÈGE DE RÉDACTION formé de :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secrétaire général de rédaction), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Pour tout abonnement, s'adresser à „ROMPRESFILATELIA“ — Service „Import-Export et Presse“ — 64—66, Calea Griviţei — Bucarest — Boîte Postale 848
RÉDACTION ET ADMINISTRATION :
163, Calea Victoriei — Bucarest
Téléphone : 50 77 15

INHALT

WÜRDIGUNG DER PRESSE DER VEREINIGTEN FÜRSTENTÜMER (S. 1)

I. Felea : GEDANKEN FÜR DAS XXX. JAHR SEIT DER BEFREIUNG (S. 3)

Unsere rundfrage

WIE BEGEHT IHRE ZEITUNG DIE GROSSEN EREIGNISSE VON 1974 : DAS XXX. JAHR DER BEFREIUNG, DAS JAHR DES XI. PARTEITAGS DER RKP (S. 5)

AUS DER TÄTIGKEIT DES JOURNALISTENVERBANDES

Im Klub für Literatur und Kunst : Das politische Buch

Im Klub der Wirtschaftsjournalisten : Berufsdebatte zum Thema : 1974 — Rekordjahr in der Landwirtschaft (S. 9)

Im Klub der Journalisten für Wissenschaft und Technik : Die wissenschaftliche Forschung und ihre ökonomischen Auswirkungen (S. 30)

Bei der Gesellschaft der Journalisten und Schriftsteller für Tourismus : (S. 30) ; Gäste (S. 30)

Al. Crihană : Beilage „Milcovul“, zur X. Ausgabe (S. 8)

LANDESSYMPOSION — MASSENKOMMUNIKATION

Oltea Mişcol : Televisuelle Botschaft und Sprache (S. 14)

Ion Pascadi : Televisuelle Sendung und Empfang (S. 15)

Virginia Creţu : Die Mittel der Massenkommunikation und die Erziehung für Empfang der Massenkommunikation (S. 16)

UNSER INTERVIEW MIT :

Ion Cerghit : Presse und soziale Pädagogie (Interview mit Octavian Butoi) (S. 19)

REZENSIONEN

Dumitru Lazăr Sărăianu : Pseudonymenwörterbuch von Mihail Straje (S. 18) Kleines philosophisches Wörterbuch (S. 21)

CHRONIK DER PUBLIZISTIK

V. Birlădeanu : Journalisten und Humoristen (S. 22)

PRESSESTUDIEN UND-FORSCHUNGEN

Gh. Novac : Die Implikationen einer Manier — die Seduktionen der Technik und das Ignorieren des Menschen (S. 23)

Dan Lăzărescu : Die Popularisierung der Wissenschaft in der Presse (S. 31)

WIE SCHREIBEN WIR

Luiza Seche : Spezialisierte Werte einiger Negative in der aktuellen rumänischen Sprache (S. 39)

INTERNATIONALE JOURNALISTISCHE DOKUMENTATION

Dr. W. Pisarek : Journalistische Rhetorik — Damit sie gelesen werden (S. 43)

CHEFREDAKTEUR
Petre Constantinescu
REDAKTION KOLEGIU :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Redaktionssekretariat), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonamente für Ausland „ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — Bucureşti — Calea Griviţei 64—66, POB 848
REDAKTION UND ADMINISTRATION
Bucureşti, Calea Victoriei nr. 163
Telefon : 50 77 15

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕЧАТЬ ОБ ОБЪЕДИНЕНИИ РУМЫНСКИХ КНЯЖЕСТВ (стр. 1)

И. Феля : Думая о XXX годовщине освобождения (стр. 3)

НАША АНКЕТА

* Как встречает ваша газета великие события 1974 года: XXX годовщину освобождения, XI съезд РКП? (стр. 5)

ИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОЮЗА ЖУРНАЛИСТОВ

В клубе литературы и искусства : Политическая книга (стр. 2)

В клубе журналистов-экономистов : Проффессиональная беседа на тему: „1974 год — рекордный год в сельском хозяйстве“ (стр. 9)

В клубе журналистов, занимающихся вопросами науки и техники : Научное исследование и его влияние на экономику (стр. 30)

В Ассоциации журналистов и писателей, занимающихся вопросами туризма : (стр. 30); Гости (стр. 30)

А. Криханă : Приложение „Милковул“ к X изданию (стр. 8)

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ СИМПОЗИУМ — МАССОВОЕ СООБЩЕНИЕ

Олтя Мишкол : Содержание и язык телеразговоров (стр. 14)

Ион Паскади : Телевизионная передача и прием (стр. 15)

Вирджиния Крецу : Средства массового сообщения и воспитание восприятия средств массового сообщения (стр. 16)

НАШИ ИНТЕРВЬЮ

Ион Чергит : Печать и социальная педагогика (интервью Октавиана Бутуй) (стр. 19)

РЕЦЕНЗИИ

Думитру Лазăr Сăряну : Словарь псевдонимов Михаила Страже (стр. 18)

* * * Малый философский словарь (стр. 21)

ХРОНИКА ПУБЛИЦИСТИКИ

В. Бырлăдяну : Журналисты и юмористы (стр. 22)

ТРУДЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ В ПЕЧАТИ

Г. Новак : Осложнения, вызываемые манерой писать — обольщение техники и игнорирование человека (стр. 23)

Дан Лăzăреску : Популяризация науки в печати (стр. 31)

КАК МЫ ПИШЕМ

Луиза Секе : Специализированные ценности некоторых негативов в современном румынском языке (стр. 39)

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛИСТСКИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ОТДЕЛ

Д-р В. Писарек : Журналистская риторика — Для того, чтобы нас читали (стр. 42)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Петре КонстантINESКУ

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ :

Конст. Антип, Антал Алберт, Валентин Кымпяну (ответственный секретарь редакции), К. Н. Константину, Ион Феля, Нестор Игнат, Василе Иосипеску, Николае Морару, Октавиан Палер, Александру Попеску, Илие Рăдулеску, Ал. Н. Трестиян

Абонемента для заграницы:

„ROMPRESFILATELIA“—Serviciul Import-Export Presă — Bucureşti — Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. — Box 848

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ:
BUCUREŞTI, CALEA VICTORIEI Nr. 163
ТЕЛЕФОН: 50.77.15

SUMARIO

* * * HOMENAJE A LA PRENSA DE LA UNION DE LOS PRINCIPADOS RUMANOS (pág. 1)

I. Felea : PENSAMIENTOS EN EL XXX AÑO DESDE LA LIBERACIÓN (pág. 3)

NUESTRA ENCUESTA

¿Cómo acoge su periódico los grandes acontecimientos de 1974 : el XXX cumpleaños de la liberación, el XI-mo Congreso del Partido Comunista Rumano? (pág. 5)

ASPECTS DE LA ACTIVIDAD DE LA UNION DE LOS PERIODISTAS

Al Club de literatura y arte : El libro político (pág. 2)

Al Club de los periodistas del dominio de la economía : Un debate profesional sobre el tema : 1974 — año record de la agricultura (pág. 9)

Al Club de los periodistas de ciencia y técnica : La investigación científica y sus implicaciones económicas (pág. 30)

A la asociación de los periodistas y escritores de turismo ; Nuestros huéspedes (pág. 30)

Al. Crihană : El suplemento „Milcovul“ a su X-ima edición (pág. 8)

SIMPOSIUM NACIONAL — LA COMUNICACIÓN DE MASAS (MASS-MEDIA)

Oltea Mişcol : Mensaje y lenguaje tele-visual (pág. 14)

Ion Pascadi : Transmisión y recepción tele-visual (pág. 15)

Virginia Creţu : Los medios de la comunicación de masas y la educación en vistas de la recepción de la comunicación de masas (pág. 16)

NUESTRO INTERVIU CON :

Ion Cerghit : La prensa y la pedagogía social (entreviú realizado por Octavian Butoi) (pág. 19)

RESEÑAS DE LIBROS NUEVOS

Dumitru Lazăr Sărăianu : Diccionario de seudónimos, de Mihaíl Straje (pág. 18)

Pequeño diccionario filosófico (pág. 21)

LA CRÓNICA DEL PERIODISMO

V. Birlădeanu : Periodistas y humoristas (pág. 22)

ESTUDIOS E INVESTIGACIONES DE PRENSA

Gh. Novac : Las implicaciones de una manera — las seducciones de la técnica y el hombre ignorado (pág. 23)

Dan Lăzărescu : La popularización de la ciencia por la prensa (pág. 31)

¿ **COMO ESCRIBIMOS ?**

Luiza Seche : Valores especializados de unas negaciones en el idioma rumano actual (pág. 39)

DOCUMENTARIO PERIODISTICO INTERNACIONAL

Dr. W. Pisarek : La retórica en el periodismo — Para tener muchos lectores (pág. 43)

EL JEFE DE REDACCIÓN

Petre Constantinescu

COLEGIO DE REDACCIÓN :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Secretar general de redacción) : C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

---

Los abonamente para estrajeros se pueden hacer para la agencia : „ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export-Presă — Bucureşti — Calea Griviţei 64—66, POB 848

REDACCIÓN :

Bucureşti, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

OMAGIU

PRESEI UNIRII PRINCIPATELOR

Trecerea într-un an nou, se însoțește, la noi, românii, de împlinirea unui nou an de la unire; și atunci, din reflecția la faptul întemeietor al României moderne, se aprinde un gând de recunoștință și pentru cei ce au fost vestitorii săi luptători: ziaristi, publiciști, presa unirii.

În cele ce urmează nu e vorba de un articol sau de un studiu dat asupra presei române din perioada luptei pentru Unirea Principatelor, lucru pentru care s-ar cere sute de pagini, ci numai de un omagiu adus cu prilejul celei de a o sută cinsprezece aniversări a acestui măreț act din istoria poporului român.

Un omagiu pentru toate ziarele și revistele românești de pe ambele versante ale Carpaților, care au luptat pentru Unire;

Un omagiu pentru foile Moldovei, **România literară** (1855), **Steaua Dunării** (1850), **Zimbrul și Vulturul** (1859);

Un omagiu pentru periodicele Țării Românești, **Românul** (1857), **Buciumul** (1857), **Concordia** (1857), **Dimbovița** (1858), **Naționalul** (1858);

Un omagiu pentru publicațiile Transilvaniei, mai vechi și mai noi, **Gazeta de Transilvania** (1838), **Foaia pentru minte, inimă și literatură** (1838), **Telegraful român** (1853), care toate împreună — au susținut această luptă și care, prin articolele și informațiile lor au făcut să tresalte și să vibreze mii de inimi însetate de dorul Unirii și să le mobilizeze pentru apriga luptă națională a deceniului următor revoluției de la 1848;

Un omagiu pentru scrisul publicistic prounionist al marilor poeți istorici, cărturari, luptători politici ai acestei perioade care au dat viață și au făcut să strălucească periodicele de mai sus: Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, C.A. Rosetti, Cezar Bolliac, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Boerescu, George Barițiu, Aaron Florian;

Un omagiu pentru toți colaboratorii lor cunoscuți sau anonimi, pentru purtătorii de condei, pentru tipograful și zecarii vremii;

Un omagiu pentru toți cei care într-un fel sau altul au luptat pe baricadele presei pentru a face ca „visarea“ tuturor marilor noștri domni, — cum o numea Bălcescu — a tuturor patrioților, a tuturor românilor, să se transforme într-o realizare grandioasă;

Un omagiu pentru toți cei care prin scrisul, prin zbuciumul și prin lupta lor fără preget și fără șovăire au făcut ca Moldova, Țara Românească și Transilvania să se contopească în orizontul și lumina unui singur stat: **România**.

„Principatelor — afirma „Gazeta Transilvaniei“ la 7 mai 1855 — li se cuvine și le trebuie înlăuntrul

o neatîrnare cu totul suverană, proprie, națională a lor... și să se unească într-un singur stat românesc“.

„Principiul Unirii“ — scria „Concordia“ la 16 martie 1857 — stă în a avea strînse la un loc toate elementele constitutive ale puterilor noastre naționale sau amănunchierea tuturor instituțiilor de administrare obștească... o singură legislatură, o singură putere executivă, o singură putere judecătorească, o singură armată care să ne apere țara... o singură pulsare în viața națională, un singur trup însuflețit printr-aceeași credință, printr-aceeași speranță, printr-aceleași amor de patrie“.

„Înălțarea pe tronul Moldovei — preciza „Steaua Dunării“ la 8 ianuarie 1859 — a prea Înălțatului Domn Alexandru Ioan I este astăzi în ochii tuturor românilor, în ochii Europei și a lumii întregi, dovada supremă că Unirea Principatelor este singura viață cu care românii trăiesc“.

La 31 ianuarie, după ce Cuza fusese ales domn și al Țării Românești, „Românul“ mărturisea: „Sintem cinci milioane de frați uniți astăzi sub un singur domn, pe care îl iubim precum iubește mama pe fiul ei, căci domnul nostru este de noi înșine. Avem Mare, avem Dunărea și Carpații, cu cele mai roditoare cîmpii din Europa. Nici Ștefan, nici Mircea, nici Mihai nu au avut cît are Alexandru Ioan I“.

În „Naționalul“ de la 5 februarie 1859 se scria: „Ziua de 24 ianuarie va rămîne una din cele mai mari zile ale istoriei noastre. Dar dacă actul este mare, cu atît noi am cădea în ochii noștri și ai posterității dacă nu vom continua a-l susține cu desulă tărie și energie“.

Datoria generației care a făcut Unirea Principatelor era arătată în același an în luna octombrie, printr-un înălțător articol publicat în „Dimbovița“:

„Noi credem că de acum înainte se deschide arena speranțelor celor mai frumoase, luptelor celor mai energice, sacrificiilor celor mai nobile pentru întemeierea templului de naționalitate română. Pentru acest neam român nu a sosit încă timpul cînd popolii oboșiți de lucruri mari și serioase se repauză un moment și culeg fructul ostenețelor lor: acel timp este încă departe de noi. Nu este dat acestei generații a se odihni încă“.

Omagiu celor care au gândit și înfăptuit așa!

Omagiul presei din România de astăzi — presă a generațiilor ce își vor găsi odihnă, cînd patria va fi urcat culmile celei mai înalte civilizații și culturi — omagiu adus presei române luptătoare pentru Unirea Principatelor și pentru desăvîrșirea statului unitar român!

CARTEA POLITICĂ

Membrii Clubului de literatură și artă au invitat la această dezbateră profesională pe marginea cărții social-politice și a exigențelor criticii de specialitate, pe directorul Editurii politice, Valter Roman care a prezentat o expunere.

În continuare, pe marginea temei propuse au susținut intervenții: Petru Berar („Era socialistă“), Ioan Erhan („Scînteia“), Radu Cezar (Televiziune). Au urmat discuții în cadrul cărora participanții din diferite redacții și-au exprimat părerile cu privire la punctele de vedere expuse de referenți, făcînd propuneri pentru o mai bună funcționare a relației editură-presă în scopul unei cât mai operative informări a publicului despre noile apariții.

Din referatele prezentate ca și din luările de cuvînt spicuim acele puncte de vedere care se referă la relația presă-cartea politică.

În cuvîntul său, **Valter Roman**, după ce a făcut o succintă trecere în revistă a titlurilor editate în anul 1973 de către Editura politică referindu-se, totodată, și la cîteva din proiectele editoriale ale anului 1974, a exprimat dorința ca în paginile ziarelor și revistelor noastre recenzia cărții politice să ocupe un loc constant, deoarece cu excepția ziarului „Scînteia“ și a revistei „Era socialistă“ celelalte publicații prezintă rar cartea politică și cînd o fac nu reușesc totdeauna să găsească forme de prezentare care să atragă pe cititori, să evite șablonul. O altă cerință exprimată de vorbitor s-a referit la obligatoria competență a celor cărora le sînt încredințate prezentările și recenziile cărților politice. De asemenea, televiziunea ar putea face mai mult, atît pe linia informării despre noile apariții cît și a prezentării, și de ce nu, a dezbaterii ideilor puse în circulație de o lucrare sau alta apărută în Editura Politică.

Petru Berar și-a exprimat, în intervenția sa, părerea că în presa noastră se resimte acut lipsa unor critici, personalități care să abordeze competent cartea politică. La televiziune uneori sînt umbrite lucrări fără a se aduce argumente, cei invitați să discute limitîndu-și obiectiile la faptul că nu pot determina cu precizie dacă lucrarea este eseu sau tratat.

Presa și radioteleviziunea nu ar trebui să se mărginească la prezentarea unor cărți apărute ci, de exemplu, să dezbată cauzele unei carențe sesizate și de documentele noastre de partid și anume faptul că nu se acordă suficientă atenție generalizării fenomenelor social-politice din etapa actuală pe care o străbate țara noastră; sînt absente lucrări social-politice necesare publicului.

De asemenea presa ar trebui să remarce și să exprime mai pregnant punctul de vedere potrivit căruia cartea social-politică are un caracter impersonal, deseori este inodoră și incoloră, neputîndu-se deosebi o lucrare de alta prin marca personalității autorului.

Publicațiile noastre ar putea periodic să analizeze

cîte o colecție ca de ex. „Sociologia militans“. Ar fi cuprinse măcar în referiri generale titluri care apar și despre care nimeni nu scrie nimic, care nu atrag atenția nimănui.

Atunci cînd apar prezentări și recenzii, arareori autorii acestora își exprimă un punct de vedere clar, laudativ sau critic, ceea ce demonstrează că opera de popularizare a cărții social-politice nu a reușit să se detașeze de formalism. Se consideră prea adeseori că tot ceea ce apare are girul redactorilor editurii, și se trece ușor peste diletantismul multora dintre lucrările apărute. Este de asemenea recomandabil ca o lucrare să fie judecată atît în lumina ultimelor documente de partid apărute cît și în ansamblul documentelor apărute în ultima perioadă.

Ioan Erhan a spus printre altele că raportîndu-ne la tendințele pozitive în care s-a înscris cartea social-politică în ultimii ani se poate aprecia că, din păcate, critica nu a reușit încă să se alinieze acestor tendințe pozitive. Ea păcătuiește, atunci cînd este prezentă în coloanele publicațiilor, prin formalism, prin relevarea unor aspecte secundare, abătîndu-se astfel atenția de la ceea ce este esențial.

Lipsește din presă și de la televiziune dezbateră, confruntarea de idei pe marginea principalelor lucrări social-politice apărute.

În continuare vorbitorul a arătat că din consultarea publicului cititor s-au relevat cîteva doleanțe de care Editura politică ar putea ține cont în viitor, pe care pînă în prezent, de altfel nici presa, nu le-a ridicat în coloanele sale. Este vorba de necesitatea editării unei ediții îmbunătățite a „Manualului de etică și echitate socialistă“ (căruia, printre alte lacune i se reproșează și abundența în formulări abstracte), precum și de necesitatea sporirii volumului de literatură social-politică adresată tineretului studios.

Radu Cezar (Tv.) a arătat în cuvîntul său că presa are un rol mare în soarta cărții. Totuși presa scrisă și cea vorbită este încă departe de a face tot ceea ce îi incumbă, ca mediatore de cultură, cel puțin în ce privește cartea social-politică. Ne lipsește figura de cronicar de carte social-politică, vehiculor al ideilor cărții, de o probitate profesională dincolo de orice dubii și care să aibă și girul unei continuități (ca un M. Ralea care a semnat constant „Cronica ideilor“).

Faptul că la televiziune de popularizarea cărții se ocupă două redacții, și cea culturală și cea social-politică, constituie o dificultate. Astfel la rubrica „Viața cărților“ — de care se ocupă redacția culturală apar numai prezentări de cărți ce aparțin beletristicii. Inexistența unei emisiuni pentru cartea social-politică se răsfrînge negativ asupra informării cititorului, care nu poate fi astfel la curent nici măcar cu titlurile noi apărute.

La televiziune n-a existat pînă acum o preocupare pentru latura de informare; atunci cînd s-a ocupat de cartea social-politică, redacția a prezentat selectiv lucrări apărute, a încercat dezbateri pe marginea acestora, ceea ce nu este însă suficient.

* * *

Publicînd aceste păreri exprimate în cadrul deosebit de interesantei dezbateri organizate de Clubul de literatură și artă, ne gîndim că n-ar fi lipsit de interes ca și ziarele județene să-și propună, în cadrul rubricilor culturale, informarea constantă a cititorilor cu titlurile apărute în Editura politică, iar în limita posibilităților de spațiu, chiar și unele prezentări ale lucrărilor de larg interes.

G Î N D U R I

PENTRU AL XXX-^{LEA} AN

Anul 1974 cuprinde o dată aniversativă de deosebită importanță: se împlinesc 30 de ani de la eliberarea țării noastre în acel neuitat August 1944, când și presa românească a cunoscut o fundamentală schimbare.

În noaptea de 23 spre 24 August, în atelierile tipografice „Dacia Traiană” am asistat la un moment crucial în istoria presei noastre. Pagini de presă fascistă, pregătite pentru calandrare, au fost ridicate de muncitori și aruncate în cazanul de plumb topit... Nu puteam să-mi desprind privirea de la flăcările ce topeau acele pagini de presă sinistră, cu sentimentul intens că trăiesc un moment simbolic: în timp ce soldații noștri întorceau armele împotriva cotropitorilor hitleriști, paginile care cuprindeau îndemnuri negre, se chirceau și dispăreau în argintul plumbului topit. Apoi muncitorii au cules și au calandrat paginile primelor ziare ale presei noi: România liberă și Libertatea.

Anul acesta, la 23 August, se împlinesc 30 de ani de atunci. De fapt, din punct de vedere istoric, pentru militanții revoluționari presa nouă era continuatoarea — în condiții noi, cu sensuri mai largi — a presei cinstite democratice, a presei muncitorești din trecut, socialiste, comuniste, ale cărei ziare și reviste erau cenzurate într-un mod infam, suprimate, iar redactorii erau urmăriți, arestați și condamnați pentru faptul că publicau articole care propagau ideile innoitoare, deși Constituția burgheză vorbea despre „libertatea presei”. Istoria presei muncitorești conține pagini despre ziare socialiste zilnice românești încă din secolul trecut, cum era **Lumea nouă**, iar în primul deceniu al secolului XX, **România muncitoare**, o adevărată enciclopedie a luptelor muncitorești dinaintea de primul război mondial, după care a urmat neuitatul ziar **Socialismul** din anii avântului revoluționar — 1918—1920, al cărui conținut a crescut odată cu transformarea partidului socialist în partid comunist. **Socialismul** din anii 1921—1924 a fost un autentic luptător revoluționar, gîtit în 1924, în același timp cu ilegalizarea partidului comunist, în pofida „garanțiilor constituționale” ale regimului bazat pe exploatare și asuprire.

Acum cînd evocăm luminosul 23 August, nu putem lăsa uitării anii de luptă care au dus la făurirea lui, anii 1924—1944! Ani grei pentru presa democratică, socialistă și comunistă, două decenii de sălbatică teroare împotriva presei ilegale comuniste. Cu sacrificii mari au apărut **Scinteia**, **România liberă** și alte publicații, de mărimi modeste, dar pline de elanul luptei revoluționare și de speranța în victorie. Răsfoind colecțiile ziarelor din acea vreme, apărute legal, se poate vedea că unele articole din ziarele progresiste aveau spații albe printre coloane. La un moment dat cenzura a interzis și spațiul alb. Atunci, nefiind timp pentru repaginarea, prin înlocuirea cu alte articole — care, și ele, la rîndul lor, puteau fi ciopirțite de foarfeca cenzorului — spațiul alb era umplut cu vignete. Se puneau, uneori, atîtea vignete, încît articolul abia de se mai putea citi. Pînă la urmă ziarul sau revista, care erau bănuite de a fi influențate de ideile comuniste, erau suprimate.

Comuniștii au dat mereu jertfe grele din rîndurile celor ce făceau să pătrundă în mase cuvîntul partidului. Astfel, la începutul lunii februarie 1944, o echipă de agenți de siguranță a arestat 20 de tineri de la tipografia „Dacia Traiană”. Ei au fost transportați în strada Armoniei nr. 4 și forțați să se recunoscă vinovați de activitate subversivă. La refuzul lor, ei au fost supuși unui regim de tortură că pe vremea inchiziției. Tinărului student Dan Lazarovici i s-a cerut să recunoască fapte și să dea nume. „Refuzul dîrz și neclintit a îndîrjit bestiiile ucigașe. Loviturile... curgeau ca și singele său. După o noapte întreagă, de iad, în dimineața zilei de 10 februarie și-a dat sufletul ca un erou, fără să i se fi smuls nimic din ce ar fi dorit criminalii” (Buletinul Apărării Patriotice, nr. 1 din iunie 1944).

În acest al 30-lea an al eliberării ne vom aminti de ziarele apărute după 23 August 1944 cînd întregul popor muncitor, mobilizat de partid, lupta și înfăptuia condițiile trecerii la revoluția socialistă, cînd soldații români dădeau jertfe grele alături de armata sovietică, pentru eliberarea întregului pă-

mînt al patriei, pentru zdrobirea hitlerismului, cînd presa noastră milita pentru realizarea intereselor vitale ale poporului român, ale oamenilor muncii, de la orașe și sate, ale viitorului luminos al țării, răspunzînd sarcinilor sale istorice. Și nu fără mari primejdii, căci din umbră redactorii erau pînziți, și însăși viața lor amenințată de elementele reacționare, de bandiți care erau gata să acționeze împotriva libertății și democrației împotriva noii orînduirii.

Datorită prezenței în redacții a unor ziariști cu experiență, care au gândit, scris și tipărit în trecut, în condiții grele, presa de partid, publicațiile noi de-acum 30 de ani conțin pagini de antologie. Noile generații de ziariști vor putea să cunoască din coloanele lor, ca dintr-o cronică vie, suflul innoitor, istoric al presei noastre de la începutul acestor 30 de ani. Tinerii ziariști vor putea învăța din scrisul de atunci că fiecare rînd tipărit poate și trebuie să dogorească conștiința cititorului la focul problemelor zilei, ca un autentic purtător de cuvînt al maselor în luptă pentru făurirea unei vieți mai bune, în care fiecare să se regăsească pe sine.

Fără-ndoială, presa noastră de azi este superioară celei de la începuturile presei noi. Aria ei e mai largă, corespunzătoare prezenței întregului popor pe șantierul construcției socialiste naționale și spirituale. Pregătirea, din punct de vedere cultural, a celor care lucrează în presă, e mai bogată, și cunoașterea ideilor călăuzitoare ale Partidului Comunist Român, — mai profundă. Dar există și unele minusuri față de anii aceia, unele pierderi pe drum a unor bunuri de presă. De pildă reportajul. Reportajul bun, cu conținut bogat, într-o rodnică limbă a minții și a inimii, înțeleasă și deopotrivă simțită de popor.

Presa noastră de azi se situează pe o treaptă mult mai înaltă decît cea din trecut și pentru că conținutul ei corespunde unei etape istorice superioare, devenind, în sensul cel mai bun al cuvîntului o presă-școală pentru marile mase ale poporului, constructor al unei realități complexe, societatea socialistă multilateral dezvoltată. Mare respect trebuie să avem noi ziariștii pentru presa de azi, deoarece ea reflectă cu fidelitate și vrednicie politica complexă, creatoare a partidului nostru.

Fac o mărturisire colegilor mei, mai vîrstnici și mai tineri. M-am obișnuit, încă din tinerețe, să citesc unele articole cu creionul în mînă. În anii noștri mi se întîmplă, adeseori, s-o rog pe tovarășa mea de viață să-mi păstreze **Scinteia**, după ce o răsfoiesc dimineața, pentru a citi, **după muncă**, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu.

La vîrsta mea, nu mai pot frecventa școli. Dar cînd citesc, seara, cu creionul în mînă, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, învăț. Aflu **esențialul** din viața noastră contemporană. Pot să văd cu ochii minții relieful tot mai viu a ceea ce acum mai bine de o jumătate de secol a fost doar un luminos contur: idealul tinereții mele — socialismul și comunismul. Uneori sint furat de expunerea clară, într-o limbă literară armonioasă — pe care o înțelege orice om al muncii — uitînd să mai sublinieze anumite pasaje.

Astfel de documente, de înaltă știință și educație socialistă, nu pot fi găsite în presa de odinioară, ele apar numai în presa **nouă**, comunistă, presă-școală, de minte, de suflet și de acțiune pentru milioanele de truditari creatori.

Coloanele din anul acesta cu privire la construcția socialistă, la îndeplinirea planului înainte de termen, se vor intrupa și mai mult ca pînă acum în opera măiastră a poporului nostru, dacă în fiecare dintre ele va fi înfățișat **omul**, cu gîndirea, simțirea și strădaniile sale în ceea ce a înfăptuit sau mai are de înfăptuit. Tinerii noștri ziariști să scrie cu pasiune despre educația nouă, despre etica comunistă, despre modul de a te comporta în societatea nouă; în același timp să fie ei înșiși un exemplu personal. Să vă amintiți de vorbele unui coleg în vîrstă: nu poți să scrii fierbinte dacă nu gîndești și nu trăiești fierbinte.

Am pomenit și am subliniat mai sus cuvîntul **muncă**. De cînd mă cunosc îmi place munca. Cele mai frumoase satisfacții le-am găsit în muncă. Prin muncă îți crește sentimentul demnității de om. Muncă înseamnă gîndire aplicată în practică, concretizarea unor bunuri în care ai turnat, cu spor prin posibilitățile tale personale, tot ce ai primit de la societate, de la înaintașii tăi. Oricît de mică ar fi realizarea concretă, o iubești, că este produsul gîndirii și al miinilor tale.

Dacă, la vîrsta mea, legile vieții îmi vor mai îngădui, voi îndrăgi munca și anul acesta — anul 30. Poate chiar cu mai multă patimă...

ION FELEA

din activitatea uniunii ziariștilor

LA CLUBUL ZIARIȘTILOR ECONOMIȘTI

● În luna decembrie a.c., Clubul ziariștilor economiști a organizat, în spiritul cerințelor planului național unic pe 1974, o conferință de presă cu tema „Obiectivele investițiilor pe anul 1974”, la care au fost invitați **dr. Mihail Diamandopol**, președintele Băncii pentru investiții și **Ion Rușinaru**, președintele Băncii pentru agricultură și industria alimentară.

● Tot în luna decembrie ziariștii economiști s-au întîlnit, în cadrul unei conferințe de presă cu **Ion Stanciu**, adjunct al ministrului Agriculturii, industriei alimentare și apelor care a prezentat o expunere despre sarcinile prioritare ale agriculturii românești în spiritul cerințelor Planului național unic pe 1974. Oaspetele a răspuns apoi la numeroasele întrebări adresate de ziariști.

● În colaborare cu Direcția industriei alimentare Clubul ziariștilor economiști a organizat o vizită de documentare la Fabrica de produse și conserve din carne „Popești-Leordeni” în scopul informării ziariștilor privind noile sortimente de produse ale acestei unități.

CUM ÎNTÎMPINĂ ZIARUL D.V., MARILE EVENIMENTE DIN 1974, ANUL XXX AL ELIBERĂRII, ANUL CONGRESULUI AL XI-lea AL P.C.R.?

La întrebarea pe care am adresat-o telefonic la începutul anului '74 conducerilor unor ziare județene, răspunsurile n-au întârziat să sosească. Le publicăm în ordinea primirii lor.

MIHAI STĂNESCU

redactorul șef al ziarului „ÎNAINTE” — Dolj

Bineînțeles că 1974 înseamnă în primul rînd și pentru colectivul ziarului „Înainte”-Dolj, anul celui de al XI-lea Congres al P.C.R. și a celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei. 1974, semnifică însă pentru noi și împlinirea a 30 de ani de la apariția, în ziua de 9 septembrie 1944, a primului număr al cotidianului nostru.

Spre a întîmpina cum se cuvine aceste remarcabile evenimente, ne-am propus să ridicăm la un nivel tot mai înalt întreaga muncă redacțională, însăși calitatea publicației noastre. Dorim cu ardoare să-i accentuăm personalitatea, să devină un instrument de lucru tot mai eficace al Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean, să dobîndească un caracter informativ tot mai pronunțat, cu materiale de conținut, concise, la obiect. Cu concursul larg al organizației de partid și al grupei sindicale, biroul colegiului de redacție a luat o serie de măsuri în acest sens. Pe baza unui plan concret de acțiune am efectuat, între altele, un studiu asupra tuturor rubricilor și inițiativelor noastre. La cele ce se dovedesc depășite de vreme, de exigențele actuale, am hotărît să renunțăm. În locul lor am căutat și am găsit altele noi, în măsură să satisfacă mai deplin noile comandamente

reieșite din recente documente de partid și de stat. De pildă, printr-o largă consultare a întregului colectiv, a corespondenților, cititorilor și colaboratorilor apropiați am găsit de cuvîntă să lansăm noi acțiuni organizatorice, noi inițiative precum: „1974 — anul producțiilor record în agricultură”, „Pămîntul — o mare bogăție națională. Cum îl folosim?”. De asemenea continuăm susținerea inițiativelor valoroase mai vechi: „Dinamism dezvoltării gândirii economice pentru realizarea cincinalului înainte de termen”, „Stop risipei, cale liberă inițiativelor gospodărești”, „Pe produs — consumuri cît mai reduse”, „Comunistul — model în muncă și în comportare” și altele. La toate acestea, pe care le vrem în forme publicistice specifice de susținere a celor 7 programe de măsuri economice, politico-ideologice elaborate de Comitetul județean de partid în spiritul hotărîrilor organelor superioare de partid — vom adăuga rubrici noi ca „În întîmpinarea celui de al XI-lea Congres al P.C.R.”, „Anul celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei”, etc.

În aceste zile, odată cu elaborarea planului special de acțiuni în întîmpinarea amintitelor evenimente, cu îmbunătățirea sistemului nostru de rubrici și inițiative și alte acțiuni de presă, conducerea ziarului împreună cu o comisie special însărcinată în acest sens, a perfecționat sistemul de urmărire a întrecerii socialiste intraredacționale, declanșată încă din noiembrie 1973. Totodată perfectează ultimele detalii privind lansarea unui nou concurs de reportaje și informații pentru corespondenții voluntari, definitivează planul propriu de acțiune pentru aniversarea ziarului.

Dorim ca 1974 să rămînă întipărit în memoria noastră, a celor ce trudim la elaborarea ziarului, cît și în conștiința colaboratorilor și cititorilor noștri ca un an al maturității, al unor noi și semnificative împliniri în munca noastră de gazetari comuniști.

GH. JAUCA

redactorul șef al ziarului „Clopotul“ — Botoșani

Pentru anul 1974, ziarul „Clopotul“ din Botoșani își propune câteva lucruri deosebite. La început vom finaliza recentul sondaj în rândul a 1500 cititori ai ziarului — care ne-a adus aproape 1000 de propuneri. Recent, în colegiul nostru de redacție s-au finalizat măsurile pentru întîmpinarea celui de al XI-lea Congres al P.C.R. și sărbătorirea celei de a XXX-a aniversări a eliberării. Cităm câteva dintre acțiunile cuprinse în acest program: „Prin județul Botoșani: itinerarii ale unui jubileu“, „Albun românesc 1974“, „Oameni între oameni“, „Instituțiile de cultură întîmpină ziua de 23 August“. Vom susține în permanență angajamentele oamenilor muncii din județ de a îndeplini sarcinile planului anual pînă la 1 august 1974, precum și a celor din agricultură de a obține în anul curent recolte record.

Ni se par deosebite măsurile luate de noi în domeniul muncii corespondenților. În „Clopotul“ din 4 ianuarie 1974 am publicat noul nostru concurs de reportaje, note, informații din actualitatea socialistă a județului, la care vin cu premii și alte instituții județene. La sfîrșitul lunii ianuarie a.c., vom edita Buletinul corespondentului voluntar. De asemenea sub titlul „Clopotul“ la dispoziția dvs. am inițiat un ciclu de întîlniri ale redactorilor noștri cu oamenii muncii. În continuare facem pregătiri pentru cea de a II-a ediție a Cupei ziarului „Clopotul“ la ciclism și pentru editarea unui supliment social-politic-cultural.

IRENA TULEA

secretar de redacție al ziarului „Flamura Prahovei“

Ancheta organizată de revista „Presa noastră“ ne găsește în plin studiu privind modul de a acționa în acest an, cu evenimente deosebite.

Pentru județul Prahova, cu o economie atît de variată și complexă, problemele economice principale sînt: devansarea investițiilor, exportul, creșterea productivității muncii, calificarea cadrelor. Pe aceste patru probleme prioritare își va axa activitatea și ziarul nostru în anul 1974. Ca modalitate publicistică, ne propunem să dăm cîmp larg dezbatelor și schimburilor de opinii, considerînd că în felul acesta vom putea prezenta mai complex înseși posibilitățile de rezolvare a acestor deziderate economice majore.

Preocupările noastre vor fi concentrate asupra verigilor principale ale economiei județului, care sînt, în același timp, verigi importante pe întreaga economie națională: întreprinderea constructoare de utilaj petrolier „1 Mai“, platforma petrochimică Brazi, întreprinderea de anvelope „Victoria“ Florești, Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească, întreprinderea de piese turnate Cimpina. Și, alături de acestea, revenirea pe primul plan, în cadrul ziarului, a problemelor petrolifere, atît de importante la ora actuală.

Cititorii vor găsi aproape zilnic în paginile ziarului materiale despre aceste întreprinderi și le promitem că în coloanele ziarului nu va domni monotonie, ci, prin prezența genului scurt, a satirei, a

caricaturii vom căuta să facem cît mai atractive, chiar materialele așa-zise tehnice.

GHEORGHE MĂRUNȚELU

redactorul șef al ziarului „Oltul“ — Slatina

1974 — anul unor mari evenimente în viața partidului și a țării, ne solicită din plin și nouă, gazetarilor, manifestarea spiritului novator, perfecționarea întregii activități redacționale, spre a face din scrișul nostru o tribună agitatorică vie.

Iată de ce, ne-am propus ca, în acest an, să dăm prioritate intensificării stimulării și reflectării amplei întreceri socialiste declanșată în toate sectoarele, sub mobilizatoarele generice: „1974 — anul eficienței economice și al ridicării nivelului calitativ al producției“; „1974 — anul producțiilor agricole-record“. În acest context, vom acorda o atenție specială tratării susținute a tuturor inițiativelor născute în județ, urmărind eficacitatea lor și, pe această bază, militînd pentru a fi cît mai ample generalizate.

Conștienți că atingerea unor asemenea obiective, că declanșarea unor puternice acțiuni de presă nu este posibilă fără atragerea unui larg activ de corespondenți voluntari și de colaboratori, am prevăzut ca, în acest an, paginile ziarului să poarte într-o proporție de cincizeci la sută pecetea contribuției celor patru subredacții înființate în orașele Caracal, Corabia, Balș și Drăgănești, a posturilor de corespondenți voluntari din unitățile economice și din comune, a oamenilor muncii, a specialiștilor. Pentru aceasta, fiecărui redactor i-au fost repartizate, spre coordonare și îndrumare, cîte o subredacție, cîte un grup de corespondenți sau colaboratori.

În scopul unei mai bune cunoașteri a cerințelor și intereselor cititorilor, am lansat un cuprinzător chestionar de opinie, ale cărui concluzii, — în prezent, în curs de prelucrare — ne vor oferi, desigur, sugestii interesante pentru noi rubrici, noi direcții de acțiune și modalități de abordare a realității.

Dintre celelalte rubrici noi pe care le vom deschide anul acesta, menționăm doar cîteva: „Noua carte a Oltului“, „Subredacția (postul de corespondenți voluntari) din... transmite“, „Conferința de presă“, „Audiențele ziarului“, „Brigada Oltul pe urmele sesizării dumneavoastră“, „Gospodarii la sfat“, „Cronica satului“, „Cadran demografic“, „Dosarul poluării“, „Dialog cu părinții“.

Vom da o mare atenție extinderii rubricilor înființate în a doua jumătate a anului trecut, care s-au bucurat de o largă audiență din partea cititorilor: „Viața satului“, „Ieri, azi, miine“, „Ne-am interesat pentru dumneavoastră“, „Cititorii semnaleză“, „Atitudini“, „Actualitatea științifică“ etc.

Ne propunem, de asemenea, editarea, în acest an, a trei numere ale suplimentului „Confluente“ al ziarului nostru.

ION PARANICI

redactorul șef al ziarului „Zori noi“ — Suceava

Debutul unui nou an, și, mai ales, a unuia ca cel în care am pășit recent — marcat de evenimente politice și sociale deosebite — a însemnat pentru

noi, ca pentru toți colegii din țară, deschiderea unui univers de preocupări care ne solicită polivalent. Primele întrebări pe care ni le-am pus — firește, încă înainte de intrarea în anul 1974 — au fost: căror acțiuni gazetărești le asigurăm continuitate? La ce renunțăm? Ce aducem nou în paginile ziarului? Ce vom întreprinde pentru a conferi scrisului nostru actualitate? Cum vom capta în mai mare măsură interesul cititorilor? Normal, toate acestea în legătură cu imperatiivele actualei etape pe care o parcurge construcția socialistă în țara noastră, cu problematica specifică județului.

Am putea, în continuare — ca răspuns la întrebările cu care ne-am confruntat — anticipa unele lucruri ce figurează în planul de muncă pentru perioada următoare, dar vom menționa numai ceea ce am materializat, cu titlu de noutate, chiar din primele două săptămâni ale noului an.

La rubrica **„O datorie de onoare a suvenilor: realizarea sarcinilor pe primii 4 ani ai cincinalului pînă la 23 August 1974“**, pe care o vom susține cotidian, ne propunem relevarea eforturilor, a succesorilor dobîndite în acțiunea de masă subordonată ideii majore din genericul menționat. În același cîmp al preocupărilor pentru întîmpinarea aniversării eliberării patriei înscrîm noile rubrici **„30 de ani în 30 de reportaje“**, în cadrul căreia evocarea constituie doar punctul de plecare spre realitățile de azi, **„Un om al zilelor noastre, o idee la temelie viitorului“**, **„Frumos, util, gospodărește“** și altele, care vor găzdui materiale inspirate de condiția socialistă a vieții economice și sociale din județ. Mai precizez că sîntem decîși să lărgim orizontul informațional al ziarului, îndeosebi cu concursul colaboratorilor și corespondenților voluntari. Noile rubrici **„Cultură — artă“** (cu subrubricile „Ecouri“ și „Semnal“) **„Locuri — realități — atitudini“** au fost puse exclusiv la dispoziția corespondenților ziarului.

Și, cum anul în care am pășit stă sub semnul eficienței, dorim ca ziarul, prin toată substanța lui, să răspundă mai bine acestui deziderat, resursele împlinirii lui depinzînd, firește, de calitatea muncii noastre în ansamblu.

ION CENUȘĂ

redactorul șef al ziarului „Viața nouă“ — Galați

Semnificațiile politice ale anului 1974 solicită și colectivului redacțional al ziarului nostru un efort pe măsura importanțelor sarcini economice și social-politice ale întregului popor în această etapă definitivă a Cincinalului. În acest sens, ne-am structurat munca potrivit cu răspunderile importante pe care partidul le-a trasat presei, pentru ca aceasta să contribuie din plin la mobilizarea oamenilor muncii, la înfăptuirea exemplară a planului și angajamentelor luate în entuziasta întrecere socialistă închinată jubileului Eliberării patriei și Congresului al XI-lea al partidului. Proiectele noastre pentru 1974 vizează cu prioritate economia, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, creșterea rolului și combativității organizațiilor de partid în lumina învățămintelor desprinse din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea din 14 noiembrie 1973 de la C.C. al P.C.R. Registrul tematic privind abordarea problemelor economice pe care și l-a

propus „Viața nouă“ cuprinde rubrici și acțiuni organizatorice. Enumerăm dintre acestea: **„Cincinalul înainte de termen — efort de voință al întregului popor“**, **„Oameni și fapte pe coordonatele cincinalului scurt“**, **„Devansarea programelor zilnice — sarcină de onoare a siderurgiștilor!“**, **„Pe șantiere — maximă mobilizare pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor“**. Vom continua de asemenea să urmărim și să popularizăm inițiativele lansate în colective de muncă ale județului Galați în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen.

„O întrebare pe zi“ este titlul unei noi rubrici, investită să atragă atenția cititorilor asupra problemelor cotidiene de fond ale județului nostru. Răspunsurile sînt formulate, la solicitarea redacției, de către conducători de întreprinderi, instituții, secretari ai organizațiilor de partid, ponderea fiind deținută de materialele cu tematică economică. Pentru a facilita un larg schimb de experiență între marile colective siderurgice ale țării — Galați, Reșița, Hunedoara —, ne alăturăm inițiativei colegilor noștri de la Caraș Severin și Deva, organizînd publicarea reciprocă de pagini speciale cuprinzînd articole de popularizare a metodelor înaintate de muncă, opinii menite să contribuie la îndeplinirea angajamentelor luate în întrecere și la ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economice pe aceste platforme siderurgice.

Dimensiunile morale, de înaltă exigență comunistă ale omului nou vor afla corespondențe concrete, ipostaze umane exemplare în confruntarea cu munca, cu viața în rubrici speciale ale ziarului nostru. Este vorba de **„Etica muncii socialiste“**, **„Tineretul la ora marilor răspunderi sociale“**, **„Inteligența activă în acțiune“** (pe ideea viorificării superioare a cercetării științifice aplicative, vizînd toate compartimentele producției), **„Ucenicul de astăzi — muncitorul de mâine“** etc.

În atenția ziarului nostru se află de asemenea dinamizarea întregii vieți spirituale în vederea stabilizării în județ a unui înalt climat cultural, specific zonei, cu un conținut la nivelul exigențelor programului educațional al partidului. Urmărim, în mediul rural, activizarea vieții culturale la sate.

Vom relua cu o frecvență mai mare o acțiune întrată în tradiția ziarului nostru privind înfrumusețarea și buna gospodărire a județului nostru.

Rubrica **„Viața de partid“** va fi prezentă în coloanile ziarului sub genericul: **„În activitatea organelor și organizațiilor de partid — un stil de muncă dinamic, exigent și eficient“**, tematica articolelor fiind stabilită în lumina învățămintelor ce se desprind din cuvîntările secretarului general al partidului.

În întîmpinarea lui 23 August am alcătuit un detaliat plan de acțiune. Ciclul publicistic: **„Memoria revoluționară a Galațiului“** va fi realizat cu sprijinul unor vechi militanți ai partidului, a participanților la principalele etape ale transformărilor economice, sociale și politice din județ și din țară. Sintetizînd evenimentele principale ale celor trei decenii de muncă și de luptă pentru înfăptuirea idealurilor comuniste, evocările și reportajele avînd genericul **„File de cronică socialistă“** vor surprinde aspectele definitorii ale activității oamenilor muncii din județ pentru construirea pe pămînturile dunărene a unei vieți prospere, dinamice. Reporterii ziarului vor descrie de la fața locului ipostazele prezentului socialist, secvențe din cronica de astăzi a celorlalte județe hotărnicite de Dunăre, subliniînd efortul comun, colectiv pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite de partid pentru făurirea mai grabnică

a societății socialiste multilateral dezvoltate. Se înțelege, desigur, că problematica legată de cele două evenimente politice majore ale anului, este mult mai largă; am spicuit aici doar acțiuni de mai mare întindere.

Cu gândul la aniversarea a trei decenii de apariție a ziarului „Viața nouă“ (eveniment pe care-l vom sărbători la 8 septembrie a.c.) colectivul nostru redacțional își propune să facă totul spre a ridica nivelul tematic și publicistic al articolelor, contribuind într-o măsură mai mare la creșterea combativității și exigenței comuniste, în acord cu încrederea de care se bucură în calitate de organ de presă al Comitetului județean de partid.

GH. STĂNCULESCU

redactorul șef al ziarului „Secera și ciocanul“ — Argeș

În efortul continuu de modernizare a activității de presă în scopul creșterii eficienței cuvintului scris, a contribuției presei la îndeplinirea exemplară a problemelor economice; ziarul „Secera și ciocanul“ a debutat în acest an cu o rubrică nouă — „Sub reflector observației zilnice — ritmicitatea primei decade“.

Necesitatea rubricii s-a impus din două considerente. Primul — verificat timp de o jumătate de an (semestrul II.1973) sub genericul „Sub reflectorul observației zilnice. Săptămîna aceasta, întreprinderea x“ — rubrica și-a dovedit utilitatea în sondarea mai adîncă a problemelor producției în fiecare unitate luată în reflector, în lărgirea ariei de cunoaștere temeinică de către ziar a problemelor cu care se confruntă colectivele de muncă, unitățile economice. Al doilea — dorința redacției de a mobiliza toate colectivele de muncă la realizarea ritmică a planului pe 1974, care e cu 30 la sută mai mare față de 1973, din prima decadă, din prima lună a anului. Ce aduce nou rubrica? În primul rînd posibilitatea ca într-un spațiu limitat, ziarul să se ocupe de 10—15 și chiar 20 de întreprinderi zilnic, în al doilea rînd observația zilnică — cu situația concretă a fiecărei întreprinderi — sporește preocuparea pentru asigurarea condițiilor de realizare ritmică a sarcinilor de plan de la director pînă la muncitor. Efectele acestei observații (nu ne referim la telefoanele primite zilnic la redacție) se resimt în producție. Întreprinderi care au debutat anemic în 1974 și-au revenit încă din prima decadă și au intrat în normal.

Plecînd însă și de la sarcinile deosebite ce revin Argeșului în domeniul investițiilor, ziarul a publicat un articol de fond pe această temă — AN DECISIV ÎN INVESTIȚII — care va fi urmat de rubrica pe care o vom susține tot anul: „1974 — anul punerii în funcțiune. Fiecare obiectiv la termen executat și în condiții tehnice ireproșabile“.

Pe agenda de lucru a colectivului nostru există și alte idei și acțiuni pe care le punem în valoare în dorința de a spori neîncetat eficiența ziarului la realizarea exemplară a sarcinilor pe anul 1974, în mobilizarea permanentă a colectivelor de muncă, să intensifice întrecerea socialistă pornită în cinstea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a celui de-al XI-lea Congres al P.C.R.

„PRESA NOASTRĂ“

mulțumește pentru răspunsuri

consemnare

SUPLIMENTUL „MILCOVUL“ LA A X-A EDIȚIE

Peste puțină vreme, ziarul „Milcovul“ împlinește cinci ani de apariție; de altfel, evenimentul îl vor trăi și alte numeroase cotidiane din județele patriei. În această perioadă relativ scurtă, dar bogată, plină de sensuri și împliniri, ziarul a reușit să consacre, ca într-un larg evantai, diverse forme și modalități publicistice, cu o arie tematică diversă, fapt de altfel susținut și de aderența sa în rîndul cititorilor din județul Vrancea. Or, exercitîndu-și mandatul de propagare a cuvîntului partidului, momentul editării periodice a unor suplimente cu conținut politic, social și cultural apare distinctiv, ca o încununare a efortului publicistic comunist.

În scurta sa existență, suplimentul „Milcovul“ a apărut în zece ediții, ultima purtînd data aniversării a sărbătoririi a 26 de ani de la proclamarea Republicii.

Suplimentul depășește — și e firesc să fie așa — cadrul publicației cotidiene. Bilanțul se împletește cu introspecția, investigația este continuată de formularea unor puncte de vedere judicioase, spiritul analitic capătă valoarea esenței — ca să nu dezvoltăm prea mult procedeul gazetăresc al celei de a zecea ediții a suplimentului „Milcovul“. Cum bine se înțelege, coordonatele diverselor domenii din viața județului se regăsesc în articolele ce-au văzut lumina tiparului. Acestea poartă marca emulației creatoare a politicii partidului, numeroase inserări făcînd referiri directe la sau pe marginea documentelor Congresului al X-lea și Conferinței Naționale a P.C.R. Să ne oprim doar asupra cîtorva: „1974 — anul eficienței în toate domeniile vieții economico-sociale“ (autor: Simion Dobrovici, prim-secretar al Comitetului județean de partid), „365 de carate din ritmul de viață socialistă a celor 380 000 vrînceni“. „Energia — pîrghie a progresului, să n-o risipim!“, „Salonul literar Dragosloveni“, „Școala în confruntare cu comandamentele anului“ etc. Sint cuprinse în cele 28 de pagini o largă varietate de preocupări: arheologie, științele naturii, informatică, sistematizare, sistemul „om-mașină“, literatură, folclor și tradiții, sport ș.a. Se simte strădania de a răspunde numeroaselor întrebări ale localnicilor despre trecutul, prezentul și viitorul acestui ținut legendar.

Desigur, efortul elaborării acestui supliment, ca și al precedentelor, aparține întregului colectiv redacțional. Cîțiva ziariști au adunat și prelucrat materia pentru tipar, printre ei numărîndu-se Aurel Jipa (secretar de redacție), Traian Olteanu, Florin Muscalu, Alexandru Gavrilescu, Nicolae Lădaru, Mircea Lazăr, Nicolae Drulea, alături de care se înscriu și o serie de colaboratori externi — specialiști din diverse domenii.

Nu greșim cu nimic afirmînd că și această ediție a suplimentului „Milcovul“ înfățișează intensă activitate materială și spirituală a tuturor creatorilor, muncă aureolată de bunele rezultate obținute sub conducerea organelor și organizațiilor de partid din județul Vrancea.

AL. CRÎHANĂ

O DEZBATERE PROFESIONALĂ PE TEMA: 1974 — AN RECORD ÎN AGRICULTURĂ

Clubul ziariștilor economiști a organizat în decembrie 1973 o dezbatere profesională avînd ca temă „Idei și acțiuni publicistice ale ziariștilor agrarieni pentru susținerea chemării adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Ziua recoltei de a face din anul 1974 — an record pentru producția agricolă.

Referatul introductiv a fost susținut de Nicolae Simionescu, vicepreședinte al Clubului, redactor șef al ziarului „Satul socialist“.

Redăm, în rezumat, cîteva din ideile exprimate în referat și în discuțiile purtate pe marginea acestuia.

NICOLAE SIMIONESCU :

De „Ziua recoltei“, la Slobozia, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat celor ce lucrează pe ogoare chemarea de a face din anul 1974 an al producției agricole record.

Cum vom acționa pentru a susține această chemare? Ce acțiuni vom iniția? Iată întrebări la care sinteți invitați să răspundeți în cadrul acestei consfătuiri. Desigur, nu se așteaptă nimeni la rețete de-a gata. Întîlnirea noastră are scopul de a facilita un schimb de idei, de puncte de vedere în legătură cu tema anunțată.

Mai întîi să vedem, însă, ce înțelegem prin producție record sau, mai bine zis, ce recorduri vom avea în vedere? Pe cele spectaculoase, pe care le vom întîlni în cîteva unități sau recordurile producțiilor medii pe județe, pe zone, pe țară? Răspunsul îl aflăm în prevederile Planului național unic de dezvoltare economică și socială a României în anul 1974. Sporurile stabilite prin plan trebuie să ducă la producții medii care vor fi recorduri în comparație cu realizările anilor precedenți. Deci, ne-am lămurit! Putem începe acțiunea? Formal, da, dar dacă vrem să facem o treabă serioasă atunci e nevoie să mai răspundem la o serie de întrebări. De pildă, e bine și e posibil să ne ocupăm de toată gama produselor agricole?

O modalitate ar exista. Sub un titlu de rubrică general am putea grupa articole despre toate domeniile și produsele agricole. Noi, la ziarul „Satul socialist“, am și procedat astfel imediat după „Ziua recoltei“. În cadrul unei rubrici intitulată „Acum este momentul unor acțiuni hotărîtoare pentru ca 1974 să fie un an record pentru producția agricolă“ am grupat articolele care se refereau la lucrările de sezon ca punct important de plecare pentru recordurile anului 1974.

Este și acesta un mod de a acționa, însă mie mi se pare cel mai comod, un fel de a lucra din „ofi-

ciu“. Procedînd astfel nu stîrnim interesul, curiozitatea cititorului, nu creăm acea atmosferă de emulație, de întrecere pentru realizarea și depășirea obiectivelor ce revin fiecărei unități, fiecărui colectiv de muncă, fiecărui individ care lucrează în agricultură. Cred că este mult mai bine ca din multitudinea de domenii ale producției agricole să le selectăm pe cele mai importante. Pentru a cunoaște precis care sînt acestea, noi organizăm un sondaj pe mai multe planuri: la forurile agricole centrale, la cele județene, precum și în unitățile de producție. Vom fi astfel în măsură să alegem sectorul sau produsele care interesează în cel mai înalt grad economia națională.

Se ridică, însă, firesc întrebarea: ce facem cu celelalte probleme, nu ne mai preocupăm de ele? Ba da. Dar acele probleme de fond selectate le vom trece în cadrul acțiunilor de durată, iar pe celelalte le vom cuprinde periodic fie în cadrul unei alte rubrici, pe care o vom publica prin alternanță sau paralel, fie fără titrare de rubrică.

Sînt convins că numai selectînd vom putea declanșa bine o asemenea acțiune și vom avea posibilitatea ca după o perioadă oarecare sau la sfîrșitul anului să tragem linie și să socotim, să facem bilanțul, să vedem cu ce s-a soldat acțiunea noastră de presă. Este nevoie să facem mai des asemenea socoteli pentru că, din păcate, se întîmplă nu rareori să lansăm unele acțiuni interesante (interesante le considerăm noi, interesante le apreciază și cititorii), pe care le susținem o bucată de timp, apoi ard pur și simplu ca o flacără de magneziu, stingîndu-se brusc. N-am realizat astfel mare lucru.

Și se mai naște întrebarea, care s-ar putea să șocheze: cum scriem, prin ce genuri publicistice susținem acțiunea care face obiectul dezbaterii noastre? Temeiul acestei întrebări este faptul că, de regulă, în asemenea cazuri folosim articolul cenușiu, fără personalitate, care, chiar dacă mustește de date, nu reține atenția cititorului. Cred că în cadrul acțiunilor acestea de presă își găsește locul fiecare gen publicistic. Diversitatea place, nu respinge ca monotonia.

Cine să susțină aceste rubrici?

E foarte important. Oricît de talentați am fi și oricît de specialiști, nu vom fi suficient de convingători pentru cititorul care trăiește, care consumă faptul relatat de noi în cadrul acțiunii de presă, dacă nu vom avea grijă să dozăm articolele proprii și ceea ce numim colaborări de la cititori. Dar colaborări adevărate, nu prefabricate. Fac asemenea precizare pentru că o nepermis de mare majoritate a acestor colaborări se numesc așa pentru că jos sînt semnate: X, ing. șef al C.A.P., sau Y, preșe-

dintele C.A.P., sau Z, directorul S.M.A., pentru că, de fapt, pînă la urmă asemenea articole sînt atît de mult prelucrate în redacție încît „marfa“ devine producția proprie a redacției. Ceea ce nu este bine.

Este nevoie, apoi, să fim foarte atenți la limbajul pe care-l folosim. Există tendința la cei mai tineri — și numai la ei — de a folosi un limbaj prea înflorat, așa zis elevat. Limba noastră este atît de bogată și frumoasă și cu atît mai interesant este articolul scris simplu. Nu pledez pentru coborîrea nivelului, ci pentru calitatea articolului, calitate care solicită folosirea unui limbaj plăcut, accesibil, interesant deopotrivă și pentru cel mai simplu lucrător și pentru academician.

În concluzie, aș vrea să spun cîteva adevăruri foarte cunoscute: esențial pentru succesul acțiunii de presă pe care vrem s-o întreprindem este s-o pregătim bine, nu în pripă; să fie evidentă, nu pierdută pe undeva prin subsolul ziarului; să conțină informații proaspete, să fie susținută prin genuri publicistice diverse, iar articolele să fie scrise într-un limbaj curat românesc.

C. BORDEIANU („Știința“):

În sală se află participanți în tripla lor calitate: de ziariști, de activiști de partid și de specialiști fie în agricultură, fie în domenii adiacente. Acest fapt ne obligă să privim cu maximă responsabilitate dezbateră noastră, să exprimăm idei și gânduri în spiritul indicațiilor conducerii partidului și statului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — indicații ce jalonează foarte clar, sarcinile la îndeplinirea cărora sîntem chemați să contribuim cu mijloace specifice, gazetărești. Ceea ce ni se cere nouă, ziariștilor economiști, este cunoașterea și reliefația mai pregnantă a realităților agriculturii, problemelor și fenomenelor social-economice semnificative pentru evoluția satului românesc contemporan, promovarea mai fermă a criteriilor de eficacitate economică. Avem încă multe de făcut pentru a întrona convingerea că agricultura este o ramură vitală pentru asigurarea unei alimentații fiziologic echilibrate a populației și realizarea unui aport valutar net de extremă însemnătate. Consider că putem face mult mai mult în direcția tratării problemelor complexe referitoare la aplicarea măsurilor pentru îmbunătățirea conducerii și organizării agriculturii, folosirea eficientă a pîrghiilor economice, a mijloacelor de cointeresare materială și în primul rînd a acordului global în scopul valorificării mai depline a resurselor de creștere a producției agricole. Nu putem fi mulțumiți cu maniera în care sînt tratate problemele agriculturii; în special prin articole cu caracter constatativ, prea generale, repetitive în formă și conținut, asupra cărora sînt destule semne de întrebare pentru a ne pune pe gânduri și a încerca să determinăm eficiența lor.

Prima cerință care se ridică în fața noastră este de ordin **calitativ**, pentru că și sarcinile ce revin agriculturii și economiei în ansamblu sînt în primul rînd caracterizate prin mutații calitative. Sîntem chemați să contribuim la un **spor de eficiență** în activitatea desfășurată pentru progresul mai rapid al agriculturii.

Una din preocupările la care sîntem chemați să aducem o mai mare contribuție se referă la reflectarea problemelor majore ale agriculturii în ziar. Multe luni și trimestre, uneori din primăvară pînă în toamnă, ne rezumăm la o singură problemă — fără îndoială majoră — aceea a desfășurării lucră-

rilor agricole. Foarte rar, și în presa centrală și în cea locală, sînt abordate teme care reflectă problemele referitoare la realizarea programului național de îmbunătățiri funciare și a programului național de dezvoltare a zootehniei, la eficiența mecanizării și chimizării, a investițiilor destinate modernizării și intensivizării agriculturii.

O altă direcție în care trebuie să se concentreze mai ferm eforturile noastre este și relevarea problematicii social-umane, în mod deosebit a mutațiilor survenite în ceea ce privește forța de muncă rurală, a necesităților de a forma cadre tinere pentru toate profesiile vechi și noi ale agriculturii, ținînd seama de evoluția procesului de urbanizare, de tendințele de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă din agricultură, de lărgirea zonei de interferență dintre sat și oraș, de mutațiile pe planul conștiinței, care fără îndoială se vor accentua în viitor și în orientarea cărora avem chemarea să contribuim cît mai eficient.

Încercînd să jalonez cîteva din lucrurile la care mă gîndeam cred că este nevoie să accentuăm **caracterul mobilizator** al articolelor noastre. Și aceasta nu numai limitîndu-ne la titluri așa-zis mobilizatoare. Să nu considerăm că cititorul va urma îndemnul și sfaturile adresate stereotip de a aplica una sau alta dintre măsurile agrotehnice pe care nu le argumentăm și nu le expunem în mod convingător. Nu putem să ne limităm la atragerea atenției asupra citorva probleme ale agriculturii doar prin cantitate, prin numărul materialelor publicate. Consider că una din soluții este ridicarea calității informațiilor conținute în articolele publicate și mărirea volumului de informații interesante, semnificative, utile. Mă refer deci la **sporirea densității informației** în articole, la latura informativă și caracterul de noutate al anchetelor, raidurilor, reportajelor agrare.

O altă direcție în care ar trebui să ne îndreptăm atenția este **prezentarea mai atractivă și variată a materialelor agrare**. Dacă vrem să contribuim la realizarea unor producții medii ridicate care, desigur, însumează și recorduri, ar trebui să facem citibile articolele noastre, altfel spus să învățăm să ne vindem marfa. Cred că nu totdeauna reușim să ajungem la țintă cu articolele noastre agrare.

În ceea ce privește colaborările aș spune că totul este o problemă de preocupare a noastră, a fiecărei redacții. Selectînd atent colaboratorii se pot găsi oameni dornici să scrie, care au ce să spună fie că scriu ei, fie că își relatează idei, fapte, rezultate, ceea ce este cu adevărat nou și interesant. Există multă experiență bună, îndeosebi în presa locală, unde munca cu corespondenții voluntari constituie o preocupare mai atentă a redacțiilor. Folosim prea puțin aportul colaboratorilor și ne mulțumim să rescriem noi articole iscălite cu numele altora, în loc să avem o preocupare constantă în a-i solicita pe cei ce ne pot furniza, odată cu o colaborare autentică, și multe idei de articole, teme, rezultate din experiența foarte prețioasă la care trebuie să ne referim.

În acest an cînd vom avea aproape un milion și jumătate de hectare irigate este indispensabilă tratarea sistematică în presă a multiplelor aspecte legate de folosirea rațională a acestor suprafețe în care s-au investit multe miliarde de lei, astfel încît să se obțină sporul de recoltă necesar și să se realizeze parametrii proiectați pentru amortizarea investițiilor și recuperarea cheltuielilor materiale și de muncă suplimentare efectuate la culturile irigate. Este o temă ce urmează să stea în atenția

noastră mult mai mult decât în anul trecut.

De asemenea, în domeniul zootehniei se ridică o serie de probleme legate de ameliorarea raselor, folosirea judicioasă a furajelor, utilizarea aceluiași parimoniu național care reprezintă peste 32 la sută din suprafața agricolă a țării — pajiștile naturale. Se va continua și optimiza procesul de concentrare și specializare a producției în agricultură, prin continuarea construcției de ferme zootehnice cu flux tehnologic industrial, de care noi sintem chemați să ne ocupăm mai mult și mai în cunoștință de cauză.

Alte teme majore încă insuficient tratate se referă la orientarea investițiilor, la eficientizarea lor, la punerea în funcțiune la timp și la întreaga lor capacitate a tuturor obiectivelor. Citeva probleme se ridică în legătură cu unele forme de conducere și de organizare a agriculturii noastre. Din multitudinea de aspecte aș releva câteva: **crearea și funcționarea consiliilor intercooperatiste** — care marchează o fază calitativă deosebită, cu cele mai largi perspective în conducerea și organizarea agriculturii pot constitui preocupări majore, permanente ale presei agrare. Spre exemplu am putea prezenta în articolele noastre experiența atât a consiliilor intercooperatiste, cât și a asociațiilor intercooperatiste circumscrise în raza consiliului intercooperatist.

O latură la care presa ar putea aduce o contribuție mai mare este accentuarea caracterului științific al muncii și diversificarea meseriilor agriculturii. În perspectivă se are în vedere ca țărani să-și însușească una sau câteva dintre profesiile agriculturii. În această direcție consider că presa agrară poate desfășura o largă acțiune de difuzare a cunoștințelor tehnico-științifice și economice cu concursul oamenilor de știință, cercetătorilor, cadrelor cu experiență din agricultură care pot fi atrase în calitate de colaboratori ai redacțiilor la tratarea acestei problematice complexe, într-un mod cât mai competent și interesant.

V. CEAUȘU, redactor șef al revistei „Agricultura“ :

Într-adevăr, planul pe anul 1974 prevede sarcini mari pentru lucrătorii din agricultură și, implicit, pentru noi, ziaristii agrarieni, indiferent dacă lucrăm la publicații de specialitate sau în secții de profil de la ziarele centrale și locale. Dacă ne referim numai la producția de cereale, aceasta trebuie să depășească 18 milioane tone. Această cifră se poate realiza numai obținând producții medii record. În acest scop, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, împreună cu Academia de științe agricole și silvice au elaborat noi tehnologii pentru fiecare cultură agricolă. Revista „Agricultura“ și-a propus ca în perioada aceasta să organizeze o largă dezbatere a acestor tehnologii pentru a fi cât mai bine cunoscute de către toți specialiștii și lucrătorii de pe ogoare. Am antrenat la această dezbatere cadre competente, atât din cercetare, cât și din producție, oameni care au dobândit deja o experiență bogată în această direcție. De altfel, în prezent, redacția noastră primește numeroase asemenea materiale de la cititorii revistei, aceștia fiind stimulați și de concursul de articole „Despre cea mai bună experiență proprie în agricultură“.

Munca cu colaboratorii și corespondenții, despre care s-a vorbit la această ședință, nu este ușoară, dar nici chiar așa de grea. Desigur, fără un plan de perspectivă, cerind colaboratorilor să

ne scrie de azi pe mâine, nu se pot obține rezultate bune. De asemenea, între redacție și cititorii trebuie să existe un dialog permanent, desfășurat pe multiple planuri, pentru ca dintre ei să se ridice noi colaboratori și corespondenți. Informarea reciprocă este, după părerea noastră, modul principal de legătură dintre o publicație și cititorii săi.

Revenind la sarcinile pe care le avem noi, ziaristii agrarieni, în tratarea cu competență a problemelor ce se ridică în fața lucrătorilor de pe ogoare, trebuie să arătăm că este și de datoria noastră de a ne informa și documenta cât mai bine asupra temelor respective. Revista „Agricultura“ și-a stabilit o serie de acțiuni pentru mai bună folosire a pământului și a bazei tehnico-materiale, pentru efectuarea tuturor lucrărilor la timp și în condiții agrotehnice superioare și, în general, pentru realizarea unor producții sporite și eficiente. Redactorii noștri sînt organizați pe rubrici de specialitate, avînd astfel posibilitatea să aprofundeze problemele din domeniile lor de activitate.

În legătură cu modul de tratare a problemelor care ne stau în față, nu se pot da rețete universale valabile. În primul rînd, trebuie avut în vedere **cui** ne adresăm și astfel vom ști și **cum** să ne adresăm. Fiecare publicație are un profil, fapt de care nu putem să nu ținem seama. În funcție de profil, fiecare publicație își are cititorii săi. Pe aceștia trebuie să-i avem în vedere și la alegerea temei, și a genului de tratare, și a dimensiunii articolului. La ora actuală, în presă abundă interviurile și convorbirile, genuri mai ușor de realizat. În schimb, rareori vedem în ziare și reviste reportaje tematice, anchete și discuții la „masa rotundă“. E drept, aceste forme publicistice solicită mai multă muncă, un efort de organizare. Cred însă că pe lângă atenția ce se cere s-o acordăm conținutului de idei, de fapte convingătoare, nu trebuie să neglijăm modul în care ne adresăm cititorului, care este foarte sensibil și receptiv la fiecare gen publicistic.

DISCUȚII

NICOLAE SOARE („Milcovul“-Focșani) :

Încerc o explicație a faptului că materialele de agricultură sînt mai puțin citite. Setea de cultură, de informație este generală la toate categoriile de oameni, pe cînd setea de informație de specialitate, respectiv din domeniul agriculturii, este mai restrînsă. Un specialist în agricultură simte nevoia să citească beletristică, dar un redactor de cultură tot cărți de beletristică citește și nu va fi interesat de o carte cu specific agrar. Soluția ar fi să sporească contribuția autorului în ceea ce privește interpretarea și nu să se limiteze la latura constatativă.

ANGHEL PETRONIUS („Munca“) :

Anul 1974 trebuie să fie un an record nu numai pentru agricultură, ci pentru întreaga viață socială a țării. Mă gîndesc la cele două mari evenimente pe care întregul popor le va întîmpina în anul acesta — Congresul partidului și a 30-a aniversare a zilei de 23 August. Ziarele au de dus o întregă campanie în această întrecere.

Nu credeți că ar trebui să gîndim, și să intervenim ca redactori de probleme agrare, ca tematica agrară să se încadreze în această întrecere? Astfel să ne batem pentru o rubrică permanentă care să ne asigure și o permanentă a tratării problemelor de întrecere, de emulație. Fiecare, la

redacția lui să fie inițiatorul unei acțiuni cu una dintre problemele cele mai importante ale acestui an al producțiilor record, acțiune pe care s-o ducă tot anul sub un generic, cu reveniri asupra problemelor lansate, cu participarea colaboratorilor, urmărind eficiența acțiunii prin întrebări adresate nu numai muncitorului ci și directorului întreprinderii. De exemplu: Cum ați acționat să faceți rentabilă întreprinderea?

Cît privește rubricizarea are — cred — avantajul că atrage cititorul, îl face să participe cu idei și soluții.

LUCIAN SÎMBOAN („Făclia“-Cluj):

Deși nu mă ocup de probleme de agricultură aș vrea să-mi exprim câteva gânduri. În primul rînd că aceasta este o consfătuire utilă. În ideea exprimată aici, în 1974 trebuie să ne ocupăm de principalele probleme ale agriculturii, punînd accentul pe cele mai importante și urgente fără a le scăpa din vedere pe toate celelalte, aș opinia că presa județeană poate face mult în această direcție avînd posibilitatea să cunoască în profunzime problemele și să găsească soluții constructive. Zootehnia are ponderea cea mai mare în agricultura județului Cluj, probabil că colegii mei din secția agrară vor opta pentru alegerea zootehniei ca obiect de atenție centrală. Cu atît mai mult cu cît la noi au luat ființă multe asociații intercooperatiste de creștere a animalelor, ceea ce reprezintă o concentrare și o specializare a producției în zootehnie, reprezintă un element nou și cu atît mai mult că pînă acum nu s-a vorbit de experiența acestei asociații. Aceasta fiind acțiunea de durată nu înseamnă că trebuie să scăpăm din vedere celelalte sectoare ale agriculturii. Fie că institui rubrici, fie că tratăm problemele fără o titrare specială, important este să existe o diversitate de probleme tratate la obiect și cu competență.

La întrebarea ce trebuie și cum trebuie să scriem, cred că răspunsul ar fi să scriem bine — cu condiția să renunțăm la dădăceală didacticistă, pentru că ziarul care vrea să-l învețe pe inginerul agronom sau zootehnist să-și facă meseria, greșește.

Apoi trebuie să renunțăm la articolele care inventariază niște situații mai ales în campanii de muncă, articole care au o introducere, un conținut și o încheiere șablon cu un strigăt de mobilizare care nu spune nimic nimănui. Trebuie să rupem cu aceste practici perimate, depășite de evoluția realității. Ziarele județene să fie atente și la structura difuzării pentru că la noi, în județul Cluj, ziarul este citit de cei ce răspund de munca agrară dar mai puțin pătrunde în masa agricultorilor și astfel sfera de influență a ziarului e oarecum limitată.

Cine să susțină rubricile? Desigur cei ce cunosc realitatea, dispun de competența de a acționa pentru ameliorarea unor situații în diverse domenii. În principiu, foarte importante sînt scrisorile de la cititori care ridică probleme de conținut, aspecte concrete de mare importanță ce ar merita o dezbatere. Trebuie să folosim o varietate mai mare de genuri gazetărești. La Cluj dispunem de cadre de specialitate calificate superior, care dispun de competența necesară pentru rezolvarea științifică a unor probleme ce se ridică acum în agricultură. Să fim atenți și la limbaj pentru că uneori limbajul folosit în articolele agrare a devenit atît de încifrat, de ermetic, încît nu-l mai înțeleg nici specialiștii, ca să nu mai vorbim de cei ce au altă pregătire și

orizont cultural. Acest mod de a scrie îndepărtează cititorul.

DORINA BĂDESCU („Steagul roșu“-Ilfov):

Voi spune ceva ca cititor. Mai ales de ce nu sînt suficient citite articolele cu tematica agrară și ce cred eu că ar trebui să facem ca ele să fie citite. Problema nu este numai pentru articolele agrare ci se pune și privitor la cele industriale, viață de partid și din cînd în cînd și la cele privind cultura de masă. Totuși pentru cele agrare există niște probleme specifice. Lucian Simboan a pus degetul pe rană: dăm prea multe sfaturi, altfel spus vindem castraveți la grădinari.

În privința problemelor agriculturii la ziarul nostru, pentru a depăși etapa sfaturilor și a teoretizărilor excesive n-am găsit altă soluție mai bună decît să dăm cuvîntul oamenilor. Convorbirea redactorului cu omul direct implicat în procesul muncii, mai ales în probleme la zi, este cea mai eficientă și cea mai citită. Dar cu cine se vorbește? De obicei cu inginerul șef, cu președintele C.A.P., cel mult cu un brigadier. Este cu totul altceva cînd discuția pleacă de jos în sus. Mă voi referi la o experiență a ziarului, o acțiune declanșată acum 2 ani „Colocvii despre acordul global în amfiteatrul recoltelor“ — o acțiune a cărei reușită a fost verificată la cititori. La aceste rubrici au contribuit nu numai redactori din secția agrară ci și din secția culturală și viața de partid. S-a vorbit cu țărani pe cîmp, nu am mai vorbit deci numai cu președintele ci am dat cuvîntul oamenilor care-și arătau unele greutăți ale lor și am aflat astfel lucruri deosebite pe care nu le-am fi putut sesiza din birou.

ALEXANDRU GURĂU („Tribuna Ialomiței“):

Redacția noastră, de comun acord cu U.J.C.A.P. și Trustul S.M.T. și I.A.S. a instituit „Brevetul hărniciei“, o acțiune care s-a bucurat de succes. Acest brevet — s-a precizat de la început — se va acorda acelei unități agricole care va termina pînă la data de... toate lucrările agricole și în condițiile agro-tehnice superioare. Și s-a dat acest brevet la două I.A.S., două S.M.A. și patru C.A.P.

În continuare, am stabilit că în perioada aceasta de iarnă cînd în cîmp încetează activitatea să stăm la sfat cu oamenii făcînd bilanțul lui '73 și să vedem cum vom acționa în 1974.

Cum susținem rubrica agrară? Se împlinește aproape un an de cînd în „Tribuna Ialomiței“ apare cu regularitate rubrica „Dialog cu zootehniștii“ în cadrul căreia vorbesc în primul rînd îngrijitorii, țărani. Rubricile agrare sînt susținute în zilele de vîrf nu numai de cei 3 din secția agrară ci toți din redacție contribuie prin materiale de diferite genuri, începînd cu note scurte (pozitive și negative) convorbiri, reportaje — materiale care încercăm să nu fie fotografierea palidă a unui fapt de viață ci reflectarea în totalitate a preocupărilor oamenilor, iar aceștia citind să se recunoască ca fiind ei înșiși.

ION CÎMPEANU („Dobrogea nouă“-Constanța):

La noi în redacție s-a născut ideea că americanii au făcut din cow-boys eroi de film care au umplut lumea, propagînd trăsăturile de caracter ale acestora. Dar noi nu avem vîcarii noștri? Care sînt, desigur, oameni care lucrează după alte metode și principii. Ne-am gîndit că putem con-

tribui prin acțiuni de presă duse cu consecvență la reevaluarea unei meserii. Ideea ne-a venit de la o experiență pozitivă de la complexul din Albești. În cadrul unei anchete, tinerii de aici au vorbit despre meseria lor. Fenomenul plecării de la țară spre oraș este o realitate. Am încercat să vorbim astfel, prin intermediul tinerilor de acolo ca să convingem că și la țară sînt meserii cu profil industrial sau semiindustrial spre care tineretul poate fi atras.

I. MANEA („Viața economică“):

Calitatea întregii acțiuni pentru 1974 depinde în ultimă instanță de cei care răspund de aceste rubrici. Nu m-a convins faptul că la unele ziare, ca de exemplu, la „Tribuna Ialomiței“ întreaga redacție participă cînd este o acțiune de mai mare amploare sau că la „Steagul roșu“-Ilfov, secția culturală sprijină redacția agrară pentru că ajungem în situația ca despre agricultură să scrie toată lumea și să acredităm ideea că oricine se pricepe să scrie despre probleme agrare. E necesar ca cei ce scriu despre agricultură să aibă o continuitate în muncă, competență și dragoste, interes științific. Dacă unele ziare centrale și județene scriu interesant despre problemele agriculturii, se recunoaște pasiunea și interesul științific al celui care scrie.

GH. MATEI („Flacăra Iașului“):

Îmi permit să fac aprecierea că I. Manea nu a înțeles exact sensul celor spuse de colegul de la „Tribuna Ialomiței“ în legătură cu cine trebuie să scrie despre problemele agrare precum și cu afirmația că și alte secții pot contribui la rezolvarea unor probleme din agricultură. Este vorba de acele secții care pot contribui la rezolvarea unor probleme nu scriind practic despre culturi ci despre alte lucruri care contribuie uneori indirect la rezolvarea acestor probleme. Mă gîndesc la secția Viața de partid care poate să analizeze felul cum consiliile populare, care au sarcini precise în privința economiei din raza lor de activitate, îndrumă, controlează, sprijină rezolvarea unor probleme agricole ca și comitetele comunale de partid sau la secțiile social-cetățenești care pot analiza cum este respectată democrația cooperatistă. Toate aceste secții pot să contribuie la realizarea scopurilor propuse.

Vreau să mă refer la problemele campaniilor. De regulă oglindim în materiale zilnice problemele de campanie de la declansarea și pînă la închiderea ei. Dar aceste campanii ne împiedică să abordăm alte probleme absolut necesare sau ne determină să dăm foarte puține materiale — 2-3 pe lună. De exemplu o problemă acut resimțită în județul Iași este eroziunea solului ca de altfel și în alte județe din nordul Moldovei. Nu putem acorda spațiu acestei probleme decît foarte rar. Aș solicita colegilor o părere asupra felului în care se pot împăca cele două aspecte.

În legătură cu colaborările: deși avem un Institut agronomic, Stațiune experimentală cu specialiști recunoscuți, nu reușim să obținem de la ei decît foarte puține colaborări, motivîndu-și refuzul prin lipsa de timp. Atunci le solicităm o convorbire în urma căreia realizăm noi materialul dar se duce astfel acea sevă, personalitatea și autenticitatea pe care le-ar avea un articol scris de colaborator.

AL. NEGRU („Crișana“-Oradea):

Vreau să subliniez cîteva idei în legătură cu problematica socială în contextul problematicii agrare. Dacă în materialele scrise pe teme agrare vom lărgi problematica incluzînd și probleme sociale vom realiza una din condițiile care ar spori eficiența lor. Problemele sociale se reflectă — chiar dacă indirect — asupra producției. Indiferent dacă vom scrie despre climatul locului de muncă, despre condițiile de lucru ale oamenilor, despre aprovizionarea lor, vom contribui la un spor de producție în agricultură. Spunem că articolele de la secția agrară sînt plate. Dar și aici, în aceste secții, există oameni care au condeie bune, însă din cauza ritmului în care se scrie, zilnic, nu au timp suficient pentru abordarea unei diversități de teme și genuri gazetărești.

VIORTEL CHIRCULESCU (Televiziune):

Toți, și cei din presa scrisă și noi de la R. Tv. avem același scop: de a prezenta cît mai bine problematica de actualitate, de traducere în viață a sarcinilor reieșite din ultima Plenară, din planul de care agricultura îl are de realizat în 1974 și în perspectivă. Modalitățile vor fi diferite în funcție de redacție care va adopta soluțiile pe care le consideră cele mai bune.

Indiferent de dimensiunea și genul publicistic abordat, cred că problema principală a sporirii eficienței materialelor agrare, indiferent că e vorba de presa scrisă sau de emisiunile TV (în paranteză fie spus nu de puține ori cronicarii TV au reproșat emisiunilor agrare că sînt plate, că materialele nu trezesc în măsură suficientă interesul) este dialogul viu cu oamenii, cu cei care făuresc bunurile materiale.

Mult mai puțin eficiente au fost interviurile cu directorii care spun de obicei ce au realizat, cu cît au depășit etc. Dialogul — indiferent că acesta se realizează ca o convorbire sau sub forma unor întrebări și răspunsuri pe baza unor scrisori trimise de corespondenți, în cazul nostru, al celor de la televiziune, interviuînd cît mai mulți din cei care participă direct la procesul de producție, pînă la ultimul om din echipă — s-a dovedit foarte eficient pentru că acolo descoperi lucruri pe care nu le poți afla din birou, prin telefon. Numai astfel se pot afla și comunica convingător fapte de viață și de muncă, exemple care să intereseze și să se răsfrîngă pozitiv asupra întregii activități a oamenilor din agricultură.

TIRON TODEROIU („Satul socialist“):

Despre anul 1974, anul producțiilor record cum vom scrie: pedaliînd mai mult pe critică sau prezentînd festivist niste rezultate bune ale unor unități arhicunoscute? Împărtășesc ideea că trebuie discutat cu oamenii care muncesc, ideile lor, ceea ce ne spun ei trebuie să constituie punctul de plecare și deseori punctul de sosire al conținutului materialelor noastre. Foarte bine ar fi să se facă așa-numitele anchete pe filieră — mai dificil de realizat pentru cotidiene însă — anchete care să vizeze în 5—6 unități agricole o singură problemă. Aceasta să fie urmărită pînă se ajunge la un for decizional căruia să i se adreseze întrebarea: „de ce s-a procedat în modul acesta, cînd soluția cea mai bună ar fi fost să...“. Desigur, pentru a putea adresa această întrebare trebuie să fim înarmați cu cunoștințele necesare pentru a ști care este cea mai bună soluție.

Mesaj și limbaj televizual

de OLTEA MIȘCOL

„Mesajul este medium-ul“ spune Marshall McLuhan. Formula atât de șocantă prin absurditatea ei (cel puțin aparent) a făcut inconjurul lumii, nedumerind, scandalizând, iscând aprige comentarii și controverse. Dacă această binecunoscută aserțiune McLuhaniană ar fi considerată „ad litteram“ firește ea ar putea fi etichetată drept una din excentricitățile autorului a cărui originală teorie despre comunicare a fost primită de la început cu neîncredere, cu rezerve critice numai, sau cu vii proteste.

Dacă te apropii însă de această formulă cu intenția de a-i dezvălui simburile de raționalitate, de a-i descifra un posibil sens metaforic, te găsești în fața unei idei profund raționale încărcate de multiple implicații pentru teoria a ceea ce numim cu un termen generic „media“ sau mijloace de comunicare. Este ideea potrivit căreia fiecare medium are o identitate distinctă în raport cu celelalte, fiecare reclamă adecvarea conținutului a ceea ce va deveni mesaj la particularitățile sale de structură.

Pe de altă parte, mesajul („ce spune“) implică, indiferent de modalitățile de transmitere o proprietate esențială: intenționalitatea sa de expresie. Transmiterea unui mesaj, respectiv a unui mesaj Tv., presupune în primul rând o sursă, or, această sursă nu poate fi în final decât una umană (mijlocul nefiind decât un releu) pentru că numai aceasta este în mod necesar intențională. Medium-ul se raportează neutru la conținutul mesajului. Prin urmare, posibilitățile de influențare a publicului revin capacității emițătorului de a organiza astfel mesajele încât abaterea efectului real de la efectul scontat să fie minimă.

„Este adevărat — remarcă pertinent Henri Wald — că la temelia tuturor mesajelor vehiculate de un anumit medium se află *mesajul medium-ului însuși* (subl. ns.) dar acest mesaj are un adinc conținut de cunoaștere. Valoarea organizatorică a unui medium derivă din valoarea cognitivă a mesajului lui“¹⁾.

Așadar, influențele nefaste sau cele binefăcătoare ale mass-mediei își au originea în maniera de utilizare a lor, în ultimă instanță în contextul social-ideologic în care ele funcționează.

Dacă neutralitatea medium-ului se raportează doar la conținutul mesajului nu trebuie să se piardă din vedere faptul că modalitatea de recepție și de comprehensiune a respectivului mesaj este mijlocită de capacitatea fiecărui medium de a-l structura în maniera specifică sau mai exact, de

capacitatea emițătorului de a exploata resursele de limbaj și resursele tehnice ale medium-ului. În acest fel se poate afirma că medium-ul reprezintă un „co-mesaj“, iar faimoasa formulă a lui McLuhan n-ar fi menită decât să atragă atenția asupra adevărului lui „ce se spune“ la structură, cadru, medium.

Fiecare mijloc de comunicare își organizează și transmite mesajele potrivit unor reguli specifice, în ultimă instanță în acord cu limbajul propriu.

Există în societate mai multe limbaje pentru care s-a elaborat o întreagă taxinomie: limbajul verbal, limbajul pictural, limbajul muzical, limbajul cinematografic etc.

Fiecare limbaj se caracterizează sau se definește prin prezența în semnificativul său a anumitor trăsături senzoriale și prin absența altora. Sau, cum precizează Christian Metz fiecare limbaj are propria sa materie de exprimare sau combinarea sa specifică a mai multor materii de exprimare.

Imaginea, sunetul, cuvântul izolate sau combinate între ele, produc forme și imagini care codifică într-un chip nou realitatea, adăugând comprehensibilității datorate lecturii, ceea ce René Berger (La mutation des signes) numește „sensibilizare“.

Fără îndoială, există numeroase puncte de incidență ale limbajului televizual cu cel cinematografic, ceea ce a permis generalizări despre „codurile vizuale“, elaborarea unor studii de semiologie a mesajelor vizuale bazate pe analize comune etc.

Avansându-se ideea că denotația cinematografică este comună cinematografului și televiziunii s-a propus reunirea ansamblului acestor forme comunicative sub denumirea de „audio-vizuale“ sau chiar „cinematografice“ (Pasolini).

Limbajul cinematografic-televizual dispune de trei categorii de materii de exprimare:

- imagine obținută mecanic (imagine electronică în cazul televiziunii) multiplă, mobilă;
- elemente scrise

- trei categorii de elemente sonore

{	cuvinte
	muzică
	zgomot

Televiziunea, asemeni cinematografului, ne pune în contact cu un fenomen de comunicare complex în care mesajele iconice, mesajele verbale și mesajele sonore intră în joc simultan sau alternativ, oferind o bogăție contextuală din care țîșnesc diverse conotații.

Articulația vizuală, ea însăși complexă (figuri care se combină în semne, semne care se combină eventual în sintagme, elemente X care se nasc din îmbinarea semnelor²⁾ integrate cu articulațiile complementare ale sunetelor și cuvintelor concurează la formarea impresiei telespectatorului de a se găsi în fața unui mesaj care îi restituie realitatea.

Problema analogiei între imagine și realitatea reprezentată este unul dintre elementele de bază în studiul limbajelor care operează cu semne iconice deci și al limbajului televizual.

Imagina nu este simpla reproducere tautologică a unui obiect. Între imagine și o anumită parte a realității există numai un raport de similitudine formală, *semnul iconic* fiind nu atât analogonul obiectelor cât al proprietăților obiectului reprezentat. Sau, cum precizează Umberto Eco, *semnul iconic* construiește un model de relații omolog modelului de relații perceptive pe care noi le construim cunoscând și reamintindu-ne obiectul. Tocmai de aceea, iconismul unui mesaj, al unui mesaj apt să

¹⁾ Henri Wald „Homo significans“, București, Edit. enciclopedică română, 1970, p. 79.

²⁾ Vezi Umberto Eco, „Sémiologie des messages visuels“, în „Communications“, 1970, nr. 15.

ajungă la destinatar, deci înțeles de către acesta, nu poate fi rezultatul unui act arbitrar sau improvizat al creatorului. El este socialmente și istoricește determinant, în sensul că fiecare societate „vede” într-o anumite manieră, „desenează” sau „reprezintă” vizual după anumite convenții.

Asocierea unor imagini în care realitatea este reprezentată pe baza unor convenții cunoscute de receptor dintr-o experiență anterioară, devine *semn iconic*, capătă uneori forță de simbol, obligându-l pe receptor să-l retradăcă în limbajul unui discurs interior. În cazul telespectatorului acest discurs interior are șanse mai reduse de realizare comparativ cu spectatorul de cinema, în virtutea discretismului, a alurii mozaicale atât a imaginii cât și a discursului televizual în ansamblul său. Împrejurarea că telespectatorul este nevoit să treacă într-un timp relativ scurt de la perceperea unui mesaj de o anumită factură la perceperea altui mesaj de natură diferită determină, se pare, o anumită superficialitate a participării sale intelectuale.

Dacă cinematograful este considerat demiurgul unei lumi imaginare și, după Edgar Morin, chiar al unui om imaginar, televiziunea își dezvăluie specificitatea în primul rând prin posibilitatea de a oferi omului un contact larg cu realul, de a-i deschide ferestre către lume, micșorând distanța dintre subiect și obiect prin restituirea obiectului în „realitatea” lui. Sigur că această realitate este mai ușor sau mai greu afectată de „parțialitatea” camerei și de optica emițătorului, dar, oricum, în cadrul transmisiilor în direct, transfigurarea realului, a faptului existențial nu cunoaște proporțiile transfigurării sale cinematografice. Identificarea momentului transmisie, montaj și proiecție în cazul transmisiilor în direct, determină suprapunerea timpului real cu timpul televizual ceea ce antrenează în egală măsură probleme de ordin artistic, tehnic, psihologic, atât în ceea ce privește fenomenul „producție” cât și fenomenul „receptare”. Imaginile vehiculate în cadrul transmisiei în direct nu sînt o reflectare extrem de fidelă a evenimentului real, cum s-ar putea crede, ci întotdeauna — mai mult sau mai puțin — o interpretare a acestuia. Regizorul poate alege dintre imaginile pe care le primește concomitent pe cele mai semnificative, pe cele care funcționează semiotic sau dimpotrivă imagini care nu spun nimic sau, care, surprinzînd detalii neesențiale pot altera logica montajului și implicit procesul de decodificare a imaginilor în mintea telespectatorului, procesul discursului interior.

Cu această din urmă propoziție am atins o altă problemă controversată legată de limbajul verbal și de elementele non-verbale, în mesajul filmic-televizual.

Unii teoreticieni neagă posibilitățile discursive ale limbajului iconic reducînd funcția sa la simpla reproducere tautologică a unui obiect. Alții, dimpotrivă, susțin că în anumite circumstanțe, independent chiar de prezența unor elemente lingvistice explicite care să însoțească imaginile, acestea pot poseda un sens, pot conota verbal. Un Umberto Eco, de pildă, pledează pentru ideea ambivalenței vizualului și verbalului, a interferenței, a complementarității lor, observînd că unele expresii verbale conotează vizual, după cum mesaje compuse din semne iconice pot conota de asemenea cu ajutorul elementelor verbale.

În alți termeni, ceea ce este un veritabil mesaj televizual sau filmic, chiar fără prezența unui element verbal explicit, conține implicit acest element.

Apărînd această idee, Emilio Geroni observă că non-verbalul (de exemplu imaginea într-un mesaj filmic-televizual) n-ar putea fi interpretat ca o componentă semiotică și deci configurarea sa de imagine n-ar putea fi perceptibilă, dacă n-ar fi prezent *un sens* (subl. ns.) implicit sau explicit — în mesajul însuși, ca posibilitate de reformulare verbală (cel puțin parțială).

Este punctul de vedere la care subscriem cu convingere, cu atât mai mult cu cît el se întilnește pe teren comun cu ideea lui Boris Eichenbaum despre procesul discursului interior în mintea spectatorului (despre care am amintit deja).

În această perspectivă, cunoscuta formulă a lui Christian Metz „limbaj fără limbă” al limbajului filmic, ar putea fi reformulată în termenii „limbaj filmic-televizual asociat unui limbaj verbal intern”.

Cu aceasta ajungem la cerința omologării mesajelor Tv., ca veritabile mesaje alături de criteriul ideologic, criteriul accesibilității etc., și pe baza funcționării semiotice a imaginilor pe care le conțin. Mă gîndesc, în această ordine de idei la necesitatea unor noi căutări, îndeosebi în acele domenii ale producției de mesaje Tv., în care se operează prin excelență cu imagini, în absența verbalului sau în prezența unor elemente verbale sumare, cum ar fi cel al telepublicității, de pildă, în care, nu de puține ori ne aflăm în fața unui limbaj criptic sau a unor imagini lipsite de sens. Oportunitatea folosirii în reprezentările vizuale, în elaborarea televiziunii a unor convenții larg omologate în rîndul publicului este cred, subînțeleasă. Tocmai pentru că perceptibilitatea mesajului, inteligibilitatea sa depind de măsura în care receptorul discerne în el un ansamblu de semne pe care îl poate identifica în propriul său repertoriu.

Una dintre aspirațiile nu numai nobile, dar și legitime ale creatorilor (și emițătorilor) de mesaje Tv., ar fi, deci, ca mesajele lor să întilnească spectatorul, ca acesta să-i descifreze veritabila semnificație.

Este un deziderat la care trebuie să aspire, între altele, un dialog edificat realmente pe baza unei comunicări mutuale sincere, eliberate de prejudecăți și false concesii reciproce.

Transmisie și receptare televizuală

de ION PASCADI

Tema comunicării noastre se arată a fi extrem de generoasă prin multitudinea de probleme pe care le sugerează, dar, prin forța împrejurărilor, ne vom limita la un singur aspect: *reglarea receptării artistice prin intermediul transmisiei*. Înainte de a discuta despre modalitățile prin care are loc această reglare am vrea să discutăm însăși premisa discuției, deși ea pare unanim acceptată, cel puțin de la Marshal McLuhan încoace: are loc în fapt un asemenea proces? Este adevărat că transmisia ajunge să modeleze întreaga recepție, mai mult chiar că ea o denaturează, întrucît introduce între operă și receptare un intermediar?

Cum opiniile exprimate în genere în legătură cu aceste întrebări subliniază rolul negativ al transmisiei, faptul că receptarea ajunge să fie dirijată centralizat, deci poate fi manipulată, vom încerca să examinăm fața cealaltă a medaliei. (Precizăm că prin aceasta nu negăm aspectele nedorite și criticabile ale transmisiei).

Într-adevăr receptarea artistică ajunge să fie reglată de transmisie prin următorii factori :

- a) repertoriul pus la dispoziția telespectatorului ;
- b) programul pe care i-l impune ;
- c) cantitatea de informații, atitudinile axiologice (gusturi, idealuri) pe care le propune ;
- d) înlocuirea contactului direct cu opera cu unul mediat ;
- e) nevoia de a ține seama de nivelul presupus mediu al telespectatorilor.

Toți acești factori pot fi considerați constrângători (și chiar și sint) astfel încît spontaneitatea reacției nu este totală iar libertatea de alegere este evident limitată și deci poate fi canalizată în mod privilegiat. Deși lucrurile nu se pun la fel în cazul contactului direct cu operele și nu prin intermediul canalelor de transmisie de masă, ne întrebăm dacă :

a) repertoriul de opere ce poate fi văzut nu este oare la fel de limitat, de astădată de alte condiții ? (dificultățile de a înmagazina sau contacta întreaga artă existentă, din cauza unor factori cum sint nivelul de trai, nivelul cultural, greutatea de acces direct, canalizarea selecției prin alte mijloace) ;

b) programul nu rămîne dependent și în afara mass-mediei de bugetul de timp liber existent ? Lipsa de program de contact cu arta nu poate fi și un deserviciu fie prin caracterul său întîmplător, fie prin faptul că poate să nu stimuleze deloc receptarea ?

c) informațiile și atitudinile axiologice propuse de televiziune sint neapărat nocive prin faptul că nu sint alese ? O judicioasă și echilibrată politică a transmisiei poate avea efecte dintre cele mai pozitive și-apoi, în afara ei, receptorul nu întilnește în contextul socio-cultural atitudinile axiologice, față de care libertatea de opțiune este în ultimă instanță determinată ?

d) contactul mediat cu opera face desigur să se piardă din prospețimea și naturalitatea contactului, iar ambianța casnică îi răpește din solemnitate. Pătrunderea artei prin intermediul televizorului în fiecare casă nu reprezintă însă o reintegrare a ei ? E drept că mediatorul poate banaliza receptarea, dar tot el o poate face amplă, pătrunzătoare, de o densitate și chiar intensitate altfel imposibilă. Obişnuința contactului cu arta — chiar mediat — nu este un avantaj mai mare decît inexistența lui ?

e) Datorită caracterului ei centralizat transmisia este obligată să țină seama de un nivel mediu al capacității de receptare, deci să ducă la o relativă năfonare a experiențelor. Avînd însă în vedere că numeroși oameni au primul lor contact cu arta prin intermediul televizorului, formarea primelor aptitudini receptive, modelarea sensibilității, chiar impunerea unor modele sau șabloane specifice genurilor nu este și un mijloc de familiarizare cu limbajul artei ? Principial de altfel, viitoarele posibilități tehnice (în parte chiar și cele prezente) vor permite să se evite standardizarea și lipsa de diferențiere (este de altfel o nostalgică iluzie credința că pînă la apariția mijloacelor de comunicație în masă gustul nu era masificat și că standardele lipseau).

Rămîne să ne întrebăm dacă tehnicizarea (industrializarea) transmisiei adaugă sau dimpotrivă face să se piardă ceva din mesajul și limbajul operei. Răspunsul este după părerea noastră împărțit : este

evident că filtrate sau traduse în limbajul telegenic poezia, pictura, teatrul, filmul, muzica pierd mult din ființa lor, ba ajung chiar să se constituie în genuri, ramuri sau modalități de receptare cu totul distincte, ceea ce face ca televizorul să nu poată înlocui pur și simplu pe niciuna dintre ele. Pe de altă parte el poate deschide interesul pentru ramurile artei prezente în transmisie, determinînd noi preocupări și interese artistice (a se vedea romanele sau piesele citite sau văzute după ce au fost vizionate prin intermediul televizorului).

Rezultă după părerea noastră că :

1) Receptarea artistică fiind reglată de transmisie este necesară o competență și o responsabilitate socială deosebită în dirijarea ei.

2) Reprezentînd un mijloc de mare eficiență social-estetică comunicarea de masă nu trebuie blamată în bloc pentru riscurile, dezavantajele și disfuncțiile ei. Acestea pot fi parțial înlăturate sau măcar se poate crea conștiința existenței lor, de unde necesitatea unei prudențe estetice în fața acestora.

3) Comparația dintre avantajele sau dezavantajele comunicării de masă în genere, ale televiziunii în special nu justifică alarma generală sau nostalgia după condițiile revolute ale receptării.

4) Situația ideală o reprezintă aceea în care comunicarea de masă nu înlocuiește mijloacele de comunicare tradiționale ci este *complementară* cu ea. Locul televiziunii în ansamblul mijloacelor de receptare a artei trebuie înțeles în așa fel încît el să rămînă un mijloc și nu un scop. Nu avem de-a face cu o nouă ramură a artei, chiar dacă ea are un limbaj specific și unele modalități proprii.

5) Educația estetică fiind un proces conștient, cu reguli și modalități ce sint stabilite de specialiști, este firesc că ea ajunge în toate cazurile să fie orientată, pentru formarea sensibilității estetice, a idealurilor și gusturilor maselor largi. Mijloacele de comunicație de masă în genere, televiziunea în deosebi, pot fi cu folos puse în slujba obiectivelor acesteia. Democrația culturii nu anulează distincția dintre educatori și educați, deși o face mai puțin rigidă și presupune ca înșiși educatorii să fie în permanență educați și reeducați.

Aș dori ca patosul acestei intervenții să fie bine înțeles ; se spune că veritabilul intelectual trebuie să știe să spună NU la ceea ce toată lumea s-a obișnuit și spune din comoditate sau inerție DA. Eu am încercat să spun NU acestui NU pentru că există nu numai un dogmatism al afirmațiilor ci și unul al negațiilor. Mă aștept desigur să fiu contrazis.

Educația pentru receptarea mesajului

VIRGINIA CREȚU

Temele vehiculate de mijloacele comunicațiilor de masă (inclusiv de filmul de televiziune la care ne vom referi în special în comunicarea de față) sint din ce în ce mai variate, din cele mai diverse domenii, abordînd probleme diferite ale vieții sociale, culturale, ale sufletului uman. În același timp se diversifică și mijloacele de expresie ale acestui bogat și variat conținut, se caută forme din ce în ce

mai perfecte de comunicare. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la întâlnirea cu creatorii din domeniul cinematografului din 5 martie 1971 — „Sintem în mod hotărât împotriva uniformizării și șablonismului în artă, inclusiv în cinematografie. Considerăm că este necesar să fie create filme cât mai diferite ca formă, conținutul de idei să fie exprimat cu mijloace artistice cât mai variate și dacă se poate chiar desăvârșite, deși desăvârșitul nu se poate atinge nici aici“. Este cert că numeroase filme vehiculate de televiziune sau emisiuni de televiziune sînt de o înaltă valoare artistică, sînt autentice opere de artă.

Or, limbajul artei și implicit al artelor ecranului nu este univoc. Se știe că opera de artă nu devine fapt estetic decît prin reflectarea sa în receptorul uman, în urma colaborării spectatorului cu autorul operei. Deși fenomenul de adaptare spontană la limbajul artei este mai extins în cazul filmului, datorită vocației sale realiste, a sentimentului realității pe care-l imprimă, atitudinea estetică — care conferă succes deplin elementelor materiale ale obiectului estetic, care oferă trăinicie și valoare operațională emoțiilor pozitive provocate de film — nu apare spontan. Cercetările filmologice au demonstrat că pentru anumiți spectatori, lucrurile puse în relație de creație filmică, pot apare mai importante decît relațiile pe care filmul caută să le dezvăluie.

Registrul întreg de emoții estetice pe care-l poate declanșa vizionarea unui film, nu apare decît în condițiile desprinderii semnificației profunde a filmului și ale valorizării creației filmice respective în raport cu anumite criterii ale înțelegerii tuturor mijloacelor expresive ce concură la realizarea sensurilor filmului.

Crearea unei cereri din partea spectatorilor pentru mesaje filmice valabile din punct de vedere artistic — în fond ridicarea spectatorului la nevoile sale estetice reale — nu se realizează decît ca rezultat al unei acțiuni educative îndreptate în această direcție.

Necesitatea unei acțiuni educative speciale îndreptate spre formarea unor anumite atitudini și capacități de selectare, înțelegere și apreciere a mesajelor filmice se face resimțită îndeosebi la vîrsta școlară, în preadolescență mai ales, odată cu lărgirea contactului cu arta filmică. La această vîrstă se resimt îndeosebi consecințele absenței culturii filmice. După cum arată și propriile noastre cercetări (pe un eșantion de 850 de elevi) în ansamblul de filme vizionate predomină filme care prin conținut și ora de programare nu sînt destinate vîrstei respective. Ciclul „Telecinemateca pentru copii și tineret“ este în general mai puțin vizionat decît seriale sau filme nedestinate în mod expres vîrstei școlare. Se constată absența interesului pentru obținerea unor informații avizate referitoare la film înainte de vizionarea acestuia. Majoritatea elevilor nu conștientizează existența filmului ca artă, nu dețin criterii estetice de apreciere a filmelor. De aceea, de multe ori elementele filmice care-i impresionează îndeosebi pe copii, sînt în proporție redusă elementele puternic semnificative în ansamblul filmului, elementele ce trimit și obligă la conștientizarea problemelor social-umane pe care le ridică filmul respectiv.

Mulți elevi nu înțeleg o imagine puternic semnificativă, o expresie filmică originală, fiind astfel privați de emoțiile provocate de acestea. Mulți elevi nu știu să privească cu atenție o imagine sau fluxul de imagini filmice, să coreleze permanent

imaginile pentru restabilirea continuă a unității perceptive în timpul vizionării. Consecința direct observabilă a acestor situații este faptul că influența unor opere filmice valoroase asupra sistemului de cunoștințe școlare este imperceptibilă. Am observat acest lucru chiar în condițiile în care vizionarea unor filme cu caracter istoric a coincis cu predarea subiectului respectiv în același an școlar. Bineînțeles că rolul principal în domeniul formării culturii cinematografice a elevilor, în domeniul educației pentru arta filmului (arta cu cea mai mare audiență la elevi dar pentru recepționarea căreia nu sînt înarmați cu nici o noțiune) îl are școala, familia, organizațiile de pionieri și U.T.C. Considerăm că la realizarea obiectivelor generale ale educației cinematografice pot contribui și mijloacele comunicațiilor de masă. Obiectivele generale ale educației filmice ale elevilor după opinia și cercetările noastre sînt :

1. Elevul să cunoască semnificația mijloacelor de expresie filmică și pe această bază să înțeleagă filmul, să desprindă semnificația general umană-socială a elementelor prezentate. Înțelegerea instantanee a mijloacelor de expresie filmică și prețuirea acestora să aprofundeze emoțiile trăite de elevi ca spectatori și bucuria generată de spectacolul filmic. Convergența mijloacelor de expresie filmică să constituie un criteriu de apreciere a valorii unui film.

2. Elevul să înțeleagă unitatea conținut-formă existentă în film ca operă de artă. Elevul să poată înțelege și aprecia valoarea unui film în lumina acestei unități. Elevul să considere filmul ca o sinteză cu un rezultat unic generator de idei, sentimente, bucurii și satisfacții emoționale. Elevul să fie convins că filmul este o creație, o artă.

3. Elevul să cunoască unele elemente ale limbajului cinematografic — acele elemente pentru care fenomenul de înțelegere și adaptare spontană nu are loc în preadolescență și nici la unele categorii de adulți — pentru a înțelege ideea comunicată și sensul evenimentelor prezentate.

4. Elevul să posede un minim de informație corectă, utilă, operațională privind existența filmului ca artă, industrie, mijloc de comunicare.

5. Elevul să posede obișnuințe culturale de recepționare a filmului.

6. Elevul să conștientizeze și să utilizeze valoarea informațională a filmului.

7. Elevul să posede deprinderi culturale de includere a filmului în timpul liber.

La realizarea fiecăruia din aceste obiective generale, mijloacele comunicațiilor de masă, în special presa și televiziunea, pot oferi programe și puncte de sprijin.

Caracteristica esențială a acestor programe și puncte de sprijin, spre deosebire de cele existente în prezent (cu care vor coexista) trebuie să o constituie adecvarea la particularitățile de vîrstă ale elevilor pe baza conștientizării obiectivelor educaționale și în condițiile cunoașterii și promovării creațiilor filmice de valoare pentru copii și tineret.

Presa pentru copii și tineret ar putea oferi prezentarea sistematică a filmelor ce se pot recomanda copiilor, prezentarea cuprinzînd : informații privind realizatorii filmelor ; aprecieri referitoare la valoarea artistică a filmului ; dirijarea atenției elevilor spre anumite imagini puternic semnificative pe care le vor vedea în film ; informații privind contextul social istoric în care se petrece acțiunea filmului ; precizări referitoare la achizițiile școlare

pe care le pot corela cu informații aduse de film; probleme și întrebări la care poate oferi un răspuns în urma vizionării unui anumit film. Televiziunea ar putea iniția cicluri destinate diferitelor nivele de școlaritate prin care să prezinte pe bază de imagini, filme de scurt metraj și anumite secvențe, principale mijloace de expresie filmică, să determine elevii să înțeleagă valoarea semnificativă a compoziției imaginii, a montajului (eventual pe baza principiului experimentului lui Kuleșov), să înțeleagă și să poată sesiza semnificația unei metafore filmice, a unei imagini simbol. Realizate pe baza principiului pașilor mici, având o durată adecvată diferitelor vârste și o complicare gradată a explicitării pe care o întreprind, aceste emisiuni ar putea fi cu succes vizionate atât la domiciliul elevilor — dar în condițiile dirijării vizionării de către profesori — cât și integrat, la școală în orele de dirigenție sau la alte materii care au ca obiective educația estetică a elevilor (după cercetările noastre educația filmică a elevilor, prin transfer, facilitează educația literară a elevilor, înțelegerea specificului artei în general). Ciclul de filme „telecinemateca pentru copii și tineret“ ar putea la rândul său să fie însoțit de prezentări ale fiecărui film, a importanței vizionării unui film pentru nivelul informațional al elevului, urmat de discutarea imaginilor puternic expresive, a modului în care se ajunge la desprinderea semnificației generale a filmului. De asemenea, un ciclu de emisiuni radio sau TV adresate părinților și cadrelor didactice ar putea, în această fază de promovare a însăși necesității educației cinematografice a elevilor să dezbată eficient obiectivele, formele, metodele, relațiile și mijloacele adecvate acestei acțiuni.

Considerăm că aceste deziderate se pot împlini numai pe baza definirii clare în viziune psiho-pedagogică a obiectivelor ce se doresc atinse de elevi, în termeni de comportament observabil și măsurabil, în lumina idealului de personalitate comunistă.

Mihail Straje :

DICȚIONAR DE PSEUDONIME

Definit de dicționare ca fiind nume fictiv pe care-l adoptă mai ales scriitorii, artiștii și ziariștii, pseudonimul, prezent în viața literară și publicistica românească, își are geneza în dezvoltarea presei, în perioada dinaintea Unirii. Ziariștii de atunci, mesageri ai unor idealuri revoluționare, pentru a nu li se cunoaște adevărata identitate recurgeau la „împrumuturi“ de tot felul. Mai târziu, din aceleași rațiuni, presa care se considera „independentă“ a găzduit în coloanele sale personalități ce aveau nevoie să rămână necunoscute. Uneori lucrurile s-au petrecut asemănător și cu presa literară.

Față de acest fenomen, poziția oamenilor de cultură a fost diferită. I. H. Rădulescu îl considera ca o „boală“ a scriitorilor veacului, pe când Gh. Bariț îl aproba și-l condiționa de existența presei din „țările unde ziarul zace sub jugul de fier“, ca o modalitate „de a ne păzi jurnalistică națională ca lumina ochilor“.

În ciuda oricăror teoretizări, pseudonimele, aloni-

mele, anagramele, criptonimele și asteronimele au fost și sînt folosite de numeroși scriitori și ziariști în literatura și publicistica românească. Mulțimea pseudonimelor și, mai ales, frecvența lor făcea necesară o sistematizare și o intensă acțiune de identificare. Atît una cît și cealaltă cereau un mare volum de muncă, parcurgerea a mii de pagini de ziare și reviste, studierea a sute de fișiere și cercetarea atentă a monografiilor, almanahurilor, într-un cuvînt, a tuturor lucrărilor de referință. Această performanță bibliografică a fost realizată de Mihail Straje care, prin acest **Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime și criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români**, reușește să ne ofere o lucrare de excepție în lexicografia românească, atît prin unicitate, cît și prin seriozitatea cu care este tratat materialul cules. În peste 800 de pagini, autorul rezumă multe decenii din evoluția scrisului literar și publicistic românesc, într-o lucrare a cărei utilitate depășește sfera de interes a specialiștilor.

Dar valoarea **Dicționarului de pseudonime** nu rezultă numai din destinația sa — aceea de instrument de lucru, ci el constituie o orientare rapidă a cititorului în „imensa pădure de semne onomastice a istoriei literaturii și presei românești“. Dincolo de aceasta, sînt prezente în **Dicționar** capitole care se pot citi ca niște veritabile pagini de proză umoristică sau polemică. În acest sens, recordul îl deține Al. Hodoș și nu, cum ne așteptam I. L. Caragiale, T. Arghezi, Păstorel Teodoreanu sau alții.

Farmecul de lectură al acestui **Dicționar** nu se rezumă numai la atît. El mai oferă și satisfacția că aduce reale contribuții de istorie literară și de istorie a presei. Unele au fost posibile de obținut prin dialogul — oral sau scris — întreținut de autor cu numeroși scriitori și publiciști dintre care unii nu mai sînt azi în viață. Alte contribuții rezultă din investigațiile sale personale în publicațiile diferitelor timpuri. În acest sens se remarcă identificarea unor pseudonime necunoscute, care au atras firesc după sine recuperarea unor lucrări literare cu paternitate incertă. E cazul pseudonimelor lui Gib Mihăescu, Camil Petrescu (colaborarea lor la **Zorile** și respectiv la **Chemarea roșie**, dubitabilă) și a operelor în manuscris ale lui N. Bălcescu.

Tehnica întocmirii și deci și a folosirii **Dicționarului** este pe cît de simplă, pe atît de eficientă. Pseudonimele și numele adevărate sînt trecute în ordinea alfabetică, însă culese cu caractere diferite — pseudonimele cu literă mai mică, iar numele reale cu literă mai mare — în dreptul pseudonimului făcîndu-se trimeterea la nume. Exemplu : *Cimbru* — vezi I. M. Rașcu. Mergînd la I. M. Rașcu, vom întîlni informațiile de bază : *poet (1890—1971)*, urmate de cele specifice : *a semnat...*, indicîndu-se în paranteze publicațiile la care a colaborat, precum și anul în care a semnat cu un pseudonim sau altul. Tot aici se dau și informații în legătură cu sursa identificării. În subnota **Izvoare** sînt indicate principalele surse bibliografice.

Trecînd peste unele inadvertențe care țin de necunoașterea unor ziare și reviste mai importante la care au colaborat scriitori și publiciști cu pseudonime, ca : C. D. Aricescu (la **Reforma** lui Valentineanu), M. Săulescu și M. Sorbul (la **Convorbiri critice**) etc., considerăm că **Dicționarul** lui Mihail Straje are darul să completeze o lacună imperios simțită în istoriografia și lexicografia românească, lucrarea înscriindu-se ca un eveniment editorial de o deosebită importanță.

DUMITRU LAZĂR-SĂRĂIANU

conf. univ. dr.

ION CERGHIT

despre

PRESA

și

PEDAGOGIA

SOCIALĂ

interviul de OCTAVIAN BUTOI

— În ultimii ani studiile dv. au fost orientate mai mult asupra funcțiilor educative ale mass-media — mă gândesc în special la lucrarea dv. „Mass-media și educația tineretului școlar“. Este o preocupare pe care o veți continua ?

— Fără îndoială, voi continua să aprofundez cercetarea numeroaselor aspecte educaționale ale acestui sistem. Fac acest lucru nu numai cu un interes deosebit, ci și pentru că nutresc convingerea că un fenomen atât de impunător al vieții social-culturale contemporane ascunde în sine valențe instructiv-educative incomparabil mai profunde decât se bănuiește la prima vedere. Și totuși, științele educației s-au apropiat încă prea puțin de această nouă realitate cultural-educativă, care influențează zi de zi sute de mii și milioane de copii, de adolescenți și tineri.

— În măsura în care mijloacele de comunicare în masă devin unul dintre factorii formativi de bază în școala vieții se pune cu tot mai multă acuitate problema organizării sistemice, concentrice a acțiunii acestora. Pedagogia socială are un cuvânt de spus în această direcție ?

— Răspîndirea comunicațiilor de masă, omniprezența lor în viața cotidiană, pun societatea, școala, familia și alți factori cultural-educativi în fața unei situații educaționale inedite. Întrucît natura și sensul influențelor exercitate de noile mijloace de comunicare de masă asupra dezvoltării personalității umane nu au un caracter izolat, ci depind în mare măsură de caracterul relațiilor ce se stabilesc atît între ele cît între ele și ceilalți factori mai sus amintiți, una dintre principalele probleme care se pune este tocmai aceea de a defini cu claritate posibilitățile reale de corelare și de armonizare a acțiunilor de proveniență atît de diferită. Sînt cunoscute consecințele ce pot să decurgă dintr-o acțiune contradictorie. Or, în societatea socialistă este absolut posibilă o armonizare a acestor influențe, la toate nivelele: la cel al familiei cît și la cel al întregii colectivități naționale; la cel al școlii cît și la cel al diversilor alți factori educaționali.

În acest context, pedagogia socială găsește un bun teren de afirmare, de intervenție activă. Meniunea ei este să evalueze la justa valoare locul și însemnătatea fenomenului mass-media în ansamblul efortului de instruire și educare și împreună cu alte științe — sociologia, psihologia, ziaristica, culturologia etc. — să indice căile de optimizare a acțiunii acestor „medii“, să releve specificitatea acțiunii lor, să descifreze sensul ei umanizant. Pedagogia socială poate să ajute efectiv practica educativă, să conștientizeze la masa de educatori — inclusiv programatorii și realizatorii mijloacelor mass-media — avantajele și riscurile pe care le aduc cu ele comunicațiile de masă. Prin alegerea mesajelor și calitatea acestora, ea își propune să lupte împotriva absorbției anarhice și masive a conținuturilor difuzate de mass-media. Între altele, pedagogia socială urmărește să cerceteze cu precădere consecințele educative ale comunicațiilor de masă asupra formației tineretului de diferite vârste, să ofere sugestii școlii, familiei, organizațiilor de copii și de tineret în legătură cu metodele cele mai bune de valorificare a resurselor pedagogice oferite de presă, televiziune, radio, film etc. Ea ar putea să aducă o contribuție remarcabilă la perfecționarea creației mass-media, la îmbunătățirea conținutului diferitelor emisiuni și programe de radio și televi-

ziune, la structurarea mai bună a conținuturilor revistelor și ziarelor, la adaptarea unora dintre acestea în mai mare măsură la psihologia și problematica de viață a cititorului sau telespectatorului de diferite vârste.

— **Între mijloacele educaționale la scară socială — evidențiate și de pedagogia socială — presa, prin capacitatea ei de fixare a faptului și de re-vizualizare și comentare a lui, ori de cite ori este cazul, s-a dovedit a fi unul dintre mijloacele cele mai eficiente. În general după ce criterii putem să apreciem eficiența educațională a presei ?**

— Există o serie de indici cantitativi și calitativi care ne permit să punem în evidență rolul educativ crescând al presei în rîndurile cititorilor. Timpul, însuși, consacrat lecturii ziarelor și revistelor este un semn al interesului de care se bucură această îndeletnicire zilnică, intrată deja în obișnuința tuturor vîrstelor. Preferința pentru lectura presei, ocupă un loc important în configurația celorlalte ocupații din timpul liber al unui însemnat număr de tineri. Știrile, noutățile, conținuturile unor articole sau pagini din ziare și reviste devin adeseori subiecte favorite de discuții, de interpretări și comentarii, de schimb de impresii și de idei, prilej de confruntări de opinii și atitudini etc. Este suficient să observăm comportamentele zilnice ale tinerilor și ne vom convinge de prezența anumitor forme comportamentale și atitudini influențate și de lectura celor cuprinse în paginile ziarelor și revistelor. Informațiile de natură social-politică, economică, științifică, tehnică, cultural-artistică etc., obținute pe calea contractului zilnic cu presa ocupă un anumit loc, demn de luat în seamă, în ansamblul cunoștințelor de cultură generală a tineretului. Nu de puține ori, de exemplu, elevii fac referiri în cuprinsul lecțiilor la datele din actualitatea social-politică și cultural-științifică despre care iau cunoștință prin intermediul presei.

— **Desigur informația social-politică are, dintre diversele tipuri de informație, ponderea cea mai mare în procesul formativ-educativ. Ce mijloace ar preconiza pedagogia socială pentru a situa permanent în centrul atenției cititorilor — mă refer tot la cei tineri — informațiile cu conținut social-politic și dintre acestea pe cele care implică și dezbate valori generale ale conștiinței socialiste ?**

— Poate niciodată ca la vîrstele adolescenței și tinereții — cînd personalitatea fiecăruia este în plin proces de formare și prinde contururi mai precise — nu este nevoie să se asigure o interdependență mai strînsă între conștiința, concepția științifică despre lume și recepționarea datelor informaționale. Conștiința, cu fondul ei de judecăți și convingeri, de sentimente și atitudini, de opinii și aspirații influențează modul de interpretare și de recepționare a informațiilor. Dar cauza poate să devină și efect. Noianul de informații, supuse atenției publicului juvenil și interpretate într-un anumit fel, poate să întrunească modelarea într-o anumită direcție a conștiinței. În aceste condiții, desigur, informația social-politică are un rol decisiv în formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste în rîndurile tineretului. Tinerii manifestă o mare receptivitate la aspectele vieții social-politice, atît de la noi din țară cît și din afară. Presa, prin excelență, are datoria să sensibilizeze tineretul pentru o cunoaștere cît mai profundă și adecvată a cursului vieții social-politice,

prezentînd zi de zi eforturile oamenilor muncii din țara noastră pentru transpunerea în viață a politiciii Partidului Comunist Român de dezvoltare multilaterală a României socialiste, eforturile creatoare ale tuturor oamenilor muncii din celelalte țări socialiste, lupta oamenilor muncii de pretutindeni pentru o viață mai bună, progres și pace. Aceasta este însă și o chestiune de măiestrie ziaristică, de apel la rațiune și la afecțiune, la convingere în ultimă analiză, dedusă dintr-o cunoaștere mai atentă a psihologiei vîrstei tinere.

— **Se știe cit de importantă este, pentru tinerii de diferite vîrste și profesioni, lectura cotidiană a presei. Ce ar trebui întreprins pentru a le forma temeinic deprinderile necesare lecturii active a presei, convertirii acesteia în valori formative ?**

— Gustul pentru lectura presei se cultivă. Deprinderea pentru citirea ei cu regularitate se formează și ea prin exercițiu. Am văzut că o asemenea preocupare nu displace tineretului, dimpotrivă îi este foarte agreabilă. Deci, există toate premisele ca pedagogia socială să orienteze cu mai multă insistență preocupările familiei, activitatea școlii și a organizațiilor de copii și tineret ori a altor instituții cultural-educative și spre aceste obiective ; să conștientizeze și mai mult activitatea masei largi de educatori (fie ei părinți, profesori, activiști pe tărîm social-cultural etc.) asupra rolului extrem de important pe care lectura sistematică a presei, și în general contactul rațional cu diversele mijloace moderne de comunicare, îl poate avea în formarea conștiinței social-morale a tineretului nostru, pentru lărgirea orizontului lui cultural-științific și ideologic-politic, pentru promovarea unei educații comuniste mereu ancorate în actualitatea vieții.

— **După opinia, nu lipsită de spirit a unui ziarist, „ziarul trebuie făcut, citit și uitat în 24 de ore“. Cum priviți, ca pedagog, această aserțiune ?**

— Sint de acord cu ideea după care „ziarul trebuie făcut și citit în 24 de ore“, dar nu și „uitat“ în 24 de ore. Există o memorie a faptelor și evenimentelor, a datelor și realităților prezentate în paginile ziarelor și revistelor. Prin forța împrejurărilor cele mai multe dintre ele se uită, mai devreme sau mai tîrziu, dar fluxul lor continuu, coerent, procesual etc., lasă totdeauna amprente în mentalitatea, conștiința, comportamentul, convingerile lectorului ; dar multe nu se uită niciodată. Conștient sau inconștient, pe multe dintre aceste informații se clădesc gînduri și simțăminte, se întăresc idei și convingeri, se conturează opinii și o anumită viziune asupra mersului lucrurilor. Ca atare, multe informații nu se uită practic, ci trec printr-un proces subtil de prelucrare și de cumulare, resimțindu-se mereu în actele de gîndire și de manifestare a indivizilor sau colectivităților sociale. Ce ar rămîne valoros din presă, dacă totul ar fi atît de efemer ? Dacă ea nu ar participa efectiv la construcția prin cumulare a acestei vieți spirituale a omului modern ?

— **S-a spus, nu fără temei că un ziarist bun „este echivalentul unei catedre universitare“ prin**

consecințele sociale ale activității sale, că ziaristii sînt „pedagogi sui-generis ai națiunii“, mijlocul lor principal educațional fiind publicistica, practică permanent, ca profesie. În ce direcții credeți că ar fi posibilă formarea și dezvoltarea tinerilor ziaristi, publiciști de profesie, astfel încît ei să poată înțelege și realiza tot mai bine obiectivele sociale implicate de această profesiune ?

— Exercițarea acestei profesii în așa fel încît să servească cultivării a ceea ce este omenească, în om, a ceea ce servește înălțării omului, să-l facă conștient de misiunea lui socială, îndreptată spre făurirea societății socialiste și comuniste. Înainte de orice și permanent, tînărul ziarist trebuie să înțeleagă profund misiunea socială a publicisticii sale, să urmărească dobîndirea mijloacelor profesionale complexe necesare înfăptuirii acestei misiuni, între care arta de a investiga realitatea în direcția progresului ei social și de a o reflecta în forme și conținuturi sensibile maselor de cititori în așa fel încît ideile și convingerile militante ale scrisului său să devină o forță materială în slujba progresului social multilateral. În viziunea mea, ziaristul este un tip uman complex, cu o formație multilaterală și dinamică de-a lungul întregii vieți profesionale. A înțelege, a reflecta și a restitui publicistic maselor de cititori valorile propriilor lor eforturi și creații materiale și spirituale, înseamnă nu numai talentul „de a spune“ sau „de a scrie“ și cultivarea lui continuă, ci și o concepție clară despre lume și societate, o înțelegere profundă a mersului istoriei, o solidă cultură generală și profesională, o gândire prospectivă, prespicacitate și răbdare, precum și multă, multă căldură umană, dragoste față de oameni și de adevăr.

Avem asemenea ziaristi comuniști tineri, publiciști de profesie, în presă, la radio, la televiziune al căror cuvînt este urmărit și așteptat de public cu interes, cu curiozitate și satisfacție. Problema constă în a face ca rîndurile acestora să sporească.

— Dintre metodele și tehnicile de investigare proprii pedagogiei sociale, care credeți, că pot fi utilizate de ziarist ?

— Nu pot decît să schițez, aici și acum, un răspuns la această întrebare. Dată fiind complexitatea vieții social-politice și culturale, ziaristul trebuie să facă apel la un arsenal de metode și de tehnici cît mai variate și într-o formă combinatorie. De exemplu ancheta socială în diversele ei variante se poate îmbina foarte bine cu metoda analizei cauzale; prezența nemijlocită și participarea la desfășurarea unor evenimente, fapte, acțiuni etc. poate sta alături de metoda studiului de caz; sondajul de opinie poate fi întărit cu metoda analizei experimentale prin inițierea sau participarea la anumite experimente socio-culturale, socio-pedagogice etc.; convorbirea individuală poate fi foarte bine întregită cu confruntarea colectivă. Fără îndoială, acestea nu epuizează instrumentele de investigație socială a ziaristului.

MIC DICȚIONAR FILOZOFIC

EDIȚIA a II-a

După patru ani de la apariția primei ediții a Micului dicționar filozofic, elaborat de un colectiv de autori format din cercetători și cadre didactice cu experiență, o nouă ediție a devenit necesară.

A doua ediție a „Micului dicționar filozofic“ recent apărută în Editura politică, care a ținut seama de sugestiile și recomandările presei de specialitate și ale cititorilor, reprezintă un progres evident față de ediția anterioară atît în ceea ce privește conținutul cit și în ceea ce privește prezentarea grafică.

Se remarcă faptul că au fost introduși termeni (noțiuni și personalități) ținîndu-se seama de înnoirea problematicii, de tendințele și fenomenele noi din gîndirea filozofică contemporană. În funcție de aceste considerente noua ediție s-a îmbogățit cu peste 200 de articole, iar majoritatea articolelor vechi au fost substanțial îmbunătățite. În forma actuală cele 1227 articole incluse în „Micul dicționar filozofic“ acoperă mai bine aria largă a unor discipline fundamentale ca: materialismul dialectic și filozofia științelor naturii, materialismul istoric, socialismul științific, sociologia, științele politice, istoria filozofiei, psihologia, estetica, etica, logica clasică și simbolică, epistemologia, istoria religiei ș.a. Lucrarea cuprinde fondul principal de noțiuni ale filozofiei, principalele curente, școli, orientări și personalități filozofice de primă însemnătate din istoria filozofiei universale ca și din istoria gîndirii filozofice românești. Concizia și accesibilitatea articolelor, marea densitate a ideilor fac din această lucrare de referință un instrument util și valoros de lucru pentru publicul amator de filozofie, un izvor de informație pentru un cerc larg de cititori dornici să fie la curent cu valorificările și reconsiderările în domeniul filozofiei, cu rezultatele cercetărilor și dezbaterilor în acest domeniu, un material de referință indispensabil bibliotecii documentare profesionale a ziaristului, mai ales a celui ce lucrează în domeniul propagandei, științei, învățămîntului, culturii.

cărții lui Silvestru, în schimb ceea ce pot să vă spun cu precizie este că am râs, uneori cu hohote, efect rareori obținut de o carte ce se dorește umoristică (și pe care îl izbutește, cu aceeași remarcabilă consecvență, și cartea lui Leon Sărățeanu). Intrebându-mă — în spiritul tendințelor teoretice promovate de însuși Valentin Silvestru în capitolul cărții sale intitulat „Teoria chibritului” — prin ce mijloace dobîndește autorul susnumitul efect, am ajuns la cîteva concluzii, pe care nu mă voi sfii să le împărtășesc, chiar cu riscul, evident, de a mă face... de ris.

E vorba, în primul rînd, de acea **imposibilitate**, de acea aparentă **detașare** care dă savoare operelor marilor ironiști. La Silvestru nu autorul rîde de personajele sale, ci înșeși faptele și vorbele lor își asumă această misiune. Jucînd rolul unui „grefier” obiectiv al unor întîmplări și „cuvînte” imprimare pe retina memoriei, autorul se străduiește cu tot dinadinsul să nu se constituie în „parte” a procesului pe care scrisul său îl intențiază, cu atît mai apăsată virulență, prostie, îngîmfării, necuviinței, șmecheriei, atîtor și atîtor racile ale unor indivizi certați fie cu elementara logică, fie cu bunul simț, fie — mai rău — cu normele unanim

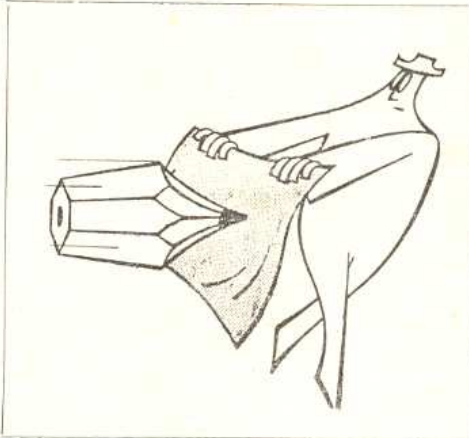
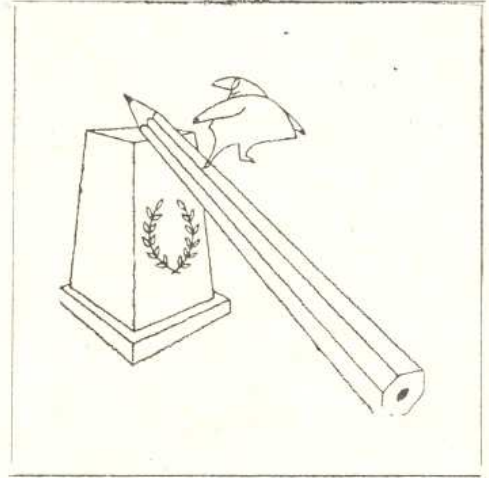
du-se nădejdea că vor rămîne aici cit mai mult”.

La Leon Sărățeanu umorul e mai blajin, mai puțin incisiv, dar cu efecte satirice, adesea, la fel de notabile. Cartea sa e un „manual de șoferie” deghizat, în care toate agrementele și, mai ales, dezagrementele „începătorilor” și „avansaților” într-ale conduce-

ZIARIȘTI și UMORIȘTI

de V. BÎRLĂDEANU

Să fii ziarist, știm prea bine, nu e deloc ușor; dar să te fi înzestrat mai-că-natură cu darul de a fi, în același timp, ziarist și umorist înseamnă o dublă povară. Fericiți cei ce pot s-o ducă — și încă cu dezinvolvura cu care o fac prea talentații noștri confrați **Valentin Silvestru și Leon Sărățeanu**, autorii a două volume („De ce rideau gepizii”, Editura Eminescu, și „Din experiența unui automobilist lipsit de experiență”, Editura Stadion) care, pe lingă alte merite pe care mă voi strădui să le relev, îl au și pe acela, deloc neglijabil, de a se fi epuizat... înainte de a fi ajuns în librării. Semn al succesului unui gen cu mare priză la public, dar și al popularității incontestabile a doi ziariști care s-au făcut cunoscuți largului public cititor printr-o

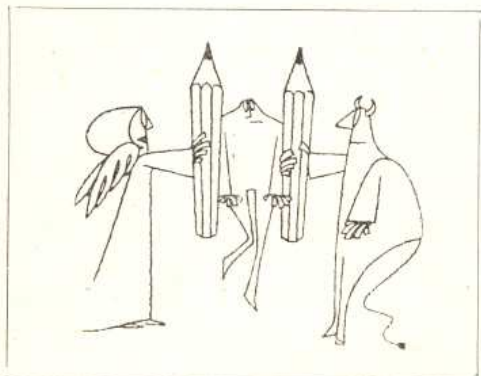
admise ale comportării în societate. În capitolul „Schișoare”, dar mai ales în savuroasa „Poștă veselă”, cu care Silvestru ne delectează duminical pe calea undelor, sînt surprinse în „flagrant delict” atîtea ipostaze ale „deraierei” de pe linia comportamentului normal încît, fără mare efort, s-ar putea alcătui un autentic „catalog al anomaliilor” sociale și, îndeosebi, morale.

O preocupare mai nouă a autorului — și un tîrim inedit pe care își exercită, cu incontestabile reușite, ironia — este cel al... definițiilor. Cele trei adevărate eseuri umoristice despre umor — „Tratat de risologie al secolului XX”, „Codul enciclopedic al manierei vesele” și „Regulamentul societății pentru protecția risului” — mi se par remarcabile prin concizie și suculență. Iată, bunăoară, un singur exemplu care mi se pare ilustrativ pentru arta sigură a umoristului (e vorba de definiția „văzduhului”): „Adjectiv pentru un om care e foarte ușor pe dinăuntru, nu duce povara unor cunoștințe sau informații cu caracter special, o persoană care, oriunde o pui, se menține pe deasupra lucrurilor, avînd o însușire aerostatică. Cînd sînt descoperiți (dacă sînt — dar nu prea sînt) ca avînd această admirabilă proprietate, sînt trimiși acolo unde ar trebui să se simtă cel mai bine (deși ei protestează, necunoscîndu-și interesul), adică în aer, nutrin-

rii automobilistice sînt etalate cu o spirituală degajare. Trabantul autorului — cunoscut de către intimii săi și, în general, de întreaga lume ziaristică, sub dragălașul diminutiv „Turturica” — devine în paginile volumului un personaj în toată puterea cuvîntului, cu o individualitate puternic marcată, cu năravuri, apucături și hachițe care îi conferă trăsături „caracterologice” memorabile. Sub stiloul dezlănțuit al autorului, tot ce ține de marile și micile „secrete” ale volanului se metamorfozează în materie umoristică.

Una dintre cele mai interesante și semnificative caracteristici ale umorului pe care îl practică Sărățeanu este aerul de aparentă „nevinovăție”, arborat cu dezinvolvură și o anume inimitabilă, grație. Badinajul său „inocent”, reflecțiile sale încărcate de „nedumeriri” ascund, în fond, o natură de „moralist al șoselei”, al moravurilor și năravurilor legate de această excreșcență necesară — dar, uneori, atît de periculoasă — a civilizației moderne. Începînd de la „Micul tratat de turturologie”, trecînd prin „Eu și legea circulației” și ajungînd la „Pieton, pieton și pietonel”, autorul acestei atît de originale cărți ne introduce, cu un umor care merge de la persiflare la hohotul neînfrînat, în toate meandrele complicatei „psihologii rutiere”. Prin observații de mare finețe, intercalate în savuroase relatări ale peripețiilor reale, trăite sau aflate de la confracții întru volan, Sărățeanu face, în fond, operă de educare în ceea ce privește civilizația relațiilor dintre conducătorul auto și pieton, dintre conducătorii auto ei înșiși, precum și dintre omul de la volan și viața socială în genere. Totul pe un ton de cozerie dezinvoltă, cu o artă pedagogică ce își relevă însușirile de subtilitate și persuasiune tocmai prin absența oricărui didacticism rebarbativ.

Prin cele două cărți asupra cărora m-am străduit să vă atrag atenția, publicistica și umorul, mai precis: publicistica umoristică românească, marchează două succese demne de toată lauda.

activitate susținută, de cîteva decenii, în presa cotidiană și săptămînală.

De ce rideau gepizii n-am aflat, oricîte eforturi au făcut, nu numai subsemnatul, dar și alți comentatori ai

IMPLICAȚIILE UNEI MANIERE: SEDUȚIILE TEHNICII ȘI IGNORAREA OMULUI*

GH. NOVAC

redactor la ziarul „Drum nou” — Brașov

Am ales această temă dintr-o necesitate. Ea s-a ivit la intersecția a două planuri de exigențe. Primul este cel ideal. Aici, în fața fiecăruia dintre noi, răsar și cresc exigențele puse de partidul nostru privind formarea omului nou, a comunistului. Al doilea plan este cel al realului. Ce fac și cum fac pentru a realiza idealul comunist, pentru edificarea omului nou și a unei societăți noi, superioare. De aici răsar exigențele acțiunii sociale, ale participării angajate. Cum ?

Căutarea răspunsului te poartă într-o zonă fundamentală, de maxim interes social. Este zona aceluia „ce fac și cum fac”. Ea este zona muncii și a atitudinii față de muncă. De aceea aș dori ca lucrarea de față să fie o modestă contribuție la clarificarea unor aspecte privind modul în care presa, ca mijloc de comunicare în masă, participă la formarea omului nou. Mă voi referi deci la felul în care influențează presa, prin mesajele ei, devenirea umană solicitată de realizarea idealului comunist. Altfel spus, la felul în care își realizează presa rolul ei formativ, adică tocmai sarcinile trasate de partidul nostru privind participarea ei la edificarea unei societăți noi și a unui om nou. În acest sens, prima parte a lucrării cuprinde descrierea, în plan teoretic, a necesității și telurilor unei deveniri etice comuniste. În continuare, partea a doua relevă, neîndoind destul de parțial și oarecum schematic, imaginile pe care ni le oferă presa despre această devenire. În partea a treia se arată cum, printr-o reflectare tehnicistă a realității, o serie de articole din presă, într-un număr deloc neglijabil, își diminuează, uneori până la pierdere, potențialul lor formativ. Din acest punct de vedere o astfel de presă, tehnicistă, mai mult prin concepție și viziune, decât prin limbaj, se constituie ca propria ei negare socială. De aceea, partea a patra nu este decât o tentativă de a formula posibilitățile și condițiile unei depășiri a acestei situații. Și, de ce să n-o spun, chiar de la început, dacă soluțiile propuse sînt bune sau nu, acest lucru nu este de competența autorului, ci a unor foruri superioare.

I. DELIMITĂRI TEORETICE

Oricît de restrîns ar fi un studiu despre felul în care reflectă presa atitudinea față de muncă, el trebuie început printr-o serie de precizări teoretice. Această exigență este determinată de faptul că, în calitate de analiză a unui mod specific de reflectare a realității, implicînd deci un mod de cunoaștere a

A fi radical înseamnă a merge pînă la rădăcina lucrurilor ; pentru om însă, rădăcina este omul însuși.

KARL MARX

ei, chiar dacă acesta nu este propriu presei, un asemenea studiu are, volens-nolens, multiple implicații interdisciplinare. El impune deci nevoia precizării prealabile a unui sistem de concepte care pot descrie, sincronic și diacronic, structura atitudinii față de muncă în socialism.

ESENȚA UMANĂ ȘI REALIZAREA EI

Una dintre cele mai cunoscute sinteze dialectice se referă la interconexiunea universală a obiectelor, proceselor și fenomenelor. În sfera biologică, asemenea interconexiuni urcă o scară crescîndă de complexitate : de la cele efectuate pe baza simplei informații genetice, codificate în ADN, la cele pe bază de instincte și pînă la cele realizate pe baza cunoașterii, gîndirii și acțiunii conștiente, specifice omului. Diferența capitală, la nivel uman este proiectul întocmit de om. El realizează aproape totul mai întîi ca proiect. Acesta se constituie ca structurare de sinteză a factorilor naturali și sociali. În plus, relațiile vitale dintre om și mediul înconjurător — natură și cultură — nu au și nu pot avea loc decât într-un cadru social, ele fiind esențialmente relații sociale. De aceea Marx a conceput esența umană ca „ansamblul relațiilor sociale”¹⁾.

Dar purtătorul material al esenței umane este individul concret, viu. Numai el poate lega, în mod concret și nemijlocit, relații cu mediul. El este cel care efectuează o activitate conștientă, creatoare, intens teleonomică, bazată pe gîndire, cunoaștere, conștiință, semnificație, valoare etc. Prin aceasta omul se deosebește de toate celelalte ființe vii. Esența umană se definește deci printr-o delimitare în sfera biologică. Dar tot ceea ce face individul — activitatea conștientă, creatoare, progresul cunoașterii, structurarea conștiinței, a sistemelor de semnificații și valori — nu este posibil decât în societate și într-un mod social. Altfel spus, existența individuală nu este și nu poate fi decât o particularizare a existenței sociale, iar esența umană a individului — o manifestare a esenței umane în general, întrucît ansamblul relațiilor individului cu natura și societatea nu sînt decât o concretizare vie, particulară, a relațiilor sociale în ansamblu.

* Lucrare de absolvire a Cursului postuniversitar de ziaristică al Academiei „Stefan Gheorghiu”

¹⁾ K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 3, Editura politică, București, 1962 ediția a II-a, p. 6.

Se pune însă întrebarea : unde se manifestă aceste relații ? Singurul răspuns posibil ni se pare acesta : în procesul muncii. Aceasta îl făcea, desigur, pe Marx să afirme că „viața productivă este viața generică”²), iar individual se manifestă aici ca specie. Cîmpul muncii este deci cîmpul esenței umane. Prin muncă esența umană se dobîndește, ca proces diacronic, și se realizează, ca proces sincron. Aici omul, nefiind, devine, iar fiind sărac și parțial, evoluează spre îmbogățire și integralitate. În acest cîmp și în acest chip esența umană se realizează. Munca reprezintă pentru om domeniul unic al realizării esenței sale. Ea este zona de realitate generică a omului.

ÎNSTRĂINAREA ȘI CONDIȚIA UMANĂ ÎN SOCIALISM

Realizarea esenței umane implică deci cu necesitate condițiile muncii. Posibilitatea unei realizări optime impune ca zona de realitate generică pe care o constituie munca să-i fie apropiată omului. Altfel, manifestarea sa liberă, multilaterală și deplină, este îngădită, limitată, deci negată. În societățile bazate pe proprietate privată condițiile muncii îi sînt înstrăinate omului. Munca sa este muncă înstrăinată. Ca urmare, atitudinea sa față de muncă nu poate să urmeze decît un drum ce merge de la acceptare, și aceea întotdeauna silită, prin constrîngere, sau resemnată, pînă la ostilitate. În asemenea societăți atitudinea omului față de realizarea propriei sale esențe se înscrie, în mod paradoxal, într-un parcurs negativ. Ea urmează o ascendență care merge pînă la refuz și negare. Este refuzul și negarea realizării, a unei anumite realizări, înstrăinate, inumane, a esenței umane. În capitalism, spre exemplu, acest refuz se manifestă, între altele, sub forma binecunoscută a grevelor ca formă a luptei de clasă. Evoluția acestei lupte duce cu necesitate, în cele din urmă, la revoluția socială. Aceasta nu constituie decît starea limită a refuzului și negării unui mod de realizare a esenței umane, care prin el însuși este o înstrăinare și o negare a esenței umane. Tocmai de aceea, în asemenea condiții, revoluția socială este o afirmație, o construcție și un progres real.

În analiza fenomenului de înstrăinare Marx a distins însă trei niveluri. Ele derivă din trei relații fundamentale care intervin în procesul muncii. Prima este „relația dintre muncitor și produsul muncii ca obiect care îi este străin și care are putere asupra lui”³. Această relație generează două fenomene diferite. Pe de o parte, obiectivarea, prin care produsul muncii i se opune omului ca simplu „obiect care îi este străin”. În el esența umană obiectivîndu-se, se realizează, se materializează. Obiectivarea este un proces natural. Ea este inerentă și comună oricărui proces de muncă. Ea nu are un conținut social.

Pe de altă parte însă, produsul muncii i se opune omului ca obiect „care are putere asupra lui”, deci ca obiect „care nu-i aparține”, ca obiect înstrăinat. Este primul nivel al înstrăinării și anume înstrăinarea față de realizarea esenței umane ca rezultat. A doua relație este aceea dintre „muncitor și propria sa activitate ca activitate care nu-i aparține”⁴). Ea generează înstrăinarea față de realizarea esenței umane ca proces. În al treilea rînd intervine „rela-

ția în care se află omul față de altul, ca și față de munca și obiectul muncii altuia”⁵). Această relație determină înstrăinarea față de însăși esența umană, atît ca posibilitate sau rezultat — obiectul muncii, cît și ca proces de realizare, adică de muncă. Cele trei niveluri ale înstrăinării sînt trepte de complexitate, fiecare nivel implicînd și înglobîndu-l pe cel precedent. În ansamblu însă, ca fenomen social, înstrăinarea înseamnă îngădire și limitare a manifestării și dezvoltării esenței umane, a realizării acesteia. În ultimă instanță ea înseamnă deci frînare și limitare a progresului social.

În socialism, proprietatea privată a fost desființată tocmai pentru aceste motive fundamentale. A fost eliminată astfel principala bază obiectivă care genera înstrăinarea. Acest act radical a creat totodată condițiile eliberării omului, a deschis drumul său spre libertate și integralitate, spre regăsirea și identificarea cu esența sa cea mai intimă. De aceea Marx concepea comunismul „ca apropiere reală a esenței umane de către om și pentru om”⁶).

Se înțelege însă că aceste posibilități nu devin realitate în mod automat, prin actul naționalizării. Înstrăinarea nu dispăre dintr-odată. Ea se menține, încă mult timp, datorită persistenței unor categorii ale vechii societăți, cum sînt producția de mărfuri, formele de conducere statală etc. Faptul radical, esențial în istoria umanității, este însă că a fost deschis un drum, o perspectivă nouă și largă. Din acest punct pleacă un proces revoluționar prin care omul, edificînd o societate nouă, superioară, se eliberează și se construiește pe el însuși. De aceea socialismul este o luptă uriașă pentru formarea omului, pentru regăsirea sa integrală.

Condiția umană în socialism devine astfel condiția luptei lucide contra a tot ce e vechi și perimat, de la relațiile interindividuale, instituțiile sociale și pînă la conștiință. În această luptă are loc edificarea unor relații, instituții și a unei conștiințe noi, comuniste. Condiția umană devine deci condiția luptătorului, a omului angajat. Ea este condiția participării conștiente. Însuși statutul economic, politic și social al omului în socialism, dubla sa calitate de proprietar și în același timp de producător, determină, în mod obiectiv, condiția omului ca participant efectiv, conștient, la edificarea noii societăți și a sa însăși. În acest context atitudinea omului față de muncă se înscrie într-un parcurs firesc, pozitiv și constructiv. Ea pleacă de la acceptare, ca punct minim al valorii etice și sociale și trece ascendent spre entuziasm, pasiune și fervoare. Acest parcurs marchează evoluția spre situația în care, cum spunea Marx, munca devine pentru om o necesitate interioară, vitală, primordială. Pe tot acest drum flutură steagul unei condiții umane noi, aceea a participării conștiente. Ea constituie miezul atitudinii noi față de muncă, al ethosului socialist, atît în teorie, cît și în practica socială. Drumul ascendent al acestei practici este drumul spre atingerea și realizarea modelului uman comunist.

DEVENIREA ETICĂ ȘI MODELUL COMUNIST

Problematika modelului uman este una dintre cele mai profunde și complexe în științele sociale. Ea deține acest rol cu deosebire în filozofie, care, în calitate de cîmp integrant al cunoașterii realizate în științele, fie exacte, fie sociale, a căutat întotdeauna

2. K. Marx și F. Engels, Scrieri din tinerețe, Editura politică, București, 1968, pp. 553—557.

3. Idem

4. Ibidem

5. Ibidem

6. K. Marx și F. Engels, Scrieri din tinerețe, Ed. politică, București, 1968 p. 576.

să-i dea o formulare precisă. Desigur că ea a procedat prin structurări continue, dinamice, de lungă durată. Ea reflectă evoluția în care se înscrie procesul devenirii etice ca fenomen de cultură și civilizație și, în același timp, ca progres în constituirea și dezvoltarea reală, continuă, a unei dimensiuni etice a omului. În funcție de modul, ritmul și direcția de orientare a acestei dimensiuni, de gradul ei de adecvare la exigențele și legitățile existenței sociale, acțiunea omului capătă valoare în plan social și etic. Această acțiune tinde spre realizarea unui proiect. Acesta este comunistul ca model uman superior, ideal.

În socialism, realizarea acestui proiect are ca punct de pornire acceptarea conștiință, nesilită, a muncii. Nu este, de altfel, decât un punct de continuitate necesar cu trecutul, limita minimă în devenirea etică. Plecând de aici, ea urmează însă un parcurs radical diferit față de epocile anterioare. El înaintea pe o cale pozitivă, constructivă, jalonată de îmbogățiri progresive și progresiste. Acest fenomen este relevabil, spre exemplu, în exigențele puse de partid în fața fiecăruia dintre noi privind comunistul ca model uman. Ele n-au fost întotdeauna aceleași. Codul de viață și comportare comunistă, elaborat de partidul nostru, structurează de fapt un model uman. El este mai bogat și mai complex decât unul existent, de exemplu, acum 15—20 de ani. Și este neîndoielnic că el va fi și mai bogat și mai complex în viitor. Se realizează astfel un proces de îmbogățire pe care îl permit socialismul și comunismul ca societăți în care omul și realizarea esenței umane sînt valori fundamentale, iar dezvoltarea lor nu este îngrădită de limite proprii unui sistem social închis.

În anii edificării socialismului noi toți am trăit o devenire etică radicală. Măsura în care am trăit-o efectiv ne atestă gradul de apartenență la epocă, la socialism, adică la progresul social realizat în România, în țările socialiste. Această devenire a însemnat pentru mulți dintre noi trecerea de la atitudinea de refuz și ostilitate față de realizarea esenței umane la aceea de entuziasm și pasiune comunistă, patriotică. Pentru alții, mai tineri, ea a însemnat doar pornirea sau înscrierea în linia unui comportament marcat de entuziasm și pasiune față de muncă. Pentru generațiile tinere această devenire înseamnă și astăzi un proces de înțelegere a necesităților sociale. În practica realizării proiectului uman comunist, devenirea este un proces de participare conștiință, de dăruire plenară. Pentru toți însă devenirea etică a fost necesară și va fi așa și în viitor.

Cum poate realiza însă individul devenirea etică și apropierea sa reală de modelul comunist, pînă la atingerea lui? Printr-un proces, care este de durată, de conștientizare a relației, radical schimbate în socialism, dintre individ și societate. Este un proces de conștientizare și transformare în fapte a constitutivelor modelului uman comunist. Considerăm acest proces de conștientizare și transformare drept conținutul esențial al devenirii etice. Nucleul acestei devenirii îl constituie atitudinea față de muncă. Devenirea acesteia implică, în esență, acțiunea conștiință, participarea cît mai deplină la realizarea țelurilor și obiectivelor sociale. Aceste obiective sînt cele stabilite de partidul nostru privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la comunism.

Conștientizarea necesității de participare implică însă un dublu sens. Această participare este, pe de o parte, unicul mijloc de realizare a esenței umane, iar pe de alta, unica posibilitate de devenire etică

spre asimilarea în fapt a modelului uman comunist. Procesul conștientizării îl duce pe om la a-și spune: „Viața mea este o parte a vieții sociale. Munca mea — o parte necesară a muncii sociale. Numai participînd la realizarea obiectivelor sociale pot munci. Numai muncind mă pot realiza ca om. Devin comunist doar prin felul în care particip la muncă și la tot ce ține de ea, adică prin modul în care concep și realizez propria mea esență umană. Sint comunist doar prin participare, care înseamnă muncă. Aceasta înseamnă realizare și progres; a mea, ca individ și ca om, a societății, ca indivizi și ca oameni, ca general și omenesc“. Măsura în care individul parcurge acest drum, care este cel al unei luări și însușiri reale de conștiință și îl transformă efectiv în fapte, relevă gradul în care el realizează devenirea etică. Adică propria sa devenire ca om.

Ce relevă însă presa din aceste complexe procese, care privesc individul și, în același timp, societatea, care privesc omul și totodată umanismul?

II. PROCESUL MUNCII ȘI IMAGINILE PRESEI

A privi istoria umană ca istorie a muncii și a determinărilor sale sociale, iar istoria individului ca istorie a formării sale prin muncă — aceasta este o viziune specifică marxismului. De aceea, presa nu i se poate sustrage. Presa, în plan diacronic, ne oferă o istorie a procesului muncii și a determinărilor lui. Ea este o istorie socială. În plan sincronic presa reflectă faptele și acțiunile individului, ale grupurilor sociale, în procesul muncii. Ea este oglinda cotidiană a acestei zone de realitate generică a omului, pe care o constituie munca. Iată, pe scurt, cîteva din principalele imagini pe care presa le-a luat din această zonă.⁷

IMAGINILE AFIRMATIVE

Construcția noii societăți, formarea omului nou este în plin proces în țara noastră. De aceea realitățile sociale nu sînt și nu pot fi total convergente. Ca urmare, presa oferă o serie de imagini ale noului aflat în construcție. Aș spune că sînt imagini afirmative. Pe de altă parte, ea oferă o altă serie de imagini. Cele ale vechiului. Le-aș denumi imagini combative, întrucît reprezintă un refuz și o negare a rămășițelor vechii orînduirii. Ele constituie imaginea critică a vechiului. Care sînt însă imaginile afirmative?

ROLUL CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI

Rolul conducător al partidului în procesul de realizare a esenței umane, de edificare a noii societăți și a unui om nou pulsează în aproape fiecare articol de ziar. Ea este imaginea cea mai pregnantă și mai viguroasă ce răsare din cîmpul presei. Acest lucru este în ordinea firescului și, obiectiv, a necesarului. Bătălia omului pentru realizarea proiectului comunist nu poate fi condusă decât de partidul comunist. Partidul comunist se afirmă astfel ca partid al omului, al eliberării și devenirii sale spre idealul comunist.

Desigur că această bătălie nu este ușoară. Se pot produce, așa cum s-a mai întîmplat, și erori. Unele dintre ele chiar foarte grave. Dar istoria a dovedit că partidul comunist dispune de forțe capabile să le depășească. Această luciditate este asigurată de

7. Intregul studiu are ca principală bază documentară ziarul „Scînteia“ din perioada 1 mai 1972—30 aprilie 1973.

două fapte capitale : partidul reprezintă clasa cea mai progresistă din societate, el poartă aspirațiile și idealurile acesteia. În al doilea rînd, partidul dispune de o concepție științifică — filozofia marxistă — despre lume și societate, despre natură și cultură. Aceste calități consacră partidului rolul de conducător social și, în același timp, consensul unanim al celor ce muncesc. Apreciez că miezul imaginii pe care presa ne-o oferă despre rolul partidului în edificarea noii societăți este tocmai acest consens unanim al celor ce muncesc.

Forța acestui rol răsare, de altfel, tocmai de aici, din acest cîmp de realitate. Concret, presa reflectă acest rol în imaginile ei despre activitatea organizațiilor de partid, a comuniștilor din întreprinderi, instituții și organizații sociale. Prezența lor este una care orientează energiile oamenilor, elanul constructiv și capacitățile lor creatoare. Direcția este aceea a fascicoului luminos al obiectivelor și principiilor elaborate de partid pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru viața și activitatea comuniștilor, a întregului popor.

ANGAJARE, COMPETIȚIE, DEPĂȘIRE

Consensul unanim, adeziunea la obiectivele elaborate de partid se întemeiază și se realizează prin angajare. Ea solicită competiția, întrecerea în muncă. Există o bătălie înverșunată, tenace și fecundă pentru depășire. Ea generează nenumărate bogății și îmbogățiri : individuale și sociale, materiale și spirituale.

Sînt realități majore în socialism. Presa nu le ignoră. Dimpotrivă, imaginile ei despre angajare, competiție și depășire sînt de o bogăție și diversitate remarcabile. Se poate spune că întreaga mișcare în procesul muncii se reflectă tocmai în aceste imagini ale angajării, întrecerii și depășirii. Realizarea cincinalului în patru ani și jumătate nu constituie decît o cristalizare practică, în etapa actuală, a acestor fenomene, care exprimă, de fapt, necesități sociale obiective. Nu există ziar cotidian în care angajamentele muncitorilor, ale unor colective întregi, chemările lor la întrecere, rezultatele obținute, să nu fie aduse, aproape zilnic, la cunoștința publică. Sînt sute de articole și nu credem că este cazul să dăm titluri și nume de autori. Cele mai bune dintre ele scot în evidență valorile etice noi, superioare, pe care le nasc, le întrețin și le dezvoltă generoasa angajare și întrecere a celor ce muncesc. Printre acestea presa relevă cu insistență participarea, ca orientare reală, conștientă a individului spre social, colaborarea și într-ajutorarea tovărășească, pasiunea creației, autodepășirea și valorile ei, spiritul de inițiativă etc.

Mișcarea reală a procesului muncii creează valorile materiale și spirituale necesare socialismului și edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Presa reflectă această mișcare îmbogățind valorile spirituale și, îndeosebi, devenirea etică a omului. Desigur că nu pe măsura posibilităților ei. Astfel, presa insistă de mult, și de multe ori, pe aspectul cantitativ al fenomenelor și faptelor. Numele, cifrele, cantitățile, sumele, adică datele statistice domină de multe ori în detrimentul calității. Este ceea ce dă o alură tehnicistă, severă, nenuanțată a articolelor de acest gen. Ca urmare, cred că ar trebui să se releve, pe baza laturii cantitative, procesul real al conștientizării necesităților sociale de către individ, de către colective întregi. Adică tocmai procesul care stă la baza angajării, întrecerii și depășirii,

proces care le generează și le potențează. Este nevoie aici de un echilibru sau, mai bine, poate, de un accent mai mare pus pe latura calitativă, umană, etică și politică a fenomenelor.

MODELUL UNOR „OAMENI DE SEAMĂ“

Nu este mai puțin adevărat că această lipsă este suplinită, în ansamblul presei, de articolele — reportaje, portrete, interviuri — care vorbesc despre „oameni de seamă“ ai zilelor noastre. Cei mai numeroși dintre ei sînt muncitori, ingineri și tehnicieni, tineri și mai vîrstnici, bărbați și femei, indiferent de naționalitate. Este un lucru firesc în socialism, unde munca este criteriul esențial de apreciere a omului.

Acești oameni sînt autentice modele. Ei sînt oameni exemplari. Faptele și gîndurile lor se constituie ca puncte reale de referință în devenirea noastră etică. Presa ne dă imaginea lor pentru ca, influențîndu-ne, să dureze în faptele noastre un model. Și îl durează dacă imaginea este vie, reală și emoționantă. În marea lor majoritate aceste imagini sînt reușite. De aceea, se poate aprecia că, dînd imaginea unor modele umane, presa și-a ales una din cele mai fericite și eficiente căi prin care reușește să-și îndeplinească rolul ei formativ. Fiindcă acești „oameni de seamă“ ai societății noastre sînt modele tocmai în această zonă de realitate generică a omului, care este munca.

Să ne gîndim la atitudinea acestor oameni exemplari față de muncă. Ea este una creatoare, plină de pasiune. E tocmai ceea ce se vede cu deosebită limpezime în imaginile presei asupra lor. Acest lucru este de o importanță capitală. În plan etic, politic și social aceste modele sînt cele mai avansate. La Rochefoucauld spunea odată că „datorăm, poate, pasiunilor cele mai mari avantaje ale spiritului“ și că „marile gînduri vin din inimă“. Poate că în acest fel se explică faptul că mulți dintre acești „oameni de seamă“ sînt inovatori și inventatori, sînt oameni ai inițiativelor. Poate că așa se explică de ce mulți dintre ei săvîrșesc fapte de eroism. Ei dau cît mai mult societății, pînă și propria viață, pentru că au ajuns, în devenirea lor, la un nivel etic și omenesc superior. Ei promovează noul și-l construiesc cu pasiune. Pretutindeni. Ei refuză în același timp tot ceea ce e vechi. Ei iradiază în jur o puternică influență. Presa o propagă neconținut, zi de zi. Amplificată astfel, ea devine, pentru noi, un flux ce ne poartă spre realizarea optimă a obiectivelor sociale, elaborate de partid și de stat.

Să nu ne închipuim că a deveni exemplar este ușor. Dimpotrivă. Și este bine că presa arată acest lucru. Ioan Vlanga, spre exemplu, descrie „un fapt neconsemnat în autobiografia de comunist“ a lui Romulus Drăgoiescu, de la C. S. Reșița, „frezorul care a înfruntat pe sceptici („Scînteia“, 24 mai 1972). Ilie Tănăsache ne spune cum „autocontrolul în lanț“, propus de Maria Atanasiu, de la Fabrica „Progresul“ București, „a prins“ în colectiv printr-o „înfruntare deschisă“ („Scînteia“, 24 iunie 1972). Sînt și alte exemple. Din păcate, destul de puține. Este evident că presa ar trebui să relateze cu prioritate exemple de acest gen. Pentru că ele sînt mai vii, mai realiste. Ele respectă mai mult dialectica, inerentă vieții practice. Ele arată cum modelul însuși devine și nu cum, fiind, stă. Cum se naște și crește într-o continuă confruntare cu tot ceea ce este vechi, ca și cu materia pe care o transformă. El ni se impune, în acest caz,

în calitate de învingător. Atunci forța lui de penetrație, de influențare este neîndoielnic mult mai mare. Ziariștii nu trebuie să uite că chiar acesta este scopul și rolul presei.

INOVAȚIE ȘI RESPONSABILITATE

Inovația este una din dimensiunile condiției umane în socialism. Prin ea omul devine revoluționar. Ea nu este și nu poate fi decât revoluționară. Aici intervine responsabilitatea. Ce înlocuiești? Cum și cu ce? Răspunsul, în condițiile societății noastre, nu poate fi decât: înlocuiesc tot ce e vechi, perimat, cu tot ce e nou, superior, avansat. A da un răspuns, a-l transpune în fapte, implică o angajare, o inițiativă, o mare responsabilitate.

În procesul muncii inovația joacă un rol fundamental. Prin ea procesul realizării esenței umane devine, progresiv, spre regăsirea omului. Prin ea omul își realizează atributele sale majore. De aceea, presa se ocupă mult de inovație și inovatori (înțeleg aceste cuvinte în sensul lor cel mai larg). Inovatorul este un model. Societatea noastră îi acordă statutul de „om de seamă“. Inovația merge în întimpinarea unor nevoi sociale determinate. Meritul ei etic fundamental rezidă în aceea că ea poartă individul spre societate, individualul spre social. Ziariștii uită de multe ori să releve acest lucru. Mai bine spus, ei uită să-l facă să respire din sau prin fapte, să ne ofere imaginea lui palpabilă și vie în fapte. Aceasta se întâmplă cu deosebire în cazul inovațiilor din domeniul economic, adică al celor din procesul muncii. Când, dimpotrivă, ar fi necesar, în virtutea rolului formativ al presei, să se aducă în plină lumină valoarea faptelor inovatoare, întreg evantaiul de valori morale, sociale, umane, într-un cuvânt spirituale, pe care le comportă inovația.

Inovația implică în mod necesar responsabilitatea. Ea oferă, ba chiar solicită omului, calea unei deveniri. Profesionale și în același timp morale. Materiale și totodată spirituale. „Aducerea, pentru prima dată, a unei instalații la parametrii ei normali“ îl face pe Ilie Tănăsache, spre exemplu, să pună în genericul unui articol din „Scinteia“ (16 august 1972) o formulare extrem de sugestivă: „Dacă vrei să crească omul, fă-l să simtă răspunderea“. A face deci ceva nou, pentru prima dată, înseamnă a te angaja, a avea răspunderi, înseamnă, în final, a crește, a deveni. Această direcție deci a virtuților etice și umane, sociale, este cea mai fertilă pentru fiecare ziarist când pune în pagină imaginea inovației sau a inovatorului. Fiindcă iată un lucru capital: însăși construcția socialismului, edificarea omului nou, a societății socialiste multilateral dezvoltate este o imensă, complexă și profundă inovație.

IMAGINILE COMBATIVE

Să o repetăm, fiindcă ține de esențial. Aceste imagini reprezintă un refuz și o negare. Ele sînt secvențe ale faptelor antisociale concrete, surprinse de ziariști. În toată nuditatea lor, uneori. În toate implicațiile lor, alteori. Prin ele trece fluxul combativ al unei critici ferme, pline de tensiune și, în același timp, pline de rigoare.

Rigoarea derivă din siguranță, dintr-un convoi de certitudini. Acestea se sprijină pe o bază solidă, unanim acceptată. Este vorba de codul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității

socialiste. De fapt, întreaga critică făcută actelor antisociale se inspiră tocmai din acest sistem de norme, concepte și principii. Altfel spus, vechiul, sau ceea ce a mai rămas din el, suportă, în aceste imagini, o ripostă hotărîită din partea noului, a tot ceea ce este superior, avansat în plan social, etic, spiritual, material.

Un rol de prim rang în promovarea imaginilor combative îl joacă pagina din „Scinteia“, „Omul față în față cu exigențele eticii și echității socialiste“. Ea se constituie ca un cîmp fertil de dezbatere etică. Aici se face o adevărată terapie socială. Această propoziție nu trebuie luată ad litteram. Se lasă induși în eroare cei care cred că terapia o fac ziariștii. Aceasta este doar o aparență. Adevărata terapie, marea terapie socială, o face publicul cititor, adică toți cei care iau cunoștință de faptele antisociale. Cunoscîndu-le, dezbătîndu-le, ei iau atitudine împotriva lor. Iar această atitudine reverberază, în tot ceea ce-i inconjoară. Influența ei se face simțită. Aceasta este terapia publicului, a opiniei publice. Tocmai în acest mecanism, prezentat aici doar ca mers general, rezidă largă audiență în mase și adîncă forță formativă a paginii amintite din „Scinteia“, ca și articolele de dezbatere a unei problematice similare din „Scinteia tineretului“, „România liberă“, „Munca“ etc.

Această audiență și această forță se bazează, în al doilea rînd, pe calitatea imaginilor. Ele sînt, aproape toate, bine realizate. Ele se referă direct la om. Îl afectează și nu puțin. Îi pune atenția în stare de sensibilitate. Direct sau indirect. Logic sau afectiv. Dominante între toate sînt, lucru de mare semnificație, cele care ne arată cum unii încearcă să trăiască, și încă bine, cit mai bine, însă fără muncă. Pe alte căi. Cum? Prin furt și delapidare din avutul obștesc, prin căpătuială, parvenire, nepotism, favoritism, ignorarea obligațiilor sociale, de serviciu, prin mania bacșifului etc. Presa aduce neconștient sub farul atenției publice fapte de acest gen. Ea le înfierează. Pe bună dreptate, fiindcă sînt încălcări grave ale normelor și principiilor eticii și echității socialiste. Presa le înfățișează în mecanismul și resorturile lor cele mai intime. Cunoscîndu-le, nimeni nu le poate accepta. De ce? Fiindcă ele afectează profund negativ relațiile dintre oameni. Fiindcă asemenea fapte merg împotriva societății, adică împotriva fiecăruia în parte și a tuturor la un loc.

La fel stau lucrurile și cu o altă serie de imagini referitoare la atitudinea față de muncă. Cele care înfățișează tolerarea neajunsurilor, abuzurilor, neregulilor de tot felul, indisciplina, nepăsarea față de deficiențe, automulțumirea, demagogia, mai ales în posturi de conducere, cantonarea în posturi ușoare, în locuri călduțe, fără bătaie de cap etc. Toate acestea influențează negativ climatul etic, de muncă dintr-un colectiv. Punîndu-le în dezbaterea publică, arătîndu-le necinstea, inechitatea pe care se bazează, presa îți solicită o alegere. Cu siguranță ea nu va fi în favoarea necinstei și nedreptății. Fiindcă acestea sînt valori antisociale.

Critica faptelor antisociale este o critică reușită. Ea are o mare forță de penetrație. Fiindcă ea este deplină. Există aici o integralitate. Ziaristul nu mai trebuie să găsească aici, într-un fapt concret, particular, manifestarea unei norme sau a unui principiu general, ca în imaginile afirmative. Mai ales că aceste principii se află în constituire în real. La nivelul unei națiuni, sau al unei lumi. Imaginile afirmative sînt, în mod obiectiv, mult mai dificile pentru ziariști. Cele combative, dimpotrivă. Aici faptul antisocial este întreg. El este deplin și este evident pentru ori-

cine. Lui i se poate opune o normă sau un principiu de asemenea, întregi, depline, evidente. Imaginea afirmativă se referă de multe ori la un om, dar de cele mai multe ori la un colectiv, sau la colective întregi de muncă. Ea e mai greu de realizat și, în același timp, mai greu de perceput de către cititori. Imaginea combativă se referă întotdeauna, fără excepție, la un singur om sau la cel mult câțiva, strict determinați. Pentru cititori totul e mai limpede și mai ușor. Ei percep totul pe deplin, evident, și cu o mare forță. Fiindcă sînt în joc sau în discuție faptele și, poate, soarta unui om.

Acest fapt este capital. Fiindcă, așa cum vom vedea, sînt imagini care, deși sînt destinate oamenilor, nevoilor lor spirituale în mod paradoxal, ele nu se referă la om. Ele au îmbrățișat tehnica și au uitat omul, uitînd astfel de destinația lor. Vom vedea care sînt implicațiile acestui fenomen.

III. TEHNICISMUL

O IMAGINE DEFORMATĂ ȘI DEFORMANTĂ

E aproape o banalitate să spui că în presa noastră există mai multe maniere, adică mai multe modalități de a scrie. Aceasta e ușor de văzut. Atît la un moment dat, cit și în timp. Nu mă refer la stil. Nici la limbaj. Este vorba de construcția articolului, de viziunea ziaristului, de modul în care el pune în pagină realitățile. Din fericire, manierele sînt mereu depășite. În ultimul timp s-a făcut simțită însă, cu evidentă, după opinia mea, o modalitate specifică de a scrie în presă. Aș spune că s-a impus o manieră tehnicistă. În ce constă ea ?

MANIERA TEHNICISTĂ

Problema manierei este aceea a lui CUM. În ce mod este pusă realitatea în ziar ? Cum există ea aici, în articol ? În cazul nostru acest „cum“ vizează lucrurile și obiectele, tehnica și tehnologia, operațiile și funcțiile etc. Maniera tehnicistă derivă din locul acordat în articol tehnicii și tehnologiei în raport cu locul omului și acțiunilor lui. În arhitectura unui asemenea articol predomină elementele referitoare la obiectul și mijloacele de muncă, la funcționarea lor, la modalitățile de transformare a acestora la operațiile prin care se face această transformare și la împrejurările legate de ea.

Scriind în maniera tehnicistă, ziaristul nu urmărește, în articol, un parcurs uman, ci unul tehnic, tehnologic și operațional. Alteori, unul administrativ sau funcțional. Întotdeauna un parcurs al lucrurilor și fenomenelor. Parcursul omului este exilat. Dacă este vorba, spre exemplu, de îndeplinirea planului de investiții, articolul începe cu câteva referiri la obiectivul în cauză, la importanța sa. Se continuă cu cifrele care arată gradul de îndeplinire a planului. Într-o situație negativă se caută cauzele. De cele mai multe ori ziaristii care scriu în maniera tehnicistă le găsesc în : deficiențe de organizare, lipsa materialelor de construcție, a prefabricatelor, insuficiența forței de muncă, greșeli de proiectare, necontractarea la timp a utilajelor tehnologice, nesosirea lor în termen etc., etc. Cînd se stă bine cu planul, toate acestea sînt puse la pozitiv. În ambele situații însă ziaristul nu se referă decît la cauze, în primul caz, la factori, în al doilea, de natură tehnică și tehnologică. Ele nu afectează pe nimeni. Pentru că nu se referă la nimeni.

Ziaristul nu concepe articolul în așa fel încît să spună cine anume este vinovat pentru slaba organizare, sau de lăudat pentru una bună, cine trebuia să asigure materialele sau prefabricatele și nu și-a făcut datoria și de ce, ce gîndește el despre acest lucru, cum se simte ziua pe șantier sau la uzină, seara acasă sau pe stradă etc. Iar dacă a realizat planul și chiar l-a depășit, cititorul ar înțelege mai multe dacă ar afla cum. Dar nu un „cum“ tehnologic, ci unul omenesc : cît efort a depus, cîte și ce fel de obstacole a învins, cîtă bătaie de cap i-au dat, ce gînduri a investit în ceea ce a făcut, cît s-a frămîntat, ce sentimente l-au încercat etc., etc.

Ziaristul manierei tehniciste crede, poate, că de aici nu avem însă nimic de învățat. Că cititorul nu se alege cu nimic de aici. Ci doar de la lucruri și operații, de la mașini și funcții. Așa procedează, de pildă, Ștefan Zidăriță, într-un articol despre cum „Sînt folosite mașinile și utilajele din import la parametrii prevăzuți în „cartea tehnică“ ?“ („Scînteia“, 6 mai 1972) în care pune în pagină, succesiv, două situații. Prima, bună, la uzina „1 Mai“ Ploiești. În dialogul purtat cu Cristel Popelea, șeful serviciului tehnic dintr-o secție se urmărește firul tehnic și tehnologic al montării și folosirii unor instalații pentru ca, în final, să formuleze concluzia : „S-a ajuns repede în exploatarea utilajului la parametrii maximi... pentru că : A existat o judicioasă concepție tehnologică proprie și specialiștii uzinei, ai comerțului exterior au știut ce să achiziționeze din import. Pregătirea cadrelor s-a făcut din vreme și temeinic. Noțiunea de exploatare maximă a instalației a fost privită în mersul ei evolutiv și dinamic, aducîndu-se mereu îmbunătățiri tehnice și organizatorice activității de producție“.

Întreg acest pasaj, cules cu aldine, este oferit cititorului, pe puncte, în chip de concluzie la o experiență pozitivă. Ca să învețe ceva. Se transformă adică articolul de ziar într-o lecție de școală tehnică sau de curs de perfecționare. Oamenii, cei care au determinat ca situația să fie bună, care s-au frămîntat în fel și chip ca să folosească bine instalațiile, sînt total ignorați. Tot ceea ce aparține omului, într-o activitate omenească, a fost eliminat. Însuși stilul articolelor tehniciste este foarte simptomatic și sugestiv. El este un stil impersonal, iar verbele, care, se știe, descriu acțiunea subiectului, sînt folosite, de preferință, în maniera : „a existat“, „s-a făcut“, „noțiunea... a fost privită“ etc.

La fel procedează ziaristul în reflectarea situației de la Fabrica de frigidere din Găiești. Aici utilajele din import nu sînt folosite. De ce ? „Vizităm secția de prelucrare a compresoarelor. Se lucrează lejer. Cîteva dintre mașinile-agregat, noi-nouțe, stau inactive... De ce ?... s-a „descoperit“ că s-au subestimat unele din problemele tehnologice ale fabricației de frigidere“. Se vede cum „unele“ probleme au devenit ființe vii. Ele sînt capabile de acțiune. Se pot „subestima“. În relatarea ziaristului, ele au înlocuit oamenii care le-au subestimat. Toate se fac, de altfel, ca și cum oamenii nici n-ar exista, iar lucrurile și fenomenele ar fi căpătat subit o viață și o conștiință proprie.

Și ziaristul continuă relevarea cauzelor astfel : „...au apărut fisuri în cooperarea fabricii cu alte întreprinderi“, iar în final, vinovați de inactivitatea utilajelor de la Fabrica de frigidere din Găiești sînt „factorii de răspundere din minister“ care nu au fost „mai atenți... mai calculați în aprecieri...“. Iată deci cum Popescu sau Ionescu din minister, care răspund de cutare sau cutare problemă, nu mai

sînt Popescu sau Ionescu, adică niște oameni cu niște răspunderi. Ei au devenit pur și simplu „factori de răspundere“, care nu mai răspund, de fapt, de nimic. Este o semnificativă metamorfozare a omului în maniera tehnicistă. Cum e și firesc, în asemenea cazuri, critica pentru neajunsurile constatate, neajunsuri care afectează bunuri ale întregului popor, nu se mai poate referi la om, la cineva anume care răspunde de problematica respectivă. Critica devine globală, impersonală. În acest fel ea nu mai afectează pe cei vinovați. De fapt, pe nimeni. Ea este o critică de dragul criticii.

În articolele tributare manierei tehniciste, după cum se vede, lumea lucrurilor a uzurpat lumea omului. Omul este coborît pe planul doi. În cazurile mai grave, el se dizolvă în lucruri, în tehnici, în operații etc. De cele mai multe ori însă el ajunge o prezență discretă, o umbră evanescentă.

Continuitatea omului a fost înlocuită în acest fel cu continuitatea lucrurilor și fenomenelor. Omul este închis între zidurile tehnicii și tehnologiei. El devine o piesă într-un angrenaj. Prezența lui este una copleșită de lucruri și operații. El nu este, cum ar trebui, o prezență copleșitoare, emoționantă. Dimpotrivă, omul devine aici o prezență tăcută, copleșită. El acționează undeva, în umbra lucrurilor, a mașinilor, operațiilor, funcțiilor etc.

Alteori, omul vorbește. Dar, cum s-a văzut, în articolele manierei tehniciste nicidecum ca un om, ci ca un mare tehnician, ca un expert. Nu el vorbește, de fapt, ci tehnicianul din el. În aceste articole nu se vede omul, ci doar tehnicianul. Și nu tehnicianul, ci cunoștințele sale tehnice. Imaginea omului în asemenea articole este una reduționistă, chiar dacă am considera totalitatea articolelor de acest gen. Omul este redus la o schemă severă, rigidă și uscată. El devine, în mod paradoxal, o apariție inumană, aproape de neînțelese.

Așa stau oare lucrurile în realitate? Nicidecum. Iată de ce tehnicismul este o imagine deformată a realului, a realităților care ne înconjoară. Vom vedea, mai departe că el este și o imagine deformantă.

MECANISMUL TEHNICIST

Maniera tehnicistă este evidentă în zeci și sute de articole, atît în presa centrală cît și în cea locală. Ele oferă un spectacol tehnicist al realității. Se pare că a devenit o modă generală în presa noastră. Tehnicismul domină însă articolele referitoare la problematica economică. Adică tocmai în articolele care descriu munca și procesul muncii, adică acea zonă de realitate care este pentru om un cîmp generic. Tehnicismul alungă însă omul tocmai din acest cîmp generic, în care ființa lui trebuie să regăsească ce e mai bun în sine din atributele speciei. În articolul tehnicist ziaristul nu „aduce“ din acest cîmp decît lucrurile și fenomenele, operațiile și funcțiile etc. Prin ce mecanism?

Există un mecanism tehnicist. El este un algoritm operațional, tehnologic sau funcțional. Întreg articolul tehnicist se desfășoară de-a lungul unui asemenea algoritm. Etapele articolului devin, în maniera tehnicistă, elemente într-un algoritm. Diferiți ziaristi le pot aranja diferit. Dar cu aceasta principiul algoritmic de construcție a articolului rămîne în picioare. Iată un exemplu: Articolul lui Dan Mateescu „Încasarea operativă a valutei poate fi privită cu indiferență? (vezi anexa nr. 1), pune,

în mod explicit, problema unei atitudini față de muncă. Este vorba, aici, de atitudinea față de o activitate financiară, de munca unor oameni care se ocupă cu încasarea operativă a valutei. Și iată mecanismul tehnicist:

Articolul începe cu „cîteva adevăruri binecunoscute“, acelea că, pentru realizarea unor obiective planificate se importă materii prime, utilaje, instalații etc., că pentru acestea se plătește valută. De unde? Din valuta încasată pe mărfurile românești exportate. Iată însă că acest proces este grevat de deficiențe „situate între extremele: pe de o parte, în ultima zi a fiecărei luni se produce o adevărată aglomerare de documente de decontare la extern și, pe de altă parte,... unele unități producătoare și întreprinderi de comerț exterior pur și simplu omit să urmărească încasarea contravalorii exporturilor“. Această a doua extremă nu mai este urmărită deloc în articol. Cum este urmărită prima?

Ion Tișler, director în Banca română de comerț exterior, exemplifică aglomerarea de documente de decontare la 31 martie anul respectiv. El dă nume de întreprinderi și cifre. De ce această situație? Ștefan Frînculescu și Stelian Postelnicu, directori adjuncți, fiecare la cite o întreprindere de comerț exterior, spun același lucru: „Toate — sau aproape toate — neajunsurile... pornesc din uzine“. Ce spun cei din uzine? Andrei Pănoiu, director comercial la Uzina de pompe din București, relatează: „De regulă, primim motoarele necesare pompelor în ultima decadă a lunii... Ca urmare, abia atunci putem livra pompele la export. Firește că tot atunci se fac și documentele. Apoi, continuă ziaristul, „aceleași cauze — același efect“ în alte patru mari uzine din Capitală și din țară. „Pentru toate aceste situații, ne spune autorul, există o singură soluție“. Vom vedea că ea nu este deloc o soluție, ci, mai degrabă, o confuzie. Se amintesc apoi „cîteva“ „alte cauze“ ale acestor situații ca „existența unor decalaje“, „nerespectarea de către unii furnizori... a clauzelor prevăzute“, „insuficienta preocupare a unor unități“ etc. Toate, numai cauze tehnice. Încheierea: necesitatea ca asemenea situații să nu se mai tolereze“.

Iată algoritmul tehnicist, dedus din acest mecanism. Un adevăr general sau alte date generale referitoare la subiect → o deficiență sau mai multe → cauze → soluția → eventual cauze secundare → morala. Acestea în cazul unei situații negative. Cînd e vorba de o situație pozitivă, algoritmul, nu e prea diferit de primul, are următoarea înlănțuire: date generale → un set de realizări → factorii care le-au generat → alte considerații → morala. Mai mult sau mai puțin aceste scheme generale se pot depista în orice articol tehnicist. Omul și acțiunea sa, omul și conștiința sa, victoriile și înfrîngerile sale, întreaga lui măreție și decădere se află de-a lungul întregii înlănțuiri. Dar acest lucru nu se vede în articolul tehnicist aproape de loc. El rămîne la o înlănțuire tehnică și tehnologică de obiecte, procese, fenomene etc.

ESENȚA TEHNICISMULUI

Tehnicismul este o manieră de a construi articolul de ziar. El este, în același timp, o viziune a ziaristului asupra realității. În felul în care vede realitatea, ziaristul o și reflectă. Modul său de documentare transpare în modul său de a scrie. El „îmbină“,

într-un articol, elemente ale realității pe care le-a cunoscut, le-a analizat.

Care este însă esența acestei îmbinări? A acestui mod de construcție ziaristică? Ea este un raport. Acela între om și lucruri, adică între obiect și subiect. Esența tehnicismului rezidă în proprietatea și ponderea mai mare acordată lucrului față de om, obiectului față de subiect. Maniera tehnicistă rămîne, ca reflectare și interpretare, la tehnică și tehnologie, la funcționalism. Ea rămîne la nivelul obiectului. Ea nu se ridică la om și la problematica sa proprie în cîmpul realizării esenței sale, în cîmpul muncii. Tehnicismul este obiectologie și reificare. În articolul tehnicist cultura decade la condiția de natură.

Tehnicismul întreține obiectologia, factologia, statistica. El pune omul, în cel mai bun caz, pe același plan cu lucrurile și fenomenele. Dar în așa fel încît omul devine un lucru printre altele. Imaginea lui, ca și sensul actelor sale, devin evanescente. În obiectologie și factologie tentativele umaniste sînt puse în eșec. Toată această manieră tehnicistă, este un eșec umanist al presei.

Tehnicismul este, în același timp, descriptologie. El rezidă în descrierea mașinilor, uneltelor, operațiilor, instalațiilor, proceselor organizatorice și tehnologice etc. Ziaristul urmărește chiar evoluția acestora, perfecționarea lor. Dar el n-ar trebui să fie interesat, în primul rînd sau prioritar, de perfecționarea mașinilor, a tehnologiei, o organizării producției etc. Aceasta este menirea specialiștilor. În ultimă instanță, a cercetării științifice, a științei. Dimpotrivă, pe el ar trebui să-l intereseze, prioritar și preponderent, perfecționarea omului, formarea sa, devenirea sa comunistă. Această zonă de preocupări este menirea noastră specială, a ziaristilor. Mașinile, unelte, operațiile, procesele, fenomenele etc., într-un cuvînt tehnica și tehnologia, nu ne interesează decît ca suporturi reale ale perfecționării omului, ca materie pe care, transformînd-o, conștient, în interesul său, omul se transformă pe el însuși. Pe noi ne interesează deci nu transformarea lucrurilor în sine, ci tocmai această transformare a omului, devenirea sa comunistă.

Ea se petrece în cursul edificării noii societăți socialiste. Acest proces a fost relevat, într-un mod profund științific, de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea făcută la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, cînd arăta că „menirea istorică a socialismului nu este numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat“.

În făurirea unei civilizații spirituale superioare, în formarea omului nou, a profilului său moral-politic înaintat, presa are în societatea noastră, în mod incontestabil, un rol deosebit de important. Aceste țeluri constituie menirea sa. Acestea sînt țelurile și menirea socială a ziaristului. Dar tehnicismul contravine, în mod flagrant, prin însăși esența sa, tocmai acestui rol formativ, intens politic și social, de mare semnificație, al presei. De aceea, din multiple perspective, politice, etice și umaniste, tehnicismul, așa cum apare el acum, nu mai poate fi acceptat.

(continuare în numărul viitor)

din activitatea

uniunii ziaristilor

La clubul ziaristilor de știință și tehnică

La sfîrșitul lunii decembrie Clubul ziaristilor de știință și tehnică a organizat o conferință de presă la care au participat **Octavian Groza** — ministru secretar de stat, prim-vicepreședinte și **Mihai Drăgănescu**, vicepreședinte, de la Consiliul național pentru știință și tehnologie, care au răspuns numeroaselor întrebări adresate de ziaristi în legătură cu cercetarea științifică și implicațiile sale economice.

La asociația ziaristilor și scriitorilor de turism

A avut loc simpozionul cu tema „Politica de turism și rolul ziaristului în înfăptuirea ei“ la care a participat **Ion Cosma**, ministrul turismului.

Au prezentat referate: **Dorin Iancu**: „Turismul ca factor de educație și cultură“, **Victor Birlădeanu**: „Modalități moderne ale publicisticii de turism“, **Renato Iliescu**: „Îmbunătățirea informării ziaristilor de turism“.

Oaspeți

În perioada noiembrie-decembrie ne-a vizitat țara ca oaspeți ai Uniunii ziaristilor doi ziaristi din Republica Cuba: **Jose Marcos Ortiz**, directorul ziarului „Ahora“ din orașul Holguin-provincia Oriente și **Pedro Estevez**, redactor și operator cinematografic la Ministerul Forțelor Armate Revoluționare. Programul de vizite a cuprins întîlniri cu membri ai conducerii din: Ministerul Comerțului Exterior, Comitetul pentru problemele consiliilor populare, Apimondia, Consiliul popular al Municipiului Pitești, Comitetul județean P.C.R. Dolj, Institutul Politehnic București. De asemenea, oaspeții au vizitat obiective economice și social-culturale din Capitală și județele Argeș, Dolj, Hunedoara, Sibiu, Brașov, Ploiești și au avut întîlniri cu colegi de la redacțiile ziarelor „Scînteia“, „Secera și ciocanul“ Pitești, „Drumul socialismului“ Deva, „Viața economică“, „Apărarea patriei“ precum și de la Studioul cinematografic al armatei.

În încheierea vizitei au fost primiți la conducerea Uniunii ziaristilor.

POPULARIZAREA ȘTIINȚEI ÎN PRESĂ*

Dan LĂZĂRESCU

Dezvoltarea pe care o cunoaște în zilele noastre activitatea de popularizare a științei are două cauze principale, menționate, într-o formă sau alta, de toți cei ce au preocupări în acest domeniu. În primul rând este vorba, firește, de creșterea rolului științei și tehnicii în viața cotidiană și — ca o consecință directă — de interesul sporit al maselor față de rezultatele creației savanților și cercetătorilor. În al doilea rând, apare tot mai evident decalajul dintre șuvoiul neîntrerupt de informații ce provine din centrele de cercetare și volumul relativ limitat al cunoștințelor acumulate de fiecare individ în școală. De aici — două îndatoriri de deosebită însemnătate pe care presa le are în domeniul popularizării științei: a informa rapid, eficient, corect despre noile realizări ale cercetării și, a forma cititorii, a-i familiariza cu problematica științei, a-i face să o înțeleagă, deschizându-le și întreținându-le astfel interesul pentru acest domeniu al creației și cunoașterii.

Rolul social al propagandei științifice derivă din rolul social al științei în lumea contemporană, căci pentru a transforma societatea, natura, însuși modul de a gândi al omului, trebuie să cunoști. Mai mult, numai în măsura în care vom reuși să asigurăm „împrospătarea continuă a cunoștințelor acumulate, cunoașterea de către cetățenii patriei noastre a noulor cuceriri ale științei și tehnicii, vom putea să ne îndeplinim în condiții bune sarcinile ce ne revin în opera de edificare a socialismului și comunismului“. Aceste cuvinte rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața tinerei generații de intelectuali, constituie un adevărat program pentru toți cei care, la noi în țară, se ocupă de difuzarea cunoștințelor științifice în mase, pentru presă în primul rând. Ținând seama de acest lucru, de rolul educativ ce revine popularizării științei în mase, această activitate se înscrie astăzi ca o componentă importantă a propagandei de partid. În repetate rânduri, conducerea P.C.R. a arătat că membrii de partid pot asigura creșterea forței de atracție a ideilor comunismului, pot influența gândirea și conștiința oamenilor, pot contribui la afirmarea noului numai bazându-se pe o temeinică pregătire culturală și științifică. Mai mult: în epoca noastră, una din trăsăturile distinctive ale comunistului o constituie preocuparea permanentă pentru acumularea de cunoștințe științifice și culturale, pentru lărgirea orizontului său spiritual cu tot ce a creat mai valoros gândirea omenească.

Vorbind despre rolul și sarcinile popularizării științei nu ne putem limita numai la necesitatea difuzării în mase a realizărilor cercetării. Ar fi să

reducem totul doar la o singură latură — e drept, de maximă însemnătate — a propagandei în acest domeniu. „Importanța unei bune interpretări a științei, a metodelor ei, a rezultatelor, aplicațiilor, speranțelor ei — remarca cunoscutul savant francez Pierre Auger la Colocviul organizat de Centrul internațional al învățămîntului superior de ziaristică din Strasbourg privind „rolul mijloacelor de informare în popularizarea științei“ — este la fel de mare pentru oamenii de știință, ca și pentru public. Dacă acesta poate să se găsească dezorientat în fața progreselor științei, savanții și tehnicienii riscă să piardă contactul cu concetățenii lor și să fie mai mult sau mai puțin îndepărtați de comunitatea în care trăiesc“. Aceeași idee o găsim și în scrierile altor savanți, îngrijorați tot mai mult de barierele ce apar — o dată cu progresul științei și cu specializarea ei tot mai profundă — între omul din laborator și cel din afara „sanctuarului“ cercetării. Știința, afirmă ei, nu trebuie să rămână în nici un caz o activitate izolată de restul lumii. Încă acum un sfert de veac, Albert Einstein atrăgea atenția că este foarte important să se dea publicului posibilitatea de a înțelege eforturile și rezultatele cercetării științifice. „Nu este suficient — arăta autorul teoriei relativității — ca fiecare rezultat să fie extras, elaborat și aplicat de câțiva specialiști în materie. A limita esența cunoașterii la un grup mic, înseamnă a înăbuși spiritul filozofic al poporului și a-l conduce la sărăcie intelectuală“. Ținând seama de acest lucru, misiunea gazetăriei științifice este nu numai de a descoperi noutățile din laboratoare, pe inventator și de a-l face pur și simplu cunoscut maselor de cititori, ci, și de a trezi, în rîndul acestora, interesul activ pentru omul de știință, pentru munca lui creîndu-i acel mediu favorabil, atât de stimulator în investigarea noului. Altfel zis, presa poate și trebuie să creeze o punte de legătură între savant și publicul larg; dar o punte pe care să se circule însă, în ambele sensuri.

Firește, misiunea cea mai importantă a presei în domeniul popularizării rămîne însă de a deschide maselor largi de oameni ai muncii porțile spre înțelegerea științei, arătîndu-le cum poate ea, într-adevăr, să contribuie la schimbarea în bine a lumii. Dar menirea ei nu se limitează la atât. Devenind o importantă forță nemijlocită de producție, știința a rămas o parte componentă a culturii. „A rămas“ este poate insuficient spus, intrucît ponderea ei în cultură a crescut enorm. Astăzi oricine, indiferent de specialitatea în care lucrează, pentru a-și forma o cultură temeinică nu mai poate ocoli aceste domenii ale cunoașterii. Să ne amintim ce spunea, în acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresîndu-se studenților: „Fără a cunoaște fizica, chimia, biologia, matematica nu se poate forma un filozof bun, așa cum fără asemenea cunoștințe nu putem avea

* Lucrare de absolvire a Cursului postuniversitar de ziaristică al Academiei „Ștefan Gheorghiu“ (text prescurtat).

nici literați buni". Deși acest punct de vedere are astăzi o circulație foarte largă, mai întâlnim deseori un fenomen cel puțin paradoxal (dacă ținem seama că el se petrece în epoca revoluției științifico-tehnice) și anume afișarea cu ostentație a așa-numitei, „incapacități“ de a înțelege ceea ce se petrece în știință, chiar și a celor mai elementare fenomene. Concluzia care rezultă de la sine: una din cele mai importante meniri ale presei în domeniul popularizării științei este să spargă acest zid al indiferenței, zid sprijinit adesea nu numai de cei ce n-au nici un fel de afinități cu cultura. Pentru aceasta însă trebuie ca ziaristul care se ocupă de știință să înțeleagă cauzele obiective care au dus la atare reținere, chiar temere a multora (inclusiv a unor intelectuali) de tot ceea ce are contingentă cu fizica, cu matematica, cu chimia, cu tehnica, cu biologia (mai puțin cu medicina — în care fiecare se vede într-un fel sau altul implicat). Și cauzele sînt multiple: faptul că școala face încă prea puțin spre a deschide oamenilor gustul pentru știință; limbajul ermetic, cifrat al științei; dificultățile pe care cei mai mulți le au de a se ridica la nivelul de abstractizare al științei contemporane etc. Aici, mai ales, asupra acestor două din urmă cauze trebuie să acționeze presa, înlăturînd orice barieră între știință și publicul larg. Prin urmare, **gazetarul științific** (folosesc acest termen ca în franceză — „journaliste scientifique“, engleză — „scientific journalist“, sau rusă — „naucinii jurnalnii“) trebuie să găsească întotdeauna mijloacele publicistice cele mai eficiente pentru a trece de la noțiuni concrete și familiare la idei abstracte, fără a recurge la formule matematice și la un limbaj prea tehnicist.

ARTA DE A EXPLICA

În intervenția prezentată la colocviul de la Strasbourg, cunoscutul publicist **M. Rouzé**, membru al asociației scriitorilor de știință din Franța, definea popularizarea ca „**arta sau tehnica de informare care permite masei celei mai largi posibile să aibe accesul la un element al culturii contemporane**“. Fără a o considera completă, putem accepta această formulare, mai ales dacă o completăm cu mult mai succintă definiție a altui cunoscut publicist francez, **Pierre de Latil**, care spunea că popularizarea este „**arta de a explica**“ și că această artă are tehnici și procedee specifice.

Care sînt cerințele ce se pun unui articol de popularizare? Mai întii trebuie să se țină seama că popularizarea științei este o parte constituantă a propagandei, ca atare, după cum releva cunoscutul scriitor sovietic **M. Ilin**, autorul a numeroase lucrări de popularizare, „**propaganda în domeniul științei, ca orice propagandă este arta de a-l cuceri pe cititor**“. Prin urmare, articolele dedicate științei le-am cere nu numai să atragă și să rețină atenția cititorului (așa cum ar trebui, de altfel, s-o facă toate materialele ce apar în presă), ci și să fie astfel scrise, să fie într-atît de atractive, încît să trezească oricui interesul față de problematica abordată, dar, mai ales să-i creeze nevoia de a citi astfel de articole. În același timp, materialele de popularizare, indiferent cărui gen publicistic îi aparțin, au datoria să informeze cît mai profund, cît mai precis și cît mai complet posibil cu privire la faptul de care se ocupă. Iar pentru ca informația să traverseze bariera accesibilității, trebuie să fie cît mai explicită; altfel — este un fapt ce nu se mai cere demonstrat — nu va ajunge la înțelegerea cititorului. De asemenea, pentru ca cele scrise să-și

atingă în mod eficient scopurile formative, autorul are datoria să interpreteze informația furnizată nu numai în funcție de contextul științific, dar și în raport cu cel — mult mai larg — al lumii în care trăiește cititorul.

POPULARIZAREA ȘTIINȚEI — PROPAGANDA A POLITICII PARTIDULUI

Vorbînd despre popularizarea științei în paginile ziarelor noastre, nu omit nici o clipă faptul că orice domeniu ar aborda, presa noastră este întii de toate un instrument al partidului, un propagandist, agitator și organizator colectiv. Ca atare — și acest lucru nu mai e necesar să-l dovedesc — ea militează pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru transpunerea în viață a programului edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, elaborat de Partidul Comunist Român.

Cum își îndeplinesc gazetele noastre aceste îndatoriri? Am cercetat colecțiile primelor cinci luni din anul 1973 ale celor mai răspîndite cotidiene: „**Scînteia**“, „**România liberă**“ și „**Scînteia tineretului**“ oprindu-mă asupra materialelor de popularizare a științei, precum și a aceluia ce au contingentă cu aceasta.

Tematica abordată este diversă (mai ales dacă luăm în considerare notele și informațiile), mergînd de la energetică — la metalurgie, de la agricultura viitorului — la cucerirea cosmosului. Documentele de partid însă, mai ales cele ale Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale (1972) ale P. C. R. oferă o sursă de inspirație deosebit de amplă și diversă, pe care — după părerea mea — ziarele în rubricile lor de popularizare a științei o utilizează prea puțin. Se pune în insuficiență măsură accentul pe valorificarea inteligenței românești și nu se explică decît foarte rar, prin articole clare, de ce partidul, statul nostru întreprind eforturi considerabile într-un domeniu sau altul (construcții de mașini, unelte cu comandă-program, electronică, automatizare, genetică, mai ales cu aplicații în agricultură și zootehnie, valorificarea resurselor de petrol și sare, crearea de noi plante, obținerea de oțeluri superioare etc. etc.). În această direcție menirea popularizatorului este de a explica de ce nu ne putem mulțumi cu oțelurile pe care le producem de ani și ani și căutăm să creăm oțeluri cu calități superioare; ce avantaje practice aduce automatizarea într-un domeniu anumit; ce se poate obține din sare etc.

Una din misiunile cele mai importante — și mai dificile — ale ziaristului științific este de a lega rezultatele descoperirii făcute de cercetător de viața cotidiană, de a sublinia convingător ce înseamnă ele pentru omul de pe stradă. Pentru că acesta se întreabă întotdeauna: la ce servește cutare cercetare? Și are dreptul să o afle. De aceea, popularizarea științei (pe care nu o înțelegem deloc în sens „iluminist“) are datoria să explice nu numai cum s-a ajuns la cutare rezultat, în ce constă fenomenul care se aplică acolo, ce aduce nou descoperirea sau invenția făcută etc., ci și să-l edifice pe cititor asupra aplicațiilor practice ale respectivei cercetări, căci numai în acest fel articolul (informația) oferită îl va interesa cu adevărat, va cultiva în el încrederea în posibilitățile științei. Procedînd astfel, presa cîștigă cu mai multă ușurință adeziunea publicului la îndeplinirea unei alte sarcini importante ce-i revine și anume aceea de a milita, ori de cîte ori se ivește necesitatea, pentru introducerea în practică a rezultatelor cercetării.

Îndeobște, cele mai multe articole despre știință publicate în ziarele de care mă ocup aici merg pe această linie. Aș cita, în acest sens, convorbirea cu un specialist publicată de „Scinteia“ (19 ianuarie 1973) sub titlul : „Două aspecte ale aceluiași proces păgubitor : Risipa de materii prime. Poluarea mediului“. Într-un spațiu relativ restrâns, se expun foarte convingător opiniile oamenilor de știință privind pericolele create de poluarea apelor, precum și relația dintre aceasta și risipa pe care o fac unele întreprinderi din țara noastră deversând diverse „deșeuri“, ce ar putea fi utilizate. Autorul nu se limitează la expunerea teoretică, ci aduce exemple concrete, grăitoare. Ceea ce ridică, eficiența materialului este faptul că, în mod explicit, relevă importanța menținerii purității apelor și, concomitent, efectele economice ale măsurilor menite să ducă la evitarea poluării. Pentru că am amintit de eficiența materialelor, iată și un alt articol, de astă dată din „România liberă“ (17 ianuarie 1972) : „Dincolo de noutatea tehnică, un proces intentat indiferenței“. Materialul găsește ecou nu numai pentru că militează cu căldură pentru introducerea în practică a unei valoroase invenții românești din domeniul tehnicii medicale, ci și pentru că, după ce explică în ce constă noul tip de laringoscop, arată convingător că este superior oricăror aparate de acest fel. Cititorul se convinge astfel, atât de valoarea acestei realizări românești, cât și de necesitatea de a i se crea drum liber aplicării în practica medicală. O serie de materiale valoroase găsim și la rubrica de știință a „Scintei tineretului“. De pildă articolul „Importul de licență n-a avut loc“ (20 ianuarie 1973), semnat de un specialist. El explică clar în ce constă o invenție a unor ingineri de la uzina „23 August“, cum au procedat autorii ei, ce aduce nou această realizare. Cu competență se evidențiază originalitatea invenției și cum contribuie ea la îmbunătățirea activității în uzină. Apărut alături de acest material, dar în evident contrast cu el, este articolul „Mașini-unele la nivel mondial“, scris tot de un specialist. Spun „în contrast“, deoarece, în loc să se oprească la 1—2 realizări, să le explice, să le comenteze, relevându-le valoarea, autorul face o lungă înșiruire de teme din care nu se reține nimic. În toate magazinele alimentare se vînd fulgi de porumb ; peste tot li se face reclamă, se oferă rețete ale unor feluri de mîncare pe bază de fulgi de porumb. Cititorul își pune, desigur, întrebarea : ce sînt acești „corn-flakes“, cum se obțin, la ce sînt buni?... „Scinteia tineretului“ (29 martie 1973) le răspunde într-un interesant reportaj de la fabrica „Titan“, unde se fabrică aceste produse. Autorul (cărui, uneori, îi putem reproșa puțin tonul de reportaj publicitar) nu omite nimic din ceea ce ar putea interesa publicul larg : face și un succint istoric al alimentelor expandate, insistă asupra calităților lor nutritive și reproduce unele rețete de feluri de mîncare din fulgi de porumb, dar — și aici este partea cea mai instructivă — relatează (deși cam în grabă) cum se fabrică acești „corn-flakes“.

Un mijloc eficient de educare științifică a publicului cititor, în special a tineretului, îl constituie publicarea unor articole din istoria științei, mai ales privitoare la valoroasele tradiții pe care știința românească le are. Prezentarea unor momente din trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat, a unor personalități remarcabile din istoria științei românești este importantă nu numai în sensul general formativ, pe care îl are popularizarea, ci și pentru educarea patriotică a cititorilor. Numai că

ziariștii noștri științifici, furăți de sarcinile de moment, au dat uitării această îndatorire. Sau, mai exact, își aduc aminte de ea doar atunci cînd este aniversată sau comemorată o personalitate marcantă din trecutul științelor noastre. Dar presa noastră se ocupă prea puțin nu numai de savanții din trecut, ci și de cei din zilele noastre. Or, acest lucru este important atît din punctul de vedere al cititorului, cît și al omului de știință despre care scriem.

Nu puține ziare și reviste de la noi acordă spațiu cu generozitate biografiilor unor vedete ale ecranului și muzicii ușoare, fără să mai vorbim de cele ale sportului. Oare viața și munca unui savant e mai puțin pilduitoare decît a unui fotbalist? Este o îndatorire a presei să-i facă cunoscuți pe oamenii de știință, cu atît mai mult cu cît numeroase învățăminte pot extrage din asemenea materiale nu numai tinerii, dar oricare om. Munca cercetătorului este adesea asemuită cu cea a căutătorului de diamante ; el trebuie să sape mereu mai adînc, să cearnă multe tone de steril pînă ce găsește o pietricică prețioasă. Ziaristul este, de obicei, atras de strălucirea acesteia. El descrie diamantul, îi laudă virtuțile, uitînd de cel ce l-a scos la iveală și l-a șlefuit. Totul apare ca și cum aceste pietre prețioase s-ar găsi la fiecare pas, fiind suficient doar să te apleci și să le ridici. Presa trebuie să se ocupe și de munca asta de „salahor al științei“ pe care cercetătorul o face pînă să obțină diamantul. Dar oamenii de știință ? Pentru ei este util oare ca noi, gazetarii, să ridicăm cu „indiscreție“ vîlul ce-i înconjoară ? După părerea multora, este util. „Luarea de contact cu masele — afirma prof. dr. Emil Crăciun într-o anchetă publicată de revista „Presa noastră“ — înseamnă pentru noi un stimulent și corespunde orientării noi, exact opusă „turnului de fildeș“ de altădată“.

Nu mai este necesar să demonstrăm ce rol revine popularizării științei prin presă în afirmarea concepției materialist-dialectică despre natură, viață și societate, în combaterea misticismului și superstițiilor. Este clar, că, în fond, fiecare material despre știință, despre realizările gîndirii umane îndeplinește de la sine și această misiune, pentru că orice teritoriu cucerit de știință este un teritoriu pierdut pentru concepțiile înapoiate, obscurantiste. Și în domeniul popularizării științei, ca în tot ce publică presa noastră, presă de partid în totalitatea ei, pornește, bineînțeles, de la ideologia marxist-leninistă, de la concepția care stă la baza întregii politici a P.C.R. Presa noastră ar putea acorda o atenție mai mare combaterii concepțiilor înapoiate care dăinuie încă la unii oameni și chiar la unii tineri. Și pentru aceasta ar trebui să publice mai des materiale convingătoare despre o serie de descoperiri, de fenomene, astfel concepute încît cititorul să tragă singur concluziile necesare. În perioada la care mă refer și în ziarele de care mă ocup aici n-am găsit nici un material care să fie scris de pe aceste poziții. Am să cer însă îngăduința să mă opresc puțin asupra unei emisiuni de televiziune, deși presa vorbită și filmată nu face obiectul acestei lucrări. Este vorba de mult discutata emisiune „Capcane“ (din 3 mai 1973), care a suscitat opinii contradictorii, deși unele ziare de prestigiu au elogiat-o. Si eu cred că a fost o emisiune bună, interesant făcută : de altfel și materialul oferea de la sine multe posibilități reporterului. Am să amintesc foarte pe scurt despre ce era vorba : doi bătrîni, locatari ai unui apartament din cartierul bucureștean Titan, se îndeltnicesc cu proorocirile, cu „interventia“ pe lingă sfinți

în folosul celor ce au nevoie să-și „îmblinzească” șefii, să reușească la examenul de admitere în facultate, să-și readucă acasă soțul care a părăsit familia etc., totul, firește, contra unei anumite taxe. Sigur, prezentarea ușii PAL, pe care bătrina vedea nu știu ce sfinți, sau a verzii cocirjate de vreme care — cică — păstra trăsăturile altor personaje supranaturale era de la sine demascatoare pentru „argumentele” acestor prooroci. Dar oare nu era și mai convingător dacă pe micul ecran apăreau câțiva oameni de știință care explicau cu pondere, cu tact, cu argumente infailibile cât de nefondat era întregul eșafodaj de uși, verze și mărgele al celor doi bătrâni „prooroci”? Referindu-se la modul cum presa trebuie să reacționeze față de superstiții, de „fenomenele” mistice, paraștiințifice în care mai cred unii, **Paul M. G. Levy**, membru fondator al Comitetului belgian pentru investigarea științifică a fenomenelor considerate paranormale, îi sfătuia pe participanții la colocviul de la Strasbourg să nu respingă nimic apriori, ci să discute totul cu ajutorul oamenilor de știință, bazându-se pe fapte experimentale. Într-o luptă atât de dificilă cum este cea împotriva superstițiilor arma cea mai eficientă nu este cuvântul ascuțit, ci argumentul solid. Asemenea argumente, venind de la o autoritate științifică, ar fi dat greutate comentariilor entuziaste, agere, adesea incisive, dar nu întotdeauna susținute logic ale tinerilor invitați să-și spună cuvântul la amintita emisiune.

PENTRU O CRITICĂ A ȘTIINȚEI

Urmărind consecvent cam tot ce se publică în materie de știință (și nu numai pe o anumită perioadă) în ziarele noastre centrale, la care s-ar adăuga și alte publicații („Contemporanul”, „Știință și tehnică”, „Flacăra” etc.) nu poți să nu constăți — pe lângă multe realizări interesante — o anumită reticență, timiditate aș spune, în abordarea unor teme mai spinoase, a unor ipoteze, în organizarea de dezbateri referitoare la o idee interesantă avansată de un cercetător român. Este oare obligatoriu să publicăm în rubricile de știință numai lucruri asupra cărora există un consens unanim în lumea științei? Bineînțeles, nu optez pentru publicarea tuturor „ideilor” trăznite, a ineptțiilor de genul proiectului pentru construirea unui pod peste Oceanul Atlantic sau a unui perpetuum mobile. Dar în cadrul activității de cercetare apar idei, ipoteze, adesea foarte îndrăznețe și care merită nu numai ca presa să le publice, ci și să ofere oamenilor de știință o tribună de dezbateri a acestor idei. Sigur există riscul ca nu tot ce se va spune să fie ulterior verificat de știință; există riscul unor erori. La întâlnirea cu intelectualii clujeni, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, chemându-i pe intelectualii întregii țări să-și ridice neconținut nivelul de cunoștințe, să-și confrunte ideile, părerile, spune: „Nu este nici un păcat, dacă unele păreri se vor dovedi neadevărate, pentru că nu există în lume, de când a început gândirea omenească, om care să fi exprimat totdeauna numai și numai idei juste. Căutarea, cercetarea, adevărul au răzbit cu greu și mulți, cei mai mari savanți au avut și insuccese”.

Nu cunosc ca în presa din țara noastră — nici măcar în unica revistă de popularizare, „Știință și tehnică”, nici în „Contemporanul” — să ne fi pus vreodată în dezbateri o ipoteză din fizică sau biologie, din chimie, medicină sau alt domeniu al cercetării. Ar fi binevenit ca presa să pună în dezbateri idei izvorite din cercetarea noastră, dar în acest scop

ar fi necesar ca mai întâi să se înlăture o serie de obstacole existente în mentalitatea noastră, a gazetarilor, unele prejudecăți cu privire la știință. Mulți dintre noi cred, de exemplu, că în știință numai rezultatele pozitive pot fi considerate ca succese: cercetătorul își propune ceva, experimentează și dacă iese, e bine, dacă nu — e un insucces. Istoria științelor a dovedit însă că, uneori, și un rezultat negativ poate fi un bun câștigat, un succes. Când **A. Michelson** a vrut să măsoare viteza Pământului față de eter, deși era convins de prezența universală a acestui mediu despre care se credea că poartă undele de lumină, n-a reușit. A dovedit însă... inexistența eterului. A fost insucces? Dimpotrivă, rezultatul acestei experiențe „nereușite” l-a ajutat pe **A. Einstein** să fundamenteze experimental teoria relativității restrânse. Renunțând, deci, la ideile preconceptuate, abordând cu curaj și teme „discutabile”, presa noastră ar contribui mai eficient la popularizarea ideilor științei, la progresul cercetării.

Pentru a se ajunge pe această treaptă superioară a gazetăriei științifice, după opinia mea ar mai fi necesar de străbătut câteva etape, dintre care esențiale mi se par două: în primul rând dezvoltarea criticii literaturii (și publicisticii) științifice, iar în al doilea rând — crearea unei critici a științei propriu-zise. În ceea ce privește **critica literaturii (și publicisticii) științifice**, presa noastră face unii pași mai timizi, mai nesiguri, mai reticenți — dar îi face. În ziarele de care mă ocup în această lucrare, au apărut (în perioada respectivă) doar șase recenzii și note bibliografice, precum și un articol care analiza emisiunile de știință la televiziune. Foarte puțin, mai ales dacă ținem seama că în ultimul an au apărut la noi numeroase cărți de popularizare semnate de autori români și străini. Or, o bună carte de popularizare științifică constituie un eveniment, ca și apariția unui roman bun a unei bune plachete de versuri.

În primele cinci luni ale anului 1973, „Scinteia tineretului” s-a rezumat doar la câteva note bibliografice, deși un ziar ca acesta ar fi trebuit să-și îndemne pe cititori la lectura unor asemenea cărți. „România liberă” n-a acordat deloc atenție literaturii științifice. „Scinteia” este singurul ziar care, uneori, publică o recenzie la o carte de știință (mă refer la științe ale naturii, căci destul de des apar prezentări ale unor volume de științe sociale).

Tot secțiilor și redactorilor de știință ai ziarelor le-ar reveni misiunea de a analiza periodic conținutul și modul de tratare, accesibilitatea manualelor școlare de știință. Aceste manuale de fizică, chimie, biologie, geologie etc., sînt uneori redactate sub orice critică, de neînțeles pentru elevii care — prin intermediul lor — fac primii pași spre apropierea de știință. Or, în felul cum sînt redatate aceste cunoștințe, în loc să le facă inteligibile și să trezească în tineri interesul, le creează de cele mai multe ori senzația că știința este ceva arid, abscons, greu de înșușit. Cu ani în urmă, unele cotidiane și reviste literare din țara noastră au dus o campanie pentru îmbunătățirea manualelor școlare de literatură. Astăzi, aceste manuale sînt la un nivel corespunzător. Oare n-ar fi momentul să se procedeze în același mod și în privința manualelor științifice? Presa, avînd ajutorul unor oameni de știință cu experiență pedagogică ar putea face mult și pentru îmbunătățirea acestor cărți școlare.

Trecînd la **critica științei**, trebuie să remarc de la bun început că — din informațiile ce le posed din literatură — ea reprezintă un deziderat mai vechi al

multor gazetari și oameni de știință, dar niciieri încă nu s-a făcut ceva remarcabil în acest sens. Pe drept cuvânt observa **D. J. de Sola Price** că în arta plastică, în muzică, în dramaturgie etc., funcționează critica de specialitate, care analizează activitatea în domeniile respective și acționează ca o legătură între creator și public. Același lucru îl fac economiștii, politologii, istoricii etc., în ale căror preocupări intră alte tipuri de activități. „Dar s-a pomenit oare să existe un critic al științei? — se întrebă, retoric, Price. **Misterele științei sînt de așa natură, încît ori de cîte ori ne trebuie o opinie despre ea ne adresăm în mod automat oamenilor de știință înșiși. Se pornește de la ideea că generalii științei trebuie să găsească în propriile lor rînduri strategii și tacticieni, administratori, istorici și economiști**“. Dar, remarcă Price, în același timp criticii de artă plastică nu trebuie neapărat să fie și pictori, criticii muzicali — virtuosi, profesorii de engleză — prozatori și poeți, iar istoricii — lideri militari sau politici. După cum tuturor artiștilor, literaților, militarilor, politicienilor nu li se poate cere să fie critici sau istorici de valoare. Și savantul amintit adaugă: „... trebuie să admitem că oamenii de știință nu sînt mai bine pregătiți ca analiști ai științei decît oamenii de afaceri ca economiști, politicienii ca istorici sau specialiști în științele politice, artiștii ca critici sau istorici de artă, iar romanticii ca profesori de limbă engleză“. Acest specialist în știință susține astfel nu numai ideea creării unei critici a științei, ci și a formării unor critici cu o pregătire multilaterală, capabili să înțeleagă și să analizeze problematica vastă și complexă a științei contemporane și să o redea într-un mod interesant atît pentru savant, cît și pentru cititorul obișnuit. Adică să acționeze — ca și criticii din alte domenii — în direcția stabilirii unei legături tot mai strînsă între creatori și public.

CÎTE CEVA DESPRE SPECIFICUL MUNCII ZIARISTULUI ȘTIINȚIFIC

Specificul muncii ziaristului științific în presa noastră este, în primul rînd, firește, cel al muncii oricărui ziarist comunist. Specificul propriu-zis începe acolo unde începe și specializarea și rezidă în particularitatea obiectului asupra căruia își îndreaptă atenția acest ziarist: știința — ca ansamblu sistematic de activități și de cunoștințe veridice despre natură, societate și gîndire, ca formă a conștiinței sociale, ca fenomen social, dar mai ales ca forță nemijlocită de producție și ca element propulsor principal și definitoriu pentru progresul multilateral pe care îl cunoaște astăzi omenirea. Ținînd seama și de alte caracteristici ale științei (dezvoltarea exponențială, limbajul ermetic folosit etc.), rezultă că misiunea ziaristului științific este nu numai de a informa despre realizările acestui domeniu al creației intelectuale dar și de a răspîndi cunoștințele științifice în rîndul maselor largi. Iar ceea ce este cel mai important — să ajute astfel la educarea marxist-leninistă a poporului.

În epoca noastră, gazetăria științifică devine tot mai mult o meserie bine distinctă, o specializare în cadrul ziaristicii. Celui ce se dedică ei i se cere, pe lîngă alte însușiri, să aibă o mare facultate de adaptare la public (căci sarcina lui este de a crea acestuia o mai bună înțelegere a științei) și o cultură științifică și literară care să-l ajute să nu rămînă la suprafața temei abordate, ci să pătrundă în esența subiectului tratat. Spre deosebire de specialist, care adesea nu vede mai departe de sfera lui

îngustă de probleme cercetate, ziaristul științific trebuie să aibă orizontul larg pentru atrata și aspectele politice ale noutăților științifice într-o analiză amplă. Specificul meseriei de gazetar științific poate fi definit de următoarele trei coordonate esențiale: rigurozitatea științifică, har publicistic de popularizator, operativitate. Iar toate acestea pot fi obținute printr-o pregătire adecvată — condiția primordială pentru ca gazetarul științific să-și poată îndeplini misiunea sa socială.

Comunicarea între lumea științei și restul publicului cititor nu trebuie să se fondeze doar pe cunoașterea practică a consecințelor neobișnuite, chiar senzaționale ale cercetării, ci trebuie să aibă la bază înțelegerea substanțială a procesului de dezvoltare a științei care se desfășoară permanent sub ochii noștri. Și cine poate acest lucru mai bine decît ziaristul care se specializează în domeniul științei? Nu numai practica noastră, ci — așa cum a reieșit și la colocviul de la Strasbourg — și a presei mondiale a dovedit că foarte rar omul de știință este și un bun popularizator. Și dacă este înzestrat cu acest talent, arareori are răgazul de a scrie și de cele mai multe ori nu depășește hotarele specialității sale. Pe de altă parte, ziaristul-universal (dacă există așa ceva!), bun la toate, lipsit de cunoștințe elementare în știință poate aduce uneori prejudicii țărilor urmărite prin popularizarea științei. Pentru a evita asemenea erori, ziaristul trebuie să întrețină legături strînsă cu oamenii de știință, să-i consulte, cu atît mai mult, cu cît astfel de contacte constituie pentru publicist nu numai o sursă de informare operativă, ci și un nesecat izvor de îmbogățire a cunoștințelor sale generale din domeniul științei. Prin pregătirea sa, ziaristul trebuie să fie capabil să se înțeleagă nu numai cu publicul căruia i se adresează, ci și cu oamenii de știință, cîștigîndu-le încrederea. Mai mult: adesea omul de știință este foarte ocupat, timpul lui e drămuț, n-are vreme să stea la discuții lungi. De aceea, pentru a găsi la el întreaga sollicitudine, ziaristul trebuie să vină bine pregătit atît în ceea ce privește aria tematică asupra căreia va discuta cu respectivul specialist, cît și în privința limbajului abscons, tehnicist cu care e obișnuit savantul (pe care gazetarul îl va evita doar în articolul său).

Pregătirea superficială se soldează cu neînțelegerea termenilor și, de aici, a însuși faptului științific relatat. Iată, de pildă, un reportaj apărut în „Scînteia tineretului“ (2 aprilie 1973). Sub titlul „Electronica cucerește Bărăganul“, autorul își împărtășește, pe o pagină de ziar, impresiile sale de tot felul, inclusiv științifice, de la noua fabrică de ferite de la Urziceni. Vrînd să pară erudit, reporterul face aprecieri riscante cu privire la procesele tehnologice, la fenomenele științifice pe care ele se bazează, dar despre care el habar n-are și nici nu s-a străduit să se documenteze. Iată un exemplu: „Nobilă pulbere (care pulbere nu se spune dar să trecem peste asta — n.a.), sub aspect de țărînă, dar avînd într-însa elemente rare în tabloul lui Mendeleev — Fe, Zn, Mg, Co, Ni, Ba (oxizii acestor metale), metale atacate chimic de oxigenul acizilor — ca să devină „miez de ferită“, trebuie mai întii...“ etc., etc. În loc să jongleze cu simbolurile unor elemente, mai bine autorul ar fi deschis „Dicționarul Enciclopedic Român“ și ar fi constatat că fierul (Fe), departe de a fi un element rar, „este cel mai răspîndit dintre metalele grele care se găsesc în scoarța terestră“, că magneziul (Mg), „se găsește în scoarța pămîntului în proporție mare“, și că cobaltul (Co) „se află în mari cantități“ în unele țări, la fel și celelalte. Poate că ele sînt „rare în...

tabloul lui Mendeleev" ? doar pentru că acolo fiecare element figurează doar o singură dată ! Aș mai putea aduce și alte exemple din același reportaj, însă ar trebui să reproduc prea mult... Uneori, necunoașterea termenilor științifici se poate solda cu rezultate complet nedorite. La 10 martie 1973, „Știința tineretului“ publica un mic articol plin de termeni tehnici) intitulat „Spectrul competitivității“. Titlul i l-a furnizat autorului, desigur, propria frază din text, unde se arată că la uzina „Timpuri Noi“, cercetarea „are un spectru mult mai larg...“. Aici, prin extrapolare, se poate lua din fizică termenul de spectru (care, în fizică, înseamnă un ansamblu de frecvențe sau de imagini — spectru solar, de exemplu), dar transpus separat, în titlu, termenul cu pricina capătă alte înțelesuri : fantomă, fantasmă, stafie, nălucă, în orice caz — ceva care sperie. Spunem câteodată „spectrul războiului“, dar este absurd să folosim același termen când ne referim la succesele obținute de un colectiv de muncă în îndeplinirea unei importante sarcini de partid.

Genurile publicistice aflate la dispoziția gazetăriei științifice nu diferă, practic, de cele ale altor domenii ale presei scrise. Sînt adecvate toate genurile, de la informație la articol, de la anchetă la pamflet (de ce nu ?). Judecînd însă pe baza numerelor de ziar analizate aici, se poate afirma că, în presa noastră, după note și informații (care, numeric, au ponderea cea mai mare), genurile publicistice cele mai frecvent întîlnite în popularizarea științei sînt articolul și interviul. În „Știința“ apărea, într-o vreme, aproape săptămînal, pagina specială „Din lumea științei și tehnicii“, care avea un profil variat și atrăgător. La un sondaj făcut și în alte perioade decît cea de care m-am ocupat aici, am putut constata că în decurs de o lună și jumătate (1 mai — 15 iunie 1972) în „Știința“ s-au publicat patru asemenea pagini, pentru ca în primele cinci luni ale lui 1973 să nu mai apară deloc. În cadrul acestor pagini cititorul găsea, de obicei, și interesanta rubrică „Anticipări — ipoteze“, care și-a rărit treptat apariția. Reușita acestei rubrici consta în faptul că de fiecare dată aborda o singură problemă pe care o trata multilateral, explicînd cititorului, într-o manieră accesibilă, în ce constă și ce finalitate au cercetările dintr-un anumit domeniu, ori realizarea unei noi și foarte importante creații tehnico-științifice, ce implicații științifice și umane au diverse probleme ce stau astăzi în atenția omenirii etc. Lipsite de artificii, folosind un limbaj laconic, un stil modern, articolele acestei rubrici atrăgeau numeroși cititori. „România liberă“ nu publică materiale de popularizare propriu-zise, iar faptul că asemenea articole (nu întotdeauna de cea mai bună calitate) apar în „Magazin“, nu este o explicație, măcar pentru aceea că nu toți cititorii ziarului urmăresc și suplimentul lui. Majoritatea materialelor avînd contingentă cu cercetarea apar de la o vreme la rubrica „Bursa ideilor“, care nu-si propune ca tel principal popularizarea științei. Totuși, una din calitățile ei este aceea că, militînd foarte activ pentru aplicarea în practică a unei idei tehnico-științifice, face și o operă de popularizare, căci de cele mai multe ori, explică în ce constă noutatea și valoarea invenției respective, pe ce fenomen, pe ce principiu se bazează ea etc. Adăugînd la aceasta faptul că anare aproape în fiecare număr, putem considera că rubrica „Bursa ideilor“ are ca efect secundar și o foarte utilă propagandă științifică. „Știința tineretului“ este probabil, ziarul românesc care, acordă cea mai mare atenție problemelor științei. Lucru firesc în-

tr-un ziar de tineret. Cum procedează el ? Cele mai multe materiale își găsesc locul în rubrica „Știință“ care apare (fără o periodicitate fixă) de trei-patru ori pe lună, dar uneori mai rar. Conținutul ei este foarte variat și nu întotdeauna la un nivel calitativ corespunzător. Pentru a furniza cît mai multă informație, pe lîngă reportaje, interviuri, note fiecare rubrică mai publică sub titlul „Telex“ știri foarte scurte, redactate telegrafic despre realizările științifice din țară și de peste hotare. Vorbînd despre „Știința tineretului“, vreau să menționez și excelenta rubrică „Oameni, experiențe, pasiuni“, care s-a bucurat de colaborarea unor prestigioase personalități ale culturii și științei din țară și de peste hotare, făcînd un bun serviciu educării tineretului. Nici în numerele analizate, nici anterior n-am întîlnit, în presa noastră, reportajul de anticipație și nu îmi amintesc să fi citit vreodată un pamflet pe o temă legată de știință.

Concluzia pe care o pot trage : presa noastră, în popularizarea științei, nu excelează prin utilizarea unui avantaj larg de mijloace și modalități, de genuri publicistice variate. Adesea se rezumă la descrierea (cîteodată însoțită și de comentarea) faptului, evenimentului științific, dar de cele mai multe ori aceasta se face fără minimum de fantezie publicistică. Or, aici, poate mai mult ca în alte domenii ale gazetăriei, exigența numărului unu constă în **a capta interesul cititorului.**

Despre limba și stilul ce trebuie folosite în publicistica științifică am mai vorbit atunci cînd m-am referit la cerințele ce se pun unui material de popularizare. Afirmația că limbajul acestor materiale trebuie să fie accesibil fără a trăda adevărul științific este, desigur, un truism. Utilizarea judicioasă a termenilor de specialitate (bineînțelese explicații) contribuie la educarea cititorului, îl ajută să-și formeze o cultură științifică și un limbaj adecvat. Acesta este și modul de a proceda al presei noastre. Dar nu cu suficientă consecvență. De pildă, în „România liberă“ (4 ianuarie 1973), în articolul „Două idei generoase pentru medicină“ (în cadrul grupajului „Cunoașteți o idee nouă care să merite o rapidă valorificare?“) se explică ce este levitația magnetică, dar se lasă total neelucidat un termen destul de nou în știință : „cristale lichide“. Sau, în „Știința tineretului“ (10 ianuarie 1973), într-un răspuns adresat unui tînar la „Clubul ingenișilor“ se scrie : „Forța de atracție între două corpuri se poate exprima vectorial“ ; „... în stare de neexcitabilitate, deci, în echilibru natural, cîmpul tînde spre destrămarea cuplului tensorial, neputînd menține echilibrul și unitatea materială“ etc. Toți acești termeni, toate aceste noțiuni se cer explicate, altfel — la ce bun un text pe care tot nu-l înțelege decît foarte puțină lume ? Autoarea unui interviu din „România liberă“ („Sîntem dezarmați în fața gripei?“ — 4 martie 1973) scrie, textual : „Sînteți laborator de gripă sau, mai bine zis, pentru gripă ? Ce răspunderi vă asumați ? — l-am întrebat pe dr. Ion Niculescu, șeful laboratorului de gripă“... Las deoparte repetarea de trei ori a cuvîntului „gripă“ și mă întreb : „cum poate fi un om (chiar dacă e doctor și șef de laborator) — „laborator de gripă sau pentru gripă“ ! ? Cred că alte comentarii ar fi de prisos... Căutînd rigoarea științifică și terminologia corespunzătoare se uită, uneori, de elementarele reguli stilistice. Stilul științific nu trebuie să difere și nici să contravină celui literar, ci, dimpotrivă, trebuie să i se conformeze întru totul.

Nu mai puțin importante sînt tonul materialelor științifice, ponderea pe care ziaristul o dă evenimentului științific despre care se scrie. Un cunoscut savant sovietic și, în același timp, un experimentat popularizator, acad. I. Artobolevski, președintele Conducerii Asociației unionale „Znanie” le spunea gazetarilor: „Înțeleg străduința ziariștilor de a atrage, de a-l interesa pe cititor. Dar nu trebuie dat uitării tactul, simțul măsurii, buna-credință. Atunci cînd expune o idee științifică, dacă autorul și-a însușit-o la perfecție, nu are nevoie să apeleze la tot felul de comparații și asociații pline de efect. Căutarea adevărului, frumusețea edificiului logic al unei teorii științifice, eforturile inteligenței în depășirea dificultăților odată dezvăluite, sînt suficient de atrăgătoare prin ele însele”. Legat de aceasta se pune și problema senzaționalului în relatarea evenimentelor din lumea științei. E sau nu e necesar? Părerea mea este că avem nevoie de acest „senzațional”, cel puțin pentru a atrage cititorul neobișnuit cu lectura unor asemenea articole. Dar — cu riscul de a repeta ceea ce am mai spus — acest lucru, în nici un caz, nu trebuie făcut trădînd adevărul științific (care este primordial).

La Colocviul de la Strasbourg, ca și la prima Conferință unională a ziariștilor științifici din U.R.S.S. (ținută în 1969 la Tbilisi) a revenit nu o dată în discuție chestiunea: cine să fie autorii articolelor de popularizare — gazetarii sau oamenii de știință? Marea majoritate a participanților (inclusiv unii eminenți oameni de știință) — au fost de părere că foarte rar poate fi întîlnit un savant sau un specialist dotat cu calitățile publicistice necesare unui popularizator. Pe de altă parte — după cum bine știam și un ziarist sovietic — nici un om de știință, oricîtă pasiune ar manifesta pentru popularizare, nu va fi de acord să-și părăsească laboratorul, munca sa pentru a se documenta pe teren și a reuni într-un singur material cercetările din cîteva institute. Americanii practică un sistem care, după opinia mea, este total necorespunzător demnității oamenilor de știință, și anume „rewriting”-ul, adică rescrierea de către redactori a articolelor furnizate de specialiști. Trebuie spus că foarte puțmi dintre ziariștii și cercetătorii ori profesorii reuniți la Strasbourg au considerat această manieră drept acceptabilă. De aici nu trebuie trasă concluzia că absolut totul trebuie să fie scris de ziaristul profesionist. Raportul dintre materialele proprii și cele organizate nu poate fi stabilit decît de calitatea scriiturii, de ceea ce poate comunica omul de știință sau ziaristul. Hotărîtoare, cred eu, este eficiența la cititor și nu alt considerent. Avem, în țara noastră, nu puțmi oameni de știință cu certe calități de popularizatori, dintre care unii s-au și manifestat ca atare cu succes. Ar fi absurd să-i înlocuim noi, ziariștii, în ceea ce pot ei scrie. Nu e mai puțin adevărat — cum observa acad. N. Teodorescu într-un articol — că, din păcate, unii dintre acești oameni de știință „nu consideră elaborarea unor lucrări de popularizare, de răspîndire largă a cunoștințelor lor de specialitate, — fie concentrate pe obiective precise, fie legate de cunoștințe majore din alte sectoare, prin sinteze interdisciplinare — ca o activitate de calitate, demnă de fi cultivată”. În asemenea cazuri, dar, mai ales, în cel mai frecvent întîlnit, cînd omul de știință nu are timp sau, efectiv, nu se pricepe să scrie pentru marea public, ziaristul trebuie să găsească calea unei colaborări apropiate. Pentru aceasta poate recurge la relatare, la reportaj, chiar la articol (în care să reproducă și cuvintele respectivului savant) sau la inter-

viu — genul cel mai eficient în asemenea ocazii. Indiferent de genul publicistic utilizat, o regulă de fier a muncii în gazetăria științifică ne obligă ca orice material privitor la o cercetare originală să fie prezentat spre avizare specialistului care cunoaște cel mai bine acea lucrare. Firește, dreptul acestuia constă în a atrage atenția asupra eventualelor greșeli de conținut științific, de a sugera modalitatea de îndreptare a lor, dar în nici un caz (așa cum, din păcate, se mai întîmplă în practică) nu trebuie să intervină în stilul publicistic al autorului. O modalitate de conlucrare a ziaristului cu omul de știință, care poate da rezultate, este realizarea unor texte în comun (în calitate de coautori). În presa noastră însă nu se practică această modalitate, din pricina unor prejudecăți (specialistul știe tot, poate tot!) care au drept rezultat faptul că nu puțmi oameni de știință (eminenți în specialitatea lor, dar nu și ca publiciști) sînt puși uneori în situația umilitoare de a li se rescrie articolele.

Nu am vorbit pînă acum nimic despre ilustrația materialelor de popularizare. Și nu am făcut-o pentru că aproape toate materialele la care m-am referit nu erau însoțite de fotografii. Am întîlnit (în aceste cinci luni) doar un singur fotoreportaj, în „Scînteia tineretului”, care însă nu-și merită denumirea pe care i-o dă redacția. Mă refer la „Un fotoreportaj despre tinerii care creează tehnica nouă” (26 aprilie 1973) ce constă din patru fotografii șterse, ne semnificative, banale, însoțite de un text pe un spațiu cu mult mai mare decît cel ocupat de ilustrații. Realitatea neplăcută este că nu avem fotoreporteri specializați în domeniul științei, (de cele mai multe ori nici instrumentarul foto adecvat, și cu atît mai puțin designerii necesari, așa cum există pe lîngă multe publicații din alte țări. Cred că ar trebui depuse eforturi mai perseverente în direcția îmbunătățirii ilustrației cu tematică științifică, pentru că cercetarea din țara noastră oferă suficiente subiecte interesante spre a fi fotografiate, iar unele din ele nu pot fi înțelese deloc fără un desen adecvat.

CONDIȚIA ZIARISTULUI ȘTIINȚIFIC

Situația ziaristului științific în redacție reflectă opinia multora (din păcate și a unor redactori șefi) că rubrica de popularizare a științei este ceva „gen magazin”, care merge lîngă umor, cuvinte încrucișate și sfaturi cosmetice. Ca atare, nu numai spațiul ce se acordă acestor materiale este insuficient, dar și apariția lor e sporadică, total întîmplătoare. Ori de cîte ori „se ivește ceva”, unul dintre primele articole sacrificate este cel de știință. În schimb, nu există ziar care să renunțe la rubrica de sport. Nu vreau să pun în opoziție știința și sportul, dar numai prin atenția atît de diferențiată care se dă celor două genuri de activități se aduc prejudicii educației multilaterale a oamenilor și, în special, a tineretului. Mai mult, după cum bine observa un gazetar din R.F.G. la Colocviul de la Strasbourg, dacă are loc un meci de fotbal important undeva, într-o țară din America Latină, pleacă acolo numeroși ziariști din Europa și din alte regiuni ale lumii ca să comenteze jocul. Dar foarte rar se întîmplă ca un ziarist dintr-o țară să fie trimis la o mare manifestare științifică din altă țară pentru a scrie. Interesant că același deziderat l-am găsit exprimat și în materialele consfătuirii ziariștilor științifici ce a avut loc la Tbilisi. Este de fapt, un adevăr incontestabil, cunoscut de fiecare dintre cei ce se ocupă, în presă, cu această „Cenușăreasă”, care este popularizarea științei.

Dacă este adevărat că componenta științifică a conștiinței sociale socialiste are un caracter hotărîtor și ținînd seama de faptul că politica de largă perspectivă a P.C.R. pune la temelia viitorului socialist și comunist al României formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a întregului popor român, atunci ar fi foarte bine dacă țara noastră s-ar număra cît mai curînd printre primele țări ale lumii care modifică pozitiv toate atitudinile și practicile ce stînjenesc în măsură cît de cît importanță seducătoarea ofensivă a științei asupra conștiinței masei.

Sînt de părere că atîta timp cît nu se vor produce asemenea modificări, vom putea vorbi despre acest domeniu ca despre unul care generează cauze de frînare a progresului general și, prin urmare, cauze de rămînere în urmă.

Una dintre aceste cauze este faptul că la noi nu există o formă organizată de pregătire a ziaristilor științifici. Unele ziare se mulțumesc să angajeze pe post de redactor al rubricii de știință cîte un inginer, un biolog sau un fizician. Aceștia, ca și confrății lor fără diplomă „științifică” în buzunar, trebuie să se ocupe însă și de matematică, și de medicină, și de meteorologie, și de cosmonautică etc. — domenii în care sînt la fel de novice ca și ceilalți. Cum ziarurile nu pot avea cîte un redactor specializat (școlarizat) pentru fiecare disciplină științifică, rezultă că nu aceasta este calea cea mai eficientă pentru îmbunătățirea rubricilor de știință, pentru ridicarea calificării redactorilor de specialitate, ci înființarea — poate pe lîngă Uniunea ziaristilor — a unor cursuri periodice, de reciclare în specialitate.

Concluzia generală la care ajung în urma cercetării rubricilor și materialelor de popularizare a științei din presa noastră este că ziarurile au preocupări în această direcție, au acumulat și o experiență interesantă, totuși atenția ce se acordă acestei tematici este insuficientă, în raport cu sarcinile ce stau în fața propagandei științei ca parte a propagandei de partid și cu interesul crescînd manifestat de oamenii muncii față de progresul imens al științei și cu rolul ei actual hotărîtor în viața și progresul material și spiritual al societății noastre.

De aceea aș vrea să fac unele propuneri menite să ducă la îmbunătățirea activității de popularizare a științei prin presă.

În primul rînd, propun editarea unei reviste speciale de popularizare a științei, care ar aduce o serioasă revigorare a întregii activități din acest domeniu al publicisticii noastre. Revista ar urma să apară sub egida Frontului Unității Socialiste, în îndrumarea căruia — nu întîmplător — se află și organismul obștesc ce se ocupă cu activitatea de răs-pîndire a cunoștințelor științifice în mase.

În al doilea rînd, consider absolut necesară acordarea unui spațiu corespunzător materialelor de popularizare a științei; înființarea unei rubrici bine definite în fiecare organ de presă; apariția acesteia cu o periodicitate fixă, de dorit nu mai rar decît o dată pe săptămînă.

În al treilea rînd, cred că este bine ca gazetarii, cu sprijinul oamenilor de știință, să abordeze mai curajos o serie de teme; să dezvolte critica științei și să ridice la un nivel superior critica literaturii și publicisticii științifice.

În al patrulea rînd, ținînd seama că o serie de deficiențe ce se manifestă în gazetăria noastră științifică (alegerea întîmplătoare a temelor, lipsa de exigență în tratarea lor, nivelul publicistic deseori coborît, greșelile ce apar etc.) se datoresc insuficienței pregătiri a ziaristilor de specialitate (înțelegînd prin

aceasta și lipsa unor cunoștințe fundamentale dar și informarea nesatisfăcătoare cu privire la orientările, tendințele și realizările științei românești și străine contemporane), propun organizarea unui sistem de cursuri, de seminarii, de cicluri de conferințe pentru completarea și reîmprospătarea cunoștințelor de specialitate ale acestor gazetari. Sistemul de cursuri s-ar putea desfășura în cadrul Clubului ziaristilor de știință și tehnică, de pe lîngă Uniunea ziaristilor, care însă ar trebui să-și restructureze activitatea în sensul sporirii eficienței manifestărilor organizate.

Presa nu este unicul mijloc prin care cunoștințele științifice ajung la masele largi dar ea poate deveni instrumentul cel mai important pentru educarea științifică a poporului, sub aspectul amplitudinii, operativității și ariei de difuziune socială. Cu toate deficiențele existente însă în activitatea ei, presa noastră a dovedit că are largi posibilități de a-și duce la îndeplinire această misiune cu consecințe practice extraordinare în modelarea conștiinței și acțiunii sociale a omului nou, făuritor al societății socialiste multilateral dezvoltate.

BIBLIOGRAFIE

- V. I. LENIN Cuvîntare rostită la primul Congres general al învățămîntului din Rusia, 26 august 1918 („Opere complete”, editura a doua, Editura pontică, vol. 37).
- NICOLAE CEAUȘESCU Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării și îndrumării activității de cercetare științifică („România pe drumul desăvîșirii construcției socialiste” vol. 4).
- NICOLAE CEAUȘESCU Cuvîntare la întîlnirea cu intelectuali din CUB — 1968 („România pe drumul desăvîșirii construcției socialiste” — vol. 3).
- NICOLAE CEAUȘESCU Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului („România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”, vol. 4).
- NICOLAE CEAUȘESCU Cuvîntare la adunarea festivă cu prilejul deschiderii noului an universitar — 1970 („România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate” — vol. 5).
- NICOLAE CEAUȘESCU Expunere cu privire la programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a masei, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor ei și echității socialiste și comuniste („România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”), Editura politică, 1972, vol. 6.
- NICOLAE CEAUȘESCU Raportul cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în următorii ani și în perspectiva, la perfecționarea conducerii planificate a societății și dezvoltarea democrației socialiste, la creșterea rolului conducător al partidului în edificarea socialismului și comunismului, la activitatea internațională a partidului și statului, prezentat la Conferința Națională a P.C.R. — 1972.
- PIERRE AUGER Cîteva observații asupra „interpretării științifice pentru public” (Revista „Journalisme”, Strasbourg, nr. 29/66).
- PIERRE AUGER Știința contemporană și miturile (Revista „Contemporanul”-București, 16 martie 1973).
- G. BUDELER Probleme și limite ale popularizării științei (Revista „Journalisme”, Strasbourg, nr. 29/1966).
- L. N. COOPER Gazetăria științifică față cu omul de știință (Ibid.), Prof. EMIL CRĂCIUN Competență, dar și talent de popularizator (Revista „Presa noastră”, București, nr. 4/1966).
- RYSZARD DONSKI Informația științifică și presa scrisă de informare generală din Polonia (Revista „Journalisme”, Strasbourg, nr. 29/1966).
- SERGIU FARCAȘAN Știință, fantastic, actualitate (Revista „Presa noastră”, București, nr. 5/1960).
- Acad. HORIA HULUBEI Întreținerea spiritului științific (Revista „Presa noastră”, București, nr. 4/1966).
- M. LABARTHE O carență constantă: dialogul dintre savant și ziaristul științific (Revista „Journalisme”, Strasbourg, nr. 29/1966).
- PIERRE DE LATIL De la popularizare la gazetăria științifică (Ibid).
- PAUL M. G. LEVY, Informatorul științific în fața problemelor falsei științe, ale științelor premature și ale controverșelor științifice (Ibid.).
- CONSTANTIN NANECA Terminologia științifică și tehnică în presa noastră (Revista „Presa noastră”, București nr. 10/1959).
- Prof. SOLOMON MARCUS — Știința în revistele de cultură („România liberă” București, 15 mai 1973).
- J. G. RICHARDSON O experiență de comunicare a informațiilor științifice și tehnice (Revista „Journalisme”, Strasbourg, nr. 29/1966).
- J. L. RIGAL Timpul și gîndirea fizică contemporană (Editura enciclopedică română, București, 1972).
- M. ROUZE Popularizarea științifică și cultură (Revista „Journalisme”, Strasbourg, nr. 29/1966).
- Acad. NICOLAE TEODORESCU Știința pentru toți, pe înțelesul tuturor (ziarul „Știința”, București, 14 mai 1973).
- A. TERY Omul de știință în fața informației științifice (Revista „Journalisme”, Strasbourg, nr. 29/1966).
- E. UBEL Presa scrisă americană și popularizarea științei (ibid)
- *** Nauka i Jurnalist (Izdatelstvo Moskovskovo Universiteta, Moscova, 1970).
- *** Problemele științei în presă (Revista „Presa noastră”, București, nr. 9/1962).
- *** Știința despre știință (Editura politică, București, 1968).
- *** Știința — forță de producție (Editura politică, București, 1964).

VALORI SPECIALIZATE ALE UNOR NEGATIVE ÎN LIMBA ROMÂNĂ ACTUALĂ

dr. LUIZA SECHE

Negativele sînt cuvintele sau enunțurile cu ajutorul cărora se anulează, se combate, se contestă sau se tăgăduiește ideea exprimată de o propoziție sau de una dintre părțile ei. După cum am arătat cu alt prilej¹, limba română folosește diverse modalități de exprimare a negației, unele mai precise, altele mai aproximative, mai analitice sau mai sintetice, mai vechi sau mai recente, mai slabe sau mai puternice, mai expresive sau mai banale etc. Cel mai frecvent procedeu de formare a negativelor este derivarea cu prefixe, îndeosebi cu prefixul de origine slavă **ne-**.

În dicționarele noastre, cuvintele negative formate cu prefixul **ne-** apar, în general, ca articole-titlu, independente de forma pozitivă (de exemplu **neîntîrziat, neînțeles, nemăsurat, neplăcut, neschimbat; nehotărîre, neîncredere, nemulțumire, nestatornicie, nevătămare** etc.). Fac excepție de la această regulă :

a) negativele-gerunzii, -supine și -participii (cu valoare activă) care nu pot fi reduse la forma-tip de infinitiv (**nevrînd, nelucrînd, nemergînd; de neasemuit, de nedescris, de necuprîns; nedecis, nevătămat, nepregătît** etc., în limba noastră neexistînd verbele : a nevrea, a nelucra, a nemerge, a neasemui, a nedescrie, a necuprînde, a nedecide, a nevătăma, a nepregăti etc.);

b) formațiile negative spontane, fără sens lexical propriu-zis, care există, ca derivate ale unor cuvinte pozitive, numai în corelație cu acestea : **nece (cenece), necînd (cînd-necînd), necare (care-necare), cine (cine-necine), neunde (unde-neunde)** etc. Necum nu intră în aceeași categorie, din cauză că are un sens lexical constituit. El este înregistrat ca articol independent de forma pozitivă (**cum**), cu valoare de adverb „nicidecum“ (**Sîntem oameni cumsecade, necum hoți. — Și ce e la Dobrișan, E doar numai la sultan, Necum la măriata, Necum în toată țara-text popular-**) sau cu valoare de conjuncție, în corelație cu conjuncția „nici“ și avînd sensul copulativ „cu atît mai puțin, darămite“ (**Stăpînul, n-aveai voie, ca pe moaște, Nici de-a-l zări, necum de a-l**

cunoaște. Arghezi. Nu-și lua răspunderea de a citi asemenea corespondențe contradictorii, necum de a le mai și arbitra. Galan);

c) formațiile negative rare sau învechite, ocazionale, creații personale, nesustînute de atestări. Cele care au atestări sînt redactate ca articole de sine stătătoare, independente de forma pozitivă (**om-neom, cuvînt-necuvînt, carte-necarte, parte-neparte** etc.).

În mod obișnuit, dicționarele noastre înregistrează formele negative de sub punctele **a** și **b**, alături de formele pozitive, ca simple citate ilustrative, după citatele pozitive și precedate — de la caz la caz — de una dintre formulele : (Cu forma negativă a participiului) **Armonie neștirbită de zgomotele din jur.** (Cu forma negativă a gerunziului) **Neavînd nimic să-i reproșeze...** (Cu forma negativă a supinului) **O furtună de nedescris.** (Creație spontană, în forma negativă) **Pădure-nepădure. Găină-negăină.** (Creație personală, în forma negativă) **Necuvintele** — volum de versuri de Nichita Stănescu.

Locuțiunile negative de tipul : **pe neașteptate, pe nebănuite, pe negîndite, pe nerăsuflăte, pe nesimțite, pe nemestecate** etc. sînt incluse în schemele verbelor respective : **a aștepta, a bănuî, a gîndi, a minca, a răsufla, a simți, a mesteca** etc.

Negativele sînt întotdeauna opuse pozitivelor, fapt verificabil fie numai și în formulele-tip de definire a negativelor : pentru adjective — **care nu este + forma adjectivală pozitivă corespunzătoare : neajutorat** „care nu este ajutorat“, **neașteptat** „care nu este așteptat“; pentru substantive — **lipsă de + forma substantivală pozitivă corespunzătoare : neadevăr** „lipsă de adevăr“, **neastîmpăr** „lipsă de astîmpăr“. Sinonimia cu prefixul negativ paralel **in-** dovedește concurența dintre un prefix vechi (**ne-**) și unul neologic (**in-**) : **nestabil-instabil, nedefinit-indefinit, nedescifrabil-indescifrabil, neegalitate-inegalitate, neexactitate-inexactitate, neconsistență-inconsistență** etc.

Unele adjective negative apar în construcții speciale cu valoare de adverb, urmate de determinări introduse prin prepoziția „de“ și exprimînd ideea de superlativ absolut (**neasemănat de..., negrăit de..., nespus de...**). În acest caz, dicționarele — ținînd seama de faptul că pozitivul nu are această posibilitate de exprimare, mai expresivă decît superlativul format cu „foarte“ sau cu „prea“ — elaborează articolul respectiv la forma negativă : „negrăit“ (**O, lasă-mi capul meu pe sîn, Iubito, să se culce, Sub raza ochiului senin Și negrăit de dulce. M. Eminescu; Nici-odată o zăpadă n-a fost atît de albă. Atît de negrăit de albă. Tribuna, 216/1961, 5/1**); „neasemuit“ (**Transformarea socialistă a agriculturii, această operă neasemuit de grea și de complexă, cere ca o condiție a realizării ei cu succes, ajutorul științei înaintate. Contemporanul, 350/1953, 5/1**; „nespus“ (**Se vedea că îi părea nespus de bine că Țurlea își amintea de el. M. Preda**);

În limba română modernă, prefixul **ne-** face ca unele cuvinte cu care a intrat în compunere să aibă o evoluție semantică particulară. Astfel, adjective ca **bun**, compus cu prefixul **ne-**, a dat **nebun**, cuvînt care, de la sensul „care nu este bun, rău“ a ajuns să însemne „dement, alienat“; **curat**, compus cu prefixul **ne-**, a dat **necurat**, care, de la sensul „murdar“, a ajuns la semnificația „drac, demon, diavol“ etc.

În aceste cuvinte, valoarea semantică nu mai conține negarea formei pozitive, așa după cum, în unele

¹ Vezi Luiza Seche, *Modalități de exprimare a negației în limba română actuală*, în „Presa noastră“, 4/1972, p. 39—41.

combinații cu adjective, substantive sau locuțiuni adverbiale, prefixul **ne-** nu este — în ceea ce privește sensul — identic cu negația **nu**. Din punct de vedere logic, cu ajutorul prefixului **ne-** se exprimă o judecată contrară. Sint desemnate laturi, însușiri sau tendințe interne opuse ale obiectelor și proceselor, care se exclud reciproc. Opoziția dintre ele reprezintă conținutul și izvorul intern al definiției și, în același timp, constituie o unitate: existența unei laturi fiind condiția laturii contrare și invers (de exemplu **corect-necorect, stabil-nestabil, natural-natural** etc.). Negația **nu** exprimă o judecată contradictorie. Este indicat raportul dintre două noțiuni care epuizează complet domeniul lor de referință și se exclud reciproc, astfel încât, dacă unul dintre termenii raportului este acceptat, celălalt este respins cu necesitate, și invers, dacă unul este respins, celălalt este acceptat cu necesitate (de exemplu **alb-nealb**). Propoziția **Cămașa nu este spălată** exprimă o judecată contradictorie, față de **Cămașa este spălată**, adică neagă subiectului cămașă calitatea de a fi spălată și nimic în plus. În vreme ce propoziția **Cămașa este nespălată** exprimă o judecată contrară față de **Cămașa este spălată**, adică nu numai că neagă subiectului cămașă însușirea de a fi spălată, ci îi și atribuie, concomitent, însușirea contrară „murdară“. Dacă prefixul **ne-**, din **nespălat**, ar însemna negarea adjectivului **spălat**, când spunem **Cămașa nu este nespălată** ar însemna să-i negăm subiectului o însușire pe care nu o are. „Negarea“ unui adjectiv (**nespălată**) nu înseamnă separarea lui de subiect, așa cum se întâmplă în propoziția negativă (**Cămașa nu este spălată**), ci atribuirea lui în sens opus. Cu prefixul **ne-** formăm un adjectiv nou, pe care îl atribuim subiectului, pe când cu **nu**, nu formăm nimic nou. Cu el doar negăm.² Prefixul **ne-** neagă într-un fel specific, atribuind subiectului calitatea opusă aceleia denumită de adjectivul cu care se formează (de exemplu **cunoscut-necunoscut, știut-nesțit** etc.) Valoarea lui **ne-** (marcă a contrarietății) nu trebuie echivalată cu valoarea lui **nu** (marcă a negației). Existența mărcii contrarietății face posibilă formarea unor adjective cu valoarea opusă adjectivului pozitiv. Formând adjective sau substantive negative, prefixul **ne-** nu are, prin urmare, numai rolul de a nega conținutul acestora, ci și pe acela de a crea adjective și substantive noi, opuse ca valoare semantică. Unele adjective sau substantive, care exprimă opusele altor adjective sau substantive, au reușit să se desprindă total de sensul negativ (de exemplu **nenorocit, nepăsător, neostenit, nedumerit; nenorocire, nepăsare, nedumerire**). Când unele dintre aceste adjective sînt plasate pe lângă un substantiv, ele îl caracterizează în sens pozitiv, adică îi atribuie o calitate fără a-i nega alta. Astfel se întâmplă să putem substitui unele dintre aceste adjective negative cu sinonime pozitive, fără ca sensul să sufere vreo modificare: **nedumerit = uluit, surprins, mirat; necioplit = bătăran, mitocan, grosolan; neclintire = fixitate, rigiditate, înțepeneală; necuviință = obrăznicie, moșicie, grosolanie, obscenitate; neliniște = tulburare, îngrijorare, frământare, agitație, anxietate, panică** etc.

Există unele situații în care sensul prefixului **ne-** este aproape sinonim cu negația **nu** (de exemplu **Pînza este nealbă**, unde **ne-** din **nealb** are valoarea identică cu **nu** și unde posedă, întrucîtva, sens de de-

terminare: **Pînza este nealbă = Pînza nu este albă**). Negația **nu** contestă o însușire a subiectului, fără a-i atribui, deci, o altă însușire; îl lasă, cu alte cuvinte, într-o stare de nedeterminare.

În general însă, prefixul **ne-** nu are aceeași valoare cu **nu**; el are capacitatea să înlocuiască unele prefixe negative (**a-, des-, in-, non-**), dar nu putem spune, în toate cazurile, că valoarea semantică a lui **ne-** este identică cu a lor.

În stilul publicistic și, în special, în compartimentul referitor la terminologia politico-socială, se constată o tendință de specializare a unor formații lexicale compuse cu prefixul **ne-**. Desigur, nu putem atribui această specializare prefixului **ne-**. Analizînd însă, cu atenție, termenii respectivi — frecvența, valoarea semantică și domeniul în care circulă în mod curent, se impune concluzia că fenomenul se petrece mai cu seamă aici și că aceste formații negative sînt, de cele mai multe ori, mai puternice decît opusele lor pozitive (în cazul în care acestea există).

Vom urmări mai jos cîteva dintre aceste cuvinte și vom încerca, prin definirea și ilustrarea lor cu citate, să atestăm prezența fenomenului și să stabilim stilul în care apar cu prioritate (uneori chiar în exclusivitate), concurența lor cu alte formații similare, productivitatea și perspectivele în continuare.

Înainte de a trece la înșirarea lor, ținem să facem trista remarcă referitoare la faptul că — deși cuvintele sînt deosebit de frecvente și de bine reprezentate în limbă — îndeosebi în publicistică (presă, radio, televiziune, jurnale cinematografice etc.), nici unul dintre aceste cuvinte nu este înregistrat de **Dicționarul limbii române**, Litera N (1971), dicționar tezaur, general, elaborat de Institutul de lingvistică al Academiei R. S. România, și — cu mici excepții — nici de alte dicționare, mai mult sau mai puțin complete, mai mult sau mai puțin recente, mai mult sau mai puțin științifice, apărute în țara noastră.

NEAGRESIUNE s.f. (< pref. **ne-** + **agresiune**; cf. fr. **non-agression**) Cuvîntul este folosit, de obicei, în construcțiile **principiul neagresiunii** și **pact de neagresiune**. **Principiul neagresiunii** este unul dintre principiile fundamentale, unanim admise, ale dreptului internațional contemporan, care condamnă recurgerea la agresiune în relațiile dintre state. **Principiul neagresiunii are o importanță deosebită pentru asigurarea coexistenței pașnice a statelor cu sisteme social-politice diferite**. România liberă, 8971/1973, 6/1. **Pact de neagresiune** înseamnă convenție între state care se angajează reciproc să nu utilizeze agresiunea în relațiile dintre ele. (vezi Mic dicționar enciclopedic, 1972).

NEALINIAT, -Ă, **nealiniat**, adj. (< pref. **ne-** + **alinia**, participiul trecut al verbului **a alinia**; cf. fr. **non-alignée**) Adjectivul **nealiniat** este utilizat, mai ales, ca determinant pe lângă substantivele „stat“, „țară“, uneori „mișcare“, și se referă la țările membre ale unui grup, promoatoare ale unei noi ordini internaționale pe plan politic, militar și strategic și pe plan economic, financiar și comercial — în care să fie riguros respectate principiile dreptului internațional contemporan, egalitatea în drepturi a tuturor statelor și în cadrul căreia să se realizeze o deplină concordanță între ideile și faptele unei politici orientate spre acțiuni concrete. **Delegația Algeriei la O.N.U. a remis secretarului general Kurt Waldheim, din partea guvernului algerian, invitația de a asista la Conferința la nivel înalt a țărilor nealiniat care**

²) Vezi C. Otobicu, *Unele observații cu privire la valoarea semantică a prefixului „ne-“*, în „Limba română“, 4/1958, p. 43—52.

se va desfășura la Alger. Lumea, 35/1973, 1/3. „Pa-latul națiunilor“... și-a deschis ieri porțile parti-ci-panților la cea de-a patra conferință la nivel înalt a țărilor nealiniat, care reunește șefi de stat sau de guvern din aproape 80 de țări din Africa, Asia, America Latină și Europa. ib. 37/1973, 11/1. Exami-narea contextului vieții politice internaționale din perioada postbelică evidențiază rolul pozitiv pe care l-a jucat și-l joacă grupul țărilor nealiniat în arena mondială prin afirmarea lor ca o forță social-politică de seamă. ib. 11/2. Redimensionarea mișcării neali-niate. ib. Statele nealiniat sînt țări în curs de dez-voltare angajate în lupta pentru lichidarea înapoie-rii economice, a decalajului ce le desparte de țările dezvoltate. ib. Statele nealiniat evidențiau dorința de a se smulge de la periferia actualei ierarhii eco-nomice mondiale, de a face tot posibilul pentru a micșora prăpastia tehnologică și științifică ce le des-parte de țările industriale avansate, ib. 1/3. Reuniu-nea Consiliului miniștrilor afacerilor externe, înche-iată marți la Alger, evidențiază hotărîrea grupului țărilor nealiniat de a imprima un caracter mai di-namic unității mișcării nealiniat în sensul sporirii contribuției acestor țări la lupta împotriva colonialis-mului și imperialismului. ib. Reprezentanții state-lor socialiste și numeroși șefi de delegații ai statelor nealiniat au protestat împotriva neinvitării la lucrări a reprezentanților Guvernului Revoluționar Provisoriu al Republicii Vietnamului de Sud. Româ-nia liberă, 9067/1973, 6/1.

NEALINIERE s.f. (< pref. ne- + aliniere; cf. fr. non-alignement) Neconformare la linia politică a unui partid sau la politică unui stat (vezi nealiniat, -ă de mai sus). Algerul s-a transformat, pentru cîteva zile — 5-8 septembrie — în capitala mondială a nealinierii. Lumea, 37/1973, 11/1. Să se realizeze o deplină concordanță între ideile și faptele unei poli-tici de nealinierie active, orientată spre acțiuni con-crete. ib. Este din ce în ce mai larg recunoscut rolul acestei țări (Algeriei) în cadrul politicii de nealinierie. ib. 11/2. Ideea unei politici de nealinierie avea să se nască în perioada anilor '50, în cadrul țărilor noi independente. ib.

NEAMESTEC s.n. (< pref. ne- + amestec) Prin-cipiu de drept internațional care interzice unui stat sau unui grup de state să se amestece în treburile interne ale altui stat. Este un corolar al principiului egalității în drepturi a statelor, iar respectarea lui constituie o condiție a coexistenței pașnice a state-lor cu sisteme social-politice diferite. Cuvîntul nea-mestec este sinonim perfect cu neintervenție (vezi mai jos). A început Conferința general-europeană, se afirmă tot mai puternic principiile egalității, respec-tului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajul reciproc. Contemporanul, 51/1973, 8/1. Relații întemeiate pe respectarea suveranității și independenței, neamestecului în tre-burile interne, egalitatea în drepturi și avantajul reci-proc. Lumea, 37/1973, 4/1. De la înalta tribună a Adunării Generale, ele au subliniat necesitatea in-staurării în raporturile dintre state a principiilor dreptului internațional, respectarea suveranității și independenței naționale, neamestecul în treburile in-terne, abținerea de la amenințarea cu forța sau folo-sirea ei. România liberă, 9067/1973, 6/3.

NEANGAJAT, -Ă, neangajate, adj. (< pref. ne- + angajat, participiul trecut al verbului a angaja; cf. fr. non(-)engagé) (Despre state) Care nu este an-gajat într-unul din marile blocuri politice care do-mină lumea actuală. Comitetul celor 10 a fost în-locuit prin comitetul celor 18 state cu o componență calitativ deosebită, întrucît cuprinde state socialiste,

capitaliste și neangajate. (Micul dicționar diplomatic român 1967, p. 83). Națiuni neangajate. State nean-gajate. Cf. și substantivul, mai puțin frecvent, nean-gajare, cu același sens.

NEBELIGERANT, -Ă, nebeligerante, adj. (< pref. ne- + beligerant; cf. fr. non — belligerant) De obicei, determinant pe lingă substantivele „parte“, „țară“, cu valoarea de „stat care nu participă la răz-boiul dintre alte state, fără însă a menține o poziție de strictă neutralitate“. Este antonimul lui belige-rant. Un stat nebeligerant trebuie să păstreze o po-ziție imparțială, neutră față de toți beligeranții și să se abțină de a da ajutor vreunui dintre statele aflate în război. Mic dicționar diplomatic român.

NEBELIGERANȚĂ s. f. (< pref. ne- + belige-ranță; cf. fr. non-belligérance) Din aceeași familie cu nebeligerant de mai sus, cuvîntul — antonimul lui beligeranță — are înțelesul de „stare a unei na-țiuni care, fără a manifesta o strictă neutralitate, se abține de a lua parte efectivă la un conflict armat. Cf. Mic dicționar diplomatic român.

NEDISEMINARE s.f. (< pref. ne- + diseminare; cf. fr. disseminér) Faptul de a nu răspîndi arme nu-cleare. Pentru această valoare, specializată în limba-jul politic, cuvîntul este sinonim cu neproliferare (vezi mai jos). Trebuie să se acorde cea mai mare atenție măsurilor majore și urgente de dezarmare, cum sînt interzicerea armelor nucleare și a altor arme de distrugere în masă, lichidarea tuturor stocu-rilor existente de aceste arme, nediseminarea arme-lor nucleare pe baza unui echilibru echitabil de res-ponsabilități și obligații între state. Scînteia, 9375/1973 4/2.

NEINTERVENȚIE s.f. (< pref. ne- + intervenție; cf. fr. non-intervention) Cuvîntul, ca și sinonimul neamestec de care am vorbit mai sus, este folosit, mai ales, în construcția principiul neintervenției = principiu fundamental al dreptului internațional con-temporan, potrivit căruia se interzice orice interven-ție a unui stat în problemele interne ale altui stat sau ale altui popor. Principiul neintervenției asigu-ră respectarea suveranității statelor, a independenței lor naționale, a dreptului acestora de a rezolva în mod liber, fără amestec din afară, problemele orga-nizării lor politice; ale sistemului lor economic și social. Respectarea principiului neintervenției con-tribuie la consolidarea păcii, la promovarea coexis-tenței pașnice și la dezvoltarea colaborării interna-ționale. România liberă, 9044/1973, 4/2. Neinterven-ția, directă sau indirectă, sub nici un motiv, în afa-cerile interne ale oricărui alt stat. România literară, 50/1973, 2/1. Apare un alt principiu: autodetermina-rea, legat de cel al neintervenției, directe sau indi-recte, în afacerile interne. Lumea, 37/1973, 9/3, cf. Contemporanul, 51/1973, 8/1.

NEPROLIFERARE s.f. (< pref. ne- + prolife-rare; cf. fr. prolifération) Faptul de a nu răspîndi arme nucleare; nediseminare. Neproliferarea arme-lor de distrugere în masă. România liberă, 9069/1973, 4/3.

NERECURGERE s.f. (< pref. ne- + recurgere) Faptul de a nu folosi, de a nu face uz de... Eviden-țierea necesității unor măsuri concrete menite să facă efectivă nerecurgerea la forță. Scînteia, 9712/1973, 6/1. Această cerință a vieții internaționale să facă obiectul unui tratat general european de nere-curgere la forță. ib. 6/2. Măsuri menite să facă efec-tivă nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. Lumea, 37/1973, 9/2.

NERESPECT s.n. (< pref. ne- + respect) Atitu-dine care se manifestă prin lipsă de respect față de treburile interne ale unui stat sau ale unui grup de

state, față de independența și suveranitatea lor. Acestea sînt alternativele epocii actuale, dialog-încordare, dialog-suspiciune, dialog-nerespect și amenințare cu forța. Flacăra, 51/1973, 3/4. Șeful statului român a contribuit într-o măsură cu totul remarcabilă la eliminarea încordării suspiciunii, nerespectului și amenințării cu forța de pe scena lumii. ib.

Lista negativelor cu sensuri specializate din domeniul politico-social ar putea fi mult amplificată. E destul să ne gândim la substantive ca : **neconcordanță, nedezvoltare, nemișlocire, nedeterminare, neconciliere, neeficiență, neasistență, neconformare, neviolență** etc. sau la adjective ca : **neparticipant (Modalitățile prin care statele neparticipante la conferință... pot să-și facă cunoscute punctele lor de vedere. Lumea, 37/1973, 9/2), neantagonic (Contradicții neantagonice), nepașnic (Partidul nostru subliniază că posibilitatea trecerii de la capitalism la socialism pe cale pașnică sau nepașnică este determinată în fiecare țară de condițiile istorice concrete. Materialism dialectic, 1973, p. 345), neoficial, neguvernamental (Comitetul pentru organizații neguvernamentale. Mic dicționar diplomatic român, p. 97. După caracterul juridic al membrilor, organizațiile internaționale se împart în următoarele categorii : a) guvernamentale (sau interstatale)..., b) neguvernamentale. ib. p. 232), nesocialist (Toate aceste manifestări constituie o dovadă a sprijinului pe care numeroasele state, socialiste și nesocialiste, îl dau politicii de coexistență pașnică. ib. p. 70), necondiționat (Se disting două forme ale clauzei națiunii celei mai favorizate : a) formă necondiționată și fără compensare... și forma condiționată și cu compensare. ib. 65), nediscriminat (Repartizare nediscriminată a progresului și bunăstării. Lumea, 37/1973, 11/3), necolonial (Subdezvoltarea cronică și caracteristică a Portugaliei nu dispune de structuri economice trainice, este incapabilă să abordeze o ipoteză necolonială în care interesele clasei dominante burgheze ar trebui să înfrunte o concurență dură cu celelalte puteri capitaliste. ib. 29/3), nemișlocit (Asigurarea dezvoltării continue a democrației socialiste în țara noastră, a participării nemișlocite a întregului popor la făurirea conștientă a propriului său viitor. Știința, 9694/1973, 3/3. Concluzare nemișlocită între țările direct implicate. Lumea, 37/1973, 12/3. Scopul său este acela de a lua contact în mod nemișlocit cu problemele acestei zone. ib. 13/2), neprincipial (Aceste principii exclud — ca neprincipiale — încercările, de pildă, de condiționare a creditelor sau de impunere a modului de folosire a lor. ib. 8/3) etc. sau adverbe ca : **nemișlocit (Disponem în prezent de un sistem larg de organisme în care masele de oameni ai muncii pot participa nemișlocit la dezbaterile și luarea hotărârilor, la înfăptuirea diverselor măsuri privind conducerea societății noastre socialiste. Știința, 9694/1973, 3/2),** pentru a ne da seama mai bine de categorica tendință de specializare a acestor formații lexicale și de proporțiile fenomenului în perspectivă.**

Cuvintele — corect formate — se încadrează perfect în sistemul derivativ românesc, iar din punct de vedere semantic nu pun nici o problemă și nu prezintă nici o dificultate în ceea ce privește proveniența, accesibilitatea și răspîndirea lor. Dacă la această constatare mai adăugăm și faptul — deloc neglijabil — că procesul de specializare nu este caracteristic exclusiv limbii române, ci și altor limbi moderne, și că se aplică aceluiași categorii de cuvinte cu conținut politico-social (cf. limba franceză, de exemplu), putem conchide că respectivele forma-

ții — prin structura lor concentrată și expresivă — sînt viabile, necesare și economice.

Cu cît numărul lor este mai mare și cu cît existența și utilitatea lor sînt mai evidente, cu atît mai grav ni se pare faptul că ele au fost omise din dicționarele noastre prestigioase și... complete (generale) și, cu atît mai mult, se impune **reanalizarea și completarea** registrelor de cuvinte ale acestor dicționare (și ale celorlalte !), astfel încît să se acorde acestor termeni moderni, caracteristici limbajului politico-social, locul și importanța cuvenite. Absența formațiilor negative specializate pomenite mai sus și a altora pe care din lipsă de spațiu nu le-am mai semnalat (dar care pot fi ușor întîlnite în orice publicație românească contemporană) frustrează tezaurul nostru lexical de un bun și — dacă se poate spune așa — de un drept al său. Inventarierea lor judicioasă, definirea lor corectă, științifică și adecvată, precum și ilustrarea lor cu contexte excerptate din lucrări corespunzătoare constituie — după părerea noastră — nu numai o datorie lexicografică, ci și o obligație științifică, culturală și cetățenească.

CADRAN

Noi publicații în Marea Britanie

Grupul de presă I.P.C. a anunțat că va lansa, la începutul anului 1974, cîteva reviste feminine „Ist Lady“ pentru fete ; „Woman's World“ pentru fete și tinerele femei ; un săptămînal feminin — „Eve“ — va apare sub egida grupului Morgan Grampian.

Vor vedea lumina tiparului și două reviste tratînd probleme de arhitectură a interiorului. „Duo“ (750 000 exemplare) va fi editat de I.P.C., iar „Inhabit“ de grupul Link House Publications.

Apariția de noi publicații feminine engleze se explică și prin creșterea pe care au înregistrat-o în 1973 rețelele comerciale ale altor reviste destinate femeilor. E vorba de o creștere a acestora cu 15—20% față de anul precedent.

Mașina de scris pentru orbi

Mașina electrică de scris care dactilografiază în același timp și în alfabetul latin și în Braille a fost pusă la punct în Japonia pentru uzul orbilor. Ea a fost prezentată prima oară la Expoziția Universității din Osaka. De curînd ea a fost perfecționată. Invenția aparține unui orb, Shinjuro Matsui, consilier al șefului Centrului Național de readaptare pentru handicapații vizuali.

Mașina va fi un instrument de cultură care va veni în ajutorul nevăzătorilor — constituind totodată și o punte de comunicare între cei ce văd și orbi.

DR. W. PISAREK
**RETORICA
 ZIARISTICĂ**

Nu este vorba de a scrie ceea ce — după părerea ta — vor cititorii. Cercetează-ți publicul și scrie ceea ce vrei să spui dar într-o formă care să ajungă cât mai eficient la el.

R. FLESCH

Nu scrie despre OM. Scrie despre om.

E. B. WHITE

PENTRU A FI CITIȚI *

Rar este cel care citește o întreagă gazetă. Rar cînd se citește întreaga gazetă. Este mai ușor să enumeri și să explici împrejurările care favorizează citirea „din scoartă în scoartă“ a unei gazete decît cele care limitează citirea ei doar la anumite relații. Primele sînt mai puține. Citirea gazetei de la titlu la caseta redacțională este netipică și constituie o excepție.

Cel mai des o gazetă se citește în întregime cînd este foarte mică (de exemplu patru coloane de format nu prea mare) sau cînd cititorul are prea mult timp (de exemplu în tren, în sălile de așteptare, în timpul călătoriilor). Normal, acesta își alege pentru lectură ceea ce îl interesează iar această situație se va generaliza tot mai mult, pe măsura creșterii numărului publicațiilor sau a volumului gazetelor noastre.

În această situație articolele scrise de noi vor avea șanse tot mai reduse „per capita“ de atragere a cititorilor.

Cu cît piața va fi mai bine aprovizionată cu atît mai greu va fi să determini clientul să aleagă de pe întreaga tarabă tocmai marfa ta. Cu atît mai mult va trebui să te străduiești pentru ca marfa ta să fie de primă calitate. Dar calitatea singură nu este nici ea suficientă. Pentru a găsi cumpărător pentru o marfă fie ea excelentă trebuie să te îngrijești de un ambalaj corespunzător. Știrile cele mai senzaționale, ideile cele mai geniale pot rămîne neobservate de majoritatea cititorilor, dacă nu le asigurăm un ambalaj corespunzător.

Așadar lupta pentru cititor cu orice preț? Pe noi nu ne interesează însă cititorul în general, ci atragerea unui anumit beneficiar pentru anumite conținuturi concrete. S-ar putea spune cel mult că luptăm cu orice preț pentru atragerea cititorului la lectura unui text ce redă ceea ce noi vrem să-i transpunem prin el.

Nu ar avea un sens prea mare să se scrie în exclusivitate numai ceea ce oamenii vor sau le place să citească. Care publicist ar renunța la propriile convingeri și la temele care-l pasionează în favoarea judecăților și preocupărilor schimbătoare ale publicului? Arta comunicării în masă și totodată a influențării maselor constă în a scrie ceea ce vrei să

scrii dar într-o formă pe care cititorul s-o îndrăgească.

Numărul de persoane care citesc un text depinde înainte de toate de autorul acestuia. Numărul cititorilor va fi cu atît mai mare cu cît autorul va reuși să atragă cu textul său mai multe persoane. Natural, în această problemă are, de asemenea, multe de spus redactorul care machetează gazeta sau decide coloana și locul unde va apare un anumit material. Locul în cadrul gazetei și pe coloană, precum și caracterul literei influențează în mare măsură vizibilitatea materialului de presă, iar textul care trece neobservat nu poate conta pe interesul prea multora. Dar așa cum am avertizat de cîteva ori, această carte tratează numai despre scrisul în presă, de aceea omitem aici problema foarte interesantă, dar și controversată: care anume loc dintr-o gazetă extrem de plictisitoare se impune în ochii cititorului. În practică autorul nu are mult de spus în problema vizibilității textului său. În schimb datorită lui este să atragă pe cititorul a cărui privire s-a oprit tocmai asupra textului său. Acest moment, în mod obișnuit, hotărăște continuarea lecturii.

Cînd cititorul ia contact cu textul pentru prima dată observă mai întîi aspectul său exterior, apoi citește titlul. Fiecare din acești doi factori care impun textul de presă, merită să fie comentat în cîteva cuvinte.

Așadar mai întîi problema aspectului exterior al textului tipărit. Cercetările asupra lecturii cărților dovedesc că o însemnată influență asupra alegerii lecturii în bibliotecă sau „a ceva pentru citit“ în librărie, o are prezentarea grafică a diferitelor pagini. Luînd în mînă o carte cititorul o deschide în mod obișnuit în cîteva locuri la întîmplare și-și aruncă privirea pe diferite pagini. După cum rezultă din observațiile pe marginea acestor comportări, cititorul se hotărăște mult mai des să împrumute sau să cumpere o carte atunci cînd suprafața paginii tipărite are multă lumină (în practică această înseamnă partide dialogate sau paragrafe mai scurte) decît atunci cînd pagina este total umplută de tipar fără nici un fel de aliniat. Cititorul ia hotărîrea inconștient, iar astăzi în epoca curiozităților novatoare sau pseudonovatoare ale prozei, alegerea

*) Text prescurtat

sa deseori nu este cea mai justă (partidele dialogate nu se deosebesc uneori grafic). Nu conținutul ci aspectul textului acționează ca o superioritate. Trezește sentimentul de plictiseală și monotonie.

Același fenomen se întâmplă în timpul lecturării gazetei. Articolul care umple strict coloana nu stimulează lectura. Cu atât mai mult nu poate stimula lectura o coloană tipărită în întregime cu litere de același caracter și de aceeași mărime. Este drept că ziaristul — așa cum am mai amintit — nu are de obicei influență asupra prezentării grafice a publicației dar aspectul exterior al textului scris depinde însă de el. El este cel care își împarte textul pe paragrafe și aliniate mai mari, el introduce subtitlurile, el impune practic prin pagina sa dactilografiată, forma grafică a dialogurilor.

Mai precis trebuie spus că ziaristul (sau în general vorbind: autorul articolului) poate conform propriei sale aprecieri să scoată în relief paragrafele, să dea subtitlurile etc. Uneori acest lucru este făcut în locul lui de un redactor cu experiență, care-și dă seama că aceste elemente îndeplinesc nu numai funcții estetice. Ziaristul experimentat nu lasă aceste lucruri pe seama redacției. Aceasta are și așa peste măsură de lucrat pe textele scrise nu de către ziaști ci de corespondenții întâmplători, oameni de știință sau activiști obștești.

Experiența ne învață că este bine să se respecte următoarele principii :

1. **Diferența prin intermediul sistemelor grafice uzuale (aliniat + eventuale linii de dialog) a partidelor dialogate**; prin partide dialogate înțelegem propoziții învecinate care provin cel puțin de la două persoane, cu remarca că expresia care provine de la a doua persoană este o replică la prima. (...)

2. **Diferențierea prin aliniat cu eventualele elemente de enumerare, dacă acestea sînt mai multe decît două. De exemplu :**

Strategia dezvoltării în anii șaptezeci trebuie să cuprindă trei domenii :

● **punerea în mișcare a unor noi factori (intensivi) de creștere a producției,**

● **mutații structurale în cadrul producției în favoarea domeniilor celor mai moderne, fapt care în condițiile noastre necesită o dezvoltare selectivă**

● **mutații structurale în domeniul consumului, corespunzătoare principiului economicității.**

3. **Textul mai lung de o jumătate de pagină dactilografiată să fie împărțit în paragrafe compuse la rîndul lor din 10—20 rînduri**, cu remarca că în ziarele de după amiază și în revistele destinate pentru cititorul mai puțin pregătit, numărul mediu de rînduri în paragraf este bine să fie de obicei mai aproape de zece decît de douăzeci. Practic înseamnă că unei coli normale dactilografiate îi revin cca. 3—4 paragrafe.

Desigur recomandările acestea nu trebuie tratate ca imperative absolute. De altfel vorbim aici de mărimea medie a paragrafelor și nu de fiecare paragraf în parte. Textul format din paragrafe de aceeași mărime este tot atît de plictisitor ca și textul fără

paragrafe. Un lucru trebuie avut însă în vedere: textul cu paragrafe mai mari de o jumătate de pagină dactilografiată nu este indicat (fără ajustări) a fi tipărit în presa care se adresează publicului larg.

4. **Textul mai lung de 4—5 pagini dactilografiate trebuie împărțit pe subcapitole despărțite fie prin subtitluri fie prin diferite semne grafice** (puncte, stelute etc.) sau cel puțin printr-o distanță dublă între rînduri. Psihologii care au cercetat diferiți factori care facilitează sau îngreunează lectura gazetei afirmă că o importanță esențială o are împărțirea textului pe părți și nu modul diferențierii lor. După părerea lor în majoritatea cazurilor subtitlurile joacă doar un rol de ornament grafic. Cu această ipoteză a psihologilor, destul de controversată, putem să nu fim de acord dar este greu să ne îndoim de adevărul afirmației că însăși împărțirea textului în câteva subcapitole sau paragrafe facilitează cititorului lectura relatării de presă.

Dacă cineva, luînd cunoștință de cele patru principii, a tras concluzia că împărțirea pe paragrafe și subcapitole constă în operarea de aliniat la fiecare câteva rînduri numai pentru a începe o nouă frază, săvîrșește o mare greșeală. Textul nu este un tort ce poate fi împărțit în felii de diferite grosimi. Împărțirea pe paragrafe este o operațiune logică: un paragraf bun constituie un întreg, distinct de conținut și componentă, format obișnuit din cel puțin trei propoziții (sau echivalentele lor). Acest întreg se caracterizează (sau mai curînd: ar trebui să se caracterizeze) printr-o construcție definită. Rareori se întâmplă să fie lipite pur și simplu două propoziții învecinate.

În textele de presă întîlnim cel mai des trei tipuri de paragrafe :

Uneori paragraful se compune din fraze legate între ele numai printr-un obiect comun. Fiecare spune ceva nou despre acest obiect, de obicei într-o anumită ordine, dar nu este exclusă prezentarea (cel puțin parțială) a ordinei lor fără pierderea sensului de ansamblu: de obicei așa sînt descrierile de peisaj. (...)

Alteori paragraful este constituit astfel încît propozițiile sale de început constituie un fel de premise ale concluziei exprimate în ultima idee. Acest tip de paragraf este propriu textului științific. În presă îl întîlnim cel mai des în articolele de popularizare științifică sau în reportaje. (...)

În sfîrșit pot fi întîlnite paragrafe constituite astfel încît prima propoziție să exprime principala idee a cărei dezvoltare o constituie propozițiile următoare. Aceste paragrafe sînt cel mai indicate în textele de presă — îndeosebi în cele publicistice (...).

Astăzi, în situația revărsării cuvîntului tipărit, nu este suficient să știi să citești pentru a fi un om civilizât: trebuie să știi să citești rapid. Dacă pînă în prezent era suficient să citești fraza de la un cap la altul, astăzi trebuie să învățăm să citim dintr-o ochire, paragrafe întregi. Aceasta se referă înainte de toate la presă, care ne cade în mină deseori într-o scurtă clipă de răgaz, pentru câteva minute sau câteva zeci de minute. **Textul de presă trebuie astfel redactat încît nici o privire a cititorului asupra gazetei să nu fie inutilă.** Iar privirea cititorului, alunecînd pe textul articolului, se oprește înainte de toate pe frazele cu care încep paragrafele. Primele cuvinte ale fiecăruia din acestea au cele mai mari șanse de a pătrunde în conștiința cititorului grăbit. De aceea, cel de al treilea tip de paragraf (la început fraza care exprimă ideea principală) este cel

mai indicat în relatările de presă, care reprezintă — așa cum afirma cineva — o literatură accelerată. (...).

Aspectul exterior al relatării acționează înainte de toate asupra subconștientului cititorului. Stimulează interesul față de text sau îl frânează dar nu influențează asupra alegerii conștiente a lecturii în aceeași măsură ca preambulul, care este „vitrina” relatării tipărite : informează despre marfă și îndemnă la cumpărarea ei.

În pofida tuturor reproșurilor ce se fac împărțirii relatărilor ziaristice în două genuri principale : informative și publicistice, nu avem alta mai bună și mai uzitată (și nu există nici un indiciu că vom avea în viitorul cel mai apropiat). Această împărțire este în acord total și cu intuiția bazată pe o rațiune sănătoasă, și cu experiența, ceea ce este și mai important. În definitiv presa satisface curiozitatea generală înainte de toate pe două căi. Căutăm în ziare și reviste răspuns la întrebările ce ne frământă : „Ce s-a întâmplat ?” și „Ce gândesc despre aceasta alți oameni” adică „Cum văd alții diferite fenomene, cum le apreciază, cum le suportă, le explică și le leagă între ele ?”

Preambulul, această vitrină a relatării trebuie să promită cititorului că textul îi va răspunde cel puțin la una din aceste întrebări. Forma promisiunii depinde de ceea ce se promite, dar mai degrabă de ceea ce se poate oferi destinatarului. Într-un fel îl vom stimula oferindu-i știri și în cu totul altfel prezentându-i o opinie.

Oferind știrea atragem pe cititor prin faptul în sine, prin întâmplarea relatată, prin importanța acesteia, excepționalitatea și noutatea ei. Dacă acel fapt sau întâmplare nu-l interesează pe cititor, orice efort de a-i trezi curiozitatea este de obicei zadarnic. Cine nu are ce căuta nu se hotărăște să-și cumpere coasă, deși nici el nu mai știe că i-au îndemnat să facă aceasta. Singurul mod de a atrage atenția asupra știrii este redarea elementului ei cel mai important (din punctul de vedere al destinatarului), esența ei.

Exact la fel împărțăm în fiecare zi știrile cunoscuților și prietenilor. Când vrem să-i intrigăm cu o noutate le-o spunem sub formă enigmatică : — **Știi, Wojcik divorțează.** Sau : — **Ai auzit, Kaminski pleacă în Africa.** Dacă interlocutorul manifestă interes îi povestim ce știm. O funcție asemănătoare cu cea pe care în vorbirea obișnuită o îndeplinește afirmația de tipul : „Știi, Wojcik divorțează”, o au preambulurile știrilor de presă. Acestea trebuie și ele — să atragă pe destinatar prin redarea chintesenței întâmplării. De exemplu :

„Miine se deschide cel de al XXV-lea Tîrg Internațional de la Poznan”.

„M. O. (Miliția cetățenească — n.t.) a prins un infractor periculos.”

Altfel și cu totul altceva se străduiesc să obțină de la destinatar preambulurile relatărilor publicistice. Nu noutatea ci **opinia** se remarcă în prim plan. Aceasta poate însă atrage, între altele, din trei motive :

1. Se referă la o temă care ne interesează
2. Este exprimată atractiv.
3. O spune o persoană competentă.

Vorbind direct : pe destinatar îl interesează părerea altor oameni în funcție despre ce se spune, cum se spune, și cine o spune.

Modul redării a două elemente din cele trei (**despre ce și cum**) depinde de fiecare dată direct de ziarist ; asupra valorii celui de al treilea element

(cine) își spune cuvîntul întreaga viață a autorului. Competența poate să se sprijine sau pe experiența autorului (aceasta înseamnă că a fost martor sau participant la un eveniment oarecare), sau pe autoritatea funcției sale sociale (de exemplu este un săvant, ministru etc.) sau, în sfîrșit, pe popularitatea personală (pur și simplu scrie excelent).

De introducerea acestui element în preambul se îngrijește de obicei redacția iar uneori este introdus chiar de autor (de exemplu : „**Am fost aghiotantul generalului Sikorski...**”) Trebuie respectat principiul ca informația despre autor precum și numele său să fie introduse la începutul relatării și nu la sfîrșitul ei. Cititorul trebuie să știe cine îi vorbește și de ce poate să se încreadă în cuvintele acelei persoane. Cercetînd reacția oamenilor la relatările de presă, psihologii au demonstrat că cititorul acceptă aceleași informații în mod diferit în funcție de ceea ce știe fiecare despre autor. Cunoașterea autorului, relatările sale anterioare și poziția sa socială hotărăște deseori dacă un anumit text va fi citit. De altfel știm din propria experiență că îl citim pe Warikowicz sau Putrament și nu un oarecare articol despre Polonia americană sau un reportaj despre frumusețile ținutului mazurian.

După aspectul exterior și preambul, al treilea element al tacticii atragerii cititorului spre un anumit text este începutul acestuia : primul aliniat, mai precis primă propoziție. Vînzătorul de mere le așază pe tarabă astfel încît exemplarele cele mai de efect să se afle deasupra, întoarse spre client cu partea cea mai apetisantă. O recepție fastuoasă începe cu aperitivele, deci cu lucrurile în principiu cele mai gustoase. Tot așa se comportă și un ziarist experimentat. Este vorba ca clientului, oaspetelui, cititorului să i se deschidă pofta pentru ca apoi să consume în continuare. Tocmai de aceea este bine ca fiecare relatare de presă să înceapă de la unul din elementele ei cele mai eficiente din acest punct de vedere.

Mecanismul atragerii cu ajutorul începutului relatării este de altfel ca și mecanismul atragerii cu ajutorul preambulului ei. Numai posibilitățile de folosire a mijloacelor sînt incomparabil mai mari. Aceasta pentru că ceea ce în preambul trebuie să exprimăm prin cîteva cuvinte, în text se exprimă prin propoziții. Așadar, dacă preambulul știrii a informat, într-o formă maxim condensată, despre ceea ce s-a întâmplat, atunci începutul textului completează noutatea cu amănuntele cele mai semnificative și — lucru nu mai puțin important — cele mai atractive.

La fel și cu relatările publicistice : prima propoziție din text trebuie să completeze tot ceea ce cititorul poate obține și care nu a încăput în cele cîteva cuvinte ale preambulului. Uneori preambulul nu indică suficient de precis tema relatării ; îl ajută la aceasta începutul ei. De exemplu :

POLONEZUL PROFESIONIST. Congresul al IV-lea pe țară al ZBOWID-ului (Uniunea Combatanților pentru libertate și democrație — n.t.) a fost o manifestație excelentă și emoționantă de unitate, a cărei importanță depășește cu mult cadrul organizației. O spun deschis : dacă activitatea ZBOWIDU-ului nu era (...).

LOVIȚI ÎN BUCĂTĂRIE. Se spune că cantina este bună pentru orice : pentru productivitatea muncii și sănătatea consumatorilor, că economisește timpul femeii și facilitează alimentarea rațională. Să presupunem că poate fi așa ; de ce atunci la noi stăm atît de rău cu cantinele ? (...).

Uneori relatarea începe cu o anecdotă de efect, cu un paradox, cu o afirmație îndărătnică care trezește obiectii, adică — în general vorbind — cu ceea ce autorul consideră ca fiind extrem de interesant pentru cititor, și care poate juca rol de nadă.

Alteori începutul relatării scoate în relief faptul că autorul se pricepe la ceea ce spune sau că relatarea sa are un caracter personal, de mărturisire sinceră. În primele propoziții, ba chiar în prima, apar expresii care subliniază persoana autorului: **am fost, am văzut, nu-mi place, al meu, pe mine** etc. Această intimitate a începutului relatării urmează să faciliteze — și de obicei într-adevăr facilitează — stabilirea contactului cu cititorul.

Vorbind despre necesitatea atragerii cititorului cu ajutorul preambulului și începutul relatării am folosit una după alta asemenea noțiuni ca **curiozitate, preocupare, intrigare**. Nu am explicat însă mai îndepărate ce conținut se ascunde în spatele lor, nu am încercat să definim ce anume **trezește în oameni curiozitatea** ce îi **preocupă** și îi **intrigă**. Pe scurt: **ce le place oamenilor să citească?**

A răspunde la această întrebare pare un lucru dificil, ba chiar imposibil. Știm, de altfel, din propria noastră experiență cât de diferite sînt gusturile și preocupările omenești. Unii din cunoscuții noștri sînt pasionați de lucruri pe care alții le consideră ca fiind culmea plictisiei. Unii adoră ceea ce alții urăsc. Pe unul îl satisface un lucru care altuia îi produce furie. Din acest considerent orice încercare de definire a preocupărilor cititorilor presei se stirsește de obicei sau cu generalități banale (de ex. femeile sînt preocupate de modă mai mult decît bărbații, care la rîndul lor sînt mai preocupați de sport mai mult decît femeile) sau cu concluzii de mare amănunt referitoare la o oarecare problemă concretă sau la un cerc restrîns de destinatari.

Adăugăm aici că preocupările oamenilor se diferențiază pe măsura creșterii pregătirii lor. Este deci un adevăr, de exemplu, că oamenilor cu o pregătire mai mică le place exagerat sau unilateral muzica ușoară. O afirmație analogă cum că muzica grea are mai mulți adoratori printre oamenii cu o cultură muzicală superioară nu are practic aproape nici o valoare, deoarece gusturile și preocupările muzicale ale acestor oameni sînt extrem de variate. Pe mulți dintre acei cărora le place muzica simfonică îi irită opera, adoratorii unui compozitor rămîn insensibili la arta altuia etc. Diferențieri asemănătoare ale gusturilor literare sînt constatate de sociologi și la cititorii cu mai multă pregătire.

Chiar dacă, în urma cercetărilor, s-ar constata că cititorii nu manifestă interes față de o problemă socială importantă de care ar trebui să se intereseze, ziaristul cu răspundere nu poate înceta să scrie despre ea. Chiar dacă — prin absurd — s-ar dovedi că oamenii nu sînt interesați deloc de economia țării, această temă nu ar putea să dispară din presa noastră. Ar trebui însă să începem să prezentăm altfel această problemă, conform principiului că cunoașterea preocupărilor cititorului ne este necesară nu pentru a ne limita la satisfacerea lor ci pentru a putea, datorită lor, să stimulăm interesul față de tematica pe care o considerăm noi importantă.

În pofida tuturor acestor dificultăți nu putem totuși renunța să răspundem la întrebarea: „ce le place oamenilor să citească?”. Chiar dacă răspunsurile vor părea banale sau prea generale. Fie și numai pentru faptul că fiecare autor trebuie să-și

dea seama de aceste răspunsuri pentru propriul său folos.

Pot fi date multe răspunsuri, ele pot fi de asemenea formulate foarte variat, majoritatea lor conduc însă la constatarea fundamentală: **nimic nu este mai interesant pentru oameni decît ceilalți oameni**. Ceilalți oameni, adică cum se comportă, ce li s-a întîmplat, ce gîndesc, cum luptă, se bucură, muncesc, suferă, iubesc și urăsc; aceasta este, la urma urmelor, o temă ineputabilă atît a clevetirilor dintre vecini cît și a celei mai mari literaturi. De acest adevăr au fost conștienți de veacuri probabil toți creatorii și propagatorii noilor idei. Măreția și popularitatea lor în mase nu constă însă în faptul că s-au limitat la „clevetiri“ despre alți oameni, ci că au reușit să se folosească de acest interes natural al ascultătorilor și cititorilor, pentru propagarea ideilor lor.

Un excelent exemplu de acest fel este Evanghelia. Acest text a rezistat încercărilor aproape două mii de ani. El redă tabloul unei anumite concepții despre lume, mai mulți propagă această concepție aproape exclusiv sub forma povestirilor despre oameni. Dacă ar fi fost o dizertație științifică plină de noțiuni abstracte și analize teoretice subtile nu numai că nu ar fi jucat în mase, de-a lungul veacurilor, un rol atît mare, dar cu atît mai mult ar fi astăzi pentru ascultători un text mort — de neînțeles și plictisitor ca multe alte texte contemporane cu acesta. Creatorii Evangheliei au ales cu siguranță în mod conștient tocmai o astfel de formă pentru opera lor. Unul din ei apelează la cuvintele lui Isus: Vă vorbesc în parabole, pentru că altfel ascultînd nu auziți și nici nu înțelegeți.

Așadar de veacuri, de milenii ne place să ascultăm și să citim despre alți oameni mai mult decît despre idei. Preferăm de asemenea în general să citim despre oameni mai răi și mai nefericiți decît noi. Atunci ne simțim mai buni, mai fericiți. Unul din manualele americane pentru romancierii învață pe candidații la profesiunea de scriitor: „Cititorii cred cu plăcere în fiecare nenorocire prin care trece eroul chiar dacă le-am prezentat-o cu totul neconvîngător. În schimb trebuie să motivăm cît mai insistent chiar și cele mai mărunte întîmplări fericite.“

Acest interes manifestat față de oamenii răi sau săraci caracterizează nu numai pe cititorii din țările capitaliste. Din cercetările referitoare la difuzarea presei efectuate în Uniunea Sovietică rezultă că în rîndul cititorilor gazetei „Komsomolskaia Pravda“ se bucură de un interes deosebit rubrica „Din sala tribunalului“, „Scrisoarea l-a chemat la drum“ și „Accidente“, așadar tocmai rubricile dedicate delictelor și nenorocirilor. În ele se reflectă — după părerea cercetătorilor de presă sovietici — „situații conflictuale în care se duce lupta între bine și rău, justiție și injustiție, nou și vechi, între elementele progresului și cele conservatoare, și aceasta în diferite sau chiar în orice sferă a vieții“. De modul în care și de măsura în care autorul relatînd aceste situații conflictuale care pasionează pe oameni, își îndeplinește misiunea sa social-educativă, depinde rangul scrierii sale ziaristice.

Scriem așadar despre oamenii concreți, și nu despre idei abstracte, care ies în evidență de abia în comportarea acestor oameni concreți. Pe această cale ideile pot ajunge cel mai ușor în imaginația și conștiința cititorilor. Cîndva un tînăr cercetător științific care aspira la cariera științifică — spune o anecdotă — a propus gazetei locale un articol intitulat **Igiena și dietetica în vremurile antice**. Redac-

torului i-a plăcut ideea articolului numai că i-a dat alt titlu: **Sărmanul bătrîn Moise nu a avut baie.** Titlul anterior al acestei teme putea îndemna la citit cel mult citeva cadre didactice.

Scriem despre oameni concreți în situații concrete astfel încît conținutul, pe cît posibil, al fiecărei afirmații, să poată fi desenat. Plasticitatea textului nu numai că atrage pe cititor, dar îl și ajută să înțeleagă și să memoreze, ceea ce vrem de la el. Textele se compun întotdeauna din cuvinte și numai din cuvinte, dar în spatele unor cuvinte se află oameni sau lucruri ce pot fi desemnate în timp ce în spatele altora se află numai noțiuni abstracte. Textul devine cu atît mai concret și plastic cu cît în el vor fi mai numeroase primele și mai puțin celelalte.

Nu scriem deci: **cineva se află într-o situație materială grea sau în condiții dificile de locuit; ceva are o enormă însemnătate politică; a căuta modurile de rezolvare a unei probleme complicate; să ieși în întîmpinarea intereselor oamenilor muncii; să extirpăm abcesele; să întreprindem măsuri energice într-o direcție oarecare etc. etc.** Toate aceste formulări și exprimări precum și cuvintele cuprinse în ele ca situația, condițiile, importanța politică, problema chestiunii și chestiunea problemei, întreprinderea unor măsuri energice și zeci și sute de asemenea expresii formează vocabularul acestei teribile „vorbă-goală“ care este boala cea mai periculoasă a condeiului ziaristic. Relatările contaminate de această boală sînt deja moarte în momentul conceperii.

Sintem sfătuiți: limba relatării de presă trebuie să fie plastică, vie, plină de dinamism. Aceste însușiri sînt prezentate în expuneri, prelegeri, în cursurile universitare, în analizele stilului unor publiciști renumiți și în memoriile postume. Cînd se vorbește de limba excelentă a unui publicist, de măiestria cuvîntului său, se precizează că este vorba tocmai despre o limbă plastică, vie, plină de dinamism. Ce înseamnă totuși aceste adjective? Cum trebuie să scrii pentru a merita aceste laude supreme?

Plasticitatea stilului se obține construind propoziții în care locul cel mai important revine expresiilor concrete, adică acelor care desemnează persoane, animale, plante, obiecte și în general tot ce putem desemna, asculta sau mirosi, ce putem pipăi sau percepe cu oricare dintre simțurile noastre. Cititorii noștri trăiesc ca și noi într-o lume plină de oameni, animale și lucruri cunoscute din experiența cotidiană.

Cu totul altfel stau lucrurile în cazul expresiilor abstracte care, este drept, ne ajută să gîndim și să generalizăm faptele particulare, dar care îngreunează înțelegerea reciprocă fie și numai pentru faptul că deschid un cîmp prea larg pentru interpretare... De exemplu:

„În ziua de 1 septembrie la ora 5 dimineața tancurile germane au trecut granițele noastre... Cuirasatul Schleswig — Holstein a deschis foc asupra apărătorilor de la Westerplatte... Pe cer, huruind din greu zburau avioane cu cruce negre. Bombele cădeau pe casele în care dormeau familiile Kowalski, Nowikow, Zielinski... Ostașul trăgea, ucidea și pierrea. Peste tot carabine, moletiere pe picioare obosite, săbii și sînge. Unul dispera, altul se temea, altul își număra cartușele.“

Toate acestea pot fi generalizate printr-un enunț de două cuvinte: **„începutul războiului“.** Dar aceste cuvinte pentru unii nu înseamnă practic nimic. Fie-

care al doilea polonez nu cunoaște conținutul lor din proprie experiență. Pentru alții însemnătatea lor este diferită după cum diferite au fost și posibilitățile de participare în primele zile ale aceluși septembrie. Enunțul **„începutul războiului“** nu este nici concret nici plastic.

Același lucru îl putem spune despre afirmația: **În pofida numeroaselor greutateți, datorită muncii devotate și a eforturilor colective sarcinile de plan au fost îndeplinite.** Aceste sarcini de plan nu sînt altceva decît **tone concrete** de cărbune și oțel și **ele concrete** sau **tone concrete** de **boabe concrete** de **grîu.** Aceste greutateți și eforturi abstracte sînt o dovadă că cineva a lucrat înghețînd sau prăjindu-se într-o arșiță de citeva zeci de grade, că din plafonul fragil s-au prăvălit pietre, că ploaia a inundat snopurile iar cămășile transpirate s-au lipit de ceafe în cordate. Greutatețile, munca devotată, efortul, sarcinile de plan, nu spun cititorului aproape nimic deoarece nu ajută cititorului să-și imagineze nici oameni și nici lucruri.

Dacă în timpul scrisului vom evita consecvent substantivele abstracte (aceasta înseamnă că vom limita la minimum numărul lor în text) vom realiza un text care va îndeplini prima condiție a plasticității: condiția concretului. Dar și acesta este încă prin puțin. O expresie concretă nu poate egala o altă expresie concretă. Nu toate expresiile considerate concrete sînt concrete în același grad. Am mai vorbit despre aceasta, indicînd gradarea generalizării într-o serie de expresii: Basza-spaniel — ciine — animal. Expresia **Basza** (ca nume al unui anumit ciine) am considerat-o atunci mai de amănunt decît expresia **ciine** etc. Amănuntul favorizează plasticitatea. Afirmația: **Syrena** (în sens de marcă de automobil — n.t.) **a călcat un spaniel pe autostradă este mai plastică decît afirmația: un mijloc de locomoție a ucis un animal pe drum.**

De ținut minte: textul este cu atît mai plastic cu cît conține mai multe expresii concrete (folosite în detrimentul celor abstracte) și mai multe expresii de amănunt (folosite în dauna celor mai generale). Aplicînd acest principiu vom scrie: **Kowalski s-a ridicat, Nowak a sosit, Zielinski a dispărut și nu Kowalski s-a sculat, Nowak veni, Zielinski ieși** dacă într-adevăr primul s-a ridicat, al doilea a sosit iar al treilea a dispărut. Pentru ziarist coliba este colibă și nu casă, mărul — măr și nu fruct, bere — bere și nu băutură.

Persoanele despre care se scrie, trebuie (dacă nu sînt îndeobște cunoscute) definite nu numai prin nume și forme ci și prin locul de domiciliu, vîrstă, poziție socială, națională, aspect, înrudirea cu alte persoane sau indiferent ce alte amănunte a căror redare ajută pe cititor să introducă pe eroul relației în cercul experienței sale de pînă atunci.

Plasticitatea textului este favorizată de asemenea de metaforă și comparație. În poezie acestea sînt deseori numai ornamente ale afirmațiilor, le înfrumusețează. În presă ele slujesc înainte de toate altor scopuri: În primul rînd să se exprime în mod concret și plastic noțiunile abstracte (de exemplu **„deasupra pămîntului trudit a răsărit soarele libertății“**, **„acest pămînt este al nostru pentru că pe el am văzut lumina zilei, pentru că părinții noștri l-au răscumpărat cu sînge și sudoare“**), în al doilea rînd permit să numești lucruri noi necunoscute cititorului și sentimente noi, fără inventarea lor sau introducerea unor expresii periferice.

Metaforele și comparațiile sînt însă bune numai atunci cînd sînt relativ proaspete. Ca urmare a folo-

sirii lor prea dese își pierd strălucirea, transformându-se în prolixitate și banalitate: expresii ca **a te culca pe lauri, a alunga somnul de pe gene, a păși în primele rinduri**, au pierdut mult capacitatea de a mai trezi imaginația cititorului. Astăzi sînt numai un ansamblu de silabe, pe care — așa cum scria cineva — „**gura le rostește cînd gîndirea se odihnește**“. Tocmai aceasta constituie esența aceluia jargon ziaristic ridiculizat de decenii.

O extraordinară parodie a unei astfel de banalități ziaristice este redată de foiletonul lui A. J. Wiczorowski. Iată un fragment din acesta:

„Se poate afirma cu deplină siguranță, că presiunea opiniei largi împotriva aceluia atac nemaiîntilnit și fără seamăn al marionetelor „puriste“ va opune o adevărată rezistență pretensei lor griji față de așa-numita „spontaneitate și onestitate a relatării ziaristice“, în spatele căreia se ascunde cunoscuta și deconspirata repulsie, față de coparticipare la largul evantai al nevoilor cititorului. Nimeni nu este indus în eroare de vocile de sirene, de cîntecul de lebădă al adepților postumi ai liberei concurențe a forțelor și gîndirii ziaristice în spatele cărora se ascund ouăle de cuc ale tacticii ascunderii capului ca struțul în nisipul moale al frazelor diversioniste, de o pretinsă și infimă valoare.

Și dacă am sacrificat atît spațiu pentru polemica cu acele judecăți filozofice, am făcut aceasta nu pentru că le-am considerat drept periculoase, deoarece mitologia lor tendențioasă înclină chiar peste poate spre autolichidare în cadrul acestei discipline științifice cu adevărat de căpetenie, ci numai ca dezaprobarea mea, fără compromis, să lovească precis în ghiarele de leu ale izvorului otrăvit, de unde rădăcinile mistificării își extrag seva vitală, pe care se bazează și așa-zisa hidră cu mai multe capete întunecînd aspectul esențial al unei probleme de-a dreptul complexe“.

Fă în așa fel ca limba relatării tale să fie vie și dinamică. Fidel substantivelor concrete și de amănunt, așadar expresive, personajele se succed printre obiectele plastice în tablouri sugestive, dar statice. Avem diapozitivul — vrem filmul. Tabloul imobil — în care este oricum cineva, are, conține sau constituie ceva, se pretinde a fi cineva sau ceva — trebuie însuflețit. Această sarcină o îndeplinesc verbele, dar nu cele reci și palide — ca a fi, a constitui, a se pretinde, a spune, a înfăptui, a se lăsa observat — nu cele moarte și savante — ca a imuniza, a neglija, a aplica, a angaja, a activa — ci numai cele pline de sevă, cele pe care le folosim în fiecare zi cînd povestim prietenului ceva.

Un asemenea verb ferește textul de plictiseală, abstractizare și cancelarism (verbul a mîncă ne obligă să scriem că „**mîncăm prea multă carne și grăsimi**“, și face imposibilă „**sublinierea problemei necesității schimbării structurii consumului**“).

„Verbul este o primadonă printre părțile de vorbire“ spune autorul unui manual american pentru ziariști. „Nazad k glagolu!“ îl acompaniază stilistul sovietic A. M. Pieskovski. Ambii au dreptate. Aproape întotdeauna textul cîștigă în vitalitate, dacă vom folosi consecvent verbele, a crește, a uita, a cuprinde, a se deosebi, a crea în locul substantivelor creștere, uitare, cuprindere, deosebire, creare. De asemenea, dacă vom scrie: „**Mă bucur că ai venit**“ în loc de „**Venirea ta îmi produce bucurie**“.

Atîta timp cît se vorbește de verb și de valorile lui stilistice este greu să nu abordăm problema for-

mei pasive. Ce se întîmplă de fapt cu aceasta? O generație transmite celeilalte generații sentința: limba polonă nu îndrăgește forma pasivă. Poți rîde de aceasta — ținînd cont de prezența formei pasive în textele poloneze scrise atît cu 500 de ani în urmă cît și astăzi — tot la fel cum se rîde de maxima: Nouă slavilor ne plac idilele. Mai just însă ar fi să înlocuim această sentință cu cuvintele: **nici o limbă nu îndrăgește forma pasivă dacă folosirea ei este nejustificată**. Împotriva folosirii formei pasive în textele de presă se pronunță tot așa de hotărît ca și lingviștii polonezi și autorii manualelor pentru ziariștii germani, englezi sau francezi, ne mai vorbind de cei ruși.

Se aduc următoarele argumente:

Forma pasivă aproape că nu se folosește în vorbirea obișnuită și, în general, folosirea ei este relativ redusă ca urmare a faptului că propozițiile ce o exprimă sînt mai puțin înțelese decît corespondentele lor din cadrul formei active.

Forma pasivă este întotdeauna mai lungă decît cea activă, este lăbărțată și neeconomică.

Forma pasivă abordează realitatea static și prin aceasta reduce dinamica relatării.

Forma pasivă dă textului amprenta cancelarismului.

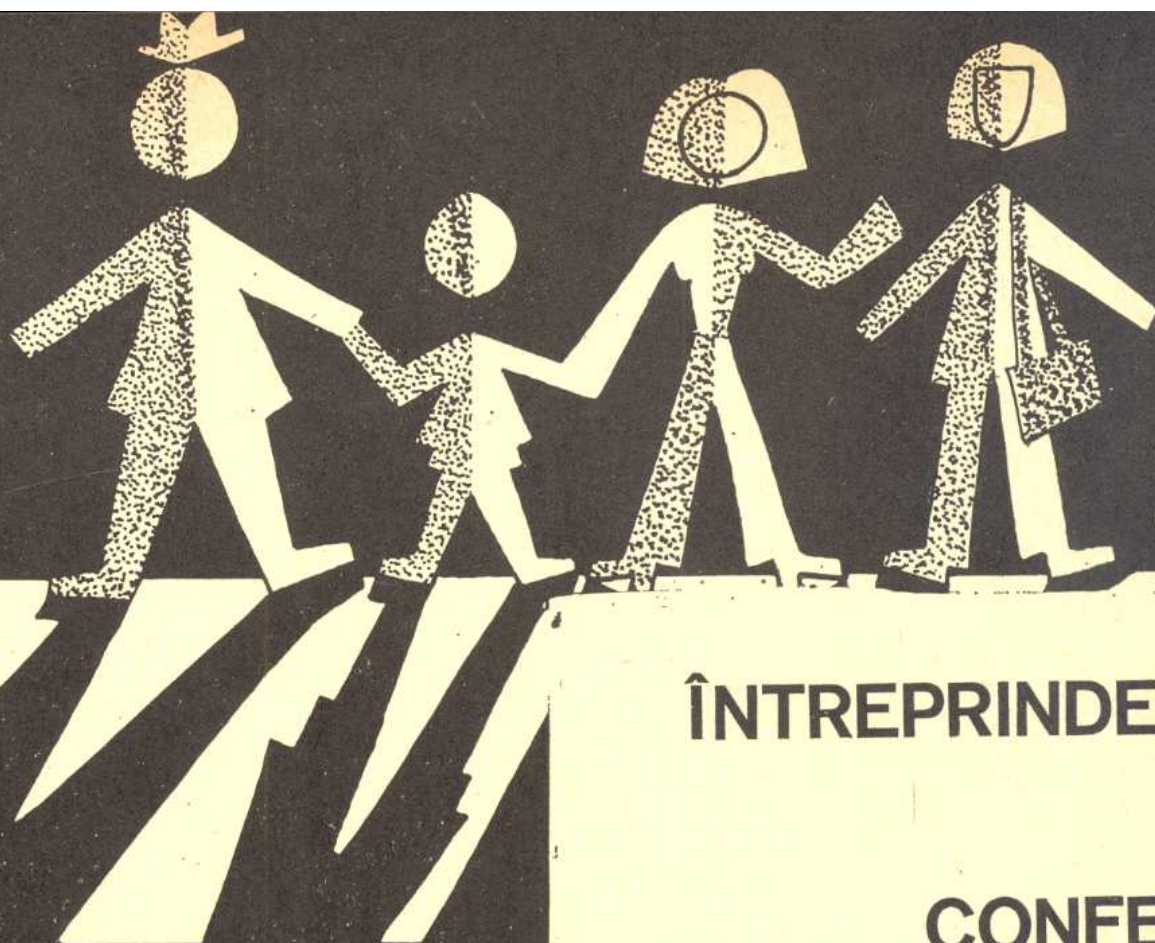
Monotonia stilului o vom evita dacă:

- paragrafele vor fi de lungimi diferite;
- propozițiile vor fi de lungimi diferite;
- propozițiile vor fi începute diversificat;
- propozițiile vor fi construite diversificat;
- vocabularul va fi mai plastic prin folosirea comparațiilor și metaforelor (indeosebi personificări);
- cuvintele vor numi, cît mai amănunțit posibil persoane, obiecte, activități și caractere.

DE MEMORAT

1. Cititorul citește rareori întreaga gazetă; în mod obișnuit își alege din ea ceea ce-l interesează.
2. Vizibilitatea textului depinde între altele de forma sa grafică (adică de folosirea aliniatelor, semnelor grafice, împărțirea pe paragrafe, capitole, subcapitole).
3. Un paragraf bine diferențiat al unui text bun formează un întreg distinct de conținut și componență.
4. Preambulul știrii de presă atrage pe cititor spunîndu-i ceea ce-i mai important în întîmplarea descrisă.
5. Preambulul publicistic îmbie la cititul textului indicîndu-i tema într-o formă atractivă.
6. Începutul relatării trebuie să fie una din cele mai interesante părți ale ei.
7. Nimic nu este mai interesant pentru oameni decît ceilalți oameni.
8. Textul devine plastic datorită substantivelor concrete, expresiilor de amănunt, metaforelor și comparațiilor.
9. Textul se înviorează datorită verbelor ce desemnează mișcarea, acțiunea, schimbarea.
10. Repetarea de mai multe ori a aceluiași model, chiar perfect, plictisește și adoarme pe cititor.

ÎNTRERINDEREA DE CONFECȚII BACĂU

Execută și livrează
pe bază de comenzi ferme,
următoarele articole de confecții
pentru copii și adulți:

- PANTALONI SUPRAELASTICI
- COSTUME PENTRU BĂIEȚI
- SACOURI PENTRU ADOLESCENȚI
- SACOURI PENTRU BĂRBAȚI
- PIJAMALE PENTRU COPII ȘI ADULȚI

Realizate în desene variate și într-un larg evantai
coloristic, cu elemente de croială adecvată liniei
actuale și de perspectivă a modei, produsele
Întreprinderii de Confecții Bacău sînt larg
solicitate de public.

INTREPRINDEREA

DE CONFECȚII

I A Ș I

Cămașa este un element de bază al unei ținute vestimentare civilizate, elegante.

INTREPRINDEREA DE CONFECȚII IAȘI

vă oferă un nou și bogat sortiment de cămăși bărbătești realizate din fire fine.

Notați în agenda dvs:

FABIO
COSTEI

PEGY
HENY

CACTUS
C A R O

MOBRA
ALENTO

Pentru primăvara 1974 Intreprinderea de Confecții Iași vă mai asigură, prin magazinele de specialitate, 12 noi modele de pantaloni lungi pentru băieți, precum și scurte de vînt căptușite cu tricot PNA, croite într-o linie modernă, precum și impermeabile simple din relon, pentru copii și adulți.

PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ
ȘI VARĂ 1974

INTREPRINDEREA DE MĂTASE „VICTORIA” IAȘI

Vă oferă mătăsuri moderne imprimate cu motive florale și geometrice într-o bogată paletă coloristică, în care predomină culorile sezonului 1974 - galben-ocru, galben-citron, tonuri de albastru și tonuri de verde oliv.

**ȘTIATI CĂ PUTEȚI PRIMI LA DOMICILIU,
PRIN POȘTĂ, CĂRȚI DIN TOATE
DOMENIILE DE ACTIVITATE ?**

Expediați comanda pe adresa UNIVERSALCOOP,
LIBRĂRIA "CARTEA PRIN POȘTĂ", BUCUREȘTI,
Str. SERGENT NUȚU ION Nr. 8-12, SECTORUL 6.
Librăria „Cartea prin poștă”, unitate a coope-
rației de consum, primește și comenzi anticipate
pentru lucrările în curs de apariție.

Plata se face la primirea coletului.

Pentru a cunoaște toate titlurile volumelor pe
care le puteți comanda, vă recomandăm să cereți
librăriei „Cartea prin poștă” cataloage cu cărțile
existente în depozit.

CARTEA PRIN POȘTĂ

COMPLEXUL INDUSTRIAL DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE

IAȘI

o marcă de garanție a calității superioare

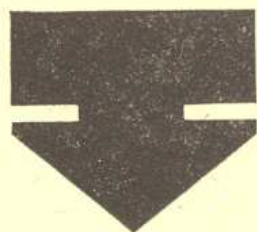
BISCUȚI, GRISINE, PASTE FĂINOASE CU OUĂ ȘI FĂRĂ OUĂ

INTREPRINDEREA
METALURGICĂ
IASI

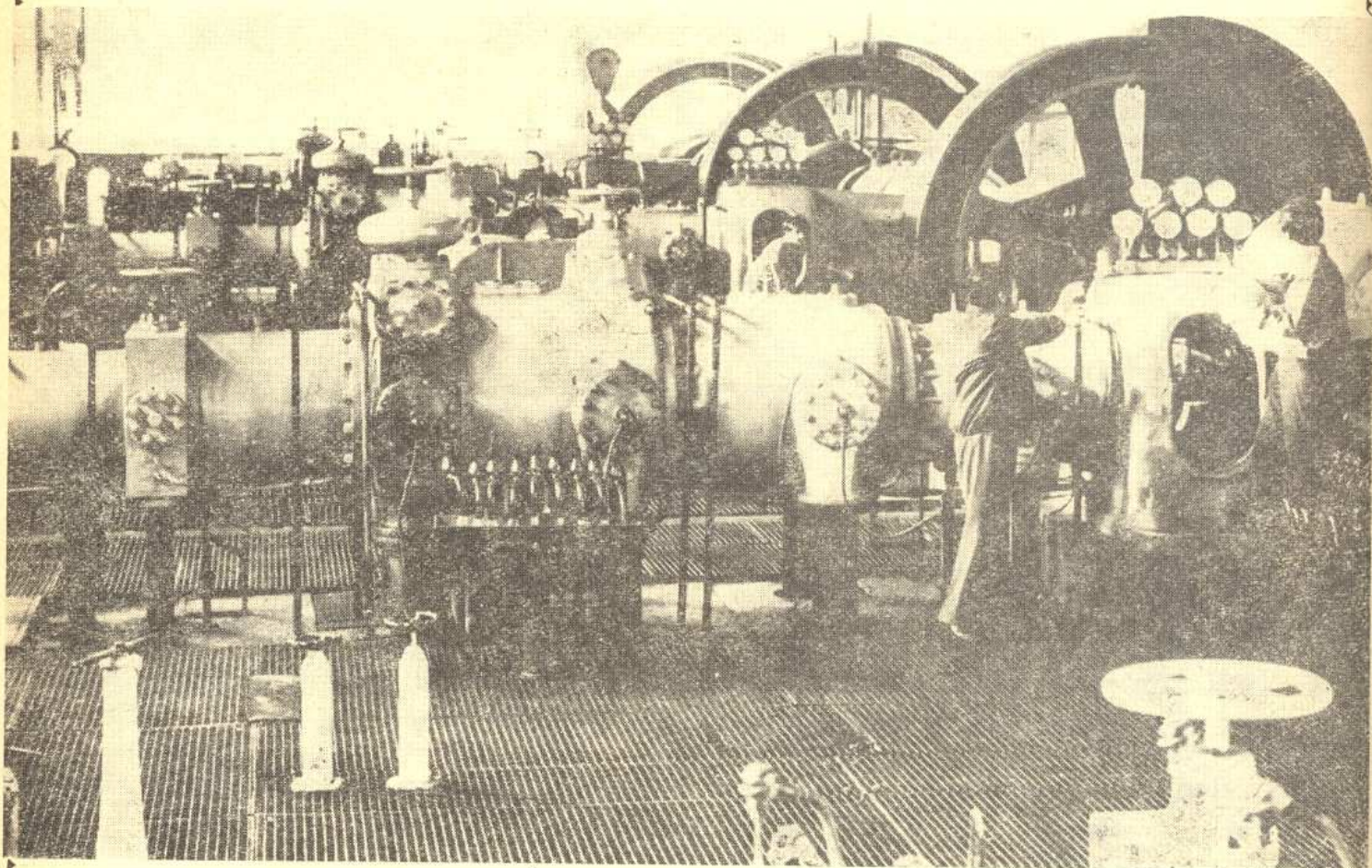
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

- * Tevi pentru instalații de apă, gaz și abur, cu filet și mufă sau fără filet, negre sau zincate, cu diametrul de 3/8 pînă la 4 inci;
- * Tevi pentru construcții de precizie obișnuite laminate la cald sau la rece cu diametrul de 10—114 mm și grosimea de 1—4,5 mm
- * Tevi pentru construcții de precizie înaltă, trase la rece, cu diametrul de 8—60 mm, și grosimea de perete de 1—3 mm
- * Tevi profilate pătrate, pătrate cu jgheab, dreptunghiulare, dreptunghiulare cu jgheab și ovale cu perimetrul secțiunii de 80—220 mm și grosimea de perete de 1—2,5 mm.
- * Tuburi de protecție pentru conductori electrici tip PEL 9—48 (Pantzer)
- * Profile deschise formate la rece din bandă de oțel cu lățimea desfășurată pe 30—500 mm; grosimea de perete de 1—5 mm, cu utilizări diverse.
- * Profile cornier cu aripi egale și neegale, profile U, Z, Omega, T și V.
- * Profile pentru timplărie metalică de tip TM01—TM15

COMBINATUL CHIMIC „VICTORIA“ ORAȘUL VICTORIA

PRODUCE

- Metanol-Formaldehidă tehnică 29% și 37% ● Hexametilentetramină tehnică și farmaceutică ● Adezivi ureoformaldehydici-Rășini ureoformaldehydice modificate
  - Schimbători de ioni ● Amoniac comprimat și amoniac soluție ● Sulfit de sodiu tehnic ● Bicarbonat de amoniu alimentar. Hidrat de hidrazină. Nitroceluloză alcoolizată și pigmentată pentru lacuri. Acid sulfuric pentru acumulatori
- Prelucrări de mase plastice.

INTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE

nivea

vă oferă o nouă gamă de produse moderne și de calitate superioară!

- Solicitați la magazinele de specialitate:
- Pasta de dinți GELODENT
- Pasta de dinți BIFLOR
- Pasta de dinți NIVEA SUPER
- Pasta de dinți PARA
- Crema demachiantă NIVEA SUPER

- Crema hidratantă NIVEA SUPER
- Crema tonică nutritivă NIVEA SUPER
- Crema de ras NIVEA SUPER
- Săpunul de toaletă MOLID
- Săpunul de toaletă NIVEA SUPER

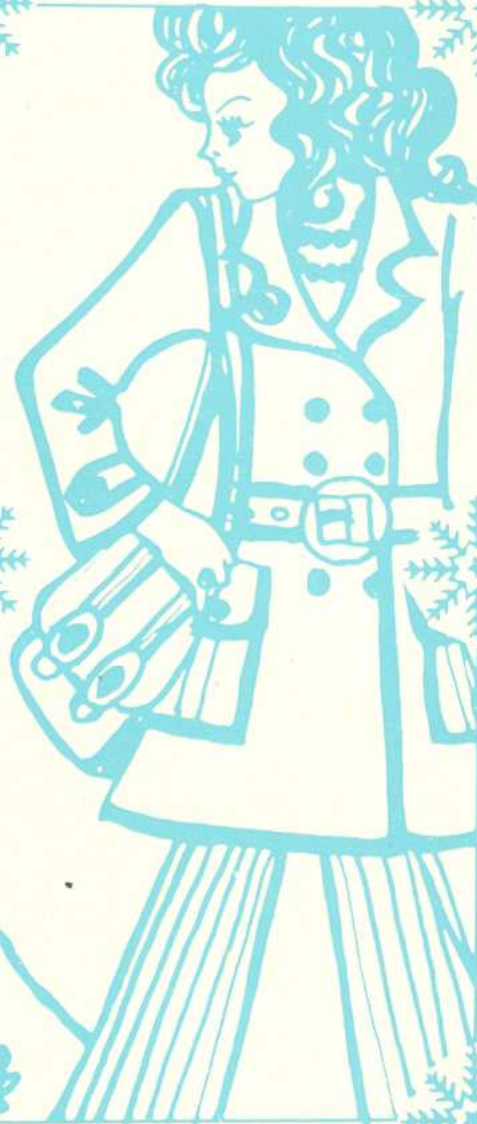
TIRGUL DE IARNA

CĂCIULIȚE
FULARE
EȘARFE
BASMALE
ș. a.

IMPERMEABILE
JACHETE
CANADIENE
BLUZE DE VÎNT

PALTOANE
DEMIURI
JACHETE
COMPLEURI CU PANTALONI
ROCHII
FUSTE

TOATE ACESTE ARTICOLE LE PUTEȚI CUMPĂRA, CU
REDUCERI DE PREȚURI DE PÎNĂ LA 30%, NUMAI ÎN
PERIOADA 14 IANUARIE 24 FEBRUARIE!

P. II 33 ev

PRESA NOASTRA

NR. 2 (213) 1974

DIN SUMAR:

- TELEGRAMA UNIUNII ZIARIȘTILOR ADRESATĂ TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU DUPĂ VIZITA SA ÎN LIBIA, LIBAN, SIRIA ȘI IRAK

Din activitatea Uniunii ziariștilor:

- CLUBUL TINERILOR ZIARIȘTI LA ÎNCEPUT DE DRUM
- LIMBAJUL CRITICII LITERARE ȘI RECEPTAREA LUI
- DE LA COLOANA DE ZIAR LA PAGINA DE CARTE

Interviul nostru:

- FARMECUL PERSONAL AL ZIARISTULUI

Studii și cercetări de presă:

- FUNCȚIA CULTURALA A RADIOTELEVIZIUNII
- ESTETICA IMAGINII DE TELEVIZIUNE
- CONSIDERAȚII ASUPRA RAPORTURILOR DINTRE MIJLOACELE DE COMUNICARE DE MASĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ

Retorica ziaristică:

- PENTRU A FI ÎNȚELEȘI
- GAZETĂRIE ȘI POEZIE

File din istoria presei:

- PRESA ROMÂNĂ DIN TRANSILVANIA — 1849 — 1881

**IMAGINI DE LA CONFERINȚA PE ȚARĂ A
CADRELOR DE CONDUCERE DIN AGRICULTURĂ -27 FEBRUARIE -1 MARTIE 1974**

Foto S. Cristian — redacția ziarului „Scinteia”

Anul XIX

Nr. 2 (213)

februarie 1974

PRESA NOASTRĂ

CUPRINS

Telegrama Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, cu prilejul vizitei în Libia, Liban, Siria și Irak (pag. 1)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

Conferințe de presă :

- Industria ușoară și exigențele pieței (pag. 2)
- Economisirea resurselor energetice și ritmurile industriei chimice românești (pag. 2)
- Inteligența tehnică românească (pag. 2)
- Obiectivele sportului de masă și de performanță în 1974 (pag. 2)

Emanuel Isopescu — Clubul tinerilor ziaristi la început de drum (pag. 3)

Clubul ziaristilor de literatură și artă

Milena Comarnescu — Simpozionul „Limbajul criticii și receptarea lui” (pag. 4)

Masa rotundă : De la coloana de ziar la pagina de carte (pag. 5)

Din activitatea filialelor U.Z. — **Victor Domșa** : Clubul presei sibiene (pag. 10) ; **Ștefan Ardeleanu** : Filiala Dolj (pag. 10)

MEDALION

Conf. univ. ing. **Silviu Comănescu** — A scrie cu lumină : a fotografia (pag. 11)

INTERVIUL NOSTRU CU :

prof. dr. docent **Alexandru Piru** — Farmecul personal al ziaristului (interviu de **Octavian Butoi**) (pag. 13)

STUDII ȘI CERCETĂRI DE PRESĂ

I. Țundrea — Despre funcția culturală a Radioteleviziunii (pag. 15)

Dan Petroiu — Modalități estetice proprii emisiunilor de televiziune (pag. 17)

H. Dona — Cîteva considerații cu privire la raporturile dintre mijloacele de comunicare de masă în țara noastră (pag. 20)

Gh. Novac — Seducțiile tehnicii și ignorarea omului — II (pag. 23)

DOCUMENTAR ZIARISTIC INTERNAȚIONAL

Dr. W Pisarek — Retorica ziaristică — Pentru a fi înțeleși (pag. 31)

Harold Keeble — Ce pot învăța ziarele de la radioteleviziune (pag. 46)

CRONICA PUBLICISTICII

V. Birlădeanu — Gazetărie și poezie (pag. 37)

FILE DIN ISTORIA PRESEI

V. Netea — Presa română din Transilvania (1849—1881) (pag. 39)

Biblioteca ziaristului Drd. Simon Herșcovici despre „Sociologia în acțiune” — vol. II (pag. 42)

CUM SCRIEM

Luiza Seche — Englezisme terminate în -ing folosite în presă (pag. 43)

Fotografii de **Gh. Epuran**; Desen de **Octavian Bour**

REDACTOR ȘEF :

Petre Constantinescu

ÎN COLEGIUL DE REDACȚIE :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantinău, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonamentele pentru străinătate se fac prin „ROMPRESFILATELIA” — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței 64—66, POB 848

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

București, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

SUMMARY

Telegram by the Journalists' Union of the Socialist Republic of Romania to Nicolae Ceaușescu, General Secretary of the Romanian Communist Party, President of the State Council of the Socialist Republic of Romania, on Visits in Libya, the Lebanon, Syria and Iraq (page 1)

FROM THE ACTIVITY OF THE JOURNALISTS' UNION

Press Conferences :

- The Light Industry and Market Demands (page 2)
- Thrifty Use of Energy Resources and Rates of the Romanian Chemical Industry (page 2)
- Romanian Technical Ability (page 2)
- 1974 Targets of Mass Sports and Competitional Activity (page 2)

Emanuel Isopescu — Young Journalists' Club Starts Activity (page 3)

Literature and Art Journalists' Club

Milena Comarnescu — Symposium on "Language of Critique and Its Reception" (page 4)

Round Table: From Newspaper Column to Book Page (page 5)

From the Activity of Journalists' Union Branches — **Victor Domșa**: Sibiu Press Club (page 10); **Ștefan Ardeleanu** — The Dolj Branch (page 10)

FEATURE

Eng. **Silviu Comănescu**, Univ. Lecturer — Spelling Out with Light: Photographing (page 11)

OUR INTERVIEW

Professor **Alexandru Piru**, D.Sc.: Personal Charms of the Journalist. (An Interview Granted to **Octavian Butoi**) (page 13)

PRESS STUDIES AND RESEARCHES

I. Țundrea — Cultural Function of the Radio Television (page 15)

Dan Petroiu — Aesthetical Modalities Specific to T.V. Broadcast (page 17)

H. Dona — Considerations Concerning the Mass Media Relations in this Country (page 20)

G. Novac — The Allurements of Technique and the Ignoring of Man. II. (page 23)

INTERNATIONAL JOURNALISM

Dr. W. Pisarek — Journalist's Rhetoric in Support of Making Himself Understood (page 31)

Harold Keeble — What Journalists May Learn from the Radio and Television (page 46)

JOURNALIST'S CHRONICLE

V. Birlădeanu — Journalism and Poetics (page 37)

PRESS HISTORY

V. Netea — The Romanian Press in Transylvania between 1849 and 1881 (page 39)

HOW WE WRITE

Luiza Seche — English -ing suffix used by the Romanian Press (page 43)

Journalist's Reading

Drd. Simon Herscovici on "Sociology in Action" — Vol. II. (page 42)

Photos by **G. Epuran**

EDITOR-IN-CHIEF :

Petre Constantinescu

EDITORIAL BOARD :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Subeditor), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, A. N. Trestieni.

SOMMAIRE :

Le télégramme de l'Union des Journalistes de la République Socialiste de Roumanie adressé au camarade Nicolae Ceaușescu, secrétaire général du Parti Communiste Roumain, président du Conseil d'Etat de la République Socialiste de Roumanie, à l'occasion de la visite en Libye, Liban, Syrie et Irak (page 1)

ASPECTS DE L'ACTIVITE DE L'UNION DES JOURNALISTES :

Conférences de presse :

- L'industrie légère et les exigences du marché (page 2)
- L'économie des ressources énergétiques et les rythmes de l'industrie chimique roumaine (page 2)
- L'intelligence technique roumaine (page 2)
- Les objectifs des sports de masse et de performance en 1974 (page 2)

Emanuel Isopescu : Le Club des jeunes journalistes à ses débuts (page 3)

Le Club des Journalistes de littérature et d'art

Milena Comarnescu : Le Symposium „Le langage de la critique et sa réception par les lecteurs” (page 4)

Table ronde : De la colonne du journal à la page du livre (page 5)

Aspects de l'activité des filiales de l'Union des Journalistes

Victor Domșa : Le Club de la presse de la ville de Sibiu (page 10)

Ștefan Ardeleanu : La filiale de Dolj (page 10)

MEDAILLON

Ing. **Silviu Comănescu** (maître de conférences) : Ecrire avec de la lumière — photographeur (page 11)

NOTRE INTERVIEW AVEC :

Le professeur dr. doc. **Alexandru Piru** — Le charme personnel du journaliste (une interview réalisée par **Octavian Butoi**) (page 13)

ETUDES ET RECHERCHES DE PRESSE

I. Țundrea : Opinions sur la fonction culturelle de la Radiotélévision (page 15)

Dan Petroiu : Modalités esthétiques spécifiques aux émissions de télévision (page 17)

H. Dona : Quelques considérations se rattachant aux rapports qui existent entre les moyens de communication de masse (mass-media) en Roumanie (page 20)

Gh. Novac : Les séductions de la technique et l'être humain ignoré — II (page 23)

DOCUMENTAIRE JOURNALISTIQUE INTERNATIONAL

Dr. W. Pisarek — La rhétorique journalistique : Afin de se faire comprendre (page 31)

Harold Keeble : Ce que les journaux peuvent apprendre de la radiotélévision (page 46)

LA CHRONIQUE DU JOURNALISME

V. Birlădeanu : Journalisme et poésie (page 37)

PAGES DE L'HISTOIRE DE LA PRESSE

V. Netea : La presse roumaine de Transylvanie dans la période 1849—1881 (page 39)

COMMENT ECRIVONS-NOUS ?

Luiza Seche : Des mots provenant d'anglais, terminés en -ing, et employés dans la presse roumaine (page 43)

La Bibliothèque du journaliste : le dr. **Simon Herscovici** présente „La Sociologie en action”, deuxième tome, (page 42)

Les photos de **Gh. Epuran**

RÉDACTEUR EN CHEF :

Petre Constantinescu

DANS LE COLLÈGE DE RÉDACTION :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secrétaire général de rédaction) C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Les abonnements pour l'étranger : s'adresser à „ROMPRES-FILATELIA” Service IMPORTATION-EXPORTATION PRESSE, Bucarest, calea Griviței no. 64—66, P.O.B. — box 848

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :

Bucarest, Calea Victoriei no. 163, téléphone 50 77 15

Subscriptions from foreign countries should be addressed to ROMSPRESFILATELIA, Press Import-Export Department,

— Bucharest — Calea Griviței No. 64—66, P.O.B. 848

EDITORIAL OFFICE & Administrative Dept. :

Bucharest, Calea Victoriei No. 163

Telephone : 50 77 15

INHALT

Telegramm des Journalistenverbandes der Sozialistischen Republik Rumänien an Genossen Nicolae Ceaușescu, Generalsekretär der Rumänischen Kommunistischen Partei, Vorsitzender des Staatsrates der Sozialistischen Republik Rumänien, im Zusammenhang mit seinem Besuch in Libyen, Libanon, Syrien und Irak (S. 1)

AUS DER TÄTIGKEIT DES JOURNALISTENVERBANDES

Pressekonferenzen:

- Die Leichtindustrie und die Exigenzen des Marktes (S. 2)
- Einsparung der energetischen Ressourcen und die Rhythmen der rumänischen Chemieindustrie (S. 2)
- Die rumänische technische Intelligenz (S. 2)
- Die Vorhaben des Massen- und Leistungssports für 1974 (S. 2)

Emanuel Isopescu — Der Klub junger Journalisten am Anfang seiner Tätigkeit (S. 3)

Der Klub der Journalisten für Literatur und Kunst

Milena Comarnescu — Das Symposion „Die Ausdrucksweise der Kritik und ihre Aufnahme“ (S. 4)

Rundtischgespräch: Von der Zeitungsspalte zur Buchseite (S. 5)

Aus der Tätigkeit der Filialen des Journalistenverbandes

- Victor Domșa: Der Klub der Presse aus Sibiu (S. 10);
- Ștefan Ardeleanu: Die Filiale aus Dolj (S. 10)

MEDAILLON

Univ.-Doz. Ing. Silviu Comănescu — Mit Licht schreiben: fotografieren

UNSER INTERVIEW MIT:

Prof. Dr. habil. Alexandru Piru — Die persönliche Charme des Journalisten (Interview von Octavian Butoi) (S. 13)

PRESSESTUDIEN UND — FORSCHUNGEN

- I. Țundrea — Über die kulturellen Funktionen des Rundfunks und Fernsehens (S. 15)
- Dan Petroiu — Charakteristische ästhetische Modalitäten der TV-Sendungen (S. 17)
- H. Dona — Einige Betrachtungen zu den Beziehungen zwischen den Massenkommunikationsmitteln in unserem Land (S. 20)
- Gh. Novac — Die Seduktionen der Technik und das Ignorieren des Menschen — II (S. 23)

INTERNATIONALE JOURNALISTISCHE DOKUMENTATION

- Dr. W. Pisarek — Journalistische Rhetorik — damit wir verstanden werden (S. 31)
- Harold Keeble — Was können die Zeitungen vom Rundfunk und Fernsehen lernen (S. 46)

CHRONIK DER PUBLIZISTIK

V. Birlădeanu — Journalistik und Poesie (S. 37)

BLÄTTER AUS DER GESCHICHTE DER PRESSE

V. Netea — Die rumänische Presse in Transsilvanien — 1849—1881 (S. 39)

WIE SCHREIBEN WIR

- Lulza Seche — In -ing endende Lehnwörter aus dem Englischen, die in der Presse verwendet werden
- Bibliothek des Journalisten — Drd. Simon Herșcovici über „Soziologie in Aktion“ — Bd. II (S. 42)
- Fotos von Gh. Epuran

CHEFREDAKTEUR:
Petre Constantinescu

IM REDAKTIONSKOLLEGIUM:

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Generalsekretär der Redaktion), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Treștiene

Abonnements fürs Ausland durch „ROMPRESFILATELIA“ — AMT FÜR PRESSE-IMPORT-EXPORT, Bukarest — Calea Griviței Nr. 64—66, Postfach 848
REDAKTION UND VERWALTUNG:
Bukarest, Calea Victoriei Nr. 163
Tel. 50 77 15

СОДЕРЖАНИЕ

Телеграмма Союза журналистов Социалистической Республики Румынии, направленная генеральному секретарю Румынской коммунистической партии, председателю Государственного Совета Социалистической Республики Румынии товарищу Николае Чаушеску по случаю его визита в Ливию, Ливан, Сирию и Ирак (стр. 1)

ИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОЮЗА ЖУРНАЛИСТОВ

Пресс-конференции:

- Легкая промышленность и требования рынка (стр. 2)
- Экономия энергетических ресурсов и темпы румынской химической промышленности (стр. 2)
- Румынская техническая мысль (стр. 2)
- Задачи массового и разрядного спорта в 1974 году (стр. 2)

Эмануэл Исопеску — Первые шаги Клуба молодых журналистов (стр. 3)

Журналистский клуб по литературе и искусству
Миlena Комарнеску — Симпозиум „Язык критики и его восприятие“ (стр. 4)

За круглым столом: От газетной колонки к странице, книги (стр. 5)

Из деятельности филиалов С.Ж. — Виктор Домша: Клуб сибиуской печати (стр. 10); Штефан Арделяну — Должеский Филиал (стр. 10)

МЕДАЛЬОН

доцент инженер Сильвиу Комăнеску — Писать при свете: фотографировать (стр. 11)

НАШИ ИНТЕРВЬЮ:

проф. доктор доцент Александру Пиру — Личное обаяние журналиста (интервью Октавиана Бутой) (стр. 13)

ТРУДЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ПЕЧАТИ

И. Цундря — О культурной функции Радиотелевидения (стр. 15)

Дан Петрою — Характерные для телепередачи эстетические средства (стр. 17)

Г. Новак — Увлечения техники и игнорация человека — II (стр. 23)

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛИСТСКИЙ ДОКУМЕНТАР

д-р В. Писарек — Журналистская риторика — чтобы нас поняли (стр. 31)

Харолд Кибл — Что могут перенять газеты от радиотелевидения (стр. 46)

ПУБЛИЦИСТИЧЕСКАЯ ХРОНИКА

В. Бырлядиу — Журналистика и поэзия (стр. 37)

СТРАНИЦЫ ИЗ ИСТОРИИ ПЕЧАТИ

В. Нети — Румынская печать в Трансильвании — 1849—1881 гг. (стр. 39)

КАК МЫ ПИШЕМ

Лулза Секе — Английские слова, оканчивающиеся на -инг, употребляемые в печати (стр. 43)

Библиотека журналиста
Симон Хершкович о „Социологии в действии“ — том II (стр. 42)

Фотографии Г. Епурана

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Петре КонстантINESКУ

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Конст. Антип, Антал Алберт, Валентин Кымпяну (ответственный секретарь редакции), К. Н. Константиу, Ион Феlea, Нестор Игнат, Василе Иосипеску, Николае Морару, Октавиан Палер, Александру Попеску, Илие Рăдулеску, Ал. Н. Трестиень

Абоннементы для заграницы:

„ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — Box 848

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ:
BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI Nr. 163
ТЕЛЕФОН: 50.77.15

SUMARIO

El telegrama de la Unión de los Periodistas de la República Socialista de Rumanía, dirigida al compañero Nicolae Ceauşescu, secretario general del Partido Comunista Rumano, presidente del Consejo de Estado de la República Socialista de Rumanía, con motivo de su visita a Libia, Libano, Siria e Irak (pag. 1)

ASPECTOS DE LA ACTIVIDAD DE LA UNIÓN DE LOS PERIODISTAS

Conferencias de prensa :

- La industria ligera y las exigencias del mercado (pag. 2)
- La economía de los recursos de energía y los ritmos de la industria química rumana (pag. 2)
- La inteligencia técnica rumana (pag. 2)
- Los objetivos del deporte de masas y de performance en 1974 (pag. 2)

Emanuel Isopescu — El club de los jóvenes periodistas a su inauguración (pag. 3)

El club de los periodistas del dominio de la literatura y del arte

Milena Comarnescu : — El simposium "Lenguaje de la crítica y su recepción por los lectores" (pag. 4)

Mesa redonda : De la columna del diario a la página del libro (pag. 5)

Aspectos de la actividad de las filiales de la Unión de los Periodistas : **Victor Domşa** — El club de la prensa de la ciudad de Sibiu (pag. 10) ; **Ştefan Ardeleanu** — La filial de Dolj (pag. 10)

MEDALLÓN

Conf. univ. ing. **Silviu Comanescu** : Escribir con luz = fotografiar (pag. 11)

NUESTRA INTERVIU CON :

prof. dr. doc. **Alexandru Piru** : El encanto personal del periodista (una interviu de **Octavian Butoi**) (pag. 13)

ESTUDIOS E INVESTIGACIONES DE PRENSA

I. Ţundrea : Sobre la función cultural de la Radiotelevisión (pag. 15)

Dan Petrolu : Modalidades estéticas específicas a las emisiones de televisión (pag. 17)

H. Dona : Algunas consideraciones sobre las relaciones entre los medios de comunicación de masas (mass-media) en Rumania. (pag. 20)

Gh. Novac : Las seducciones de la técnica y el ser humano ignorado — II (pag. 23)

DOCUMENTAL INTERNACIONAL DE PERIODISMO

Dr. W. Pisarek : La retórica del periodismo — para ser entendidos (pag. 31)

Harold Keeble : Lo que la radiotelevisión puede enseñar a los diarios (pag. 46)

LA CRÓNICA DEL PERIODISMO

V. Birlădeanu : Periodismo y poesía (pag. 37)

MOMENTOS DE LA HISTORIA DE LA PRENSA

V. Netea : La prensa rumana de Transilvania en el período 1849—1881 (pag. 39)

¿ COMO ESCRIBIMOS ?

Luiza Seche : Palabras inglesas terminadas en -ing y empleadas en la prensa rumana (pag. 43)

La biblioteca del periodista : dr. **Simon Herscovici** sobre "La Sociología en acción" — tomo II (pag. 42)

Fotos de **Gh. Epuran**

JEFE REDACTOR :

Petre Constantinescu

EN EL COLEGIO DE REDACCIÓN :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretario general de redacción), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Las suscripciones para el extranjero — por el intermedio de "ROMPRESFILATELIA", Oficio IMPORTACIÓN-EXPORTACIÓN DE PRENSA, Bucarest, calea Griviţei, nr. 64—66 P.O.B. box 848.

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN : Bucarest, cl. Victoriei 163, fono 50.77.15

Cu prilejul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu — secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România — în Libia, Liban, Siria și Irak, Uniunea ziaristilor din Republica Socialistă România i-a adresat următoarea telegramă :

**COMITETUL CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI
PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE STAT
AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA**

Mult stimate și iubite tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU,

Alături de întregul nostru popor, ziaristii din patria noastră — români, maghiari, germani și de alte naționalități — salută cu adâncă satisfacție și profundă mândrie patriotică solia dumneavoastră de prietenie, solidaritate și colaborare întreprinsă în Libia, Liban, Siria și Irak.

Acest eveniment istoric, cu larg ecou internațional, scoate o dată mai mult în evidență — la fel ca alte vizite întreprinse de dumneavoastră în diferite țări ale lumii — justețea, realismul și clarviziunea politicii interne și externe a partidului nostru, în fruntea căruia militați neobosit dumneavoastră, eminent om politic și de stat, cel mai iubit fiu al poporului nostru.

Misiunea dumneavoastră de prietenie și colaborare, tovarășe Nicolae Ceaușescu, subliniază pregnant afirmarea plenară a liniilor directoare ale Congresului al X-lea și Conferinței Naționale ale partidului, că fiecare țară, indiferent de mărimea sa și de numărul populației, poate să-și aducă contribuția proprie, constructivă, la așezarea temeinică a vieții internaționale pe baza principiilor independenței și suveranității, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, de a-și alege sistemul politic, economic și social, conform voinței și intereselor proprii.

Rezultatele cu totul remarcabile ale recentei dumneavoastră vizite în cele patru țări arabe demonstrează, odată mai mult, înaltul prestigiu al României socialiste, stima și prețuirea de care vă bucurați, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, pe plan internațional.

Convorbirile la cel mai înalt nivel și documentele semnate precum și întâlnirile pe care le-ați avut cu acest prilej, reflectă în cel mai înalt grad interesele majore ale scumpei noastre patrii, creșterea prestigiului internațional al Republicii Socialiste România și constituie, totodată, o contribuție de seamă la rezolvarea politică a conflictului din Orientul Mijlociu, la găsirea unor soluții realiste în concordanță cu interesele popoarelor din această zonă, ale păcii și cooperării internaționale.

Strâns uniți în jurul Partidului Comunist Român, împreună cu întregul popor, ziaristii din România vă încredințează, încă o dată cu acest prilej, de hotărîrea lor fermă de a îndeplini prețioasele indicații pe care le-ați dat presei, de a-și aduce contribuția la reflectarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, a programului măreț de multilaterală înflorire a patriei, a idealurilor de înțelegere și colaborare între națiuni, de întărire a unității forțelor progresiste împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, pentru pace și progres social în lume, cărora dumneavoastră, mult iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, le dați, prin cuvânt și fapte, lumini și energii.

UNIUNEA ZIARIȘTILOR
din
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

clubul ziariștilor economiști

Conferințe de presă:

INDUSTRIA UȘOARĂ ȘI EXIGENȚELE PIEȚII

În spiritul cerințelor Planului național unic pe 1974, Clubul ziariștilor economiști a organizat la începutul lunii februarie, la sediul Ministerului Industriei Ușoare, o conferință de presă cu Gheorghe Cazan, ministru secretar de stat în M.I.U. privind preocupările actuale ale ministerului pentru adaptarea continuă, din punct de vedere cantitativ, calitativ și sortimental a produselor industriei ușoare la exigențele pieții.

ECONOMISIREA RESURSELOR ENERGETICE ȘI RITMURILE INDUSTRIEI CHIMICE ROMÂNEȘTI

Joi 7 februarie, ziariștii economiști s-au întâlnit, la sediul Uniunii ziariștilor în cadrul unei conferințe de presă cu tovarășul Mihai Florescu, ministrul industriei chimice care a vorbit participanților despre „Ritmurile chimiei românești și economisirea resurselor energetice“.

clubul ziariștilor de știință și tehnică

INTELIGENȚA TEHNICĂ ROMÂNEASCĂ

Clubul ziariștilor de știință și tehnică a organizat la sfârșitul lunii ianuarie o masă rotundă cu tema: „Inteligența tehnică românească superior valorificată“ la care au participat Lucian Marinete — directorul Oficiului de stat pentru invenții și mărci de fabrică, precum și factori de răspundere privind utilizarea investițiilor de la Ministerul Industriei construcțiilor de mașini, Ministerul minelor și petrolului și Ministerul chimiei, precum și ziariști membri ai clubului.

Masa rotundă și-a propus — așa cum arăta Dorel Dorian în cuvântul introductiv — să releve acele procese, unele pozitive, altele cu caracter negativ, care frânează valorificarea inteligenței tehnice românești și implicit sarcinile ce revin presei în facilitarea și îndepărtarea acestor cauze. În legătură cu aportul presei, Lucian Marinete a apreciat faptul că în ultimii 3—4 ani, publicațiile acordă o mai mare atenție problemelor invențiilor și inovațiilor, rubrica „Bursa ideilor“ din „România liberă“ fiind un exemplu dintre cele mai pozitive. A precizat că sprijinul presei s-a făcut simțit și în rezolvarea unor dificultăți legate de tipărirea brevetelor. Vorbitorul a solicitat ziariștilor — pentru evitarea unor greșeli de interpretare tehnică, de tehnica brevetistică — o consultare prealabilă înaintea apariției materialelor.

asociația presei sportive

OBIECTIVELE SPORTULUI DE MASĂ ȘI DE PERFORMANȚĂ ÎN 1974

Joi 14 februarie Asociația presei sportive de pe lângă Uniunea ziariștilor a invitat pe general locotenent Marin Dragnea, prim-vicepreședinte al C.N.E.F.S. pentru a expune ziariștilor sportivi unele din preocupările C.N.E.F.S., în domeniul sportului de masă.

Vorbitorul a subliniat faptul că în anul ce s-a scurs de la Plenara C.C. al P.C.R., la care a fost adoptată Hotărârea cu privire la continua dezvoltare a educației fizice și sportului, s-au făcut progrese simțitoare, confirmate de numeroasele acțiuni cu caracter de masă organizate în întreaga țară. La baza activității sportive de masă au stat formele simple, accesibile marelui public care și în viitor vor trebui să capete o și mai mare pondere în planurile de perspectivă ale organelor și organizațiilor sportive.

Vorbitorul a subliniat necesitatea ca întrecerile de masă să fie urmărite îndeaproape de specialiști, pentru depistarea elementelor dotate și dirijarea lor către sportul de performanță. În legătură cu aceasta, s-a relevat preocuparea ce există pentru ca țara noastră să fie cât mai bine reprezentată la Jocurile Olimpice de la Montreal. Concentrarea valorilor sportive în câteva centre puternice, capabile să asigure cele mai bune condiții de pregătire a sportivilor fruntași, s-a evidențiat ca una dintre ideile a cărei punere în practică va da rezultate pozitive. În cadrul conferinței de presă s-au mai abordat și alte probleme printre care: profilul sportiv al județelor, perfecționarea programului de pregătire al sportivilor, perfecționarea sistemului competițional intern, pregătirea și perfecționarea cadrelor ș.a.

Ca niciodată, în prima seară de luni a lui februarie, la Casa ziaristilor din Capitală era lumină. Avea loc întâlnirea inaugurală a membrilor „Clubului tinerilor ziaristi”.

Inițiativa — aparținând Uniunii ziaristilor în colaborare cu comitetul municipal București al U.T.C. și comitetul U.T.C. al sectorului 1 — este prima de acest gen în istoria gazetăriei românești. Cum spunea cineva consemnând evenimentul, „este un semn al timpului”. Căci, într-adevăr, așa cum în altele alte domenii de activitate tineretul constituie o prezență activă, un promotor al multor performanțe de producție, și presa beneficiază astăzi de aportul unui puternic și valoros detașament de ziaristi tineri.

Ca orice club al unor tineri, întiul său sens — aprecia la festivitatea inaugurală tovarășul Nestor Ignat, președintele Uniunii ziaristilor — este declanșarea unui dialog viu, eficient, între membrii și invitații lor, dialog care să atragă după sine o anumite finalitate: integrarea, conștientizarea profesională și politică a tinerilor ziaristi.

Și fiind un club de breaslă, „C.T.Z.-ul” este destinat să acționeze cu mijloace specifice: săptăminal — în fiecare luni seara — au loc dezbateri, colocvii dedicate educării tineretului: prin muncă și pentru muncă, mese rotunde, expuneri asupra fenomenului politic, etic, cultural-artistic contemporan și interferențele acestuia cu presa. Vor avea loc, de asemenea, ședințe de cenaclu literar, vernisaje de expoziții fotografice, se vor desfășura concursuri profesionale între tinerii redactori. O importanță firească este atribuită și petrecerii timpului liber. În acest sens, recuzita clubului este formată din jocuri, filme în avanpremieră, seri de dans.

În vederea împlinirii celei de-a XXX-a aniversări a Eliberării și al celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român se lucrează încă de pe acum la un program special în ceea ce privește participarea tinerilor gazetari.

„Să întorcem timpul cu câteva săptămâni. Așadar, luni 4 februarie 1974, la prima lor întâlnire, membrii „clubului tinerilor gazetari” au invitat în jurul unei mese rotunde tematic intitulată „Ziaristul — personaj al epocii noastre” pe ziaristii Ion Cârje redactor-șef al revistei „Lumea”, Ioan Grigorescu și Petre Dragu de la ziarul „Știința”. Tema propusă s-a dovedit extrem de generoasă. Nu a putut fi epuizată dar a sugerat viitoare baze de dezbateri: „Angajare și partinitate în profesia de gazetar”, „Presa românească în perspectiva ultimelor trei decenii”, „Profilul unei publicații și cititorul specific”, „Gazetarul și explozia informațională”... Toți cei prezenți au fost dominați în final de un ales sentiment: acela de a fi fost martorji unei înalte lecții de conștiință și pasiune gazetărească.

În luna următoare membrii clubului au participat la „editarea” unei reviste vorbite cu titlul „Educația tineretului prin muncă și pentru muncă”. Editorialul serii („Cultul muncii”) a fost semnat de Eugen Floreacu, redactor-șef al ziarului „Știința tineretului”. Prin întrebările din sală a fost realizat un interviu la care a răspuns Traian Pop, adjunct al ministrului Educației și Învățământului. Despre preocupările organizației de tineret și ale educatorilor tineretului în general, au vorbit Radu Enache, secretar al Comitetului Central al Uniunii Ti-

din activitatea uniunii

ziaristilor

CLUBUL TINERILOR ZIARIȘTI LA ÎNCEPUT DE DRUM

neretului Comunist și Ion Dragu, director al liceului „Ion Nezelce” din București.

Cea de a treia întâlnire a tinerilor ziaristi a programat o dezbateră deschisă, cu exemple realizate prin proiectarea unor diapozitive, asupra fenomenului prostului gust (așa numitului Kitsch) cu istoricul și manifestările sale cotidiene. Bucurindu-se de prezența competentă a conf. doctor Gheorghe Achiței, rectorul Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu” din București, dezbateră a devenit ceea ce își dorea din capul locului: un avertisment menit să îi ajute pe tinerii gazetari să înțeleagă capcanele prostului gust și, mai mult, să lupte cu propriile mijloace împotriva oricăror manifestări de atare factură.

Luând în considerație numai primele manifestări organizate la „C.T.Z.” se desprind câteva concluzii. Întâlnirile la „C.T.Z.” au devenit un eveniment așteptat săptămână de săptămână. E suficient să amintim că de la a doua întâlnire numărul participanților s-a dublat. Au venit tineri gazetari din provincie iar ziaristi străini aflați în vizită de documentare la noi în țară, au cerut să se includă în program participarea la una dintre seriile clubului. Teama inițială a organizatorilor — absența unei „temperaturi” omogene între sală și prezidiu — a fost înfrântă chiar de tineri, care au spart repede gheața cu întrebări, provocând de fiecare dată un climat de discuții realmente lucrative.

„C.T.Z.” și-a descoperit propria personalitate, pe care trebuie să o consacra, să o cristalizeze prin înșiși redactorji, care sint evident trupul și sufletul clubului.

În încheiere, salutând tînărul club, revista noastră se achită de o plăcută datorie și anume aceea de a anunța tematica lunii martie: „Creșterea rolului femeii în viața politică, economică și socială a țării” — dezbateră privind noua condiție a femeii, cu participarea tovarășelor Suzana Gîdea, președintă a Consiliului Național al femeilor, Catinca Ralea, de la Radioteleviziunea Română și Niculina Adam, secretară a Comitetului U.T.C. de la Întreprinderea Tricodava; „Filmul politic” — masă rotundă cu participarea unor cineaști de prestigiu; „Tineretul — factor activ în rea-

lizarea cincinalului înainte de termen” — discuție vizînd rolul presei în susținerea acestei inițiative a organizației de tineret, „Muzeul imaginărilor” — întâlnire cu criticul de artă Dan Hăulică, redactor-șef al revistei „Secolul XX”, „Scriitori controversați” — discuție tematică pe marginea unor recente apariții editoriale.

EMANUEL ISOPESCU

În țara pietrei — Cheile Bicazului

Foto: Gh. EPURAN

SIMPOZIONUL

„LIMBAJUL CRITICII ȘI RECEPTAREA LUI“

Vineri, 15 februarie a.c., ziaristii specializați în probleme de literatură și artă au participat la simpozionul cu tema „Limbaajul criticii și recepțarea lui“ la care au fost invitați criticii literari: prof. Șerban Cioculescu, Nicolae Balotă și Florin Mihăilescu.

Discuțiile purtate pe marginea temei propuse au evidențiat câteva puncte de vedere utile — credem — celor ce au misiunea de a explica, de a desluși cititorului sensurile operei artistice.

Referindu-se la limbajul criticii, Șerban Cioculescu a precizat că acesta nu este — după părerea sa — un limbaj de strictă specialitate comparativ cu limbajul altor discipline, ca de exemplu, al unor discipline științifice.

Totuși, în ultima vreme acest limbaj a început să se îndepărteze de înțelegerea generală a publicului, chiar a celui cult, prin abundența de cuvinte abstracte, căutate, mai puțin cunoscute.

Bivouac în Piatra Craiului

Foto: Gh. Epuran

Vorbitorul a precizat, în continuare, că nu este împotriva împrumuturilor unor cuvinte aparținând altor discipline cu condiția ca aceste cuvinte să nu dea loc la confuzii, la echivocuri; deci, proprietatea expresiei, chiar când cuvântul este un neologism este condiția valabilității unui împrumut introdus în limbajul critic.

Rostul criticii este de a fi cât mai explicită. Critica în genere este o disciplină explicativă care are scopul de a explica opera de artă, de a o pune la îndemâna nespecialiștilor, arătându-i valoarea sau lipsa de valoare. Dacă criticul nu este suficient de explicit în articolul, eseul, cronica lui, opera sa este ratată, limpezimea scrisului critic fiind condiția principală a unei critici care să-și îndeplinească menirea.

Dar cea mai mare primejdie care pîndește critica — primejdie pe lângă care toate „păcatele“ imputate actualmente limbajului critic sînt „floare la ureche“, cum plastic a afirmat, nu fără o tentă de umor criticul Șerban Cioculescu — este primejdia invaziei matematice și în acest domeniu. Avînd în vedere că există azi o filozofie matematică, o lingvistică matematică n-ar fi de mirare să întîlnim în viitor și cronici literare în formule matematice.

Din intervenția criticului Nicolae Balotă vom reține ideea potrivit căreia există o critică literară publicistică, de tălmăcire a operelor literare pentru uzul marelui public cititor; într-o astfel de cronică, criticul trebuie să-și aleagă cuvintele și expresiile accesibile unei largi categorii de nespecialiști, fiind inadmisibilă, stupidă și illogică folosirea unui limbaj încifrat atunci cînd te adresezi unui public larg.

Abordînd printre altele problema accesibilității limbajului critic, Florin Mihăilescu s-a raliat părerii exprimate de antevorbitorul său privind diversificarea criticii în funcție de scopul său — arătînd că la ora actuală există o critică de specialitate care se adresează specialistului în problemele literaturii și o critică pentru marele public, critică — prin funcțiunile ei — de înaltă stimă. Contaminarea care are loc uneori între aceste două domenii, între critica publicistică cu diversele ei specii — eseul literar, cronica literară — și critica de specialitate, în sensul că unii termeni ai criticii de specialitate intră în critica publicistică nu este de natură a îngrijora, cu condiția să fie păstrat un anumit echilibru. Cînd proporția termenilor de strictă specialitate este prea mare, apare problema dificultății receptării limbajului critic de către marele public. Cînd totuși criticul are simțul măsurii și introduce atît cît este necesar ca termenii noi să fie inteligibili, el săvîrșește o operă utilă, facilitînd publicului înțelegerea și însușirea unor termeni noi.

În încheiere, vorbitorul a afirmat că este categoric împotriva hermetismului limbajului critic, care ascunde în fond o pretențioasă găunoșenie șlefuită, simulînd o adîncime de idei atunci cînd de fapt tocmai ideile lipsesc.

Sintetizînd punctele de vedere exprimate mai sus, reținem:

- necesitatea diversificării limbajului critic în funcție de receptor — marele public, sau specialistul în probleme de literatură sau artă;
- limpezimea scrisului critic este condiția principală a unei critici care aspiră să-și îndeplinească menirea de a explica opera de artă și de a forma gustul publicului;
- hermetismul, limbajul încifrat al unei cronici ascunde lipsa de idei a autorului.

MASA ROTUNDĂ: DE LA COLOANA DE ZIAR LA PAGINA DE CARTE

Între interesantele acțiuni ale Clubului de literatură și artă de pe lângă Uniunea ziaristilor, s-a înscris și masa rotundă la care au fost invitați: Victor Vântu — autorul volumului „Ce lăsăm în urma noastră“, Ioan Grigorescu — autorul volumului „Spectacolul lumii“ și Constantin Vișan — autor al volumului „Dorul zăpezilor“. Dezbaterea condusă de Victor Bîrlădeanu, el însuși autor al mai multor volume de publicistică — și-a propus să evidențieze drumul parcurs de gazetarii — autori de volume mai sus amintiți — de la coloana de ziar la pagina de carte.

Redăm în rezumat stenograma discuțiilor.

Victor Bîrlădeanu:

Este o temă care pe noi, ziaristii, ne preocupă nu de azi de ieri: cartea de publicistică. Păstrînd proporțiile, putem spune că, alături de celelalte explozii pe care le cunoaște lumea modernă, explozii despre care se scrie adesea (explozia demografică, explozia informațională, explozia mass-mediei) asistăm în prezent — pe întreg mapamondul și, sincron, de data asta și la noi — și la un fel de explozie a cărții publicistice.

N-aș vrea să-mi arog merite nejustificate, dar aș vrea să amintesc că, în coloanele revistei „Presa noastră“, încă de acum 18 ani de cînd, am început să țin — cu oarecari intermitențe — rubrica intitulată „Cronica publicisticii“, am subliniat necesitatea cărții de publicistică, și încă într-o perioadă cînd pe piața noastră editorială aceasta era o raritate — dacă apăreau două-trei pe an! Îmi amintesc chiar că la un moment dat, acum vreo 10—12 ani, am fost împuternicit de Biroul Uniunii ziaristilor să iau legătura cu un director de editură, un tovarăș de altminteri foarte simpatic și foarte amabil, și să-l conving de necesitatea de a iniția o colecție de publicistică. Toate argumentele pe care i le-am adus — argumente legate și de popularitatea publicisticii în țara noastră, și de larga răspîndire a cărții de publicistică în alte țări, argumente în care interveneau figuri ilustre ale publicisticii mondiale, de la Egon Erwin Kisch la Ilia Ehrenburg, precum și succesul cărților unor autori contemporani ca Walter Lippman, Drew Pearson, Raymond Cartier — toate aceste argumente n-au fost în stare să-l convingă de necesitatea pe care i-o demonstrem. Mi-a răspuns în rezumat cam așa: Asta e valabil la ei, nu la noi. Publicistica e bună pentru pagina de ziar, nu pentru carte!

Se pare că, mai ales în ultimii 2—3 ani, editurile noastre s-au convins de contrariul, pentru că apar foarte multe cărți de publicistică ce constituie autentice evenimente editoriale.

Mulți scriitori au publicat în ultimii ani astfel de volume. Aș aminti aci numai cîteva: de la „Imposibila întoarcere“ a lui Marin Preda la „Cu o torță alergînd în fața nopții“ a lui Eugen Barbu; de la „Sub semnul întrebării“ a lui Adrian Păunescu la „Calitatea de martor“ a Anei Blandiana; de la „Un august pe un sloj de gheață“ a lui Radu Cosașu la „Civica“ lui Pop Simion, de la „Drumuri prin memorie“ a lui Octavian Paler la cartea despre Ceylon a Smarandei Oțeanu; de la romanul documentar al zilei de 23 August „Și a fost ora „H“ al lui Haralamb Zincă la „Cele cinci romane adevărate“ ale lui Mihai Stoian. Aș aminti aci de un eveniment publicistic recent, cum este apariția cărții de eseuri „Ieșirea din labirint“ de Dumitru Popescu; în anii din urmă Zaharia Stancu, George Macovescu, George Ivașcu și-au adunat în volume tipărite la „Cartea Românească“ roadele unei activități de multe decenii pe tărîmul publicisticii.

Au început să apară întregi serii sau colecții de publicistică la unele edituri: la „Cartea Românească“, seria de antologii din creația publicistică a unor autori cunoscuți, pe urmă la Editura Eminescu colecția „Reporter“, la Editura pentru turism colecția „Mapamond“, ba chiar aș sublinia, ca un lucru semnificativ, faptul că o editură nouă, ca „Facla“ din Timișoara, și-a inaugurat activitatea cu o culegere de reportaje a ziaristei timișorene Valentina Dima.

Apare mult în acest domeniu, în toate genurile, de la reportaj la pamflet, de la interviu la documentarul publicistic (aș aminti, bunăoară, cărți de genul „Dosarelor violenței“ de Ion Manea, sau al „Pașaportului pentru infern“ de Dic Baboian).

Ceea ce mi se pare mai semnificativ este că aceste cărți nu numai că apar, dar și dispar la scurt timp după apariție. Este un semn că publicul cititor le așteaptă, le vrea, le absoarbe, e un semn însă la fel de incontestabil al maturității publicisticii noastre.

Cartea de publicistică este la ora actuală, chiar după mărturiile unor editori, o afacere rentabilă pentru edituri (în paranteză fie spus — aci îmi exprim un vechi vis și o veche năzuință — de ce nu ar deveni aceasta o afacere rentabilă și pentru o eventuală editură a Uniunii ziaristilor, specializată în carte de publicistică?)

Între evenimentele editoriale ale ultimilor ani se numără și cărțile anunțate în program, evenimente încununare de adeziunea publicului, care le-a făcut să se epuizeze, și, totodată, de adeziunea criticii: este vorba de „Spectacolul lumii“ a lui Ioan Grigorescu, carte de reportaje de pe mapamond, dar mai ales carte de trăire a lumii contemporane și de filtrare a spectacolului lumii contemporane printr-o sensibilitate foarte ascuțită, mobilă și atentă la diversitatea și, în același timp, la esența acestui spectacol al lumii; este vorba de cartea lui Victor Vântu „Ce lășăm în urma noastră?“, o rememorare a principalelor faze ale epopeii construcției socialismului în țara noastră, filtrată — așa spune — prin biografia reporterului, care a trăit și a consemnat toate aceste faze, toate aceste etape, care a cunoscut oamenii aceștia, oamenii ce au creat aceste etape, care i-a reflectat în scrisul său cotidian și care, după ani și ani, i-a căutat pe eroii acestor fapte, le-a cerut să-și povestească destinul, „erata“ constituind, după părerea mea, cheia cărții, deoarece pe majoritatea eroilor acestei cărți îi regăsim în „erată“ în înfățișarea lor de azi, cu destinul lor, cu toate împlinirile care au marcat acest destin; și în sfârșit, dar nu cea din urmă, e vorba de cartea lui Constantin Vișan, „Dorul zăpezii“ — rodul unei rubrici susținute intens în revista „Magazinul“, rubrica „Clepsidra“, cunoscută și gustată de cititori — carte ce cuprinde, alături de sugestive note de călătorie din câteva țări ale lumii, din Italia pînă în China un șir de tablete, de notații cu privire la interferența între latura socială și cea morală a vieții noastre, între creator și faptul de artă, între peisajul uman și peisajul natural, toate acestea prilejuindu-i autorului un șir de reflecții sintetizate — așa spune — în titlul cărții, „Dorul zăpezii“, ceea ce semnifică dorul de puritate în relațiile între oameni, în întregul ansamblu al vieții noastre.

Dar ne-am întrunit aci nu pentru un monolog, mai mult sau mai puțin interior, ci pentru un dialog, și așa vrea să mă consider ceea ce se numește la o masă rotundă un „meneur du jeu“, un conducător al acestui joc. Îi rog, deci, pe autorii acestor cărți să răspundă la câteva întrebări ale mele care poate vor coincide cu întrebările pe care dumneavoastră înșivă vi le formulați. Una dintre ele, reia, în fond, titlul întâlnirii noastre „De la coloana de ziar la pagina de carte“: care este drumul de la coloana de ziar la pagina de carte? Care sînt metamorfozele textului publicistic pe calea spre volum? Aș pune și o întrebare în subsidiar: în momentul în care scrieți textul publicistic, reportajul, comentariul, tableta, va gândiți la viitoarea carte? Și o întrebare specială adresată tovarășului Vișan la care aceasta este, după cîte știu, prima carte: care sînt regulile debutului editorial în publicistică?

Ioan Grigorescu:

Se pare că, într-adevăr, asistăm la un fenomen de o deosebită importanță chiar pentru viitorul literelor. În lumea întreagă se face remarcată o sete deosebită față de literatura-document, o nevoie extraordinară de a se ști ce se petrece astăzi pe toate meridianele, de a se afla cum arată lumea în care trăim. Se capătă astfel o conștiință universală a individului, o conștiință a faptului că, pe măsură ce familia omenirii crește, omul vrea să știe cît mai exact care este locul său în această familie. Cred că de aci decurge înțelegerea fenomenului așa-zis „explozie“ a literaturii-document sau înflorirea fără precedent a publicisticii.

Publicistica există de cînd există scrierea. Ea este mai veche chiar decît literatura beletristică, izvo-rînd din nevoia oamenilor de a comunica, de a-și împărtăși știrile. Oamenii, înainte de a visa și înainte de a-și comunica visurile, și-au comunicat evenimentele.

În cărțile noastre de publicistică se remarcă efortul translației de la coloana de ziar la pagina de carte. Personal, nu mă gîndesc cînd scriu pentru ziar că scriu în același timp și pentru carte. De altfel, nici nu disociez așa de puternic aceste lucruri, pentru că, practic în paralel și gazetăria și literatura de ficțiune și scenaristica cinematografică, minuiesc un aparat de filmat și, de fiecare dată nu fac altceva decît să trec în cadrul acelorași nevoi de exprimare de la niște unelte la altele care sînt însușibile. Consider că posibilitatea de exprimare într-un anumit domeniu al artelor creează accesibilitatea la toate celelalte domenii, cu o singură condiție: să le pătrundă tainele.

Există în procesul trecerii de la coloana de ziar la pagina de carte în cadrul operei publicistice o legătură intrinsecă, o legătură *sine qua non*. La noi, literatura publicistică a fost legată întotdeauna de coloana de ziar printr-un cordon ombilical de nerupt. Foarte puține cărți de publicistică au apărut independent de coloana ziarului. Majoritatea lor — și eu în aceasta văd mai mult un păcat decît o virtute a publicisticii noastre — nu sînt însă rodul efortului publicistic de anvergură, numeroase culegeri de reportaje nerealizînd procesul de curățire a evenimentului de perisabil, neducînd la concentrarea lui la o temă dată în așa fel încît coloana de ziar să capete mai mare perenitate și să reziste timpului într-o pagină de carte. Eu visez la publicistica românească mai „ruptă“ de coloana de ziar. Cu alte cuvinte, cartea de publicistică să nu fie un al doilea produs al coloanei de ziar.

Trecerea de la coloana de ziar la pagina de carte implică o condiție majoră: aceea a unei înalte conștiințe a actului scrierii, a unei atitudini civice profunde, a onestității de a răspunde unei cerințe; altfel, produsul muncii tale nu-și atinge țelul.

Faptul că o carte se vinde, nu înseamnă că ea a și emoționat, a și convins, a și provocat mutațiile scontate în mintea cititorului. Cred că principala condiție ca, de la coloana de ziar, o scriere anumită să ajungă la pagina de carte, constă tocmai în virtuțile deosebite ale publicistului de a face o literatură-document perenă, nelegată de conjuncturi foarte trecătoare, capabilă să convingă și să emoționeze prin inedit, prin forța generalizatoare a sintezei. Altfel cititorul se trezește victima recitirii unor lucruri pe care le-a aflat deja în timpul producerii evenimentului.

Constantin Vișan:

M-ar fi interesat activitatea la un cotidian. S-a întîmplat însă — așa e viața — să devin redactor de radio. Gîndurile așternute pe hîrtie le-am încredințat timp de 20 de ani unei gazete cu nevăzute pagini. Nu e ușor de suportat dispariția unui reportaj, a unei cronici, a unei evocări, a unui interviu odată cu clipa cînd sînt difuzate în eter. E oare posibil să nu mai rămînă nimic din acest gen de publicistică?

Poate că nu există loc unde să se rostească mai des ca în cabinele radiofonice maxima „Verba volant, scripta manent“.

„Dorul zăpezii“ este o încercare de a demonstra relativitatea acestui adevăr. O bună parte din pa-

ginile volumului au fost rostite întâi la microfon. Sînt subiecte concepute febril, sub tensiunea apropierei, fără șanse de aminare, a emisiunii anunțate în Programul Radio. De aici poate și conciziunea fiecărui moment, caracterul oral al stilului, evitarea prolixității, efortul spre claritate. Rigorile stilului radiofonic m-au îndreptat spre formula tabletei, a instantaneului, a faptului divers, a crochiului.

În vremea din urmă exigența atentă și generoasă a unui publicist ca Octavian Paler, m-a deprins să încadrez aceste modalități miniaturale în geometria fixă a „Clepsidrei“, rubrică pe care, de mai bine de trei ani, o semnez în revista „Magazin“. „Dorul zăpezii“ este și o selecție a boabelor de nisip adunate în această „Clepsidră“. O suită de desene, schițate în fugă, printre rîndurile vieții. Silueta unei flori, o replică auzită pe stradă, mirarea din ochii unui copil, nostalgiile autorului după caii și zăpezile copilăriei, sunetul intim al unor probleme grave ale umanității contemporane.

Condiția sufocantă a ritmului radiofonic și mai apoi rigorile celor cîțiva centimetri patrați ai „Clepsidrei“ mi-au cultivat gustul pentru miniatură. Sentimentul de inferioritate încercat în fața articolelor și reportajelor lungi îl anihilez evocîndu-mi amintirea peisajelor pictate de artizanii chinezi pe cîrpe de mătase nu mai mari decît o pagină de carte.

Mărturisesc însă că nu intenționez să rămîn la formula miniaturii, a tabletei. Mă interesează și subiectele care depășesc rama unui instantaneu, a unui portret. Subiecte de mai largă respirație, care să permită înfățișarea mai cuprinzătoare a vieții.

De la publicistică pînă la proza de ficțiune nu este un drum prea lung. Saltul presupune însă îndrăzneală. E o evoluție firească, pe care însă, critica literară o cam refuză celor cu activitate mai îndelungată în publicistică.

La întîlnirea de astăzi, organizată de Uniunea ziaristilor, Victor Bîrlădeanu a remarcat că ne aflăm în fața unui sporit interes editorial față de fenomenul publicistic. Domnia sa a citat foarte multe titluri aparținînd unor scriitori de prestigiu. Ar fi fost poate mai nimerit să observăm care este contribuția specifică a ziaristilor la extensia publicisticii adunată între coperti de carte. Pentru că, într-un fel întîmpină critica literară un volum semnat de un scriitor cunoscut, în altfel pe al unui ziarist. Diferențierile, în defavoarea celor din urmă, transpar chiar și în coloanele presei cotidiene. Interesul manifestat de rubricile de specialitate, recenzii, cronici, atunci cînd este vorba de ipostaza publicistică a unui scriitor, dispare ori se diminuează simțitor în cazul

unui coleg de breaslă. Este o situație la care ziaristii ar trebui să mediteze mai mult. N-ar fi lipsită de importanță ideea unei edituri care să stimuleze activitatea publiciștilor de talent, să cultive interesul pentru eseul publicistic, să permită valorificarea prin intermediul cărții a unei activități sortită în alte condiții efemerului.

Victor Bîrlădeanu:

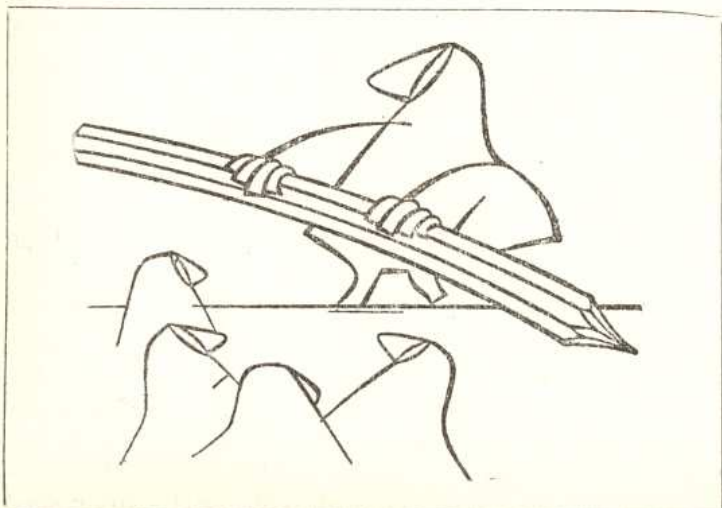
Aș vrea să-l provoc pe colegul meu Victor Vântu cu o întrebare suplimentară: aci Constantin Vișan a făcut o remarcă foarte precisă — aș spune — și foarte la locul ei; am avut și eu de gînd să subliniez același lucru, dar pe parcurs mi-a scăpat: anume, că în vreme ce cărțile pe care le-am înșiruit la începutul expunerii mele sînt, în marea lor majoritate, culegeri de publicistică mai mult sau mai puțin ocazionale ale unor scriitori care, printre alte genuri, îl cultivă și pe acesta, adică și publicistica, cărțile la care ne referim au o trăsătură comună: sînt expresia activității susținute a unor gazetari care se consideră în primul rînd gazetari, cu toate că unii dintre ei — aci a fost menționat Ioan Grigorescu, dar mai sînt și alții — sînt prezențe remarcabile și pe tărîmurile literaturii de ficțiune, dar care socotesc ziaristica o manifestare pleneră a personalității lor creatoare. Toate aceste cărți s-au născut în clocotul activității de redacție, fie ea de ziar, fie ea de radio sau televiziune, avînd coloana de ziar sau de revistă sau coloana sonoră ca laborator de creație; în legătură cu aceasta aș vrea să-l rog pe Victor Vântu să ne spună cîte ceva despre redacție, despre atmosfera de redacție ca impuls al activității publicistice majore destinată cărții, ca laborator al creației publicistice majore, cu un caracter peren.

Victor Vântu:

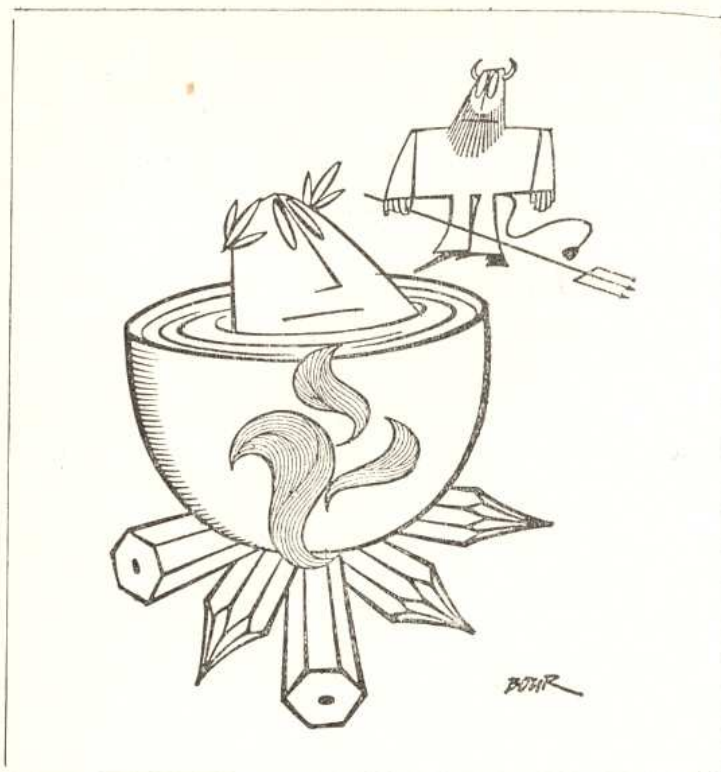
Invitația pe care mi-o adresează Victor Bîrlădeanu — aruncîndu-mi de fapt „mănușa“ — am presimțit-o și m-a incitat încă în timp ce ascultam pledoariile pentru publicistică ale celorlalți doi confrăți. Într-adevăr, adesea, drumul de la coloana de ziar la pagina de carte e departe de a fi idilic. Scriitorul de profesie ziarist e privit cu „ochi răi“ de o parte a criticii literare; el e obligatoriu „superficial“ și are congenital o „viziune reportericească“. De aceea, dacă-mi dați voie, mă institui drept avocatul părții *celeilalte*, al ziaristilor; și întrucît sîntem chiar la Uniunea ziaristilor, am impresia că o să am și niște suporteri...

Realitatea, din păcate, asta este: există un anume snobism manifest față de publicistică. De altfel nici nu e greu de explicat: o serie din cei care aruncă cu piatra în publicistică stau destul de departe (și de comod) de clocotul vieții. Ei nu au făcut nici zig-zag-urile curajoase în țară și pe mapamond ale lui Ioan Grigorescu sau Bîrlădeanu, nici n-au stat la calandrelle de noapte, nici nu s-au dus să vadă cum s-a pus primul țaruș la Bicaz — și de vreo 30 de ani se tot pun țaruși! — nici nu se ostenesc să cunoască viața celor ce jalonează acești „țaruși“ ai noului în viața noastră socială.

Și atunci ocolind esența — adevărul vieții, substanța lucrării — recenzii respectivi se crampoanează de veșnica și sterila problemă dacă reportajul are sau nu drept de reședință în cetatea literelor. Dar oare pe cititorul care alege din raft cartea de publicistică îl interesează să stabilească — precum într-o analiză de laborator (și cit de

exactă, de relevantă poate fi aceasta?! — dacă autorul cărții este ziarist sau scriitor? Și, la drept vorbind, în ce măsură asta îi influențează judecata de valoare sau apetitul lecturii? Eu cred că cititorul, așa cum o dovedesc nenumărate sondaje, este atras de adevărul, de interesul, de ineditul și profunzimea paginilor — indiferent că aparțin unui autor care s-a format la școala redacțiilor sau ca scriitor „acasă“.

Ceea ce primează — în judecata de valoare a cititorului — este calitatea textului.

Desigur, pledoaria mea — fie-mi îngăduit — are și o notă subiectivă. Fie și pentru simplul motiv că în formarea noastră, a celor patru autori din jurul acestei mese, ziaristica a jucat și joacă încă un rol de căpătii. Cred că, fără nici o excepție, noi ne-am născut în presă, am crescut în presă — la ziar și la radio — unii dintre noi aveam chiar pantaloni scurți când am intrat în redacții. Știm cât datorăm, ca oameni ai scrisului, profesiei noastre.

Așa încît, pentru noi, ca și pentru mulți alții, între coloana de ziar și pagina de carte există o legătură directă, o unitate; dar, ca orice unitate, ea este dialectică, nu lipsită în practică de niște contradicții profesionale. Chestiunea este: ce precumpănesc — laturile pozitive sau celelalte? Să nu idolizăm: fără îndoială, activitatea ziaristică, punîndu-te în situații de timp uneori imposibile, cerîndu-ți adesea un efort de zi și noapte etc., îți răpește foarte multă energie, îți știrbește din răgazul, din serenitatea, din concentrarea necesară autorului în fața paginii albe.

De asemenea, scrisul la ziar, în reacție rapidă, — dacă nu e dublat de un serios și continuu efort cultural — riscă să-l aplatizeze pe scriitorul care lucrează la ziar, tocîndu-i stilul, relieful verbului, ispitindu-l să apeleze la o „șablonotecă“ de împrumut.

Dar, în același timp — și esențial — ziaristica te reîmprospătează continuu. Ea te revitalizează grație oxigenului pe care îl capeți, zi de zi, în contactul

nemijlocit cu actualitatea; îți oferă viață, vibrație, participare la problematica societății — deci subiecte de prima calitate. Totodată, scriitorul ce se formează într-o redacție beneficiază de valorile spiritului de echipă. Istoria literaturii ne oferă, în acest sens, o sumedenie de exemple. Cel puțin în perioada de formare, acest climat colegial, de emulație reciprocă, e preferabil „singurătății alergătorului de cursă lungă“.

În sfîrșit, la capitolul „avantaje“ aș mai adăuga un element specific: dialogul mult mai direct și mai apropiat de cititor pe care-l prilejuieste practicarea publicisticii. De altfel, este și explicabil. În felul său, fiecare om este un reporter. Dumneavoastră, cititorii din această sală, chiar dacă nu lucrați în redacții, faceți cel puțin cîteva reportaje pe zi. Dumneavoastră vă întoarceți de la slujbă acasă și povestiți ce s-a întîmplat astăzi la slujbă, sau pe stradă, relați o întîmplare, o impresie, un conflict, un fapt de viață. Altfel spuse, faceți reportaj. Unii își publică reportajele — aceasta se întîmplă cu ziaristii. Unii, apoi, își publică reportajele în cărți — aceasta se întîmplă cu ziaristii care scriu cărți.

Care este bariera între milioanele de autori de reportaje și reporterii propriu-ziși? În primul rînd este nevoia și capacitatea de selecție; alegerea și luminarea acelor fapte care exprimă mai pregnant realitatea, sensurile ei de adîncime, capabile să intereseze și să emoționeze sutele de mii de cititori ai unui ziar. Și, cum foarte adevărat observa Ioan Grigorescu, de la reportajul de ziar la cel de carte mai intervine o barieră, numită uneori cam pompos „perenitate“; de fapt e sentimentul meșterului olar care dacă vrea ca vasul lui să placă mai mult sau să reziste mai mult va alege un model mai ales și-și va coace mai bine lutul.

Am încercat acest sentiment reconfortant scriînd cartea „Ce lăsăm în urma noastră“ și, mai ales, ultimul ei capitol care se intitulează „Erata cărții“. Deci, după 5—10 sau 20 de ani am fost curios să știu ce mai fac oamenii pe care îi cunoscusem cîndva în diferite locuri ale țării; să-i readuc la o nouă întîlnire — nu cu reporterul, ci cu ei înșiși. Am făcut lungi investigații, i-am regăsit; pe unii nu fără reală dificultate — în special pe migratorii constructori. I-am rugat să răspundă la o anchetă, să scrie niște scrisori — de fapt acele reportaje ne-profesioniste de care aminteam înainte; să-și privească retrospectiv viața, tinerețea. Marea lor majoritate au răspuns și mi s-a confirmat deplin ceea ce am ținut să vă împărtășesc și dumneavoastră: convingerea că fiecare om care lasă ceva în urma sa are capacitatea de a fi un reporter autentic al epocii sale. Chiar dacă nu fiecare ajunge într-o coloană de ziar sau într-o pagină de carte...

Iulius Țundrea:

Peisajul publicisticii românești actuale, schițat cu o remarcabilă putere de cuprindere și de sinteză de V. Bîrlădeanu, îndreptățește, cred, afirmația că acest gen, cu tradiții atît de bogate, se află astăzi, într-un moment de autentic reviriment; mai mult, că el cunoaște dezvoltarea cea mai impetuoasă din întreaga sa existență. Stau mărturie, în acest sens, după cum s-a văzut, zeci de volume apărute numai în ultima vreme, purtînd atît semnăturile unor scri-

itori, oameni de știință și publiciști de prestigiu, cât și pe cele ale unor tineri scriitori și reporteri aflați la începutul activității lor. (Firește, la tabloul înfățișat s-ar cuveni adăugate și alte volume; aş vrea să aduc un singur exemplu: remarcabilul volum aparținând lui Octavian Paler „Drumuri prin memorie“, volum distins cu unul din premiile Uniunii Scriitorilor și care este, la origine, o prețuită emisiune radiofonică). Îmbucurător mi se pare, de asemenea, faptul că la revirimentul publicisticii încep să-și aducă o contribuție distinctă și mijloacele audio-vizuale. Se știe, că atât la Radio cât și la Televiziune reportajul — realizat în modalități specifice — se bucură de o atenție specială. La fel și alte specii ale publicisticii. Nu mi se pare nepotrivit să amintesc în cadrul acestei dezbateri, că în multe dintre volumele izbutite de publicistică despre care a fost vorba în prezentarea lui V. Bîrlădeanu, sînt incluse textele unor emisiuni radiofonice. Iar unul din recente volume de reportaj apărute la Editura Eminescu, *Azi în România*, este o culegere de emisiuni ale ciclului cu același titlu.

Dacă publicistica noastră se află la ora unui bilanț atât de îmbucurător — ar trebui relevată contribuția deosebită, în acest sens, a lui Geo Bogza, prezent săptămînal în paginile „Contemporanului“, ca și a altor scriitori de seamă — nu același lucru se poate spune despre felul în care critica de specialitate analizează volumele de reportaj; în general, cartea de publicistică. Sînt rare în ziarele și revistele noastre cronicile la asemenea volume, după cum și mai rar se organizează și se publică dezbateri despre reportajul literar. O excepție o constituie emisiunile radiofonice, unde volumele de publicistică sînt nu numai consemnate și recenzate în mod operativ, (Viața cărților, Cronica literară), ci, adeseori, și amplu discutate în cadrul unor emisiuni-dezbateri. O atare dezbateri: *Reportajul și exigențele actualității* difuzată de puțin timp, i-a reunit în jurul microfonului pe Ioan Grigorescu, Catinca Ralea și Victor Vântu.

În vederea dezvoltării publicisticii, mi s-ar părea potrivit ca Uniunea ziaristilor să acorde anual premii pentru cele mai valoroase volume. Unul dintre aceste premii ar putea încununa, de pildă, debutul cel mai semnificativ, un alt premiu ar răsplăti cea mai bună carte de critică consacrată publicisticii ș.a.m.d.

Cîteva cuvinte acum, despre volumele care au constituit, cu participarea autorilor, temă mesei rotunde de astă seară.

Este indiscutabil, că ne aflăm în fața a 3 cărți-idei, expresie a răspunderii civice pe care autorii o au față de cuvîntul încredințat tiparului. „Spectacolul lumii“, de Ioan Grigorescu mi se pare a fi una dintre cele mai ample panorame asupra lumii, pe care a realizat-o un scriitor de la noi, în ultimele trei decenii. Totodată, cartea este opera unui *moralist*, așa cum însuși autorul atrage atenția cititorilor prin intermediul unei bătrîne, în „Întîia restituire“ (de fapt, prefața cărții):

„...Și trebuie să facem tot ce putem pentru ca, din lumea asta mare de nelume, să scoatem cît mai multă lume ca lumea“. Cartea lui Victor Vântu, „Ce lăsăm în urma noastră“, ar merita, după opinia mea, un premiu pentru originalitatea ideii care l-a călăuzit pe autor în întocmirea ei. O idee extrem de generoasă, cu rezultate pe măsura activității bogate a autorului. Cel de-al treilea volum discutat aici: „Dorul zăpezii“, de Constantin Vi-

șan — unitar în structura sa, prin care trece ca un leit-motiv ideea aspirației spre puritate și candoare, spre frumos — oferă cititorilor nu puține pagini care sînt adevărate poeme în proză (Munții, Pămînt de flori, Flori, Pomii de aur, Caii copilăriei) izbutite schițe (Marea, Accidentul), ori pamflete (Negustorii de urît).

Se cuvine a cita și însemnările despre lumea radiofoniei: *Citește Sadoveanu, O voce neradiofonică, Civilizația sonoră, Mozaicurile Ravennei*, ultima din ciclul „Imagini italiene“. De altfel, mai bine de jumătate din carte este rezervată notelor de călătorie pe diferite meridiane ale lumii, prilej de a aprecia talentul autorului de fin observator al peisajului social și uman, de mînuitor al cuvîntului plastic, sugestiv, care definește cu exactitate oameni și fapte.

Victor Bîrlădeanu:

Mulțumim lui Iulius Țundrea. De altfel, consider cele spuse aici o utilă și chiar necesară completare la foarte sumara mea prezentare. Dînsul a adăugat elemente de definire a acestor volume, care sporesc înțelegerea lor.

În cuvintele colegilor mei s-a strecurat o oarecare notă de amărăciune în legătură cu discriminările și ostracismul la care sînt supuse de critica literară de profesie, cărțile de publicistică sau chiar cărțile de beletristică semnate de oameni care practică în principal gazetăria.

Eu aş vrea să spun că nu trebuie să ne facem inimă rea din această cauză, deoarece în istoria chiar foarte recentă a literaturii și publicisticii s-au mai văzut asemenea situații. Vreau să amintesc că faimosul roman al lui Dos Passos „Paralela 42“, care este rodul unei activități gazetărești, și unde se vede această activitate gazetărească, a fost întîmpinat de critica americană, cînd a apărut, spunîndu-se că asta este gazetărie și nu literatură! Ceea ce n-a împiedicat însă ca acest roman să fie și să rămînă o capodoperă clasică a literaturii americane. Aș vrea să mai amintesc că în nu puține rînduri literatura lui Ilia Ehrenburg a fost categorisită drept gazetărie și nu literatură; și aceasta nu l-a împiedicat pe Ilia Ehrenburg să fie și să rămînă unul dintre cei mai mari scriitori sovietici ai acestui secol.

La noi, în literatura noastră, multe din romanele lui Cezar Petrescu dintre cele două războaie, romane de prima mină, după părerea mea, cum sînt „Aurul negru“ sau recent reapărutul „Plecat fără adresă“, au fost considerate niște „fapte diverse literaturizate“, beletristizate; aceasta nu l-a împiedicat pe Cezar Petrescu să fie și să rămînă un autor care și astăzi se bucură de largă audiență a publicului și care, după părerea mea, va rămîne în istoria literaturii noastre.

M-am referit la niște cărți de beletristică și nu la cărți de publicistică pentru a arăta că chiar și asupra lor s-au manifestat aceste aere de superioritate ceea ce nu a împiedicat ca aceste cărți să existe și să dăinuie.

Sînt convins că și cărțile despre care am discutat în această seară, ca și celelalte volume pe care le vor dărui ziaristii noștri scriitori și scriitorii noștri ziaristi, vor dăinui în istoria publicisticii și literaturii noastre.

CLUBUL PRESEI SIBIENE

„Clubul presei“ — găzduit, în fiecare vineri, de noua și impozanta Casă de cultură a sindicatelor, din municipiu — se află deja dincolo de primele „secvențe“, propunând un loc al repaosului activ dar mai ales al entuziasmului (care este al oricărui debut). Nu mai puțin reală este voința celor ce-i călcăm cu regularitate pragul de a ne dăruii un program plăcut și util în ordinea contribuției la întregirea orizontului politic-ideologic, profesional și cultural-artistic. Într-o asemenea arie a speranțelor, zilele sfârșitului anului 1973, când a avut loc deschiderea oficială — marcată de prezența tovarășilor Ion Prică, secretar al Comitetului județean de partid, Ioan Stănculescu, secretarul Uniunii ziariștilor, ale căror calde cuvinte de salut și urări le-am reținut ca semne ale încrederii de care ne bucurăm — reprezintă cu adevărat un eveniment în viața filialei noastre, a ziariștilor sibiieni.

Am socotit și socotim cadrul acesta ca fiind propice înainte de toate unei activizări a prezenței filialei, l-am dorit cu credința că va stimula schimbul de idei, dezbaterile pe diverse teme legate intim de ceea ce sîntem și ceea ce vrem să fie munca noastră pe ogorul presei comuniste, cu gînd la o emulație în modul de a servi înaltele idealuri ale politicii partidului nostru. Iar măsura în care programul va fi solid suport acestor gînduri ale noastre și în măsura în care vom ști să folosim posibilitățile pe care le avem, vom putea socoti că încrederii și solicitudinii cu care sîntem înconjurați de organele locale de partid și de stat le răspundem într-alt mod decît în cel al omagiului de circumstanță festivă. De altfel, acest sprijin și permanenta îndrumare, concretizată în prezența continuă în mijlocul nostru, rămîn sursele dintii ale optimismului nostru.

Ce vrem să fie, în fapt, clubul nostru ?

Cum mai spuneam, un cadru organizat pentru activitățile noastre profesionale, indiferent că acestea vizează orizontul larg de cultură, ideologic și politic, ori idei și răspunsuri posibile la întrebări cu care ziaristul este confruntat cotidian. În spiritul colegialității și în sensul capacității de a ne vedea cu un ochi autocritic activitatea cotidiană voim să facem din manifestările de la club o școală pentru toți. De altfel, dezbaterile pe care am găzduit-o într-una din seri — vizînd posibilitățile de îmbogățire tematică a rubricii „viața de partid“ — cu participarea unor colegi de la ziarele județene „Unirea“-Alba, „Orizont“-Vilcea, „Drum nou“-Brașov — credem că a reprezentat deja o primă reușită. Avem în vedere ca asemenea întîlniri-schimb de experiență să se constituie într-o notă de continuitate, vizînd și alte aspecte ale muncii noastre. Teme posibile: Rolul și locul secretariatului de redacție; Organizarea și planificarea muncii redacționale; Optimizarea relației ziar-cititori; Sfera problematicii economice în ziarele locale; Acțiunea de presă-condiții, cerințe; Probleme ale receptării informației; Probleme ale integrării în colectiv a ziaristului tînăr etc.

Socotim că o altă direcție a preocupărilor noastre o vor servi întîlnirile cu diferite categorii de invitați: muncitori, cadre cu munci de răspundere în

viața social-economică, oameni de cultură, scriitori, pictori, oameni de teatru, muzicieni etc. Sensul este acela al unei mai bune cunoașteri reciproce a preocupărilor. O masă rotundă a reunit la club, cadre cu răspunderi în domeniul comerțului exterior, discuțiile purtate fiind realmente extrem de utile tuturor.

Nu uităm, desigur, întîlnirile cu arta — o seară de poezie și una muzicală, întîlnire cu o tînără formație sibiană, sînt deja trecute la „realizări“ — cum nu uităm partea de divertisment și sport, reuniunile cu familiile, concursurile de desen și de recitări avîndu-i ca protagoniști pe copiii noștri etc.

Avem niște intenții — însă neconcretizate — care se referă la cercurile de limbi străine, foto, stenodactilografie ș.a.

După cum se vede, cred, nu ducem lipsă de ambiție și... inspirație, iar dacă e să evaluăm începutul, credem, împreună cu conducerea filialei noastre, cu conducerea redacțiilor sibiene, cu toți condeierii lor, că acesta este de bun augur pentru o permanentă diversificare și îmbogățire a ceea ce vrem să alcătuiască suma și esența „repertoriilor“ din după-amiezele de la „Clubul presei“.

Evident, cum cluburi ale ziariștilor au deja, în unele locuri, o tradiție, un trecut adică, ne vom bucura oricînd de orice posibilitate de a învăța din experiența valoroasă a confrăților..

VICTOR DOMȘA

FILIALA DOLJ

În cursul lunii februarie a.c., a avut loc o interesantă și instructivă întîlnire a lucrătorilor din presa locală și de la studioul teritorial de radio cu tovarășul Gheorghe Petrescu, membru al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Dolj al P.C.R.

Au mai fost prezenți, tovarășii Ion Cetățeanu, secretar al Comitetului județean Dolj al P.C.R. și Constantin Fira, șeful secției de propagandă a Comitetului județean Dolj al P.C.R.

În cadrul întîlnirii, președintele filialei Mihai Stănescu, redactor șef al ziarului „Înainte“, a prezentat o informare asupra activității desfășurate, în cursul anului trecut, de către filiala Dolj a Uniunii ziariștilor. Dintre cei prezenți, au mai luat cuvîntul Vințilă Turcu, Cornel Sorescu, Constantin David, Gheorghe Teculescu, Garabet Papazian, Aurel Friginoiu, Mihai Duțescu și Petre Constantinescu care s-au referit la o serie de probleme ce privesc activitatea profesională și activitatea filialei județene a Uniunii ziariștilor.

În încheierea întîlnirii, tovarășul Gheorghe Petrescu a prezentat principalele probleme care stau în fața Comitetului județean de partid în perioada actuală ca și sarcinile economice în vederea realizării actualului cincinal înainte de termen, o serie de probleme legate de cele două mari evenimente ale anului: a XXX-a aniversare a Eliberării patriei de sub jugul fascist și cel de-al XI-lea Congres al partidului. A avut astfel loc un prețios schimb de idei în legătură cu susținerea, în coloanele presei locale și în emisiunile studioului de radio, a problemelor ce preocupă organul județean de partid în domeniile activității politice, economice și social-culturale.

ȘTEFAN ARDELEANU

vice-președinte al filialei Dolj
a Uniunii ziariștilor

A SCRIE CU LUMINĂ:

A FOTOGRAFIA

Conf. univ. ing. SILVIU COMĂNESCU

președintele Asociației artiștilor fotografi
din Republica Socialistă România

Un telefon mă scoate din tumultul lucrărilor de organizare a apropiatei Adunări Generale a Asociației noastre. La celălalt capăt al firului, era vocea unei vechi cunoștințe, secretarul de redacție al revistei Uniunii zăriștilor din România, care după ce îmi elogiază fotografia românească la ultimul salon internațional al României de artă fotografică — poate ca să mă flateze — mă anunță că redacția l-a însărcinat să-mi comunice că îmi pune un spațiu corespunzător la dispoziție pentru a scrie despre reporterii noștri fotografi — membri ai asociației și a ilustra cu lucrările lor mai multe numere

ale revistei. Este un vechi „truc“ al redacțiilor, care însă prinde bine! Poate că nu și al redacției revistei „Presa noastră“ — cel puțin de astă dată — pentru că ea prezintă un antecedent special: a fost printre foarte puținele publicații care s-au preocupat cât de cât de acest eveniment internațional cultural de prestigiu al țării — salonul românesc fiind printre cele mai mari și cunoscute din Europa și chiar din lume! Este o binemeritată contribuție adusă artei fotografice românești, pe care alte publicații l-au trecut cu vederea. Pierderea a fost în primul rând a lor! (Din păcate și a cititorilor lor!)

La Colibița — jud. Bistrița-Năsăud

Foto: GH. EPURAN

Dar să lăsăm deoparte această remarcă și să revenim la problema fotoreporterilor noștri. Eu nu prezint o frecvență semnătură în presă și ca atare această invitație — care de altfel mă onorează — mă pune în grea cumpănă! Cum să mă prezint eu publicului cititor al acestei reviste — public de condeieri — cu condeiul în mână când mă pricep mai bine să minuiască aparatul fotografic? În primul moment m-am gândit să-l refuz, dar ideea că nu fac un serviciu fotografiei românești, căreia i-am consacrat o bună parte din orele fiecărei zi, de peste 40 de ani, m-a hotărât să mă apuc de lucru. Deci, stimați cititori, cu tot „riscul“ începînd cu acest număr ca și în următoarele mă veți găsi prezent.

Dificultatea „începutului“ a și apărut, cu cine să începi? Fiindcă cercetîndu-mi memoria am găsit multe nume pe care le putem avea în vedere: Mihailopol, Rosenthal, Höfer, Miclea, Vințilă și alții. Sigur că ordinea în care îi voi prezenta nu va avea în vedere ierarhizarea valorilor pe acest tărîm. Primul fotoreporter care mă va vizita, — mi-am zis — va fi prima mea „victimă“, astfel că soarta primei prezentări era hotărîtă în următoarele 24 de ore, în momentul cînd vechiul meu prieten Gh. Epuran, mi-a bătut la ușa de la asociație.

De Epuran mă leagă o prietenie încă din timpul copilăriei cînd nici el nici eu nu ne apucasem încă de fotografie. Era în vara anului 1932, cînd, la Predeal, ne întîlneam pentru prima dată în jocuri copilărești cu mingea. Și de aici cu cafele în față — nu pentru a „vedea viitorul“ — ne-am depănat firul amintirilor timp de cîteva ore.

Dar cine este adolescentul care din 1938 — încă în ultimele clase de liceu — se apuca de gazetărie fiind colaborator sportiv la „Universul sport“. Era reporterul sportiv de mai tîrziu, Gh. Epuran, care se inițiasse deja în tainele tiparului, deoarece locuia cu familia sa chiar în incinta tipografiei de la „Universul“ — unde tatăl său își ducea munca zilnică.

„Gazeta sporturilor“ îl solicită ca salariat și realizează nenumărate reportaje pe terenurile de sport cînd simte nevoia să-și illustreze singur ceea ce împărtășea, prin scris, cititorilor săi. Este momentul cînd începe fotografia; și în adevăr, cu un aparat de „împrumut“ face primele imagini, pe care cu modestia care îl caracterizează nu le arată și nu le folosește public nicăieri.

Din acest moment lui Gh. Epuran îi încolțește ideea că numai un reporter policalificat, care minuieste cu aceeași pasiune și aparatul fotografic și condeiul, poate să prezinte exact ceea ce dorește, publicului cititor.

Anii războiului, ca pentru toți dintre noi, sînt ani grei, cu lipsuri materiale, cu opresiuni morale, dar și cu speranțele unui soare vesel, luminos, care din nou va lumina frumusețea plaiurilor românești.

Deși acum îl găsim la „Sportul popular“, în calitate de redactor-colaborator, o voce lăuntrică a locurilor natale (Sinaia) îl îndeamnă către alte pasiuni: aceea a drumeției și a sportului alb — schiul — el care în sportul de performanță al lumii vollei-balului și baschetului era un nume consacrat.

La revista „Stadion“, după o prodigioasă ucenicie fotografică în calitate de redactor, își illustrează singur toate reportajele sportive, astfel că dorința sa, de cînd lucra încă la „Gazeta Sporturilor“, devine acum o realitate. Paradoxul, dacă autorul

„imaginii“ are nevoie de text, sau autorul „textului“ are nevoie de imagine, nu a putut fi tranșat și ca atare Gh. Epuran situîndu-se în ambele ipostaze, reușește să le îmbine pe amîndouă. Și în adevăr, Gh. Epuran este un reporter complex încă din anul 1949, pentru că abia atunci își face consacrația în lumea ziaristilor în această dublă calitate, de reporter și de fotoreporter.

Frumusețea peisajului românesc, care ne încîntă pe toți, pentru Gh. Epuran, devine un leit-motiv al activității sale, și fără să trădeze fotografia, — fiindcă acum îl găsim prezent și în expozițiile de fotografie, — drumețînd cu aparatul de filmat pe meleagurile țării noastre, face primele reportaje turistice filmate.

Participă cu succes la prima mare expoziție de artă fotografică organizată după război — „Patria noastră“ (1955) ca apoi să fie, alături de alți pasionați ai fotografiei, în primele rînduri, militant pentru înființarea Asociației Artiștilor Fotografi al cărei membru marcant este și unde, fiind ales în comitetul de conducere, desfășoară o competență activitate.

O serie de distincții și diplome internaționale vin să ateste activitatea sa fotografică valoroasă.

Astăzi, Gh. Epuran, maturizat, reporter polivalent, consacrat turismului de orice fel — atestînd acestea prin rodul muncii sale: nenumărate reportaje, filme turistice la TV., filme documentare ca antrenor de schi, zece titluri de cărți, ghiduri de tot felul (unele, la multe ediții), numeroase lucrări de artă fotografică apreciate în țară și peste hotare etc. — a devenit în cultura noastră un nume consacrat.

Plonjon

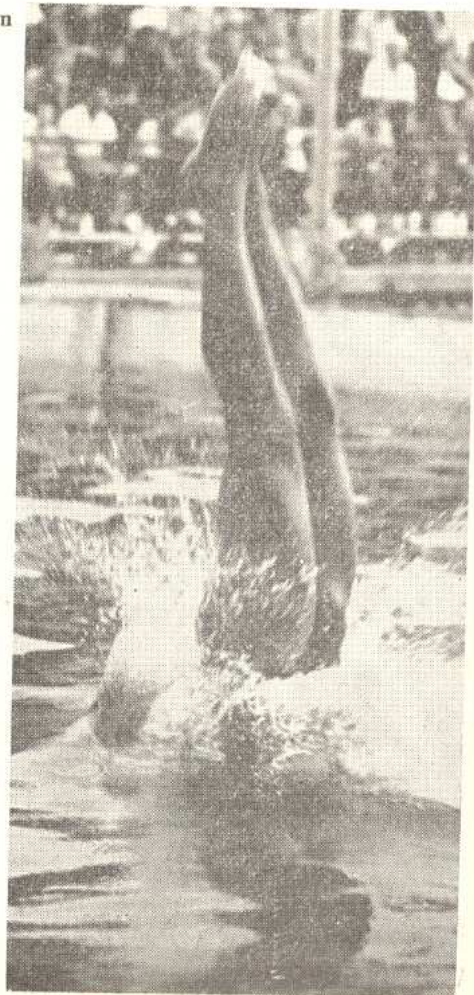

Foto: GH. EPURAN

— Sinteți unul dintre cei mai autorizați istorici literari și profesori universitari care au avut încă din anii formației o strinsă legătură cu presa. În ce sens trebuie înțeleasă valoarea acestui contact?

— Am lucrat ca redactor în presă și ca secretar de redacție la o revistă încă de pe când eram student. Contact cu presa are orice om care citește ziare, eu însă am făcut un ziar. Cunosce toate formele prin care trece o gazetă din momentul adunării articolelor până la așezarea lor în pagină. Practica jurnalistică mi-a disciplinat scrisul, în sensul că pot scrie la timp, fără aminare și pot să tratez o problemă pe un spațiu determinat de mai înainte, nici mai mare, nici mai mic. Aplic aceste deprinderi în activitatea mea științifică și literară, deoarece gazetărie propriu-zisă nu mai fac.

— Care este tipul de ziarist căruia dumneavoastră — „un spirit critic tinzind spre construcție“, cum vă caracteriza G. Călinescu — nu îi reproșați nimic sau aproape nimic?

— Nu am nimic să reproșez ziaristilor care știu să scrie, ce și cum să scrie. Nu-mi plac ziaristii improvizați, lipsiți de cultura necesară, care scriu greoi și înclecat sau stereotip, nici cei care scriu frumos, dar nu spun nimic. Un adevărat gazetar e capabil să minuiască idei, să făurească idei, să facă sinteze originale, să descopere sau să pună într-un fel nou probleme, să incite la reflecție și dezbateri de actualitate. Articolele bune pot figura în paginile unei cărți, nu-și pierd valoarea sub raportul conținutului.

— Cultivați cu anumită plăcere cronica literară, foiletonul critic periodic. Cu ce sensuri investiți această îndeletnicire?

— Practic cronica literară, foiletonul critic de cel puțin cinci ani, săptăminal și lunar. Scriu despre scriitori în total, rareori despre o singură carte, cel mai adesea numai dacă am scris și despre celelalte cărți. Fac pentru moment operă de informare, adun fișe la tabloul literaturii române actuale, cea mai puțin cunoscută în ansamblu din toate epocile literaturii române. Am de gând să continui **Panorama deceniului literar românesc 1940—1950** până la zi. Sper că în anul viitor voi putea să dau primul volum din această Istorie a literaturii române contemporane pe 25 de ani. Volumul — de aproximativ 500 de pagini — se ocupă de poezie.

— Care este rezerva de „carburanți“ a unui ziarist? Cu alte cuvinte, ce cultură trebuie să aibă el pentru a fi un bun ziarist?

— Un bun ziarist trebuie să aibă după părerea mea, o cultură multilaterală pe o bază umanistă temeinică, filozofică și literară, o concepție modernă asupra lumii și vieții. Nu poate fi ziarist cel ce crede că a încheiat cu lecturile o dată cu terminarea facultății, cel ce nu se informează multilateral și continuu asupra principalelor curente de idei și domenii de fapte din viața socială, mai ales prin lectură, ca și cel ce devine ușor prizonierul ultimei cărți citite, adică cel ce optează pentru „slagăre“. Un adevărat ziarist este atent la actualitate, știind să disocieze generalul de particular, universalul de accidental, durabilul de efemer. A distinge semnificativul de pasager, iată obiectivul principal al ziaristului confruntat permanent cu o realitate în continuă mișcare accelerată ce se cere interpretată în lumina viitorului.

prof. dr. docent
ALEXANDRU PIRU

prorector al
Universității București

despre

FARMECUL

PERSONAL

AL ZIARISTULUI

interviu de
OCTAVIAN BUTOI

— Unii ziaristi susțin că-și păstrează adeziunea la public numai dacă au și o anumită activitate literară, dacă au publicat una, două cărți.

— Nu este absolut necesar ca un ziarist să fie literat, să facă adică beletristică, este chiar mai bine să nu scrie decît să scrie cărți fără înzestrare, dacă opțiunea sa fundamentală este ziaristica. Presa este interesată — ca și publicul presei, marele public — de ziaristica marilor ziariști și nu de beletristica ziariștilor modești, care poate fi o plagă. Se întîmplă uneori și invers cu rezultat nu mai puțin rău: scriitori remarcabili sînt acuzați, și pe drept cuvînt, că în operele lor beletristice plătesc un tribut gazetăriei, uneori chiar în înțelesul ei mediocru. După părerea mea, cînd un mare ziarist este și un mare scriitor, semnificația cazului nu constă în vreo înrudire directă, „de sînge“, a celor două activități, ci numai în faptul că personalitatea respectivă posedă — într-un înalt grad — două structuri diferite, fiecare dintre ele avînd un plan de creație distinct.

— **Doriți să-mi dați cîteva exemple de asemenea personalități cu dublă vocație? De activitate ziaristică a unor scriitori?**

— Un exemplu strălucit sînt articolele lui Zaharia Stancu din **Sarea e dulce**. Un alt exemplu strălucit e Marin Preda cu **Imposibila intoarcere**. Articole remarcabile de presă scriu Eugen Barbu, Mihnea Gheorghiu și Alexandru Ivasiuc.

— **Se vorbește mult, în ultima vreme, despre ziaristul modern. Ați dori să schițați, într-o imagine succintă, opinia dumneavoastră despre acest subiect?**

— Înțeleg prin noțiunea de modern ceea ce ține pasul cu vremea. A fi modern înseamnă și în presă, ca și în alte domenii, a fi sincron cu evoluția lumii, cu ceea ce este bun și viabil în lume. Ziaristul trebuie să se informeze larg, să aibă un orizont deschis, să știe să observe și să analizeze totul cu discernămint critic și mai ales să-și lanseze mesajele pe lungimea de undă a cititorilor săi.

Astăzi a fi modern înseamnă în general altceva — mai ales în presă — decît acum, să zicem 30—40 de ani. Pe atunci a fi modern, însemna doar, actual, atent la tradiție, la o scară de valori cu evoluție imperceptibilă, prin urmare la un prezent lipsit de perspectivă. Astăzi, a fi actual sau modern înseamnă a modela și remodela prezentul cu exigențele viitorului pe termene din ce în ce mai lungi, cu aproximații din ce în ce mai strînse, prin urmare un prezent care, fără a-și nega raporturile necesare cu trecutul, stabilește predominant relații cu viitorul. Pentru a fi modern astăzi, este necesar să ai cultură și spirit prospectiv, pentru a discerne tendințele noi și durabile ce vor defini viitorul, într-un chip nou, inedit, pentru a-i găsi și pregăti terenul spiritual și material în fiecare etapă prezentă. Este o operă la care ziaristul, — presa — ca o școală cotidiană a marilor mase — este chemată prin excelență să contribuie. Așadar, după părerea mea, o presă, o ziaristică modernă, nu este o chestiune de vioicune a unor detalii profesionale, ea presupune o înnoire profundă a concep-

telor profesionale, a punctului de vedere fundamental, plasat nu atît între trecut și prezent, cît între prezent și viitor, — cu ochii la trecut dar cu privirea la viitor, — capabil să dea la iveală noi criterii de judecată și de comportament adecvate construcției conștiente ale viitorului. Un ziarist modern este acela care concepe prezentul ca pe o prefață a viitorului, și nu ca pe un epilog al trecutului.

— **Vă mulțumesc. Aș trece la o altă ordine de idei: credeți că e întemeiată opinia acelor cercetători ai fenomenului literar care susțin că presa zilnică prezintă ocazional cărțile bune, acordînd uneori o atenție exagerată cărților mai puțin izbutite?**

— Nu am impresia că presa cotidiană reține cărțile mai puțin izbutite. Este adevărat că unele ziare fac doar reclamă, fără să-și pună problema valorii, dar am văzut numeroase jurnale care fac critică autorizată și competentă, dînd judecăți obiective, imparțiale. Ar fi bine ca la unele ziare critica să fie susținută de personalități cu mare experiență și gust verificat, nu numai de tineri care sînt doar pe cale de a se afirma.

— **Sinteți, în general, mulțumit de orizontul cărții în paginile presei?**

— Ziarele trebuie să facă un loc mai mare recenziilor de cărți din diverse domenii ale economiei, științei și culturii, nu numai scrierilor beletristice. Asemenea recenzii ar trebui, bineînțeles, încredințate oamenilor de specialitate, capabili să înțeleagă și să ajute și pe alții să înțeleagă problemele noi puse într-o carte precum și proiecția lor în viața noastră și asupra viitorului ei.

— **Ați dori să ne vorbiți despre felul în care lucrați? Scrieți zilnic? Cît timp alocăți lecturii?**

— Profesiunea mea este de a citi și a scrie continuu. Oricît aș fi de ocupat, nu pierd nici o zi fără a citi, ori de a citi și totodată de a scrie. Natural, dacă nu pot face nici una nici alta, observ. Nu dorm niciodată ziua. N-am adormit niciodată citînd. Scriu îndeosebi pînă la 12 noaptea, dar și ziua, mai ales duminica, pînă la 10 ore fără înterupere.

— **Succesul ziaristului depinde și de farmecul lui personal? Cum vedeți dumneavoastră această calitate?**

— Sigur că ziaristul trebuie să aibă farmec personal, să fie sociabil, spiritual fără a agasa, politicoș cu toată lumea, bine crescut, îngrijit, surizător, fără antipatii, senin, cordial chiar în ironie. Toate acestea nu duc însă la nimic dacă nu le descoperim în primul rînd în scrisul său. Farmecul lui personal, pentru a fi farmec de ziarist, trebuie să se convertească în farmecul ideilor sale, al argumentelor și al stilului său.

DESPRE FUNCȚIA CULTURALĂ A RADIOTELEVIZIUNII

de I. ȚUNDREA

În 1975, se va împlini o jumătate de veac de radiodifuziune în țara noastră, după cum televiziunea va încheia două decenii de existență. Studii și articole recente¹ demonstrează în chip convingător faptul că încă de la începuturile dezvoltării Radioului și Televiziunii, cultura și arta au în ele un instrument nu numai de largă răspîndire, ci de stimulare și de îmbogățire. Rămînînd citeva clipe în perimetrul Radioului, pentru a respecta de altfel și cronologia, nu putem să nu observăm că un mare număr de scriitori, oameni de știință, artiști plastici, profesori, publiciști, actori — dintre cei mai de seamă ai epocii — au contribuit de-a lungul anilor, în numeroase chipuri, la afirmarea pe tărîmul vieții spirituale a acestui modern mijloc de comunicare. Este un proces pe care-l parcurge acum și Televiziunea. Evocînd această tradiție valoroasă a Radioului, avem în același timp în față imaginea de astăzi a peisajului emisiunilor culturale ale Radioteleviziunii, peisaj mai complex și mai dinamic decît oricînd, racordat la exigențele Programului ideologic elaborat în 1971 de conducerea partidului. Legat nemijlocit de numele secretarului general al partidului, Programul investește Radioteleviziunea cu rosturi fundamentale în opera de perfecționare a personalității umane, de făurire a omului nou, cu o conștiință înaintată și cu un bogat orizont cultural-științific. În lumina acestui Program — care le definește cu rigoare și profunzime locul și funcțiile în viața societății — Radioul și Televiziunea își pot dovedi pe deplin capacitatea creatoare, forța de înriurire și de modelare spirituală.

Ne vom opri în cele ce urmează, doar la citeva aspecte legate de funcția culturală a Radioteleviziunii, încercînd să sintetizăm experiența unei instituții care și-a dobîndit un loc distinct în rîndul mijloacelor moderne de expresie.

I. RADIOTELEVIZIUNEA ȘI INSTITUȚIILE CULTURAL TRADIȚIONALE

De la început, subliniem faptul că în țara noastră, între Radioteleviziune și instituțiile de veche tradiție culturală există o rodnică și permanentă

cooperare, datorită tocmai apartenenței lor la sistemul unitar de mijloace educaționale, ale căror obiective sînt comune: accesul publicului celui mai larg la comorile literaturii și artei, la realizările științei contemporane, cultivarea unor trăsături morale înaintate, desăvîrșirea, pe multiple planuri, a personalității umane. În Radioteleviziune, școala, biblioteca (ne referim, în principal, la instrumentul ei de bază: cartea), teatrul, muzeul, uniunile de creație și asociațiile culturale de tot felul au nu un rival, ci un aliat, mai mult, un stimulent în perfecționarea activității lor. Punînd în circulație — prin nenumărate cicluri, emisiuni și rubrici — un imens tezaur spiritual, Radioteleviziunea contribuie la ridicarea nivelului cultural al societății, ceea ce determină mutații importante în raporturile membrilor societății cu instituțiile tradiționale.

Referindu-se la rolul Radioului și al Televiziunii în viața societății contemporane, cercetători din diferite țări se întrebă dacă nu cumva acestea au o influență negativă asupra publicului, îndepărtîndu-l de formele clasice ale îndeletnicirilor de ordin spiritual, ori condamîndu-l la o atitudine pasivă față de artă, în general². Răspunsul la această întrebare — îndreptățită, desigur, în unele cazuri — trebuie căutat în inșeși principiile politicii culturale, în sistemul instituțiilor chemate să înfăptuiască obiectivele politicii culturale dintr-o țară sau alta. Avînd un rol educativ bine precizat, adresîndu-se unor mase de ordinul milioanei, emisiunile Radioteleviziunii noastre sînt în concordanță cu activitatea întregii rețele de instituții și așezăminte culturale din țară. De aici, această trăsătură a acțiunii lor, pe care am amîntit-o mai înainte: **emisiunile nu-și propun să înlăture cartea, teatrul, muzeul, concertul, expoziția din preocupările oamenilor ci, dimpotrivă, urmăresc să apropie aceste manifestări ale spiritului, să le facă accesibile unui public de ordinul milioanei.** Raportul firesc și, în același timp, necesar, între mijloacele cultural-educative tradiționale și cele audio-vizuale este de complementaritate. Este o idee pe care un cărturar de talia lui Tudor Vianu — colaborator vreme de peste trei decenii al Radioului — o releva, în 1962, cu autoritatea sa incontestabilă, într-o emisiune-prefată a ciclului radiofonic „Ce știm despre cărți”. „Ultimele decenii ale veacului nostru — spunea autorul „Artei prozatorilor români” — au aflat în Radio și Televiziune posibilități de comunicare a adevărurilor științei și ale creațiilor artei capabile să atingă un cerc încă mai larg de oameni și cu o înlesnire superioară aceleia de care dispune tiparul”³. Tudor Vianu făcea, totodată, în acea emisiune considerații deosebit de pertinente despre raportul real dintre carte și mijloacele moderne de răspîndire a culturii, despre conlucrarea lor în acțiunea de înnobilare spirituală a omului. Cităm un pasaj semnificativ în această privință: „Apare cu totul evident faptul că întrucît sînt mijloace eminente ale răspîndirii culturii, rolul Radiodifuziunii și al Televiziunii este și acela de a semnala cartea bună, de a o cunoaște și recomanda și că, prin aceste funcțiuni ale lor, noile mijloace tehnice au tocmai rolul de a stimula gustul public pentru lectură și de a ajuta procesul de difuzare a cărții. Aceste

¹ A se vedea în acest sens, volumele Teatrul radiofonic; Contribuții la cunoașterea Radioteleviziunii române (lucrare documentară realizată în cadrul Oficiului de presă și tipărituri ale Radioteleviziunii române) Eminescu la Radio, de Victor Crăciun, articolele apărute în „Manuscriptum”, precum și o seamă de considerații cuprinse la „Cronica Radio” a unor reviste săptămînale.

² Asemenea chestiuni au fost discutate în ultimii ani și la reuniunile științifice ale unor organizații culturale sau ale radioteleviziunii.

³ „Revista „Manuscriptum” nr. 4 1972 (9) Anul III. Tudor Vianu: „Celebrii cartea: un izvor mai bogat al științei și artei” — conferință radiofonică din 16 decembrie 1962. Titlul sub care s-a transmis această emisiune a fost: „Fiecare și valoarea cărții”.

noi mijloace ajută cartea, îi deschid drumuri mai largi și mai întinse, dezvoltă cultura intelectuală îndrumând interesul general către izvolul cărții⁴.

Iată, în spusele profesorului Vianu, un admirabil mod de a înțelege coexistența civilizației cărții și a civilizației mijloacelor moderne de expresie. Iată, o replică exemplară la previziunile atât de sumbre, dar din fericire nefondate, ale celor care socotesc că sîntem martorii „sfîrșitului galaxiei Gutenberg“.

Dar cooperarea de care vorbim cunoaște și alte aspecte. E vorba de emisiunile cunoscute sub denumirea de Radio-școală și Tele-școală. Difuzate de multă vreme — România se numără printre primele țări din lume în care s-au manifestat preocupări serioase pentru un sistem de programe radiofonice în sprijinul școlii — emisiunile de acest fel urmăresc să consolideze, să îmbogățească și să sistematizeze cunoștințele elevilor în variate domenii, să le stîrnească interesul pentru anumite discipline. Concepînd în acest fel rostul emisiunilor destinate elevilor, Radioteleviziunea întărește prestigiul școlii și autoritatea profesorului.

II. IPOSTAZE ALE ACTIVITĂȚII RADIOTELEVIZIUNII PE TĂRIMUL CULTURII

Este un fapt neîndoieabil că Radioteleviziunea trăiește astăzi, pe plan universal, vîrsta afirmării sale ca factor de cultură. O atestă manifestările acestei instituții, manifestări care dincolo de sfera vastă a emisiunilor cotidiene înseamnă concerte, spectacole de poezie, concursuri etc., adică o prezență activă, dinamică în peisajul vieții literare și artistice. O atestă, de asemenea, reuniunile științifice și concursurile internaționale de creație radiofonică și de televiziune. Astfel, la Congresul Asociației internaționale a criticilor literari care a avut loc între 27 martie—1 aprilie 1972 la Reims, tema discuțiilor au constituit-o: „Rolul, condițiile și posibilitățile actuale ale criticii literare în publicațiile periodice, la Radio și Televiziune“. Criticul George Ivașcu, participant la acest Congres, scria următoarele despre subiectul discuției: „Care sînt condițiile în care Radioul și Televiziunea transmit opera și critica despre opera literară? În primul rînd, ele sînt în general cunoscute și recunoscute: o excepțională forță de penetrație, de difuzare la nivelul unui larg, tot mai comprehensiv public, promptitudinea, forța de șoc în a impresiona și convinge prin intermediul unor înregistrări de fonotecă sau al unor imagini vizuale. **Literatura pătrunde rapid, intens și decisiv în masa largă a cititorilor**“⁵. Mai mult, se poate spune că în cultura veacului nostru este încorporată și contribuția Radioului și a Televiziunii la îmbogățirea patrimoniului spiritual al umanității. Cu aceasta, reliefăm ipostaza esențială a Radioteleviziunii ca factor de cultură, și anume, aceea de **creator de cultură**. Într-un studiu publicat în 1967⁶, întemeiat pe experiența Radiodifuziunii române și a radiodifuziunilor din alte țări, distingem în activitatea culturală a Radioului trei ipostaze, aflate într-o strînsă legătură:

- a) Radioul — creator de cultură
- b) Radioul — propagator de cultură
- c) Radioul — păstrător de cultură.

O asemenea concluzie — reținută în cercetări ulterioare consacrate Radioteleviziunii — are un evident caracter polemic cu acele opinii care limi-

tează funcția culturală a Radioului la răspîndirea de lucrări literare și de artă, punînd în umbră tocmai elementul creator, stimulator al activității sale. Socotim însă că nu se poate alcătui o istorie completă a culturii românești din secolul al XX-lea fără a se ține seama de activitatea Radioului și, în vremea din urmă, și a Televiziunii. Un mare număr de volume cuprinzînd versuri, proză, critică literară, memorialistică, traduceri, eseuri etc. apărute în cursul anilor, sînt de fapt, textele unor emisiuni radiofonice, ceea ce atestă capacitatea creatoare a acestei instituții în viața societății contemporane. La aceasta, să adăugăm existența dramaturgiei radiofonice și a celei de televiziune, specii noi, viabile ale literaturii. Din păcate, continuă să fie insuficient studiat rolul de creator de literatură și artă al Radioteleviziunii, de unde necesitatea schimburilor de opinii în cadrul unor dezbateri și simpozioane, a apariției de lucrări consacrate acestei probleme.

Cercetarea arhivei de texte a Radioteleviziunii arată că un mare număr de scriitori și-au îmbogățit opera prin colaborarea statornică la emisiunile culturale. Cu deosebită-i probitate intelectuală, Perpessicius — cel dintîi cronicar literar al Radioului — făcea o precizare vrednică de interes, despre colaborarea sa la această instituție: „Din activitatea de la Radio — spunea el — am extins, îndeosebi după 1933, cînd n-am mai avut foileton obișnuit la gazetă, materialul a cel puțin două volume, două serii de **Mențiuni critice**, pe care le-am copiat chiar de pe textele predate la arhiva Radio și pe care le-am recitat și mărturisesc că le subscriu și astăzi cu destulă plăcere“⁷.

Este o mărturie din foarte multele incredințate tiparului ori benzii de magnetofon de scriitori și oameni de artă. Ele sînt un îndemn la cercetarea sistematică a arhivei Radioteleviziunii unde nenumărate manuscrise valoroase așteaptă să fie studiate și publicate. Aceasta, cu atât mai mult, cu cît în ultima vreme între aparițiile editoriale de un cert interes, sînt nu puține volume care reunesc expuneri radiofonice și de televiziune. De pildă, două dintre lucrările distîse în 1973 cu premii ale Uniunii Scriitorilor: „**Panorama poeziei universale contemporane**“ de A. E. Baconsky și „**Drumuri prin memorie**“ de Octavian Paler înmănușează apreciate expuneri radiofonice ale celor doi autori, după cum în mai bine de alte 20 de volume recente de publicistică, istorie și critică literară, eseuistică etc. — aparținînd unor personalități culturale — pot fi întîlnite textele a numeroase emisiuni. Același lucru se poate spune despre multe volume în care recunoaștem poeme, piese de teatru, schițe, reportaje scrise din imboldul Radioteleviziunii.

În ceea ce privește viața muzicală a țării, ea este astăzi de neconceput fără stagiunile permanente de concerte ale formațiilor Radioteleviziunii, fără volumul imens al emisiunilor care difuzează zilnic lucrări din toate genurile muzicii. Un mijloc de stimulare de către Radioteleviziune a creației actuale sînt și concursurile de scenarii teatrale, de lucrări muzicale și literare. Fără îndoială, că Radioteleviziunea își dovedește rolul de stimulator al vieții culturale și prin alte modalități, cum sînt spectacolele publice de poezie desfășurate cu regularitate de mulți ani, prin cicluri cu caracter de pionierat în viața culturală a țării, ca de pildă: **Istoria ideilor, Cartea românească în civilizația mon-**

⁵ România literară din 6 aprilie 1972: „Congresul Asociației internaționale a criticilor literari“ de George Ivașcu.

⁶ „Presa noastră“ nr. 8/1967: „Cultura la Radio“.

⁷ „Presa noastră“ nr. 8/1967: „Cronicar la Radio“, de acad. D. Panaitescu-Perpessicius.

dială, prin inițierea de manifestări artistice de amploare (amintim dintre acestea concursul celor mai bune formații corale de la sate și orașe, intitulat: **Cîntare Patrie!** ca și prin emisiunile care comentează și dezbat variatele aspecte din sfera vieții literar-artistice și a culturii de masă.

O a doua ipostază a Radioteleviziunii ca factor de cultură este cea de **răspinditoare** a patrimoniului literar-artistice național și universal. Este latura cea mai bine cercetată, de aceea nu vom stăruia acum asupra ei. Cîteva precizări doar.

Cum mărturisesc mai înainte, această activitate nu urmărește a înlătura contactul direct al omului cu cartea, cu teatrul și cu opera de artă, ci, dimpotrivă, ea tinde a-l stimula, a-l completa și a-l aprofunda.

Se poate spune că datorită și Radioteleviziunii, valorile culturii sînt astăzi mai bine cunoscute publicului larg; mai mult, că aceste valori tind a deveni **permanente** ale universului spiritual al oamenilor.

Pe lângă modalitățile și formele de expresie aparținînd presei scrise, literaturii ori criticii de artă, Radioteleviziunea își creează, totodată, modalități și specii proprii. Așa este, de pildă în domeniul de care ne ocupăm aici, **Ediția radiofonică**⁸. E vorba de ample **monografii vorbite** (cuprinzînd aproximativ 20 de emisiuni fiecare), consacrate unor scriitori de seamă. În cei 10 ani de existență, această emisiune (al cărei act de naștere este legat de numele lui Tudor Vianu, autorul celei dintîi Edii radiofonice, dedicată lui Mihai Eminescu), și-a dobîndit un real prestigiu în rîndurile iubitorilor de literatură.

Din aceeași necesitate a diversificării modalităților de prezentare a literaturii, s-a născut și ideea dedicării emisiunilor culturale dintr-o anumită zi, cîte unui scriitor. Astfel, după **Ziua Eminescu la Rad.o** (15 iunie 1969), au urmat manifestări asemănătoare sînd sub semnul operei lui Tudor Arghezi, Mihail Sadoveanu, Vasile Alecsandri, I. L. Caragiale.

Am dori să mai menționăm, în acest context, inițiativa de a difuza, zilnic, timp de aproape un an, la Radio, emisiunea **Eminesciana**: în fiecare seară, cîte o poezie, în lectura celor mai buni actori. O emisiune cu aceeași semnificație a fost consacrată lui Tudor Arghezi, ceea ce înseamnă că de-a lungul unui an a fost citită la Radio o parte însemnată a operei marelui poet.

Cea de-a treia ipostază a Radioteleviziunii ca factor de cultură, este ipostaza de **păstrătoare** pentru posteritate a valorilor literare și artistice. Avem în vedere, tezaurul de înregistrări cu glasurile unor creatori, ale căror nume s-au înscris deopotrivă în istoria culturii și în conștiința iubitorilor de frumos. Aceste înregistrări — ne referim la cele radiofonice — constituie, de fapt, de pe acum, un **Muzeu sonor al culturii românești**, care perpetuează amintirea scriitorilor, cărturarilor, oamenilor de artă, cultivînd ideea perenității operei lor. „Este un avantaj cultural enorm — spunea scriitorul Mihnea Gheorghiu — și o mare bucurie pentru cei ce înțeleg și iubesc sincer cultura noastră națională, faptul că există azi înscrise în discuri, bandă magnetică și pe peliculă un număr însemnat de mărturii directe despre personalitatea marilor noștri cărturari și oameni de litere. Glasurile și gesturile lor vin de departe să depună mărturie în sprijinul adevărului și grandorii, în sprijinul continuității

noastre culturale și naționale, acuma cînd urcăm mai repede scara progresului⁹.

Fără îndoială, că bogata **Fonotecă de aur**, precum și **Filmoteca de aur**, aceasta din urmă în curs de formare, se vor constitui într-un **Muzeu al cuvîntului și imaginii**, care va fi miine o tulburătoare realitate a culturii românești.

* * *

Firește, **Mecăreia** dintre ipostazele la care ne-am referit îi corespund zeci de emisiuni de radio și televiziune, de la Teatrul radiofonic și Teatrul TV, la revistele cultural-artistice, de la **Odă limbii române** și **Miorița**, la **Biblioteca pentru toți**, de la **scriitorii la microfon**, la **Studioul de poezie**. N-am urmărit, desigur, să înfățișăm tabloul acestora cu luminile și umbrele lor, ci doar să schițăm cîteva aspecte ale dinamicii funcției culturale a Radioteleviziunii, funcție ale cărei laturi dobîndesc noi atribute de ordin social și educat.v. În concluzie, se poate spune că, în lumina exigențelor Programului ideologic, este de așteptat o amplificare a funcției culturale a Radioteleviziunii, latura creatoare a acestei funcții sporindu-și tot mai mult ponderea, după cum credem că se va dezvolta și latura externă a acesteia, Radioteleviziunea devenind un participant activ la schimbul internațional de valori artistice. Totodată, este de presupus, că va spori complexitatea activității Radioteleviziunii, ea manifestîndu-se tot mai mult nu numai ca o producătoare de emisiuni, ci și ca un centru de cercetări, ca o editură și ca un muzeu viu al culturii românești.

MODALITĂȚI ESTETICE PROPRII EMISIUNILOR DE TELEVIZIUNE

de DAN PETROIU

Prin intermediul tehnicii moderne s-a ajuns la realizarea imaginilor aflate într-o continuă mișcare și modificare a realităților lor, fenomen care a atras după sine o modificare profundă a experienței umane.

Omul modern este proiectat în trăirea întîmplării la fața locului, în lumea vizuală, această trăire fiind legată de regulă de un sentiment autentic al realității.

S-a născut un „limbaj al imaginilor“, limbaj care astăzi presupune o confruntare între cinema și televiziune, adică între două moduri diverse de a se exprima prin imagini în mișcare.

Confruntarea teoretică se orientează în două direcții principale. Pe de o parte teoriile care tind să demonstreze că filmul și televiziunea sînt în ultimă analiză unul și același lucru, iar pe de altă parte cele care tind să demonstreze că filmul și televiziunea sînt două fenomene cu totul distincte sau chiar opuse.

Afirmarea televiziunii ca limbaj original, ar trebui să plece de la individualizarea specificelor tele-

⁸ În 1973, au fost transmise trei ediții radiofonice: „Scriitori ai generației de la 1848“; „Dimitrie Cantemir“ și „George Călinescu“.

⁹ „Vox maris“, de Mihnea Gheorghiu. Text inedit încredințat redacției emisiunilor cultural-artistice.

viziunii, „diferite“ de acelea ale filmului. Dar cu toate căutările nu se pot găsi în mod obiectiv pentru imaginile de televiziune alte specifice în afară de cele ale filmului: cadrul și montajul. Având deci specificele comune, filmul și televiziunea se identifică sub raportul limbajului. Admisă fiind identitatea materiei prime, imaginea și limbajul, diferențele dintre cele două mijloace ar rezulta numai din diversitatea tehnicilor de realizare și de reprezentare, proprii cinematografului și televiziunii.

Acestei ipoteze i se poate însă opune o obiecțiune importantă: tehnici diverse nu pot să conducă la un rezultat identic și comun.

Dar la o cercetare corespunzătoare dezvoltării televiziunii apare necesitatea separării modului de examinare propriu istoriei culturii de acela al evoluției tehnicii.

În evoluția cinematografului și a televiziunii constatăm o diferență „istorică“. În timp ce filmul sonor se naște integrând imaginile cu sunetul — filmul mut descoperă cuvântul vorbit; televiziunea se naște integrând cu imagini o lume sonoră — spectacolul radiofonic încorporează imaginea.

Rezultatul final al acestor două procese distincte și opuse este numai în mod aparent analog, în substanță originea diferită a acestor două procese, duce în mod necesar, la moduri de expresie diverse. Cea mai evidentă dintre aceste diversități fiind de natură ritmică; în cinema ritmul sunetelor este condiționat de imagini, în televiziune dimpotrivă, ritmul imaginilor este cel care e condiționat de exigențele sunetului.

Evident că în „limbajul“ artistic al televiziunii au pătruns temeinic cițiva termeni și noțiuni „exclusiv cinematografice“ printre care „cadrul“, principalul element component al oricărei reprezentării de televiziune.

În raport cu obiectul prezentat, camera de televiziune se poate afla la distanțe diferite. În concordanță cu aceasta se obțin pe ecran imagini în planuri diferite.

Stabilirea mărimii planului reprezintă primul pas pentru definirea creatoare a particularităților caracteristice ale unui cadru. Practica emisiunilor de televiziune a stabilit că este indicat să se folosească mai puțin planurile generale îndepărtate, care nu apar expresive pe micul ecran, și au subliniat valoarea deosebită a prim-planului, ca unul dintre principalele mijloace creatoare în televiziune.

Un interes excepțional capătă problema particularităților expresive ale planului mediu în televiziune. Spre deosebire de cinematografie, planul mediu pe micul ecran nu oferă posibilități pentru încadrarea amănuntelor interioarelor sau alte detalii. Cum cea mai mare importanță o are alegerea materialului care determină compoziția cadrului, devine evidentă diferența sensibilă în modalitatea de construcție a planului mediu în televiziune. Planul mediu „curățit“ de amănunte expresive, stilizat, dobândește o deosebită forță expresivă, consacându-se în întregime actorului. Astfel că planul mijlociu unit cu prim-planul constituie una din cele mai importante posibilități de dezvoltare a personajului creat ca actor și dobândește o deosebită influență intelectuală și emoțională asupra telespectatorilor. Acesta e și motivul apelării pe larg la posibilitățile de exprimare a racursiurilor în prim-planuri. Din cauza dimensiunilor mici ale ecranului de televiziune, racursiurile pronunțate nu pot fi aplicate în planuri mijlocii sau generale, întrucât apare o senzație de irealitate. Dar ele sînt absolut indispen-

sabile la prim-planuri, în compoziția acestora exprimându-se pe deplin concepția de idei a emisiunii de televiziune.

Dacă simplitatea extremă, care trebuie să fie baza compoziției cadrului și trierea severă, dar creatoare a componentelor constituie o axiomă pentru creatorul cinematografic, în televiziune se consideră că, în comparație cu cadrul de televiziune, cadrul de film este încărcat cu o cantitate imensă de detalii de prisos. Această constrângere departe de a limita modalitatea de exprimare artistică, devine un mijloc formativ prin care cadrul de televiziune este investit cu noi valențe estetice.

Însușirile estetice ale **montajului** de televiziune sînt aceleași ca în cinematografie. Totuși, dacă în cinematografie montajul, ca perioadă practică a muncii de creație, reprezintă veriga finală a procesului de realizare a filmului, în televiziune — în realizarea emisiunii directe — două procese de creație importante decurg concomitent: filmarea și montajul. Fiind subordonat ritmului cuvîntului, ritmul montajului de televiziune devine mai lent, acțiunea se desfășoară mult mai încet. În acest context crește în mod deosebit rolul actorului, care la orice emisiune artistică de televiziune constituie principalul purtător al ideii operei. Energia cuvîntului, semnificația acestuia în televiziune impune o transformare calitativă a mișcării, accentul mutîndu-se pe interiorizare, pe mișcarea lăuntrică a sentimentelor și gîndurilor care se transmit spectatorilor prin micul ecran.

Dar revenind la montaj, în televiziune devine imposibilă orice alterare a timpului obiectiv. Să luăm în considerație chiar și un caz limită: intercalarea de material filmat, în care coordonarea momentelor narative a fost executată urmărindu-se metodele obișnuite ale limbajului cinematografic.

Materialul transmis este în mod evident și în acest caz „înăuntru“ și nu „în afara“ emisiunii însăși. Ecranul de televiziune nu reușește și nu va reuși niciodată să „prezinte“ în mod simplu un material filmat, fără a-l condiționa prin timpul transmisiunii, adică fără „a-l povesti“ într-un mod cu totul special și cu totul nou. Motivul care alterează valorile cinematografice nu este deci numai tehnic ci dependent de însăși natura mijlocului, pentru că este legat de timpul de transmisie.

Așadar nu este cu totul exact a susține că particularitățile limbajului de televiziune sînt identice cu cele ale limbajului cinematografic. În realitate imaginea televizată își trage sugestivitatea din factori cu totul străini experienței filmului și în mod deosebit din „imediat“ sau „actualitate“ adică din senzația că ceea ce se vede pe ecranul de televiziune se întîmplă realmente undeva și din „spontaneitate“, adică din senzația că ceea ce se vede nu s-a mai întîmplat cîndva înainte — cel puțin în forma precisă în care se vede că se întîmplă.

Ajungem astfel la tehnica proprie televiziunii prin care aceasta se deosebește net de cinematograf: emisiunea directă.

Prin îmbinarea izbitoare a caracterelor de „actualitate“ și „spontaneitate“ menționate înainte, tocmai în emisiunea directă se situează în general specificul televiziv. Transmisia directă înseamnă realul sau aproape realul, sau chiar mai mult — telespectatorul va urmări mai bine acțiunea în fața căreia aparatul de transmisie are o poziție privilegiată. Astfel în cazul transmisiiei directe, se pare că nu se poate modifica imaginea realului fără a se interveni asupra însuși a realului și prin aceasta a mărturisi intervenția. Se mai adaugă posibilitatea trans-

misiei directe de a capta emoția vie, nativă, de a surprinde neprevăzutul, adică momentul cu toată fragilitatea pe care acesta o ascunde.

Din nefericire, dacă transmisia directă posedă o incontestabilă virtute poetică, calitățile sale mai pot fi totuși un motiv de discuție. Căci transmisia directă este rezultatul unei succesiuni de alegeri, și fiecare este atât de decisivă încât înlănțuirea lor riscă să deformeze în orice clipă realitatea. Alegerea evenimentului ce se va televiza, alegerea amplasării camerelor, alegerea cadrelor decupate din realitate de către operatori, opțiunea regizorului de montaj pentru una din cele trei sau patru imagini provenite de la camerele de transmisie, alegerea comentariului realizat de o persoană poate din studioul de regie și nu chiar de la locul evenimentului, iată destule posibilități de a face din transmisia directă nu o imagine televizivă a unei realități oarecare, ci imaginea televizivă a unei „realități televizate“. Marea problemă a transmisiei directe se află astăzi mai puțin în tehnică cât în aplicarea ei. În afară de calități pur tehnice și de talent, transmisia directă pretinde o onestitate totală, onestitate față de realul ce urmează a fi captat și transmis, deci onestitate față de telespectatori. Emoția vie și sinceritatea abordării devin astfel însușiri estetice ale emisiunii directe. Autenticitatea materialului prezentat este subliniată însă uneori, paradoxal, chiar prin incidentele tehnice ale transmisiei. Căutării unei imagini „șlefuite“ tinde să i se substituie cochetăria imaginii (și a sunetului) neglijente. La aceasta se adaugă absența — mai mult sau mai puțin sinceră — a finisării și chiar a repetițiilor din necesitatea de a lucra pe viu. Multe dintre defectele capitale după estetica cinematografului — tăceri, bilbieli, sărituri de ax — sînt total acceptate aici. Odată depășit și acest stadiu al sfidărilor tehnice, televiziunea va găsi probabil în emisiunea directă mijloace de expresie nebănuite.

Să deplasăm acum problema particularităților limbajului televiziv de la considerarea obiectivă a mijloacelor de expresie a limbajului, la evaluarea psihologică — și deci subiectivă — a materiei, pe care limbajul o aduce în conștiința spectatorului. Televiziunea presupune o libertate de elaborare a spațiului, pentru că spațiul poate fi redus în orice moment și orice împrejurare la o valoare nulă. Și nu un spațiu — timp „ideal“ ca-n opera cinematografică, ci un spațiu-timp „psihologic“. Natura tele-

viziunii se exprimă astfel prin raportul ecran-tele-spectator, în care ecranul televizorului are un mod caracteristic și original de atitudine față de cel care îl privește.

Procesul subiectivității cadrelor este pentru cinematograf cu totul excepțional și justificat nu atât pe planul psihologic al spectatorului, cât de exigențele poetice ale regizorului.

Dacă pe cadrul cinematografului converg privirile unui „public“, în cazul televiziunii procesul televiziv este invers, ecranul televizorului se proiectează către spectatorii săi izolați. În timp ce lumea mare-lui ecran respinge, ignoră pe spectatorul-contemplator, aceea a micului ecran i se adresează direct; devine funcție comunicativă care se opune participării fascinante a spectatorului de film în lumea de vis a operei cinematografice. „Privirea în obiectiv“ din televiziune are ca misiune să integreze spectatorul în aceeași lume cu aceea a ecranului și invers.

În fine, un alt caracter al emisiunii de televiziune pare să dea o forță mai mare subiectivității imaginii ecranului de televiziune: proprietatea constantă a emisiunii de a renaște din însăși cenușa propriei ei distrugerii instantanee.

Dacă se acceptă fundamentul subiectivist al limbajului televiziv ca una din caracteristicile sale, și nu cea mai puțin importantă, ca bază a originalității lui, problema unui limbaj de televiziune distinct de cel al cinematografului capătă consistență și devine mai simplă.

Problema care rămîne va consta în controlul într-o perspectivă mai amplă a fidelității așa-ziselor „mijloace de comunicare de masă“ față de propria lor natură. Trecînd de la afirmarea tehnicii proprii limbajului de televiziune la afirmarea „conținuturilor“ acestui limbaj se constată că există tot atîtea limbaje diferite cîte genuri posibile de emisiuni sînt, chiar dacă asta înseamnă negarea unui limbaj de televiziune autonom. Rămîn însă considerentele estetice de realizare a unor emisiuni de televiziune artistice, emisiuni-unice a căror analiză poate fundamenta eventual o estetică a limbajului de televiziune într-un proces similar creării esteticii limbajului cinematografic.

Floare de colț

Foto: Gh. EPURAN

CÎTEVA CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA RAPORTURILE DINTRE MIJLOACELE DE COMUNICARE DE MASĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ

de H. DONA

Nu rareori în literatura de specialitate problema raporturilor dintre mijloacele de comunicare de masă (și, în special, dintre cele trei mai importante : presa scrisă, radioul și televiziunea) este examinată dintr-un punct de vedere static pornindu-se de la ideea unor sisteme închise și deplin dezvoltate. Ni se oferă astfel un tablou de interacțiuni (conflicte, complementaritate, influențe reciproce) dintre trei (sau mai multe) sisteme ajunse la desăvârșită matu-

ritate și capabile să-și exercite complet funcțiunile care le sînt proprii. O asemenea schemă constituie o extrapolare (și o idealizare, în același timp) a situației dintr-un număr restrîns de țări foarte dezvoltate din punct de vedere economic. Inadecvată chiar pentru analiza serioasă a problemelor din aceste țări, schema amintită nu poate, cu atît mai mult să ne ofere cheia înțelegerii raporturilor în continuă mișcare dintre mijloacele de comunicare din celelalte zone ale lumii. Este necesară de aceea o abordare dinamică a acestei probleme, a studierii raporturilor amintite în condiționarea lor istorică, ținînd seama de împletirea factorilor de succesiune (evoluția în timp a apariției și predominanței diferitelor mijloace de comunicare) cu factorii de simultaneitate (coexistența în realitatea contemporană a acestor mijloace).

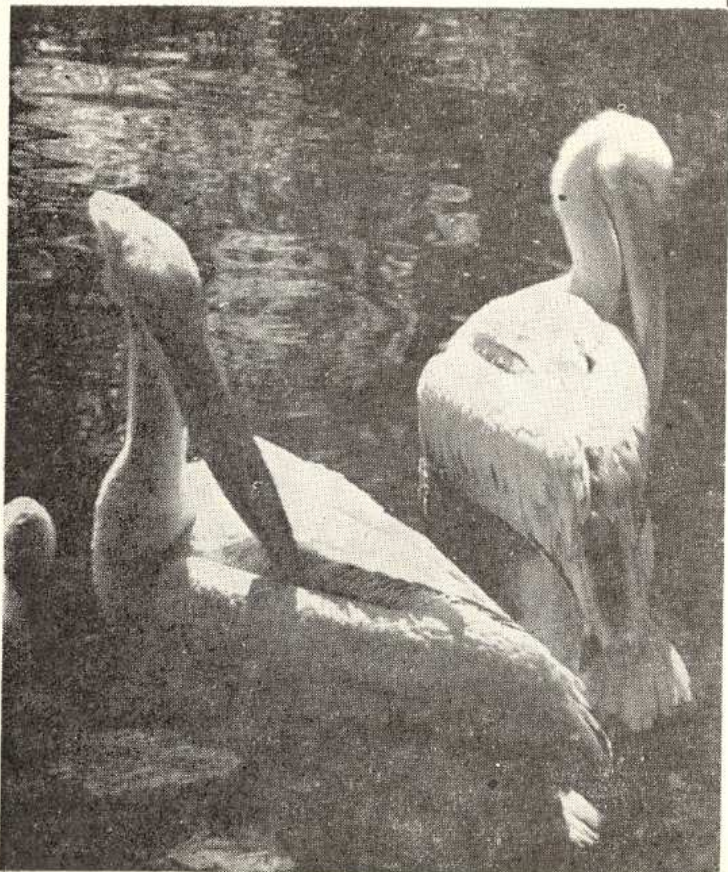
Aplicînd asemenea criterii analizei raporturilor dintre mijloacele de comunicare de masă din țara noastră în perioada actuală trebuie să ținem seama de cîteva date fundamentale.

În primul rînd România este o țară socialistă în care dezvoltarea mijloacelor de producție, creșterea nivelului de trai material și cultural al populației, perfecționarea relațiilor sociale se desfășoară pe baza unui plan unitar și că, în consecință și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a comunicărilor de masă ca și perfecționarea continuă și orientarea mijloacelor de comunicare se întemeiază pe aceeași planificare globală a dezvoltării economice și sociale. Consecințele progresului tehnic în materie de comunicare nu sînt lăsate să se manifeste stihinic ci sînt subordonate unor opțiuni decurgînd din politica de ansamblu a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Cunoașterea și folosirea adecvată a factorilor obiectivi determinați de revoluția tehnico-științifică este însoțită de o intensă folosire a factorilor subiectivi prin dirijarea conștientă a întregului proces informativ din societatea noastră, proces căruia i se subliniază în special latura formativă, educativă, contribuția la formarea și perfecționarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii.

În al doilea rînd și în strînsă corelație cu prima caracteristică, trebuie să ținem seama de situația specială a României ca țară în curs de dezvoltare. Se știe că termenul are azi nu numai o largă circulație ci îmbrățișează și o mare varietate de situații concrete, adesea profund deosebite între ele. În ce privește România, nu trebuie să uităm că dacă din punct de vedere economic ea se caracterizează prin rămîneri în urmă, uneori importante, din punct de vedere politic ea este o țară înaintată beneficiind de avantajele unei orînduirii superioare ceea ce, din punctul de vedere care ne interesează, presupune o participare activă a maselor celor mai largi, o dezvoltare specială a informării de masă ca element constitutiv primordial al unei vieți democratice. De asemenea, cu toate rămînerile în urmă, consecințe ale unei grele moșteniri, caracteristic din punct de vedere economic este un proces de expansiune rapidă, mai ales în ramurile de vîrf, cele mai moderne, cu tot ceea ce aceasta presupune, ca dezvoltare a setei de informații, ca sporire accelerată a numărului de cadre cu pregătire ridicată, ca formare a unei opinii publice moderne. În sfîrșit, nu trebuie să uităm că expansiunea actuală a mijloacelor de comunicare de masă nu s-a făcut la noi pornindu-se de la zero, ca în atîtea alte țări „în curs de dezvoltare“, că avem o moștenire deloc neglijabilă în această privință : o presă — în mo-

Pelicanii

Foto: Gh. EPURAN

mentul eliberării — veche de peste un secol, diversă, cuprinzătoare și cu un nivel calitativ în general ridicat precum și emisiuni radiofonice cu nimic mai prejos față de cele din alte țări europene.

Toți acești factori — sumar înșirați aici — și-au exercitat și-si exercită influența asupra evoluției mijloacelor de comunicare de masă din țara noastră, asupra dinamicii raporturilor dintre diverse mass-media.

Se știe că schema clasică a dezvoltării mijloacelor de comunicare de masă se întemeiază pe apariția și înflorirea succesivă a celor trei forme principale. Presa scrisă, intrată în perioada ei modernă puțin înainte de jumătatea secolului al XIX-lea a atins — repetăm că e vorba de țările cele mai înaintate din punct de vedere economic — perioada înfloririi sale maxime în primele trei decenii ale secolului nostru: creșterea considerabilă a tirajului global, înmulțirea titlurilor, diversificarea extrem de largă, marea operativitate și forță de pătrundere, influența considerabilă în viața politică și socială. Perioada de zenit a presei scrise coincide cu începutul dezvoltării radioului care, în anii celui de-al doilea război mondial devine el cel mai important mijloc de comunicare de masă. Expansiunea vertiginoasă a televiziunii în deceniul al șaselea și următoarele are loc după ce radioul se impusese ca un instrument excepțional al informării de masă. Fiecare mijloc de comunicare s-a afirmat în conștiința publică pe structuri de recepție bine constituite și consolidate de acțiunea mijloacelor apărute anterior; în același timp afirmarea unui nou mijloc de comunicare, în condițiile în care fusese depășit punctul culminant de dominare al unui mijloc de comunicare mai vechi, provoca în funcționarea acestuia din urmă o anumită criză de readaptare. Semnificativă în această privință este situația din țările foarte dezvoltate, după pătrunderea televiziunii în aproape fiecare cămin. Tirajele presei cotidiene s-au tasant, un număr foarte mare de ziare au trebuit să dispară, presa locală s-a dezvoltat în detrimentul presei centrale, s-a accentuat procesul de hiperspecializare a periodicelor în timp ce se prăbușesc „mastodonții” — acele publicații bune

Solia primăverii

Foto: Gh. EPURAN

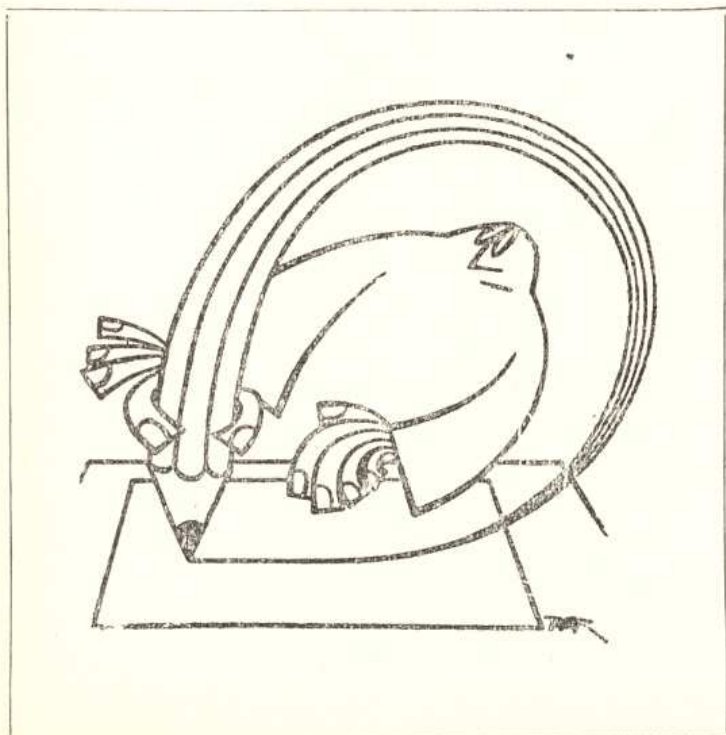

pentru toți, cu tiraje de milioane. În același timp, din programele de radio scade continuu partea emisiunilor complexe în favoarea informațiilor (esențiale mai ales în orele de mare circulație, ore neavantajoase pentru receptarea emisiunilor TV) și a muzicii (adesea transmisă non-stop).

Cum se prezintă situația în România?

La sfârșitul anilor '50 atunci când televiziunea făcea la noi primii pași, presa și radioul marcau încă o foarte serioasă rămânere în urmă (din punctul de vedere al pătrunderii în masă).

În 1960 se difuzau în țara noastră 870 525 000 exemplare de ziare de informare generală, ceea ce este extrem de puțin, revenind doar 46 de exemplare pe locuitor, adică mai puțin de un ziar pe săptămână. Tirajul global era de opt sau chiar de zece ori mai mic decât în țările dezvoltate. Periodicele care încă de pe atunci câștigaseră în acele țări prioritatea nu difuzau anual decât 105 000 000 exemplare adică 5,5 exemplare pe locuitor (mai puțin de o revistă la două luni!). În ce privește radioul existau atunci 2 008 000 abonați (din care circa 800 000 la radioficare) ceea ce înseamnă că un aparat de radio revenea la 9 persoane (aproape jumătate din media europeană a aceluși an). Pături întinse din populația țării nu se aflau în bătaia mijloacelor de comunicare (sau se aflau doar sporadic); influența și ponderea în țară a presei locale

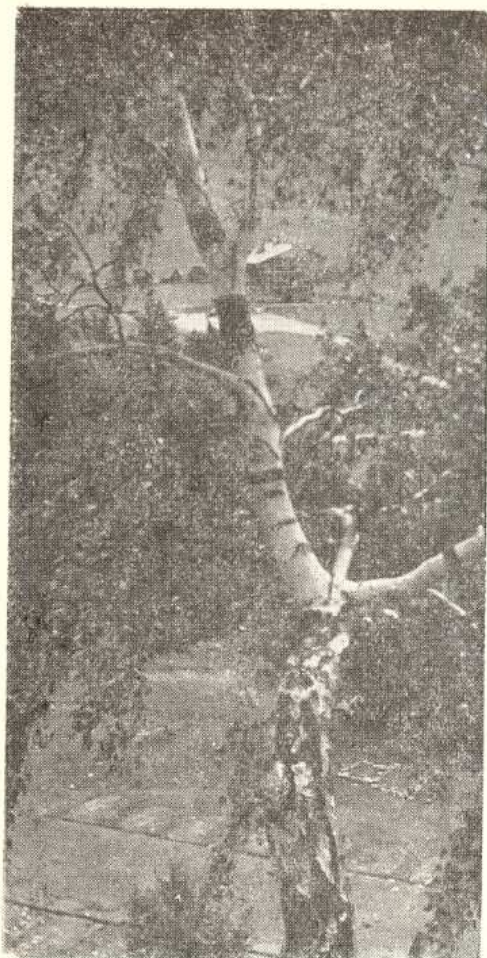

Foto: Gh. EPURAN

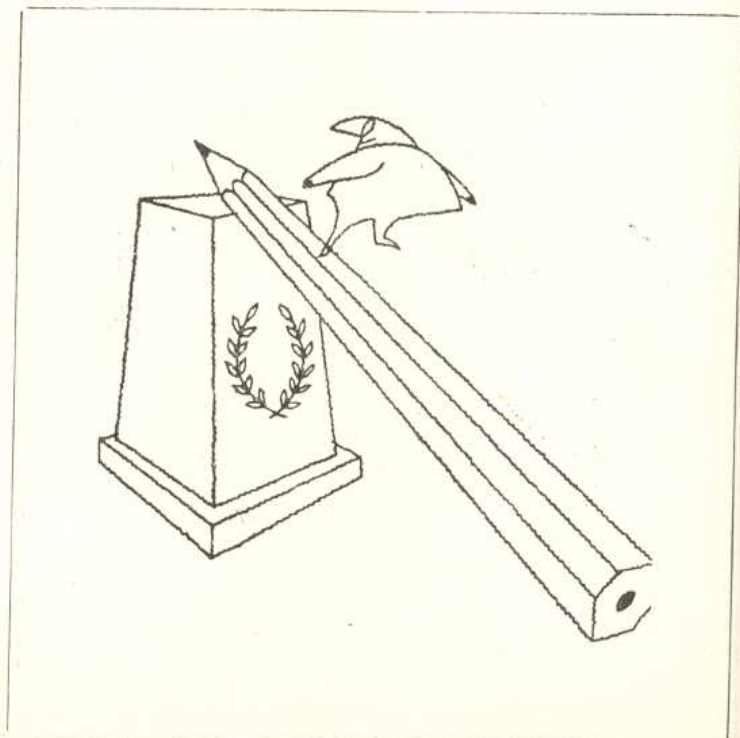
erau ne semnificative, revistele nu se adresau decît unei categorii extrem de restrînse de cititori.

Evoluția ulterioară a trebuit să țină seama de aceste date inițiale. Spre deosebire de ce se întîmpla în țările dezvoltate, la noi tirajul presei a continuat să crească, chiar în proporții însemnate, dar — ce-i drept — nu atît de importante ca în țările slab dezvoltate. Dacă între anii 1949—1960 tirajul presei (ziar de informare generală) a crescut cu 74%, între 1960 și 1972 el a crescut cu 50%. Expansiunea televiziunii a constituit o frînă, dar nu în aceeași măsură ca și în alte părți. Tirajul revistelor a crescut, bine înțeles, în mult mai mare măsură dar ritmul nu s-a prea accelerat. Între 1949—1960 înregistrăm o creștere de 110% iar între 1960—1972 o creștere de 120%. Dezvoltarea apetitului pentru comunicarea vizuală și pentru tratarea specializată producîndu-se cu întîrziere, a fost fructificată mai cu seamă de televiziune și mai puțin de reviste. În ce privește radioul, el a fost cel mai serios afectat de concurența televiziunii (în bună măsură pentru că programele nu s-au diferențiat radical de cele ale televiziunii — așa cum s-a petrecut în alte părți, ci au apărut în ochii publicului ca o concurență, desigur sortită eșecului). Dacă între 1948 și 1960 numărul abonaților la radio a crescut de aproape 8 ori, între 1960 și 1972 el n-a mai crescut decît cu 50%. În momentul de față numărul abonaților la radio (fără radioficare) și televiziune este aproximativ egal, deoarece totalul abonamentelor TV a crescut între 1960—1972 de 37 de ori.

Ce decurge din aceste constatări? În primul rînd că, în linii generale, tendințele care se manifestă în sistemul mijloacelor de comunicare de masă din țările dezvoltate sînt prezente și în țara noastră, desigur într-o formă modificată și în ritmuri dife-

rite. Și la noi, de pildă, în ultimii zece ani presa locală a crescut într-un ritm incomparabil mai rapid decît presa centrală (tirajul primei categorii sporind cu circa 90% în timp ce a celei de a doua numai cu 3%). Dar presa centrală continuă să se bucure de un prestigiu incomparabil mai mare și de o influență mult mai profundă în problemele fundamentale politice, ideologice, sociale, economice. Practic, orice cetățean cu o conștiință (și o activitate) politică și socială mai ridicată citește și un ziar central. Numărul publicațiilor periodice s-a dublat aproape în ultimul deceniu, dar diversificarea pe specialități și hobbies-uri restrînse este încă modestă (s-au înființat foarte multe reviste culturale dar acestea, cel puțin în intenție, se adresează unui public larg, prea puțin profilat).

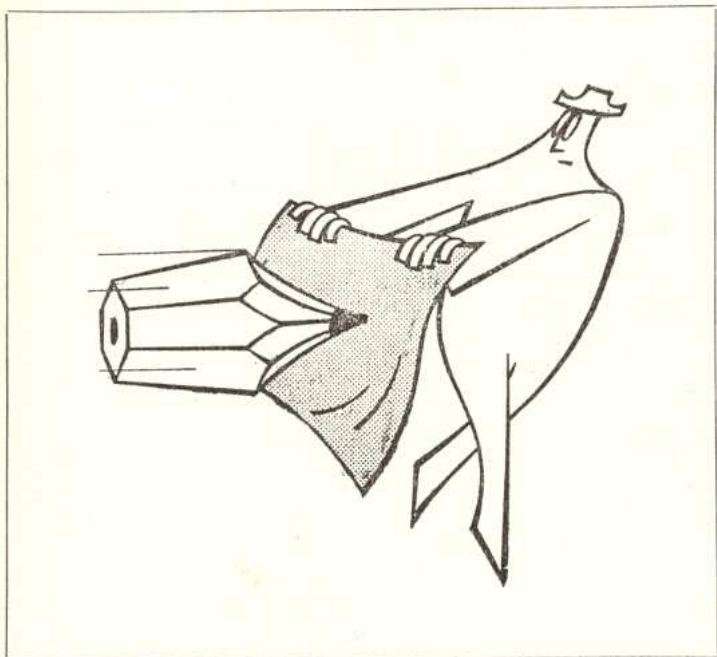
Ar fi, desigur prezumțios ca în cadrul restrîns care ne stă la dispoziție să facem pronosticuri amănunțite cu privire la evoluția viitoare a raporturilor dintre mijloacele de comunicare de masă. Ni se pare însă evident că nu poate fi vorba de repetare — chiar în linii generale — a procesului care a caracterizat această evoluție în țările cu o dezvoltare mai timpurie a mijloacelor informaționale și bine înțeles, nici a contradicțiilor uneori dramatice care au marcat această evoluție, contradicții care-și au sorginea nu numai în diferențele dintre felurite mijloace de comunicare ci în condițiile social-economice ale societății respective. Putem deci prelimina că dezvoltarea presei va continua într-un ritm lent fără a ajunge la pragurile în care înfruntarea conflictuală cu televiziunea devine ineluctabilă, că deși presa locală (și în special cea din citeva mari centre) va crește ceva mai rapid, influența preponderentă a presei centrale se va menține încă multă vreme ca o expresie a necesității de a asigura o direcționare clară și unitară a procesului complex de construire a socialismului și comunismului, că în viitoarele decenii vedeta va fi deținută de revistele specializate (dar pe specializări și preocupări ceva mai largi) și în primul rînd pe revistele de comentarii, sinteze și răspîndire de cunoștințe. În ce privește radioul, după o perioadă de relativă acalmie și pe

măsura restructurării programelor, ne putem aștepta la o creștere rapidă proporțional cu sporirea mobilității populației, a creșterii timpului de loisir și a diferențierii centrelor de interes (în special în raport cu vârsta) în cadrul fiecărei familii. În condițiile noastre nu e de așteptat o creștere prea importantă a actualei durate a programelor de televiziune, dar în cadrul acestor programe ponderea emisiunilor informative va spori indiscutabil, ceea ce în definitiv va intensifica procesele de reasezare ale presei scrise pe care le-am schițat mai sus.

Într-un cuvânt, există toate premisele ca în condițiile specifice țării noastre să asistăm la un fenomen pe care-l putem prelimina și pe plan mondial: trecerea de la perioada înfruntării diferitelor mijloace de comunicare de masă la perioada restructurării accesului la conștiința publică, la perioada unei noi definiri a funcțiilor specifice fiecărui mijloc de comunicare.

cadran

NOI PUBLICAȚII PERIODICE ÎN MAREA BRITANIE

Grupul de presă I.P.C. a anunțat că va lucra, la începutul anului 1974, câteva reviste feminine: „A.S.A. Lady“ pentru fete, „Woman's World“ pentru fete și tinere femei. Săptămânalul feminin „Ere“ va apărea sub egida grupului Morgan Gramplan. Vor apărea și două reviste destinate arhitecturii interioare: „Duo“ (750 000 exemplare) va fi editat de I.P.C. iar „Inhabit“ de grupul Link House Publications.

Apariția de noi publicații feminine engleze se explică și prin creșterea pe care au înregistrat-o în 1973 rețetele comerciale ale altor reviste feminine. E vorba de o creștere a acestora cu 15—20 la sută față de anul precedent.

studii și cercetări de presă

SEDUCȚIILE TEHNICII ȘI IGNORAREA OMULUI (II)

de GH. NOVAC

IMPLICAȚIILE TEHNICISMULUI

Prin profilare, maniera tehnicistă amenință să devină un manierism. O viziune și o reflectare tehnicizantă a realității. De aceea, voi încerca să arăt, pe scurt, câteva din principalele sale implicații negative. În plan etic și social, în plan ziaristic și uman. În fond însă, în plan politic.

PISTA GREȘITĂ A MANIEREI

Ziaristul care vede realitatea și o pune în pagină la modul tehnicist se angajează pe o pistă greșită. Și aceasta din două puncte de vedere.

Primul, în ordinea tehnicii. În articolele în care descrie o situație negativă în câmpul muncii ziaristul urmează, ca într-un algoritm inversat, firul cauzelor. El vrea să descopere, ca un bun specialist, cauza originară a relelor. Acest impuls derivă din însăși natura tehnicismului. De ce? Fiind descoperită cauza, ea poate fi eliminată. Și în acest fel, crede ziaristul, va cădea întreg șirul de cauze care generează fenomenele negative constatate. Numai că lanțul cauzelor este atât de lung încât, derulându-l ziaristul ajunge la verigi atât de îndepărtate, încât acționând asupra lor, eficiența este sau foarte târzie sau se pierde pe parcursul lanțului, datorită unor factori noi, intervenți după luarea măsurilor. Din acest motiv, în majoritatea cazurilor, ziaristii înșiși abandonează, în diferite puncte, firul cauzelor.

Dan Mateescu, în articolul citat (anexa nr. 1) merge pe firul cauzelor astfel: de la Banca română de comerț exterior (aglomerări de documente) → la întreprinderi de comerț exterior (același fenomen) → uzine și întreprinderi producătoare (lipsă de ansamble și subansamble, motoare de pompe) → la uzinele colaboratoare, furnizoare. Ziaristul se oprește aici. Firul cauzelor nu se termină însă în acest loc. Dacă vor fi anchetați cei din uzinele furnizoare se va vedea că ei n-au asigurat la timp, ritmic, ansamblele din cauza lipsei unor materiale ca: laminate, benzi și profile metalice etc. De aici, la metalurgie, de unde vom ajunge, în final, la întreprinderile pentru extracția minereului de fier sau a cărbunelui. Uneori se ajunge, din nou, la import. Mai are rost să acționăm aici pentru a regla circuitul documentelor de decontare la Banca

română de comerț exterior? Eliminarea deficiențelor în încasarea valutei din exporturile românești se face, în ordinea tehnicii, în cazul nostru financiar-contabile, prin măsuri corespunzătoare cauzelor existente în fiecare verigă, pe întregul lanț. Până când fenomenul dispare. Dar aceasta nu este treaba unui ziarist, ci a specialiștilor din bănci, întreprinderi și uzine, centrale, ministere.

În articolele care descriu o situație bună în procesul muncii ziaristul nu mai caută o soluție. El se silește să releve aici întreg convoiul de factori care au influențat rezultatele bune obținute. În acest caz el merge pe un fir tehnologic, operațional sau funcțional. În ambele situații însă ziaristul predă cititorilor lecții de tehnică și tehnologie, de organizare, de operaționalism etc. Aici se observă al doilea motiv pentru care tehnicismul rulează pe o pistă greșită. Este oare menirea ziaristului sau a ziarului de a preda asemenea lecții? Cred că nu. Dimpotrivă, e nevoie ca ziarul și ziaristul să se orienteze spre social și politic și nu spre tehnologic. Ziaristica este, în esență activitate ideologică și politică și nu una îngust informativă, limitată la tehnică și tehnologie. Or, așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea la consfătuirea de lucru a activului de partid din iulie 1971, făurirea conștiință a societății socialiste impune „intensificarea activității ideologice și educative, activitate care trebuie să aibă un rol tot mai important în formarea omului nou, în dezvoltarea conștiinței socialiste, în întreaga activitate de edificare a societății noastre noi“. În această direcție deci — a contribuției la formarea omului nou, a conștiinței socialiste — se deschide principalul drum ziaristului și ziarului. Dar pentru aceasta el trebuie să se refere la om și la conștiința sa, la societate și conștiința socială, la fenomenul social în primul rând, și nu la obiecte, tehnici, operații și fenomene fizice. Pentru aceasta este nevoie ca ziaristul să abandoneze tehnicismul. Fiindcă acesta îl duce pe o pistă greșită care îl îndepărtează de om.

IMPOSIBILITATEA UNEI SOLUȚII

Reflectind situații negative în procesul muncii, ziaristul caută o soluție. El uită însă că procesul muncii nu este altceva decât procesul realizării esenței umane, că acest proces este condus în mod conștient de către om. El caută soluția în ordinea obiectelor, a operațiilor și funcționalităților. Se lasă sedus de cauze și de înlănțuirea lor. Alunecă treptat de-a lungul algoritmului cauzelor. De aceea, el merge pe o pistă greșită. Ziaristul nu poate oferi în acest mod, în această manieră, care este cea tehnicistă, o soluție reală problemelor ridicate de producție, de muncă.

În disperare de cauză, el recurge la artificii. Iese din planul tehnicii și tehnologiei și intră în cel al comandamentelor sociale, administrative sau morale. El vrea să dea unor valori economice, care descriu fenomene concrete, o soluție bazată pe valori morale, care nu descriu, în acest caz concret, analizat de ziarist, realități existente, ci doar dezirabile. Altfel nu ar mai avea rost să indice sau să se refere la soluții morale, politice sau sociale. Se petrece în acest mod și în asemenea cazuri o confuzie de planuri între planul realului și cel al idealului. În ochii celor criticați, în ochiul specialistului, asemenea soluții apar evident ca o confuzie. Ei nu-i dau, practic, nici o importanță. În aceasta rezidă una din cauzele pentru care articolele tehniciste nu

sînt citite. Nu numai de cititorul obișnuit. Dar, în adevăratul sens — ca asimilare, cu consecințe pozitive — ele nu sînt citite nici de către cei în cauză.

O asemenea soluție oferă și Dan Mateescu în articolul pe care-l analizez. „Pentru toate aceste situații există o singură soluție“. Și o scrie cu aldine: „Așa cum fiecare unitate industrială solicită primirea la timp, ritmic și integral, a importurilor, cu aceeași exigență și responsabilitate trebuie tratată și problema ritmicității fabricației producției pentru export, a livrărilor și încasării acesteia“. Or, aceasta nu este deloc o soluție. Ea este mai degrabă, exprimarea unor nevoi, a unor exigențe. Ele sînt chiar exigențele în anchetarea cărora a pornit ziaristul. Fiindcă el a pornit de la nevoia ritmicității încasării contravalorii producției la export și ajunge, în final, cu totul paradoxal, în același punct. Dar oferind problema întregă, drept soluție general valabilă. Asemenea confuzii nu pot înșela nici un specialist. Fiecare ziarist ar trebui, înainte de a oferi soluții, să se gîndească mai întîi la valoarea lor practică și la felul în care vor fi ele primite de către cei criticați. Procedînd altfel, ziaristul nu face decît să scadă prestigiul ziarului la care scrie și, în ultimă instanță, însăși demnitatea presei.

De ce ajunge ziaristul, în articolele tehniciste, la o astfel de situație? Propriei manierei tehniciste, căutarea soluției îl pune pe ziarist în eșec. Fiindcă el nu are timp să găsească soluția reală a problemelor. În cele cîteva zile, iar la ziarele județene, în cele cîteva ore sau cel mult o zi, de care ziaristul dispune pentru documentare, el nu poate găsi o soluție pe care specialiștii o caută de săptămîni și luni de zile în șir. Dacă ar fi chiar atît de ușor de găsit această soluție, cu siguranță ea ar fi fost găsită și chiar aplicată, înainte de venirea ziaristului. Rămîn în afara acestei judecări, doar cazurile de indolență, de lipsă de răspundere. Dar aici ziaristul nu are nevoie să caute o soluție, ci să critice tocmai aceste tare morale ale celor în cauză.

Se relevă deci că tehnicismul este maniera lipsei de timp a ziaristului. Ea este o manieră a grabei, a ritmului rapid de lucru. Neavînd timp, sau avînd unul strict determinat, scurt, este mai operativ să vezi obiectele, operațiile, procesele și fenomenele în înlănțuirea lor generală și să le descrii sau să oferi o soluție, doar aparent reală, unor fenomene și probleme cu adevărat reale. Este mai ușor să vezi mașinile și instalațiile, firul procesului tehnologic, mereu același, în datele sale esențiale, sau lanțul unor factori și să pui toate acestea în pagină. E mai greu să abordezi omul, să-l înțelegi, să descoperi ceea ce-i este propriu, contribuția sa personală, progresele sale, gîndurile și sentimentele sale, într-un cuvînt devenirea omului, parcursul său real în procesul realizării esenței sale. Ocolînd omul însă, ziaristul se angajează pe o pistă greșită. El se orientează către lucruri, operații, fenomene și nu către oameni. Este evident însă că ziaristului nu lucrurile, procesele, operațiile etc. îi pot oferi soluții, ci numai oamenii.

PIERDEREA POTENȚIALULUI FORMATIV

Orice articol de ziar deține o structură informativă. Ea se constituie din tot ceea ce este informație în text: datele privind oamenii, locurile, obiectele, operațiile, realizările, timpul, întreprinderea etc. Structura informativă, într-un articol bine conceput, trebuie să fie un suport real, adecvat și sugestiv, pentru structura formativă a articolului. Aceasta din urmă se constituie din tot ceea ce este

în text comentariu, aprecieri, judecăți, valorificări, adică tot ceea ce în text acordă un sens elementelor structurii informative. În arhitectura unui articol bine realizat cele două structuri de rezistență se întretes în mod perfect.

În articolele scrise în maniera tehnicistă structura informativă devine însă un suport imaginar al structurii formative. De ce? Fiindcă structura informativă, în asemenea articole, nu cuprinde, pe lângă celelalte informații, și pe cele referitoare la om, la acțiunile, la gândurile și conștiința sa. Tehnicismul este chiar omiterea omului, ignorarea conștiinței sale, existența sa subiacentă. În acest fel structura informativă rămâne fără sens. Fiindcă, e știut, cel care dă sens este omul, sint faptele sale, este conștiința sa. Toate la un loc. Sens nu există în afara omului și a conștiinței sale. De aceea, structura informativă rămâne nudă, descoperită lipsită de o structură formativă. Ea își pierde deci rolul de suport al unor elemente formative. Ea își pierde astfel potențialul său formativ. Ea devine, pentru formarea omului, pentru devenirea sa, o structură informativă, e adevărat, dar numai atât.

Acest fenomen se observă cu deosebită claritate în articolul din anexa nr. 1. În el se înșiră un întreg lanț de procese și cauze, din aproape în aproape. Însuși articolul se desfășoară de-a lungul unui lanț causal. La nivelul nici unei verigi din acest lanț cititorul nu poate vedea ce face omul sau oamenii, cum acționează ei, ce gândesc, cum se simt în fața obstacolelor, care sînt inițiativele lor, ce creează pentru depășirea situației negative. Fiindcă doar aceste elemente contribuie la devenirea omului. Profesională și spirituală, etică și socială, adică politică etc. Dar nu! Omul în articolul tehnicist este scos în afara cauzei. El este redus la o voce care clamează algoritmul proceselor și operațiilor. Ca urmare, structura informativă rămâne fără nici un element formativ. Ea își pierde potențialul ei formativ. Ea rămâne, în articol, o prezență singulară, inaccesibilă. În fond, o structură nereceptată. Și vom vedea de ce.

MESAJUL CODIFICAT. NONRECEPTAREA

Simpla citire a unui articol nu înseamnă deja receptare. Fiecare articol are un mesaj. Acesta este formativ. El răsare, se înalță, dintr-o structură informativă. Receptarea mesajului implică, în primul rînd, cu necesitate, înțelegerea structurii informative. În general receptarea presupune înțelegere. Într-una din lucrările sale, Mihail Grădinaru afirma că „în întregul fiind, numai omul este dotat cu înțelegerea firii și numai el are nevoie de ea pentru a fi”⁸. Să subliniem ideea, deosebit de profundă, că pentru a fi, omul are nevoie de „înțelegerea firii”. Iar pentru aceasta omul este, continuă autorul, „astfel structurat încît ceea ce este mai propriu ființei sale se manifestă ca posibilitate intrinsecă de înțelegere a materiei, de sesizare a esenței materiei și conformare la ea”.

Psihologic, înțelegerea este reconstrucție. A înțelege și reține presupune a reface parțial, în intelect, gîndirea autorului. Aici a ziaristului. Vorbind de procesul de învățare la copil Jean Piajet a arătat că el „nu-și dobîndește cunoștințele esențiale decît prin acțiunile dirijate care îi permit să redescopere sau să reconstruiască, în parte, adevărurile, în loc să le primească gata făcute și digerate”⁹. Procesul

de învățare, care este unul de asimilare, la omul adult rămîne, în esență, același. A înțelege și a reține un articol tehnicist implică posibilitatea înțelegerii elementelor din care este construită structura lui informativă. Aceste elemente sînt prezente în articol. Numai că ele nu sînt explicate. Tehnicismul pornește de la premisa că orice cititor înțelege întreg algoritmul operațional pus în pagină. Faptul că Dan Mateescu începe articolul citat cu „cîteva adevăruri binecunoscute” atestă că el se adresează nespecialiștilor, adică tuturor cetățenilor. Numai că marea majoritate a cititorilor nu cunosc aceste concepte, operații, funcții, care sînt numai tehnice și care formează structura informativă a articolului său. Ar fi imposibil. Ar însemna să pretindem ca fiecare cititor să fie un bun cunoscător în toate ramurile de activitate, de la agricultură, cu multele ei subramuri, industrie, de asemenea extrem de diversă, cercetare și pînă la sociologie și alte științe. De aceea cititorul obișnuit, căruia i se adresează ziaristul, în general, nu dispune de elementele necesare, sau nu le poate folosi pentru a reconstrui gîndirea ziaristului. El nu are posibilitatea de a redescoperi, în mintea sa, adevărurile formulate de ziarist în articolul tehnicist. Fiindcă aceste adevăruri se bazează pe cunoștințe de specialitate. În acest mod deci structura informativă a articolului tehnicist nu poate fi receptată de către cititorul obișnuit, nespecialist. Mesajul unor asemenea articole îi apare cititorului ca un cifru, ca o spusă stranie, neinteligibilă. El are apariția și existența unui text codificat. El este un mesaj codificat.

De ce această situație? Fiindcă articolului tehnicist îi lipsește un liant. Este vorba de ceea ce leagă fiecare activitate umană de oricare om. În ce rezidă acest liant? Cu siguranță nu în obiecte, operații, funcții, procese etc., care sînt altele în fiecare gen de activitate omenească. Deci nu în obiectele și mijloacele de muncă diferite în fiecare ramură de activitate. Liantul este constituit din elementele comune oricărui proces de muncă. Acestea sînt tocmai cele legate de om, referitoare la om și la lumea proprie lui. Sînt elementele privitoare la intenții, scopuri, modalități de acțiune și gîndire, greutăți, depășiri de obstacole, bucurie, tristețe, insatisfacție, voință, încăpăținare, delăsare, plăcere, refuz, căutare, adormire, inteligență, opacitate de spirit, autodepășire, elan, ideal, interese, aspirații, dorințe, etc., etc. Dacă structura informativă cuprinde, pe lângă altele, și asemenea elemente, referitoare la om, ea devine inteligibilă, receptabilă, asimilabilă. Structura ei informativă, mesajul articolului poate fi înțeles, reținut, transformat în convingere. Aceasta acționează apoi asupra faptelor, devine o forță revoluționară, transformatoare a realităților din jur.

Poate că în aceasta constă, în principal, explicația audienței de care se bucură în rîndul cititorilor anchetele sociale din „Scînteia”, „Scînteia tineretului”, „România liberă”, din reviste politice și social-culturale, din presa locală etc. La fel se petrec lucrurile cu toate articolele presei care se referă la om. O puternică forță de penetrație în mase o are, tocmai datorită acestui lucru, pagina din „Scînteia” „Omul față în față cu exigențele eticii și echității socialiste”. Ea se referă în mod direct la om. În ea ziaristii pun problematica omului. De cele mai multe ori tarele sale morale, rămășițe ale orînduirii burgheze în conștiința și atitudinea sa. De aceea pagina este citită și înțeleasă. Ea este astfel intens formativă. Fiindcă orice ci-

8. Mihail Grădinaru: — Prolegomene la o poetică marxistă, Editura științifică, București, p. 178.

9. Jean Piajet: — Dimensiuni interdisciplinare ale psihologiei, Editura științifică, București, 1972, p. 212.

titor este capabil să înțeleagă, să recepteze și să asimileze mesajul acestor articole. El dispune de elementele necesare, care sînt cele referitoare la om — și care astfel se referă și la el însuși — pentru a reconstrui și a redescoperi gîndirea și adevărurile formulate de ziarist.

Din păcate, în articolele tehniciste ziaristii uită tocmai omul în calitatea sa de om. Ei uită tocmai „ceea ce este mai propriu ființei sale“, adică tocmai ceea ce-i dă omului posibilitatea de înțelegere a materiei și a propriei sale confruntări cu ea. Adică chiar ceea ce face posibilă devenirea omului. De aceea, tehnicismul, refuzînd sau ignorîndu-l, uitîndu-l, rămîne în afara omului. El îi apare omului ca un ceva straniu.

TENTAȚIA GLOBALULUI

Tehnicismul, am văzut, se ocupă de fenomene, de operații, de lucruri și funcții. Există în maniera tehnicistă tentația irezistibilă, naturală, a unei cantonări în global. Uneori, această tentație, confruntată cu realitatea, apare drept expresia unei iluzii.

La rubrica „Reducerea cheltuielilor materiale de producție, în obiectivul activității economice“, între altele, se spune: „Realizarea unor importante economii de materii prime și auxiliare, preocupă, zi de zi, pe fiecare muncitor al Fabricii de confecții din municipiul Botoșani. Efectele acestor eforturi sînt evidente. De la începutul anului și pînă acum s-au economisit... („Scînteia“, 27 mai 1972). Oare chiar așa stau lucrurile? Fiecare muncitor? Chiar zi de zi? Înseamnă că la această fabrică nu mai este nimic de făcut. Nici în ce privește creșterea eficienței pe mai departe, nici pe linie de educație comunistă, politică și ideologică. S-a ajuns la un punct limită în evoluția colectivului de aici.

Se observă deci cum tehnicismul, printr-o tratare globală a realității, devine expresia unei iluzii, aceea a unei cunoașteri a realității, cînd, de fapt, ea este ignorată în datele ei exacte. Aceea a unei realități perfecte, cînd aceasta este de fapt în curs de perfecționare. Tehnicismul, prin tentația sa spre global, este o modalitate de a ocoli problemele reale pe care le pune viața. Este un mod de a privi realitatea în flagrantă contradicție cu marxismul, cu concepția marxist-leninistă despre lume. Cum asemenea fenomene nu sînt specifice numai presei, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea la consfătuirea de lucru a activului de partid din iulie 1971 arăta că: „Nu are rost să ocolim problemele care se pun în viață... este necesar să le interpretăm corespunzător în spiritul concepției noastre despre lume și viață, a materialismului dialectic și istoric, să dăm răspuns la întrebările care se ridică în legătură cu aceste fenomene“.

Un astfel de răspuns necesită și maniera tehnicistă, mai ales că, ignorînd omul, acțiunea și conștiința sa, se ignoră de fapt realitățile, așa cum există ele pe teren. În articolul citat mai sus, spre exemplu, se ignoră posibilitățile reale ale colectivului de muncă de la Fabrica de confecții din Botoșani, capacitatea lui de creație, de invenție, de depășire. Fiindcă tehnicismul lasă în afară posibilitățile reale ale omului. Pentru că el nu se referă la om. De aceea, el este desmințit de înseși realitățile pe care le trece cu vederea.

REIFICAREA ARTICOLULUI

Din cîmpul larg al realității ziaristul culege, în maniera tehnicistă, cu preponderență, datele și re-

feririle la obiecte, la fenomene, la operații etc. În acest fel întregul articol devine o înșirare de obiecte, de cifre, o înlănțuire de operații, de cauzalități. El devine o colecție de concepte tehnice și tehnologice. Textul articolului este umplut, uneori pînă la saturație, cu imaginea lucrurilor și fenomenelor. Acest text vorbește de cele mai multe ori, în mod obsesiv, de lucruri și operații, de procese și fenomene. Este chipul în care articolul tehnicist se reifică.

Reificarea articolului derivă din obiectologie. Nu înseamnă aglomerare, de date, de cifre, despre materiale, mașini și instalații, agregate, dispozitive, operații tehnice și tehnologice. Ea este descrierea obiectivistă, rece a lucrurilor și fenomenelor, a operațiilor și funcțiilor.

Considerînd datele teoriei informaticii, aglomerarea reifiantă din articolele tehniciste duce la creșterea entropiei receptării. Toată această aglomerare de date se exercită ca zgomot perturbant pe canalul de transmitere și receptare a mesajului exprimat în articol. „Lăsată fără supravegherea etică a omului, spunea Henri Wald, tehnica modernă încetează să mai servească umanizării și trece de partea entropiei“¹⁰. Ea va ajunge să servească, aș adăuga, reificării, și, mai departe, blocajul receptării, de către ziarist, a realității. De către cititor a mesajului din articol. În maniera tehnicistă a presei, tehnica servește reificării articolului de ziar. Pe plan psihologic, acest fenomen generează oboseala cititorului. Mai devreme sau mai tîrziu aceasta are drept efect un refuz. Cititorul ajunge, treptat, la o stare de refuz constant al articolelor scrise în maniera tehnicistă.

DEZUMANIZAREA ZIARISTULUI

Făcînd obiectologie, în viziunea tehnicistă a realității, ziaristul devine o simplă mașină de înregistrare. A obiectelor, operațiilor, fenomenelor etc. El selectează din cîmpul realității numai ceea ce se referă la lucruri. Fiindcă el coboară în lumea lucrurilor.

Păstrînd o aparență de autonomie și luciditate, ziaristul predă de fapt armele. Se predă pe el însuși obiectelor. El se lasă sedus, cucerit de lucruri și operații, de fenomene și cifre. El acceptă, poate fără să-și dea seama de consecințe, invazia lucrurilor. Ele ajung atunci să domnească în spiritul său și, de aici, în articolul său. O domnie austeră, tiranică, lipsită de nuanțe, de omenesc.

Pentru slăbiciunea sa, pentru lipsa sa de măsură, lucrurile își iau însă revanșa asupra ziaristului. Alegînd și punînd în pagină lucrurile și nu omul, operațiile tehnice și tehnologice și nu acțiunile omului, ziaristul se dezumanizează. Fiindcă el, în munca sa, în realizarea esenței sale umane, iese din lumea oamenilor și coboară, complăcîndu-se, în aceea a lucrurilor. Trăind ani la rînd sub imperiul unor obișnuințe impuse de maniera tehnicistă, ziaristul profesează neconținut un anumit mod de documentare, un anumit mod de a vedea și de a scrie. El alege și realizează, în esență, un anumit fel de a munci, de a se manifesta ca specie. Adică o anumită viață generică.

În această zonă de realitate, care este cea a vieții sale generice, ziaristul trece însă de partea lucrurilor, operațiilor, proceselor și fenomenelor etc. Trădînd oamenii, el trădează ceea ce e mai bun în el însuși. Ziaristul se trădează astfel pe sine ca om.

10. Henri Wald :

— Homo significans, Editura enciclopedică română, București, 1970, p. 27.

În acest proces viziunea lui asupra lumii tinde să se constituie ca o viziune a lucrurilor, operațiilor, proceselor etc., care există fără oameni. Încercînd să comunice cu ei, el le oferă mesaje codificate, imagini neinteligibile, nereceptabile. Tăindu-și astfel, prin însăși maniera sa, resursele și firele comunicării, ziaristul diminuează neconținut, în spiritul și în faptele sale, șansele de manifestare vie a valorilor umane. Ele nu se mai manifestă nici în articolele sale. În acest chip și în acest timp ziaristul se dezumanizează. În viața sa generică el se desobișnuiește de prezența omului. Și cum arată articolele sale, poate trăi fără ea.

VIZIUNEA DEFORMANTĂ

Maniera tehnicistă se constituie într-o imagine deformantă. Ea ajunge la cititor ca viziune deformată și deformantă a realității. Aceasta din două puncte de vedere.

În primul rînd, ziaristul prezintă, prin modalitatea tehnicistă, imaginea unei lumi în care omul este ignorat, are o poziție subiacentă, sau din care omul lipsește. Realitățile din societatea noastră nu sînt însă nicidecum așa. Nu aceasta este adevărata lor imagine. Dimpotrivă, scopul declarat, conștient, al acțiunii materiale și spirituale în societatea noastră, tot ceea ce se face în cadrul ei, cu avizul ei, este omul, dezvoltarea sa multilaterală, înflorirea personalității sale. De aceea, în ordinea realului, tehnicismul este o imagine deformantă. În ea realitățile nu se văd așa cum există ele practic în viață.

Dar tehnicismul este o imagine deformantă și în ordinea umanului. Aceasta în două sensuri. Primul, în felul în care prezintă, atunci cînd o face, imaginea omului. Ea este, cum s-a văzut, una schematică, reducționistă, limitată, nenuanțată, egală mereu cu ea însăși, șablonardă. Ea ne oferă privirii o existență deformată a omului.

În al doilea sens, imaginea tehnicistă a realității cantonează omul, în calitatea sa de cititor, în lumea lucrurilor. Ea îl poartă printre obiecte, operații, funcții, procese și fenomene. Ceea ce se referă la om, la ceea ce este mai bun în om, cititorul nu poate vedea în articolele scrise în maniera tehnicistă. De aceea, coborît între lucruri, îndepărtat de lumea omului, cititorul suferă o pierdere interioară de umanitate. Imaginea tehnicistă deformează în acest fel însuși universul spiritual al cititorului.

IV.

Prin implicațiile sale negative, prin viziunea sa deformată și deformantă, tehnicismul nu constituie, realmente, o soluție de presă la sarcinile transpunerii în practica activității ideologice, cultural-educative, a principiilor generale, de maximă importanță, ale politicii partidului nostru. Tehnicismul nu este de fapt o soluție de comunicare în masă a unor adevăruri și a unor realități într-un mod adecvat marxismului, filozofiei marxist-leniniste. Și aceasta prin însăși esența sa. Ca urmare, el trebuie în scurt timp depășit. E nevoie pentru aceasta de soluții. Este tocmai ceea ce vom încerca să formulăm în continuare.

CONDIȚIILE UNEI DEPĂȘIRI

Ce să fie această depășire? Ce fel de condiții ne impune ea nouă, ziaristilor? Acelea ale unui refuz integral al tehnicismului? Acelea ale negă-

rii oricărei valori ale imaginii pe care tehnicismul ne-o oferă despre realitate? Răspunsul la aceste întrebări este cu certitudine negativ. Și iată de ce.

Ziaristul reflectă prin maniera tehnicistă realități obiective ale societății noastre. Mai precis, el relevă un evantai de fenomene reale din procesul muncii. El aduce, prin maniera sa, dovezi incontestabile, în planul presei, a pătrunderii tot mai adînci în producție a științei și tehnicii. Ale transformării acestora, cum arătau Marx și Lenin, în autentice forțe de producție. Tehnicismul este chiar punerea în pagină a tehnicii și tehnologiei, care și-au cîștigat un drept de viață profundă și fertilă în cîmpul muncii. Ziaristul reflectă astfel continua și tot mai adîncă industrializare, mecanizare și automatizare a producției. El arată progresele acesteia, ale cercetării științifice și aplicării rezultatelor ei în procesul muncii. Nu sînt străine de tehnicism nici ergonomia, studiul muncii, organizarea superioară, științifică a producției și a muncii etc. El ne oferă zilnic, date despre realizările obținute de oamenii muncii în aceste domenii. El relevă progresele unor colective întregi de muncă din fabrici și uzine, de pe șantiere, din agricultură și din celelalte ramuri economice în aplicarea celor mai avansate și eficiente cuceriri ale tehnicii și tehnologiei moderne, obținute pe plan național sau internațional.

Ziaristul poate să ne ofere deci, în tehnicism, ceea ce este mai nou, mai modern și progresist în aspectele materiale ale muncii. El caută să reflecte lupta împotriva a tot ceea ce este vechi în tehnica producției. Imaginea tehnicistă însăși este tocmai expresia noului, a pătrunderii rapide și pregnante a acestuia în procesul muncii. Această imagine este greșită doar într-un singur punct. Ce e drept, într-un punct de importanță fundamentală. Eroare datorată unei absențe esențiale: aceea a omului, a conștiinței și acțiunilor sale și rolul lor primordial. Și, cum este firesc, tot de aici pornesc condițiile unor soluții pentru depășirea impasului tehnicist.

PRINCIPIUL ECHILIBRULUI STRUCTURAL

În formularea acestei prime soluții pornim de la faptul că tehnicismul este, în mod evident, o lipsă de măsură față de real. El se instituie printr-o pierdere de echilibru. Între materie și om. Între materie și conștiință. Mai precis, între tehnică și tehnologie pe de o parte, omul și conștiința sa pe de alta. Dar, în procesul muncii, în real, tehnica și conștiința omului sînt inseparabile. Mai mult, ele sînt co-esențiale pentru posibilitatea acestui proces. Le poate despărți doar o neînțelegere. Le unește însă, în procesul real, o corelație esențială.

Apare limpede de aici că ziaristul care scrie în maniera tehnicistă își construiește imaginea sa despre realitate tocmai în acest punct de neînțelegere. Fiindcă ziaristul, în această situație, nu a înțeles, înainte de a așterne primul cuvînt pe hîrtie, că realitățile despre care scrie el constituie un proces unitar, un proces de muncă. Că acesta nu este un proces oarecare, ci tocmai procesul realizării esenței umane. Adică, tocmai procesul în care se realizează ceea ce este mai propriu ființei omului. Ziaristul uită că, de fapt, cîmpul muncii este unica zonă de realitate generică a omului. Că aici omul, formîndu-se, devine. Că înaintea devenirii obiectelor (progres tehnic) sau simultan cu aceasta, realul impune devenirea omului (progres etic, politic, cultural, profesional, social etc.). Că în procesul muncii aceste deveniri nu pot fi rupte una de alta.

Prin neînțelegerea și nerespectarea acestor fenomene esențiale, ziaristul se situează într-o zonă despărțitoare. Lucru care îi lasă puține șanse de a fi înțeles, de a fi receptat, de a fi eficient. De aceea, cred că una din soluțiile problemei tehnicismului o constituie reinstituirea echilibrului dintre om și lucruri, operații, fenomene etc., dintre acestea și conștiința și acțiunea omului. În plan ziaristic, această exigență, firească în procesul muncii, se exprimă prin ceea ce am denumi principiul echilibrului structural al articolului. Acest principiu cere ca între structura informativă și cea formativă a articolului de ziar să existe un echilibru cantitativ și calitativ într-un cadru procesual real. Cantitativ ca informație, calitativ ca interpretare și dezbateră a informației din articol. Adică, în structura articolului să existe un echilibru firesc între ceea ce se referă la obiecte, procese, tehnici și tehnologic și ceea ce se referă la om, la conștiința și acțiunile sale.

Echilibrul de care vorbim nu trebuie imaginat neapărat ca o măsură de maximă precizie, rigidă, fixistă, ca o dogmă. El trebuie să fie o îmbinare naturală, o țesătură inseparabilă, perfectă, de fapte și gânduri din care să rezulte imaginea procesuală, pregnantă și sugestivă înfruntării omului cu materia. Echilibrul cere ca în arhitectura articolului să pulseze cu forță și emoționant tensiunea umană, transformatoare a acestei înfruntări, existență întotdeauna în procesul muncii. În această înfruntare omul însuși se transformă. În sensul și în funcție de relațiile sociale, de modelul pe care societatea îl pune în fața lui. Această tensiune și această înfruntare sînt profund formative. Ele fac posibilă devenirea omului.

Imaginea, construită în acest mod, a procesului muncii se înscrie cu adevărat în dialectica reală a muncii. Cele mai bune și mai reușite articole fac tocmai acest lucru. Deosebit de sugestiv este în acest sens reportajul lui Neagu Udroi „Noaptea Smîrdanului“ din „Știința tineretului“ (28.IV. 1973). El evocă, pe aproape o pagină de ziar, un peisaj al muncii. Este vorba de operațiunea de deșarjare a fontei. Dar imaginea ei nu este tehnicistă, nu cuprinde numai înșirarea tehnologică, algoritmică a operațiilor care compun deșarjarea, ca și cum ele s-ar desfășura de la sine. Firește că reportajul conține și pasaje cu conținut tehnic.

Ca urmare, omul este prezent aici în datele sale esențiale. Adică în cele care reflectă realizarea esenței sale. Este prezent peisajul muncii, dar și, mai ales, tensiunea muncii, tensiunea dintre om și materia pe care o transformă. De aceea, articolul este intens receptabil, în mesajul său, asimilabil și, ca urmare, intens formativ.

Ni s-ar putea reproșa că în articolele bazate pe principiul echilibrului structural s-ar părea că omul este pus pe același plan cu lucrurile, procesele, fenomenele etc. Adică exact cum se întâmplă în articolele tehniciste. Există însă o deosebire esențială. În articolul tehnicist omul este pus pe același plan cu lucrurile în sensul că el însuși este tratat ca un lucru oarecare, iar acțiunile sale sînt prezentate ca înscriindu-se într-un lanț causal strict determinat de operații tehnice și tehnologice. Omul și acțiunea sa apar ca elemente într-un flux operațional în care el și conștiința sa nu mai contează decît ca simple elemente ale fluxului sau sistemului care par să se desfășoare singure, de la sine. Dimpotrivă, în articolele care respectă principiul echilibrului structural, omul este pus pe același plan cu lucrurile în sensul

că, și aici este deosebirea, esențială, despre el și acțiunile sale se vorbește tot atît de mult ca și despre lucruri, operații, fenomene etc. Dar cum? Total diferite de primul caz. Aici omul este prezentat ca stăpîn, ca ființă conștientă care concepe și conduce fluxul tehnic și tehnologic, care manevrează și transformă materia. Aici respiră tocmai patosul și tensiunea acestei transformări conștiente, adică tocmai dominația omului în raport cu obiectele, tocmai forța și capacitatea sa creatoare în descoperirea și aplicarea noului, a tehnicii și tehnologiei cele mai avansate.

De aici se vede că, în ce privește tehnica și tehnologia, arta ziaristului constă în prezent în capacitatea de a valorifica potențialul profund formativ al acestora. Adică în a releva personalitatea omului în acest context nou al zilelor noastre, care este cel al tehnicii și tehnologiei, al accelerării descoperirii și aplicării noului, nu numai în producție, ci în întreaga viață, al folosirii, în interesul său, a celor mai mari cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. La acest nivel, superior, al înfruntării dintre om și materie, în care omul se folosește de tehnică și tehnologie și nu acestea de el, personalitatea omului este, și trebuie să fie, subliniată și nu diminuată. Artă ziaristului constă în modul cum știe să vadă acest context și să sublinieze personalitatea omului, posibilitățile dezvoltării și înfloririi sale multilaterale. Menirea socială a ziaristului este aceea de a ne oferi imagini emoționante ale acestei ieșiri în lumină a omului, deasupra tuturor lucrurilor.

PRINCIPIUL STRUCTURII BIUNIVOCE

În articolele tehniciste ziaristul pune accentul, cantitativ și calitativ, pe relevarea lucrurilor, operațiilor, proceselor. Respectînd principiul echilibrului structural, el reîntronează o stare firească, normală, a dialecticii reale în procesul muncii. El își deschide astfel porți largi pentru a sublinia condiția superioară a omului zilelor noastre, aceea a devenirii sale în contextul unei noi complexități, care este acela al cuceririi și aplicării, în favoarea sa, a tehnicii și tehnologiei, a științei contemporane.

Este posibilă însă și o a treia situație. Acea în care ziaristul ar pune accentul, cantitativ și calitativ, pe relevarea acțiunilor și faptelor, a gândurilor și sentimentelor omului. Articolul ar reflecta, în acest caz, un parcurs al omului și acțiunilor sale, a conștiinței sale, printre lucruri, operații, fenomene etc., înglobîndu-le ca pe elemente necesare ale parcursului său. Alteori, articolul ar putea reflecta un parcurs al omului pe deasupra lucrurilor, dar nu ignorîndu-le, exilîndu-le din sfera existenței sale.

Asemenea articole pun în mod explicit, deschis, problema unei atitudini față de muncă. În orice caz, a unui comportament în procesul muncii. Așa este, spre exemplu, articolul lui Mircea Bunea „Un inginer se gîndește la 1980...“ („Știința“, 10 iulie 1972, vezi anexa nr. 2). Acest articol se referă numai, sau aproape numai la om, la ceea ce gîndește și la ceea ce face el. În fond la atitudinea sa față de muncă. Accentul principal este pus pe ceea ce face și gîndește omul. Aproape întregul articol nu este decît informație. Adică el nu posedă decît o singură structură. Structura formativă, partea de interpretare, valorificare, stabilire a unui sens al informațiilor, este extrem de redusă. Ea este minimă, aproape neglijabilă. Asemenea ar-

țicole, ca și cele scrise în maniera tehnicistă, sînt monostructurale. Ele nu dețin decît structura informativă.

Există între ele însă o deosebire esențială. Datorită faptului că monostructura informativă a articolelor tehnice cuprinde doar datele referitoare la obiecte, operații, procese, fenomene, fără cele referitoare la om, la acțiunea și conștiința sa, ea își pierde posibilitatea de a fi receptată, asimilată, transformată în convingeri și fapte. Mesajul lor uman, politic, etic, social, rămîne un mesaj codificat, închis în armura unor concepte, date și referințe de strictă specialitate. Este o armură tehnică și tehnologică. Dimpotrivă, specialitatea conceptelor, datelor și referințelor cuprinse în monostructura informativă a articolelor care prezintă doar imaginea omului, parcursul său, al acțiunilor și gândurilor sale, este una general umană. Dacă se poate spune așa, ea este o specialitate înțeleasă de toți, adică o specialitate a tuturor. De aceea, apreciez că un asemenea gen de articole poate constitui o a doua soluție care se poate da, în practica ziaristică, tehnicismului, manierei tehnice. Această soluție constă deci într-o structură informativă referitoare, prioritar și preponderent, la om, la conștiința și la acțiunile sale. Meritul ei esențial este acela că, fiind o structură informativă, ea este prin ea însăși, simultan, și o structură intens formativă. Ea este o structură biunivocă, adică îndeplinește cele două roluri esențiale ale presei: acela de a informa și, în același timp, de a forma.

Acest rol biunivoc al unei monostructuri informative este posibil, în mod exclusiv, datorită faptului că ea se referă la om. Fiindcă datele informative pe care le oferă articolul despre, în acest caz, ing. Simion Săpunaru și ceea ce gîndește el, despre el și despre alții, ceea ce face el și ce face alții, felul în care vede el destinul unei uzine, cea a lui, adică viitorul, al uzinei și deci al lui, ce și cum trebuie făcut ca să fie realizat acest viitor, dețin în ele însele un profund potențial formativ. Fiindcă din ele, fără alte explicații, dezbateri sau interpretări, orice cititor, înțelegîndu-le, pentru că se referă la ceva omenesc, află nemijlocit cum să gîndească bine, pentru el și pentru viitorul lui, ca și cum să facă bine, pentru el și pentru uzina lui, ce comportare bună să aibă, pentru el și pentru tovarășii lui. Economia și limpezimea unor asemenea articole, caracterul lor deschis, lipsa părții de comentariu, care poate fi uneori didacticist, de lecție pedagogică, fac din articolele bazate pe principiul structurii biunivoce una dintre cele mai bune soluții practice, aproape ideale, care poate fi oferită pentru depășirea impasului tehnicist.

Este posibil, desigur, ca această depășire să se poată produce și prin intermediul altor soluții. E posibil ca înseși condițiile depășirii tehnicismului să impună găsirea și formularea altor soluții. Deocamdată nu le-am găsit decît pe cele prezentate în studiul de față. Rămîne deci, pentru mine, un subiect de meditație și analiză în continuare. Dar, neîndoicînd, nu ar fi rău, dacă acest lucru ar putea constitui un subiect de dezbateri, poate în cadrul unui simpozion sau sesiuni de comunicări, pentru un număr cît mai mare de redactori din presa centrală și locală. Nu este exclus ca această dezbateri colectivă, prin valorificarea mai multor puncte de vedere, să găsească noi și eficiente soluții manierei tehnice. Nu ar avea de cîștigat decît presa noastră. Adică, de fapt, contribuția ei la transpunerea în practică a sarcinilor puse actualmente de partid în fața comuniștilor, a întregului

nostru popor privind edificarea omului nou, pe baza principiilor de viață și comportare ale comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Anexa 1

(„Scinteia”, 20 aprilie 1973).

MARFA S-A EXPORTAT, CLIENTUL E MULȚUMIT, DAR... INCASAREA OPERATIVĂ A VALUTEI POATE FI PRIVITĂ CU INDIFERENȚĂ ?

— O anomalie cu doi părinți: birocratismul și carențele în spiritul comercial —

Începem rîndurile de față prin cîteva adevăruri bine cunoscute: pentru realizarea producției planificate, numeroase întreprinderi folosesc — alături de resursele materiale indigene — unele materii prime și materiale din import. Se știe, de asemenea, că din import sînt aduse și o serie de utilaje, instalații și echipamente destinate unor noi obiective industriale sau modernizării celor existente. Toate aceste materiale și utilaje, pe măsură ce sosesc în țară, trebuie, desigur, achitate neîntîrziat furnizorilor străini. Din ce fonduri ? În cea mai mare parte, din cele obținute în urma exporturilor românești către beneficiarii de peste hotare. Se impune, deci, respectată această corelație obiectivă: **desfășurarea normală a producției ca și execuția unor investiții sînt condiționate de realizarea ritmică a aprovizionărilor din import, iar achitarea acestora necesită asigurarea din export a fondurilor corespunzătoare, respectiv incasarea rapidă și ritmică a contravalorii mărfurilor exportate.**

Teoretic, nimeni, dar absolut nici un lucrător din întreprinderile productive sau din unitățile de comerț exterior nu contestă însemnătatea acestei corelații obiective. Practic însă incasarea ritmică a contravalorii mărfurilor exportate este influențată negativ de multiple neajunsuri, situate între extremele: pe de o parte, în ultima zi a fiecărei luni se produce o adevărată aglomerare de documente de decontare la extern și, pe de altă parte, nu sînt rare cazurile în care unele unități producătoare și întreprinderi de comerț exterior pur și simplu omit să urmărească incasarea contravalorii exporturilor.

— În ziua de 31 martie a.c. valoarea documentelor de decontare la extern, depuse în bancă de întreprinderea de comerț exterior „Autotractor” din Brașov, a reprezentat 46,2 la sută din întregul export realizat de această unitate în luna martie — ne spunea tov. Ion Tișler, director în Banca română de comerț exterior. În cazul întreprinderii „Electronum”, procentul respectiv a fost 64,2 la sută, la „Mașinexport” — 50 la sută, la „Mecanoexport” — 43,6 la sută, la „Românoexport” — 42,1 la sută ș.a. Cu alte cuvinte, timp de 30 zile din luna martie unitățile amintite — din construcțiile de mașini și din industria ușoară — au depus circa jumătate din documentele de decontare la extern, iar în ultima și... aproximativ cealaltă jumătate.

Această „avalanșă” are drept consecință imediată, directă, **întîrzierea încasării contravalorii mărfurilor exportate**; întîrziere determinată de imposibilitatea prelucrării — de către personalul bancar — într-o singură zi a unui volum uriaș de documente de decontare (de 6—7 ori mai mare decît capacitatea de prelucrare zilnică a băncii), ca și de faptul că, datorită grabei cu care se întocmesc, în ultimele zile ale lunii, de către întreprinderile de comerț exterior, documentele respective conțin adeseori greșeli față de condițiile din contract — ceea ce le face inoperabile.

De ce se depune o prea mare parte din documentele de decontare la extern abia în ultima zi a lunii ?

Ștefan Frînculescu, director adjunct la întreprinderea de comerț exterior „Electronum”: „Răspunsul este simplu; la rîndul nostru primim aceste documente de la unitățile care produc pentru export în ultimele zile ale lunii. Nu putem fi invinuiți că noi sîntem cei care provocăm întîrzierea încasării contravalorii mărfurilor exportate. Dimpotrivă, noi, comercianții, sîntem direct interesați să depunem cît mai iute documentele la bancă, deoarece de aceasta depinde îndeplinirea planului întreprinderii, care este o condiție pentru încasarea salariilor; ca să nu mai vorbim că întîrzierile în depunerea documentelor la bancă se penalizează”.

Stelian Postelnicu, director adjunct la întreprinderea de comerț exterior „Mecanoexport”: „Toate — sau aproape toate — neajunsurile în domeniul neritmicității decontărilor la extern pornesc din uzine. Concret, în cazul fabricației de unicate, ciclul de producție se încheie, de cele mai multe ori, în ziua de 30 a lunii și atunci se face livrarea la export, se întocmesc documentele de plată. Asemenea deficiențe se mențin și în cazul producției de serie — vagoane de cale ferată ș.a.”

La Uzina de pompe din Capitală, bunăoară, unde, la 31 martie a.c. s-au întocmit documente de decontare pentru aproape jumătate din întregul export al lunii respective, tov. **Andrei Pănoiu**, directorul comercial al unității, ne spunea:

— De regulă, primim motoarele necesare pompelor în ultima decadă a lunii (furnizor: Uzina de mașini electrice din București). Ca urmare, abia atunci putem livra pompele la export. În luna martie am întâmpinat și unele dificultăți financiare — pe care ni le-au provocat o serie de beneficiari ai produselor noastre — și nu am avut fondurile pentru a plăti transportul pe calea ferată al mărfurilor destinate exportului.

Aceleași cauze — același efect și la Uzina de vagoane din Arad și uzina de utilaj chimic „Grivița roșie” din București, la U.R.E.M.O.A.S. din Capitală sau la întreprinderea „Feroemail” din Ploiești, de unde, în ziua de 31 martie a.c., au pornit spre întreprinderea de comerț exterior „Mecanoexport” tot atâtea documente de decontare la extern, cât în celelalte 30 de zile ale lunii respective. Pentru toate aceste situații există o singură soluție. **Așa cum fiecare unitate industrială solicită primirea la timp, ritmic și integral, a importurilor, cu aceeași exigență și responsabilitate trebuie tratată și problema ritmicității fabricației producției pentru export, a livrărilor și încasării acesteia.** Nu poți avea dreptul, ignorând obligațiile ce-ți revin din prevederile legale.

Sînt numeroase alte cauze care contribuie la menținerea acestor stări de lucruri. Amintim cîteva din ele: **existența unor decalaje între data livrării la export și momentul în care documentele de decontare la extern se trimit la întreprinderea de comerț exterior** (Uzina mecanică Mirșa: 17 zile întârziere, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului din Tg. Jiu: 7—10 zile ș.a.), sau **între primirea acestor documente de către întreprinderea de comerț exterior și depunerea lor la bancă** (de pildă, „Auto-tractor”: 22—27 zile, pentru livrări la export ale Uzinei mecanice Mirșa; compartimentul de export al Centralei industrialei bumbacului — 20 zile, pentru expedieri realizate de șesătoria „Dacia” din București ș.a.); **nerespectarea în întregime de către unii furnizori din țară a clauzelor prevăzute în contractele externe** (contravaloarea a 3 instalații de foraj exportate de uzina „1 Mai” din Ploiești, bunăoară, nu a fost încasată la timp, deoarece nu s-au expediat beneficiarului extern și unele ansamble cu care aceste instalații trebuiau echipate); **totodată, la încheierea contractelor externe, unii din furnizorii noștri** (Uzinele de fibre sintetice din Săvinești și Iași, bunăoară) **nu au stabilit clauze asigurătorii, ceea ce a permis unor beneficiari străini să amine sau chiar să refuze în mod nejustificat plata mărfurilor cumpărate**; în fine, în aceeași ordine de idei, ar mai trebui amintită **insuficiența preocupare a unor unități productive exportatoare și întreprinderi de comerț exterior pentru creșterea ponderii acreditivului** (de dorit, cu domiciliul la Banca română de comerț exterior) **în totalul formelor de decontare și livrărilor la export.**

Trebuie spus lucrurilor pe nume: **cu justificări nu se poate îndeplini panu de încasări voluntare.** Este inadmisibil să se mai tolereze o asemenea situație — atît timp cît se pune problema parcurgerii cît mai rapide și ritmice, eșalonate, a acestui circuit, asigurîndu-se astfel posibilitatea încasării operative a sumelor în valută de la beneficiarii străini, bază sigură pentru formarea la timp a resurselor prevăzute în planul de încasări valutare și în balanța de plăți externe. **Nici o centrală, nici o unitate industrială sau întreprindere de comerț exterior nu poate să considere că răspunderea ei încetează odată cu livrarea mărfurilor la export. Maximă grijă și operativitate trebuie să dovedească, deopotrivă, pentru încasarea contravalorii produselor exportate.** Nu trebuie să se piardă nici o clipă din vedere că aceasta este o modalitate importantă pentru menținerea echilibrului planificat al balanței de plăți externe, sarcină de prim ordin în domeniul comerțului exterior.

DAN MATEESCU

Anexa 2

(Scinteia, 10 iulie 1972).

UN INGINER SE GINDEȘTE LA 1980...

Ce știam despre el: că are 38 de ani, este căsătorit și tată a doi copii, că aici, la „Tractorul”, a venit după ce a terminat, în 1959, tot la Brașov, „automobile și tractoare”, dar că face mai mult treabă de inginer „tecemist”, că în 1962 a fost primit în partid, că are două invenții, că este unul din cei mai buni specialiști în redimensionarea spațiilor de producție și că i-a adunat pe tineri în cadrul clubului „Tehnum”. Cam asta-i ce știam. I-am spus:

— Să zicem că n-ai fi în uzină de 13 ani, ci mai de curînd. Că ai fi un proaspăt absolvent al facultății. Cu ce ai începe, ce-ai face, în primul rînd?

În primul rînd, m-aș apuca virtos de treabă și aș încerca să fac mai mult decît mi s-ar cere. Pentru că unor tineri le intră în cap că, gata, sînt ingineri pe deplin formați din prima zi și dacă reușesc cînd vin în uzină să se achite de sarcinile de serviciu au făcut mare lucru...

— Și nu-i așa?

— Nu, nu este! Indiferent ce ești, muncitor, inginer sau altceva, dacă-ți vezi doar de „cărămida” ta nu faci mare lucru. Trebuie să-ți propui mult mai mult, tocmai ca să-ți îndeplinești

corect sarcinile de serviciu. Altfel și se întorc împotriva...

— Nu înțeleg.

— Viața trebuie văzută în devenire. Producția e viață. Uite de exemplu: producem tractoare: din ce în ce mai multe, diverse, mai bune...

Tractorul corespunde tehnic, estetic, funcțional sarcinilor de azi. Dar miine? Performanțele trebuie dublate, triplate. Altele sînt cerințele, miine. Dacă bați pasul pe loc, dacă produci în 1980 la nivelul lui '72, cine te mai cumpără? Nu se întoarce totul împotriva ta?

Și asta pentru că mai sînt din ăștia care-și spun: „Azi mi-am făcut datoria fiindcă mi-am îndeplinit sarcinile de serviciu”. Păi tocmai d-ăia nu și-au făcut-o, fiindcă și-au îndeplinit doar sarcinile. Important e să-ți propui cît mai mult și să realizezi ce și-ai propus. Parafrazînd un proverb „spune-mi ce-ți propui, ca să-ți spun cine ești”.

Noi ne-am propus anul ăsta să dăm cu 2000 de tractoare mai mult peste plan, iar pînă la 19 iulie să dăm 1000 dintr-ele...

— Cum faceți? Uzina, cel puțin în perioada asta, rămîne aceeași, oamenii de asemenea.

— Da și nu. Da, pentru că, într-adevăr, nu cheltuim nimic în plus, sau dacă cheltuim facem așa să ne coste cît mai puțină autototare, noi linii ergonomice, redimensionarea spațiilor productive.

— De unde știi c-o să vă țineți de cuvînt? Spune-mi, personal, ce-ai făcut?

— De ieri am început să ne autototăm cu un atelier de autototare. Săptămîna viitoare-i gata.

— Spuneai că există unul, o secție chiar, pe uzină. Ce-ți mai trebuie?

— ăsta-i „personal”. Și tot „personal”, printre altele: am o mașină care costă acum 150000 lei. În atelierul nostru îi face niște modificări în valoare de 20000 lei. Știi ce iese? O mașină pentru care, dacă am cumpăra-o, am plăti 1 milion. Totul proiectat și executat în secție. Să vii s-o vezi.

— Promit. Și oamenii ce spun, sînt de acord?

— Majoritatea da, puțini nu...

— De ce? Cine-s „puținii”?

— Simplu: nu știi? Fiindcă-i mult mai ușor să nu faci un lucru decît să-l faci. Iar „puținii” sînt cei care zic „eu mi-am îndeplinit sarcinile de serviciu pe azi”.

— Spune-mi ce-ți propui, ca să-ți spun...

— ...Cine sînt? Păi știi. Inginer Simion Săpunaru, șeful secțiilor șasiu și S 1500.

MIRCEA BUNEA

BIBLIOGRAFIE

1. Marx, K.: — Capitalul, vol. I, Editura politică București, 1958.
2. Marx—Engels: — Scrieri din tinerețe, Editura politică, București, 1968.
3. Lenin, V. I.: — Despre presă, Editura politică, București, 1960.
4. * * * — Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1969.
5. * * * — Plenara C.C. al P.C.R., 3—5 noiembrie 1971, Editura politică, București 1971.
6. Ceaușescu, Nicolae: — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, Editura politică, București, 1972.
7. Ceaușescu, Nicolae: — România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. VII, Editura politică, București 1972.
8. Ceaușescu, Nicolae: — Expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și activității politice și culturale-educative, „Scînteia”, 13 iulie 1971.
9. * * * — Etica marxistă, crestomație, Editura științifică București, 1963.
10. * * * — Morala comunistă (Documente ale Partidului Comunist Român, culegere sintetică), Editura politică, București, 1972.
11. Dufrenne, Mikel: — Pentru om, Editura politică, București, 1971.
12. Dottrens, Robert: — A educa și a instrui, Editura didactică și pedagogică, București, 1970.
13. Gullan, C. I.: — Problematika omului (Eseu de antropologie filozofică), Editura politică, București 1966.
14. Golu, Mihai: — Percepție și activitate, Editura științifică, București, 1971.
15. Grădinaru, Mihai: — Prolegomene la o poezie marxistă, Editura științifică, București, 1970.
16. Huyghe, René: — Puterea imaginii, Editura Meridiane, București, 1970.
17. Herseni, Traian: — Sociologie și etică, Editura științifică, București 1968.
18. Huszar, Tibor: — Morala și societatea, Editura politică, București, 1967.
19. Kotarbinski, Tadeusz: — Meditații despre viața demnă, Editura științifică, București, 1970.
20. Năstase, Gheorghe: — Personalitatea comunistului, Editura politică, București, 1967.
21. Plajet, Jean: — Dimensiuni interdisciplinare ale psihologiei, Editura științifică, București, 1972.
22. Plajet, Jean: — Psihologia inteligenței, Editura științifică, București, 1965.
23. Stoian, Stanciu: — Educație și societate, Introducere în studiul fenomenelor socioeducaționale, Editura politică, București, 1972.
24. Wald, Henri: — Homo significans, Editura enciclopedică română, București, 1970.
25. Wald, Henri: — Limbaj și valoare, Editura enciclopedică română, București, 1973.

PENTRU A FI ÎNȚELEȘI*

Ce înseamnă în general „a înțelege“? Este suficient să încerci să răspunzi la această întrebare aparent simplă pentru a vedea cît de dificilă este. Renumitul psiholog polonez, din generația mai veche, Mieczyslaw Kreutz răspunde la ea astfel:

... **înțeleg o oarecare expresie**, înseamnă că în conștiința mea are loc o reprezentare a obiectului definit de această expresie iar, **înțeleg o anumită propoziție** înseamnă că în conștiința mea se reflectă ideea exprimată în această propoziție. Înțelegerea este deci o traducere sau descifrare a semnelor.

Mergînd mai departe pe linia raționamentelor lui Kreutz putem completa cele spuse de el: **înțeleg un anumit text**, înseamnă că în conștiința mea se reflectă un șir de idei legate între ele în ordinea în care au fost exprimate în acel text. Toate acestea nu sînt însă răspunsuri pe deplin satisfăcătoare deoarece reflectă numai atitudinea cititorului față de text. Or, în spatele textului, ca de altfel în spatele propoziției se află cineva care prin textul și propozițiile respective și-a exprimat propriile idei. Textul, propoziția și cuvîntul sînt doar intermediare între autor și cititor. Sînt **semne** prin care, pe de o parte, autorul exprimă conținutul gândit sau simțit de el — iar pe de alta — din care cititorul deduce un anumit conținut.

Ziaristul, redactorul sau — vorbind în general — editorul de presă nu sînt interesați să transmită destinatarului, adică cititorului, semne (= cuvinte, fraze și texte) ci de a-l face conștient de un anumit conținut sau de a-i provoca anumite emoții față de ceva. Tocmai prin aceasta se deosebește scrisul ziaristic de literatura beletristică. Dacă vrem să generalizăm cunoașterea lui **Pan Tadeusz** nu este suficientă povestirea conținutului poemului sau popularizarea lui sub formă de comicsuri. La măreția și nerepetabilitatea lui contribuie fiecare cuvînt fiecare vers, fiecare fragment din text. Să încercăm numai să înlocuim diferite expresii cu sinonime, să încercăm numai să schimbăm compunerea versurilor sau să eliminăm cîteva fragmente și **Pan Tadeusz** încetează de a mai fi el.

Astfel stau treburile cu conținuturile de presă: acestea pot să îmbrace — în funcție de nivelul și gusturile cititorului — forma **diferitelor** relatări. Poți fi un scriitor excelent avînd cu totul doar cîteva sute de cititori, măreția ziaristului depinde însă într-o măsură incomparabil mai mare de mărirea numărului cititorilor cărora reușește să le transmită ceea ce a intenționat.

Tocmai de aceea accesibilitatea, gradul de înțelegere este unul din criteriile cele mai importante ale perfecțiunii scriiturii ziaristice. Aceasta nu înseamnă însă că textul de presă este cu atît mai bun cu cît este mai ușor de înțeles. Este vorba numai ca dificultatea textului să nu depășească cu mult posibilitățile de înțelegere ale cititorilor la mintea și inima cărora autorul vrea să ajungă.

Am profunda convingere, și aceasta mi-o întăresc rezultatele multor cercetări, că majoritatea relatărilor de presă din cotidienele și săptămînalele noastre au o formă prea greoaie. Aceasta îngustează serios influența lor. Un fenomen caracteristic legat de aceasta: printr-o formă extrem de greoaie se remarcă de obicei acele relatări de care — ca urmare a valorilor lor educativ-propagandistice — editorii de presă au mare nevoie.

Gradul redus de înțelegere al relatării conține în sine diferite pericole; el atrage însă întotdeauna eșecul efortului autorului.

Primul pericol: Cititorul luînd cunoștință de text, nu aflăm nimic (sau aproape nimic) deoarece nu a înțeles nimic (sau aproape nimic) din el. Semnele folosite de autor (adică: cuvinte, propoziții, întreaga relatare) nu spun nimic cititorului tot așa cum semnele alfabetului chinezesc nu spun nimic majorității dintre noi.

Al doilea pericol: Cititorul după citirea textului, gîndește la cu totul altceva decît la ceea ce s-a gîndit autorul, deoarece l-a înțeles pe dos. Semnele folosite de autor înseamnă una pentru el și cu totul alta pentru cititor. Exact ca atunci cînd un rus spune **licinii**, polonezul care nu știe limba rusă se gîndește la „**liczny**“ (numeros n.t.), deși celălalt s-a gîndit la „personal“.

Al treilea pericol: Cititorul, constatînd că textul este prea dificil, în general nu-l mai citește și, ceea ce este mai rău, consideră că nu merită să mai citească în viitor oricare alte texte asemănătoare.

Este suficient să discutăm cu cîțiva cititori care tocmai au terminat lectura unei gazete, pentru a ne convinge că pericolele amintite nu sînt nicidecum inventate. Nu este deloc curios că gradul de înțelegere a relatărilor de presă constituie de cîțiva zeci de ani în multe țări (din păcate nu și în Polonia) domeniul cel mai popular al cercetărilor referitoare la comunicarea în masă. Datorită lor știm, în mare, care anume mijloace lingvistice îngreunează înțelegerea textului, putînd totodată indica — din grija față de această înțelegere — ce trebuie evitat și asupra căror lucruri trebuie să stăruim.

Vorbind la modul cel mai general, înțelegerea relatării este îngreunată de toate cuvintele și pozițiile pe care nu le-am folosit în discuțiile noastre cu prietenii, adică cele străine vorbirii obișnuite. Să aruncăm o privire asupra acelor trășături care deosebesc limbajul multor texte, intuitiv considerate grele de limba obișnuită.

1. Limba obișnuită este o limbă a concretului (știu, știu, de atâtea ori am repetat aceasta). Obișnuit vorbim de persoane, animale și lucruri concrete care fac ceva sau cu care se întâmplă ceva, și incomparabil mai rar despre fenomene, procese și noțiuni abstracte.

Iată de pildă, un fragment al unei discuții autentice dintre două vecine care își împărtășesc reciproc noutățile locului : „**Vine el, draga mea acasă, bate în ușă dar să-i deschidă cineva... ioc. A bătut cit a bătut omul, apoi dus a fost. S-a îmbătat nu știu pe unde și s-a întors pe la miezul nopții. Bate iar în ușă. Ea să răspundă... ioc. Oamenii au început să iasă de prin casele lor și să privească. Atunci el, crede-mă, când s-a opintit o dată a și zvirilit ușa d.n țitini. Atunci ea a început să strige iar copiii să țipe**“ etc. etc.

Ar fi un lucru caraghios să ceri ziaristului să se străduiască întotdeauna să imite modul de exprimare al cumetrelor noastre clevetitoare, dar nici nu poți să treci indiferent pe lângă constatarea că oamenii își povestesc unii altora despre întâmplările ce-i interesează, cu totul altfel decât o face presa. Pentru că în ziar este mai ușor, de exemplu, să relatezi astfel despre aceeași întâmplare :

„**Cetățeanul Jan Kowalski, după sosirea la locuință și constatarea că ușa este închisă și că nimeni nu răspunde la ciocănitul lui, s-a dus la barul din apropiere unde a consumat băuturi alcoolice pînă a ajuns în stare de ebrătate...**“

Această relatare ziaristică ipotetică se deosebește de clevetirile vecinilor noastre tocmai prin ponderea relativ mare a substantivelor abstracte. Acestea sînt : **sosirea, constatarea, ciocănitul, stare, ebrietate.**

În relatarea ei vecina noastră nu a folosit nici unul din acestea.

2. În limba obișnuită neologismele se întîlnesc, relativ mai rar decât în majoritatea textelor scrise. Mai precis ar trebui spus astfel : se manifestă mai rar cuvintele care se **sînt a fi împrumutate** (ca nefiind încă însușite de majoritatea cititorilor).

Teza că neologismele îngreunează înțelegerea textului este reală. O confirmă studiile stilistilor și psihologilor, scrisorile cititorilor care se plîng că unele articole de presă „**nu pot fi înțelese fără dicționar**“, precum și experiența zilnică (cînd întrebăm de sensul unui cuvînt este vorba de obicei de un neologism).

În anul 1967 cercetătorii slovaci din domeniul presei au studiat în ce măsură ascultătorii postului de radio Bratislava înțeleg neologismele (în paranteză fie spus, acestea au fost totodată, mai ales cuvinte abstracte), care se folosesc în programele radio. Rezultatele au fost, pe semne pentru mulți autori, un adevărat duș rece. S-a constatat, între altele, că de-abia fiecare al 8-lea pînă la al 10-lea ascultător înțelege corect expresii ca : **voluntarism, integrare, atribut, diametral.**

Nu mult mai îmbucurătoare rezultate au fost obținute în cercetările privind înțelegerea unor neologisme folosite în presa poloneză. De exemplu, numai 15 la sută din cititorii revistei **Chlopska Droga** (Drumul Țărănesc) înțeleg cum se cuvine

toate expresiile care urmează : a inaugura, a coordona, efect, cooperarea, cooperare, specific, pertractare, distructiv, disproporție, a concentra, corupție. În voievodatul Cracovia mai mult de 30 la sută din cititorii ziarului voievodal nu înțeleg expresiile : descentralizare, anacronic, directivă, iar aproape 80 la sută nu înțeleg expresia : integrare.

Ziaristii și redactorii — nu numai din Polonia — **supraapreciază** în general nivelul de cunoștințe al cititorilor lor după cum uneori **subapreciază** inteligența lor.

3. În limba obișnuită numim persoanele și lucrurile direct. Numai în mod excepțional apelăm la perifraze care îndeplinesc și ele destul de des, în cadrul relatărilor zăristice funcția de ornamente seci și pretențioase. Spunem : **Merg la Poznan, Vin din Canada, Iubesc cîinii.** În presă în schimb întîlnim astfel de formulări : **A plecat spre orașul lui Mercur, S-a reîntors din țara frunzei de arțar, Manifestă simpatie față de prietenii noștri patrupezi cei mai buni** (toate exemplele sînt autentice).

Ziaristul inventează deseori asemenea perifraze de teama de a nu repeta o expresie oarecare, deoarece a învățat la școală că aceasta nu este frumos. Dascălii i-au dat ca exemplu renumiți scriitori, care nu-și permiteau să folosească același cuvînt pentru a doua oară în aceeași pagină. Dar textul ziaristic și îndeosebi știrea de presă este un text de necesitate și de aceea în cazul lui nu pot fi folosite măsurile aplicate în literatura beletristică. Nimeni n-o să laude desigur folosirea negîndită a aceleași expresii, care uneori dovedește că autorul nu a recitat ceea ce a scris. De exemplu : „**Astfel de cerințe pot fi îndeplinite numai de un proiect tip, și anume de un proiect tip bun. Dar să alegi un proiect tip bun nu este un lucru ușor. Catalogele proiectelor tip sînt foarte impunătoare. Pe teritoriul voievodatului Bialostok se află în vânzare 100 de diferite proiecte tip**“ (...) Dar prin ce perifrază am putea să înlocuim expresia „**proiect tip**“?

4. Limba obișnuită este foarte economică, deși nu atît de economică ca limba științelor exacte. Ceea ce în limba obișnuită expr.măm printr-un cuvînt, în scris afirmăm (de obicei inutil) — prin două sau chiar trei. Spunem, de exemplu : **a trage (cu o armă de foc — n.t.), a deschide, a începe ceva, dar scriem, în schimb, uneori cu o eleganță căutată, astfel : a trage un foc, a efectua deshiderea, a întreprinde pași într-o oarecare direcție.**

De asemenea scriem de obicei inutil : **timp de o oră în loc de o oră, a manifesta deplinul sprijin în loc de a sprijini, a exista posibilitatea de a obține ceva în loc de se poate obține ceva, a avut loc alegerea a ceva, în loc de a fost ales ceva, a fi supus schimbării, în loc de a se schimba.**

Obișnuit spunem de-a dreptul : **este vorba de locuință, creion negru, necazuri trecătoare, a te comporta nepolitic.** Scriind păcătuim prin introducerea unor expresii suplimentare și inutile în aceste formulări : **este vorba de probleme de natură lo.ativă, creion de culoare neagră, necazuri cu caracter trecător, a te comporta în mod nepolitic.** Ca și substantivele **natură, culoare, caracter, mod,** sub condeiul celui care scrie se strecoară expresii **inoportune** ca : **în interval, în curs, pe parcurs** (în loc : în timp), **pe tema** (în loc : despre), **pe teren** (în loc de în), **ca rezultat, ca efect, în consecință** (în loc de prin, datorită, ca urmare). Toate aceste expresii și formulări — deși corecte gramatical și uneori chiar foarte utile — sînt neeconomice. Singure în propoziție nu înseamnă nimic sau aproape ni-

mic mai mult, umbresc, slăbesc legăturile dintre cuvintele într-adevăr importante, ca în exemplul: **Am un creion negru** în contrast cu **Am un creion de culoare neagră**.

5. Limbii obișnuite îi este străin lexicul terminologic specializat fără de care însă nu se poate manifesta nici o categorie, indiferent că este vorba de filozofi, minieri sau agricultori. Pentru inițiat, terminologia este neobișnuit de utilă fiindcă permite să exprimi într-un cuvânt — deci economic — noțiuni pentru care uneori trebuie folosite zeci de alte cuvinte. În interiorul unui anumit mediu, aceasta nu numai că nu îngreunează înțelegerea, ci dimpotrivă, o facilitează și o accelerează. Acesta este un adevăr. Pe de altă parte însă, pentru un alt mediu sau pentru unul mai puțin elevat aceste expresii sau nu înseamnă în general nimic, sau sint înțelese greșit.

Se răzună pe ele Styks de la **Zycie Literackie** (Viața Literară) în a sa **Revistă a presei**:

Elevat, l'ider, stocastic, controversat... Acum un an nimeni nu auzise despre acestea și oricum nu ne-am plîns de lipsă de cultură. Azi intelectualul care se respectă nu spune un obișnuit bună ziua fără un astfel de adaus. Ce dovedește aceasta? Un răspuns just la această întrebare dă Janusz Thor în **Kultura** (revistă — n.t.) care pentru a o lămurii apelează la persiflările englezești. Iată cum arată un răspuns de acest gen al unui tată savant la întrebarea: **Tăticule, cînd o să-l văd pe unchiul?**

— Premisele fundamentale vorbesc despre faptul că contactul vizual cu unchiul ar trebui considerat ca foarte probabil. Problema confruntării va fi atunci rediscutată pe baze științifice.

Mai departe Styks îl citează pe K. Brandys: „...Terminațiile magistral — falsificate, comunicativitatea și aplicabilitatea, idoli și contraste... Cuvinte spoite cu smalt, glazură de cuvinte — ca la carte, cuvinte-model, cuvinte-arbitru, cuvinte-elegante. Cuvinte furate sau fabricate, cariere strălucitoare și uzurpate, cuvinte scormonite din lectura socio-, etno-, sau antropologică, ba chiar din cibernetică și biofizică“.

6. Limbii obișnuite îi este de asemenea străin vocabularul oficial cancelăresc ca: **în legătură cu cele de mai sus, declar, prin prezenta că ținînd cont de lucrările foarte avansate în sectorul cutare, lezarea integrității corporale etc.**

Cu cîțiva ani în urmă am scris unuța din ziarele cracoviene o epistolă, iar în cadrul acesteia, între altele, am făcut o astfel de propoziție: „Locuiesc în cartierul înșorit. De cîteva zile, seara, domnește aici o beznă absolută, deoarece din cauze necunoscute nu se aprind luminile de pe străzi“. Scrisoarea a fost publicată dar înainte de aceasta a fost astfel redactată: „Bezna care domnește de un șir de zile în perimetrul Cartierului Înșorit, contrazice această denumire pînă în prezent atît de rezonantă“. Din ferocitate redacția nu a semnat aceste rînduri cu numele meu, altfel nu aș mai fi îndrăznit să privesc mai tîrziu în ochii oamenilor: **un șir, în perimetrul, a fi o contrazicere a ceva, pînă în prezent, denumire** — iată o probă instructivă de vocabular cancelăresc sau artistico-cancelăresc.

7. În limba obișnuită folosim propoziții relativ scurte. Cel mai des ele au 8 pînă la 10 cuvinte. Propoziții de cincisprezece sau mai multe cuvinte se întîlnesc în limba obișnuită foarte rar. În limba scrisă — dimpotrivă: putem întîlni aici (chiar și în presă!) propoziții și de cîte o sută de cuvinte, domină însă cele de cîteva zeci de cuvinte.

8. În limba obișnuită la un singur predicat (adică la o singură formă personală a verbului) revin în text de obicei nu mai mult de 3—4 alte părți de propoziție, în limba scrisă, de 2 ori mai multe.

9. În limba obișnuită expresiile care se leagă între ele în interiorul propoziției se află de obicei una lingă alta. Aceste legături din interiorul propoziției nu sint de altfel prea mari și se compun de regulă numai din două sau trei cuvinte. În limba scrisă sint dese situațiile inverse. Așadar scriind, pe de o parte despărțim componentele reciproce legate prin formulări suplimentare (de ex. **Am văzut cum pe strada circulată se jucau copii**; obișnuit: **Am văzut copii care se jucau pe strada circulată**) iar pe de alta construim șiruri lungi de expresii dependente fiecare de precedentă sa (de la: **Trebuie să devii constient de necesitatea de a te opune tendinței de slăbire a rolului clasei muncitoare**). Ambele caracteristici ale limbii scrise de care am amintit nu sint deloc lăudabile, dacă se manifestă în textul de presă.

10. În limba obișnuită folosim, este drept deoseori, propoziții compuse, însă acestea sint dublu compuse. (De ex.: **Acesta e omul despre care ti-am vorbit. Cînd m-am întors el nu mai era. Vreau să-l cunosti**). Vorbind, nu folosim în mod curent construcții atît de caracteristice pentru limba scrisă: nici prea simple nici multiplu compuse. În vorbirea obișnuită nu se folosesc asemenea propoziții simple: **Luni seara sosește cu avionul la Varșovia, la invitația Ministrului Culturii și Artei, orchestra simfonică de la Skoplje împreună cu dirijorul de renume mondial Igor Markiewicz**.

Si nici fraze de tipul (autentice din ziar!):

Pentru a prezenta deci rațional, sub aspect științific această problemă, ar trebui cercetate înainte de toate ambele posibilități ale unei asemenea conlucrări care pe de o parte nu poate consta în vreun fel de preponderență a Muzeului voievodal asupra celui tutelat, care pe de altă parte trebuie să manifeste (în afară de bunăvoință) înțelegere față de rolul său în domeniul cercetării științifice, în care includem, de asemenea, (sau poate în principiu) prelucrarea colecțiilor și expunerea lor și care este rezultatul unei serioase munci științifice, la care se adaugă competența plastică.

Am menționat în 10 puncte 10 deosebiri fundamentale între limba obișnuită și cea scrisă. Am putea acum să redactăm fiecare din aceste puncte astfel încît ele să îmbrace forma unor indicații-normative: Folosește expresii concrete și evită pe cele abstracte, folosește expresii autohtone și evită pe cele împrumutate etc. etc. Vom face însă aceasta de abia la sfîrșitul acestui capitol iar acum vom încerca să tragem concluzii practice pe care să le exprimăm într-o limbă obișnuită, adică evitînd noțiunile abstracte și terminologia.

Așadar, cînd ți-ai dat seama că ai scris o propoziție încilcîtă, întreabă-te: — Cum aș fi spus aceasta dacă cititorul s-ar fi aflat vizavi de mine? Cum i-aș fi spus aceasta, prin telefon? Vei găsi cu siguranță atunci o formă incomparabil mai simplă.

Numeroase manuale de ziaristică repetă sloganul clasic al retoricii ziaristice:

SCRIE AȘA CUM VORBEȘTI!

Desigur acest slogan — ca majoritatea sloganelor — simplifică nepermis de mult întreaga problemă, dar conține un simbur de adevăr. Desigur nu poți scrie exact așa cum se vorbește. De obicei vorbim stîngaci, uneori terminăm propoziția altfel decît o cere începutul ei, unele cuvinte le repetăm

inutil, pe altele le omitem, dacă situația ne permite, ne ajutăm de mimică, gesturi și intonații. Cu toate acestea rămîne un fapt de neîgăduit că textul vorbit și apoi scris se citește și înțelege după anumite corectări și ajustări mai ușor decît textul care de la început a fost un text scris.

După R. Gunning rezultate excelente dă următoarea metodă de învățare a scrisului de presă:

Redactorul trimite pe ziaristul începător după materialul pentru știrea despre o anumită întîmplare. Îndată ce s-a întors, redactorul îl întreabă: — Ai ceva interesant? Răspunde. Ziaristul răspunde neștiind că cuvintele lui sînt înregistrate la magnetofon. Cum termină primește indicația de a pregăti din acest material o informație pe coloana rezervată știrilor locale. După un anumit timp redactorul primește textul scris de ziarist și textul scris între timp de dactilografă după magnetofon. Obișnuit, primul text este plin de șabloane cancelărești-ziaristice, al doilea, în schimb, stîngaci, întrerupt, dar proaspăt și dinamic. Redactorul dă ambele texte ziaristului cerîndu-i să elaboreze o a treia versiune care să aibă în același timp meticulozitatea primei versiuni și prospețimea celei de a doua.

Arta ziaristică nu suportă pălăvrăgeala. Principiul conciziei face parte din regulile ei de fier. Pe birourile din redacția ziarului **Echo Krakowa** (Ecoul Cracoviei) se află sub cristale înscrise lozinca:

NU EXISTĂ TEXT DE PRESĂ CARE SĂ NU TRAGĂ FOLOASE DE PE URMA REDUCERII LUI LA JUMĂTATE.

Lozinca merită cu siguranță să fie afișată în toate redacțiile ziarelor poloneze (și nu numai poloneze). Gustav Flaubert scria: Dacă poți scurta propoziția fă-o. Și se poate întotdeauna. Propozițiile cele mai bune? Sînt cele mai scurte.

Principiul conciziei, al scurtimii este variabil atît în ce privește întreaga relatare (un articol de cinci pagini va găsi mai mulți cititori decît unul de 10 pagini), cît și în ce privește mărimea paragrafelor, (articolul în care paragrafele numără cîte 8—12 rînduri îndeamnă la citit un număr mai mare de cititori decît un articol cu paragrafe de 16—24 de rînduri), lungimea propozițiilor și chiar — așa cum se va dovedi mai tîrziu — a cuvintelor. De la un an la altul un număr tot mai mare de oameni au ceva de spus. Din necesitate, relatările de presă (îndeosebi în cotidiene) urmează să devină, trebuie să devină — și într-adevăr devin — tot mai scurte. Dacă cu cîțiva zeci de ani în urmă în gazete dominau relatările de mărimea unei cincimi sau unei pătrimi dintr-o coloană, astăzi pe prima pagină sînt inserate uneori chiar cîteva zeci de relatări.

Nu însă tot ce este scurt este la fel de inteligibil. Să ne amintim că limba este un instrument supus celui care vorbește dar nu întotdeauna supus celui care ascultă sau citește.

Iar atîta timp cît oamenii vor avea să-și spună unii altora tot mai multe, limba le va înlesni acest lucru. Ea trece printr-un proces continuu de condensare și de la un secol la altul oamenii își pot spune tot mai multe folosind tot mai puține cuvinte. Ca o dovadă clasică a acestei constatări slujește lingviștilor compararea numărului de cuvinte folosite în diferitele traduceri ale **Bibliiei**. Textul grec al **Evangeliei sf. Matei** conține 31 de mii de cuvinte în timp ce traducerea contemporană engleză nu are decît 29 mii.

Această scurtime a textelor contemporane este

facilitată înainte de toate de substantivele abstracte atît de ocărite în această carte. Tocmai pe acestea le folosim tot mai mult și mai des. Procesul condensării limbii nu se desfășoară însă nepedepsit: textele noastre au devenit prea **dense** pentru mulți cititori, care într-adevăr înțeleg diferite expresii dar care prind cu greutate legăturile dintre ele. **Trebuie să ne străduim deci să scriem cît mai scurt dar nu în dauna înțelegerii. În fond o propoziție înțeleasă de către cititori are o mai mare valoare decît alte sute mai înțelepte dar de neînțeles.**

Una din principalele cauze ale neînțelegerii limbii în presă, constă în faptul că ziaristul se molipsește de jargonele profesionale ale oamenilor despre care scrie. Pregătește un articol despre construcții — repetă expresiile și formulările folosite de interlocutorii săi constructori. Încropește o dare de seamă de la sesiunea Consiliului Național — amestecă în ea toate formulările auzite. Chinuiește un reportaj din sala tribunalului — înecă în el ad-litteram fragmente din sentință. Dacă ar publica numai în revistele pentru constructori — respectiv pentru deputați sau juriști am putea să-i trecem asta cu vederea. Dar această relatare despre construirea unui bloc-turn este citită și de deputat și de jurist, cea despre sesiune — de jurist și zidar, cea despre proces — de zidar și deputat. Mai rău este aici faptul că cei care informează pe ziarist sînt deseori funcționari inferiori a căror specie rigidă și semioficială de jargon, constituie parcă un succedaneu al simțului propriei lor importanțe.

Cît de des ni se întîmplă să vedem la televizor pe conducătorii diferitelor instituții, ingineri ba chiar cercetători științifici care — de-a dreptul de compătimit — se străduiesc fără efect, să vorbească despre activitatea lor într-o altă limbă decît aceea pe care o folosesc la locul lor de muncă. Acest tablou, cel puțin pentru mine, este foarte penibil. Cînd însă privesc la ei sînt indignat nu pe acești oameni ci pe ziaristul și redactorul care au uitat de îndatoririle lor profesionale. Nu mă miră dacă un renumit inginer electronist explică fără pasiune un oarecare proces complicat al unor sisteme închise, sau dacă directorul Centralei citește de pe o foaie un text care amintește mai degrabă de un anunț de licitație. Nu mă miră aceasta așa cum nu m-ar mira dezorientarea unui ziarist dacă instantaneu i s-ar ordona să lucreze în laboratorul electronic sau să conducă o centrală siderurgică. Comunicarea în masă — pentru a ne întoarce la oile noastre — adică scrierea de presă și redactarea ei are nevoie de un profesionist, de un specialist la fel ca și celelalte profesii.

Mijlocînd între diferite medii și restul societății, ziaristul trebuie să fie un traducător versat (...). Grosul muncii sale este tocmai traducerea textului din jargonul diferitelor medii în vorbirea generală. Vai de el și de scrisul său dacă, însă, traduce vorbirea vie într-o „limbă de presă“.

Dar nu fiecare text neînțeles devine clar și simplu după o astfel de traducere. Uneori traducerea dă în vileag fisurile, banalitățile și chiar lipsa de logică. Claritatea stilului nu înlocuiește claritatea gândirii. Ambele merg mîna în mîna. **Gîndirea clară duce de regulă la un stil clar.**

Natural, nu întotdeauna textul care se remarcă printr-un stil clar, logic, este un text înțeles de toți. De pildă literatura științifică excelează prin această mult dorită claritate dar cîte obstacole înțîmpină în citirea ei un cititor neavizat!

Să luăm textul:

Fragmentele textelor sînt transpuneri convenționale ale unor fragmente determinate din afara textelor, adică decupațe din lumea ce ne inconjoară, datorită faptului că ele se compun din modele de clase aflate într-o legătură implicabilă, categorială și convențională cu clasele elementelor din afara textului. (L. Zawadowski, *Lingwistyczna teoria języka — Teoria lingvistică a limbii*).

Sau :

Dacă totuși perceperea conturilor prin observarea lucrurilor constituie un factor esențial al observației iar alegerea conturilor desemnează în mod necesar proprietățile lucrurilor văzute astfel că de ele depind care lucruri și în ce proprietăți se găsesc datele obiective — atunci se pare că cunoașterea apriorică directă, înțeleasă așa cum a fost prezentată mai sus nu este o cunoaștere obținută prin perceperea conturilor. (R. Ingarden, *Spor o istnienie swiata — Dispută despre existența lumii*).

Sau alt text :

Tot mereu, după conferință aflu că l-au audiat ascultători invizibili. Deseori după cîteva luni. Luînd primul exemplu mai bun aflat la îndemînă : cineva care scrie în *Dziennik Ludowy* (Ziarul Popular) pe temele culturii în provincie, informează că „la seara literară de la Konin, la care a participat Wankowicz, au venit două mii de oameni. Sala pentru șase sute de locuri, improvizată de administrația minei, nu i-a putut cuprinde decît pe jumătate. Restul a rămas în curte și au ascultat la difuzoare”. (M. Wankowicz, *Prosto od krowy — Direct de la vacă*).

Cu toată siguranța, nouă și nu numai nouă ci în general tuturor cititorilor, ne este mai ușor să înțelegem ultimul text decît pe cele două precedente. De ce se întîmplă astfel deși toate trei sînt scrise într-o limbă corectă ?

În primul rînd, pentru faptul că cititorului fără o pregătire corespunzătoare lingvistică și filozofică îi este greu să înțeleagă textele lui Zawadowski și Ingarden. Așadar una din cauzele neînțelegerii textului constă în lipsa de cunoștințe într-un anumit domeniu.

În al doilea rînd, pentru că aceste relatări conțin numeroase expresii terminologice. Acestea sporesc precizia relatării dar numai pentru acei oameni care cunosc conținutul lor. Caracterul terminologic au între altele expresiile : **convențional, clasa, legătură categorială, legătură implicabilă, contur, observație, aprioric**.

În al treilea rînd, pentru că în aceste texte sînt multe expresii abstracte, adică acelea care desemnează „obiecte mintale nepercepute senzorial”.

În al patrulea rînd, pentru că majoritatea expresiilor folosite în aceste texte fie că în genere nu se folosesc în vorbirea obișnuită, fie că se folosesc foarte rar.

În al cincilea rînd, pentru că în aceste texte sînt multe expresii împrumutate, care de obicei sînt înțelese mai greu decît cele autohtone.

În al șaselea rînd, pentru că propozițiile din primul și al doilea text sînt construite mult mai complicat decît propozițiile din textul al treilea. Un fragment din cartea lui Ingarden nu poate fi în general înțeles de cititorul de rînd la prima citire.

În al șaptelea rînd, pentru că primul și al doilea text interesează numai pe specialiști; este greu să obligi gîndirea celorlalți cititori să se obosească pentru însușirea lor.

În joacă putem completa lista celor 7 păcate

principale care pot fi săvîrșite împotriva popularității textelor.

1. Specializarea
2. Terminologia
3. Abstractizarea
4. Vocabular meșteșugit
5. Vocabular împrumutat
6. Construcție complicată
7. Plictiseală.

Evitarea acestor păcate poate fi considerată drept virtute numai în majoritatea cazurilor și nu întotdeauna. Îndeosebi primul, al doilea și al treilea păcat nu este un păcat în activitatea științifică — în textele dedicate specialiștilor.

Cu toate acestea în activitatea propagandistică rareori se întîmplă ca specialistul să vorbească exclusiv specialiștilor. Obișnuit, beneficiarii reprezentă diferite specialități în diferite experiente. Trebuie să ne ferim de a supraaprecia cunoștințele cititorilor. Iată un exemplu : cercetarea a cîtorva sute de studenți de la Universitatea Jagelonă în anul 1966 a arătat că peste jumătate din ei fie că nu au știut să indice pe conducătorul R.D. Vietnam (pe atunci Ho Si Min), fie că l-au indicat greșit, că numai 22 la sută au auzit de Boumediene ca fiind conducătorul Algeriei.

La fel stau lucrurile și cu cunoașterea terminologiei de specialitate. Cît de mic este procentul cititorilor presei noastre cotidiene care înțeleg expresiile *aide-memoire* sau *chargé d'affaires* ?! Specialistii tuturor domeniilor nu-și dau seama că și cei mai elementari termeni de specialitate sînt pentru mulți cititori numai niște sunete cu iz de savantile. De aceea trebuie explicat fiecare termen nou dacă autorul bănuiește că destinatarul ar putea să nu-l cunoască.

Dacă, întîlnindu-mă cu oameni care tocmai au citit articolul meu și după ce discut cu ei despre acesta ajung la concluzia că nu l-au înțeles, atunci în esență știu (deși nu întotdeauna recunosc această nici față de mine însumi) că acel articol l-am scris prost. În comunicarea de masă cuvintele pe care le folosesc înseamnă în ultimă instanță nu ceea ce eu însumi am gîndit scriindu-le, ci ceea ce gîndesc și simt oamenii cînd le citesc.

Presa s-a născut acum patru sute de ani dar a devenit o forță de abia la sfîrșitul veacului trecut. Și aproape concomitent, tot în secolul al XIX-lea, s-a născut grija față de înțelegerea textelor de presă. Editorii și redactorii au început să se preocupe de felul în care cititorul se descurcă cu gazeta și tot mai des au constatat că forma multor articole valoroase îi creează acestuia greutate. S-au căutat moduri de apreciere obiectivă a gradului de înțelegere a unor texte concrete deoarece aprecierea subiectivă a esuat. Dezvoltarea cercetărilor lingvistice și psihologice a facilitat elaborarea diferitelor tehnici de măsurare a gradului de înțelegere a textelor. Prezentăm una din ele, care permite măsurarea gradului de înțelegere a textelor poloneze*.

Această tehnică, în pofida imperfecțiunii ei, poate fi aplicată atît în cercetările din domeniul presei cît și în practica ziaristică, redactională. Ea permite aprecierea, cu o anumită aproximație, dar obiectivă, sau autoaprecierea gradului de dificultate a textului scris. Este drept că nu poate fi folosită la măsurarea gradului de înțelegere a prozei artistice (în deosebi a poeziei) și nici a

* Această tehnică o descrie și fundamentează articolul meu intitulat *Cum să măsurăm gradul de înțelegere a textelor?* în *Zeszyty Prasoznawcze*, 1969, nr. 4.

scrierii de specialitate, dar aceste neajunsuri nu-i micșorează utilitatea în presă. Tehnica este simplă și fie și numai din curiozitate merită să încercăm s-o aplicăm la propria noastră creație.

LUNGIMEA MEDIE A FRAZEI	SCARA DIFICULTĂȚII TEXTULUI	EXPRESII GRELE ÎN %	
33		27	
32		26	
31	20	25	} TEXTE FOARTE GRELE
30	19	24	
29		23	
28	18	22	
27	17	21	
26	16	20	
25	15	19	
24		18	
23	14	17	
22		16	
21	13	15	} TEXTE MEDI
20	12	14	
19		13	
18	11	12	} TEXTE USOARE
17	10	11	
16		10	
15	9	9	} TEXTE FOARTE USOARE
14	8	8	
13		7	
12	7	6	} TEXTE FOARTE USOARE
11	6	5	
10		4	
9	5	3	} TEXTE FOARTE USOARE
8	4	2	
7		1	
		0	

Întreaga operație răpește doar câteva minute datorită folosirii scării gradate care urmează (a se vedea schema alăturată). Pentru a măsura cu ajutorul acestei scări gradul de dificultate al unei relatări deja scrise (atenție! important: scara gradată servește exclusiv la măsurarea textului finit și nu este permis să fie folosită pentru a se trage concluzii despre felul cum trebuie să scrii inteligibil) se procedează astfel:

1. Din relatarea supusă cercetării alegem de bună voie un fragment din text format din 100 de cuvinte. Alegându-l respectăm următoarele restricții:

a) nu alegem fragmentul nici de la începutul și nici de la sfârșitul textului; b) începutul unui fragment bun trebuie să fie începutul unui paragraf nou; c) alegem un fragment care grafic este tipic pentru relatarea respectivă, deci dacă, de ex., în textul dat prevalează dialogul trebuie ales un fragment de dialog; d) evităm alegerea fragmentelor care conțin în propoziții citate sau extrem de multe nume proprii.

2. Alegând fragmentul, numărăm de la începutul paragrafului 100 de cuvinte.

3. Stabilim limitele propozițiilor sau frazelor în fragmentul nostru. Sfârșitul înseamnă pentru noi punctul (dacă nu apare după prescurtări), semnul întrebării sau exclamării; punctul și virgula precum și liniuța nu le considerăm ca semne de sfârșit al propoziției.

4. Calculăm numărul de propoziții din fragmentul ales. Dacă sfârșitul fragmentului nu cade la sfârșitul propoziției, atunci calculăm numărul de cuvinte din ultima propoziție și-l împărțim la doi. Dacă se dovedește că în interiorul fragmentului nostru se află mai mult de jumătate din această propoziție, o adăugăm la numărul propozițiilor aflate în întregime în limitele fragmentului, dacă nu — nu o mai adăugăm.

5. Numărul cuvintelor din fragmentul nostru adică 100 îl împărțim la numărul de fraze. În acest mod obținem lungimea medie a unei fraze.

6. Numărăm cuvintele dificile din fragmentul nostru, considerând cuvânt dificil cuvântul care în forma sa de bază conține patru sau mai mult de patru silabe. Pentru cuvintele care se declină, forma de bază este nominativul numărului singular; pentru verbe forma de bază este infinitivul; pentru adjective și adverbe forma de bază este gradul pozitiv; participiile le tratăm ca formă de bază și nu le aducem la forma infinitivului. Numele proprii indiferent de lungimea lor nu le socotim cuvinte dificile.

7. Pe scara gradată de care am amintit așezăm o linie astfel încât marginea ei să se afle concomitent în acel loc al scării lungimii frazei (propoziției) (scara din stânga) care corespunde numărului mediu de cuvinte din frază și în acel loc al scării cuvintelor dificile (scara din dreapta) care corespunde numărului acestor cuvinte în proba noastră de 100 de cuvinte. Punctul de intersecție cu scara din centru indică gradul de dificultate al textului cercetat.

8. Din fiecare text trebuie alese cel puțin 3 probe a 100 de cuvinte, iar apoi calculată media acestor trei valori obținute. În caz că se calculează gradul de dificultate al textelor scurte (sub 300 de cuvinte) este de dorit ca acestea să fie incluse în întregime.

9. Să nu uităm că gradul de dificultate al textului nu are legătură cu valoarea lui absolută. Printre textele foarte grele ca și printre textele foarte ușoare se pot întilni texte foarte bune și foarte proaste.

10. Să nu uităm că textul prea ușor poate îndepărta pe cititorul mai pregătit tot așa cum textul greu îl îndepărtează pe cititorul mai puțin avizat (...)

GAZETĂRIE ȘI POEZIE

de V. BÎRLĂDEANU

Profund semnificative sînt legăturile statornicite de-a lungul istoriei, în cuprinsul culturii românești, între gazetărie și poezie. Înșiși întemeietorii presei noastre — Asachi în Moldova, Heliade Rădulescu în Muntenia — au fost, totodată, cîtori de slovă poetică românească. Cei mai mari creatori ai liricii românești — Eminescu și Argezi — au ilustrat, prin ziaristica lor de intensă forță sugestivă, etape însemnate din evoluția presei în România.

Rindurile de față sînt consacrate unor cărți ce reliefează adevărul fecund că și în zilele noastre traicina simbioză Poezie-Gazetărie dă roade a-les pe tărîmul literelor. Nu ne referim la acei poeți — mulți și valoroși — care, după ce au debutat cu versuri, s-au apropiat, unii cu statornică pasiune, de practica jurnalismului cotidian sau periodic. Ne-am îndreptat atenția spre colegii noștri de profesie care, după ani și, uneori, decenii de trudă ziaristică neîntreruptă, și-au adunat, sub coperta de volum, florilegii de nobilă gândire și simțire intrupate în stih. Înainte de orice vrem însă să precizăm că, prin notațiile de mai jos, nu intenționăm să uzurpăm în nici un fel rolul criticilor literari de profesie: n-am făcut altceva decît să așternem pe hîrtie simple impresii de lectură, însemnări de amator, de iubitor al adevăratei poezii, bucuros s-o găsească din belșug în cărțile unor confracți cu incontestabilă vocație poetică.

Sentimentul pe care l-am încercat la lectura tuturor acestor volume este că — împotriva aserțiunilor sceptice ale unor snobi estetizanți — gazetăria nu-și pune o pecete „prozaizantă” asupra creației poetice. E vorba de poeți adevărați, în toată puterea cuvîntului, stăpîni pe întreg instrumentul liric modern, fiecare cu universul său distinct, cu o lume fabuloasă clădită din imagini ce poartă amprenta unei ardente trăiri personale. Ceea ce le-a dăruit gazetăria este, poate, o mai adîncă știință și conștiință a cuvîntului, o mai puternică dominare a verbului de către valorile de profunzime ale sensului, ale semnificației.

Nicolae Dragoș, în ultimul său volum, „Zăpezi fără întoarcere”, retrăiește cu, am spune, stenică melancolie toate avatarurile memoriei prin meandrele timpului pierdut și regăsit. Cheia de boltă a liricii lui Dragoș din actuala etapă ne-o oferă, după opinia mea aceste versuri de o suavă transparență: „Dor de soare, dor de nimeni / drum uitat din vremi în sine-mi / dor de seceră de-argint / de cuvinte ce nu mint / de suris molatec pus / lîngă ochiul nesupus / dor de tine-n nopți sihastră / și de țărături

din astre”. Există în crîmpeiele acestui subtil și îngîndurat jurnal liric o tulburătoare propensiune a dorului spre „drumurile uitate din vremi”, un greu înăbușit zbucium al căutării „țărăturilor din astre”, al smulgerii amintirilor din chingăle, adesea dureroase, ale uitării. Poetul parcurge itinarele memoriei ca un explorator care vrea să descopere pretutindeni tilcurile ascunse ale unei biografii adînc marcate de frîmțările și dramele timpului. „Învîgător învins și-nvîgător / cu amintirea trec pe arse drumuri / de la pădure pînă la izvor / și urcă-n ochii-mi umezi anii scrumuri” — spune el într-unul din cele mai frumoase poeme ale volumului, dezvoltîndu-ne simbolul tainic și, totodată, efigia perenă a nostalgice sale explorări. Nu întîmplător poetul rîvnește cutezătoarea țarie a pietrei „de-atîtea ori odihnită-n statui”, singura capabilă să păstreze nealterată prin vremi imaginea clipelor apuse. Cu atît mai patetică este acea rivnă a căutării în poezia de dragoste, ce culminează cu splendidul ciclu final al volumului, „Catedrala ingenucheată”, autentic tipat de durere al lucidității înclăstăte într-o aprigă bătălie cu misterele necunoscutului. „Am alunecat printre vreme, luntre tîrzie / alîntînd fața apei cu chipul tău desenat în cută de val, în fiecare cută a frunții mele / azi, e ziua ta, mult prea iubita mea, te strigă soarele și nu te află nicăieri” — se aude, parcă dintr-o orgă a amintirilor involburate, sunetul pur și răscolitor al dorului neistovit. Identitatea neștirbită a omului cu propria sa memorie — iată sensul fundamental, determinant al unei poezii de o nobilă altitudine.

Octavian Paler ne aduce, cu cartea sa „Umbra cuvîntelor”, o primă și temerară încercare, în cuprinsul poeziei românești, de a defini liric noțiuni și stări de conștiință (de altminteri, cartea poartă subtitlul „Definiții lirice”). Originalitatea și valoarea demersului său poetic constă în faptul că, definind, în realitate poetul se autodefineste. Își conturează, din trăsături fine și precise, propriul său portret. Un portret dominat de laitmotivul, stăruitor pînă la obsesie, al demnității ca esențială coordonată morală a autenticei personalități creatoare. E vorba nu numai de penetranta și atît de expresiva „Definiție a demnității”, care sugerează principala linie de forță a volumului („De aceea iubesc munții atît. / Lîngă umerii lor / învață și umbra / să se ridice-n picioare”), dar și de „Definiția alternativei imposibile” („Focul n-are altă alegere: / ori rămîne el însuși, / ori se face cenușă”), de magistrala „Definiție a orgoliului” („Fulgerele pe moarte

zdrobite de stînci / refuză să se transforme în șerpi / și consimt să se prefacă în vreascuri / și astfel să se întoarcă în foc”) și, mai ales, de acel profil poetic încrustat în linii dure, de aqua-forte, care e „Definiția mea” („Tata mi-a dat ochii / și nucii de-acasă în ei. / Mama mi-a dat tăcerea / și fîntîna de-acasă în ea. / Munții mi-au dat genunchii. / Genunchii de piatră. / Să nu pot ingenuchia, / să merg drept, / cît voi merge prin lume”). Arta poetică a lui Octavian Paler — în resorturile ei cele mai întîme aforistică și intens sugestivă — izbuțește complexa performanță de a dăruii cititorului maxim de emoție intelectuală în minimum de cuvinte. E o artă al cărei fundament îl constituie suprema lapidaritate a expresiei îmbinate cu febrila tensiune interioară. O artă de gravor al verbului.

La Petre Dragu, autorul volumului „Perfectul foarte simplu”, întîlnim o profundă trăire a peisajului natal oltenesc, colorat în nuanțele dense ale legendei și mitului. Din stihurile poetului răsare o lume fascinantă, acel tărîm brăncușian „osîndit frumuseții”, unde „cerbii izbeau în maluri cu fruntea / și apele împietreau cuminte, rămurros” și unde „pămîntul se umplea de copii ca toți copiii / numai că fără de bătrînețe”. „E-atîta Jiu în aer!” — exclamă într-un loc poetul, iar sentimentul acesta, al rîului metamorfozat în curenți atmosferici, ni se transmite ca o magică incorporare a privilegiilor în cele mai adînci straturi ale plasmelor lirice. Stăpîn pe o limbă vi-noasă, în care ciocotesc seve folclorice de cea mai aleasă sorgine (fără abundența de regionalisme care fac lectura altor poeți aproape imposibilă), Petre Dragu practică o poezie de ipostaze, adesea trubaduresți și de simțăminte etern umane: „Eu vin cu lucruri vechi, / Cu iubire și cu îngăduință, / N-am să vă torn cucută-n urechi...” sau „Sînt mari zăcăminte de dragoste-n adîncuri, / Neștiute, bînuite numai, moșteniri. / Căutați-le, detectați...”. E în poezia lui Dragu — pe care poetul o definește atît de sugestiv în aceste versuri: „Numai de spus. Atît. Exod / Al sonurilor spre timpăne, / Fără de cod / Și fără capcane” — o anume înfrigurare calmă, o anume tulburare senină care țî-o face, de la prima lectură, apropiată cugetului și inimii. Aceasta este, dealtminteri, însăși voința pregnant măturisită de poet în excepționala „Poemă comunistă”: „Urcînd spre voi, din voi descînd / Și sînt comunistă visare”. O visare care se comunică, emoționînd și luminînd.

ION TRĂISTARU :

**REPRODUCȚIA SOCIALĂ IN
CONDIȚIILE REVOLUȚIEI
TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ***

Lucrarea prezintă analitic principalele schimbări ce au avut loc în sfera forțelor de producție și a producției sociale ca urmare a revoluției tehnico-științifice, insistând asupra modificării conținutului producției, care, după opinia autorului ei, cuprinde noi elemente — cercetarea tehnico-științifică, învățământul și educația, prospectarea bogățiilor naturale, activitatea de dirijare conștientă a economiei — integrate în două momente ale producției: a) formarea și stocarea resurselor și b) alocarea resurselor, alături de celelalte patru momente — producția, repartitia, schimbul și consumul.

* Colecția „Creșterea economică” — 216 pagini = 7 lei broșat, 13 lei legat — București, Ed. Politică, 1973.

Autorul propune un model nou al reproducției sociale, cuprinzând patru sectoare: producția mijloacelor de producție; producția bunurilor și serviciilor de consum; reproducția forței de muncă; serviciile neproductive. Servindu-se de acest model, autorul relevă noi aspecte ale producției cum sînt rolul comerțului exterior în reproducția socială, corelația dintre înzestrarea tehnică a muncii și eficiența economică, corelația dintre structura economiei și realizarea produsului material total și altele. Pentru prima oară în literatura noastră economică autorul încearcă, în baza acestui model, să demonstreze caracterul unitar al procesului producției forței de muncă în strînsă interconexiune cu reproducția mijloacelor de producție și analizează schimbul de activități din cadrul producției forței de muncă și al serviciilor neproductive.

Lucrarea prezintă un deosebit interes profesional pentru redactorii rubricilor economice și ai publicațiilor cu profil economic.

**PROBLEME TEORETICE
ALE ECONOMIEI
CAPITALISTE.
DEZBATERI ****

Este o culegere selectivă de dezbateri teoretice pe probleme de mare actualitate ale economiei capitaliste,

dezbatere desfășurate în ultimii ani din inițiativa Academiei „Ștefan Gheorghiu” în colaborare cu revista „Probleme economice”.

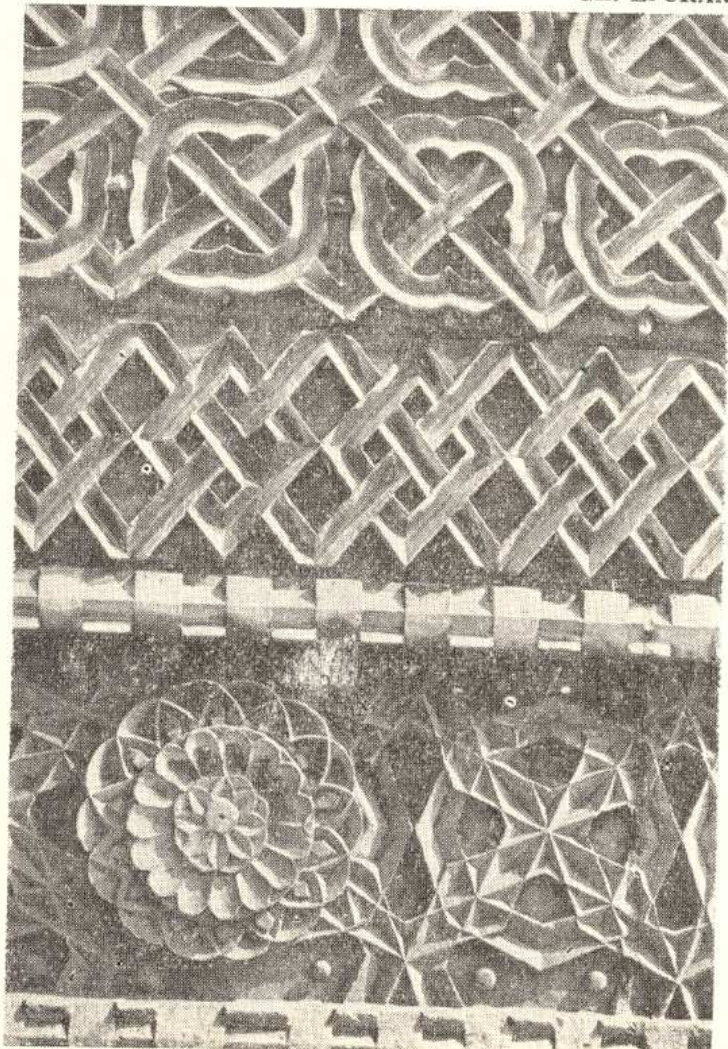
Principalele dezbateri cuprinse în acest volum sînt: „Lenin și economia contemporană” — „Evaluări teoretice asupra fenomenelor actuale din economia capitalistă” — „Evaluări critice marxiste asupra gândirii economice burgheze contemporane” — „Contradicțiile economiei capitaliste contemporane”. Domeniile de idei care rețin în mod deosebit atenția lectorului sînt: necesitatea elaborării unui sistem categorial al economiei capitaliste elaborat pe baza analizei fazei actuale a capitalismului, ipoteze noi asupra dinamicii prețurilor, procesele integraționiste și circulația forței de muncă, opinii asupra crizei sistemului valutar etc.

Problemele ridicate în cadrul dezbaterilor cuprinse în acest volum — teoretice, metodologice și practice — prezintă un interes special pentru redactorii secțiilor externe, dar cunoașterea lor este utilă în general tuturor lucrătorilor din presă, menținerii în actualitate a pregătirii lor economice marxiste.

** Colectiv de autori — 382 pagini = 18 lei legat, București, Ed. Politică, 1973.

Dantelă de piatră (Trei ierarhi)

GH. EPURAN

cadran

L'HUMANITÉ '70

În aprilie 1974 ziarul „L'Humanité” — organul P.C.F., implinește 70 ani de apariție. Primul număr al ziarului a fost scos de Jaurès, la 18 aprilie 1904.

**CONSUMUL ȘI PENURIA HÎRTIEI DE ZIAR
IN S.U.A.**

Consumul mondial de hîrtie de ziar este de circa 25 milioane tone și lipsesc în prezent 300 000 tone, adică 1,20 la sută din necesarul total. Această penurie perturbă în mod grav presa din întreaga lume. Lipsa de hîrtie se manifestă în ciuda dezvoltării industriei hîrtiei și folosirii la maximum a capacităților de producție. Echilibrul dintre producția și consumul de hîrtie este rupt adesea de fenomene cum sînt: închiderea unei uzine, greve, masiv forestier devenit inexploatabil la un moment dat ș.a.

Consumul de hîrtie este în S.U.A. de 250 kg anual. Dar consumul crește vertiginos. Se prevede pînă în 1978 o creștere a cotei de hîrtie-jurnal offset pînă la 2 milioane tone anual și se va ridica la 9 milioane tone pentru hîrtia tipografică.

Vieșititudinile revoluției au făcut că rînd pe rînd periodicele românești transilvănene să-și înceteze apariția.

„Organul național” și „Învățătorul poporului” de la Blaj au dispărut astfel în lunile septembrie și octombrie 1848, odată cu începerea luptelor dintre taberele antagoniste, iar „Gazeta de Transilvania” și „Foaia pentru minte, inimă și literatură” de la Brașov în momentul în care acest oraș a fost ocupat de trupele lui Bem (20 martie 1848). „Espatriatul” lui Cezar Bolliac, deși, în vederea unei înțelegeri româno-maghiare, se raliase acțiunii lui Bem și acceptase subsidiile guvernului maghiar, totuși, neputînd atrage pe ardeleni, la 18 iunie, după numai 12 numere, și-a încetat și el existența. Aceeași soartă a avut și cele două periodice românești de la Pesta, „Amicul poporului” și „Democrația”, înființate de deputatul Sigismund Pop, primul încetîndu-și apariția la 28 octombrie — 19 noiembrie iar al doilea, după numai două numere, la începutul lunii iulie. În momentul înfrîngerii revoluției și reintroducerii noului absolutism habsburgic, în întreaga Transilvania nu apărea astfel nici o singură foaie românească, singura lectură de această natură pentru români fiind comunicatele și publicațiile oficiale ale guvernului, comitatelor și municipiilor.

De altfel una din primele măsuri ale guvernului absolutist a fost reînființarea cenzurii, înlăturată în timpul revoluției și agravarea condițiilor pentru apariția și dezvoltarea ziarelor și revistelor.

Exponent al noii politici habsburgice era generalul Wohlgenuth, numit guvernator al Transilvaniei cu puteri discreționare.

Lipsa unui jurnal românesc era însă puternic simțită în toate cercurile românești, așa încît numeroși fruntași, îndeosebi foștii susținători ai foilor de la Brașov, au considerat necesară o acțiune urgentă pentru reaparitia cel puțin a unora din periodicele dispărute.

La sfîrșitul lui septembrie 1849 Andrei Mureșianu îi scria astfel lui George Barițiu, aflat încă la Cernăuți, unde lucra în redacția ziarului „Bucovina”, că „brașovenii tînjesc de dorul „gazetei”¹ și că fac stăruitoare demersuri pe lingă el pentru a lua, în absența lui Barițiu, conducerea unei publicații.

Mureșianu, nevoind „a cosi în holdă străină”, neacceptînd adică a uzurpa locul lui Barițiu, n-a dat urmare acestor îndemnuri, ci a stăruit din răspuneri pe lingă acesta pentru a se întoarce cît mai grabnic la Brașov spre a relua conducerea celor două periodice.

Un îndemn asemănător îi dase lui Barițiu și episcopul Andrei Șaguna, care, la reîntoarcerea de la Viena, se oprise pentru cîteva zile la Cernăuți unde a avut o lungă convorbire cu fostul redactor al „Gazetei de Transilvania”. În același sens a fost sfătuit Barițiu și de Timotei Cipariu și Simion Bărnuțiu.

În urma stăruințelor acestora Barițiu se hotărî să se reîntoarcă la Brașov și să-și reia vechea activitate ziaristică. La 5 octombrie el părăsi astfel Bucovina iar la 12 octombrie ajunse la Brașov.

După mai multe consfătuiri cu colaboratorii și cititorii brașoveni, cari îi cerură să întreprindă cît mai grabnic demersurile necesare pentru reaparitia foilor, la 28 octombrie el înaintă lui

PRESA ROMÂNĂ DIN TRANSILVANIA (1849—1881)

de V. NETEA

Wohlgenuth petiția pentru solicitarea autorizăției de care depindea reaparitia acestora.

Wohlgenuth, care avea sediul la Sibiu, a tergiversat însă rezolvarea petiției pînă cînd Barițiu nu s-a dus personal să-i ceară o audiență, guvernatorul voind să-l informeze în mod confidențial asupra „obligațiilor” ce avea de satisfăcut.

Obligațiile erau dintre cele mai grele, și întreceau cu mult vechile dispoziții ale cenzurii lui Metternich.

Barițiu, hotărît să lupte cu aceeași energie ca și în perioada anterioară revoluției, s-a văzut silit să le accepte, la 1 decembrie 1849 reapărînd astfel „Gazeta de Transilvania” — de astă dată sub numele de *Gazeta Transilvaniei* — iar la 5 decembrie „Foaia pentru minte, inimă și literatură”. „Luptă e viața — scria Barițiu în primul număr al „Gazetei” reapărute — și nouă viața ne darte, repaosul, apatia, timiditatea e moarte; moară cei care se tem de luptă noi ne vom lupta, fiindcă noi — sublinia redactorul vorbind despre noile năzuințe ale poporului român — avem un viitor pe care nici o putere și nici o silă (forță) nu mai e în stare a-l abnega sau denega”.

Alături de alte articole referitoare la revendicările revoluționare ale românilor², la 9 ianuarie 1850 Barițiu, într-un moment în care la Viena se afla delegația condusă de Simion Bărnuțiu, A. T. Laurian, Andrei Șaguna pentru a cere rezolvarea dezideratelor românești, începu să publice în „Foaia pentru minte, inimă și literatură” raportul lui Avram Iancu — care în acel moment se afla și el în capitala imperiului — asupra luptelor din Munții Apuseni, raport care cuprindea o expunere fermă asupra loialității și sacrificiilor poporului român și care apăruse la Viena și într-o traducere germană.

Îndrăzneala lui Barițiu a provocat însă indignarea și mînia lui Wohlgenuth care, prin prefectul poliției de la Brașov, l-a somat să întrerupă imediat publicarea raportului lui Iancu.

Barițiu refuzînd să dea ascultare

ordinului primit și continuînd cu publicarea raportului, la 25 februarie 1850, după numai 63 de zile de la reaparitia celor două publicații, Wohlgenuth a ordonat suprimarea lor, românilor rămînd astfel fără nici un organ de presă. În ordinul de suprimare Barițiu era acuzat de *Halsstarrigkeit* (cerbicie) și de lipsă de devotament pentru monarhie.

Ordinul lui Wohlgenuth, care s-a pus imediat în aplicare, a provocat însă la rîndul lui reacția delegației române de la Viena, care a protestat puternic la guvern împotriva ordinului guvernatorului, acesta fiind silit să revină asupra măsurii luate.

La 9 septembrie 1849, după opt luni de tergiversare, atît „Gazeta Transilvaniei” cît și „Foaia pentru minte, inimă și literatură” și-au reluat astfel apariția.

Guvernatorul a revenit însă numai asupra ordinului de suprimare, nu și asupra persoanei lui Barițiu, reaparitia foilor fiind condiționate de îndepărtarea „cerbicosului” redactor de la conducerea lor.

În locul său a fost numit blindul și îngăduitorul Iacob Mureșianu, iar Barițiu a fost pus sub o aspră „priveghere polițienistă” și silit să întrerupă „orice comunicațiune” și chiar și cu părinții și cu frații săi³.

Înlăturarea lui Barițiu din fruntea celor două publicații, urmată și de agravarea controlului cenzurii, va aduce însă și o diminuare a combativității acestora, pe toată durata regimului absolutist (1849—1860), ele fiind condamnate la o existență precaută și totodată la obligația de a purta pe frontispiciul lor emblema cenzurii habsburgice.

La 3 ianuarie 1853 energia lui Andrei Șaguna, întemeietor și al primei tipografii românești de la Sibiu, va dărui presei naționale un nou organ care, sub numele de *Telegraful român*, avea să dăinuiască pînă astăzi.

În jurul „Telegrafului român” s-au adunat din primul moment cîteva din cele mai reprezentative figuri ale intelectualității românești din Transilva-

² Vezi pentru detalii Vasile Netea, *George Barițiu, viața și activitatea, București, 1967, p. 227—228.*

³ Vezi „Foaia pentru minte” 1861, nr. 15.

nia, dintre cari menționăm pe istoricul Aaron Florian, medicul Paul Vasici, economistul Visarion Roman, cari în primii ani au îndeplinit, succesiv, și funcția de redactori, și numeroși alții.

Asupra semnificației „Telegrafului român” în contextul istoric al timpului, ne vom opri însă în paginile următoare în care vom releva și apariția publicațiilor înființate după înlăturarea regimului absolutist.

Schimbarea s-a produs la 20 octombrie 1860, când, ca o consecință a protestelor popoarelor din monarhie și a situației externe determinate de înfrângerea Austriei în războiul avut în anul precedent cu regatul Sardiniei și cu Franța, împăratul Francisc Iosif I s-a văzut silit să renunțe la odiosul regim absolutist și să introducă în locul lui un regim „liberal” care va deschide noi perspective atât pentru viața politică din monarhie cât și pentru dezvoltarea presei.⁴

Noua politică de orientare a imperiului va avea o puternică influență și asupra presei românești, în mai puțin de un deceniu numărul periodicelor noastre ridicându-se de la 3 la 16, iar în deceniul următor el va depăși cifra de 20. Linia ascendentă se va menține și după proclamarea dualismului austro-ungar (1867), prin care Transilvania, fără a se ține seama de voința poporului român, a fost încorporată la Ungaria.

Demnă de relevat este nu numai creșterea numerică a periodicelor românești, ci și diversitatea preocupărilor îmbrățișate de ele, caracterul lor tematic, publicistica românească transilvăneană din această etapă concretizându-se atât în periodice de natură politică cât și în publicații de ordin pedagogic literar, științific, cultural, economic.

Din prima categorie, pe lângă „Gazeta Transilvaniei” și „Telegraful român”, făceau parte *Concordia* (3/15 august 1861, Pesta), *Albina* (27 martie 1866, Viena), *Amicul poporului* (17 februarie 1867, Pesta), *Federațiunea* (3/15 ianuarie 1868, Pesta), *Patria* (2/14 octombrie 1871, Pesta), *Oriental latin* (23 februarie 1874, Brașov), *Observatorul*, (1/13 aprilie 1878, Sibiu), *Luminătorul* (5/17 martie 1880, Timișoara).

Presa pedagogică, problemele școlare ocupând un loc de seamă în preocupările timpului, era reprezentată de *Amicul școlii*, (1 ianuarie 1860, Sibiu), *Organul pedagogic* (15 ianuarie 1863, Sibiu), *Magazinul pedagogic* (1 ianuarie 1867, Năsăud), *Lumina* (1—13 august 1872, Arad), *Școala* (4 octombrie 1875, Gherla), *Școala română* (decembrie 1875, Sibiu), *Foaia scolastică* (1/13 februarie 1876, Blaj).

În domeniul literar au apărut, pe lângă unele publicații umoristice⁵, revistele *Aurora română* (1 ianuarie, 1863, Pesta) și *Familia* (5 iunie 1875, Pesta), care avea să aibă o existență de peste 40 de ani. Preocupările științifico-culturale își vor găsi locul în *Arhivul pentru filologie și istorie* (1 ianuarie 1867, Blaj), în *Transilvania* (1 ianuarie 1868, Brașov), a cărei apariție va dura până în 1945, precum și în *Sionul românesc* (1 iulie 1865, Viena) și în *Amvonul* (15 martie 1868, Pesta). Ca publicație cu caracter economic se înregistrează apariția revistei *Economul* (1/13 ianuarie 1873,

Blaj)⁶.

Toate acestea, și altele, au pus în circulație numeroase nume de publiciști, pedagogi, scriitori, istorici, filologi, noi puncte de vedere în diferite probleme, și au contribuit la dezvoltarea unui puternic curent de afirmare și rezistență națională.

Cu tot numărul mare de noi periodice, „Gazeta Transilvaniei” își păstrează și în perioada „liberală” și apoi în primii ani ai regimului dualist, vechea ei importanță, ea fiind considerată — datorită tradiției — principala publicație politică a românilor ardeleni. Deși condusă acum de Iacob Mureșianu, cel mai reprezentativ colaborator al ei a rămas totuși George Barițiu, articolele sale dind ziarului prestigiul și direcția politică. Ea dispunea de asemenea de colaborarea a numeroși alți fruntași politici ca Vincentiu Babeș, Andrei Mocioni, Ioan Rațiu, Vasile L. Pop, cari își publicau în gazeta de la Brașov articolele destinate a reprezenta puncte de orientare pentru mișcarea națională.

În ea se reproduceau totodată principalele memorii, proteste, discursuri, manifeste, chemări și comunicate naționale și prin coloanele sale se popularizau numeroase inițiative și acțiuni politice, culturale, artistice, economice, precum și rezultatele diferitelor colecte și liste de subscripție.

Un adevărat monitor al românilor!

La începutul anului 1865, din motive de ordin financiar și totodată din lipsa unui redactor cu mai accentuate preocupări literare, ea s-a văzut însă nevoită să renunțe la vechiul și apreciatul său auxiliar literar, „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, reducându-și astfel mijloacele de contact cu masele de cititori.

În confruntarea dintre pasiviști și activiști — primii, pentru a nu fi siliți a recunoaște încorporarea Transilvaniei la Ungaria, refuzând să intre în parlamentul din Pesta, iar activiștii recomandând intrarea — „Gazeta Transilvaniei” va îmbrățișa orientarea celor dinții, orientarea lui Barițiu și a lui Rațiu, și va combate orientarea activiștilor și persoana lui Șaguna susținătorul acesteia. Polemicile „Gazetei Transilvaniei” cu „Telegraful român” reprezintă unul din punctele cele mai nevalgice ale ciocnirii dintre cele două tabere. Orientarea „Gazetei” contraria însă pe Gott, editorul și tipograful ei, care, Transilvania urmînd a se uni cu Ungaria, nu voia să ajungă în conflict cu noua politică guvernamentală, și într-o anumită măsură, chiar și pe Iacob Mureșianu, acesta nefiind de acord cu toate polemicile personale ale lui Barițiu, care nu se mărgineau numai la atacarea lui Șaguna, Barițiu, pe de altă parte, se considera sabotat în acțiunea sa, așa încît în toamna anului 1865 el își informă amicii despre împasul în care a ajuns. Aceștia, prin Rațiu, examinară fără întârziere atitudinea „Gazetei” și ajunseră la concluzia necesității înființării unei noi publicații politice mai dinamice și complet independente. „Eu cuget așa — îi scria Rațiu lui Barițiu la 1 noiembrie 1865 — că „Gazeta” în starea de față nu mai poate exista; trebuie dar să scăpăm de Gott, să depunem cautiunea cerută de lege, să cumpărăm tipografia, să statorim o programă, iar gazeta să iasă cel puțin de trei ori pe săptămîină („Gazeta Transilvaniei” apărea pînă atunci săptămînal, n.n.). Dacă la

gazeta cea nouă — adăuga Rațiu — nu vei fi d-ta redactor răspunzător, atunci să fii colaborator principal, iar dacă vei fi reaktor, atunci să fie și d. Mureșianu colaborator, adică în privința aceasta să va înțelegeți dvs. cum se cade, ca publicul să fie cu totul mîngîiat în privința aceasta”⁷. Printre alte îmbunătățiri ale „Gazetei”, Rațiu se gîndea și la adoptarea unui format mai mare, precum și la o salarizare mai ridicată a personalului redacțional. Printre cei care se arătaseră dispuși să sprijine cu fonduri noua întreprindere, Rațiu menționa pe comerciantul Fogarasy (Făgăraș), de la Tîrgul Mureș, care se oferise să cumpere tipografia necesară.

Se pare însă că proiectele lui Rațiu n-au mulțumit pe Mureșianu, care voia să rămînă singur stăpîn pe „Gazeta Transilvaniei”, lucru ce rezultă clar dintr-o nouă scrisoare trimisă de Rațiu lui Barițiu la 16 noiembrie. „Dacă nu te poți înțelege cu redactorul „Gazetei” — preciza Rațiu în această scrisoare — mă rog să-mi comunici programă d-tale în această privință, căci de nu îl vom îndupleca noi să o primească, ne vom cere banii (Rațiu și amicii săi contribuiseră la fondul de susținere al „Gazetei”) și ne vom face altă gazetă, căci fără o publicitate mai de Doamne ajută nu mai putem scoate nimic la cale”⁸.

Pus în fața acestei alternative, Mureșianu a fost silit să cedeze și să pună la dispoziția lui Barițiu paginile „Gazetei” în forma dorită de acesta. Politica pasivistă va fi susținută astfel fără rezerve în foaia de la Brașov, iar Șaguna atacat fără cruțare⁹.

Iacob Mureșianu va rămîne în fruntea „Gazetei”, bucurîndu-se în mod permanent de colaborarea lui Barițiu, pînă la 1 ianuarie 1878, cînd va trece conducerea fiului său Aurel Mureșianu.

La 1 aprilie 1884 „Gazeta” se va transforma în cotidian.

Dacă „Gazeta Transilvaniei” a fost organul pasiviștilor, „Telegraful român”, foaia lui Șaguna, a dat expresie grupului activiștilor. Principalii săi redactori în această perioadă, numiți de Șaguna și lucrînd după indicațiile lui, au fost profesorii Ion Rațiu (iunie 1858 — noiembrie 1862), Zaharia Boiu (decembrie 1862—septembrie 1865) și Nicolae Cristea (septembrie 1865—octombrie 1883). Cel care, prin talentul și perspicacitatea sa, a corespuns mai concludent așteptărilor lui Șaguna, a fost Nicolae Cristea, care s-a identificat atât de mult cu punctele de vedere ale acestuia, încît Șaguna l-a autorizat prin testamentul său să conducă ziarul pînă la moarte.

În 1883, la intervenția guvernului ungar, mitropolitul Miron Romanul avea să-l înlăture însă de la direcția „Telegrafului”, Cristea devenind între timp unul din principalii adversari ai politicii oficiale.

Sub conducerea lui Nicolae Cristea, „Telegraful român”, pe lângă viața confesională și politică, a dat o largă atenție și mișcării culturale și economice, noul redactor fiind unul din cei mai dinamici animatori ai acțiunilor de afirmare economică românească, îndeosebi pe terenul comerțului și a meseriilor. „Pînă nu vom avea — scria Nicolae Cristea într-un articol din anul 1867 — o clasă mijlocie (burgheză) pe care să ne bazăm în viața industrială și comercială, nu

⁴ Vezi pentru detalii, Din Istoria Transilvaniei, 1963, vol. II, p. 189—198.

⁵ Tutti frutti, septembrie 1861, Pesta; Strigoiul, 2 ianuarie 1862, Pesta; Umoristul, 1/13 octombrie 1863, Pesta; Gura Satului, 5/17 ianuarie 1867, Pesta.

⁶ Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Descriere bibliografică de Nerva Hodob și Al. Sadi Ionescu, București, 1913; Olimpiu Boitos, Periodice ardeleni în răstimp de o sută de ani, Cluj, 1938.

⁷ K. Hitchins, Liviu Maior, Corespondența lui Ioan Rațiu cu George Barițiu, 1855—1892, Cluj, 1970, p. 88.

⁸ Idem, p. 91.

⁹ Vezi Corespondența Rațiu-Barițiu, p. 108.

vom putea nici să ne ridicăm bunăstarea și nici să ne apărăm drepturile la viață¹⁰.

Pentru a da mai multă varietate ziarului, Cristea a dat totodată și o stăruitoare atenție foiletonului („foișoara”) dedicat literaturii, folclorului, istoriei, artelor.

La 1 ianuarie 1876, foiletonul se va transforma într-un supliment al ziarului intitulat *Foișoara Telegrafului român*.

Unul din principalele merite de această natură ale „Telegrafului” a fost adoptarea ortografiei fonetice, el fiind primul ziar transilvănean care a abandonat sistemul ciparian.

Reproducând în 1876 în ziarul „Curierul de Iași” un articol din „Foișoara Telegrafului”, M. Eminescu remarcă „Limba (acestui) de o curățenie abia obișnuită în jurnalistică română”¹¹. În anul următor, de astă dată prin „Convorbiri literare”, Eminescu revenea asupra publicației de la Sibiu, relevând, din punct de vedere al limbii, „schimbarea în bine care se petrece astăzi în Ardeal”, „Telegraful” fiind considerat „cea mai modernă (foaie) de peste Carpați”¹².

Apariția în această perioadă a unor noi publicații politice în capitala Ungariei, a fost determinată, ca și la 1848, de participarea deputaților români din părțile anexate Coroanei Sf. Ștefan la lucrările parlamentului din Budapesta, în paginile lor reflectându-se poziția, programele, tendințele — nu totdeauna unitare — ale acestora, precum și de faptul că legea presei din Ungaria era mai îngăduitoare decât cea care se aplica în Transilvania.

Două dintre ele, *Concordia* — jurnal politic și literar — și *Amicul poporului* — foaie populară — au fost inițiate de deputatul Sigismund Pop, iar al treilea, *Federațiunea* de deputatul Alexandru Roman.

Programul celei dintii era exprimat în însuși numele ei. Sigismund Pop urmărind în 1861, ca și în 1848, dar cu aceeași lipsă de rezultate ca și atunci, „Concordia” între români și maghiari, precizând totodată, că va avea „aplecare bună către tot ce e românesc”. Antecedentele pașoptiste ale lui Pop, ca și faptul că în 1861 — după apariția „Concordiei” — fiind numit căpitan al districtului Chioaru a introdus în administrația acestuia legile maghiare din 1848, nu erau însă de natură a inspira românii din Ardeal prea multă încredere în noua întreprindere publicistică a fostului deputat kosuthist. Deși sprijinită de deputații din Budapesta, „Concordia” a fost primită astfel în Ardeal cu o accentuată rezervă, românii ardeleni fiind angajați tocmăi atunci într-o aprigă luptă pentru apărarea autonomiei Transilvaniei și pentru validitatea drepturilor naționale contestate de către aristocrația și burghezia maghiară. Lucrurile aveau să se schimbe numai după ce Barițiu, probabil în urma unei explicații cu Sigismund Pop, a publicat în „Foaia pentru minte, inimă și literatură” un comentariu asupra noului jurnal relevând că „până acum — Barițiu scria la 20 septembrie 1861 la mai bine de o lună după apariția publicației — spiritul „Concordiei” concordează cu concordia națiunii și nu credem că o va părăsi pentru ca să intre în castrele maghiare unionistice... Viitorul — adăuga Barițiu — desface vălurile, și cauza procedurii de aici încă o va des-

coperi, — dar pînă atunci noi să sprijinim și jurnalul acesta cu căldura cerută”¹³.

„Concordia”, fără a avea elanul național al „Gazetei Transilvaniei” și al „Telegrafului român”, a fost citită deci și în Ardeal dacă nu cu „căldură” cel puțin cu interes, ziarul budapestan publicând numeroase informații și reportaje asupra situației de aici, precum și numeroase articole de atitudine națională. Interesul pentru ziarul lui Sigismund Pop era susținut și de faptul că acesta a fost primul ziar român din Ungaria tipărit în întregime cu litere latine¹⁴. Pe lângă partea politică, „Concordia” întreținea și un foileton literar, la care colaborau cu versuri, proză și folclor tinerii Athanasie M. Marinescu, Iustin Popfui, Ion Papiu și la care a debutat Iosif Vulcan, viitorul redactor al „Familiei”. Un alt debut promițător în coloanele „Concordiei” a fost al lui Partenie Cosma, care în anii următori se va impune atât ca publicist și om politic cât și ca economist.

Obligațiile administrative ale direcției lui Pop l-au împiedicat însă de a se dedica în întregime ziarului, sarcina aceasta fiind încredințată lui Alexandru Roman, ale cărui articole apăreau sub pseudonimul Cato Censorul¹⁵. La începutul anului 1863 el se va și retrage de la direcția ziarului, trecînd-o lui Roman, fără a renunța însă la calitatea sa de proprietar al „Concordiei”. Luîndu-și rămas bun de la cititori, Sigismund Pop a ținut să precizeze cu această ocazie că școlul urmărit de dînsul prin acest ziar a fost ca, în „termenii modestiei și ai păcii”, să militeze pentru edificul „Concordiei” în care să încapă toți cetățenii patriei noastre”, drepturile naționalității și ale limbii române avînd să fie realizate în conformitate cu integritatea statului (ungar, n.n.), și limba diplomatică (ungară — n.n.). Cu privire la modul său de luptă Pop mărturisea că s-a „năzuit a înconjura (evita — n.n.) pe cît se poate ofensiunea (ofensiva — n.n.) și a rămîne în statul defensiv”¹⁶.

Sub direcția lui Roman, avînd și concursul lui Partenie Cosma, Ioachim Mureșian, George Popa și a lui Iosif Vulcan, „Concordia” va îmbrățișa însă idei și atitudini mai îndrăznețe, în 1865 dobîndind și colaborarea lui George Barițiu¹⁷. Unele din articolele lui Barițiu trimise „Concordiei” erau semnate cu numele latinizat al acestuia: *Georgius Barcensis*.

La 1 decembrie 1866, în calitate de proprietar, încheind un acord politic cu guvernul, Pop se va reîntoarce însă — înlocuind pe Roman — la direcția ziarului, pe care avea să-l continue, cu ajutorul unei subvenții, pînă la 25 decembrie 1870, fără a mai fi considerat ca organ politic național.

N. Iorga, în „Istoria presei românești” a avut cuvinte puțin măgulitoare pentru „Concordia”, afirmînd, „fără a discuta interesele pe care le avea Sigismund Pop”, că „nici sub raportul cultural nici sub raportul politic cauza românilor de peste munte n-a cîștigat prea mult din truda vrednică de laudă a celor doi redactori”¹⁸. Putîndu-l dobîndi de „Concordia” n-a fost determinat

¹⁰ „Foaie pentru minte”, 1861, n. 35.

¹¹ C. Pavel, Contribuții la istoria Bihorului. Alexandru Roman, Belus, 1927, p. 22.

¹² Ilie Dinurseni, Alexandru Roman, Sibiu, 1877, p. 8.

¹³ „Concordia”, 1863, 3/15 ianuarie.

¹⁴ Vezi articolele Sătenii (Concordia), 1866, nr. 38, 39, 40; Din Țara Birsei, Despre trebuită veșnicilor (idem, nr. 43).

¹⁵ N. Iorga, Istoria presei române, București, 1922, p. 126—127.

însă de calitatea muncii redactorilor săi, ci de puțina atenție acordată dorinței de „concordie” a românilor din partea celor ce, după aprecierea unui alt istoric, se obișnuiseră de veacuri a interpreta cuvîntul „concordia” numai ca o expresiune a raportului dintre stăpîni și slugi”¹⁹.

Și mai puțin ecou avea să aibă al doilea ziar al lui Sigismund Pop, *Amicul poporului*, — titlul vechii sale publicații de la 1848 — a cărui apariție, servind aceleași scopuri, n-a durat decît abia 14 luni (17 aprilie — 13 mai 1868).

Cu totul altfel avea să se înfățișeze *Federațiunea* lui Alexandru Roman — jurnal politic, literar, comercial și economic — al cărei întemeietor cumula calitatea de deputat în dieta Ungariei cu aceea de membru al Societății academice române de la București. Titlul noului ziar, ca și al „Concordiei”, reprezenta și el un program politic pașoptist, programul federalizării statelor Austriei, aceasta fiind singura formă prin care se considera posibilă — pînă la constituirea statelor naționale — supraviețuirea vechiului imperiu habsburgic. Alexandru Roman nu concepea însă o federalizare numai între Austria și Ungaria, ci între toate țările ocupate de habsburgi, dualismul fiind socotit soluția cea mai dubioasă la care s-a putut opri Curtea din Viena. Convingerea lui Roman, mărturisită în numeroase ocazii, era că dualismul avea să fie sau „primul pas spre federațiune” sau „ultimul spre disoluțiunea” imperiului.

La baza apariției *Federațiunii* se afla o largă înțelegere a lui Roman cu fruntașii ardeleni George Barițiu²⁰, Ioan Rațiu, Ioan Micu Moldovan, Iosif Hodoș, precum și cu Ioan C. Brătianu, care în anul 1867 făcuse o vizită la Budapesta pentru a avea o întîlnire cu contele Iuliu Andrassy, primul ministru al Ungariei, în vederea „deslegării chestiunii de naționalitate”²¹. Mai mult decît un ziar personal, cum fusese „Concordia”, sau provincial, „Federațiunea” urma să fie deci un ziar cu o largă semnificație națională, reprezentînd, cum avea să precizeze Roman, „cunoștința a trei milioane de români (transilvăneni) frați ai celor cinci milioane de peste Carpați”.

Apărînd de patru ori pe săptămînă — lunea, miercurea, vinerea și duminica — „Federațiunea” va reprezenta astfel starea de spirit a românilor de după unirea Transilvaniei cu Ungaria, îndignarea lor, și totodată nebiruita speranță într-un viitor al libertății și al independenței obținut prin muncă și luptă. Necesitatea acestora avea să fie ferm exprimată chiar din primul număr al ziarului (3/15 ianuarie 1868). Roman, invocînd atît trecutul cît și viitorul, punînd problema națională în toată complexitatea ei. Deși îmbinat cu considerații idealiste, programul „Federațiunii” a fost totuși un program dinamic și realist. „Cînd pericolele au fost mai mari — afirma Roman în primul său articol — atunci Providența divină a fost mai aproape de a sprijini pe români. Să sperăm, să credem și astăzi dată și totdeauna. Să lucrăm însă. Pre românii lui Ștefan și Mihai i-au ajutat D-zeu pentru că ei au stat gata a-și pune viața pentru patria română și pentru creștinătate... Să bucurăm în toate zilele — exclama Roman în primul său articol — cauza naționalității noastre, pînă ce se va preface în singe și măduvă în toți fiii României,

¹⁹ „Telegraful român”, 1867, n. 34.

²⁰ „Curier de Iași”, 1876, nr. 104.

²¹ „Convorbiri literare”, XI, 1877—1878, nr. 5, 1 august 1877, p. 197—199.

¹⁹ I. Lupas, Studii istorice V, p. 314.

²⁰ Vezi B.A.R.S. mss. nr. 1001, f. 32—35

²¹ Idem.

să o auză popoarele cele cultivate ale Europei; să o cunoască de-a rostul acei cari se prefac a nu o înțelege, ca în urmă puterea cea rigidă să cedeze puterii ce zace în drept și dreptate”.

Roman, ca membru al Societății academice române, se arată în același timp preocupat și de nivelul limbii noului ziar, scriind încă înainte de apariția fulminantului articol al lui Titu Maiorescu consacrat „limbii române în jurnalele din Austria”, că va stăruia „ca limba Federațiunii” să fie corectă, să fie română, ferită de germanisme, maghiarisme și alte barbarisme, nu numai întru înțelesul politic ci și gramatical”.

Cu acest program și cu acest ton — urmărit cu satisfacție de toți patrioții — a intrat „Federațiunea” în mișcarea publicistică românească, ea fiind timp de opt ani una din cele mai îndrăznețe foi politice ale românilor²².

Îndrăzneala articolelor lui Roman a atras de timpuriu și atenția procurorilor guvernului, cari chiar din primele luni de existență ale „Federațiunii”, au intentat redactorului său două procese de presă. Primul proces a fost determinat de apartența articolelor intitulate *Din Transilvania* (1868, nr. 25 și 28) și *Românii în dualism* (1868, nr. 38), iar al doilea pentru publicarea *Pronunciamentului de la Blaj* (3/15 mai 1868), prin care s-a solidarizat cu susținătorii revendicărilor revoluționare de la 1848.

²² Vezi pentru detalii Gelu Neamțu, înființarea, programul și colaboratorii ziarului „Federațiunea”, (1868 și 1870), în „Anuarul Institutului de Istorie din Cluj, XIV, 1971, p. 177—172.

Reacția lui Roman la intervenția procurorului — îl chema Carol Rath — a fost pe cât de promptă tot pe atât de demnă. „Cînd am înființat „Federațiunea” — afirma el la 10/22 aprilie — am înălțat totodată un steag și acesta îl vom susține cu toată energia, rezoluție (hotărîți) a nu ceda decît forței brute. Ieri — preciza Roman — ni s-a înmînat acțiunea în procesul de presă, dar asemenea măsuri nu ne vor intimida... Nu vom tăcea — exclama Roman mai departe, adresîndu-se guvernăntilor — improcesuați-ne, stoarceți-ne banii, amenințați-ne, închideți-ne, putere aveți, noi însă, ca români, nu vom înceta niciodată a ne face datorii”. În continuare el anunța că dacă presa publică va fi suprîmată, românii se vor vedea siliți să facă apel la „presa secretă, clandestină”²³.

În primul proces a fost achitat, dar în al doilea, care s-a judecat la 18 martie 1869 a primit o condamnare de un an închisoare de stat și 500 fl. amendă. Condamnarea a executat-o în penitenciarul de la Vatz între 18 ianuarie 1870 și 18 ianuarie 1871. Îndemnul ministrului de interne, Boldisar Horvath, de a înainta o cerere de grațiere a fost respinsă atît de către condamnat cît și de soția sa. În timpul detențiunii i s-a intentat un al treilea proces pentru un articol scris de George Barițiu, dar a cărui răspundere și-o asumase redactorul întemnițat²⁴.

În perioada executării pedepsei lui Roman „Federațiunea” a fost condusă

²³ Federațiunea, 1868, nr. 55.

²⁴ Ilie Dinurșeni, (Elie Cristea), Alexandru Roman, Sibiu, 1897, p. 14.

de amicii săi Ioan Poruțju (7 ianuarie 1870 — 11 decembrie 1870) — care a fost condamnat și el la 10 luni închisoare — și Iosif Hodoș (13 decembrie 1870 — 13 ianuarie 1871).

Printre numeroșii colaboratori ai „Federațiunii” — George Barițiu, Ioan Rațiu, Visarion Roman, Al. Papiu-Iliarian întîlnim și pe Mihai Eminescu, care în primăvara anului 1870, student la Viena pe atunci, a publicat în ziarul lui Roman, sub pseudonimul Varro, trei articole inspirate de frămîntările politice din Transilvania: *Să facem un congres*²⁵, *In unire e tîrîe*²⁶, *Echilibrul*²⁷. „Românii — scria Eminescu în primul din aceste articole, — au nenorocirea de a nu avea încredere în puterile lor proprii, noi nu ne-am convins încă cum că : puterea și mîntuirea în noi este !”²⁸.

Un al patrulea ziar politic apărut în această perioadă la Budapesta în limba română a fost bisăptămînalul *Patria* (1871—1872), înființat de avocatul Francisc Virgil Olteanu, dar care, îmbrățișînd politica guvernamentală și fiind subvenționat de oficialitate, fapt pentru care a fost vehement criticat de George Barițiu, nu și-a putut deschide drum spre atenția cititorilor români²⁹.

(Continuare în numărul viitor)

²⁵ Federațiunea, 1870, 17/5 aprilie.

²⁶ Idem, 1870, 22/10 aprilie.

²⁷ Ibidem, 1870, 4 mai/22 aprilie, 11 mai/29 aprilie.

²⁸ Paternitatea acestor articole a fost măturistă de însuși M. Eminescu în mss. 2257 (p. 224—232) aflat în posesiunea B.A.R.S., „în articolul „Echilibrul” publicat în „Federațiunea” (nr. 38).

²⁹ „Gazeta Transilvaniei”, 1871, nr. 81.

biblioteca ziaristului

SOCIOLOGIA ÎN ACȚIUNE

VOL. II

Apărut după aproximativ un an de la publicarea primului volum editat sub același titlu — relevant pentru obiectivele urmărite de Centrul de Sociologie al Universității ieșene — *Sociologia în acțiune* (volumul II) contribuie la împlinirea unor necesități stringente ale domeniului vizat și totodată al funcționalității sale sociale.

Am în vedere aici îndeosebi facilitarea schimbului de experiență între diverse organisme de investigație sociologică (și firește între cercetători) și punerea la dispoziția forurilor decizionale a numeroase informații de certă utilitate. Nu întîmplător lucrarea care încorporează aserțiunea: „Sociologia trebuie să contribuie la fundamentarea actului conducerii pe temeiurile științei” — definitorie pentru unul dintre principalele scopuri ale publicării *Sociologiei în acțiune* — este cea dintîi din acest volum.

Preocupările autorilor înmănușiați în volumul al doilea sînt orientate, printre altele, spre ergonomie, psihologie socială, urbanizare, probleme ale calificării și fluctuației forței de muncă, sociologia artei, a culturii și educației, spre unele implicații și resurse sociologice ale politicului și respectiv propagandei, spre sociologia tineretului, a modului de trai și chiar spre istoria sociologiei.

De un real interes profesional sînt și cele aproape douăzeci de excelente recenzii ale unor publicații de specialitate românești și străine cuprinse în volum, notele informative privind *Sociologia pe glob* și — nu în cele din urmă — ancheta organizată de coordonatorii volumului pe tema „Statutul Psihologiei Sociale”, la care au participat: prof. dr. doc. Tr. Herseni, prof. dr. Achim Mihai, conf. dr. Goșu Pantelimon, lector univ. Mielu Zlate, cerc. št. Cătălin Mamali și lector univ. Adrian Neculau.

Dintre lucrările de vîrf ale „Sociologiei în acțiune-II” aș aminti „Dimensiunile și tipologia flotantei potențiale” (Achim Mihai), „Aspecte ale urbanizării și integrării forței de muncă în zona Iași” (Gh. Bourceanu, M. Grigorescu și V. Miștode), „Metoda Sociologică în știința artei” (Tr. Herseni), „Arta de popularizare a științei” (V. Pavelcu), „Există o problemă a tineretului?” (O. Bădina), „Individ și organizare” (A. Neculau), „Problematice omului în concepția lui Mihai Ralea” (Stela Teodorescu), „Definiția sociologică a tineretului” (Fr. Mahler), „Nivelele ale interacțiunii și manipularii sociale” (Cătălin Mamali) și bineînțeles studiul de debut al volumului, menționat anterior.

Drept neajunși ale „Sociologiei în acțiune” (II) : s-ar putea considera cred, pe de o parte acordarea unui

spațiu relativ restrîns cercetărilor de teren (mai puțin decît o cincime din totalul paginilor) și pe de altă parte repartizarea nu întru totul riguroasă pe capitole a unora dintre materiale (de exemplu : Calificarea forței de muncă și mobilitatea socioprofesională intra-uzinală” de Victor Voicu s-ar fi încadrat mai firesc la „Cercetări de teren” decît la „Studii și comunicări”, iar în acest din urmă capitol s-ar fi potrivit probabil mai bine „Nivelele ale interacțiunii și manipularii sociale” de Cătălin Mamali — lucrare plasată în capitolul „Sociologia pe glob”).

Drd. SIMON HERȘCOVICI

Cercetător la Oficiul de Studii și Sondaje al Radioteleviziunii Române

TITLURI NOI ÎN COLECȚIA „DEZBATERI IDEOLOGICE” ED. POLITICĂ

- Adriana MITESCU — „Libertate și responsabilitate în artă și literatură” (116 p. — 2,50 lei).
- Theodor MARINESCU — „Tehnocrație — Democrație în capitalismul contemporan” (62 p. — 2 lei).
- Alexandru BOBOC — „Marxism-leninismul și confruntările de idei în filozofia contemporană” (105 p. — 2,50 lei).
- C. I. GULIAN — „Problematice omului și existențialismul contemporan” (84 p. — 2 lei).
- Gh. VLĂDUȚESCU — „Spiritualism și fideism în filozofia contemporană” (51 p. — 1,50 lei).

ENGLEZISME TERMINATE ÎN -ING FOLOSITE ÎN PRESĂ

dr. LUIZA SECHE

În vocabularul nostru contemporan și, în general, în lexicul limbilor moderne, se constată prezența unui apreciabil număr de substantive, mai ales de genul neutru, terminate în *-ing*. Aceste cuvinte sînt — în majoritatea cazurilor — împrumuturi, directe sau indirecte, din limba engleză și denumesc, cel mai adesea, noțiuni din domeniile tehnic, economic, social-cultural sau sportiv. Larga răspîndire a limbii engleze și deosebitul prestigiu de care se bucură în lumea întreagă, au făcut ca ea să devină, în ultimele decenii, unul dintre cei mai importanți furnizori de cuvinte noi care alimentează fondul lexical internațional. Datorită acestui fapt, vocabularele limbilor moderne posedă un procent relativ mare de termeni veniți prin filieră engleză. Dintre aceștia, substantivele terminate în *-ing* au o mare frecvență. În engleză, numele care au la finală sufixul modal *-ing* sînt, de cele mai multe ori, gerunziile verbelor corespunzătoare. Ca și în cazul gerunziilor românești devenite adjective, care mai păstrează în semnificația lor valoarea verbală (de exemplu *crescînd*: ordine crescîndă, *singerind*: rană sîngerîndă, *tremurînd*: mîină tremurîndă, *surizînd*: față surizîndă etc.), și în engleză, aceste substantive, provenite din gerunzii, conservă sensul acțiunii verbale. Ele sînt, fie abstracte — denumind un act generic, un proces în desfășurare sau un fapt implicat de ideea verbului —, fie concrete — denumind un agent, un instrument, un loc etc. Deși derivatele cu sufixul *-ing* sînt foarte bine reprezentate în limba engleză, prezența altor sufixe cu valoare semantică asemănătoare (*-age*, *-al*, *-ance*, *-ence*, *-ation*, *-ment*) le conferă o frecvență mai puțin puternică decît a sufixului *-ing* din limba germană, de pildă, care nu are alți concurenți.

În lexicul românesc, formațiile terminate în *-ing* au intrat gata făcute, sub formă de împrumuturi, odată cu noțiunile respective, denumind un aparat, un procedeu sau un proces (în tehnică), un exercițiu, o acțiune sau o disciplină (în sport), un obiect, o situație, o ipostază în diverse alte sectoare ale vieții moderne. Aceste împrumuturi nu au fost întotdeauna strict necesare, noțiunile respective puțin fiind denumite și cu elemente existente în limba română sau într-una dintre limbile înrudite cu a noastră de la care — de-a lungul timpului — am împrumutat în permanentă (franceza, latina, germana, rusa, italiana etc.). Ca și în cazul altor cuvinte preluate din limba engleză, majoritatea substantivelor terminate în *-ing* sînt cuvinte „la modă”, efect — după cum am spus — al puterii înfrîuriri de care o exercită, astăzi, asupra limbilor, mai mult sau mai puțin dezvoltate, limba engleză. Fără a manifesta o atitudine de respingere propriu-zisă, de conservatorism exagerat sau de ostentativ neaoșism, considerăm că în limba noastră s-au deschis prea larg porțile valului de nouăți (adesea inutile) și că, pentru păstrarea fizionomiei specifice a lexicului românesc, se impun o serie de acțiuni conjugate menite să stăvilească apetitul și usurința cu care se fac aceste importuri lexicale și să determine o întoarcere la izvoarele tezaurului de cuvinte național și la procedeele de formare a cuvintelor pe teren propriu, cu elemente autohtone.

Pentru a putea urmări mai bine proporțiile fenomenului, modalitățile de preluare sau de adaptare a acestei categorii de cuvinte (unele indispensabile, altele inutile), a felului în care au fost „racordate” la sistemele limbii noastre (atît din punct de vedere semantic, cît și din punct de vedere morfologic, ortografic și ortoepic), a perspectivelor de selectare a lor în scopul însușirii temporare sau adoptării definitive în lexicul românesc, vom prezenta mai jos o serie de substantive terminate în *-ing*, grupate pe domenii, însoțindu-le de scurte glosări și — de la caz la caz — de atestări culese mai ales din presa contemporană. Evident, nu ne vom ocupa de formațiile terminate în *-ing* de alte origini, cum ar fi, de exemplu, *leming* „specie de mamifere din ordinul rozătoarelor” (< fr. *lemming*, *mering* „un fel de prăjitură”) (< fr. *meringue*), *ficing* „răzuitor de parchet” (< germ. *Ziehklinge*), *viking* „nume dat negustorilor și războinicilor scandinavii care au întreprins numeroase expediții în Europa, în secolele VII—X” (< fr. *viking*) etc. Totodată, menționăm faptul că majoritatea termenilor analizați mai jos nu figurează în dicționarele noastre uzuale, deși în publicații de tot felul, ei sînt frecvenți și foarte frecvenți.

I. Tehnică

crossing s.n. (< engl. *crossing* „încrucșare”, cf. *to cross* „a se întretaia, a se încrucșa”) construcție subterană care asigură încrucșarea a doi curenți de aer, prin trecerea unuia pe deasupra celuilalt, în galeria unei mine. Cf. LTR¹.

feding s.n. (< engl. *fading*, „slăbire; decolorare”, cf. *to fade* „a slăbi; a se decolora”) 1. Scădere temporară a intensității undelor electromagnetice recepționate de un aparat de radiorecepție, datorită schimbărilor atmosferice. 2. Schimbare a culorii unei țesături provocată de acțiunea unui agent (lumina, apa etc.). Cf. DN, M.D. ENC. Pentru sensul referitor la instalațiile de radiocomunicații (sau la părți ale acestora) există și adjectivul *antifeding* cu înțelesul „care are proprietatea de a reduce sau de a compensa fenomenele de *feding*”. Cuvîntul *feding* circula în publicațiile de specialitate și, după cîte ne putem da seama, nu are

corespondent în cadrul limbii române. Faptul că s-a împrumutat în forma *feding* (față de englezescul *fading*) dovedește că procesul adaptării s-a făcut — ca și în alte nenumărate cazuri — pe baza pronunțării, nu a grafiei lui, spre deosebire de limba franceză, unde împrumutul s-a făcut prin însușirea exactă a formei scrise englezești (fr. *fading* — *antifading*);

hunting s.n. (< engl. *hunting* „vînătoare”, cf. *to hunt* „a vîna, a merge la vînătoare” și *hunter* „cal de vînătoare bun săritor la cursele cu obstacole”) Piele asemănătoare cu antilopa folosită pentru confecționarea încălțămintei. Cf. DN;

piting s. n. (< engl. *piting* „ciupitură”, cf. *to pit* „a ciupi, a pișca”) Uzură care se prezintă sub forma unor ciupituri pe suprafața de contact la roțile dințate, la rulmenți, la bandajele roților de vagoane sau de locomotive etc. Cf. M. D. ENC. Cuvîntul există, cu aceeași valoare semantică, și în limba germană;

pudding (*pudding*) s.n. (< engl. *pudding* „budincă”) 1. Un fel de budincă englezească, în care, pe lângă ingredientele obișnuite (făină, ouă, zahăr), se adaugă măduvă de vacă, prune și rîm. Cf. DN, M. D. ENC. 2. Varietate de conglomerat foarte compact, format din blocuri și din pietriș. Cf. DN;

simering s.n. (< engl. *simmering* „fierbere, clocoțire”, cf. *to simmer* „a fierbe înăbușit, a fi pe punctul de a izbucni”) Garnitură elastică montată pe axele autovehiculelor. Cf. M.D. ENC. Termenul există și în limba germană;

smocking s.n. (< engl. *smocking*) Haină bărbătească de gală, cu croială specială, foarte deschisă în față și cu reverele de mătase. Cuvîntul este prea cunoscut pentru a mai fi necesară vreo completare;

șeping (*shaping*) s.n. (< engl. *shaping* „profil, formă, model”, cf. *to shape* „a forma, a modela, a potrivi”) Mașină de rabotat a cărei mișcare rectilinie alternativă este efectuată de scula așchietoare în direcție transversală, iar piesa fixată pe masa mașinii efectuează mișcarea de înălnțare. Cf. LTR, M.D. ENC.;

șirting (*shirting*) s.m. (< engl. *shirting*, cf. *shirt* „cămașă bărbătească”) Tesătură de bumbac folosită la confecționarea unor obiecte de lenjerie mai rezistente. Cuvîntul nu este înregistrat de nici un dicționar românesc; personal, l-am întîlnit într-o revistă de modă;

șortening (*shortening*) s.n. (< engl. *shortening*) Specie de grăsimi animale sau vegetale, de consistența unturii de porc, care se amestecă și se prelucurează ușor și care sînt folosite în

¹ În corpul articolului am folosit următoarele abrevieri: CONTEMP. = Contemporanul, DN = Dicționar de neologisme (1966), FL. = Flacăra, GRAUR. G. = Al. Graur, Gramatică azi (1973), INF. BUC. = Informația Bucureștiului, LIT. = Literar, L. ROM. = Limba română, LTE = Lexiconul tehnic român, MAG = Magazin, MOD = Mic dicționar diplomatic român. (1967), M. D. ENC. = Mic dicționar enciclopedic (1972), PN = Presa noastră, PR = [Program] Radio TV, ROM. LIB. = România liberă, S. = Scinteia SP. = Sportul, TRIB. = Tribuna.

industria alimentară. Cf. LTR, M.D. ENC.;

traveling (travelling) s.n. (< engl. *traveling* „alunecare, deplasare, mișcare“, cf. *to travel* „a se mișca, a aluneca“) 1. Procedeu de filmare constând în deplasarea pe orizontală sau pe verticală a aparatului de luat vederi, care se află montat pe un cărucior mobil. 2. Ansamblu compus din șine și din cărucior metallic (cu rotile) care poartă aparatul de filmat și cu ajutorul căruia se execută mișcarea de *travling* (D). 3. Mișcare de apropiere ori de depărtare față de subiect sau de deplasare—odată cu obiectul filmat—a aparatului de filmat, pentru a crea senzația de integrare în cadrul a spectacolului sau pentru a menține o relație spațială constantă în raport cu un subiect în mișcare. Cf. DN, M.D. ENC. 4. Fig. Magazin periodic bilunar de cultură cinematografică. *Travelling peste timp* (Titlul unei emisiuni TV; cf. PR 33/1973, 15/3);

tubing s.n. (< engl. *tubing* „țevărie, conductă; tub, țevă“) Coloană de extracție folosită la sonde, prin care iese la suprafață țiteiul. Cf. LTR, DN.

II. Economie

cancelling s.n. (< engl. *cancelling* „anulare, contramandare“, cf. *to cancel* „a anula, a contramanda, a revoca“) Clauză înscrisă într-un contract de transport, potrivit căreia navlositorul poate anula contractul, dacă vasul nu a sosit în portul de încercare pînă la termenul convenit. Cf. MDD;

cliring (clearing) s.n. (< engl. *clearing* „sistem de plată prin compensare, fără numerar“, cf. *to clear* „(despre nave) a părăsi portul“) Sistem de plată prin decontare, în care nu se folosesc banii numerar, ci compensarea între creanțele și obligațiile reciproce prin intermediul băncilor. Cliringul se practică astăzi în foarte multe acorduri bilaterale și chiar în unele acorduri multilaterale, în special în relațiile de comerț exterior. Sistemul de plată prin cliring a început să fie practicat în perioada crizei mondiale din 1929—1933, cînd mai multe țări au trebuit să aplice restricții valutare. Cf. DN, MDD;

dumping s.n. (< engl. *dumping* „descărcare“, cf. *to dump* „a descărca“; spec. „a exercita un dumping“) 1. Export de mărfuri la prețuri mai scăzute decît cele de pe piața internă și mondială, practicat de unele țări capitaliste, cu scopul de a pătrunde pe o anumită piață, de a înlătura pe concurenții, de a acapara piața și de a impune apoi prețuri de monopol. Diferența dintre prețurile stabilite prin dumping se acoperă, fie din profiturile realizate din vânzarea mărfurilor pe piața internă la prețuri mai ridicate, fie din subvențiile acordate de stat. Dumpingul provoacă perturbații în comerțul internațional și subminează capacitatea de concurență a țării, din care cauză se iau unele măsuri de *antidumping*, cum ar fi introducerea de tarife vamale speciale, stabilirea de restricții cantitative la importul mărfurilor etc. *Dumpingul valutar* este bazat pe decalajul creat între cursul micșorat în mod intenționat al valutei naționale a țării exportatoare față de valuta țării importatoare. Cf. DN, MDD, M.D. ENC. 2. În medicină, cuvîntul circulă în construcția *dumping syndrom* și are accepția de sindrom caracteristic bolnavilor care au suferit o rezecție parțială sau totală a stomacului, determinată de trecerea bruscă a alimentelor din stomac în

jejun și manifestată prin amețeli, dureri abdominale, cefalee etc. Cf. M.D. ENC.;

holding s.n. (< engl. *holding* „stăpinire, posesiune a bunurilor“, cf. *to hold* „a deține, a poseda, a avea în proprietate“) Societate monopolistă care deține o cantitate suficientă din acțiunile altei unități pentru a putea exercita controlul asupra ei. Cf. M.D. ENC.;

marketing s.n. (< engl. *marketing* „cumpărare și vîndere pe piață“, cf. *to market* „a cumpăra pe piață, a vinde pe piață“) 1. Ansamblul proceselor prin care producția este adaptată nevoilor actuale și viitoare ale consumatorului pentru satisfacerea integrală, la timpul și la locul dorit, cu mărfurile cerute de acesta, în condițiile rentabilității întreprinderii producătoare sau comerciale. Marketingul prezintă o nouă optică economică, un mijloc de mobilizare a întreprinderii pentru obținerea de beneficii prin satisfacerea cerințelor pieței interne și externe pe calea adaptării diferitelor elemente (calitatea produselor, distribuția, diferențierea prețurilor, ambalajele, metodele de vînzare, a formelor de comerț și de promovare a desfacerilor etc.). 2. Disciplină științifică cu obiectul marketing (I), Cf. FL. 31/1970, 14, PN 9/1970, 44, CONTEMP. 4/1972, 5/6, L. ROM. 3/1972, 193, 194, M.D. ENC.;

miting (meting) s.n. (< engl. *meeting* „întînire, întîlnire, adunare“, cf. *to meet* „a întîlni, a merge în întîmpinarea cuiva“) 1. Întînire, demonstrație publică (de masă), la care se dezbate probleme sau evenimente social-politice, luîndu-se atitudine științifică față de ele. Cf. DN, M.D. ENC. 2. Manifestare sportivă de masă (mai ales cu caracter artistic). *Miting aviatic*;

silling (shilling) s.m. (< engl. *shilling*). 1. Monedă divizionară engleză valorînd a 20-a parte dintr-o liră sterlină. 2. Denumire dată unităților bănești din Kenya, Somalia, Tanzania și Uganda. Cf. și *şiling* (< germ. *Schilling*) „unitate monetară din Austria“.

III. Sport

bowling s.n. (< engl. *bowling* și *bowling-alley* „popicărie“, cf. *to bowl* „a arunca o bilă, a juca popice“) 1. Joc de popice. „Amănunte“ care ne fac viața mai comodă sau care ne amuză (saltele pneumatice, sezlonguri, umbrele de soare, jocuri mecanice, bowlinguri și celelalte. FL. 5/1972, 10/2, cf. SP. 599/1969, 3, L. ROM. 2/1973, 109, 2). Sediul, sală unde se joacă bowling (1). *Andrei Casandra, casieră la bowlingul din Saturn, stătea la taifas cu doi tineri*. ROM. LIB. 8954/1973, 3/2. Deși cuvîntul este atît de frecvent, el nu figurează în nici un dicționar românesc. Să fie oare vorba de refuzul de a-l accepta în limbă pe corespondentul lui „popice“ sau e numai o simplă omisiune? Chiar dacă ne aflăm în fața unui barbarism de origine engleză, marea lui răspîndire și caracterul de cuvînt internațional îi dau dreptul să fie integrat, alături de alte neologisme împrumutate din engleză sau din alte limbi, în dicționarele limbii noastre;

camping s.n. (< engl. *camping* „așezare, tabără“, cf. *to camp* (out) „a așeza, a instala tabăra, a dormi peste noapte în cort“) Zonă (la ses, deal sau munte) în care sînt instalate corturi, baracamente sau căsuțe pentru turiști. Cf. PN 9/1970, 44, L. ROM. 1/1973, 26, ib. 2/1973, 109, M.D. ENC. Am întîlnit și construcția

camping-trailer cu sensul de „rulo-tă“. Cf. SP. 685/1969, 3, L. ROM. 2/1973, 109;

carting (karting) s.n. (< engl. *carting* „transport, mijloc de transportare“, cf. *to cart* „a transporta“) 1. Tip de mașinuță cu motor pe patru roți, fără caroserie, dirijată cu ajutorul unei vergele verticale de sîrmă și folosită în întreceri sportive sau în jocuri pentru copii; cart. Cf. L. ROM. 3/1972, 186, ib. 1/1973, 26. O pistă pentru 20 de scutere, o alta pentru 8 cartinguri și un labirint. LIT. 345/1973, 1/1, 2. Cursă de carting (1), întrecere de carturi. *Întrecerea de carting a fost o adevărată probă a măiestriei*. SP. 693/1969, 2, cf. L. ROM. 3/1972, 186;

clipping s.n. (< engl. *clipping* „plăcare“, cf. *to clip* „a plăca“) Aruncarea pe gheață a unui jucător, la hochei, în fața aceluia care conduce atacul, cu scopul de a-l împiedica să se mențină în posesia pucului. Cf. SP. 697/1969, 3;

doping s.n. (< engl. *doping* „drogare“, cf. *to dope* „a administra (cuiva) un narcotic, a droga“) 1. Administrare, în mod fraudulos, a unui excitant unui sportiv sau unui cal de curse înaintea unei probe sportive pentru a le da mai multă vigoare și elan; dopaj, dopare. Avînd un efect nociv, dopingul este interzis prin statute și prin regulamente. *Plaga dopingului*. SF. 592/1969, 4. *Hotărîrea F.R. de Atletism de a curma tentativele de doping*. ib. 669/1969, 1, cf. L. ROM. 1/1973, 27. În campania împotriva acestui fals stimulent a apărut cuvîntul *antidoping*: *Comisia antidoping*. SP. 583/1969, 4, cf. L. ROM. 1/1973, 27, 2. Fig. Întăritor, stimulent, tonic. *Licoarea aromată [ceaiul] este „dopingul“ de toate zilele al reporterilor*. MAG. 778/1973, 8/1;

dribbling s.n. (< engl. *dribbling* „driblare“, cf. *to dribble* „(la fotbal) a dribla“) Procedeu tehnic de înaintare, constînd în conducerea mingii cu abilitate prin executarea unor lovituri scurte cu piciorul (la fotbal), cu mîna (la handbal, baschet) sau cu crosa (la hochei), cu mișcări înșelătoare, pentru a putea trece de adversar. Cf. GRAUR, GRAM., 21, L. ROM. 6/1972, 531, 537;

forcing s.n. (< engl. *forcing* „forțare, silire, constringere“, cf. *to force* „a forța, a sili, a constrînge“) Forțare, preluare a inițiativei de joc, exercitare a unei presiuni asupra adversarului. *Forcingul dinamovist este tardiv*. SP. 527/1969, 4. *Face forcing, punctează mai mult și cîștigă*. ib. 563/1969, 1. Forma *forceting*, pe care am întîlnit-o în unele rubrici sportive, este greșită. Cf. L. ROM. 2/1973, 110;

heading s.n. (< engl. *heading*, cf. *head* „cap“) Lovitură cu capul. Cf. SP. 527/1959, 4, L. ROM. 2/1973, 110;

iahting (yachting) s.n. (< engl. *yachting* „călătorie de plăcere cu iahtul“) Sport practicat cu iahtul; practicarea navigației de plăcere sub toate formele: călătorie de agrement cu iahtul. Cf. L. ROM. 4/1957, 26, PN 9/1970, 44, L. ROM. 3/1972, 186, ib. 6/1972, 532. *Ieri, concurs de yachting pe lacul Herăstrău*. S. 9121/1972, 1;

luping s. n. (< engl. *looping* „ocol, înconjur“, cf. *to loop* „a înconjura, a se roti, aocoli“) Figură de zbor acrobatic în care un avion descrie o buclă în plan vertical sau oblic. Cf. L. ROM. 1/1973, 28;

minibowling s.n. (< engl. [mini]—*bowling*, cf. *bowling* de mai sus) *Minibowling la Snagov*. (Auzit la o emisiune TV);

minicarting s.n. (< engl. [mini] — *carting*, cf. *carting* de mai sus) *Minicarting în parcul copiilor*. (Auzit la o emisiune TV);

parking s.n. (< engl. *parking* „parcare”, cf. *to park* (despre vehicule) „a parca”) Acțiunea de a parca; loc rezervat staționării vehiculelor; parcaj, parcare, garare. Cf. SP. 669/1959, 1. *Imense parkinguri*, ib. 4. *Pierdem 20 de minute pentru parking*, ib. 687/1969, 1. *Braseria cu terasă, parkingul... completează fericit această mică așezare*. INF. BUC. 5272/1970, 3, cf. PN 9/1970, 44. *Parking cu ecran de cinema*. ROM. LIB. 9041/1973, 6/8. *Ideea acestui parking dotat cu ecran, aparat de proiectie și câști de ascultare aparține autorităților municipale din Wrocław*, ib., cf. L. ROM. 2/1973, 111;

passing (*passing*) s.n. (< engl. *passing* „trece”, cf. *to pass* „a trece, a pasa”) *Pasă. S-au făcut remarcate reușite pasinguri*. SP. 534/1969, 4, cf. L. ROM. 2/1973, 111. *Construcția passing-shot, de asemenea foarte uzuală, înseamnă „minge rapidă, la tenis, din lovitură dreaptă sau de-a lungul culoarului, evitând jocul în volei” Distilind passing-shoturi și lovituri de rever impecabile...; Ilie Năstase a fost scripitor în ultimul set*. ROM. LIB. 9031/1973, 5/7;

pressing (*pressing*) s.n. (< engl. *pressing* „presiune, stăruință”, cf. *to press* „a presa, a chinui, a hărțui”) *Presiune în inițiativa de joc; presiune exercitată asupra adversarului; sistem tactic practicat în jocurile sportive, mai ales în cel de baschet, constând în folosirea apărării „om la om” pe tot terenul, pentru a stăvili adversarilor acțiunile ofensive. Au aplicat... cu eficacitate un pressing strîns pe tot terenul*. SP. 679/1969, 4. *Folosind pentru o scurtă perioadă presingul*, ib. 623/1969, cf. PN 9/1970, 44. *Pressing se cheamă atacul asupra apărătorilor în posesia mingii și, de obicei, se execută de către înaintași sau halfi*. MAG. 778/1972, 8/3, cf. L. ROM. 1/1973, 32;

punching-bal s.n. (< engl. *punching-ball*, cf. *to punch* „a lovi cu pumnul”) *Balon în formă de pară, suspendat și menținut vertical prin legături elastice, servind pentru antrenament la box. Punching-ballurile au fost solicitate la maximum*. SP. 512/1969, 2, cf. L. ROM. 1/1973, 32;

scheting s.n. (< engl. *skating* „patinaj”, cf. *to skate* „a patina”) *Patină așezată pe rotile mici; patinaj pe astfel de patine*. Cf. L. ROM. 1/1973, 33;

sparing-partener (*sparing-partener*, *sparingpartener*) s.m. (< engl. *sparing-partener*, cf. *to spar* „a boxa, a se antrena la box”) *Persoană sau echipă sportivă folosită ca adversar în procesul de pregătire sau de verificare valorică a unui alt sportiv sau a unei alte echipe. Termenul este întrebuințat în „sportul cu mânuși” (box), dar, uneori, se folosește și în tenis „partener de antrenament”*. Cf. L. ROM. 4/1957, 26, SP. 541/1969, 1, ib. 674/1969, 1, ib. 747/169, 2;

sporting. Am auzit cuvîntul la o emisiune TV, în formularea *Gală de sporting*, dar nu ne-am putut da seama la ce anume se referea crainicul sportiv și nici ce sens avea cuvîntul „sporting” în contextul respectiv. L-am mai întîlnit pe unul dintre minicarele de pe litoral, care legau stațiunile-satelit de lângă Mangalia Nord (Venus-Saturn-Jupiter-Neptun-Olimp); *Sporting-car*, precum și pe o firmă la un club al tineretului: *Sporting-club*. În dicționarele românești nu există cuvîntul, iar în cele englezești (atîtea

cîte am putut consulta) am găsit doar construcțiile *sporting-gun* „armă de vînătoare” și *sporting-rights* „drept de vînătoare sau de pescuit”, și — de asemenea — verbul *to sport* „a face sport”. Astfel stînd lucrurile, n-ar fi exclus ca acest cuvînt să fie o formație creată pe teren românesc (după modelul formațiilor englezești în —ing), ceea ce ar putea duce la concluzia că, în viitor, am putea analiza un sufix românesc —ing (de origine engleză), capabil să se atașeze la temele românești și să formeze derivate în —ing în cadrul limbii noastre. Deocamdată, deși deosebit de interesantă pentru consecințele ei, ne manifestăm prudenta rezervă, considerînd formația de mai sus accidentală...;

swing (*swing*) s.n. (< engl. *swing* „balansare, dans modern și melodia corespunzătoare”, cf. *to swing* „a se legăna, a se balansa”) 1. *Lovitură laterală, dată la box, cu brațul ușor arcurit*. Cf. TRIB. 5/1957, 9, L. ROM. 2/1959, 90, ib. 1/1973, 34. 2. *Manieră de execuție a muzicii de jazz caracterizată printr-o mare suplețe, prin sincope, accente imperceptibile, ritm legănat*. Cf. M.D. ENC. 3. *Dans modern cu ritm în doi timpi și cu mișcare rapidă; melodia după care se execută acest dans*. Cf. DN, M.D. ENC.;

training (*training*) s.n. (< engl. *training* „antrenament, pregătire, instrucție”, cf. *to train* „a se antrena, a exercita”) *Îmbrăcăminte sportivă alcătuită dintr-o bluză și un pantalon de tricot. Cuvîntul este vechi în limbă și, datorită mării lui frecvențe — în special în rîndurile sportivilor și elevilor —, generalizat. Cf. L. ROM. 6/1972, 536. Pe lângă sensul de îmbrăcăminte (sportivă), cuvîntul mai are și înțelesul de „pregătire, antrenament”. *Viața medicului era o pregătire permanentă, un nesfîrșit training*. CONTEMP. 21/1972, 2/2, cf. L. ROM. 6/1972, 537;*

yearling s.m. (< engl. *yearling* „animal de un an”, cf. *year* „an”) *Animal (de obicei mînz) avînd vîrsta de un an. Se spune că acești mînji vin foarte firavi de la herghelii și că dresașul lor ca yearlingi este cvasiinexistent*. SP. 542/1969, 2, cf. L. ROM. 2/1973, 112;

IV. Știință — cultură — societate

karling s.n. (< engl. *karling*) *Creastă de munte stîncoasă, zimțată, specifică morfologiei glaciare. Am întîlnit cuvîntul într-o publicație de specialitate*. Cf. și M.D. ENC.;

dancing s.n. (< engl. *dancing* „dans”, cf. *to dance* „a dansa”) *Local public unde se petrece și se dansează*. Cf. DN, M.D. ENC.;

dorking s.n. (< engl. *dorking*) *Rasă de găini originară din Anglia, caracterizată prin picioare cu cinci degete și o greutate medie de 4 kg*. Cf. M.D. ENC. *Formația ne interesează numai pentru terminația —ing...;*

hijacking s.n. (< engl. *hijacking*) *Piraterie aeriană*. Cf. L. ROM. 3/1972, 186;

quisling s.m. (< engl. *quisling*) *Colaboracionist, trădător de patrie. Am înregistrat cuvîntul numai pentru semnarea existenței lui; nu avem material ilustrativ pentru a-l atesta scriptic;*

radiorecording s.n. (cf. engl. *record* „placă de gramofon” și *to record* „a înregistra pe o placă”) *Titlul unei emisiuni de muzică ușoară*. Cf. PR. 6/1972, 7/4. *Emisiunea „Radiorecording” a prezentat ascultătorilor noștri, în primă audiere, cîteva cîntece cu o a-*

preciată cîntăreață italiană de muzică ușoară Noris de Stefani. MAG. 805/1973, 4/2;

standing s.n. (< engl. *standing* „poziție, reputație, nivel”, cf. *to stand* „a-și ridica nivelul”) *Fel, nivel de viață; confort, lux; reputație. Principiul autor... își are standingul său*. FL. 32/1970, 21, cf. PN. 9/1970, 44. *A dorit să le pună la încercare... puterea, banul, ascensiunea socială, standingul*. TEATRUL 1/1969, 94;

șoching (*shocking*) adj. și adv. (< engl. *shocking* „revoltător, scandalos, șocant”, cf. *to shock* „a șoca, a scandaliza, a revolta”) *Care șochează, care contrariază; șocant, izbitor*. Cf. L. ROM. 3/1972, 186;

telerecording s.n. (cf. engl. *record* „placă de gramofon” și *to record* „a înregistra pe un disc”) *Titlul unei emisiuni de muzică ușoară la TV (cf. teletop și radiorecording de mai sus)*. Cf. PR 16/1973, 12/3.

Lista englezismelor terminate în —ing de tipul celor enumerate mai sus ar putea fi încă lărgită. Ne limităm, deocamdată, numai la cele menționate, considerînd că exemplele date sînt suficiente pentru a ilustra concluziile la care am ajuns și perspectivele pe care le au — în continuare — aceste recente formații lexicale. Este un loc comun faptul că fiecărei activități sociale, specializate sau nespecializate, îi sînt necesari, în planul comunicării, termeni și construcții proprii, impuse de evoluția disciplinelor respective. În cazul împrumuturilor englezești, indiferent dacă ele sînt directe sau mediate, putem afirma că nu se poate recomanda o soluție unică de tratare. Dacă pentru unele noțiuni noi din tehnică sau din economie, veșmintele englezești sînt indispensabile, posibilitățile de limbă interne nefiind satisfăcătoare ca să poată denumi obiecte, fenomene sau procedee noi, nu la fel se pune problema în cazul unor termeni din sport sau din alte domenii, unde ele pot și trebuie să fie evitate. Scrierea și pronunțarea nefixate, existența dubletelor, flexiunea ambiguă, sensurile oscilante, folosite de multe ori impropriu din cauza cunoașterii insuficiente a limbii originare, trăsătura barbară pe care o imprimă contextelor în care sînt plasate, precum și impresia de „corp străin” pe care o lasă cititorului nu pledează deloc în favoarea menținerii și propagării lor în continuare. Desigur, unele dintre cuvintele înșirate mai sus sînt cunoscute unui larg cerc de vorbitori, au intrat în limbă, în vorbirea curentă, fiind deseori întrebuințate și în alte contexte decît cele ale specialității de unde au provenit și s-au integrat perfect lexicului românesc, adaptîndu-se sistemului fonetic și morfologic propriu limbii. Aceste cuvinte fac parte din categoria termenilor care au pătruns simultan (sau aproape simultan) într-o serie de limbi europene, constituind, la ora actuală, nucleul unui fond lexical internațional. Circulația englezismelor terminate în —ing relevă cele două modalități opuse de manifestare a vocabularului nostru în fața lor: pe de o parte, respingerea unora dintre ele, prin apariția și consolidarea unor formații românești echivalente pe teren propriu, pe de altă parte, însușirea unora dintre ele, sub înfrurirea limbajului internațional și ca o consecință firească a faptului că nu au corespondențe în limba română, sînt mai reduse ca dimensiune (decî mai economice) și — de ce n-am recunoaște-o? — mai expresive.

CE POT ÎNVĂȚA ZIARELE DE LA RADIOTELEVIZIUNE*

de HAROLD KEEBLE

Aș dori mai întâi să fac o precizare. Este vorba de titlul acestei discuții. Gîndindu-mă la aria vastă a realizărilor publicistice pe care le reprezintă distinșii delegați prezenți aici, pot spune că acest titlu conține o anumită doză de îndrăzneală și insolentă. Eu unul fac tot posibilul pentru a mă familiariza cu activitatea gazetărească din afara Marii Britanii — din America în orice caz —, dar dv. care sînteți adunați aici, îmbrățișați aspecte ale informației de presă încît, fără îndoială, veți fi găsit soluții la probleme care după părerea mea nu au fost rezolvate în Marea Britanie.

Îmi voi permite de aceea să completez ideea „Ce ar trebui să învețe ziarele de la organele de informație rivale : cu două cuvinte : ce ar trebui să facă ziarele din Anglia în această privință? Căci nu am nici o îndoială în ceea ce privește următorul lucru : aici, în această țară, problemei pe care noile mijloace de comunicație impetuoase, neortodoxe și extrem de eficiente au pus-o în fața ziarelor nu numai că nu i s-a făcut față, dar ea nici măcar nu a fost sesizată cu luciditate și abordată cu seriozitate.

Greșeala pe care o fac ziarele noastre are două aspecte. Pe de o parte, este vorba de refuzul de a lua în considerație situația în mod serios și energic — o mentalitate comodă, după care politica struțului este cel mai bun mijloc pentru a scăpa de această situație neplăcută. Pe de altă parte — și aceasta este oarecum o greșeală încă mai regretabilă — este vorba de incapacitatea de a sesiza cum un dezavantaj poate fi transformat într-un avantaj, cum, ceea ce la prima vedere pare o catastrofă poate fi transformat în realitate într-un câștig considerabil — dacă am gândi și acționa destul de repede, dacă ziarele ar da dovadă de oarecare imaginație. Să examinăm mai atent aceste două aspecte.

Informația imediată pe care o oferă televiziunea trebuie să modifice întreaga concepție a ziarului. De exemplu, după lansarea unei nave spațiale Apollo la Cape Kennedy reporterii se reped la telefoane știind foarte bine că încă înainte de a ridica receptorul cititorii lor de pe cealaltă parte a lumii vor fi închis aparatele lor de televiziune deoarece au vizionat evenimentul în clipa în care s-a produs. Noi știm cu toții acest lucru, și știm cu toții că ziarele vor trebui să se adapteze. Dar în realitate ele nu fac nimic — aceasta este cel puțin realitatea în ce privește țara mea. Poate că delegații aflați astăzi au altceva de spus în ce privește ziarele lor, și le-ași fi recunoscător pentru asemenea informații. Dar în țara mea situația este absurdă, așa cum o înfățișez.

*Acest text a fost rostit de autor în cadrul lucrărilor Congresului Asociației tipografice internaționale (ATYPI) — Londra 1971. El reproduce acum (după „Interpressgrafik“) pentru valoarea conținutului său original, actual în epoca de interadaptare dintre presa scrisă și radioteleviziune, în care au intrat și presa și radioteleviziunea din țara noastră.

Seară de seară, factorii cheie ai ziarelor — deci cei care hotărăsc în fapt ce urmează să apară în ziar — iau hotărârile conștienți că știrile respective au și ajuns la un public care este mult mai numeros decît cifra celui mai mare tiraj de ziar din țară. Este adevărat, un gest simbolic de a ține pasul cu programul de seară al televiziunii a fost făcut : aparatele de televiziune sînt răspîndite prin toate birourile. Dar în realitate sînt rareori folosite. Pentru a spune lucrurilor pe nume, ele sînt de cele mai multe ori folosite de redactorii cărora din motive personale le place ca în timp ce lucrează să-și arunce privirea asupra unui eveniment ca de exemplu un meci de tenis la Wimbledon — dar sînt rar folosite de personalul de conducere care hotărăște asupra formei și accentului ediției de noapte a ziarului lor.

În timp ce pe redactorii aplecați peste mesele lor îi trec sudorile elaborînd titlurile pentru ziarele lor rivalele acestora, televiziunea și radiodifuziunea, țin la curent națiunea, pe cei care sînt oricînd gata să alterneze programele televiziunii cu cele ale radioului prin simpla învîrtire a unui buton, oferindu-le știri oră de oră, aproape minut de minut.

De aceea, după părerea mea, trebuie subliniat aici mai presus de toate că ceea ce trebuie să ne îngrijoreze cel mai mult este această boală de a NU vedea și de a NU auzi. Dar trebuie să mă opresc pentru a face o precizare, pentru a preîntîmpina o critică justă și lesne de înțeles la adresa acestui punct de vedere.

Dacă din cele ce am afirmat rezultă că astăzi trei pătrimi ale populației cunosc orice știre mai importantă înainte de apariția ziarelor, trebuie să adaug că ziarul trebuie să rămînă instrumentul fundamental de înregistrare și publicare a faptelor. Făcînd abstracție de faptul că totdeauna vor exista o mulțime de oameni care pierd buletinele de știri ale televiziunii sau radiodifuziunii pentru că ies în oraș sau se distrează, sau lucrează — făcînd cu totul abstracție de acest lucru, un ziar nu poate și de fapt nu trebuie să adopte atitudinea „Eh, de știrea asta s-a ocupat televiziunea toată seara“, și de aceea să ignoreze cu totul știrea respectivă. Gradul în care acest lucru este valabil variază, bineînțeles, în funcție de ziar. Dar marile ziare de informație, ca *New York Times* sau *The Times* (ultimul, din nefericire, într-un grad mult mai redus decît în trecut) trebuie să rămînă înainte de toate instrumente ale informației. Ar fi de neconceput, de exemplu, ca — din motivul că televiziunea s-a ocupat pe larg, în numeroase buletine, timp de ore, de declarațiile unui om de stat, aceste declarații să nu ia și forma permanentă a cuvîntului tipărit, pentru a fi citite și cîntărite pe îndelete.

Adevărata problemă este modul în care se face acest lucru, priceperea în prezentare, foarte adesea tehnica completării unei informații cu acea tentă de „după miezul nopții“, ceea ce o face să apară proaspătă și în evoluție în dimineața următoare. Toate acestea, bineînțeles, în mod variat în funcție de tipul ziarului în cauză. Din partea lui *Guardian* nu se prea așteaptă nimeni să-și însușească aceste principii, așa cum fac ziarele care se mîndresc cu vigilența lor chiar și la orele cele mai tîrzii, cu operativitatea în tratarea unor evenimente în evoluție. Cu toate acestea, nu de mult *Guardian* a dat un exemplu bun ; a dat dovadă de reacție rapidă care nu a putut fi constatată nici la gazetele bulevardiere.

Nu a fost un eveniment formidabil — prințesa Ana a fost supusă unei intervenții chirurgicale de

urgență. Titlurile care au apărut în majoritatea ziarelor în dimineața următoare internării prințesei în spital anunțau: **PRINȚESA ANA TRANSPORTATĂ LA SPITAL**. Dar este imposibil să te fi aflat în seara precedentă în preajma unui televizor sau aparat de radio fără să fi aflat toate amănunțele legate de faptul că prințesa fusese transportată la spital (operația a fost efectuată de fapt la ora 6,30 seara. Iată titlul dat de **Guardian** informației respective: **ANA SE SIMTE BINE DUPĂ OPERAȚIE**. Făcînd abstracție de ceea ce după părerea mea a reprezentat o apreciere mai justă a faptului din punctul de vedere al valorii informative, acest titlu îți lăsa într-adevăr impresia că **Guardian** te ține la curent cu evenimentele, că oferă mai mult decît ceea ce ai putut afla cu o seară înainte, cînd te-ai dus la culcare. La micul dejun, momentul dramatic al transportării la spital era depășit. Din punctul de vedere al formulării, titlul „**ANA SE SIMTE BINE DUPĂ OPERAȚIE**” nu are șanse de a fi premiat: important este, totuși, că ziarul s-a orientat bine — a **ținut seama** de faptul că majoritatea publicului știa că prințesa este bolnavă, a creat această impresie că ziarul nu trăiește într-o lume a visurilor în care nu există organe de informație rivale.

La începutul anilor '50, noi aveam la **Daily Express** o deviză: **cînd îți scrii materialul, țintește mai departe decît ziarele de seară**. Într-un sens, era vorba de o tehnică a măgulirii cititorului, prin presupunerea că, desigur, este bine informat înainte de a se duce la culcare. Scopul care trebuie urmărit prin elaborarea unui titlu este să redea faza următoare a unui eveniment. Cred că acest lucru este prea adesea uitat astăzi, cînd problema este mult mai acută decît doar aceea de a ținti mai departe decît ziarele de seară”. Ultimii zece ani au scos pregnant în evidență necesitatea unei reaprecieri a funcțiilor primare ale televiziunii și ziarelor ca principale instrumente de informare pe scară națională.

Dacă s-ar pune chestiunea de a alege un singur eveniment care a constituit o piatră de hotar, m-aș opri asupra asasinării președintelui Kennedy. Pentru a pune lucrurile în adevărata lor perspectivă, ar fi greșit să afirmăm că nu au existat alte știri de o importanță mai mare pe termen lung. Stabilirea evenimentelor cu adevărat importante dintr-o perioadă dată ar stîrni o serie nesfîrșită de argumente. Dar asasinarea lui Kennedy cuprindea elemente cu totul fantastice din punctul de vedere al informației: șocul de proporții inimaginabile provocat în jurul unor oameni cu o putere unică, o senzație îngrozitoare de nesiguranță, răsturnarea cu brutalitate de către mina unui singur om a sentimentului de stabilitate pe plan național, trecerea rapidă a puterii dintr-o mină în alta în condiții melodramatice. Și în timp ce scena se schimba minut de minut, oră de oră, cu o rapiditate imprezvizibilă, televiziunea s-a dovedit într-o măsură fără precedent a fi **marea** verigă a mijloacelor de informare pe scara întregii națiuni.

Niciodată nu a existat în istorie vreun eveniment în jurul unei persoane, care să fi provocat un asemenea sentiment de nerăbdare și urgență ca în acele ore, cînd o lume întregă stătea cu privirile ațintite asupra ecranelor televizoarelor. În acele momente, ziarele erau cu totul depășite. Acest reporter electronic care este televiziunea, a transformat într-o clipă cerneala și hirtia în obiecte într-adevăr inutile.

Am citit o carte care, am impresia, nu s-a bucurat de un tiraj prea mare — **Asasinarea lui Kennedy și publicul american**. În cele aproximativ 400 de pagini cuprinzînd tabele de date și culegeri de opinii de o amploare de care numai americanii sînt capabili, această carte oferă o imagine detaliată a reacției publicului la o mare catastrofă și a felului în care fluxul de informații contribuie la configurarea acestei reacții. Este o carte formidabilă și o recomand celor care sînt serios interesați în comunicarea socială în momente de criză. Să luăm un exemplu din constatările remarcabile făcute în această carte.

Președintele a fost împușcat la ora 12,30. Moartea sa a fost stabilită la ora 13. Pînă la această oră, 68 la sută din populație, sau doi din trei americani adulți, văzuseră sau aflaseră evenimentul. În cursul orei următoare proporția a crescut cu încă 24 la sută; ceea ce înseamnă că **în numai două ore**, 92 la sută din populație știa de nenorocirea care s-a abătut asupra națiunii. Pînă la ora 18 proporția s-a ridicat la 99,8 la sută. Din 8 000 de persoane chestionate, numai două nu au aflat de asasinarea președintelui decît a doua zi.

Cît de flagrant contrastează toate acestea cu concluziile lui Gallup sau altor instituții de sondaj al opiniei publice, după care sînt foarte rare cazurile cînd proporția populației care ia cunoștință de o anumită personalitate sau un anumit eveniment depășesc 80 la sută.

Dar ziarele — unde și cum au intrat în acțiune ziarele? Cruda realitate este că numai 4 la sută din populație a aflat din ziare această știre senzațională. Și, la numai cîteva ore după asasinat, întreaga tragedie a luat o întorsătură încă mai senzațională, atunci cînd milioane și milioane de oameni au putut urmări din locuințele lor omorul — omorul **pe viu**, dacă îmi scuzați expresia — împușcarea lui Lee Harvey Oswald, asasinul președintelui, de către Jack Ruby.

Lecția amară pentru ziare, ca mijloc tradițional de răspîndire a informației, avea să se repete după scurt timp, într-o formă mai puțin brutală: nu doar o națiune, ci lumea întregă a urmărit uimită pe ecranul televizorului adevăratele minuni ale tehnicii pe care Programul Spațial American a avut curajul să le etaleze deschis, în public, în chiar clipa lansării unor oameni în spațiul cosmic. De atunci, ziarele au trebuit în repetate rînduri să accepte noul lor rol de mijloc de informare de mina a doua, în locul fostului lor rol de regi ai informației.

În cazul asasinării lui Kennedy, programele neîntrerupte ale televiziunii au făcut mai mult decît să informeze: ele au contribuit la vindecare și stabilizare. Prin urmare — dispunem noi oare de un instrument de o utilitate absolută pentru omenire, sau cel puțin pentru cei care doresc să cunoască întregul adevăr al evenimentelor? **Categoric, nu** — și aceasta este în mod imperativ lecția pe care ziarele trebuie să o învețe de la organele de informație rivale.

Nu prea departe de Dallas se află Chicago. Cinci ani după ce soarta a pus povara președinției pe umerii lui Lyndon Johnson, el a ajuns la punctul la care a spus „**destul**”. În august 1968, convenția Partidului Democrat s-a întrunit la Chicago pentru a alege pe succesorul său. Știm ce s-a întîmplat.

Chicago a oferit un spectacol care a desgustat lumea. Fără îndoială, a fost un punct crucial în politica americană. Dar cheia acelor zile surprinzătoare nu este deloc înțeleasă, după părerea mea. Întîmplător

mă aflu la Chicago în săptămîna aceea, în hotelul Conrad Hilton. Și mă aflu acolo în vacanță — nu mă reține nici o activitate, aveam tot timpul să privesc în jurul meu. Și, bineînțeles că toate întâmplările cu primarul Daley, cu trupele de asalt sînt adevărate — trebuie să fie adevărate — căci milioane de oameni au putut vedea și auzi totul: loviturile cu bastoanele de cauciuc, gazele lacrimogene, plugurile cu sîrmă ghimpată, țipetele mulțimilor cînd poliștii s-au năpustit asupra lor.

Bătălia rușinoasă din Michigan Avenue, dusă în fața hotelului Conrad Hilton asaltat, a prilejuit televiziunii momente din cele mai senzaționale din istoria acestei instituții. Dar de data aceasta — spre deosebire de lansările spre Lună, spre deosebire de tragedia Kennedy — pînă unde și în ce măsură a fost tabloul cu totul adevărat? Ei bine, după părerea mea nu a fost prea adevărat. După părerea mea, cea săptămînă intunecată din Chicago a constituit cel mai izbitor exemplu de pînă astăzi în ce privește capacitatea formidabilă a televiziunii de a denatura pe bază selectivă și de a corupe pe baza omisiunii. **Bineînțeles** că ceea ce s-a petrecut acolo a fost violentă, violentă îngrozitoare. Dar adevărata lecție a evenimentelor din Chicago 1968 a oferit-o, cel puțin într-o anumită măsură, bătălia subterană dintre primarul Daley, pe de-o parte, și marcantele personalități ale rețelei de televiziune cu Walter Conkrite, Huntly, Brinkley, etc., pe de altă parte. Adevărata pierdere a suferit-o tocmai ceea ce constituia mobilul prezenței la Chicago a gazetarului — Convenția pentru alegerea candidatului democrat — care a fost lăsată în urmă. Ea a fost efectiv îngropată de acele aparate selective ale televiziunii, care știa că în termeni de senzațional, nimic din cele ce se puteau hotărî în sala Convenției nu putea egala actele de violență de afară. Demonstrații din fața aparatelor cîntau refrenul „Întreaga lume privește, întreaga lume privește” — iar rețelele de televiziune au avut grijă ca așa să se și întîmple.

Aș dori să subliniez din nou: ceea ce vedea întreaga lume nu era alegerea unui nou candidat la președinția Statelor Unite, ci o **performanță** a televiziunii, etalarea regizată a unor fapte care nu reprezentau decît o parte a adevărului, urit cum era acest adevăr. Învățătura care se desprinde pentru ziare este că ele trebuie să devină într-o măsură crescîndă interpretatoare cu adevărat informate, cu adevărat echilibrate, cu adevărat imparțiale ale știrilor. Căci, într-un sens, majoritatea reportajelor transmise de televiziune sînt regie și actorie, de la acele interviuri chinuit pus în scenă pe stradă pînă la cele mai mari evenimente — ca să reviu la plimbările de pe Lună, ei bine, și ele sînt într-un anumit grad **joc de scenă**; ele oferă cel mai mare spectacol de **panis et circenses** din istoria omenirii.

Lewis Mumford, un adversar al programului spațial, a spus: „**Aceste zboruri spațiale reprezintă un act simbolic de război, iar lozinca purtată de astronauții proclamați a fi în serviciul omenirii, stă pe aceeași treaptă cu monstruoasa ipocrizie a forțelor aeriene americane: profesia noastră este pacea**”. În istoria oficială a televiziunii americane se spune mai decent, dar nu mai puțin sugestiv: oriunde s-ar duce exploratorii pe viitor, în fața aparatelor de televiziune ei vor fi **actorii**, care își fac nebuloasele lor intrări și ieșiri de pe scenă în serviciul spectatorilor multiplanetari. Nu va mai exista deci nicăieri și niciodată **evenimentul pur** — totul va fi de acum înainte regizat pentru un scop strategic sau altul, în interesul unui Establishment sau altuia.

Eu cred în mod cinstit că această situație oferă ziarelor o a doua mare șansă. Ziarele pot asigura echilibrul și stabilitate prin contrabalansarea acelor spectacole regizate pentru acapararea privirilor acelei selecții înșelătoare de reportaje puse în scenă de televiziune.

Într-un anumit grad, ziarele pot contrabalansa și informația radiodifuzată. Căci radioul este un organ rival de informație care nu trebuie trecut cu vederea. În Marea Britanie radioul se bucură astăzi de o audiență mai largă, de multe ori pentru că este atît de excelent. De exemplu, programul „**Lumea — un trup și un suflet**” al BBC-ului, condus de un fost redactor al ziarului **Daily Mail**, William Hardcastle, are o audiență uriașă, și pe bună dreptate, pentru că este excelent. Acest program se apropie, mai mult decît orice alt program, de ceea ce s-ar putea numi un ziar pe calea undelor.

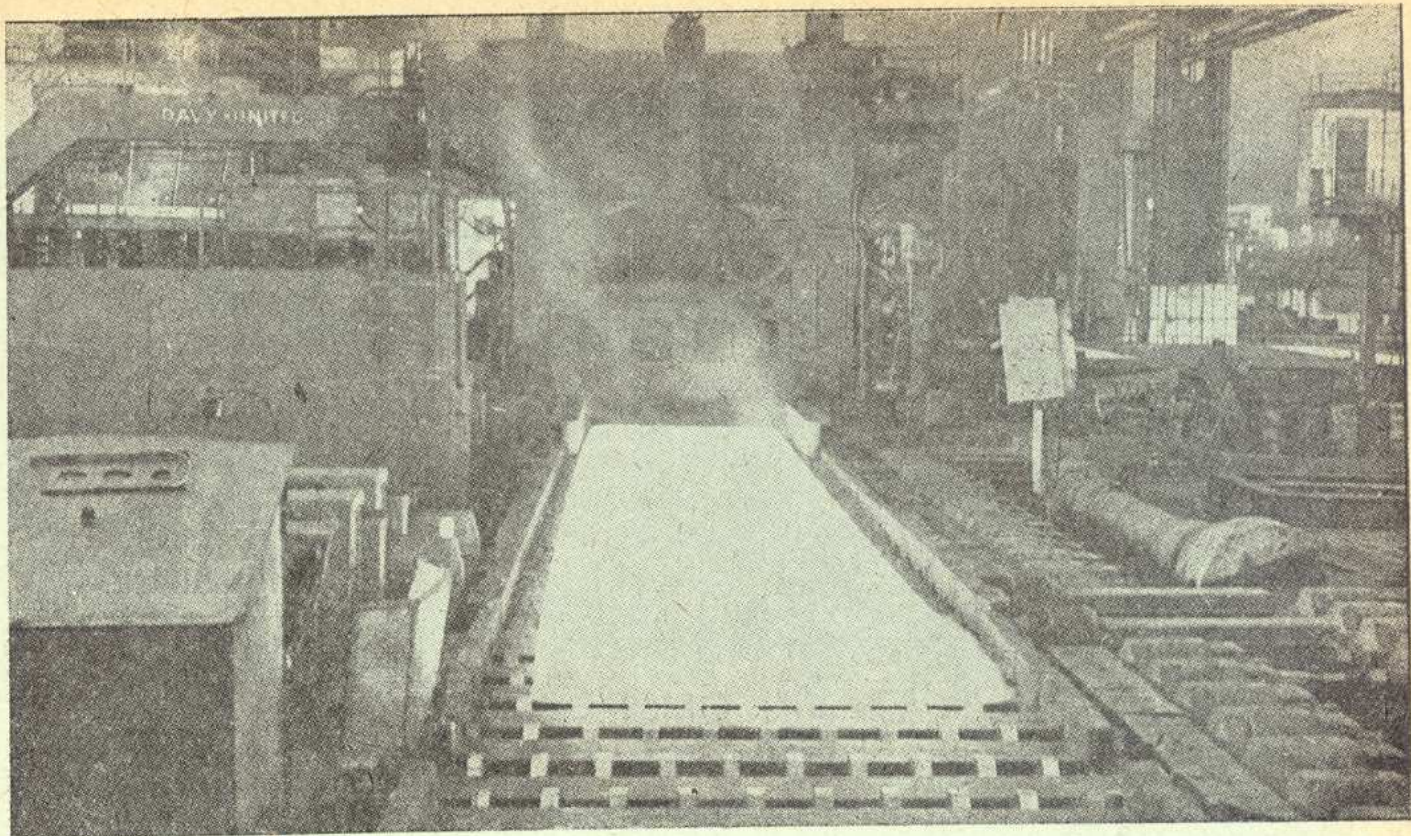
Iată care este după părerea mea fundalul pe care se proiectează cele ce trebuie să facă un ziar lucid pentru a învăța de la rivalii săi. În primul rînd, după cum am spus la început, trebuie să realizeze că acești rivali există în realitate și reprezintă o forță amenințătoare, și să acționeze în consecință. În al doilea rînd, nu uitați cît de limitată, nu cît de completă, este în realitate aria de informare a televiziunii. De exemplu, întregul program BULETINUL DE ORA 10 al televiziunii britanice nu cuprinde atîtea valori informative ca o pagină a ziarului **The Times**. De aceea, noi trebuie să fim hotărîți nu să concurăm cu televiziunea, ci să completăm și să dezvoltăm ceea ce poate face ea. Permiteți-mi aici să vă spun că am o mică ambiție: să redactez în fiecare dimineață o pagină de ziar care să nu-i spună cititorului ceea ce va spune ulterior televiziunea, dar să-i ofere ceva **în plus** față de cele ce a văzut pe micul ecran **în seara precedentă**. Nu mă refer prin aceasta la acele anemice cronici critice pe marginea programelor televiziunii pe care le publicăm în fiecare dimineață, ci la gazetăria alertă care să spună milioanele de telespectatori: „**Iată vă oferim mai mult decît cele ce ați văzut aseară!**”

Deci — nu concurență, ci completare; să nu alergăm după televiziune, ci să o depășim; să nu cedăm, ci să ne impunem prin profunzimea și aria informației.

Katherine Graham, președintele lui Washington Post, una din cele mai influente publiciste ale Americii, formulează ideea în felul următor: „**Cea mai mare problemă căreia trebuie să-i facă față astăzi industria ziarului este menținerea contractului cu o masă de cititori care este mai mult decît oricînd interesată în treburile publice**”. Iar Al. Ries, conducătorul unei influente agenții de publicitate din New York, merge mai departe. El spune: „**Era de aur a ziarelor este pe punctul de a începe. Motivul, în mod paradoxal, îl constituie televiziunea. Caracterul imediat și efectul televiziunii trezesc dorința de a afla mai mult despre anumite lucruri, nu după o săptămînă, dintr-o revistă, ci în ziua următoare**”. După părerea mea acest lucru este foarte adevărat — rămîne numai ca cei care conduc frînele ziarelor să dea dovadă de flexibilitatea necesară pentru a se **adapta**.

Ceea ce trebuie să învețe ziarele de la celelalte mijloace de informare este că **tocmai** aceste alte mijloace de informare oferă ziarelor cel mai mare stimulent de succes. Succesul se află în fața noastră, ne trebuie doar hotărîrea de a-l ajunge din urmă.

COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI

vă oferă :

TABLE GROASE : cu grosimi de 6—240 mm, lățimi de 1,5—3 m și lungimi până la 15 m, din oțeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate și aliate conform normelor românești și străine pentru : construcții metalice, mecanice, navale, de mașini, de cazane, recipienți etc.

BENZI ȘI TABLE LAMINATE LA CALD :

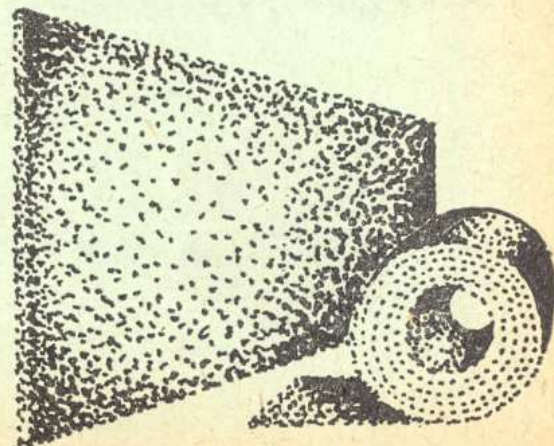
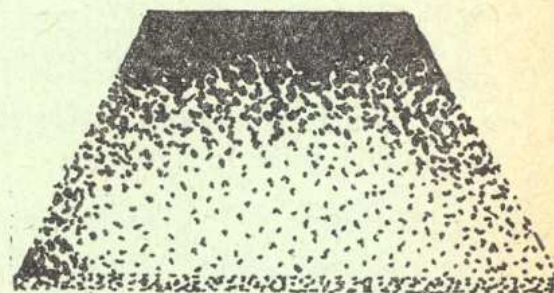
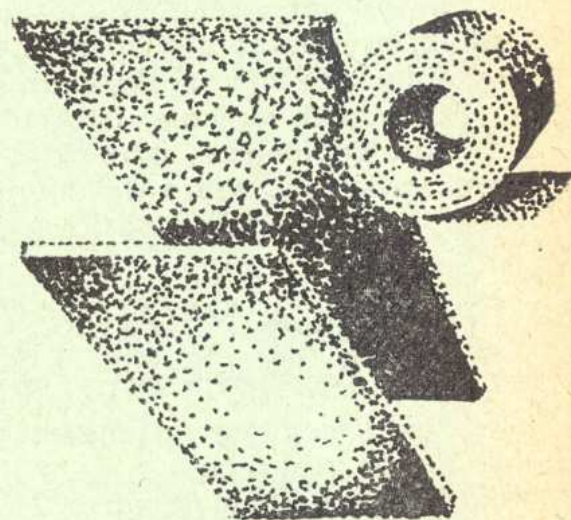
livrate sub formă de rulouri, inele și pachete de tablă, conform standardelor românești și străine ; grosimile sînt de 1,5—8 mm și lățimile de 700—1500 mm ; greutatea ruloului este de maximum 20 tone pentru : construcții metalice, mecanice, de mașini, de cazane și recipienți sub presiune, navale etc.

BENZI ȘI TABLE LAMINATE LA RECE :

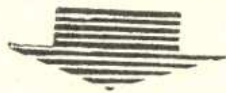
conform normelor românești și străine, cu grosimi de 0,3—3 mm și lățimi de 80—1500 mm. pentru : construcții metalice, țevi sudate, profile indoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

Combinatul OFERĂ Celor interesați o largă gamă de produse chimice.
**COMBINATUL OFERĂ CELOR INTERESAȚI O LARGĂ GAMĂ DE PRODUSE
CHIMICE.**

**PENTRU INFORMAȚII DETALIAȚE ASUPRA PRODUSELOR NOASTRE
ADESAȚI-VĂ LA COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI — DI-
RECȚIA COMERCIALĂ, TELEFON 1800 ; telex 15253, 15257**

FABRICA METALURGICĂ BRĂILA

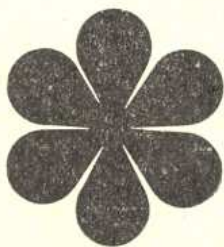
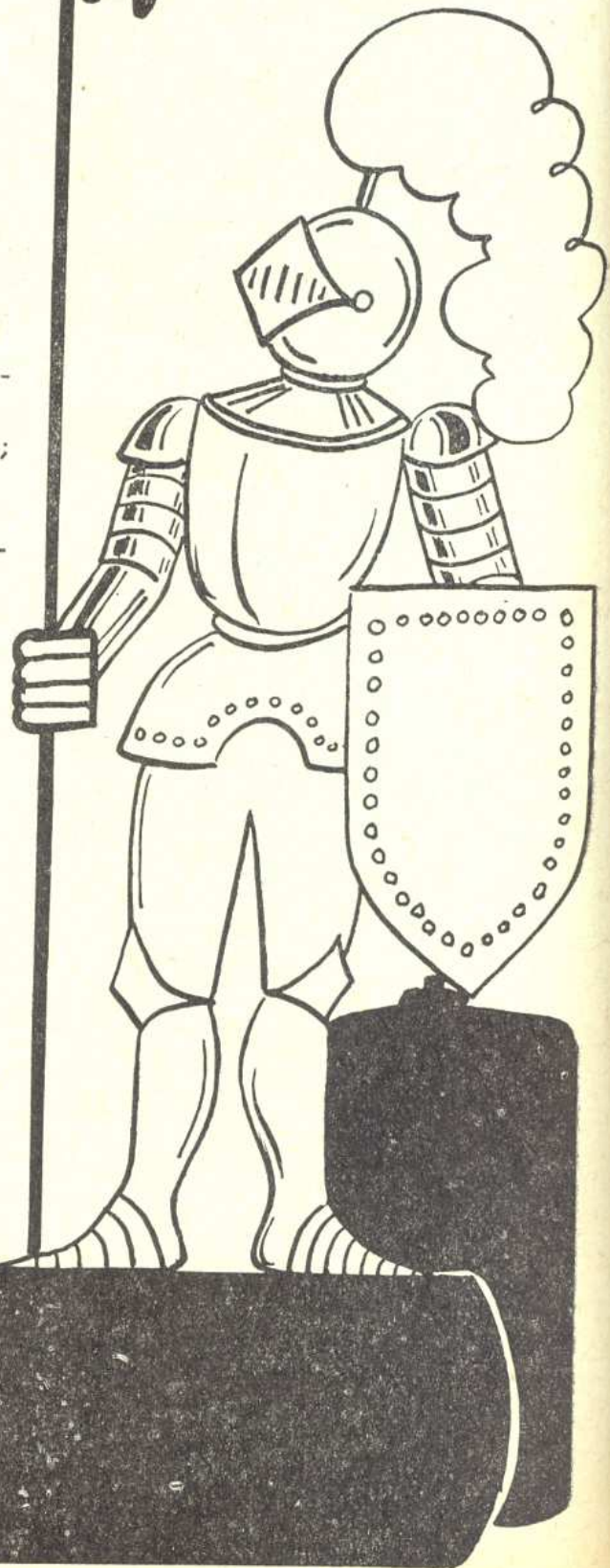
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ, ÎN ORICE
CANTITATE, PE BAZĂ DE COMENZI
FERME:

Rezervoare pentru depozitat apă și combu-
stibil, în următoarele tipuri și capacități:

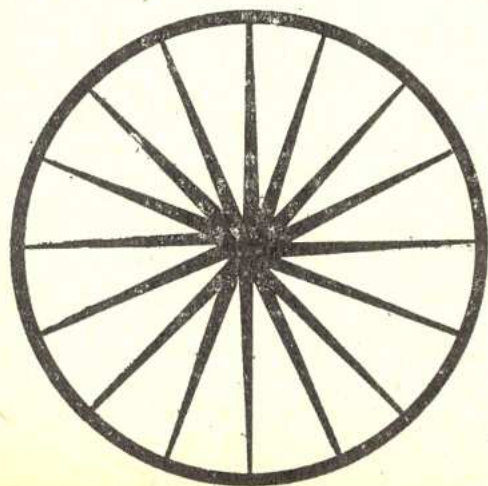
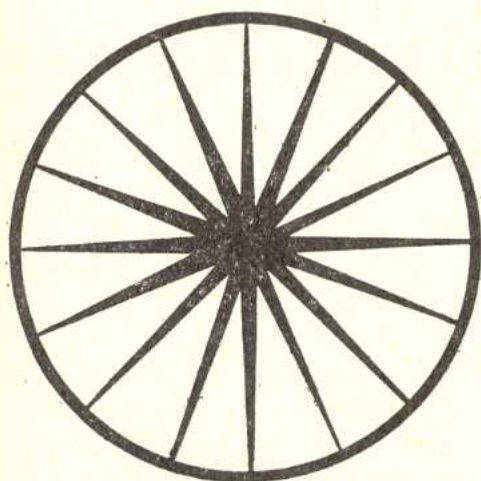
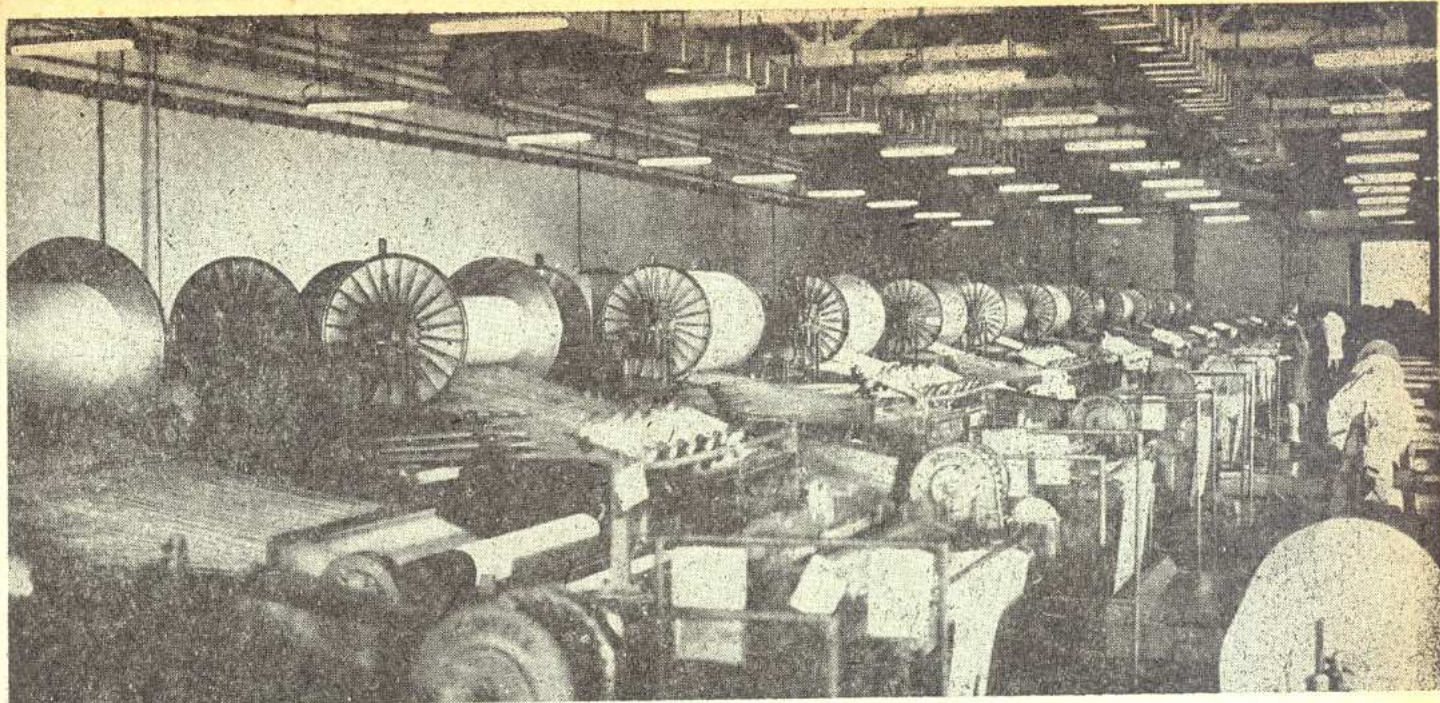
- Cilindrice orizontale, între 1000 l. și 50000 l;
  - Cilindrice verticale, între 1000 l. și 50000 l;
  - Paralelipipedice, între 1000 l. și 50000 l;
- precum și rezervoare de diferite tipuri și capa-
cități care funcționează la presiune normală

FABRICA METALURGICĂ BRĂILA PRODUCE DE ASEMENEA:

- Paturi metalice tip internat
- Roabe metalice
- Dulapuri de scule tip S 2
- Bancuri de lăcătușerie cu două sau patru sertare
- Mașini pentru decojit, rindeluit și spintecat răchită
- Șuruburi de diverse dimensiuni M 6—M 12 și cu lungimi pînă la 120 mm.

COMBINATUL PENTRU FIBRE ARTIFICIALE BRĂILA

produce:

- celofibră tip bumbac;
  - celofibră tip lână;
  - celofan neacoperit sau lăcuit, simplu sau imprimat, colorat; livrabil în coli, role ori confecții (pungi de diferite forme și mărimi);
  - carboximetilceluloză purificată și tehnică;
  - sulfat de sodiu tehnic anhidru;
  - rețea cord viscoză în țesătură carcass, breacker, topplay pentru confecții din cauciuc;
  - fir cord simplu sau cablat
- Informații se pot obține la telefon 16100 (Brăila) telex CELOSTUF 0118547

I.I.S. TEXTILA-GALAȚI

Bd-ul Republicii nr. 158 telefon 12187-12188 Produce țesături din bumbac și celofibră, imprimate și uni, într-o mare varietate de desene și culori moderne.

Calitatea este cartea de vizită a I.I.S. Textila—Galați

Cumpărați din magazinele de specialitate:

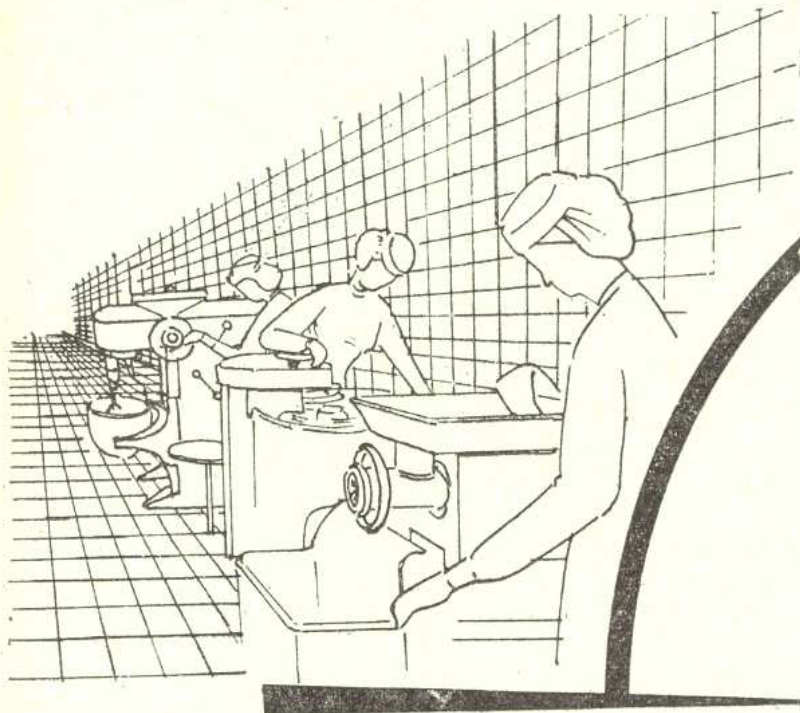
- Indian CORNELIA și ZINA pentru lenjerie de vară pentru femei
- Finet și diftină pentru lenjerie de iarnă
- Draperie „GALAȚI” pentru decorațiuni interioare
- Prosoape ROZINA, ZINA și OLGUȚA țesături pentru rochii de vară

GRUPUL ÎNȚEPRINDERILOR DE INDUSTRIE LOCALĂ TIMIȘ

TIMIȘDARA CL. CIRCUMVALAȚIUNII NR. 1. TELEFON : 34374-34338-34370 · CONT B.N.R.S.R. : 30 76 8000

**Produce un larg sortiment de bunuri
de uz casnic și echipament industrial
cum sînt:**

- Roboți pentru bucătărie și cofetărie
- Mașini de tocat carne
- Mașini de sprîțat cîrnați
- Mașini de curățat și spălat cartofi
- Mașini de îndoit tablă de 75 t/f
- Foarfeci-ghilotine pentru tăiat tablă
- Recipienți metalici

**PRINTRE CELE MAI NOI PRODUSE TREBUIE
NOTATE :**

- Candelabrul în 24 de variante
- Pulverizatorul manual pentru insecticide
- Pompa manuală pentru stropitul viilor
- Raftul metalic din elemente modul (sub 500 lei bucata)
- Corpuri de încălzire centrală cu elemente din tablă ambutisată

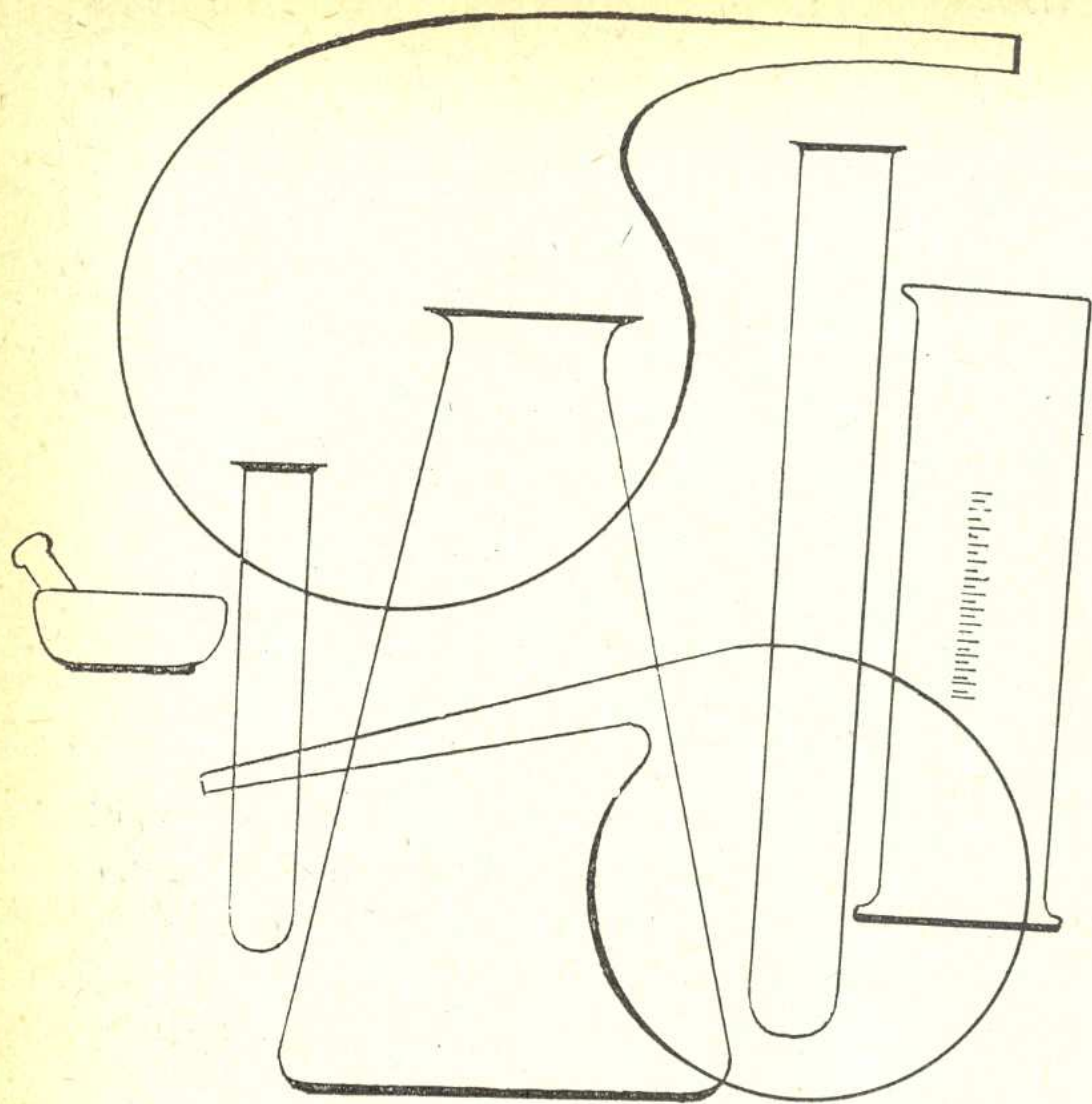
**ÎNȚEPRINDEREA DE SÎRMĂ — CUIE
— LANȚURI —
Galați**

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ :

- SÎRMĂ bobinată pentru agricultură
- SÎRMĂ moale neagră și mată
- SÎRMĂ zincată
- CUIE pentru construcție
- ȚINTE albe
- CUIE pentru tablă
- LANȚURI industriale
- LANȚURI navale

Solicitanții se vor adresa cu comenzi ferme la sediul întreprinderii din Galați, bd. Coșbuc nr. 251, telefon 12706 — 31705.

COMBINATUL CHIMIC „VICTORIA“

ORAȘUL VICTORIA

PRODUCE

- Metanol-Formaldehidă tehnică 29% și 37% — Hexametilentetramină tehnică și farmaceutică — Adezivi ureoformaldehidici — Rășini ureoformaldehidice modificate — Schimbători de ioni — Amoniac comprimat și amoniac soluție — Sulfit de sodiu tehnic — Bicarbonat de amoniu alimentar — Hidrat de hidrazină — Nitroceluloză alcoolizată și pigmentată pentru lacuri — Acid sulfuric pentru acumulatori
- Prelucrări de mase plastice

Invitație

Doriți să petreceți zile de adevărată recreere, departe de zgomotul citadin, dar beneficiind de toate avantajele confortului modern?

În locuri deosebit de pitorești hanurile cooperăției de consum vă oferă condiții dintre cele mai bune pentru un popas reconfortant: camere luminoase, odihnitoare, cu încălzire centrală, restaurante cu o mare varietate de preparate gustoase și băuturi selecționate.

Citeva adrese:

HANUL CHEIA din stațiunea CHEIA, jud. Prahova.

COMPLEXUL turistic SLĂNIC — PRAHOVA, la 45 km. de Ploiești

HANUL BRAN lângă vestitul castel, la 27 km. de Brașov.

HANUL DEALUL SASULUI, pe D. N. Cîmpulung — Brașov, la 10 km. de localitatea Podul Dimboviței

MOTELUL „CASA ARCAȘULUI” de la Tg. Neamț.

MOTELUL ILIȘEȘTI, la 23 km. de Suceava spre Gura Humorului.

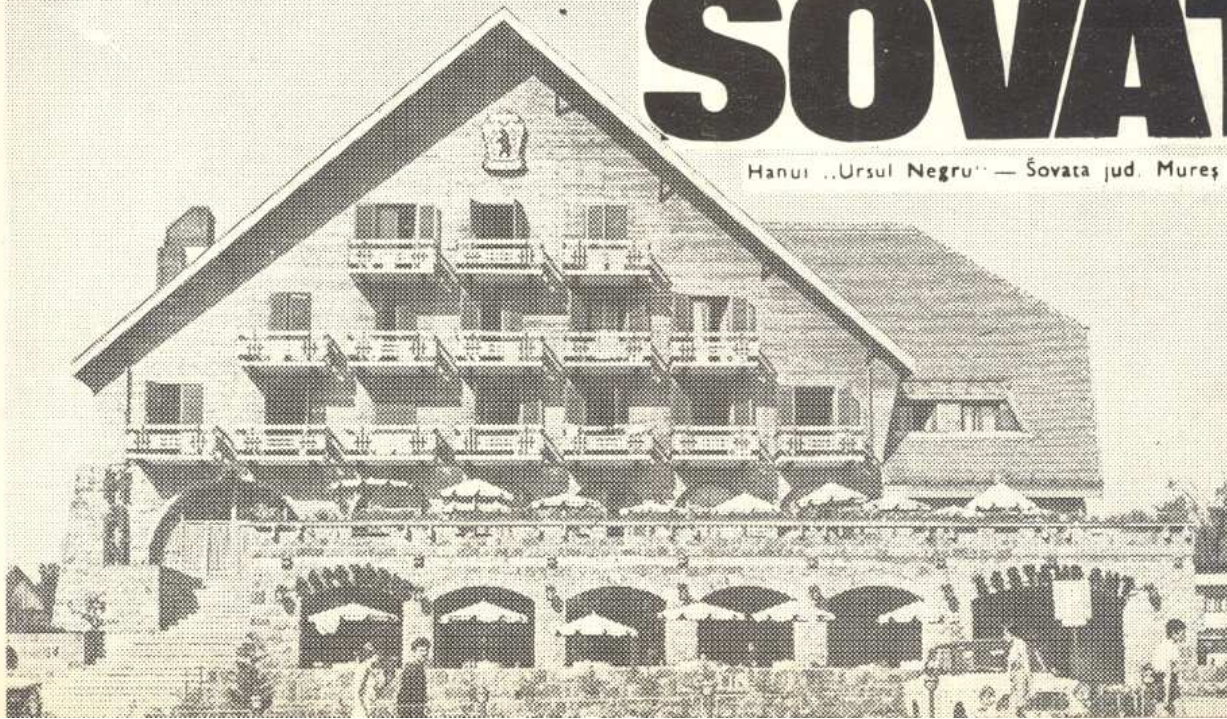
HANUL URSUL NEGRU — SOVATA jud. Mureș.

Casa Arcașului de la Tg. Neamț

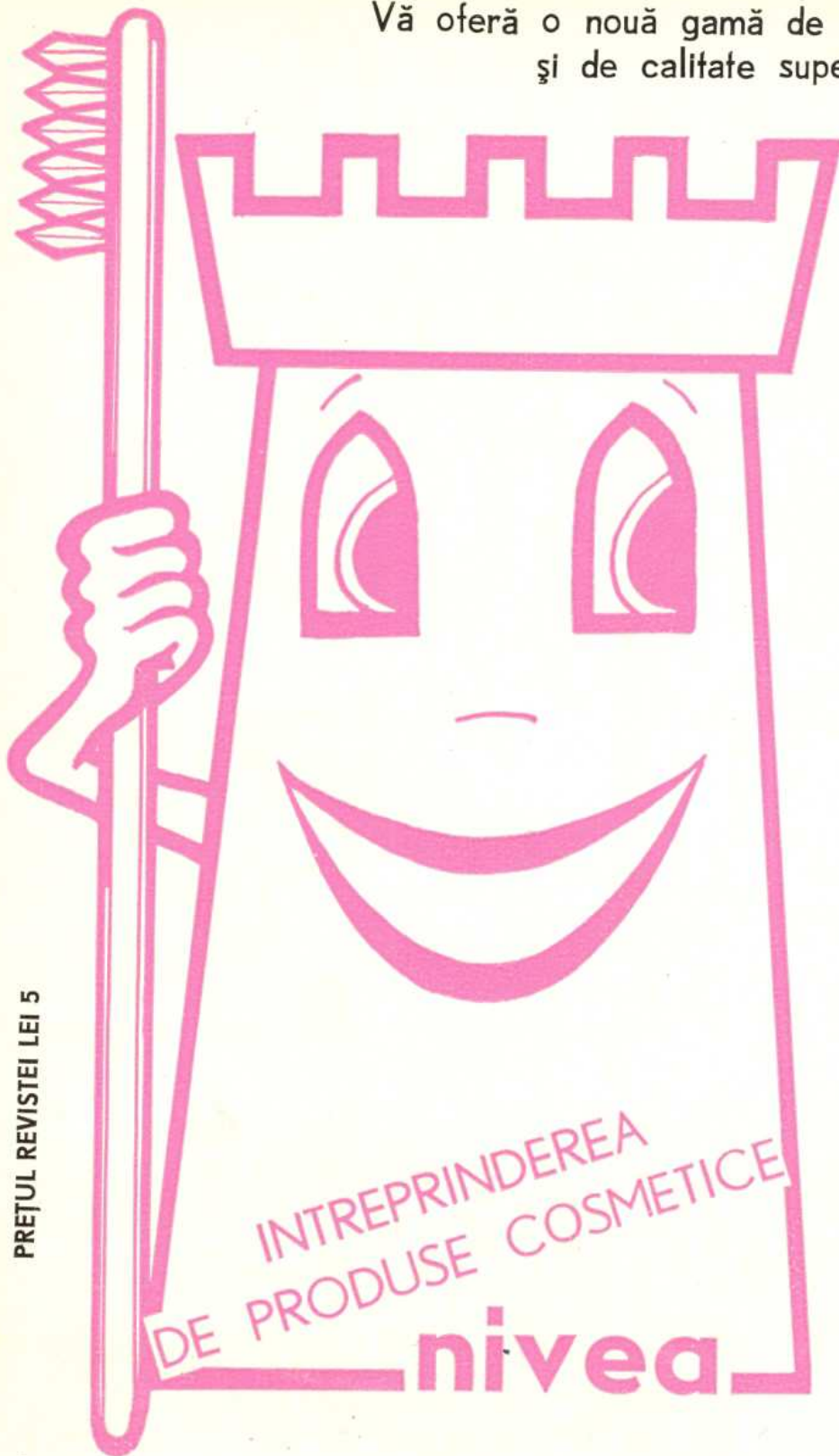
SOVATA

Hanul „Ursul Negru” — Sovata jud. Mureș

Vă oferă o nouă gamă de produse moderne
și de calitate superioară!

— Solicitați la magazinele
de specialitate:

— Pasta de dinți GELO-
DENT

— Pasta de dinți BIFLOR

— Pasta de dinți NIVEA
SUPER

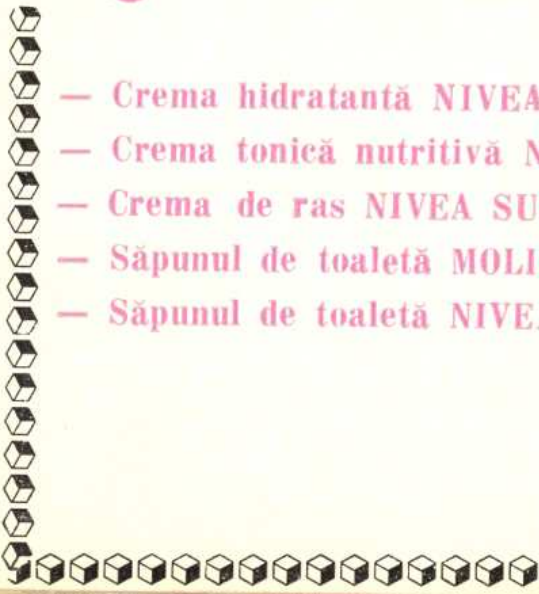
— Pasta de dinți PARA

— Crema demachiantă NI-
VEA SUPER

PREȚUL REVISTEI LEI 5

INTREPRINDEREA
DE PRODUSE COSMETICE
nivea

- Crema hidratantă NIVEA SUPER
- Crema tonică nutritivă NIVEA SUPER
- Crema de ras NIVEA SUPER
- Săpunul de toaletă MOLID
- Săpunul de toaletă NIVEA SUPER

TRĂIASCĂ PRIMUL PREȘEDINTE AL ROMÂNIEI TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

«Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România !

Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste !

Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare !

Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România !»

NICOLAE CEAUȘESCU

PRESA NOASTRA

NR. 3 (214) MARTIE 1974

REVISTA UNIUNII ZIARIȘTILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Anul XIX

Nr. 3 (214)

martie 1974

PRESA NOASTRĂ

CUPRINS

Telegrama Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, cu prilejul alegerii sale în funcția de președinte al Republicii Socialiste România (p. 1)

DIN LUCRĂRILE SESIUNII MARI ADUNĂRI NAȚIONALE — PREZENTAREA, DEZBATEREA ȘI ADOPTAREA LEGII PRESEI

Cuvîntarea tovarășului **Cornel Burtică**, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. (p. 2); Cuvîntările deputaților **Alexandru Ionescu** (p. 4), **Titus Popovici** (p. 5), **Anton Breitenhofer** (p. 6), **Ștefan Voicu** (p. 7), **Süto Andras** (p. 8)

TEXTUL LEGII PRESEI (p. 10)

SOLEMNITATEA DE LA CONSILIUL DE STAT

Decernarea unor înalte distincții cu prilejul sărbătoririi a 25 de ani de apariție a ziarului „Neuer Weg” și a revistei „Urzica” (p. 17)

NEUER WEG XXV

Adunarea festivă de la Uniunea ziaristilor (p. 19)

URZICA XXV

Adunarea festivă de la Uniunea ziaristilor (p. 23)

ANCHETA NOASTRĂ CU O ÎNTREBARE :

Cum gîndește și acționează redacția dv. în înlăptuirea sarcinilor specifice județului, în lumina documentelor Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din agricultură? (p. 27) Răspund : **Ilie Arabolu** (Teleorman); **Victor Crovețchi** (Brașov), **Rozalia Peterfi** (Arad)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

Conferința de presă și vizită de documentare organizate în colaborare cu Centrocop (p. 30).

Vizita unei delegații a Uniunii ziaristilor din R. S. Cehoslovacă. Conferințe de presă cu : **Angelo Miculescu**, ministrul agriculturii, industriei alimentare și apelor ; **Ion Cosma**, ministrul turismului ; **Cornel Pănzaru**, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini grele (p. 32) ;

MEDALION PROFESIONAL

Conf. ing. **Sylviu Comănescu** : Un reporter „Excellence F.I.A.P.” (p. 31)

INTERVIUL NOSTRU

cu prof. dr. docent **Dimitrie Păcurariu** despre presă și istorie literară (interviu de **Octavian Butoi**) (p. 33)

I. Felea : Cicrone Theodorescu (p. 36)

STUDII ȘI CERCETĂRI DE PRESĂ

Rodica Georgescu : Reportajul în paginile revistei „Lumea” (p. 37)

CUM SCRIEM

Luiza Seche : Limba și stilul ziarului „Ceahlăul” (p. 43)

CRONICA PUBLICISTICII

V. B. : Un roman din viața presei (p. 22)

V. Birlădeanu : La salonul cărții (p. 47)

Fotografii : **Armand Rosenthal**

REDACTOR ȘEF :

Petre Constantinescu

IN COLEGIUL DE REDACȚIE :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonamentele pentru străinătate se fac prin „ROMPRESFILATELIA” — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței 64—66, POB 848

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

București, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

Telegram by Journalists' Union of the Socialist Republic of Romania to Nicolae Ceaușescu, General Secretary of the Romanian Communist Party, on Being Elected President of the Socialist Republic of Romania (page 1)

FROM THE PROCEEDINGS OF THE GRAND NATIONAL ASSEMBLY SESSION — EXPOUNDING, DEBATING AND PASSING PRESS LAW

Speech by **Cornel Burtică**, alternate member of the Executive Committee, Secretary of the C.C. of the R.C.P. (page 2); speeches by deputies **Alexandru Ionescu** (page 4), **Titus Popovici** (page 5), **Anton Breitenhofer** (page 6), **Ștefan Voicu** (page 7), **Sütő Andras** (page 8).

THE PRESS LAW. Full text (page 10)

High Distinctions Awarded on the 25th Anniversaries of Daily „Neuer Weg” and Weekly „Urzica” (page 17)

NEUER WEG — 25th ANNIVERSARY

Festive Meeting at Journalists' Union (page 19)

URZICA — 25 the ANNIVERSARY

Festive Meeting at Journalists' Union (page 23)

OUR INQUIRY : ANSWERS TO A QUESTION

How does your editorial board judge and act in connection with fulfilment of your county's specific tasks in the light of the documents of the All-Country Conference of Agricultural Management Staff? (page 27). Respondents: **Ilie Arabolu** (Teleorman); **Victor Crovetchi** (Brașov), **Rozalia Peterfi** (Arad)

FROM THE ACTIVITY OF THE JOURNALISTS' UNION

Press Conference and Documentary Visit Arranged by Cooperation with Central Union of Consumer Cooperatives (page 30). Visit by a Delegation of the Union of Journalists of Czechoslovakia. Press Conferences with: **Angelo Miculescu**, Minister of Agriculture, Food Industry and Water; **Ion Cosma**, Minister of Tourism; **Cornel Pânzaru**, Deputy Minister of Heavy Machine Building (page 32).

PROFESSIONAL BOX

Eng. **Silviu Comănescu**, Lecturer: An „Excellence F.I.A.P.” Reporter (page 31)

OUR INTERVIEW

Professor **Dimitrie Păcurariu**, DSC, about The Press and History. An interview taken by **Octavian Butoi** (page 33)

I. Felea: **Cicerone Theodorescu** (page 36)

PRESS STUDIES AND RESEARCHES

Rodica Georgescu: News Stories in Weekly „Lumea” (page 37)

HOW WE WRITE

Luiza Seche: Language and Style of Newspaper „Ceahlăul” (page 43)

JOURNALIST'S CHRONICLE

V. B.: Novel Based on Press Affairs (page 22)

V. Birlădeanu: At the Book Show (page 47)

Pictures by **Armand Rosenthal**

EDITOR-IN-CHIEF :

Petre Constantinescu

EDITORIAL BOARD :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Subeditor), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, A. N. Trestieni.

Subscriptions from foreign countries should be addressed to ROMSPRESFILATELIA, Press Import-Export Department,

— Bucharest — Calea Griviței No. 64—66, P.O.B. 848

EDITORIAL OFFICE & Administrative Dept. :

Bucharest, Calea Victoriei No. 163

Telephone : 50 77 15

Le télégramme de l'Union des Journalistes de la République Socialiste de Roumanie adressé au camarade Nicolae Ceaușescu, secrétaire général du Parti Communiste Roumain à l'occasion de son élection aux hautes fonctions de Président de la République Socialiste de Roumanie (page 1)

ASPECTS DES TRAVAUX DE LA GRANDE ASSEMBLEE NATIONALE — PRESENTATION, DEBATS ET ADOPTION DE LA LOI DE LA PRESSE

Discours du camarade **Cornel Burtică**, membre suppléant du Comité Exécutif, secrétaire du C.C. du P.C.R. (page 2); allocutions des députés **Alexandru Ionescu** (page 4), **Titus Popovici** (page 5), **Anton Breitenhofer** (page 6), **Ștefan Voicu** (page 7), **Sütő Andras** (page 8)

TEXTE DE LA LOI DE LA PRESSE (page 10)

Octroi de hautes distinctions à l'occasion des 25-èmes anniversaires de la parution du journal „Neuer Weg” et de la revue „Urzica” (page 17)

NEUER WEG XXV

Assemblée solennelle à l'Union des Journalistes (page 19)

URZICA XXV

Assemblée solennelle à l'Union des Journalistes (page 23)

NOTRE ENQUETE — UNE SEULE QUESTION :

Comment conçoit les actions et agit votre rédaction en ce qui concerne l'accomplissement des tâches spécifiques au département, dans la lumière des documents de la Conférence nationale des cadres de direction de l'agriculture? (page 27). Y répondent: **Ilie Arabolu** (Teleorman); **Victor Crovetschi** (Brașov) et **Rozalia Peterfi** (Arad).

ASPECTS DE L'ACTIVITE DE L'UNION DES JOURNALISTES

Conférence de presse et visite de documentation organisées en collaboration avec le CENTROCOOP (page 30)
La visite d'une délégation de l'Union des journalistes de la R. S. de Tchécoslovaquie — Conférences de presse avec **Angelo Miculescu**, ministre de l'Agriculture, de l'industrie alimentaire et des eaux; **Ion Cosma**, ministre du tourisme; **Cornel Pânzaru**, ministre adjoint de l'industrie des constructions de machines lourdes (page 32).

MEDAILLON PROFESSIONNEL

Maitre de conférences ing. **Silviu Comănescu**: Un reporter „Excellence FIAP” (page 31)

NOTRE INTERVIEW

Avec le professeur dr. docent **Dimitrie Pacurariu** sur les problèmes de la presse et de l'histoire littéraire (interview consignée par **Octavian Butoi** (page 33)

I. Felea: **Cicerone Theodorescu** (page 36)

ETUDES ET RECHERCHES DE PRESSE

Rodica Georgescu: Le reportage dans les pages du hebdomadaire „Lumea” (page 37)

COMMENT ECRIVONS-NOUS ?

Luiza Seche: Langue et style du journal „Ceahlăul” (page 43)

LA CHRONIQUE DU JOURNALISME

V. B.: Un roman (inspiré) de la vie de la presse (page 22)
Victor Birlădeanu: Au salon du livre (page 47)

Photos: **Armand Rosenthal**

RÉDACTEUR EN CHEF :

Petre Constantinescu

DANS LE COLLEGE DE RÉDACTION :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secrétaire général de rédaction) C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Les abonnements pour l'étranger: s'adresser à „ROMPRESFILATELIA” Service IMPORTATION-EXPORTATION PRESSE, Bucarest, calea Griviței no. 64—66, P.O.B. — box 848

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :

Bucarest, Calea Victoriei no. 163, téléphone 50 77 15

Telegramm des Journalistenverbandes der Sozialistischen Republik Rumänien an Genossen Nicolae Ceaușescu, Generalsekretär der Rumänischen Kommunistischen Partei, anlässlich seiner Wahl zum Präsidenten der Sozialistischen Republik Rumänien (S. 1)

VON DEN ARBEITEN DER TAGUNG DER GROSSEN NATIONALVERSAMMLUNG—DARLEGEUNG, ERÖRTERUNG UND BILLIGUNG DES PRESSEGESETZES

Rede des Genossen **Cornel Burtică**, Stellvertretendes Mitglied des Exekutivkomitees, Sekretär des ZK der RKP (S. 2), Reden der Abgeordneten **Alexandru Ionescu** (S. 4), **Titus Popovici** (S. 5), **Anton Breitenhofer** (S. 6), **Ștefan Voicu** (S. 7), **Sütő András** (S. 8)

WORTLAUT DES PRESSEGESETZES (S. 10)

Verleihung hoher Auszeichnungen anlässlich der Feier des 25. Jahrestags des Erscheinens der Zeitung „Neuer Weg“ und der Zeitschrift „Urzica“ (S. 17)

NEUER WEG XXV

Festversammlung beim Journalistenverband (S. 19)

URZICA XXV

Festversammlung beim Journalistenverband (S. 23)

UNSERE UNTERSUCHUNG MIT EINER FRAGE

Wie denkt und handelt Ihre Redaktion bei der Verwirklichung der spezifischen Vorhaben des Kreises, im Geiste der Dokumente der Landeskonzferenz der Leitungskader der Landwirtschaft? (S. 27). Es antworten: **Ilie Arabolu** (Teleorman); **Victor Crovețchi** (Brașov) **Rozalia Peterfi** (Arad)

AUS DER TÄTIGKEIT DES JOURNALISTENVERBANDES

Pressekonferenz und Dokumentationsbesuch, organisiert in Zusammenarbeit mit Centrocoop (S. 30)

Besuch einer Delegation des Journalistenverbandes aus der Tschechoslowakischen SR (S. 32)

Pressekonferenzen mit: **Angelo Miculescu**, Minister für Landwirtschaft, Nahrungsmittelindustrie und Wasserwirtschaft; **Ion Cosma**, Minister für Tourismus; **Cornel Pânzaru**, Stellvertreter des Ministers für Schwermaschinenbau (S. 32)

BERUFSMEDAILLON

Ing. habil. **Sylviu Comănescu**: Ein Reporter „Excellence FIAP“ (S. 31)

UNSER INTERVIEW

mit Prof. Dr. Doz. **Dimitrie Păcurariu** über Presse und Geschichte (interview von **Octavian Butoi**) (S. 33)

I. Felea: Cicerone Theodorescu (S. 36)

PRESSESTUDIEN UND — FORSCHUNGEN

Rodica Georgescu: Die Reportage in der Zeitschrift „Lumea“ (S. 37)

WIE SCHREIBEN WIR

Luiza Seche: Sprache und Stil der Zeitung „Ceahlăul“ (S. 43)

CHRONIK DER PUBLIZISTIK

V. B.: Ein Roman aus dem Leben der Presse (S. 22)

V. Birlădeanu: Beim Salon des Buches (S. 47)

Fotos: **Armand Rosenthal**

CHEFREDAKTEUR:
Petre Constantinescu

IM REDAKTIONSKOLLEGIUM:

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Generalsekretär der Redaktion), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonnements fürs Ausland durch „ROMPRESFILATELIA“
— AMT FÜR PRESSE-IMPORT-EXPORT, Bukarest — Calea
Griviței Nr. 64—66, Postfach 848

REDAKTION UND VERWALTUNG:
Bukarest, Calea Victoriei Nr. 163
Tel. 50 77 15

Телеграмма, направленная Союзом журналистов Социалистической Республики Румынии генеральному секретарю Румынской коммунистической партии, товарищу Николае Чаушеску по случаю его избрания на пост президента Социалистической Республики Румынии (стр. 1)

РАБОТА СЕССИИ ВЕЛИКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ — ВЫНЕСЕНИЕ, ОБСУЖДЕНИЕ И ПРИНЯТИЕ ЗАКОНА О ПЕЧАТИ

Речь кандидата в члены Исполнительного Комитета, секретаря ЦК РКП товарища **Корнела Буртика** (стр. 2); Речь депутатов **Александру Ионеску** (стр. 4); **Титуса Поповича** (стр. 5); **Антон Брейтенхофера** (стр. 6); **Штефана Войку** (стр. 7); **Сюто Андраша** (стр. 8)

ТЕКСТ ЗАКОНА О ПЕЧАТИ (стр. 10)

Вручение высоких наград по случаю 25-летия газеты „Нойер Вег“ и журнала „Урзика“ (стр. 17)

НОЙЕР ВЕГ XXV

Торжественное собрание в Союзе журналистов (стр. 19)

УРЗИКА XXV

Торжественное собрание в Союзе журналистов (стр. 23)

ОТВЕТ НА ВОПРОС НАШЕЙ АНКЕТЫ

Как мыслит и действует ваша редакция в деле осуществления характерных для вашего уезда задач в свете документов Республиканского совещания руководящих работников сельского хозяйства? (стр. 27) Отвечают: **Илие Араболу** (Телеорман); **Виктор Кровецкий** (Брашов); **Розалия Петерфи** (Арад)

БЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОЮЗА ЖУРНАЛИСТОВ

Пресс-конференция и документальная поездка, организованная в сотрудничестве с Центрокоопом (стр. 30)

Визит делегации Союза журналистов Чехословацкой Социалистической Республики; Пресс-конференция с: министром сельского хозяйства, пищевой промышленности и водного хозяйства **Анджелом Микулеску**, министром туризма **Ионом Косма**, заместителем министра тяжелого машиностроения **Корнелом Пъзару** (стр. 32)

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ МЕДАЛЬОН

Доц. инж. **Сильвиу Комănescу**: Репортер „Экселенс ФИАП“ (стр. 31)

НАШЕ ИНТЕРВЬЮ

с проф. д-ром доц. **Димитрие Пăcurariu** о печати и истории (интервью **Октавиана Бутой**) (стр. 33)

И. Феля: Чичероне Теодореску (стр. 36)

ТРУДЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ В ПЕЧАТИ

Родика Джорджеску: Репортаж на страницах журнала „Лумя“ (стр. 37)

КАК МЫ ПИШЕМ

Луиза Секе: Язык и заголовки газеты „Чахлăул“ (стр. 43)

ХРОНИКА ПУБЛИЦИСТИКИ

В.Б.: Роман из жизни печати (стр. 22)

В. Бырлăдяну: На выставке книги (стр. 47)

Фотоснимки: **Арманда Розенталя**

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Петре Константеску

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Конст. Антип, Antal Albert, Валентин Къмпяну (ответственный секретарь редакции), К. Н. Константину, Ion Felea, Nestor Ignat, Василе Иосипеску, Николае Морару, Октавиан Палер, Александру Попеску, Илие Рăдулеску, Ал. Н. Трестиян

Абоннементы для заграницы:

„ROMPRESFILATELIA“—Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — Box 848

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ:
BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI Nr. 163
ТЕЛЕФОН: 50.77.15

SUMARIO

El Telégrama de la Unión de los periodistas de la República Socialista de Rumanía dirigida al compañero Nicolae Ceauşescu, secretario general del Partido Comunista Rumano, con oportunidad de suya elección en la función de presidente de la República Socialista de Rumanía (pag. 1)

ASPECTOS DE LOS TRABAJOS DE LA GRAN ASAMBLEA NACIONAL — PRESENTACIÓN, DEBATES Y ADOPCIÓN DE LA LEY DE LA PRENSA

Discurso del compañero **Cornel Burtică**, miembro suplente del Comité Ejecutivo, secretario del CC del PCR (pag. 2) Alocuciones de los diputados **Alexandru Ionescu** (pag. 4), **Titus Popovici** (pag. 5), **Anton Breitenhofer** (pag. 6), **Ştefan Voicu** (p. 7), **Sütő Andras** (p. 8)

EL TEXTO DE LA LEY DE LA PRENSA (pag. 10)

Altas distinciones otorgadas con oportunidad del 25-o cumpleaños del aparición del periódico "Neuer Weg" y de la revista „Urzica“ (pag. 17)

NEUER WEG XXV

Asamblea festiva a la Unión de los periodistas (pag. 19)

URZICA XXV

Asamblea festiva a la Unión de los periodistas (p. 23)

NUESTRA ENCUESTA — UNA SOLA PREGUNTA :

Cómo piensa y acciona su redaccion en el cumplimiento de las tareas especificas al departamento, en la luz de los documentos de la conferencia nacional de los cuadros dirigentes de la agricultura? (pag. 27). Contestan: **Ilie Arabolu** (dep. de Teleorman), **Victor Crovetschi** (dep. de Braşov), **Rozalia Peterfi** (dep. de Arad).

ASPECTOS DE LA ACTIVIDAD DE LA UNIÓN DE LOS PERIODISTAS

Conferencia de prensa y visita de documentación organizadas en colaboración con CENTROCOOP (pag. 30)

Visita de una delegación de la Unión de los Periodistas de la R. S. Checoslováquia — Conferencias de prensa con: **Angelo Miculescu**, ministro de la agricultura, de la industria alimenticia y de las aguas; **Ion Cosma**, ministro del turismo; **Cornel Pânzaru** vice-ministro de la industria de las construcciones de máquinas pesadas (pag. 32);

MEDALLON PROFESIONAL

Conf. ing. **Silviu Comanescu**: Un repórter „Excellence FIAP“ (pag. 31)

NUESTRA INTERVIU :

con el profesor dr. docente **Dimitrie Păcurariu** sobre los problemas de la prensa y de la historia (interviu realizada por **Octavian Butoi**) (p. 33)

I. Felea: Cicerone Theodorescu (pag. 36)

ESTUDIOS E INVESTIGACIONES DE PRENSA

Rodica Georgescu: El reportage en las hojas de la revista semanal „Lumea“ (pag. 37)

COMO ESCRIBIMOS ?

Luiza Seche: La lengua y el estilo del diario „Ceahlăul“ (pag. 43)

LA CRÓNICA DEL PERIODISMO

V. B.: Una novela (inspirada) de la vida de la prensa (pag. 22)

Victor Birlădeanu: El salón del libro (pag. 47).

FOTCS: **Armand Rosenthal**

JEFE REDACTOR :

Petre Constantinescu

EN EL COLEGIO DE REDACCIÓN :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretario general de redacción), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Las suscripciones para el extranjero — por el intermedio de "ROMPRESFILATELIA", Oficio IMPORTACIÓN-EXPORTACIÓN DE PRENSA, Bucarest, calea Griviţei, nr. 64—66 P.O.B. box 848.

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN : Bucarest, cl. Victoriei 163, fono 50.77.15

Împreună cu întregul nostru popor, ziaristii și-au exprimat bucuria și entuziasmul față de actul istoric al Marii Adunări Naționale de investire a primului președinte al Republicii Socialiste România în persoana tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român.

Publicăm telegrama Uniunii ziaristilor adresată cu acest prilej tovarășului Nicolae Ceaușescu, expresie a încrederii și dragostei ziaristilor din țara noastră.

TOVARĂȘULUI

NICOLAE CEAUȘESCU

SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI

PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Cu prilejul alegerii dumneavoastră în înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România îngăduiți-ne ca, în numele ziaristilor din țara noastră, să vă adresăm cele mai respectuoase felicitări precum și cele mai calde urări de sănătate, de viață lungă și rodnică în slujba României socialiste, a progresului și păcii în lume.

În votul unanim al Comitetului Central al Partidului — care, reunit în istorica Plenară din 26—27 martie 1974 a propus instituirea funcției de președinte al Republicii Socialiste România și alegerea dumneavoastră în această demnitate de cea mai înaltă responsabilitate în stat — precum și în votul unanim al Marii Adunări Naționale, care v-a acordat înalta investitură, este exprimată voința întregului nostru popor de a-și perfecționa neîncetat capacitatea de exercitare a puterii sale suverane, în conformitate cu interesele sale vitale în această epocă în care vechile vise ale străbunilor noștri, de libertate, neatarnare, îndestulare, sînt îndeplinite sub cîrmuirea înțeleaptă a comuniștilor în frunte cu dumneavoastră.

Este o mare bucurie pentru noi toți, ca cetățeni ai României socialiste, ca membri ai Partidului Comunist Român, ca militanți ai presei comuniste, să trăim ziua în care dumneavoastră, personalitatea cea mai proeminentă a țării și poporului nostru, întruchiparea exemplară a conducătorului de partid și de stat, înflăcărat patriot și internaționalist consecvent, primiți înalta calitate de președinte al unei țări astăzi unanim respectată în lume, al unei țări care beneficiază din plin de clarviziunea, devotamentul și consecvența dumneavoastră revoluționară, de marea dumneavoastră putere de muncă, închinată cu unică noblețe cauzei patriei, a socialismului, a păcii în lume.

Noi ziaristii, care trăim din plin și ne străduim să contribuim din toate puterile la transformările fără precedent ale României pornite pe drumul înaltei civilizații, vedem în alegerea dumneavoastră în funcția de președinte al republicii noastre socialiste garanția cea mai sigură a neabătutei înfăptuiri a politicii partidului și statului român, politică de înflorire a țării, de promovare în lumea întreagă a celor mai nobile idei ale umanității: pacea, prietenia și colaborarea.

Iată de ce, scumpe tovarășe Nicolae Ceaușescu, ne angajăm, în acest moment care marchează o dată luminoasă în istoria poporului român, să ne îmbogățim neîncetat cunoștințele politice și ideologice, să ne desăvîrșim continuu măiestria profesională, pentru a face din presa noastră o armă tot mai eficientă în traducerea în viață a politicii partidului și statului, în educarea socialistă a maselor largi de oameni ai muncii, în înfățișarea cit mai bogată a pasionantei realități noi pe care țara și poporul o cunosc în anii glorioși ai libertății.

Fiți sigur, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, de stima și dragostea tuturor ziaristilor din țara noastră, fiți sigur că aceștia nu vor precupeți nici un efort pentru ca presa noastră să fie la înălțimea marilor înfăptuiri înscrise în acești ani de lumină sub călăuza încercată și sigură a partidului, sub conducerea dumneavoastră.

UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

La punctul 7 al ordinii de zi a Sesiunii a XII-a a celei de a VI-a legislaturi a Marii Adunări Naționale, a fost dezbătută și votată în unanimitate **Legea presei din Republica Socialistă România.**

Tovarășul Cornel Burtică, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. a prezentat proiectul de lege din însărcinarea C.C. al P.C.R. La discuția generală au luat parte deputații: Alexandru Ionescu, Titus Popovici, Anton Breitenhofer, Ștefan Voicu și Suto Andras.

Cuvîntarea tovarășului Cornel Burtică

membru supleant al Comitetului Executiv,
secretar al C.C. al P.C.R.

Stimați tovarăși deputați,

Revenindu-mi cîntea de a prezenta înaltului for legislativ al țării spre dezbateră și aprobare, proiectul de *Lege a presei* vă rog să-mi îngăduiți ca mai întîi să folosesc această împrejurare pentru a-mi exprima și eu, în consens cu toți cei prezenți la sesiune, în consens cu întregul nostru popor, deosebita satisfacție și bucurie de a fi participat în dimineața acestei zile la momentul solemn, de istorică semnificație, al alegerii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca întîiul președinte al României.

Personalitatea strălucită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, viața și activitatea sa de militant revoluționar, contribuția sa inestimabilă la ctitorirea unei societăți noi socialiste, a unui spirit nou în întreaga noastră viață socială, politică, economică, de messenger prestigios al ideilor păcii și colaborării cu toate popoarele, sînt adînc întipărite în conștiința poporului, întrunesc profunda prețuire a acestuia.

Am ascultat și eu, cu o puternică emoție, legămîntul solemn al Președintelui Nicolae Ceaușescu — o pagină vie de simțire comunistă, patriotică. Asemeni tuturor cetățenilor țării, încerc sentimentul de adîncă satisfacție de a fi fost martor la rostirea unui asemenea legămînt, în tradiția nobilelor contracte făcute cu istoria de marii fii ai patriei.

Permiteți-mi, ca de la înalta tribună a țării să-mi exprim bucuria că statul nostru are un președinte pe măsura istoriei și tradițiilor ei luminoase, pe măsura timpului ei de adînci înnoiri, de un dinamism fără precedent, și să urez din inimă celui mai iubit fiu al patriei, sănătate și putere de muncă, spre binele României socialiste, al minunatului nostru popor.

Tovarăși,

Proiectul legii, pe care am cîntea să vi-l supun, se înscrie pe linia aplicării consecvente în viață a măsurilor de perfecționare continuă a organizării și conducerii vieții social-politice a țării, stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale Par-

tidului Comunist Român. Proiectul legii a fost elaborat din indicația și sub îndrumarea permanentă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost dezbătut și însușit de Comitetul Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Menționez, de asemenea, că înainte de definitivarea proiectului, acesta a fost larg dezbătut în redacțiile tuturor publicațiilor.

Succesele dobîndite de oamenii muncii din țara noastră în cei 30 de ani de la eliberare în făurirea vieții noi, socialiste, în transformarea conștiinței oamenilor, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual s-au răsfrînt pozitiv și asupra dezvoltării presei din țara noastră, în formarea unei prese noi, care a ridicat pe o treaptă superioară bogatele tradiții ale presei progresiste și revoluționare din România.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în anii puterii populare, presa „a devenit o puternică forță socială cu o mare capacitate de influențare și un puternic rol mobilizator și organizator în marea operă de construcție a societății socialiste...”. Presa, ziaristii comuniști — adaugă secretarul nostru general — „reprezintă un potențial politic remarcabil al partidului nostru, al societății socialiste, un factor de mare importanță al progresului nostru social”. În ultimii ani, au fost luate un șir de măsuri însemnate pe linia aplicării orientărilor Congresului al X-lea al P.C.R., au fost aduse îmbunătățiri importante formelor de organizare și conținutului presei.

Desigur, mai sînt multe de realizat pentru ca presa să răspundă exigențelor actuale ale dezvoltării impetuoase a țării, să reflecte cît mai fidel activitatea atît de bogată în idei și fapte din fabrici și uzine, de pe șantierele construcției socialismului, din satul socialist de astăzi, din institutele de cercetări, din școli și facultăți, din toate domeniile vieții noastre sociale.

În acest context, caracterizat de o dezvoltare fără precedent a vieții economico-sociale și spirituale a națiunii noastre socialiste, proiectul de lege are menirea de a asigura o reglementare de ansamblu, unitară, a întregii activități de presă din țara noastră. Proiectul consacră normele generale care guvernează activitatea de presă în Republica Socialistă România; înscrie funcțiile social-politice ale presei pornind de la exigențele etapei de dezvoltare în care se găsește țara noastră, de la cerințele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate; definește profesiunea de ziarist și stabilește locul acestuia în societate; precizează organizarea activității de presă, precum și condițiile legale de desfășurare; înscrie modalitățile specifice de colaborare internațională în domeniul presei.

MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Tovarăși,

Vă rog să-mi permiteți să mă opresc pe scurt asupra câtorva din principalele prevederi ale legii — al doilea act normativ de acest gen în istoria țării noastre, să prezint câteva din caracteristicile proiectului de lege.

Întreaga structură a legii are la bază concepția Partidului nostru, exprimată de secretarul său general, potrivit căreia „*trebuie să sporească simțitor rolul social-politic al presei noastre, contribuția ei la perfecționarea continuă a vieții și organizării sociale*“, să slujească devotat cauza poporului, interesele supreme ale națiunii socialiste. Presa este, așa cum spunea Marx, „*ochiul mereu treaz al spiritului poporului, întruchiparea încrederii unui popor în sine însuși, legăturile grăitoare care leagă individul de stat și de lumea întreagă*“.

Este, de aceea, misiunea fundamentală a presei — înscrisă în proiectul legii — să militeze consecvent pentru traducerea în viață a politicii Partidului Comunist Român, de ridicare a României pe noi culmi de civilizație, a înaltelor principii ale eticii și echității socialiste, să promoveze neabătut progresul, ideile înaintate în toate domeniile vieții sociale, să contribuie, prin întreaga sa activitate, în felul ei specific, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Proiectul legii pornește de la necesitatea de a se folosi toate energiile creatoare pentru a se realiza o presă militantă, revoluționară și vie, o presă a adevărului, care să se revendice permanent de la viață, în numele ideologiei și țelurilor concrete ale partidului nostru, îndeplinindu-și astfel înaltul său rol social-politic. Presa trebuie să fie un factor important de stimulare concretă a progresului, de încurajare a inițiativei și de descurajare a rutinei și inerției, să contribuie la răspîndirea și generalizarea experienței pozitive, valoroase, să faciliteze schimbul fertil de idei, angajarea tuturor resurselor sociale în opera de construcție socialistă, să intervină hotărît pentru înlăturarea neajunsurilor, să critice fără cruțare mentalitățile și atitudinile înapoiate, stările de lucruri negative, încălcările legalității socialiste, punîndu-și toate forțele și întreaga vocație în slujba făuririi unei înalte civilizații materiale și spirituale pe pămîntul României.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată pe care o construim presupune, pe lîngă ritmuri înalte de dezvoltare economică, pe lîngă făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, și crearea unui om nou, cu o conștiință înaintată, socialistă, pusă în slujba propășirii țării, a binelui obștesc. Azi, mai mult ca oricînd, așa cum ne cere tuturor secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, presa trebuie să contribuie la adîncirea și stimularea efortului de gîndire creatoare, utilă societății, trebuie să promoveze larg atitudinea activă, pătrunsă de spirit revoluționar, combativă și intransigentă față de tot ceea ce împiedică mersul nostru înainte.

Cunoașteți, stimați tovarăși, orientările date de Congresul al X-lea al partidului, pentru continua perfecționare și adîncire a democrației socialiste, pentru punerea în valoare a tuturor resurselor puterii poporului, autorul acestei opere care e România socialistă. Partidul nostru privește democrația

socialistă, nu ca un element exterior activității oamenilor muncii, ci ca o parte integrantă a vieții de fiecare zi, ca parte componentă și activă a creației materiale și spirituale. În acest sens, legea prevede că presa trebuie să fie o tribună de dezbateri și schimb de opinii, un mijloc prin care cetățenii țării să-și exercite, permanent, libertatea cuvîntului și a opiniei; prin întreaga sa activitate presa să sprijine participarea maselor la elaborarea deciziilor și la exercitarea controlului îndeplinirii acestora, să contribuie la promovarea concretă a noului, la continua perfecționare a organizării vieții sociale, la întreaga muncă de conducere a societății.

Proiectul prevede în mod expres obligația presei de a oferi maselor posibilități de dezbateri largă a documentelor de partid și de stat, a proiectelor de acte normative supuse dezbaterii publice. Și e firesc, în sistemul democrației noastre, să fie așa, pentru că aceste documente, toate aceste acte normative îi privesc pe oameni, iar realizarea lor se sprijină pe oameni.

Pornind de la principiul de drept fundamental al libertății presei, consfințit în Constituție, proiectul prevede că tuturor cetățenilor le este garantat dreptul și totodată le sînt asigurate condițiile de a-și exprima prin presă opiniile în problemele de interes general și cu caracter public, de a fi informați asupra evenimentelor din viața internă și internațională.

Reflectînd pe deplin politica națională marxist-leninistă a partidului nostru, democratismul profund al orînduirii noastre, proiectul legii prevede că oamenilor muncii din rîndurile naționalităților conlocuitoare le sînt create condiții de exprimare a opiniilor atît în presa de limbă română cît și prin organele de presă editate în limba maternă.

Este un adevăr de necontestat că întregul popor consideră Partidul Comunist Român conducătorul de drept și de fapt al națiunii noastre socialiste, convingîndu-se din propria sa experiență că partidul comunist, prin lupta revoluționară desfășurată de-a lungul întregii sale existențe, prin modul în care a condus bătălia pentru o Românie socialistă, liberă, independentă și înfloritoare, este exponentul intereselor întregii noastre națiuni socialiste. Este, deci, firesc ca proiectul legii să înscrie la loc de frunte principiul că presa își desfășoară activitatea sub conducerea Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a societății conferind astfel presei garanția slujirii neabătute a idealurilor de dreptate, libertate și viață tot mai bună ale poporului român.

În concordanță cu principiile politicii externe ale partidului și statului nostru, legea prevede necesitatea participării presei la analiza fenomenelor care au loc în lumea contemporană, participarea la confruntarea de idei pe plan mondial, sporirea contribuției sale la cunoașterea între popoare, la promovarea respectului și înțelegerii între națiuni. Ea trebuie să fie o tribună care să facă auzit în lume glasul României socialiste, al partidului său conducător, să exprime voința poporului român de a trăi liber și independent, de a colabora cu toate popoarele pentru o lume a dreptății, păcii și legalității internaționale.

În conformitate cu schimbările și perfecționările care se produc în societatea noastră, legea prevede

o îmbunătățire a aplicării principiului muncii și conducerii colective, stipulând necesitatea unei organizări a presei care să permită o mai strânsă legătură a acesteia cu viața, cu viața reală a oamenilor muncii — izvorul oricărei activități de creație și, bineînțeles, și al unei prese revoluționare.

Este semnificativ pentru rolul pe care societatea noastră îl conferă presei și slujitorilor ei, faptul că legea consacră un capitol definirii profesiei de ziarist, drepturilor și îndatoririlor sale, ca activist pus — cu întregul său talent și toată conștiința sa — în slujba intereselor fundamentale ale națiunii, a cauzei socialismului și comunismului. Proiectul prevede creșterea răspunderii redactorului șef, și în general a ziaristilor, pentru modul în care își exercită profesia, pentru modul în care aplică legalitatea în activitatea de presă. Le revine ca o îndatorire de onoare slujitorilor presei exercitarea profesiei cu înalt spirit de responsabilitate, dovedind o înaltă conștiință etico-profesională, acționând în toate împrejurările pentru aplicarea în viață a politicilor interne și internaționale a partidului și statului.

Stabilind cadrul legal de activitate al ziaristului și al presei, proiectul prevede măsuri de apărare a intereselor societății și persoanelor împotriva folosirii abuzive a dreptului de exprimare prin presă.

Sînt cuprinse, de asemenea, unele măsuri care să permită aplicarea în bune condițiuni a acestei legi.

Tovarăși deputați,

Definind cu claritate rolul și locul presei în viața noastră socială, drepturile și datoriile sale, ale tuturor factorilor care pot și trebuie să o sprijine, se creează cadrul legal ca presa românească, legată de popor și slujind interesele poporului, să oglindească tot mai fidel această epocă de o extraordinară măreție revoluționară, să-și aducă o contribuție mereu mai mare la progresul general al societății noastre.

De aceea, îmi exprim convingerea că Marea Adunare Națională va aproba proiectul prezentat, dînd astfel expresie legislativă concepției partidului și statului nostru asupra activității de presă.

Cuvîntul deputatului Alexandru Ionescu

Permiteți-mi să dau expresie unui sentiment, prea binecunoscut, de altfel, tuturor celor ce urmăresc presa noastră: sentimentul ziaristilor de adîncă stimă, prețuire și dragoste pentru secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales astăzi în funcția de cea mai înaltă răspundere, de președinte al Republicii noastre socialiste.

Urîndu-vă noi și mari succese, spre binele țării, al poporului, al partidului, vă asigurăm, iubite tovarășe Ceaușescu, de întregul devotament al ziaristilor, de sprijinul deplin al presei în îndeplinirea mandatului pe care țara vi l-a încredințat. Sînt vii în mintea noastră recomandările, criticile pe care ni le-ați făcut cu prilejul aniversării „Scînteii“, ca și la congresele partidului, și nu ne vom cruța puterile pentru a le da viață, zi de zi, în paginile organului Comitetului Central.

Astăzi, Marea Adunare Națională este chemată să analizeze și să adopte proiectul Legii presei — a cărei inițiere și elaborare sînt rodul indicațiilor și

preocupării dumneavoastră pentru bunul mers al acestui sector de primă importanță politică, civică, educativă și culturală.

Tovarăși,

O practică de decenii — a noastră ca și a altor țări — ne-ar fi lăsat poate să credem că presa poate funcționa și fără o lege care să-i fie în mod expres destinată. Cu atît mai mult, în condițiile societății noastre, în care presa se constituie fără rezerve și în întregul ei — ca presă de partid, ca activitate riguros supusă conducerii politice și organizatorice a partidului, orientată ferm spre îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor ce decurg din ideologia, politica și — pentru un mare număr de ziare — din statutul Partidului Comunist Român. În consecință, ne întrebăm, ce cauze au făcut să apară atît de pregnant nevoia unei legi a presei, ce resort a declanșat voința și energia necesare inițierii și elaborării proiectului supus acestei dezbateri?

Cred că nu greșesc, afirmînd că dezvoltarea însăși a societății noastre, perfecționarea activității partidului ca forță conducătoare a țării, continua adîncire a democrației noastre, preocuparea pentru legalitate, sînt realitățile noi în care rezidă necesitatea și oportunitatea unei legi a presei. Dar nu a unei simple reglementări de rutină, ci a unei legi care să se constituie ea însăși ca o instituție fundamentală a democrației noastre socialiste, existînd și funcționînd în respectul deplin al adevărului istoric potrivit căruia instituțiile sînt garanția viabilității și funcționării normale a unei societăți democratice. Se spune că opinia publică se definește prin ceea ce o preocupă, că, în climatul democrației, opinia publică este cea care creează legea. Deci, nu numai organizarea instituțională a societății, a statului, ci și nivelul actual al conștiinței sociale, al culturii poporului cere această lege a presei. Bineînțeles, ca emanație specifică societății noastre, momentului actual de dezvoltare socialistă a acesteia.

Izbuțește proiectul supus dezbaterii să corespundă dezideratelor majore stabilite de partid, să se integreze în vastul proces de perfecționare a conducerii întregii vieți sociale? Va fi legea presei acea rotiță nouă care, ocupîndu-și locul în vastul și complexul angrenaj legislativ, va da organismului statal, relațiilor cetățeanului cu colectivitatea, un plus de vitalitate și eficiență? Prin spiritul și litera sa, prin principiile promovate, proiectul nu lasă loc îndoielii.

Proiectul reușește să creeze cadrul legislativ prielnic bunei funcționări a presei, concepută atît ca instituție cît și ca activitate modernă — cu toată varietatea formelor sale, cu marea sa forță de pătrundere și influențare, cu misiunea sa culturală și educativă, cu rolul său de integrare socială a cetățeanului. Legea pe care o pregătim pune presa în fața marilor sale răspunderi: civice și culturale, partinice și profesionale, patriotice și internaționaliste. Legea pune pe ziarist în fața unui permanent examen, cerîndu-i să muncească într-un climat de probitate morală și exigență profesională. Legea își propune să transforme normele etice promovate de partidul nostru, în reguli firești ale profesiei de ziarist.

Apare limpede vocația proiectului — dezbătut minuțios și pe larg în toate redacțiile — de a aduce presei îmbunătățiri pe plan funcțional. Prin ansamblul prevederilor referitoare la datoria organelor

de presă de a se sprijini pe un larg activ obștesc și pe corespondenții voluntari, la dreptul cetățenilor de a se adresa ziarelor în orice problemă de interes public, de a formula propuneri, critici, sesizări sau reclamații, ca și a prevederilor privind rolul presei ca tribună de dezbateri și schimb de opinii se face un nou pas pe calea dezvoltării cadrului instituțional menit să asigure participarea activă a masei populare la elaborarea deciziilor, la exercitarea controlului îndeplinirii acestora, la activitatea de conducere a societății.

Așa cum se știe, presa — cu toate componentele ei: ziar, revistă, radio, televiziune, jurnal cinematografic — este unul dintre fenomenele cele mai dinamice ale lumii în care trăim, puternic legat de viața cotidiană a cetățeanului. Este remarcabil faptul că, în proiect, preocuparea pentru perfecționarea presei apare în strinsă legătură cu grija pentru exercitarea largă și constructivă a unor drepturi constituționale: dreptul la informare, la opinie, la replică. Concepția superioară asupra misiunii social-politice a presei de a sluji, prin întreaga sa activitate interesele supreme ale națiunii socialiste, se reflectă în dispozițiile legale privind funcția ziarului ca armă de luptă a partidului și, totodată, ca tribună a opiniei publice, expresie vie, cotidiană a năzuințelor întregului popor. De primă importanță sînt prevederile referitoare la obligația instituțiilor de a informa opinia publică asupra activității lor.

Statuarea profesiei de ziarist, reglementarea accesului la sursele de informații, protecția acordată corespondentului de presă, datoria de a face largă publicitate exemplului înaintat, de a dezvălui și combate lipsurile, rămănerile în urmă, ne îndreptățesc să sperăm că legea va acționa stimulatînd asupra multor sectoare ale societății noastre.

Mi se pare important de relevat că, în conștiința ziariștilor, valoarea principială a legii presei decurge din faptul că aceasta consacră și întărește rolul Partidului Comunist Român în conducerea și îndrumarea ziarelor și revistelor, radioului și televiziunii. Experiența de decenii a presei noastre revoluționare, atît în anii ilegalității, cît și în perioada care a urmat eliberării țării, ilustrează adevărul de necontestat că toate succesele presei își au izvorul în conducerea nemijlocită de către partid, avangarda marxist-leninistă a clasei muncitoare, forța politică conducătoare a societății noastre. Prestigiul și autoritatea de care se bucură azi ziarul și revistele, radioul și televiziunea, au la temelie justițea politicii partidului, a ideologiei sale care le călăuzește întreaga activitate.

Partidul nostru, ziariștii comuniști resping teza falsă a apolitismului presei ca și tendința de etatizare birocratică a activității acesteia. Partinitatea militantă a fost, este și rămîne principiul suprem al presei noastre comuniste. În modul cum a știut să dea expresie legislativă acestui principiu se află meritul principal al proiectului dezbătut. Și tot aici, argumentul cel mai convingător pentru care voi vota acest proiect.

Tovarășe și tovarăși,

Cei ce lucrăm în presă avem convingerea că, slujind partidul, cauza sa, slujim interesele fundamentale ale poporului, ale patriei socialiste. În acest sens, aplicarea consecventă a prețioaselor indicații ale conducerii partidului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a pătrunde adînc în miezul realităților, de a spori permanent competența, puterea de convingere și combativitatea articolelor, de a face să crească aportul ziarului la mobilizarea maselor

în opera de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, reprezintă obiective majore ale „Scin-teii“, ale tuturor redactorilor ei. Străduința noastră este spre mai bine. Legea vine în sprijinul străduințelor noastre.

Înceind, mi-aș permite o remarcă și un angajament. Marx spunea că, asemenea vieții, presa este în continuă transformare, ea nu poate fi niciodată perfectă. Cum poate fi, așadar, legea care o reglementează? Desigur, ea însăși perfecționabilă. Cum? În ce direcții? Vom ști numai aplicînd-o numai străduindu-ne să-i conferim eficiența dorită de noi toți. În primul rînd, de cei ce lucrăm în presă.

Cuvîntul deputatului Titus Popovici

Stimați tovarăși deputați,

Alături cu toți deputații, alături cu întregul popor, ai cărui delegați sîntem în acest for suprem, permiteți-mi să-mi exprim convingerea fermă că alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca președinte al Republicii este unul din evenimentele fundamentale, de importanță istorică în procesul dezvoltării neîntrerupte a patriei, a ridicării ei pe treptele superioare ale civilizației și demnității. Acest act istoric traduce hotărîrea întregii noastre națiuni de a urma neabătut programul partidului nostru, în elaborarea căruia tovarășul Nicolae Ceaușescu are rolul primordial, de a-și mobiliza toate resursele spirituale pentru realizarea unui destin strălucit, rod al muncii, al sentimentului major de stăpîn pe propria soartă, pe propriul viitor. Personalitatea strălucită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreaga sa viață închinată cauzei eliberării omului, înfloririi maxime a personalității umane, activitatea sa complexă, care e un exemplu viu și permanent pentru fiecare dintre noi, rolul său excepțional în statuarea ideii de democrație socialistă, aportul său în definirea umanismului epocii noastre, în sprijinirea și stimularea culturii și artei, sînt tot atîtea cheazăii că în fruntea României socialiste poporul a ales, cu acest instinct care l-a călăuzit de-a lungul zbuciumatei sale istorii, pe cel mai bun fiu al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dezbătînd astăzi Legea Presei, al cărei caracter partinic, inovator și stimulator voi încerca să-l relev în cuvîntul meu, doresc să subliniez de la început, că această lege se înscrie în mod organic și necesar în vastul program de făurire a conștiinței socialiste, program definit în Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971. S-a afirmat atunci, în mod pregnant, ideea că o acțiune atît de vastă, de importanță majoră, cum este formarea și desăvîrșirea unei conștiințe înaintate, pe scară națională, nu este și nu poate fi o preocupare cu caracter conjunctural, spectacular, sau de campanie, ci e o sarcină fundamentală a întregului partid, a statului nostru, a cărei îndeplinire cere o muncă stăruitoare, plină de răspundere și de răbdare. Și, evident, stabilirea aceluia cadru legal, care să-i asigure maxima eficiență, aceasta constituind — în condițiile în care întregul popor e antrenat în uriașa muncă de realizare a directivelor Congresului al X-lea — în primul rînd stimularea inițiativei creatoare, plină de răspundere.

Este semnificativ că una din legile promulgate în timpul domniei lui Cuza, unul din ctitorii României moderne, a fost, în aprilie 1862, o lege a presei.

După un secol, legea pe care sîntem chemați s-o votăm astăzi aduce, în condițiile atît de complexe ale lumii contemporane, prima reglementare științifică, într-un domeniu de activitate de o importanță deosebită.

Însemnătatea presei ca forță de afirmare, de difuzare în mase a idealului național și social, a fost resimțită acut de cele mai înaintate minți și conștiințe, de cele mai strălucite condeie ale culturii noastre, care s-au străduit să-i dea strălucire și demnitate. Activitatea de ziarist a celui mai complet geniu al neamului nostru, Mihai Eminescu, desfășurată în condiții nespuse de grele, în indiferența obtuză a claselor dominante, a dat cele mai înalte acte de noblețe acestei profesii, pe care, pentru prima oară Legea prezintă o legitimează ca atare, definindu-i atribuțiile, rolul și importanța.

Spre cinstea culturii noastre trebuie afirmat cu mîndrie că în activitatea lor, cei mai de seamă slujitori ai presei românești au fost întotdeauna exponenții idealului de dreptate socială, de eliberare națională, de afirmare a acelor valori nepieritoare care constituie tezaurul moral al unei națiuni. Ei au știut, chiar atunci cînd soluțiile radicale nu le erau clare, să îmbine caracterul specific de informare cu afirmarea normativelor etice superioare; au căutat să îmbine relatarea faptului cu dezvăluirea semnificațiilor sale mai profunde; să contribuie astfel nu numai la informarea cititorului, dar — și poate în primul rînd — la formarea lui ca om și cetățean.

În același timp e însă cazul să ne amintim și de aspectul întunecat cînd în numele „libertății“ au fost tolerate și încurajate manifestările dezgustătoare ale obscurantismului, scandalului și șantajului, ale ațîțării la ură, împotriva cărora încă din 1862 legea lui Cuza prevedea sancțiuni: „Oricare ațîță la ură sau dispreț a locuitorilor unora în contra altora, se va osîndi la închisoare“.

Da, alături de vocile curate și înalte, a răsunat în presă și îndemnul la ură, la crimă, la vînzarea independenței, la iraționalitate și dezmăț.

Omenirea a plătit prea scump această „libertate“, acordată celor care promovau gîtuirea libertății, domnia arbitrariului și a violenței totalitare.

De aceea cred că nu este deloc inutil să ne oprim asupra uneia din problemele cele mai controversate în epoca noastră, aceea a libertății de expresie.

În concepția despre lume și societate a partidului nostru, care stă la temelia elaborării acestei legi, ideea de libertate a expresiei este indisolubil și dialectic legată de ideea responsabilității, direct și conștient asumate. Este firesc să fie așa, deoarece adevărata democrație și corolarul ei, libertatea, nu sînt și n-au fost niciodată categorii abstracte, bune pentru orice loc și timp, ci expresii ale unor raporturi istorico-sociale. În acest sens, tuturor cetățenilor le este garantat dreptul și le sînt asigurate condițiile, prin lege, de a-și exprima prin presă opiniile în toate problemele de interes general și public, aceasta fiind o expresie a participării conștiente la viața publică a fiecărui om al muncii, în dubla sa calitate de producător și proprietar.

O altă trăsătură deosebit de importantă a prezentei legi este afirmarea necesității spiritului critic îndreptat deschis împotriva oricărei stări de lucruri negative din viața socială, din activitatea economică, din domeniul moralei publice, fără care nu poate exista un progres real. Pentru prima dată fenomenul antisocialist pe care-l numim „gîtuirea criticii“ capătă sancțiune legală. În același timp, legea apără pe fiecare cetățean împotriva abuzu-

rilor posibile, generate de subiectivism, parțialitate sau rea intenție, ridicînd astfel profesiunea de ziarist la nivelul maximei responsabilități și exigențe, la nivelul cerințelor actuale ale societății noastre.

Chemată a contribui la traducerea în viață a politicii P.C.R., a înaltelor principii ale eticii și echității socialiste, presa — tribună de dezbateri și schimb liber de opinii — primește prin prezenta lege un cadru adecvat și necesar pentru îndeplinirea misiunii sale.

De aceea voi vota-o cu deplină încredere.

Cuvîntul deputatului Anton Breitenhofer

Am participat astăzi cu emoție la adoptarea actului de rezonanță istorică al investiției tovarășului Nicolae Ceaușescu cu funcția supremă de Președinte al Republicii. Aprob acest act cu toată ființa mea, ca deputat, ca cetățean al patriei și comunist, ca membru al unei naționalități conlocuitoare. Oamenii muncii din patria noastră, aparținînd naționalităților conlocuitoare, poartă Președintelui Republicii, personalitate marcantă a contemporaneității, o recunoștință fierbinte, pentru conducerea înțeleaptă a destinului patriei noastre comune, pentru marea său aport, de uriașă însemnătate teoretică și practică, la rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale.

Pe ordinea de zi a dezbaterii noastre se află astăzi Legea Presei. Este știut cu cită grijă părintească președintele Republicii Socialiste România îndrumă presa din patria noastră, fapt pentru care ne exprimăm și de la această înaltă tribună mulțumirile și recunoștința noastră cea mai profundă.

Lucrez în această frumoasă meserie de două decenii. Înaintea eliberării patriei, am muncit de tot ațîția ani ca muncitor lăcătuș. În acea vreme, muncitorului nu i-a fost dat să-și poată spune cuvîntul în presă. Tipăriturile muncitorești apăreau în condiții de ilegalitate sau de semilegalitate. În ciuda acestui fapt, aceste ziare, editate sub egida partidului, militau pentru o lume nouă și dreaptă, au contribuit în mare măsură la crearea unei opinii de clasă, a unei opinii patriotice și antifasciste. Ele au răspîndit adevărul, lumina și speranța, aducîndu-și contribuția la eliberarea patriei de sub jugul fascist. Amintesc realitățile acelor timpuri pentru a sublinia influența, puterea cuvîntului tipărit, care atunci cînd se află în slujba ideilor de libertate și de dreptate, cînd servește cauza celor ce muncesc, interesele poporului, se transformă într-o eficientă armă de luptă.

Astăzi trăim într-o cu totul altă lume. Avem o patrie liberă, socialistă, în care fiecare cetățean, fiecare om al muncii, are posibilitatea de a se exprima liber și nestingherit în presă și publicațiile ce apar în țara noastră.

În contextul celor spuse, vreau să subliniez, în mod deosebit, caracterul profund democratic și uman al acestei legi. Libertatea presei constituie, după cum se știe, un drept fundamental, consfințit prin legea de bază a țării. În înțelesul socialist al termenului de libertate, noi avem în vedere, în primul rînd, faptul că presa este o tribună a opiniei publice, care reprezintă și apără interesele poporului în lumina și în spiritul concepției clasei noastre muncitoare — clasa conducătoare a societății noastre socialiste. În acest fel, presa exprimă

năzuințele întregului nostru popor. Presa din Republica Socialistă România își desfășoară întreaga activitate sub conducerea Partidului Comunist Român, servind cu abnegație marea operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate din țara noastră.

În această ordine de idei, îmi exprim deplinul acord cu formularea articolului 4 al acestei legi, care precizează că „*În deplină concordanță cu politica partidului și statului de asigurare a unei reale egalități între toți cetățenii țării, oamenilor muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare le sînt create condiții de informare și exprimare a opiniilor și prin organe de presă în limba maternă*“. Existența de 25 de ani a ziarului „*Neuer Weg*“, la care lucrez și căruia zilele trecute Consiliul de Stat i-a conferit pentru activitatea sa închinată cauzei nobile a socialismului, înaltul Ordin „*Steaua Republicii Socialiste România*“ clasa I, demonstrează cu pregnanță existența în fapt a dreptului stipulat în articolul amintit al proiectului de lege. Să-mi fie îngăduit să folosesc această înaltă tribună pentru a mărturisi recunoștința fierbinte a colectivului nostru redacțional, a cititorilor ziarului nostru față de partid, față de secretarul general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România.

Doresc să mă refer concret la cîteva din articolele proiectului Legii în discuție. Consider că se poate de bine venite prevederile de la capitolul V al proiectului de lege, care se referă la desfășurarea activității de presă și care stabilesc caracterul relațiilor presei cu organele și organizațiile de stat, cu organizațiile obștești. Mă refer în special la obligația organelor de stat, a întreprinderilor și instituțiilor, a organizațiilor obștești de a furniza ziarelor, în condițiile legii, informații de interes public cu privire la activitatea lor, de a sprijini ziaristii în munca lor nobile și responsabilă, aceasta pentru că eu cunosc din experiența ziarului la care lucrez cazuri cînd organe și instituții abordate se eschivau de la această datorie a lor. Sînt, firește, în același timp de acord și cu prevederile de la Secțiunea a 3-a a Capitolului V, care se referă la măsurile de apărare a intereselor societății și persoanelor împotriva folosirii abuzive a dreptului de exprimare în presă.

Această lege va avea marele merit de a legifera, pentru prima dată, profesiunea de ziarist și de a fixa cu toată claritatea importanța social-politică a misiunii ziaristului în România socialistă. Ziaristul comunist se află în primele rînduri ale luptei pentru îndeplinirea politicii partidului în construcția economică și socială, în educarea și făurirea omului nou. Munca ziaristului este recunoscută ca o activitate creatoare, profund utilă societății. Prevederile proiectului de lege care se referă la acest important rol social al ziaristului constituie un motiv de mîndrie și satisfacție, o mare încurajare pentru toți slujitorii presei.

Referitor la prevederile Secțiunii I a Capitolului IV, privind îndatoririle și drepturile ziaristului, îmi exprim acordul cu conținutul articolului 43, în care se arată că „*opiniile exprimate în presă nu au caracter oficial, cu excepția celor care emană de la organismele sau persoanele anume împuternicite pentru aceasta*“. Fac această mențiune pentru că în trecut i s-a întîmplat chiar ziarului nostru ca anumite aprecieri formulate în articole și comentarii să fie luate de către persoane sau instituții din străinătate ca avînd un caracter oficial, ca exprimînd punctul de vedere al guvernului.

Exprimîndu-mi întreaga adevărată față de Proiectul de lege pe care îl dezbatem, mi-aș îngădui să fac totuși o propunere: consider că rolul organizațiilor profesionale ale ziaristilor — mă refer în special la acela al Uniunii ziaristilor — este insuficient precizat în Proiectul de Lege.

Stimați tovarăși deputați, vă pot asigura că lucrătorii din presă, că ziaristii care lucrează la redacția ziarului „*Neuer Weg*“ sînt profund atașați față de patria noastră socialistă, că ei sînt hotărîți să facă tot ce le stă în putință, prin intermediul mijloacelor specifice ale muncii de presă, pentru înălțarea și fericirea Republicii Socialiste România.

Votez cu plăcere acest proiect de lege, convins fiind că el va aduce servicii utile breslei noastre, opiniei publice, societății noastre socialiste.

Cuvîntul deputatului Ștefan Voicu

Stimați tovarăși deputați,

Înainte de a-mi spune cuvîntul despre legea presei, dați-mi voie să mă refer, pe scurt, la faptul că astăzi am trăit împreună un moment de largi și profunde semnificații. Am hotărît aici, în plenul Marii Adunări Naționale, modificarea Constituției, prin înființarea funcției de Președinte al Republicii și alegerea în această înaltă funcție a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Vedem în această hotărîre un act de dimensiuni istorice.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu va îndeplini această grea și plină de răspundere misiune cu pasiune revoluționară, cu neobosită putere de muncă, sprijinit de întregul nostru popor.

Permiteți-mi să-i urez din toată inima, mari izbînzii în îndeplinirea nobilei țel, prosperitatea României Socialiste.

Expunerea de motive ce ni s-a prezentat în susținerea proiectului de lege a presei ne atrage atenția cu drept cuvînt că acest proiect constituie prima reglementare unitară menită să definească funcțiile social-politice ale presei și rolul ei educativ în dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor.

Desigur că nimeni dintre dumneavoastră nu consideră că funcțiile social-politice și educative definite prin proiect ar fi noi pentru presa noastră comunistă și deci ar fi necesar ca de abia de-acum încolo să fie însușite de lucrătorii din presă. Ele sînt, precum bine se știe, rațiunea de existență de totdeauna a presei noastre de partid, au fost cu consecvență promovate de Comitetul Central al partidului, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și faptul că ele au călăuzit permanent presa noastră de partid constituie izvorul încrederii și autorității de care se bucură în rîndurile oamenilor muncii.

Acum, însă sîntem în prezența unui sistem unitar, bine încheiat, de principii și norme, a căror aplicare consecventă este de natură să ridice la un mai înalt nivel politic, ideologic, cultural-artistic și educativ — aș vrea să mai adaug, și la un mai înalt nivel publicistic — întreaga activitate a presei noastre, contribuția ei la îndeplinirea politicii partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ceea ce caracterizează și trebuie permanent să caracterizeze întreaga noastră presă este spiritul de partid, afirmarea deschisă, fără echivoc, a prin-

ciului și a practicii potrivit căreia toate publicațiile și mijloacele de exprimare și informare publică de masă — indiferent de profilul lor specific — fie el direct politic, cultural-artistic, științific sau de orice altă natură — slujesc, prin întreaga lor activitate, interesele fundamentale de ordin social și național ale României socialiste, interesele fundamentale ale tuturor popoarelor, în lupta lor pentru libertate națională și socială, pentru pace și socialism.

Cu voia dumneavoastră voi spune câteva cuvinte despre caracterul profund democratic al presei noastre. Aceasta, în primul rând, pentru că presa comunistă preluind și ridicând pe un plan superior tradițiile presei noastre muncitorești revoluționare are, prin însăși esența sa, un important rol ca promotor perseverent al democratismului în întreaga viață socială. În al doilea rând, pentru că unii ideologi occidentali încearcă să acrediteze ideea că ar fi o incompatibilitate între conducerea de către partid a presei și, în general, a întregii vieți ideologice, social-culturale, și caracterul democratic al presei, al mijloacelor de exprimare și informare publică de masă. Această afirmație provine fie din necunoaștere, fie din dorința de denaturare a sensului și conținutului relațiilor social-politice normale între partid și mase, dintre cetățean și puterea publică, în statul nostru socialist. Pentru un observator atent și obiectiv al evoluției vieții noastre sociale apare clar să presa noastră este unul din factorii cei mai activi de atragere a maselor largi populare la participarea, directă și indirectă, la elaborarea politicii generale și a unor importante decizii, la exercitarea controlului obștesc asupra îndeplinirii acestora, la continua perfecționare a organizării vieții sociale. M-aș putea referi în această privință la zecile și sutele de mii de scrisori primite de redacții din partea oamenilor muncii, prin care cetățenii își spun cuvântul în cele mai diferite probleme ale politicii interne și internaționale a partidului și statului, fac propuneri și sugestii constructive privind perfecționarea continuă la diferite nivele, a organizării și conducerii vieții sociale, de partid, de stat și obștești.

Desigur, din toate aceste scrisori și sesizări, presa publică o foarte mică parte, dar cred că nu dezvoltă un secret de stat dacă declar că cele mai importante din sugestii, propuneri și sesizări ajung până la conducerea partidului și statului, iar multe din ele, deși nepublicate, stau la baza unor măsuri adoptate pe linie de partid și de stat, a unor decizii, decrete, proiecte de legi. Aceasta este una din trăsăturile profund democratice ale presei noastre, a legăturii organice între partid și oamenii muncii și constituie o manifestare — nu știu dacă să-i spun *directă* sau *indirectă* — a participării active a maselor la conducerea treburilor obștești. Sînt salutare deci, prevederile care obligă presa de a oferi maselor posibilități de dezbateri largă a documentelor și proiectelor de acte normative supuse dezbaterii publice, de a interveni în spirit critic, militant pentru înlăturarea neajunsurilor din viața socială. În același timp, legea obligă presa — și foarte bine face — să apere pe cei care trimit semnalizări critice, de eventuale urmări din partea celor pe care i-a criticat.

Permiteți-mi, tovarăși, să mă refer la capitolul privind organizarea activității de presă.

Trebuie să fie clar pentru cel căruia i s-a încredințat conducerea unui organ de presă ca redactor-șef, că el, personal, este cel care răspunde pentru tot ce apare sau se transmite în acel organ de pre-

să și deci trebuie să depună eforturi pentru a-și ridica neconținut nivelul său politic-ideologic, a pătrunde mai adînc în esența problemelor pe care le tratează și a le aborda în cunoștință de cauză, a-și întări exigența, controlul și autocontrolul politic-ideologic, pentru a asigura ca întreaga activitate să se desfășoare în concordanță cu funcțiile social-politice definite prin această lege.

Prin aceasta nu înțeleg deloc că redactorii, reporterii pot arunca propria lor răspundere asupra redactorului-șef. Ei sînt acei care, potrivit legii, răspund pentru adevărul datelor și faptelor colectate și valorificate de ei în organul de presă.

Acestea spuse, este necesar să menționăm că întărirea răspunderii directe și personale a redactorului-șef nu înlătură cîtuși de puțin conducerea și controlul de partid asupra activității organului de presă. Am putea spune chiar că, dimpotrivă, controlul de partid se va întări și el, pentru că în primul rând tocmai în fața partidului, mai mult chiar decît în fața legii, răspunde redactorul-șef pentru activitatea sa în această funcție.

O dată cu întărirea rolului și răspunderii redactorului șef, legea prevede conducerea colectivă a organelor de presă. Va trebui să luăm măsurile necesare pentru a asigura exercitarea reală, din toate punctele de vedere, a rolului consiliului de conducere și al colegiului de redacție, căci aplicarea consecventă a acestor prevederi este de natură a asigura nu numai lichidarea oricăror tendințe de conducere individuală, care și-au făcut loc mai ales la unele publicații social-culturale, dar și o bună orientare politică-ideologică a presei.

În ultima parte a intervenției mele, vreau să-mi exprim satisfacția pentru faptul că, în sfîrșit, profesiunea de ziarist este recunoscută prin lege, și să-mi declar acordul cu prevederile privind îndatoririle și drepturile ziaristului.

De la primele ei începuturi, din anii grei ai ilegalității, pentru ziaristul comunist a fost o lege necrisă dar obligatorie, o datorie de onoare, de a milita cu pasiune pentru promovarea spiritului revoluționar în întreaga viață socială, de a dovedi o înaltă conștiință etico-profesională, obiectivitate și spirit de răspundere, de a milita neabătut și în orice împrejurare pentru triumful adevărului, perfecționîndu-și neîncetat pregătirea teoretică, politico-ideologică, lărgindu-și permanent orizontul de cultură și de cunoaștere.

Și în final, pentru că legea prevede unele măsuri pentru perfecționarea pregătirii profesionale a ziaristilor, îmi permit, ca unul din cei mai vechi ziaristi din țara noastră, să atrag atenția că puterea de pătrundere în mase a ziarului, puterea lui de convingere, educare și mobilizare a masei depinde, în foarte mare măsură, nu numai de tratarea justă a problemelor din punct de vedere politic, ci și de nivelul publicistic al articolului. Cititorul dorește, pe bună dreptate, ca ziarul să fie interesant și plăcut de citit. Ziaristica trebuie privită și ea ca o artă, căci are importante elemente de înrudire cu literatura; ea presupune din partea ziaristului talent artistic, publicistic, ceea ce din păcate, uneori, se uită prea ușor. Ziaristul comunist trebuie să se străduiască să scrie frumos, să găsească cuvintele și imaginile care conving pe cititor de justetea ideilor, îi încălzesc sufletul și îl îndeamnă la luptă pentru realizarea acestor idei, cele mai mărețe, mai științifice idei sociale din întreaga istorie a omenirii.

Stimați tovarăși, am terminat. Intenția mea a fost de a pleda pentru adoptarea de către dumnea-

voastră a prezentului proiect de lege. Nu-mi dau seama dacă am avut putere de convingere. În orice caz, vă mulțumesc pentru atenție !

Cuvîntul

deputatului Sűto Andras

În această zi de însemnătate istorică, în care am avut prilejul fericit de a alege pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de Președinte al Republicii Socialiste România — cupola sălii noastre mi se părea a fi devenit cupola cerului întregii patrii, iar vocea noastră, mai mult ca oricînd glasul întregului popor.

Și pentru că a da glas sentimentului întregului popor cere talentul adevărat al marilor scriitori, simt și simțim cu toții că pana noastră, pana mea este prea slabă, iar cuvintele dorite greu de găsit pentru a exprima plenar sentimentele care, ca un val uriaș, ne-au ridicat astăzi la înălțimea acestui eveniment.

Doresc și dorim să mărturisim din nou că acest act istoric, expresie a voinței întregului popor, a tuturor cetățenilor patriei, indiferent de naționalitate, întărește și va oțeli continuu unitatea fermă a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, în jurul tovarășului Nicolae Ceaușescu. Pentru noi, această unitate înseamnă tot ce ne este mai scump: înflorirea Republicii Socialiste România pe calea socialismului și a comunismului, realizarea cu succes și pe mai departe a politicii interne și externe a partidului nostru.

În acest sens tovarăși, dorind să vă împărtășesc cîteva gânduri ale mele, în legătură cu problemele ridicate și discutate în cadrul sesiunii noastre, permiteți-mi reamintirea unei idei strălucite, enunțată de la tribuna Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, care exprimă una dintre tezele fundamentale ale politicii partidului nostru și care suna astfel :

„Și în viitor va trebui să continuăm cu consecvență realizarea în viață a politicii naționale elaborată de Congresul al X-lea al partidului, asigurînd dezvoltarea proporțională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, veghind la respectarea neabătută a prevederilor Constituției cu privire la modul de rezolvare principială și practică a problemei naționale. Sînt necesare dezvoltarea în continuare a culturii, învățămîntului, ridicarea nivelului de pregătire profesională și științifică a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, pornind de la faptul că toți sînt cetățeni ai Republicii Socialiste România cu toate drepturile și obligațiile prevăzute în Constituția și legile țării“.

Aceste cuvinte au avut și au un răsunset pozitiv în mintea întregului popor român, ele s-au întipărit adînc în sufletul acelor oameni, care, în totalitatea lor, alcătuiesc naționalitățile conlocuitoare din patria noastră, dintre care cea maghiară mi-a format limba în care scriu, acea perlă a culturii care astăzi, în contextul general al culturii socialiste a țării noastre, înflorește și ea, folosindu-se de toate drepturile constituționale și înțelegînd toate obligațiile firești, toate cerințele morale izvorite din cauza noastră comună, dezvoltarea multilaterală a țării, pe calea construirii socialismului și comunismului în Republica Socialistă România.

Dumneavoastră știți cu toții că aceste cuvinte, — această formulare teoretică cu adînci rădăcini în procesul practicii noastre sociale — au fost rostite de către tovarășul secretar general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și că, în lumina ei, acel proces social-politic, legat de rezolvarea problemei naționale în țara noastră aduce cu fiecare zi noi și noi rezultate.

Constată cu satisfacție că, în continuarea cuvîntării mele, apreciind conținutul proiectului de lege a presei din Republica Socialistă România, cu îngăduința dumneavoastră, tovarășe deputate și tovarăși deputați, mi se oferă posibilitatea de a mă opri, în puține cuvinte la una din caracteristicile acestui proiect de lege, izvorită și ea din programul general al partidului și concretizată, îmbogățită multilateral și de nenumărate ori în cuvîntările tovarășului Președinte al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. În acest proiect de lege, în structura lui generală, concepută în spiritul marxism-leninismului creator — deci adecvat realităților din țara noastră — străbate ca un fir roșu și ideea unității noastre, a tuturor membrilor societății socialiste în jurul Partidului Comunist Român — unitate bazată pe egalitatea deplină în drepturi a naționalităților conlocuitoare în sinul națiunii socialiste române.

În articolul nr. 4 se spune că „în deplină concordanță cu politica partidului și statului de asigurare a unei reale egalități între toți cetățenii țării, oamenilor muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare le sînt create condiții de informare și exprimare a opiniilor și prin organe de presă în limba maternă“. Ca un modest minutor și al condeului de gazetar și pe baza unei experiențe acumulate, ca redactor șef timp de 25 de ani, să nu se supere cei mai în vîrstă, vă pot mărturisi că în acest articol, din această lege consfințim de fapt o practică îndelungată, o realitate conturată în cele trei decenii care au trecut de la eliberarea țării noastre de sub dominația fascistă. Iar în ce privește unele obligații, cum ar fi bunăoară aceea de a lupta pentru sentimentul frăției, a unității oamenilor muncii de toate naționalitățile, este și ea o practică generală, o trăsătură caracteristică a presei noastre; ea este oglindirea conștiinței noastre, a sentimentelor noastre moștenite și de la poporul nostru din care ne-am născut, al cărui univers sufletesc — luați dovadă toate luptele comune ale iobagilor, ale muncitorilor români, maghiari și de alte naționalități — se apăra întotdeauna de veninul ideologiei claselor exploatare, a tendințelor de învrăjpire națională. Citind mai departe textul proiectului de lege, prin care se interzice și de această dată propagarea concepțiilor fasciste, obscurantiste, antiumanitare, sau de a face propagandă șovină, de îndemnare la ura de rasă sau națională, de a leza sentimente nobile naționale, mă gîndeam că această interzicere a fost una din primele măsuri ale Partidului Comunist Român, imediat după luarea puterii în conducerea statului nostru.

În încheiere, tovarăși, doresc să vă asigur că noi, ziaristii din Republica Socialistă România, indiferent de limba în care ne exprimăm, vom milita și mai departe, din toate puterile noastre pentru triumful adevărului, care este acela al Partidului Comunist Român, expresie a năzuințelor întregului popor ai cărui slujitori sîntem cu toții cu condeul nostru, socotindu-ne ostași-artileriști — așa spune cu îngăduința tovarășilor deputați militari — deoarece și această mare unitate de luptă, presa noastră, presă comunistă, trage și ea, atît în spațiu cît și în timp, foarte departe. Vă mulțumesc.

LEGEA PRESEI

din

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Ținând seama de misiunea social-politică pe care presa o are în înfăptuirea politicii generale a Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de edificare a comunismului în Republica Socialistă România,

Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România adoptă prezenta lege.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — În Republica Socialistă România presa îndeplinește o înaltă misiune social-politică slujind, prin întreaga sa activitate, cauza poporului, interesele supreme ale națiunii socialiste.

Presa are menirea să militeze permanent pentru traducerea în viață a politicii Partidului Comunist Român, a înaltelor principii ale eticii și echității socialiste, să promoveze neabătut progresul, ideile înaintate în toate domeniile vieții și activității sociale.

Tribună a opiniei publice, presa exprimă concepția clasei muncitoare — clasă conducătoare a societății românești — năzuințele întregului popor, difuzează în mase ideile și inițiativele valoroase, contribuie prin întreaga sa activitate la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Art. 2. — Presa își desfășoară activitatea sub conducerea Partidului Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii societăți din Republica Socialistă România.

Art. 3. — Libertatea presei constituie un drept fundamental consacrat prin Constituție. Tuturor cetățenilor le este garantat dreptul și le sînt asigurate condițiile de a-și exprima prin presă opiniile în problemele de interes general și cu caracter public, de a fi informați asupra evenimentelor din viața internă și internațională.

Art. 4. — În deplină concordanță cu politica partidului și statului de asigurare a unei reale egalități între toți cetățenii țării, oamenilor muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare le sînt create condiții de informare și exprimare a opiniilor și prin organe de presă în limba maternă.

Art. 5. — Prin presă, în sensul prezentei legi, se înțelege activitatea de informare publică realizată prin orice forme de imprimare, înregistrare, transmitere și comunicare, materializată în :

- ziare, reviste, buletine periodice ;
- emisiuni de radio și televiziune cu caracter de informare curentă și de publicistică specifică radioteleviziunii ;
- jurnale cinematografice de actualități, filme de informare și documentare curentă ;
- orice alte asemenea forme de imprimare sau înregistrare grafică, fonică ori vizuală, destinate și folosite ca mijloc de exprimare și informare publică de masă.

În sensul prezentei legi, mijloacele de informare publică prevăzute în alineatul precedent se numesc organe de presă.

Art. 6. — Profesiunea de ziarist este recunoscută și ocrotită în baza prezentei legi.

CAPITOLUL II

Funcțiile social-politice ale presei

Art. 7. — În Republica Socialistă România presa exercită un rol activ în cunoașterea de către mase a politicii interne și externe a Partidului Comunist Român, militează pentru transpunerea în viață a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a societății comuniste.

Art. 8. — Presa contribuie la afirmarea concepției științifice, materialist-dialectice și istorice a partidului despre viață și societate, manifestă întransigență revoluționară față de concepțiile și pozițiile obscurantiste, retrograde și antiumanitare.

Art. 9. — Presa are un important rol educativ în dezvoltarea conștiinței socialiste a cetățenilor, în formarea omului nou și afirmarea multilaterală a personalității umane.

Presa cultivă dragostea față de Partidul Comunist Român și patria socialistă, respectul față de tradițiile glorioase ale luptei clasei muncitoare, ale poporului român pentru dreptate socială, libertate națională și progres, sentimentul frăției, unității și coeziunii oamenilor muncii, români și de alte naționalități, a tuturor membrilor societății socialiste în jurul Partidului Comunist Român.

Presa militează permanent pentru afirmarea neabătută în întreaga viață socială a principiilor eticii și echității socialiste, pentru întărirea legalității socialiste.

Art. 10. — Presa acordă atenție deosebită educării tinerei generații, a tuturor cetățenilor în spiritul muncii creatoare, al înaltelor răspunderi civice și morale, în spiritul idealurilor socialismului și comunismului, păcii și progresului.

Art. 11. — Presa este un mijloc de largă informare publică privind viața internă și internațională, de formare a opiniei publice ; ca exponent al acesteia, presa este o tribună de dezbateri și schimb de opinii, un mijloc prin care cetățenii țării își exercită libertatea cuvîntului și a opiniei.

Art. 12. — Prin întreaga sa activitate, presa contribuie la dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, la participarea maselor la elaborarea deciziilor și la exercitarea controlului îndeplinirii acestora, la continua perfecționare a organizării vieții sociale, la întreaga activitate de conducere a societății.

Presa are obligația de a oferi maselor posibilități de dezbateri largă a documentelor de partid și de stat, a proiectelor de acte normative, supuse dezbaterii publice.

Art. 13. — Factor important de progres, presa are menirea de a contribui la răspîndirea și generalizarea experienței pozitive, înaintate, obținută în toate domeniile de activitate, atît de plan național, cît și pe plan internațional; ea stimulează schimbul de idei, gîndirea și activitatea creatoare, puse în slujba valorificării cît mai eficiente, a resurselor materiale și spirituale ale întregii țări.

Art. 14. — Presa are datoria de a interveni în spirit critic, militant, pentru înlăturarea neajunsurilor și stărilor de lucruri negative din orice domeniu de activitate, de a combate manifestările cu caracter antisocial, abaterile de la normele eticii și echității socialiste, de a dezvălui fenomenele dăunătoare societății noastre și de a acționa pentru înlăturarea lor.

Art. 15. — Presa analizează fenomenele care au loc în lumea contemporană, participă la confruntarea de idei pe plan mondial, popularizează cuceririle geniului uman și realizările de seamă ale civilizației universale, contribuie la afirmarea valorilor culturale și umanitare.

Art. 16. — Presa promovează principiile internaționalismului socialist, slujește cauza socialismului, păcii și progresului, înțelegerii și cooperării între națiuni și popoare.

CAPITOLUL III

Organizarea activității de presă

SECȚIUNEA 1 Editarea presei

Art. 17. — Dreptul de editare a presei aparține organizațiilor politice, de stat, de masă și obștești sau altor persoane juridice.

Art. 18. — Organizațiile politice, de stat, de masă și obștești sau alte persoane juridice care editează organe de presă au calitatea de editor de presă.

Editarea organelor de presă se desfășoară pe baza autorizației de editare ce se înregistrează la Comitetul pentru presă și tipărituri, în care se specifică editorul, denumirea, profilul, tirajul, condițiile de apariție și de finanțare, prețul abonamentelor și exemplarului publicației.

Modificarea elementelor menționate în autorizația de editare se poate face numai prin obținerea unei noi autorizații.

Art. 19. — Editorul are, în principal, următoarele atribuții :

a) stabilește profilul și orientarea organului de presă, îndrumă și controlează întreaga activitate a acestuia ;

b) numește pe redactorul-șef, iar cu consultarea redactorului-șef numește, cînd este cazul, pe redactorul-șef adjunct și pe secretarul general de redacție ;

c) numește consiliul de conducere, precum și colegiul de redacție ;

d) stabilește, potrivit legii, atribuțiile și modul de funcționare a consiliului de conducere ;

e) stabilește condițiile de apariție, finanțare și administrare ale organului de presă, precum și structura organizatorică a redacției acestuia, în condițiile legii ;

f) analizează activitatea publicistică a organului de presă, situația sa economico-financiară, urmărind îmbunătățirea acestora.

Art. 20. — Organele de presă se editează de către editori de presă, direct sau prin redacții special constituite pentru una sau mai multe publicații.

Administrarea publicațiilor se poate asigura de editor sau de întreprinderi specializate pentru administrarea publicațiilor.

Redacțiile pot dobîndi personalitate juridică distinctă de cea a editorului sau, după caz, a administrației de publicații respective.

Art. 21. — Agențiile de presă, radioteleviziunea și studiourile cinematografice, ca organizații editoare de presă, desfășoară activitatea cu caracter de presă prin redacții, potrivit regulilor stabilite în prezenta lege pentru editori și organele lor de presă, precum și în actele normative de organizare și funcționare ale acestor instituții.

SECȚIUNEA 2

Conducerea organului de presă

Art. 22. — Organul de presă este condus de un consiliu de conducere — organ deliberativ larg reprezentativ — care hotărăște în problemele generale privind activitatea acestuia.

În funcție de profilul organului de presă, din consiliul de conducere fac parte reprezentanți ai organizațiilor politice, de masă și obștești, muncitori, țărani, oameni de știință și cultură, specialiști, ziaristi.

Președintele consiliului de conducere este redactorul-șef sau altă persoană desemnată de editor din cadrul consiliului.

Art. 23. — Consiliul de conducere îndrumă și coordonează întreaga activitate a organului de presă, asigură orientarea acestuia potrivit programului Partidului Comunist Român, urmărește modul în care organul de presă își îndeplinește rolul social-politic în raport cu profilul său și dispozițiile prezentei legi, analizează situația economico-financiară a organului de presă, activitatea colegiului de redacție.

Art. 24. — Ședințele consiliului de conducere au loc trimestrial și sînt convocate de președinte.

Consiliul de conducere își desfășoară activitatea în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi și adoptă hotărîri cu votul a cel puțin jumătate plus unu din numărul total al membrilor ce îl compun.

Art. 25. — Consiliul de conducere își desfășoară activitatea potrivit principiului muncii colective. Consiliul în întregul său și fiecare membru în parte răspund față de editor pentru întreaga activitate.

Art. 26. — Conducerea colectivă a activității operative a organului de presă se realizează prin colegiul de redacție numit din rîndul membrilor consiliului de conducere.

Colegiul de redacție este alcătuit din redactorul-șef, redactorii-șefi adjuncti, secretarul general de redacție, alți membri ai consiliului de conducere.

Redactorul-șef este președintele colegiului de redacție.

Membrii colegiului de redacție răspund în fața colegiului și a președintelui acestuia pentru îndeplinirea sarcinilor ce le sînt încredințate.

Art. 27. — În caz de divergență între redactorul-șef și majoritatea membrilor colegiului de redacție, problema asupra căreia nu s-a realizat acordul se supune editorului pentru a hotări.

Art. 28. — Redactorul-șef răspunde pentru activitatea redacțională, economică și organizatorică a organului de presă.

Redactorul-șef este obligat să ia măsuri pentru îndeplinirea planului tematic aprobat de colegiul de redacție, pentru folosirea rațională a personalu-

lui redacțional, pentru continua îmbunătățire a eficienței politice și economice a organului de presă, asigurând ca întreaga activitate să se desfășoare în concordanță cu funcțiile social-politice ale presei, cu orientarea stabilită de editor și consiliul de conducere.

Art. 29. — La redacțiile constituite ca unități distincte, redactorul-șef, pe baza hotărârii colegiului de redacție, angajează, în condițiile prevăzute de lege, personalul redacțional și tehnic-redacțional, potrivit numărului de posturi existent și structurii organizatorice aprobate.

La redacțiile fără personalitate juridică, redactorul-șef exercită atribuțiile prevăzute în alineatul precedent, în condițiile prevăzute de acesta și pe baza delegației date de editor.

Art. 30. — Redactorul-șef reprezintă organul de presă în raporturile cu editorul, cu organele și organizațiile politice, de stat și obștești, precum și cu cetățenii.

Dacă redacția are personalitate juridică, redactorul-șef o angajează în raporturile juridice cu persoanele fizice sau juridice, precum și în fața organelor judiciare; în aceste raporturi și în fața acestor organe, redacția care nu are personalitate juridică este angajată prin editor sau prin redactorul-șef împuternicit de acesta.

Art. 31. — Dacă redactorul-șef lipsește sau este împiedicat din orice motive să-și exercite atribuțiile, acestea se îndeplinesc, după caz, de redactorul-șef adjunct sau de unul dintre redactorii-șefi adjuncți desemnat de redactorul-șef. Dacă redacția nu are redactor-șef adjunct, atribuțiile redactorului-șef se îndeplinesc de o altă persoană din colegiul de redacție desemnată de editor.

Persoana care îndeplinește atribuțiile redactorului-șef, potrivit alineatului precedent, răspunde de exercitarea acestor atribuții, potrivit legii, în aceleași condiții ca și redactorul-șef.

Art. 32. — Unele organe de presă pot avea director, care îndeplinește atribuțiile redactorului-șef.

Art. 33. — Fiecare publicație, va menționa pe prima pagină denumirea editorului, iar într-una dintre paginile sale componența colegiului de redacție, cu indicarea persoanelor care îndeplinesc funcțiile de redactor-șef, redactor-șef adjunct și secretar general de redacție, în raport cu structura organului colectiv de conducere.

De asemenea, se vor menționa adresa și numărul de telefon ale redacției și ale administrației, precum și unitatea unde s-a imprimat publicația.

SECȚIUNEA 3

Difuzarea presei

Art. 34. — Presa tipărită se difuzează, după caz, de editori, de administrațiile publicațiilor sau ne mijlocit de organele de presă, prin abonamente, prin vânzare directă sau folosind ambele căi.

Difuzarea se poate face în regie proprie sau prin organizațiile și întreprinderile specializate. Contractul de difuzare a presei încheiat cu aceste organizații și întreprinderi va prevedea tirajele ce se preiau spre difuzare fermă sau în cont, termenele, condițiile de livrare și de difuzare, îndatoririle reciproce pentru realizarea unei difuzări eficiente, mijloacele și formele de control, precum și penalitățile ce se vor suporta de fiecare parte contractantă pentru neîndeplinirea întocmai a obligațiilor contractuale.

Art. 35. — Fiecare organ de presă are dreptul la un număr de exemplare necomercializabile cu

titlu de exemplare de semnal și de serviciu, pentru satisfacerea obligațiilor de depozit intern și depozit legal, precum și pentru schimbul intern și internațional necomercial de publicații.

Art. 36. — Difuzarea tirajelor tipărite, precum și difuzarea emisiunilor și filmelor care fac obiectul reglementării prezentei legi se fac numai cu aprobarea redactorului-șef sau, în lipsa acestuia, a persoanei desemnate să-l înlocuiască, potrivit art. 31.

Art. 37. — Pentru gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale puse la dispoziția presei, editorii și organele de presă, administrațiile de publicații ca și organizațiile și întreprinderile specializate pentru difuzarea presei au obligația să urmărească rezultatele difuzării, să cunoască nevoile de tiraje și modalitățile concrete în care presa ajunge până la publicul cititor sau ascultător, după caz.

Art. 38. — Prețul fiecărei publicații, pe exemplar sau abonament, se stabilește, potrivit dispozițiilor legale, la propunerea editorului.

CAPITOLUL IV

Profesiunea de ziarist

SECȚIUNEA 1

Îndatoririle și drepturile ziaristului

Art. 39. — În sensul prezentei legi, este considerat ziarist profesionist persoana care asigură redactarea, elaborarea sau conducerea publicațiilor, a emisiunilor de radioteleviziune, a jurnalelor cinematografice și în general desfășoară activități de presă.

Poate fi încadrat ca ziarist persoana care militază pentru aplicarea în viață a politicii Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, se conduce în activitatea sa și în viața particulară după normele eticii și echității socialiste; este absolvent cu diplomă al unei instituții de învățământ superior sau al unei instituții de învățământ de specialitate; are aptitudini, dovedite în activitatea practică, pentru profesiunea de ziarist; cunoaște cel puțin o limbă străină; are cunoștințe și deprinderi practice necesare exercitării în bune condiții a profesiei de ziarist. În funcție de profilul organului de presă, editorul poate stabili și alte condiții de încadrare a personalului redacțional.

Art. 40. — În exercitarea profesiei sale, ziaristul are datoria:

a) să contribuie cu toată capacitatea sa la îndeplinirea funcțiilor social-politice ale presei, așa cum sint stabilite de prezenta lege și în documentele Partidului Comunist Român;

b) să slujească cu devotament cauza socialismului și comunismului, să lupte pentru aplicarea în viață a politicii interne și internaționale a partidului și statului;

c) să militeze pentru promovarea spiritului revoluționar în întreaga viață socială, să lupte împotriva inerției, rutinei și conservatorismului, împotriva a tot ceea ce este perimat și poate frâna mersul înainte al societății;

d) să dea dovadă de o înaltă conștiință etico-profesională, de obiectivitate și spirit de responsabilitate în îndeplinirea exemplară a profesiei, să militeze neabătut și în orice împrejurare pentru triumful adevărului;

e) să respecte consecvent în viață normele eticii și echității socialiste;

f) să-și perfecționeze permanent pregătirea politico-profesională, să-și lărgescă continuu orizontul de cunoaștere.

Art. 41. — În exercitarea atribuțiilor sale profesionale, ziaristul are dreptul :

a) să solicite și să primească informații din partea organelor și organizațiilor de stat și obștești, a unităților economice și social-culturale, din partea persoanelor juridice, în condițiile legii.

b) să asiste prin acreditare la ședințele de lucru ale organelor de conducere din cadrul ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, ale organizațiilor de masă și obștești, ale unităților economice și social-culturale;

c) să asiste la manifestări și adunări ale oamenilor muncii în care se dezbate probleme de interes obștesc ;

d) să aibă acces la sursele de documentare și informare, în condițiile legii ;

e) să primească sprijinul organelor competente atunci când realizarea sarcinilor de serviciu impune acest lucru ;

f) să beneficieze, în condiții stabilite prin hotărâre a Consiliului de Miniștri, de facilități și priorități privind transportul și telecomunicațiile, cazarea în timpul deplasărilor, accesul la manifestările culturale-sportive, procurarea de aparatură specifică profesiei.

Art. 42. — Drepturile prevăzute în art. 41 se exercită pe baza legitimației eliberate ziaristului de către organul de presă pe care îl reprezintă.

Art. 43. — Opiniile exprimate în presă nu au un caracter oficial, cu excepția celor care emană de la organele sau persoanele anume împuternicite pentru aceasta.

Art. 44. — Este interzisă exercitarea oricăror presiuni și acțiuni de intimidare împotriva ziaristului, din partea oricui s-ar manifesta, de natură să-l împiedice în exercitarea profesiei și să știrbească prestigiul său social și profesional. În îndeplinirea sarcinilor ce-i revin, ziaristul încadrat în activitatea de presă se bucură de protecția legii.

Art. 45. — În litigiile de presă produse ca urmare a exercitării îndatoririlor de serviciu, ziaristul are dreptul de a fi asistat și de reprezentantul organului de presă, al editorului sau al organizației sale profesionale.

Art. 46. — Remunerarea activității ziariștilor se face potrivit legii.

Programul de lucru în presă se stabilește potrivit legislației muncii, ținându-se seama de specificul acestei activități.

Art. 47. — Ziariștii se pot asocia în organizații profesionale, în condițiile legii.

SECȚIUNEA 2

Atestarea și încadrarea în muncă a ziaristului

Art. 48. — Pot fi încadrați în presă, în munca redacțională :

a) absolvenții cu diplomă ai Facultății de ziaristică ;

b) absolvenții cu diplomă ai altor instituții de învățământ superior — după efectuarea perioadei legale de stagiu în specialitate — care au dovedit în activitatea anterioară aptitudinea pentru profesia de ziarist, cu îndeplinirea cerințelor prevăzute în art. 39, alin. 2.

Absolvenții cu diplomă ai Facultății de ziaristică vor efectua un stagiu de 2 ani în redacția în care au fost repartizați, dacă înainte de intrarea în facultate nu au lucrat în presă o perioadă cel puțin

egală cu perioada stagiului. Stagiul se reduce, până la anulare, corespunzător cu timpul lucrat anterior în presă.

Absolvenții Facultății de ziaristică pot obține atestarea ca ziarist profesionist după efectuarea stagiului în presă prevăzut la alineatul precedent ; absolvenții altor instituții de învățământ superior încadrați în presă după efectuarea stagiului legal în specialitate pot obține atestarea ca ziarist profesionist după o perioadă de 1 an lucrată în redacție.

Atestarea va cuprinde, în afara verificării activității ziaristice, examen și probe de cunoaștere a limbilor străine, dactilografiei, stenografiei, folosirii aparatului de fotografiat sau de filmat, a mijloacelor de înregistrare a sunetului, a telexului.

Dacă rezultatele atestării nu sînt concludente, perioada de stagiu în redacție poate fi prelungită cu 1 an. Neatestarea atrage după sine trecerea într-o altă activitate corespunzătoare pregătirii candidatului sau desfacerea contractului de muncă, potrivit legii.

Art. 49. — Membrii uniunilor de creație și alte persoane cu activitate publicistică notorie pot cere atestarea ca ziarist, prin comisia de atestare, fără obligația stagiului prevăzut la art. 48.

Art. 50. — Corespondenții voluntari cu rezultate deosebite în activitatea de presă — confirmate prin materiale apărute și referatul favorabil al redacției sau redacțiilor la care au colaborat — care întrunesc condițiile prevăzute la art. 48, alin. 1 se pot prezenta la examenul de atestare fără obligația stagiului în redacție.

Art. 51. — Atestarea ca ziarist profesionist se acordă de către comisia de atestare formată din reprezentanți ai Ministerului Educației și Învățămîntului, Comitetul pentru presă și tipărituri, organizației profesionale a ziariștilor și ai redacției în care lucrează stagiul.

Art. 52. — Atestarea calității de ziarist dă dreptul la eliberarea cărții de ziarist și la exercitarea profesiei.

Cartea de ziarist se eliberează de către comisia de atestare. Evidența cărților de ziarist se ține de Comitetul pentru presă și tipărituri.

Art. 53. — Pe timpul stagiului, ziaristul stagiar are drepturile și îndatoririle ziaristului, această calitate fiindu-i recunoscută pe baza legitimației de serviciu eliberată de redacția la care este încadrat.

Art. 54. — Colegiile de redacție, în colaborare cu organizația profesională, asigură organizarea perfecționării pregătirii profesionale a ziariștilor, în conformitate cu dispozițiile legale.

Art. 55. — Condițiile de studii și vechime pentru ocuparea și promovarea în funcție în activitățile de presă sînt cele stabilite prin dispozițiile legale.

Art. 56. — Timpul lucrat în ziaristică de ziariștii care au și o altă calificare profesională li se recunoaște ca vechime în muncă în specialitatea din care provin, dacă activitatea lor publicistică privește acea specialitate.

Specialiștilor angajați ca ziariști li se recunoaște ca vechime în presă, odată cu atestarea, vechimea avută în specialitatea lor de bază, dacă își desfășoară activitatea publicistică în acea specialitate sau într-una învecinată.

Ziariștilor atestați în această profesiune, transferați în interes de serviciu în alte domenii de activitate, îndeplinind funcții în care au fost numiți sau aleși, la revenirea în activitatea de presă li se consideră vechime în această activitate întreaga perioadă cît a durat transferul ; ei beneficiază, în

continuare, de drepturile conferite prin lege profesiei de ziarist.

Art. 57. — Încălcarea gravă sau sistematică de către ziarist a îndatoririlor și a eticii profesionale duce la retragerea temporară sau definitivă a cărții de ziarist și la trecerea în altă activitate, în condițiile legii.

Retragerea cărții de ziarist se dispune de către organele care au eliberat-o, la propunerea organului de presă.

CAPITOLUL V

Desfășurarea activității de presă

SECȚIUNEA 1

Relațiile presei cu organele și organizațiile de stat, cu organizațiile obștești

Art. 58. — Organele de stat, întreprinderile și instituțiile, precum și organizațiile de masă și obștești vor furniza presei, în condițiile legii, informații de interes public cu privire la activitatea lor și vor sprijini ziaristii în conformitate cu art. 41 și 42 din prezenta lege.

Art. 59. — Fac excepție de la prevederile art. 41 și 58 datele și informațiile de orice natură care sînt secrete, potrivit legii, precum și cele care se referă la aspecte intime ale vieții personale.

Art. 60. — Conducătorii unităților socialiste vor răspunde la solicitările și întrebările presei și vor invita reprezentanții presei acreditați pe lângă organizația socialistă respectivă la ședințe ale organului colectiv de conducere, în care se dezbate probleme care prezintă interes pentru opinia publică.

Organele centrale de stat, organele centrale ale organizațiilor de masă și obștești, precum și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor desemna purtători de cuvînt pentru relațiile curente cu presa.

Art. 61. — Organele de presă nu sînt obligate să dezvăluie celor vizați sursele de informație pe baza cărora au elaborat materialele difuzate, sursele nedezvăluite constituind secret profesional.

Art. 62. — Organele de stat, întreprinderile și instituțiile, precum și organizațiile de masă și obștești au datoria să răspundă, în scris, organului de presă, în termen de 30 de zile de la data primirii comunicării trimise de acesta cuprinzînd opiniile critice exprimate în presă cu privire la activitatea lor.

Art. 63. — În exercitarea profesiei lor, pentru anumite acțiuni de interes public, ziaristii sînt îndreptățiți să instaleze, fără plată, aparate de transmitere vizuală, fonică sau de înregistrare în întreprinderi, instituții, săli sau alte locuri publice, cu aprobarea conducerii acestora și fără a stînjiți desfășurarea normală a activității din unitate.

SECȚIUNEA 2

Relațiile dintre organele de presă și cetățeni

Art. 64. — În îndeplinirea funcțiilor social-politice ce le revin, organele de presă se sprijină pe un larg activ obștesc și corespondenți voluntari din rîndul oamenilor muncii din toate domeniile vieții sociale.

Art. 65. — Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să se adreseze organelor de presă în orice problemă de interes și cu caracter public, să formuleze opinii, propuneri, sesizări sau reclamații.

Organele de presă sînt obligate fie a le da publicității ca atare sau a le utiliza pentru realizarea

unor articole sau emisiuni proprii, fie a le transmite organului sau organizației care, potrivit atribuțiilor legale, are competența și obligația soluționării. Acestea au datoria de a comunica organului de presă, în termen de 30 de zile, măsura luată. Organul de presă va aduce la cunoștința celui ce i s-a adresat, în cel mult 15 zile, răspunsul primit.

Art. 66. — Presa trebuie să ia atitudine fermă împotriva oricăror persoane care împiedică exercitarea dreptului la critică, indiferent de funcția pe care acestea o dețin.

SECȚIUNEA 3

Apărarea intereselor societății și persoanelor împotriva folosirii abuzive a dreptului de exprimare prin presă

Art. 67. — Libertatea presei nu poate fi folosită în scopuri potrivnice orînduirii socialiste, ordinii de drept statornicite prin Constituție și celelalte legi, drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, moralei socialiste.

În apărarea intereselor societății și persoanelor împotriva folosirii abuzive a dreptului de exprimare prin presă se interzice publicarea și difuzarea prin presă a materialelor care :

a) sînt potrivnice Constituției Republicii Socialiste România ;

b) conțin atacuri împotriva orînduirii socialiste, principiilor politicii interne și externe a Partidului Comunist Român și a Republicii Socialiste România ;

c) defăimează conducerea partidului și statului ;

d) comunică informații, date sau documente secrete, definite astfel de lege ;

e) cuprind informații și comentarii false sau alarmiste, care amenință sau tulbură liniștea publică ori prezintă un pericol pentru securitatea statului ;

f) îndeamnă la nerespectarea legilor statului ori la săvîrșirea unor fapte ce constituie infracțiuni ;

g) propagă concepții fasciste, obscurantiste, anti-umanitare ; fac propagandă șovină, îndeamnă la ura de rasă sau națională, la violență ori lezează sentimentele naționale ;

h) aduc atingere bunelor moravuri sau constituie o incitare la încălcarea normelor de etică și conviețuire socială ;

i) furnizînd informații despre procese aflate în curs de soluționare, anticipează asupra hotărîrilor ce urmează a fi luate de către organele judiciare ;

j) cuprind date sau fapte neadevărate, de natură a vătămă interesele legitime și a știrbi demnitatea, onoarea sau reputația unei persoane, prestigiul său social sau profesional, ori prin care se proferează insulte, calomnii sau se aduc amenințări la adresa unei persoane.

Art. 68. — Controlul și răspunderea pentru respectarea dispozițiilor art. 67 de către fiecare organ de presă revin redactorului-șef.

Comitetul pentru presă și tipărituri urmărește respectarea dispozițiilor art. 67 pentru a preveni difuzarea materialelor de presă care ar contraveni acestor dispoziții, sesizînd, dacă este cazul, pe redactorul-șef sau pe înlocuitorul acestuia, care este obligat a lua măsurile necesare.

Art. 69. — Persoana fizică sau juridică lezată prin afirmații făcute în presă și pe care le consideră neadevărate poate cere, în termen de 30 de zile, ca organul de presă în cauză să publice sau să difuzeze un răspuns sub formă de replică, rectificări ori declarație.

Răspunsul trebuie să fie obiectiv și să urmărească restabilirea adevărului.

Nu se consideră a aduce lezare critica obiectivă, principială și constructivă, exercitată prin presă, în realizarea funcțiilor sale social-politice.

Art. 70. — Organul de presă este obligat să publice, fără plată, răspunsul, în condițiile articolului precedent, în termen de 15 zile de la primirea lui, dacă organul de presă este cotidian, sau cel mai târziu în al doilea număr de la primirea răspunsului, dacă organul de presă are altă periodicitate.

Art. 71. — Refuzul de a publica sau difuza un răspuns în condițiile art. 70 se comunică persoanei lezate în termen de 15 zile de la primirea sesizării scrise de aceasta.

Nepublicarea sau nedifuzarea răspunsului în termenul prevăzut în articolul precedent se consideră refuz, chiar dacă acesta nu a fost comunicat potrivit alin. 1.

Art. 72. — În cazurile prevăzute în articolul precedent, persoana lezată poate cere judecătoriei obligarea organului de presă în cauză să publice sau să difuzeze răspunsul.

Dacă instanța judecătorească constată că refuzul este neîntemeiat, obligă organul de presă să publice sau să difuzeze răspunsul în termen de 15 zile, care se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești.

În cazul prevăzut în alineatul precedent, publicarea sau difuzarea răspunsului se face cu mențiunea că aceasta s-a dispus prin hotărâre judecătorească, indicându-se numărul și data acesteia, precum și instanța care a dat hotărârea.

Art. 73. — Ziaristul poartă deplina răspundere pentru respectarea dispozițiilor art. 67, atât în materialele proprii pe care le publică, cât și în cele de a căror publicare răspunde în cadrul obligațiilor de serviciu.

Ziaristul răspunde pentru exactitatea informațiilor și datelor relatate, pentru interpretarea lor obiectivă, pentru păstrarea secretului de stat, de serviciu și profesional.

Aceeași răspundere revine și colaboratorilor necadrați la organul de presă și care publică sub semnătură proprie, acordă interviuri, furnizează informații sau date destinate difuzării sub orice formă.

Art. 74. — Redactorul-șef răspunde pentru încălcarea dispozițiilor prezentei legi de către cei prevăzuți în articolul precedent, dacă săvârșirea faptelor acestora a fost posibilă din cauza neîndeplinirii ori îndeplinirii necorespunzătoare de către el a îndatoririlor de serviciu.

Redactorul-șef răspunde și în cazul în care materialul de presă difuzat, care constituie obiectul încălcării îndatoririlor profesionale, potrivit dispozițiilor din articolul precedent, este nesemnlat, dacă materialul de presă a fost difuzat fără acordul autorului, ori dacă există un impediment, de orice natură, ca autorul să răspundă, iar impedimentul a fost cunoscut de redactorul-șef.

CAPITOLUL VI

Colaborarea internațională în domeniul presei

SECȚIUNEA 1

Trimiterea de corespondenți de presă peste hotare

Art. 75. — În îndeplinirea funcțiilor sale social-

politice, presa română militează pentru dezvoltarea relațiilor cu presa din alte țări, în conformitate cu principiile de bază ale politicii externe a Partidului Comunist Român și a Republicii Socialiste România.

Art. 76. — Organele și organizațiile de presă din Republica Socialistă România pot încheia, în condițiile legii, acorduri, convenții și înțelegeri de colaborare cu organe și organizații de presă din alte țări.

Art. 77. — Organele și organizațiile de presă pot trimite reprezentanți temporari peste hotare, pentru realizarea unor materiale de presă destinate informării opiniei publice din Republica Socialistă România. De asemenea, ele pot acredita corespondenți permanenți în străinătate.

Art. 78. — Corespondenții și reprezentanții de presă români peste hotare au datoria să militeze pentru relații de colaborare între Republica Socialistă România și țările în care își desfășoară activitatea, să informeze în mod obiectiv opinia publică românească despre problemele și stările de lucruri din țara respectivă, să respecte legile acesteia.

SECȚIUNEA 2

Corespondenții de presă străini în Republica Socialistă România

Art. 79. — Organele și organizațiile de presă de peste hotare pot trimite reprezentanți în calitate de corespondenți permanenți sau temporari în Republica Socialistă România.

Corespondenții permanenți sînt acreditați cu aprobarea Ministerului Afacerilor Externe, pe baza cererilor exprese înaintate acestuia, în scris, de către organele și organizațiile de presă interesate.

Art. 80. — În exercitarea atribuțiilor lor în Republica Socialistă România, corespondenții de presă străini se bucură de sprijinul autorităților române în vederea obținerii, din partea persoanelor autorizate și instituțiilor, a materialelor documentare necesare bunei desfășurări a activității lor.

Corespondenților de presă străini li se facilitează vizite de documentare, convorbiri, interviuri și participarea la acțiuni cu caracter național sau internațional.

Corespondenții de presă străini își desfășoară activitatea cu respectarea legilor Republicii Socialiste România.

SECȚIUNEA 3

Difuzarea presei străine în România și a presei române în străinătate

Art. 81. — Constituie presă străină, în sensul prezentei legi, mijloacele de informare publică prevăzute la art. 5, tipărite, multiplicare sau înregistrate în străinătate, într-o limbă străină sau în limba română, precum și cele tipărite, multiplicare sau înregistrate în România de către editori străini sau din dispoziția acestora.

Art. 82. — Introducerea presei străine pentru difuzare sau punere în vânzare se face pe bază de autorizare și este exercitată de întreprinderi sau instituții destinate acestui scop.

Sînt scutite de autorizație publicațiile editate de Organizația Națiunilor Unite și instituțiile sale specializate.

Art. 83. — Oficiile diplomatice din Republica Socialistă România pot imprima și difuza, cu acordul Ministerului Afacerilor Externe, informații și

material de presă documentar care servesc la cunoaşterea ţării pe care oficiul respectiv o reprezintă.

Art. 84. — Se interzice difuzarea presei străine care :

a) contravine prevederilor art. 67 ;

b) este introdusă în ţară în scopul difuzării sau vânzării cu ocolirea întreprinderilor sau instituţiilor special autorizate pentru importul şi difuzarea presei străine.

Art. 85. — Difuzarea peste hotare a presei române se poate face direct de către editori sau de organele de presă, cu respectarea prevederilor legale privind relaţiile de comerţ exterior şi de difuzare a presei.

Exportul de presă ce se realizează prin organizaţiile şi instituţiile specializate şi autorizate pentru aceasta se va desfăşura pe baze comerciale, în cadrul contractelor de comerţ exterior.

Editorii şi organele de presă pot face schimburi internaţionale de publicaţii şi de emisiuni de radio-televiziune sau filme, pe baze necomerciale, în limitele plafoanelor stabilite.

CAPITOLUL VII

Sancţiuni

Art. 86. — Încălcarea dispoziţiilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravenţională sau penală.

Art. 87. — Constituie contravenţii următoarele fapte, dacă nu sînt săvîrşite în astfel de condiţii încît, potrivit legii penale, să fie considerate infracţiuni :

a) împiedicarea, în orice mod, a reprezentanţilor presei de a-şi îndeplini îndatoririle profesionale, potrivit dispoziţiilor prezentei legi ;

b) furnizarea către presă sau publicarea în presă a unor informaţii şi date, cunoscînd că acestea nu corespund adevărului ;

c) persecutarea, sub orice formă, a celor care au contribuit la informarea presei sau şi-au exprimat în presă opinii critice, precum şi exercitarea de presiuni sau alte acte de intimidare asupra acestora ;

d) necomunicarea în termenul prevăzut de lege, în mod nejustificat, a răspunsului la opiniile critice exprimate în presă, potrivit art. 62 ;

e) introducerea presei străine spre difuzare sau punere în vânzare în alte condiţii decît cele prevăzute în art. 82 ;

f) modificarea preţului publicaţiei, pe număr sau în abonament, fără respectarea dispoziţiilor legale.

Contravenţiile prevăzute în prezentul articol se sancţionează cu amendă de la 1 000 la 5 000 lei.

Art. 88. — Constatarea contravenţiilor prevăzute în art. 87, precum şi aplicarea sancţiunii se fac de către persoane anume împuternicite de către Comitetul pentru presă şi tipărituri.

Împotriva procesului-verbal de constatare a contravenţiei se poate face plîngere în termen de 15 zile de la comunicarea acestuia ; plîngerea se soluţionează de judecătoria în raza căreia s-a săvîrşit contravenţia.

În măsura în care prezenta lege nu dispune, contravenţiilor prevăzute în art. 87 le sînt aplicabile dispoziţiile Legii nr. 32/1968 privind stabilirea şi sancţionarea contravenţiilor.

Art. 89. — Nepublicarea sau nedifuzarea răspunsului cuvenit unei persoane fizice sau juridice, dis-

pusă potrivit art. 72 prin hotărîre judecătorească rămasă definitivă, atrage obligarea organului de presă de către instanţa la plata unei amenzi, în folosul statului, de la 200 la 1 000 lei, pentru fiecare zi de întîrziere.

În cazul în care organul de presă face dovada că întîrzierea s-a datorat unor motive întemeiate, instanţa poate reveni asupra amenzii stabilite.

Art. 90. — Tipărirea, înregistrarea sau difuzarea, fără autorizare legală, a unui imprimat grafic, fonice sau pe bandă ori peliculă, destinat a fi folosit ca mijloc de informare publică, constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

Art. 91. — În cazul faptelor prevăzute de legea penală, pentru care punerea în mişcare a acţiunii penale se face la plîngerea prealabilă a persoanei vătămate, dacă fapta a fost săvîrşită prin presă, plîngerea prealabilă se adresează organului de urmărire penală, judecarea infracţiunii fiind de competenţa judecătoriei.

Retragerea plîngerii înlătură răspunderea penală.

Art. 92. — În cazul condamnării la pedeapsa închisorii pentru o infracţiune săvîrşită prin presă se poate pronunţa şi măsura interzicerii de a ocupa funcţii în domeniul presei sau de a exercita profesia de ziarist, potrivit dispoziţiilor art. 115 din Codul penal.

CAPITOLUL VIII

Dispoziţii tranzitorii şi finale

Art. 93. — Buletinele şi celelalte publicaţii cu caracter intern sau de serviciu, revistele şcolare ale elevilor, precum şi activităţile culturale de amatori, care folosesc mijloacele de exprimare ale presei, se organizează, se desfăşoară şi sînt conduse potrivit regulilor stabilite de organele de stat sau obşteşti competente în ramura sau domeniul lor de activitate.

Art. 94. — Publicaţiile cultelor şi confesiunilor religioase se organizează şi sînt îndrumate şi conduse potrivit statutelor proprii, aprobate în condiţiile legii.

Art. 95. — Prevederile art. 67 se aplică tuturor materialelor tipărite sau multiplicat, înregistrate, transmise sau făcute publice sub orice formă de comunicare, de oricare persoană, organizaţie sau instituţie.

Art. 96. — Organele de presă au obligaţia de a asigura ca, în decurs de maximum 4 ani, personalul redacţional încadrat la data intrării în vigoare a prezentei legi să corespundă cerinţelor de studii şi pregătire profesională prevăzute în art. 39.

Sînt exceptaţi de la îndeplinirea acestor condiţii ziariştii care la data intrării în vigoare a prezentei legi mai au cel mult 10 ani pînă la împlinirea vârstei de pensionare. Cei a căror activitate publicistică depăşeşte 20 de ani vor putea exercita în continuare profesiunea de ziarist fără să îndeplinească cerinţele de studii prevăzute la art. 39.

Ziariştii cu o vechime mai mică de 2 ani în redacţiei la data intrării în vigoare a prezentei legi pot susţine examenul de atestare la împlinirea cerinţei de stagiul prevăzută în art. 48.

Art. 97. — Prevederile prezentei legi intră în vigoare la 30 de zile de la publicarea în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România.

SĂRBĂTORIREA ZIARULUI „NEUER WEG“

ȘI A REVISTEI „URZICA“

— decernarea unor înalte distincții —

La Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a avut loc, joi 21 martie a.c. solemnitatea decernării ordinului „Steaua Republicii Socialiste România“ clasa I ziarului „Neuer Weg“, pentru contribuția adusă la îndeplinirea politicii Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste, la întărirea unității și frăției tuturor oamenilor muncii din Republica Socialistă România, fără deosebire de naționalitate, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la apariția primului număr al acestui cotidian.

Cu același prilej, pentru merite deosebite în muncă au fost înmînate ordine și medalii unui număr de 20 de lucrători ai ziarului „Neuer Weg“ —

membri ai conducerii, redactori, corespondenți locali și lucrători din aparatul tehnic.

În cadrul aceleiași solemnități, pentru merite deosebite în muncă, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la apariția primului număr al revistei „Urzica“, s-au conferit ordine și medalii unui număr de 15 lucrători ai acestei publicații.

Distincțiile au fost înmînate de tovarășul Emil Bodnaraș, membru al Comitetului Executiv, vicepreședinte al Consiliului de Stat.

La solemnitate au luat parte tovarășii Cornel Burtică și Mihai Gere, membri supleanți ai Comitetului Executiv, secretari ai C.C. al P.C.R., Constantin Stătescu, secretarul Consiliului de Stat, Teodor Marinescu, membru al C.C. al P.C.R., repre-

Tovarășul Emil Bodnaraș, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, înmînează tovarășului Anton Breitenhofer, redactorul șef al ziarului „Neuer Weg“ înalta distincție acordată ziarului : Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România“ clasa I

zentați ai conducerii Uniunii ziarștilor și ai unor publicații centrale.

În numele Consiliului de Stat, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășul Emil Bodnaraș a felicitat călduros colectivul ziarului „Neuer Weg” și colectivul revistei „Urzica”, pe cei decorați, subliniind înalta apreciere pe care conducerea de partid și de stat o acordă activității desfășurate de membrii acestor colective gazetărești în decursul celor 25 de ani. După ce a relevat mărețele sarcini ce stau în fața presei noastre în etapa actuală, vorbitorul a urat celor decorați noi succese în munca lor de propagandiști neobosiți ai cuvântului partidului în rîndul maselor, de mobilizare a tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. În acest context, vorbitorul și-a exprimat încrederea că cele două publicații sărbătorite își vor aduce o și mai mare contribuție, alături de întreaga presă, la ridicarea personalității politice a omului nou al societății noastre socialiste, a conștiinței lui, a mîndriei sale întemeiate de a face parte din națiunea noastră socialistă unită în care muncitorii, țărani, intelectuali, indiferent de naționalitate, toate naționalitățile conlocuitoare unite trăiesc satisfacțiile zilei de azi, ca și convingerea că ziua de mîine va aduce noi și mari victorii obținute sub conducerea partidului.

În numele redacției ziarului „Neuer Weg” a luat cuvîntul tovarășul Anton Breitenhofer, care a exprimat recunoștința fierbinte și sentimentele de profundă grațitudine ale întregului colectiv redacțio-

nal față de conducerea partidului și statului nostru, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru marea grijă și prețuire acordate presei, pentru aportul său de deosebită însemnătate teoretică și practică la rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale în patria noastră.

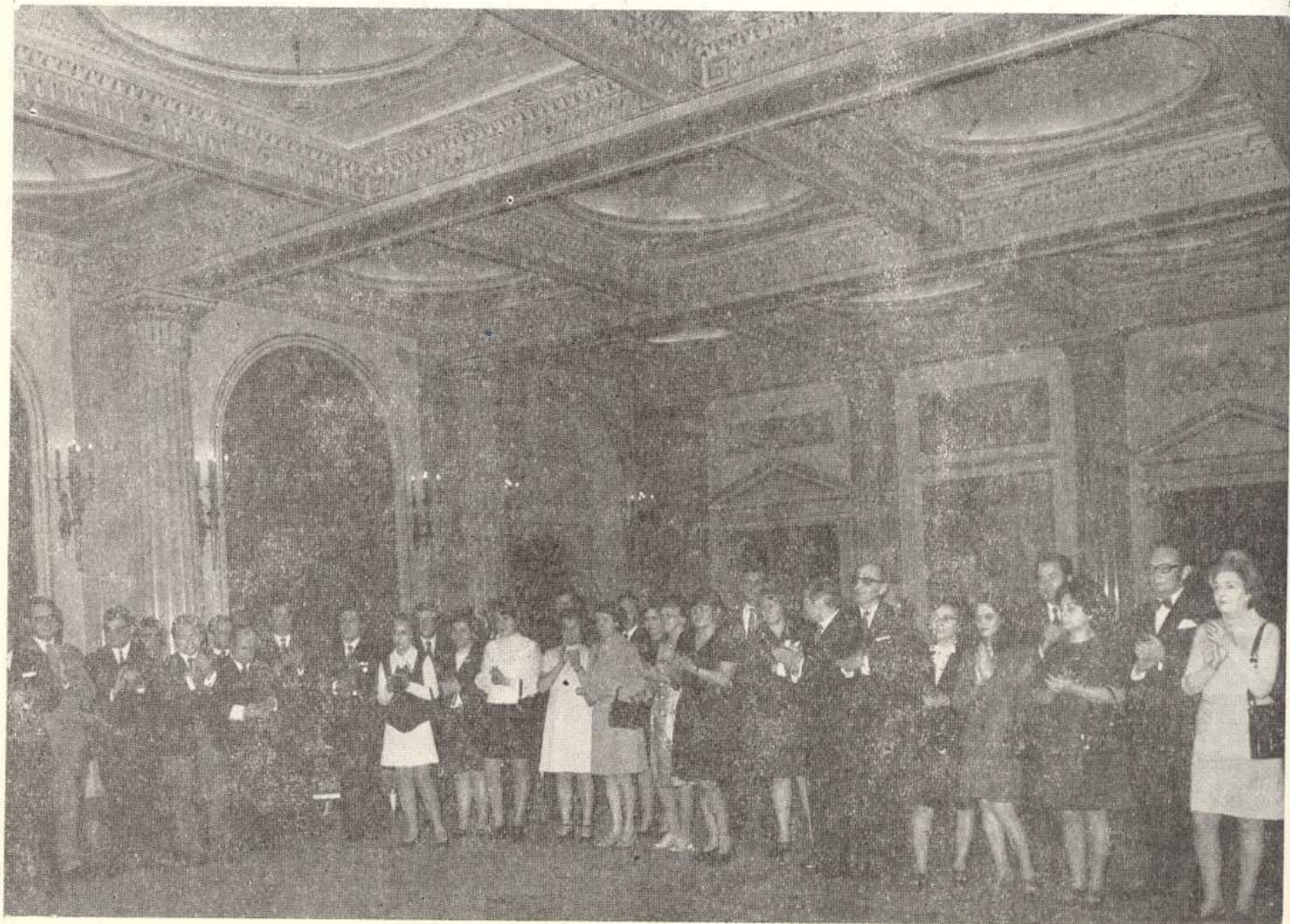
Conferind ziarului „Neuer Weg” această înaltă distincție, se evidențiază în același timp cum nu se poate mai pregnant egalitatea deplină de care se bucură în patria noastră socialistă toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate.

În încheiere, vorbitorul a exprimat hotărîrea fermă a întregului colectiv redacțional de a-și aduce și pe viitor contribuția la mobilizarea oamenilor muncii de naționalitate germană la îndeplinirea mărețelor obiective ale edificării, pe pămîntul României, a societății socialiste multilateral dezvoltate.

În numele celor decorați a luat cuvîntul tovarășul Ernest Breitenstein, redactor-șef adjunct al ziarului, care a exprimat mulțumiri călduroase conducerii de partid și de stat, tovarășului Nicolae Ceaușescu, asigurînd, totodată, că lucrătorii ziarului „Neuer Weg” vor face tot ce le stă în puteri pentru a răspunde în mod comunist încrederii ce li s-a acordat. Nu vom precupeți nici un efort pentru a servi din ce în ce mai eficient cauza comună a tuturor cetățenilor acestui pămînt, fără deosebire de naționalitate, pentru binele, prosperitatea și viitorul luminos al patriei noastre, Republica Socialistă România.

Din partea colectivului revistei „Urzica” a vorbit tovarășul Ion Vasile, șef de secție, care a mulțumit pentru înaltele distincții acordate.

Redactorii și colaboratorii ziarului „Neuer Weg” și ai revistei „Urzica” în timpul solemnității de la Consiliul de Stat

ADUNAREA FESTIVĂ DE LA UNIUNEA ZIARIȘTILOR

La 21 martie a avut loc la sediul Uniunii ziaristilor, ședința festivă închinată aniversării a 25 de ani de la apariția ziarului „Neuer Weg”.

Festivitatea a fost prezidată de Nestor Ignat, președintele Uniunii. Au luat cuvîntul Anton Breitenhofer, redactorul șef al ziarului „Neuer Weg”, Alexandru Ionescu, redactorul șef al ziarului „Scinteia”, Octavian Paler, redactorul șef al ziarului „România liberă”, Szilagy Dezideriu, redactorul șef al ziarului „Elöre”, Peter Lammoth, vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană, membru al colegiului de redacție al ziarului „Neuer Weg”.

În încheierea adunării festive Reinhardt Emmerich, membru al colegiului redacțional a dat citire telegramelor adresate secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a fost aprobată prin vii și îndelungate aplauze.

citese în fiecare zi!) și aș vrea să subliniez efortul colectivului redacțional de a transmite prin ziar nu numai idei juste, nu numai de a asigura cunoașterea sarcinilor, a politicii partidului, ci de a face acest lucru într-o formă publicistică adecvată, cu o ținută grafică modernă, îngrijită, la înălțimea ideilor pe care le propagă, ceea ce cred eu că a contribuit desigur nu mai puțin la stima și la atașamentul de care organul de limbă germană al Frontului Unității Socialiste se bucură în rîndurile unor largi cercuri de cititori.

Încredințat că acești ani, 25 la număr, din păcate nu puțini dacă ne referim la oameni luați ca indivizi și nu la instituții și ziare, nu v-au îngreunat prea mult umerii — și dacă ar fi să judecăm numai după tovarășii Breitenhofer sau Breitenstein aș zice că ați întinerit chiar în acești 25 de ani! — sintem convinși că ei au adăugat talentul ziaristic, pasiunii comuniste, devotamentului dumneavoastră în munca pe care o desfășurați, aripile puternice ale experienței și maturității. Vă urez încă o dată, dragi prieteni, sănătate și multă putere de muncă pentru a înlătura toate scăderile care poate că mai există în activitatea dumneavoastră, pentru a îndeplini mai departe exemplar sarcinile sporite care vă revin ca organ al Frontului Unității Socialiste, în mobilizarea celor mai largi mase pentru a realiza politica partidului nostru, spre binele cauzei pe care o slujim cu toții, cauza înfloririi patriei noastre socialiste.

La mulți ani!

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI NESTOR IGNAT

președintele Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

Îmi revine plăcerea și cinstea de a adresa din partea Biroului Executiv al Frontului Unității Socialiste și a Uniunii ziaristilor, un călduros salut colegial tovarășilor din redacția „Neuer Weg”, organ în limba germană al Frontului Unității Socialiste, cu ocazia împlinirii a 25 de ani de existență.

După festivitatea la care am participat azi dimineață, la Consiliul de Stat, îngăduiți-mi să adaug la aceasta felicitările cele mai cordiale pentru înaltele distincții acordate printr-un decret semnat de președintele Ceaușescu, unui însemnat număr de redactori și lucrători din redacția „Neuer Weg”, care au asigurat și asigură, împreună cu toți colegii lor, de un sfert de veac, apariția în bune condițiuni, a confratelui nostru în limba germană, exprimîndu-mi totodată convingerea că o vor face și mai bine și cu și mai mult succes în viitor.

Drumul lung, plin de eforturi laborioase răsplătite de stima confratrilor și a cititorilor, pe care l-a parcurs „Neuer Weg”, a fost desigur drumul parcurs de întreaga noastră presă, în rîndurile căreia, sub conducerea Partidului Comunist Român, cotidianul pe care îl sărbătorim își ocupă cu cinste locul său.

Împreună cu toți ziaristii din țara noastră, colegii din redacția „Neuer Weg” au adus o contribuție valoroasă la făurirea și consolidarea unității indisolubile în jurul partidului, a oamenilor muncii români și de toate naționalitățile din România, în marea operă de edificare a socialismului și în înălțarea acestuia, pe treapta socialismului multilateral dezvoltat, spre comunism; a propagat și a ajutat la aplicarea în viață a politicii naționale principale a partidului, de deplină egalitate, indiferent de naționalitate. În paginile ziarului „Neuer Weg” sînt dezbătute, își găsesc rezolvarea, pro-

bleme specifice ale populației germane din România, în lumina și în strînsă legătură cu tratarea în ziar în permanență, împreună cu întreaga presă, a problemelor construirii socialismului în ansamblul lor și în toate domeniile de activitate, probleme la rezolvarea cărora participă cu elan și cu pricepere alături de întregul popor, și oamenii muncii de naționalitate germană.

Nu-mi revine mie, desigur, sarcina de a face aici bilanțul bogat al celor 25 de ani de activitate ai ziarului „Neuer Weg”. Atît cît înțeleg eu limba în care este redactat ziarul acesta, cu cît mai aflu de la alții mai buni cunoșcători de germană decît mine, pot să spun că urmăresc cu plăcere, din cînd în cînd, ziarul dumneavoastră (fiindcă îl urmăresc din cînd în cînd, nu-

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI ANTON BREITENHOFER

redactorul șef al ziarului „Neuer Weg”

Să-mi fie îngăduit a face o introducere cuvîntului meu prin a vă asigura de profunda și emoționanta satisfacție pe care o resimt cititorii ziarului „Neuer Weg”, colaboratorii și colectivul redacțional, pentru privilegiul deosebit de a vedea, începînd de azi, pe frontispiciul ziarului, alături de Ordinul Muncii clasa I și Ordinul Steaua Republicii Socialiste România clasa I acordat de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România cu ocazia celei de-a 25-a aniversări a ziarului. Exprimăm aici încă o dată partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreaga noastră grațitudine pentru înalta distincție acordată, precum și angajamentul ferm de a ne arăta vrednici de această cinstită.

Este pentru noi în același timp un

moment de adîncă meditație faptul că această sărbătorire se situează în anul istoricelor evenimente din viața partidului și poporului nostru, cea de-a 30-a aniversare a eliberării patriei noastre și cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Aceasta nu reprezintă o simplă coincidență cronologică. Actul revoluționar de la 23 August 1944, lupta eroică a partidului, jalonată de momentele culminante ale congreselor sale, au dus la uriașele transformări sociale din țara noastră, la înfăptuirea operei mărețe a edificării societății noi și, implicit ca parte integrantă a operei de construire a socialismului, la rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale.

Aici își găsește izvorul și sensul, existența ziarului nostru, militant și slujitor credincios al partidului și poporului muncitor din patria noastră, fără deosebire de naționalitate.

În decursul celor 25 de ani de la apariția primului său număr, la 13 martie 1949, în sfertul de veac de adinci prefaceri revoluționare și de statornicire a unei noi orînduirii sociale, ziarul și-a adus contribuția la răs-pîndirea cuvîntului partidului, la mobilizarea celor ce muncesc pentru realizarea sarcinilor istorice trasate de partidul nostru, prin a căror împlinire ne aflăm astăzi în stadiul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră scumpă, Republica Socialistă România.

În toți acești 25 de ani ce au trecut de la apariția primului număr al ziarului „Neuer Weg” noi am considerat drept sarcină a noastră primordială și însăși rațiunea existenței ziarului lupta pentru adincirea prieteniei și frăției oamenilor muncii de naționalitate germană cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, care trăiesc și muncesc pe pămîntul României Socialiste.

Ne-a învățat istoria, trecutul comun, că nu există altă cale spre fericire și bunăstare decît cea deschisă de Partidul Comunist Român, calea socialismului și comunismului.

Ca organ de presă ce se adresează populației germane din țara noastră în limba ei maternă, ne-am străduit să ne aducem contribuția la transpunerea în practica cotidiană a politicii marxist-leniniste a partidului nostru în problema națională. Am fost și sîntem fericiți să putem înfățișa și populariza în coloanele ziarului nostru modul exemplar de rezolvare a problemei naționale în România Socialistă.

De altfel, însăși existența cotidianului central în limba germană, căruia îi este dedicată această aniversare festivă, constituie o mărturie elocventă, o realizare cu valoare de simbol pentru politica națională a partidului și statului nostru.

Vă rugăm să ne îngăduiți ca în acest context să mărturisim și de la această tribună recunoștința noastră fierbinte, a tuturor cititorilor noștri, față de primul cetățean al țării, față de conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să mulțumim secretarului general al partidului pentru aportul său personal de deosebită însemnătate teoretică și practică în rezolvarea problemei naționale, pentru elucidarea problemelor pe care le ridică în prezent și în perspectivă existența alături și în strînsă unitate și frăție cu națiunea română a naționalităților, existența lor pe pămîntul și pentru fericirea patriei noastre comune, Republica Socialistă România.

Relevînd preocupările de bază ale ziarului, ținem să amintim că redacția noastră a avut în vedere faptul că „Neuer Weg” apare într-o limbă de circulație europeană, de unde obligația noastră de a ne aduce contribuția pe planul popularizării politicii interne și externe a României și peste hotare. Este pentru noi un motiv de satisfacție faptul că instituții și organe de presă de prestigiu din unele țări ale continentului nostru folosesc ziarul „Neuer Weg” ca sursă de documentare asupra realităților românești contemporane.

În activitatea noastră am ținut întotdeauna seama de principiul presei

comuniste cu privire la necesitatea unei legături strînse cu masele de cititori. Ziarul a înregistrat în acest sfert de veac aproape 250 000 de scrisori.

În raport cu principiul legăturii presei cu masele, ținem să relevăm tradiția redacției noastre de a organiza sistematic întîlniri de lucru cu diferite categorii de cititori: muncitori, țărani, intelectuali, femei, elevi etc. Astfel de întîlniri ne ajută la o verificare mai directă a eficienței muncii noastre, la o mai bună cunoaștere a realităților, ele oferă cititorilor posibilitatea de a influența nemijlocit munca de concepție redacțională, a conțurării mai nuanțate a profilului ziarului.

Am avut și recent, în preajma acestei aniversări, un număr mare de asemenea întîlniri de lucru. Redactorii noștri s-au întîlnit cu mii de cititori. În momentul de față lucrăm la valorificarea marelui număr de idei, sugestii, propuneri, făcute cu aceste prilejuri și care reprezintă pentru noi de pe acum un substanțial ajutor în muncă.

Evidențiind cîteva dintre preocupările noastre, nu avem intenția să trecem sub tăcere faptul că în munca noastră mai există numeroase lipsuri, rămîneri în urmă, manifestări de rutină și formalism. Ne considerăm pe deplin vizați de cuvintele secretarului general al partidului și anume că ziarele centrale și locale mai au încă mult de făcut pentru a elimina din activitatea lor superficialitatea și formalismul, pentru a pătrunde adînc în miezul realităților, exercitînd energie rolul de exponent al opiniei publice înaintate, cît și în generalizarea experienței avansate a construcției socialismului. Avem, mai ales, multe de făcut în privința unei tratări mai competente, mai profunde, mai vii și interesante, a problemelor de prim ordin ale vieții economice și sociale. Ne referim în mod concret la complexul de teme ce se leagă de sarcina realizării Cincinalului înainte de termen, la problematica ce privește răs-pîndirea și implantarea în viața socială a normelor eticii comuniste, la necesitatea unei abordări mai concrete, mai principiale și mai combative a proble-

melor de cultură și de artă, de tineret etc.

Recent, ziarului nostru i s-a încredințat cîntea de a fi organ al celei mai largi organizații obștești din această țară, organ al Frontului Unității Socialiste. Această hotărîre a însemnat o manifestare a încrederii, o mare încurajare pentru colectivul nostru.

Am luat unele măsuri pentru a reflecta în coloanele ziarului tematica pe care o implică activitatea ziarului ca organ al Frontului Unității Socialiste, dar mai avem multe de făcut pentru a răspunde cum se cuvine sarcinilor noi care se pun în fața redacției.

Vrem să asigurăm conducerea partidului în această zi de sărbătoare pentru ziarul nostru, că întregul nostru colectiv este preocupat de eliminarea lipsurilor în vederea ridicării muncii noastre la nivelul sarcinilor pe care le implică obiectivele prezentului și viitorului măreț al patriei noastre.

Angajamentul nostru se bazează pe hotărîrea fermă de a servi cu abnegație și devotament cauza partidului și patria noastră socialistă.

În cei 25 de ani care au trecut, redacția noastră a acumulat o bogată experiență politică și profesională. Într-un fel, „Neuer Weg” a fost multă vreme și principala pepinieră de cadre pentru întreaga presă de limbă germană din țara noastră. Credem că putem afirma că dispunem de un colectiv redacțional încheșat, experimentat și capabil. Fiecare membru al acestui colectiv se consideră un soldat credincios și devotat al partidului și al patriei.

Bucurîndu-ne de îndrumarea continuă și concretă a partidului, ghidîndu-ne activitatea după documentele Congresului al X-lea, ale Conferinței naționale a partidului, după cuvîntările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, avem toate premisele să pășim în cel de-al 26-lea an de apariție cu convingerea că ziarul „Neuer Weg” va continua să servească cu folos cauza partidului și a patriei, pentru a putea rămîne și pe viitor, pentru cititorii săi, un purtător fidel al cuvîntului partidului, un prieten și sfătuitor de nădejde.

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI ALEXANDRU IONESCU

redactorul șef al ziarului „Scînteia”

În acest moment sărbătoresc al ziarului „Neuer Weg” și al întregii noastre prese, îngăduiți-mi să vă aduc salutul prietenesc al colegilor dumneavoastră de la „Scînteia”.

Vă felicităm pentru înaltele distincții acordate ziarului și multora dintre dumneavoastră, distincții meritate din plin, meritate pentru tot ceea ce în paginile ziarului înseamnă publicistică de calitate, informație bogată și promptă, comentariu profund și atitudine civică, spirit partinic și devotament pentru patrie, pentru socialism, distincții meritate din plin pentru tot ceea ce în munca redacțională înseamnă competență și talent, dăruire profesională și abnegație partinică, respect pentru cititori și dragoste nedezmințită, cotidian demonstrată, pen-

tru patria socialistă, România tuturor strădaniilor și năzuințelor noastre comune.

Sînt 25 de ani de cînd „Scînteia” și „Neuer Weg” se întîlnesc cotidian pe masa de lucru a unui mare număr de cititori comuni; 25 de ani de luptă și preocupări comune, de idealuri comune slujite cu mijloace comune, 25 de ani în care ziarști ai „Scînteii” sau „Neuer Weg”-ului purtînd titlul angajant de activiști ai Partidului Comunist Român, slujim cu egală abnegație cuvîntul nobil al marelui și gloriosului nostru partid.

Sărbătorind astăzi „Neuer Weg”-ul, ieri „Scînteia” sau „România liberă”, o dată cu sentimentul de satisfacție al împlinirilor nu este cu puțință să ocolești avalanșa de întrebări și preo-

cupări, de certitudini și îndoieli, impuse firesc de momentul maturității, moment definitoriu pentru întreaga noastră presă, care, îndată după război și încă mulți ani după aceea, s-a numit „nouă“ dar care astăzi este pur și simplu presa noastră, o presă cu multe calități dar și destule deficiențe, mai mult sau mai puțin vizibile, obiective sau subiective, dar neîndoielnic preocupată de propria perfecționare, de dorința de a ține pasul cu actualul ritm de dezvoltare al țării.

Avem dreptul — și când afirm aceasta gândul meu pornește firesc de la ceea ce ați obținut dumneavoastră, sărbătorii de azi — să afirmăm că o dată cu marea străduință a întregului popor pentru mai bine, noi, ziariștii, ducem propria noastră luptă pentru o presă mai bună, mai funcțională, mai aderentă misiunii sociale, culturale și politice care îi revine.

Această bătălie poartă numele perfecționării publicistice, al efortului pentru mai multă informație, pentru înobilarea coloanelor ziarelor și revistelor cu articole bogate în conținut, corespunzătoare programului de dezvoltare multilaterală a patriei. În această bătălie, dumneavoastră, ziariștii de la „Neuer Weg“ vă situați în permanență pe un loc de cinste.

Încă o dată, pentru activitatea neobosită pusă în slujba patriei, a partidului, pentru drumul de mare răspundere pe care alături de întreaga presă îl aveți de străbătut în anii ce vin, permiteți-mi, dragi colegi, să vă adresez cele mai călduroase felicitări, să vă urez noi și frumoase împliniri, precum și tradiționalul „La mulți ani“, cu știri bune și cuvinte de laudă pentru cititori.

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI OCTAVIAN PALER

redactorul șef al ziarului „România liberă“

Vă rog să-mi permiteți ca astăzi, când sărbătoriți 25 de ani de activitate, 25 de ani de amintiri, și de succese, să vă aduc un salut afectuos, colegial, din partea ziariștilor de la „România liberă“. Doresc de asemenea să vă transmit din partea ziariștilor de la „România liberă“ cele mai calde felicitări pentru distincția înaltă acordată azi ziarului „Neuer Weg“ și pentru distincțiile acordate redactorilor și celorlalți lucrători ai ziarului care au fost distinși la festivitatea de azi.

Desigur, în lumina oricărei aniversări se filtrează și o undă de melancolie, și e normal să fie așa, după părerea mea, întrucât o față a aniversării de fiecare dată este îndreptată spre ceea ce am făcut, pe ea coboară lumina lunară a memoriei noastre, după cum o altă față este îndreptată spre ceea ce vom face pe viitor. În această lumină a aniversării ziarului „Neuer Weg“ aș vrea să spun că fiecare dintre noi, cei care sintem colegi ai tovarășilor de la „Neuer Weg“ sau simpli lectori ai ziarului sau — și spun asta cu bucurie — prieteni ai tovarășilor de la „Neuer Weg“, prieteni concreți, nu numai abstracti, că ziarul „Neuer Weg“ nu este deloc o realitate abstractă, este o realitate în mai multe ipostaze, concretă, ea este în primul rând o realitate poitică a

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Iubite tovarășe Ceaușescu,

Întruniți la sărbătoarea împlinirii unui sfert de veac de la apariția ziarului „Neuer Weg“, participanții la această adunare festivă își îndreaptă, plini de recunoștință, gândul către partid, către dumneavoastră, tovarășe secretar general, pentru a vă asigura de atașamentul lor profund față de partid, față de politica sa marxist-leninistă, care își găsește expresia cea mai elocventă în progresul continuu pe toate țărimurile, al patriei noastre scumpe, Republica Socialistă România.

Cuvintele noastre exprimă în același timp gratitudinea tuturor cititorilor ziarului, a întregii populații de naționalitate germană față de partid, față de dumneavoastră personal pentru rezolvarea exemplară a problemei naționale în România socialistă. Populația de naționalitate germană este profund conștientă de semnificația istorică a faptului că se bucură de drepturi pe deplin egale pe pământul comun și scump al patriei, că sub conducerea partidului și în strânsă unitate și frăție cu întregul popor român, cu toți cei ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, își aduce contribuția la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, la făurirea viitorului luminos și fericit al patriei.

Făcînd parte integrantă din marele colectiv al ziariștilor comuniști din țara noastră înțelegem să ne dăruim și pe viitor întreaga noastră capacitate de muncă creatoare, pasiune comunistă transpunerii în fapt a liniei partidului, a hotărîrilor istorice stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului, a indicațiilor date de dumneavoastră, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, lucrătorilor din presă, contribuind activ la prosperitatea și fericirea mării familii a României socialiste.

ticii noastre, succese de care sintem mîndri noi cu toții, ziariștii din țara noastră.

Și aș spune că „Neuer Weg“ este — și nu în ultimul rînd — și o realitate concretă a prieteniei.

În ceea ce mă privește, am mulți prieteni la „Neuer Weg“; sint mîndru de aceasta și vreau s-o declar și de la această tribună, sint mîndru de prietenia pe care o port unor tovarăși din conducerea ziarului „Neuer Weg“ precum și unor tovarăși care lucrează ca simpli lucrători în cadrul redacției. Prietenia lor mă onorează și îmi face mare plăcere s-o spun, la această aniversare.

Este și această prietenie, dacă vreți, unul din nenumăratele detalii foarte semnificative care alcătuiesc astăzi tabloul plin de sensuri al realităților României Socialiste.

La mulți ani dragi tovarăși, la mulți ani dragi colegi!

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI SZILAGYI DEZIDERIU

redactorul șef al ziarului „Elöre“

Nu știu cum se face, dar la asemenea momente, unice, cum este și sărbătoarea dumneavoastră, dragi tovarăși de la „Neuer Weg“, momente ce conectează sentimentele noastre de satisfacție la un fel de rețea națională de înaltă tensiune, mie îmi vine rîndul la urări cam după multe cu-

vîntări! Așa că, și de data aceasta, mă aflu în mare încurcătură: cum să fac să vă conving de căldura sentimentelor noastre fără să vă plictisesc cu repetarea unor idei atît de bine și frumos spuse mai înainte, fără să risc să rostesc doar cuvinte care, dacă nu reușesc să transmită încărcă-

tura de gândiri bune pe care sînt chemat să vi le comunic în numele ziaristilor de la „Elöre“, vor rămîne doar simple, indiferente și supuse unelte într-o consemnare de vorbe.

Pentru mine, riscul este mare, printre altele și pe motivul că antevorbitorii au știut să-și formuleze gândurile atît de consistent și plăcut. Îmi vine și mai greu să vă solicit atenția binevoitoare, după cuvintele de bilanț-angajament, competent, succint, esențial rostite de stimatul meu coleg, tovarășul Anton Breitenhofer, și știu de acum că nu voi reuși să exprim decît foarte palid ceea ce colectivul în care lucrez m-a împuternicit să spun, după ce doar cu puține ore în urmă am avut și eu cîinstea să vă aplaud din inimă la Consiliul de Stat, în atmosfera clipelor solemne cînd, în numele tovarășului Nicolae Ceaușescu și cu felicitările sale personale, i s-a înmînat ziarului „Neuer Weg“ însoțit de cuvinte emoționante, semnul unei înalte prețurii, Ordinul Steaua Republicii Socialiste România clasa I, acordat de partid și țară drept recunoaștere a meritelor unui sfert de veac de muncă cinstită în slujirea consecventă și fermă a cauzei poporului, patriei deopotrivă dulce, dragă și unică pentru toți fiii săi, care au cinstit pentru prima oară ivirea zorilor spunînd fie „Bună dimineța“, fie „Guten Morgen“ fie „Ioregelt“.

Vreau să mai zic aici că m-am bucurat în plus că printre tovarășii decorați am auzit, citit pe un decret ce conferea Ordinul Muncii clasa I, am auzit un nume bine știut de cititori, radioascultători și telespectatori, numele lui Ernest Breitenstein, din viața căruia sfertul de veac al lui „Neuer Weg“ face parte integral.

Tovarășii, noi ziaristi din România, nu putem arbora în munca noastră o detașare rece, știindu-ne gazetari comuniști, deci angajați, care, cu deplină răspundere, am făcut alegerea pe viață, adică am ales misiunea de combatanți în bătălia pentru dezvoltarea multilaterală a orînduirii noi, pentru slujirea cititorului care, luînd în mină ziarul, trebuie să știe sigur că se regăsește în paginile sale, fiind

convins că i se oferă argumente tonice de întărire a încrederii sale în reușita scopului urmărit și căpătînd un volum mare de informații-idei, hrană spirituală ce-l poate ajuta să fie participant direct mereu mai inițiat, în marile probleme ale prezentului, în țară și în lume.

Unii dintre noi în acest spirit încearcă să-și facă meseria încă — dacă nu chiar mai dinainte — din acel August de acum trei decenii, de la care am învățat să ne datăm marile evenimente, hotărîtoarele clipe trăite, astfel: „Înainte și după Eliberare“. Așa scriem, pentru că așa spun oamenii patriei, acei eroi anonimi și mulți care, uniți, au înfăptuit toată splendoarea edificării socialiste, și tot uniți cuceresc sub stindardul Partidului Comunist Român, viitorul.

Acești oameni, făurari de istorie, care prin faptele lor dau substanța

principală dăinuirii în timp și celor 25 de tomuri anuale „Neuer Weg“, au miraculoasă calitate ca trecerea timpului, perspectiva epocilor, să nu le micșoreze dimensiunea și valoarea, ci să le-o sporească. Acum, cînd trimiteți la calandru paginile primelor numere din tomul 26 al ziarului „Neuer Weg“, veți consemna desigur și clipele acestei solemne adunări atît de firească prin atmosfera sa și atît de specifică peisajului politic românesc de azi. Am rugămîntea, în cheiere, dragi tovarășii de la „Neuer Weg“ să binevoiți și să nu uitați să consemnați în această relatare că de ziua noastră, în rînd cu întreaga familie unită a presei din România, a fost prezent și „Elöre“ urîndu-vă tuturor — unicul motiv, de fapt, pentru care am venit la microfon, — cu stimă sinceră și dragoste comunistă, „La mulți ani!“

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI PETER LAMMOTH

vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană,
membru al colegiului de redacție al ziarului „Neuer Weg“

N-am avut intenția să iau cuvîntul la această ședință solemnă, pentru a nu repeta eventual ideii ce le-am exprimat în rîndurile ediției jubiliare a ziarului „Neuer Weg“, dar o întîmplare foarte recentă, la prima vedere banală, și totuși cu un conținut semnificativ mai adînc, merită să fie relevată, fondul ei implicînd de fapt un omagiu:

Ieri, înainte de plecarea mea cu trenul de amiază din Timișoara, m-am întîlnit cu un tînăr coleg, de naționalitate română, doctor inginer, de specialitate electronist, conferențiar la Facultatea de electrotehnică a Institutului Politehnic din Timișoara, cu care locuiesc în același bloc. Din vorbă în vorbă, aflînd că sînt pe cale să plec la București pentru a participa la această ședință jubiliară, mi-a mărturisit fără nici un îndemn din partea mea, următoarele: cu cîțiva ani în urmă, cu prilejul unei

specializări efectuată în R.D.G., sursa dînsului de informare cu știri din țară și de peste hotare a fost ziarul „Neuer Weg“. Colegii lui, cetățeni ai R.D.G., făcînd în aceste împrejurări cunoștință cu acest ziar, au fost plini de aprecieri elogioase despre „Neuer Weg“ care, pe lîngă o informare obiectivă despre viața politică, economică și socială din România, oferă un bogat material instructiv de cultură generală. Forma de prezentare, stilul și conținutul ziarului, sînt de așa natură încît te invită să-l citești și, după ce l-ai citit, nu-ți pare rău de timpul cheltuit.

Cred că această mărturisire spontană o putem aprecia în sensul unui omagiu adus ziarului sărbătorit din partea oamenilor muncii de pretutindeni, indiferent de naționalitatea lor, care cunosc și citesc ziarul „Neuer Weg“.

cronica publicisticii

UN ROMÂN DIN VIAȚA PRESEI

Beletristica mondială cunoaște, în ultimele decenii, o adevărată eflorescență de romane și nuvele consacrate vieții atît de pasionante a presei și a ziaristilor (din păcate, nu același lucru putem spune și despre literatura noastră, fenomen cu atît mai regretabil cu cît mulți dintre scriitorii de azi și-au făcut ucenicia în coloanele presei tipărite sau vorbite).

Se cuvine să consemnăm aici, în revista noastră profesională, recenta apariție în limba română a unui savuros roman închinat vieții de toate zilele a ziaristilor din Republica Democrată Germană: „Nu vreau să fiu ministru!“ de Hermann Kant, admirabil tîlmăcit de Elena Andrei și I. M. Ștefan (Editura Univers). Însoțit de un pătrunzător „Cuvînt înainte“ al lui I. M. Ștefan, romanul este fres-

ca unei întregi societăți în rapidă dezvoltare, văzută prin prisma problemelor tinerei reviste „Neue Berliner Rundschau“ și, totodată, a destinului lui David Groth, ajuns de-a lungul anilor din curier redactor-șef al acestei prestigioase publicații. Așa cum l-a caracterizat un comentator berlinez, e vorba de „un roman zîmbitor-pedagogic al evoluției individului și societății...“, un studiu literar al unui caracter și temperament, istorisirea a douăzeci și cinci de ani de socialism, o carte despre plîns și rîs, lucruri făcute bine și altele făcute prost, despre oameni inteligenți și oameni proști, despre dragoste și ură, despre sensul vieții și nonsensul morții premature, un roman al devenirii noastre...“.

Pretextul cărții — scrisă cu vervă și

cu o deosebită acuitate a observațiilor privitoare la natura umană — îl reprezintă reconstituirea unei zile obișnuite din viața și activitatea redactorului-șef David Groth, din momentul cînd pleacă de acasă spunîndu-i soției că organele de conducere au decis să-l numească ministru, trecînd prin numeroasele acțiuni obișnuite și, totuși, neobișnuite ce caracterizează viața unei redacții moderne, și pînă în seara aceleiași zile, cînd istovit de muncă, eroul reflectează cu luciditate, și subtilă ironie la tîlcul celor patruzeci de ani de viață, trăiți în miezul evenimentelor ce au marcat istoria zbuciumată a patriei sale.

O carte-elucidare, o carte-confruntare, o carte-elucidare a raporturilor omului cu sine însuși și cu istoria, și, totodată, o carte în care presa, ca forță morală a societății socialiste, apare zugrăvită în efervescența ei cotidiană — iată valorile incontestabile ale romanului lui Hermann Kant, valori ce fac lectura sa nu numai necesară, dar și utilă oricărui slujitor al cuvîntului tipărit.

V. B.

ADUNAREA FESTIVĂ DE LA UNIUNEA ZIARIȘTILOR

În ziua de 16 martie a.c. la sediul Uniunii ziariștilor a avut loc o adunare festivă închinată sărbătoririi a 25 de ani de apariție a revistei „Urzica”. Adunarea a fost prezidată de Nestor Ignat, președintele Uniunii ziariștilor.

Au luat cuvîntul Aurel Baranga, redactorul șef al revistei „Urzica”, Octavian Paler, redactorul șef al ziarului „România liberă”, Constantin Stănescu, redactor șef adjunct al ziarului „Știința tineretului”, Valeriu Râpeanu, directorul editurii „Eminescu”. În incheierea adunării festive Tincea Silvestru, șef de secție la revista „Urzica” a dat citire telegramei adresate de redacția revistei „Urzica” secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a fost aprobată prin vii și îndelungi aplauze.

Publicăm cuvîntările rostite cu acest prilej precum și textul telegramei.

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI NESTOR IGNAT președintele Uniunii ziariștilor

De 25 de ani revista „Urzica”, lăo-laltă cu întreaga noastră presă, întreprinde o mare operă de educare și de reeducare.

Noi, ca profesioniști ai scrisului și ca activiști de partid, știm cât de grea este o asemenea întreprindere, câte dificultăți întâmpinăm în realizarea ei; știm că cel mai mic dezacordaj în acest domeniu poate să aibe efecte nedorite și glasul educatorului să sune în pustiu.

Dacă reflectăm puțin — și mie mi se pare că înțelirile de acest fel sînt menite, pe lângă aspectul lor sărbătorec, să ne dea ocazia să meditam puțin asupra activității și rostului muncii celor sărbătorii, — dacă reflectăm puțin, trebuie să recunoaștem că sarcina aceasta de educare și reeducare de care vorbeam a fost foarte grea, fiindcă „Urzica”, prin esența ei, a trebuit s-o facă tot timpul utilizînd gluma, satira, ironia. Cît de greu este lucrul acesta se poate vedea mai bine pe fundalul presei noastre, care în ansamblu este cam sobră, poate cam prea sobră.

Am citit saluturile elogioase publicate azi în presă și adresate „Urzicii”; în toate aceste saluturi însă am văzut sarcini mari care, într-o manieră delicată, sînt puse în fața dumneavoastră, în viitoarea activitate a Urzicii, ceea ce mărturisesc că m-a cam pus pe gînduri și am ajuns pînă la urmă la concluzia că umorul este sau a devenit o treabă foarte serioasă.

Pentru modul în care de un sfert de veac dumneavoastră vă îndepliniți cu talent, cu vervă, cu ingeniozitate, cu fantezie această sarcină foarte serioasă, îngăduiți-mi, ca în numele colegilor dumneavoastră de breaslă, să vă adresăm mulțumiri și totodată cele mai calde felicitări și urări de noi succese.

În ce privește viitorul — eu n-aș mai vrea să adaug la aceste sarcini nimic, mai ales că urmează la cuvînt alți tovarăși care probabil vor adăuga ceva! — v-as face o urare simplă și din toată inima și anume ca să

izbutiți, cu talentul dumneavoastră cunoscut și recunoscut, să faceți „Urzica” în anii care vin și mai veselă, și mai atrăgătoare, și mai plină de umor, într-un cuvînt și mai eficientă.

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI AUREL BARANGA redactorul șef al revistei „Urzica”

Stimate tovarășe Nestor Ignat, stimați tovarăși din prezidiu, dragi tovarăși și confrăți,

Vreau să vă mulțumesc din inimă și emoționat în numele întregului colectiv al revistei „Urzica” pentru participarea dumneavoastră la sărbătoarea noastră.

Așa cum știți — și nu are rost să repet. — „Urzica” a împlinit 25 de ani de la apariția primului său număr. Evident că în raport cu istoria, 25 de ani este termen scurt; în raport însă cu istoria presei și în special a presei de specialitate din care facem și noi parte, trebuie să remarcăm că este un record de longevitate. Nici „Moftul Român”, glorioasa publicație apărută sub semnătura lui I. L. Caragiale, nici „Furnica” și nici o altă publicație asemănătoare nu a rezistat atîta vreme.

Acum 25 de ani, din inițiativa și îndemnul Comitetului Central al partidului nostru, a apărut „Urzica” sub semnului necesității a încă unui organ comunist de presă care să lupte cu armele sale specifice pentru crearea unei noi tipologii umane, demnă de epoca socialismului.

Am fost la început un colectiv extrem de restrîns. Cred că nu exagerez cînd spun ca degetele unei singure mîini erau prea multe pentru a număra cîți eram atunci în redacția „Urzicii”. Am avut însă marea fericire ca din prima clipă să se alătore strădaniilor noastre foarte modeste, cîteva condeie prestigioase ale literaturii românești. Au onorat de la început activitatea noastră cu semnătura lor doi maeștri ai scrisului satiric românesc: mă gîndesc la maestrul Victor Eftimiu și la ma-

În numele Uniunii ziariștilor urez tuturor lucrătorilor redacției „Urzicii”, redactorului ei șef, tovarășului Aurel Baranga, multă sănătate, multă fericire și — ca să vă întorc o urare pe care mi-ați făcut-o în invitația la adunarea de azi — să aveți cît mai multe prilejuri și cît mai multe motive de bună dispoziție molipsitoare! La mulți ani!

estrul Tudor Mușatescu, care din prima clipă au venit în rîndurile noastre.

Din fericire pentru „Urzica”, scrisul lor a însemnat un imbold dintre cele mai inspirate. Din nefericire astăzi acești doi prestigioși maeștri ai scrisului românesc nu mai sînt printre noi. În memoria lor glorioasă vă propun un moment de reculegere.

Vă mulțumesc.

Cum spuneam, am pornit la drum 5 sau 6 tovarăși, lipsiți de experiență; dar ajutorul permanent pe care l-am primit din partea partidului a făcut ca necontenit colectivul nostru să crească și în ceea ce privește lucrătorii dinlăuntru redacției „Urzicii” dar mai ales în ceea ce privește colaboratorii externi.

Sînt obligat să remarc că tot ceea ce este mai bun, mai prestigios, mai verificat și mai consacrat în arta plastică satirică românească, nume care fac astăzi cinste artei plastice satirice românești și în țară și peste hotare, s-a format s-a afirmat și s-a consacrat în paginile noastre.

Nu voi cita niciun nume, din cîteva temeuri: întii, fiindcă ele vî sînt cunoscute: în al doilea rînd pentru că mă tem ca, citînd pe unii să nu jig-nesc pe alții prin omisiune. Totuși, veti fi de acord cu mine că numele cele mai răsunătoare ale artei plastice satirice românești s-au format, s-au afirmat și s-au consacrat la „Urzica”.

N-aș putea spune în deplin acord cu mine însumi că același mers ascendent ca al plasticii satirice l-a avut și scrisul nostru satiric, proza

sau poezia satirică. Se pare că este o fatalitate ca desenul, plastica, ilustrația, caricatura, s-o ia înaintea prozei și a poeziei. Totuși, fie și așa, chiar în condiții care ne nemulțumesc profund și în primul rînd pe noi cei care muncim la „Urzica”, sîntem din nou obligați să recunoaștem că absolut toată lumea care activează azi în domeniul scrisului satiric — la Radio, la Televiziune sau în alte publicații — a trecut, s-a afirmat sau s-a consacrat la „Urzica”; după cum iarăși mi se pare a fi un adevăr demn de a fi relevant: caricaturistii tineri care astăzi activează în restul presei românești, au trecut și ei prin coloanele noastre.

„Urzica”, apărută — cum spuneam — din îndemnul partidului și cu sprijinul partidului număr de număr, a trebuit să corespundă și să facă față la două sarcini dintre cele mai însemnate, care, neîngemănate, ar fi putut să pară unora ca ducînd la un hibrid sau în orice caz la o publicație eclectică.

Revista „Urzica” n-a fost creată — și nici astăzi nu i s-a modificat profilul în vreun alt sens, — ca o revistă exclusiv de artă satirică, de literatură satirică, ci ca un organ de presă, care, folosind arma satirei, să ajute — cum spuneam — la stîrpirea tarelor morale pe care ni le-a lăsat ca moștenire orînduirea trecută. „Urzica” a fost creată ca un organ combativ de presă care să îngemăneze, în măsura posibilului, arta literară și plastica satirică cu publicistica satirică.

Sînt obligat să amintesc acest lucru, pentru că amintindu-l, amintesc de un fel de „față ascunsă a Lunii”, dimlăuntru redacției noastre. Fiind un organ de presă comunist, publicistic, care trebuia să răspundă sarcinilor concrete, eternului concret afit de dezbătut în rîndurile caricaturistilor și scriitorilor noștri de umor, fiind obligați să răspundem acestui concret, noi am avut și o activitate mai puțin spectaculoasă și mai puțin evidentă în coloane. Este vorba de sarcina de a răspunde sesizărilor pe care le-am primit timp de 25 de ani din partea a mii, zeci de mii, și vă

rog să mă credeți că nu exagerez, sute de mii de oameni care ne-au trimis plîngerile, suferințele, necazurile, dorințele lor.

Secția noastră de scrisori și întregul aparat așa-zis „concret” — cum îl numim noi în limbajul nostru de atelier, în acest „concret” intrînd oamenii care au citit scrisorile, oamenii care au ales din acel adevăr ceea ce era mai semnificativ și l-au ilustrat în coloanele revistei, oamenii care au găsit că nu trebuie să publicăm cutare sau cutare scrisoare dar că trebuie să intervenim cu toată forța de care am fost capabili pe linia sesizării forurilor de stat sau de partid — oamenii aceștia care n-au apărut în coloanele noastre cu semnături prestigioase, oamenii aceștia care au rămas în cea mai mare măsură neștiuți, au făcut — după părerea mea — o muncă uriasă care a justificat apariția acestui organ de presă comunistă.

Au fost analizate, studiate și verificate și s-a răspuns — am încercat să și găsim remedii în măsura posibilităților noastre — la zeci și sute de mii de scrisori. Acest lucru, poate mai mult decît faimoasele noastre desene — pentru care am toată stima — mai mult decît prozele — pentru care aș fi vrut să avem toți o stimă mai accentuată, — mai mult decît poeziile pe care le-am publicat, acest „sector concret”, legat de viață și neștiut — de multe ori disprețuit de cei care ar fi vrut să aibă în „Urzica” o revistă exclusiv de artă satirică, — acest sector ne-a legat de viață, ne-a legat de oameni, de cititori și a explicat succesul de tiraj din primul an al apariției revistei noastre, care după cum știți a început cu 15000 de exemplare ca să ajungă treptat la peste 100.000 exemplare cite tragem azi.

Această legătură cu viața și cu oamenii și cu necazurile și cu amărăciunile lor, a explicat succesul „Urzicii”.

M-am simțit dator să aduc acestor oameni din redacția noastră și necunoscuți publicului (reporteri, simpli lectori de scrisori) mulțumirile mele, pentru că ponderea muncii lor în

munca noastră a fost, după părerea mea, foarte importantă.

V-am expus în cîteva cuvinte activitatea publicației noastre după un sfert de veac de la apariția primului număr, nu pentru ca să vă înfățișez un bilanț festiv — căci primul nemulțumit de tot ceea ce mai apare tern, cenușiu, inexpressiv și lipsit de elocvență satirică, artistică în această publicație, primul nemulțumit și conștient de aceste slăbiciuni sînt eu; sînt niște slăbiciuni, nu are rost în ziua în care aniversăm un sfert de veac de la apariția publicației să fac o analiză exhaustivă a acestor lipsuri, slăbiciuni și limite. Sigur că există și niște condiții obiective, pe care însă nu vreau să le analizez și pe care nu le evoc ca o scuză a slăbiciunilor noastre — departe de mine o asemenea intenție! — și există și niște cauze subiective, care încep cu propriile mele slăbiciuni.

Vreau însă să vă spun că sîntem profund conștienți de aceste limite, de aceste slăbiciuni, neajunsuri inerții și stasuri, care s-au impus în munca noastră și că vom face, noi, care sîntem acolo sau cei ce vor veni după noi, eforturi ca să le remediem. Aceasta cu atît mai mult cu cît avem toate condițiile create pentru ca să îmbunătățim munca noastră. Avem un potențial uman în primul rînd în domeniul desenului satiric, de mîna întâi; avem talente în special în rîndurile tineretului, care pot asigura o creștere evidentă, substanțială, a scrisului satiric; dar mai ales și mai important decît toate aceste lucruri, avem o orientare ideologică dintre cele mai clare, dintre cele mai ferme, care trebuie să stea la temelie sporului de calitate pe care sîntem chemați să-l realizăm.

Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a ocupat de scrisul satiric încă înainte de a fi secretar general al partidului, deși în epoca aceea nu se ocupa de problemele propașandei. După 1965 a acordat un interes deosebit acestui sector și aportul secretarului general al partidului la clarificarea unor probleme de natură estetică este considerabil. Vă aduceți aminte de numeroasele sale intervenții cu privire la poziția pe care trebuie s-o avem în raport cu realitatea însăși, secretarul general spunea că trebuie să fim partizanii înfățișării „adevărului nemistificat”. Sîntem — spunea tovarășul secretar general al partidului — pentru o înfățișare a realității, cu umbrele și luminile ei.

Sînt indicații de un mare preț și depinde numai de noi să le traducem în viață, să înfățișăm această realitate într-un mod combativ, îndrăznet, mobilizator, necruțător față de lipsuri, depinde numai de noi să facem o artă satirică mobilizatoare, combativă, respectuoasă față de adevăr, o artă care să ilustreze realitatea noastră socialistă așa cum a cerut secretarul general al partidului, „cu umbrele și luminile ei”.

25 de ani cum spuneam la început, este o cifră care obligă: 25 de ani este în același timp și o cifră care dă mari speranțe.

În ceea ce mă privește, cu bruma de experiență pe care am adunat-o din relațiile mele cu oamenii în acest timp, știu că există în fiecare om posibilitatea să dea în munca sa și în munca tuturor mai mult, mai bun, mai repede, mai eficient. Sărbătorim cei 25 de ani de existență ai publica-

Prezidiul adunării. Scriitorul și publicistul Aurel Baranga, redactorul șef al „Urzicii” își rostește cuvîntarea.

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Adine respectate, scumpe tovarășe Nicolae Ceaușescu,

„În clipa în care „Urzica“ împlinește un pătrar de veac, toate gândurile întregului nostru colectiv se îndreaptă pline de recunoștință înspre Partidul Comunist Român, înspre Comitetul Central al Partidului Comunist Român, înspre dumneavoastră, scumpe tovarășe secretar general al partidului, Nicolae Ceaușescu.

„Urzica“ a apărut acum 25 de ani din inițiativa partidului nostru ca o publicație comunistă menită să contribuie cu armele sale specifice la vasta operă de edificare a unor noi conștiințe umane, demne de epoca socialismului.

În sfertul de veac pe care îl sărbătorim astăzi ne-au fost de un neprețuit ajutor indicațiile partidului, uriaș tezaur ideologic cu care ați înarmat cultura națională, dumneavoastră, stimată tovarășe secretar general, la Congresul al IX-lea și al X-lea al partidului, în toate întâlnirile pe care le-ați avut cu oamenii de artă din țara noastră.

Îndemnurile de a realiza o artă comunistă militantă, realistă, legată prin toate fibrele de viața și lupta poporului nostru, o artă ridicată la o înaltă treaptă a măiestriei, constituie îndreptarul întregii noastre mișcări artistice.

Documentele plenarei Comitetului Central din luna noiembrie 1971 înseamnă o adevărată chartă estetică și morală pentru toți creatorii de frumos din țara noastră.

Din această uriașă comoară de învățăminte a căutat să se împărtășească și publicația noastră. Am năzuit să fim o revistă de critică activă și constructivă, în ale cărei coloane să se reflecte viața plină de devoțiune a constructorilor socialismului din România, în care să denunțăm tarele morale ale trecutului și tot ce mai frinează mersul înainte al societății contemporane românești.

Pe această linie, „Urzica“ a înregistrat unele succese, oglindite și în faptul că a pornit la drum cu 15 000 de cititori ca să ajungă astăzi la un tiraj de 100.000 de exemplare.

Toate succesele înregistrate nu ne pot împiedica însă să ne vedem, într-un profund spirit autocritic, lipsurile și limitele.

O publicistică și o artă mult mai puternică, inspirată de marile teme ale construcției societății noastre noi; o legătură mai strinsă cu viața și cu eroii ei de fiecare zi; abordarea unei tematici majore și nu a unor detalii derizorii și ne semnificative; ridicarea scrisului și a desenului satiric la noi valențe expresive, sînt sarcinile de maximă urgență ce stau în fața muncii noastre.

În anul în care vom sărbători a XXX-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist, în anul celui de al XI-lea Congres al partidului, ne luăm angajamentul, scumpe tovarășe secretar general, să ne înzecim eforturile pentru îmbunătățirea activității noastre, astfel încît să fim demni de cinstea ce ni s-a făcut atunci cînd ni s-a încredințat răspunderea publicației și de încrederea neștirbită pe care ne-au arătat-o cititorii noștri timp de un sfert de secol.

Călăuziți de partid, inspirați și însuflețiți de uriașa muncă eroică pe care o depuneți în serviciul patriei noastre socialiste, vom munci astfel încît să merităm gloriosul nume de ziaristi, scriitori și artiști plastici ai României Socialiste.

**În numele colectivului redacțional al revistei „Urzica“
redactor șef, Aurel Baranga**

ției noastre într-un an deosebit, un an în care întîmpinăm sărbătorirea a 30 de ani de la eliberarea patriei noastre, un an în care va avea loc Congresul al XI-lea al partidului nostru. Să folosim aceste două evenimente, să folosim acest an aniversar, ca să ieșim din șabloanele unei arte complezente

și conformiste să avem curajul unei arte mult mai active, mai combative, mai adevărate și în acest chip ne vom face datoria față de sarcina de a scoate un ziar comunist, o publicație comunistă.

Vă mulțumesc tuturor celor care ați colaborat la publicația noastră,

mulțumesc aceluia pe care îi așteptăm să vină la publicația noastră, și îngăduiți-mi ca în această clipă să-mi îndrept gândurile către colaboratorii noștri cei mai devotați, cei mai fideli, cei mai sinceri: cititorii noștri, care ne-au acordat încrederea lor un sfert de veac.

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI OCTAVIAN PALER

redactorul șef al ziarului „România liberă”

Stimați colegi,

Ca un om lipsit total de umor cum sînt, nu-mi rămîne decît consolarea să încerc să spun cîteva gînduri serioase, la acest jubileu al revistei „Urzica” unde îmi face plăcere să aduc salutul colegial, cald și respectuos, al colegilor dumneavoastră de la redacția „României libere”.

Sărbătorind revista „Urzica” — cred că veți fi de acord cu mine — sărbătorim de fapt inteligența care știe să rîdă.

Am de multă vreme o stimă statornică pentru foarte mulți dintre colaboratorii revistei „Urzica” în frunte cu redactorul șef al revistei, scriitorul Aurel Baranga și cred de aceea foarte sincer că această aniversare a „Urzicii” nu înseamnă numai o aniversare a unei reviste, ci aniversarea eforturilor unor inteligențe artistice, aniversarea unor pasiuni profesionale, aniversarea unor succese, a unor amintiri, a unor speranțe. Trebuie să vă mărturisesc că, dintre toate formulele care au încercat să definească umorul și pe oamenii care-l profesează, cea mai frumoasă, după părerea mea, este a unui poet, Giacomo Leopardi, care vorbește o dată despre „curajul de a rîde”.

Mi se pare că este un frumos orgoliu

pentru cei care știu să profeseze acest curaj de a rîde, și cred că de-a lungul celor 25 de ani pe care îi aniversază astăzi, colaboratorii revistei „Urzica” au știut deseori să demonstreze, spre onoarea lor, acest adevăr.

Există desigur și risul inferior, risul epidermic; dar nu despre acest ris este vorba cînd ne gîndim la ceea ce Leopardi numea „curajul de a rîde”. Sărbătorind „Urzica”, cred că sărbătorim risul de factură superioară, risul pe care omul practicîndu-l, de fapt săvîrșește o opțiune morală, se definește pe sine în contextul social.

Revista „Urzica” este, ca revistă umoristică, satirică, evident o revistă care neagă, o revistă care neagă și trebuie să nege tot ce se opune frumuseții vieții, tot ceea ce se opune progresului societății noastre socialiste. Prin tot ceea ce neagă, revista „Urzica” apără de fapt un ideal civic, purificîndu-l și militînd pentru salubritatea socială.

Dar toate aceste lucruri se știu foarte bine și nu e necesar să le spun eu. Ceea ce vreau să fac eu la această aniversare este, după cum spuneam, să aduc confrăților de la „Urzica” un omagiu sincer, din toată inima, cu toată căldura din partea mea și din partea celorlalți colegi de la „România liberă”.

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI CONSTANTIN STĂNESCU

redactorul șef adjunct al ziarului „Scînteia tineretului”

Stimați tovarăși,

În peisajul divers al presei și revuisticii contemporane, revista sărbătorită azi deține un loc aparte, un rol distinct, chiar dacă sarcinile generale nu sînt altele decît ale celorlalte ziare și reviste. S-ar putea spune însă că sarcinile și ponderea unei asemenea reviste dobîndesc un caracter special și în funcție de amploarea utilizării mijloacelor ei specifice — satira și umorul — de către restul presei.

Iată de ce ne place să vedem în această sărbătorire, pe lîngă toate ce-

lelalte și un binevenit semn de încurajare a unei mai mari varietăți de mijloace, de stiluri și de genuri în presa noastră, pusă în slujba construcției economice, sociale și morale.

Colectivul redacțional al „Scînteii tineretului” urează revistei aniversate să dezvolte în spiritul și în serviciul actualității ceea ce este valoros din tradiția unei presei care a pus în slujba poporului, a luptei sociale și politice, satira și umorul, forme de manifestare ale unei rațiuni sănătoase, contra ignoranței și prostiei, mistificării adevărului, birocrăției și parazitismului.

CUVÎNTUL TOVARĂȘULUI VALERIU RÎPEANU

directorul editurii „Eminescu”

Am venit aici într-un fel și bucuros și intimidat să vorbesc în fața unei asistențe care, pe măsură ce sala se umplea mă făcea să observ aici pe toți maestrul satirei românești actuale, ai desenului, ai prozei și poeziei satirice românești, apoi să mă gîndesc ce publicăm noi, editurile, din toate acestea, și să văd că publicăm foarte puțin; că sîntem poate prea grave și prea „serioase”; că lăsăm aceasta pe seama Radioului, Televiziunii, „Urzicii” și a celorlalți; că noi sîntem mai mulți editori de umor involuntar

mai ales cînd este vorba de poezie și de proză modernă; deci, satisfacem, nevrînd, dorința omului de a rîde; și acum, cînd Aurel Baranga spunea ceva despre longevitatea „Urzicii”, mă gîndeam că totuși noi ar trebui să ne gîndim la faptul că proza satirică românească nu are o vechime prea mare.

Presa satirică românească începe cam prin anii 1863—1864. Paradoxal, cel care a stat la începuturile ei, a fost un savant, a fost Bogdan Petriceicu Hajdeu. Din acești 110 ani, vreo

25 aparțin „Urzicii”. „Moftul Român” și celelalte au apărut puțin, revista lui Hajdeu și mai puțin, viața lor se număra cu lunile și în cel mai fericit caz — pentru „Furnica” — cu anii. Niciuna, din cîte știu, nu a putut să sărbătorească un sfert de veac, așa cum sărbătorește „Urzica” acum.

Sigur, toți ne rememoram clipele plăcute — și poate și neplăcute! — fiindcă nimeni nu a vorbit în definitiv aici de faptul că „Urzica” este și o revistă neplăcută! Adică, la această aniversare a ei, noi nu putem să-i spunem că ne-a plăcut tot timpul, pentru că nu ne place să fim satirizați! Și cînd maestrul Baranga promitea aici că va face mai mult, că va face mai bine, atunci drept să spun, în calitate de cititor sau mai ales în calitate de om, am început să mă sperii! Ce înseamnă mai mult și mai bine? Silvan și cu Gion o să ne facă cu nasul mai lung decît ni l-au făcut pînă acum? O să arătăm și mai diformi? O să arătăm și mai bătrîni? — pentru că peste încă 25 de ani vă închipuiți cum o să arătăm noi cei de aici! Așa că, angajamentele „Urzicii” — măcar în glumă fie spus — pe noi nu ne pot bucura chiar atît de mult, oricît i-am dori să trăiască și să prospere în ale satirei! (rumoare veselă în sală).

Adică, noi îi dorim „Urzicii” mai ales longevitate; dar asemenea angajamente pe care și le-au luat toți și pe care — cum spunea președintele Uniunii noastre, Nestor Ignat — le-am citit în presa de astăzi sub formă de sarcini, de asemenea angajamente, noi începem să ne cam temem, și mai ales cînd vă vedem pe toți aici, cînd îl mai vedem și pe Dem. Rădulescu și pe Furdui care ar putea să ne interpreteze și să ne parodieze și să ne arate și mai răi decît sîntem — venim deci cu bucurie la aniversarea „Urzicii” și plecăm cu sentimentul de neliniște! (vorbitorul folosește un ton glumeț — asistența rîde foarte amuzată — n.r.).

În această situație totuși mă gîndesc că neliniștea aceasta a noastră, ca oameni de pe stradă, se va compensa prin curajul de a rîde, despre care amintea Octavian Paler aici, bineînțeles curajul de a rîde de defectele altora, nu de defectele noastre; curajul acesta cred că îl avem cu toții; cea de-a doua parte ar fi mai grea și, la un moment dat, cred că și imposibilă!

Desigur ar fi de urat „Urzicii” ca în viitorii 25 de ani să ne învețe să rîdem și de defectele noastre. În orice caz pentru noi cei care strîngem sub copertile unor volume rodul muncii celor care se îndeletnicesc cu scrisul, această sărbătoare poate să fie o învătătură și anume că dacă „Urzica” a ajuns la 100 000 de exemplare — cînd unele volume ale noastre de versuri au scăzut la 300 de exemplare — înseamnă că oamenii vor să se amuze și că în peisajul nostru editorial risul trebuie să-și găsească și el locul mai mult decît pînă acum. Vă promitem că o să facem mai mult în acest sens, stimulați de exemplul „Urzicii” și — de ce să n-o spun în încheiere? — stimulați de exemplul celui cu care viața „Urzicii” și a comediei românești s-a identificat în ultimii 25 de ani în chip fericit, și să ne dorim tuturor ca tot ceea ce scriem noi în domeniul acesta, al comediei să aibă strălucirea, să aibă percutanța și să aibă audiența de public pe care maestrul de astăzi al comediei și al umorului românesc, Aurel Baranga, le are în chip plener.

ANCHETA NOASTRA CU O ÎNTREBARE:

CUM GÂNDEȘTE ȘI ACȚIONEAZĂ REDACȚIA DV. ÎN ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR SPECIFICE JUDEȚULUI, ÎN LUMINA DOCUMENTELOR CONFERINȚEI PE ȚARĂ A CADRELOR DE CONDUCERE DIN AGRICULTURĂ?

TELEORMAN

Mobilizarea și folosirea rațională a tuturor forțelor din agricultură

Județ cu o economie în care agricultura are o pondere însemnată, Teleormanul își găsește expresia dezideratelor și împlinirilor din acest domeniu în documentele Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din agricultură. Folosind aceste documente, — și îndeosebi cuvîntarea secretarului general al partidului — ca punct de plecare, ziarul „Teleormanul” și-a propus organizarea unor acțiuni menite să contribuie la materializarea sarcinilor stabilite în înaltul forum al agriculturii. Astfel, rubrica „Chemarea Conferinței pe țară, un mesaj viu, mobilizator pentru toți lucrătorii ogoarelor” va reflecta activitatea oamenilor muncii din agricultura județului pentru realizarea la timp a în-sămînțărilor de primăvară, descoperirea și valorificarea de noi rezerve pentru creșterea producției în toate sectoarele, precum și modul în care teleormănenii răspund chemării la întrecere lansată de cooperatorii și mecanizatorii din Scornicești și lucrătorii de la I.A.S. Belciugatele. Acestei rubrici îi corespunde o alta — „Fiecare cooperativă agricolă — o unitate puternică, înfloritoare” — prin care se va urmări folosirea mijloacelor materiale și bănești, reducerea prețului de cost și, în general, rolul președinților și contabililor, al celorlalte cadre de conducere în realizarea unei eficiențe mari în C.A.P.

Folosirea rațională și eficientă a fondului funciar constituie o altă problemă care va sta în atenția ziarului nostru. Vor fi publicate, în acest sens, materiale privind lucrarea pămîntului după un plan unic, respectarea tehnologiilor de lucru pentru toate culturile, realizarea integrală a planului de fertilizare, cultivarea cu legume și plante de nutreț a tuturor rezervelor de terenuri: curți, spațiul dintre construcții, dintre pomii fructiferi, desființarea drumurilor inutile etc. Fiecărui sector al agriculturii, ținînd seama, bineînțeles, de specificul județului nostru, îi va fi rezervat spațiul corespunzător în ziar, atît prin rubrici fixe, cît și prin suite de articole, reportaje, raiduri, anchete cu tematică precisă. Astfel, rubrica „Irigațiile la nivelul parametrilor proiectați” va urmări realizarea planului

de amenajare a terenului pentru irigarea, cu mijloace locale, a 3 387 ha în acest an, darea în exploatare la termenul stabilit a sistemului de irigații Olt-Călmățui, punerea la punct a agregatelor, recrutarea și pregătirea cadrelor necesare, respectarea tehnologiilor pentru culturile irigate. În legumicultură, rubrica „Cel puțin 20 tone legume în toate fermele producătoare”, are, ca problematică, realizarea unui răsad viguros și pregătirea terenului în vederea plantării răsadului, organizarea muncii în fermele legumicole, dotarea acestora cu materialele și mijloacele necesare. Rubrica, „La ora cinci pe linia grajdului”, va fi continuată cu materiale privind reproducția, condițiile de cazare și combaterea mortalității, valorificarea animalelor la greutatea optime, creșterea producției, extinderea lucrărilor de mică mecanizare, prezența specialiștilor, cooperarea I.A.S.-C.A.P. etc. Activitatea din I.A.S. și S.M.A. va fi reflectată prin articole, reportaje, anchete referitoare la contribuția fermelor de stat la generalizarea metodelor avansate de muncă în sectorul vegetal și zootehnic, reducerea cheltuielilor de producție, răspunderea mecanizatorilor față de recoltele cooperativelor agricole, prelungirea duratei de funcționare, pe tractor, într-un an, de la 1 600 ore la 2 400—2 500 ore, folosirea utilajelor pentru legumicultură, sporirea nivelului de mecanizare a lucrărilor agricole în toate sectoarele C.A.P. Folosirii mai judicioase a tractoarelor în aceste unități îi va fi dedicată rubrica „Un tractorist, 100 de hectare”, în care vor fi cuprinse și formațiunile mixte de mecanizatori și cooperatori în cadrul muncii în acord global. Întrucît organele de partid județene, organele agricole cît și ziarul nostru au deja o experiență în aplicarea și, respectiv, popularizarea muncii în acord global, vor fi publicate în continuare materiale privind încheierea angajamentelor, respectarea condițiilor de către consiliul de conducere și cooperatori, repartizarea terenurilor pe individ sau grupe, calitatea și realizarea întregului volum de lucrări prevăzute de angajament.

O mare atenție va fi acordată activității consiliilor și asociațiilor intercooperatiste, perfecționării stilului de muncă al organelor agricole județene, rolului specialiștilor și al strânsei lor legături cu oamenii și cu locul de muncă, democrației cooperatiste și activității organizațiilor de partid de la sate. Prin realizarea acestor măsuri, ziarul nostru făcându-se ecoul politicii partidului, își va aduce astfel contribuția la înfăptuirea acestei politici puse în slujba maselor.

ILIE ARABOLU

redactor șef adjunct al ziarului
„Teleormanul“

BRAȘOV

Sensul reproiectării rubricilor despre viața satelor

În conștiința noastră și a străinilor, Brașovul este asociat cu marea industrie, cu perene acte istorice sau fapte de cultură și, nu în ultimul rând, cu peisajul stenic al Carpaților pe fruntariile cărora „trepidează“ încă o industrie — aceea a turismului.

Și totuși, la noi se face și agricultură. Ce-i drept, procentual, ea reprezintă doar circa 10 la sută din economia județului, dar să nu uităm că sîntem printre principalii producători de cartofi și sfeclă de zahăr ai țării, că exploatăm aproape 180 000 ha de pășuni și finețe, că vom livra, în 1974, la Fondul central al statului mari cantități de lapte și de carne. Specificitatea agriculturii noastre mai este subliniată nu numai de climă, ci și de faptul că 64 la sută din populația județului este citadină.

Iată, așadar, contextul particular în care sub îndrumarea Comitetului județean de partid, „Drum nou“ are menirea să inculce în conștiința săteanului brașovean, mecanizatorului, muncitorului navetist, specialistului, medicului veterinar, lucrătorului de la primărie, activistului cultural, altor categorii de oameni ai muncii, înțelesurile programatice cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din agricultură.

Larga respirație a acestor înțelesuri și timpul relativ scurt de la Conferință mă privează încă de posibilitatea de a vorbi colegilor noștri despre eficiența unor acțiuni deja declanșate, finisate cu minuție și avînd de acum girul verificator al practicii.

Ce am făcut pînă la jumătatea lui martie? Am atribuit noi valențe, o mai mare greutate rubricilor „1974 — anul producțiilor record“ și „Pămîntul este o avuție națională, s-o gospodărim cu grijă“ (ultima fiind determinată de neajunsurile existente în unele locuri ale județului în folosirea unor întinse suprafețe de teren). O pagină-ecou, publicată sub genericul de tradiție al ziarului nostru „Să trăim, să gîndim, să muncim în chip comunist“,

lua în dezbateri aspecte etice ale muncii în agricultură, rolul și locul specialistului în producția agricolă și colectivitatea sătească, sensibiliza opinia obștei asupra onora dintre cele mai importante teze din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Acesta-i începutul. Așa cum am stabilit în plenara de redacție vom acționa, în principal, în cîteva direcții: valorificarea cît mai deplină a întregului fond funciar; obișnuirea producătorului agricol cu întrebarea esențială: „Cit, cînd și mai ales la ce preț produc“; realizarea pe suprafețele stabilite a unei producții de 30 000 kg/ha la cartofi și 45 000 kg/ha la sfecla de zahăr; ridicarea la nivelul posibilităților existente a producției de masă verde, cele care alături de îmbunătățirea selecției naturale și lărgirea mecanizării lucrărilor trebuie să determine avîntul zootehniei — ramura tradițională, de bază a agriculturii județului.

În pregătire avem acum o conferință de presă cu conducerea Direcției agricole (modalitatea tradițională în activitatea redacției cînd dialogul direct, confruntarea de opinii slujesc drept „rampă de lansare“ a unor acțiuni comune — cu diverse foruri județene) și o masă rotundă cu cadre de conducere din industrie și agricultură, unde intenționăm să stabilim exact doleanțele și respectiv disponibilitățile în realizarea în fapt a patronării de către întreprinderi a unităților agricole. Vrem, de asemenea, să acredităm ideea că orice cadru de conducere din agricultură trebuie să fie și un potențial mecanizator, să influențăm de așa manieră școala generală, liceul din mediul sătesc încît la terminarea studiilor elevii să cunoască bine elementele de agrotehnică și mecanizare, iar mulți dintre ei să aibă o orientare profesională fermă, afectivă dacă vreți, către agricultură.

Studiile sociologice existente sau acelea care se vor face le luăm ca punct de plecare sau de referință în orientarea tematică a anchetelor ce propun o contribuție mai eficientă a ziarului la mai buna participare a tuturor locuitorilor satului (țărani cooperatori, navetiști, lucrători în administrația de stat, intelectuali etc.) la lucrul pămîntului, a anchetelor privind activitatea de partid în multiplele sale ipostaze — creșterea numerică și calitativă a organizațiilor de partid și a rolului lor conducător, sporirea eficacității cultural-educative etc. Această ultimă categorie de anchete va apare săptămînal la rubrica „Stilul de muncă — experiențe, confruntări, sugestii“, generic care va subsuma și articole referitoare la stilul de muncă al primarului, al primăriei în ansamblul ei, în conducerea unitară a vieții economice și social-culturale a comunei. Am publicat, de acum, și vom publica materiale privitoare la timpul pe care specialistul îl acordă producției, vieții satului, dar și pentru integrarea organică a specialiștilor la eforturile pe care satul le face.

Cu riscul de a abuza de spațiul acordat de „Presa noastră“ aș vrea să mai punctez și alte cîteva lucruri. Astfel, intenționăm să contribuim la schimbarea întru cîtva a mobilurilor manifestărilor tradiționale din unele comune brașovene „Fiii satului“. Din simple întîlniri festive după un număr de ani a celor plecați din localitatea respectivă, în niște reuniuni cu scopuri mai lucrative, cînd inginerul, medicul, electricianul, profesorul, mecanicul, arhitectul, sociologul, reveniți pentru cîteva zile acasă sugerează și chiar contribuie la soluționarea unor probleme de ordin economic, social, edilitar etc.

Oglindirea la noile amplitudini stabilite de documentele de partid, de Conferința pe țară au determinat colectivul nostru redacțional la o mai mare receptivitate la problematica economică și socială a satului — condiție în care ne dezicem de mai vechea deprindere ca de ceea ce-i în afara orașului să se ocupe îndeobște numai lucrătorii din secția agrară, a determinat o hotărâre a biroului colegiului de redacție ca grupajele de campanie să alterneze zilnic cu articole ce vor lua în dezbateri aspecte ale democrației cooperatiste, generalizarea experienței înaintate și a tehnologiilor moderne, organizării și retribuirii muncii în acord global, experiența asociațiilor și consiliilor intercooperatiste, promovarea femeilor în munci de răspundere, aspecte ale sistematizării și diversificarea prestațiilor pentru localitățile rurale.

Acționînd astfel nu disimulăm dorința ca prin scrisul nostru, prin intervențiile sau campaniile ziarului să ne aducem o cît mai eficientă contribuție de ridicare a agriculturii brașovene la aprecierile de care se bucură industria, cultura și atît de frumoasele locuri din acest colț de pămînt românesc.

VICTOR CROVEȚCHI
redactor șef adjunct al ziarului
„DRUM NOU” — Brașov

ARAD

În centrul atenției, folosirea rațională a pămîntului

Reflectarea problemelor majore ale agriculturii constituie o preocupare zilnică a redactorilor din secția agrară precum și a conducerii ziarului nostru. Prin numeroase acțiuni gazetărești am urmărit

gospodărirea rațională a fondului funciar, traducerea în viață a programului național de dezvoltare a zootehniei, eficiența mecanizării și chimizării, realizarea planului de investiții în agricultură și altele. Soarta producției agricole se află în mîinile oamenilor, a harnicilor lucrători din unitățile agricole de stat și a membrilor cooperativelor agricole de producție. De aceea, eforturile celor ce contribuie la realizarea și depășirea planurilor economice în agricultură constituie tematica permanentă a paginilor noastre agricole.

Ne preocupăm în mod deosebit modificările survenite în ultimii ani în harta demografică a satelor județului Arad, greutățile din ce în ce mai mari în acoperirea unor importante locuri de muncă — de exemplu în zootehnie — datorită îmbătrînirii și feminizării forței de muncă din agricultură. De aceea în paginile speciale ce apar săptămînal* sub genericul „Imagini din viața satelor” publicăm reportaje și portrete despre viața și activitatea unor figuri de frunțăși ai agriculturii noastre socialiste, cu scopul ca, prezentînd aspectele complexe ale vieții de la țară — fără a o idiliza — să stimulăm orientarea reprezentanților generației tinere într-un număr cît mai mare, spre această importantă ramură a economiei naționale.

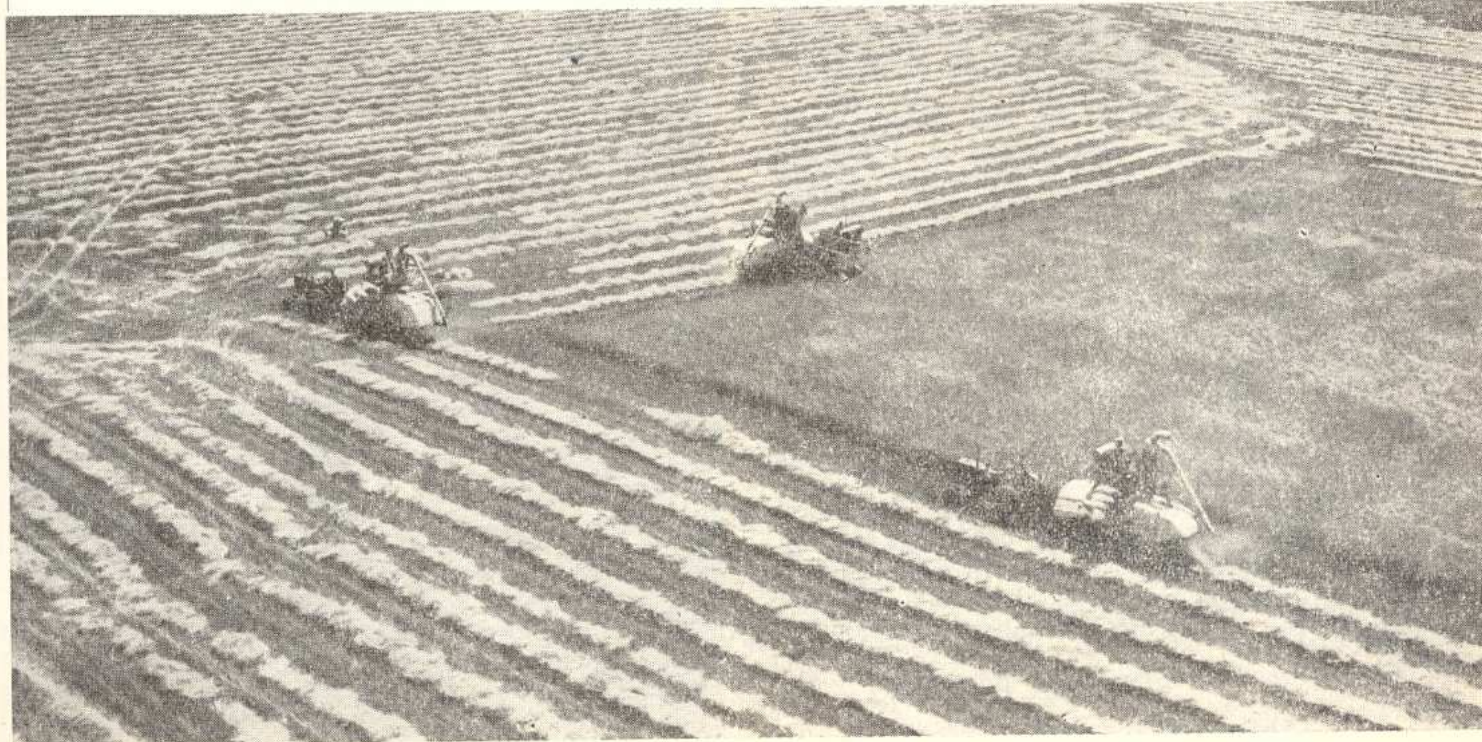
Recenta Conferință pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, cuvîntările de o valoare teoretică și practică inestimabile ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, Chemarea lansată, constituie și pentru noi un prețios îndreptar pentru munca de viitor.

În planul de acțiuni gazetărești pe care l-am întocmit în urma studierii documentelor amintite mai sus, ne-am propus reactualizarea unor rubrici mai vechi și, fără a rubriciza întreaga pagină agricolă, să deschidem noi rubrici pentru susținerea prin mijloace gazetărești specifice traducerea în viață a măsurilor stabilite. Ne-am propus ca sub genericul „Pămîntul, avuție națională. Să-l folosim cu răspundere!” să continuăm publicarea unei

* Ziarul „Vörös Lobogó” apare în opt pagini, format 41/44.

Foto : A. ROSENTHAL

„Recoltă bogată”

suite de articole, reportaje și anchete despre modul cum este folosit și apărat fondul funciar.

În județul Arad cultivarea legumelor are o veche tradiție. Experiența harnicilor grădinari din Aradul-Nou, Curtici, Macea, Pecica, Pereg, Vinga și din alte localități ale județului este valorificată de un număr din ce în ce mai mare de cooperative agricole de producție. La extinderea acestor experiențe dorim să contribuim și noi cu rubrica „Legumicultura pe 11 000 hectare“, în cadrul căreia vom continua să oglindim munca depusă de neobosiții grădinari în vederea aprovizionării populației și asigurării unor importante cantități de produse pentru export.

O sarcină importantă îi revine agriculturii județului nostru și în domeniul cultivării plantelor tehnice și industriale. Există încă unele localități în care cultivarea acestora se izbește de zidul comodității unor tovarăși din conducerea unităților, care nu au înțeles încă necesitatea asigurării industriei cu aceste importante materii prime. De aceea am socotit necesar inițierea rubricii „Plante tehnice în cantități industriale“ cu scopul de a împărtăși din experiența unităților cultivatoare, popularizând faptul că veniturile realizate compensează plusul de efort fizic ce se depune pentru îngrijirea și recoltarea acestor plante.

Completînd planul nostru inițial privind tratarea problemelor din domeniul zootehniei cu sarcinile reieșite din documentele Conferinței, sub genericul „Casă, masă, rasă“ vom continua publicarea unor articole în vederea susținerii aplicării programului privind dezvoltarea zootehniei.

Ne-au bucurat cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la obligația specialiștilor de a trăi și nu numai de a munci în mediul rural. De mai mulți ani în coloanele ziarului nostru tratăm această importantă problemă socială. În multe localități ale județului nostru, unde cadrele de specialiști și intelectuali trăiesc alături de localnici, mulți din ei fiind chiar fiii satului respectiv, în toate domeniile vieții economice, culturale, social-politice, rezultatele sînt superioare față de acelea unde cadrele își desfășoară activitatea cu privirea pe cadranul ceasului. În cunoștință de faptul că rubrica noastră „Intelectualii satului“ a slujit și pînă în prezent o cauză justă vom continua să publicăm articole la această rubrică ținînd seama de valoroasele idei din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Spre deosebire de situația din alte județe — mă refer la discuțiile unor participanți la dezbaterile profesionale pe tema: „1974 — an record în agricultură“, publicată în „Presa noastră“ nr. 1/1974 — la Arad, comitetul județean de partid ne acordă tot sprijinul ca rubrica noastră agricolă să fie echilibrată, susținerea campaniilor agricole să nu se facă în detrimentul tratării sarcinilor permanente, majore din economia agrară a județului. Știm însă că în munca noastră mai este loc pentru mai bine, în ce privește tratarea problemelor agriculturii. Studiarea documentelor Conferinței a constituit și un prilej de analiză a muncii noastre gazetărești. Prin susținerea valoroaselor idei din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu în coloanele ziarului, doriți să ne aducem modesta noastră contribuție la ridicarea la un nivel mai înalt al întregii activități desfășurate în agricultura socialistă a județului Arad.

ROZALIA PETERFI

redactorul șef al ziarului „Vörös Lobogó“ — Arad

clubul ziariștilor economiști

CONFERINȚĂ DE PRESĂ ȘI VIZITĂ DOCUMENTARĂ LA O UNITATE COMPLEXĂ A CENTROCOOP

Seria manifestărilor organizate de clubul ziariștilor economiști de pe lângă Uniunea ziariștilor a continuat în săptămîna 16—23 martie cu două interesante acțiuni menite să îmbogățească cunoștințele ziariștilor de specialitate cu problematica actuală, ca și cu planul de viitor al CENTROCOOP.

Mai întîi ziariștii s-au întîlnit într-o conferință de presă cu Dumitru Bejan, președintele CENTROCOOP, care a informat pe cei prezenți asupra problemelor mai importante ale activității acestei organizații economice obștești care aprovizionează peste 14 milioane de oameni din satele, comunele și orașele noastre.

Din dialogul viu ce a avut loc apoi între ziariști de la „Scînteia“, „Satul socialist“, „Comerțul socialist“, Radio, Televiziune, „Redacția publicațiilor pentru străinătate“ etc., pe de o parte și conducerea CENTROCOOP, s-a impus încă o dată ideea ca și pe viitor presa de specialitate să-și aducă contribuția la soluționarea a o serie de aspecte ale activității acestei instituții, legate de promovarea și perfecționarea cadrelor, mărirea capacităților spațiilor comerciale, dar și de popularizare a unor realizări importante. Printre acestea se numără și combinatul de produse agro-alimentare COMPRODCOOP. Această unitate relativ nouă a CENTROCOOP a fost obiectivul vizitei de documentare ce a urmat conferinței de presă.

Ziariștii au cunoscut astfel un modern complex de producție al cooperației de consum care asigură prelucrarea, industrializarea și livrarea pe piața internă și cea externă a produselor animale, a plantelor medicinale și produselor vegetale preluate din contractări și achiziții proprii, precum și de alte unități ale cooperației de consum.

Explicațiile primite din partea specialiștilor, urmărirea procesului tehnologic la o serie de produse, cunoașterea planului de dezvoltare al complexului cît și discuțiile ce au avut loc în timpul vizitei au fost de un real folos pentru documentarea ziariștilor.

„Dimineață maramureșană“

Foto : A. ROSENTHAL

UN FOTOREPORTER

„EXCELLENCE F.I.A.P.“

de Conf. ing. SYLVIU COMĂNESCU

Cine este Armand Rosenthal ? Este colegul nostru, fotoreporter la Agerpres, membru fondator al Asociației artiștilor fotografi și, după mulți ani de realizări artistice, purtător al titlului de „Excellence FIAP“ acordat de Federația Internațională de Artă Fotografică.

Bazându-mă pe modestia care-l caracterizează, prefer să-l las pe Rosenthal să-și mărturisească „subiectul“ vieții sale :

„Atras de miracolele fotografiei, din copilărie — la nouă ani — tata îmi dădea pentru dezvoltare filmele din atelierul său... Am păstrat și astăzi pasiunea pentru această artă, care îți oferă mereu surprize îți pune atâtea probleme încât ai tot timpul convingerea că mai ai multe de învățat.

Dar și câte satisfacții !

Cred că dacă ar trebui să-mi mai aleg încă o dată meseria, tot fotoreporter m-aș face ! Desigur, fiecare profesie are farmecul ei, dar mie mi-a plăcut să pot „prinde“ — și m-am străduit s-o fac cu respect și multă grijă — esența vieții, prin expresia ei vizuală, care are atâtea și atâtea fațete. De la zîmbetul și candoarea unui copil, la ridurile bătrîneții cu toată experiența câștigată de ea, de la atmosfera

unei săli de operație unde toți stau cu sufletul la gură ca să salveze viața unui om, la efortul epuizant al sportivului ce cade uneori sfârșit de oboseală, de la bucuria unei mame, la tensiunea și starea de creație a unui artist, de la contactul nevăzătorului cu lumea din jurul lui, la grația unei balerine, într-o rază de soare care țîșnește dintr-un munte de nori, de la salvarea în ultima clipă a unui om în mare pericol, la privirea plină de credință a cîine-lui față de stăpînul său, cite și mai cite are de arătat un fotoreporter dacă știe să vadă.

Viața adevărată nu și se oferă spontan. Adeseori aștepți mult, zile și nopți, venind și revenind acolo unde speră să surprinzi o dată, măcar, o dată, chipul esenței ei, ceea ce este tulburător în luminile și umbrele ei.

Îmi aduc aminte că la noi, în redacția de la Agerpres, se vorbea în urmă cu 25 de ani despre necesitatea de a te specializa într-un domeniu — industrie, agricultură sau arhitectură, sport sau altele — dar de-a lungul anilor le-am făcut pe toate fiindcă eram puțini. Și cred că ne-a prins bine. Toți am beneficiat de o arie mai mare, mai cuprinzătoare în activitatea noastră, pătrunzînd în cele mai variate domenii ale muncii și ale vieții, păstrîndu-ne oarecum ochiul limpede, receptiv, atent la orice merită a fi fotografiat și gata oricînd pentru neprevăzut, pentru instantaneu, sau căutînd cea mai nimerită formă pentru a pune în valoare o idee, un fapt, un sentiment.

Desigur, fotoreporterul trebuie să știe ce vrea pentru a reda ce este mai interesant din tema unui reportaj, fiindcă el trebuie, într-o singură fotografie, să spună totul ! O sinteză într-o fulgerare începută și încheiată o dată cu apăsarea declanșatorului.

Cînd ai ceva de spus, și vrei să fii înțeles, trebuie s-o faci simplu și concis, pentru a transmite mesajul, emoțiile, și tot ce ai simțit tu, celor care vor privi fotografia ta.

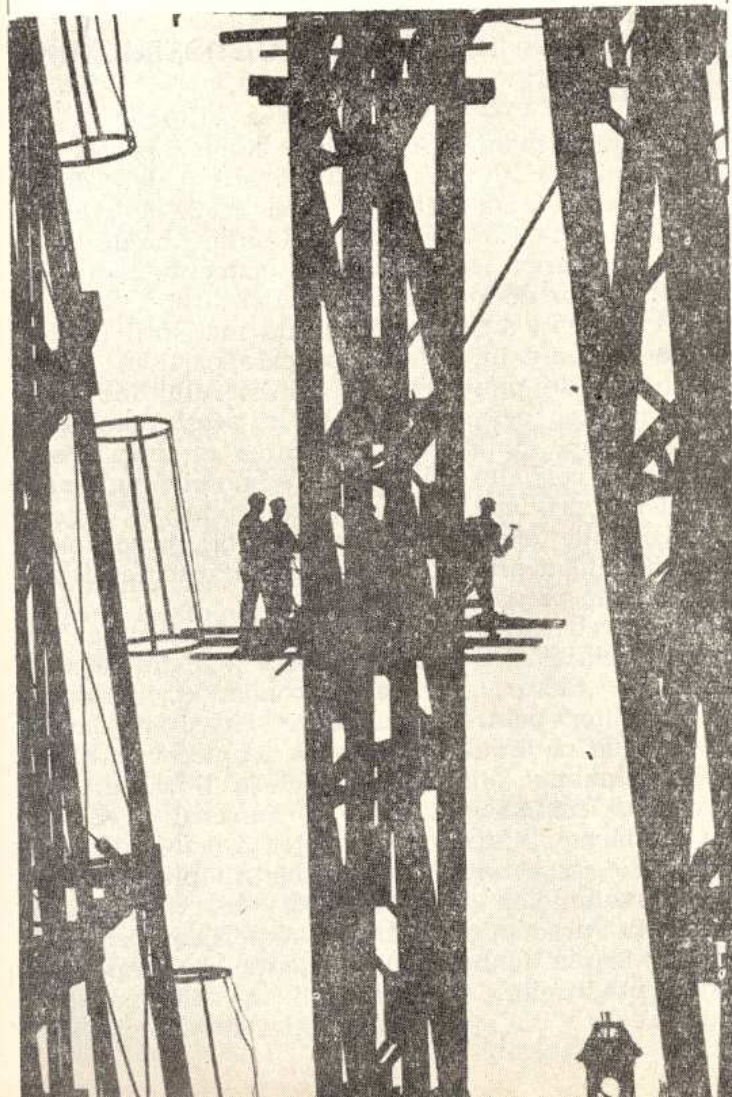
Sînt destule dificultăți în profesia de fotoreporter, dar tocmai acestea îți dau bucuria sau amărăciunea, sau amîndouă laolaltă, în împlinirea dorinței de a fi util societății, de a-ți face în felul tău datoria față de ea.“

Poate că ar mai trebui să adaug că Armand Rosenthal, fiul apreciatului portretist din Iașul anilor dinaintea celui de-al doilea război mondial, începînd dintr-o „joacă“ cu fotografia, paralel cu studiile de cultură generală pe care le-a făcut, și-a însușit de la tatăl său și „ABC-ul“ profesiunii de artă pe care o va face mai tîrziu — așa cum îl prezintă și imaginile — care ilustrează aceste gînduri, — reproduse în cuprinsul revistei.

Pentru activitatea în domeniul artei fotografice, — prezent cu lucrările sale la peste 100 de expoziții și saloane din țară și de peste hotare — pentru distincțiile obținute, Rosenthal este remarcat de Federația Internațională de Artă Fotografică din Elveția care îi acordă titlul de „Excellence FIAP“. Valoarea bine cunoscută a artei fotografice românești, ne face, desigur, plăcere să știm că fotoreporterul A. Rosenthal a fost recunoscut și pe plan internațional prin acordarea acestui titlu.

Foto : A. ROSENTHAL

„Siluete“

VIZITA UNEI DELEGAȚII A UNIUNII ZIARIȘTILOR DIN R. S. CEHOSLOVACĂ

La invitația Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România, o delegație oficială a Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă Cehoslovacă, condusă de tovarășul Zdenek Horeni, președintele Uniunii, redactor șef adjunct al ziarului „Rude Pravo“, a făcut la sfârșitul lunii martie, o vizită de câteva zile în țara noastră.

Oaspeții au vizitat unități economice, instituții de învățământ de cultură și artă din București și din județele Arad, Brașov și Timiș. De asemenea au avut întâlniri la redacția ziarului „Scinteia“ și la redacții ale presei locale.

Totodată s-au purtat convorbiri privind activitatea multilaterală a celor două uniuni și a fost încheiat Protocolul de colaborare pe anul 1974 între Uniunea ziariștilor din Republica Socialistă România și Uniunea ziariștilor din Republica Socialistă Cehoslovacă, document semnat de președinții celor două organizații — Nestor Ignat și, respectiv, Zdenek Horeni.

În timpul vizitei în țara noastră, oaspeții au fost primiți de tovarășul Cornel Burtică, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

CONFERINȚE DE PRESĂ LA CASA ZIARIȘTILOR CU:

Angelo Miculescu, ministrul agriculturii, industriei alimentare și apelor

Clubul ziariștilor economiști a organizat în ziua de 7 martie 1974 o conferință de presă cu Angelo Miculescu, ministrul agriculturii, industriei alimentare și apelor. Conferința, care s-a ținut la sediul Ministerului, a avut ca temă „Măsurile și acțiunile concrete pentru dezvoltarea mai rapidă a agriculturii românești“.

În atmosfera de puternică emulație creată de Conferința pe țară cu cadrele de conducere din agricultură, care se încheiasă de câteva zile, ziariștii prezenți, reprezentanți ai ziarelor „Scinteia“, „România liberă“, „Satul socialist“, „Steagul-roșu“-Ilfov, „Redacția publicațiilor pentru străinătate“, ai Radioteleviziunii și alții, au adresat ministrului Angelo Miculescu o serie de întrebări ale căror răspunsuri au constituit de fapt o amplă expunere.

Cei prezenți au luat cunoștință de cele mai noi probleme cu care se confruntă agricultura românească, sarcinile ce stau în fața ministerului, a tuturor lucrătorilor din agricultură în lumina documentelor Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din agricultură. De asemenea au fost abordate probleme privind sarcinile sporite de export, situația începutului campaniei agricole 1974 și condițiile climatice existente, pregătirea cadrelor din agricultură etc. Răspunzând, în continuare, unor întrebări legate de relația presă-minister, ministrul Angelo Miculescu a subliniat necesitatea întăririi legăturii cu ziariștii, a contactelor directe, a unor informări periodice, sistematice a gazetarilor cu tot ce e nou în munca ministerului agriculturii, industriei alimentare și apelor.

Ion Cosma, ministrul turismului

Asociația ziariștilor și scriitorilor de turism de pe lângă Uniunea ziariștilor, a organizat în ziua de 2 martie a.c. o conferință de presă cu ministrul turismului, Ion Cosma.

Conferința de presă, a avut ca temă „Îmbunătățirea serviciilor și pregătirea cadrelor în turismul românesc“.

Întrebările puse de un număr mare de ziariști de specialitate de la „Scinteia“, „România liberă“, Radioteleviziune, „România pitorească“, „Scinteia tineretului“, „Redacția publicațiilor pentru străinătate“, „Informația Bucureștiului“ etc., au creat ca-

drul unor răspunsuri ample, din partea ministrului turismului, Ion Cosma.

Au fost abordate probleme privind îmbunătățirea calității serviciilor pentru turiști, situația turismului automobilistic intern și internațional, problema formării cadrelor, întărirea în continuare a bazei materiale a turismului românesc cât și sarcinile sporite ale Ministerului turismului în perspectiva deschiderii sezonului turistic 1974.

În încheiere, Pop Simion, redactorul șef al revistei „România pitorească“, vicepreședinte al A.R.J.E.T., a mulțumit tovarășului ministru pentru răspunsurile date ziariștilor și a exprimat, totodată, dorința Asociației ziariștilor și scriitorilor de turism, ca pe viitor să existe o și mai strânsă colaborare între Ministerul turismului și presă.

Cornel Pânzaru, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini grele

În cadrul manifestărilor cu caracter profesional organizate de clubul ziariștilor economiști de pe lângă Uniunea ziariștilor, în ziua de 22 martie a.c. a avut loc la Casa ziariștilor Conferința de presă cu participarea adjunctului ministrului industriei construcțiilor de mașini, Cornel Pânzaru.

Cei prezenți au luat cunoștință mai întâi de sarcinile de mare importanță pe care partidul și statul nostru le pune în fața Ministerului industriei construcțiilor de mașini grele în acest an, despre rolul acestui minister în realizarea la timp a sarcinilor în celelalte ramuri ale economiei naționale, probleme privind modernizarea producției, a economisirii de metal și de combustibil, preocuparea permanentă a ministerului pentru creșterea și perfecționarea pregătirii cadrelor.

La întrebările puse apoi de reprezentanți ai ziarelor „Scinteia“, „România liberă“, „Scinteia tineretului“, „Elöre“, „Probleme economice“, „Redacția publicațiilor pentru străinătate“ cât și ai ziarelor „Dobrogea nouă“ din Constanța, „Unirea“ din Alba Iulia, „Înainte“ din Brăila, „Viața Buzăului“ etc, tovarășul ministru adjunct C. Pânzaru a răspuns cu multă amabilitate și competență, subliniind totodată că respectarea dispozițiilor de plan, recuperarea restanțelor de la sfârșitul acestui trimestru, eficiența (producție, cheltuieli materiale, beneficii), modernizarea tehnologiei, eficiența și competitivitatea produselor, sînt domenii în care presa își poate aduce un aport substanțial în această perioadă.

— Aș vrea, la începutul discuției noastre, să-mi faceți o mărturisire: care este scriitorul român de care vă simțiți cel mai apropiat sufletește?

— Îmi plac, am admirație pentru mulți scriitori români, din toate epocile, dar mai apropiați structurii, sensibilității mele sînt scriitorii echilibrați, ușor sentimentali, ușor romantici, îndrăgostiți de peisajul și de sufletul românesc: Odobescu, Hogaș, Sadoveanu. Recitesc foarte des pagini din Sadoveanu, acest mare scriitor, încă nestudiat în adîncime, care mă încîntă totdeauna, mă reconfortează.

— Dar ziaristul care vă evocă sinteza între talent și responsabilitatea profesiei?

— Un model de ziarist devotat în întregime profesiei sale, înțeleasă ca o mare îndatorire față de popor, modest și talentat, animat de un ideal revoluționar, rămîne pentru mine Alexandru Sahia.

— Ce exemple poate oferi istoria literaturii ziaristului contemporan pentru a-l stimula în activitatea sa către o abordare umană, mai complexă și plină de înțelegere a desfășurărilor de evenimente?

— Fruntași ai scrisului românesc, precum Ion Heliade Rădulescu, George Barițiu, Mihai Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, Vasile Alecsandri, D. Bolintineanu, B. P. Hașdeu, Eminescu, Macedonski, N. D. Cocea, Argezei, Sahia, Călinescu, ca să amintesc doar cîteva nume de prestigiu ale mișcării noastre literare din veacul trecut și din veacul nostru, au întemeiat și au condus ziare și reviste cu mare ecou în viața politică și culturală a țării, au susținut campanii publicistice de răsunet, urmărind emanciparea — pe toate planurile — a națiunii. Astfel se știe, de pildă, ce campanie de amploare a dus în epoca Unirii, Bolintineanu, în ziarul său *Dimbovița*, pentru susținerea marilor reforme care se pregăteau. Or, campaniile de presă antimonarhice, dezlănțuite de Hașdeu; sau articolele și reportajele lui Sahia despre condițiile grele de muncă și de viață ale muncitorilor, despre lupta acestora și încrederea sa în izbînda clasei muncitoare. Și exemplele se pot înmulți. Activitatea ca ziaristi a scriitorilor mai înainte menționați și a multor altona neamintiți aici, constituie, ca și creația lor beletristică, un exemplu de înțelegere profundă a desfășurării evenimentelor, de contopire cu frămîntările și cu marile năzuințe ale poporului român.

— Nu credeți că în cultura românească de astăzi se face simțită lipsa unei istorii generale a presei românești? Vă întreb acest lucru pentru că, deși presa a devenit un obiect de studiu metodic, sistematic, lucrările apărute lasă impresia că vom avea mai multe istorii „paralele” — o istorie a presei literare, o alta a presei politice etc.

— În legătură cu istoria presei românești, avem deja unele lucrări. În primul rînd, cartea mai veche a lui Iorğa, *Istoria presei românești*, care prezintă activitatea ziarelor și revistelor noastre pînă la începutul secolului XX. Există apoi un compendiu, *Contribuții la istoria presei românești*, de Const. Antip, publicată în 1964, care are în vedere presa românească de la începuturi pînă azi, sinteză utilă, dar sumară. S-au mai tipărit, în ultimii ani, două foarte bune antologii: *Din presa literară românească a secolului al XIX-lea* (ed. I 1968, ed. a II-a 1970) și *Presa literară românească* (2 volume, 1968) cuprinzînd articole-program, precum și alte texte ilustrative pentru orientarea ideologică și cri-

prof. dr. docent
DIMITRIE PĂCURARIU
despre
PRESĂ
și
ISTORIE
LITERARĂ

interviu de
OCTAVIAN BUTOI

tică a fiecărei publicații. Apoi, ampla lucrare în cinci volume, *Presa muncitorească și socialistă*, la care se adaugă mai multe culegeri de articole și mici monografii despre reviste literare. O istorie generală însă, sistematică și cuprinzătoare, a presei românești, de la origini pînă în zilele noastre, lipsește și elaborarea ei se impune fără îndoială. Un *tratat* de istoria presei românești, așa cum sînt tratatele — doar parțial apărute și, din păcate, avansînd foarte încet — de istoria literaturii române, istoria teatrului în România ș.a.

— Cui ar trebui să-i revină sarcina elaborării unui asemenea tratat?

— Sarcina elaborării unei astfel de lucrări de interes național ar putea reveni Academiei de Știin-

te Sociale și politice, Uniunii ziaristilor, Facultății de ziaristică a Academiei „Ștefan Gheorghiu” și, evident, specialiștilor Universității.

— Care ar fi rolul principal al acestei istorii generale a presei românești ?

— Cred că o bună istorie a presei românești, de care vorbeam mai înainte, ar avea menirea, în primul rând, de a releva rolul deosebit de important pe care l-a avut presa în orientarea opiniei publice și, prin aceasta, în transformările structurale ale societății românești moderne. Un atare rol al presei — cea literară în primul rând — este subliniat de obicei în lucrările mai ample de istorie literară apărute în ultima vreme — tratate, manuale, monografii despre scriitori, reviste, curente. Acest lucru se face însă fragmentar — pe epoci, scriitori — și avându-se în vedere, de predilecție, cum spuneam, presa literară. E nevoie, în această privință, repet, de o sinteză specială consacrată presei românești în întregime.

— Am impresia că în manualele școlare, în primul rând în cele de liceu — presa e prezentată des-
tul de sumar. Ce credeți că ar trebui întreprins, evitând firește supraîncărcarea elevilor, pentru ca aceștia să aibă o pregătire ceva mai sistematică și mai consistentă despre presa românească ?

— S-ar putea prevedea în programa liceelor, pentru fiecare din cei trei ani în care se predă literatura română modernă și contemporană, câte două sau trei lecții consacrate exclusiv prezentării principalelor ziare și reviste din epocă, relevându-se contribuția lor nu numai la dezvoltarea mișcării literare, ci, pe un plan mai larg, rolul presei — a principalelor ziare și reviste — în viața publică, în structurarea societății românești.

— Care ar fi căile, mijloacele pe care dv. le considerați cele mai indicate — pornind de la exemplul marilor maestri, scriitori și ziariști — pentru însușirea, dacă acest lucru e posibil, a tehnicii scrișului ?

— Arta de gazetar, în sensul ei înalt, ține în primul rând de talent, care, evident, trebuie cultivat. E un talent să știi să observi și să alegi ceea ce e semnificativ, să-l prezinți interesant, emoționant, convingător. Și, în această privință, lectura atentă, contactul permanent cu scrisul măștrilor literaturii, ai ziaristicii echivalează cu ucenicia făcută sub privegherea unor mari magiștri. Ce școală de observație profundă și subtilă, de sobrietate și autenticitate a expresiei, de penetrantă ironie, sînt pentru un foiletonist, de pildă, schițele lui Caragiale, ori tabletele lui Arghezi !

— Un eseist și literat român spunea cîndva : „Jurnalistul nu e un simplu informator. E un cercetător al realității”. Avea dreptate ?

— E o afirmație întrutotul îndreptățită. Unui ziarist i se cere cunoașterea profundă a realității, ca și unui scriitor. A improviza la repezeală o știre, un reportaj despre orice, nu înseamnă încă a fi gazetar.

— Credeți într-o eficiență diferită a diferitelor specii jurnalistică ?

— Cred în vocația celui care scrie. Dacă ziaristul e serios și talentat, e eficient, indiferent ce specie jurnalistică scrie. Dacă e doar un rutinat superficial, e fad și fără ecou în sensibilitatea și conștiința cititorului.

— Cit de necesar este pentru un ziar sau o revistă articolul-program ? Conținutul lui trebuie să fie o promovare a unui ideal și totodată un semnal despre ceea ce frămîntă mersul progresiv al societății ?

— Articolul-program fixează obiectivele mari ale activității unui ziar sau reviste și utilitatea lui e în afară de orice discuție. Toate ziarele și revistele mari și-au avut programul lor, unele din ele cu mare eficiență în viața socială și literară a țării. Să amintim în acest sens, *Dacia literară*, *Propășirea* ori *România literară*; *Convorbiri literare*, *Contemporanul*, ori *Literatorul*; *Viața Românească* ori *Zburătorul*; *Veac Nou* ori *Bluze albastre* ș.a., reviste cu o individualitate proprie schițată încă din articolul-program și cu o influență atît de importantă, uneori hotărîtoare, asupra orientării mișcării literare. Programul lor era animat de un ideal izvorît din năzuințele societății, ale culturii românești în momentul istoric în care revistele apăreau. Cele două mari reviste conduse de Kogălniceanu, precum și revista lui Alecsandri, de pildă, reflectă, în programul și în activitatea lor, cîteva idei directoare ale unei aspirații resimțită arzător în epoca lor : ideea emancipării naționale și sociale, a Unirii. Întreaga mișcare literară, dominată și orientată de cele trei mari reviste, este subsumată de fapt luptei politice, în care scriitorii sînt aproape fără excepție angajați și care culminează cu revoluția de la 1848, cu înfăptuirea Unirii Principatelor și a reformelor lui Cuza. Marile ziare de informație oglindesc și ele, cu nuanțe evident, aceste frămîntări și năzuințe ale epocii. În alte momente istorice, programul presei reflectă frămîntările și tendințele dominante ale societății românești în acea etapă. Prestigiul și influența acestor reviste au fost determinate de faptul că au exprimat năzuințele legate de mersul progresiv al societății, că au aplicat consecvent principiile formulate în articolul-program, au avut colaboratori de nădejde, în general oameni tineri, dar talente viguroase care au impus publicațiile respective în viața socială și culturală a țării.

— Activitatea dv. de istoric literar se caracterizează prin efortul continuu de relevare și reevaluare a originalității și semnificației contribuției scriitorilor români din veacul trecut, la structurarea spiritualității românești. În general, această muncă complexă, de restaurare a unor valori culturale și de introducere a lor în circuitul spiritual al epocii noastre, considerați că ar putea fi susținută mai intens de presă ?

— Se desfășoară în momentul de față o activitate de o amploare fără precedent, pentru punerea în valoare a tradițiilor literaturii noastre. Ediții numeroase întocmite cu o minuție și o rigoare sporite, culegeri de documente, monografii despre scriitori și reviste, despre curente literare etc., variate ca modalitate și eficiență critică, dar, în ansamblu, interesante, vădind temeinicie și competență. Această activitate imensă, cu rezultate excelente, de editare și comentare a scriitorilor noștri clasici nu se bucură de atenția și de sprijinul cuvenit, nici al presei cotidiene de informație și nici al celei literare, de cultură. Ediții, întocmite cu migală, reprezentînd rezultatul unei munci de ani de zile, nu sînt aproape niciodată discutate, iar studiile, sintezele amintite, sînt, cu puține excepții, comentate grăbit și superficial, în note sau mici recenzii. Se acordă adesea, la unele reviste, spații largi pentru comentarea, lipsită de

spirit critic, ditirambică, a unor scriitori și a unor mode literare străine, de importanță epigonă, fără nici o legătură uneori cu mișcarea noastră literară dar nu există o preocupare serioasă, constantă de a se organiza discuții, în aceste reviste, în legătură cu marile tradiții ale literaturii românești. Consider că la orice revistă literară ar trebui să fie, între atâtea rubrici, și una cu caracter permanent, consacrată discutării edițiilor — măcar a celor comentate, critice — colecțiilor de documente, precum și sintezelor ample dedicate moștenirii noastre literare. Și, evident, alături de, să zicem, tradiția lui Kafka sau a lui Urmuz, comentații frecvent, cred că ar putea forma, la aceleași reviste, obiect de dezbatere interesantă și tradiția, de pildă, a lui Rebreanu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Sadoveanu, Arghezi.

— **Progresul culturii se alimentează din tradițiile de creație ale unei națiuni și de aceea, preocupările istoricilor literari de evidențiere a cursului unor idei literare poate avea o semnificație deosebită în educația estetică și etică a maselor celor mai largi. În aceeași direcție militează cu mijloace specifice presa. Ce ar trebui făcut pentru a se arunca o punte mai viguroasă între un trecut valoric și un prezent neostenit constructor de valori?**

— Literatura română, ca și cultura noastră în general, s-a dezvoltat în strinsă legătură cu lupta poporului român pentru apărarea demnității sale, pentru libertate și progres. Ea reflectă aceste aspirații vitale ale națiunii de-a lungul unei istorii zbuciumate și eroice. În condiții istorice grele, poporul român a creat o literatură la nivelul marilor literaturii ale lumii. Avem umaniști și oameni de Renaștere ca Miron Costin, Stolnicul Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir sau Budai-Deleanu, cu nimic mai prejos decât cei care au ilustrat aceste curente la alte popoare. Avem mari poeți romantici ca Eminescu, Macedonski, prozatori și dramaturgi realiști: Creangă, Caragiale, romancieri moderni ca Sadoveanu, Rebreanu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu ori poeți ca Bacovia, Arghezi, Blaga, Ion Barbu, care pot sta alături de marii scriitori ai oricărei literaturi. Avem o foarte bogată eflorescență a literaturii contemporane, cu puternice rădăcini în tradițiile culturii românești, încât putem privi liniștiți, fără complexe și cu demnitate mișcarea literară din alte țări. Experiența altor literaturi trebuie, evident, cunoscută, fenomenele literare românești nu pot fi înțelese, primate izolat, ci în interdependență cu mișcarea literară europeană și, înainte de toate, cu propriile noastre tradiții. Aceste tradiții cred că ar trebui mai mult puse în valoare de către critică în discutarea fenomenului literar contemporan. Confruntarea creațiilor literare contemporane cu marile tradiții ale literaturii românești pot fi utile și unor scriitori de astăzi nu lipsiți de vocație, dar angajați în experimente sterile, menite a le deforma talentul și a-i împinge spre ratare. Operele marilor noștri scriitori din trecut, cu fondul lor de adâncă umanitate și de patriotism, de efort creator în direcția desăvârșirii, au, așa cum spuneți, un rol foarte important în educarea estetică și cetățenească a maselor largi de cititori. Presa de mare tiraj, ziarele politice — despre revistele literare am mai vorbit — ar putea face mai mult pentru popularizarea tradițiilor literaturii noastre clasice, organizând, de pildă, mese rotunde, anchete în rîndul specialiștilor și ale cititorilor, publicînd recenzii, evocări ale unor scriitori etc.

— **Ce proiecte de viitor aveți? Să sperăm într-un studiu dedicat exclusiv unui sau unor ziariști?**

— Am terminat de curînd o carte, *Studii și evocări*, programată a apărea anul acesta la Editura Cartea Românească. Sînt pe cale de a încheia pregătirea pentru tipar, la Editura Minerva, a unui volum de *Corespondență românească inedită din arhivele vieneze*. Lucrez la o nouă ediție, mult amplificată, a *Clasicismului românesc*, apărută cu trei ani în urmă și la *Clasicism și romantism*, al doilea volum. Atît deocamdată. Un studiu despre un ziarișt? E posibil. În monografiile dedicate lui Ghica, Bolintineanu și Odobescu m-am ocupat, în capitole speciale, despre activitatea ca ziariști a acestor scriitori. Recent, am scris un studiu dezvoltat despre un foarte talentat ziarișt, de limbă franceză însă, mare filo-român, care a condus ziare la București și a scris sute de articole străbătute de o mare iubire pentru poporul și pămîntul românesc. E vorba de Ulysse de Marsillac.

— **Vă simțiți apropiat de lumea presei? Ați putea să-mi spuneți ce fel de ziariști contemporani vă plac?**

— Citesc cu plăcere și constant presa, articole, reportaje scrise cu talent de ziariști al căror nume apare mai frecvent în presa cotidiană. Ce ziariști îmi plac? Urmăresc cu interes acei ziariști preocupăți a descifra în întîmplările cotidiene, aparent efemere, semnificații mai profund umane. Îmi place și intransigența polemică a unora și înclinația uneori spre poezie și poematice a altora, și dacă se întîmplă ca aceste calități să se îngemăneze într-o singură persoană o urmăresc cu cel mai mare interes.

Foto: A. ROSENTHAL „Trei sub o umbrelă”

„Victoria!“ Un titlu ca un strigăt de triumf, titlul unui ziar de după Eliberare.

Un antrefileu din pagina întâi îl motivează astfel: „Cînd pretutindeni în largul lumii, după cinci ani de măceluri și de teroare sub călcîiul hitlerismului, popoarele întrevăd triumful libertății, al drepturilor și demnității omenești; cînd idealul democratic nu mai este un vis irealizabil și dreptul națiunilor, mari și mici, de a se guverna ele însele se apropie de realizare; cînd crîncena epocă de exploatare a omului de către om pare în sfîrșit să începe să apună și o nouă eră de înfrățire între națiuni și între oameni mijeste în zare răsăritul... Am crezut că nici un titlu nu s-ar potrivi mai bine decît „Victoria“. Director: N. D. Cocea. Primul său articol: „Panica lor“ (nr. 1 din 20 octombrie 1944) evocă pe strălucitul pamfletar care știa că se apropia ziua cînd toți reacționarii ghiftuiți vor căuta un ascunziș față de minia poporului victorios. La acel prim număr cu titlu de trîmbiță, au scris: „prințul roșu“ Scarlat Callimachi, poezii Boureanu și Jebeleanu, George Ivașcu și alții. Prof. dr. C. I. Parhon a publicat un articol despre datoria intelectualilor. Academicianul Parhon scria: „Ridicarea tuturor popoarelor împotriva fascismului cotropitor, apropiata zdrobire a Germaniei hitleriste de către forțele Națiunilor Unite, la care s-a alăturat și poporul român, demonstrează că totdeauna victoria rămîne de partea celor ce luptă pentru libertate și democrație“. „Datoria intelectualilor e să meargă în fruntea celor ce lucrează pentru societatea de mîine și alături de muncitorii de toate categoriile“.

Chemarea savantului marxist, C. I. Parhon, emoționa pe luptătorii *lumii noi*. Nu numai atunci, ci și în zilele noastre, această chemare, adînc gîndită și avîntată stîrnește entuziasm.

Să nu se creadă că autorul acestor rînduri amintește de *Victoria* numai pentru că e vorba de un ziar cu un titlu ca o flacără, care a apărut în octombrie 1944. Primul motiv este acesta: în primul număr al ziarului a semnat un articol, recent dispărutul poet și publicist — Cicerone Theodorescu, articol intitulat „De ce să fiu arestat?“. Îl cunoaștem de mult pe acest fiu de muncitor, poet avantgardist și cetățean care și-a ales un loc în prima linie: *combatant comunist*. Chiar în cel dintîi articol, scris de acest militant de elită al clasei muncitoare, el reproducea, în titlu, întrebarea „angelică“ a tuturor aceluia care au chinuit pe muncitori și țărani, i-au exploatat pînă la sînge, i-au asuprit, i-au îndoliat, i-au însîngerat și pe atîția i-au ucis: „De ce să fiu arestat?“. Poetul-cetățean, cu privirea lui adîncă și sinceră se mira de întrebare. Și lăsa ca viața cea nouă, să judece și să răspundă. Încă înainte de Eliberare îi întîlneai scrișul în presa militantă, antifascistă, infierînd pînă-n adînc racilele orînduirii bazată pe exploatare. Avea o privire scormonitoare, căutînd, descoperînd, făcînd minuțioase analize. După Eliberare a mers pe același drum care avea rădăcini adînci în viața lui și a înaintașilor săi. Să nu uităm: era fiu de muncitor.

Dar respect memoria lui Cicerone Theodorescu nu pentru că era fiu de muncitor, chiar și al aceluia tată care și-a pierdut luminile ochilor muncind

în condiții neomenești. Ci pentru că scrisul fiului, poet și cetățean, are caracter de interogatoriu luat unei societăți care începea să se năruie. Nu se putea ca în scrisul lui de publicist — tocmai pentru că era fiu de muncitor — să nu pătrundă, clocotitoare, *ura clasei* obidite, exploatare din care provenea, și să domine la el spiritualitatea, adesea ironia fiului cult, ce știa că societatea din trecut era, în primul rînd, ea marele vinovat ca și mai marii ei.

„Sărbătorile nu au fost ușoare“ — scria Cicerone sub titlul: „Nu cu „bune intenții“ ci cu fapte!“ (3 ianuarie 1945). „Problema aprovizionării îndeosebi a apăsat funcționăria, muncitorimea, masele largi, care dacă n-au mijloace au în schimb ochi să vadă și mințe să judece toate elementele de comparație din preajmă“. Cicerone Theodorescu, fiu de muncitor, călăuzit de ideologia marxist-leninistă, cunoscător îndeaproape al suferințelor, al lipsurilor din casa omului de altădată, scria la început de ev nou: „Suferința proprie, propriile lipsuri, devin întotdeauna insuportabile cînd belșugul și fericirea altora își etalează o prezență indecentă, agresivă, insultătoare“. Și protesta în numele noului regim, care începea să-și desfacă petalele. „Au fost grele zilele de sărbători. Să ușurăm povara zilelor de muncă“.

Făcînd comparație între doi oameni politici de altădată, Cicerone trase următoarea concluzie: „Dar poporul altceva așteaptă de la 23 August încoace. Altceva decît polemici, divergențe, directive, care se bat cap în cap și pertractări care agită la sporirea confuziei generale. Poporul așteaptă fapte“ (4 noiembrie 1945).

Ostaș în slujba poporului, comunist în prima linie, era de așteptat ca poetul, fiu de muncitor, să se gîndească mai întîi la patria tuturor celor ce muncesc. Războiul fascist ruinase țara. Cetățeanul conștient nu trebuia să spună că mai întîi trebuie să-și repare casa proprie în care ploua, deoarece, ca sinistral, a întîrziat să și-o repare. Omul muncii trebuia să se gîndească mai întîi la „casa care ne adăpostește cum poate, pe toți: a țării. La reparațiile trebuitoare acesteia ar fi timpul să ne gîndim“ (11 noiembrie 1944).

La împlinirea celui de al 30-lea an de cînd scria astfel, el nu se mai află în viață, ca și cum viața lui ar fi avut un termen: pînă să vadă cum piere tot ce însemna trecutul negru pentru cei mulți și obidiți, să vadă și să cînte viața nouă care se făurește azi pentru libertatea, fericirea și prosperitatea întregului popor.

Am căutat și am găsit printre cărțile mele, volumul lui Vl. Maiacovski: „În gura mare“, versuri traduse în românește, de plecatul dintre noi, Cicerone Theodorescu, în cuvinte-flacără revoluționară, ritm și rimă de combatant comunist. Am răsfoit foile plachetei din 1947, foi înalte cît înălțimea talentului autorilor și m-am oprit la versurile de amintire melancolică pentru cei de vîrsta mea:

*Ca unul toți, cînd se umplea înaltul
de steagul roșu filfîindu-și faldul
noi am pornit spre anii de munci-amare
spre zile de-ntunerice și fără-ndestulare.*

*Cu cărțile lui Marx, spre soare deschideam
și-obloanele-nfundate din fereastră...
Dar chiar fără-a cetii, știam
lingă cine luptăm,
care-i tabăra noastră.*

REPORTAJUL*

ÎN PAGINILE REVISTEI „LUMEA“

RODICA GEORGESCU

Înainte de a prezenta câteva considerațiuni pe marginea reportajului cuprins în paginile revistei „Lumea“, ar trebui să fixăm locul și rolul acestei publicații în cadrul presei românești contemporane. Ni se pare un lucru firesc întrucât numai astfel putem contura specificul acestui gen gazetăresc pentru o revistă având un profil riguros precizat.

Intrată relativ recent în arena publicisticii naționale, „Lumea“ — care a împlinit în toamna anului trecut zece ani de la înființare — a apărut ca răspuns al unei necesități obiective, s-a născut în momentul în care partidul a pus în fața presei, cu mai multă hotărâre — mă refer în mod deosebit la perioada cuprinsă de la Congresul al X-lea — sarcina de a-și îmbunătăți activitatea, de a reflecta mai operativ și multilateral politica internă și externă a partidului și statului nostru. Parte componentă, acționând ca o expresie a particularului în domeniul general al presei românești, revistei „Lumea“ i s-au creat, față de restul publicațiilor, posibilități suplimentare de a evidenția resorturile adânci ale politicii externe a României socialiste, mari comandamente care stau la baza activității internaționale, obiectivele și principiile călăuzitoare ale acesteia, determinările reciproce dintre politica internă și externă, pozițiile partidului în raport cu problemele majore ale vieții internaționale actuale, contribuția țării noastre la instaurarea unui climat de pace și colaborare în lume. Date fiind bogatele posibilități propagandistice oferite de problematica vieții internaționale actuale, „Lumea“ a fost chemată să-și sporească aportul în a explica de pe pozițiile partidului nostru aspectele fundamentale ale dezvoltării lumii contemporane, să fie un interpret responsabil al punctului de vedere românesc în aceste probleme. În această optică, menirea ei este de a fi atât un „expert“ al informației internaționale, dar mai ales un „specialist“ al interpretării fenomenului internațional în consens cu sarcinile generale — ideologice și de propagandă — ce stau în fața activului de partid și de stat. Din acest punct de vedere, de-a lungul activității sale, revista „Lumea“ s-a aflat în situația privilegiată de a beneficia de un riguros și amplu program ideologic care

i-a jalonat o evoluție rodnică. Program ce configurează problematica multilaterală și complexă a actualei etape de dezvoltare a societății noastre, lărgeste și concretizează sfera procedurilor de abordare analitică a realității, pînă la a enunța noi unghiuri de investigație publicistică pe măsura înaltelor exigențe manifestate de cititori.

Direcțiile fundamentale spre care presa este chemată să-și concentreze atenția, au fost trasate de Congresul al X-lea, de Plenara din 3—5 noiembrie 1971, ca și de Conferința Națională din vara anului 1972. Indicațiile formulate prin care se subliniază necesitatea de a se acorda în întreaga activitate politico-ideologică „o atenție deosebită educării maselor largi populare în spiritul internaționalismului, al principiilor politicii externe a partidului și statului nostru, făcînd din fiecare comunist și cetățean un militant activ pentru înfăptuirea acestei politici, pentru dezvoltarea colaborării și prieteniei cu toate popoarele, pentru cauza păcii în lume“, dobîndesc profunde semnificații pentru revista „Lumea“. Referindu-se la sarcinile concrete ce revin presei în domeniul problemelor internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu reliefa cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scînteia“: „...Presa trebuie să contighe și în viitor, cu consecvență, să facă cunoscute principiile politicii externe a Partidului Comunist Român și a guvernului țării. Dezvoltînd tradițiile sale internaționale, presa noastră trebuie să-și aducă contribuția la întărirea prieteniei și colaborării cu țările socialiste, a solidarității cu partidele comuniste și cu celelalte detașamente ale mișcării muncitorești, revoluționare și progresiste în întreaga lume, la promovarea principiilor coexistenței pașnice între țări cu orînduirii sociale diferite, la eforturile întregii țări consacrate îmbunătățirii atmosferei internaționale, cauzei socialismului și păcii.

Este necesar ca publicațiile noastre centrale și locale să trateze mai aprofundat probleme ale vieții internaționale, informînd opinia publică asupra schimbărilor, ce apar în lume, în dezvoltarea socială contemporană, în raportul de forțe mondial, asupra problemelor noi ivite în mișcarea comunistă și muncitorească, în lupta pentru progres și pace. Presa trebuie să explice — de pe pozițiile politicii par-

tidului nostru — sensul faptelor și evenimentelor noi, ajutînd cititorii să aibă o viziune clară, obiectivă, asupra proceselor social-politice caracteristice epocii noastre. Totodată, presa noastră trebuie să promoveze cu consecvență în coloanele sale principiile relațiilor dintre state pentru care militează partidul și guvernul nostru, ca și alte forțe înaintate ale lumii — principiile egalității dintre națiuni, ale respectului independenței și suveranității interne și avantajului reciproc — de care depinde azi instaurarea păcii, preîntîmpinarea unui nou război. Ziarele din țara noastră trebuie să-și aducă contribuția activă la eforturile pentru înfăptuirea securității europene, pentru lichidarea focarelor de neîncredere de pe alte continente, la dezvoltarea înțelegerii și colaborării între toate popoarele“. Este de la sine înțeles că natura acestor sarcini a reclamat și reclamă un efort susținut din partea colectivului redacțional al „Lumii“, care s-a străduit să înarmeze cititorul român cu un instrument mai fin de cunoaștere și evaluare obiectivă a dinamicii realității internaționale prin modalități aflate mai puțin la îndemîna altor publicații.

Înființarea și activitatea revistei „Lumea“ sint legate și de un fenomen, îndeobște ușor de sesizat în vremea prezentă — interesul, am putea spune pasiunea, celor mai largi categorii sociale pentru tot ce este legat de domeniul vieții politice, economice, culturale și științifice mondiale. Pentru a prelua afirmația lui J. R. Platt, setea de informație a devenit una din nevoile vitale ale omului contemporan. alături de aer, apă, hrană și adăpost. Fantastica explozie a mijloacelor de comunicare în masă face ca azi, mai mult ca oricînd, un eveniment să se repercuteze pretutindeni. Aceasta determină o dezvoltare a cunoașterii și, implicit, a solidarității umane. Factorul fundamental de ordin social-politic, care dă puterice temeiuri interesului publicului față de ce se întîmplă pe toate meridianele globului, este afirmarea mereu mai limpede a sentimentului participării maselor la soluționarea problemelor internaționale cardinale. Totodată, curiozității legitime a omului contemporan, aflat într-o tot mai desăvîrșită stăpînire a mijloacelor tehnicii celei mai rapide de detectare și difuzare a informației, i se adaugă nevoia, la fel de firească, de a i se sublinia semnificațiile diferitelor eve-

* Lucrare de absolvire a Cursului post-universitar al Facultății de Ziaristică a Academiei „Ștefan Gheorghiu“.

nimente externe. Desprindem, de aici, misiunea politică și formativă a unei publicații de genul revistei „Lumea“ aceea de a ghida cititorul pe cele mai adecvate și autentice căi de înțelegere a unei complexe lumi internaționale. Este misiunea de integrare și orientare a individului social în contemporaneitate, de a-i apropia faptul semnificativ, exterior posibilităților sale imediate de percepere și participare directă. În acest sens, revista „Lumea“ se străduiește să răspundă și să corespundă acestor multiple și mereu mai solicitate nevoi.

Experiența ilustrează că, pe măsură ce sursele de informare se diversifică, se specializează, interesul acestora nu scade, ci dimpotrivă se accentuează, devine mai complex și mai profund, cere o tot mai completă prezentare a faptului internațional cu toate conexiunile și implicațiile sale. Nu lipsită de interes ni se pare situația perceptibilă azi în majoritatea țărilor: schimbarea raportului dintre cotidiene și periodice. Dacă până nu demult, principala formă a presei tipărite era cotidianul, acum o pondere tot mai mare ca tiraj, ca pătrundere înregistrează publicațiile periodice, specializate, axate pe diferite centre de interes. Specialiștii explică fenomenul prin aceea că periodicele oferă cititorului elementul de sinteză și comentariu pe care cotidianul, radio-ul sau televiziunea îl dau în mai mică măsură. Deși nu dispunem de date exacte, considerăm că fenomenul — dat fiind generalitatea lui — este sesizabil și în țara noastră. Aici poate interveni însă și un handicap. Și, pentru a ne referi expres la revista „Lumea“, nu spunem o noutate când constatăm că tocmai datorită periodicității sale, publicația de regulă rămâne în urma evenimentului extern, despre care cititorul a putut afla din alte surse. De aceea, tratarea faptului internațional ridică unele întrebări: în ce măsură comunică un plus de date sau în ce măsură publicația reușește să prezinte o informație externă într-un înveliș proaspăt? În esență, a reușit să găsească formule potrivite pentru prezentarea problemelor externe ținând seama de profil? Și aici mi-aș îngădui să afirm că revista „Lumea“ poate, în linii mari, să dea un răspuns pozitiv acestor întrebări. Iar una din modalitățile, din formele publicistice specifice de care s-a servit pentru a răspunde menirii sale a fost cultivarea aceluși gen ce se numește — reportaj. Deși în vremea din urmă genul acesta a devenit mai frecvent în ziarele noastre, despre revista „Lumea“ se poate spune că l-a menținut și întreținut cu consecvență și, de ce nu am recunoaște, cu succese notabile. Într-adevăr, a intrat în practica acestei reviste să ofere, săptămânal, cititorilor săi două pagini sub genericul „Reportaj pe glob“, gen cerut și citit și, credem, unul din cele mai potrivite pentru dezvoltarea unei realități atât de dinamice. Constituie acesta unul din motivele pentru care reprobăm situația intervenită la un moment dat când, lucru greu de explicat, aceste pagini și-au sîstat apariția sistematică, situație care, din fericitare, a fost remediată începînd cu sfîrșitul anului trecut.

Demersul de a răspunde la întrebarea „Ce este reportajul?“, deci de a da o definiție exactă, întîmpină reale dificultăți. De-a lungul prodi-gioasei sale cariere, reportajul a suscitât atîtea discuții, a suferit atîtea

dilatări și restrîngerii, încît definițiile ce i se dau, categoriile în care a fost compartimentat se pot număra cu zecile, fără să se fi ajuns la o concluzie definitivă. Să apelăm mai întîi la definiții de tip dicționar: „articol de ziar cuprinzînd relatarea unui fapt, descrierea unui loc etc., pe baza unor informații culese la fața locului“ (Dicționarul limbii române moderne); „Rolul reportajului în coloanele ziarului este de a informa. Adesea reportajele au un caracter indiscret“ („Larousse“); „...ceva care oferă informații, o relatare sau declarație amănunțită“ („Webster“); „Reportajul este un gen al activității literare și al operei literare creată de reporter; într-un sens mai larg, un gen al prozei în cea mai bună accepție a cuvîntului, de obicei un foileton, un articol de ziar sau o coloană de ziar unde este vorba de o noutate interesantă sau care atrage atenția asupra acestei noutăți“ (Dicționarul enciclopedic al lui Masaryk — 1937). Definiții academice și limitate (reportajul este o informație mai amplă, mai detaliată), sau chiar inexacte, deoarece reduce funcția lui la a relata (într-un mod expozitiv evenimentele), cînd de fapt, dintotdeauna, a avut o funcție comentativă, interpretativă.

Din bibliografia consultată am reținut o serie de încercări de teoretizare ale unor practicieni ai genului, autohtoni sau de pe alte meridiane, în strădania de a depista notele lui definitorii: „Reportajul, modalitate mobilă de explorare, investighează realitatea în devenire, cu aviditatea de a descoperi tot ceea ce este nou și inedit, «necunoscutul»“ (Vasile Nicorovici); „Ce este reportajul? O descoperire a faptului de viață autentic, actual, interesant, semnificativ, emoționant“ (Victor Vântu); „Reportajul nu este o copie vulgarizatoare, simplificatoare a realității, ci este expresia efortului de prospectare a vieții de către un autor conștient că are de comunicat semenilor săi fapte semnificative pentru timpul pe care-l trăiește, că numai asemenea fapte pot deveni un document pentru prezent și pentru viitor“ (Nicolae Dragoș); „Reporterul este un ziarist trimis la locul unui eveniment... Martor la eveniment, el va trebui să-i transforme pe cititorii sau ascultătorii săi în spectatori indirecti. Aceasta înseamnă că misiunea sa permanentă este dublă. El trebuie să se informeze și să înțeleagă pentru a informa și pentru a se face înțeles“ (Philippe Gaillard). Deși cuprind elemente inerente ale genului ca, de pildă, arta selecției evenimentelor, prezentarea lor în devenire pentru evidențierea noului, prezența reporterului la fața locului, aceste definiții ni se par totuși incomplete. Mai cuprinzătoare considerăm părerea aparținînd lui Victor Dănculescu: „Este cel mai complex mijloc de informare, capabil să realizeze în linii esențiale prezentarea amănunțită, concretă și succesivă a unui eveniment, a unui fapt sau fenomen de viață filtrate prin personalitatea autorului“.

Varietatea definițiilor, evidentă chiar și numai din enumerările de mai sus, rezidă în primul rînd din extrema diversitate sub care ni se înfățișează acest gen. De aici și încercările de clasificare: după formă (reportaj-informativ, reportaj-eseu, reportaj-epic sau liric, reportaj-monografic, reportaj de evocare, reportaj-portret etc.) sau după conținut după aria tematică (re-

portaj-economic, reportaj-agrar, reportaj-industrial, reportaj pe teme externe etc.). Cele mai aprinse discuții s-au dus în jurul „reportajului literar“. În loc să se definească genul în raport cu viața și cu cititorul, pornindu-se de la funcția de cunoaștere a realității, de la rostul său primordial de a fi un document viu, autentic, seismograf al actualității. După părerea noastră nu există un reportaj literar și un reportaj gazetăresc. Există doar reportaje bune sau proaste. Orice exemple am mai nota, lărgind lista enumerărilor teoretice cuprinzînd nenumărate alte cerințe ale genului, ar fi credem imposibil din atîtea aprecieri să delimităm o definiție corectă, precisă și operațională. Chiar dacă riscăm să șocăm pe unii teoreticieni ai presei, nu credem că este util să stabilim legi, canoane foarte riguroase și obligatorii pentru genul reportaj. Subscriem, în ce ne privește, opiniei lui Paul Anghel care mărturisește: „Nu încerc să-l definesc. Reportajul este un gen care abia se definește, chiar dacă modele ilustre au creat cîteva repere și cîteva exigențe-prejudecăți. Proiectînd existența, lumea, prin filtrul unei sensibilități personale, reporterul (ca orice scriitor) își alege modalitatea optimă de exprimare, făurînd dacă e cazul, specii noi în cadrul acestui gen, impunînd uneori modele, inimitabile ca orice modele“. Fără îndoială că și în ziaristică, ca și în literatură, există genuri și specii diferite, care se ghidează după niște reguli și procedee caracteristice, dar delimitarea lor foarte strictă, îngrădirea lor în parametri imuabili ar duce, în practică, la îngustarea posibilităților publicistice, la îngreunarea căutărilor creatoare. „Tendința de a decide definitiv — remarcă George Călinescu într-o „Cronică a optimistului“ —, de a impune unui proces de creație, în anumite limite, mai redus sau foarte dezvoltat, un șablon este de natură a naște confuzii și mai mari“.

Din experiența proprie, mărturisim că niciodată, aflîndu-ne în situația de a scrie un reportaj, nu ne-am pus problema de a confrunta ceea ce aveam de scris cu definiția teoretică a genului. De altfel, cred că nici un gazetar nu se gîndește la limitele genului, ci la găsirea celor mai frumoase tonalități, a celor mai potrivite cuvinte, a celor mai indicate forme pentru a transpune în scris ceea ce au de spus.

Ar fi, de asemenea, greșit să se împartă genurile în funcție de ziar, de tipul publicației. Nota distinctivă a reportajului cultivat în paginile revistei „Lumea“, de pildă, este dată doar de conținutul lui tematic, de aria lui de investigație.

Pornind de la aceste considerațiuni, și fără a ne ambiționa în a emite o definiție proprie mulțumitoare, considerăm utilă examinarea mai concretă a unora din trăsăturile caracteristice, din cerințele generale ale reportajului, cu adresă directă la cel cuprins în coloanele revistei „Lumea“.

Dintre toate genurile presei moderne, reportajul înglobează cel mai mare număr de modalități, permițînd reflectarea realității în accepția largă a cuvîntului, de la faptul divers pînă la evenimentul susceptibil să devină decisiv, să rămînă în istorie. Acest gen se afirmă permanent drept unul din mijloacele cele mai accesibile și eficiente de cunoaștere a realității — realitatea umană în evoluția sa complexă

spre progres, în istoria sa cotidiană, dar mai ales în orele hotărâtoare ale istoriei. Dat fiind acest lucru, reportajul, în mod necesar, avea să pătrundă tot mai hotărât, avea să-și croiască un drum tot mai larg în presa cotidiană și periodică.

Interesul particular manifestat de gazetarii noștri față de acest gen își are originea în însăși tradiția ziaristicii românești. Nu vom insista asupra faptului că unul dintre primii europeni — după celebrul Marco Polo — care a adus din China un „Jurnal de călătorie“ a fost românul Nicolae Milescu spătarul și nici asupra faptului că, la începutul secolului trecut, Dinicu Golescu, — socotit „părintele reportajului românesc“ — sublinia în notele sale de drum însemnătatea călătoriilor pentru lărgirea orizontului cunoștințelor, menite a sluji progresul economic și social. Este continuarea cu succes a unei frumoase tradiții numărând printre înaintași pe un Ion Ghica, Vlahuță ori Calistrat Ho-gaș și încununată cu specialității de mare artă ca Geo Bogza, George Călinescu, Mihail Ralea care au dat reportajului acolada de gen publicistic vital pentru publicațiile secolului nostru, scoțindu-l de sub semnul jurnalului de călătorii al literaților, înclinați mai degrabă spre contemplare. Titus Popovici, Dumitru Popescu, Ioan Grigorescu, Octavian Paler, Pop Simion sînt, de asemenea, câteva nume de talenți „scriitori de reportaje“, știind că am omis altele.

Cînd vorbim despre „reportaj“ ne referim la o manieră specifică de culegere a informațiilor, la o modalitate specifică de relatare și interpretare a faptelor și evenimentelor: unghiul de vedere din care sînt privite, selectate și comentate impresiile și părerile celui ce le transpune pe hîrtie impune în mod obligatoriu prezența nemijlocită a autorului la fața locului. Aceasta dă reportajului calitatea de relatare a unui martor ocular. În nici un caz nu ni-l putem reprezenta pe reporter ca pe un funcționar, fie el chiar modern, dotat cu toate ustensiile biroului perfect echipat, investigînd din turnul său de observație pulsul realității prin mesajele teleimprimatoarelor, ale aparatelor telefonice, prin semnele buletinelor de presă. Poate că de aceea, în mai mare măsură decît în oricare alt gen gazetăresc, aici intervine așa-numita „personalizare a informației“—informația se dezbară de anonim. Ziaristul devine un element constitutiv al evenimentului, participant la el. Mai mult, personalitatea reportajului se confundă cu personalitatea autorului.

La baza oricărui gen publicistic, deci și a reportajului, stă informația. În cazul în speță însă, informația este înțeleasă ca suma datelor și faptelor capabile să prezinte multilateral, în toată complexitatea și evoluția sa un eveniment. Conținutul reportajului este alcătuit, totodată, din evenimente semnificative, încadrate în contextul lor, determinante în adîncime, deci care au repercusiuni ample și durabile. Reportajul nu trebuie să fotografieze fenomenele, să le înșire ca mărgelele pe fir, ci să dezvăluie sensul și conținutul lor. Merită, în această privință, să amintim observația atît de importantă făcută de V. I. Lenin: „Faptele dacă le luăm în ansamblul lor, în legăturile dintre ele, sînt nu numai o chestiune «încăpățînată», dar și indiscutabil demonstrativă. Faptele mici, atunci cînd nu sînt luate în an-

samblu, luate fără legătură, disperate și arbitrare, nu sînt decît o jucărie sau ceva și mai rău“.

Dacă însă selecția s-ar face ținînd cont de acest criteriu — semnificația —, majoritatea ziarelor din lume ar semăna între ele. Cînd vorbim despre trăsăturile fundamentale ale ziaristului, avem în vedere nu numai funcția de interpret și comentator ci, înainte de toate, — așa cum remarca un confrate — aceea de „slujbaş credincios și onest al societății, un posesor talentat al celui mai generos și subtil instrument de a da expresie intereselor generale ale națiunii“. Este o trăsătură proprie presei noastre în general, dar în domeniul internațional implicațiile ei politice și sociale capătă o pondere hotărîtoare.

Ziaristii scriu pentru un anumit public, cu anumite caracteristici — naționale, social-politice, spirituale — deci cu centre de interes particulare, deosebite de cele ale publicului dintr-o altă țară. Este cunoscut că, în ansamblul vieții noastre sociale, în opera de formare a unei înalte conștiințe socialiste, presa înfăptuiește o dublă funcție: informativă și formativă. Interdependența acestora nu poate fi contestată, la fel cum nu poate fi tăgăduit rolul jucat de „reportaj“ în realizarea acestei duble funcții. Dintr-o asemenea optică trebuie privită înalta responsabilitate a reportajului pe teme externe ca factor de apropiere și înțelegere între popoare. Menirea lui este nu numai de a lărgi un univers de cunoștințe, ci și de a aprofunda înțelegerea faptului internațional. El trebuie să răspundă interesului crescînd manifestat de cititorul român pentru felul cum se dezvoltă alte țări și popoare, pentru preocupările și experiențele lor, pentru valorile lor materiale și spirituale. Prin ceea ce îi oferă cititorului, reportajul pe teme externe îl ajută în opțiunea sa, îl îndrumă în căutarea celor mai adecvate și autentice căi de înțelegere a unei atît de complexe și dinamice lumi contemporane. Numai în măsura în care contribuie la înlăturarea neîncrederei, la statornicirea unei atmosfere de comprehensiune mutuală, reportajul își poate îndeplini misiunea, poate atinge gradul maxim de răspîndire și receptare. Orice confuzie sau eroare în acest sens, nerespectarea spiritului principiilor care animă politica internațională promovată de partidul și statul nostru, duc la viciera gravă a mesajului reportajului.

Intr-un asemenea context apare ca obligatorie necesitatea respectării rigorilor impuse de tactica și strategia politică, de interesele internaționale, fie de moment sau de perspectivă, ale statului. Atît în alegerea tematicii reportajului, cît și a interpretării trebuie să se aibă permanent în vedere stadiul și evoluția relațiilor externe ale țării, știut fiind că presa este urmărită și analizată peste hotare ca indicii suplimentare ale orientării internaționale românești, iar o eroare sau neglijență pe această linie poate să afecteze, într-un fel sau altul, mersul relațiilor externe ale țării. Aceasta nu presupune însă o abdicare de la misiunea sa principală de propagandist și informator al publicului, o denaturare a realității. Experiența arată că, nu arareori, dintr-un exces de „prudență“, reportajele — îndeosebi cele din țările socialiste prietene — cad în păcatul absolutizării aspectului pozitiv al fenomenelor. Reprezintă

aceasta cel puțin o denaturare a adevărului, o prezentare artificială a vieții. (Vom reveni asupra acestei probleme). De multe ori o atare situație izvorăște din comoditate și lipsa de curaj și responsabilitate a autorului, inhibat de consecințele posibile ale actului de selecție și interpretare. Evitarea ei presupune un singur lucru: cunoașterea temeinică și amănunțită a politicii externe a țării, a principiilor sale călăuzitoare.

Altă nevoie căreia reportajul trebuie să-i răspundă este aceea de actualitate. Ea apare ca deosebit de clară atunci cînd este practică, atunci cînd faptele relatate vor provoca reacții imediate printre cititori (publicarea de pildă a unui sau mai multor reportaje despre Italia în ajunul vizitei șefului statului român în această țară). Acestei nevoi i se asociază o nevoie intelectuală de actualitate, ea constituind un aspect al sentimentului modern de solidaritate universală. Nevoia de actualitate este atît de mare încît se aplică și la fenomenele de interes permanent, la tot ceea ce cere cititorul de la ziarul său chiar dacă acest lucru nu este legat de un eveniment precis. Este vorba de subiecte la ordinea zilei, dar situate undeva la marginea noutăților de o actualitate arzătoare. (Un reportaj despre Iordania, ca cel publicat în nr. 23/1973 va stîrni oricînd interes în rîndul publicului nostru).

Reflectînd activitatea socială, politică, economică, în etapele dezvoltării ei, căutînd să înfățișeze faptele în toată profunzimea lor, prin evidențierea noului, a tot ceea ce tinde spre progres, să dezvăluie legitățile conform cărora aceste fapte apar și se dezvoltă, reportajul relatează lucrurile în așa fel încît cititorul să primească exact ce solicită: informații actuale, complete, interesante, și bine interpretate. Pentru acest lucru el trebuie să aibă în mod evident o calitate esențială — fidelitatea. Dar, după cum foarte sugestiv arată Philippe Gaillard, această fidelitate diferă foarte mult de ceea ce se așteaptă, de pildă, de la un grefier, căruia i se cere să înregistreze ca o mașină. „Reporterul are cu totul altă sarcină. Relatarea sa trebuie să sublinieze importanța relativă a diferitelor elemente. El alege și ierarhizează, el dă dovadă de discernămint. El nu se mulțumește cu ceea ce vede și cu ceea ce aude în mod pasiv. În funcție de ceea ce se desfășoară sub ochii săi și de contextul evenimentului — pe care trebuie să-l cunoască — el caută faptele secundare, studiază reacțiile, îi interoghează pe actori și pe ceilalți spectatori. El este un martor activ“.

Strîns legată de această calitate ni se pare a fi obiectivitatea, corectitudinea. Reporterul nu trebuie să uite nici un moment misiunea sa de a fi un slujitor fidel al faptului real. Dar să nu cadă în păcatul axării reportajului său numai pe date și cifre, pe declarații, fie ele chiar culese la fața locului, tentat de a prezenta o dare de seamă despre toate realitățile unei țări. Aceasta nu înseamnă, pe de altă parte, să se treacă în extremitatea opusă și să se realizeze un așa-numit „reportaj impresionist“, împregnat doar de impresii personale, etalate și analizate pe toate fațetele. Aici intervine măiestria reporterului.

Reportajul nu este nici o activitate de simplă înregistrare, de pînere cap la cap a unor fapte și date obiective și nici un divertisment artistic. Este

o operă de selecție a faptelor, de interpretare a lor izvoară din analiza făcută cu obiectivitate a procesului de dezvoltare, din analiza înlănțuirii faptelor, combinată cu marele dar de a ști să le dai viață, de a ști să le depistezi particularitățile și să le faci prezente ființa. Numai astfel se imprimă reportajului un țel, un sens care vor ajunge la cititor. Dacă descrierea — relatarea — este bine făcută, ea trebuie să conducă pe cititor să simtă el însuși impresiile care l-ar fi pătruns dacă ar fi fost martor la evenimentele. Cel mai bun reportaj este cel care nu-i oferă raționamentul mijlociu gata făcut, sinteza mijlocie, ci care-l ghidează pe cât de discret pe atât de ferm să facă această sinteză printr-o intervenție simplă și personală, pornind de la fapte. Trebuie căutată și găsită acea modalitate prin care să-l faci pe cititor părtaș la pasionanta aventură a descoperirii adevărului, să-i dai senzația că el însuși îl extrage din adâncurile amalgamate ale realității. Doar așa te va crede și te va însoți. Este vorba, deci, de arta de a pune cititorul în temperatura lirică locului, evenimentului, faptului.

Ar fi ideal ca reporterii să aibă și talent literar, dar nu toți îl au. De aceea, apelez la acea calitate de a relata firese lucrurile, de a sesiza farmecul unei expresii, unui dialog, de a avea instinctul limbii române. A scrie reportaj este poate o artă, dar în mod cert este o profesiune. Dintr-o multitudine de imagini, văzute, trăite și filtrate prin luciditatea inteligentă, cultivată și sensibilă a reporterului și apoi creionate viu trebuie să se degaje o impresie de ansamblu, tablouri de mare suflu în care sînt depistate coordonatele definitorii ale unei țări, unui popor, dimensiunile lor specifice. Altfel, chiar dacă fiecare fapt, fiecare element a fost ales pentru interesul, ineditul sau pitorescul lui, dar fără a fi ordonat în funcție de altele și de context, reportajul poate să fie infidel deși componentele sale sînt autentice.

Ce concluzie am putea desprinde din prezentarea acestor trăsături ale reportajului pe teme externe, bineînțeles fără pretenția că le-am fi epuizat? Reportajul este interesant și util dacă, întotdeauna și în toate privințele, merge, în pas cu viața, dacă este actual și obiectiv, dacă în paginile sale tratează probleme esențiale ale dezvoltării popoarelor lumii contemporane, în spiritul principiilor politicii internaționale a partidului și statului, cînd sprijină intens și face propagandă pentru tot ceea ce este nou și înaintat. Reportajul este util dacă exercită o funcție formativă asupra cititorului, dacă îi lărgeste orizontul de cunoștințe dezvoltându-i, în lumina marxism-leninismului, fenomenele și evenimentele lumii contemporane. În sfîrșit, selectînd cu adevărat embrionul noului viabil (și mai puțin făcînd doar un bilanț post-factum), descifrînd și dezvoltînd articulațiile interne (adesea și contradicțiile) unor fenomene, cu fidelitate și concreteță (fără vulgarizare) cu spirit de sinteză (fără banale exegeze), reportajul este interesant dacă folosește toate variatele forme și procedee ale activității gazetărești, dacă știe „să vorbească” cu cititorii săi într-o limbă colorată, atractivă.

Vom încerca, în cele ce urmează, să punctăm pe scurt, cîteva din calitățile, din determinantele social-cul-

turale ale reporterului. (Unele din ele pot fi desprinse din relatarea de pînă acum):

— să fie un om talentat, dar și un om politic, să fie deci posesorul unei solide culturi social-politice. Asocierea acestor trăsături ni se pare absolut obligatorie. Căci nu este suficient să fii „un om de condei”. Munca de observație, selecție și relatare reprezintă o succesiune de acte care implică o voință, o pasiune, dar necesarmente o concepție despre lume. Reporterul este, înainte de toate, un activist de partid (reflectat sintetic în formula lui Lenin: „propagandist, agitator și organizator colectiv”), care apreciază și interpretează fenomenele de pe pozițiile partidului nostru;

— să posede spirit analitic, aptitudine în a discerne esențialul și să nu fie un simplu „factolog” al realității. Reporterul este obligat să studieze cu atenție și să fie în pas cu viața, să învețe să pătrundă esența fenomenelor și faptelor, să depisteze în ele sensul lor politic și social. „E ascultat... reporterul care trăiește în mijlocul fierbinte al faptelor care se află în permanent contact cu viața și vorbește oamenilor despre ea”, spune Geo Bogza;

— să posede un simț acut al noului și al actualității pentru a se putea înscrie într-o tematică majoră, de cel mai stringent interes. El trebuie să fie permanent preocupat de lărgirea ariei de investigație a vieții politice și sociale, prin abordarea unei tematici de idei cât mai variată și îndrăzneță;

— să aibă simț de răspundere pentru cuvîntul scris, probitate profesională. Reporterul trebuie să se pună permanent în slujba căutării adevărului, să fie fidel faptului real, să pornească la drum fără o atitudine preconcepută, fără prejudecăți care ar putea afecta obiectivitatea relatărilor sale. „Prima virtute a meseriei de ziarist este comună profesiunii de cercetare — arată cunoscutul comentator Bechir Ben Yahmed. Ziaristul este un cercetător. Obiectul său de studiu este adevărul. El îl caută nu pentru sine ci pentru alții. De aici — cea de-a doua virtute a meseriei — a servi. Ziaristul se află în slujba adevărului și a cititorilor săi. Ziaristul caută să înțeleagă pentru a explica altora. El este deopotrivă un profesor și un «istoric al imediatului»”;

— să caute ineditul și să evite banalitatea și improvizația. Fantezia nu-i este interzisă — dimpotrivă — dar numai în măsura în care aceasta nu alterează adevărul și exactitatea faptelor.

Există o serie de trăsături specifice, care țin strîns de personalitatea și temperamentul fiecărui ziarist. Acesta își făurește metodele proprii de muncă ce devin cu timpul obișnuințe pentru el. De aceea nu ținem — nici n-am putea — să oferim rețete imuabile. Ceea ce ni se pare însă obligatoriu este îmbinarea a trei calități esențiale: talent + profesionalizare + inițiativă.

Am mai vrea să adăugăm că un reporter modern de politică externă trebuie să fie la curent cu evoluția tuturor fenomenelor vieții internaționale, să aibă o viziune de ansamblu a lumii contemporane, să manipuleze cel puțin două limbi de circulație, să se bazeze pe o cultură solidă și diversă, nu îngustată la o specialitate, să-și întocmească o documentare proprie și un fișier pe probleme și să

mînuiască aparate — de imprimat, fotografiat, dactilografiat etc. În legătură cu problema specializării, menționăm că optăm pentru dobîndirea unei maxime competențe într-un domeniu dat, într-o problemă dată, dar aceasta să nu ducă la o specializare exclusivistă, cantonată pe o suprafață relativ redusă de probleme, căci astfel putem fi ușor depășiți de anvergura marilor și complexe fenomene internaționale.

Spuneam că, în practica sa, reporterul pentru a scrie un reportaj folosește o seamă de procedee; unele obligatorii, altele care sînt determinate de personalitatea respectivului reporter. Putem însă desprinde — în linii mari — o anumită tehnică a scrierii reportajului.

Prima etapă în realizarea unui reportaj este stabilirea temei: fie că reporterul propune tema — procedeu, credem cel mai propice deoarece presupune inițiativă, interes și afinitate, ceea ce în mare parte garantează succesul —, fie că ea îi este propusă. Se poate întîmpla ca pe teren, tema să devină aptă sau nu, sau ca sosit la fața locului reporterul să depisteze subiecte noi, terenul să-i ofere „teme neașteptate”. În oricare din aceste cazuri alegerea temei are o importanță covârșitoare.

O altă fază este cea numită curent — documentarea. Ea constă în investigarea multilaterală și profundă a tuturor surselor care pot oferi date, informații în cadrul temei propuse. S-a scris mult — în special în „Presa noastră” — cu privire la tehnica documentării, astfel încît nu vom insista asupra acestei probleme. Vom menționa că în cazul în speță există o documentare prealabilă (care pornește de la geografie, istorie, economie etc.) care este ulterior completată cu o documentare pe teren. Esențial este ca reporterul să nu plece în călătorie cu materialul prefabricat sau cu prejudecăți, ci să confrunte datele pe care le-a înmagazinat cu realitățile de la fața locului. De aceea, important este ca informațiile (cele strînse în prealabil, dar și cele culese direct în timpul călătoriei) să fie totdeauna meticolos verificate. Totodată, numărul și calitatea lor să fie permanent întreținute și îmbogățite.

În final, intervine faza deosebit de importantă — a redactării. Din multitudinea de note, date, impresii culese, el va alege ceea ce va trebui să rețină. Căci, într-un reportaj, sau chiar mai multe, el nu va putea să înfățișeze un tablou exhaustiv asupra realităților unei țări vizitate. El va alege în funcție de actualitate, de interes, de particularitățile pe care le-a descoperit. Trăvăliul de reportare pare simplu, dar simplitatea lui ascunde răbdarea căutării, rigorile selecției, verificarea scrupuloasă a judecăților de valoare, capacitatea de a sesiza esențialul, de a relata faptele într-o cât mai expresivă formă publicistică.

Ne-am propus ca în cuprinsul lucrării de față să ne oprim mai concret — în lumina celor spuse pînă acum — atît asupra unor reușite ale revistei „Lumea” în cultivarea acestui gen publicistic, dar mai ales asupra unor neajunsuri, fiind conștienți că nu tot ce s-a realizat este perfect și că nu ar mai exista încă goluri.

Afirmăm la început că a intrat în practica revistei de a prezenta cititorilor, în fiecare număr al ei, cîte un reportaj. În cel de-al zecelea an de

la apariție „Lumea“ are deja avantajul unei experiențe de-a lungul căreia s-a cristalizat nu numai un profil distinct al genului — un mod propriu de tratare și prezentare — dar și o echipă, un nucleu de redactori buni cunoscători ai problemelor internaționale. Paralel, o contribuție de seamă în realizarea unor reportaje de calitate au adus-o un număr de colaboratori de prestigiu. Îmi exprimăm, în același timp, regretul că timp de doi ani, începând cu toamna lui 1970, paginile speciale, consacrate reportajului pe glob au încetat să mai fie publicate cu regularitatea cu care era obișnuit cititorul, pentru ca atunci când apărea — cu un indice de repețibilitate foarte inegal — să fie înscris sub genericul „Meridiane“. Ni se pare de prisos a mai sublinia faptul că stabilitatea, respectarea graficelor de apariție a paginilor speciale, rubricilor etc. constituie elemente ale adâncirii profilului publicației și, totodată, garanția unei confruntări de durată cu cerințele, cu preferințele cititorilor. Este cert, de pildă, că „Reportaj la Panmunjon“, apărut în nr. 2/1972, actual și inedit prin subiectul său — evocarea unei vizite în acest punct de pe harta Coreei cu prilejul desfășurării celei de-a 11-a ședințe a convorbirilor preliminare dintre societățile de Cruce Roșie din R.P.D. Coreeană și Coreea de Sud — ar fi fost mult mai bine servit și ar fi captat realmente atenția dacă era paginat la rubrica respectivă.

Cu excepția perioadei sus-amintite putem nota că revista „Lumea“ s-a dovedit foarte generoasă în publicarea reportajului, fenomen explicabil dacă avem în vedere eficacitatea și accesibilitatea acestui gen în cunoașterea diversă a realităților lumii contemporane. Multe dintre ele poartă pecetea calității, atît în ce privește aria tematică abordată cît și ținuta publicistică. Vom cita în sprijinul afirmației doar cîteva exemple dintr-o perioadă relativ scurtă la care ne vom referi, de numai un an de zile.

„De la Aden la Mukeiras“ (nr. 5/1973) — evocare a R.D.P. a Yemenului — reînvie cu un remarcabil simț al exprimării precise și limpezi evenimente și fapte, impune imagini ce ne dezvăluie o lume emoționantă și în mare parte încă necunoscută. Orientat către realitățile majore ale oamenilor pe care-i înțelnește, nu se mulțumește cu evocarea și cu comentariul — dozat în limitele necesare —, nu se mărginește la descrierea și relatarea faptelor, ci le întovărășește cu date istorice, geografice, economice, politice menite să le sublinieze esența, să evidențieze pregnant ideea centrală. Orice sinteză, oricît de restrînsă, se reduce la rezumat dacă nu e însoțită de o idee. Iar ideea care se desprinde din acest reportaj este că omul are libertatea de a-și făuri el însuși istoria și viitorul.

Marea calitate a autorului însemnărilor din trei orașe ale Italiei — Palermo, Agrigento și Monte Cecero (nr. 51/1972) este un temperament viu, pasionat, interesat de tot ce înțelnește în cale. Liric în proză, ce apare deopotrivă sensibil la poezia naturii și arhitecturii. Impresia de simplă relatare și erudiție totodată, de incursiune în istoria culturii universale și reportaj cotidian, absența oricăror stridente vulgarizatoare în prezentarea unor valori ale artei sînt tot aștepta măruri ale unui permanent efort de comunicare cu cititorii.

Spirit de discernămint, talent de a comenta prin intermediul faptelor dovedește și autorul reportajului despre orașul austriac Klagenfurt (nr. 12/1973). Firescul relatării este susținut de utilizarea meșteșugită a dialogului, care uneori înlocuiește comentariul, ca și de inteligența cu care sînt inserate datele privind desfășurarea „Zilelor românești“ la Klagenfurt — însemn al dorinței unei mai bune cunoașteri și statornicirii unor punți ale înțelegerii și prieteniei dintre două țări și popoare.

„Noua veche lume niponă“ (18/1972) : autorul definește încă din titlu conținutul însemnărilor sale, constatînd și consemnînd pe parcurs, cu obiectivitate, o serie de realități care-i justifică următoarea afirmație : „Japonia vrea să fie modernă, păstrîndu-și particularitățile și tradițiile“. Ceea ce ni se pare semnificativ în acest reportaj este păstrarea permanentă a unghiului de vedere al cititorului de la noi. Parcurgîndu-l, vom afla cu interes nu atît cum e Japonia, ci cum e văzută această țară de un român. Sînt înfățișate realități social-economice vii, care-și trăiesc ascuns sau desvăluit contradicțiile, care-și definesc, mai clar sau mai obscur, sensurile dezvoltării. Reportajul tinde spre acest miez al lucrurilor pe care, chiar dacă nu-l atinge în întregime, îl sugerează mereu.

Rod al unei observații fine, rezultat al capacității de a surprinde particularitățile unui popor, reportajul „De la Gent către mare“ (nr. 11/1973) este străbătut de „...ideea permanenței, de puterea morală a vechilor flamanzi de a zidi și dezvolta, împotriva urgiilor istoriei, o cetate, de a se menține între meandrele mănoase ale fluviului și de a dura imaginea vieții lor de zi cu zi...“

Parisul constituie una din cele mai generoase teme gazetărești. Tocmai datorită abundenței la scară mondială a subiectului, vom menționa reportajul „Bătălia pentru Paris“ (nr. 7/1973) pentru prospețimea ochiului reporterului care conferă noutate viziunii, pentru unghiul original din care este privită una din realitățile de actualitate ale orașului, disputa asupra destinului urbanistic al Parisului, dispută ce se desfășoară, în primul rînd, pe terenul economic, social, și politic.

Exemplele pot continua. Considerăm însă mai utilă tentativa de a semnaliza cîteva din neajunsurile reportajelor publicate de revistă în perioada de care ne ocupăm și a sugera unele recomandări.

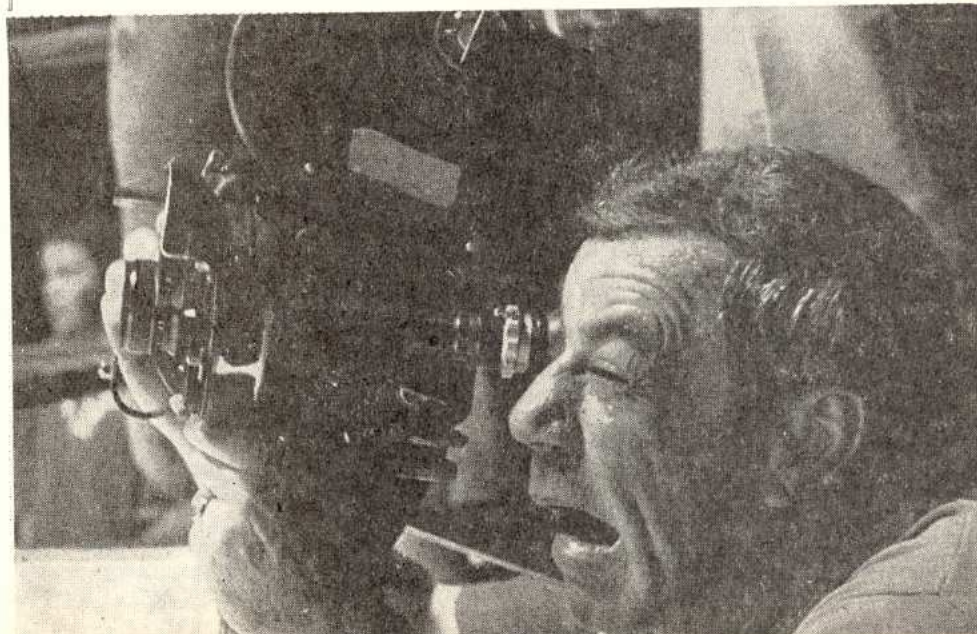
O primă observație ce se impune este că perfecționarea acestei modalități, acestui gen publicistic de reflecție a problemelor internaționale, trebuie întreprinsă în direcția adîncirii de investigare și interpretare a realităților lumii contemporane. Trebuie să recunoaștem că există încă domenii — zone geografice, dar mai cu seamă în ce privește aprofundarea și explicarea sensului faptelor și evenimentelor noi — neacoperite de reportaj. Observăm adesea o disproporție între cantitatea de date și fapte transmise și calitatea lor publicistică. Ne referim, în special, la o uniformizare, la o obsedantă folosire a cîtorva formule rigide. Asistăm, uneori, fie la o inexplicabilă zgîrcenie de informații sau pedalare la elementul „știut“ (vezi „Iran — ritmuri contemporane“ din nr. 3/1973), fie la o supralicitare informațională, fără a dezvălui fațetele inedite ale lucrurilor, fără o interpretare dintr-un unghi surprinzător, îndrăzneț (vezi „Cetăți ale chimiei“ din nr. 37/1972). Ambele modalități au același rezultat — dezinteres, noncomunicare.

S-a ajuns, mai ales în reportajele tratînd realități din țările socialiste, la un „manierism“ ce plafonează supărător dezvoltarea genului. Dacă luăm, de pildă, planul reportajului din Ulan Bator („Metamorfoza unei capitale“ nr. 29/1972) îl putem calca, din păcate, pe o serie de alte însemnări din țările prietene. Cum se prezintă, în esență, un astfel de plan ? Situație geografică a locului vizitat ; date istorice ; cîteva din realizările obținute pe calea construcției socialiste ; date privind relațiile și colaborarea României cu țara respectivă. Nu putem decît să refuzăm semnificația de reportaj unui proces verbal, de altfel serios întocmit. În asemenea cazuri, este necesar să se întreprindă o acțiune perseverentă de ecarisaj al formulărilor ieftine, de evitare a comentariilor naive, a introducerilor și încheierilor stas.

Un fenomen destul de frecvent este maniera absolutizării elementului pozitiv, în reportaje exclusiv pozitive. În versiunea unor autori aceste reportaje

Foto : A. ROSENTHAL

„Ochii și urechile lumii“

prezintă realități în care nici o umbră nu acoperă existența oamenilor și locurilor, reușitele sînt depline (nu este vorba doar de materialele care apar cu prilejul unor vizite importante). Este evident că asemenea ipostaze idilice sînt inexistente și că asemenea reportaje nu au puterea de penetrație și convingere pe care încearcă să le-o atribuie autorii. Aceste situații sînt din capul locului artificiale, căci realitatea, viața nu se prezintă, ca dimensiuni sau ca intensitate, în părți exclusiv pozitive sau alteori negative. Viața demonstrează cu putere că și în societatea socialistă continuă să existe contradicții și să se nască chiar contradicții noi, că și în această orînduire continuă lupta dintre vechi și nou. A te feri să scrii despre aceste lucruri, sau a susține că despre ele nu trebuie să se scrie, ar fi cel puțin o greșeală, dacă nu chiar o violare a adevărului, o prezentare artificială a vieții. Cu atît mai inexplicabil apare acest fenomen în condițiile existenței unui climat — instaurat și perfecționat de Congresul al X-lea; Plenara din noiembrie 1971 și Conferința Națională din vara anului 1972 — propice investigării și descrierii realității în mod deschis, nefestivist. Reportajul trebuie să satisfacă nu numai curiozități de ordin turistic sau cultural, ci și exigențe de înalt ordin ideologic, iar reporterul trebuie să se caracterizeze printr-un permanent spirit de discernămint, de selecție și estimare a valorilor, să oglindească veridicitatea pe care o investighează.

Pe de altă parte, mai există destule reportaje depozitate de orice valențe emoționale. Poți să dispui de date și fapte excelente, să le redactezi cu grijă și, totuși, să faci un material plicticos. Aceasta pentru că nu ai făcut cu adevărat să reînvie aceste fapte. Exclamațiile de entuziasm juvenil, vorbele mari, grandilocvența expresiei, fără ca ea să fie originală, după cum lipsa de încredere în inteligența cititorului, în capacitatea lui de a așeza el singur punctele de suspensie acolo unde ele sînt cerute de logica intimă a textului sînt pericole care se cer, de asemenea, a fi înlăturate. Întîlnim încă paragrafe întregi alcătuite astfel: „Prima întîlnire cu pămîntul coreean a început pentru mine în frumosul oraș Phenian, pe care — simbolic parcă — l-am văzut pentru întîia oară sub razele unui aprins răsărit de soare, cînd negurile se îndepărtau de albia fluviului De-tong-kang, ascunzîndu-se undeva sub zarea muntelui Tesong-san. Și, poate tot simbolic, primul monument pe care l-am întîlnit în acea dimineață în drumul dinspre aeroport a fost vestitul „Cenlima“ — adevărată stemă a Coreei populare — semnificînd, într-un mod original, de autentică inspirație folclorică, avîntul construcției socialiste. Înfățișări multiple ale acestei opere aveam să cunosc străbătînd țara, ascultînd oamenii, văzînd realizările lor...” sau „...Zile și nopți de muncă încordată, la temperaturi înalte. Zile și nopți de totală dăruire. Ri Pion Hun vorbea în modul cel mai firesc, tratînd ca un lucru obișnuit un fapt pe care-l poate caracteriza pe deplin doar un singur cuvînt: eroismul!” („Pornind de la Phenian“ nr. 37/1972).

Cu bună știință nu ne-am oprit asupra unor neglijențe stilistice apărute pentru că, de la bun început, am subliniat nevoia de maximă acuratețe pe care o reclamă acest gen gazetăresc.

DINU HERVIAN

În ziua de 15 martie a încetat din viață Dinu Hervian, șeful secției Economie mondială a revistei „Viața economică“. Născut la 31 decembrie 1913 în orașul Moinești, județul Bacău, Dinu Hervian a activat intens în cadrul propagandei și presei de partid încă din anii ilegalității, desfășurînd și după Eliberare o rodnică și apreciată activitate publicistică. A deținut funcții de conducere la diverse publicații și organe de presă centrale, fiind, de asemenea, timp de mai mulți ani, secretar general al Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România. Din anul 1965 a lucrat în colectivul „Vieții economice“. Pentru activitatea sa meritorie a fost distins cu ordine și medalii.

Dinu Hervian a părăsit viața cînd se împlinesc treizeci de ani de

la eliberarea pentru care a luptat, lăsînd colegilor săi de generație ca și celor mai în vîrstă o amintire de neuitat.

O ultimă chestiune asupra căreia am mai vrea să insistăm este legată de prezentarea grafică a reportajului, grafica înscriindu-se, evident, printre elementele care definesc personalitatea genului în paginile revistei. Sînt vizibile în acest sens eforturile depuse pentru găsirea unei expresii proprii reportajului, pentru ca și din punctul de vedere al tratării grafice acest gen să aibă o notă distinctă în cadrul publicației: așezarea lui chiar la mijlocul revistei, paginație colorată, presărută cu ilustrații mai numeroase, spații albe pe care se odihnește ochiul. În ciuda unor reușite certe, considerăm însă că și în acest domeniu mai există loc pentru îmbunătățiri. Nu de puține ori prezentarea grafică a reportajului, de la o săptămînă la alta, păcătuiește prin stereotipie. Să luăm, de pildă, reportajele „Varșovia“, „Köln“, „Salzburg“ din nr. 6, 8 și 9 din 1973 — toate sînt paginate pe patru coloane, toate au cîte trei ilustrații, toate așezate în susul paginii. Însăși practica de a acorda reportajului doar două pagini de revistă — uneori nici atît — și de regulă cam trei fotografii credem că îngreșează posibilitățile secretariatului de redacție. Riscăm, de aceea, să avansăm propunerea — apreciînd că ar fi un câștig, pentru publicație — de a se rezerva genului trei sau chiar patru pagini (bineînțeles dacă materialul merită acest lucru și ar fi de dorit să merite). Cam jumătate din acest spațiu să fie reprezentat de ilustrații; nu culese doar din albume sau cărți poștale, ci ideal ar fi ca reporterul să știe să mînuiască aparatul de fotografiat pentru a realiza imagini la fața locului, puțîndu-se astfel lega mai organic fotografia de text, sau textul de fotografie, în ultimă instanță, cele văzute de cele scrise. În legătură cu ilustrația am mai sugera necesitatea alternării gros-planurilor — care să aibă aproape viziune cinematografică — cu planuri de perspectivă, panoramice. În sfîrșit, menționăm grija pentru găsirea de titluri frapante, insolite (n-ar strica să cuprindă și o fărîmă de mister), urmărînd captarea, de la început, a atenției cititorilor, folosirea subtitlurilor, a bumbilor etc.

Am dori să conchidem aceste cîteva considerațiuni ale noastre cu următoarea subliniere: reprezentativ pentru revista „Lumea“, reportajul s-a con-

turat ca un gen cu un profil distinct — un mod specific de tratare și prezentare — de un cert și real interes pentru cititorii acestei publicații. Lucrarea de față nu are pretenția de a avea un caracter exhaustiv la acest capitol; îndeosebi în ce privește prima parte terenul teoretizărilor rămîne deschis. Am zăbovit, cu precădere, asupra exigențelor care definesc, credem noi, acest gen publicistic complex, cu mare audiență. Iar, dacă alături de evidențierea unor notabile succese ale revistei în cultivarea reportajului, am insistat și asupra unor scăderi, am făcut-o în încercarea de a contribui, în limita posibilităților personale, la depășirea lor. De altfel, mare parte din observațiile cuprinse în rîndurile de mai sus sînt generate de experiența proprie, deci implică poziția autocritică a autorului.

BIBLIOGRAFIE

NICOLAE CEAUȘESCU: Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, Ed. Politică, 1972.

NICOLAE CEAUȘESCU: Cuvîntarea la Adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scînteia“.

NICOLAE CEAUȘESCU: Expunerea la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, Ed. Politică, București, 1971.

NICOLAE CEAUȘESCU: Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste, Ed. Politică, București 1971.

Colecția revistei „Presa noastră“, ani 1966—1973.

CĂLINESCU, GEORGE: „Cronicile optimistului“.

GAILLARD, PHILIPPE: „Le Reportage“. Strasbourg, 1966.

CANDLIN, E. FRANK: „Journalism“, London, 1959.

MANSFIELD'S complete journalist, London 1962, după „Caiete de ziaristică“ nr. 1 (4) 1969, supliment editat de „Presa noastră“.

Organ al Comitetului județean Neamț al P.C.R. și al Consiliului Popular județean, **Ceahlăul** se află în al șaptelea an de existență. Ca toate periodicele locale din țara noastră, **Ceahlăul** cuprinde în paginile sale informații politice, sociale, economice, culturale, sportive etc. din județ, din țară și de peste hotare, reportaje, articole de critică literară, cronici, recenzii, vești de la corespondenții voluntari, reclame, anunțuri și altele.

Publicația cotidiană are — în general — o sarcină mai grea decât publicația săptăminală, lunară, trimestrială sau anuală. Prezența ei în imediata actualitate o face mai „căutată” și mai „așteptată”, dar, în același timp, o obligă la promptitudine în informare, rapiditate în redactare și operativitate în difuzare, în vederea apariției ei zilnice, fapt care îi lasă un prea scurt răgaz pentru corectare și pentru stilizare. Ca instrument puternic de informare, de educare, de culturalizare și de influențare a opiniei publice, ziarul are drept obligație permanentă documentarea și însușirea cunoștințelor din toate domeniile de activitate. **Ceahlăul** se încadrează în frontul larg al presei românești și — ca și celelalte publicații periodice centrale și locale — are ca trăsătură esențială spiritul partinic. În paginile lui se acordă o deosebită atenție problemelor economiei naționale, ale construcției de partid și de stat, problemelor politice internaționale, ale formării și dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor, ale progresului, științei, culturii, artei. Caracterul popular, formarea unui vast public cititor, crearea unei largi rețele de corespondenți voluntari la orașe și la sate, ridicarea nivelului publicistic și grija pentru condiții tehnice cât mai bune (vezi, în acest sens, Suplimentul politic, social și cultural al ziarului „Ceahlăul”, august 1973, dedicat celei de a XXIX-a aniversări a insurjecției naționale antifasciste armate), conținutul și stilul unor articole etc. au făcut ca **Ceahlăul** să fie pe de o parte, furnizorul cotidian de știri către locuitorii de pe meleagurile nemțene și, pe de altă parte, purtătorul de cuvânt al oamenilor din aceste ținuturi, mesagerul capabil să le prezinte și să le aplece interesele, să le facă cunoscute realizările și succesele. În raport cu conținutul bogat și variat al ziarului din nordul Moldovei, forma — respectiv limba — rămâne cu mult în urmă. Numeroase greșeli de limbă și de stil ne întâmpină la tot pasul. Trebuie să precizăm însă că aceste erori de limbă și de stil nu se întâlnesc în aceeași măsură și nu prezintă aceeași gravitate în toate materialele inserate în cotidianul pe care ne-am propus să-l analizăm. Cele mai frecvente abateri de la normele limbii literare, confuzii sau neglijențe apar în articolele de critică literară sau artistică, în reportaje, note și comentarii sau în rubricile „Semnalăm”, „Curier” și „Tribuna cititorilor”. Mai atent scrise și mai îngrijite sînt materialele care cuprind știrile politico-sociale. Greșelile de morfologie, de sintaxă, de topică, de lexic, de ortografie, de punctuație, ca și cele de stil, pot fi sesizate cu ușurință chiar și de către nespecialiști.

Din punctul de vedere al frecvenței, vocabularul oferă cel mai bogat și cel mai variat material de discuție. În domeniul **lexicului**, abaterile se manifestă prin folosirea improprie a unor termeni, prin cuvinte rău formate, prin creații „originale” inutile, prin valori

cum scriem

L I M B A ȘI STILUL ZIARULUI „CEAHLĂUL”

dr. LUIZA SECHE

semantice forțate sau incerte, prin nuanțe figurate inadecvate sau ambigue etc. Exemplele culese dintr-o serie de numere din anii 1973 și 1974 ale ziarului **Ceahlăul** vor încerca să ilustreze, mai convingător decât am face-o prin teoretizarea problemei, tipurile de erori și gravitatea comiterii lor, precum și măsura în care, marea lor frecvență coboară nivelul general al publicației și influențează negativ conținutul articolelor inserate în coloanele lui. Astfel vom întâlni cuvinte noi, inexistente în dicționare și inaccesibile cercurilor largi de cititori din pricina prea strînsei specializări (în cazul în care respectivele cuvinte există realmente în limbajul tehnic la care ne referim). Atragem atenția că nu condamnă în totalitate sau, mai bine zis, nu ne exprimăm rezerva față de formațiile citate mai jos, ci ne arătăm numai nedumerirea cu privire la unii termeni prea tehnici, înțelegi numai de un grup redus de specialiști și „opaci” pentru majoritatea cititorilor. Dacă acești termeni speciali răspund unei necesități obiective și dacă denumesc un produs, un procedeu, un proces etc., ei trebuie preluați, explicați și popularizați la nivelul vocabularului de bază al limbii române. Folosirea lor într-un ziar de largă circulație, care se adresează unui public eterogen, neavizat, cu preocupări diverse și cu pregătire variată, impune, cel puțin, o glosare, o lămurire, o indicație: **profilajie** (E vorba de finisaje superioare, timplărie înglobată, anumite **profilajii** rezultate din turnare etc. 1832, 3/3). Bănuim că termenul **profilajie** trebuie pus în legătură cu **profil**, **a profila**, **profilare**, **profilat**, dar ziarele au datoria să informeze, nu să incite la șarade, combinații rebuștice sau fantezii etimologice; **duo** (Operator la agregatul **duo**..., B. Lăzărică Lupu de la Întreprinderea de țevi Română este unanim apreciat pentru succesele înregistrate în producție. 1830, 1/2). Despre ce fel de **duo** poate fi vorba într-un agregat? Lexicografiile înregistrează pe **duo** cu sensul de „duet” (1. ansamblu de doi cântăreți sau instrumentiști; compoziție muzicală interpretată de două voci sau de două instrumente; 2. discuție în doi). E clar că nu există nici o legătură între aceste accepții și agregatul **duo** din ziarul analizat; **bransare** (Ni se anunță terminarea refacerii bransamentului la sala de dans a căminului cultural din Zărnești, a **bransării** locuinței lui D. Vrinceanu din Pitligeni și a celei a lui V. Apărășchivei. 1830, 3/5). Cuvîntul **bran-**

șare nu este greșit format. Recunoaștem în el abstractul — infinitiv lung al verbului **a bransa**, cu sensul de „a realiza un bransament, adică o legătură între conducta principală a unei rețele de distribuție (de energie electrică, de apă, de gaze etc.) și o conductă secundară care servește la alimentarea unui imobil aparținînd unui consumator”. Ne îndoiim că cititorul cu un nivel de cultură mediu și chiar mai scăzut ar putea face, în condițiile absenței unei lămuriri prealabile, aceste corelații semantice, fără dificultate, și mai ales, fără riscul de a greși; **patronatoare** (Întreprinderile **patronatoare** au datoria supremă de a facilita... 1832, 2/7). Noua formație lexică ar putea fi lesne subsumată familiei de cuvinte: **patronaj**, **patronare**, **patrona** cu sensul general de „a ocroti, a sprijini, a conduce, a proteja, a susține etc. și acțiunile respective”, și **patron** „persoană care deține dreptul de proprietate asupra unei întreprinderi în care se exploatează munca (salariată)”. Ne întrebăm însă dacă era chiar atât de necesară această nouă creație lexică și dacă nu cumva o parte din semnificația fundamentală a noțiunii nu trece pe seama cititorului, care este astfel nevoit (cum poate și cît poate) să-și traducă sensul cu ajutorul contextului?; **gustativ** (Datorită acestui sistem de conservare, calitățile **gustative** ale morcovului sînt — comparativ cu cele ale morcovului de siloz — mult îmbunătățite. 1824, 4/7). Nici în exemplul dat mai sus, ca formă nu putem reproșa nimic adjectivului **gustativ**. El există în limbi și își are originea în fr. **gustatif**. Greșeala provine din nesocotirea sensului propriu al cuvîntului. Adjectivul **gustativ**, cu folosire specializată în anatomie și fiziologie, are accepția „care aparține senzației de gust, produsă de alimente sau de alte substanțe asupra mucoasei bucale sau asupra limbii; care are proprietatea de a provoca această senzație”: **excitarea receptorilor gustativi**; **papile gustative**; **senzație gustativă**. Cînd vorbim însă de „gustul bun, plăcut sau apetisant al unui produs alimentar sau al unei substanțe pe care o introducem în gură”, utilizăm determinantul **gustos**. Iată de ce, construcția **calități gustative**, citată mai sus, este incompatibilă cu valoarea semantică corectă a termenului **gustativ**; **pimpong** (S-ar putea cumpăra mai multe palete de mingi de **pimpong**. 1731, 2/3. Actualul program al clubului: dans cînd vor fi băieții de la orchestră, **pimpong** dacă reușești să ocupi unul din puținele locuri de la mese. ib.). Nu ne deranjează faptul că cronicarilor sportivi de la **Ceahlăul** le place să folosească pentru denumirea sportului cu palete și cu mingi de celuloid — cunoscut sub numele de „tenis de masă” —, sinonimul, ieșit aproape din uz, „ping-pong”, ci ne supără notarea formei stropșite, inculte, penibile **pimpong** (cf. **Intimclub** care a devenit în gura Linei, eroina din **Metamorfoza** a lui Al. Brătescu-Voinănești, **aflangiu**); **melasat** (900 tone de coceni sînt folosiți în hrană așa cum se cuvine, tocate, **melasate**, cu borhot sau uree. 1824, 1/5). Tuturor le este cunoscut termenul **melasă**, lichid siropos de culoare brună-neagră, în compoziția căruia se găsesc zahăr, apă, substanțe minerale etc., rezultat la fabricarea zahărului, și folosit ca materie primă pentru producerea spiritului, a romului și ca nutreț pen-

tru vite". Lexicografil nu înregistrează și un verb a melasa, cu ajutorul căruia să poată fi explicat participiul trecut melasat din exemplul citat mai sus; sculit (Cooperativa „Înfrățirea” cu sediul în Piatra Neamț... angajează de urgență... muncitoare pentru mașini răsucit, bobinat și sculit. 2834, 4/3). Chiar din materialul ilustrativ utilizat pentru precizarea sensului putem vedea care sînt tipurile de cuvinte care au servit drept model formației noastre (bobinat < bobina, răsucit < răsuci). Există totuși o diferență: în vreme ce bobina < fr. bobiner (cf. bobină < fr. bobine, bobinaj < fr. bobinage) a derivat pe teren românesc abstractele verbale, infinitivul lung: bobinare și supinul: bobinat, iar răsucit < răsuci (cf. răsucire și răsucitor), sculit nu poate fi pus în legătură decît cu scul (< ngr. skuli), un verb a sculi neexistînd, după cum nu există nici alți reprezentanți ai acestei familii de cuvinte. Datorită analogiei cu formații de tipul țesut, răsucit, bobinat, matlasat, remaiat etc., termenul are toate șansele să se stabilească definitiv în limbă în sintagma mașină de sculit, cu sensul de „mașină cu ajutorul căreia se deapănă și se înfășoară firele de lînă, de bumbac, de mătase etc., în scule”; problematizare (Este necesar să se acorde o mai mare atenție promovării modalităților de problematizare în instruirea practică a elevilor. 1832, 2/6). Cuvîntul problematizare este folosit, mai ales, în limbajul pedagogilor și teoreticienilor. Răspîndirea lui excesivă nu-i conferă — după părerea noastră — calitatea de cuvînt necesar. Ca și verbul a problematiza, din care provine, atestat din belșug în diverse articole cultural-educative, cuvîntul problematizare este format după modelul: teoretizare < teoretiza < teoretic, familie de cuvinte prin care este denumit, într-o manieră livrescă, „ansamblul operațiilor de extragere și de sistematizare a ideilor generale din datele unei cercetări; formulare de principiu”; deficitar (Vinzătoarea servea pe alți clienți cu căciuli pe care le împacheta ca să nu se vadă. Propun ca atunci cînd mai sosesec mărfuri deficitare să asiste cineva din conducerea magazinului pentru a nu se mai da naștere la situații care favorizează „ciubucul”. 1835, 2/7). Deficitar are sensul „care este în deficit, în pierdere”. Cuvîntul deficit, din aceeași familie cu deficitar, are circulație, în special, în contabilitate și înseamnă „lipsă într-un cont, pierdere (bănească) care apare la un bilanț comercial sau industrial și, prin extensiune, orice lipsă la socoteală”. Cum de a ajuns colaboratorul de la ziarul Ceahlăul să asocieze cele două cuvinte: mărfuri și deficitare? În mod categoric este vorba de o folosire improprie a termenului deficitar, care a fost confundat cu deficient, „care dă sau care produce mai puțin decît este planificat”. A fi în deficientă, de exemplu, înseamnă „a nu lucra, a nu produce cît trebuie”. Nici construcția mărfuri deficitare n-ar fi fost foarte fericit aleasă, deoarece „deficiența” unui obiect sau a unei persoane are în vedere, în primul rînd, însușirile obiectului sau ale persoanei respective; or, în cazul nostru, tocmai deosebitele calități ale căciulilor cu pricina le făceau să fie foarte căutate și, prin urmare, greu de procurat. Deficient (cu accepția lui corectă, proprie) era mai degrabă sistemul de vînzare a buclușelor căciuli

și tot deficient era profilul moral al vinzătoarei, dar... asta este o altă căciulă.. Chiar cu inexactitatea de care vorbeam mai sus, asocierea mărfuri deficitare, prin care trebuie să înțelegem atît „deficiența” din procesul de achiziționare și de desfășurare a mărfii în discuție, cît și „dificultățile” întîmpinate la procurarea ei, ar fi fost mai aproape de ceea ce a dorit să spună semnatarul rîndurilor de la ziarul moldovenesc, decît a reușit să spună în combinația mărfuri deficitare; specialitate (văzînd că organele de specialitate ale cooperativei nu fac ordine, cei în cauză continuîndu-și afacerile frauduloase au sesizat [!?] organele de miliție. 1824, 3/5). Toată lumea știe ce înseamnă specialitate și că, în locuțiunea adjectivală de specialitate, cuvîntul are valoarea „care aparține unui domeniu special” (cînd se aplică la o noțiune, la o problemă, la un concept) și „care este competent într-o anumită ramură de activitate” (cînd se referă la o persoană). În citatul nostru, ceea ce, impropriu, a fost denumit organe de specialitate sînt de fapt organele de resort, adică autoritatea sub a cărei jurisdicție intră o problemă și care are competența de a o rezolva; agonisi (Ca să poată agonisi banii de care avea nevoie pentru distracțiile nocturne, s-a asociat într-o adevărată bandă de răufăcători și, împreună cu alții de teapa sa, au comis [!?] mai multe furturi. 1828, 1/6).

Dicționarele limbii române definesc verbul a agonisi (< ngr. agonizomai „a lupta”) prin „a dobîndi, a cîștiga, a obține prin muncă, iar substantivul agoniseală prin „ceea ce se agonisește prin muncă și spirit gospodăresc; economii.” Dar..., numai despre „muncă” nu poate fi vorba la răufăcătorul din citatul de mai sus; atribuție (Pe scara valorilor noastre cotidiene, strada poate fi considerată spațiul cu cele mai numeroase atribuții în interiorul căruia ne relaxăm sau ne concentrăm spiritualicește. 1830, 2/1). Cuvîntul atribuție se definește prin „sferă de activitate, de competență, de autoritate a cuiva; însărcinare, obligație, sarcină dată cuiva spre îndeplinire”. Cum ar putea deci „strada să constituie spațiul cu cele mai numeroase atribuții”? Se pare că strada este un motiv de inspirație predilect pentru unii reporteri de la Ceahlăul. Ne întemeiem afirmația pe numeroasele atestări culese din paginile lui; pentru a ne susține opinia, mai adăugăm la citatul dat încă trei, renunțînd la orice comentariu.. „O mare parte din timp ne-o petrecem pe stradă și chiar pe poziția ei de simplu decor, ne obligă să-i memorăm imaginea” 1824, 2/1. „Strada ca nuanță a spațiului se supune aceluiași legi armonice”. 1830, 2/1. „Ele vor fi mereu „remarcate”, condiția lor aparținînd unei alte nuanțe a spațiului.” ib.; ambițios (Luptătorii de la A.S. Metalul Piatra Neamț în fața unui sezon ambițios. 1835, 4/5). Tot despre o folosire improprie a adjectivului ambițios este vorba și în cazul de față. Numai cronicarul sportiv de la Ceahlăul nu știe că ambițios înseamnă „stăpînit de ambiție, adică de o puternică dorință de glorie, de onoruri, de parvenire, de o desperată efortare spre a obține ceva”. Deci, este limpede că acest adjectiv poate determina numai substantive nume de persoane sau de manifestări ale lor și nici decum obiecte, anotimpuri, sezoane, fie

ele și sportive... Și alte exemple vorbesc despre felul în care unii redactori de la Ceahlăul nu țin seama de sensurile proprii ale cuvintelor și nu respectă frumusețea limbii noastre; considerăm însă că nu este cazul să lungim această listă.

Tot probleme de lexic sînt și parafrazările, care modifică structura unor locuțiuni sau a unor expresii, cristalizate în limbă într-o anumită formă, și care, prin modul neîndemînatec al utilizării lor, nu mai păstrează nimic din sensul original, bine fixat în mintea vorbitorilor (ne întrebăm chiar, dacă așa ciuntite sau combinate cum sînt prezentate mai au vreun sens). Cum semnatarul acestei rubrici nu vă cunoaște „productele” autohtone, nu poate emite o judecată de comparație. 1733, 1/1 (cf. a emite o judecată de valoare = a exprima o apreciere în legătură cu o realizare a cuiva); „Mă descurc și fără să muncesc” și s-a descurcat. Poposind în Piața Neamț a fost prinsă în flagrant la magazinul „Modern”. 1732, 2/7 (cf. flagrant delict = delict descoperit chiar în momentul săvîrșirii lui sau înainte ca efectele lui să se fi consumat); Clubul se dă de ceasul izbeliștii s-o achiziționeze. 1828, 4/5 (cf. a se da de ceasul morții = a se frămînta, a se zbuclina). Va avea loc o dezbateră la masa rotundă despre semnificațiile... 1833, 1/6 (cf. masă rotundă = practică protocolară a conferințelor internaționale, la care, pentru respectarea egalității în drepturi, fiecare dintre părți, așezate în jurul unei mese ocupă prin rotație, postul de președinte; prin extensiune, dezbateră liberă a unei probleme în cadrul unei întîlniri organizate ad-hoc (dată publicității), la care participă persoane competente în problema respectivă. Am dat mai pe larg definiția acestei sintagme pătrunse destul de recent în lexicul românesc, prin intermediul protocolului și limbajului diplomatic. Este adevărat că cele mai multe dintre dicționarele actuale — dată fiind nouțea construcției — nu au înregistrat-o încă și, prin urmare, nu au explicat-o. Acest fapt nu scuză deformarea semantică din citatul de mai sus, unde se pare că, atenția autorului se îndreaptă spre „formatul mesei” (rotundă, ovală, pătrată, dreptunghiulară etc.) și nu spre sensul abstract „modalitate de a face un schimb de păreri deschis și echitabil”.

În cotidianul Ceahlăul, frecvente sînt și greșelile de morfologie. Pe lîngă folosirea incorectă a articolului sau chiar lipsa lui, în special a celui posesiv (O creștere a dorinței și [a] încrederii în forțele proprii... 1822, 1/5), întîlnim, destul de des, unele prepoziții întrebunțate în locul altora, de multe ori și absența lor, acolo unde gramatica le recomandă prezența. Fenomenul este, din păcate, generalizat în majoritatea publicațiilor noastre, iar combaterea lui nu se prea dovedește eficientă: în (= pentru) 900 tone de coceni sînt folosiți în hrană. 1824, 1/5; de (=din): La construcția școlii generale de centru... s-au realizat economii în valoare de... 1833, 1/5; de pe (=în): Sesizînd repede avantajele economice, rezultate de pe urma valorificării unor resurse locale. 1834, 1/1; la (=pentru, de): Ritmul depozitării — susceptibil la îmbunătățiri. 1733, 1/1 etc. După cum am spus, se remarcă și absența unor prepoziții, fapt care îngreuiază înțelegerea și urîțește exprimarea de (Cooperativa „Înfrățirea” cu sediul în

Piatra Neamț... angajează de urgență... muncitoare pentru mașini [de] răsucit, [de] bobinat și [de] sculit. 1824 4/3; la (Presatori de metale [la] rece. 1830, 4/1); pe (Laminoristul Paraschiv Popa de la Fabrica de țevi Roman, inițind [pe] ucenicul Constantin Lică în tainele oțelului incandescent. 1828, 1/4) etc. Utilizarea greșită a modurilor la verbe: infinitivul în locul conjunctivului, chiar dacă infinitivul nu este cerut de modul precedent: Tineri dornici a face sport (în loc de: să facă) sau infinitivul în locul indicativului: Abundența expozitelor singurii nu credem a determina un plus de vizitatori (în loc de: că determină), Casă în care sperase a-și găsi liniștea necesară (în loc de: că-și va găsi). Construcțiile de mai sus, deși nu constituie greșeli propriu-zise, sînt totuși nerecomandabile, greoaie, deoarece, folosirea infinitivului, în contextele respective, imprimă exprimării un caracter impersonal.

Plurale greșite sau folosirea unor plurale, în situația în care cuvintele, fiind substantive colective, nu mai impun acest lucru: subansamble (Ei execută... un mare volum de piese și subansamble necesare înlocuirii celor defecte. 1830, 1/1. Înlocuirea parțială de subansamble. 1832, 3/5; corect: subansambluri, cf. Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație, 1971, p. 71); brume (Măsuri pentru protejarea de brume. 1732, 2/1), finuri („Masa“ pare să fie îndestulătoare: peste 700 tone finuri, peste 500 tone porumb siloz. 1824, 1/5); necesare (S-au înregistrat cele mai bune rezultate pe linia aprovizionării populației cu mărfuri alimentare la nivelul necesarelor de consum. 1835, 2/4).

Încorect și supărător apare adverbul deplin la gradul comparativ, sensul „de tot, în întregime, pe de-a întregul; complet, desăvîrșit, perfect“ nemaipermițînd nici o raportare și nici o gradare: S-au născut și aplicat inițiative proprii menite să canalizeze și mai deplin energiile tinerilor. 1831, 1/5.

Sintaxa propoziției și sintaxa frazei stau prea puțin în atenția unor redactori ai ziarului Ceahlăul: lipsa de acord, nerespectarea construcțiilor corelative sau a raportului dintre propoziția principală și propozițiile secundare și altele. Cîteva exemplificări vor fi edificatoare, credem: Revirement pe care îl așteptăm să se producă într-un termen cît mai scurt. 1832, 3/3. Într-una din zile în timp ce se întorcea din Roman spre casă. ib. 2/6. Ca urmare a faptului că, în ultima perioadă, în aceste sectoare se semnalase incendii. 1833, 3/5. Numărul incendiilor crescuse în ultima vreme, ca urmare a unei lipse de supraveghere a procesului de muncă. ib. 3/6. Dintre titlurile de apariție recentă în librăriile nemțene, am reținut pentru cititorii rubricii noastre... 1830, 3/3. O nouă reuniune de lucru a cenaclului va avea loc ca de obicei în această dimineață, de la ora 10. 1828, 3/3. Sîntem însă convinși că planul poate fi chiar depășit, printr-o totală dăruire de care dau dovadă muncitorii pentru ca în acest an deosebit al cincinalului... să obținem cele mai deosebite realizări. 1830, 1/2. În ultimul citat, neplăcută este și repetiția lui deosebit. De altfel, acest gen de repetiții — fără nici o valoare stilistică — sînt destul de frecvente în Ceahlăul: Seara, spre case, mergem pe întuneric, pe o porțiune unde nu este asigurată siguranța circulației,

1824, 2/2. Valorificarea acestui valoros potențial uman. 1832, 2/7. Ei au fost atrași spre fapte antisociale... Astfel a fost atras la furturile de biciclete. 1834, 3/3. Majoritatea au fost dintre cei lipsiți de ocupație, dintre cei tineri fără căpătii... Atras (de o viață ușoară) fără nici un căpătii... s-a lăsat atras orbește de mirajul barurilor de noapte. 1828, 1/5.

În privința formării cuvintelor nu avem obiecții propriu-zise; relevăm numai o serie de dificultăți existente în acest sector al limbii și atestate nu numai în cotidianul Ceahlăul, ci, în general, în presa noastră. Astfel, dacă pentru cele mai multe adjective derivate de la nume de localități, sensul este „transparent“, datorită faptului că este foarte simplu să se analizeze numele localității care a stat la baza respectivei formații (localitatea fiind foarte cunoscută), nu același lucru putem spune despre numele de localități omonime de tipul pietrean < Piatra, care poate fi legat, în același timp, de Piatra-Neamț, Piatra-Oil, Piatra Craiului, Piatra Altarului (în Munții Giurgeului), Piatra Cloșanilor (lingă Motru), Piatra Mare (în Munții Bîrsei), Piatra Șoimului (comună în județul Neamț), Piatra Roșie (în Munții Orăștiei) etc. Evident că în ziarul Ceahlăul, pietrean este pus în relație cu Piatra-Neamț: Clubul tineretului pietrean. 1731, 2/2; În evidența biroului pietrean de stare civilă. 1731, 3/6. Al doilea cinematograf pietrean. 1/5 ș.a. (cu toate că scrierea cu cratimă între Piatra și Neamț: Piatra-Neamț, ar fi fost normal să dea piatranemțean; cf. în acest sens, cimpulungean < Cimpulung, baimărcan < Baia-Mare, vatradornean < Vatra-Dornei etc.). Nici cu formația nemțean lucrurile nu stau mai bine, aceasta putînd fi analizată și ca avînd la bază numele localității Piatra-Neamț, dar și Tîrgu-Neamț, județul Neamț, Mănăstirea Neamț etc. (cooperativele nemțene. 1731, 3/4; meileagurile nemțene. 1731, 3/3; concepție nemțeană. 1835, 3/3 etc.) În cazul unor adjective derivate de la nume de locuri de tipul bicăzean (< Bicaz); cimentistiții bicăzeni. 1731, 3/3; agendă bicăzeană. 1833, 1/6; roznovean (< Roznov); cooperativa roznoveană. 1731, 3/6 sau barticeanean (< Barticești); corect ar fi fost barticeștean): La Barticești și bărbații lucrează obiecte frumoase... cîțiva dintre numeroșii barticenei au expus... 1731, 3/5, credem că formațiile sînt mai puțin cunoscute la nivelul întregii țări. Compusele recente, alcătuite cu prefixe sau cu elemente de compunere noi, sînt prezente, în publicația de care ne ocupăm, tot atît de frecvent ca și în celelalte periodice contemporane: minifotbal (1830 4/6), microexerciții (1832, 4/5), microstadion (1736, 4/5), microgrădiniță (1833, 4/4), lactostop (1835, 2/4), teleînviație (1789, 3/1) etc.

Respectarea regulilor ortografice nu intră, de asemenea în preocupările celor ce scriu la Ceahlăul, mai exact spus, în preocupările umora dintre cei care colaborează la cotidianul județului Neamț. Altfel nu s-ar putea explica numeroasele erori, în ceea ce privește despărțirea în silabe, scrierea unor cuvinte sau folosirea normelor de punctuație, în condițiile în care există un Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație, editat de Academia Republicii Socialiste România (1971) și care poate fi oricînd procurat și consultat. Cîteva exemple vor con-

firma aprecierile noastre:

a) greșeli în modul în care sînt despărțite unele cuvinte în silabe: materiale pentru cons-trucții Roman. 1832, 3/1; pe drumul const-rucției. 1828, 1/4; suma folosită la cons-trucția. 1833, 1/4; suma folosită la cons-trucția. 1835, 1/5; lăcătuși cons-truc-tori. 1830, 4/2 (corect: con-struc-tor); aspecte ale pers-pectivelor afirmării în viața socială. 1828, 1/4; referitor la pers-pective. 1830, 4/6 (corect: pers-pec-tivă); încep să tran-spară semnele. 1830, 3/5 (corect: trans-pară); toate îns-tituțiile. 1831, 4/5 (corect: în-sti-tu-ți-e); mă ocup de cazare, masă, tran-sport. 1835, 4/4 (corect: trans-port); ciocniri între demons-tranți. 1835, 4/1; lucru real care poate fi demons-trat. 1732, 2/2 (corect: demon-stra); banchet la re-staurantul Căprioara. 1732, 2/7 (corect: res-ta-uran-t);

b) erori în scrierea unor cuvinte: e o distincție bine meritată. 1831, 1/3 (corect: binemeritat, cf. Îndrept. ortogr., p. 99) o creșă cu 100 de locuri... în deosebi pentru copiii salariaților. 1834, 1/5 (corect: îndeosebi, p. 53); îl așează definitiv în dreapta genului. 1830, 3/2 (corect: așază, p. 94); devreme ce sistemul de referință privește o epocă. 1833, 2/1 (corect: de vreme ce, p. 124); nu am mai avut nici-un incendiu. 1833, 3/5 (corect: nici un, p. 170); să sperăm că, însfirșit, Maria se va încadra în societate. 1834, 1/7 (corect: în sfîrșit, p. 155); poate prelua temporar funcțiunea unuia dintre ventricole. 1740, 2/3 (corect: ventricul, ventricule, p. 210); pompa sangvină din material plastic. 1740, 2/3 (corect: sanguin, p. 193); originala competiție la greutate a noilor născuți din Tîrgu-Neamț. 1828, 3/2; mama și nou născuții se simt bine. ib. 4/4 rect: nou-născut, nou-născuți, p. 171); așadari după ce am cheltuit cu drumul. 1835, 2/7 (corect: așadar, p. 94) etc;

c) abrevieri mai puțin obișnuite: ec. = economist (Expunerea pe care o va susține astăzi... ec. Vasile Nica. 1824, 4/8); mr. = maior (Membrii curcilor „Prietenii pompierilor“ din școlile generale... au participat... la întîlnirea cu mr. Ion Huțuleac. 1824, 4/8).

Partea cea mai vulnerabilă a scrisului folosit în ziarul Ceahlăul este stilul. Fiecare număr, fiecare pagină, fiecare coloană și fiecare rînd ne aduce în fața ochilor siruri nesfîrșite de greșeli, de confuzii, de combinații prețioase, de clișee lexicale, de metafore tocite și de mecanisme verbale lipsite de orice rezonanță. Uneori limba este atît de contorsionată și de chinuită sub pana neîndemnică a cîte unui redactor sau corespondent, încît cu greu poate fi urmărit firul ideilor și pătruns conținutul textului. Exemplele vor fi — credem — mai convingătoare decît orice încercare a noastră de a explica sursa și gravitatea erorilor.

Exprimări voit savante, prețioase și inadecvate:

Grajdurile arată bine întretinute cu bune condiții de cazare. 1824, 1/5; Praful fin de ciment își atestă astfel dominantă-i prezență. 1831, 1/3; Să se acorde toată atenția mișcării și insilozării cartofilor de sămînță. 1732, 2/4. Unii dintre aceștia, deși sînt foarte tineri, datorită faptului că părinții nu se ocupă de creșterea și educarea lor, captați de anturaje nesănătoase, sînt pur și simplu contaminați, ajungînd la o vîrstă dureros de timpurie, infractori. 1828, 1/7; Poți vedea... grupuri organizate de elevi, realizînd cu sîrguință

microexerciții de gimnastică sub direcția îndrumare și supraveghere a unui coleg... care conduce în ritm susținut desfășurarea programului. 1832, 4/5; Reușind să intre în posesia unor sume de bani, își consumau nopțile în desfrâu, uneori în compania unor parteneri cu aceleași mentalități. 1828, 1/7; Binecunoscuta triadă rasă-masă-casă innobilată gospodărește și la Dochia s-a soldat cu un rezultat notabil. 1824, 1/3; „Apa“ — poate cea mai acută carte din câte s-au scris într-un an. 1833, 2/5; Ceea ce scrieți nu înfrumusețe cituși de puțin exigențele poeziei. Asta nu înseamnă că nu puteți compune în continuare pentru uzul persoanei ce vă inspiră și prețuiește. 1733, 2/3 etc.

Formulări familiare, periferice, necontrolate, uneori frizând vulgarul și incultura:

Complăcându-se în postură de infractori sau trintori sadea. 1828, 1/5; Ce aița împinsură de la spate? ib. 4/5; Fiind în dușmănie cu unchiul său, Ermil Simionel, de la o moștenire, după ce s-a drogat cu alcool... Intrând buzna în curtea unchiului, înarmat cu un cuțit, alcoolul, după ce i-a spart geamurile la casă, a început să bată în ușa încuiată. Îngrozit, celălalt aștepta țilharul nocturn, ascuns după ușă, cu toporul... S-a năpustit cu tot cu ușă înfinda unchiului; acesta a aplicat o lovitură cu muchia toporului, ca la carte, drept în capul agresorului imbiat cu alcool. 1824, 3/6.

Clișee, expresii stereotipe, formule la modă:

În acest context al aprecierilor pe marginea produsului finit... 1824, 2/3. Marile întreprinderi industriale au devenit, în contextul economiei noastre socialiste, puncte de rezistență. 1830, 1/5; Elementele dinamice ale acestei întreceri în cadrul căreia timpul scurs din acest an a și inseris pe grafice succese de prestigiu. ib. 3/1. Sala de sport va fi mărită... pentru a face față cu succes sporturilor care se înrădăci-nează aici. ib. 4/6; Contact direct cu oameni este ceea ce preocupă, la cele mai înalte cote ale răspunderii, Organizația municipală. ib. 3/2; Mecanizatorii la cotele hărniciei. 1828, 3/4; Sperăm să fie niște promisiuni convertibile în fapte concrete și salutare. 1732, 2/6;

Metafore uzate, înregistrate automat:

Scriitorii fiind în acest caz, interpreți desigur avizați, ai unor mari seisme sociale. 1833, 2/3; Calcarul și marna extrase din măruntaiele munților. 1831, 1/3; Județul Neamț, în deceniile din urmă, și-a îmbogățit geografia cu numeroase... întreprinderi. 1830, 1/5; În 1973 au avut loc cîteva „premiere“ industriale. ib. 3/1.

Pleonasme, juxtapuneri tautologice penibile:

Succesul recent îl socotim rezultatul și fructificarea. 1831, 1/2; Obligațiile care revin părinților în creșterea și educarea copiilor. ib. Creșterea, îngrijirea și educarea propriilor copii. ib. În această idee, studierea cauzelor care generează asemenea pericole..., activitatea primordială, de căpătii a pompierilor... 1833, 3/3.

Asocieri nepotrivite de termeni din zone diferite ale vocabularului:

Ion Lumei zis Piticu, gangster autohton. 1833, 2/3; Să remarcăm că e o cauză perfect meschină. ib. A organizat încă din primele zile ale lunii ianuarie o seară de activități printre care ciclul de acțiuni... 1828, 1/4.

Stil prolix, confuz, fără sens:

Nu s-ar putea afirma că este pur și simplu o întâmplare, chiar și pentru faptul că în decursul anilor a cucerit

locul I... în această confruntare cu cele mai de frunte comune din zonă. 1831, 1/2; El știe... să-și aleagă actorii care-i slujesc arta cu o conștiințiozitate de vocație. 1830, 3/6; Urmărind să se elimine refuzurile de calitate și declanșarea produselor. 1831, 1/5.

În sfârșit, ultima serie de citate pe care o supunem atenției ilustrează hipertrofierea stilistice la care pot duce folosirea improprie a termenilor, beția de cuvinte, neglijențele, absența controlului și a respectului pentru limba românească, precum și lipsa de har scriitoricesc al unor „condeieri“ de la Ceahlăul. Simpla lor lectură este suficient de edificatoare, orice comentariu fiind de prisos: Am trecut pe strada V. I. Lenin într-o dimineață de iarnă și toate aceste lucruri mi s-au imprimat bine în memorie, poate și din cauză că se sprijineau pe albul infinit al zăpezii. Oricum este vorba de o impresie hotărîtoare, care m-a convins de parcurgerea primului pas către o nouă perspectivă urbanistică. 1824, 2/1; I-am admirat cu legitimă mîndrie, în multipla mea calitate de om, părinte sau apărător al legii, pe șantierii de construcții... muncind cu pasiunea unor adevărați fărari de frumuseți și m-am simțit mîndru, alături de subordonații pe care-i comand, că ne-a fost încredințată această nobilă misiune de a veghea liniștea și bunurile... 1828, 1/4;

Pentru că, în realitate, mai mult se mizează pe acest răgaz, decît se acționează adecvat, elastic, calitativ mai bine. Acesta este aspectul principal. 1833, 1/5; Șeful sectorului „Preveniri“ al grupului județean de pompieri ne-a schimbat optica privitoare la menirea pompierilor, punind-o într-o nouă lumină, aceea de a o privi, în primul rînd, prin prisma prevenirii incendiilor. ib. 3/3; Este un lucru obișnuit ca pompierii să intre în acțiune atunci cînd izbucnește un incendiu. Unde nu este foc, nu ne așteptăm, deci, să dăm peste pompieri. De aici și părerea că ei intervin întotdeauna la urmă. ib.

* * *

Din cele prezentate mai sus și din răsfoirea întregii colecții a Ceahlăului putem trage concluzia că redacția ziarului nu acordă totdeauna suficientă atenție și nu este pătrunsă de importanța folosirii unei limbi îngrijite și corecte, adecvate conținutului și sarcinilor pe care trebuie să le îndeplinească un organ de presă. Sîntem de părere că este necesară o temeinică analiză, o competență selecție și o atență preocupare pentru corectitudinea și frumusețea limbii românești, astfel încît, pe viitor, să fie evitată apariția unor materiale alit de grevate de erori de limbă.

Foto: A. ROSENTHAL

„Puterea de a trăi“

LA SALONUL CĂRȚII

de V. BÎRLĂDEANU

Pentru un gazetar a vizita salonul anual al cărții nu înseamnă numai îndeplinirea unor obligații profesionale, ci — așa spune — mai curînd ritual, o ceremonie, ceva ce ține de cultul comun al tuturor oamenilor ce trăiesc din scris, pentru litera tipărită. A fi la curent cu ultimele noutăți de librărie reprezintă o îndatorire de intelectual cultivat, a căpăta însă o viziune de sinteză asupra fenomenului editorial pe ansamblul unui an întreg înseamnă a trăi problemele cul-

turii la modul cuprinzător, plenar pe care ni-l impune însuși specificul meseriei noastre.

Firește, fiecare dintre noi caută într-un asemenea loc de convergență nu numai imaginea generală, ci și ceea ce se încadrează, într-un mod sau altul, preocupărilor sale de strictă specialitate: nimeni nu se va mira, desigur că un ziarist-economist se va îndrepta mai ales spre tipăriurile Editurii Tehnice sau Științifice, că un gazetar-agrarian nu va ocoli standul

editurii Ceres sau că un cronicar de artă va fi atras ca de un magnet de standul editurii Meridiane. Dar — dincolo de preocupările caracteristice — atenția tuturor va fi captată de unele realități mai ample cărora Salonul li se face ecou.

Bunăoară, cred că toți am fost plăcut impresionați — mai mult chiar, emoționați — citind pe panoul central câteva cifre profund semnificative: în 1973 s-au tipărit în România 4135 titluri de cărți într-un tiraj de 70 715 000 exemplare. Peste 370 de milioane de lei au cheltuit cetățenii țării, în cursul anului trecut, pentru îmbogățirea bibliotecilor personale. La acestea se cuvin adăugate și manualele școlare împărțite gratuit elevilor de către stat în valoare de peste 180 milioane lei. Sînt cifre care — alăturat tirajelor de milioane de exemplare în care apar ziarele și revistele — dau măsura elocventă a pasiunii pentru citit, devenită un numitor comun al fizionomiei spirituale a omului României socialiste.

Un punct de atracție a constituit, neîndoielnic, pentru confrății noștri bogăția literaturii de informare prezentă în standurile diferitelor edituri: cărți de știință din cele mai felurite domenii și, cu deosebire, numeroase volume de mai mare sau mai mic calibru din economie, sociologie, politologie, psihologie. Nu vreau să rețin atenția cu înșiruirea de titluri, dar profit de acest prilej pentru a recomanda o carte de maxim interes pentru profesia noastră: „Opinia publică în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate“ de Aurelian Bondrea, apărută în editura clujană „Dacia“. E vorba de o lucrare de referință, care ne poate fi de un real sprijin.

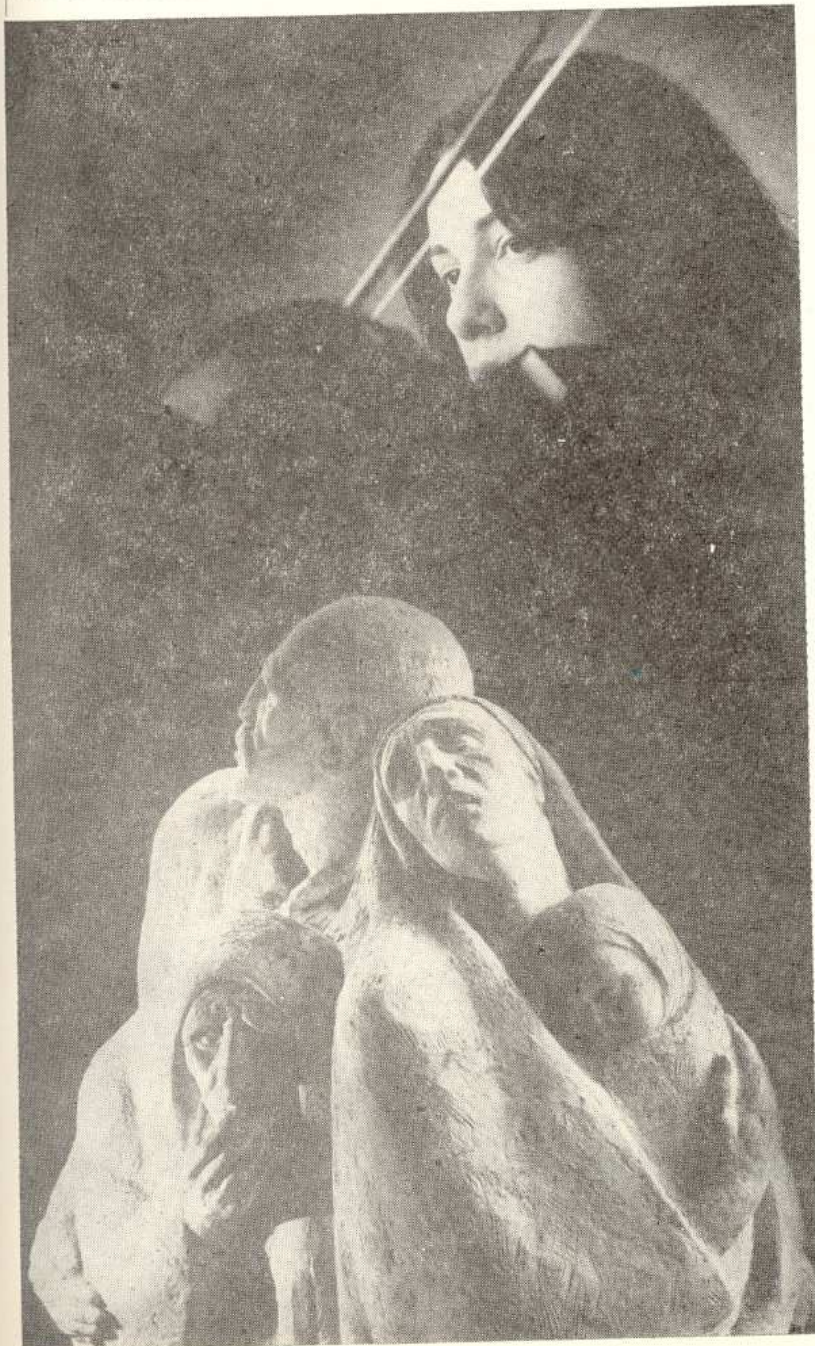
Nu încap însă îndoială că principalul centru de interes în cadrul Salonului l-a constituit pentru noi — și nici nu putea fi altfel! — cartea de publicistică. Trebuie să ne mărturisim din capul locului satisfacția: poate mai mult ca oricînd, cartea de publicistică în variatele ei înfățișări — reportaj, note de călătorie, eseu, cronică, memorii — răspunde cererii tot mai evidente a cititorilor cu un viguros prezent!

Multe dintre titlurile pe care le-am găsit în standuri au făcut obiectul unor articole speciale în spațiul acestei rubrici. Nu ne vom mai opri, deci, asupra lor. Vom consemna însă câteva evenimente editoriale din acest domeniu, precum și unele noutăți care n-au putut încă să-și ocupe locul cuvenit în cadrul rubricii.

Se cuvine să semnalăm, în primul rînd, ca pe un eveniment publicistic de superioară factură, cartea de eseuri „Ieșirea din labirint...“ de Dumitru Popescu. Amplă și profundă meditație morală asupra condiției umane în so-

Foto: A. ROSENTHAL

„Odă eroilor“

cialism, această carte intruchipează o chintesență a gândirii autorului pe cele mai diverse teme ale actualității noastre sociale. Scrisă cu remarcabila savoare aforistică ce conferă fiecărui rând, fiecărui cuvânt o pondere deosebită, cartea reprezintă, incontestabil, un model de publicistică militantă. Din numeroasele reflecții gravate în aquaforte care constituie substanța volumului, desprindem o singură mostră pentru a sugera valoarea și importanța întregului: „Pentru ca raportul dintre funcții să fie rațional și eficient, să poată determina un flux util de idei, de experiență și de influență — el trebuie să se suprapună cu necesitate raportului de valoare. Altfel apare riscul unor grave perturbări și contradicții. Tocmai de aceea, când pe o anumită treaptă a răspunderii sociale apare „savoarea puterii“, satisfacția în sine a „poziției“, este clar că nu avem de-a face cu tipul uman superior pe care îl reclamă socialismul. Acesta presupune, în mod imperios, savoarea creației și nu a puterii, satisfacția împlinirii datoriei și nu a exercitării autorității. Dacă nu este dublată în mod organic de creație, orice funcție de răspundere își pierde valoarea socială, devine o pîrghie pe care oricît s-ar apăsa nu ridică nimic, dar apasă pe alții. Exercițarea funcției în aceste condiții devine parazitism“.

Capitolul „noutăți“ înscrie la loc de cinste — în importanta colecție a editurii Eminescu intitulată expresiv „Mărturii“ — o nouă carte de literatură-document a lui Mihai Stoian: „Eroare judiciară“. Inițiator efervescent și harnic slujitor al acestui tip de literatură, aflat la interferența vie cu publicistica, autorul ne oferă și cu acest prilej câteva „cazuri de viață“ care, desigur, vor solicita interesul unui larg cerc de cititori. O apariție originală reprezintă, neîndoielnic, cartea lui Mihai Pelin „Miorița nu s-a născut lângă stele“, tipărită sub egida tinereii și sîrguincioasei edituri craiovene „Scrisul Românesc“. E vorba de reconstituirea unei căutări (reporterul contemporan pornește pe urmele cunoscutei eroine sadoveniene Vitoria Lipan din „Baltagul“) care dezvăluie autorului noile realități de pe meleagurile unde s-au născut cele mai frumoase balade și legende ale poporului nostru. Merită, de asemenea, semnalată o nouă carte de reportaje închinată epopeii „Porților de Fier“ de Miko Erwin (editura Albatros), carte care — față de cea precedentă, a lui Vasile Nicorovici, consemnată la timpul respectiv în prezenta rubrică — adaugă o viziune inedită, mai puțin monografică, însă mai bogată în notații cu privire la oamenii grandioasei construcții.

O observație se cuvine, totuși, făcută la capătul acestei peregrinări prin Salonul Cărții '74. Nici în acest an n-am remarcat, în standul vreunei edituri, o apariție nouă consacrată teoriei și istoriei presei. E o lacună editorială care se prelungește de prea multă vreme. Credem că, pînă la urmă, se va găsi o editură care să ia inițiativa: nu de alta, dar e vorba de cărți care ar avea asigurat un public cititor de cel puțin 4000 de oameni (cîți numără uniunea noastră profesională). Ca să nu mai vorbim de studenții în ziaristică, de numeroșii corespondenți voluntari ai presei, de mulți alții care vădese un neslăbit interes față de acest tărîm. Cum se vede, cititorii nu vor lipsi, deci tirajele vor fi asigurate. Așteptăm inițiativa...

Foto : A. ROSENTHAL

„Rece“

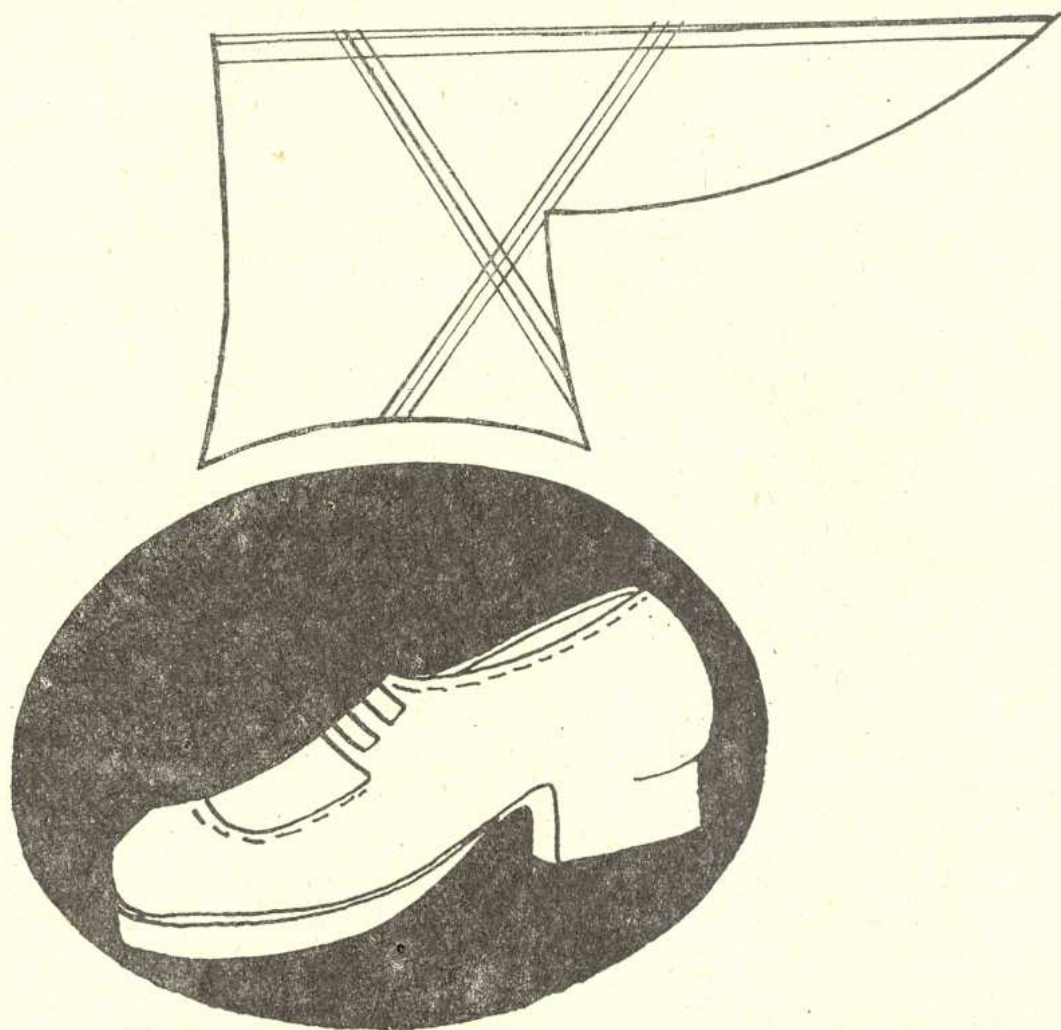
Foto : A. ROSENTHAL

„Repetiții“

Sînteți în dilemă?

Nu vă puteți decide, care dintre cele 350 de modele de încălțăminte produse de întreprinderea BANATUL să vi-l alegeți? Oricare va fi modelul ales, va satisface exigențele dv., fiindcă încălțăminte pentru bărbați și copii care poartă marca BANATIM — realizată de întreprinderea de încălțăminte BANATUL din Timișoara este apreciată pentru calitățile ei superioare.

ELEGANTĂ !
ORIGINALĂ !
COMODĂ !
REZISTENTĂ !

ÎNCĂLȚĂMINTEA
cu marca

BANATIM!

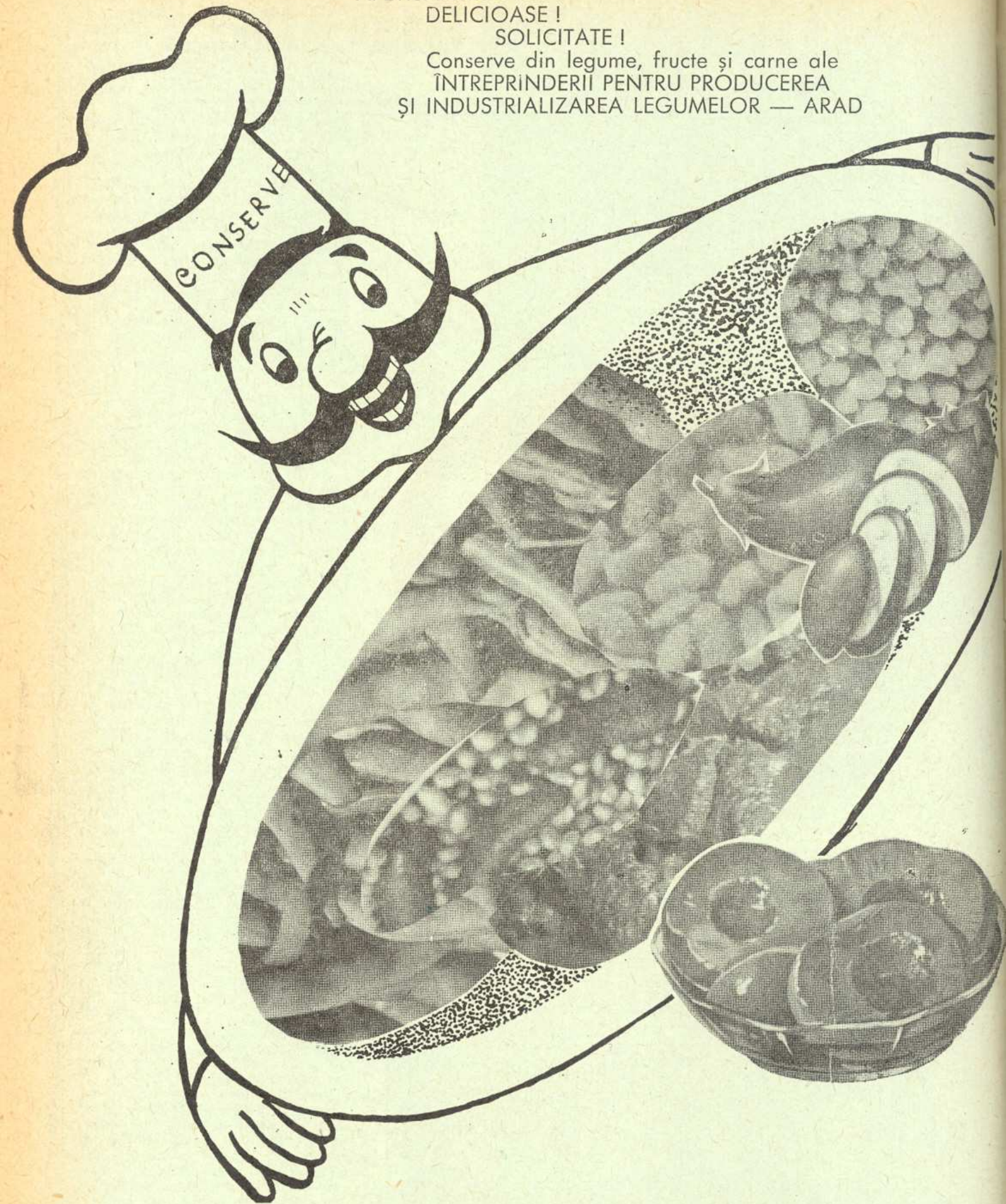

APETISANTE !

DELICIOASE !

SOLICITATE !

Conserve din legume, fructe și carne ale
ÎNTEPRINDERII PENTRU PRODUCEREA
ȘI INDUSTRIALIZAREA LEGUMELOR — ARAD

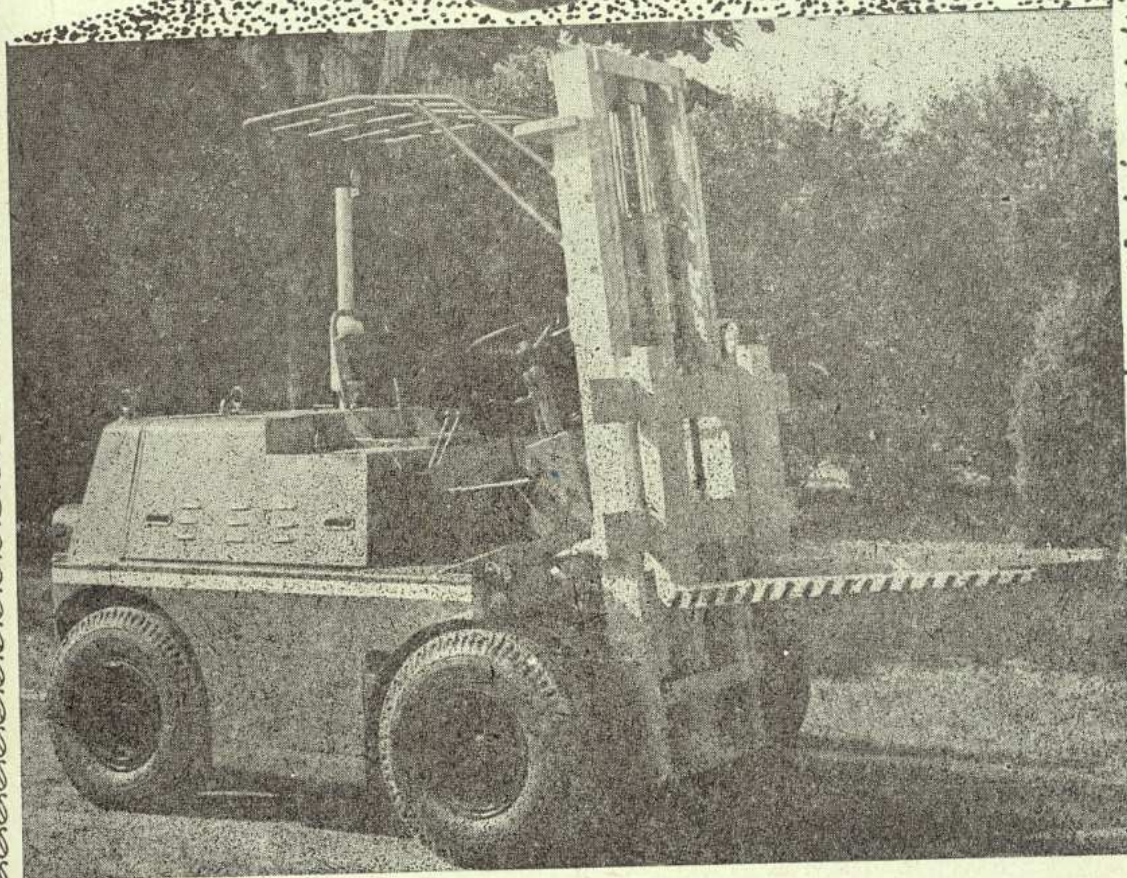
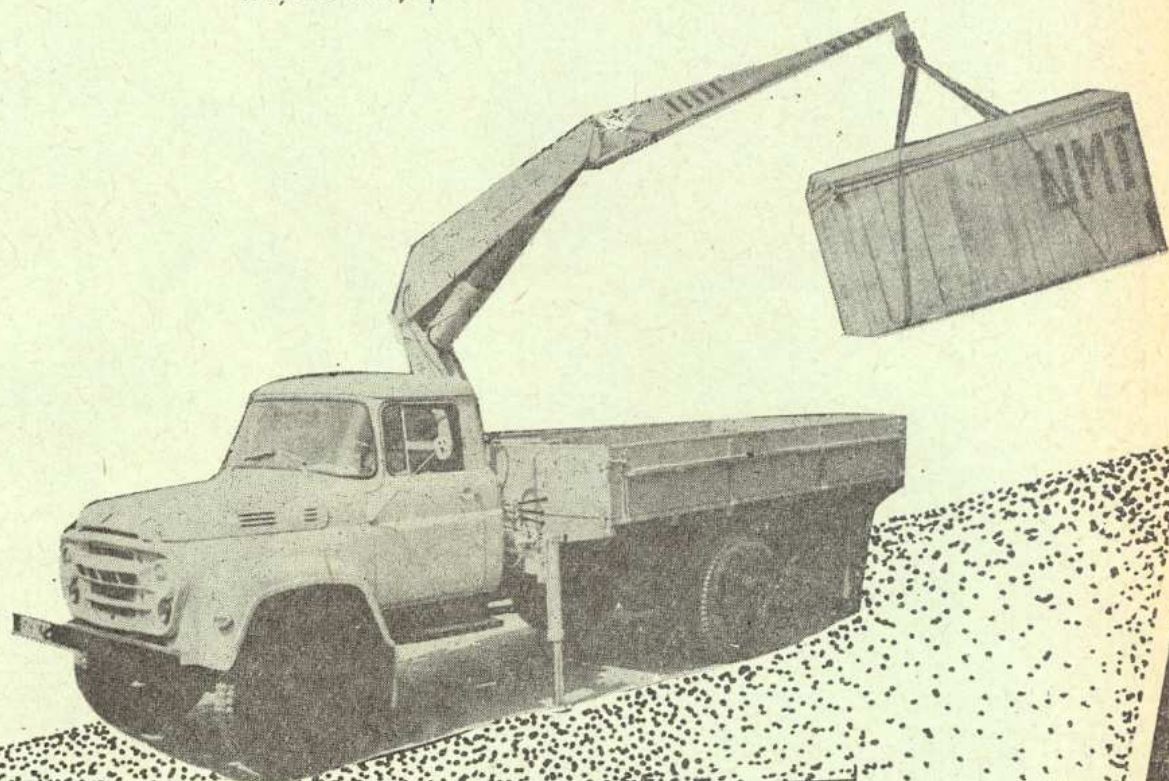
Pentru calități ireproșabile ale produselor sale
ÎNTEPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA
ȘI INDUSTRIALIZAREA LEGUMELOR — ARAD
a obținut
MEDALIA DE AUR LA GENEVA

ÎNTEPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA
ȘI INDUSTRIALIZAREA LEGUMELOR — ARAD
urează
VIITORILOR SĂI CONSUMATORI,
POFTĂ BUNĂ !

UZINELE MECANICE TIMIȘOARA

Unitate de frunte a industriei românești produce o largă gamă de utilaje și agregate, care pentru caracteristicile lor tehnico-funcționale superioare și-au câștigat un bun renume atât în țară cât și peste hotare.

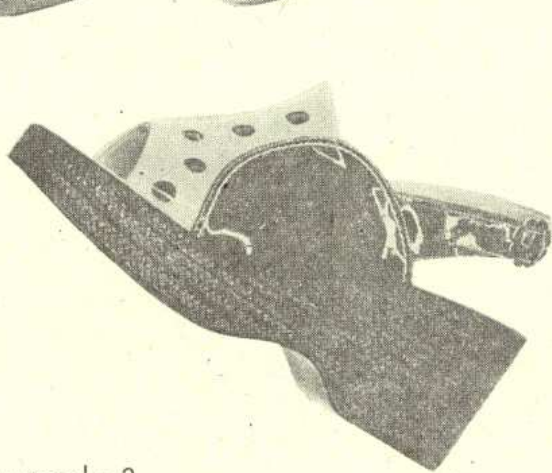

UZINELE MECANICE TIMIȘOARA

LIVREAZĂ, PE BAZĂ DE COMENZI FERME :

- PODURI RULANTE ELECTRICE ;
- MACARALE PORTALE ȘI SPECIALE
- MOTOÎNCĂRCĂTOARE.

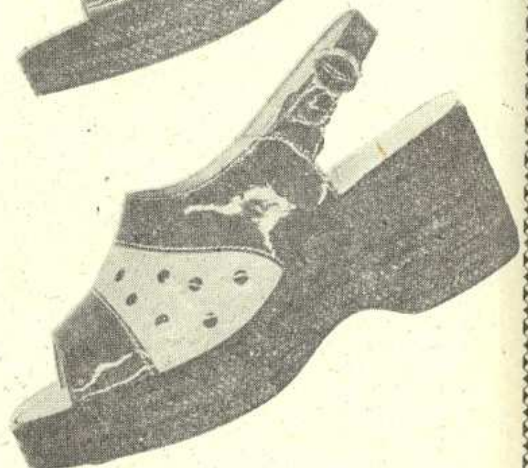
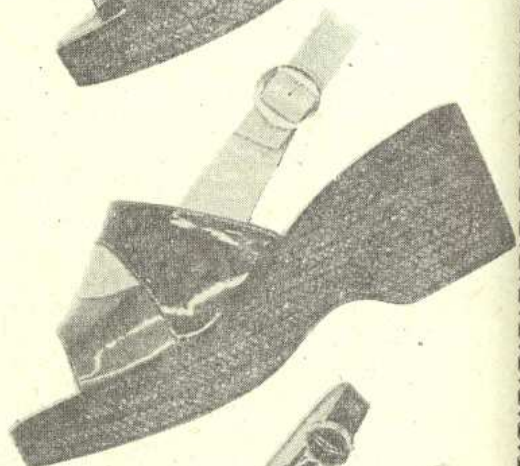

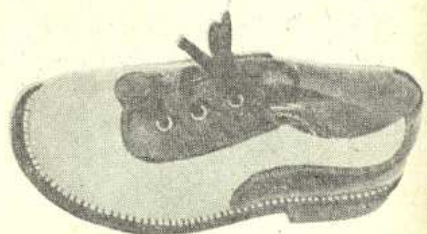
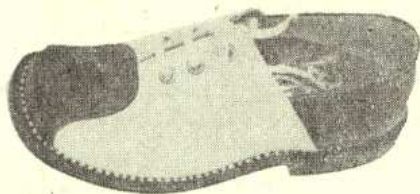
DORIȚI să țineți pasul cu moda ?
DORIȚI să fiți elegantă ?
DORIȚI să fiți admirată ?
Purtați încălțăminte cu marca **FILTY** produsă de întreprinderea **MODERN — TIMIȘOARA**.

Un nou și bogat sortiment de modele inspirate, într-o largă paletă de culori, oferă pentru sezonul de primăvară și vară întreprinderea **MODERN**.

Încălțăminte pentru femei și copii și articole de marochinărie elegante, de calitate superioară, într-o execuție ireproșabilă după ultimul jurnal al modei, produce

Întreprinderea „MODERN“ din Timișoara

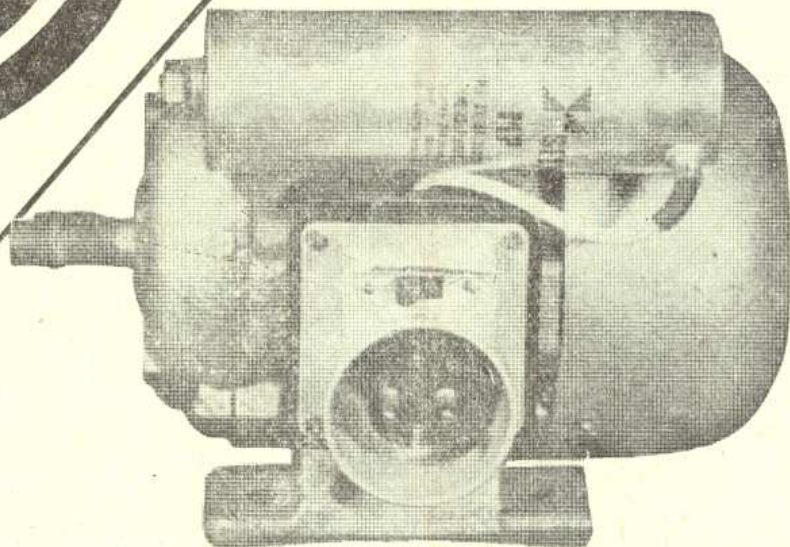

ELECTROMOTOR

Timișoara, Bulevardul Republicii nr. 21

Telefon : 1 38 56
Telex : 015223

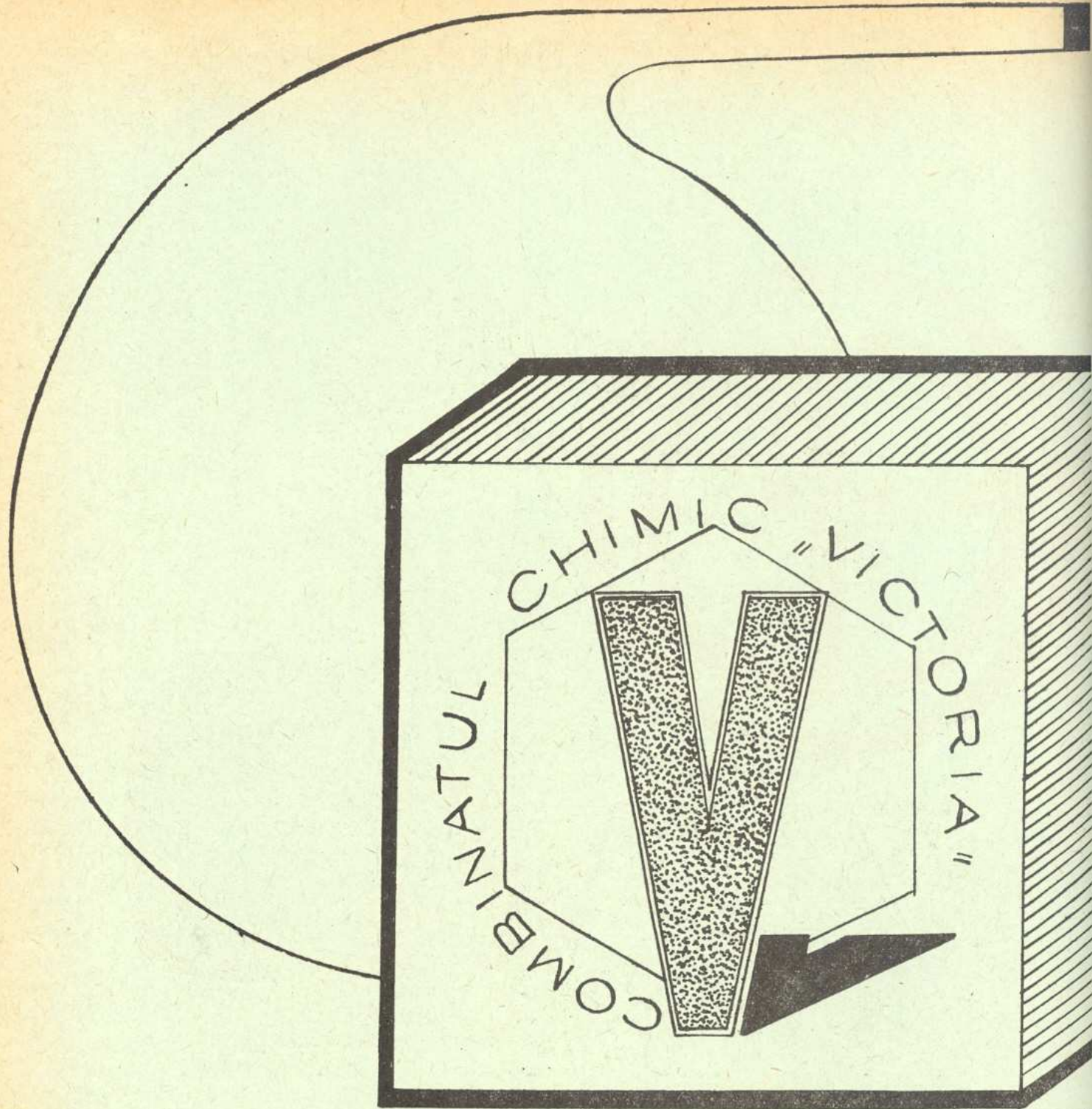

Produce într-o mare diversitate de tipuri,
la nivelul tehnicii mondiale :

- Motoare electrice asincron trifazate închise cu rotor în scurtcircuit tip 33 ;
- Motoare electrice asincron trifazate închise cu rotor în scurtcircuit cu două turajii ;
- Motoare electrice asincron trifazate închise cu cuplu și alunecare mărite ;
- Motoare electrice pentru acționarea mecanismelor de ridicat și transportat ;
- Motoare pentru acționarea ascensoarelor ;
- Echipament minier ;
- Motoare pentru locomotive electrice ;
- Motoare monofazate ;
- Motoare pentru acționări în căile ferate ;
- Instalații pentru climatizare.

Motorul electric liniar folosit în tracțiune și instalații de ridicat, cu caracteristici superioare, de construcție simplă și robustă, fără părți supuse uzurii, cu funcționare silențioasă, lipsită de vibrații.

PRODUCE:

Metanol-Formaldehydă tehnică 29 % și 37 % — Hexametilentetramină tehnică și farmaceutică — Adezivi ureoformaldehidici — Rășini ureoformaldehidice modificate — Schimbători de ioni — Amoniac comprimat și amoniac soluție — Sulfid de sodiu tehnic — Bicarbonat de amoniu alimentar. — Hidrat de hidrazină — Nitroceluloză alcoolizată și pigmentată pentru lacuri, — Acid sulfuric pentru acumulatori

— Prelucrări de mase plastice.

ÎNTRERINDERA DE TRICOTAJE TIMIȘOARA
„1 IUNIE“

Tricotaje
pentru copii

Prezintă cele mai noi creații de lenjerie și îmbrăcăminte din fire de bumbac și sintetice pentru copiii dumneavoastră.

Produce în culori și contexturi de o mare finețe, tricotajele care poartă marca întreprinderii „1 Iunie” îmbină aspectul lor modern atrăgător cu calitățile excepționale de purtare și întreținere.

Un dar util pentru copilul dv., tricotajele realizate de întreprinderea „1 Iunie” din Timișoara.

ÎNTRERINDERA DE LACURI ȘI VOPSELE

AZUR
TIMIȘOARA

Oferă unităților industriale și publicului consumator, un larg sortiment de lacuri și vopsele de cea mai bună calitate și în cele mai diverse culori și nuanțe.

ÎNTRERINDERA AZUR produce unul dintre cele mai apreciate săpunuri de toaletă, realizat într-un bogat sortiment și o mare varietate de parfumuri, culori și forme care satisfac cele mai rafinate gusturi.

P. n. 583
800

PRESA NOASTRA

NR. 4 (215) 1974

DIN SUMAR:

- ANUL XXX: PUBLICISTICA MUNCITOREASCĂ ȘI ANTIFASCISTĂ, FACTOR STIMULATOR ÎN CREAREA FRONTULUI UNIC MUNCITORESC

Ancheta noastră cu o întrebare:

- RĂSPUNSURILE REDACȚIILOR DIN IAȘI, SIBIU, BACĂU

- 450181
- DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

Studii și cercetări de presă:

- RUBRICA „ALO! 171147” A ZIARULUI „ROMÂNIA LIBERA”
- INTERVIUL ÎN PAGINILE REVISTEI „LUMEA”
- PUBLICISTICA LUI EMINEȘCU

File din istoria presei:

- PRESA ROMÂNĂ DIN TRANSILVANIA (1849—1881)

Retorica ziaristică:

- PENTRU A FI CORECT

CROSUL TINEREȚII

PRESA NOASTRĂ

Anul XIX. Nr. 4 (215) aprilie 1974

CUPRINS

ANUL XXX

Ion Felea : Publicistica muncitorească și antifascistă, factor stimulator în crearea Frontului Unic Muncitoresc (pag. 1)

ANCHETA NOASTRĂ CU O ÎNTREBARE

Cum gîndește și acționează redacția dv. în îmfăptuirea sarcinilor specifice județului, în lumina documentelor Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din agricultură ? (pag. 3). Răspund : Ing. **Camil Grigoraș** (Iași) ; **Karl Drotleff** (Sibiu) ; Ing. **Gh. Lupu** (Bacău)

MEDALION PROFESIONAL

Conf. ing. **Sylviu Comănescu** : Sport în arta luminii (pag. 6)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

Masă rotundă : învățămînt — cercetare — producție (pag. 2) ; Semnarea protocolului de colaborare dintre Uniunile de ziaristi din România și U.R.S.S. pe anii 1974—1975 (pag. 8) ; Vizita delegației Asociației internaționale a ziaristilor din presa feminină și familială (pag. 8) ; Conferința de presă cu ambasadorul Valentin Lipatti (pag. 8) ; Conferința de presă : „Cerințe ale dezvoltării industriei electronice și electrotehnice” (pag. 8) ; Adunarea generală a ziaristilor sportivi din Capitală (pag. 9)

CRONICA PUBLICISTICII

V. Birlădeanu : Pateticul dor omenesc (pag. 10)

STUDII ȘI CERCETARI DE PRESĂ

Marius Popescu : Rubrica „Alo ! 17 11/47” a ziarului „România liberă” (pag. 11)

Ilie Olteanu : Interviu în paginile revistei „Lumea” (pag. 17)

prof. dr. **Gh. Bulgăr** : Publicistica lui Eminescu (pag. 25)

ANIVERSĂRI

I. Felea : B. Brănișteanu (pag. 32)

„Revista arhivelor” (pag. 33)

CUM SCRIM

dr. **Luiza Seche** : Un mod de exprimare a celei mai înalte calități (pag. 34)

FILE DE ISTORIE A PRESEI

Vasile Netea : Presa română din Transilvania (1848—1881). II și III (pag. 37)

DOCUMENTAR ZIARISTIC INTERNAȚIONAL

Dr. **W. Pisarek** : Pentru a fi corect (pag. 43)

Fotografii : **Ion Mihăică**

REDACTOR ȘEF :

Petre Constantinescu

IN COLEGIUL DE REDACȚIE :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

---

Abonamentele pentru străinătate se fac prin „ROMPRESFILATELIA” — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței 64—66, POB 848

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

București, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

CONTENTS

30th ANNIVERSARY YEAR

Ion Felea : Working-Class and Anti-Fascist Journalism's Stimulatory Role in Building Up the United Workers' Front (page 1)

OUR INQUIRY

How Does Your Editorial Staff Feel and Work in Support of the Fulfilment of Local County Tasks in the Light of the Documents of the All-Country Conference of Agricultural Managers (page 3). Respondents: Eng. **Camil Grigoraş** (Jassy), **Karl Drotleff** (Sibiu) and Eng. **G. Lupu** (Bacău)

PROFESSIONAL BOX

Eng. **Sylviu Comănescu** : Lecturer : Sport in the Art of Light (page 6)

JOURNALISTS' UNION ACTIVITIES

Round Table : Training — Research — Production (page 2) ; Journalists' Unions of Romania and USSR Sign Protocol on Cooperation in 1974—1975 (page 8) ; Visit by Delegation of International Association of Journalists of Women's and Family Publications (page 8) ; Press Conference with Ambassador Valentin Lipatti (page 8) ; Press Conference on „Development Requirements of Electronic and Electrotechnical Industry” (page 8) ; General Assembly of Bucharest Sports Journalists (page 9)

JOURNALIST'S CHRONICLE

V. Birlădeanu : The Pathetic Human Longing (page 10)

PRESS STUDIES AND RESEARCH

Marius Popescu : The „Hullo! 17 11 47” Section of daily „România liberă” (page 11)

Ilie Olteanu : The Interview Item in Weekly „Lumea” (page 17)

Prof. dr. **G. Bulgăr** : Eminescu's Journalistic Writings (page 25)

ANNIVERSARIES

I. Felea : B. Brănişteanu (page 32)

„Revista arhivelor” (page 33)

HOW WE WRITE

Dr. **Luiza Seche** : A Manner of Expressing Top Quality (page 34)

RECORDS OF PRESS HISTORY

Vasile Netea : The Romanian Press of Transylvania (1848—1881) II and III (page 37)

INTERNATIONAL DOCUMENTARY

Dr. **W. Pisarek** : To Be Correct (page 43)

Photos : **Ion Mihăică**

EDITOR-IN-CHIEF :
Petre Constantinescu
EDITORIAL BOARD :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpescu (Subeditor), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, A. N. Trestieni.

Subscriptions from foreign countries should be addressed to ROMSPRESFILATELIA, Press Import-Export Department, — Bucharest — Calea Griviței No. 64—66, P.O.B. 848
EDITORIAL OFFICE & Administrative Dept. :
Bucharest, Calea Victoriei No. 163
Telephone : 50 77 15

SOMMAIRE

L'ANNÉE XXX

Ion Felea : Les publications ouvrières et anti-fascistes — facteur stimulant dans la création du Front Unic Ouvrier (page 1)

NOTRE ENQUÊTE — UNE SEULE QUESTION :

Quelle est la modalité dont pense et agit votre rédaction pour l'accomplissement des tâches spécifiques au département, dans la lumière des documents de la Conférence nationale des cadres de direction de l'agriculture (page 3). Y répondent : Ing. **Camil Grigoraş** (Jassy) ; **Karl Drotleff** (Sibiu) ; Ing. **Gh. Lupu** (Bacău).

MÉDAILLON PROFESSIONNEL

Maître de conférences ing. **Sylviu Comănescu** : Les sports dans l'art de la lumière (page 6).

ASPECTS DE L'ACTIVITÉ DE L'UNION DES JOURNALISTES

Table ronde : Enseignement — recherche — production (page 2) ; signature du protocole de collaboration entre les Unions des Journalistes de la Roumanie et de l'U.R.S.S. pour les années 1974—1975 (page 8) ; La visite de la délégation de l'Association internationale des journalistes de la presse féminine et de famille (page 8) ; Conférence de presse donnée par l'ambassadeur Valentin Lipatti (page 8) ; Conférence de presse : „Les exigences du développement de l'industrie électronique et électrotechnique (page 8) ; L'Assemblée générale des journalistes sportifs de la capitale de Roumanie (page 9).

LA CHRONIQUE DU JOURNALISME

V. Birlădeanu : La pathétique nostalgie humaine (page 10)

ÉTUDES ET RECHERCHES DE PRESSE

Marius Popescu : La rubrique „Alô, 17 11 47” du journal „România Liberă” (page 11)

Ilie Olteanu : L'Interview dans les pages de la revue „Lumea” (page 17)

Professeur univ. dr. **Gheorghe Bulgăr** : L'activité journalistique d'Eminescu (page 25)

ANNIVERSAIRES

I. Felea : B. Brănişteanu (page 32)

„La Revue des Archives” (page 33)

COMMENT ÉCRIVONS-NOUS ?

Dr. **Luiza Seche** : Une modalité d'expression de la plus haute qualité (page 34)

PAGES DE L'HISTOIRE DE LA PRESSE

Vasile Netea : La presse roumaine de Transylvanie (1848—1881), II et III (page 37)

DOCUMENTAIRE JOURNALISTIQUE INTERNATIONAL

Dr. **W. Pisarek** : Pour être correct (page 43)

Les photos : **Ion Mihăică**

RÉDACTEUR EN CHEF :
Petre Constantinescu

DANS LE COLLÈGE DE RÉDACTION :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpescu (secrétaire général de rédaction) C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Les abonnements pour l'étranger : s'adresser à „ROMPRESFILATELIA” Service IMPORTATION-EXPORTATION PRESSE, Bucarest, calea Griviței no. 64—66, P.O.B. — box 848
RÉDACTION ET ADMINISTRATION :
Bucarest, Calea Victoriei no. 163, téléphone 50 77 15

INHALT

DAS JAHR XXX

Ion Felea: Die Arbeiter- und antifaschistische Publizistik stimulierender Faktor bei der Gründung der Arbeitereinheitsfront (S. 1)

UNSERE UMFRAGE

Wie denkt und handelt Ihre Redaktion bei der Verwirklichung der spezifischen Aufgaben des Kreises, im Lichte der Dokumente der Landeskonzferenz der Leitungskader aus der Landwirtschaft (S. 3). Es antworten: Ing. **Camil Grigoraş** (Iaşi); **Karl Drotleff** (Sibiu); Ing. **Gh. Lupu** (Bacău)

BERUFSMEDAILLON

Doz. Ing. **Sylviu Comănescu**: Sport in der Kunst des Lichtes (S. 6)

AUS DER TÄTIGKEIT DES JOURNALISTENVERBANDES

Rundtischgespräch: Unterricht — Forschung — Produktion (S. 2); Unterzeichnung des Protokolls über Zusammenarbeit der Journalistenverbände Rumäniens und der UdSSR für die Jahre 1974—1975 (S. 8); Besuch der Delegation des Internationalen Verbands der Journalisten der Frauen — und Familienpresse (S. 8); Pressekonferenz mit Botschafter **Valentin Lipaţ** (S. 8); Pressekonferenz: „Erfordernisse der Entwicklung der elektronischen und elektrotechnischen Industrie“ (S. 3); Generalversammlung der Sportjournalisten der Hauptstadt (S. 9)

CHRONIK DER PUBLIZISTIK

V. Birlădeanu: Pathetische menschliche Sehnsucht (S. 10)

PRESSESTUDIEN UND — FORSCHUNGEN

Marius Popescu: Die Rubrik „Hallo! 17 11 47“ der Zeitung „România Liberă“ (S. 11)

Ilie Olteanu: Das Interview in den Seiten der Zeitschrift „Lumea“ (S. 17)

Prof. Dr. **Gh. Bulgăr**: **Eminescu Publizistik** (S. 25)

JAHRESTAGE

I. Felea: **B. Brănişteanu** (S. 32)

„Zeitschrift der Archive“ (S. 33)

WIE SCHREIBEN WIR

Dr. **Luiza Seche**: Eine Art, die höchste Qualität zum Ausdruck zu bringen (S. 34)

AUS DER GESCHICHTE DER PRESSE

Vasile Netea: Die rumänische Presse aus Transsilvanien (1848—1881), II und III (S. 37)

INTERNATIONALE JOURNALISTISCHE DOKUMENTATION

Dr. **W. Pisarek**: Um korrekt zu sein (S. 43)

Fotos: **Ion Mihăică**

CHEFREDAKTEUR:

Petre Constantinescu

IM REDAKTIONSKOLLEGIUM:

Const. Antip, **Antal Albert**, **Valentin Câmpeanu** (Generalsekretär der Redaktion), **C. N. Constantiniu**, **Ion Felea**, **Nestor Ignat**, **Vasile Iosipescu**, **Nicolae Moraru**, **Octavian Păler**, **Alexandru Popescu**, **Ilie Rădulescu**, **Al. N. Treştien**

Abonnements fürs Ausland durch „ROMPRESFILATELIA“ — AMT FÜR PRESSE-IMPORT-EXPORT, Bukarest — Calea Griviţei Nr. 64—66, Postfach 848

REDAKTION UND VERWALTUNG:

Bukarest, Calea Victoriei Nr. 163

Tel. 50 77 15

СОДЕРЖАНИЕ

XXX год

Ион Феля: Рабочая и антифашистская публицистика — стимулирующий фактор в создании Единого рабочего Фронта (стр. 1)

НАША ОПРОСНАЯ АНКЕТА

Что намечает и как действует ваша редакция в деле осуществления специфических для уезда задач в свете документов недавней республиканской конференции руководящих работников сельского хозяйства (стр. 3). Отвечают: инженер **Камил Григораş** (Ясы); **Карл Дротлефф** (Сибю); инженер **Г. Лупу** (Бакэу)

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ МЕДАЛЬОН

Лектор инженер **Сильвиу Комăнеску**: Спорт в искусстве света (стр. 6)

ИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОЮЗА ЖУРНАЛИСТОВ

Встреча за круглым столом: — исследование-производство (стр. 2); Подписание протокола о сотрудничестве на 1974—1975 гг. между Союзом журналистов Румынии и СССР (стр. 8); Визит делегации Международного общества журналистов печати для женщин и семьи (стр. 8); Прессконференция с послом **Валентином Липаţ** (стр. 8); Пресс-конференция: „Требования развития электронной и электротехнической промышленности“ (стр. 8); Общее собрание спортивных журналистов столицы (стр. 9)

ХРОНИКА ПУБЛИЦИСТИКИ

В. Бырлядяну: Патетическая человеческая мечта (стр. 10)

ТРУДЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ В ПЕЧАТИ

Мариус Попеску: Рубрика „Ало! 17 11 47“ газеты „Ромыния либерă“ (стр. 11)

Илие Олтяну: Интервью на страницах журнала „Лумя“ (стр. 17) проф. д-р **Г. Булгэр**: Публицистика Эминеску (стр. 25)

ГОДОВЩИНЫ

И. Феля: **Б. Брэниşteану** (стр. 32)

„Журнал архивов“ (стр. 33)

КАК МЫ ПИШЕМ

д-р **Луиза Секе**: Способ выражения самого высокого качества (стр. 34)

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ ПЕЧАТИ

Василе Нетея: Румынская печать в Трансильвании (1848—1881) II и III (стр. 37)

ЖУРНАЛИСТСКИЕ ДОКУМЕНТАЛЬНЫЕ МАТЕРИАЛЫ НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ ТЕМЫ

д-р **В. Писарек**: Чтобы быть корректным (стр. 43)
Фотоснимки: **Ион Михăикă**

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Петре Константинеску

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Конст. Антип, **Антал Алберт**, **Валентин Кымпяну** (ответственный секретарь редакции), **К. Н. Константиу**, **Ион Феля**, **Нестор Игнат**, **Василе Иосипеску**, **Николае Морару**, **Октавиан Пăлер**, **Александру Попеску**, **Илие Рăдулеску**, **Ал. Н. Трестиян**

Абоннементы для заграницы:

„ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — Bucureşti — Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. — Box 848

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ:

BUCUREŞTI, CALEA VICTORIEI Nr. 163

ТЕЛЕФОН: 50.77.15

SUMARIO

AÑO XXX

Ion Felea : Las publicaciones obreras y anti-fascistas, factor estimulador en la creación del Frente Único Obrero (pag. 1)

NUESTRA ENCUESTA — UNA UNICA PREGUNTA :

? Cómo piensa y acciona su redacción en la realización de las tareas específicas al departamento, a la luz de los documentos de la conferencia nacional de los cuadros dirigentes de la agricultura ? (pag. 3). Contestan : ing. **Camil Grigoraş** (Iasi) ; **Karl Drotleff** (Sibiu) ; ing. **Gh. Lupu** (Bacău)

MEDALLON PROFESIONAL

Conferenciante univ. **Silviu Comănescu** : El deporte en el arte del mundo (de la luz) (pag. 6)

ASPECTOS DEL ACTIVIDAD DE LA UNIÓN DE LOS PERIODISTAS

Mesa Redonda : Enseñanza — investigación — producción (pag. 2) ; la suscripción del protocolo de colaboración entre las Uniones de los Periodistas de Rumania y de la Unión Soviética para 1974—1975 (pag. 8) ; la visita de la delegación de la Asociación internacional de los periodistas de la prensa femenina y de familia (pag. 8) ; Conferencia de prensa con el embajador **Valentin Lipatti** (pag. 8) ; Conferencia de prensa : „Las exigencias del desarrollo de la industria electrónica y electro-técnica“ (pag. 8) ; Asamblea general de los periodistas deportivos de la capital de Rumania (pag. 9).

LA CRÓNICA DEL PERIODISMO

V. Birlădeanu : La patética „saudade“ humana (pag. 10)

ESTUDIOS E INVESTIGACIONES DE PRENSA

Marius Popescu : La rúbrica „Alo, 17 11 47“ del diario *România liberă*“ (pag. 11)

Ilie Olteanu : La interviú en las páginas de la revista semanal „Lumea“ (pag. 17)

prof. dr. **Gh. Bulgăr** : El actividad periodística de *Eminescu* (pag. 25)

CUMPLEAÑOS

I. Felea : **B. Brănişteanu** (pag. 32)

„La Revista de los Archivos“ (pag. 33)

? COMO ESCRIBIMOS ?

Dr. **Luiza Seche** : Una modalidad de expresar la más alta calidad (p. 34)

PÁGINAS DE LA HISTORIA DE LA PRENSA

Vasile Netea : La prensa rumana de Transylvania (1848—1881), II y III, (pag. 37)

DOCUMENTARIO PERIODISTICO INTERNACIONAL

Dr. **W. Pisarek** : Para ser correcto (pag. 43)

Fotos : **Ion Mihăică**

JEFE REDACTOR :
Petre Constantinescu

EN EL COLEGIO DE REDACCIÓN :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretario general de redacción), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Las suscripciones para el extranjero — por el intermedio de „ROMPRESFILATELIA“, Oficio IMPORTACIÓN-EXPORTACIÓN DE PRENSA, Bucarest, calea Griviței, nr. 64—66 P.O.B. box 848.

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN : Bucarest, cl. Victoriei 163, fono 50.77.15

PUBLICISTICA MUNCITOREASCĂ ȘI ANTIFASCISTĂ

FACTOR STIMULATOR

ÎN CREAREA FRONTULUI UNIC MUNCITORESC

de ION FELEA

Chiar de la crearea partidului nostru comunist, în paginile oficiului — **Socialismul** — au apărut articole care chemau la realizarea **Frontului Unic**, declarând în mod limpede, „**Muncitorimea este atacată în însăși viața ei. Pentru a se putea apăra, ea trebuie... să-și dea mâna pentru a respinge uriașul atac capitalist**“. Și muncitorii, în cadrul întreprinderilor, realizau frontul unic de luptă. Aceasta constituia o necesitate stringentă. În fața exploataților, muncitorii trebuiau să se prezinte ca un bloc.

Dar și intelectualii comuniști și socialiști s-au întâlnit în aceleași pagini de presă, ca să promoveze ideile marxiste, să combată acțiunile obscurantiste, mai ales că începuse să se infiltreze virusul fascist prin școli și universități, diversiuni care erau încurajate de partidele burgheze, aflate în stare falimentară. Astfel, o prețioasă acțiune comună între comuniști și socialiști a avut loc pe calea publicisticii, în anul 1923, în paginile organului studentesc **Scinteia** din Iași. Redacția publicației era condusă, la Iași, de comunistul Timotei Marin, iar la București de socialistul Ștefan Voitec. În paginile acestei publicații de apărare a intereselor studențești au scris articole combative comuniștii I. Zaharescu, Al. Mihăileanu, Derevici, alături de socialiștii Ștefan Voitec, N. Deleanu, Tudor Ionescu. Aceeași strânsă colaborare a avut loc la **Viața universitară** și la **Ideea universitară**, apărute la București în anul 1924. „**Uniunea studenților independenți**“, organizație de masă a studenților antifasciști, s-a încheiat în anul 1924 pe baza unității de luptă a tineretului comunist și socialist, Uniune care a ținut piept elementelor reacționare, întreținute și subvenționate de guvern și partidele de dreapta.

Pe ziarisții comuniști, socialiști, social-democrați, național-țărăniști de stînga, radicali îi găsim cu articole protestatate în presa progresistă — cu o viață mai scurtă sau mai lungă datorită prigoanei — cum au fost **Stînga**, **Șantier** și, mai ales **Cuvîntul liber**. Această din urmă revistă era de o combativitate excepțională, impunătoare, bogat ilustrată. Găsim în această publicație articole scrise — cu țintă precisă : fascismul — de comuniști, socialiști, democrați și de intelectuali progresiști fără de partid. Iar

în fruntea revistei se afla unul din cei mai prețuiți directori ai unei publicații de stînga din acea vreme : Tudor Teodorescu Braniște.

Cuvîntul liber a fost scris de autori care și-au câștigat prestigiu în lumea cititorilor prin cultura lor, prin scrisul lor înaripat, publiciști atașați de popor, de năzuințele sale spre o viață fericită, într-o țară liberă, independentă. Așa cum au luptat la atelierele „**Grivița**“ și în Valea Prahovei umăr lîngă umăr muncitori comuniști, socialiști, social-democrați, tot astfel s-au adunat în coloanele **Cuvîntului liber** publiciști comuniști — ca Alex. Sahia, Miron Constantinescu, Ilie Cristea, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Miron Radu Paraschivescu, George Macovescu, prof. Constantinescu-Iași, Ilie Zaharia, Gheorghe Dinu — cu publiciști social-democrați — cum a fost Lotar Rădăceanu, național-țărăniști de stînga — ca Demostene Botez, Octav Livezeanu, scriitori și poeți progresiști — ca Victor Eftimiu, F. Aderca, Claudia Millian, I. Peltz și alții.

Împotriva hitlerismului și fascismului s-au publicat în paginile revistei multe articole teoretice de pe poziții marxiste. Atanase Joja semnează articolele „**Democrație și fascism în lumina Capitalului**“ (19 octombrie 1935) și „**Fascismul : o expresie a capitalismului monopolist**“ (4 ianuarie 1936). Petre Pandrea s-a ocupat de aspectul juridic al hitlerismului.

De-a lungul celor trei ani de existență, nici un număr de revistă nu dovedește că lupta împotriva fascismului ar fi slăbit. Chiar în primul număr, Alex. Sahia a dezvăluit lanțul de crime prin care Hitler a venit la putere. **Procesul de la Lipsca** se intitula un articol scris de publicistul F. Dima (18 noiembrie 1933), articol ce marca începutul unei puternice acțiuni de demascare a fascismului.

Într-un articol intitulat „**Cultură și progres**“, Miron Constantinescu atrăgea atenția cititorilor asupra noului umanism științific, bazat pe materialismul istoric și a scris despre „**noua doctrină a progresului construită pe realitate și sprijinită de lupta claselor exploatare**“. Autorul spunea : „**Sintem în epoca realierii forțelor progresiste**“ (1 august 1936).

Cuvîntul liber a făcut cunoscută întregii țări lupta plină de curaj a antifasciștilor. Într-un reportaj intitulat: **Impresii de la un proces** (6 iunie 1936) Eugen Jebeleanu a făcut portretul unui tânăr comunist în vîrstă de 19 ani, care se afla printre acuzații aceluși proces judecat la Brașov. Portretul este de o neprețuită valoare. Cităm: „Ceașescu e un copil. Dar un copil cu o inteligență de o maturitate surprinzătoare. E scund, slab, cu ochii mici și vioi, două boabe de piper“.

Îmi amintesc cu emoție de vremea cînd lucram la **Cuvîntul liber**. Cînd urcam scările **Adevărului**, seara, pentru a mă duce la munca mea de noapte, mă întilneam, adesea, cu Alexandru Sahia, care pleca din redacție, după munca de peste zi. Îmi comenta ultima „Cronică muncitorească“ apărută în revistă. Două cuvinte reveneau în discuție: **Front Unic**. Ne strîngeam miinile.

Îmi era dragă această revistă în care simțeam umărul unor scriitori, al unor publiciști remarcabili, care-și afirmau cu mult curaj aversiunea față de fascism. Directorul publicației, Tudor Teodorescu-Braniște, era un exemplu de curaj în afirmarea ideilor sale progresiste, neînfricat luptător antifascist. Dacă răsfoim astăzi colecția acestei reviste și citim articolele sale proprii, ne înclinăm cu adînc respect față de memoria lui Braniște. Parcă-l văd cum venea liniștit la redacție, de la locuința sa din strada Matei Millo, pe jos, avînd în buzunar drept armă un stilou. Oricînd se putea ca la un colț de stradă o unealtă hitleristă să-și descarce foc ucigător în pieptul scriitorului și ziaristului de elită, care era Tudor Teodorescu-Braniște.

Într-un articol de prezentare a cărții lui Petre Pandrea, „Germania hitleristă“, scria: „Convîngerea mea este că acela care militează azi împotriva hitlerismului pe calea publicisticii, cu îndrăzneală și cinste, e un militant în prima linie“. (1933, nr. 4).

Odată cu încheierea anului al treilea de apariție, revista **Cuvîntul liber** a fost interzisă. A fost o publicație a unor intelectuali progresiști care-și făcuseră datoria pe frontul luptei împotriva fascismului și a războiului.

Partidul comunist a acționat energic pentru răspîndirea prin paginile revistei a ideilor marxist-leniniste. Lucrețiu Pătrășcanu a publicat un articol intitulat „Ce vor comuniștii“ în care spunea: „...comuniștii vor să împiedice triumful fascismului și să asigure libertatea marilor mulțimi. Vor să apere pacea grav amenințată de hitlerism. În România această luptă se duce în dramatice condiții și cu imense sacrificii pentru pace, pentru libertatea și pentru piinea poporului român (26 septembrie 1936).“

Faptul că s-au întîlnit, timp de trei ani, în paginile acestei reviste, pe același front de luptă, comuniști, socialiști, social-democrați a contribuit la o mai mare apropiere între ei, prin zînd carne ideea realizării Frontului Unic Muncitoresc, de la a cărui înlăptuire efectivă s-au împlinit treizeci de ani.

Militanți în prima linie au fost, în condiții și mai grele, înfruntînd teroarea Gestapoului și a siguranței, reprezentanții partidelor comunist și social-democrat care au întocmit platforma Frontului Unic Muncitoresc. Manifestul adresat de către F.U.M. poporului acum trei decenii a fost întocmit de către Comitetele Centrale ale celor două partide. Manuscrisul a fost înmînat pentru imprimare în tipografia ilegală a partidului comunist într-o noapte întunecoasă, în spatele cimitirului

lui Ghencea. El a fost răspîndit în foi volante, în preajma zilei de 1 Mai 1944, de către membrii și simpatizanții ambelor partide. În același timp a apărut și în **România liberă** ilegală.

Manifestul Frontului Unic Muncitoresc a constituit un document de excepțională însemnătate istorică, despre care s-a mai scris și se va mai scrie și de-acum înainte. Cuprinsul Manifestului a fost un vehement rechizitoriu împotriva regimului de dictatură fascistă, de trădare națională. A fost o demonstrație vie a maturității și a conștiinței clasei noastre muncitoare. Frontul Unic reprezenta năzuințele poporului român de a-și salva suveranitatea națională și independența țării. Manifestul Frontului Unic Muncitoresc însăși realizarea acestuia a constituit întiul pas hotărît spre unitatea organică a clasei noastre muncitoare, pas desăvîrșit în 1948, prin crearea partidului unic al clasei noastre muncitoare, Partidul Comunist Român, conducătorul iubit la poporului nostru în opera de construire a socialismului și comunismului.

din activitatea

uniunii ziaristilor

CLUBUL ZIARIȘTILOR
DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

MASĂ ROTUNDĂ ÎNVĂȚĂMÎNT - CERCETARE PRODUCȚIE

La sfîrșitul lunii martie, membrii clubului au participat la o masă rotundă cu tema „Învățămînt — cercetare — producție. Măsuri eficiente de integrare“ la care au fost invitați Acad. Radu Voinea, rector al Institutului Politehnic din București, prof. dr. Radu Păun, vicepreședinte al Academiei de științe medicale, A. Burlui, director în Ministerul învățămîntului. Discuțiile ce au urmat după expunerile invitaților pe tema propusă, au relevat faptul că problema integrării învățămîntului cu cercetarea și producția apare ca o cerință a dezvoltării societății noastre socialiste în etapa actuală și în consecință, pentru realizarea acestei integrări este necesară înlăturarea unor impedimente generate de rezistența celui de al treilea factor al relației — producția. De asemenea, a fost subliniat rolul pe care îl poate avea presa în înlăptuirea politicii partidului cu privire la acest domeniu de preocupări.

ANCHETA NOASTRĂ CU O ÎNTREBARE:

CUM GÂNDEȘTE ȘI ACȚIONEAZĂ REDACȚIA DV., ÎN ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR SPECIFICE JUDEȚULUI, ÎN LUMINA DOCUMENTELOR CONFERINȚEI PE ȚARĂ A CADRELOR DE CONDUCERE DIN AGRICULTURĂ?

IAȘI

Să fim adevărați gospodari ai pământului

Anul celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și celui de al XI-lea Congres al partidului este și în județul Iași anul care polarizează toate energiile spre obținerea unor rezultate înalte în fiecare domeniu, îndeosebi în cel economic. În această competiție lucrătorii ogoarelor au ca principal obiectiv îndeplinirea exemplară a sarcinilor cuprinse în cuvântările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor din unitățile agricole de stat și cooperatiste, în chemarea înflăcărată ce le-a fost adresată de la tribuna Marelui Sfat. Este firesc deci, ca acum când agricultura dispune de un program de lucru concret și atât de amplu să-și concentreze și presa atenția spre problemele puse în fața acestui sector. În ce ne privește, avînd în vedere importanța excepțională a documentelor adoptate la Conferință, ne-am restructurat planurile de activitate, căutînd să răspundem cît mai bine noilor cerințe. Sigur că atât la planificarea chenzinală, cît și la cea de perspectivă am ținut seama, ca de obicei, de aspectele specifice județului nostru. Știînd, de exemplu, că pămînturile din această parte a țării, datorită reliefului frămîntat sînt serios afectate de eroziune și alunecări de teren, ne-am propus să milităm pentru generalizarea celor mai eficiente forme de prevenire și combatere a fenomenelor respective, de recuperare a terenurilor degradate. De altfel, atât înainte cît mai ales după Conferința pe țară a cadrelor de conducere din agricultură, toate problemele folosirii raționale a fondului funciar s-au situat la noi pe loc de frunte în tematica agrară. Cine foiletează colecția ziarului poate constata că rubrica „Să fim adevărați gospodari ai pământului!” consacrată temelor de acest gen a fost tot mai frecventă în ultima vreme. La indicația Comitetului județean de partid am urmărit mai susținut, printre altele, ce se întreprinde pentru introducerea fiecărui petec de teren în circuitul agricol și eliminarea oricărei risipe de pămînt.

E de la sine înțeles că preocupările pentru extinderea suprafețelor agricole sînt împletite cu grija pentru sporirea potențialului lor productiv. Observațiile făcute de secretarul general al partidului cu privire la posibilitățile de creștere a producției la hectar încă insuficient puse în valoare datorită neglijării unor lucrări agrotehnice sînt întru totul valabile și pentru zonele deluroase de la noi. Conștienți că și ziarul are datoria să contribuie la înlăturarea unor asemenea neajunsuri, am început să punem mai mult accent pe respectarea regulilor agrotehnice. Astfel, în acest sezon în care pe meleagurile noastre regimul de umiditate e sărac, urmărîm în materialele consacrate campaniei agricole nu numai impulsivitatea ritmului lucrărilor, ci și aplicarea riguroasă a măsurilor de conservare a apei din sol. În același timp, sprijinim încă de la primele semne de desprimăvărare, cu toate mijloacele ce ne stau la îndemînă, eforturile organelor județene de partid și de stat pentru a asigura funcționarea cît mai bună a sistemelor de irigații și supunerea oricărei surse locale de apă în folosul recoltei.

Se poate spune că în ultima perioadă atenția ziarului s-a îndreptat mai insistent în general spre folosirea cît mai rațională a bazei tehnico-materiale și a potențialului uman pentru creșterea producției agricole și a eficienței economice. Considerăm, de pildă, că am făcut progrese îndeosebi în tratarea unor probleme la dezvoltarea și eșalonarea producției legumicole sau redresarea pomiculturii în sectorul cooperatist unde situația nu este la nivelul posibilităților și al cerințelor.

În spiritul sarcinilor trasate la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din agricultură se înscriu și unele acțiuni menite să contribuie la sporirea aportului gospodăriilor populației la crearea unei abundențe de produse agroalimentare. Ne referim îndeosebi la sprijinul permanent acordat acțiunii de plantare a pomilor fructiferi în curțile cetățenilor, pe loturile școlilor, pe marginile drumurilor etc.

Ne-am străduit de asemenea să ne aducem mai mult contribuția la îmbunătățirea rezultatelor din zootehnia cooperatistă popularizînd experiența pozitivă sau luînd atitudine față de lipsurile care frînează mersul înainte al acestui sector. Fără a neglija ceilalți factori de care depinde creșterea producției animaliere, am insistat și vom insista în continuare pe consolidarea bazei furajere și în primul rînd pe îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor naturale. Socotînd că acesta este punctul de

plecare spre redresarea creșterii animalelor, în cadrul rubricii permanente dedicată zootehniei („Efectivul zootehnic de mîine — mai numeros și mai productiv ca cel de azi!“) am sporit ponderea materialelor pe teme de organizare a producerii nutrețurilor pe care le publicăm de obicei sub genericul : „Înainte de toate, baza furajeră!“

Trebuie să recunoaștem că mai avem destule de făcut pentru a putea spune că sîntem pe deplin mulțumiți de modul cum ne ocupăm de transpunerea în viață a noului program de dezvoltare a agriculturii. Tocmai de aceea încercăm mereu să asigurăm o tot mai bună cuprindere a problemelor ce privesc acest sector îndreptîndu-ne atenția îndeosebi spre cele pe care le socotim noi înșine insuficient abordate (activitatea consiliilor și asociațiilor intercooperatiste, apărarea avuției obștești, antrenarea țărănimii în toate acțiunile de masă inițiate de organele județene de partid și de stat etc, etc.).

Am schițat doar cîteva dintre primele direcții de acțiune conturate în urma Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din agricultură. Subliniem că e vorba de un simplu început întrucît ne dăm seama că pentru rezolvarea multiplelor și variatelor sarcini puse cu acest prilej presa este chemată să-și lărgească și să-și diversifice mereu paleta modalităților de tratare a problemelor. Pentru a răspunde acestui imperativ ne vom strădui să fim permanent în actualitate, intervenind prin acțiuni organizatorice eficiente în problemele majore ale agriculturii județului și făcîndu-ne simțită prezența peste tot acolo unde e nevoie de ajutorul ziarului.

Ing. CAMIL GRIGORAȘ

șeful rubricii de economie agrară
de la ziarul „Flacăra Iașului“

SIBIU

Hotarul satului capătă o față nouă

Avînd în vedere accentul deosebit care s-a pus și înaintea Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste pe necesitatea conservării și folosirii raționale a pămîntului ca mijloc de producție principal în agricultură, „Die Woche“ din Sibiu a publicat în numărul din 15 martie un material intitulat „Hotarul satului capătă o față nouă“, semnat de inginerul proiectant Hermann Schobel de la Oficiul județean de cadastru și organizarea teritoriului. Titlul articolului va fi genericul unei suite de materiale în care ne vom ocupa de modul în care se traduce în fapt această deosebit de importantă sarcină. Punctele de plecare rezultă chiar din acest prim articol, în care se arată că, pentru 40 de C.A.P.-uri din județ s-au elaborat documentațiile privind zonarea culturilor, organizarea hotarului pentru o folosire cît mai eficientă prin reducerea terenurilor neproductive. Printre altele se exemplifică, cît teren se poate recîștiga numai prin raționa-

lizarea sistemului de drumuri. În continuare vom urmări cum se vor aplica măsurile stabilite în documentația pentru cele 40 de C.A.P.-uri și vom milita pentru elaborarea altor documentații privind toate unitățile cooperatiste din județ.

În același număr noi am publicat un interviu cu șeful serviciului producție vegetală de la Direcția generală pentru agricultură, industrie alimentară și gospodărirea apelor al județului, pe tema culturilor intensive de cartofi, în condițiile mecanizării complete. Aceste două probleme — culturi intensive și mecanizarea — sînt deosebit de importante pentru județul nostru. Prima pentru faptul că, deși în județul Sibiu producțiile medii la cultura cartofului n-au fost prea mari, în cooperativa agricolă din Cîrța ani de-a rîndul s-au obținut producții între 25 000 și 30 000 de kilograme. Aceasta este dovada că nici clima și nici solul nu sînt potrivnice unor asemenea rezultate și deci culturile pot fi extinse. Importanța celei de-a doua probleme rezultă din industrializarea puternică a județului, fapt care duce la absorbirea unui mare număr de brațe de muncă care trebuie recuperate prin extinderea mecanizării. În continuare vom urmări cum se vor respecta tehnologiile stabilite pentru culturile intensive de cartofi, vom publica articole prin care ne propunem să mobilizăm mecanizatorii la executarea la timp și în bune condițiuni a lucrărilor necesare insistînd apoi, pornind de la rezultatele ce se vor obține, pentru extinderea acestor metode de producție.

Folosirea mai rațională a mașinilor agricole, mai ales a tractoarelor, este o altă indicație a secretarului general al partidului, de altfel dată și cu alte ocazii. În acest sens Comitetul Județean P.C.R. din Sibiu a inițiat încă la începutul anului o acțiune ca în fiecare C.A.P. să fie pregătiți cel puțin cinci membri cooperatori pentru a putea conduce tractorul; aceasta pentru ca în vîrf de campanie să se poată folosi o parte a parcului de tractoare în două schimburi. Pe această temă la redacția „Tribunei Sibiului“ a avut loc o masă rotundă la care au participat ingineri agronomi, președinți din C.A.P.-uri, mecanizatori (directorul trustului, directori S.M.A., șefi de secții), primarii unor comune. Cu această ocazie s-a constatat că acțiunea este pe deplin realizabilă. Concluziile mesei rotunde s-au publicat în ambele organe județene de presă, apoi unele reportaje și anchete cu privire la demarajul cursurilor de calificare propuse. La sfîrșitul lunii martie este programat un raid pentru a constata cum evoluează lucrurile în continuare. Această temă va sta și în continuare în atenția redacției pentru a demonstra utilitatea cunoașterii conducerii tractorului, a eficienței economice care rezultă din această acțiune de calificare.

„Creșterea animalelor constituie o sarcină de însemnătate vitală“, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferință. Or, tocmai în această ramură a agriculturii pe meleagurile județului Sibiu a existat o valoroasă tradiție, pășunile din această zonă fiind o bază furajeră puternică și ieftină. Ele au fost neglijate într-o vreme. Îmbunătățirea pășunilor va sta mai mult decît pînă acum în atenția redacției. Pornind de la experiența acumulată de Trustul I.A.S. în pășunea montană Crinț, la I.A.S. Apold de sus și în alte părți, vom căuta să influențăm extinderea experienței lor pozitive.

KARL DROTLEFF

redactor la „Die Woche“-Sibiu

BACĂU

Tematica agrară puternic ancorată în realitatea județului

Și pentru oamenii muncii din județul Bacău recenta cuvântare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, rostită cu ocazia deschiderii Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din unitățile de stat și cooperative agricole, constituie un amplu program de acțiune, un adevărat îndreptar în activitatea curentă și de perspectivă.

Militind pentru traducerea în viață a mărețelor sarcini ce revin agriculturii în anul pe care-l parcurgem — pregnant subliniate în chemarea adresată de cei peste 8 000 de participanți la marea sfat al lucrătorilor din agricultură, — redacția noastră și-a întocmit un plan concret de activitate în care sînt cuprinse problemele majore ce vor fi abordate în materialele ce le vom realiza.

În cele ce urmează, aș vrea să fac doar cîteva referiri la ceea ce ne-am angajat, fără a considera însă că am epuizat problematica ce face obiectul activității noastre.

Ținînd seama de specificul județului nostru, în care aproximativ 80% din suprafața agricolă este supusă fenomenului de erodare a solului am considerat necesar ca problema folosirii raționale a pămîntului — bun al întregii națiuni — să constituie principalul subiect în activitatea noastră. De altfel, aș vrea să arăt că în direcția amintită, organele locale de partid și de stat manifestă un deosebit interes.

Pe această temă, în ultima perioadă am realizat numeroase materiale, în care au fost prezentate atît rezultatele obținute de unitățile agricole cît și deficiențele manifestate în executarea lucrărilor prevăzute în programul județean de îmbunătățiri funciare. Am insistat, îndeosebi, asupra acțiunilor întreprinse în vederea prevenirii și combaterii eroziunii solului, a înlăturării oricărui risipe de teren, cît și a exploatării cu randament sporit a suprafețelor cuprinse în sistemul de irigație. Materialele realizate din acest domeniu de activitate sînt publicate la rubricile intitulate „Satul pe coordonatele majore ale actualității” și „Pămîntul — bun al întregului popor. Cum îl gospodăriți?”.

În scopul popularizării înnoirilor ce au avut loc în viața satelor — sub toate aspectele — am inițiat rubrica „Socialismul în vatra satului”.

Amintind doar despre faptul că desfășurarea campaniei agricole de primăvară ocupă un loc prioritar în preocupările noastre actuale, în care ritmul și calitatea lucrărilor constituie elementul esențial, aș dori să mă opresc asupra altor cîteva probleme ce nu scapă atenției noastre, nu înainte însă de a spune că și aici avem rubrica „1974 — anul producțiilor record”.

În cîteva cuvinte m-aș referi la sectorul zootehnic și nu doar la modul cum se muncește în pre-

zent, la producțiile ce se realizează, ci mai ales la măsurile ce se întreprind în vederea obținerii unor cantități sporite de furaje în anul acesta. Concret, este vorba despre realizarea suprafeței prevăzute a fi însămînțată cu plante de nutreț, despre măsurile agrotehnice aplicate și care urmează în viitor, cunoscut fiind faptul că nu în toate unitățile acest capitol se bucură de atenția cuvenită.

Pentru o mai bună organizare a activității redacției, articolele ce se referă la problemele ridicate mai sus vor apare în tot cursul anului, la rubricile: „De pe aceeași suprafață, cantități sporite de furaje” și „Cum acționați pentru rentabilizarea fermei zootehnice”.

Evident, din săptămînalul nostru nu vor lipsi articolele ce privesc legumicultura, viticultura, pomicultura, rentabilizarea activității stațiilor pentru mecanizare agricolă, sporirea eficienței economice a întreprinderilor agricole de stat, perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din agricultură ș.a.

Ceea ce am făcut foarte puțin pînă acum, — intrucît nu am avut nici suficiente elemente de referință — este urmărirea prețului de cost în cooperativele agricole de producție. În acest an, însă, dispunînd de o bază de calcul înscrisă chiar în planul de producție al unităților, vom căuta să abordăm frontal și această problemă atît prin redactorii secției agrare cît și prin specialiștii de la Direcția generală a agriculturii și ai Băncii agricole județene.

Ing. GH. LUPU

redactor la săptămînalul „Steagul roșu” — Bacău

Foto: ION MIHĂICĂ

Un cal puternic

SPORT ÎN ARTA LUMINII

Foto : ION MIHĂICĂ

Atenție, mama!

Conf. ing. SYLVIU COMĂNESCU

Secretar general al Asociației artiștilor fotografi

Fracticarea fotografiei conduce la o armonioasă îmbinare cu un anumit fel de sport : turismul. Dar puțini trăiesc sportul prin intermediul fotografiei de sport, o specialitate fotografică de „performanță”. În adevăr, fotografiile bune de sport sînt rare ! Care sã fie cauzele ? Numãrul mic al celor care le fac ? Dificultãțile de realizare ? Sau lipsa de interes pentru asemenea fotografii ?

Rãspunsul, sigur, cuprinde din toate cîte ceva și poate multe altele, așã cã pentru a gãsi totuși preponderența elementelor considerate, m-am gîndit sã aflu și pãrerea unui realizator de asemenea imagini pentru a-mi verifica opinia, astfel cã m-am adresat fotoreporterului Ion Mihãicã, membru al Asociației artiștilor fotografi din anul 1957, artist F.I.A.P. Și iatã ce îmi spune :

„— Se împlinesc peste 25 de ani de cînd, pe vreme bunã sau rea, pe soare sau pe furtunã, vara sau iarna, la bucurie ca și la necazuri, alãturi de sportivii tuturor genurilor de discipline sportive împãrtășesc aceleași emoții. Dorința de a realiza fotografii care sã exprime voința de a învinge, încor-

darea fizicã și psihicã, frumusețea sportului, am cãpãtat-o numai în momentul cînd am început sã îndrãgesc sportul și disciplina lui. Eu însuși am practicat cîteva sporturi, de la cross la planorism, a cãrei școalã am absolvit-o la timpul respectiv“.

În adevăr, Ion Mihãicã, de tînãr, a fost atras de fotografie și întocmai ca orice începãtor, a avut de timpuriu — din 1937 — primul aparat, „boxul” 6 x 9 cu care a realizat prima imagine artisticã — piatra de încercare a începãtorilor — Moscheea oglinditã în lacul din Parcul Libertãții.

Reflectînd asupra activitãții lui Mihãicã, este greu de precizat dacã pasiunea fotografiei este mai veche decît pasiunea pentru sport, fiindcã, în egalã mãsura, ambele și-au pus amprenta pe toatã activitatea lui reportericeascã, încã din 1948, cînd s-a angajat la ziarul „România liberã”, apoi la Organizația Sportului Popular, la C.C.F.S. și U.C.F.S. ca și — din 1954 — la ziarul și revista „Sportul“.

Am fãcut aceastã scurtã prezentare a celui mai bun fotoreporter sportiv de la noi, tocmai pentru a întãri temeinicia afirmațiilor sale deși sînt și o

Foto : ION MIHĂICĂ

În gardă

serie de alte elemente ce intervin în această „cursă“ spre frumosul imaginilor de fotoreportaj sportiv, cum ar fi, de pildă, „întîmplarea“ care își are și ea un loc al său, și față de care profesionalitatea autorului are tocmai rolul de a o limita cît mai mult, fiindcă Mihăică este nu numai un inspirat artist ci și un bun profesionist.

Ion Mihăică prin activitatea sa a reușit să creeze imagini de artă fotografică, care, datorită aprecierilor unanime atît în țară cît și peste hotare i-au adus nenumărate satisfacții, dintre care cea mai importantă este cea de la Olimpiada de iarnă din Grenoble, în 1968, unde, la specialitatea fotografie de sport, a obținut la „Olymp Art“ Marele premiu al prefectului din departamentul Isère (Franța) pentru spiritul olimpic al fotografiei.

În sectorul editorial din țara noastră, singura prezentă, în specialitatea fotografiei de sport, este tot Ion Mihăică care a realizat două frumoase albume de artă fotografică.

Recent două lucrări ale sale i-au adus de la săptămîna olimpică din Malta distincții maxime, iar ca urmare, a fost invitatul de onoare al organizatorilor.

Din păcate, în paginile acestui număr de revistă nu pot încâpea decît cîteva dintre creațiile sale fotografice.

Foto : ION MIHĂICĂ

Zbor

SEMNAREA PROTOCOLULUI DE COLABORARE DINTRE UNIUNILE DE ZIARIȘTI DIN ROMÂNIA ȘI U.R.S.S. PE ANII 1974—1975

O delegație a Uniunii ziaristilor din U.R.S.S., condusă de Valentin Arhanghelski, secretar al acestei organizații, a făcut o vizită în țara noastră, la invitația Uniunii ziaristilor din România.

Cu acest prilej s-a încheiat Protocolul de colaborare pe anii 1974—1975 dintre Uniunile de ziaristi din România și U.R.S.S. care a fost semnat de Ioan Stănculescu, secretar al Uniunii ziaristilor din R. S. România și de Valentin Arhanghelski, secretar al Uniunii ziaristilor din U.R.S.S.

Oaspeții au realizat schimburi de experiență la redacțiile unor ziare centrale și locale, au avut convorbiri la comitetele de partid și consiliile populare județene Argeș și Maramureș, la Comitetul de Stat al Planificării și Consiliul Culturii și Educației Socialiste, au vizitat unități economice din industrie și agricultură, instituții de învățământ, artă și cultură.

La sfârșitul vizitei, delegația a fost primită la Secția Propagandă și Presă a C.C. al P.C.R.

LA CASA ZIARIȘTILOR

Vizita delegației Asociației internaționale a ziaristilor din presa feminină și familială

Sâmbătă 6 aprilie a.c. la Casa ziaristilor din Capitală a avut loc o conferință de presă cu membrele delegației A.I.J.P.F. Au participat Mila Contini (Italia), președinta A.I.J.P.F., ziaristă, colaboratoare la publicațiile „Amica” și „Grazia”, Jacqueline Chabot (Franța), secretară generală a A.I.J.P.F., redactor la „Femme pratique”, Maria Cruz-Hernandez (Spania), redactor radio TV, Lynn Edmunds (Anglia), „Daily Telegraph”, Klainguti Moretti Silvana (Elveția), Radio TV și Maria Costache, redactorul șef al revistei „Femeia”, Ecaterina Mihăilescu, redactor șef adjunct al revistei „Femeia”, Florica Șelmaru („Lumea”), Ani Stanciu („România liberă”), Natalia Stancu („Scînteia”), Catinca Ralea (Radio), Rodica Țepeș („Scînteia tineretului”).

Din partea conducerii Uniunii ziaristilor au participat: Nestor Ignat — președinte și Ioan Stănculescu — secretar al Uniunii. În cadrul discuțiilor, președintele Uniunii ziaristilor a vorbit despre organizația profesională a ziaristilor români, despre rolul acesteia în perfecționarea profesională a gazetarilor, despre asociațiile, cluburile și filialele Uniunii. Au urmat întrebări ale ziaristelor oaspete, stabilindu-se un viu dialog ce s-a prelungit mult peste limitele de timp propuse inițial, ceea ce demonstrează interesul reciproc al unor astfel de întâlniri.

clubul ziaristilor de politică externă

conferință de presă cu ambasadorul Valentin Lipatti

Miercuri 24 aprilie, la sediul Casei ziaristilor din Capitală, Clubul ziaristilor de politică externă a organizat o conferință de presă cu tema „Conferința general europeană, stadiul tratativelor, poziția

României și perspectivele inițiativelor românești” la care a fost invitat Valentin Lipatti, ambasador, șeful delegației române la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa.

La conferința de presă au participat numeroși ziaristi din secțiile externe ale ziarelor, de la radio și televiziune. Ambasadorul Valentin Lipatti a răspuns întrebărilor adresate de ziaristi, realizând o amplă și documentată informare despre stadiul actual al tratativelor din cadrul Conferinței general europene, care se caracterizează printr-un ritm accelerat al muncii de redactare a textelor finale ce se elaborează în organele subsidiare.

Vorbitorul a evidențiat contribuția delegației române la discuțiile privind redactarea celui de al patrulea principiu, referitor la integritatea teritorială.

clubul ziaristilor economiști

„cerințe ale dezvoltării industrii electronice și electrotehnice”

La sfârșitul lunii aprilie membrii Clubului ziaristilor economiști s-au întâlnit, în cadrul unei conferințe de presă cu Ion Constantinescu, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii.

Organizată în spiritul cerințelor Planului național unic pe anul 1974, conferința de presă a avut ca temă „Cerințe ale dezvoltării accelerate a ramurilor purtătoare a tehnicii de vîrf în industria electronică și electrotehnică.

Numeroasele întrebări adresate de ziaristi invitaților au căpătat răspunsuri documentate, la obiect, stabilindu-se astfel un dialog viu, dinamic care a evidențiat contribuția pe care o poate aduce, în continuare, presa scrisă și audio-vizuală în rezolvarea unor probleme de relații existente încă în domeniul industriei electronice și electrotehnice, ca de exemplu, stimularea unei colaborări între întreprinderi aparținînd de centrale diferite sau din cadrul aceleiași centrale, sporirea eficienței controlului calității produselor și altele.

ADUNAREA GENERALĂ A ZIARIȘTILOR SPORTIVI DIN CAPITALĂ

Ziariștii sportivi din Capitală s-au reunit, în ziua de 18 aprilie, la sediul Uniunii ziariștilor într-o adunare de lucru avînd la primul punct al ordinei de zi informarea prezentată de președintele Asociației presei sportive din România, **Aurel C. Neagu**, privind congresul organizației internaționale de specialitate (A.I.P.S.), desfășurat la Malaga, în ultimele zile ale lunii martie.

Aniversarea a 50 de ani de existență a Asociației Internaționale a presei sportive a conferit acestui congres un caracter jubiliar pe care gazdele l-au subliniat printr-o organizare deosebită, invitînd la lucrări personalități din lumea sportului ca sir Stanley Rous, președintele F.I.F.A., Oscar State, secretarul general al Adunării generale a federațiilor internaționale (A.G.F.I.) și alții, acordînd reuniunii de la Malaga impunătoarea titlatură de „congres mondial al presei sportive”.

La drept vorbind, o asemenea titlatură nu mai poate fi considerată exagerată din moment ce numărul țărilor afiliate la A.I.P.S. a ajuns, cu ocazia acestui congres la 72, iar cîteva din asociațiile naționale nou venite au sporit cu cifre impresionante efectivul membrilor acestui for (Statele Unite cu cea 12 000, Brazilia cu 8 000, Cuba cu peste 600).

Față de proporțiile pe care le-a luat A.I.P.S., în ultimii ani, participanții la congres și-au exprimat părerea că se impune crearea unor secții continentale. S-a și alcătuit, de altfel, un birou de lucru al secției europene care urmează să se constituie definitiv la următorul congres A.I.P.S., avînd în componența sa 29 de țări. Tot în această ordine de idei s-a procedat la augmentarea comitetului executiv A.I.P.S. de la 7 la 11 membri și s-a propus, totodată lărgirea comitetului director de la 3 — la 5 persoane.

Am mai reținut, din informarea prezentată că legitimațiile A.I.P.S. urmează să dobîndească o mai largă recunoaștere acordîndu-se posesorilor liberă intrare la manifestările sportive din toate țările afiliate, exceptînd Jocurile Olimpice și Campionatele mondiale de fotbal unde se va practica sistemul actual al acreditării în limita locurilor repartizate de organizatori cu consultarea conducerii A.I.P.S.

Cu ocazia congresului jubiliar A.I.P.S. s-au acordat medalii ziariștilor sportivi din mai multe țări pentru o lungă și meritorie activitate în acest domeniu. Dintre colegii din țara noastră au primit această distincție : **Petre Gațu** („Sportul”) — post-mortem ; **Ion Ghiulescu** (Radio), și **Andrei Antal** („Elöre”).

În continuarea adunării ziariștilor sportivi din Capitală, s-a supus discuțiilor planul de activitate al A.P.S. pe următoarele luni. În vederea ridicării nivelului profesional al ziariștilor din acest domeniu s-a propus organizarea a două dezbateri, prima avînd ca temă „Rolul social și educativ al mișcării sportive și reflectarea acestuia în presă”, iar cea de a doua referindu-se la „Reportaj și anchetă în presa și rubrica de sport”. De asemenea urmează să se organizeze cîteva competiții sportive deschise nu numai membrilor A.P.S., ci tuturor membrilor Uniunii ziariștilor.

SEBASTIAN BONIFACIU

Foto : ION MIHĂICĂ

Dispută

PATETICUL DOR OMENESC

V. BÎRLĂDEANU

În tezaurul atât de bogat și expresiv al limbii române există, precum se știe, un cuvânt cu o valoare de sugestie imposibil de echivalat în altă limbă: **dor**. Publicistul **Constantin Vișan** — talentat om de radio și televiziune și, totodată, condeier de aleasă spiță — și-a intitulat prima carte, apărută recent în editura „Cartea Românească”, „**Dorul zăpezii**”. E un titlu simplu și frumos ca ecoul unei doine în vasta cutie de rezonanță a codrului, ca tălăzuirea sunetelor de buciun peste crestele munților. În același timp, e un titlu care sugerează, cu o intensă încărcătură emoțională, patetică aspirație a sufletului omenesc spre puritate, spre luminile înalte ale binelui și frumosului.

Rod al unei rubrici susținute ani de-a rândul cu harnică stăruință în coloanele „Magazinului” — „Clepsi-dra” — volumul lui Constantin Vișan este un mozaic savant arhitecturat de notații scurte, adesea cu o densă substanță poetică, închinată peisajelor, oamenilor, întâmplărilor, dar mai ales semnificațiilor pe care autorul le-a desprins din bogatul său itinerar publicistic prin noua realitate a patriei, ca și prin realitățile altor țări.

Laitmotivul mai tuturor însemnărilor ce alcătuiesc cartea îl reprezintă tocmai acele elanuri nestăvilite ale spiritului uman spre ceva ce adesea îl depășește, dar care trebuie neapărat cucerit, ca o autentică cheazăie a încrederii în sine. Fie că e vorba de bătrâna țărăncă ce trăiește cu toate fibrele ființei sale imensa bucurie de a vedea pentru întâia oară marea, fie că ne evocă planurile simple și adinc omenesti pe care bătrînul țaran le țese în ultimele clipe dinaintea obștescului sfârșit, fie că aduce înaintea noastră imaginea fetiței de cinci ani care năzuiește să-și afirme personalitatea în devenire, pe autor îl obsedează tot timpul această nestrămutată dorință de înălțare, de purificare la aerul tare al marilor altitudini. Ca o cheie posibilă a acestei obsesii ni s-a înfățișat bucata intitulată „Munții”, din care spicuim un fragment semnificativ: „Munții sînt pămîntul

ridicat în picioare, pămîntul pe verticală, demnitatea pămîntului. Din această demnitate se nasc brazii, cei mai drepecopaci ai pămîntului. Din ei se fac corăbii, catarge. În felul acestei munții își răzbună încremenirea, călătoresc, trimit mesaje fraților de peste mări și țări”.

O altă constantă a scrisului lui Constantin Vișan — în fond, altă fațetă a aceleiași nevoi acute de puritate — este pledoaria continuă și convingătoare pentru natură, pentru cultivarea umanistă a marilor ei valori, pentru readaptarea vieții citadine moderne la stringenta cerință a omului de a nu fi rupt brutal și arbitrar de mama-natură. Reveria nostalgică a celui care nu se împacă nicidecum cu ideea incompatibilității dintre citadin și frumos, dintre urban și veșmînt vegetal, străbate cîteva dintre cele mai remarcabile pagini ale cărții („Autumnală”, „Garoafe de zăpadă”, „Pămînt de flori”), ajungînd, în „Asteniile de primăvară”, la superba metaforă sugerată în final: „În vârful picioarelor... mă apropii de masa unde știam că mă așteaptă pagina albă. Rămîn contrariat. S-a transformat într-o frunză. În locul mesei, un brad. Șifonierul prinde și el siluetă de copac. Seamănă cu nucul din gradina copilăriei. Ramele tablourilor, scaunele, televizorul s-au prefăcut în ci-reși. Nu e rău — îmi zic eu. Tot aveam nevoie de o livadă. Și de-o pădure. Îmi mai lipsesc doar niște cucii, niște mierle și niște privighetori”.

Dar obsesia naturii — ca necesitate imperioasă a traiului omenesc în cetățile civilizației moderne — îl urmărește stăruitor pe Constantin Vișan și în călătoriile sale pe felurite meridiane ale globului. În China, în Cehoslovacia, în Italia autorul cărții caută continuu interferențele naturii cu urbea, cu cetatea. „E toamnă la Mantova — spune el într-un loc. Pe fluviul autostrăzilor, alături de Alfa-Romeo, de Lancii și Fiat-uri care par să aibă o mie de tigri în motor, înaintează oarecum lent și bucolic tractoare cu remorci încărcate cu sfeclă

pudică, porumb auriu și butoaie pîn-tecoase. Culesul e îmbelșugat în nordul Italiei. Sub desfătarea potolită a soarelui de septembrie, cîmpia mantovană reinvie încă o dată unul din capitolele „Georgicelor”: momentul plin de culoare al culesului”.

Se mai cuvine menționat — nu numai pentru că ne aflăm în coloanele unei reviste profesionale, ci mai ales pentru faptul că aceasta constituie una dintre coordonatele definitorii ale cărții — prezența mereu subliniată a preocupărilor pentru meseria de care autorul se simte pretutindeni indisolubil legat: aceea de ziarist de radio și televiziune. Fie că ne evocă vocea „neradiofonică”, dar atât de expresivă, a lui Tudor Arghezi, fie că închină rînduri de fină intuiție „civilizației sonore”, fie că ne solicită să participăm împreună cu el la un șir de festivaluri și concursuri de emisiuni radiofonice desfășurate peste hotare, Constantin Vișan trăiește intens problemele actuale și de perspectivă ale profesiei sale.

Aș mai aminti, în această ordine de idei, o impresie ce se degajă din lectura cărții: aceea că tonul de confesiune intimă utilizat în mod constant de autor în scriitura însemnărilor sale poartă în el ceva din mult trimbișatul (și atât de puțin analizatul) specific radiofonic. Ceea ce conferă cărții lui Constantin Vișan nu numai un timbru aparte, un sunet distinct în ansamblul volumelor de publicistică, dar și un farmec deosebit.

MICĂ ADDENDA LA GAZETĂRIE ȘI POEZIE

Nu trecuseră nici trei zile de la apariția cronicii noastre cu acest titlu că ne-a parvenit de la Rîmnicu Vilcea, de la un coleg din redacția săptămînalului județean, pe numele său **George Țârnea**, un volum de poezie care ne-a dat, de la prima răsfoire, sentimentul înfîlîrii cu un mare și autentic talent. Volumul este intitulat „**Testamentele înțeleptului**” (Descriptio Valachiae) și a fost tipărit de o editură consecventă în promovarea tinerelor talente de pe absolut toate tărîmurile creației spirituale, inclusiv publicistica: e vorba de editura **Cartea Românească**.

Răscolită de tumultul fundamentalelor întrebări ale existenței umane, poezia lui George Țârnea le caută răspunsul liric în realitățile acestui pămînt, în permanența fertilizatoare a patriotismului. De aici izvorăște și tulburătoarea ei capacitate de a emoționa, înscriind-o hotărît pe orbita realizărilor majore ale poeziei noastre.

Fiind convinși că volumul lui George Țârnea se va bucura de atenția cuvenită din partea criticii de specialitate — dealtminteri, unele cronici elogioase au și apărut — ne bucurăm s-o consemnăm în categoria cărților ce dovedesc elocvent legătura indisolubilă dintre adevărata gazetărie și autentică poezie.

V. B.

RUBRICA „ALO! 17 11 47“

A ZIARULUI „ROMÂNIA LIBERĂ“*

de MARIUS POPESCU

Aflată într-o pasionantă concurență cu radioul și televiziunea, presa tipărită (ajunsă în unele țări occidentale la ceea ce se consideră a fi pragul de saturație a opiniei publice) a căutat și caută în continuare soluții de vitalizare.

Prin aceste soluții — adoptate, este adevărat, în chip conceput diametral opus în presa socialistă și în presa capitalistă — se găsesc și atractivele rubrici de informații, de fapt divers. Rubrici cu fapte mustind de viață, comprimate în tablete de câteva rînduri, iată o „hrană“ pe care cititorul dinamic al zilelor noastre o „înghite“ cu plăcere, fenomen atestat de numeroase sondaje făcute după lansarea unor asemenea rubrici.

O astfel de rubrică, aflată, prin virtuțile ei, în atenția opiniei publice, precum și a gazetarilor, constituie obiectul tematic al lucrării de față.

CE ESTE RUBRICA „ALO! 17 11 47“ ?

Apărută pentru prima oară la 11 iunie 1972 rubrica „Alo! 17 11 47“ lansată de ziarul „România liberă“ mi-a stîrnit, de la primii săi pași, un dublu interes, o dublă curiozitate: interesul lucrătorului din presă martor la o cale, la o pistă nouă a unui ziar, pistă ce se anunța plină de promisiuni și curiozitatea cititorului obișnuit, care este șocat de ineditul procedurii de lucru, de mijlocul anunțat de legătură dintre faptul petrecut în orice colț al țării și redacție.

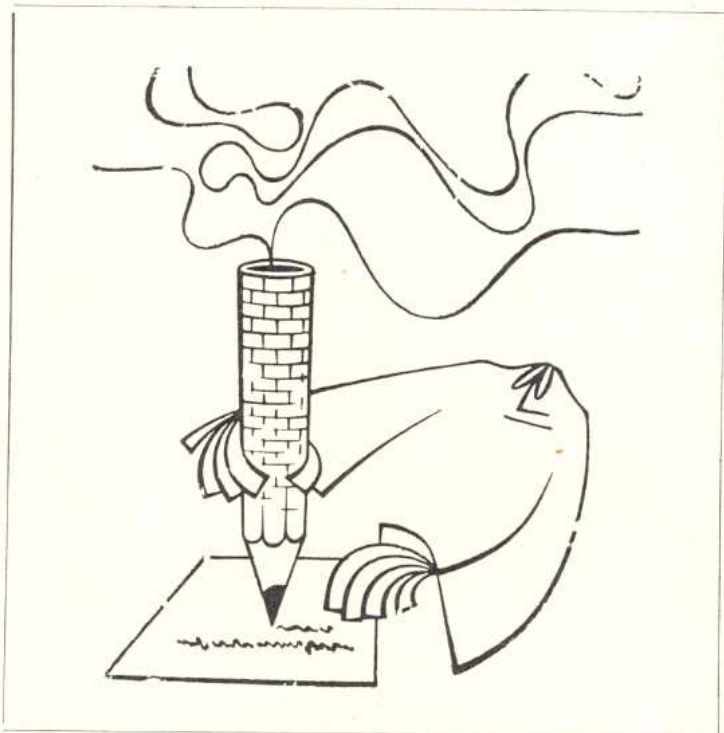
Privind rubrica din punctul de vedere al autorului ei, mi-am dat seama că el a urmărit — și a reușit — să întindă PUNTEA cea mai directă, mai simplă și mai eficientă între sursa de fapte și ziar.

Atras de posibilitatea de a comunica rapid — uneori chiar „pe fază“, în timpul săvîrșirii sau imediat după împlinirea lui — faptul de interes, corespondentul voluntar aflat în cea mai îndepărtată comună, pe virful unui munte sau în nu știu care șantier din țară, va fi tentat să transmită telefonic informația caldă, preferînd acest mijloc operativ scrisorii și chiar telegramei.

Firește, absența oricărei contribuții bănești din partea corespondentului — rubrica anunțînd posi-

bilitatea chemărilor telefonice cu taxă inversă — nu putea decît să aibă darul de a facilita și stimula inițiativele.

Cercetată cu interesul legitim al lucrătorului din presă, rubrica „Alo! 17 11 47“ își definea cadrul și coordonatele în însuși preambulul ei.

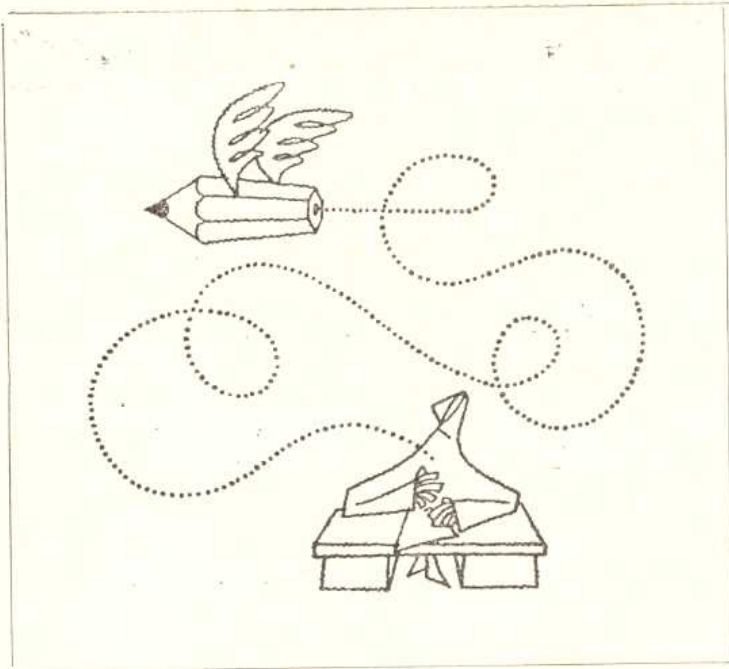

„La acest număr de telefon (la care din provincie putem fi chemați cu taxa inversă) zilnic, între orele 10 și 18, se găsește un redactor de serviciu căruia cititorii noștri îi pot comunica FAPTE EXEMPLARE, INFORMAȚII DE INTERES ȘI FOLOS GENERAL din toate domeniile de activitate. Dorim ca această rubrică să fie un DIALOG DIRECT între cititori — oameni ai muncii din toate colțurile țării — și ziarul nostru (sublinierile autorului lucrării).

Ceea ce a stîrnit admirația gazetarului martor la IDEEA noii rubrici a „României libere“, a fost conjugarea imperativului de operativitate, urmărit de orice ziar, cu setea, firească, de operativitate a corespondentului în perspectivă, transformat din simplu cititor în corespondent tocmai de soluția de lucru propusă.

* Text prescurtat.

Lucrând de peste 10 ani în presă, cunoscând filiera lungă, greoaie și înceată a folosirii scrisorilor primite la redacție, precum și unele neajunsuri ale activității corespondenților angajați — cărora le scapă, uneori, tocmai momentul faptului (pe care-l află, nu o dată, mai târziu), sau faptul însuși, pe-trecut câteodată în zone excentrice razei lor de deplasare — am fost de la început convins că asupra telefonului 17 11 47 se va abate o ploaie de apeluri în clipa în care rubrica va intra mai adinc în conștiința publicului.

Aveam să aflu mai târziu, în momentul în care mi-am ales această rubrică drept temă a lucrării de față, că, într-adevăr, cota creșterii numărului de ape-luri la telefonul 17 11 47 a cunoscut remarcabilul salt de la numai 20 de apeluri zilnic — în prima săptămână de funcționare, la 300—400 apeluri zil-nic — în ultimele luni.

Ce tablou de ansamblu oferă această rubrică cer-tătorului ei?

Aria sa de cuprindere înregistrează fapte de pe aproape întreg registrul vieții noastre social-eco-nomice. De la semnalarea succintă a celui mai recent eveniment științific („Premieră medicală mon-dială“, „Noutăți oncologice românești“, „Piele arti-ficială românească“, „La Institutul de geriatrie“ etc.), la ultimele noutăți aplicate în tehnică („5 medalii pentru 5 invenții“, „Premieră în domeniul opticii“, „Cea mai mare turbină din țară“, „Cind 100 000 = = 1 000 000“, „O nouă locomotivă electrică“, „Pla-foane fonoabsorbante“), de la ardente probleme ce-tățenești („Economii de ordinul milioanei“, „S.O.S. recepționat“, „Faptă eroică“, „Prezența de spirit a unui copil“ etc.) la faptul divers a cărui rezonanță captează un interes deosebit („Turnul din Pisa s-a mutat în Berceni“, „Mobilă din mase plastice și la Bacău“, „Cine vrea o schelă?“, „Apa, din str... Puțul cu apă“, „Tirgoviște se va înfrăți cu Port les Orgues — Franța“, „Caii de rasă“, „S.O.S.-ul unei păduri“, „Un tractor teleghidat împins cu... mîna“, „S-a descoperit un Rubens veritabil“, „30 000 kg fier vechi în căutarea proprietarului“, „Electrofiltrele și poluarea aerului“ etc.).

Analizînd caracterul complex al rubricii „Alo! 17.11.47“, caracter care-i refuză o definire unila-terală, se poate aprecia că ea este în aceeași — dar nu și în egală — măsură „dialog cu cititorii“, „rubrică de informații“ și „rubrică de fapt divers“. În această diversificare, trunchiul principal îl re-

prezintă dialogul cu cititorii — prima esență a ru-bricii — care-i conferă, pe planul fondului ca și al formei, caracterul viabil.

Din acest trunchi pornesc ramuri bogate de do-meniul informației și al faptului divers.

Stăruind puțin asupra caracterului de dialog — formulă care evidențiază participarea nemijlocită a numeroșilor coautori ai rubricii —, fie-mi permisă observația mai largă că ziarul „România liberă“ cultivă în mare proporție și în chip fericit această modalitate care-i asigură autenticitatea, precum și împlinirea obiectivului de a exprima — în acest caz, absolut nemijlocit — opiniile maselor largi, obiectiv aflat în fața oricărui organ de presă.

Deosebit de important pentru succesul rubricii „Alo! 17 11 47“ este faptul că dialogul **cititor-redacție** nu rămîne la nivelul „luării de contact“, el fiind urmat uneori de un **timp doi** al dialogului, cu sens **redacție-cititor**, în care acesta din urmă primește răspunsurile la problemele puse cu ocazia primei convorbiri. Frecvente sînt și dialogurile care păs-trează o temă pusă inițial în discuție de o parte interesată, asupra ei spunîndu-și, ulterior, opinia și altă parte interesată (reclamantul, forul tutelar, un for care arbitrează cazul respectiv etc.).

Încercînd să dau un răspuns cît mai complet la întrebarea CE ESTE rubrica „Alo! 17 11 47“ ar fi trebuit, poate, să plec de la **intenția-program** pe care oricine o bănuiește în spatele formulărilor „infor-mații de interes și folos general în toate domeniile de activitate“ și „această rubrică să fie un dialog direct între cititori — oameni ai muncii din toate colțurile țării — și ziarul nostru“. Intenția este, evi-dent, găzduirea de către rubrică a unor autentice dezbateri, schimburi de idei.

Cum și-a onorat rubrica intenția-program? Pu-blicînd numeroase dezbateri — termenul nu mi se pare nici exagerat, nici pretențios, atîta vreme cît, adeseori, dialoguri aparent puțin „reactive“ s-au dovedit, ulterior, a conține adevărate **focare de in-teres public**, care au determinat reacții în lanț — rubrica nu s-a mulțumit doar să le aducă la cuno-ștința masei de cititori, ci a urmărit să le finali-zeze, să servească publicului soluții, izvorite din concurența ideilor.

Este, desigur, un truism constatarea că rubricile cele mai apreciate, mai gustate de public, au apărut în zilele în care la „Alo! 17 11 47“ am găsit idei cu o anumită forță de fascinație, idei grave, preocu-pînd cercuri largi de cititori. Ca și în cazul altor genuri de materiale, atractivitatea acestei rubrici a fost și este direct proporțională cu atractivitatea ideilor afirmate în cadrul ei.

Neuitînd nici un moment că rubrica „Alo! 17 11 47“ ÎNCEPE DIN AFARĂ, cu alte cuvinte, este tributară fluxului de idei parvenit prin telefon — idei pe care redacția nu le „îmbunătățește“ și (cu atît mai puțin) nu le substituie, transformînd bana-lități în fapte și gânduri interesante — flux care poate fi, uneori, mai sărac și atunci rubrica este fatal, mai ștearsă, mai inexpressivă, ajungem la ceea ce aș numi „**mijloacele de captare**“ ale rubricii.

Cum a putut și cum poate „Alo! 17 11 47“ să capteze idei cît mai interesante și mai multe?

Răspunsul mi l-a dat însăși rubrica prin OPTIU-NEA exprimată în publicarea anumitor informații, dialoguri, fapte diverse, care au creat un FRONT DE IDEI la care au aderat și aderă corespondenții pe care rubrica îi creează în fiecare zi.

Ajungînd la frontul de idei, la forța și atracti-vitatea lor mi se pare interesantă o paralelă între „frontul de idei“ promovat de rubrici asemănătoare

din presa capitalistă și cel promovat de „Alo! 17 11 47“.

Citeam în *Presse Actualité* (la revue de l'information écrite, parlée, télévisée) — din iunie, iulie și august 1972 — o adevărată culegere de informații, fapte diverse în stare să suscite (unora) un anume interes. Spicuim: **France-Soir**, 9 august 1968 — „Ea cheltuia prea mult pentru câinele său, soțul o omoară“, „Soțul său nu vroia s-o ducă și pe ea la pescuit, ea îl omoară“. **Le Meilleur** — 19 februarie 1971 — „Fabulosul secret al călugărului“ (un călugăr pe nume Romuald, care vindeca miraculos bolnavii de ficat, de rinichi și de inimă, un călugăr care primea sute de scrisori și de telefoane; în realitate, un călugăr care n-a existat niciodată pentru că era pur și simplu o invenție a redacției!!). **Ici-Paris** — 23 mai 1972 — „Despre vitamina dragostei“ („Care vă face puternic, dinamic și vă șterge ridurile. După 5 ședințe sintetizi ca și nou).

După cum lesne se observă, senzaționalul cultivat de ziarele amintite are un caracter bine conturat — definit sugestiv de patronul unei asemenea publicații care afirmă că prima condiție a unei gazete de succes este să aibă „Du sang à la une“ (sînge pe pagina întâi) — între „coordonate“ care se cheamă crime, sinucideri, violuri, fapte din viața intimă a

celebrităților momentului etc. Influența acestor rubrici? Reacțiile omului de rînd sînt direcționate — cu ajutorul acestui „senzațional“ — nu asupra faptului esențial, ci asupra unui ecran la marginea problemelor vitale, alături un ecran deformant sau caricaturizant al realității.

Ocolind deliberat adevăratele probleme sociale, economice, **rubrici de genul acesta evadează centrifugal spre probleme periferice, sau false probleme, cărora le conferă un spectaculos acut al cărui rol este să fie „fumul ce acoperă cerul și lumea“.**

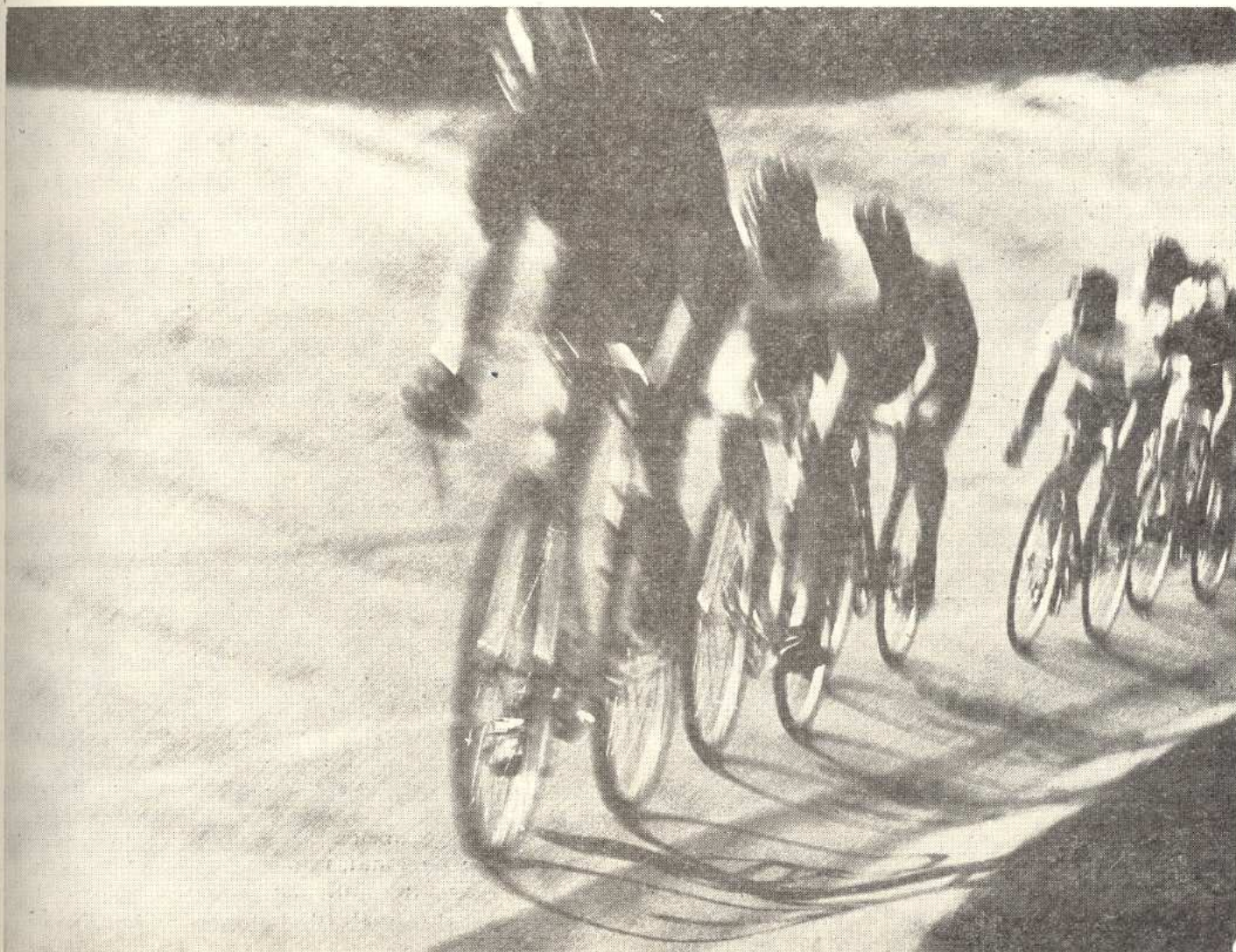
Rubrica, aș îndrăzni să susțin, caracteristică pentru presa socialistă, „Alo, 17 11 47“ este profund ancorată în viața socială și economică, pe care o exprimă în problemele sale reale, neevitînd — ci, dimpotrivă, scoțînd în evidență, cînd are prilejul — contradicțiile societății noastre.

Călăuzindu-se după îndrumările secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care ne recomandă să nu escamotăm contradicțiile, pentru că a le escamota înseamnă a le lăsa să existe și înseamnă a nu interveni pentru rezolvarea lor, rubrica „Alo! 17 11 47“ are o pronunțată atitudine politică *)

* În Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român — iulie 1972.

Foto: ION MIHĂICĂ

Sprint

Aș cita, spre ilustrarea acestei realități, un caz tratat în mai multe numere ale ziarului, caz care a stîrnit un firesc interes în rîndul cititorilor.

Sub titlul „Cine a făcut abuzul?” la rubrica „Alo! 17 11 47” (din 1 februarie 1972) este inserată reclamația farmacistei Aurelia Holban, din Tirgoviște, care anunța abuzul Consiliului municipal, ai cărui salariați voiau s-o evacueze din locuință, ba, mai mult, intraseră cu forța în apartament, introducînd bagajul altor persoane.

Verificîndu-se, — telefonic, în primă instanță, la Consiliul municipal Tirgoviște — reclamația farmacistei Holban, redactorului de serviciu la rubrica „Alo! 17 11 47” i se comunică de către secretarul Consiliului, Florin Rădulescu, că autorul abuzului ar fi însăși reclamanta (care are și o altă locuință, neglijînd-o pe aceea în litigiu, în care s-a și produs, din vina ei, o explozie la rețeaua de gaze etc.).

Conexînd cele două relatări sub titlul amintit, redacția nu se mulțumește să rămînă la stadiul de întrebare, trimițînd un redactor la fața locului, la Tirgoviște. Rezultatul documentării ziaristei Grațiana Vintu este exprimat în materialul „Adevărata identitate a unui abuz” (din 25 februarie), el avînd darul să arunce lumina dorită asupra cazului. Dreptatea era, într-adevăr, de partea reclamantei Aurelia Holban, iar autorul abuzului era tocmai secretarul Consiliului municipal, Florin Rădulescu, omul care ar fi trebuit, de fapt, să apere legalitatea și să lupte împotriva abuzurilor.

Scoțînd în evidență și rezolvînd, cu mijloacele specifice, o contradicție — singulară, poate, în felul ei, dar nu mai puțin reală —, rubrica „Alo! 17 11 47” și-a îndeplinit integral rolul.

Exemple de contradicții din viața socială și economică prezentate cititorilor la rubrica „Alo! 17 11 47” mai pot fi aduse încă multe, după cum nu puține sînt cazurile în care intervenția publică a ziarului a contribuit la rezolvarea lor.

Și poate că ajungem la una din cheile succesului rubricii „Alo! 17 11 47”, remarcînd că autoritatea și prețuirea de care se bucură se datorează în foarte mare măsură faptului că REZOLVĂ problemele celor care fac apel la acest telefon.

Supunînd judecății cititorilor săi litigii, conflicte, contradicții, rubrica „Alo! 17 11 47” este departe, totuși, de a se servi faptului „negativ”, considerat, uneori (greșit după opinia noastră), mai spectaculos decît faptul-exemplu pozitiv.

Departe de concepția potrivit căreia „o veste bună nu e veste” concepție care animă „politica” informațională a numeroase ziare occidentale, rubrica „Alo! 17 11 47” cultivă cu pasiune faptele de civism, de eroism, atît de caracteristice vieții cotidiene a poporului nostru.

O ZI LA „ALO! 17 11 47”

Un viu interes profesional, nu numai curiozitatea aflării „procesului tehnologic” al rubricii „Alo! 17 11 47” m-au determinat să solicit redacției „România liberă” permisiunea de a asista la elaborarea rubricii într-o zi.

Iată observațiile pe care mi le-am notat cu aceea ocazie :

Deși telefonul 17 11 47 are anunțată funcționarea — pentru public — între orele 10 și 18, apelurile de la corespondenți au început să „curgă” de la ora 8 dimineața, ba chiar înainte de ora 8. Devansînd li-

mita matinală, apelurile aveau s-o depășească copios pe cea de după amiază, telefonul sunînd aproape fără întrerupere pînă la orele 22 !

Trebuie să remarc din capul locului faptul că folosindu-se un singur redactor de serviciu la numărul 17 11 47 — în ziua respectivă, ziaristul Marius Georgescu — nu se poate răspunde, practic (adică în limitele capacităților omenești), la toate apelurile. Deși nu mi-aș fi închipuit că lucrurile se petrec chiar așa, la numai cîteva clipe după ce era pus receptorul în furcă urma un nou apel ! În condițiile în care unul și același redactor trebuie să verifice autenticitatea celor aflate — verificare care se face imediat, tot prin intermediul telefonului — și tot el redactează informațiile primite, dialogurile avute cu corespondenții, nu poate, bineînțeles, să și vorbească la telefon în același timp. Iată pentru ce, neavînd încotro, redactorul este obligat să dea jos, din cînd în cînd, receptorul din furcă pentru a putea avansa în lucru.

Spre surprinderea mea, în afara telefonului binecunoscut, cu numărul 17 11 47, redactorul rubricii era chemat de corespondenți și la un telefon cu numărul de interior (1444), telefon situat în aceeași încăpere, realitate pe care, mi-am dat seama, o aflaseră numeroși corespondenți, de vreme ce și acel telefon a sunat de zeci de ori în ziua respectivă.

Recunoscînd că m-am oprit din numărarea apelurilor pe la cel de-al 215-lea (după care au urmat încă multe altele), nu voi uita să menționez scrisorile adresate tot... telefonului 17 11 47, numărul lor ridicîndu-se și el zilnic la 50—60 (cel puțin).

Ce dovedesc — fără dubiu — aceste scrisori ?

Că mai rămîn zilnic, destui aspiranți la o convorbire cu redactorul rubricii „Alo! 17 11 47”, aspiranți ce n-au norocul să vorbească redacției, și dintre care o parte perseverează, scriind rubricii ceea ce n-au apucat să comunice telefonic.

Ce-aș mai putea consemna din cele observate într-o zi de lucru la „Alo! 17 11 47” ? poate doar faptul că redactorul de serviciu la acest telefon este realtamente... conectat la el peste 10 ore pe zi, vreme în care nu-și poate permite nici măcar o pauză de cîteva minute pentru masă !

Am plecat de la „Alo! 17 11 47” cu o probă suplimentară în ceea ce privește „priza”, marea popularitate a rubricii în rîndul masei de cititori.

Aveam să constat, cu timpul, că valoarea rubricii „Alo! 17 11 47” se exprimă și în moduri... indirecte. Folosirea datelor ei ca sursă de inspirație pentru emisiunile de varietăți, ca și pentru viitoare reportaje T.V., al căror start a fost tocmai faptul relatat în cadrul rubricii, reprezintă implicit, un certificat de calitate.

Discutînd cu autorii rubricii „Alo! 17 11 47”, am aflat că un ziar polonez „Zycie Warszawy”, a lansat și el (la o dată ulterioară apariției „Alo”-ului în „România liberă”) o rubrică asemănătoare. Am căutat ziarul „Zycie Warszawy” și am studiat cu atenție rubrica. Intitulată „Azi ne-ați telefonat, mîine vă răspundem” (la telefonul 250 205), rubrica-soră din ziarul varșovian are, în conținut, un profil asemănător „Alo”-ului „României libere”. În prezentarea grafică însă, rubrica se situează pe un plan superior. Fără a face abstracție de spațiul mai mare care i se alocă — 3 coloane —, spațiu care permite rubricii să aibă „o lume a sa”, „Azi ne-ați telefonat, mîine vă răspundem” se bucură de o paginație mult mai atractivă, jocul de literă, de caracter și format, fiind ales cu evidentă pricepere și gust gazetăresc.

Cum, însă, criticile la adresa rubricii „Alo ! 17 11 47“ le voi formula în capitolul **Ce-ar mai putea să fie ?** această rubrică, permițându-mi unele sugestii și soluții pentru viitor, aș vrea să închei capitolul **Ce este** această rubrică, cu ideea că pentru presa județeană, receptivă la reușitele ziarelor centrale, „Alo ! 17 11 47“ a reprezentat un model. O dovedesc rubricile asemănătoare — telefonul fiind puntea de legătură între corespondenți și redacție — apărute la „Tribuna Ialomiței“, „Drum nou“ — Brașov, „Ceahlăul“ — Piatra Neamț etc.

CE-AR MAI PUTEA SĂ FIE „ALO ! 17 11 47“ ?

Plecînd de la premisa obiectivă că această rubrică și-a cîștigat în rîndul numeroșilor săi cititori un renume binemeritat, efect al valorii și eficienței sale reale, sînt încredințat că potențarea, în continuare, a resurselor „Alo“-ului poate să aibă efecte dorite atît de ziar, cît și de public.

Am în vedere, din capul locului, necesare ameliorări de grafică, a cărei știută importanță nu mai are rost s-o subliniez atunci cînd este vorba de fixarea definitivă a unei rubrici în conștiința cititorului, îmi permit următoarele critici și sugestii.

„Plimbată“ prin mai multe pagini, onorată cu un spațiu mic, și acela variabil (două coloane și adeseori mai puțin de două coloane), paginată monoton, neatractiv, rubrica nu este bine servită grafic.

Judecînd de pe poziția (teoretică) a unui conducător de ziar care are o asemenea rubrică pe care vrea s-o întărească, i-aș aduce (iertată-mi fie aparenta lipsă de modestie, dar cred că așa trebuie să gîndim atunci cînd formulăm obiecții, opinii critice — cum am face noi același lucru altfel ? — mai bine după părerea noastră) următoarele amendamente :

1. Aș acorda rubricii 4 coloane, sau cel puțin 3. Sînt sigur că acest spațiu ar fi umplut cu fapte dintre cele mai interesante (cu ocazia vizitei la redacția „României libere“, mi-am dat seama că „Alo“-ul ar avea adeseori resurse pentru o pagină întreagă, demnă de tot interesul.

2. Aș urmări ameliorarea netă a paginajului rubricii, prin : a) variație de literă ; b) dispunere mai atractivă a materialelor (materiale pe trei coloane „cu picior“ etc.) ; c) ilustrare cu fotografii (pe formate diferite), care „vorbesc“ adeseori mai mult decît sute de cuvinte la un loc.

3. Aș fixa definitiv pagina-tutore (a doua sau a treia) și locul în pagină al rubricii.

4. Aș grupa tematic (eroism cotidian, probleme cetățenești, noutăți tehnice etc.) informațiile, dialogurile, faptele divers.

De o factură mai complexă — solicitînd implicit eforturi mai mari mi se par posibile ameliorări care ar viza viața mai profundă a rubricii „Alo ! 17 11 47“.

Fiind, cum spuneam, o rubrică care ÎNCEPE ÎN AFARA REDACȚIEI, cred că LEGAREA cît mai strînsă a sferelor din afară cu „Alo“-ul este un obiectiv major a cărui atingere trebuie să fie un scop permanent. Altfel spus, corespondentul telefonic o dată cîștigat de rubrică (la primul său apel) trebuie atras de redactorul de serviciu spre o **a doua convorbire** foarte importantă după părerea mea. **O convorbire care să aibă loc după apariția în ziar a informației comunicate**, corespondentul urmînd să relateze cum a fost primită la locul faptei publicarea informației, ce ecou a avut, ce măsuri s-au luat (sau nu s-au luat) etc.

Această a doua convorbire poate fi folositoare corespondentului, dar va fi — aproape sigur — utilă rubricii, care are posibilitatea să încheie un lucru început, sau să facă un al doilea pas pentru rezolvarea lui.

Apreciindu-se eficacitatea cuvîntului scris după ecoul factual pe care-l are în viață, convorbirea a doua (și chiar a treia) la telefonul 17 11 47 trebuie cultivată, trebuie, după părerea mea, să devină o regulă de lucru.

În sensul amintit mai sus, rubrica adresează, în ultimul timp, cititorilor săi chemarea „la al doilea apel“, în care transmiterea unor noi informații în ipoteza că rezolvarea solicitărilor din prima instanță întîrzie. Este, fără îndoială, un pas înainte, dar eu cred că legătura telefonică trebuie oricum cultivată, și în caz de nerezolvare și în caz de rezolvare a problemelor, „timpul II“ apărut în cadrul rubricii avînd în ambele situații o certă eficiență.

Pe linia creșterii dinamismului și eficienței rubricii, consider că ar fi, de asemenea, de un real folos deplasarea redactorului (a unuia dintre ei) „Alo“-ului pe teren.

La fața locului adăugînd observațiilor corespondentului voluntar „ochiul“ de profesionist al gazetarului (dublat, este de dorit, de fotoreporter), se pot asigura documentării alte dimensiuni, dacă nu chiar și elemente noi, care nu pot decît să mărească valoarea rubricii.

Semnăind, după primul apel, stări de fapt exemplar pozitive — deci demne de urmat, negative — deci de combătut și de schimbat, rubrica „Alo ! 17 11 47“ își face o **primă datorie** la care nu trebuie să se oprească. Scopul este ca exemplele pozitive să prolifereze, iar faptele negative să dispară, obiective de viață pe a căror pistă rubrica trebuie să se mențină, **a doua datorie** a sa împlinindu-se în clipa în care cititorii află rezultatul primei luări de poziție.

Este ușor de presupus că o asemenea activitate a rubricii „Alo ! 17 11 47“ implică și alte schimbări în modul de lucru. Printre aceste schimbări, absolut necesară mi se pare creșterea numărului de redactori — cel puțin doi — de serviciu zilnic la rubrică. Fiind vorba de un ziar central important, cu subredacții județene, cred că s-ar putea degreva numărul 17 11 47, din București, prin apeluri făcute la sediile subredacțiilor (stabilindu-se cîteva ore pe zi afectate acestor convorbiri), care să comunice — în aceeași zi — redacției materialele prin telex, sau la alte numere de telefon.

100 DE CITITORI AI „ROMÂNIEI LIBERE“ ÎȘI SPUN CUVÎNTUL DESPRE „ALO ! 17 11 47“

Fără pretenția de a face sociologie de presă, ci animat de dorința unei confruntări cu opiniile cititorului obișnuit al „României libere“, am făcut un sondaj într-un eșantion de 100 de cumpărători ai ziarului, la București și Tulcea. Subliniez faptul că eșantionul nu l-am selectat după nici un criteriu (profesie, vîrstă, sex etc.), convenind, pur și simplu, cu cîteva difuzori de presă să alătore ziarului vîndut în chioșcul lor și următorul chestionar :

1 Fiind un cititor al „României libere“, aveți, desigur, preferințe pentru anumite rubrici ale ziarului. Care sînt ele ? Numiți-le !

2. Cum apreciați rubrica „Alo 17 11 47“? Ce calități are? Ce defecte? Cum credeți că s-ar putea îmbunătăți?

Grăitor mi s-a părut faptul că dintre 100 de răspunsuri la prima întrebare, 97 au amintit și numele rubricii „Alo 17 11 47“. Procentul mi se pare, în sine, edificator și consider că nu mai are nevoie de vreun comentariu.

Mult mai nuanțate au fost, firește, răspunsurile la întrebarea (pe puncte) a doua.

La capitolul „calități“ 81 de răspunsuri — asemănătoare ca sens folosesc adjectivele: atractivă, vie, nu se oprește la suprafața fenomenelor, dinamică, proaspătă etc. (Iată și un răspuns pe care-l citez, prin excepție: „De la apariția rubricii „Alo 17 11 47“, drumul meu, cu tramvaiul, în fiecare dimineață, de acasă pînă la fabrică, mi-l petrec citind această rubrică și „Faptul divers“ din „Scînteia“).

La capitolul „defecte“, 26 de persoane nu au notat nimic, în timp ce 31 de răspunsuri remarcă absența soluțiilor unor probleme pe care rubrica le-a publicat o dată, nemairevenind asupra lor, „deși lumea e interesată și curioasă să afle cum a rămas pînă la urmă“.

Întrebării „Cum credeți că s-ar putea îmbunătăți rubrica?“ — răspunsul cel mai frecvent (60 de persoane) a fost „acordîndu-i-se un spațiu mai mare“, „Revenind asupra problemelor puse“ și „lărgindu-și aria de cuprindere“ — au fost alte două propuneri care au apărut de ordinul zecilor în răspunsurile date.

Firește, un asemenea sondaj, făcut oarecum la întimplare, nu poate oferi garanții maxime, dar autorul acestei lucrări are slăbiciunea să recunoască că unele confirmări de „diagnostic“ — rubrica nu urmărește neori rezolvarea problemelor ale căror date sînt făcute cunoscute cititorului într-o primă instanță; rubrica are spațiu prea mic etc. — i-au produs ceea ce se poate numi satisfacție profesională.

CONCLUZIILE...

...ies în evidență, fără îndoială, singure. Conștient de faptul că exprim puncte de vedere personale care

pot să coincidă cu ale altora, sau să difere de ale lor, îndrăznesc să susțin că rubrica „Alo 17 11 47“ prezintă una din cele mai reușite — și probabil cea mai reușită, mai vie și mai eficace — rubrici de informații din ziarele românești.

Ciștigînd, pînă la această oră, concursul de calitate cu surorile sale de gen, rubrica are, însă, așa cum argumentez și în paginile lucrării, încă destule resurse de perfecționare, de creștere în raport cu propria-i condiție valorică.

Închei această lucrare cu ferma convingere că nu numai pentru ziarul „România liberă“, dar și pentru rubrica sa „Alo ! 17 11 47“ nu există un îndreptar-program mai potrivit decît cuvintele secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostite cu ocazia sărbătoririi a 30 de ani de la apariția primului număr al „României libere“.

„Dăm o apreciere deosebită activității „României libere“. Desigur că întotdeauna, și în toate domeniile, mai este loc de mai bine; nu doresc însă acum să vorbesc despre aceasta. Am reținut din ceea ce ați spus aici că în atenția conducerii ziarului stă îmbunătățirea continuă a activității, tratării mai exigente a diferitelor probleme care se pun în actuala etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, inclusiv în ce privește afirmarea în viața societății noastre a principiilor eticii și echității socialiste.

Presă are, într-adevăr, un rol deosebit de important. Sîntem convinși că, împreună cu întreaga presă, „România liberă“ va face ca paginile ei să fie citite, să fie bine înțelese de cititori, contribuind în acest fel la realizarea marilor schimbări revoluționare din societatea noastră.“

BIBLIOGRAFIE

Nicolae Ceaușescu — Raportul Comitetului Central al P.C.R. cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea și Congresul al IX-lea al P.C.R. — 19 iulie 1965.

Nicolae Ceaușescu — Raportul Comitetului Central al P.C.R. cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului — 6 august 1969.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntarea la adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scînteia“ — 25 septembrie 1969.

Nicolae Ceaușescu — Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative — 9 iulie 1971.

Nicolae Ceaușescu — Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român — iulie 1972.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntul rostit cu prilejul sărbătoririi a 30 de ani de la apariția primului număr al ziarului „România liberă“ — 30 ianuarie 1973.

Revista „Presă noastră“ — anii 1971—1972

Dona H., Preda E.: „Cinci coloane pe-a-ntîia“

L. Bethleem: „La presse“

Abel Chatelain: — „Le Monde“ et ses lecteurs“

Journalisme: La pédagogie de l'information dans le monde moderne — La distorsion du message à travers le circuit de l'information.

Presse Actualité — La revue de l'information écrite, parlée, télévisée.

INTERVIUL

IN PAGINILE REVISTEI „LUMEA“*

de ILIE OLTEANU

CITEVA CONSIDERAȚII GENERALE

Parte integrantă — de fapt, fondatoare —, a ceea ce ne place să numim astăzi, ușor pretențios, „mass-media“, presa tipărită, departe de a-și vedea periclitată existența de amploarea căpătată în zilele noastre de către mijloacele de informare audio-vizuală, continuă să-și afirme cu vigoare vocația de element de legătură între evenimentul — sursă de informații și publicul larg — în calitatea sa de receptor. Și aceasta, în pofida faptului că, un proces specific de elaborare-difuzare, o obligă să trateze știri, evenimente deja „uzate“ de radio și televiziune.

Ca și presa audio-vizuală — și în același timp cu aceasta —, ziarul, revista sînt chemate să îndeplinească importante funcții — informare, instruire, educare și delectare —, jucînd, prin toate acestea, un tot mai activ și eficient rol social, acela de a forma, de a „modela“ opinia publică, într-un cuvînt, de a face propagandă în conformitate cu direcțiile cerute de progresul societății noastre. Pătrunsă de un profund spirit partinic — întreaga sa activitate fiind parte integrantă a ansamblului activității politice și ideologice a partidului —, presa își îmbunătățește continuu formele de muncă pentru îndeplinirea exemplară a celei mai de seamă îndatoriri a sa, a preocupării ei centrale, **„reflectarea politicii interne și externe a partidului, a muncii eroice a poporului nostru pentru construirea noii orînduirii“** (1).

În vederea înfăptuirii plene a înaltelor sale sarcini, presei îi stau la dispoziție o diversitate de modalități de exprimare jurnalistică, o multitudine de „genuri gazetărești“, ca să folosim o formulă încetănită în literatura de specialitate. Unele sînt de-o vîrstă cu presa însăși, altele au apărut de-a lungul vremii, marcînd anumite momente ale traseului evolutiv al acesteia. Perfecționarea și îmbogățirea neconținută a mijloacelor de tratare ziaristică au fost și sînt reclamate de necesitatea lărgirii perpetue a sferei de cuprindere a presei — condiționată, la rîndul său, de nevoia unei informări multilaterale a cititorilor —, ca și de utilitatea aprofundării problematicii tratate, a descoperirii și relevării variatelor implicații sociale, economice, politice ale acesteia. Sub acest al doilea aspect, interviul — genul care ne interesează cu deosebire în cadrul acestei lucrări — apare printre principalele instrumente de care dispune jurnalistica actuală.

Interviul se distinge astăzi, după modesta noastră părere, ca una dintre cele mai moderne și, prin aceasta, mai frecvent folosite forme de realizare optimă a raportului presă-public. Gen bine indivi-

dualizat în cîmpul celorlalte modalități de expresie ziaristică, interviul este o creație exclusivă a presei, o „soluție“ descoperită de slujitorii gazetăriei, cerută și impusă de dubla interacțiune de interese: ale presei — de a-și informa prompt, exact și de la sursă cititorii și ale cititorilor — de a se apropia de eveniment spre a fi ei înșiși participanți la evoluția acestuia, de a se considera ei înșiși interlocutori ai „eroilor“ evenimentelor.

Avantajele specifice ale acestui gen jurnalistic — ziarele, revistele și, mai ales, radioul și televiziunea le exploatează din plin și, nu de puține ori, cu incontestabil succes — concură la marea sa audiență în masa „consumatorului“ de presă. Contactul relativ direct ce se stabilește între cititor și interviuat, actualitatea informațiilor pe care el le furnizează — generate de evenimente, fapte, opinii, persoane aflate în centrul interesului public —, aprofundarea problematicii tratate — „investigarea pe verticală“ —, accesibilitatea sa reprezintă numai un mînunchi din ceea ce considerăm a fi, deopotrivă, trăsături și avantaje ale interviului. Din care, am reliefa, pentru aportul lor decisiv la conferirea unei pronunțate naturi dinamice a genului, actualitatea problematicii și stilul direct, accesibil în care aceasta este prezentată. Vorbînd despre actualitate, am încercat s-o surprîndem din unghiul de vedere al cititorului, potrivit căruia interesul său este în egală măsură îndreptat spre faptul trecut, istoric, spre cel din prezentul „imediat“, precum și către cel din „actualitatea“ viitorului.

Așadar, adaptîndu-se permanent exigențelor cititorilor, evocînd, relatînd sau prospectînd variate paliere de acut interes public ale vieții sociale, dialogul susținut de reporter și interlocutor — interviul — îmbracă haine mereu altele, după cum mereu alții sînt cei din a căror „înfruntare“ se naște.

Sînt numeroase domeniile a căror reflectare ziaristică se realizează prin intermediul interviului. Politica externă este unul dintre acestea, ba chiar, am putea spune, dintre cele preferate, pe terenul căreia, genul considerat își poate dovedi întreaga măsură a calităților sale publicistice (...).

Gen considerat, cu nejustificată ușurință, minor, la îndemîna oricărui debutant în profesie, interviul îi cere, celui ce se încumetă să-l practice, inteligență și cultură, o reală prezență de spirit, pricepere în dirijarea dialogului, pasiune și tenacitate. Și-a creat maeștri și teoreticieni, a fost obiectul unor multe pagini de discuții, adesea controversate. (...).

Să urmărim, în cele ce urmează, o succintă prezentare teoretică a acestei mereu actuale modalități de exprimare gazetărească.

* Text prescurtat.

TUR DE ORIZONT ÎN TEORIA GENULUI

I. SCURTĂ ISTORIE

Pentru a încerca o privire de ansamblu asupra a ceea ce s-a conturat a fi interviul în general (mai apoi și cel „de presă“), ar trebui să facem o incursiune, sumară măcar, în istoria (nescrisă) de la „originii pînă în prezent“ a acestuia. Tentativă ce se dovedește mai degrabă un act temerar. Pentru că, referindu-se la apariția interviului, diferiți autori — întîlniți în literatura de specialitate ce ne-a fost accesibilă — fie că îi împing originea, unii, pînă dincolo de era noastră, fie că i-o apropie, alții, la o distanță mai rezonabilă, de un secol și ceva de noi.

„Originile dialogului și **implicit ale interviului** (s.n.)... le putem concepe ca ivindu-se odată cu apariția culturii în formele sale culte, consemnate în scrieri“ (2), adică — se precizează exact momentul —, pe vremea cristalizării sistemelor filozofice ale lui Socrate și Platon. Socotim că o atare opinie trebuie receptată cu precauție (...).

Exagerarea teoretică, izvorită tot din dorința de a le „înnobila“ obirșia, considerăm a fi și identificarea primelor interviuri cu, de cinci ori secularele „intervista“ datorate umanistului italian, Pico della Mirandola (3).

Departate de a încerca să respingem de plano asemenea puncte de vedere, noi subscriem totuși opiniei după care, interviul este, de fapt, o „invenție“ a inspiratului ziarist, editor și fondator al „New York Herald“-ului, americanul James Gordon Bennet (4). Avem în vedere, evident, că discutăm despre **interviul de presă**, gen care nu putea exista gazetăriei.

Așadar, ca unul din „capii teribili“ ai presei, interviul a evoluat odată cu aceasta, cucerind astăzi deopotrivă pe zariști și pe cititori, creînd stări de satisfacție pleneră, ori de profundă deziluzie și pentru unii și pentru ceilalți. Apărut **după** presă, interviul va dispărea **odată** cu aceasta.

DEFINIȚII...

Unele lapidare : („principală sursă a informațiilor de natură personală“ (5) ; sau, „informație prin persoană interpusă“ (6), altele mai cuprinzătoare : („arta de a realiza o comunicare personală cu diferiți oameni și de a scoate de la ei informațiile necesare“ (7) ; ori : „un articol prin care i se dă cuvîntul unei personalități, în fața căreia reporterul este purtătorul de cuvînt al cititorilor săi“ (8), definițiile interviului, întîlnite în literatura consultată, surprind, incontestabil, aspecte de esență ale genului în cauză. Ele rămîn însă vulnerabile la o cercetare mai atentă deoarece, subînțelegîndu-i unele elemente, fac să transpară vag (pentru cel interesat să știe, totuși, ce este interviul), pe rînd sau împreună, fie autorii, fie obiectul, fie, în ultimă instanță „adresantul“ acestei modalități de expresie gazetărească (...).

În definițiile amintite, ca și în altele care vor urma este uitat adesea „amănuntul“ care poate preciza că informațiile culese de reporter în numele cititorului sînt **de la** interviuat — și, în acest caz ele se referă la evenimente, fapte **cunoscute** de interlocutor —, dar și **despre** cel întrebant — împrejurare în care vorbește despre fapte, evenimente **trăite** de el.

Definiția propusă de „Dicționarul limbii române moderne“ — și ea lacunară, dar, oricum mai explicită decît cele de pînă acum — este satisfăcătoare dacă avem în vedere caracterul general al unei asemenea lucrări. Insuficientă însă în fața exigențelor teoriei presei.

Desigur, este mai ușor să ne arătăm critici și mult mai greu să realizăm, cu concizia necesară, o definiție „infailibilă“ a interviului. Nu este mai puțin adevărat că o atare sarcină ocolește ambițiile noastre de ultim combatant pe frontul teoretic al presei. Alegem, în acest caz, calea mai puțin spinoasă a aderării la una sau alta dintre definiții. Am ales, în acest sens, două formulări, pe care ne permitem să le reproducem într-o ordine absolut indiferentă : „Interviul este o specie publicistică a cărei funcție esențială constă în a informa cititorul, opinia publică cu privire la mersul, evoluția unor probleme de interes general, fie că este vorba de industrie, agricultură, comerț, politică, afaceri de stat, artă, cultură, știință, fie că este vorba de un fapt ieșit din comun, trăit de un individ sau altul care se detașează net de ceilalți membri ai societății — un om politic, scriitor, filozof, vedetă de cinema, actor de teatru, sportiv, ș.a.“ (3) Cealaltă, „Interviul este un gen publicistic prin excelență modern, o formă de consultare spontană și operativă a oamenilor, de transmitere prin ziar a unor elemente informative de interes general, pe care le pot furniza factorii oficiali de răspundere“ (9). Nici una cu pretenții de a deveni clasică — prima nu ne sugerează ideea de dialog, cealaltă restrînge sfera interviului — ambele adaugă, față de cele anterioare, elemente noi, indispensabile genului considerat.

CLASIFICĂRI...

Specialiști prestigioși — autori sau profesori de presă — ori, pur și simplu, publiciști atrași de subiect ne propun o tipologie încărcată, înăluntru căreia, interviurile sînt rînduite în funcție de criterii mai mult sau mai puțin exprimate.

Bunăoară, Ph. Gaillard (8) și C. Warren (10) apreciază că există — criteriul fiind conținutul, substanța acestora — două mari categorii de interviuri : a) **despre fapte cunoscute** de conlocutor sau despre **opiniile** acestuia, adică, împrumutînd formularea lui Warren, interviurile în care **opiniile** interlocutorului stau pe primul plan și b) cele care au ca scop **dezvăluirea personalității** partenerului de dialog, interviuri în care individualitatea, prestația interviuatului, notorietatea sa le-au „cerut“.

În revista „Lumea“ se întîlnesc, cu precădere, interviuri din prima categorie. Sînt însă și cazuri cîna, printr-un scurt comentariu introductiv, prin întrebări comentate sau prin intervenții ale reporterului, se conturează și un profil al interviuatului. „În rumoarea poliglotă de la Națiunile Unite am distins la un moment dat, timbrul familiar al unei voci ce schimba replici în franceză și engleză, cu accentul caracteristic al vorbitorului limbii portugheze. Recunoscusem, într-adevăr, vocea lui Amílcar Cabral, secretar general al PAIGC, care, în vara anului 1969, îmi acordase la Alger un interviu pentru revista „Lumea“ (L. 47/1972 pag. 6). Sau încă : „...La sfîrșitul unui îndelung schimb de idei cu acest încîntător, iar ca atitudine, neașteptat de tînăr savant și activist social, ce și-a înscris numele în istoria luptelor pentru emanciparea „lumii a treia“, Josuê de Castro...“ (L. 26/1972, pag. 14).

Apreciam, în paginile introductive, că publicul masa cititorilor de presă largesc sensul noțiunii de actualitate în funcție de interesul manifest față de un subiect (eveniment) sau altul, subiect reluat și menținut, de altfel, o bună bucată de vreme, de către presa însăși. Odată descoperit — ca să luăm un exemplu absolut la întîmplare — Altmann-Barbie a intrat în obiectivul presei (și al cititorilor)

pentru atrocități comise încă pe vremea ultimului război mondial, fapte redevinute „actuale“ pentru largi cercuri ale opiniei publice. Un interviu — și au existat — luat unui personaj care l-a cunoscut pe Altmann acum 30 de ani este „actual“, deși evocă fapte, evenimente intrate în istorie.

Alte împrejurări — cele mai frecvente — conduc necesarmente la interviuri ancorate în realitatea imediată, abordând un fapt al prezentului „înconjurător“. „Lumea“ ne oferă numeroase și elocvente exemple în materie: interviul cu Charles David Ganao, ministrul afacerilor externe al Republicii Populare Congo (cu prilejul vizitei sale oficiale în țara noastră, L. 18/1973, pag. 9) sau, ca să ne rezumăm la două ilustrări, interviul luat lui Norodom Sianuk (după revenirea din turneul său în zonele eliberate din Cambodgia, L. 20/1973, pag. 9).

În sfârșit, ar urma „actualitățile viitorului“, ca să le numim așa, ce apar, adesea, tratate în presă, inclusiv sub forma genului discutat aici. Un exemplu tipic ni l-ar pune la dispoziție un interviu cu oricare reputat viitorolog.

Din aceste considerente, am risca o grupare sui generis a interviurilor în: **a) evocative**; **b) ale prezentului**; **c) prospective**.

De prisos să adăugăm că fiecare în parte ar putea îmbrăca una sau alta (uneori pe amândouă — interfețele sînt oricînd posibile) din formele distinse în prima clasificare.

George Pruteanu (11) ne propune o interesantă grupare a interviurilor după relația ce se stabilește între protagoniști, considerată gradual, de la colaborarea zero, la deplina egalitate între cei doi interlocutori. Astfel, domnia sa distinge: **interviul-ques-tionar**, care are „un țel strict informativ“. Colaborare zero. Cel ce întreabă este un anonim, întrebă-tul, o celebritate; **interviul-convorbire** „presupune deja o mai mare apropiere valorică între conlocutori“ fiind un dialog al cărui „scop (ideal) e de a se realiza, prin întrebări disparate și iscusite, care să provoace răspunsuri revelatoare, un **portret** al întrebă-tului“; **interviul-discuție**, „stadiu superior“ care „exige, în principiu, o relativă ega-litate a partenerilor“, conducînd, în cele din urmă la „portretul mental“ al amîndorura.

Cuprinzînd mai curînd tipuri decît clase aparte, am inserat aici această categorie pentru că, dincolo de unele deosebiri de nuanță, ea urmărește, într-un fel, o clasificare sociologică datorată profesorului C. A. Moser (12). Acesta împarte interviurile nefor-male — ele avînd multe puncte comune cu cele de presă — în: **interviul nedirecționat**, neghidat, în care interlocutorul este cel ce dirijează, în mare măsură, discuția, subiect al acesteia fiind, de obicei, el însuși. Prin urmare se reliefează un **portret** al întrebă-tului; **interviul conversație** (sau casual), care se desfășoară în condiții de deplină egalitate între parteneri și se traduce într-un schimb de vederi asupra unor probleme de actualitate; **interviul con-centric** (ghidat), în cazul căruia, cel ce întreabă are latitudinea de a dispune convenabil asupra ordinei întrebărilor. Este interviul care pune în evidență — și la încercare — aptitudinile, capacitatea, inteli-gența celui ce întreabă.

În cartea sa „The Professional journalist“, John Hohenberg (5) ne recomandă cîteva categorii de in-terviuri, distinse după împrejurările în care are loc convorbirea între reporter și interlocutor, de abili-tatea primului, în a conduce discuția, depinzînd efectul lor jurnalistic. Considerîndu-le „interviuri

care pot lua turnuri neașteptate, ce produc, adesea, rezultate surprinzătoare“, autorul citat începe „cu cel mai comun și, într-un anumit fel, cel mai di-ficil tip de interviu“ (în ce privește sarcina repor-terului) și anume cel cu „**omul de pe stradă**“, pen-tru a continua cu „**interviul casual**“ (sporadic, acci-dental), „**interviul despre o personalitate**“, „**interviul de știri**“, „**interviul telefonic**“.

Sînt păreri (3) potrivit cărora interviurile ar pu-tea fi deosebite în: **apropos-uri**, **causerii**, **mini-in-terviuri** și **confesiuni**, criteriul fiind gradul de pro-funzime urmărit, în tratarea informațiilor, de către interlocutori. Mai există și alte opinii în materie însă, clasele propuse ni se par mai puțin semni-ficative și, oricum, o tratare exhaustivă a proble-maticii interviului nu intră în ambițiile acestei mo-deste lucrări.

În sfârșit, am propune un ultim criteriu de cla-sificare a interviurilor ce s-ar referi — ușor de în-trevăzut, de altfel — la deosebirea acestora după te-mele (domeniile) abordate. Enumerarea lor ar chel-tui prea mult spațiu ca să nu ne mărginim doar la cîteva exemple: interviuri pe teme culturale, poli-tice, științifice etc.

Incompletă și oricînd perfectibilă, clasificarea in-terviurilor are — în opinia noastră — mai mult un folos teoretic. În practica de toate zilele ne va fi mai greu să întîlnim interviuri „tipice“, ușor de regăsit într-o schemă rigidă cu criterii și grupări. De cele mai multe ori, înlăuntrul aceluiași material de acest gen, se întrepătrund caracteristici exteri-oare unei anumite categorii; și aceasta nu dintr-o „sfidare“ a tot ceea ce înseamnă sistematizare teo-retică, ci, mai curînd, din dorința firească a fiecă-ruia de a face totdeauna un lucru din ce în ce mai bun, mai interesant.

... ȘI TIPURI DE INTERVIU

Opinînd pentru o tipologie „mai puțin arbores-centă“ și, oricum, „mai apropiată de realitatea pu-blicisticii noastre și, îndeosebi, a celei radiofonice“, Elena Ionescu (2) împarte interviurile în **informa-tive**, **explicative**, **de dezbatere**, **de opinie** și **inter-viuri-portret** la care adaugă, ca „forme“ **ancheta**, **masa rotundă**, **conferința de presă**.

Fără a ne lansa într-o analiză a cărei aprofundare ar depăși cadrul lucrării de față, ne-am permite, în treacăt, un inofensiv dezacord în legătură cu con-stituirea, într-o grupă aparte, a interviurilor infor-mative. Considerentul care ne îndeamnă s-o facem consistă în aceea că **toate** interviurile sînt „infor-mative“, au ca element indispensabil „informația“, indiferent dacă această este uneori nudă, alteori ușor învăluită. În concepția noastră, și interviul-por-tret, de pildă, oferă cu destulă generozitate infor-mații — despre o personalitate, — pentru a putea fi considerat el însuși interviu informativ.

Ni se pare mai apropiată vederilor noastre, deși nu într-un tot operantă, alternativa avansată de zia-ristul Gombo Pál (4). Adunînd laolaltă în „grupa speciilor informative“, textele, informațiile, relată-riile și interviurile, Gombo ne propune, pentru ace-s-tea din urmă, următorul evantai: **declarația** — care presupune reguli stricte: întrebări-răspunsuri; **con-vorbirea** — mai liberă; **portretul** — rudă a repor-tajului; **interviul critic** — avînd un caracter de-mascator; **interviul-anchetă** — realizat cu mai multe persoane și, în sfârșit, **interviul colectiv** (masa ro-tundă), — care presupune mai mulți participanți, cu întrebări și, respectiv, răspunsuri.

Se impun cîteva considerații pe marginea acestei

scheme, înainte sau, chiar, în paralel cu intenția noastră, de a cerceta prezența, în revista „Lumea“, a unuia sau altuia dintre tipuri.

Declarația are, într-adevăr, regulile ei, tinzând să se constituie, alături de convorbire, anchetă și masa rotundă, într-un gen aparte. Rolul reporterului — sub acest nume l-am înțeles, și-l vom înțelege în cuprinsul lucrării, pe cel ce ia interviuri — rolul reporterului deci, apare minor în cazul declarației. „Materia“ acestui tip de interviu o vor forma opiniile interlocutorului în legătură cu faptul, evenimentul ce au suscitât interesul redacției — și implicit — al opiniei publice, eveniment față de care vorbitorul s-a plasat fie în centru, fie în imediata sa vecinătate, în orice caz, cunoscându-l la nuanță. Ideile exprimate de personalitatea solicitată au o importanță covârșitoare; vor fi reproduse cu fidelitate, ele formind, de altfel, și „focarul“ de interes.

Uneori — apreciem noi — întrebările „dispar“. După o scurtă introducere în temă, i se dă direct cuvântul celui invitat să-și spună părerea. „O delegație guvernamentală a statului de sud-est a Republicii Federale Nigeria, condusă de guvernatorul militar al acestui stat, generalul de brigadă Odoakaha J. Esuene, a făcut recent o vizită în țara noastră (...). Înainte de a părăsi România, oaspetele nigerian a făcut următoarea declarație“ (...) (L. 32/1972, pag. 2) (...).

Alteori, reporterul însuși „dispare“, în persoana sa travestindu-se redacția. E, poate, riscant să asimilăm declarațiile, cu care vom ilustra această idee, cu cele din categoria pe care o discutăm. Personal resimt tentația de a o face deși relația reporter (redacție) — interlocutor nu are loc de astădată. Este vorba, în speță, de grupajele de declarații care apar în ajunul, în ziua sau imediat după un eveniment cu largi rezonanțe în conștiința publică. Bunăoară apropos de conferința europeană pentru securitate și colaborare, revista „Lumea“ a reunit, într-o casetă, opinii ale unor marcante personalități ale vieții publice internaționale, selectate din diferite discursuri, luări de poziție ale acestora (L. 21/1973, pag. 5).

Convorbirea, înscrisă, la rîndul său, în tendința de desprindere într-un gen de sine stătător, presupune o egalitate deplină între parteneri. Solicitînd, din acest punct de vedere, incontestabile calități reporterului, o vom relua, într-un fel, în capitolul rezervat acestora. Paginile revistei „Lumea“ au găzduit multe convorbiri între redactori sau colaboratori ai săi și cunoscute personalități străine. Relevante ni s-au părut discuțiile între Catinca Ralea și William Rogers, din nr. 29/1972, între Ion Mărgineanu și Ferit Melen, din nr. 50/1972 ș.a. unde „jocul“ reporterului n-a fost cîtuși de puțin mai prejos de cel al partenerului de dialog.

S-ar cuveni, poate, câteva referiri și asupra interviurilor **portret, critic** și a celui — **anchetă**. Ne vom îngădui să nu stăruim asupra lor, cu atît mai mult cu cît, ele apar sporadic sau deloc în cuprinsul revistei „Lumea“. Este drept că și **interviul colectiv**, asupra căruia vom insista puțin, are o apariție neglijabilă în „Lumea“, numai că, de astădată, întîlnim prilejul formulării unor amendamente de natură să-i lărgească sfera de cuprindere dincolo de ceea ce înțelegem prin „masă rotundă“. În cadrul acestei varietăți a interviului, relația reporter-interlocutor suferă unele modificări, într-un sens sau celălalt. De pildă, în cazul mesei-rotunde întîlnim, de regulă, un reporter și mai mulți invitați la discuție. Reversul ar fi, mai mulți reporteri și un singur partener. Este și aspectul asupra căruia vom zăbovi puțin. Fiindcă această împrejurare a dat naștere la

două „subtipuri“, ca să le numim așa, ale interviului colectiv: **Conferința de presă** și, destul de frecventele în ultima vreme, **interviurile acordate de inalte personalități** ale vieții politice unor grupuri de ziariști. Dacă acest ultim subtip se impune crescînd în practica presei și, ca atare, nu reclamă o argumentație specială și exemplificări, cu conferința de presă lucrurile impun o nuanțare. Se cuvine subliniat de la început caracterul mai mult documentar al conferinței de presă. Reporterii participanți pot folosi în articolele lor o parte din ceea ce iau la cunoștință în cadrul conferinței, pot face referiri etc. Nu sînt obligați să redea ad litteram opiniile interlocutorului însă nici nu au libertatea de a le denatura sensul. Respectarea adevărului este, și în acest caz, obligatorie.

Firește, o așezare mecanic-pripită a semnului egalității între interviu (colectiv) și conferința de presă este fără folos teoretic și, într-un anume fel, deplăsată. Considerarea acesteia ca subtip al interviului colectiv a fost determinată — cu coeficientul de circumspecție pe care ni-l impune riscul de exagerare — de uzanță, cu tendințe de încetățenire, ca importante conferințe de presă, organizate periodic de proeminente figuri ale politicii internaționale, să fie reluate și difuzate cu fidelitate de marile agenții internaționale de profil. Potrivit altor păreri, conferința de presă „nu aparține genurilor publicistice, ci, unei științe foarte noi, care în americană se numește „public — relations“ (6).

INTERVIUL NU POATE FI MAI BUN DECÎT ÎNTREBĂRILE SALE

La prima vedere destul de simplu de realizat, interviul îi cere reporterului o laborioasă activitate pregătitoare. Teoreticienii genului i-au găsit „schema fluxului de fabricație“, etapele absolut obligatorii ce va trebui să le atingă cel în sarcina căruia cade realizarea sa.

Drumul: **documentare — pregătire a întrebărilor — realizare — redactare** este suficient de bătătorit în literatura de specialitate, pentru a mai spera că pașii noștri mai pot lăsa urme evidente. Ceea ce ne propunem este să-l parcurgem și noi „pe sensul“ cerințelor unui interviu pe teme politice internaționale, cerințe, dacă nu, în esență, altele decît ale interviului în general, oricum, comportînd un coeficient de specificitate.

Documentarea prealabilă îi facilitează reporterului formarea unei imagini clare asupra a ceea ce va forma structura interviului său, ajutîndu-l să definească cu precizie cadrul evenimentului care îl interesează, faptele, opiniile, reacțiile, pe care acesta le-a declanșat în țară și străinătate. În acest scop, îi stau la dispoziție o multitudine de materiale ajutătoare din redacție, ale sale proprii, articole și comentarii ale presei românești și străine. Interviul cu o personalitate politică în vizită la noi, pe linie de partid sau de stat, îl obligă pe reporter să cunoască temeinic politica țării noastre, relațiile între aceasta și țara interlocutorului, între partidele respective, contactele anterioare între cele două state sau partide, problemele de interes comun între acestea, contextul internațional în care are loc vizita respectivă, scopul vizitei, alte elemente de ordin diplomatic legate direct sau mai puțin direct de călătorie etc., etc. Nu este acesta mănunchiul complet de cunoștințe obligatorii pentru un reporter și nici general valabil pentru orice fel de interviu axat pe probleme internaționale. Este lesne de înțeles că cir-

cumstanțele în care este abordat un interlocutor — personaj politic, nu se rezumă numai la situația menționată (vizită). În „Lumea“, bunăoară, apar frecvent asemenea alte cazuri: interviu luat lui Amilcar Cabral la O.N.U., lui Norodom Sianuk la Pekin, ș.a.

Firește, „rețeta“ documentării rămâne sensibilă la modificări, în funcție de nota specifică a fiecărui interviu pe teme externe. Ceea ce apare ca general valabil este obligativitatea parcurgerii temeinice a acestei etape. Dar, străbătută fiind, conștiincios, cu responsabilitatea ce o incumbă meseria de gazetar, documentarea nu este decît o etapă necesară, însă și suficientă. Greul abia acum începe.

Pregătirea întrebărilor, ca al doilea moment în elaborarea interviului, îi solicită integral capacitatea ziaristului de analiză și de sinteză, de asociere și disociere.

Depinzînd, evident, de încărcătura de cunoștințe oferită de prealabila documentare și sprijinindu-se pe aceasta, stabilirea întrebărilor este, totodată, și un rod al meșteșugului reportericesc, sau, după o formulă cam des folosită, reprezintă în aceeași măsură o știință și o artă. Nu înțelegem, vorbind despre această fază a interviului, neapărat redactarea unei liste, a unui inventar de întrebări posibile deși, în multe din cazuri este necesar să fie așa. Important este ca întrebările — notate sau memorate — să nu coboare în zonele periferice de interes ale problematicii ci să țintească totdeauna spre esența acesteia.

Există o întreagă teorie a întrebării, dezvoltată, mai cu seamă, de literatura sociologică, teorie oferind nu puține sugestii folositoare gazetarului. A devenit consacrată, astăzi, clasificarea întrebărilor — după conținutul lor — în **factice, de opinie, de motivație, de cunoștințe**, ca și aceea care le împarte, după formă, în întrebări **deschise, închise și în evantai (precodificate)** (12).

Dacă, în ceea ce privește explorarea spațiului factual, problema apare relativ mai simplă — răspunsurile avînd adesea nota promptitudinii — sondarea opiniilor îl solicită mai mult pe interlocutor. Exprimarea unei opinii cere „mai multă gîndire“; opinia însăși acoperă numai anumite laturi — prevalente în mintea interviuatului — ale problemei discutate. Răspunsul este, în acest caz, condiționat de formularea întrebării, de precizia acesteia, de contextul creat de întrebările anterioare, de limitări de ordin politic pe care și le impune personalitatea abordată.

Calitatea răspunsurilor depinzînd, așadar, nu în mică măsură de întrebările care le solicită, este bine — desprindem din noianul de recomandări — să fie evitate întrebările generale (care aduc răspunsuri generale), în favoarea celor **axate pe o problemă, pe o idee**. Îmbrăcămîntea verbală a întrebărilor are, și ea, o importanță majoră în obținerea unui răspuns clar, curba exprimării lor corecte tinzînd spre concizie, simplitate, spre uzual. Ne bucură să notăm, ca exemplu bun, ca situație de referință, excelentul interviu, luat lui Oliver Tambo, președintele Congresului Național African (A.N.C.) din Africa de Sud, semnat în nr. 19/1973 al revistei „Lumea“ de Rodica Georgescu și Dumitru Constantin (...).

Totdeauna de evitat, ambiguitatea întrebărilor se impune a fi exclusă cu desăvîrșire în cazul interviurilor cantonate în problematică externă. Înțelegînd întrebarea în sensul pe care îl apreciază corect, interlocutorul poate răspunde, de fapt, la o cu totul alta decît aceea din mintea reporterului. În cazurile

fericite — depistînd echivocul —, partenerul de dialog cere precizări suplimentare și confuziile sînt înlăturate. Replici neconcludente generează și întrebările conținînd cuvinte sau expresii vagi (de tipul: „în general...“).

Sînt, firește, multe și complexe aspectele ce pot fi discutate pe marginea întrebării, ca element cheie al interviului. Epuizarea acestei probleme depășește, evident, cadrul acestei lucrări. În ceea ce ne privește, am sublinia în final, că pericolul platitudinii pîndește orice interviu în care apar **întrebări-balast** întîlnite, din păcate, pînă nu demult și în revista „Lumea“ în cuprinsul unei rubrici — azi abandonate —, „România — prezențe, contacte, opinii“, generoasă ca intenție, dar mai puțin izbutită în plan publicistic (...).

Limitîndu-se la aceste cîteva considerații pe marginea întrebărilor, vom păși în etapa a treia a elaborării interviului, aceea a **realizării de fapt** a întrevederii reporter-interviuat. Acesta este momentul culminant al viitorului interviu, moment în care are loc „înfrentarea“ propriu-zisă dintre cei doi parteneri de discuție.

În acest stadiu, un prim pas îl constituie așa-numitul contact preinterview între ziarist și interlocutor — fază pregătitoare a convorbirii de fond, — în care ambii parteneri concură la crearea atmosferei, a cadrului ambiant al dialogului lor. Ziaristul va trebui să dea măsura întregii sale arte de a-l „cuceri“ pe conlocutor, de a-i cîștiga simpatia, încrederea, dar și respectul cuvenit. Mai cu seamă cînd cei doi se dovedesc a fi adversari de idei. În cealaltă fază a acestei etape — interviu propriu-zis —, ziaristul va ataca subiectul viitorului său material prin întrebări judicioase gradate, pentru a-l determina pe interviuat să-și spună cu sinceritate opiniile, pentru a afla de la acesta, cu tact și inteligență, părerea care îl interesează.

De multe ori calitatea interviului depinde de prima întrebare adresată interlocutorului și, totdeauna, de succesiunea suitei de întrebări după o schemă logică. În primul caz, o întrebare „deschisă“ îl stimulează pe conlocutor să vorbească și să se simtă în largul său, în timp ce una „închisă“ (care cere răspunsuri de tip DA — NU) îi solicită de timpuriu o maximă concentrare, îi violentează buna dispoziție, răcește atmosfera. Pe parcursul convorbirii pot apărea, firește, și asemenea întrebări, ele fiind „plăstate“ la timpul și într-un context potrivite.

Prima întrebare este condiționată și de tipul temperamental al interviuatului. Cu totul neinspirată — și nu numai în poziția de început — apar întrebările de tip „vamal“, cum le numește Philippe Gaillard: „D-le ministru, ce aveți să declarați cititorilor noștri?“, (8) Iată și cîteva reușite întrebări nr. 1 întîlnite în interviuri apărute în „Lumea“ sub semnătura unor remarcabili redactori sau colaboratori ai săi ori reproduse după publicații străine: „După cîte cunoaștem, tovarășe ministru, la 15 decembrie 1972 ați depus la Washington instrumentele de aderare a țării noastre la Fondul Monetar Internațional și la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, semnînd, cu acest prilej, statutele acestor organizații. Care sînt semnificațiile acestei aderări?“ (L. 2/1973, interviu cu Florea Dumitrescu, ministrul finanțelor). „Care este rolul Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (ONUDI) în elaborarea și aplicarea de programe naționale în țările în curs de dezvoltare?“ (L. 2/1973, pag. 18; interviu cu Ibrahim Abdel Rahman, director executiv al ONUDI). Și, în sfîrșit un al treilea exemplu, o întrebare debut „à la Rouleau“:

„Ce i-aș putea spune doamnei Golda Meier dacă azi s-ar afla în locul dv. și dacă ar trebui să-i expun punctul de vedere al Jordaniei cu privire la pacea cu Israelul?“ (L. 47/1972. Interviu cu regele Husein, reprodus după „Le Monde“, la rubrica „Puncte de vedere“).

În ceea ce privește ordinea întrebărilor, aceasta trebuie să urmeze un plan logic, care-i permite interlocutorului trecerea cu ușurință de la o problemă la alta, menținându-i, în același timp, un interes egal pe toată lungimea dialogului. Sînt două situații din acest punct de vedere: a) întrebările anterioare pregătesc contextul celor ce vor urma; b) ele pot avea un caracter independent, răspunsul la o întrebare nefiind influențat de desfășurarea, de pînă atunci, a interviului.

Teoria precizează — de fapt ceea ce practica a dovedit — că nu toate întrebările, uneori numeroase, pot și trebuie adresate interlocutorului, după cum nici ordinea prestabilită nu poate fi respectată riguros. Ziaristul însuși operează o primă clasare a acestora, în întrebări absolut necesare — de bază — și întrebări auxiliare, la ultimele recurgînd în funcție de împrejurările ivite în timpul interviului. De multe ori este nevoit să se abată de la schema sa prestabilită, un răspuns al partenerului sugerîndu-i o nouă întrebare — formulată ad-hoc —, alta decît aceea care ar fi urmat potrivit listei sale. Într-un interviu, pe care l-am mai citat, la întrebarea: „Cum colaborează A.N.C. cu celelalte mișcări de eliberare națională din Africa?“, interlocutorul își încheia răspunsul astfel: „Formele noi și active ale acestei unități urmează a fi elaborate în luna mai, după **întîlnirile recente de la Oslo** între toate mișcările de eliberare națională recunoscute de O.U.A.“. Întrebarea care a urmat nu putea să nu fie inspirată de acest răspuns. Într-adevăr, reporterul n-a scăpat prilejul: „Ați menționat recentă Conferință internațională de la Oslo. Ce semnificație a avut ea pentru A.N.C.?“ (L. 19/1973, pag. 7).

Se pot ivi și împrejurări în care, interviul în întregime să urmeze un făgaș nou, mai plin de interes. Iată ce spune, în această privință, Carl Warren, în al său „ABC des Reporters“: „Interviul poate a-luneca pe un teren la care reporterul nici nu s-a gîndit, dar care oferă fapte noi, interesante. El trebuie să renunțe atunci la planurile sale și să urmărească noua urmă. Interviul său va fi, cu siguranță, mult mai viu și mai interesant decît dacă l-ar fi încorsetat într-o schemă“ (10). Așadar, lista de întrebări nu se dovedește a fi un dat imuabil, mîiestria ziaristului incluzînd totdeauna ideea de suplețe.

Pentru numărul de întrebări este mai greu de stabilit o regulă. Acesta poate să depindă atît de problematica în discuție, cît și de firea conlocutorului: taciturn sau loquace. În orice caz, practica a validat concluzia că un număr mic de întrebări restrînge prea mult terenul discuției; interviul pare confecționat, tern, neinteresant, un monolog plicticos întrerupt arar, prin intervenții de mică inspirație. Demontînd „tehnica“ realizării unor astfel de interviuri, Dumitru Popescu surprindea, într-un articol al său, cauza apariției în presă a unor atari anemici hibridi: „De multe ori ziaristul se abstrage din discuție. El pregătește două sau trei întrebări și, după ce le formulează, așteaptă docil expunerea interlocutorului, care nu odată este eludantă, ocolește esențialul presupus în întrebări. Dar oricît de slab ar fi răspunsul, oricît de superficial sau chiar inexact, redactorul nu intervine, el notează conștiincios și la momentul oportun plasează, ca un școlar cuminte, întrebarea următoare. Asemenea interviuri sînt de

fapt articole proaste, împănate cu două trei întrebări“ (9). Am întîlnit și în „Lumea“ — în spațiul aceleiași rubrici, „România — prezențe, contacte, opinii“ — unele interviuri expediate, grăbite, mai puțin reușite. (...).

Ultima, însă nu și cea mai simplă, **redactarea** interviului, constituie etapa de „montaj“, de finisare publicistică a materialului cules; nu întotdeauna este recomandabil — și nu numai din rațiuni publicistice — ca interviul luat să fie „transcris“ în pagină aidoma succesiunii întrevederii de pe banda magnetică sau din notele luate. Și de această dată, inteligența, fantezia, meșteșugul ziaristului, într-un cuvînt „calitatea“ sa sînt solicitate din plin.

Există numeroase modalități în care poate fi redactat un interviu, alegerea uneia sau alteia stînd în puterea și depinzînd de personalitatea ziaristului. În cazul interviului unei marcante personalități politice, se respectă, de regulă, desfășurarea de fapt a întrevederii, declarațiile interlocutorului fiind reproduse cu maximă exactitate, date fiind importanța, gradul înalt de angajare pe care acestea le comportă. „Republica Federală Germania are deja tratate cu Uniunea Sovietică și Polonia. La 11 mai, Bundestagul a ratificat, de asemenea, Tratatul privind bazele relațiilor dintre R.F.G. și R.D.G. Care sînt pașii următori pe care intenționează să-i facă guvernul R.F.G. pentru îmbunătățirea relațiilor cu celelalte țări socialiste din Europa?“, întrebare la care, cancelarul Willy Brandt răspunde: „În principiu, voi aminti numai cele spuse deja asupra extinderii relațiilor noastre cu Uniunea Sovietică. Guvernul federal acordă o mare importanță bunelor relații cu toate statele la care se referă întrebarea dv. Sperăm că vom putea încheia curînd tratatul dorit cu R. S. Cehoslovacă și că va deveni, de asemenea, liberă calea spre stabilirea relațiilor diplomatice cu Ungaria și Bulgaria. În rest, Republica Federală Germania va juca un rol activ și pozitiv în eforturile multilaterale depuse, în prezent, la Helsinki și Viena, în vederea lărgirii colaborării în Europa, întăririi securității și pentru a se ajunge, de asemenea, la reducerea reciprocă a trupelor“ (L. 22/1973, pag. 27).

În majoritatea cazurilor însă, interviurile apar în presă după o prealabilă „prelucrare“. Uneori, ziaristul își suprimă o întrebare — ea se va subînțelege din context — dîndu-i direct cuvîntul partenerului său: „Mulțumesc foarte mult pentru ocazia ce mi s-a oferit de a veni în țara dumneavoastră. Știți că mă aflu la București la invitația guvernului român, care a oferit orașul ca sediu al Conferinței Mondiale asupra populației, care va avea loc în luna august 1974. Mă aflu aici, de asemenea, deoarece a fost propunerea mea și scopul meu de a vizita un număr cît mai mare de țări membre ale O.N.U., nu numai pentru marele interes față de conferință, ci și ca să mă interesez asupra punctelor de vedere în legătură cu această întîlnire internațională. (...)“ (L. 18/1973, pag. 8).

Se întîlnesc frecvent și situații în care autorul interviului operează o regroupare a declarațiilor interlocutorului pentru a da ideilor un caracter mai explicit (o succesiune logică), după cum, în alte împrejurări, el resimte nevoia unor concise comentarii în corpul întrebării: „Recenta dv. vizită în zonele eliberate din Cambodgia reprezintă o strălucită confirmare a popularității de care se bucură F.U.N.C. și G.R.U.N.C. în rîndurile poporului cambodgian și, în același timp, a izolării crescînde a guvernanților de la Pnom Penh. Ce semnificație tre-

buie să atribuim vizitei dumneavoastră în zonele eliberate ale țării?" (L. 20/1973, pag. 9); sau a unui „crochiu“ a personalității intervievate: „Sinteți unul dintre arhitecții Tratatului de la Tlatelolco privind denuclearizarea Americii Latine. Erați, în 1967, când a fost elaborat, ministru de externe al Mexicului, țară căreia îi aparține această inițiativă. Ce importanță și perspective de aplicare credeți că are acest document?" (L. 18/1973, pag. 8).

Să încheiem modestele noastre referiri la tehnica redactării unui interviu, cu cuvintele lui Carl Warren — citat și cu alt prilej — pline de adevăr, sugerind și o altă cale de „preparare“ a unui interviu: „La aplicarea vorbirii textuale, reporterul poate cădea în două extreme la fel de rele: poate alege forma („standard“ — n.n.) întrebare-răspuns; poate înlănțui citat după citat. Prima este rigidă, a doua plictisitoare. Este mai bine să se aplice schema: citat-round up — citat-round-up și între acestea să fie introduse fapte sau descrieri. Citatele nu trebuie rediate numai în cunoscutul mod: „el a spus“ sau „el a declarat“. Există multe alte posibilități: „a comunicat“, „a opinat“, „a răspuns“, „s-a corectat“, „a exclamat“, „a presupus“, „a subliniat“, „a indicat“, „a lăsat să se înțeleagă“, „a fost de părere“, „a relevat“, „a confirmat“... Revista „Lumea“ ne oferă un bun exemplu în acest sens (nr. 52/1972, pag. 4).

Oricum ar fi forma definitivă, de apariție în pagină a interviurilor, desprindem imperativul care guvernează acest dificil gen publicistic: fidelitatea față de spusele interlocutorului, evitarea oricăror intervenții (în redactare) care ar denatura ceea ce el exprimă. Apare plină de adevăr, în acest sens, remarcă — axiomatică — a unui ziarist britanic: „comentariul este liber, dar faptele sînt sacre“.

A FI AUTOR DE INTERVIU

Calități sau trăsături obligatorii, oricum ar fi numite, însușirile gazetarului există topite în ceea ce înțelegem prin personalitatea autorului de interviu. Față în față cu interlocutorul său, reporterul poate fi factor stimulator al discuției sau, dimpotrivă, un inhibitor al acesteia. Un taciturn crează un invizibil, dar resimțit, ecran în calea unui dialog firesc, după cum, un guraliv, care își întrerupe partenerul prea des, care nu are răbdare să-i asculte pînă la capăt opinia, sfîrșește prin a-l indispuce.

Pe de altă parte, dacă interviuatul se dovedește el însuși, fie tăcut, fie vorbăreț, reporterul trebuie să aibă arta echilibrării situației, să dețină, cum se spune, secretul conversației.

Unul și același reporter întîlnește în cariera sa nenumărați parteneri de discuție, cu sau fără aceeași formație intelectuală, binevoitori sau complexați, indiferenți sau onești. Încîntați sau mai puțin încîntați de perspectiva unui interviu. Nu de puține ori, mai cu seamă în domeniul politicii externe, partenerul ziaristului se dovedește a fi un adversar de idei. Cum trebuie să fie, deci, autorul de interviu?

Teoreticieni ai presei sau specialiști în sociologie au încercat — și reușit, în opinia noastră — să facă un „portret“ al celui care ia interviuri. Iată inventarul — incomplet — al însușirilor acestuia: să-i producă interlocutorului o impresie favorabilă; să dispună de o tehnică variată de a lua interviuri, de puterea de adaptabilitate la partenerul de discuție; să pună întrebările din punctul de vedere al cititorilor; să ocolească rutina; să descopere cu

fiecare interviu un mod nou de abordare; să stabilească un contact de ambianță cu conlocutorul, prealabil interviului; să-și pregătească minuțios fiecare interviu; să aleagă teme interesante, dovedindu-se în același timp, un cunoscător al problematicii ce o va aborda; să fie onest (să nu ajungă la fraudă-inventarea răspunsului); să fie exact; să aibă temperament; să dovedească inteligență; să fie abil, îndeminatic; să aibă putere de sinteză, de asociere și disociere; capacitate de selecție; curiozitate; inventivitate; umor; cultură generală; erudiție; vocație; o anumită facilitate pentru limbile de circulație internațională; cunoștințe de drept internațional, istorie și geografie mondială; cunoștințe de dactilografie; de stenografie; de practică gazetărească; să fi călătorit în diverse țări; să fi participat la evenimente ieșite din comun cum ar fi catastrofe, fapte excepționale, și altele; să fie el însuși o personalitate de prestigiu în jurnalistică; să aibă farmec personal; să fie ferm în susținerea propriilor convingeri; să poarte un dialog de la egal la egal și în cunoștință de cauză. La care, am mai putea adăuga noi: modestie, spirit de observație, putere de muncă, o memorie fidelă, să fie prezentabil, curaj (non-timiditate).

Și lista ar putea continua dincolo de acest cvadruplu „decalog“ cu aceste cîteva scurte recomandări datorate lui Warren (10): să nu se lanseze, convorbind, în considerații asupra unor probleme de neînțeles pentru interlocutor; să ancoreze problematica interviului în actualitate; să observe gesturile partenerului, lucrurile care îl înconjoară, modul acestuia de a se întreține; să nu înșele încrederea interlocutorului.

Dorim să subliniem și alt aspect al problemei, întîlnit mai ales în cazul interviurilor pe temă internațională. Reporterul să nu ignore subiectele asupra cărora interlocutorul pare sau vrea să insiste. În măsura în care acestea nu coincid cu intențiile sau cu convingerile politice ale ziaristului, ultimul are posibilitatea să-și formuleze eventualele rezerve prin scurte comentarii, prin întrebări auxiliare etc... Nu-i este permis însă, să scoată din context anumite aprecieri dintr-un rău înțeles exces de zel; orice abatere evidentă de la fondul discuției denaturează personalitatea interviuatului, o estompează în chip artificial.

Se naște, firesc întrebarea: pot exista asemenea „supermani“ ai presei, care să concentreze într-una și aceeași persoană această mare mulțime de însușiri? Răspunsul, dat de o îndelungată practică jurnalistică, este afirmativ. Instrucția sa proprie, alimentată zi de zi de o bogată și responsabilă, variată și pasionantă activitate ziaristică — cu experiențe reușite dar și cu eșecuri remarcate — îi conduc pașii gazetarului, și aceasta nu numai în opinia noastră, pe calea succesului în profesiune.

De prisos — și dificil — să detaliem în cuprinsul acestei lucrări fiecare dintre trăsăturile înșiruite mai sus, ne vom îngădui să revenim, cu cîteva scurte considerații, asupra altor aspecte legate de interviurile cu tematică externă: partenerii de discuții pot avea — cazuri se întîlnesc adesea — convingeri politico-ideologice opuse, ei apar, cum îi mai numisem cîndva, ca adversari de idei. Nu este, această împrejurare, prilejul unei înfruntări cu accente violente, agresive de limbaj. Dimpotrivă. Gazetarul înzestrat, bun cunoscător al problemelor în discuție, își susține punctul de vedere cu forța argumentației, cu menținerea sa fermă pe pozițiile de principiu ale partidului și statului nostru. Dar cu decență și

urbanitate. Fermitatea reporterului, abil armonizată cu priceperea gradării întrebărilor, a conducerii dialogului va atrage, fără îndoială, respectul partenerului său.

Mai mult, există, este adevărat, riscul de a fi realizat un interviu obiectivist. Genul însă nu este, nu poate fi, fatalmente, obiectivist. Reporterul se dovedește — sau ar trebui s-o facă — capabil de a „dirija“ interlocutorul astfel încât acesta să confirme unele aprecieri generale asupra unor chestiuni care ne interesează, care sînt ale noastre. Ușor de subliniat, că, în atări împrejurări, ziaristul trebuie să fie bine informat, competent, la curent cu politica externă a partidului și statului nostru.

Așadar, refuzînd postura unui magnetofon însuflețit sau a unui stenograf tipic, reporterul va întări, nu numai în circumstanțele evocate, ideea interviului de autor, a interviului original și interesant. Cu imaginație și suplețe intelectuală, cu luciditate de fiecare clipă, el va reuși, în cele din urmă, să cerceteze și fațete care nu se divulgă, să pună, cum se spune, punctul pe i. În concluzie, străduindu-se să participe la dialog de la egal la egal, posedînd știința de a regiza, conduce și interveni exact la momentul oportun, ziaristul poate și trebuie să excludă riscul de a fi „manevrat“ el de către interlocutor, reliefindu-și astfel calitatea de autor, chiar dacă, prin forța lucrurilor, cantitativ, intervențiile sale însumează cu mult mai puține cuvinte decît cele ale interlocutorului. În acest mod, interviul va purta pecetea personalității reporterului. Este cazul de invidiat în care, cititorul va recunoaște „pana“ ziaristului preferat chiar dacă acesta nu-și va pune semnătura sub rodul muncii sale.

ÎN LOC DE CONCLUZII

Valoarea publicistică a interviului ar depinde, în optica noastră, de grupul de factori pe care îl vedem detaliat în : a) nivelul personalității intervievate ; b) capacitatea reporterului ; c) conținutul de idei al interviului (vom subînțelege aici, desigur, și actualitatea și valoarea informațiilor) ; d) cursivitatea ideilor (implicit, expresivitatea dialogului) ; e) interesul cititorilor față de problematica tratată.

Nivelul personalității, ca factor de creștere a nivelului jurnalistic al genului considerat, ne conduce la concluzia, tristică de altfel, că există o ierarhizare a partenerilor susceptibili de a fi intervievați, dictată de apropierea acestora de evenimentul-temă al viitorului interviu. (...)

Asupra **capacității reporterului** am făcut suficiente considerații într-un capitol anterior. Am sublinia, aici, doar faptul — întilnit, de altfel în practică — anume acela că e bine ca și reporterul să fie desemnat (sau să se încumete singur) în raport cu interlocutorul vizat. (...)

Conținutul de idei depinde, evident, deopotrivă de valoarea combatanților și de generozitatea temei dezbătute. Aceasta din urmă trebuie să conțină potențial un sumum de informații de valoare, de cert interes public. Marea artă constă în a conduce de asemenea manieră „ostilitățile“ (din nou reporteurul !), încît să poate fi dezvăluite fațete aparent ascunse, oricum mai greu de descifrat de către cititorul mai puțin avizat.

Și **cursivitatea ideilor** depinde, la rîndul său, de interlocutori. O personalitate, cu o demonstrație verbală (succesiune a ideilor) strict logică, salvează interviul din acest punct de vedere. Altfel, în împrejurarea unor idei învălmășite, reluate, risipite

pe lungimea dialogului, se impune o mare grijă din partea reporterului de a le ordona cu prilejul redactării interviului. Intervine, aici, și stilul oral, prin excelență specific genului. Nu-i este permis ziaristului, la redactare, chiar dacă păstrează fidelitatea sensurilor, să „rotunjească“ prea mult frazele, umflîndu-le, împănîndu-le cu paranteze și paranteze în paranteze, împovărîndu-le — cu credința că-i dă interviului o alură mai gazetărească. Frazele fluviu nu-s proprii interviului. Cînd se mai întilnesc înseamnă că ori este vorba de un interviu dat în scris, ori ziaristul a dat dovadă de prea mult „zel“ profesional. Venind vorba, interviurile date în scris sînt rare și se întilnesc în cazul unor personalități de prim rang obligate de înaltele lor responsabilități să cîntărească fiecare cuvînt, să drămuiescă fiecare nuanță.

În sfîrșit, **interesul manifestat de cititori față de problematica abordată** conferă și el nivel publicistic interviului. Acest ultim factor are mai mult valoare de criteriu de verificare. Considerîndu-l însă numai astfel riscăm să aflăm post-factum că un interviu a fost sau nu pe gustul publicului. Avîndu-l în vedere de la început, putem evita temele „bătătorite“, pe cele banale, orientîndu-ne numai către probleme de real interes.

Nu este totuși deajuns. Un interviu de certă valoare mai cere ceva : un coeficient de imprevizibil ; caracter militant, propagandistic ; să fie reprezentativ pentru personalitatea partener ; — în sfîrșit — să se încadreze în proporții rezonabile ; și încă s-ar mai putea înșirui alte și alte cerințe, unele „mai indispensabile“ decît celelalte.

N-a fost însă nici în intenția și nici în puterea noastră să reușim un „portret“ ideal al interviului de presă. Nici nu sîntem convinși, de altfel, de existența unui astfel de interviu. Ceea ce am încercat — fără certitudinea reușitei — a fost construirea unei imagini, în liniile sale generale, a genului tratat, susceptibilă oricînd — e și dorința noastră — de a fi modestul obiect al unor prețioase discuții create din partea tuturor acelor care în rezervă invidiată calitate de teoreticieni ai presii.

BIBLIOGRAFIA

(în ordinea citării în text)

1. NICOLAE CEAUȘESCU : „România pe drumul desăvirării construcției socialiste“, Volumul I, pag. 91.
2. ELENA IONESCU : „Interviul. Particularitățile interviului radiofonic“. „Presa noastră“ (P.N.) nr. 10—11/1972.
3. GEORGE CUIBUȘ : „Interviul — duel verbal sau dialog ?“ — P.N. nr. 7—8/1970.
4. GOMBÓ PÁL : „Cu privire la genuri în presă“ P.N. 8/1968.
5. JOHN HOHENBERG : „The Professional journalist. A guide to the practices and principles of the news media“ Ediția a II-a, 1969, S.U.A.
6. L. SĂRĂȚEANU : „Dialogul — artă — a ziaristicii moderne“ P.N. nr. 2/1972.
7. FRANK CANDLIN : „Teach yourself journalism“ Londra.
8. PHILIPPE GAILLARD : „Le reportage“ în colecția „Precis de journalisme“ — Strasbourg — 1966.
9. DUMITRU POPESCU : „Atribute esențiale ale presii moderne“ P.N. nr. 12/1966.
10. CARL WARREN : „ABC des Reporters Einführung in den praktischen Journalismus“. München—1966.
11. GEORGE PRUTEANU : „Despre interviu“ — „Flacăra“ 24 martie 1973, rubrica „Viața literară“.
12. C. A. MOSER : „Metodele de anchetă în investigația fenomenelor sociale“. București, Ed. Științifică — 1967.
13. COLECȚIA „LUMEA“ — Mai 1972—mai 1973.

PUBLICICISTICA LUI EMINESCU

de prof. dr. GH. BULGĂR

Deși cel mai de seamă poet al nostru a fost și un eminent ziarist, afirmat de la primele lui articole publicate în 1870, anul debutului său la **Convorbiri literare**, această componentă esențială a creației sale, **publicistica**, a fost aproape uitată. Nici o antologie nu a mai difuzat-o în ultimele decenii, cu toate că multe pagini de proză jurnalistică a poetului rămân documente de cel mai mare interes atât pentru cunoașterea epocii, cât și pentru înțelegerea mai exactă, mai adâncă a personalității gânditorului și scriitorului de pe treapta cea mai înaltă a literaturii naționale.

Slavici, Negruzzi, Maiorescu, C.A. Rosetti (deși acesta foarte violent criticat mereu de poet), Caragiale, Vlahuță au avut cuvinte de mare laudă pentru ziarist așezând articolele lui alături de marea lui creație poetică. Paginile, pînă acum inedite, ale lui Slavici despre **Ziaristul Eminescu** sînt edificatoare: „Ziarist în puterea cuvîntului era Eminescu mai ales în ceea ce privește temperamentul. El toate le făcea cu toată inima; lui toate i se prezentau în dimensiuni mari; pe el toate-l mișcau în întreaga lui ființă; la el toate porneau din convingerea adîncă și clar formulată; era însă cu desăvîrșire intelectual și obiectiv și nu se simțea niciodată personal atins, nu-și pierdea bunul cumpăt și nu-mi aduc aminte ca el să se fi supărat pe cineva vreodată ori să fi fost violent. Era necruțător și de o asprime adeseori nemiloasă cînd era vorba să spună adevărul, dar în relațiunile lui personale-l știm numai om blajin, care nu e-n stare să insulte și primește orice insultă cu un zîmbet de compătimire“ (**Amintiri**, ed. G. Sanda, 1967, p. 596).

O prețuire constantă au găsit articolele poetului și în generațiile posteminesciene; N. Iorga scria, după apariția antologiei lui I. Scurtu (**M. Eminescu, Scrieri politice și literare**, 1905): „La fiecare moment, marea lui (Eminescu) putere de intuiție fixează puncte sau deschide perspective cu totul nouă. Din viața de dinainte cunoștea tot trecutul românilor, în cîțiva ani căpătase o vedere clară asupra trecutului lor întreg, păstrase toată vigoarea spiritului său filozofic și, oricînd, el stăpînea subiectul său, fie și atins în treacăt de la o uimitoare înălțime. El avea la îndemînă în orice clipă toate legăturile românești și omenști ale subiectului“ (**Oameni cari au fost**, I, ed. 1967, p. 108).

Ca Iorga, mai tîrziu Călinescu și Perpessicius au așezat proza publicistică eminesciană pe același plan cu opera literară. În fond aceeași gândire, cu haruri de expresie genială, străbate toate compartimentele scrisului, realizînd o grandioasă sinteză a sensibilității poetice cu erudiția de imensă întindere.

Publicistica lui Eminescu a cristalizat cele mai vii reacții față de evenimentele la ordinea zilei și ne-a păstrat astfel un document fără egal al anilor pe care i-a comentat cronicarul cel mai perspicace și cel mai informat asupra actualității, îngrijorat însă de ce va să fie.

Să vedem pe scurt etapele activității sale jurnalistice, apoi coordonatele definitorii ale acestei activități.

Înainte de tipărirea primelor poezii de răsunset în **Convorbiri literare**, în ianuarie 1870 Eminescu tipărește în **Albina** din Viena **O scriere critică**, polemică amplă și documentată în care apăra, pe Pumnul și Școala Ardeleană împotriva lui D. Petrino și împotriva prejudecăților junimiste de subapreciere a acțiunii de renaștere inițiată prin curentul iluminist ardelean. Tinărul jurnalist dovedește independență de spirit, erudiție și originalitate stilistică; iată un fragment din argumentarea sa: „**Mi se va spune, poate, că, părerea lui Pumnul nu e bună. Dacă nu e bună, aceea însă stă că cronistice e dreaptă și scuzată. După extremul latinității, a etimologismului absolut, inaugurat de bătrînul Petru Maior, care scria construcțiuni latine în românește (extrem ce pentru deșteptarea noastră din apatia lungă față cu latinismul era neapărat trebuincios), după ridicarea la potență a aceluiași extrem de următori, trebuia neapărat să vină contra lui extremul fonetismului absolut, a iubirii nemărginite a limbei numai românești și exclusivitate față cu limba latină și cele surori. Aceste extreme au fost condiționate de însăși natura lucrului, — nu poți defige mijlocul unei linii, pînă ce nu vei fi aflat punctele ei cele extreme“ (**Scrieri politice și literare**, I, 1905 ed. Scurtu, p. 68).**

După ce, tot în ianuarie 1870, semnează articolul **Repertoriul nostru național** în revista **Familia**, din Pesta, în aprilie-mai același an, apar la rînd trei articole politice, străbătute de crezul său patriotic ardent, scrise în apărarea unității poporului nostru, contra dualismului din Transilvania unde românii, deși populație majoritară, nu aveau drepturi politice: „**Să facem un congres**“. „**În unire e tîria**“ și „**Echilibrul**“. Ideile curajos exprimate atunci au provocat citarea lui în fața procurorului care i-a recomandat moderație în exprimarea ideilor. Acest triptic de articole l-au impus pe Eminescu atât în ochii colegilor lui — studenții români de la Viena — cât și în cercurile intelectuale din cele trei provincii românești. Cu entuziasm tineresc și judecată matură, într-un stil dinamic și colorat, valorifi-

cînd resursele expresive ale fondului popular, articolele impresionează prin militantism în sensul modernizării vieții social-politice, pentru dreptul popoarelor de a dispune de destinul lor, fără tutela altora, fără dominația — secular înjustă a puterilor imperialiste. „Astăzi credem că ar fi venit timpul — scria Eminescu — ca să pretindem și noi ceea ce ni se cuvine de secol... față cu orice încercare de desnaționalizare ori suprematizare, întrebăm cu răceală și conștiință de drepturile ce ni le dă aboriginitatea noastră și spiritul secolului: Cine sînt acești oameni și ce vor ei în țara noastră?” Iar în al doilea articol proclama legea solidarității care dă putere în fața adversităților: „A aștepta să culegem fructele semănate de alții e nedemn și periculos. Căci să ne aducem aminte cum că nimeni... nu e obligat de a se face apărătorul nostru și răscumpărătorul drepturilor noastre afară de noi înșine... Românii au nenorocirea de a nu avea încredere în puterile lor proprii; noi nu ne-am convins încă cum că: puterea și mîntuirea noastră în noi este”. (Federațiunea, Pesta, 22.IV.1870). Dar cel mai întins și mai important este al treilea articol: **Echilibrul**, în ton revendicativ, inflexibil în susținerea drepturilor politice ale românilor din Transilvania în fața dualismului opresor: „Să vedem rațiunea de a fi a dualismului” — spune poetul publicist; „Sunt cauze ce au trebuit să-l producă, sau această formă e numai ficțiune diplomatică, o variantă a eternului „Divide et impera” („împărțește-i și îi stăpînește”, n.n.), o formă arbitrară care să nu rezulte din ideea ce naturalmente o conține în sine materialul ei — popoarele? Condițiunea de viață a unei legi, garanția stabilității sale e ca să fie un rezultat, o expresiune fidelă a trebuințelor unui popor — și tocmai de aceea dreptul de a formula acele trebuințe în articole și paragrafe. Un popor — oricum ar fi el — are dreptul de a-și legiuîi trebuințele și tranzacțiunile ce rezultă neapărat din acele trebuințe, reciprocitatea relațiilor sale; într-un cuvînt: **legile unui popor, drepturile sale nu pot precede decît de la el însuși. Alt element străin, esențial diferit de al lui nu-i poate împune nimica...** (Ibid 4 mai 1870).

Pasajul acesta ne amintește, prin conținut și formulare, un celebru pasaj din Bălcescu, **Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul**, operă pe care Eminescu, cel dintîi, avea s-o prezinte în ediția lui Odobescu (ediție princeps, toamna lui 1877) în faimoasa recenzie din **Timpul** (24.XI.1877). Bălcescu scrie acolo: „O națiune, oricît de mică ar fi ea, trebuie să fie respectată, căci sfînt e dreptul ce-l are ea de a trăi în pămîntul ce-l ocupă”.

Eminescu formula în 1870 principii ale devenirii istorice, ale conviețuirii pașnice, fără de care progresul e de neconceput: „Toate popoarele sunt setoase de viață proprie și numai din egala îndreptățire a tuturor se va naște echilibrul” — (de aceea articolul se numea **Echilibrul**).

De actualitate sînt și precizările de ordin cultural-literar: „...artele și literatura frumoasă trebuie să fie oglinzi de aur ale realității în care se mișcă poporul, o coardă nouă, originală, proprie pe bina cea mare a lumii. Legislațiunea trebuie să fie aplicarea celei mai înaintate idei de drept pusă în raport cu trebuințele poporului”. Și, așa cum va face deseori la **Timpul**, Eminescu subliniază rolul limbii în dezvoltarea culturii, a literaturii naționale în această frază memorabilă: „Măsurariul civilizațiunii unui popor în ziua de azi e: o limbă

sonoră și aptă de a exprima prin sunete noțiuni, prin șir și accent logic cugete, prin accent etic sentimente”.

Ca student Eminescu s-a cufundat apoi în lecturi și meditații și în afară de două scurte articole ocazionale: **Notiță asupra proiectatei întruniri la mormîntul lui Ștefan cel Mare la Putna**, în **Convorbiri literare** din 15.IX.1870 și **Scrisoare d-lui D. Brătianu** în ziarul **Românul** din 15.VIII.1871, poetul nu mai publică articole de ziar pînă după cîțiva ani, în 1876 cînd la 14.III. ține în cadrul prelegerilor săptămînale ale Junimii conferința: **Influența austriacă asupra românilor din Principate**, o analiză profundă și foarte documentată asupra relațiilor istorice din această parte a continentului, mult apreciată de membrii reputatei societăți literare, conferință publicată apoi în **Convorbiri** din 1.VIII.1876. Se știe că din 1874 poetul se stabilise la Iași, întîi fiind bibliotecar, apoi revizor școlar pînă ce a trebuit să părăsească și acest post. Dar poetul nu s-a izolat niciodată într-un turn de fildeș; dimpotrivă: surprind elanul său combativ, militantismul său patriotic, înfruntarea curajoasă, demnă, a puternicilor zilei, a politicienilor și a autorității indiferente la păsul obștei. Nu scrisese el acest admirabil pasaj în **Scrisoarea** citată mai sus din 1871? „Dacă o generațiune poate avea un merit acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sarcinile impuse cu necesitate de locul pe care il ocupă în înlănțuirea timpilor”.

Din vara lui 1876 Eminescu se angajează ca ziarist la o foaie obscură, oficială, a primăriei din Iași: **Curierul de Iași**, unde avea să îngrijească partea culturală, neoficială.

Eminescu avea la dispoziție de fapt o tribună unde scrie comentarii, note, însemnări de tot felul, într-un stil dens și colorat. I. Scurtu, care a adunat articolele din acest timp în antologia citată mai sus: **Scrieri politice și literare** (1905), a avut de lucru pentru a identifica materialul tipărit de poet, căci Eminescu nu semna, după obiceiul vremii, ceea ce scria la gazetă, chiar dacă se întîmpla să fie un articol mai întins, ca **Tinerimea franțuzită, Robie modernă, Turcia și Europa, Grigore Ghica Voevod** etc.

Premisele istorice (trecut-prezent-viitor), cele social-culturale, specificul dezvoltării societății românești, sînt nu numai schițate ci și profund analizate de un observator lucid și informat al progresului modern, al contradicțiilor lui profunde. Iată un scurt exemplu: „Cu cît mai mulți indivizi se sustrag de la producerea brută, cu atît mai mulți trăiesc pe sama aceleiași sume de oameni. Ce este consecvența? Este că acel om sau nu va fi în stare să ne susție sau va trebui ca cu același timp și cu aceleași puteri să producă mai mult. Va trebui sau să piară sau să se cultiveze și să lucreze cu mașina. Care-i cazul nostru? El nu s-a cultivat. Țăranul nostru e același ca și înainte de cincizeci de ani, dar sarcina ce o poartă — înzecită. El poartă pe spatele lui: cîteva mii de proprietari (la începutul secolului cîteva zeci), mii de ampliați (în începutul secolului cîteva zeci)... zeci de mii de alți supuși străini (în începutul secolului cîteva sute).” (Scrieri... p. 101).

La **Curierul de Iași**, în anul 1876-1877, Eminescu a făcut ziaristică în sensul modern al înțelesului, redactînd, poate zilnic două pagini de comentarii, articole, cronici, consemnări, în care pasiunea lui isto-

rică, filozofică, literară, lingvistică s-a manifestat în toate formele.

Să ne oprim o clipă la câteva aspecte definitorii ale acestei etape a activității publicistice a lui Eminescu. Chiar în iulie 1876 publică la rubrica „Revista externă” articolul **Cestiunea Orientului** în care pledează pentru emanciparea statelor balcanice de sub orice supremație și formarea unei „confederațiuni balcanice” autonome, cu popoare libere, stăpîne pe resursele și cultura lor, participînd egal la dezvoltarea civilizației moderne, nu tutelate de marile puteri, căci orice protectorat „este echivalent cu sărăcirea, cu stoarcerea populațiunilor prin agenți economici fără patrie”. Legată de această problemă este aceea a tendințelor expansioniste asupra Balcanilor pe care le combate în alte articole, din care remarcabile sînt cele publicate în 5 numere consecutive despre **România și Austro-Ungaria** (Scrieri... p. 134-170 — utile astăzi istoricilor noștri, fiindcă sînt veritabile contribuții capitale la elucidarea unor aspecte ale istoriei naționale de acum un secol). Sînt aici pasaje excelente despre specificul culturii naționale, al limbii române, factor esențial de coeziune, de supraviețuire, despre tradițiile juridice și despre aspectele vieții obștești.

Cu interes aparte e urmărită evoluția conflictului care a dus la războiul din Balcani, războiul pentru independență din anul 1877 (**Turcia și Europa, Neutralitatea României** etc.). Poetul-ziarist citează documente și memorii, acte și convenții oficiale interne și externe, căutînd clarificări și perspective realiste în mersul complicat al evenimentelor. Întoarcerea lui către trecut intervine frecvent pentru a da prezentului argumentul înțelegerii adevărurilor obiective, viitorului un drum de continuitate, de consecvență, de valorificare a tot ceea ce poate înnobilă istoria unui popor. Articolul evocator despre Grigore Ghica Voevod elogiază pe martirul cauzei naționale, despre care acum, după aproape un secol de la apariția articolului eminescian, după două secole de la moartea domnului Moldovei lăudat de poet, recentul **Dicționar enciclopedic** ne spune că a inițiat citeva reforme moderne încurajînd manufacturile; în timpul domniei sale, la 1775, „**Bucovina a fost cedată de Imperiul otoman Habsburgilor, act față de care domnul a protestat**” (p. 1256). Rezultatul ni-l spune, adînc revoltat, Eminescu: domnul a fost asasinat din ordinul turcilor. Momentul retrospectiv era legat de „descoperirea bustului” aceluia domn martir la Iași, prilej pentru poet de a se întoarce o clipă la cronicari, de a evoca prin cuvîntul lor trecutul eroic în astfel de termeni: „**Am vorbit prin gura cronicarilor de acea figură bărbătească din istoria țării noastre, deosebită cu totul tot de umbrele efemere ale fanarioșilor cari l-au preces și l-au urmat. Alături cu capacitatea predecesorilor săi vedem pe acest bărbat plin de desinteresare, inchinînd viața sa binelui public, simplu în obiceiuri, isteț la minte, cumpănit la vorbă, energic în fapte, acest bărbat care domnind supt alte împrejurări decît acelea de slăbiciune a patriei sale, ar fi devenit o podoabă a veacurilor, nu un martir. E drept că pentru crearea unui om mare trebuie conlucrarea a doi factori: unul este acela al împrejurărilor, al doilea este caracterul și inteligența persoanei istorice. Aceasta a doua condiție Grigore Ghica Voevod a îndeplinit-o cu desăvîrsire. Urmărind cu înțelepciune și cumpătare binele și integritatea patriei sale, le-au menținut cu rară energie personală pîn' la cea din urmă clipă a vieții sale**” (Curierul de Iași, 3.X.1876).

Numeroase sînt articolele și notele economice și

social-culturale, în care poetul susține dezvoltarea industriei, a drepturilor sociale cuvenite clasei producătoare (și implicit critica aspră și consecventă a claselor parazitare), apără tradițiile spirituale ale poporului și năzuințele emancipării sale, consemnează succint tot ce i se pare pozitiv, instructiv: idei, cărți, inițiative etc., uneori notele lui nu depășesc 3—4 rînduri, aria interesului său jurnalistic fiind însă atotcuprinzătoare, atras de tot ce e prețios și nou, de orice amănunt al dinamicii social-politice interne și externe.

Într-un articol, semnificativ pentru atașamentul poetului față de clasa muncitoare, intitulat **Robie modernă**, Eminescu scria: „**La noi, în țara absolutei libertăți, este însă cu puțință ca lucrătorul să nu se bucure nici de răgazul pe care scriptura îl asigură pînă și animalelor. Mania de a trata pe om ca simplă mașină, ca unealtă pentru producere, este întii tot ce poate fi mai neomenos; al doilea, dezastruoasă prin urmările ei. Căci vita de muncă se cruță la boală, i se măsoară puterile, nu se încarcă peste măsură, pierderea ei e egală cu cumpărarea unei alteia, încît interesul bineînțeles al proprietarului este cruțarea. La om lucrurile se schimbă. Poate să se stingă în bună voie..., se va găsi totdeauna altul la loc, căci nevoia e o dascăliță amară, care primește orice condiții. În alte țări, sînt societăți pentru apărarea animalelor, de sine înțelegîndu-se că religia și organizarea socială îi asigură omului zilele sale de odihnă, la noi însă nu va fi minune dacă vom vedea tratîndu-se organismul cel mai nobil de pe pămînt cu o lipsă de cruțare de care sînt ferite și organisme cele inferioare. Ne-a trebuit această expunere pentru a caracteriza soarta lucrătorilor din fabrica regiei monopolului tutunurilor. Muncind 12—14 ore pe zi, aceste zile lungi și negre nu sînt întrerupte nici de duminici, nici de sărbători, încît chestiunea socială, atît de ventilată în Europa, trebuie s-o revedem la noi în forma cea mai crudă**” (Curierul de Iași, 12.XII.1876).

Din cauza atmosferei neprielnice scrisului liber de la **Curierul de Iași**, Eminescu răspunde pozitiv la chemarea lui Maioreșcu și Slavici de a intra în redacția cotidianului **Timpul**, organ al partidului conservator, de fapt un ziar patronat de oameni luminați, avînd colaboratori pe Maioreșcu, Creangă (**Soacra cu trei nurori**, august, 1877), Iacob Negruzzi, Caragiale, Slavici. Mulți considerau **Timpul** ca un organ al Junimii și poetului îi era simpatică lupta de idei dusă aici.

După cele mai noi cercetări, se pare că în a doua jumătate a lui octombrie 1877 Eminescu sosește la București. În această a treia etapă a publicisticii sale Eminescu se remarcă mai ales prin articolul consacrat unui mare înaintaș: Bălcescu, a cărui operă apărea atunci sub îngrijirea lui Odobescu: „**Bălcescu și urmașii săi**”, din **Timpul** (24.XI.1877) este o pagină de antologie cunoscută de altfel din citeva citate, în special din acela asupra limbii prozatorului muntean. Să ne amintim însă și de alte idei din articol: „**Cînd panglicarii politici care joacă pe funii împreună cu confrății lor din vavilonul de la Seina, se vor stinge pe rudă pe sămîntă de pe fața pămîntului nostru, cînd pătura de cenușeri, leneșă, fără știință și fără avere va fi împinsă de acest popor în întunericul ce cu drept i se cuvine, atunci abia poporul românesc își va veni în fire și va răsufli de greutatea ce apasă asupra lui, atunci va suna ceasul adevăratei libertăți**”. Eminescu scrie apoi acea suită memorabilă de analize pe care

chiar el a numit-o „Icoane vechi și icoane nouă“, șase articole la rînd de mare adîncime și originalitate, care au făcut impresie deosebită în Junimea de la Iași. I. Negruzzi notînd după lectura primelor trei : „Articolele **Icoane vechi și nouă** au fost găsite minunat scrise și minunat cugetate. S-a recunoscut în Junimea îndată pana lui Eminescu. Săracă Junime ! Cit de bine rezumă un băiet cu talent diversele sale discuții“. Iorga de asemenea le-a prețuit mult și le-a retipărit în broșură la Văleni, în 1909, așezînd valoarea lor de conținut și expresie **alături de marea creație poetică** a lui Eminescu. Curînd poetul a devenit redactor șef al ziarului, avînd alături pe Slavici și Caragiale un timp. Apoi rămînînd singur să ducă din greu redacția ziarului, scriînd mereu articole de mare profunzime, probitate și consecvență, Eminescu s-a consumat într-o muncă titanică, pînă la epuizare. Cei șase ani de la **Timpul** sînt însă o etapă memorabilă în istoria presei noastre ; proza publicistică a poetului conține intuiții geniale în imagini sugestive. Iată începutul primului articol din seria **Icoane vechi și icoane nouă** : „**Sociologia nu este pînă acum o știință dar ea se întemeiază pe un axiom care e comun tuturor cunoștințelor omenești că adică întîmplările concrete din viața unui popor sînt supuse unor legi fixe cari lucrează în mod hotărît și inevitabil. Scriitori, cari în privirea ideilor lor politice sînt foarte înaintați, au renunțat totuși de-a mai crede că statul și societatea sînt lucruri convenționale, răsărite din libera învoială reciprocă dintre cetățeni ; nimeni, afară de potaia de gazetari ignoranți, nu mai susține că libertatea votului, întrunirile și parlamentele sînt temelia unui stat. De sînt acestea sau de nu sînt, statul trebuie să existe și e supus unor legi ale naturii, fixe, îndărătnice, neabătute în cruda lor consecință**“ (**Timpul**, 11.XII.1877).

Nota dominantă a scrisului său cotidian la **Timpul** a fost patriotismul sincer, nobilul atașament total față de interesele supreme ale țării sale, ale poporului român. Crezînd în puterea lui de viață, în virtuțile lui creatoare, în drepturile și resursele inteligenței și sensibilității lui, Eminescu a criticat cu asprime adversitățile, piedicile și amenințările care se aflau de-a curmezișul resurrecției naționale : „**Natura poporului, instinctele și înclinările lui moștenite, geniul lui care adesea neconstituit urmărește o idee pe cînd țese la războiul vremii, acestea să fie determinante în viața unui stat**“ (**Timpul** I.IV.1882). Acest constant sentiment de iubire a trecutului, a poporului și de identificare cu năzuințele lui adînci, impresiona pe cei din jurul său. Mite Kremnitz în ale sale **Amintiri fugare despre Eminescu** (traduse și tipărite de I. E. Torouțiu în seria prețioaselor sale **Studii și documente literare**) scria încă în 1893, deci la puțin timp după dispariția poetului : „Era român pasionat, convins că uricioșii de greci... (fanarioți — n.r.) nu putuse strica în chip durabil sufletul poporului, că acesta va elimina din el tot ce e stricat și se va întoarce la puritatea lui dintii. Tot binele îl aștepta de la popor, căci cei zece mii din clasa superioară nu aveau nici o valoare în ochii lui, și pe mine, pe care din nenorocire trebuia să mă socotească printre ei, căuta să mă convingă că tot ce se poate numi lux, în sensul cel mai larg al cuvîntului, nu are justificare“. (Vol. IV. 1933. p. 28).

Dimensiunea și adîncimea acestui sentiment de atașament față de popor, față de destinele națiunii române s-au manifestat încă din adolescență, în-

inte de a practica ziaristica, așa cum știe din poemele tipărite în **Familia (Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie)**, din însemnările tînărului poet și din amintirile celor din mediul universitar de la Viena și Berlin. I. Scurtu a tipărit din manuscrise unele note revelatoare pentru tensiunea afectivă a lui Eminescu : „**Ce să vă spun ? — putem citi într-o pagină : Iubesc acest popor bun, blînd, omenos, pe spatele căruia diplomații croiesc harte și rezbele, zugrăvesc împărății despre care lui nici prin gînd nu-i trece ; iubesc acest popor nenorocit care geme sub mărăția tuturilor palatelor de gheață ce i le așezăm pe umeri**“ (**Scrieri**, p. 29). Însemnarea este de prin 1868 —70, la care putem adăuga îndată un pasaj edificator dintr-un articol scris zece ani mai tîrziu, în plină activitate creatoare, poetică și publicistică : „**Iubim țara și nația noastră astfel cum n-o iubește nimeni, cum nimeni n-are puterea de a o iubi**“ (**Timpul**, 22.II.1879) — mărturisire aparent hiperbolică, absolută, care spune foarte mult dacă ne gîndim cit de rezervat era poetul cînd vorbea despre sine, cit de măsurate îi erau cuvintele care-i dezvăluiau o stare de spirit subiectivă, intimă. Nu e îndoială că din acest adînc patriotism trăiau credința în eficacitatea luptei sale, optimismul speranțelor lui de a vedea totuși progresul națiunii, biruința virtuților ei, de care nu s-a îndoit o clipă, realizarea unui alt climat moral, favorabil creației majore, într-o țară liberă și bine gospodărită.

În acest cadru de adîncă înțelegere a realităților românești și europene, cu atașament profund și constant față de cauza țării și a poporului, Eminescu a comentat, criticat și anticipat conceptele moderne puse la temelia progresului european, nu numai în domeniul politicii generale, ci și în creația culturală și tehnică, în **reorganizarea socială** pe care a cerut-o mereu, în orientarea mai dreaptă și mai eficace, mai științifică a societății viitoare.

Dacă aceste adevăruri ne apar clare din perspectiva unui secol de evoluție istorică, din perspectiva înnoirii vieții noastre sociale, politice și culturale, atunci comentariile critice ale poetului și gînditorului politic și social nu vor fi interpretate eronat și nu-i vom cere lui Eminescu să fie ceea ce nu a putut fi atunci, în secolul trecut, cînd geniul său deschide pîrtii noi nu numai poeziei românești, ci și concepțiilor politice, sociale, culturale în ansamblu. „În direcția satirică, incurcă pe mulți — scria G. Călinescu — faptul că era un conservator progresist și că vulnera pe liberali printre care se aflau, cel puțin inițial, progresiști, la vremea lor revoluționari. Ar dori ca Eminescu să fie marxist, ceea ce, deși privea cu simpatie pe țărani și pe proletari și nu ignora în linii generale marxismul, Eminescu nu era. Filozofia lui socială, ca protest la prezent, era utopică și ar fi profesat-o în aceiași termeni de ar fi fost conservator, liberal ori socialist“. (**Studii eminesciene**, 1965, p. 40—41).

Trei probleme, trei aspecte esențiale ale vieții publice l-au preocupat mai mult pe Eminescu în apriga lui luptă contra dușmanilor progresului țării, contra primejdiilor care amenințau libera dezvoltare a societății românești din vremea sa : **adevărul** ca bază a vieții publice ; **munca** — factorul determinant al progresului ; **cultura** — izvor al energiilor individuale și colective, care propulsează înnoirea continuă a temeliiilor spirituale și materiale ale vieții în cetate. Analazile lui consacrate acestor concepte, acestor componente ale progresului, sînt originale, docu-

mentate, excelent scrise, dovada deplină a puterii lui geniale de pătrundere, de descifrare a posibilităților de înaintare a unui popor, dovada realismului gândirii și a caracterului vizionar al criticii sale. Articolul din 10 mai 1881, din numărul care oferea cititorilor spre lectură și **Scrisoarea III**, cu violenta condamnare a păturii conducătoare în chiar ziua de sărbătoare a regatului, l-am intitulat **Sentimentul adevărului** (căci se știe că articolele din **Timpul** nu purtau titlu, ci numai data apariției) în antologia publicisticii poetului, pregătită pentru tipar; articolul acesta de antologie, foarte modern în spirit și expresie, conține în partea lui finală aceste rînduri memorabile :

„Am voi în adevăr ca serbarea ce se pregătește să trezească în inima oamenilor noștri de stat sentimentul adevărului, ca o pornire mai generoasă să pătrundă inima lor, ca să se convingă că numai partea decorativă a vieții publice nu e suficientă pentru a pune capăt suferințelor reale ale unui popor. O dorim aceasta, fără a o spera... Nu invidiem pe nimenea pentru succesele lui diplomatice și politice, buni-bucuroși le acordăm oamenilor de la putere închipuirea mare ce și-or fi făcînd despre ei înșii în asemenea zile. Crează-se mari, crează-se genii politice menite a determina sortile Europei; Dar prin tămîia ce și-o aprind ei singuri, împreună cu mulțimea lesne crezătoare, aibă și adevărul partea lui, o parte mică, neînsemnată nebăgată în seamă de zgomotele de bucurie, dar o parte esențială și salutară. Adesea manifestările intensive de bucurie lasă în suflute un gol neînțeles, momente în care omul își simte izolarea și nimicnicia. În acele momente adevărul bată cu degetul la poarta conștiințelor ce au răspunderea stării de lucruri și arate-le calea adevăratei mintuirii“.

Să se observe de cîte ori revine sub condei adevăr și derivatele lui (**în adevăr, adevărată**), ca laitmotiv al viziunii critice, antitetice, determinată de realitatea vieții, de situația socială deplorabilă a poporului muncitor, umilit de jocul politicalismului și al vîrfurilor posedante. Un alt articol din 1880 (14.XI) se numea **Adevărul doare** (La Crețu, II p. 163—165), fiind axat pe același principiu al onestității și sincerității profesionale. Unul din articolele din seria **Icoanelor vechi și nouă** se numea, cu titlul dat de poet : **Frază și adevăr**; realitatea opunîndu-se vorbelor retorice debitate fără acoperire de politicienii vremii (liberali, conservatori etc.). La **Timpul** Eminescu voind să angajeze o solidaritate largă, redacția întregă, în apărarea acestui principiu suprem scrie : „**Dacă organul nostru a avut contra vreunui rău o ură înverșunată, a avut-o contra neadevărului, încît lupta noastră, adesea penibilă și crudă, e mai eu seamă o luptă pentru adevăr**“.

Altădată, în stil popular, reinviind metafore străvechi, poetul recurgea la o hiperbolă pentru a lămuri definitiv controversele asupra valorii ideilor și aserțiunilor jurnalistice, de atîtea ori puse la îndoială : „**Cititorii știu bine că suntem gura adevărului; iar dacă avem graiul aspru, asprimea aceasta o considerăm ca un corectiv în contra vicierii spiritului public... Domnii aceștia se pot supăra fiindcă le vorbim verde; ne pare rău chiar nouă că trebuie să atingem atîtea susceptibilități, dar n-avem ce face**“ — afirmație făcută în **Timpul** (21 dec. 1880) cînd Eminescu se pregătea să trimită **Convorbirilor** seria de **Scrisori** din 1881.

Iar după aproape cinci ani de muncă acerbă și nobilă în redacția citată, poetul trăiește un sentiment de amar regret că pledoariile sale pentru dreptate și adevăr nu au fost înțelese, nu au schimbat climatul discuțiilor publicistice, izvorite din

realități triste : „**Se zice că prea dăm gură de lup onorabililor adversari — scria Eminescu în Timpul (din 21.V.1882) — și că în scrisoarea noastră nu se observă acele dresuri și cochetării stilistice prin care strălucesc învățații Românului (ziar conservator). Gura păcătoșilor adevăr grăiește. Nu alegem vorbele după cum îndulcesc sau înăspresc lucrul, ci după cum acopăr mai exact ideea noastră. Vorba nu e decît o unealtă pentru a exprima o gândire, un signal pe care-l dă unul pentru a trezi în capul celuilalt identic aceeași idee și cînd suntem aspri, nu vorbele, ci adevărul ce voim a-l spune e aspru. De aceea nu prea întrebuițăm eufemismii... Ne pare rău că în țara asta nu s-au aflat pururea destui oameni care să aibă curajul de a numi lucrurile cu numele lor propriu**“.

Și peste cîteva luni, în același loc, iată justificarea deplină a consecvenței critice în materie politico-socială; dacă adevărul e expresia realității, urmarea acesteia este lupta publicistului pentru apărarea adevărului, temelia și rațiunea oricărei munci constructive : „**Ceea ce ne dă dreptate e realitatea. De am voi să zugrăvim lucrurile mai rele decît sînt, condeiiul nostru abia e în stare a atinge umbra realității. Pentru a putea exagera ceea ce se întîmplă în țară, în parlament, în administrație, în viața economică și morală a imensei majorități a poporului, ar trebui cuiva să împrumute colorile negre din Infernul lui Dante**“ (**Timpul**, 12.X.1882).

A doua normă fundamentală a vieții obștești, a năzuințelor civice este munca : „**Numai munca este izvorul libertății și fericirii**“ — sublinia poetul într-un comentariu din același ziar, într-o vreme cînd puțini confrăți practicau acest principiu. De altfel, încă înainte de a sosi la București, în oct. 1877 Eminescu nota în scrisoarea către Slavici că e gata să intre la **Timpul**, muncind pentru a avea resurse de trai, chiar cînd alții, mulți, au fără a munci; iată succesiunea de posibilități reale, toate reflectă realități și se însoțesc cu amara ironie a poetului : „**A nu munci și a nu avea — just. A nu munci și a avea — superb! A munci ca mine și a nu avea — deplorabil! A munci și a avea — just. Prin urmare, deja considerentul din urmă m-ar face să vin la București pe aripile lui Aiolos... Așa dar, bani de drum și vin. Al tău summo cum amore M. Eminescu**“ (la I. Crețu, **Introducere la M. Eminescu, Opera politică**, 1941, p. 11).

Poetul a scris numeroase comentarii în sprijinul ideii de muncă, antidot al atîtor rele lăsate de lunga apăsare otomană și fanariotă, însoțită de decadență și de extinderea parazitismului : „**Asta am dori să între în convingerea oricărui — scrie poetul; trebuie ca cetățeanul să vadă că fără muncă și fără capitalizarea ei, adică fără economie, nu există libertate. Cel care nu are nimic și nu știe să se apuce de nici un meșteșug — dă-i toate libertățile posibile, tot rob e, — căci e cu totul indiferent dacă închizi o pasăre în colivie sau ai strîns de pretutindeni grăunțele din care ea se hrănește**“.

Lipsa de muncă în haosul luptelor politice îl îngrijora cel mai mult, pentru că amenința structura societății și forțele morale menite să asigure progresul obștesc. Răul era adînc căci pornea de la sistemul politic și social viciat : „**Organizația de astăzi a favorizat fuga de muncă; ea a ridicat elemente care n-au nimic în fruntea statului ca să trăiască sau să se îmbogățească din averea lui și tot organizația aceasta a făcut și pe alte clase să crează că numai prin politică poți ajunge la**

ceva... toți fac politică pentru a parveni. Și acesta e răul cu desăvârșire mare; căci relele actuale ar putea fi trecătoare, dar corupându-se însuși nervul vieții oricărei societăți, iubirea de muncă, nu mai e nici măcar speranța de îndreptare“ (Timpul, 9.XII, 1878).

Ciclul de articole **Studii asupra situației** din februarie 1880, care amintește seria **Icoanelor** din decembrie 1877, este o veritabilă sinteză de principii social-politice din care s-ar putea cita pasaje admirabile, de un realism și adâncime nebănuite, formulate într-un stil pitoresc; iată finalul primului articol al seriei: „Încheiem aceste șiruri aducând cetățenilor aminte că nu există libertate și cultură fără muncă. Cine crede că prin profesarea unei serii de fraze a înlocuit munca, deci libertatea și cultura, acela se prenumără fără s-o știe între paraziții societății omeneste, între aceia cari trăiesc pe pământ spre blestemul, ruina și demoralizarea poporului lor“ (Timpul, 17.II.1880).

Eminescu a condamnat în termeni violenți exploatarea muncii, acum exact un secol în energica poemă **Împărat și proletar** (I.XI.1874), iar apoi ca ziarist în articole tipărite în **Curierul de Iași**, înfierând neomenia, ne-a lăsat articole ca **Robia modernă**; **Violența** atinge apogeul în anii maturității de la **Timpul**, mai ales către 1883, anul fatalei sale prăbușiri: „O singură buruiănă de leac există pentru acest scop: munca... muncă — nu bencheturi cu gunoaiele civilizației franceze; muncă — nu pronostopie pe bulevard; muncă — nu pomadă, — iată mijlocul care va ridica poporul nostru“ (Timpul — 17.II.1883); formulase mai înainte și propunerea radicală de restructurare a bazelor societății de atunci: „O reorganizare socială avînd de principiu apărarea și încurajarea muncii, înlăturarea feneanților și paraziților din viața publică, — iată ceea ce este de neapărată trebuință“ (Ibid. 3.IX.1882).

Eminescu vede în adînc relele, iar soluțiile merg pînă la preconizarea de măsuri radicale, revoluționare chiar, pentru a pune ordine în viața obștească, cu respectul muncii, al adevărului, cu încurajarea virtuților civice, a culturii, izvor de mai bună organizare și stimulare a eforturilor creatoare.

Ideile lui despre rolul **culturii** — a treia componentă a gândirii lui politice — confirmă pozițiile înaintate ale ideologiei pe care se străduia s-o difuzeze cu dăruire și bunăcredință: „**Gradul de civilizație al unui popor nu se măsoară după numărul botinelor lustruite, a frazelor franțuzești și a gazetelor, ci după aptitudinea lui de a supune puterile orbe ale naturii scopurilor omului. Cu cît omul e stăpîn pe vînt, pe apă, pe abur și-și face din ele slugi muncitoare, cu atît civilizația e mai înaltă; cu cît omul stăpînește mai mult asupra omului cu atît barbaria este mai mare“ (Timpul, 3.VII.1882).**

Poetul evocă locul Atenei, al Venetiei în evoluția culturii și a civilizației europene, subliniind faptul că cetăți mici, țări mici au ocupat un loc mare în peisajul cultural al continentului prin creația lor deosebită, prin munca și știința cetățenilor. Eminescu a susținut dezvoltarea culturii naționale prin valorificarea tezaurului vechi și asimilarea ideilor și metodelor moderne de creație în toate domeniile; a epărat limba și bunele tradiții ale poporului împotriva mistificării și a cosmopolitismului nivelator; a scris excelente pagini despre datoria teatrului, a școlilor, a presei de a promova valorile înalte ale spiritului, de a sprijini înnoirea vieții culturale a țării, ușurînd accesul tuturor la învă-

țatură și cultură. Idei cu adevărat îndrăznețe și profund democratice au fost difuzate astfel în **Timpul** și toată lumea știa că poetul, care se impusese la **Convorbiri literare**, redacta aproape singur ziarul; în orice caz articolele lui aveau substanță, aveau perspective uimitoare, cugetul lui era onest, stilul combativ, totdeauna în slujba unor idei înalte, adversar ireductibil al imposturii, necinstei, parazitismului, incompetenței — care mișuneau în jurul lui, care dominau viața cetății. A avut curajul și tăria de a se lupta cu toate aceste neajunsuri sperînd că pînă la urmă adevărul spuselor sale va triumfa, așa cum prevedea din 1878 încă: „Dar a sosit momentul grav în care unul care vorbește adevărul e mai ascultat decît o sută care mint. A sosit momentul mare în care apa se limpezește și gunoaiele pe care le purta vijelia trecătoare sunt aruncate la mal sau cad la fund; a sosit momentul în care nulitatea, incapacitatea, corupțiunea și venalitatea trebuiesc să reintre în întunericul din care au ieșit, să se coboare în ulița de pe care s-au ridicat“ (Timpul, 30.IX.1878).

Era în această mărturisire un optimism neașteptat la publicistul sceptic în fața realităților dure, nedrepte, strîmb așezate în vremea aceea; dar încrederea în biruința adevărului, în puterile suflatești ale poporului muncitor pe care totdeauna l-a privit cu simpatie și a stat de partea lui, constituie compensarea pesimismului supralicitat al gândirii și criticii sale. Cînd el scria: „Numai în muncă e mîntuirea!“ — acorda o șansă viitorului; mai mult: masele de muncitori puteau spera într-un destin favorabil, cînd solidaritatea lor va răsturna orînduirea „crudă și nedreaptă“, cum spunea Eminescu în **Împărat și proletar**.

Limbajul publicistic eminescian eficace, exact și nuanțat în același timp, ilustrează plăcerea de a rotunji în parabole și în sintagme memorabile ideea, amănuntele semnificative ale comentariilor sale. Adesea sfera vocabularului se dilată pe măsura nevoilor argumentării, gramatica își schimbă mereu tiparele, cînd strict logică și normativă, cînd liberă în construcții eliptice, ca în graiul viu.

Atașamentul poetului față de folclor, față de pitorescul graiului vechi și popular n-a fost neutralizat prin lunga lui comuniune cu ideile cele mai înalte ale filozofiei abstracte și cu termenii tehnici ai științelor în plină eflorescență în epoca lui. Sinteza expresivă a tuturor interferențelor conceptuale și a impresiilor cotidiene din care năștea critica sistemului politic, a măsurilor arbitrare și a oamenilor improvizați se află mai ales în publicistica lui, în atîtea articole de antologie pe drept cuvînt putînd sta alături de marea sa operă poetică, cunoscută de toți. Seva regeneratoare a limbajului său publicistic pornea din lunga familiarizare cu limba vie, cu folclorul nostru, pe care l-a valorificat deopotrivă în poezia lui, dar și în articolele de jurnal, așa cum spunea acum un deceniu eruditul editor al operei poetice eminesciene, criticul și poetul Perpessicius, în introducerea sa la ultimul volum, al VI-lea, al **Operele**, ediție academică (începută în 1939): „Însă lucrarea cea mai de preț și cea mai vastă în materie de folclor a lui Eminescu, oricît de paradoxală ar putea să pară deocamdată afirmația, e aceea a activității lui ziaristice, aceea în care luptătorul politic, antiliberal, antifeudal și antilevantin și-a irosit nu numai cei mai frumoși ani din viață, dar în care a distilat toate licorile folclorice, și în primul rînd lamura paremiologiei populare“. Afirmație memorabilă și care se verifică pe texte, chiar în citatele re-

strinse de față. Dar să reținem și încheierea prefeței, care precizează locul publicisticii în ansamblul operei eminesciene. „În procesul acesta istoric, pe care creația populară l-a asistat îndeaproape, contribuția folclorică a lui Eminescu se înscrie printre primele ale veacului său, în frunte cu cea mai luptătoare dintre formele ei: proza sa ziaristică. Într-însa, ca pentru un lung și dificil război Eminescu a topit toate metalele, și ale înțelepciunii populare și ale propriei sale înțelepciuni și le-a prefăcut în arme de luptă. Dar, în cele din urmă, Bastilia feudală a fost răpusă“.

Eminescu a anticipat printr-o creație densă și expresivă în cimpul comentariilor cotidiene, pe marginea problemelor vieții publice, apariția acelei proze publicistice majore care a însoțit pas cu pas dezvoltarea statului modern, a culturii și științei românești din secolul nostru, a literaturii contemporane, marii noștri scriitori dându-ne și admirabile pagini publicistice, așa cum le avem azi la îndemână (Iorga, Călinescu, Arghezi, Sadoveanu, Perpessicius, Blaga, Stancu, Preda, Barbu). Finalul activității ziaristice a fost tragic evocat chiar de poet.

Muncind din greu la **Timpul** pentru o bucată de pâine, cu toate aspirațiile zdruncinate și cu temelii morale surpate prin adversități oarbe și prin izolarea amară, pe care metaforic a exprimat-o în succesive distilări în **Luceafărul**, poetul ziarist notează într-o scrisoare „către un amic“, cum spune Vlahuță, această stare sufletească demoralizată, disperată, la care a ajuns în 1882, scrisoare în care „fiecare cuvânt e o rană ce sîngeră“ (Perpessicius): „Ei bine, de șase ani aproape o duc într-o muncă zadarnică, de șase ani mă zbat ca într-un cerc vicios în cercul acesta, care, cu toate aceste, e singurul adevărat, de șase ani n-am liniște, n-am repaosul senin de care aș avea atîta trebuință ca să mai pot lucra și altceva decît politică. Quelle vie, mon Dieu, quelle vie! ...Eu rămîn cel amăgit în afacere, căci am lucrat din convingere și cu speranță în consolidarea ideilor mele și un mai bun viitor. Dar nu merge. În opt ani de cînd m-am întors în România, decepțiune a urmat la decepțiune și mă simt atît de bătrîn, atît de obosit încît degeaba pun mina pe condei să încerc a scrie ceva. Simt că nu mai pot, mă simt că am secăt moralicește, că mi-ar trebui un lung, lung repaos ca să-mi vin în fire. Și cu toate astea, ca lucrătorii cei de rînd din fabrici, un asemenea repaos nă-l pot avea nicăieri și la nimeni. Sunt strivit, nu mă mai regăsesc și nu mă mai recunosc. Aștept telegramele Havas, ca să scriu iar, scriu din meserie, scrie-mi-ăi numele pe mormînt și n-aș mai fi ajuns să trăiesc“ (Curentul — „Eminescu...“ 1892, p. 19-20).

E o concluzie amară a omului și a ziaristului, cu adînci urmări și în creația lui poetică, pentru că, se știe, anul acestei scrisori, 1882, a fost un răstimp aproape gol; nimic nu apare sub semnătura lui Eminescu decît **Mănușa**, traducere din Schiller, parcă seria **Scrisorilor** din anul precedent l-ar fi epuizat cu adevărat. În realitate, rîndurile de mai sus, privind munca sa penibilă de ziarist, tragică și inutilă — spune poetul însuși —, spun totul despre oboseala, descurajarea și decepțiile care s-au succedat mereu, distrugînd în el orice vlagă.

Bilanțul ziaristicii lui Eminescu stă astfel sub semnul acelei întrebări pe care el însuși o formulase încă în 1876 în postuma **Icoană și privaz**, poemă de întindere și de mare adîncime:

Putut-am eu cu lira străbate sau trezi
Nu secolul, ca alții — un ceas măcar, o zi?
Cuvinte prea frumoase le-am rînduit șirag
Și-am spus și eu la lume ce-mi este scump și drag...

Întrebare cu ecou prelungit pînă la noi, cu un răspuns mai pozitiv decît și-l putea imagina poetul în descumpănirea tristeții sale de a grăi în deșert, cum susținea în scrisoarea citată, cum spunea și bunul său prieten Slavici în articolul semnalat la începutul acestor pagini: **Ziaristul Eminescu**, recent tipărit, articol care se încheie cu aceste considerații realiste, afective și în deplină consonanță cu valoarea scrisului eminescian: „Un om nu poate el singur să schimbe rostul societății în mijlocul căreia-și petrece viața. Nu sunt puțini cei ce prin apucăturile înfierate de Eminescu și-au creat pozițiuni și-au îngrămădit bogății mari, nu sunt puțini nici cei vrednici care au fost împinși să steie în umilită retragere și nu e puțină drojdia ridicată la suprafață. Ar fi, cu toate acestea, mare greșeală să zicem că în zadar s-a zbuclumiat Eminescu și că n-au să mai facă și alții ca dînsul. El, care și-a petrecut viața în umilință și luptîndu-se cu toate mizeriile vieții, a rămas în amintirea noastră a tuturor ca suflet curat, bun și stăpînit în toate împrejurările numai de iubirea către lumea în mijlocul căreia-și înșiră suferințele, adeseori foarte grele. Azi dar, abia douăzeci de ani după moartea lui, ne întrebăm cu toții: — Ia să vedem ce zicea el cînd trăia? — Nu li-a fost nu, contemporanilor lui de nici un folos lucrarea săvîrșită de dînsul; are însă să le fie de mare folos celor ce vin după noi și ascultă glasul lui ce răsună ca viind din altă lume. E scurtă, dar de tot adîncă brazda pe care a tras-o el în viața neamului românesc“ (Amintiri, 1967, p. 598).

Foto: ION MIHĂICĂ

Mat 1

B. BRANIȘTEANU

Am mai avut prilejul să amintim că ziaristi din cei mai buni pe care i-am avut înainte de primul război mondial ca și între cele două războaie și-au făcut ucenicia în presa muncitorească socialistă din veacul trecut. În colecția revistei „Presa noastră” se pot găsi asemenea aprecieri la portretele despre Const. Mille, Const. Bacalbașa, Ion Teodorescu, Anton Bacalbașa, Const. Graur și alții. În cadrul mișcării noastre socialiste din veacul trecut s-a format un număr impresionant de intelectuali de valoare care, dacă la sfârșit de veac s-au risipit, ideile marxiste pe care și le-au însușit la sediile muncitorești, mai ales în sala „Sotir” din Piața Amzei, ulterior s-au reflectat în activitatea lor din diferite sectoare culturale. Printre aceștia se afla și B. Brănișteanu.

Născut la 17 aprilie 1874, la Iași — acum o sută de ani — a urmat gimnaziul la Roman, liceul în Germania, studiind apoi sociologia și economia politică la Berlin. De altminteri, în Germania publicase articole documentare despre problemele românești în ziarul *Sozial-demokrat* și în revista *Die Neue Zeit*. Întors în țară, și-a făcut ucenicia ziaristică românească la *Lumea nouă*, oficiosul Partidului muncitorilor. După ce Constantin Mille a părăsit redacția *Lumii noi*, preluând conducerea ziarului *Adevărul*, l-a luat acolo și pe Brănișteanu.

La sfârșitul veacului trecut, în februarie 1899, în timpul teroarei guvernamentale dezlănțuită cu prilejul dizolvării cluburilor socialiste de la sate, s-au

făcut o serie de expulzări de „elemente primejdi-oase”, printre care se afla și B. Brănișteanu. A stat aproape doi ani la Budapesta, de unde trimitea corespondențe ziarului *Adevărul*. În aceeași calitate a stat apoi la Viena timp de trei ani. Petre Carp, conservator, devenind președinte al Consiliului de miniștri — notase Brănișteanu într-un articol de amintiri — „a pus capăt cu un singur cuvânt nedreptății ce mi se făcuse și astfel, după cîteva luni m-am putut întoarce în țară pentru a-mi relua locul în rîndurile *Adevărului*”.

Cu prilejul împlinirii a trei decenii de la intrarea lui B. Brănișteanu la *Adevărul*, Const. Graur a evidențiat deosebita însușiri ale ziaristului democrat B. Brănișteanu, asupra cărora ținem astăzi să atragem atenția tinerilor noștri ziaristi. B. Brănișteanu acumulasese o bogată experiență, muncind la gazetă zi cu zi, an cu an. Muncea serios, din greu, cantitativ și calitativ, căci el a înfruntat toate ostenețele uceniciei, trecînd prin toate rubricile, de la cea mai modestă la cea mai importantă. Un merit deosebit : a stat la postul său, neclintit, timp de trei decenii. Pentru aceste însușiri, tineretul din redacție l-a sărbătorit pe mai vîrstnicul lor coleg. A doua zi, *Adevărul* scria : „*Vioiciunea spiritului său, graba lui pentru locul dîntii la muncă, voioșia cu care ignora oboseala, toate însușirile care fac frumusețea acestei rare personalități a vieții noastre gazetărești și intelectuale, strălucneau așară mai cuceritor, în ochii, în cuvîntul și în emoția sărbătoritului nostru*”.

Ținem să subliniem și ceva din spusele sărbătoritului, tot pentru tinerii noștri ziaristi, aceasta datorită faptului că autorul acestor rînduri e ferm convins că experiența bătrînilor trebuie cunoscută, preluată și perfecționată. Brănișteanu declarase la acea festivitate, că din toate meritele ce i s-au atribuit, pe unul îl revendică complet, acela de a-și fi făcut întotdeauna și conștiincios datoria în locul ce i s-a indicat. Și după ce a făcut, în cuvinte inspirate, elogiul acestei prime virtuți a gazetarului — împlinirea datoriei, — sărbătoritul a încheiat astfel : „*Dacă tradiția aceasta a propriei cultivări a simțului datoriei, a credinței nezdruincinate în idealurile democrației va pătrunde și sufletele tovarășilor noștri mai tineri, atunci ei vor fi pregătiți să ia în mîna singuri steagul nostru, cînd înaintașii lor nu vor mai fi și să-l poarte înainte spre noi satisfacții și biruințe.*”

B. Brănișteanu, ziarist democrat o viață, care și-a făcut debutul la *Lumea nouă* socialistă din veacul trecut, după desființarea de către un guvern reacționar a presei democratice, în 1937, în anii următori a făcut act de prezență curajoasă, ca și Const. Graur,

în coloanele **Lumii noi**, ziarul care, ca și la debutul său în profesiune, exprima credința în izbînda socialismului. Și Ion Pas — cu prilejul sărbătoririi lui B. Brănișteanu, care împlinea, în 1946, cincizeci de ani de activitate permanentă în slujba presei democratice, a reprodus o frază dintr-un articol al lui Brănișteanu scris în 1939 : „**Progresul omenirii nu se face pe o linie dreaptă, rigidă. Luminii îi urmează întunericul, cerului azuriu sub care zboară trenul progresului, întunericul tunelului, prăpădul catastrofelor. Dar la urmă tot biruitor răsare soarele**“.

Și soarele a răsărit. De razele sale binefăcătoare, ale eliberării patriei de sub fascism, a mai beneficiat și statornicul luptător pentru democrație, timp de trei ani, e drept, foarte puțin. Țara se afla de abia la începutul instaurării de către poporul muncitor a adevăratei democrații, cea socialistă.

Adevărul din 30 decembrie, 1947, anunțînd moartea lui Brănișteanu, arăta că timp de 52 de ani el s-a manifestat ca om de idei, comentator al evenimentelor zilnice, cunoscător profund al vieții internaționale, economist și specialist în chestiunile sociale, foiletonist și cronicar de artă. B. Brănișteanu a dat strălucire tuturor genurilor artistice. El aducea în scrisul lui seriozitate și răspundere. A scris articole politice, sociologice, a scris despre finanțe și economie, a făcut critică literară, cronică plastică și muzicală. Scrisa cu pasiune. Brănișteanu a demonstrat în 1907 despre adevăratul caracter al răscoalelor. Alături de Const. Mille, de Emil Fagure el a luat parte la acea memorabilă campanie din paginile **Adevărului** împotriva „ororilor inutile“.

La stingerea din viață a lui B. Brănișteanu, ziarul **Libertatea** a subliniat faptul că el a știut întotdeauna să dea fenomenului politic, social și cultural, o interpretare justă, lucidă, pe linia democrată și progresistă. Mille de articole scrise de Brănișteanu sînt o mărturie a devotamentului cu care a slujit cauza poporului.

Încheiem această modestă evocare cu omagiul adus ziaristului B. Brănișteanu de ziarul **Scinteia** din 31 decembrie 1947 : „**După o gravă suferință care l-a țintuit în pat cîteva luni de zile, unul din cei mai vechi ziariști români, B. Brănișteanu a încetat din viață. Era stimat pentru vasta sa cultură, pentru talentul său, pentru onestitatea sa profesională. El a întrevăzut semnificația adîncă a transformărilor sociale din țara noastră și mersul ei spre socialism. El nu și-a manifestat numai adeziunea teoretică, ci a aprobat măsurile practice ale regimului, sprijinind prin scrisul său traducerea în viață a ideilor pentru care a militat în presă în tinerețe. În aceasta constă marele merit al lui B. Brănișteanu și tot aici se află izvorul sentimentului de respect al ziariștilor din presa muncitorească socialistă**“.

Tinerii ziariști din presa noastră comunistă trebuie să cunoască viața și lupta înaintașilor noștri, să aducă prinosul lor de recunoștință acelor care au dat dovadă de o înaltă pregătire și activitate teoretică și practică în această profesiune de înaltă responsabilitate socială, care au consacrat talentul lor cu devotament și pasiune ridicării poporului la o viață liberă și tot mai fericită, într-o țară independentă și înfloritoare. Visul din tinerețe al acestor înaintași onești, care scriau cu măiestrie și înflăcărare despre socialism în veacul trecut, se realizează în epoca noastră, devine o realitate vie, tot mai vie.

I. FELEA

REVISTA ARHIVELOR

Luni 1 aprilie a.c. a avut loc la Muzeul Arhivelor Statului din București adunarea festivă consacrată aniversării a 50 de ani de la apariția „Revistei arhivelor“. Festivitatea a fost deschisă de **Ionel Gal**, adjunct al ministrului de Interne care a vorbit despre rolul deținut de Arhivele Statului în constituirea, conservarea și administrarea tezaurului arhivistic al țării noastre.

A luat apoi cuvîntul **Ștefan Hurmuzache**, redactorul șef al revistei care s-a referit printre altele la conținutul programului de activitate a „Revistei Arhivelor“, program urmărit de-a lungul celor 50 de ani de la apariție, oprindu-se asupra seriei vechi din dorința de a prețui cum se cuvine ideile înaintate care s-au continuat pe un plan superior în programul ultimelor decenii.

Vorbitorul s-a oprit apoi asupra principalelor sarcini ce stau în fața redacției, pentru realizarea unui conținut mai bogat și diversificat, avînd în vedere necesitatea de a contribui astfel la îmbogățirea patrimoniului arhivistic al statului contemporan, ocupîndu-se de aspectele ideologice esențiale și slujind unui scop fundamental: acela de a mobiliza un număr cît mai mare de cititori.

În continuare a luat cuvîntul **Aurelian Sacerdoțeanu**, fostul redactor șef al revistei care a vorbit despre „Revista Arhivelor“ în perioada 1938—1947.

Prima parte a adunării festive s-a încheiat cu salutarile colegiale ale redacțiilor transmise din partea „Revistei de istorie“, din partea „Analelor Institutului de studii istorice și social politice de pe lângă C.C. al P.C.R.“; din partea „Revistei Muzeelor; din partea „Anuarului Institutului de Istorie A. D. Xenopol“-Iași; din partea publicației „Revue roumaine d'Histoire“; din partea „Anuarului Institutului de Istorie și Arheologie“ din Cluj; din partea revistei „Magazin istoric“; din partea Societății numismatică române.

A urmat apoi o sesiune jubiliară în cadrul căreia au prezentat comunicări: conf. dr. Traian Lungu : „Participarea Revistei Arhivelor la propășirea științei istorice românești“; Dr. V. Arimia : „Oameni de seamă, colaboratori la „Revista Arhivelor“; I. Pușcaș : „Contribuția Revistei Arhivelor la cunoașterea și valorificarea izvoarelor externe ale istoriei patriei“; V. Tatomir : „Sprijinul dat de Revista Arhivelor activității arhivistice de la organizațiile socialiste (stimularea și cultivarea — prin tematica abordată — a spiritului creator și dragostei față de munca arhivistică); dr. G. D. Iscră : „Revista Arhivelor în sprijinul învățămîntului superior al istoriei și în formarea cadrelor de arhiviști“.

UN MOD DE EXPRIMARE A CELEI MAI ÎNALTE CALITĂȚI

dr. LUIZA SECHE

După cum se știe, o însușire poate exista în grade diferite la două sau la mai multe obiecte. În limba română, gradul cel mai înalt sau cel mai scăzut al însușirii unui obiect sau unei ființe se exprimă cu ajutorul superlativului. Superlativul — ca și pozitivul și comparativul — este un grad de comparație specific adjectivelor și adverbilor. Când acest grad al însușirii celei mai înalte se raportează la alte obiecte sau la aceleași obiecte, în împrejurări diferite, ne aflăm în fața superlativului relativ; când exprimă un nivel superior al însușirii unui obiect, fără ca acesta să fie comparat cu alte obiecte ori cu el însuși, în împrejurări deosebite, adjectivul este la superlativ absolut. Superlativul absolut exprimă — prin urmare — un grad mai înalt sau mai coborât al însușirii unui obiect, fără stabilirea vreunei relații directe între acestea și alte obiecte¹.

În mod obișnuit, superlativul absolut se construiește cu adverbul **foarte** și, mai rar, cu **tare** sau cu **prea**. Pe lângă aceste procedee clasice, pentru marcarea ideii de superioritate sau de inferioritate, limba română folosește un număr foarte mare de adverbe cu valoare expresivă: **admirabil, colosal, extraordinar, extrem, fantastic, formidabil, grozav, înfricoșător, îngrozitor, înspăimântător, minunat, neînchipuit, nemaipomenit, nesfârșit, nespus, uluitor** etc., legate prin prepoziția **de**. De asemenea, superlativul absolut poate fi redat cu ajutorul unor locuțiuni adjectivale (un colier **de toată frumusețea**), adverbiale (Era un vis misterios și **blind din caleafară**. Eminescu; Avea un păr **cu totul și cu totul de aur**. Ispirescu), substantivale (Bietul om a povestit gîfîind și **cu mintea pierdută de groază** tot ce pătîmise. Caragiale; Te aștept **de-atîta amar de vreme**), expresii (**culmea fericirii, nebun de bucurie, supărat la culme**) sau o serie de adjective, adverbe și substantive care exprimă noțiuni dezagreabile, dar care — în decursul timpului — și-au pierdut sensul original, iar acum servesc pentru a intensifica înțelesul cuvintelor pe care le determină, fie în sens pozitiv, fie în sens negativ (**putred de bogat, sărac lipit pămîntului, frumoasă de mama focului, harnic spirit, o groază de lucruri, puzderie de oameni** etc.).

Limba afectiv folosește și alte mijloace pentru exprimarea ideii de superlativ ca: lungirea și repetarea vocalelor (**drum lung, frumoasă față, scuumpă marfă**), dublarea consoanelor (**collosal, mizzerabil, verrde, grozav**), repetarea adjectivului (**un cer albastru, albastru; o pădure mare, mare; o gîză mică, mică**), înlocuirea adjectivului determinant prin substantivul corespunzător, așezarea lui înaintea sub-

stantivului și legarea lui prin prepoziția **de** de substantivul determinat (**o drăgălășenie de copil, o minune de fată, o splendoare de spectacol**), repetarea substantivului la cazul genitiv plural (**voinicul voinicilor, viteazul vitejilor, frumoasa frumoaselor, floarea florilor** etc.), precum și o serie de prefixe: **prea-, arhi-, hiper-, super-, extra-, supra-, răz-, stră-, para-, ultra-**, etc. (**preainalt, extrafin, ultramodern, suprasaturat, hipertrofiat, supersensibil** etc.). Și titlul romanului lui Camil Petrescu **Un om între oameni** poate fi considerat o formă de exprimare a ideii de superioritate.

Aceste forme de redare a calității celei mai înalte, chiar dacă nu se încadrează în canoanele gramaticale propriu-zise ale limbii române, trebuie avute în vedere, înregistrate și cercetate, deoarece, din punct de vedere stilistic, ele constituie modalități specifice și originale de exprimare ale scriitorilor, care — în acest fel — își dovedesc puterea de creație, imaginația și simțul limbii, înfrumusețînd și dînd mai multă expresivitate artistică scrisului lor.

Marcarea gradului maxim al însușirii unui obiect sau a unei ființe se face în raport cu gîndirea vorbitorului și este condiționată de starea lui sufletească, de conjunctură, de impresia momentană, de clasa socială a căreia îi aparține, de vîrstă, experiență, cultură, talent etc. — pe scurt — de gîndirea și de afectivitatea celui ce „califică”. Procedeele de exprimare a ideii de superlativ² — după cum am văzut — sînt numeroase și ele pot fi urmărite pe două coordonate principale: gramaticală și stilistică. De modalitățile de exprimare a superlativului, din punct de vedere gramatical, se ocupă gramatica; de bogăția, varietatea și expresivitatea formelor de superlativ întrebunțate de scriitori pentru a da scrisului lor culoare, relief și efect se ocupă stilistica.

Un procedeu de exprimare a ideii de superlativ — după cunoștințele noastre — neinregistrat nici de gramaticieni, nici de lexicografi, nici de cercetătorii stilului, este acela prin care calitatea înaltă este notată cu ajutorul unui substantiv, care din punct de vedere semantic, cuprinde însușirea de superior, de perfect, de formă supremă, aleasă, de culme, vîrf, unic... Procedeu — evident — stilistic, nu se mai referă la adjective sau la adverbe, ci la substantive care reprezintă „noțiuni superlative”. Superioritatea este relativă și subiectivă, deoarece, la baza majorității acestor mărci ale calității se află, de cele mai multe ori, situații sociale, ierarhii prestabilite, impuse sau folosite figurat, cristalizate și metaforizate de-a lungul timpului și devenite echivalente ale unui „summum” de trăsături pozitive, vecine cu perfecțiunea. Faptul că la baza acestui mod de redare a calității se află o comparație între două obiecte (considerate în sens filozofic), comparație menită să mijlocească o mai viguroasă reprezentare și o mai vie sensibilizare a unuia dintre cele două elemente comparabile, ne conduce la ideea că ne aflăm în fața unui transfer semantic. Sinteza dintre însușirile celor două obiecte sau ființe puse față în față, din care — ca mod de exprimare — lipsește elementul gramatical de legătură (și anume unul dintre adverbele de comparație: **ca, ca și, precum, cum, asemenea cu, întocmai, parcă** etc.) conferă formației calitatea de metaforă care, se știe, este rezultatul exprimat al unei comparații subînțelese și se poate defini ca un transfer logic de noțiuni. Când cineva numește în chip metaforic un leu „regele animalelor”, el exprimă rezultatul comparației dintre ființa **regelui** și aceea a **leului**: după

1. Vezi **Gramatica limbii române**, Ediția a II-a. Vol. I, Academia R.S.R., 1963, p. 131—133.

2. Vezi Toma Măruță, **Ideea de superlativ în limba română**, în „Limbă și literatură”, 1/1955, p. 188—212.

cum **regele** este cel mai de seamă reprezentant printru semenii săi într-o societate anumită, tot astfel **leul** este cel mai important dintre animalele ariei geografice în care trăiește. Termenul metaforic care substituie pe cel propriu este în parte identic cu acesta din urmă și în parte deosebit de el. Dacă ar exista identitate absolută între ele n-ar mai fi cazul să se înlocuiască unul cu celălalt, iar dacă ar fi total deosebite n-ar mai fi cu puțință apropierea lor³. În procesul mental, prin stabilirea unei relații între cele două realități analizate, substantivului determinat (de obicei un „obiect“ fizic) îi sînt acordate însușiri morale. Prin suprimarea comparației inițiale și prin crearea unei unități sintetice noi se realizează actul atribuirii unor calități supreme unei persoane, fapt care, stilistic, se încadrează în categoria figurilor de stil denumite, în mod curent, metafore. Valoarea stilistică rezidă tocmai în acest transfer semantic : un cuvînt care are înțelesul de „cel mai bun“, „cel mai mare“, „cel dinții“, „desăvîrșit“, „unic“ etc., ajunge să fie considerat purtătorul acestor calități și să determine sensul noțiunii pe lingă care este plasat într-un context oarecare.

Procedeele nu este specific limbii române, — îl întâlnim și în alte limbi de mare circulație — și nu este nici recent, dovadă unele atestări din literatura noastră veche (după cum vom vedea mai jos). Este cert însă că el a fost reactualizat și revitalizat în limba română contemporană și, îndeosebi, în stilul presei, unde a căpătat nuanțe semantice mai complexe și unde s-a conturat ca un mod de exprimare a superiorității, relativ frecvent, și neașteptat de expresiv.

Deoarece o ierarhizare strictă a acestor formații sau o prezentare a lor pe baza stabilirii unor priorități desprinse din analiza importanței, vechimii sau, dimpotrivă, noutății, frecvenței, răspîndirii pe regiuni sau pe categorii sociale, gradării sau expresivității mai mari sau mai mici nu sînt posibile, vom urmări materialul, cu ilustrațiile culese din lucrări de beletristică și din presa actuală, în ordine alfabetică, comentînd și oprindu-ne mai îndelung acolo unde va fi cazul. Pentru a ne putea face o idee mai clară asupra originii, evoluției și a modului de extensiune semantică și de cristalizare a noilor valori, vom lega respectivele derivări figurate de sensurile proprii din care au luat naștere.

BOIER „stăpîn de moșie ; epitet dat unei persoane cu înfățișare, atitudini etc. aristocratice“. **L-am auzit în schimb pe Gheorghe Zamfir, acest boier al cîntecului românesc, un artist excepțional, de mai multe ori laureat al Marelui Premiu „Charles Cros“ ROMÂNIA LITERARĂ, 21/1971, 27/1, cf. și citatul Aura Urziceanu, isprăvniceasa be-bop-ului. ALMANAHUL CINEMA, 1974, 80.**

DOAMNĂ „stăpînă a unei case, a unei moșii, a unei țări etc. ; femeie din înalta societate“ cu valorile figurate aferente). **Luna, doamna mărilor și-a nopții. EMINESCU. E îndrăgostit... de o doamnă întru toate și stăpînă a doamnelor. CĂLINESCU. Maria Tănase — doamna cîntecului românesc. ALMANAHUL FLACĂRA, 1969, 318. Barbara, doamna cîntecului francez. ROMÂNIA LITERARĂ, 11/1969, 15/2, cf. CONTEMPORANUL, 11/1969, 6/5. Doamna „Omului anului“. SCÎNTEIA, 9028/1971, 8/6. Gazette de Lausanne desemnează, an de an, pe baza unui larg sondaj de opinie, „Omului anului“. id. Titlul este decernat persoanei care s-a remarcat în cadrul unui eveniment intern al anului expirat. (ib.) Doamna poeziei CON-**

TEMPORANUL, 10/1974, 4/3. Această doamnă a scenei românești, această mare iubitoare și tălmăcitoare de versuri care este Irina Răchițeanu-Șirivanu (ib.).

DOMN „vodă, voievod, domnitor, principe, ocîrmuitor, suveran“ (cu valorile figurate aferente). **Acela domnul voroavei românești, Cicero. M. COSTIN. Niciodată, mîndru vultur ce-n văzduh se cumpănește, Acel domn al atmosferei ce un veac întreg trăiește, De o prad-așa bogată încă nu s-a-ndestulat. ALEXANDRESCU. Și-n negru-mbracă toate al nopții palid domn. EMINESCU. O, dulce-al nopții mele domn, De ce nu vii tu ? Vină ! id. Ea trebui de el în somn Aminte să-și aducă Și dor de-al valurilor domn De inim-o apucă. id.**

IMPĂRAT „suveran (absolut) al unui imperiu ; conducător, stăpîn“. **Împărat slăvit e codrul, Neamuri mii îi cresc sub poale. Toate înflorind din mila Codrului măriei sale. EMINESCU. Albinel înconjurată biziind pe noul împărat al roiului. id. [Norii] îngropau în grămezi înalte... lumina cerescului împărat. id. (Atribuind calitatea ca un adjectiv) Din nou prin gloriei calcă cu fața înzeită, cu facele nestinse Puterea-i împietrită, Poporul împărat. id.**

MARCHIZĂ „soția marchizului, titlu nobiliar, purtat, în evul mediu, în Europa apuseană, de către conducătorul unei mărci ; doamnă nobilă“. **Angelica, marchiza îngerilor (titlu de film cu actrița Michèle Mercier). Anița, marchiza haiducilor, devine o prezență convingătoare datorită jocului... actriței Marga Barbu. ROMÂNIA LITERARĂ, 11/1968, 5/2.**

MATADOR „toreador care, în desfășurarea unei coride, trebuie să dea taurului lovitură de grație“. (În Spania) **matadorul e eroul popular de fiecare duminică, adorat de femei, invidiat de bărbați. RALEA. (Ironic) Epitet dat unui personaj important, unui conducător etc. Matador. O persoană însemnată, șeful unei partide. ASACHI. Matadorii ființei fanariote. CALENDAR (1861). Persoană înzestrată cu calități deosebite, personalitate de prim rang. Gilbert Bécaud — cel care a fost numit „matadorul șansonetei“. ALMANAHUL FLACĂRA, 1970, 151. [Gilbert Bécaud] matadorul șansonetei s-a întrebat însă cu prefăcută candoare... ALMANAHUL CINEMA, 1970, 116.**

PRINCIPE „conducătorul unui principat, descendent al unei familii regale sau imperiale ; prinț“. **Pindar... atîta se înalță peste cei mai dinaintea lui, cît se numi prințip... poezilor liricești. NICOLAU. Demostene este principele oratorilor. CANDREA-ADAMESCU. Principele poezilor. ȘĂINEANU. Poetul satiric este principele artiștilor care urmăresc anumite tendințe cu arta lor. GALACTION. Principii finanței. SCRIBAN.**

PRINCIPESĂ „femeie care stăpînește un principat, descendentă a unei familii regale sau imperiale ; prințesă“. **Sînt principesă animei lui. NEGRUZZI.**

PRINȚ „fiu sau alt descendent al unui monarh ; șef al unui principat ; principe“. **Aristotele... supranumit, „prințul filozofilor“. CARAGIALE. Nicolae Leonard supranumit „Prințul operetei românești“ pentru deosebitele sale calități vocale și actoricești. MIC DICȚIONAR ENCICLOPEDIC.**

PRINȚESĂ „soție sau fiică de prinț ; principesă“. **Prințesa circuitului [titlul unei operete compuse de I. Kálmán]. Într-o seară a anului 1895, celebra șansonetistă Yvette Gilbert — supranumită „la princesse de la chanson...“ ALMANAHUL FLACĂRA, 1971, 250.**

REGE „suveran, conducător ; (fig.) persoană care are poziția cea mai însemnată într-un domeniu

3. Vezi Tudor Vianu, **Problemele metaforei și alte studii de stilistică**. București, 1957, p. 7—117.

oarecare, într-o colectivitate, prin puterea, importanța, reputația sa". Paisiele... rege al compozitorilor din timpul său. FILIMON. Lui Dobrovsky și Schaffarik nemini nu li poate contesta sceptrul de regi ai limbistici și archeologiei slavice. HASDEU. Ș-acel rege-al poeziei Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice. Ce cu hasmul povestește — veselul Alecsandri. EMINESCU. Un biet vultur — regele culmilor — sta pe o dungă de fier... privind în jos umilit și somnoros. DEMETRESCU. Mărire, slavă ție, o Rege-al poeziei. EFTIMIU. Ce zină răufăcătoare a prezidat nașterea primului om și pentru care greșeală l-a blestemat să fie toată viața victima iluziilor, după ce l-a făcut regele inteligenței? BRĂDESCU. Fata a venit la mine, a făcut un compliment și m-a ales regele balului. VLASIU. Darius... se numea pe sine regele universului. CĂLINESCU. Da, i-am văzut pe toți, deslușit... Pe regii de trusturi, pe marii bancheri. DEȘLIU. Charles Marquis Warner se încumetă să facă din fostul rege al rock-ului [Elvis Presley], un autentic erou de western. ALMANAHUL FLACĂRA, 1970, 149. Elvis Presley nu și-a pierdut renumele de „King“, de rege al cîntecului. ALMANAHUL CINEMA, 1971, 61. Johann Strauss, supranumit „regele valsului“. MIC DICȚIONAR ENCICLOPEDIC ; cf. fr. le roi de pétrole ; le lion — le roi des animaux ; Le roi des matins. Le roi des imbéciles. (Atribuind calitatea ca un adjectiv) Aici înregistrăm numai că Țara Românească din secolul al XIV-lea cuprindea în sine, ca o parte integrantă a teritoriului său, tot țărmul nordic al fluviului rege. HASDEU.

REGINĂ „soție de rege, femeie care deține prerogativele unui regat ; doamnă, suverană“. A mea privire... Cu jale se oprește pe un oraș tăcut, Veneția, regină, ce în mare se oglindește. ALECSANDRI. A stelelor regină s-nalță cu mindrețe. BOLINTINEANU. Pe chipul acelei voluptuoase regine a frumuseții, mina măiestră a răspîndit aureola unei divinități vinătoarești. ODOBESCU. Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă, prin care trece albă regina nopții moartă. EMINESCU. Dar poate acolo să fie castele Cu arcuri de aur zidite din stele... Să treci tu prin ele, o sfîntă regină, Cu păr lung de raze, cu ochi de lumină, id. Tu nu cunoști otrava gîndirii și-a vegherii. Fantasmă de fildeș, regini ale tăcerii. ARGHEZI. Aici moare infanteria care nu e regina bățăliilor, cum s-a zis de unii, ci regina morții. BRĂDESCU ; cf. fr. l'infanterie est la reine des batailles. Se nimerise să fie un fel de regină a sexului, model sculptural, cap mic..., zîmbet de Giocandă. SADOVEANU. Regina mea fără coroană, Srune de ce-ți ard ochii-ntunecați și tremuri ? BENIUC. Sora unui coleg a fost aleasă regina balului. VLASIU. Amalia Rodriguez, regina fado-ului, va fi din nou oaspetele țării noastre. CONTEMPORANUL, 11/1969, 7/5. Oficiul de spectacole și turnee artistice va prezenta, la Sala Palatului, în zilele de 29, 30 și 31 martie, la ora 20, concerte extraordinare cu Amalia Rodriguez, regina „fado-ului“ portughez. ib. cf. fr. la lune... cette reine des nuits. La force est la reine du monde et non pas l'opinion. (Atribuind calitatea ca adjectiv) Voi urmați cu repejune cugetările regine. EMINESCU.

STĂPÎN „persoană sub a cărei putere, autoritate, dominație etc. se găsește cineva sau ceva ; suveran, domnitor“. Eu să fii a ta stăpînă, tu stăpîn al vieții mele. EMINESCU. Dudaia Ionița, stăpîna visurilor noastre. IBRĂILEANU.

STĂPÎNITOR „persoană care domnește într-o țară ; domnitor, stăpîn“. Stăpînitorul apelor (adecăte Venetia) feace dease sfaturi (1699). FOLETUL

NOVEL, 78. Cu ce revărsare de strălucire se ridică stăpînitorul lumii, pînă sus, pe cer ! GÎRLEANU. Codrul pare tot mai mare, parcă vine mai aproape. Dimpună cu al lunei disc stăpînitor de ape. EMINESCU.

SUVERAN „monarh, stăpîn, rege“. Sînt suveranul vieții mele. TEODOREANU. Suveranul universului. SEVERIN. Publicul ? Suveranul absolut al sălilor de spectacol. CINEMA, 6/1968, 14.

Nu este cazul să lărgim mai mult seria acestor exemple. Tot aici ar mai putea fi înregistrate : Luceafărul poeziei românești, Cavalerul dreptății, Asul rachetei, Steaua nordului, Privighetoarea sudului, Capul răutăților (cf. lat. caput scelerum) și altele. Adăugarea unor exemple ar duce numai la constatarea că — privit statistic — fenomenul este frecvent și că această modalitate de exprimare a ideii de superlativ este pe cit de expresivă, pe atît de economică, de lesne de construit și de înțeles.

În afară de cuvintele cu caracter superlativ pe care le-am prezentat mai sus (și altele pe care — din economie de spațiu — nu le-am mai reținut pentru discuție) atestă existența fenomenului, relevînd, în același timp, o serie de trăsături caracteristice lui :

a) de obicei, aceste substantive apar la singular, forma articulată, cazul nominativ : doamna cîntecului, regina fado-ului, regele animalelor, prințul operetei, prințesa circului, matadorul șansonetei etc.

b) cînd nu sînt la formă articulată, apar ca apozitii pe lîngă numele proprii respective, precedate de unul dintre adjectivele demonstrative „acest, această“, „acel, acea“ ; Gheorghe Zamfir, acest boier al cîntecului românesc ; (Vasile Alecsandri) acel rege al poeziei ; (Irina Răchițeanu-Șirianu), această doamnă a scenei românești etc.

c) uneori, aceste substantive apar la singular, cazul nominativ, precedate de articolul nehotărît „un, o“, care are rolul de a marca, de a accentua, de a sublinia sensul substantivului respectiv. Gradarea și izolarea apar încă și mai evidente prin interpunerea unuia dintre adjectivele calității : veritabil, adevărat, real etc. : Mireille Mathieu este o veritabilă doamnă a cîntecului francez ; Mariano a fost un adevărat rege al înșoritului cîntec sud-american ; Ilie Năstase este un real prinț al sportului alb etc.

★

Succinta prezentare și interpretare a faptelor, și, indeosebi, exemplele ilustrative culese din presa noastră actuală au fost în măsură — credem — să convingă că acest procedeu există și că prin el se realizează o mai originală modalitate de exprimare a ideii de superlativ și o mai expresivă potențare a intenției și a impresiei estetice.

În acest mod de exprimare a calității celei mai înalte — destul de frecvent întrebuintat în stilul presei — regăsim una dintre direcțiile românei actuale : economia limbajului. Opusă celeilalte direcții, de asemenea specifice limbii contemporane, — tendința de claritate —, în care, pentru redarea oricărui concept, se face risipă de complexe sonore, în tendința de economie sau în tendința minimului efort (cum i se mai spune) se constată prezența unui număr deosebit de redus de complexe sonore și de formulări sintetice cu ajutorul cărora se obține maximul de expresivitate. În felul acesta, funcția sensibilizatoare a metaforei fuzionează cu funcția intensificatoare, contribuind — într-o formă de expresie sugestivă — la îmbogățirea, la diversificarea mijloacelor și la înfrumusețarea scrisului românesc.

PRESA ROMÂNĂ DIN TRANSILVANIA

1849—1881

de V. NETEA

II

Un mare ziar al epocii a fost însă **Albina** apărut mai întâi la Viena (27 martie 1866) și strămutat apoi la Pesta (16 iulie 1869) unde va apare până la 31 decembrie 1876.

Ideea unui ziar românesc la Viena a fost preconizată de Șaguna încă din anul 1849, prin punctul 7 al petiției din 25 februarie cerindu-se „incuviințarea unui organ oficial al națiunii... pentru a prezenta interesele naționale”. „Organul” nu s-a aprobat, dar în anul următor la 18/30 martie, Șaguna scria lui Aaron Florian și Ioan Maioreșcu că socotește de „neapărată trebuință” ca să se publice la Viena o gazetă în limbile română și germană consacrată apărării intereselor poporului român. Șaguna asigura viitoarei redacții 300 abonamente din Ardeal, având convingerea că împreună cu celelalte provincii numărul total al abonamentelor s-ar putea ridica până la 1000. Ceea ce-l determina pe Șaguna să militeze pentru înființarea unui asemenea jurnal era convingerea sa că, spre deosebire de ziarele ce apăreau în provincie, care întâmpinau mari dificultăți din partea organelor de stat, în acel timp fuseseră suspendate foile de la Brașov — publicația apărută la Viena, „s-ar bucura de o libertate egală cu cele germane care ies acolo”²⁴.

Publicația proiectată nu s-a putut înființa, interesele românilor în presa vieneză urmând a fi reprezentate, în schimbul unui anumit număr de abonamente, de publicațiile **Ost-Deutsche-Post, Wanderer, Ost und West, Vochenschrift für Politik**.

În 1857 ideea lui Șanuga va fi reluată de Andrei Mocioni în sinul familiei căruia — după destăinuirile făcute lui Vincențiu Babeș — a fost „conceput un plan pentru înființarea unui ziar român politic, mai mare (decît ziarele românești existente — n.n.), și independent la Viena, care, împărțindu-se ieftin și chiar gratis, să propage și explice printre români ideile și principiile naționale”²⁵. Cu toată însuflețirea și generozitatea fruntașului bănățean, ziarul conceput nu s-a putut înființa decît în primăvara anului 1866. În acest an, lupta împotriva dualismului a determinat pe Andrei Mocioni să facă toate eforturile pentru înființarea, la Viena, a ziarului proiectat — Viena fiind considerată ca cel mai indicat loc pentru o acțiune al cărei principal obiectiv era combaterea guvernului de la Budapesta și a politicii dualiste. Pentru susținerea materială a ziarului Andrei Mocioni a obținut sprijinul fraților săi Anton și

George, precum și al nepotului Alexandru Mocioni, iar pentru partea redacțională concursul lui Vincențiu Babeș și al lui George Popa, fostul colaborator al „Concordiei” precum și al bucovineanului Vasile Grigorovița.

În programul publicat în primul număr al „Albinei”, semnat de toți cei patru Mocionești menționați, aceștia mărturiseau că „de mulți ani nutrim dorința și planul d-a înființa o foaie publicistică ca organ național independent și liberal, pentru toate interesele întregului popor român, adică o foaie națională generală”. Organul proiectat în urmă cu atîția ani și înființat în 1866 sub presiunea evenimentelor politice, avea să fie — se preciza în continuare — un organ „neangajat și nepreocupat de părerile cutăreii partide, un organ cit mai liber și liberal în care simțul și spiritul națiunii întregi să-și afle expresiunea și răsunețul său curat și geruin” (autentic — n.n.). Scopul organului era ca, ridicându-se peste orice interese partinice, provinciale sau confesionale, să lupte pentru „șinta noastră finală comună pentru înaintarea, dezvoltarea și fericirea națională”. Acestea fiind urmărite și „pentru părțile națiunii noastre de peste Carpați, din România”. „Cauza noastră — se afirma în încheiere — e dreaptă, e adevărată, și pe aceste însușiri ale ei se bazează speranța noastră în triumf, la care desigur cu atît mai curînd vom ajunge cu cît vom fi mai adînc pătrunși de dreptatea și adevărul ei, și cu cît o vom sprijini prin devotament și înțelepciune mai mare”. „Albina” își propunea totodată să se „ocupe” și de literatura română, mărturisindu-și intenția de a urmări cu atenție „mişcările națiunii noastre pe teren literar” și în același timp de a publica „produsele eminente ale geniului național”. Pe lângă literatură urma să fie relevată și viața economică „în toate ramurile ei” și îndeosebi dezvoltarea comerțului.

Pentru difuzarea ei în România — după cum se arăta în același număr — „Albina” a intrat în relații cu redacția ziarului „Korlátlan” de la București cu redacția „Ancorei” de la Brăila, precum și cu librării și achizitorii Ștefan Ioan (București), George Chițiu, Ioan Cernetescu (Craiova), Ștefan Irimescu (Ploiești), Dimitrie Fulga (Brăila), frații Gheorghiu (Focșani), Gh. Cristofor (Iasi).

Patriotismul întemeietorilor săi, erudiția lui Vincențiu Babeș, elanul lui George Popa, au izbutit în scurtă vreme să facă din „Albina” un ziar dintre cele mai combative și mai răspîndite, atacurile sale îndreptîndu-se îndeosebi împotriva abuzurilor și tendințelor de desnaționalizare ale guvernului de la Budapesta. „Ar fi în contra logicii — scrie „Albina” la

începutul anului 1868 — a presupune că elementul român din Ungaria și Transilvania e menit de cel ce dirige istoria ca să-și piardă conștiința națională și să piară chiar în acel moment cînd acea conștiință românească dincolo de Carpați își ridică capul pentru a cugeta. Acea conștiință națională — se preciza în continuare — la noi, ca și la alte popoare, n-are granițe politico și, prin literatură și alte mijloace ce-i stau la dispoziție, știe inspira cugetele sale; sint cugete românești ce ne vor întări în conservarea naționalității. Să contăm pe această inspirațiune!”²⁶. Pornind de la aceste constatări în anul următor „Albina” va îndrăzni să vorbească despre o „Daco-romanie morală, culturală una și indivizibilă”. Pentru a-i împiedica legătura cu românii din Transilvania și din celelalte provincii românești oprimate, în 1869 guvernul de la Budapesta a interzis intrarea sa pe teritoriul Ungariei. Pentru a nu-și pierde cititorii și pentru a-și putea continua lupta începută, „Albina”, s-a văzut nevoită să se mute la Budapesta, unde, Babeș fiind deputat în dieta maghiară — se va împărtăși de același regim ca și „Federațiunea”. Orientarea sa chiar dacă tonul va suferi o oarecare atenuare, va rămîne însă aceeași. La 4/16 iunie 1870, sub titlul **Misiunea României**, criticînd luptele de partid de peste Carpați, „Albina” scria următoarele: „Așteptăm ca România să devină un soare, ale cărui raze să încălzească și să lumineze pe toți românii de prin țările vecine. Cu acest chip politica României în viitor să se înalte spre a ajunge identificarea cu o politică a românismului. Așa înțelegem noi Misiunea României, dar spre această direcțiune ne constring și circumstanțele, dacă e să ne asigurăm existența și integritatea... Tot ce ni s-ar pune în contra — se afirma în încheiere — de la palat pînă la ultimul primar de comună, inclusiv, trebuie izbit fără cruțare”.

La Budapesta printre redactorii „Albinei”, alături de Vincențiu Babeș — George Popa fiind numit secretar al sinodului ortodox de la Arad — întîlnim și pe poetul bănățean Iulian Grezescu (1871—1872), un tînar de un remarcabil talent, dispărut în floarea vieții. Și redactorii și colaboratorii „Albinei” au cunoscut aceleași prigoane din partea regimului, unul dintre ei, Gruia Liuba, fiind condamnat la 15 luni închisoare și 500 fl. amendă. Călea închisorilor va fi urmată și de alții, iar cautiunea pentru apariția ziarului va fi confiscată în mai multe rînduri.

La 12 ianuarie 1876 „Albina” va fi nevoită să-și înceteze apariția, în

²⁴ Convorbiri literare, 1899, nr. 6, p. 705.

²⁵ Vincențiu Babeș, Notițe biografice asupra vieții și activității lui Andrei Mocioni București, 1883, p. 17.

²⁶ „Albina”, 1868, nr. 10.

cuvîntul către cititori mărturisind că prin întreaga ei activitate n-a urmărit decît să arate „calea din robia Vavilonului spre pămîntul făgăduinței, spre România și împărăția gîntei lui Traian“.

Ca și „Federațiunea“, și uneori mai energic decît aceasta, „Albina“ a dat în mod permanent expresie legăturilor indisolubile dintre românii de pe ambele versante ale Carpaților, și totodată luptei împotriva dualismului.

Un nou ziar politic românesc apărut în această perioadă a fost **Oriental latin** de la Brașov (23 februarie 1874 — 30 septembrie 1875), care se subintitula „ziar politic, literar, social și economic“. Inițiativa înființării noului ziar a aparținut lui Aron Densusianu, avocat pe atunci la Făgăraș, care, pentru realizarea ei, și-a asociat pe Teofil Frîncu (redactor responsabil, și pe I. Al. Lapedatu (prim colaborator). Ceea ce a determinat înființarea unui nou ziar ardelean alături de „Gazeta Transilvaniei“ — și „Telegraful român“, a fost convingerea tinerilor săi redactori că după proclamarea dualismului, spiritul combativ al acestora ar fi scăzut, și totodată, că solidaritatea politică românească — ceea ce era inexact — nu se mai manifesta cu vigoarea de pînă atunci. Ei considerau deci absolut necesară o reînviore a presei politice transilvănene și, concomitent cu aceasta, o încadrare a aspirațiilor politice ale poporului român, pe baza latinității sale, într-un sistem de solidaritate cu celelalte popoare latine, și în primul rînd cu Franța. Față de dezvoltarea occidentalii latin, noii protagoniști ai publicisticii ardeleni socoteau necesară o afirmare a „orientului latin“, acesta fiind de altfel însuși sensul titlului ziarului afirmare ce trebuia să se concretizeze în unitatea latină a răsăritului, cu alte cuvinte, a românilor.

În program se anunța deci că „față de românii din Austro-Ungaria“ **Oriental latin** va apăra drepturile și interesele lor politice pe baza cunoscutului program național (programul pașoptist — n.n.), iar „față de românii de dincolo de Carpați, călcînd peste dăunosul provincialism și separatism de pînă acum, chestiunile, drepturile și interesele lor le vom considera și trata ca pe ale noastre“.

Noul ziar, trecînd peste frontierele politice ale timpului, se voia astfel un ziar al tuturor românilor, o expresie anticipată a unității din 1918.

Motivarea programului se făcea prin constatarea că „românii, (deși) politicește despărțiți, sînt prin aceeași origine una și aceeași limbă, prin aceleași datini, atît de uniți, atît de închegeți laolaltă, încît pot fi invidiați de cele mai mari și mai luminoase popoare... Noi — se afirma în continuare — trebuie să cultivăm, să înălțăm și să ținem sfîntă această unitate“.

Și mai categoric se va afirma acest program prin articolele lui Aron Densusianu — **Consolidarea dinăuntru a României** (I, nr. 2), **Drepturile suverane ale statului român** (I, nr. 66), **Românii și maghiarii** (II, nr. 1—32) — și ale lui I. Al. Lapedatu — **Noi și părinții noștri** (I, nr. 11, 12), **Calomniatorii naștrii române** (I, nr. 21) și altele care au avut un larg ecou în opinia publică.

Tot atît de remarcabil a fost și progresul cultural al „Orientului latin“, ziarul îmbrățișînd îndeosebi probleme legate de dezvoltarea culturii poporu-

lui. Principalul său animator în această direcție a fost I. Al. Lapedatu care — sub pseudonimul Nourăș — preciza „o literatură pentru popor“²⁷, „expoziții pentru popor“²⁸ și totodată un învățămînt popular²⁹ axat pe linia trebuințelor etice și economice ale poporului român.

Pe lîngă articole, Lapedatu a publicat în coloanele „Orientului latin“ și două lungi dizertații consacrate aceluiași preocupări: **Luptele românilor pentru cultură**³⁰ și **Despre cultura poporului**³¹, acesta din urmă reprezentînd textul conferinței rostite de autor la adunarea generală a „Asociațiunii“ din anul 1874 (Deva, 10—11 august). În „foița“ ziarului au apărut totodată poezii de I. Al. Lapedatu, Aron Densusianu și îndeosebi reproduceri din V. Alecsandri, D. Bolintineanu, A. Russo („Cîntarea României“) și alți clasici români. S-au publicat de asemenea pagini alese din rapoartele lui Avram Iancu și ale lui Simion Balint despre evenimentele eroice ale anilor 1848—1849.

La 5 martie 1875, Lapedatu a fost silit însă a se retrage din redacția ziarului, guvernul amonințînd cu represalii liceul din localitatea la care acesta funcționa ca profesor.

În 1877 el își va aduna însă o parte din articolele publicate în „Orientul latin“ într-un volum intitulat **Asupra situațiunii. Articole și foisoare**.

Retragerea lui Lapedatu pe de o parte iar pe de alta dificultățile financiare l-au constrîns pe Densusianu la 30 septembrie să înceteze apariția ziarului care timp de 18 luni a fost unul din cele mai puternice organe de presă ale Transilvaniei³².

Ultimul ziar politic transilvănian al acestei perioade a fost **Observatorul** lui George Barițiu, care a apărut la Sibiu în 1/13 aprilie 1878, continuîndu-și existența pînă la 15/27 iunie 1885. Intitulîndu-se ziar politic național, economic și literar, „Observatorul“ avea să fie ziarul de bătrînețe al lui Barițiu, reprezentînd vasta experiență ziaristică, politică și culturală a redactorului său care timp de 40 de ani fusese principala pană a românilor transilvăneni. Asociîndu-și la direcția ziarului pe fiul său Ieronim, Barițiu va face din noul și ultimul său ziar o publicație care, unînd „în lumina științei moderne“ un accentuat spirit critic cu o amplă informație avea să fie o tribună românească din cele mai îndrăznețe atît din punct de vedere social cît și național. „Observatorul“, pe vechea linie democrat-burgheză a lui Barițiu, va da astfel o largă atenție mișcărilor sociale și socialiste³³, va combate cu energie „domnia banului“ și dominația marii burghezii și se va arăta preocupat de condițiile de viață ale țărănimii de pe ambele versante ale Carpaților, o chestiune cu care, preciza redactorul, „nu am terminat și nu vom termina niciodată“³⁴. Din punct de vedere politic „Observatorul“ a susținut pasivismul decretat în 1869, a combătut tendințele de maghiarizare și a militat pentru unificarea forțelor politice ale

românilor transilvăneni, lucru ce se va realiza în 1881 prin constituirea Partidului național român din Ardeal, Banat și Ungaria.

În „Observatorul“ au apărut de asemenea și amintirile și o parte din corespondența lui Barițiu cu unii din contemporanii săi, precum și numeroase contribuții istorice asupra presei transilvănene și a acțiunilor politice la care a participat. O bună parte din acestea vor fi utilizate în monumentala sa lucrare: **Părți alese din istoria Transilvaniei**³⁵.

Un rol asemănător va juca în Banat ziarul bisăptămînal **Luminătorul** — organ pentru politică și literatură — înființat la Lugoj (1880) de Pavel Rotaru și Meletie Drăghici, care va mobiliza în jurul său pe scriitorii și publiciștii bănățeni și care pe plan politic, va susține „riguroasa împlinire a legilor susțătătoare... pe baza principiului de egală îndreptare a popoarelor conlocuitoare“, iar după constituirea Partidului național român, programul autonomist al acesteia³⁶.

Alături de presa politică și concomitent cu aceasta s-a dezvoltat în mod ascendent și presa pedagogică, literară, științifică și economică.

Apariția și dezvoltarea acestor categorii de periodice denotă maturitatea intelectuală la care a ajuns publicistica românească transilvană la începutul celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, posibilitatea ei de afirmare în diferitele domenii, și totodată necesitatea ei de specializare pentru cerințele unei societăți care urmărea progresul în toate direcțiile sale.

Meritele inițiatorilor ei sînt cu atît mai remarcabile cu cît presa românească încă de la începuturile ei a dat o largă atenție problemelor școlare, literare și științifice, ele confundîndu-se cu însăși lupta pentru emanciparea culturală a poporului român. Dezvoltarea problematicei culturale după revoluția din 1848 a scos însă în evidență preocupări cu mult mai variate și mai adînci decît cele abordate anterior, făcînd astfel necesară o separare și o tratare a lor pe compartimente proprii, cu o metodologie specială. În țara avalanșei de probleme și dezbatere, vechea „Foaie pentru minte, inimă și literatură“ de la Brașov, care fusese pînă atunci singura publicație consacrată preocupărilor de această natură, s-a dovedit insuficientă, fiindcă din domeniile respective cerîndu-și dreptul la publicații proprii.

Necesitatea acestora s-a impus în primul rînd în domeniul învățămîntului, alături de articolele și foiletoanele apărute pînă atunci în periodicele existente și care urmăreau îndeosebi trezirea și dezvoltarea interesului pentru școala românească, simțîndu-se nevoia unor articole și studii științifice consacrate în mod critic conținutului unei educații și instrucții moderne, pregătirii teoretice și practice a cadrelor didactice, metodelor de predare, a nivelului manualelor, cu un cuvînt unor probleme de strictă specialitate bazate pe studii filozofice, al pedagogiei și istoriei sale, al psihologiei și al celorlalte științe auxiliare ale acestora.

Din aceste considerente s-a născut la Sibiu la începutul anului 1860 prima publicație pedagogică transilvană,

27 „Orientul latin“, 1874, nr. 25, 26.

28 Idem, 1874, nr. 51.

29 Idem, 1874, nr. 8.

30 Ibidem, 1874, nr. 7—27.

31 Ibidem, 1874, nr. 37—38.

32 **Vezi I. Agărbiceanu: Oriental latin**, ziar politic, literar, social și economic în Omagiul Fraților Alexandru și Ion Lapedatu la împlinirea vîrstei de 60 de ani. București, 1936, p. 3—28.

33 **Observatorul**, 1879, nr. 20.

34 Idem, 1883, nr. 3.

35 **Pentru detalii Vasile Netea, George Barițiu, Viața și activitatea sa**, p. 288—291.

36 **Pentru detalii Aurel Cosma-Junior, Istoria presei române din Banat, Timișoara, 1932, p. 40—46.**

Amicul școlii, scriptură pedagogică pentru învățători și toți bărbații de școală inițiată și condusă de Visarion Roman. De la 1 ianuarie 1862 ea avea să se intituleze „**Amicul școlii, foaie pentru înaintarea învățămîntului și a educației la români**“. Visarion Roman își făcuse debutul publicistic și pedagogic la „**Telegraful**“ lui Șaguna în coloanele căruiua publicase în anii 1854—1858 o serie de remarcabile articole pedagogice intitulate: **Chemarea și cultivarea femeii**³⁷, **Chemarea unui tată de familie în privința creșterii pruncilor săi**³⁸, **Egoism**³⁹, **O provocare prietenească către toți învățătorii școlilor noastre poporale**⁴⁰, **Școlile reale**⁴¹ și altele. Concomitent cu aceste articole Roman a publicat și o serie de manuale pentru învățămîntul popular, care au cunoscut mai multe ediții, dovădindu-se și prin unele și prin altele un excelent pedagog⁴². În concepția lui Visarion Roman „**Amicul școlii**“ trebuie să fie „un amic al progresului“, un „ostaș luptător al luminei contra întinericului“, un „amic al adevărului“, un amic al educației, „omul fiind numai ceea ce el se face prin educație“, principala sa preocupare — pentru a da „un sbor eroic culturii române“ — fiind „educația tinerimii noastre“ și „instrucțiunea“ pentru toate clasele națiunii.

În jurul noii publicații, Visarion Roman a adunat un însemnat număr de oameni de școală, publiciști și scriitori dintre care, pe lângă George Barițiu, A.T. Laurian, Timotei Cipariu, Al. Papiu Ilarian, menționăm pe Paul Vasici, Macedon Pop, Aron Densușianu, Al. Filipan, Athanasie M. Marienescu, I. Ionescu, Teodor Roșiu și alții.

În cea mai mare parte „**Amicul școlii**“ a fost scris însă de către redactorul său, care a îmbrățișat cele mai variate preocupări, urmărind atît problemele referitoare la pregătirea și îndatoririle învățătorilor, a organizării învățămîntului popular, a difuzării culturii în mase și a ridicării lor economice, cit și pe cele legate de dezvoltarea învățămîntului în Europa și de apariția unor noi metode pedagogice. „**Școala poporală** — scria Visarion Roman — este și trebuie să fie alfa în cartea progresului și a înălțării noastre... Școala e baza existenței și a viitorului“⁴³. „**Cultura** — adăuga redactorul „**Amicului școlii**“ într-un alt articol — este și trebuie să fie bun comun al tuturor, prin urmare ea nu e privilegiul unei clase“⁴⁴.

„**Amicul școlii**“, care avea abonați și corespondenți și în orașele transcarpatine (București, Craiova, Ploiești, Birlad, Iași) a fost totodată și un mesager al unității naționale, redactorul și colaboratorii săi urmărind neîncetat stăvile de lucruri de peste Carpați. „**Cauza pentru care România nu progresează** — se scria în revista de la Sibiu în 1861 — este neunirea. Unirea este locomotiva care dă răpezițiunea cuvenită în drumul progresului“⁴⁵. Ea va reproduce și va comenta apoi cu satisfacție — sub rubrica **Știri din România** — legile și regulamentele școlare votate și aplicate sub domnia lui Cuza, și va da o

largă atenție istoriei și literaturii românilor⁴⁶.

Timp de 6 ani „**Amicul școlii**“ a fost stegarul cel mai avansat al învățămîntului românesc din Transilvania, dispariția sa la 31 decembrie 1865 fiind regretată de către toți sprijinitorii progresului național. Publicația lui Roman — problemele învățămîntului amplificându-se tot mai mult — a determinat apariția și a altor periodice de această natură, mobilizînd pe profesorii și învățătorii din principalele centre școlare transilvane: Sibiu, Năsăud, Arad, Gherla, Blaj, Brașov.

La 15 ianuarie 1863 a apărut astfel la Sibiu **Organul pedagogic** înființat de profesorul Ioan Popescu, care în scurtul timp al apariției sale (9 numere în 1863) va urmări îndeosebi aspectele teoretice ale învățămîntului și legăturile dintre școală și societate. În anii viitori Popescu va publica apreciatele manuale **Pshichologia empirică** și **Pedagogia**, iar în 1877 va fi ales membru corespondent al Academiei Române.

Pedagogii năsăudenii — Cosma Anca, Maxim Pop și Vasile Petri — au întemeiat la 1 ianuarie 1865 revista **Magazinul pedagogic**, care va apărea pînă la 31 decembrie 1870. „**Magazinul**“ a dezbătut cu precădere problemele referitoare la metodologia didactică și la controlul învățămîntului, pronunțându-se pentru un control efectuat de cadre didactice cu pregătire superioară și nu de către reprezentanții bisericii lipsiți de calificare pedagogică.

Aradul și-a adus contribuția la dezvoltarea publicisticii pedagogice în anul 1872 prin înființarea revistei **Lumina** (13 august). În jurul noii publicații — care va dura pînă la 11 iulie 1875 — s-au adunat George Popa, referentul școlar al eparhiei, precum și profesorii Iosif Goldiș, viitorul episcop — și Vasile Mangra. Printre colaboratori aflăm și pe Paul Vasici care publică aici a serie de articole referitoare la igiena școlară și totodată pe Ion Slavici cu studii despre educația fetelor⁴⁷ inspecțiile școlare⁴⁸ și despre organizarea învățămîntului popular⁴⁹, considerat ca o „pază a naționalității“. Prin „**Lumina**“ s-a susținut și inițiativa privitoare la înființarea în eparhia Aradului a unei Uniuni a învățătorilor români.

La 4 octombrie 1875 a apărut la Gherla revista **Școala**, „foaie pedagogică, didactică și economică“, înființată de profesorul Alexandru Mica, avînd același profil ca și „**Magazinul pedagogic**“. Se va menține pînă la 15 mai 1876.

De un mai larg ecou și de o mai îndelungată existență avea să fie publicația **Școala română**, „foaie pedagogică și didactică pentru interesul institutelor de cultură și ale organelor acestora“, apărută la Sibiu la sfîrșitul anului 1875, după dispariția „**Amicului școlii**“ și a „**Organului pedagogic**“, Sibiu rămînînd fără nici o revistă pedagogică. „**Știința este viața** — se afirma în programul noii reviste — **ignoranța, moartea**. Un popor se înalță sau decade în măsura culturii“. Progresul culturii se arăta mai departe, înseamnă însă „înmulțirea școlilor române, organizarea lor internă și externă după principiile pedagogiei moderne, încetîndu-se o dată

de a călca pururea în urme deja părăsite de alții; educațiune și instrucțiune rațională, prin urmare combaterea mecanismului orb; învățători calificați și asigurați în existența lor materială ca astfel să poată lucra cu devotament și efect, cunoscut fiind că „**învățătorul e școala**“; concentrarea pe lângă școală a tuturor factorilor interesați de prosperarea ei; iată — se preciza în final — unele din problemele noastre speciale pentru a căror rezolvare ne-am propus a conlucra cu rezoluțiune și perseverență“.

Pînă la 6 mai 1877 „**Școala română**“ a fost redactată de profesorii Ioan Candra și Vasile Petri — unul din cei mai reprezentativi pedagogi ardeleni ai epocii — iar de la această dată, în urma decedului celui dintîi, numai de acesta din urmă. La 1 aprilie 1880 publicația se va muta la Năsăud, unde Petri își va asocia la conducere și pe Maxim Pop, iar în comitetul de redacție urmau să intre și profesorii A. P. Alexi (Năsăud), V. Gr. Borgovan (Gherla), D. Barcianu (Sibiu), Teodor Ceonța (Arad), Al. Grama (Arad), I. Lazariciu (Deva), Grigore Pletosu și Paul Tanco (Năsăud). Prin reprezentarea în corpul redacțional a profesorilor menționați, „**Școala română**“ a ajuns a fi considerată o publicație a tuturor cercurilor didactice transilvănene, o expresie a celor mai înaintate preocupări didactice.

Prin îndelungata ei apariție — cu anumite întreruperi, existența revistei durînd pînă la 18 iunie 1891 — prin programul și prin marea său număr de colaboratori, „**Școala română**“, a fost principala publicație pedagogică transilvană din ultimii 25 de ani ai secolului trecut.

Blajul va da în 1873, mai întîi ca supliment al ziarului „**Economul**“, și apoi, începînd de la 13 februarie 1876, ca publicație separată, **Foaia scolară**, „organ pedagogic didactic pentru școlile române“. Scopul publicației blăjene era de a procura învățătorilor „armele necesare pentru dezvoltarea școlii și a culturii române“. După transformarea ei în revistă independentă „**Foaia scolară**“ a fost redactată de Ioan Micu Moldovan — discipolul lui Cipariu — avînd colaborarea profesorilor I. F. Negruțiu, I. Antonelli, Ioan Rațiu, I. Gherman, A. Grama și alții. Și-a încetat apariția la 27 decembrie 1881.

Publicațiile pedagogice menționate au contribuit în egală măsură atît la cristalizarea unei pedagogii românești, cit și la dezvoltarea și apărarea școlilor de toate gradele, la perfecționarea și valorificarea activității didactice și patriotice a profesorilor și învățătorilor români⁵⁰.

III

Perioada liberală a creat un climat favorabil și pentru dezvoltarea presei literare românești, reprezentată de la 1848 și pînă la începutul acestei perioade exclusiv de „**Foaia pentru minte, inimă și literatură**“.

Ca și publicațiile politice, noile periodice literare românești legate de această perioadă au apărut la Buda-

37 „**Telegraful român**“, 1854, nr. 58

38 *Idem*, 1854, nr. 59

39 *Ibidem*, 1854, nr. 62

40 *Ibidem*, 1857, nr. 7—10

41 *Ibidem*, 1858, nr. 7—8

42 **Vezi pentru detalii I. N. Ciolan, V. V. Grecu, Visarion Roman pedagog social, București, 1971.**

43 „**Amicul școlii**“, 1860, nr. 1, p. 3.

44 *Idem*, 1860, nr. 1, p. 46.

45 *Ibidem*, 1861, nr. 31, p. 258—259.

46 **Vezi pentru detalii V. V. Grecu, „Amicul școlii“, prima revistă pedagogică din Transilvania în Centenarul revistei „Transilvania“, Sibiu, 1969, p. 75—85.**

47 **Lumina**, 1872, nr. 9

48 *Idem*, II, nr. 4

49 *Ibidem*, '874, nr. 21, 27 ș.a.

50 **Vezi pentru detalii V. Popeangă, Presa pedagogică din Transilvania, 1860—1918, București, 1966.**

pesta, aici concentrându-se, pe lângă personalitățile politice, și tineretul venit să-și continue studiile universitare în capitala Ungariei. Debutând la Concordia lui Sigismuld Pop unii din acești studenți, ca Emeric (Mircea) B. Stănescu și Josif Vulcan, au ajuns repede la ideea de a-și înființa o publicație proprie cu un accentuat caracter juvenil și literar. Sub conducerea lui Mircea B. Stănescu, cu colaborarea lui Josif Vulcan și a altora, a apărut astfel în luna septembrie 1861 revista umoristică **Tutti Frutti**, transformată la începutul anului următor, sub aceeași conducere, în **Strigoiul** (2 ianuarie — 19 iunie 1862), „foaie umoristică satirică, cu ilustrațiuni“, și apoi, având ca redactor pe George Ardeleanu, în **Umoristul** (1/13 octombrie 1863), „foaie glumeată“ care va apărea pînă la începutul anului 1867. De la această dată (5/17 ianuarie) „Umoristul“ se va intitula — sub redacția lui Josif Vulcan și a lui Mircea B. Stănescu **Gura satului** „organ glumeț social, politic“, avînd, cu întrerupere, o mai îndelungată apariție⁵¹.

„Tutti Frutti“ a fost prima revistă umoristică transilvăneană, sursa ei de inspirație, ca și a celorlalte publicații asemănătoare ce i-au urmat, fiind moravurile sociale și politice ale timpului, biciuind îndeosebi aristocrația și parvenitismul burghez. Toate aceste publicații au întreținut strînse relații cu revistele umoristice de la București, **Nichipercea**, **Bondarul** și altele, reproducînd multe din glumele și caricaturile lor și făcînd totodată abonamente pentru ele. Publicațiile bucureștene la rîndul lor, susțineau și ele periodicele umoristice transilvănene prin abonamente, comentarii și reproduceri⁵².

Unitatea și solidaritatea națională se relevau astfel chiar și prin revistele satirice, umoriștii urmînd aceeași cale ca și bărbații politici, scriitorii și oamenii de știință.

De la publicațiile umoristice s-a trecut în 1863 la revistele literare propriu-zise, destinate creațiilor lirice, epice, dramatice. Noile reviste veneau tocmai la timp, fiindcă, începînd din anul 1863, „Foaia pentru minte, inimă și literatură“ începuse a apărea din ce în ce mai neregulat — în 1863 au apărut 29 numere în loc de 52, în 1864 abia 4, iar în anul următor numai 2 — pentru ca în februarie 1865 să dispară definitiv. Locul ei va încerca să-l ia, fără a izbuti, **Aurora română**, „foaie beletristică“ înființată de juristul Ioanichiu Miculescu, cu colaborarea unor debutanți ca Ion Ioviția (prim-colaborator), Josif Vulcan, B. Ranta Buticescu, George Marchiș, Ioniță Scipione Bădescu, Maria Boscosuciu și alții, ale căror povestiri și versuri își vor găsi apoi loc și în alte publicații transilvănele fără a depăși însă stadiul unor încercări juvenile. Singura contribuție citabilă astăzi a „Aurorei române“, a fost numărul consacrat lui George Barițiu cu ocazia împlinirii a 25 de ani de activitate publicistică a acestuia (nr. 1, 1863).

La 1 august 1868 foaia lui Miculescu își va înceta apariția pentru a nu sta în calea noii publicații a lui Josif Vulcan, **Familia**, care în urma dispariției „Foi pentru minte,

inimă și literatură“, avea să devină cea mai prestigioasă revistă literară transilvăneană a timpului „Această foaie — îi scria Iosif Vulcan lui G. Barițiu la 9 aprilie 1865, anunțîndu-i apariția „Familiei“ și cerîndu-i colaborarea la ea — va aduce portretele bărbaților mai vestiți cu biografiile lor, poezii și nuvele originale și traduceri din poezii și literaturii cei mai renumiți ai Europei, mai departe disertațiuni scrise în stil ușor despre istorie, limbă“ etc.⁵³.

Revista va apărea însă fără o introducere programatică, Vulcan considerînd că stăruitoarea sa colaborare la publicațiile menționate în paginile anterioare era revelatorie și concludentă pentru preocupările și aspirațiile sale. Noua revistă, care venea să înlocuiască „Foaia“ de la Brașov, va urmări deci, ca și aceasta, cultivarea maselor, istoria națională, culegerea și valorificarea folclorului, atragerea tineretului spre activitatea literară originală, popularizarea marilor scriitori străini. Și, evident, ca și „Foaia“ dispărută, legături cu publicațiile și scriitorii români de pretutindeni, cu un cuvînt, afirmarea unității naționale.

La baza direcției sale se afla deci vechea orientare a lui Barițiu pentru care noul redactor avea o profundă venerație. Deși a pornit la drum numai cu concursul foștilor colaboratori ai „Aurorei române“ și al altor publiciști și scriitori transilvăneni, „Familia“ va dispune în curînd de sprijinul a numeroși colaboratori de peste mînti, în frunte cu însuși M. Eminescu. „Familia“ a avut de altfel satisfacția de a fi prima revistă în paginile căreia au apărut poeziile și numele lui Eminescu, nume dat de însuși Josif Vulcan, fiindcă pînă la înființarea poetului cu noua publicație, acesta se numea încă Eminovici⁵⁴. Odată cu publicarea primei poezii a lui Eminescu, Josif Vulcan adăuga și o notă în care scria următoarele: **Cu bucurie deschidem coloanele foaiei noastre acestui june numai de 16 ani, care cu primele sale încercări poetice trimise nouă ne-a surprins plăcut.**

Bucuria se va manifesta și față de colaborările următoare ale „junelui“ Eminescu fiind între anii 1866—1869 unul din cei mai asidui colaboratori ai „Familiei“ printre creațiile sale publicate în revista lui Vulcan figurînd și renumitele **La Bucovina**⁵⁵ și **Ce-ți doresc eu ție dulce Românie**⁵⁶. Debutul lui Eminescu la publicația lui Vulcan s-a datorat relațiilor acestuia cu Aron Pumnul, pe masa căruia tinărul visător de la Cernăuți a văzut pentru întia oară „Familia“ și a considerat-o drept cea mai indicată dintre toate revistele românești pentru primii săi pași spre împărăția Luceafărului⁵⁷.

În anii următori vor apărea în coloanele „Familiei“, mai întii prin reproduceri și apoi prin colaborări di-

recte, Vasile Alecsandri, D. Bolintineanu, I. Heliade-Rădulescu, B. P. Hașdeu iar mai tîrziu Alexandru Macedonski, Duiliu Zamfirescu, Al. Vlașu, Barbu Delavrancea, I.L. Caragiale și alții. Cel mai mare număr din colaboratorii „Familiei“ — care în 1880 se va stabili la Oradea — a fost recrutat însă dintre scriitorii transilvăneni, printre ei aflîndu-se în această perioadă George Barițiu (1865), Al. Papiu Ilarian (1860), Miron Pompiliu (1866) și alții.

Atît prin Josif Vulcan cît și prin ceilalți colaboratori, „Familia“ a dat o largă atenție literaturii populare și istoriei românești. „Dacă avem și noi un ram al literaturii — scria Josif Vulcan în 1865 — despre care vorbind putem spune streinilor: iată, priviți-l și admirați-l, apoi acel ram nesmintit e poezia populară“⁵⁸. Aceasta — preciza el în 1869 — este „oginda cea mai fidelă, în care se reflectă caracterul unui popor“⁵⁹. Culegerile de folclor devenind din ce în ce mai numeroase, în 1875, Vulcan a înființat pe lângă „Familia“ o a doua publicație, intitulată **Sezătoarea**, în care s-au publicat bucăți alese exclusiv din domeniul literaturii populare în toate țările locuite de români⁶⁰.

„Familia“ a urmărit de asemeni consolidarea și dezvoltarea legăturilor culturale și politice între românii de pe ambele versante ale Carpaților. „Ca două riurele pornite din același izvor — scria Vulcan la începutul anului 1867 — ca două raze ale unui soare, ca fiii aceleași mame: ne interesăm și noi de toate păsurile fraților noștri de peste Carpați. Cu ei ne bucurăm, cînd soarele libertății începe a le suride, — inima noastră e asemenea incîntată vîzînd pe frumoasele văi și dealuri ale României filfiind stîndardul pe care s-a scris: „Înainte“, ochii noștri sînt chiar așa inundați de lacrimile bucuriei, cînd dinșii fac un pas pe spinoasa cale a înaintării și dezvoltării naționale și noi cei dedați a suferi, împărțăm cu dinșii toate suferințele lor, căci singele apă nu se face, frate cu frate nu-l poate denega.

Deci — afirma Vulcan în concluzie — o înaintare făcută sau măcar orice idee bună, ce se naște între noi aicea sau acolo, trebuie lătită, adusă la cunoștința tuturor fraților noștri ca astfel toți să ne bucurăm și să ne veselim într-însa“⁶¹.

„Familia“ a urmărit deci în mod consecvent întreaga mișcare culturală și literară de peste Carpați, publicînd numeroase articole și reportaje despre activitatea instituțiilor și a oamenilor de cultură de aici, și îndeosebi despre activitatea Academiei Române al cărei membru a fost ales și Josif Vulcan.

Puternicele sale orientări naționale i se va adăuga o tot atît de avansată orientare socială, „Familia“ fiind prima revistă în limba română care a publicat o biografie a lui Karl Marx⁶² și care a militat pentru eliberarea claselor asuprite și a tuturor popoarelor împilate. „Civilizația —

⁵¹ B.A.R.S.R., mss. 1003, f. 376—377.

⁵² Vezi **Familia**, 1866, nr. 6, 25 februarie 9 martie cu poezia **De-aș avea**.

⁵³ **Familia**, 1866, nr. 25, 14/26 august.

⁵⁴ Idem, 1867, nr. 14, 2/14 aprilie.

⁵⁵ Vezi pentru colaborarea lui M. Eminescu la „Familia“, **M. Eminescu, Opere**, I. București, 1939 — ediția Perpessicius — p. 244—282 (Note și variante).

⁵⁸ **Familia**, 1865, nr. 9.

⁵⁹ Idem, 1869, p. 377.

⁶⁰ Vezi I. Breazu, **Folclorul revistelor „Familia“ și „Sezătoarea“**, Sibiu, 1945.

⁶¹ „Familia“, 1867, nr. 5.

⁶² **Familia**, 1871, nr. 51, 19/31 decembrie.

⁵⁴ Vezi detalii: **Octavian Lupaș, Mircea B. Stănescu**, (1841—1888), Arad, 1936.

⁵² **Nichipercea**, 1862, 27 octombrie.

scria Iosif Vulcan în 1880 — pretinde ca toate popoarele să fie libere⁶⁵.

Fără a exercita asupra colaboratorilor săi spiritul critic pe care în aceeași perioadă îl exercitau dincolo de munți „Convorbirile literare”, revista „Familia” a avut o largă influență asupra mișcării culturale, literare și patriotice transilvane, impunându-se atît prin orientarea cit și prin colaboratorii săi⁶⁶.

„Familia” avea să fie urmată de alte două mari publicații cu caracter științific-cultural, ambele apărute în Transilvania: **Archivu pentru filologie și istorie** (Blaj) și **Transilvania** „foaia Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” (Brașov).

În fruntea celei dintîi se va afla Timotei Cipariu, în fruntea celei din urmă George Barițiu, protagoniștii scrisului românesc transilvan din perioada anterioară revoluției. „Archivu”, cum îl arată și numele, avea să fie destinat problemelor de filologie și istorie, iar „Transilvania” aplicării prin presă a programului cultural al „Asociațiunii”. Pentru Cipariu noua publicație nu era de fapt decît continuarea vechiului său ziar din 1847, **Organul luminărei**, care, după mărturisirea lui din programul „Archivului”, nu fusese nici atunci „atît politic cît literar filologic-istoric” în ale cărui pagini eruditul filolog publicase acea lungă serie de articole intitulate **Principia de limbă și scriptură** în care își concretizase opiniile cu privire la alfabetul latin și la ortografia limbii române.

Între timp sistemul lui Cipariu fusese acceptat de „Gazeta Transilvaniei” (1860) de „Telegraful român” (1860), de „Asociațiunea transilvană” (1861), de „Concordia” din Budapesta (1861) și de alte publicații transilvane, dar fusese combătut de Titu Maiorescu în marele său studiu **Despre scrierea limbii române** (1866) și prin „Convorbiri literare” în articolul intitulat **Critica ortografiei d-lui Cipariu**⁶⁷. În 1865 se înființase apoi Societatea academică română a cărei principală preocupare urma să fie stabilirea unui sistem ortografic și a elaborării dicționarului limbii române.

Surprins de critica lui Maiorescu și dorind să impună Societății academice sistemul său ortografic, Cipariu a simțit necesară înființarea unui nou „organ” prin care să-și reactualizeze vechile principii și totodată să le apere împotriva adversarilor. „Principiile ce le aveam atunci (în 1847) — preciza Cipariu în noua sa publicație — le am și astăzi. Cercetările ce le-am continuat de 20 de ani încoace ne-au confirmat și mai tare în părerile ce le-am adoptat atunci. De aceea ne-am și propus în acest nou organ de publicitate a ne desfășura pre încetul ideile, a ne produce (arăta — n.n.), rațiunile și motivele (a cerceta pe ale altora), a ne corege și pre ale noastre”.

Aceste considerente au dat naștere noilor sale studii intitulate **Despre unificarea ortografiei**⁶⁸, **Ortografia cum**

să fie⁶⁷, **Elemente streine în limba română**⁶⁸ și altele, în care și-a apărut cu multă îndrjire cunoscutele puncte de vedere. Lui Maiorescu el îi va răspunde numai în treacăt, indirect, lăsînd această chestiune în grija discipolului său Ioan Micu Moldovanu, ale cărui resurse polemice erau însă departe de a se putea compara cu ale lui Maiorescu⁶⁹.

Din acest punct de vedere „Archivu” se îndrepta spre o certă înfrîngere.

De o reală valoare au fost însă studiile de natură istorică ale revistei de la Blaj⁷⁰, marele număr de documente inedite referitoare la istoria țărilor române de pe ambele versante ale Carpaților, și îndeosebi noile contribuții cu privire la corifeii „școalei ardelenene”, Petru Maior⁷¹, George Șincai⁷², Samuil Micu Klain⁷³. Prin documentele sale „Archivu pentru filologie și istorie” — a cărui apariție a încetat la 25 noiembrie 1872 — și-a asigurat un loc de seamă printre sursele istoriografiei naționale.

Prin caracterul său pur științific și prin problemele abordate „Archivu” lui Cipariu a avut o restrînsă circulație, el adresîndu-se îndeosebi specialiștilor în filologie și istorie. Rolul de publicație adresată unor cercuri mai largi avea să și-l asume „Transilvania”. Apariția ei, reprezentînd un mai vechi deziderat a fost hotărîtă de adunarea generală a „Asociațiunii” (înută la Cluj în anul 1867 14/23—16/28 august). Ce urmărea „Asociațiunea” prin această publicație avea să arate noul ei președinte, Vasile L. Pop, la 17 septembrie 1867 cu ocazia primei ședințe a comitetului ales la Cluj. Președintele se gindea astfel la o „foaie periodică, scrisă în stil popular, care să nu lipsească din nici o comuna românească, în care să se întîlnească toți membrii „Asociațiunii” mai deca la adunările generale; unde — adăuga Pop în continuare — să se întîlnească prin lucrările lor teologul și juristul, medicul și tehnicul, pedagogul și economistul etc. și cu toții, fiecare în ramura sa, să dea învățături practice pentru popor, să împărtășească fiecare observațiunile cunoștințelor practice cîte a adunat folositoare poporului țaran... Prin aceasta foaie — arăta Pop, mai departe — trebuie să scoatem din mina poporului „epistolele” căzute din cer la Ierusalim și „visurile Maicei Preciste” care se mai tipăresc și în secolul al XIX-lea, și care sînt apte numai a întuneca curata și dumnezeiască învățatură a lui Christos, precum și a sustine trîndăvia și fatalismul în popor”⁷⁴.

Pentru redactarea noii publicații s-a făcut apel la George Barițiu, căruia, solicitîndu-i concursul, Vasile L. Pop îi scria la 20 septembrie: „Vin a te ruga Prea stimată domnule și amice că precum ai scos pe cei învățați (cărțurari) ai națiunii noastre din noroiul

apatiei, a nepăsării de tot ce e național etc. așa să binevoiești a primi conducerea redacțiunii numitei foi ca să fie această pentru popor ce a fost „Gazeta Transilvaniei”, pentru noi cei luminați... dorind din tot sufletul ca această foaie să fie într-adevăr conducător poporului român din robia Egiptului”. În cazul că Barițiu n-ar fi putut accepta conducerea publicației, Pop îl ruga ca măcar pentru primul număr să contribuie „cu ceva practice pentru popor”, și totodată „a sta în ajutor prezidiului „Asociațiunii” pentru a putea face un anunț al foaiei cît mai bun și mai corespunzător”⁷⁵.

Barițiu a acceptat propunerea lui Pop, dar a dat cu totul altă interpretare indicațiilor acestuia, în loc de o publicație pentru popor, cu caracter educativ, economic, el optînd pentru o nouă revistă cu caracter științific-cultural destinată, ca și „Archivu” lui Cipariu, exclusiv intelectualilor. „Transilvania”, al cărei prim număr a apărut la 1 ianuarie 1868, va publica deci și ea, scrisă cu aceeași ortografie etimologică studii de istorie, filologie și literatură, documente și cronici, scrisori, memorii și biografii, cataloage de acte și, totodată, pentru a da satisfacție prezidiului „Asociațiunii”, lucrările și bilanțurile acestuia și ale adunărilor generale, precum și conferințele rostite cu aceste prilejuri.

Ceea ce l-a determinat pe Barițiu să opteze pentru un asemenea gen de publicație a fost convingerea cîștigată în îndelungata sa activitate publicistică și politică, mărturisită adeseori, că istoria românilor este insuficient cunoscută, reactualizarea ei fiind necesară îndeosebi „pentru generațiunea jună care prin sistema de învățămînt ce domnise pînă atunci fusese mult abătută de la cunoașterea istoriei părinților și străbunilor săi”⁷⁶.

Prin studiile și documentele publicate Barițiu ținea să răspundă totodată și unor istorici maghiari și sași care în lucrările lor asupra istoriei Transilvaniei ignorau existența și contribuția elementului românesc, singurele națiuni istorice transilvănene fiind considerate națiunile „recepte”: ungurii, secuii și sașii⁷⁷. Polemizînd cu acești istorici, Barițiu arăta că „adevărata istorie a Transilvaniei se va scrie numai atunci cînd se va întreprinde în ea și istoria națiunii românești transilvănene”⁷⁸. Cerînd acestora să-și revizuiască concepțiile și să-și completeze informațiile cu privire la istoria Transilvaniei, Barițiu se adresa totodată și „istoriofililor” români, „profesori și neprofesori”, recomandîndu-le să „meargă” bărbătește pe drumul de apucări... să adune materialuri, să scrie pentru școalele mici și mari, să îndemne în tot timpul și în tot locul la îmbrățișarea și cultivarea istoriei transilvane”⁷⁹.

Exemplul în această direcție l-a dat și pînă atunci și îl va da și în viitor însuși Barițiu, care avea să-și încheie activitatea istoriografică prin publicarea acelei masive și documentate lucrări intitulate **Părți alese din istoria**

⁶⁵ Familia, 1880, nr. 10.

⁶⁶ Vezi pentru detalii Vasile Netea, **Contribuția revistei „Familia” la dezvoltarea culturii românești în „Familia”, Centenar, 1865, 1895**, Oradea, 1967.

⁶⁷ **Convorbiri literare**, I, 1867, 1.15, august p. 137, 158.

⁶⁸ **Archivu pentru filologie și istorie**, 1867, nr. 1.

⁶⁹ Idem, nr. 1.

⁶⁸ Ibidem, nr. VII.

⁶⁹ Vezi articolul **Critica d-lui Maiorescu — „Archivu” nr. XXIII, p. 456, 495, 620.**

⁷⁰ **Tablele cerate** (nr. III) **Arhive și biblioteci** (nr. XXI) ș.a.

⁷¹ **Fragmente inedite** (nr. 1)

⁷² **Biografia lui Șincai scrisă de el însuși** (nr. XXIV) **Elegia din 1803.**

⁷³ **Documente pentru biografia lui S. Klain** (nr. XXXIV).

⁷⁴ **Transilvania**, 1868, nr. 9, p. 187—188.

⁷⁵ B.A.R.S.R. mss 1913. f. 9.

⁷⁶ **Transilvania**, 1868, nr. 1, p. 11.

⁷⁷ A se vedea Mike Emerik, **Erdely történeti adatok** (Datele istorice ale Ardealului), Cluj, 1865.

⁷⁸ **Transilvania**, 1868, nr. 9, p. 207.

⁷⁹ Idem, nr. 12, p. 270.

Transilvaniei pre două sute de ani din urmă (3 vol. 1889—1891).

Lipsa unei reviste de cultură s-a resimțit însă imediat, așa încît în anul următor „Transilvania“ a reapărut. Barițiu dobîndind libertatea de redacție dorită. În 1888, Barițiu fiind ales președinte al „Asociațiunii“, conducerea revistei va fi încredințată, urmînd vechea linie, lui Ioan Popescu și apoi lui Zaharia Boiu.

Atît sub redacția lui Barițiu cit și a urmașilor săi, „Transilvania“ — beneficiînd de colaborarea unor nume de valoare a lui Al. Papiu Ilarian, A. Treboniu Laurian, Timotei Cipariu, Ștefan Pop, Ion Pușcariu, Iosif Hodoș și alții — a fost monitorul, arhiva și purtătorul de cuvînt al „Asociațiunii“, îmbrățișînd întreaga viață culturală a Transilvaniei.

Prin ea s-au stimulat cercetările de istorie românească, s-au dezbătut programe culturale și economice, s-au dezvoltat folcloristica și etnografia și s-a ținut un permanent contact între mișcarea istoriografiei din Transilvania și cea din România.

Cu un profil aparte, destinate studiilor teologice și oratoriei bisericești au apărut în această perioadă și publicațiile **Sionul românesc** și **Amvonul**. Prima, apărută la Viena (1 iulie 1865 (5 octombrie 1872); 15 ianuarie —

15 septembrie 1872), a avut ca director pe învățatul Grigore Silași, iar a doua, care se subintitula „foaie bisericească pentru elaborare din sfera Elocinței sacre“, pe poetul, istoricul literar și oratorul Justin Popfîu, colaborator la numeroase alte publicații. „Amvonul“ a apărut la Pesta (15 martie 1868) și apoi — ca și „Familia“ — se va muta la Oradea — Popfîu fiind profesor aici — unde va apărea, cu îndelungate pauze, pînă la 1881. Ambele reviste au publicat numeroase discursuri și predici model — îndeosebi — panegirice⁹⁰ — pentru formarea tinerilor teologi și pentru ridicarea nivelului elocinței preoților⁹¹.

Ultima publicație aparținînd acestei perioade care se cere menționată este **Economul** „organ periodic pentru toți ramii de economie, industrie și comerț“ înființat la Blaj de Ștefan Pop, care se intitula, „agricultor și econom practic censurat (diplomat) și profesor preparandial“. Pop debutase cu studii economice la „Transilvania“

⁹⁰ Vasile Erdely : *La inmormintarea episcopului Samuil Vulcan*; Elie Vlase, *La inmormintarea mitropolitului Al. Sterca Suluțiu*, Justin Popfîu, *Panegiricul rostit la sicriul lui Vasile Pop*.

⁹¹ Vezi Vasile Vartolomei, *Justin Popfîu la centenarul nașterii lui*, Oradea, 1941.

lui Barițiu, în paginile căreia publicase și o serie de **Epistole agronomice**. La începutul anului 1873, dorind a da preocupărilor sale o manifestare mai largă, și totodată pentru a iniția pe viitorii învățători, — Pop era profesor la preparandie — și preoți ai Blajului în problemele economice, a părăsit „Transilvania“ pentru a se dedica propriei sale publicații, căreia i-a adăugat și un supliment didactic (Foaia scolară), „Economul“, avînd și sprijinul mitropoliei, la a cărei tipografie se imprima, precum și a unor profesori în frunte cu I. Micu-Moldovanu, a militat într-un stil popular pentru ridicarea nivelului agriculturii, pentru intensificarea comerțului și a meseriilor, și totodată a industriei de casă considerată ca o ocupațiune specifică țărănimii.

A apărut pînă la 1/13 martie 1880, avînd meritul de a fi fost primul ziar pur economic al românilor din Transilvania.

Înființate în perioada liberală și a impulsului acesteia ce a influențat și primii ani ai perioadei dualiste, toate publicațiile menționate au constituit un puternic suport și îndemn pentru noua luptă politică ce a început pentru români o dată cu proclamarea dualismului.

Foto : ION MIHĂICĂ

Fantezie ecvestră

DR. W. PISAREK
RETORICA
ZIARISTICĂ

A nu săvârși greșeli de limbă este un lucru foarte important. Aceasta trebuie să fie o torță a culturii lingvistice generale, care nu poate arde cu ajutorul interdicțiilor sau al ordinelor.

W. DOROSZEWSKI

PENTRU A FI CORECT*

Unul din renumiții noștri lingviști când a fost întrebă de ce luptă împotriva greșelilor lingvistice atîta timp cît știe că le-au săvîrșit cei mai iluștri scriitori, ale căror texte le tratăm astăzi ca modele ale celei mai bune limbi poloneze a răspuns cu următoarea anecdotă :

„— Îmi amintesc — spunea el — o întîmplare din anii tinereții. Ca ofițer aspirant îmi plăcea să mă plimb prin oraș. O dată m-a oprit patrula pentru a-mi verifica biletul de voie. Eram în cea mai deplină ordine, de aceea m-am comportat poate cu prea multă ușurință față de ofițerul comandant al patrulei. Iată însă că acesta observă că la uniformă un nasture și copca îmi sînt neîncheiate. În cuvinte foarte severe mi-a atras atenția, dînd friu liber repulsiei, tradiționale în armata de atunci, a ofițerilor activi față de cei aspiranți care — după cum se știe — fără a mirosi praful de pușcă deveneau, după terminarea școlii, ofițeri. Era o zi de primăvară, dar atît de călduroasă încît nu numai că mi-aș fi descheiat cu multă bucurie întreaga uniformă ci cu toată plăcerea aș fi dezbrăcat-o, pur și simplu.

Întîmplător, pe alături, a trecut un general cu un pardesiu aruncat neglijent pe umeri. Salutînd cu toții am pocnit energie din călcîie. Atunci mi-am permis să atrag caustic atenția comandantului patrulei că s-a agățat de mine pentru un nenorocit de nasture, în schimb tolerează în mod scandalos ținuta neregulamentară a generalului. Eram se vede foarte tînăr dacă crezusem că această tactică poate să-mi ajute. Ofițerul s-a aprins pe loc.

— Generalului îi este permis să facă mji de lucruri la care un neisprăvit de ofițer aspirant nici nu ar trebui să se gîndească !

Măreția generalului nu constă în dreptul de a purta uniforma descheiată, iar uniforma descheiată nu o diminuează cîtuși de puțin. Importanța generalului are alte origini și alte criterii. La fel un scriitor renumit este mare sau chiar profet nu pentru că i s-a întîmplat să săvîrșească greșeli lingvistice. Din anecdota povestită rezultă totuși o morală : ca tineri viitori ofițeri să nu ne străduim să imităm nici manierele și slăbiciunile generalilor de armată și nici pe ale generalilor din literatură.

Două teme sînt capabile, indiferent de epocă și spațiu geografic, să irite societățile civilizate. Prima temă — reproșurile la adresa tineretului. A doua — reproșurile la adresa limbii. Regretele de pe urma așa numitei stricări a limbii se repetă de patru veacuri. De o sută și ceva de ani cititorii aduc de asemenea reproșuri limbii folosite în presă. Au oare dreptate ?

Dacă am recunoaște drept ideal vechea limbă, atunci da. Dar dacă drept măsură a valorii limbii am accepta bogăția lexicului său atunci reproșul de stricare a limbii ar trebui să-l împingem cu hotărîre, mult înapoi deoarece despre multe expresii folosite acum 100 sau 200 de ani am uitat. Cert este numai faptul că limba se schimbă, iar limba polonă chiar din veacul al nouăsprezecelea (nemaivorbind de cea din veacul al șaisprezecelea) nu ar mai satisface nevoile noastre contemporane. Să fim însă rezonabili. Nici limba polonă de la jumătatea veacului al XX-lea nu ar face față nevoilor polonezilor din epoca sigismundiană.

Limba este întotdeauna așa cum este societatea care o folosește. Se spune că limitele limbii sînt concomitent limitele cunoștințelor omului. Această sentință poate fi foarte bine raportată și la întreaga societate. Ideea care nu poate fi exprimată cu ajutorul cuvintelor din limbă nu poate fi socializată, nu poate deveni bun spiritual al poporului. Fiecare om și fiecare popor au limba pe care o merită.

În prima parte a acestei cărți am spus că fiecare limbă națională este diferențiată în interior, că anumite expresii, exprimări și formulări pot fi folosite numai într-un anumit stil, altele, la rîndul lor, într-altul. Sînt forme pe care le folosim numai în cadrul unui stil foarte liber, altele pe care le folosim exclusiv în lucrările științifice, altele al căror domeniu de folosire nu depășește limitele literaturii beletristice, iar la altele apelăm cînd ne străduim să vorbim foarte îngrijit. Experiința ne învață că folosirea unui cuvînt neconform cu competența lui stilistică, irită sau jenează pe cititor sau ascultător. Cuvintele prea alese provoacă de obicei ilaritate în timp ce cuvintele triviale jenează. Desigur nici unele nici celelalte nu sînt bune dar dacă din întîmplare aș fi pus la zid pentru a alege răul cel mai mic — le-aș alege pe cele triviale. Consider că ilaritatea este mai rea, iar trivialitatea se iartă mai ușor. Diferențierea stilistică a limbii nu permite să afirmi concomitent : această formă este întotdeauna proastă, cealaltă în schimb — întotdeauna bună. Aici un însemnat rol îl joacă, *cui, ce, cînd, unde, pentru ce și în ce împrejurări vreau să comunic*. Ceea ce se potrivește într-o situație este neadecvat în alta. Folosirea limbii la fel ca în cazul oricărei alte comportări constă, în alegere. Dintre toate formele posibile de exprimare, de fiecare dată aleg una, conștient sau inconștient. De obicei, pe cea mai esențială. Un mod de comportare rău ales — jenează.

Să vedem cum arată acest proces din punct de vedere psihologic. Încep să citesc un comunicat în

gazetă : „Czesława Janik...” Înainte de a citi următoarele expresii mi se conturează în gând o oarecare Czesława Janik (-owa? -owna?), care cu siguranță a făcut ceva. Dar citesc mai departe : „...domiciliat în ultimul timp la Tarnów...”, născut... „La naiba ce-i asta? Am omis vreo expresie sau ce? Citesc din nou de astă dată pînă la sfîrșitul comunicatului : „... îl caută miștia...”. În sfîrșit înțeleg care-i subtilitatea. În jargonul miliției și armatei numele nu se declină la diverse cazuri.

Cînd ascultăm sau citim, gîndul depășete de obicei ochiul sau urechea, pregătindu-se pentru recepționarea expresiei sau conținutului cerut de cuvintele și conținuturile însușite deja. Datorită acestui fapt un text bine scris nu trebuie citit de două ori pentru a fi înțeles. Citite rînd pe rînd cuvintele textului stimulează — în conștiința noastră — mecanismul de recepționare a următoarelor cuvinte. Acest fenomen psihic este denumit de psihologi *mecanism de anticipare*. El acționează pe principiul reflexului condiționat al lui Pavlov. Dacă cineva dă peste noi, așteptăm cuvîntul „scuzați”, pentru că anterior în asemenea situații l-am auzit de zeci de ori. Dacă însă instantaneu în această situație în loc de *scuzați* am auzi *multumesc*, am rămîne desigur surprinși. Dacă citim expresia *caut* așteptăm un acuzativ oarecare deoarece de zeci de ori am auzit sau citit formulări : *caut fată, ajutorul, șfatul, cameră, acul, laptele, piinea, stiloul*. Dacă însă în loc de acuzativul căutat întîlnim alt caz ne simțim înșelați. În aceste situații ne revoltăm — obișnuit și justificat — pentru greșelile de limbă.

Ce este însă o greșeală de limbă? Cum să deosebim forma greșită de cea corectă? La aceste întrebări se poate răspunde în feluri diferite și tot diferite sînt și răspunsurile justificative.

Se spune, de exemplu, că neologismele nu sînt bune. Și într-adevăr expresia „jumătatea mai mare” jenează deoarece jumătate nu poate fi nici mai mare nici mai mică.

Se spune că nu trebuie folosite expresiile străine. Cînd avem de ales dintre cel puțin două forme, din care una este maternă iar cealaltă împrumutată ar trebui să alegem forma maternă. Într-adevăr este mai bine în general să spui *uzdrowisko* (stațiunea climaterică) decît *kurort* (luată din limba rusă — n.t.), dar să spui în fiecare zi în loc de *Universitet* (universitate) *Wszechnica* (mama științelor — n.t.) ar fi prețios și ar irita.

Fiecare expresie și fiecare propoziție este nepotrivită dacă cititorul sau ascultătorul reacționează la ea altfel decît a intenționat autorul. Și invers, dacă cititorul sau ascultătorul reacționează la o expresie sau o propoziție oarecare exact așa cum și-a dorit autorul, atunci este greu să se considere că autorul le-a folosit greșit sau incorect.

Cum poate fi considerat ceva drept impropriu dacă rezultatul este într-adevăr eficient?!. Cel puțin din punctul de vedere al eficienței comunicării trebuie considerat ca greșit și impropriu în text tot ceea ce — și numai ceea ce — este ineficient.

În acest loc, cu siguranță, unii se vor supăra, pentru că enunț păreri atît de liberale, în timp ce alții se vor bucura că au găsit un aliat în hărțuile lor cu redactorii șefi și eectorii. Dar atît supărarea unora cît și bucuria altora este prematură. Aceasta pentru că, deși părerea precedentă (incorect-ineficient) este teoretic adevărată, în practică s-a dovedit că „spadasinii” culturii limbii au în majoritatea cazurilor dreptate : formele stigmatizate de ei ca negramaticale „contrare spiritului limbii”

etc., sînt într-adevăr ineficiente. Cu o singură remarcă : lupta împotriva lor se bazează, după părerea mea, nu pe afecțiune față de tradițiile limbii ci pe principiul eficienței comunicării.

Formele negramaticale „contrare spiritului limbii”, dăunează într-adevăr eficienței comunicării deoarece pot :

1. să îngreuneze înțelegerea ei ;
2. să provoace o înțelegere falsă ;
3. să pună într-o postură ridicolă textul și implicit pe autorul relatării ;
4. să creeze o atmosferă defavorabilă autorului și textului său ;
5. să abată atenția destinatarului de la ceea ce i se spune la felul în care i se spune.

Într-o astfel de viziune problema greșelilor lingvistice începe să intereseze nu numai pe iubitorii limbii materne, ci și pe toți editorii care lucrează în cadrul comunicării de masă. Ea devine o problemă de importanță politică, o problemă a grijii față de rezultatele propagandei. Eficacitatea propagandei este redusă atît de greșelile gramaticale (cu această denumire definim greșelile la care am reacționa cu cuvintele : „în limba noastră nu se spune așa”) cît și cele stilistice (așa numim greșelile la care am reacționa cu cuvintele : „în acest context în limba noastră nu se spune așa”).

Am spus că este obligatoriu să evităm greșelile lingvistice și ortografice, între altele și pentru faptul că ele reduc prestigiul scrierilor noastre. Cititorul gîndește (ne permitem acest exemplu banal) : omul care scrie *fincă* în loc de *fiindcă* nu poate ști destul ca să-i învețe pe alții. La fel : gazeta care tipărește o știre despre „a suta aniversare (în loc de „centenar”). Sau : dacă redacția tolerează greșeli gramaticale, stilistice sau ortografice, dacă același nume sau denumire a aceleiași localități se scrie într-un fel pe prima pagină și în altul pe pagina a doua sau a treia (și se întîmplă, se întîmplă asemenea cazuri!) — atunci cititorul poate gîndi că, cu aceeași lipsă de grijă sau răspundere, pot fi tratate și datele evenimentelor descrise.

Natural, uneori ziaristul introduce conștient în relatarea sa forme neculte. O astfel de folosire conștientă a expresiilor și formulărilor străine limbii culte nu poate fi luată în nume de rău. Mai mult, de obicei (dacă nu se exagerează) acestea dau savoare textului scris. De asemenea, uneori redactorul lasă conștient greșelile din scrisoarea cititorului pentru păstrarea pitorescului sau a autenticității. Această practică nu este însă demnă de recomandat deoarece în ultimă instanță este vai de sufletul corespondentului „vinovat” : prețul pe care îl plătește pentru autenticitate este prea mare.

Prin nimic nu poate fi însă motivată prezența unei astfel de formulări în articolul publicistic : *Scopului folosirii surplusului forței de muncă în acest raion al țării i-a sporit ponderea în ansamblul problemelor construcției combinatului*. Întîlnind-o în gazetă (cite nu se întîmplă?!) cititorul simte că ceva nu este în regulă, că într-o limbă normală nici nu se poate spune așa și nici scrie.

În aparență ar putea să ni se pară nelogic faptul că un om care vorbește limba maternă de cînd se știe, o folosește greșit. Și totuși, nimeni nu îndrăznește să afirme că cel care a fost educat într-un mediu-model nu se va comporta niciodată ca un bătăran. La fel se întîmplă și cu exprimarea necultă. În plus o însemnată parte a oamenilor care scriu azi în limba maternă nu a fost educată într-un mediu care a vorbit limba generală, cultă. De altfel, nimeni nu cunoaște vreo limbă la perfecție,

nici măcar pe cea maternă. Gradul de cunoaștere a limbii depinde întotdeauna de experiența individuală a omului. Se știe doar că fiecare familie și fiecare mediu își are modurile sale de exprimare proprii numai lor, la care oamenii din afara familiei sau a mediului respectiv reacționează cu rema- ca: — Vai, dar nu se vorbește așa!

La întrebarea de ce apar în text greșeli lingvistice se răspunde în general: din lipsă de grijă față de cuvânt. Ziariștii se justifică în plus cu graba în care lucrează. Și într-adevăr aici au multă dreptate căci să nu uităm cât de des redacția unui ziar tipărește într-o noapte texte pentru a căror publicare editurile de cărți au nevoie de câteva luni. Dar atât lipsa grijii față de limbă cât și graba, explică numai parțial cauzele greșelilor. Le-am putea compara cu poticnelile omului care se grăbește și nu-i atent unde pune piciorul.

Se întîlnesc de asemenea greșeli care rezultă nu din neatenție ci din necunoaștere. Menținându-ne la comparația precedentă, am spune că acestea amintesc de poticnelile omului care nu știe să meargă bine. Dacă nu simți înțelesul diferitelor expresii, atunci nu-ți ajută la nimic nici chiar străduința sau prudența cea mai mare.

Deseori cauza greșelilor o constituie imitarea necritică a unor modele nedemne de aceasta. Se știe că oamenii sînt înclinați să transpună autoritatea omului de la un domeniu la altul. De aceea în propagandă și reclamă, deseori se folosește faima actorilor sau a sportivilor pentru a convinge societatea de o anumită idee care nu are nimic comun nici cu arta nici cu cultura fizică. Tineretul vrea să se îmbrace așa cum se îmbracă un cîntăreț renumit, bărbații apelează cu plăcere la pipă, pentru că așa fuma eroul unui film de aventuri, femeile au încredere — așa cum dovedesc cercetările americane — în experiența politică a unor renumite artiste. Eu însumi îmi amintesc din timpul studiilor de unii colegi care imitau — poate inconștient — pufăiturile profesorului judecător Nitsch sau vorbirea neglijentă, nazalizată a profesorului Wyk. Fenomene asemănătoare observăm și în domeniul limbii. Oamenii care se bucură de autoritate ca activiști politici și obștești, ca artiști, ca inventatori sau ca publiciști, molipsească pe adoratori cu înclinațiile lor individuale spre abuzul de diferite expresii și formulări. De altfel această influență o exercită nu numai indivizii singurari ci grupuri întregi sociale.

Astăzi, în Polonia — și desigur că nu numai în Polonia și nu numai astăzi — extrem de atractive sînt trei medii: al tineretului, cel științific și cel funcționăresc. Le corespund trei idealuri: tinerețe, înțelepciune și putere. În adîncul inimii lor diferiți oameni consideră ca cel mai important ori pe primul, ori pe al doilea, ori al treilea ideal. Cu alte cuvinte este la modă să fii tînăr, înțelept și să ai putere. Aceasta se manifestă implicit în argoul la modă: al tineretului, în cel științific și în cel cancelăresc.

Nu trebuie însă să ne închipuim că anumiți oameni folosesc întotdeauna acolo unde apucă, argoul tineretului, iar alții, să zicem, numai pe cel cancelăresc. De obicei același om își stilizează relatarea sa odată așa altădată altfel, în funcție de ceea ce vrea să pară într-un anumit cerc. Să luăm de exemplu pe unul din ziariștii cracovieni binecunoscut pentru limbajul său prea pipărat. Dacă — să zicem — mergînd prin oraș vede pe o anumită porțiune a străzii mormane de zăpadă murdară zice: „*La te uită, nenorociiți, împuții, jigodii!*“ (am parafrazat, în limba polonă fiind date expresii mult mai

tari — n.t.) Dar în gazetă (pariez unu contra o sută) va scrie: „*Pină în momentul de față în orașul nostru problema curățatului zăpezii nu a fost rezolvată așa cum se cuvine*“. Cînd este acest om el însuși? Nu știu.

Aceasta se întîmplă de altfel destul de des. Locul limbii obișnuite, folosite cotidian dar care se compromite printr-un exces de vulgaritate este ocupat în formulările publice de o limbă rigidă, cancelărească.

S-ar putea spune că totuși nu-i nimic rău în asta, deoarece în ultimă instanță această varietate a modurilor de exprimare este o dovadă a bogăției limbii omului. Nu este adevărat! Atît jargonul tineretului cît și cel cancelăresc se remarcă tocmai prin sărăcia mijloacelor de care dispun. În esență, în ambele cazuri cel care vorbește se mișcă în cercul strîmt al cîtorva sute de expresii, fiecare din acestea înlocuind numeroase cuvinte din platforma culturală generală. Ca urmare a faptului că orice formulare este — din păcate — supusă modei, limba omului mai degrabă sărăcește decît să se îmbogățească. Expresiile la modă sînt folosite de obicei în dauna altora, a cuvintelor apropiate, vechi, înșușite, mai precise.

La timpul său — scrie W. Doroszewski — Adam Antoni Krynski, cunoscut spadasin al corectitudinii lingvistice, a editat o carte intitulată *Cum nu trebuie să vorbești și să scrii în limba polonă. În legătură cu acest titlu marele lingvist polonez Jan Baudouin de Courtenay a afirmat ironic că tema are un domeniu cu totul nelimitat, deoarece moduri de vorbire și de scriere, așa cum nu trebuie, pot fi infinit mai multe.*

Amintesc aici această părere a renumitului savant pentru a mă justifica de faptul că nu am dezbătut diferite exemple de exprimare incorectă folosite în presă. De fapt dacă ne-am limita numai la dezbaterea celor mai răspîndite greșeli ar trebui să repetăm cel puțin conținutul *Îndrumătorului lingvistic* editat de Centrul de cercetări de presă. Această carte a fost concepută ca manual pentru ziariști. Ea a inclus numai acele greșeli lingvistice care se repetă în presa noastră contemporană.

În loc de exemple concrete singulare, redăm două recomandări generale practice!

1. Avînd de ales între două forme contemporane folosite, din care una mai veche, cealaltă mai nouă — e mai bine să alegem forma mai veche, cea înțeleasă de mai mulți.

2. Avînd de ales dintre două forme contemporane folosite, din care una este națională, iar alta regională sau dintr-un jargon trebuie folosită forma națională.

Ziariștii trebuie să se străduiască ca forma relatării sale să nu jeneze, pe cît posibil, pe nimeni. Misiunea sa este de a răspîndi anumite conținuturi și de a convinge de justetea lor.

Pentru a îndeplini această misiune, trebuie eliminat tot ceea ce ar putea viza inutil pe destinatar. Experiența ne învață că expresiile și exprimările mai vechi (desigur nu arhaismele) nu jenează pe cei tineri în aceeași măsură în care expresiile și exprimările noi îi irită pe cei mai vîrstnici. Și, analog; formele naționale nu jenează, în mod obișnuit, atît de mult pe locuitorii unei anumite regiuni a țării, cît îi jenează formele unei anumite regiuni pe locuitorii celorlalte regiuni.

Nu am întîlnit om, care să nu fi săvîrșit greșeli ortografice. Am întîlnit însă mulți oameni care erau convinși că nu le săvîrșesc, că niciodată, din anii cei mai tineri, nu au avut necazuri cu scrisul.

Desigur o asemenea convingere este de cele mai multe ori o iluzie rezultată, de obicei, din faptul că alții săvârșesc mai multe greșeli. Să fii modest în această chestiune și să nu consideri că n-ai mai avea de învățat în ale ortografiei, te învață acele propoziții de dictare folosite în orice limbă la examenele de admitere, special construite pentru testarea solidității cunoștințelor „ortografice“ a candidaților.

Am făcut și eu asemenea teste cu mii de persoane și pînă în prezent nu am găsit vreuna care să nu fi făcut nici o greșeală. Această testare te învață să fii modest față de ortografie, dar uneori prezintă două tăisuri. Dacă omului încrezător în propriul său geniu ortografic i se dovedește că în pofida convingerii sale, nu scrie cîtuși de puțin fără greșeală, el aruncă vina pe ortografie: „Da, văd că pot și fac greșeli, dar scrierea în limba noastră este prea grea și prea inconsecventă pentru a o putea stăpîni“. Cine vorbește astfel nu are dreptate. Este suficient să comparăm sistemul nostru ortografic cu cel francez sau englez, nemai-vorbînd de cel chinez.

Dacă sîntem de acord că alfabetul ideal ar trebui să respecte două principii și anume: 1. că fiecare literă trebuie să redea un singur sunet și 2. că fiecare sunet trebuie să corespundă unei singure litere, atunci nu ne va fi greu să găsim practice exemple care să contrazică aceste principii, totodată însă ne va fi ușor să constatăm că ortografia limbilor din Europa apuseană lasă în urmă ortografia noastră din punctul de vedere al dificultăților(...)

Experiența ne învață că greșelile ortografice se datoresc și unor așa-zisi reformatori și corectori ai scrierii în vigoare care acționează în diferite medii. De aceea singura cale de instituire pe plan social a regulilor ortografice este respectarea absolută a principiilor stabilite, chiar dacă acestea ni s-ar părea nejuste și inconsecvente. Căci exemple de asemenea veleități tot așa de ușor puteau fi întîlnite și acum treizeci de ani ca și acum.(...)

Aș minți dacă aș spune că toate regulile ortografiei noastre îmi plac foarte mult. Am zeci de propuneri cum să fie schimbate și îmbunătățite. Concomitent știu însă că propagarea lor ar fi, din punct de vedere social, mai mult dăunătoare decît eficientă. Și această convingere mă oprește întotdeauna de la exprimarea publică a nedumeririi cu privire la „de ce această expresie trebuie s-o scriu așa, dacă cealaltă se scrie altfel“. (...)

Cunoașterea ortografiei este condiția elementară a carierei ziaristice.

Acum cîțiva ani a apărut într-o anumită publicație de lingvistică o dizertație savantă despre noile tendințe în interpretare a limbii poloneze. Era vorba acolo despre virgulă. Autorul se baza pe mii de cazuri de folosire neadecvată a acestui semn de punctuație în două cotidiane varșoviene și pe această bază a formulat concluzia că sub ochii noștri se nasc spontan noi reguli de punctuație. Este greu de presupus — adăuga el — că atît de numeroase cazuri de neconcordanță cu regulile în vigoare să fie săvîrșite împotriva voinței redacției.

— Poate în esență așa este? — am gîndit eu după citirea articolului. Și la prima întîlnire cu corectoarele acestor gazete le-am întrebat dacă știu că nu respectă regulile de punctuație. Toate au confirmat, deși într-adevăr nu-și dădeau seama că stăteau chiar atît de rău. Mi-au explicat prozaic această tristă stare de lucruri: pur și simplu un număr însemnat de ziaristi nu cunosc cîtuși de pu-

țin regulile folosirii virgulei, punînd-o acolo unde se nimereste. Linotipistul repetă mai mult sau mai puțin fidel ceea ce este pe fila dactilografiată. Cînd șpaltul ajunge la corector, e tîrziu: nu mai e timp pentru înlăturarea tuturor greșelilor de punctuație și se corectează numai cazurile care pot provoca ambiguitatea textului. Nimeni nu vrea ca pentru o virgulă să riște ca în noul rînd ce va fi cules să apară o greșeală nouă mai serioasă.

Concluzia ce se desprinde din toată această istorie este simplă: dacă vrem să reducem numărul de greșeli în presă trebuie să-i învățăm pe ziaristi regulile punctuației. Pentru că într-adevăr în cursul uneia, a două sau să zicem, a trei după amiezi, fiecare reușește să stăpînească această artă accesibilă oricui. Întregul secret al virgulelor, punctelor, punct și virgulă și liniuțelor este cuprins în cîteva pagini ale introducerilor edițiilor de masă ale Îndreptarului ortografic.

Ceva mai aparte se prezintă lucrurile cu ghilimele, semnul cel mai iubit de către ziaristi, semnul ironiei și al prudenței lor. (...)

Părinții orașului apără cu adevărat „pietism“ singurul „monument“ de acest gen care sluțește orașul.

Cazuri grave, care s-au sfîrșit numai cu „internarea în spital“, au fost 656.

În aceste formulări importanța expresiei cuprinse între ghilimele, la drept vorbind, nu se acordă ideal cu contextul, dar avertizați printr-un semn grafic, pricepem fără mari dificultăți ceea ce autorul a vrut să ne transmită. Nu întotdeauna însă acest lucru se poate face ușor. Numeroși cititori pot fi dezamăgiți de următoarea formulare:

Trebuie să recunoaștem că în privința sporului natural părinții Sopotului n-au „a se plînge“.

În capitală se poate observa în ultimul timp o scădere bruscă a natalității. Nu știm cum stă Silezia „cu aceste lucrări“.

Ziaristul ironic este apărut de regulile scrierii poloneze care spun că „folosim ghilimelele cînd cităm expresii, fragmente de opere sau vreo afirmație...“ și că „se folosesc, de asemenea, cînd sînt citate expresii folosite în sens figurativ sau ironic“. Ne oprim aici apelînd la folosirea cu economie a ghilimelelor...

Mult mai periculoase sînt ghilimelele în mina ziaristului prudent; acesta, cînd observă în propriul său text expresii neadecvate nu se obosește să le înlătore ci le include între ghilimele. Asigurîndu-se în acest fel împotriva posibilității de a i se reproșa lipsa de meticulozitate, dă drumul în lume fără nici o jenă la știrea despre „orarul mersului vremii“, „instituțiile fluide“, despre faptul că „în porumb au sărit de două ori mai sus“. Astfel cea mai scandalosă și bizară combinație lingvistică ajunge fără rezistențe în paginile presei dacă este introdusă — de parcă ar fi blindată — între ghilimele. Extrem de dăunătoare sînt ghilimelele atunci cînd prezența lor dezorientează pe cititor sugerîndu-i nejust că o anumită expresie este folosită în sens figurativ sau ironic. De exemplu, citînd că în anul trecut s-a făcut în acest domeniu „un pas înainte“, înclinăm să presupunem că autorul s-a gîndit la regres, în timp ce el se referă într-adevăr la progres.

Vorbînd pe scurt: folosirea exagerată a ghilimelelor generalizează neologismele, dovedește neputință în folosirea vocabularului iar de multe ori umbrește claritatea expresiei.

Tuturor ni se întimplă să facem greșeli de limbă, de punctuație. În combaterea lor urmează să ne ajute cărțile, articolele și publicațiile care slujesc răspîndirii limbii culte. Printre acestea rolul social cel mai important îl joacă practic dicționarele, despre care am vorbit în capitolul al VII-lea. Să nu subapreciem însă importanța lor.

În dicționar, pentru a verifica dacă așa trebuie să scrie, se uită numai acela care ezită că o anumită formă este cea mai corespunzătoare. De la ezitare, nesigurantă, bănuială față de expresiile care se înghesuie pe hîrtie sau față de scrierea lor, începe grija față de forma lingvistică a ceea ce vorbește și scrie.

Omului care nu trăiește asemenea ezitări nu-i folosesc nici cele mai extraordinare dicționare. Desigur că acestea pot fi pur și simplu citite și întotdeauna va rămîne și în cap ceva. Obișnuit însă se întimplă ca citind despre greșelile altora, să ridem de ele, dînd dreptate autorului dicționarului, dar să nu fim conștienți că și noi înșine facem greșeli.

Cum să înveți să scrii corect, cum să-ți cunoști propriile greșeli? Singur îți este greu să faci acest lucru. Dar printre prietenii și cunoscuții noștri avem cu siguranță pe cineva pe care-l considerăm o autoritate în domeniul gramaticii, stilisticii, ortografiei și punctuației. Acestui cineva trebuie să-i dăm să ne citească textele cu rugămîntea de a *sublinia* în ele tot ceea ce este greșit, neadecvat sau inoportun. Îl vom ruga însă să sublinieze și nu să se corecteze. Mai tîrziu vom reflecta singuri asupra sublinierilor din text, apelînd la dicționare și îndreptare corespunzătoare. În majoritatea cazurilor acestea ne ajută să înțelegem de ce expertul nostru s-a agățat tocmai de anumite forme și nu de altele. Rolul unui astfel de expert poate într-adevăr să-l joace secretarul de redacție sau șeful de secție dacă reușesc însă să se abțină de la corectarea automată a greșelilor observate. În acest mod, descoperim caracteristicile limbii noastre care irită pe alți oameni, greșelile și inclinațiile noastre individuale spre folosirea abuzivă a unor expresii, exprimări și scheme.

Să ne ferim în schimb de convingerea în infailibilitatea propriului simț lingvistic, în perfecțiunea a tot ceea ce iese de sub condeiul nostru. Chiar și celor mai renumiți autori li se întimplă poticneli compromițătoare. Decăderea și nu variația ei începe în momentul în care autorul declară că în textul lui „nu este voie să se schimbe nimic”. Această nu înseamnă că trebuie să permitem oricui la întimplare să scormonească în textele noastre. Decizia de introducere a oricărei schimbări (cu excepția corectării adevăratelor greșeli) aparține autorului, care, totuși, trebuie să primească cu recunoștință fiecare observație, chiar și nejustă, legată de textul său. Autorul știe cel mult cum ar vrea să scrie, dar despre ce anume și cum reacționează cititorul față de ceea ce a scris nu poate afla decît de la acesta.

Vorbim aici tot timpul despre corectitudinea limbii, dar privim la ea din punctul de vedere al grijii față de eficacitatea relatării de presă. Această privire nu intră nicidecum în conflict cu grija față de cultura cuvîntului rezultată din îmbolduri patriotice în general și din îndrăgirea limbii materne în special. Nu cel ce caută să cultive limba într-o formă imuabilă își iubește cu adevărat limba ci acela care contribuie la perfecționarea ei ca instrument de comunicare și gîndire a polonezilor contemporani, deci și ca instrument de comunicare

în masă. Greșelile lingvistice trebuie căutate de asemenea și din considerente de plictiseală și neînțelegere.

Corectitudinea textului favorizează cu siguranță posibilitatea lui de influențare conform intențiilor autorilor, deși nu-i poate, totuși, garanta succesul. Nu putem de asemenea afirma că orice text fără greșeli influențează mai eficient (cu alte cuvinte că este mai bun) decît oricare alt text cu greșeli. Sînt numeroase relatările care, deși au multe greșeli și stîngacii lingvistice produce asupra cititorului o impresie mai bună decît un text cu propoziții rotunjite, șlefuite, cărora nu numai că nu le poți reproșa nimic, ba dimpotrivă le poți cita ca model al unei impecabile limbi polone. De aceea cînd spunem că în presă trebuie să luptăm cu greșelile de limbă în numele eficacității comunicării, ne conducem după convingerea că dintre două texte care se deosebesc numai prin aceea că unul are greșeli iar al doilea este fără greșală (dar în afară de aceasta sînt la fel de interesante, la fel de inteligibile, la fel de vii și la fel de concrete) mai eficace va fi textul al doilea.

DE MEMORAT

1. Limba este întotdeauna așa cum este societatea care o folosește.

2. Diferențierea stilistică a limbii îngreunează iar uneori de-a dreptul împiedică formularea unor sentințe unanime cum că o anumită formă este întotdeauna bună iar alta întotdeauna proastă.

3. Greșit și incorect în text este tot ceea ce este neeficace; formele incorecte micșorează eficacitatea relatării.

4. Formele negramaticale dăunează eficacității relatării, deoarece îngreunează înțelegerea ei, provoacă o înțelegere falsă, pune într-o postură ridicolă textul și implicit pe autor, permutînd atenția destinatarului de la ceea ce se spune la felul în care se spune.

5. Uneori ziaristul însuși introduce conștient în textul său forme incorecte; aceasta este permisă numai în cîteva genuri de presă.

6. Cauza greșelilor lingvistice o constituie neatenția, neștiința sau imitarea necritică a modelelor improprii sau nu întotdeauna proprii.

7. În prezent în Polonia domină trei mode în domeniul exprimării: a tineretului, cea științifică și cea funcționărească; cedarea necritică în fața oricăreia dintre acestea este dăunătoare.

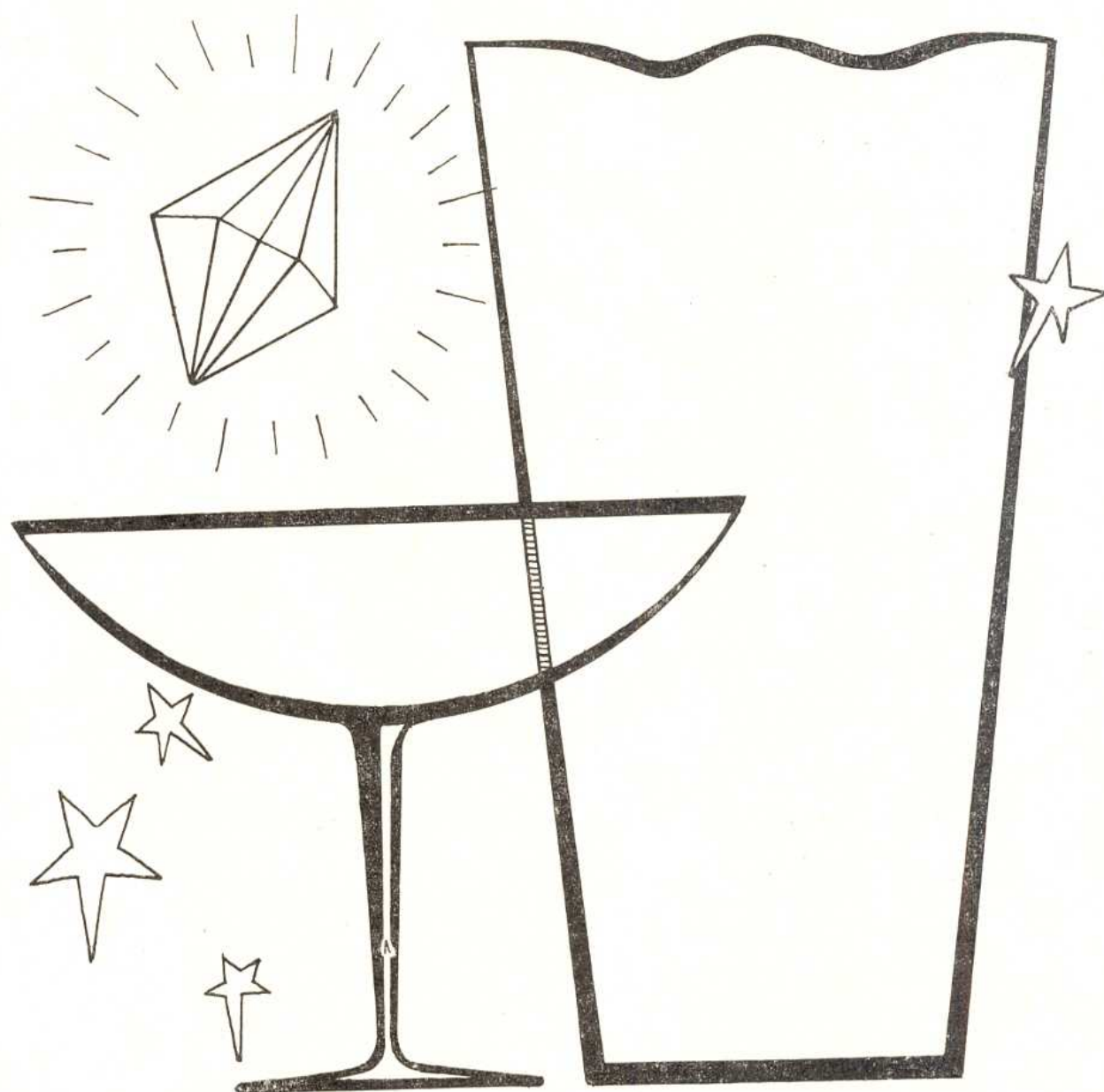
8. Nu trebuie să ne folosim de dicționarele ortografice depășite.

9. Modul cel mai eficient de combatere a propriilor greșeli lingvistice, ortografice și de punctuație: să dăm textul nostru la citit unei persoane competente cu rugămîntea de a sublinia în el tot ceea ce nu este corect sau adecvat; lămurirea formelor subliniate trebuie să o căutăm singuri în dicționare și îndreptare.

10. Să ne ferim de convingerea în infailibilitatea propriului simț lingvistic, în perfecțiunea a tot ceea ce scriem; să confruntăm simțul nostru cu explicațiile în dicționare.

VITROMETAN-MEDIAȘ

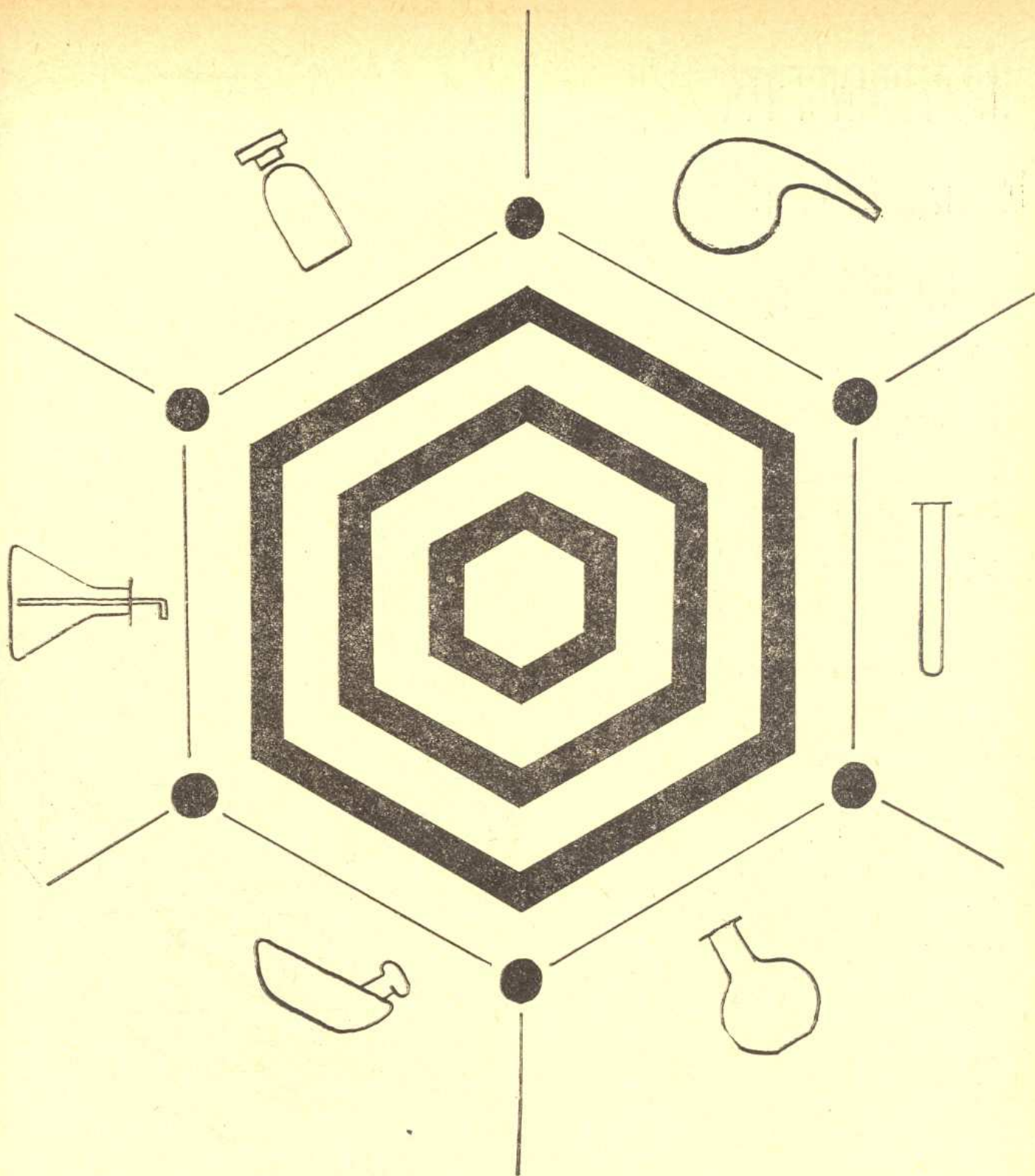
FINEȚE ȘI MIGALĂ
FANTEZIE ȘI BUN GUST

Iată ce înseamnă articolele din sticlă produse de VITROMETAN MEDIAȘ.

Cumpărați de la magazinele de specialitate servicii, boluri, vase, scrumiere, pahare și orice alte obiecte din sticlă cu marca VITROMETAN.

Sunet melodios, luciu, transparență, greutate sînt atribute cardinale ale cristalului românesc cu marca VITROMETAN—MEDIAȘ, care rivalizează cu cel mai pretențios produs similar din lume.

COMBINATUL CHIMIC „VICTORIA”

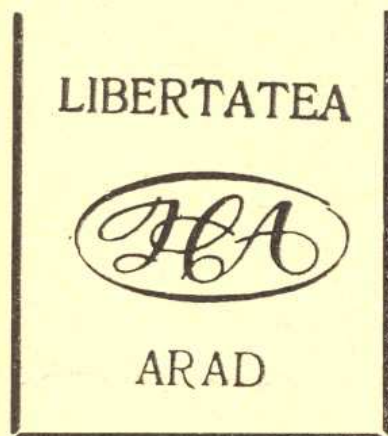
PRODUCE :

Metanol-Formaldehydă tehnică 29 % și 37 % — Hexametilentetramină tehnică și farmaceutică — Adezivi ureoformaldehydici — Rășini ureoformaldehydice modificate — Schimbători de ioni — Amoniac comprimat și amoniac soluție — Sulfid de sodiu tehnic — Bicarbonat de amoniu alimentar — Hidrat de hidrazină — Nitroceluloză alcoolizată și pigmentată pentru lacuri — Acid sulfuric pentru acumulatori

Prelucrări de mase plastice.

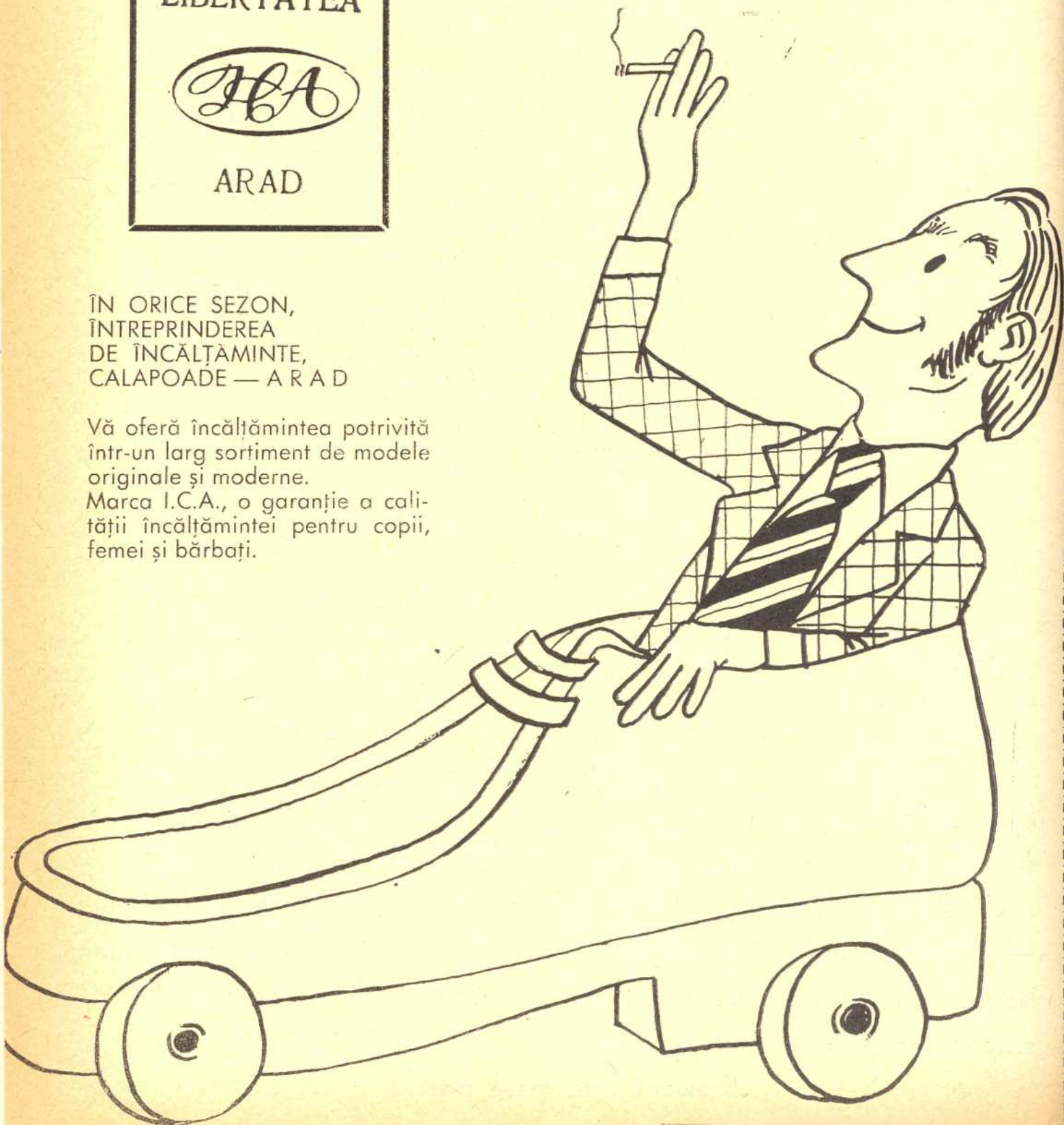

ÎNTRERINDEREA DE ÎNCĂLĂMINTE, CALAPOADE

ÎN ORICE SEZON,
ÎNTRERINDEREA
DE ÎNCĂLĂMINTE,
CALAPOADE — A R A D

Vă oferă încălăminte potrivă
într-un larg sortiment de modele
originale și moderne.
Marca I.C.A., o garanție a cali-
tății încălăminte pentru copii,
femei și bărbați.

ÎNTEPRINDEREA TEXTILĂ „UTA”

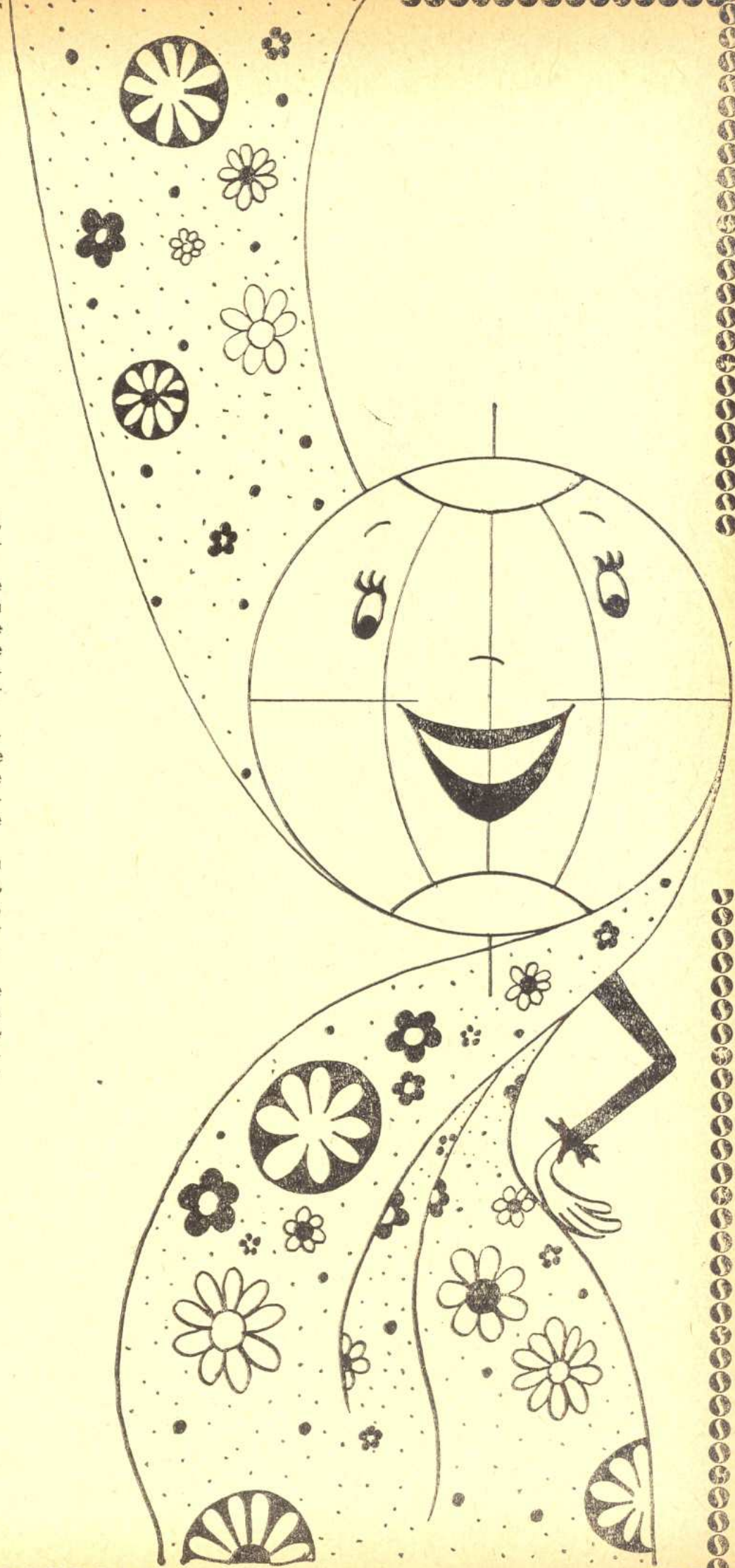
produce țesături pentru rochii, bluze, cămăși, damasturi și catifele.

Produsele U.T.A., care se bucură de o binemeritată faimă nu numai în țară, ci pe toate meridianele lumii, sînt apreciate pentru gradul înalt de neșifonabilitate, pentru nivelul superior de finisare.

Țesăturile din grupa „TEROCEL” cu conținut de fibre chimice superioare, sînt durabile, se spală ușor, sînt colorate armonios după cele mai noi tendințe ale modei.

Cumpărînd țesături din grupa TEROCEL cum sînt MELA, ADELA, IRMA, TERA, FLORETA, NINA, MIRA, ESTERA vă asigurați o îmbrăcăminte igienică, ușoară, elegantă și rezistentă.

Produsele întreprinderii textile U.T.A. — Arad pot fi găsite în toate magazinele de specialitate din țară printre care și magazinul de prezentare TRIADA din Arad.

EMAILUL ROȘU MEDIAS ERO

Produce de peste 50 de ani vase emailate. Dotată la nivelul tehnic cel mai înalt în producția de vase de serie EMAILUL ROȘU realizează o mare gamă de articole vestite prin emailul rezistent, lucios, precum și prin inspirația elementelor decorative.

Produsele cu marca ERO sînt apreciate și solicitate pe toate meridianele globului.

Calitatea este cheia succesului uzinelor EMAILUL ROȘU din Mediaș.

Nu numai în țară ci și peste hotare produsele întreprinderii TRICOUL ROȘU din Arad sînt solicitate pentru calitatea lor superioară !

Plăcută, fină, lenjeria pentru copii, femei și bărbați realizată de TRICOUL ROȘU !

Pentru vara 1974 TRICOUL ROȘU desface prin magazinele de specialitate un nou și bogat sortiment de sezon : tricotate tip bumbac, bluze-file pentru bărbați, precum și peste 50 de modele originale de bluze din bumbac și amestec cu celofibră, ușoare, răcoroase, în contexturi și culori moderne, pentru femei.

AVIGAL

**O FIRMĂ DE
PRESTIGIU
PRODUSE
DE CALITATE
SUPERIOARĂ**

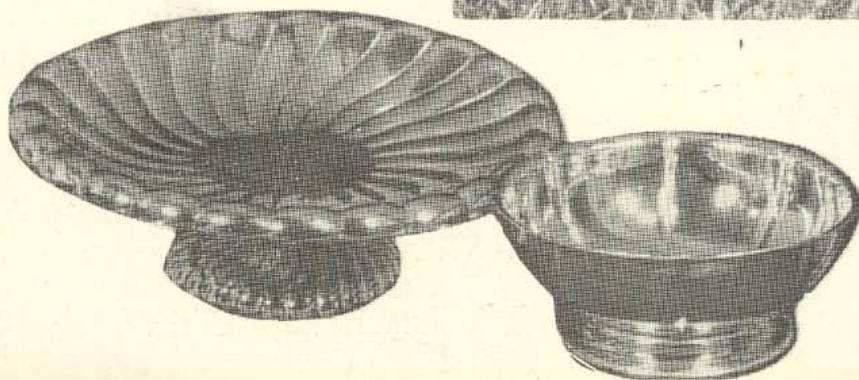
NU LIPȘI COPILUL DV. DE O MARE BUCURIE :
DĂRUIȚI-I O PĂPUȘĂ CREATĂ CU ATÎTA FARMEC ȘI
FANTEZIE DE

I.I.S. ARĂDEANCA

CUNOSCUTA
INTREPRINDERE
ARĂDEANĂ
MAI PRODUCE :

- Figurine și fructe artificiale
- Mingii
- Articole suflate vacumate
- Articole de galanterie și marochinerie
- Embleme emailate și neemailate
- Medalii și insigne
- Premii sportive (cupe, plachete)
- Obiecte din alpaca
- Obiecte din argint

I.I.S. FLAMURA ROȘIE

Produce :

- ARTICOLE PENTRU SCRIS :

Creioane cu pastă : Flaropast B, Flaropast C, Notes, Student, Pix, Minipix, Stilet, Bicolor, Caligraf cu suport, Reporter, Maxima, Corina, Vega S.M., Mercur S.M., Tomis, Mondial, Goliat, Școlar, Globus, Olimpic.

- CREIOANE CU FIBRĂ :

Express, Presto, Sextet, Marcaj, Permanent

- STILOURI :

Pionier, Pionier 70, Minor, Record, 61 S, Cabinet, Școlar, Uranus, Caligraf cu suport, Vega SM, Dacia, Astra 101, Astra 102

- FLORI DIN MATERIAL PLASTIC

- ACCESORII PENTRU INDUSTRIA TEXTILĂ

Folosiți cu încredere produsele întreprinderii Flamura Roșie-Sibiu.

P. 11. 583

Alu

PRESA NOASTRA

NR. 5 (216) 1974

DIN SUMAR:

- TELEGRAMA ADRESATĂ DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, CU PRILEJUL ALEGERII SALE ÎN FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

Anul XXX

- PRESA—ARMĂ ÎN LUPTA PENTRU ELIBERARE ȘI PENTRU INSTAURAREA REGIMULUI DEMOCRAT POPULAR ÎN ROMÂNIA
- SPECII, MODALITĂȚI, STIL ÎN PUBLICISTICA DE TURISM
- PROBLEME ECONOMICE ÎN PRESĂ
- RADIOTELEVIZIUNEA—CREATOARE ȘI STIMULATOARE DE CULTURĂ

Studii și cercetări de presă

- ZIARUL—TRIBUNĂ A OPINIEI PUBLICE
- EDITORIALUL
- CONSILIUL DE CONDUCERE ȘI TEMATICA ZIARULUI
- RETORICA ZIARISTICĂ: PENTRU A CONVINDE

PRESA NOASTRĂ

Anul XIX
Nr. 5 (216)
MAI 1974

CUPRINS

Telegrama adresată de Uniunea ziaristilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu prilejul alegerii sale în funcția de președinte al Frontului Unității Socialiste (pag. 1)

ANUL XXX

Traian Udrea : Presa — armă în lupta pentru Eliberare, pentru instaurarea regimului democrat-popular în România (pag. 2)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

La Asociația ziaristilor și scriitorilor de turism dezbateri profesională : Specii, modalități, stil în publicistica de turism (pag. 9)

La Clubul ziaristilor economiști : dezbateri problemelor economice în presă (pag. 15)

Conferință de presă cu Gheorghe Gaston Marin, președintele Comitetului de stat pentru prețuri (pag. 20)

La Clubul ziaristilor de politică externă : Participanții români la sesiunile Uniunii interparlamentare și Comisiei economice O.N.U. pentru Europa (pag. 20)

La Clubul ziaristilor de literatură și artă — dezbateri profesională : Radioteleviziunea creatoare și stimulatorie de cultură (pag. 21)

ATELIERUL ZIARISTULUI

Stelian Streja : Mass-media și promovarea turismului românesc (pag. 11)

CRONICA PUBLICISTICII

V. Birlădeanu : Pasionantele drumuri prin memorie (pag. 24)

STUDII ȘI CERCETĂRI DE PRESĂ

Gh. Săcuiu : Ziarul, tribună a opiniei publice (pag. 25)

Petre Drăgulea : Editorialul (pag. 31)

Marin Leoveanu : Consiliul de conducere și tematica ziarului (pag. 35)

GRAFICA DE PRESĂ

Vlad Mușatescu : Probleme ale ziarului tabloid (pag. 39)

Gheorghe Dinu (pag. 41)

DOCUMENTAR ZIARISTIC INTERNAȚIONAL

Dr. W. Pisarek : Retorica ziaristică — Pentru a convinge (pag. 43)

Ion Șinca : Organizarea și funcționarea Facultății de ziaristică de la Universitatea „Karl Marx” din Leipzig — R.D.G. (pag. 46)

Fotografii : ing. conf. Sylviu Comănescu

REDACTOR ȘEF :

Petre Constantinescu

ÎN COLEGIUL DE REDACȚIE :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonamentele pentru străinătate se fac prin „ROMPRESFILATELIA” — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței 64—66, POB 848

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

București, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

CONTENTS

Telegram by Journalists' Union to Nicolae Ceaușescu on His Election as Chairman of Socialist Unity Front (page 1)

30TH LIBERATION ANNIVERSARY

Traian Udrea : The Press — A Weapon In The Fight For Liberation, For Setting Up People's Democracy In Romania (page 2)

ACTIVITIES OF THE JOURNALISTS' UNION

Association of Tourism Journalists and Writers Debates a Professional Topic : Types, Modalities and Style of Tourism Journalism (page 9)

Economist Journalists' Club Debates the Topic of Economic Issues Featured in the Press (page 15)

Press Conference with Gheorghe Gaston Marin, Chairman of the State Price Committee (page 20)

Foreign Policy Journalists' Club Discusses : Romanian Participation in the Inter Parliamentary and U.N. Economic Commission for Europe Sessions (page 20)

Sessions (page 20)

Literature and Art Journalists' Club Debates Professional Topic : Radiotelevision Breeds and Encourages Culture (page 21)

JOURNALIST'S WORKSHOP

Stelian Streja : Mass Media and Romanian Tourism Promotion (page 11)

JOURNALIST'S CHRONICLE

V. Birlădeanu : Fascinating Memory Routes (page 24)

PRESS STUDIES AND RESEARCHES

G. Săcuiu : The Newspaper, A Tribune Of Public Opinion (page 25)

Petre Drăgulea : The Editorial (page 31)

Marin Leoveanu : The Editorial Board and Subject-Matter of a Newspaper (page 35)

PRESS LAYOUT

Vlad Mușatescu : Problems of the Tabloid Newspaper (page 39)

Gheorghe Dinu (page 41)

INTERNATIONAL DOCUMENTARY

Dr. W. Pisarek : Journalist's Rhetoric — For Persuasion (page 43)

Ion Șinca : Organization and Operation of Journalism Faculty at the „Karl Marx“ University of Leipzig, G.D.R. (page 46)

Photos by Sylviu Comănescu

EDITOR-IN-CHIEF :
Petre Constantinescu
EDITORIAL BOARD :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Subeditor), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, A. N. Trestieni.

Subscriptions from foreign countries should be addressed to ROMSPRESFILATELIA, Press Import-Export Department, — Bucharest — Calea Griviței No. 64—66, P.O.B. 848

EDITORIAL OFFICE & Administrative Dept. :

Bucharest, Calea Victoriei No. 163

Telephone : 50 77 15

SOMMAIRE

Télégramme adressé par l'Union Journalistes au camarade Nicolae Ceaușescu, à l'occasion de son élection aux fonctions de président du Front de l'Unité Socialiste (page 1)

ANNÉE XXX

Traian Udrea : La presse — arme dans la lutte pour la Libération, pour l'instauration du régime démocratique-populaire en Roumanie (page 2) ;

ASPECTS DE L'ACTIVITE DE L'UNION DES JOURNALISTES

A l'Association des journalistes et des écrivains dans le domaine du tourisme — débat professionnel : modalités, style dans les publications de tourisme (page 9) ;

Au Club des journalistes économistes : débat sur les problèmes d'ordre économique dans la presse (page 15) ;

Conférence de presse avec Gheorghe Gaston Marin, président du Comité d'Etat pour les prix (page 20) ;

Au Club des journalistes de politique extérieure : les participants roumains à la session de l'Union Interparlementaire et à la Commission Economique de l'ONU pour l'Europe (page 20) ;

Au Club des journalistes de littérature et d'art : débat professionnel : La radiotélévision comme créateur et stimulateur de culture (page 21) ;

L'ATELIER DU JOURNALISTE

Stelian Streja : Mass-media et la promotion du tourisme roumain (page 11) ;

LA CHRONIQUE DU JOURNALISME

V. Birlădeanu : Passionnantes routes à travers la mémoire (page 24) ;

ETUDES ET RECHERCHES DANS LE DOMAINE DE LA PRESSE

Gh. Săcuiu : Le journal, tribune de l'opinion publique (page 25)

Petre Drăgulea : L'éditorial (page 31) ;

Marin Leoveanu : Le Conseil de direction et la thématique du journal (page 35) ;

LA GRAPHIQUE DE PRESSE

Vlad Mușatescu : Problèmes du journal tabloid (page 39) ;

Gheorghe Dinu (page 41) ;

DOCUMENTAIRE INTERNATIONAL DU JOURNALISME

Dr. W. Pisarek : La rhétorique du journaliste — Pour convaincre

Ion Șinca : L'organisation et le fonctionnement de la Faculté de journalisme de l'Université „Karl Marx“ de Leipzig — RD Allemande (page 46)

Les photos de Sylviu Comănescu

RÉDACTEUR EN CHEF :

Petre Constantinescu

DANS LE COLLÈGE DE RÉDACTION :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secrétaire général de rédaction) C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Les abonnements pour l'étranger : s'adresser à „ROMPRESFILATELIA“ Service IMPORTATION-EXPORTATION PRESSE, Bucarest, calea Griviței no. 64—66, P.O.B. — box 848

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :

Bucarest, Calea Victoriei no. 163, téléphone 50 77 15

I N H A L T

Telegramm des Journalistenverbands an Genossen Nicolae Ceauşescu anlässlich seiner Wahl ins Amt des Vorsitzenden der Front der Sozialistischen Einheit (S.1)

DAS JAHR XXX

Traian Udrea: Die Presse — Waffe im Kampf für Befreiung für die Einsetzung des volksdemokratischen Regimes in Rumänien (S.2)

AUS DER TÄTIGKEIT DES JOURNALISTENVERBANDES

Beim Verband der Journalisten und Schriftsteller für Tourismus — Berufsdebatte: Gattungen, Modalitäten, Stil in der Tourismus-Publizistik (S.9)

Im Klub der Wirtschaftsjournalisten: Erörterung von Wirtschaftsproblemen in der Presse (S.15)

Pressekonferenz mit Gheorghe Gaston Marin, Vorsitzender des Staatkomitees für Preise (S.20)

Im Klub der Journalisten für Aussenpolitik: Die rumänischen Teilnehmer an den Tagungen der Interparlamentarischen Union und der UNO-Wirtschaftskommission für Europa (S.20)

Im Klub der Journalisten für Literatur und Kunst — Berufsdebatte: Rundfunk und Fernsehen als Schöpfer und Förderer der Kultur (S.21)

JOURNALISTENATELIER

Stelian Streja: Die Massenmedien und die Förderung des rumänischen Tourismus (S.11)

CHRONIK DER PUBLIZISTIK

V. Birlădeanu: Spannende Erinnerungen (S.24)

PRESSESTUDIEN UND- FORSCHUNGEN

Gh. Săcuiu: Die Zeitung, Tribüne der öffentlichen Meinung (S.25)

Petre Drăgulea: Der Leitartikel (S.31)

Marin Leoveanu: Der Leitungsrat und die Thematik der Zeitung (S.35)

PRESSEGRAPHIK

Vlad Muşatescu: Probleme der Tabloidzeitung (S.39)

Gheorghe Dinu (S. 41)

INTERNATIONALE JOURNALISTISCHE DOKUMENTATION

Dr. W. Pisarek: Die Rhetorik des Journalisten — um zu überzeugen (S.43)

Ion Şinca: Organisation und Tätigkeit der Journalistik-Fakultät der Leipziger „Karl „Marx“-Universität — DDR (S.46)

Fotos von **Sylviu Comănescu**

CHEFREDAKTEUR:
Petre Constantinescu

IM REDAKTIONSKOLLEGIUM:

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Generalsekretär der Redaktion), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonnements fürs Ausland durch „ROMPRESFILATELIA“ — AMT FÜR PRESSE-IMPORT-EXPORT, Bukarest — Calea Griviţei Nr. 64—66, Postfach 848

REDAKTION UND VERWALTUNG:
Bukarest, Calea Victoriei Nr. 163
Tel. 50 77 15

СОДЕРЖАНИЕ

Телеграмма, направленная Союзом журналистов товарищу Николае Чаушеску по случаю его избрания на пост председателя Фронта Социалистического Единства (стр. 1)

XXX ГОД

Траян Удря: Печать — оружие в борьбе за Освобождение, на установление народно-демократического строя в Румынии (стр. 2)

ИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОЮЗА ЖУРНАЛИСТОВ

В Ассоциации журналистов и писателей в области туризма — дискуссия на профессиональные темы: виды, средства и стили туристской публицистики (стр. 9)

В клубе журналистов-экономистов: обсуждение экономических вопросов в печати (стр. 15)

Пресс-конференция председателя Государственного комитета цен Георге Гастона Марина (стр. 20)

В клубе внешнеполитических обозревателей: Румынские участники в сессии Межпарламентского союза и Экономической комиссии ООН для Европы (стр. 20)

В клубе журналистов, занимающихся вопросами литературы и искусства — дискуссия на профессиональные темы: Радиотелевидение, развивающее и стимулирующее культуру (стр. 21)

МАСТЕРСКАЯ ЖУРНАЛИСТА

Стelian Streja: Масс-медия и утверждение румынского туризма (стр. 11)

ХРОНИКА ПУБЛИЦИСТИКИ

В. Бырлядану: Захватывающий экскурс в прошлое (стр. 24)

ТРУДЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ПЕЧАТИ

Г. Сăую: Газета — трибуна общественного мнения (стр. 25)

Петре Драгуля: Передовица (стр. 31)

Марин Леовиану: Редколлегия и тематика газеты (стр. 35)

ГАЗЕТНАЯ ГРАФИКА

Влад Мушатеску: Проблемы стенгазеты (стр. 39)

Георге Дину (стр. 41)

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖУРНАЛИСТСКАЯ КАРТОТЕКА

Д-р W. Писарек: Журналистская риторика — Для того, чтобы убедить (стр. 43)

Ион Шинка: Организация и работа Факультета журналистики при лейпцигском университете им. Карла Маркса — ГДР (стр. 46)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Петре Константинеску
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Конст. Антип, Antal Albert, Валентин Кымпиану (ответственный секретарь редакции), К. Н. Константиу, Ион Феля, Нестор Игнат, Василе Иосипеску, Николае Морару, Октавиан Палер, Александру Попеску, Илие Рăдулеску, Ал. Н. Трестениу

Абоннементы для заграницы:

„ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — Bucureşti — Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. — Box 848

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ:
BUCUREŞTI, CALEA VICTORIEI Nr. 163

ТЕЛЕФОН: 50.77.15

SUMARIO

Telegrama enviado por la Unión de los periodistas al camarado Nicolae Ceaușescu con motivo de su elección al cargo de presidente del Frente de la Unidad Socialista (pag. 1)

AÑO XXX

Traian Udrea : La prensa — arma en la lucha por la Liberación, por la instauración del régimen democrático-popular en Rumania (pag. 2)

DE LA ACTIVIDAD DE LA UNION DE LOS PERIODISTAS

En la Asociación de los periodistas y los escritores de turismo — debate profesional : especies, modalidades, estilo en la publicística de turismo (pag. 9)

En el Club de los periodistas economistas : el debate de los problemas económicos en la prensa (pag. 15)

Conferencia de prensa con Gheorghe Gaston Marin, presidente del Comité de Estado para precios (pag. 20)

En el Club de los periodistas de política exterior : Los participantes rumanos en las sesiones de la Unión interparlamentaria y de la Comisión económica de la O.N.U. para Europa (pag. 20)

En el Club de los periodistas de literatura y arte — debate profesional : la Radiotelevisión creadora y estimulante de cultura (pag. 21)

EL TALLER DEL PERIODISTA

Stelian Streja : Mass-media y la promoción del turismo rumano (pag. 11)

CRONICA DE LA PUBLICISTICA

V. Birlădeanu : Las pasionantes vías por la memoria (pag. 24)

ESTUDIOS E INVESTIGACIONES DE PRENSA

Gh. Săcuiu : El periódico, tribuna de la opinión pública (pag. 25)

Petre Drăgulea : El artículo de fondo (pag. 31)

Marin Leoveanu : El Consejo directivo y la temática del diario (pag. 35)

LA GRAFICA DE LA PRENSA

Vlad Mușatescu : Problemas del periódico mural

Gheorghe Dinu (pag. 41)

DOCUMENTAL PERIODISTICO INTERNACIONAL

Dr. W. Pisarek : La retórica del periodista — Para convencer (pag. 43)

Ion Sinca : La organización y el funcionamiento de la Facultad de periodismo de la Universidad „Karl Marx“ de Leipzig — R.D.A. (pag. 46)

Fotos de Sylviu Comănescu

JEFE REDACTOR :

Petre Constantinescu

EN EL COLEGIO DE REDACCIÓN :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretario general de redacción), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Las suscripciones para el extranjero — por el intermedio de "ROMPRESFILATELIA", Oficio IMPORTACIÓN-EXPORTACIÓN DE PRENSA, Bucarest, calea Griviței, nr. 64—66 P.O.B. box 848.

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN : Bucarest, cl. Victoriei 163, fono 50.77.15

Cu prilejul alegerii tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de preşedinte al Frontului Unităţii Socialiste, Uniunea ziariştilor din Republica Socialistă România i-a adresat următoarea telegramă :

TOVARĂŞULUI

NICOLAE CEAUŞESCU

**SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
PREŞEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
PREŞEDINTELE FRONTULUI UNITĂŢII SOCIALISTE**

Mult stimatelor tovarăşe Nicolae Ceauşescu,

Alegerea dumneavoastră, mult iubit fiu şi conducător al poporului român, în înalta funcţie de preşedinte al Frontului Unităţii Socialiste, a fost primită pe drept cuvânt cu sentimentele de satisfacţie şi bucurie care exprimă cea mai aleasă preţuire de care vă bucuraţi din partea întregii noastre naţiuni socialiste.

Ziariştilor din întreaga ţară — români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi — împărtăşesc din toată inima entuziasmul întregului popor, văzînd în această alegere recunoaşterea nobilelor virtuţi şi neobositelor eforturi de care daţi dovadă în mod constant în fruntea partidului şi statului pentru continua înflorire a României socialiste şi demna ei afirmare în lumea civilizată contemporană.

Vă asigurăm cu toată convingerea că noi, ziariştilor, vom depune şi de aici înainte toate eforturile pentru a îndreptăţi prin fapte titlul de cinste pe care ni l-aţi acordat, acela de activişti de partid, că vom lupta cu ardoare, abnegaţie şi devotament pentru antrenarea tuturor energiilor creatoare ale naţiunii în realizarea cu succes a programului Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilaterale dezvoltate, program însufleţitor al cărui iniţiator şi promotor dinamic sînteţi.

Vom milita neobosit ca mijloacele de comunicare de masă la care activăm — presă, radio, televiziune, Agerpres — să contribuie cu puterea lor de influenţare la înfăptuirea înainte de termen a planului cincinal, la promovarea înaltelor ţeluri ale politicii externe a României socialiste.

Ca organizaţie componentă a Frontului Unităţii Socialiste, Uniunea ziariştilor din Republica Socialistă România vă asigură că va acţiona permanent pe linia misiunii nobile ce i-a fost încredinţată de a contribui, împreună cu celelalte organizaţii, la înfăptuirea programului partidului, precum şi de a se ocupa şi mai intens de sarcinile specifice ce-i revin în pregătirea şi perfecţionarea gazetarilor din ţara noastră.

Cu aceste simţăminte şi gânduri, vă dorim fierbinte, din toată inima, mult iubite tovarăşe preşedinte Nicolae Ceauşescu, multă sănătate şi mulţi ani, spre binele şi fericirea poporului român, spre biruinţa mării cauze a socialismului şi păcii, în slujirea căreia ne luminaţi pilduitor calea de lupte şi victorii.

UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Oglindind și popularizând programul de luptă, obiectivele strategice și tactice, sarcinile curente, demascând cu putere răcilele societăților bazate pe exploatarea omului de către om, presa de partid s-a aflat permanent în primele rînduri ale propagandei de partid, a contribuit la trezirea și mobilizarea conștiințelor împotriva curentelor retrograde, a diversiunilor, primejdiei fascismului, chemînd masele la luptă pentru biruința ideilor lui Marx, Engels și Lenin, pentru făurirea unui viitor luminos poporului nostru.

În anii de adincă ilegalitate, de prigoană dură și teroare sîngeroasă, cînd numeroși membri și simpatizanți, uneori organizații sau rețele întregi conspirative cădeau în mîinile organelor represive reacționare, cuvîntul scris — manifestele, broșurile, presa de partid — juca, de multe ori, nu numai prin definiție, dar în practica luptei cotidiene, rolul unui organizator și agitator colectiv, mobilizînd fără întrerupere masele largi, opinia publică la lupta pentru progres social, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru independența și suveranitatea țării noastre.

În ajunul sărbătoririi a 30 de ani de la insurecția națională antifascistă armată și antiimperialistă, în întîmpinarea celui de al XI-lea congres al partidului, evocarea rolului important jucat de presa revoluționară și democratică, în fruntea căreia s-a situat consecvent presa comunistă în lupta pentru eliberare națională și socială, pentru făurirea unei noi societăți socialiste, se impune cu prisosință.

În paginile care urmează vom încerca să schițăm sumar, dar cît mai complex *) cu puțință, un tablou sinoptic al presei ilegale antifasciste conduse de P.C.R. și a rolului jucat de ea în mobilizarea maselor largi la lupta împotriva dictaturii militaro-fasciste, pentru scoaterea României din războiul hitlerist, pentru un front larg patriotic antifascist, prezentînd în subsidiar și unele organe sau articole de presă burgheze care au luat atitudine împotriva fascismului intern și internațional.

REVOLTA ÎMPOTRIVA SILNICIILOR FASCISTE

Niciodată presa democratică și revoluționară nu și-a justificat și nu și-a afirmat mai din plin rosturile sale de armă puternică de luptă a forțelor

*) Prezentări fragmentare, în această direcție, s-au mai făcut într-o serie de studii, articole sau materiale documentare. Vom cita, dintre acestea, în ordinea importanței: S. Cutișteanu, **Rolul presei ilegale conduse de P.C.R. împotriva dictaturii militare fasciste, pentru scoaterea României din războiul hitlerist și alăturarea ei coaliției antihitleriste (iunie 1941 — august 1944)** în „Revista arhivelor”, nr. 1/1964. (Articolul nu cuprinde perioada septembrie 1940 — mai 1941, se referă doar la presa ilegală editată direct de partid sau organizațiile sale de masă, prezentînd și unele scăpări inerente epocii în care a fost scris); Ilie Eschenazi și T. Pinteanu, **Primul număr al ziarului „România liberă”** în „Anale de istorie”, nr. 2/1958 (se referă la primul număr din iunie 1943 al ziarului „România liberă”, oficios al Uniunii Patriotice); **Organe de presă centrale și locale ale Partidului Comunist din România și Ziare ilegale ale organizațiilor create și conduse de Partidul Comunist din România**, apărute în „Anale de istorie”, nr. 3, respectiv nr. 6/1960 (cele două materiale documentare în ciuda titlului sînt extrem de sumare și lacunare în ceea ce privește perioada anilor 1940—1944); Ecaterina Cimponeriu, **Presa ilegală din Banat editată și îndrumată de partid în anii 1941—1944**, în „Studii-revistă de istorie”, nr. 5/1962; cf. repertoriul de titluri analitic publicat de Titus Georgescu și Mircea Ioanid, **Presa P.C.R. și a organizațiilor sale de masă 1921—1944**, București, Edit. științifică, 1963, 384 p. (pentru perioada 1940—1944 prezintă unele lacune).

Presă armă în luptă pentru instaurarea popular în

revoluționare și progresiste pentru eliberarea națională antifascistă a României, pentru făurirea coaliției de forțe antihitleriste și antiantonesciene, pentru pregătirea și desfășurarea insurecției naționale armate antifasciste din august 1944 ca în anii 1940—1944.

În vara și toamna anului 1940, fascismul a încetat să fie doar un pericol amenințător potențial. Cu sprijinul Germaniei hitleriste și Italiei fasciste, în împrejurările tragice pentru poporul român ale pierderilor teritoriale provocate în urma dictaturii fasciste, este adus la putere generalul reacționar I. Antonescu și gruparea fascistă legionară. Dictatul fascist de la Viena, instaurarea dictaturii legionaro-antonesciene au fost impuse cu forța poporului român, din afară; poporul român, forțele democratice și progresiste au protestat cu energie, și-au manifestat voința lor fermă de a rezista la nevoie cu arma în mînă, împotriva instaurării dominației fasciste în România.

Marile întruniri și demonstrații populare împotriva verdictului fascist de la Viena au constituit prologul unei noi etape în mișcarea antifascistă din România, etapa luptei pentru răsturnarea dictaturii fasciste, pentru eliberarea națională de sub jugul dominației hitleristo-imperialiste.

În acele zile tragice și tulburi de la începutul lui septembrie 1940 presa de toate nuanțele a înregistrat pentru posteritate profundul sentiment de revoltă al poporului român împotriva marilor puteri fasciste care impuseseră României în mod silnic dictatul de la Viena. Mai fidel, mai cald și direct decît documentele de arhivă, coloanele presei sînt pline în primele zile ale lunii septembrie de relatări privind marile demonstrații și acțiuni de protest împotriva dictaturii fasciste; abundență apelurile de rezistență cu orice preț. Într-o foaie volantă încă din 31 august, iar ulterior în ziarul „Scînteia”, C.C. al P.C.R. ia poziție de condamnare a dictaturii, cheamă la formarea unui guvern de rezistență de largă uniune națională. Numărul din septembrie (17 septembrie) 1940 al ziarului „Scînteia” făcînd o apreciere globală a stării de spirit antifasciste și a voinței de a rezista cu arma în mînă dictaturii fasciste de la Viena care însușea întreaga opinie publică românească, la aflarea sentinței hitleristo-fasciste de la Viena, conchidea: „masele refuzau să părăsească strada, continuînd să ceară trecerea la apărarea integrității teritoriale a țării”.

pentru Eliberare, regimului democrat România

de TRAIAN UDREA

Cum era și firesc tonul cel mai vehement, indignarea cea mai puternică și-au făcut loc în organele de presă românești din nordul Transilvaniei. Un puternic ecou l-au avut îndeosebi numerele speciale din 1 și 2 septembrie ale „Tribunei“ din Cluj (pe care noi le-am consultat în arhiva personală a regretatului profesor Onisifor Ghibu; director al ziarului era scriitorul Ion Agârbiceanu).

Editorialul numărului din 1 septembrie 1940 era o veritabilă chemare la arme; se intitula „Noi vrem război“. O manșetă a aceluiași număr de-a latul ultimei pagini parafraza un vers celebru: „Murim mai bine în luptă, cu glorie deplină“. Într-un stil incendiar și patetic erau descrise marile demonstrații populare desfășurate sub lozincile: „Vrem război“, „Vrem să ne apărăm fruntariile“. Sute de voluntari transformați ad-hoc în curieri transportau și difuzau operativ la mari distanțe înafara Clujului numerele și edițiile speciale ale „Tribunei“.

S-a constituit un comitet de rezistență prezidat de Onisifor Ghibu în care alături de o serie de personalități politice și culturale burgheze, figura un reprezentant al muncitorilor, secretar al comitetului fiind un notoriu simpatizant (în fapt membru de partid) al P.C.R. asistent universitar Gr. T. Popa (unul din inițiatorii memoriului universitarilor din 1944). Spațiul nu ne permite a prezenta pe larg numerele din 1 și 2 septembrie 1940 ale „Tribunei“, dar ele merită să figureze integral într-o antologie a luptei poporului român împotriva dictatului fascist de la Viena. Din noianul de proteste, de condamnări publice ale dictatului fascist de la Viena, vom alege aprecierea savantului de reputație internațională N. Iorga care în numărul din 4 septembrie 1940, al „Neamului românesc“, referindu-se la faptul că acceptarea dictatului fusese făcută doar de un pumn de demnitari, spunea: „E însă cineva, care n-a vorbit încă. E poporul însuși, care-și apără mai mult decât statul așa de greu clădit, (și apără-n-n) însăși ființa lui națională în formă independentă“.

Zadarnice au fost zbuциumul și avîntul de luptă al maselor, apelul P.C.R. și al forțelor patriotice de a se opune dictatului fascist. Majoritatea fruntașilor politici burghezi chiar și cei care s-au opus formal acceptării dictatului, în fapt s-au temut să împingă lucrurile spre o rezistență împotriva statelor revizioniste coalizate contra României,

motivînd că datorită tragicei izolări în care se găsea în acele clipe, rezistența ar fi atras o agresiune masivă, desmembrarea și ocuparea totală a țării noastre.

După cedare, apar (nu ne referim aici la presa comunistă) o serie de reviste și ziare care susțin cauza revenirii nordului Transilvaniei la patria mamă¹, dintre care vom cita: „Tribuna“, organ al durerii și vrerii românești, apare la Alba Iulia (nr. 1, 25 decembrie 1940); „Ardealul, organ liber de luptă și afirmare românească al refugiaților și expulzaților din Ardeal“ (nr. 1/16 februarie 1941) este suspendant temporar în decembrie 1941, datorită unui memoriu de protest adresat lui I. Antonescu de redactorul șef al ziarului, Anton Ionel Mureșan, memoriu care a stîrnit protestul Legației germane și riposta promptă și servilă a dictatorului antonescian; din ianuarie 1942, apare sub direcția lui C. Hagea; „Pămînt românesc“ (primul număr, 15 martie 1941) oficios al asociației clandestine „Ardealul“ ale cărei baze fuseseră puse la sfîrșitul lunii august 1940 și care pînă la arestarea și judecarea pentru „crime“ împotriva fascismului a animatorului său din umbră Iosif Păsătoiu (în octombrie 1941) va cuprinde un important număr de articole protestatare sau conținînd note critice de abia disimulate; „Flamura“ Brăila (director I. D. Suci, secretar de redacție Mihai Dragomir) apar doar 3 numere (1, 15 noiembrie și 1 decembrie 1940) după care e interzis de cenzură¹. Poziția patriotică a materialelor cuprinse în aceste perioade, era slăbită de faptul că unii autori considerau că era posibilă desfășurarea cu succes a unei acțiuni „Pro Transilvania“ în condițiile regimului fascist sau chiar cu sprijinul acestuia, ceea ce era total eronat.

Singură presa și punctul de vedere exprimate oral sau în scris de partidul comunist au adoptat din primul moment o poziție intransigentă, consecvent antifascistă față de urmările nefaste ale instaurării dictaturii legionaro-antonesciene, a înfeudării României la carul intereselor Axei și în primul rînd al Germaniei hitleriste. Datorită condițiilor grele de ilegalitate, în toamna anului 1940 și în primele luni ale anului 1941 majoritatea acțiunilor de agitație și propagandă în scris a partidului și ale celorlalte forțe revoluționare antifasciste s-a desfășurat mai ales prin intermediul manifestelor, foilor volante și broșurilor² dintre care pentru valoarea lor deosebită vom aminti: „Punctul nostru de vedere“ (septembrie 1940); „Drumul

¹ În teritoriul cedat vor apare „Gazeta noastră“ (nr. 1 din 8 septembrie 1940) organ al „comunității române“ din teritoriul vremelnice cedat, care va fi înlocuită după instalarea ocupației horthyste cu „Tribuna Ardealului“, care va apare săptămînal sau bisăptămînal pînă în octombrie 1944. Va mai apare „Săptămîna“, ca organ al comunității grînicerești năsăudene și al asociațiilor cooperatiste „Plugarul“ (colecția completă a acestor două organe de presă se găsește la Biblioteca Széchenyi — Budapesta). Firește, apărînd pe teritoriul aflat sub dominația horthystă, posibilitățile acestor două organe de a afirma deschis crezul lor politic național erau extrem de limitate, practic imposibile.

Mai sînt de notat revistele culturale și de informație „Viața nouă“ (nr. 1, martie 1941), editată de un grup de tineri (în majoritate liberali) cu vederi antifasciste (redactor C. Suter) și „Tineretea“ (o reeditare ulterioară a „Flamurei“) care fac loc în coloanele lor afirmării unor poziții mai departate, în orice caz distincte, față de propaganda oficială antonesciană. Printre semnatari, numeroși scriitori, publiciști, universitari cu vederi antihitleriste.

² Vom remarca, totuși, pentru toamna anului 1940 și pentru 1941, în afara organelor deja citate, apariția neregulată sau doar în câteva numere a citorva organe de presă ilegale antifasciste: „Moldova Roșie“, organ al regionalei P.C.R. Moldova (numere în 1940 și 1941); „Dunărea Roșie“, organ

spre mintuire" (18 decembrie 1940); „Pentru pace și independență națională a poporului român" (15 ianuarie 1941); „De la regimul legionar la dictatura militară" (februarie 1941).

Punctul de vedere al P.C.R. răzbate însă printr-o serie de membri sau simpatizanți și în coloanele unor reviste și ziare burgheze ale epocii.

Pe linia demascării caracterului așa-zis nelegionar (nefascist) al regimului de dictatură militară instaurat în urma înăbușirii rebeliunii legionare, P.C.R. în afara broșurii sus amintite, a desfășurat o amplă campanie. Poporul român era chemat în același timp să lupte împotriva transformării țării într-un cîmp de concentrare, într-o bază de noi agresiuni hitleriste.

PENTRU UNIUNE PATRIOTICĂ ANTIFASCISTĂ ȘI VICTORIA ÎMPOTRIVA FASCISMULUI

În primăvara anului 1941, cînd crescuse primejdia tiririi României în războiul hitlerist, apare la Timișoara, bineînțeles clandestin, sub titulatura de organ al Uniunii patrioților din Banat „Presa liberă"³. Acest periodic ilegal al partidului s-a distins prin demascarea consecventă a marilor pericole și neajunsuri pe care le aducea înfeudarea României față de Axă. Cetățenii patrioți erau chemați să treacă la acțiuni de rezistență, la organizarea de sabotaje împotriva trupelor hitleriste prezente în țară. După împingerea României în războiul antisovietic, „Presa liberă" și-a consacrat majoritatea materialelor sale chemînd la lupta pentru sabotarea războiului hitlerist, la organizarea luptei de partizani. „Moartea fascismului — se spunea într-un număr din iulie 1941 — înseamnă viața poporului român".

În lunile august-septembrie 1941 „Presa liberă" s-a situat permanent pe linia condamnării tiririi României în războiul hitlerist, a mobilizării maselor populare la lupta pentru înlăturarea jugului fascist. Sînt de semnalat articolele: „Popoarele își iau în mîna propria soartă" (nr. din 26 iulie 1941) și „Astăzi mai mult ca oricînd" (nr. din 24 septembrie) pentru demonstrația făcută în favoarea formării unui front patriotic antifascist de luptă.

În noiembrie 1941 (la 4 și 24) apar alte două numere (neexistînd o numerotare precisă e greu de știut dacă în octombrie 1941, lună lipsă din colecție, n-au apărut și alte numere) din „Presa liberă" în care se dădeau știri privind creșterea împotrivirii față de războiul hitlerist și se lua atitudine împotriva așa zisului plebiscit și împotriva împrumutului de război antonescian.

Este posibil ca „Presa liberă" să-și fi încetat apariția în decembrie 1941⁴ (s-ar putea în acest

al regionalei P.C.R. Dunărea de Jos — Galați, 1940; „Szaband Szemle" (Revista literară), Timișoara (a cărei apariție aproximativ bilunară e semnalată de organele Siguranței în prima jumătate a anului 1941); „Szaband Szó" (Cuvîntul liber) Timișoara (de asemenea un ziar patriotic, primul număr semnalat la 7 iulie, iar al doilea la 16 iulie 1941); „Zorile noi, organ al regionalei P.C.R. Alba — Hunedoara" (e semnalat doar primul număr la 3 decembrie 1941).

³ Primele 5 numere semnalate de organele Siguranței în primăvara anului 1941, nu se găsesc. Numărul 6 poartă data de 29 mai 1941. Ținînd seama de faptul că el apărea aproximativ la două săptămîni, s-ar putea presupune că primul număr a apărut în luna martie sau aprilie 1941. Exemplare răzlețe din „Presa liberă" (începînd cu numărul 6) se găsesc la arhiva Institutului de Studii istorice și social politice de pe lângă C.C. al P.C.R. și în Arhiva C.C. al P.C.R.

⁴ S. Cutișteanu în articolul menționat de noi, amintește de un număr al „Presei libere" din 24 ianuarie 1942. Nu cunoaștem sursa pe care își bazează această afirmație.

caz ca numărul din 24 noiembrie 1941 să fie ultimul, mai ales că în continuare vor apare noi organe ilegale de presă ale partidului).

După lansarea în septembrie 1941 a platformei P.C.R. de luptă antifascistă, în condițiile în care importante cercuri ale burgheziei, ale opiniei publice ajung la convingerea inutilității continuării războiului nelimitat în răsărit și în care se crease un larg curent în favoarea retragerii trupelor române de pe front (vezi memoriile fruntașilor P.N.Ț. și P.N.L. către Antonescu), Partidul Comunist trece la lărgirea rețelei presei ilegale.

Începînd din 10 octombrie 1941 apare sporadic pînă în vara anului 1942 „Buletinul informativ". În ianuarie 1942 apare „Buletin" organ al Uniunii Patrioților. Din cauza dificultăților materiale, intenția inițială ca acest „Buletin" să apară săptămînal nu a putut fi realizată (între 28 ianuarie 1942 și 15 septembrie 1943 data ultimului număr aflat în colecția arhivei I.S.I.S.P. se găsesc doar 28 numere). Cu data de 1 ianuarie 1942, apare „România liberă" organ al Uniunii patrioților din Banat, ca o continuare a „Presei libere". Motivîndu-și titulatura⁵ în primul articol de fond (nr. 1 din 1 ianuarie 1942) se spune între altele: „Independența țării a fost călcată și strivită sub cismele ocupanților străini⁶. Economia națională a fost distrusă, bogățiile solului și subsolului furate de dușmanul german". Reluînd ideea în nr. 2, într-un articol intitulat „24 ianuarie 1859 — 24 ianuarie 1942", sub forma unei concluzii și a unei chemări la luptă P.C.R. întreba: „Unde este astăzi neatîrnarea țării și libertatea națională a poporului român?".

Articolul de fond din numărul din 16 februarie dezvoltînd tezele rezoluției C.C. al P.C.R. din ianuarie 1942 inserate în „Pieirea sau salvarea poporului român", chema „la lupta contra hitlerismului barbar și cotropitor". În același număr erau prezentate integral punctele platformei program P.C.R. din septembrie 1941.

În numărul său din septembrie 1942, se publică chemarea „Comitetului țărănesc patriotic din Banat", în cel din februarie 1943 „Chemarea comitetului regional Banat al P.C.R. pentru făurirea frontului patriotic al tuturor antifasciștilor din Banat". „România liberă" — Banat își va continua apariția și în anii 1943—1944 dar tot mai neregulat, importanța sa scăzînd din 1943, cînd apare „Libertatea poporului" tot cu subtitlul „Uniunea patrioților, organul luptei de eliberare" (primul număr — atestat documentar este din martie 1943) și „Apărarea" (primul număr în februarie 1942)⁷.

Începînd cu 15 aprilie 1942 apar la Ploiești (la interval de aproximativ două săptămîni cîteva numere, pînă în iulie 1942) „Buletinul informativ pentru lupta patriotică a tineretului român"⁸.

⁵ Sub acest titlu, apar în anii 1942—1943 patru organe de presă ilegale antifasciste românești: 3 în țară („România liberă", Banat și „România liberă", București (în 1942 doar două numere), iar din 1943 „România liberă", organ central de presă al Uniunii Patriotice și unul în străinătate „La Roumanie libre", organ al comitetului frontului național român antifascist din Franța, Paris, 1943—1944).

⁶ În mod constant și din primul moment presa ilegală condusă de partid a apreciat prezența trupelor hitleriste în România ca un regim de ocupație.

⁷ Ținem să menționăm că în regiunile în care alături de populația română existau și naționalități conlocuitoare, majoritatea organelor de presă românești de acolo aveau de regulă versiuni ale acestor organe și în limbile acestor naționalități.

⁸ Cu data de 28 septembrie, de data aceasta se pare la București, apare șapirografiat „Buletinul tineretului patrio-

Paralel cu aceste organe de presă în rîndul tineretului antifascist circulau numeroase alte foi volante, manifeste ocazionale, broșuri, reproduceri — în traducere — după buletinele de știri ale posturilor de radio Moscova, Londra etc.

Alături de oficiosul bilingv al regionalei P.C.R. Banat „Libertatea Poporului” (Népszabadság), începînd din 1942 apare și un organ regional al Apărării Patriotice-Banat, „Apărarea”⁹ (ediția sa maghiară avea un nume schimbat: Ellenállás — Rezistența) care avea ca principal obiectiv demascarea teroarei fasciste și crearea unei opinii publice în apărarea deținuților politici, pentru ajutorarea familiilor acestora și a tuturor victimelor dictaturii fasciste, „Apărarea” din decembrie 1942 demasca, astfel, schingiuirile la care fuseseră supuși grupul celor 20 de uteciști în frunte cu I. Vințe; numărul din martie 1943 dădea informații privind condițiile grele materiale și morale pe care le aveau de suportat deținuții politici antifasciști de la Caransebeș.

Demascînd nelegiuirile fasciștilor, înrăutățirea continuă a nivelului de trai al maselor largi, polarizînd crezurile de luptă ale antifasciștilor de diferite orientări, opoziția față de dictatura militaro-fascistă (inclusiv, de pildă, memoriile de protest ale unor generali români contra continuării războiului antisovietic), informînd prompt pe cititori asupra succeselor militare ale coaliției statelor antihitleriste și în primul rînd despre mersul acțiunilor ofensive sovietice, presa antifascistă ilegală chema masele la rezistența activă împotriva fascismului, la sabotarea mașinii de război fasciste. Cuvîntul tipărit al presei ilegale constituia o armă eficace în grăbirea procesului de clarificare ideologico-politică a opiniei publice în lupta pentru unirea tuturor organizațiilor și curentelor antifasciste într-un front unic patriotic antifascist.

Un rol important în această direcție avea să-l joace oficiosul central al Uniunii Patriotice „România liberă”. La 28 ianuarie 1943 apare primul număr al Uniunii Patriotice „România liberă” (6 pagini, format 20/25 cm) avînd ca motto: „La luptă cu hotărîre pentru salvarea patriei”, primul articol de fond fiind intitulat „Trăiască România liberă”. De la primul său număr, ziarul își expunea crezul său patriotic antifascist: „Ziarul nostru, tipărit cu riscul permanent al vieții, își deschide larg paginile pentru toate partidele patriotice, pentru oricine vrea să-și spună liber cuvîntul. El nu-și poate împlini menirea decît devenind cu adevărat ziarul marelui front patriotic de luptă ce trebuie grabnic încheiat”.

În lupta pentru eliberarea României de sub dominația fascismului, ziarul se angaja să fie „o puternică și tăioasă armă a poporului”. Evocînd de pildă dezastrul armatelor fasciste încercuite la Stalingrad, ziarul chema la mobilizarea opiniei publice pentru a împiedica trimiterea de către Antonescu a noi unități române pe frontul hitlerist. „Salvarea poporului român este în mîinile românilor. Poporul român poate și trebuie să răstoarne pe trădătorii care sînt astăzi la putere. Po-

porul român poate și trebuie să se elibereze și să se salveze”¹⁰.

Tipărită în format mic dar într-un tiraj sensibil sporit (în raport cu cel al publicațiilor anterioare) „România liberă” a pătruns rapid în straturi foarte largi ale populației inclusiv în cadrul unor unități militare.

De o deosebită însemnătate pentru făurirea unui singur front național de luptă antifascistă era realizarea unui acord principial între diverse partide, organizații și grupări nefasciste, coordonarea activității lor după un plan unic de acțiune. Atît în „România liberă” cît și în alte organe de presă ilegale („Tînărul patriot” din 20 decembrie, spre pildă) Partidul Comunist a urmărit cu perseverență să arate consecințele grave pe care le avea pentru soarta poporului nostru refuzul repetat al fruntașilor P.N.Ț. și P.N.L. de a încheia un acord de colaborare antifascistă, respectiv constituirea unui Comitet național de luptă antifascistă. „Buletin” din 14 octombrie 1943, avertiza: „Poporul nu va recunoaște drept conducători ai săi decît pe aceia care în ceasurile cele mai grele, au fost alături de el și în fruntea sa, pe cînd de la falșii conducători, care se eschivează sub diferite pretexte de la luptă, îngreunează și tergiversează lupta, ajutînd astfel pe Hitler și Antonescu, poporul va cere socoteală și îi va trage la răspundere”.

Un avertisment similar era inserat în „România liberă” din 22 martie 1944, în care respingîndu-se ideea unor negocieri diplomatice de scoatere a României din război duse în paralel și de Antonescu se arăta: „Ieșirea din război se poate face.. numai împotriva lui Antonescu, prin răsturnarea lui prin forță”. În același număr era publicată chemarea P.C.R. adresată comandanților de mari unități, ofițerilor și trupei prin care-i îndemna să se alăture luptei antifasciste a poporului și să întoarcă armele împotriva trădătorului Antonescu și a ocupanților hitleriști.

În mod constant, Partidul Comunist folosea coloanele presei ilegale ca instrument de presiune împotriva șovăelilor, oscilărilor și pertractărilor fruntașilor P.N.Ț. și P.N.L. ca mijloc de a-i determina să adere cu un ceas mai devreme la platforma sa de luptă antifascistă¹¹. Spre a frîna tendința fruntașilor P.N.Ț. și P.N.L. de a da înapoi după

¹⁰ Într-un chip asemănător era prezentată problema și de noul oficios de limbă maghiară al Uniunii Patriotice din Banat „Bánsági Magyar Szó” (Cuvîntul maghiar bănățean), redactat de Meliusz Jozsef. Condamnînd apelul la „disciplină și înțelegere” pe care Gyárfás Elemer, președintele comunității maghiare din România îl făcuse recent după ocuparea hitleristă a Ungariei și nordului Transilvaniei, ziarul în numărul său din mai-iunie 1944 arăta: „Nu există decît o singură ieșire: a lupta împreună cu frații noștri români și de alte naționalități pe pămîntul unde ne-am născut și unde am trăit, împotriva lui Hitler și a vasalilor săi”.

¹¹ În legătură cu intensificarea pregătirilor pentru scoaterea României din războiul hitlerist și pentru realizarea celorlalte obiective naționale antifasciste pe cale revoluționară (insurecțională), în 1944 vor apare în diferite centre noi organe ilegale de presă, majoritatea purtînd titlatura de organe patriotice. Cităm în primul rînd „Buletinul Apărării Patriotice”, tipărit în București, ca organ central al acestei organizații (primul număr la 1 iunie 1944, pînă la 23 August apărînd în total trei numere); „Buletinul Apărării Regionalei Moldova” (primul număr la 29 iulie 1944); „Lupta patriotică”, Timișoara (primul număr la 1 mai 1944); „Chemarea” 22 iulie 1944, numărul unic al C.C. al Uniunii Patriotilor; „Foaie de propagandă” (nedatată, organ de propagandă pentru ieșirea din războiul hitlerist); „Buletinul presei” (mai multe numere ocazionate de popularizarea în limba română a faptelor de arme, comunicatelor și comentariilor posturilor de radio aliate; Bánsági Magyar Szó (Cu-

tic”. După o scurtă pauză, între 1 noiembrie și 20 decembrie 1943, apar 4 numere din „Tînărul patriot”, intitulat organ de luptă al tineretului patriotic.

⁹ Numărul relativ mai mare și apariția pe parcursul a mai mulți ani a unor organe de presă ilegale în Banat, în anii, 1941—1943, poate fi pus, între altele, și pe seama faptului că în această perioadă majoritatea deținuților politici antifasciști erau internați la Arad, Lugoj și Caransebeș.

realizarea unor acorduri, presa ilegală ține la curent pe cititori cu mersul negocierilor pentru încheierea unei coaliții antifasciste. Când, în sfârșit în iunie 1944 conducerea celor două partide politice consimte să constituie împreună cu P.C.R. și P.S.D., Blocul Național Democratic, acest lucru este adus la cunoștința opiniei publice în „România liberă“ din 10 august 1944, fiind publicat integral și textul acordului de principii încheiat.

Ritmul alert pe care îl ia evoluția evenimentelor în primăvara și vara anului 1944, criza acută a regimului fascisto-antonescian¹², starea de spirit antifascistă a maselor în sinul cărora sentimentele de revoltă, umilință și îngrijorare față de viitorul independent al României se transformă într-un puternic curent în favoarea scoaterii țării din războiul hitlerist, a răsturnării dictaturii antonesciene, alungării hitleriștilor din țară și eliberarea nordului Transilvaniei de sub jugul fascisto-horthyst.

Prin popularizarea marilor victorii ale coaliției antihitleriste (a marilor ofensive sovietice, a succesului debarcării din Normandia), prin poziția de condamnare a soluțiilor nerealiste de scoatere a României din războiul hitlerist adoptate de cercurile opoziției burgheze, prin susținerea necesității luptei armate a întregului popor unit într-un larg front patriotic pentru înfăptuirea tuturor obiectivelor național antifasciste, pentru salvarea și redobândirea independenței de stat a României, presa ilegală antifascistă și-a adus astfel, alături de celelalte forme de propagandă în scris (foi volante, fluturași, manifeste, broșuri etc.) un aport propagandistic incontestabil în pregătirea opiniei publice pentru evenimentele revoluționar antifasciste de la sfârșitul lunii august 1944.

Dacă în vremuri „normale“ presa ilegală, revoluționară și antifascistă ajungea la categorii relativ restrânse de cititori, majoritatea cu vederi de stînga, caracteristic situației de puternică tensiune social-politică, de criză și compromitere a vechilor sisteme, formule și orientări și de căutare a unor noi soluții, presa ilegală antifascistă pătrunde, mai ales începînd din vara anului 1943, în cercuri mult mai largi, inclusiv în mîna fruntașilor politici ai claselor dominante, care nu mai puteau ignora și erau siliți să ia cunoștință de punctul de vedere al forțelor revoluționare și progresiste. Era un semn prevestitor al zilelor furtunoase, eroice și

vîntul maghiar bănățean), primul număr apare în luna mai 1944; Béke és Szabadság (Pace și libertate), organul partidului păcii, 1944 (este difuzat în nordul Transilvaniei după ocuparea hitleristă a Ungariei).

¹² Ilustrativ pentru largul curent de opinie în favoarea scoaterii României din războiul hitlerist și eliberarea ei de sub jugul fascist este apariția, paralel cu înmulțirea manifestelor și protestelor individuale și colective față de Antonescu și politica sa, a unor ziare și manifeste clandestine cu conținut antifascist datorate unor cercuri de politicieni și intelectuali burghezi care deși nu agreaseră de la început fascismul se ținuseră pînă atunci în expectativă. Sub influența evenimentelor care vor scoate Italia din Axă și vor aduce-o în rîndul coaliției antihitleriste vor apare clandestin „Glasul României, publicație săptămînală subterană pentru răspîndirea ideilor democratice“ (nr. 1, 30 iulie 1943) și „Dezrobirea, organ al Mișcării dezrobirii naționale“ (nr. 1, 5 octombrie 1943). În cadrul aceluiași curent de opinie antihitleriste se înscrie și cunoscutul pamflet „Baroane“, apărut sub semnătura lui T. Argezi în ziarul de seară cu cel mai mare tiraj în acea epocă: „Informația zilei“ (director Grigore Malciu). După acest episod, ziarul va fi suprimat, el ne mai apărînd decît după 23 August 1944. Semn al crizei vădite a virfurilor regimului antonescian, consemnăm apariția singulară a „Ecoului“, sub conducerea directorului direcției presei antonesciene, care încearcă să capteze simpatii printr-o informare mai obiectivă a situației de pe fronturi și prin acceptarea cu bună știință în coloanele sale a colaborării unor rînduri de notorietate antifascistă.

luminoase ce vor începe odată cu actul istoric de la 23 August 1944.

PENTRU ELIBERARE DE FASCISM, PENTRU INSTAURAREA REGIMULUI DEMOCRAT- POPULAR ÎN ROMÂNIA

Declanșarea și desfășurarea victorioasă a insurecției naționale antifasciste și antiimperialiste din august 1944 a marcat începutul revoluției populare, a deschis calea luptei pentru putere în România. În urma cotelurii istorice de la 23 August 1944, presa revoluționară democratică și progresistă care va apărea legal¹³, în condiții tehnice, în tiraje net superioare celor din anii ilegalității, va juca un rol important în mobilizarea maselor largi la lupta pentru eliberarea întregului teritoriu al țării de sub jugul fascist, pentru defascizarea și democratizarea vieții politice, pentru un guvern de largă concentrare democratică¹⁴.

Apariția în dimineața zilei de 24 august 1944 a întiiului număr legal¹⁵ al „României libere“ marca o eră nouă, era eliberării de sub teroare și fascism, a începerii bătăliei decisive pentru doborîrea dominației de clasă a burgheziei, pentru cucerirea puterii politice de către proletariat și aliații săi. Dar pentru a asigura victoria poporului în lupta sa pentru dezvoltarea progresistă și independentă a țării trebuia mai întii biruit definitiv fascismul atît pe plan intern cit și pe plan extern. Numărul 11 din 24 august 1944 al „României libere“ conținea, în afara comunicatelor, proclamațiilor și decretelor radiodifuzate în seara zilei de 23 August 1944 care anunțaseră doborîrea dictaturii antonesciene, ieșirea României din războiul hitlerist și alăturarea ei la coaliția statelor antihitleriste, o importantă declarație — prima declarație legală — a Comitetului Central al P.C.R. în care evocîndu-se rolul activ jucat de forțele revoluționare în pregătirea și înfăptuirea răsturnării dictaturii fascisto-antonesciene, arăta temeiurile principiale ale participării P.C.R. la programul antifascist al noului guvern Sănătescu și la politica de B.N.D. Declarația preciza totodată că „politica sa de Bloc național ca și cea de Front național patriotic nu a răpit și nu răpește independența sa organizatorică, ideologică și politică, el păstrîndu-și deplina libertate în rezolvarea problemelor de bază ale României de azi și de mîine“. Declarația C.C. al P.C.R. adresa întregului popor român chemarea înflăcărată „la lupta fără cruțare cu toate armele împotriva dușmanului de moarte al poporului român pentru asigurarea viitorului său“.

¹³ Dreptul la apariția legală, presa revoluționară și l-a cucerit, prin însăși participarea la insurecție, a fost o cucerire revoluționară a insurecției naționale antifasciste armate, organizată și condusă de P.C.R.

¹⁴ O primă încercare (cu multe lipsuri și cu o serie de erori) de publicare a unui repertoriu analitic al presei democratice apărute după 23 August 1944 o face Teodor Neceșu sub titlul **Organe de presă ale P.C.R. și democratice din perioada 23 August 1944—6 martie 1945**, în „Studii-revistă de istorie“ nr. 5/1962, p. 1237—1247. Recent în „Presa noastră“ nr. 8/1973, Aurică Simion a publicat un articol despre **Contribuția presei comuniste la pregătirea și înfăptuirea insurecției antifasciste armate din 19 august 1944**.

¹⁵ În momentul doborîrii dictaturii militaro-fasciste se afla în lucru al 11-lea număr ilegal. După declanșarea insurecției, în cursul nopții de 23 spre 24 august 1944, colectivul de redacție elaborează cu emoție și simț de răspundere un alt număr 11 cu conținut complet nou; era primul număr al unui oficios P.C.R. care după ani îndelunghi și grei de ilegalitate, de sacrificii și jertfe urma să apară legal.

Al doilea număr legal al „României libere“ s-a pregătit înfruntând teroarea aeriană dezlănțuită de hitleriști în cursul zilelor de 24 și 25 august, dar roata istoriei se întorsese definitiv de partea forțelor revoluționare și antifasciste. Până la apariția primului număr legal al ziarului „Scînteia“, „România liberă“ a jucat și rolul unui oficios al Partidului comunist, la început singură, iar apoi, în urma apariției „Luptătorului“ împreună cu acesta.

23 August 1944 a însemnat însă o cotitură în istoria întregii prese românești. Reapar cu febrilitate o parte a ziarelor și revistelor ce fuseseră suspendate sau suprimate de regimul fascist (între altele, organele oficioase ale partidelor din B.N.D.: „Libertatea“, „Dreptatea“, „Viitorul“, „Vestul“-Timișoara, „L'indépendance roumaine“, „Informația zilei“ etc.). Dispar sau încearcă să supraviețuiască schimbându-și conducerile sau adăugându-și la titlul publicației epitete democratice ziarele cu tradiție în presa reacționară („Curentul“ — „Curentul nou“ apoi „Curierul“, „Universul“, „Timpul“ etc.).

În unanimitate întreaga presă care apare după 23 August 1944 va oglindi pe larg noua orientare politică internă și internațională a României, participarea sa la războiul antihitlerist, comunicatele și decretele-legi emise de guvern, mersul operațiilor de curățire a întregului teritoriu al țării de rămășițele trupelor hitleriste etc.¹⁶

Începînd cu primele zile ale lunii septembrie (uneori chiar cu 1 septembrie 1944) apar treptat o serie de organe de partid regionale sau județene, organe de presă locale ale Uniunii Patrioților și a altor organizații democratice. Un loc central (pînă la apariția ziarului „Scînteia“) l-a jucat între acestea, „Luptătorul, organ al comitetului județean Ilfov al P.C.R.“ (în componența județenei Ilfov intra și Bucureștiul). Între 6 septembrie (primul număr) și 27 septembrie apar zece numere, aproximativ două pe săptămînă, iar începînd cu numărul 11 (11 octombrie 1944) vor apărea săptămînal încă trei numere după care ziarul își va înceta apariția. În lipsa altor organe județene de partid, „Luptătorul“ a cuprins timp de cîteva săptămîni relatări din majoritatea județelor din Muntenia fiind și un purtător de cuvînt oficios al C.C. al P.C.R. pentru transmiterea unor declarații sau precizări.

În primele săptămîni după 23 August 1944 au mai apărut: „Cuget liber“ (nr. 1 din 30 august 1944 ca ziar patriotic și cotidian al regionalei P.C.R. Constanța); nr. 2 și următoarele: „ziar de luptă patriotică“); „Desrobirea, ziarul Partidului Comunist din România, Secțiunea Galați“ (nr. 1 la 8 septembrie; începînd cu nr. 16 din 25 septembrie: „ziarul organizației județene Covurlui a P.C.R.“, iar din 3 februarie 1945 (nr. 124) ca „ziarul organizației regionale Dunărea de jos a Partidului Comunist Român“); „Înainte, organul Comitetului regional din Oltenia al P.C.R.“ (nr. 1 la 9 septembrie, bisăptămînal pînă la nr. 7 din 15 septembrie după care devine cotidian); „România muncitoare, organul Partidului Comunist, filiala Brăila“, (număr unic) la 3 septembrie 1944;¹⁷ „Înainte, ziarul organizației județene Brăila a

¹⁶. Pentru expunerea detaliată a materialelor publicate în „România liberă“ și în celelalte organe de presă democratice în zilele insurecției vezi articolul lui Aurică Simion mai înainte citat.

¹⁷. Apreciind componența redacției ca necorespunzătoare, C.C. al P.C.R. a dezavuat apariția acestui ziar, ceea ce a atras autosuspendarea lui. Ulterior, în urma verificărilor,

P.C.R.“, cotidian, primul număr la 17 septembrie 1944; „Luptătorul bănățean, organul regionalei Banat al P.C.R.“, (bisăptămînal primele cinci numere; începînd cu nr. 6 din 23 septembrie 1944 devine cotidian).

Paralel cu organele locale oficioase ale P.C.R., în primele săptămîni după 23 August apar numeroase alte organe de presă patriotice multe dintre ele, de asemenea, din inițiativa sau sub îndrumarea partidului. Vom cita dintre acestea: „Unirea democratică, organ al Blocului Național Democratic din județul Argeș“-Pitești (nr. 1 apare imediat după 23 August, nr. 2 la 31 august 1944, după care își încetează apariția); „Drum nou, organ de luptă pentru libertate și progres“, Brașov (cotidian, nr. 1 la 10 septembrie 1944); „Cuvîntul național democratic“, Lugoj (cotidian, începînd cu 19 septembrie 1944); „Desrobirea, organ al partidului socialist țărănesc — Ralea“ (primul număr la 16 septembrie 1944); „Moldova liberă“¹⁸, organ popular de luptă patriotică, Iași (cotidian, primul număr la 23 septembrie 1944); „Patriotul, organ de luptă patriotică antifascistă“, Arad (cotidian, primul număr la 25 septembrie 1944); „Timișoara — er Zeitung“ (continuarea lui „Temesvarer Zeitung“) numărul 1 după preluarea sa de către un colectiv redacțional democratic la 27 septembrie 1944; „Tineretul luptător“ (organ săptămînal al U.T.C. Timișoara, primul număr apare în septembrie 1944, nedatat); „Clopotul, organ de luptă antifascistă“, Botoșani (bisăptămînal, primul număr la 8 octombrie 1944).

Un moment important în apariția presei legale de partid după eliberare, l-a constituit noua serie (legală) a „Scînteii“ care începînd cu primul său număr din 21 septembrie 1944 va asigura o răspîndire mult mai largă, la scară națională, a cuvîntului partidului în rîndul celor mai diverse pături și categorii social-politice. „Scînteia, organul Comitetului Central al P.C.R.“, preluînd fosta tipografie „Curentul“ („Curierul“, după 23 August 1944), se va bucura de condiții tehnice superioare celorlalte organe de presă democratice ca și de un colectiv redacțional puternic. O particularitate a ziarului a constat în apariția paralelă a două ediții: una pentru Capitală și alta pentru provincie. (Pînă în martie 1945 au existat și numere, ca o a treia ediție, cu un conținut ușor modificat și cu altă datare „pentru Ardeal“).¹⁹

De la primul său număr legal „Scînteia“ va fi purtătorul de cuvînt autorizat al conducerii Partidului Comunist, al punctului de vedere al acestui partid în toate problemele democratice fundamentale ca și privind lupta cotidiană desfășurată pe plan național sau local de masele revoluționare pentru democrație și progres. În numărul său din 25 septembrie (poartă data de 26 septembrie 1944) a fost publicat proiectul-program ca platformă de guvernare democratică tuturor partidelor și organizațiilor democratice și care va constitui baza vi-

inițiatorii acestui ziar, foști ilegaliști, au fost confirmați ca membri ai partidului.

¹⁸. Imediat după 23 August 1944 vor apare cîteva numere ale unei serii legale din „Moldova Roșie“, care nu se mai găsesc în nici o colecție publică.

¹⁹. În legătură cu data reală de apariție și cu cea înscrisă pe foaia de titlu, ținem să precizăm că pe întreaga perioadă a războiului antihitlerist, din cauza numărului redus al mijloacelor de transport și mesageriei, de regulă numerele tuturor ziarelor erau antedatate cu o zi (pentru edițiile din București) și cu 2 sau chiar 3 zile (pentru edițiile de provincie). Specialiștii cunosc această situație și țin seama de ea atunci cînd operează la fixarea datei reale a apariției unui număr sau altuia de ziar.

itorului program de acțiune al Frontului Național Democratic.

Pe măsura completării rețelei organelor județene P.C.R., a dezvoltării mișcării revoluționare democratice își fac apariția începând cu luna octombrie 1944 noi organe de presă P.C.R., ale P.S.D., U.T.C., sindicatelor, Frontului Plugarilor, Madosz etc. Astfel apar: „Cimpul“ (oficiosul județenei P.C.R., Teleorman), Turnu-Măgurele (apare neregulat: nr. 1 la 15 octombrie, nr. 2 la 31 octombrie, nr. 3 în noiembrie, nr. 4 la 5 decembrie 1944, nr. 5 la 12 ianuarie 1945, numerele 6, 7 și 8 în februarie 1945, iar numerele 9 și 10 la începutul lunii martie 1945); „Voința Tulcei, ziarul organizației județene P.C.R. Tulcea“ (apare neregulat, numerele 1—3 între 5—19 noiembrie 1944, iar numerele 4 și 5 la 14 ianuarie, respectiv 4 februarie 1945); „Zori noi, organul regionalei P.C.R. Alba-Hunedoara“, Deva (apare aproximativ de două ori pe săptămână începând cu 3 decembrie 1944); „Flacăra, organul comitetului județean Tutova al P.C.R.“, Bîrlad (apare neregulat, aproximativ la 7—10 zile începând cu 19 noiembrie 1944); „Scînteia tineretului, organ al C.C. al U.T.C.“ (săptămînal, primul număr la 5 noiembrie 1944); „Zorile, ziar local de luptă democratică“ Focșani (în realitate oficiosul județenei P.C.R. Putna, primul număr în ianuarie 1945). Începînd cu data de 21 octombrie 1944 „Világoszág“ (Lumina), organul central al Madosz-ului.

La 16 noiembrie 1944 apare ca organ săptămînal al salariaților C.F.R. sindicalizați „Lupta C.F.R.“; la 4 noiembrie 1944 „Szabad Szó, dolgozók lapja“ (Cuvîntul liber, organ muncitoresc), Tg. Mureș și „Banyvidéky Világosság“ (Lumina regiunii miniere), Baia Mare, săptămînal, primul număr la 25 decembrie 1945, iar la 17 decembrie 1944 va apare „Viața sindicală, organ al mișcării sindicale unite din România“ (începînd cu nr. 8 din 11 februarie 1945 va purta titlatura de „Organ săptămînal al Confederației Generale a Muncii din România“.

După constituirea F.N.D. apar în diferite colțuri din țară o serie de organe F.N.D. Dintre acestea sînt de reținut: „Înainte, ziar de luptă democratică“ — Bacău (nr. 1, 15 octombrie 1944, apariție neregulată, aproximativ la interval de 2—3 zile); „Chemarea, organ al F.N.D. din județul Dimbovița“ — Tirgoviște (primul număr la 19 noiembrie 1944, al doilea la sfîrșitul lunii noiembrie, al treilea datat decembrie 1944, nr. al patrulea datat 21—28 ianuarie, nr. al cincilea la 4 februarie iar numărul al șaselea la 11—18 februarie 1945); „Ardealul luptător, gazetă de luptă pentru libertatea și dreptatea poporului muncitor“ — Alba Iulia (apariție neregulată primul număr la 25 octombrie 1944); „Cuvîntul poporului“ — Turda (săptămînal, primul număr la 10 decembrie 1944); „Descătușarea, organ de luptă democratică“ — Roman (apare neregulat începînd cu 6 octombrie 1944); „Chemarea Buzăului“ (săptămînal, primul număr la 7 ianuarie 1945); „Lupta patriotică“ (organ săptămînal al Uniunii patrioților—Banat), Timișoara, primul număr la 25 decembrie 1944; „Ialomița liberă“, săptămînal de orientare și luptă democratică“ — Călărași, primul număr la 12 februarie 1945; „Prahova democrată, ziarul de luptă al organizațiilor democratice din județul Prahova“ — Ploiești (săptămînal, primul număr la 14 ianuarie 1945); „Vlașca liberă, organ al F.N.D. Vlașca“ — Giurgiu (primele numere, — lipsă, au apărut în luna octombrie 1944); „Severinul liber, gazetă săptămînală de luptă populară“ — Tr. Severin (primul

număr la 11 decembrie 1944; „Szabad Szó (Cuvîntul liber) — Timișoara, (cotidian, primul număr la 1 noiembrie 1944).

Sub îndrumarea regionalei P.C.R., în nordul Transilvaniei vor apare o serie de organe de presă de partid, sindicale sau F.N.D. Vom cita în acest sens, între altele: „Scînteia Ardealului, organ al comitetului regional al P.C.R. din nordul Ardealului“ (versiunea maghiară: Erdélyi Szikra), primul număr la 8 martie 1945; „Igazság“ (Adevărul)—Baia Mare (săptămînal, primul număr la 4 martie 1945); „Plugarii, gazeta Frontului Plugarilor din România, regiunea Cluj“ (apare aproximativ bisăptămînal, primul număr la 5 noiembrie 1945).

O categorie aparte o vor constitui începînd cu sfîrșitul anului 1944 organele de presă ale Frontului Plugarilor. În afara organului de presă din nordul Transilvaniei mai sus citat sînt de menționat: „Poporul, organ al Frontului Plugarilor-Sibiu“ (săptămînal, primul număr la 10 decembrie 1944); „Plugarul, organ săptămînal de luptă democratică“—Beiuș (primul număr la 1 ianuarie 1945); „Înfrățirea, organul Frontului Plugarilor din județul Mureș—Tg. Mureș (primul număr la 4 ianuarie 1945); „Horia, organ oficial al Frontului Plugarilor din România, regionala Ardeal și Banat—Deva, serie nouă (săptămînal, primul număr la 4 ianuarie 1945); „Plugarul, ziar al organizației Frontului Plugarilor din județul Teleorman—Tr. Măgurele (primul număr 15 februarie 1945) și în sfîrșit „Frontul Plugarilor, organ de luptă al plugărimii din România—București (cotidian, primul număr la 1 februarie 1945).

În afara organelor de presă menționate au mai apărut și o serie de alte publicații locale cu orientare social-democrată²⁰, sindicală, aparținînd unor organizații democratice ale femeilor sau a diverse categorii profesionale etc. care s-au încadrat în marele front al presei revoluționare și democratice angajat îndeosebi începînd din luna ianuarie 1945 în bătălia decisivă pentru răsturnarea ultimului guvern cu majoritate reacționară din istoria țării și mobilizarea maselor largi la îndeplinirea de jos în sus, pe cale revoluționară, a programului de guvernare F.N.D., pentru instaurarea regimului democrat-popular în România.

În întreaga perioadă 23 August 1944 — 6 martie 1945, presa revoluționară și democratică a constituit un instrument principal de mobilizare a maselor la lupta pentru putere, pentru desfășurarea tot mai amplă, pe toate planurile, a revoluției populare în țara noastră. Libertatea cuvîntului și a presei, cuceriri revoluționare ale maselor după 23 August 1944, au fost puse, în condițiile legalității și ale avîntului general revoluționar în slujba luptei pentru democrație, pentru biruința socialismului. Participantă activă și componentă de bază a frontului ideologic, presa revoluționară și democratică și-a înscris astfel în anii revoluției populare noi și glorioase pagini de activitate puse în slujba luptei Partidului Comunist Român pentru socialism, pentru apărarea păcii, pentru dezvoltarea liberă și independentă a poporului român.

²⁰ Vom cita dintre organele locale P.S.D. apărute în această perioadă: „Libertatea“, organ al C.C. al P.S.D. (primul număr legal 23 August 1944); „Libertatea Ardealului“, Sibiu (nr. 1, 20 septembrie 1944); „Libertatea poporului“, Arad (din 15 octombrie 1944); „Făclia“, Timișoara (primul număr 8 octombrie 1944); „Oltenia muncitoare“, Craiova (apare din 30 octombrie 1944); „Libertatea Romaniștilor“ (din octombrie 1944); „Acțiunea democrată“, Tr. Severin din februarie 1945); „Dobrogea socialistă“ (primul număr 21 ianuarie 1945); „Lumea nouă“, Sighișoara (din ianuarie 1945); „Erdély“, Cluj (din decembrie 1944) etc.

DEZBATERE PROFESIONALĂ

SPECII, MODALITĂȚI, STIL ÎN PUBLICISTICA DE TURISM

Devenită în ultima vreme una dintre cele mai active asociații profesionale de pe lângă Uniunea ziariștilor „Asociația ziariștilor și scriitorilor de turism“ a inițiat o dezbatere profesională de un deosebit interes, nu numai prin tema propusă discuției ci mai ales prin ideile valoroase care au fost emise de cei invitați să-și exprime punctele de vedere în legătură cu tema propusă: Pop Simion și Leon Sărățeanu.

Vom încerca, în cele ce urmează să rezumăm (dificilă întreprindere în general, dar îndeosebi în cazul de față când este vorba de interlocutori ca Pop Simion și Leon Sărățeanu al căror stil personal este bine cunoscut!) principalele idei exprimate de vorbitori.

POP SIMION :

A scrie despre turism și pentru turism incumbă caracteristici, particularități, vocații, potențiale, nuanțări demne de toată atenția care disting acest domeniu în comparație cu toate celelalte. Deși turismul este un domeniu larg, dinamic și diversificat, supus înnoirilor spiritului modern și deci solicitat, potențial, toate speciile și modalitățile jurnalistică, începând cu informația și terminând cu comentariul sau foiletonul și — de ce nu — cu pamfletul, ziariștii și scriitorii de turism nu se exercită în nici jumătate din aceste specii și modalități. Credința că ziaristica de turism trebuie să fie doar laudativă, este profund eronată, în contradicție cu spiritul ofensiv, constructor și militant al presei. Oprindu-se asupra câtorva specii mai rar întâlnite în ziaristica de turism și mai dificil de realizat, vorbitorul a arătat că **pamfletul**, care este o formă acidă, virulentă, la obiect, a criticii, o formă de mare eficacitate și de o subliniată influențare a conștiințelor, cere din partea autorului foarte multă intuiție, spirit analitic, acuitate de verb, într-un cuvânt — strălucire profesională. În ziaristica de turism, pamfletul este reclamat în primul rînd de comandamente la ordinea zilei, descinse din normele de etică și echitate socialistă. Este un adevăr cunoscut de toți că, din păcate, pe alocuri cîntea, corectitudinea, ideea de echitate în exercitarea serviciilor lasă în multe locuri grav de dorit și este de datoria presei să intervină în chip energic, în limitele adevărului însă, cu o înaltă conștiință și ardoare profesională pentru a-și exercita menirea de constructor de opinie și conștiințe.

Articolul de analiză cîștigă în importanță privit

Colaboratorul „Presei noastre“, conf. ing. Sîlvîu Comănescu, secretar general al Asociației artiștilor fotografi din Republica Socialistă Romînia — autorul ciclului de articole despre creația unor fotoreporteri romîni — este el însuși un talentat fotoreporter și drumet pasionat.

L-am invitat să ilustreze acest număr estival cu frumuseți ale patriei cuprinse în creația sa.

din unghiul unei depline cunoașteri a domeniului, ceea ce înseamnă cunoaștere la obiect, prin mijloace științifice a economiei și organizării turismului, a științei și artei conducerii în turism, informaticii, prospectării pieții după rigori ale științei etc.

Specie nobilă, modernă, concentrată, de intensă vibrație intelectuală, **eseul** este ceea ce se numește „la modă“ nu numai pentru că transmite informații, gânduri, raționamente și clarifică concepte în materie ci pentru că semnalează direcții de acțiune ale domeniului, tendințe, orientări, fenomene, sintetizează experiențe. Este o specie care dă în chip concentrat pastila cu tot ceea ce este viabil, durabil și de continuitate în domeniul dat. De aceea eseul cere gazetarului o arie largă culturală, talent „cu carul“, capacitate de a gândi sintetic, de a avea fler gazetăresc, de a ști să descifreze dialectica vieții, pentru a putea face o radiografie cu inteligență și larg orizont realizînd decantări.

Vorbitorul a amintit în continuare cîteva specii și modalități aflate la frontiera dintre ziaristică și beletristică :

SYLVIU COMĂNESCU

Schei

Instantaneul gazetăresc — acea mică felie de viață, acea clipă de adevăr, care are și dialog, și o metaforă; apoi **portretul, memorialul sau jurnalul de călătorie, reportajul.**

Enumerarea, poate didactică, a acestui larg și diversificat evantai al genurilor și speciilor publicisticii a arătat în încheiere Pop Simion, a avut ca mobil să ne reamintească nouă, celor ce scriem despre și pentru turism că neori, din comoditate, din grabă, din oboseală mergem pe linia minimei rezistențe redând imaginea turismului în cifre, date — deci descriptiv, uscat — și nu folosim tot evantaiul de genuri publicistice care ar putea face să triumfe cele mai expresive virtuți ale gazetăriei și literaturii turistice.

LEON SĂRĂȚEANU :

Un publicist de turism — termen prin care se înțelege atât ziaristul cât și scriitorul — trebuie să încerce să furnizeze masei largi folosind armele mass-media, criteriile de selecție, deci de bun gust în materie de călătorie. Călătoria a fost și rămâne un remarcabil, de neînlocuit mijloc de cunoaștere. Dacă acordăm cunoașterii sensul de acord între om și umanitate, atunci într-adevăr un turism de bun gust, selectiv, este acela al omului care știe ce caută, care este informat, aceasta însemnând o cunoaștere de substanță. Dacă acest călător avizat, de bun gust și de ținută, vrăjmaș al vulgarității și prostului gust este dublat de ziaristul de talent atunci într-adevăr se naște un publicist care poate realiza cerințele unei bune publicistici de turism: să informeze și să formeze gusturi. Un prim efort pe care trebuie să-l facă însă cel ce vrea să informeze pe alții este acela de a se debarasa de tot ce înseamnă prejudecată (puncte de vedere anterioare cunoașterii la fața locului), apoi să caute a fi cât mai puțin impresionist. Aceasta nu înseamnă să renunțe total la acea undă de lirism, fără de care e imposibil a face o bună publicistică. Acest lirism trebuie să existe chiar și în textele cele mai acid critice, pentru că cea mai virulentă critică va fi aceea făcută de pe pozițiile dragostei pentru lucrul văzut și examinat.

Răsfoind publicațiile pentru a putea concretiza aceste idei — vorbitorul a arătat că o primă constatare pozitivă este aceea că se scrie mai mult despre turism în ultima vreme și se publică pe genuri variate. Dar, fără a face o statistică exactă se poate constata că se publică uneori mai multe note de drum din străinătate decât din țară.

În ceea ce privește informația — infanteria gazetăriei, cum o numea Pop Simion — are niște legi, trebuie să răspundă la niște întrebări. Informația — cel puțin cea turistică din presa română — nu respectă aceste reguli. Ca un exemplu: o informație publicitară despre Hanul Bucura formulată așa: „Situat în apropierea orașului Hațeg, într-un decor de o rară frumusețe. Camere confortabile, preparate specifice bucătăriei tradiționale locale!“ fără o referire la drumul X care este asfaltat sau nu, la numărul de kilometri etc., este inefficientă. Sau informațiile publicitare care se transmit la radio: „Hanul Ursul Negru în județul X — „Hanul Ancuței“ în județul Y și încă o înșiruire de hanuri, înșiruire întreruptă de muzică, după care vine fraza senzațională: cooperarea de consum invită onorata clientelă să viziteze hanul unde se pot consuma produse culinare specifice!“ Argumentul că aceste informații au un caracter de reclamă și sint preluate așa cum ni le oferă cel ce plătește nu poate fi o scuză deoarece tot ceea ce se publică trebuie să

treacă prin mîna gazetarului. La Radio-Vacanța procedăm de mulți ani altfel: luăm informația brută și o scriem noi în redacție, conform rigorilor genului sau speciei numită informație, cu alte cuvinte noi sîntem cei care trebuie să știm cum să vindem marfa.

În revista „Europe-Auto“, un ziarist care ne-a vizitat țara a publicat un splendid reportaj, e drept impresionist, cu multe elemente atractive; la sfîrșit, într-o notă a redacției se spune: „În completarea reportajului colaboratorului nostru, vă rugăm să rețineți următoarele detalii: Paris — București... kilometri, drumul internațional Europa 15, condiții de sejur în România, prețuri etc..“

Astfel am putea proceda și noi în reportajele noastre, dînd informații concrete și ca ziaristi de turism nu putem accepta indiferenți o publicitate proastă care de fapt este non-publicitate.

Un reportaj ca cel publicat în „Scînteia“ de Valentin Hossu merită felicitări. Autorul știe să selecteze lucrurile esențiale folosindu-le atît pentru a stimula gustul cititorului de a merge în zona aceea, satul turistic Văideni, dar și pentru a da o cantitate imensă de informații într-un „sos“ foarte atractiv.

Discutînd în mod autocritic ziaristii de turism au făcut încă prea puțin pentru susținerea ideii excelente, a satului turistic, o noutate care are nevoie de un sprijin mai mare din partea presei și R. TV.

De multe ori un grupaj de informații, bine și inteligent făcut, echivalează ca putere de convingere cu un comentariu sau chiar cu un reportaj. Ceea ce trebuie să ne propunem noi, ziaristii de turism, este să orientăm pe turistul aproximativ concertat spre acele trasee și obiective turistice care merită să fie cunoscute; În acest sens, revistele „România pitorească“ și „Autoturism“ consacră foarte interesante reportaje unor trasee mai puțin cunoscute invitînd oamenii care le-au parcurs să le descrie, semnalînd locurile bune și mai puțin bune întîlnite. În felul acesta, ziaristii de turism își realizează sarcina ce le incumbă, aceea de a-l învăța pe om ce să caute, pentru că așa cum spunea Montaigne „știu de ce fug — nu știu ce caut“, turistul modern nu știe totdeauna ce trebuie să vadă în călătoria sa.

VICTOR VĂNTU :

Ceea ce trebuie reținut, în mod deosebit, din expozeul lui L. Sărățeanu ca o lecție pentru noi toți, mi se pare ideea necesității de a ne citi reciproc articolele, fapt care ar ajuta la crearea aceluia spirit critic, constructiv față de meseria ce o facem.

★

Din discuțiile care au urmat interesantelor expoze prezentate de Pop Simion și Leon Sărățeanu reținem încă câteva probleme ale turismului care ar trebui să stea în atenția publicisticii de specialitate: crearea unei opinii la factorii cu putere de decizie în acest domeniu pentru a se împiedica o desfacere a produselor de artizanat, aceleași în toate magazinele din țară, fără grija de a prezenta cumpărătorilor în primul rînd ceea ce este specific regiunii, precum și în ceea ce privește produsele culinare, de asemenea aceleași la „Hanul Ancuței“ din Moldova ca și în hanurile din Oltenia, Dobrogea etc.: pui la ceaun, sarmale cu mămăligă și alte produse stas, — fără cea mai mică preocupare pentru respectarea particularităților gastronomice regionale; formarea bunului gust al cumpărătorului prin adevărate campanii împotriva acelor produse de artizanat care nu ne reprezintă, lipsite de elementar bun gust.

Consemnare de MILENA COMARNESCU

MASS – MEDIA ȘI PROMOVAREA TURISMULUI ROMÂNESC

de STELIAN STREJA

secretarul Asociației române a ziaristilor
și scriitorilor de turism (A. R. J. E. T.)

TURISMUL—FENOMEN DE MASĂ¹

Cu toate străduințele teoreticienilor nu s-a reușit până în prezent să se formuleze o definiție cât mai cuprinzătoare a **turismului**, dar, și fără această definiție, sute de milioane de oameni anual „migreză” temporar din locurile lor obișnuite de viață și de muncă² iar alte milioane se ocupă, din interese economice sau sociale, de asigurarea acestora cu servicii turistice. Turismul intern și internațional se dezvoltă rapid, devenind un fenomen de masă și reflectând împletirea unor nevoi biologice și spirituale ale oamenilor³ cu condițiile create pentru a le putea satisface⁴.

Publicistul francez Louis Nagel scria într-un articol că „nu există un mai bun barometru al situației politice dintr-o țară ca turismul său”⁵, la care eu mi-aș permite să adaug că turismul poate fi considerat și barometru al relațiilor dintre țări.

În acest context și fenomen mondial, România se înscrie printre țările care pot satisface cele mai multe dintre motivațiile turistice datorită resurselor sale naturale sau create în decursul secolelor, condițiilor materiale asigurate de partidul și statul nostru, politici noastre interne și externe. Așa se și explică faptul că statisticile internaționale, care se referă la circulația turistică, înscriu România printre țările cu o dinamică turistică ridicată. Circulația turistică a cetățenilor țării noastre este în plin avânt: s-a ajuns de la câteva zeci de mii de turiști înainte de război la circa 3 milioane în 1965 și la circa 9 milioane în 1973⁶. În ce privește turismul interna-

țional în anul 1973 ne-au vizitat țara 3 300 000 de turiști străini, față de circa 100 000 în anul 1960⁷. Cu toate acestea România oferă posibilități mult mai mari decât cele folosite până acum, atât pentru turismul intern cât și pentru cel internațional, mai ales în anumite perioade ale anului și în anumite zone ale țării. Conducerea partidului și statului nostru este preocupată de crearea celor mai bune condițiuni pentru dezvoltarea turismului. La Congresul al X-lea al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „...o largă dezvoltare va cunoaște activitatea turistică urmărindu-se punerea mai deplină în valoare a condițiilor naturale favorabile de care beneficiază țara noastră”⁸. Iar, în cadrul unor vizite în țară sau cu ocazia unor întâlniri cu unele personalități politice ori ziarști din alte țări secretarul general al partidului și-a expus și punctul de vedere privind dezvoltarea turismului. În vizitele la Constanța, Brașov, la discuțiile cu organele de partid și de stat locale; în cadrul vizitelor peste hotare sau a unor conducători străini în țara noastră se menționează în comunicate și dezvoltarea relațiilor turistice; unii ziarști străini pun și întrebări legate de turismul românesc. Iată un exemplu, din interviul dat de tovarășul Nicolae Ceaușescu unui redactor de la televiziunea olandeză, în anul 1973.

Întrebare: „Care este importanța turismului pentru țara dv.? Dacă dezvoltarea turismului, pe scară largă, influențează negativ bazele societății socialiste?”

În răspunsul său tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că: „România acordă importanță dezvoltării turismului. Dorim să creăm condiții pentru a primi cât mai mulți turiști, inclusiv din Olanda, și am fi foarte satisfăcuți dacă ei s-ar simți bine în România. Nu văd care ar fi influența negativă a dezvoltării turismului. Dimpotrivă, lărgirea lui are o înrîurire pozitivă asupra cunoașterii între popoare și într-un anumit sens chiar asupra dezvoltării economice... Nu consider că venirea unor turiști cu alte concepții politice poate pune, cumva, în pericol so-

1. Pe această temă se va ține Congresul al XIX-lea al F.I.J.E.T., în luna octombrie 1974, în Portugalia.

2. Face turism circa 20% din populația globului, din care 1/3 în afara granițelor.

3. Motivații turistice ca: odihnă, tratament, lărgirea orizontului de cunoaștere, vizite, congrese, manifestări sportive ș.a.

4. Timp liber, venituri personale, facilități, servicii turistice, înțelegeri între state ș.a.

5. L. Nagel, în articolul „Le tourisme et le devenir Européen” din „Revue de l'Académie Internationale du Tourisme” no. 96/1971, p. 12.

6. Într-un interviu dat revistei „Flacăra” adresam îndemnul ca „Cel puțin jumătate din populația țării să fie angajată în acțiuni turistice” („Flacăra”, 24 martie 1973).

7. Circa 80% din țări socialiste și 20% din țări nesocialiste.

8. Nicolae Ceaușescu, Raport la Congresul al X-lea al P.C.R., Ed. politică, 1969, p. 57.

cialismul, deoarece socialismul s-a afirmat și a triumfat în lupta cu societatea capitalistă, care a existat la noi, dovedindu-se superior acesteia...⁹.

Având în țara noastră condiții materiale și politice asigurate trebuie făcut mai mult pentru promovarea turismului atât pe planul intern cât și în străinătate. Nu puține sînt observațiile unor personalități din străinătate care ne arată că sîntem încă insuficient cunoscuți în țările lor.

Iată deci un vast cîmp de activitate pentru redactorii tuturor mijloacelor de comunicare de masă, din țară și din străinătate.

LOCUL MIJLOACELOR DE COMUNICARE DE MASĂ ÎN CADRUL RELAȚIILOR PUBLICE DIN TURISM

Specialiștii în probleme de relații publice dau o importanță deosebită mijloacelor de comunicare de masă: presa, cartea, emisiunile de radio și televiziune, filmele documentare sau publicitare, conferințele de presă cu ziaristii, conferințele în mediul consumator.

Francezii Jean Chaumely și Denis Huisman, profesori la „Școala franceză de atașați de presă”¹⁰, destină o bună parte dintr-o lucrare a lor importanței pe care o au mijloacele de comunicare de masă în sistemul de relații publice și deci rolul ziaristilor și, în general, al celor ce produc pentru mijloacele de comunicare de masă. Pe ziaristi îi consideră reprezentanți ai opiniei publice și vorbesc de „porțile deschise” pentru aceștia, iar pentru a fi mai convingători citează din Lincoln: „Cu opinia publică nimic nu poate eșua, fără ea nimic nu poate reuși”¹¹. Belgianul Paul L. Genton, într-o lucrare pe teme de relații publice, scrie că: „Presa este ajutorul de predilecție al tuturor acțiunilor de relații publice. Pentru relaționist, munca cu lucrătorii din presă este foarte agreabilă. În general, ziaristii sînt bărbați și femei care cunosc problemele cele mai variate și au cîștigat, prin profesiunea lor, un spirit selectiv și de sinteză, adevărată piatră de încercare a informației ce le este dată”¹².

Contribuția mijloacelor de comunicare de masă în propaganda turistică este menționată în multe lucrări de cercetare din străinătate iar într-un sondaj făcut pe litoralul Mării Negre de către Centrul de cercetări al Ministerului Turismului, în anul 1973, a rezultat că 22% din turiști au fost influențați de aceste mijloace.

Importanța mijloacelor de comunicare de masă, în informarea și chiar formarea turiștilor, este de necontestat și acestea se realizează prin munca ziaristilor, editorilor, conferențiarilor, cineastilor, din țară și din străinătate, care se ocupă de promovarea turismului. Un deosebit rol în această activitate îl are purtătorul de cuvînt pentru relațiile curente cu presa¹³, care este consilierul intern al șefului instituției de turism.

Redactorii din țară au ca datorii de serviciu și în același timp considerăm ca datorii patriotice, de a populariza obiectivele turistice și realizările turismului românesc, de a contribui la mărirea fluxului turistic și în același timp de a ajuta la educa-

rea turistului conform cerințelor moderne. Ziaristii din străinătate trebuie ajutați să cunoască obiectivele și serviciile turistice din țara noastră atât prin conferințe de presă și surse de documentare puse la dispoziție în țara lor, precum și prin facilitarea unor vizite de cunoaștere în țara noastră.

Ministerul Turismului, în cei trei ani de activitate, fără a avea pretenția că a făcut totul pentru ca relațiile publice să funcționeze fără reproș și-a creat mijloacele proprii de informare și producere a surselor necesare propagandei și în același timp și-a extins relațiile cu mijloacele de comunicare de masă din țară și străinătate, pentru promovarea turismului românesc.

MIJLOACELE DE COMUNICARE DE MASĂ DIN ȚARĂ

Punerea în evidență și susținerea obiectivelor turistice și serviciilor turistice ale țării noastre, pentru turiștii români și străini; informarea turiștilor români asupra unor obiective turistice din străinătate; formarea cadrelor și turiștilor noștri în raport cu condițiile create turismului modern sînt sarcini la care mijloacele de informare de masă sînt chemate să contribuie nemijlocit.

Producția editorială a Ministerului Turismului: cartea, ghidul, pliantul, afișul, harta, albumul de turism, a crescut în anul 1973 la 217 titluri față de 62 în 1971 aducînd o însemnată contribuție la cunoașterea României turistice și a turismului în general. Ca primă lucrare de acest gen din țara noastră, culegerea de studii „Turismul — ramură a economiei naționale”¹⁴ a devenit un manual căutat atât de lucrătorii de turism cât și de cei ce vor să se informeze în domeniul teoriei și practicii turistice. Cartea „Turism cu manualul de istorie”, de Dumitru Almaș și I. Scurtu, constituie un prețios mijloc de orientare pentru ghizi și pentru turiști în ce privește patrimoniul turistic lăsat de înaintașii noștri. „România — cartea de vizită a orașelor”, de V. Cucu, sugerează din titlu importanța acestei lucrări. I. Lupescu, H. Rabinovici și I. Don au elaborat lucrarea „Pe urmele istoriei contemporane” în care sînt evocate fapte și prezentate locuri legate de istoria P.C.R. și a mișcării revoluționare și democratice din România. Cu texte de Paul Anghel și V. Hossu și fotografii de S. Comănescu, C. Săvulescu, H. Höffler ș.a., în coeditare cu prestigioasa editură Rombach din R.F.G., a apărut albumul „România turistică, Reiseland Rumänien”. Monografia sentimentală „Cimitirul vesel” este realizată de scriitorul Pop Simion, cu imagini de I. Miclea Mihale, „Însemnări de călătorie” de George Călinescu, „Gastronomie” de Al. O. Teodoreanu, culegerea de impresii despre țara noastră „Aveți o țară ca un cîntec” realizată de V. Firoiu ș.a. nu pot lipsi din bibliografia turistică. De curînd a apărut cea mai completă lucrare de informare turistică generală asupra țării noastre: „România — ghid turistic” de S. Bonifaciu, N. Doșănescu, Ioana Vasiliu. Editările anului 1974 vor întregi colecțiile de lucrări pe teme de economia turismului, prezentarea altor țări și unor județe ale țării noastre.

Lucrările: „Posibilități de creștere a eficienței turismului în România”¹⁵, „Potențialul social al

9. „Știința”, 10 aprilie 1973.

10. La noi „purtătorul de cuvînt pentru relațiile curente cu presa”.

11. Jean Chaumely et Denis Huisman: „Que sais-je? Les Relations publiques” (Ed. Presses Universitaires de France, Paris, 1972).

12. P. L. Genton: „Relațiile publice.” (Traducerea M. T. 1972, p. 88).

13. Art. 60 din Legea presei („Știința” 30 martie 1974).

14. Lucrarea cuprinde 12 studii redactate de către: O. Snack, Gh. Barbu, F. Marinescu, V. Balaure, C. Gavrilescu, Stelian Streja, Iulian Berbecaru, I. Jula, M. Iahoda, N. Z. Ionescu, D. Grigorovici.

15. Din materialele prezentate la Sesiunea științifică din decembrie 1972.

turismului intern și opțiunile turistice ale populației din România“ și altele, precum și buletinele lunare de informare turistică sînt numai cîteva din realizările lucrătorilor de la Centrul de cercetări al Ministerului Turismului. La acestea trebuie adăugate lecțiile de la Centrul de formare și perfecționare a cadrelor din turism și conferințele pe teme de turism.

Revistele pentru turiștii din țara noastră „România pitorească“ și „Autoturism“, precum și cea care promovează turismul românesc peste hotare, cuprind în rubricile lor materiale specifice turiștilor cărora se adresează. Redactorii acestor publicații, unii din ei autori de lucrări de mai mare amploare, s-au specializat în domeniul turismului și articolele lor contribuie la promovarea turismului românesc. Pentru a deveni și mai eficientă revista „România pitorească“ ar putea include în rubricile ei materiale sistematizate pe temele motivațiilor turistice și serviciilor turistice (hoteluri, restaurante, transporturi, agrement, organizarea și desfășurarea excursiilor ș.a.); hărți și informații utile pentru turiști; aspecte din activitatea lucrătorilor din turism de la minister și pînă la unități; discuții cu turiști; recenzii și prezentări de cărți și alte mijloace de informare turistică; principalele itinerare turistice din țară și din străinătate pentru turiștii noștri, în care să fie cuprinse și obiective de interes economic. Revista „Autoturism“, adresîndu-se în special posesorilor de automobile, ar putea să îndemne la excursii turistice pe diferite itinerare, pentru a completa rubricile ce se ocupă de mașină și de posesorul ei ca șofer.

Revistele acestea și-au luat ca sarcină de a edita și almanahuri de profil.

Cum promovarea turismului românesc, în țară și peste hotare, nu este un scop în sine sau numai o obligație a Ministerului Turismului, un rol important în acest domeniu revine și publicațiilor de interes general, centrale și locale: radio-ului, televiziunii, cinematografilei, unor edituri. În afară de emisiunile postului „Radio vacanța“, pentru sezonul estival, mijloacele noastre de comunicare de masă de interes general, exceptînd unele emisiuni la radio, nu au rubrici sistematice pe teme de turism. În aceste sectoare nu sînt încadrați ziarisți care să se ocupe exclusiv de turism. Pe baza unor interviuri cu cadre de conducere din Ministerul Turismului sau de la oficiile de turism; prin participarea la unele conferințe de presă pe teme de turism sau cu ajutorul unor materiale documentare redactori cum sînt C. Priescu la ziarul „Scînteia“, Pia Rădulescu la „România liberă“, Edith Lazăr la „Elöre“, Michail Roth la „Neuer Weg“, Gheorghe Graur Florescu la Radio, Al. Andronic la „Informația Bucureștiului“, Dorin Iancu la „România azi“ și alții au inserat în unele numere ale acestor publicații din preocupările principale privind dezvoltarea turismului românesc sau privind modul cum se asigură unele servicii. Desigur, trebuie menționată și contribuția unor publiciști, un loc însemnat ocupîndu-l Ioan Grigorescu, care descriu în reportajele lor și unele obiective turistice.

SYLVIU COMĂNESCU

! Sat turistic — Șimea I

Agencia Română de Presă — Agerpres a editat și buletine speciale pe teme de turism iar ziarul „Neuer Weg” scoate almanahul turistic „Kommit”.

În presă s-au publicat, în general unele informații care au ajutat îmbunătățirea serviciilor turistice. La 3 aprilie, apărea în „Flamura Prahovei”, o scrisoare deschisă, către primarul orașului Sinaia, în care se referea la lipsa de grijă pentru estetica și curățenia stațiunii, cerind luarea de măsuri. Chiar anumite note marginale din unele publicații servesc pentru orientare în asigurarea unor servicii turistice și chiar în propaganda turistică. Faptul că într-o informație se arată că vestgermanii sînt cei mai mari consumatori de bere ne sugerează ideea de a avea grijă de aprovizionare cu bere atunci cînd aceștia vin ca turiști în țara noastră. Iar nota din „România liberă” prin care se arată că Brigitte Bardot a făcut propagandă turistică pentru Franța la televiziunea americană, spunînd: „Eu, cînd am vacanță, rămîn în țară; mă plimb de-a lungul Senei, fac plajă pe Coasta de Azur, admir operele de artă...”, ne sugerează ideea că și unele vedete ale noastre ar putea spune: „Eu, în vacanță, mă plimb prin frumoasele parcuri ale Bucureștiului, fac plajă pe nisipurile „planetei” Neptun, admir operele lui Brâncuși”.

La publicațiile centrale și locale, la radio și televiziune sînt ziaristi care ar putea să prezinte și mai bine turismul românesc, să descrie obiectivele turistice, să întrețină chiar rubrici permanente de turism dacă li s-ar rezerva un spațiu cel puțin egal cu cel rezervat sportului.

Cu contribuția unor studiouri de filme s-au realizat și filme de turism, în special pentru propaganda externă, prezentînd aspecte din diferite zone ale țării: litoral, deltă, stațiuni balneare, nordul maramureșan, Bucureștiul ș.a.

Autorii de materiale de interes turistic din țara noastră: redactori de la ziare, reviste, radio, televiziune, cercetători, profesori și conferențieri de turism pot face parte din Asociația ziaristilor și scriitorilor de turism, club profesional al Uniunii ziaristilor din R. S. România, care își desfășoară activitatea în scopul de a contribui la ridicarea nivelului calitativ al muncii membrilor ei, în ideea unei mai bune promovări a turismului românesc în țară și peste hotare. Prin întâlniri cu cadre de conducere din Ministerul Turismului și prin discutarea mijloacelor care folosesc la propaganda turistică: reviste, cărți, filme ș.a., membrii asociației se informează în mod organizat.

CONTRIBUȚIA UNOR MIJLOACE DE COMUNICARE DE MASĂ DIN STRĂINĂTATE

În promovarea turismului românesc peste hotare un însemnat rol îl au redactorii de presă, radio, T.V., editorii și realizatorii de filme care fie pe baza unor materiale trimise din țara noastră fie în urma unor vizite documentare în România, prezintă unele obiective de interes turistic pentru turiștii din țările lor. Numai în anul 1973 au apărut peste 2000 de articole și s-au făcut peste 100 de emisiuni la radio și televiziunea din diferite țări, pe baza datelor culese de ziaristii străini care ne-au vizitat țara. Prin concursul „Columna lui Traian” care a angajat în anii 1971 și 1972 zeci de ziaristi italieni și prin articolele scrise în presa a zeci de țări socialiste și nesocialiste, România turistică a devenit mai cunoscută, numărul turiștilor a crescut.

Importante mijloace de propagandă pentru turiștii străini sînt albumele și ghidurile publicate în

străinătate, în limbile țărilor respective. Au apărut ghiduri despre România în Editura Nagel (Elveția), Editura Polyglott (R.F.G.), Editura Hachette (Franța), Editura Turist Commerce (Jugoslavia), Editura Fotolitografia (Italia) ș.a. Albumul editat anul acesta în Italia și realizat de Maria-Pia Vecchi sub titlul „România-mondo latino”, aduce o însemnată contribuție la cunoașterea țării noastre. Țara noastră este prezentă în multe capitole din unele ghiduri generale sau enciclopedii cu teme de turism.

Pe lângă participarea unor ziaristi de turism din România la unele întâlniri internaționale pe teme de turism, în toamna anului 1973 a avut loc în țara noastră al XVIII-lea Congres al Federației Internaționale a Ziaristilor și Scriitorilor de Turism — F.I.J.E.T. În cadrul Congresului s-au dezbătut nu numai problemele organizatorice ale federației ci și tema „Rolul ziaristului și scriitorului de turism în formarea turistului modern”, care are o mare importanță pentru toate țările, în condițiile marilor fluxuri turistice. Întîlnirea cu personalități din țara noastră și călătoria de documentare pe litoral, în Deltă, nordul Moldovei, nordul Transilvaniei, București, ca și organizarea congresului au ajutat la o mai bună cunoaștere a țării noastre, la ceea ce spunea Jean Paul Delfeld, președintele F.I.J.E.T., „Între România și noi există de acum un fel de poveste de dragoste”. Apreciînd România și turismul românesc, mulți din congresiștii și-au exprimat impresiile pe loc, iar alții au început să publice materiale despre țara noastră. Angajarea lor în concursul cu premii „România pitorească” duce la o și mai bună prezentare a României în străinătate.

*

Cunoscînd factorii care contribuie la dezvoltarea turismului în general și al țării noastre în special¹⁶, cunoscînd motivațiile turiștilor români și străini și posibilitățile țării noastre de a le satisface, redactorii de turism pot aduce mari servicii atît turiștilor din țară și de peste hotare cît și organelor de stat sau obștești care se ocupă de organizarea activităților turistice.

În propaganda noastră turistică pot fi prezentate atît elementele tradiționale cît și cele realizate în anii de construcție a socialismului, cele pentru satisfacerea nevoilor de odihnă și tratament cu cele de cunoaștere.

Documentarea redactorilor de turism nu-i simplă și nu se poate face numai prin cîteva date culese de la minister ci implică efortul de a parcurge zonele de interes turistic, de a le vedea prin prisma interesului țării noastre și a le valorifica în acest scop, de a contribui la informarea și formarea turiștilor.

Prin presa de turism, cartea și filmul de turism; prin materialele de turism de la publicațiile de interes general și emisiunile de radio și T.v.; prin contribuția ziaristilor și editorilor de peste hotare care au devenit prieteni ai țării noastre, factorii care răspund de relațiile publice în domeniul turismului își pot realiza obiectivele de informare, formare și indemn către activități turistice a cît mai mulți cetățeni din patria noastră și din alte țări.

„Anul bunelor servicii turistice”, declarat cu ocazia consfătuirii pe țară a lucrătorilor din turism, poate aduce bune servicii și din partea mijloacelor de comunicare de masă în sprijinul turismului românesc.

16 Vd. Stelian Streja, studiu „Factorii care contribuie la dezvoltarea turismului” în lucrarea citată „Turismul — ramură a economiei naționale”, pag. 97—108.

DEZBATEREA PROBLEMELOR ECONOMICE ÎN PRESĂ

Clubul ziaristilor economiști a organizat o dezbatere în cadrul căreia și-a propus să realizeze un schimb de experiență privind reflectarea problemelor economice în presă. Nicoară Ionescu a prezentat un referat introductiv care a constituit punctul de plecare pentru discuțiile ce au urmat.

Redăm, în continuare, textul prescurtat al stenogramei :

NICOARĂ IONESCU :

Cunoaștem cu toții sarcinile mari care revin rubricilor economice în condițiile actualei etape de dezvoltare pe care o parcurgem. Eforturile pe care le depune întregul nostru popor, nu numai în acest an excepțional, definit prin marile evenimente ale alegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu ca primul președinte al României socialiste, aniversarea a 30 de ani de la eliberarea patriei și Congresul al XI-lea al partidului, ci, în general, în această etapă de accelerare a dezvoltării noastre, — îndeplinirea cincinalului înainte de termen fiind în fond un proces de accelerare a dezvoltării, de apropiere a țării noastre de țările dezvoltate — trebuie susținute prin eforturile noastre, ale gazetarilor.

Evident, când am început să tratăm problemele economice în presă, experiența noastră era foarte redusă. Eu personal consider că tratarea problemelor economice în presă, sau mai precis a problemelor de producție, este un specific al presei socialiste, întrucât ea decurge, după părerea mea, din însuși caracterul socialist pe care îl îmbracă în momentul de față producția, care a încetat să mai fie o chestiune particulară a unui întreprinzător oarecare și a devenit o problemă a întregului popor, a întregii societăți.

Cred că pentru noi, ziaristii economiști, și nu numai economiști, un pericol care ne pîndește și de care trebuie să ne ferim este acela al șablonului. Înțeleg aceasta în sensul că, desigur, fiecare dintre noi am scris și articole care nu au avut efectele pe care noi le-am scontat, dar cred că de fiecare dată când scriem un articol trebuie să plecăm cu aceeași convingere, cu același entuziasm că noi sîntem, ca ziaristi, în stare să urnim niște munți din loc, chiar dacă nu de fiecare dată reușim aceasta. Ni se pare că acesta este un prim deziderat pentru un ziarist militant, pentru un ziarist angajat, așa cum sîntem

fiecare dintre noi. Cred că sinteți de acord cu mine că un articol din care nu răzbate entuziasm, convingere, nu poate transmite această stare de spirit și cititorului nostru. De pildă, pe mine personal nu m-au convins și nu reușesc să mă convingă niciodată acele articole care revin periodic în presa noastră despre problemele economice tratate la modul general: productivitate, calitate etc., articole pe care de cele mai multe ori le scriem într-o veche manieră bine cunoscută, actualizînd doar niște date. De asemenea nu reușesc să mă convingă unele interviuri făcute cu diverși factori de răspundere, în care ziaristul pune întrebări de complezență iar răspunsurile repetă de obicei ce s-a spus și cu un an și cu doi în urmă. Poate că astfel de materiale în care ziaristul ar întreba ce anume din afirmațiile făcute cu ocazia anterioară au fost realizate ar fi mult mai eficace și mai convingătoare pentru cititori.

Sau, nu cred că mai pot să răspundă pe deplin cerințelor actuale, acele reportaje, cunoscute ca materiale pozitive, despre un anumit oraș sau o anumită zonă a țării. Desigur realizările noastre sînt foarte bogate, sînt impresionante și trebuie să le facem cît mai larg cunoscute. Dar cititorii din zona respectivă știu bine că mai sînt de depășit și anumite greutăți, că mai sînt probleme de rezolvat și dacă noi trecem peste aceste chestiuni, dacă le ignorăm, diminuăm, cred, și puterea de convingere a articolului. Mai ales că nu este exclus — și am întilnit astfel de situații — ca la un oarecare interval în același sau în alt ziar să apară un articol care referindu-se la același oraș sau aceeași zonă, să critice anumite stări de lucruri negative. Cred că astăzi nu mai putem să disociem articolul așa-zis pozitiv de cel critic, că ni se cere un articol complex în care să se reflecte pe cît posibil însăși complexitatea vieții și a problemelor cu care sîntem confrunțați în mersul nostru atît de rapid înainte.

Sîntem, așa cum știm cu toții, o societate în plin proces de perfecționare, și dacă secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu insistă și a insistat de atîtea ori asupra cerinței perfecționării, este tocmai pentru a transmite întregului nostru popor conștiința clară că acest lucru este necesar și este posibil.

În perioada care a trecut de la Congresul al X-lea, din inițiativa și prin preocuparea activă a par-

tidului a fost creat un sistem legislativ economic care, în momentul de față acoperă aproape întreaga gamă a relațiilor economice și a activităților economice. Este un sistem legislativ care, desigur, ca orice lucru, este susceptibil de perfecționare, dar care crează cadrul ferm în care trebuie să se desfășoare relațiile economice și în același timp este suficient de elastic pentru a permite și stimula spiritul de inițiativă. În condițiile în care a avut loc acest proces de reînnoire, în care a avut loc punerea pe temeiuri legale a întregii activități economice, menținerea unor neconcordanțe, a unor anomalii, la diverse nivele, în diverse locuri, este anacronică, poate să impieteze asupra intereselor economiei naționale. Or, de cele mai multe ori, aceste anomalii sînt rezultatul rutinei, comodității obișnuinței. Cred că tocmai aici noi, ziaristii economiști, putem să aducem, prin eforturile noastre concertate, un aport sporit. Sînt aceste anomalii pe care încă le întîlnim și o formă de manifestare a contradicțiilor în economia noastră socialistă. Noi, ziaristii ca persoane neimplicate direct în problema respectivă, neinteresăm în menținerea unei anumite stări de lucruri, venind cu o privire lipsită de prejudecăți, putem să sesizăm mai ușor aceste lucruri cu care oamenii sînt învățați. De multe ori sînt lucruri pe care toată lumea le cunoaște, cu care toată lumea e de acord că ar trebui și s-ar putea schimba, dar în virtutea inerției nu se schimbă mare lucru.

Îmi permit să mă refer, ca exemplu, la o situație care are efecte deloc neglijabile asupra intereselor noastre. Este vorba despre exportul de instalații complexe în cazul căruia interesul furnizorului general, ministerul sau întreprinderea exportatoare, nu coincide întotdeauna cu interesele producătorilor utilajelor componente. În astfel de situații livrările făcute de producători către furnizorul general nu apar pentru primii ca realizări ale sarcinilor de export, ci ca livrări la intern, ceea ce evident nu îi cointerează în efectuarea la termen a livrărilor respective. Și, deși toată lumea este de acord că exportul de linii tehnologice complexe este mai eficient deoarece include export de inteligență, know-how, totuși la realizarea acestor instalații sînt întîmpinate greutăți din cauza anomaliei pe care am menționat-o.

Oare nu s-ar putea găsi o formulă ca atunci cînd un minister, o centrală sau o întreprindere livrează furnizorului general o parte componentă pentru o linie tehnologică complexă care se exportă, să apară ca o realizare a sarcinii proprii de export? Personal nu cred că ar fi imposibil să se găsească o astfel de soluție care să pună de acord interesele departamentale cu cele generale ale economiei naționale.

Eu cred că tocmai aducînd în discuție asemenea probleme, punînd față în față factorii responsabili, incitîndu-i să își exprime punctele de vedere față de astfel de situații, să exprime păreri privind posibilitatea soluționării lor, activitatea noastră ar putea fi mai utilă factorilor de decizie care au competența să statuteze în problemele respective.

O altă problemă la care doresc să mă refer este aceea a interferenței din ce în ce mai accentuată dintre economic și social, dintre problemele economice și problemele cetățenești. În fond, în societatea noastră problemele economice sînt în același timp și probleme cetățenești. Și de aceea cred că trebuie să ne gîndim să vedem, în toate aspectele pe care le dezbatem efectiv, omul cu problemele și aspirațiile lui.

Scriem de pildă despre folosirea completă a timpului de producție și facem un articol foarte documentat în care arătăm că la întreprinderea x se întîrzie, că numărul de minute întîrziate într-o lună reprezintă atîtea zile-om, ceea ce echivalează cu un minus de producție de atît... etc. Dar de multe ori în spatele acestor întîrzieri sînt și greutăți ale transportului în comun, iar dacă noi facem abstracție de aceste aspecte, pentru cititorii din întreprinderea respectivă articolul își pierde mult din forța de convingere. De altfel acest exemplu este unul dintre cele mai simple, dar poate și din cele mai pregnante în care problemele cetățenești nu numai că se interferează, dar chiar ajung să se și identifice cu cele economice.

Foarte pe scurt doresc să mă refer și la cerința de a contribui la educarea, la formarea în rîndurile maselor de oameni ai muncii a unei gîndiri economice, cerință care decurge din dubla calitate de producători și de proprietari a oamenilor muncii.

Nu mă voi referi la întregul complex al problemei ci mă voi opri numai asupra unui singur aspect și anume la necesitatea de a contribui la educarea fiecărui cetățean în spiritul de a gîndi prin prisma intereselor întregii societăți, ale întregii țări, nu numai prin prisma intereselor personale sau locale. Din acest punct de vedere eu cred că comentariul economic în presă nu și-a pierdut încă din interes, pentru că printr-un asemenea comentariu bazat pe fapte reale, noi putem să explicăm implicațiile pe care un fenomen microeconomic le poate determina pe plan macroeconomic. Deoarece orice microfenomen economic, — imobilizarea unor vagoane, nerespectarea unor termene de livrare sau de intrare în funcțiune a unor utilaje etc. — poate declanșa la nivelul economiei naționale efecte propagate, de mult mai mare amploare, trebuie ca, în primul rînd, noi să vedem fiecare fenomen, fiecare acțiune pe care o analizăm în întreaga complexitate a implicațiilor sale pentru ca astfel să putem reflecta această complexitate a problemelor economice și în articolele pe care le scriem.

O altă chestiune la care doresc să mă refer este a finalității articolelor pe care le publicăm, nu numai în sensul de a urmări efectele pe care le-au avut și de a reveni, atunci cînd este cazul, asupra problemelor respective, ci și în sensul ca fiecare articol să fie astfel conceput încît să aibă o finalitate proprie.

Citeam un articol în care se vorbea despre posibilitățile de sporire a producției dar care nu sînt fructificate din diverse cauze; un șef de echipă și un maestru, interlocutorii ziaristului respectiv, arătau că în secția lor producția de broaște pentru uși ar putea fi sporită, dar că le lipsesc cheile și șuruburile pentru montatul broaștelor respective. Oare articolul nu ar fi fost mai eficient dacă cei responsabili de aceste lipsuri ar fi fost întrebați și ar fi arătat de ce lipsesc piesele respective, ce se va face în viitor, deoarece este evident pentru oricine că cei doi interlocutori aleși nu pot avea nici o vină pentru deficiențele semnalate.

Sau: un articol foarte bine documentat, aș spune chiar vehement, despre calitate și legislația economică, unde erau redată cazuri flagrante, grave, de încălcare a legii calității. Un articol militant. Totuși, eu am rămas — și cred că nu numai eu, ci oricare cititor — nemulțumit, pentru că nu se spune nimic despre ce sancțiuni au primit cei care au încălcat legea calității, aducînd prejudicii serioase economiei naționale și intereselor cetățenilor, sau dacă

nu au fost sancționați de ce și cine se face vinovat de aceasta.

Sau, sînt multe articole care după ce se referă la daune aduse avutului obștesc se încheie întrebîndu-se : — Oare cine plătește aceste pierderi ?! Or, cu aceasta n-am spus nimic. Este necesar să spunem cine anume trebuie să le plătească, deoarece dacă noi nu știm cu atît mai puțin știe cititorul cine plătește pagubele sau dacă pînă la urmă le plătește sau nu cineva.

Se desfășoară de asemenea o campanie perfect justificată împotriva transporturilor în gol sau cu încărcătură incompletă a autocamioanelor. Sigur, în 10—15 la sută dintre cazuri este vorba de curse clandestine și este și foarte bine că șoferii respectivi sînt aduși în fața opiniei publice. Dar șoferul care cu un camion de cinci tone transportă o piesă de 500 de kilograme nu este el vinovat, ci este vinovat conducătorul întreprinderii respective care a dispus efectuarea transportului. Iar noi, în loc să ne referim la adevăratul responsabil îl incriminăm pe șoferul care este, într-un asemenea caz, vinovat doar că își îndeplinește o sarcină de serviciu.

Cred că cele cîteva probleme la care m-am referit au argumentat, măcar în parte, concluzia că este necesară o mai deplină angajare a fiecăruia dintre noi. Fiecare articol pe care îl scriem este un act de curaj și de răspundere. Să ne asumăm pe deplin această răspundere cu care am fost investiți, să de-

monstrăm tot mai mult prin cuvîntul nostru scris că presa este un factor activ în societatea noastră, să ne aducem oridecîteori putem modesta noastră contribuție la înfăptuirea politicii partidului nostru, al cărui spirit înnoitor, diametral opus oricărei manifestări de rutină, birocratism, comoditate și închistare, trebuie să fie prezent în fiecare rînd pe care îl scriem.

CONSTANTIN VRÂNCEANU :

Mi se pare că Nicoară Ionescu a exprimat o serie de puncte de vedere foarte interesante la tema pusă în discuție. Eu vă invit să luați și dv. cuvîntul, referindu-vă în special la următoarele probleme care mi se par relevante și interesante : dacă există în continuare un pericol al formalismului în tratarea problemelor economice, ce putem face pentru eliminarea acelor prejudecăți, cum le numea Nicoară Ionescu, care grevează asupra activității gazetarului economist, prejudecăți care se disimulează în diverse forme și impietează asupra muncii noastre ? ; cum pot să dispară disocierile artificiale care se fac adesea între pozitiv și negativ în tratarea problemelor economice ?

Desigur acestea sînt cîteva idei generale ; cred însă că am putea să profităm de acest prilej și să ne adresăm eventual reciproc întrebări în așa fel încît întîlnirea noastră să fie cît mai eficientă.

DISCUȚII

C. CÎRLAN :

Prima problemă ar fi aceea a **continuității**. În gazetărie nu se poate vorbi despre tratarea pe campanie a unor probleme economice, decît dacă ne referim la agricultură, unde știm că primăvara se ară, vara se seceră grîul și toamna se culeg roadele livezilor.

În industrie, o sarcină economică, de regulă, nu se poate rezolva într-o lună-două, ci ea cere un an sau o perioadă mai lungă. Noi însă, atunci cînd conducerea de partid ridică o problemă care trebuie să stea în atenția tuturor întreprinderilor, de multe ori, dăm un iureș teribil imediat ce se dă sarcina respectivă, atacăm foarte judicios problemele, pentru că după o lună-două să ne temperăm zelul și apoi tema să dispară cu totul ! Mă refer, pentru a lua un exemplu mai recent, la acțiunea pe care am început-o, cu cîteva luni în urmă, pentru economisirea combustibilului și energiei. Mulți oameni mi s-au adresat astfel : „Văd că s-au liniștit treburile, înseamnă că s-a exagerat la început“. Fals ! Problemele s-au rezolvat ori tind să se rezolve, în parte, numai pe planul relațiilor economice internaționale, dar aceasta nu înseamnă că am soluționat problema resurselor de energie sau că putem să ne permitem să gospodărim cu mai puțină strictețe aceste resurse ; și totuși, unele ziare au cam părăsit această temă de stringentă actualitate economică. Or, o serie de neajunsuri se fac încă simțite în multe întreprinderi. Am făcut recent o investigație în cîteva întreprinderi, asupra modului în care se întocmesc bilanțurile energetice. La fel se pune problema economiei de benzină. Să nu uităm că dacă s-a renunțat la tichete pentru consumatorii particulari, pentru întreprinderi au rămas valabile aceleași măsuri restrictive. Deci cu aceeași insistență trebuie să se acționeze în continuare pentru gospodărirea acestor resurse ; pentru acest lucru trebuie să milităm și noi în presă. Și asemenea acestei teme există o multitudine de subiecte care se pot aborda, o mulțime de teme care pot și trebuie să fie reluate.

O a doua chestiune pe care aș dori s-o ridic privește **finalitatea** articolelor. Aș vrea să privesc problema finalității articolelor în contextul unor prevederi ale legii presei. Este cert că de acum înainte nu vom putea aborda o temă în ziar, nu vom putea scrie o anchetă, — practic viața ne-o va dovedi, — decît atunci cînd vom discuta cu toți factorii implicați. Este o condiție sine qua non. Altfel vom intra sub incidența sancțiunilor din legea presei. Oricît de obositoare ar fi o asemenea documentare suplimentară. Mai mult, un articol care are finalitate chiar în cursul anchetei — deci problemele se rezolvă prin intervenția gazetarului — cu atît mai mult are șanse să nu ridice nici un fel de probleme după publicare, ci, dimpotrivă, să poată fi apreciat, iar ziaristul respectiv să poată avea deci garanția că a făcut un lucru bun. De altfel, cred că aceasta va fi modalitatea conformă cu legea presei către care va trebui să tindem : să scriem articole care aduc și o rezolvare, adică articole ce indică soluțiile care se pot găsi cazului respectiv în situația dată.

Noi la „Scînteia“ avem o anumită experiență în acest sens. De altfel, spre sfîrșitul anului trecut am pornit o serie de anchete care aduc și rezolvarea unor situații economice negative. Iată un exemplu : o întreprindere din Cluj nu avea sarcină de plan pentru 1974, aceasta în luna decembrie 1973 ! Încă nu știa practic ce va produce. Era o întreprindere de industrie locală, dar avea un profil electrotehnic. Centrala de electronică și automatizări din București îi oferea „de lucru“ doar cu condiția de a trece în subordinea sa. Și uite așa au rămas lucrurile pînă la sfîrșitul anului trecut. S-a scris un articol în care era arătată situația. A doua zi un director general al Centralei de electronică și automatizări a venit la noi la redacție și timp de două ore ne-am „certat“ acolo, pentru ca peste două zile să se întîlnească toți factorii interesați, în prezența și a gazetarului care a scris articolul, și să se rezolve problema ; în ziar a apărut o nouă notă în care anun-

SYLVIU COMĂNESCU

Cotmeana

țam acest lucru. Deci, iată un lucru bun. Nu zic că gazetarii trebuie și pot să rezolve toate problemele din economie; dar numai tinzând către soluționarea neajunsurilor ne putem ridica prestigiul nostru profesional, numai așa putem câștiga respectul colaboratorilor și al celor a căror activitate o investigăm.

Deci am ridicat problema continuității, problema finalității, acum ar urma problema **profesionalității**. Eu cred că cei care nu vor dovedi că-și stăpinesc profesiunea, că pătrund și interpretează foarte bine fenomenele economice, nu vor putea să-și păstreze multă vreme calitatea de gazetar. Opinez că va putea fi gazetar economist numai acela, care — ca orice organ de control — folosește instrumentele specifice muncii de control și poate intra în intimitatea procesului economic pe care-l cercetează. Numai un asemenea gazetar va putea fi stăpîn pe argumente care să reziste la o anumită confruntare cu eventuale contestații, după publicarea articolului.

Nu trebuie să se înțeleagă de aici că eu optez pentru articolul critic sau că afirm că trebuie să scriem numai despre fenomenele negative. De altfel, eu nu sînt pentru a se face o distincție între articolul negativ și articolul pozitiv! Sînt pentru a nuanța foarte bine — și dintr-un punct de vedere și din celălalt — problema pe care o supunem atenției. Iată de pildă, despre Combinatul din Rîmnicu-Vilcea, știm cu toții că are niște greutăți, că nu-și face planul și consumă materii prime și energie, peste cantitățile normate. S-ar putea spune: despre acest Combinat nu se poate scrie de bine, nu au nici un fel de realizări, au rezultate slabe etc. Totuși, nu e așa. Un calcul economic demonstrează, de pildă, că dacă ar fi să luăm direct în calcul influența condițiilor obiective pe care le are acest combinat, ar rezulta că este în drept să utilizeze mult mai mult carburant decît consumă. Dar dacă intrăm în intimitatea procesului, vedem că oamenii aceștia au făcut niște lucruri foarte interesante pe linia gospodăririi energiei: singuri și-au schimbat arzătoarele, singuri au construit instalații prin care recuperează 40% din energia secundară și au programat să mai recupereze încă 40% anul acesta! Sînt niște lucruri pozitive. Cînd m-am dus prima

oară cu propunerea de a scrie un articol despre aceste realizări la șeful de secție, acesta a spus: — A! Cum să scriem de bine cînd la acest combinat s-a depășit consumul de combustibil convențional pe primul trimestru cu 4 000 de tone! Cum putem scrie pozitiv despre ei?! Zic: — Uite că putem scrie și i-am explicat situația concretă. Iată deci cum stări de lucru negative mobilizează un colectiv la mari eforturi, stimulează tendința de auto-depășire a colectivelor respective.

Mă voi referi acum și la **genurile articolelor pe teme economice**. Aici cred că persistă o lacună mai mare a presei noastre; mă refer la tendința de copiere după marile cotidiene. Dacă, de pildă, „Scînteia” sau „România liberă” lansează o rubrică, imediat și alții se grăbesc, sub o formă sau alta, s-o aducă în gazetele lor. Dacă noi am introdus o rubrică „Scînteia pe urmele Scînteii” am făcut-o pentru că am simțit nevoia de a urmări într-un anumit fel finalitatea unor articole. Tocmai de aceea eu cred că articolele economice nu se împart în anchete, reportaje, genuri scurte, note etc., ci ele pot avea nuanțe foarte diverse, pot avea unghiuri de abordare foarte diferite, și aici trebuie să găsim o mai mare diversitate de forme de exprimare.

O ultimă problemă la care aș vrea să mă refer este aceea a **rolului formativ al presei economice**. Nicoară Ionescu s-a referit, dintr-un anumit punct de vedere, la problema rolului pe care trebuie să-l aibă presa pentru educarea economică a omului. Eu m-aș referi la unele lacune ale noastre, ale presei, în formarea gîndirii economice a maselor de cititori. De pildă, nu de puține ori folosim termenii economici în mod greșit. Din unele articole rezultă de altfel destul de clar că gazetarul care le-a redactat nu a înțeles semnificația, conținutul unor termeni economici. De pildă, se încurcă încă noțiunea de **productivitate a muncii** cu noțiunea de **randament**, noțiunea de **eficiență economică** cu aceea de **beneficii** ș.a.m.d. Trebuie să avem mare grijă pentru că de presă depinde în mare măsură formarea unei culturi economice la masele de cititori. Un profesor de la Academia de studii economice a venit la noi cu propunerea de a publica, periodic, sau într-un ciclu, un dicționar comentat de genul „Cum vorbim?” în care să arătăm cum se folosesc greșit unii termeni economici.

Eu cred, de asemenea, că trebuie să ne gîndim mai mult și cui ne adresăm: să nu ne adresăm numai specialiștilor. Desigur sînt multe articole care pot fi foarte bine citite și înțelese și de un om cu cultură economică sau tehnică medie. Problema pe care o ridic acum este aceea a unor articole — destule, de altfel — situate la extreme, care ori nu pot fi înțelese decît de un grup foarte restrîns de cititori, ori literaturizează într-atît încît termenii folosiți dau naștere la confuzii. În ce mă privește, sînt de părere că trebuie să ne exprimăm astfel ideile în articolele economice încît, fără a renunța la conținutul exact al fenomenului, să explicăm lucrurile pe înțelesul specialistului sau al maistrului, al muncitorului, al celui căruia i se adresează. Totuși, și aici iac o precizare: cînd se abordează anumite probleme economice de o deosebită importanță, a căror rezolvare depinde sau trebuie găsită de foruri de specialitate, de către specialiști, care sînt vizați expres în articol, atunci trebuie să folosim un ton mai adecvat, un limbaj mai specializat, chiar tehnic, deși unele cadre redacționale fac alergie la acest cuvînt. Aceasta este iarăși o părere personală, — și dacă ar fi fost aici cîțiva colegi de la mine din secție poate că m-ar fi con-

trazis, — eu sînt însă pentru ca anumite articole să fie scrise chiar tehnicist, chiar și într-un cotidian, atunci cînd se urmărește rezolvarea unei probleme majore de către specialiști.

CONSTANTIN VRÂNCEANU :

Cred că tovarășul Cîrlan a ridicat o chestiune foarte importantă : întrebarea „pentru cine scriem ?”. Dînsul și-a exprimat un punct personal de vedere ; în absența colegilor dînsului, am să încerc să-l contrazic. Eu cred că nu ne adresăm unui public mediu ; eu am să spun să ne adresăm cetățeanului, omului de pe stradă. Nu ne adresăm cred numai maistrului sau muncitorului în chestiuni economice, ci trebuie să ne adresăm și nespecialistului, fiecărui cetățean, care trebuie să știe permanent ce se întîmplă în economia noastră, de ce au loc anumite fenomene, în ce măsură acestea îi afectează propriile interese. Iar dacă nu reușim — după părerea mea — să ajungem la inima și la gîndul cetățeanului, cred că nu ne facem datoria așa cum se cuvine. Fără discuție și eu sînt de acord că există anumite zone în care intervenția ziarului se cere să fie mai specializată, poate, — dar aceasta nu trebuie să ocupe, zic eu, decît cel mult 10—15 la sută din publicistica economică. Din nenorocire însă lucrurile se petrec, adesea, invers.

Un exemplu : la „România liberă” ne-am pus următoarea problemă : pentru cine scriem articolele agrare ? Am constatat, făcînd o serie de sondaje că un procent redus din tirajul ziarului merge în mediul rural. Am ajuns la concluzia că toate acele articole de strictă specialitate, în care practic dădeam niște sfaturi agronomilor ajungeau, de fapt în covîrșitoare majoritate la oraș. Iată deci că apăsarea o contradicție între obligațiile „României libere” de a trata problemele agriculturii și utilitatea articolelor respective. Am fost nevoiți, în aceste condiții, să ne reconsiderăm fundamental modul de tratare pornind de la premisa că în spatele problemelor legate de recoltă se simte însăși pîinea cetățeanului, și deci orice cetățean este interesat în problemele agriculturii. Am căutat deci, diverse forme, prezentînd de pildă, problemele agrare legate de evoluția vremii, am solicitat ajutorul specialiștilor cărora le-am cerut să ne furnizeze acele argumente menite să intereseze pe fiecare cetățean, fie el de la sat sau de la oraș.

NICOARĂ IONESCU :

Eu aș fi vrut să dau acest exemplu cu articolele de tehnică agrară, de agrotehnică, care apar în ziare, în diverse etape. Ele sînt niște articole, am să le numesc medii, dar condițiile locale diferă ; ceea ce este valabil pentru un județ în ziua respectivă nu poate fi valabil în alte județe ; ceea ce este valabil în Ilfov, nu poate fi valabil în Baia Mare sau în Suceava. Și atunci, de ce să venim noi, de aici din București, să-i învățăm pe agronomii de acolo, care cunosc condițiile locale, ce anume trebuie să facă !? Desigur, ceea ce spunea Vrânceanu este normal, trebuie să informăm cititorul, să-i arătăm de pildă că merge bine cu aratul sau să-i atragem atenția că trebuie să intensificăm eforturile. Dar de aici și pînă la a intra în probleme de agrotehnică, cred că este o distanță foarte mare.

VIOREL ILUT : (student la Facultatea de ziaristică)

Cred că nu e rău, totuși, ca ziarele centrale să publice și experiența unei cooperative etc. care bineînțeles aduce noutăți pe linie de agricultură. De

asemenea, aș vrea să-l contrazic și eu pe tov. Cîrlan în privința materialelor tehnice. Cred că noi ne adresăm în primul rînd maselor largi de cititori și după aceea celorlalți, specialiștilor. Cred că materialele tehnice, mai „de specialitate” — cum se spune — își au locul în revistele de specialitate. De aceea cred că trebuie să realizăm în așa fel articolele ca să fie asimilabile de întreaga masă de cititori, să fie interesante, să fie citite. Trebuie să facem totul pentru ca cititorul să nu deschidă ziarul numai la „faptul divers”, la „sport” etc. iar cînd vede articolele economice să renunțe din capul locului să le citească, așa cum se mai întîmplă uneori.

LIVIU MUREȘAN (Asociația română de marketing)

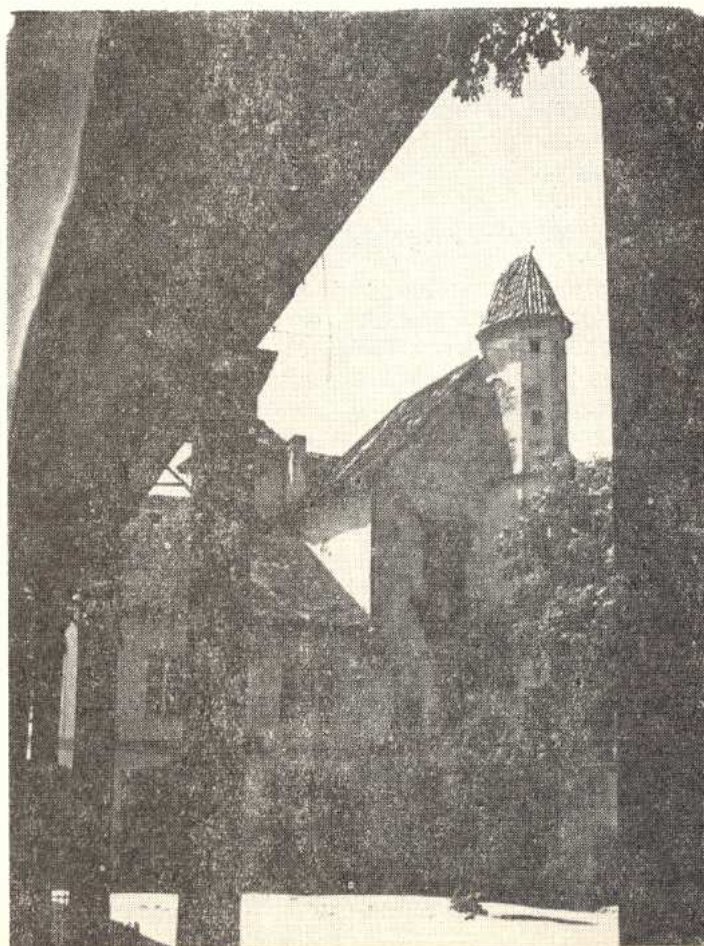
Permiteți-mi o intervenție într-o problemă conexă. Cred că unul din atu-urile educației economice prin presă față de acum un an este tocmai faptul că s-a reușit să se spargă acele articole mari pe care le aveam în pagină și pe care nu le puteam înghiți bucureșteanul care își cumpără ziarul în drum spre muncă sau spre casă ca să-l citească în tramvai. Și erau articole kilometrice, pe care nu le puteai citi nici măcar în jumătate de oră ! Acum s-au găsit acele „pastile” care reprezintă una din modalități.

V. ILUT :

Există și un alt aspect. În ce măsură ne putem ghida după materialele care provin de la forurile de sinteză ? Pun întrebarea deoarece am avut surpriza să constat într-o anchetă efectuată la Carei că o întreprindere era citată într-un material de sinteză ca avînd consumurile specifice depășite dar la o analiză mai atentă s-a văzut că, în realitate lucra cu economii.

SYLVIU COMĂNESCU

Drobeta

E clar că materialele de sinteză dau numai niște cifre globale privind raportările. Deci eu cred că materialul nu poate fi luat decât ca o indicație și eventual ca punct de plecare pentru o analiză concretă !

LIVIU MUREȘAN :

Aș dori acum să mă refer la o chestiune, la un mod de a vedea lucrurile, care poate că diferă ca punct de vedere de acela al dumneavoastră. În ce sens ? Dumneavoastră sunteți beneficiari de informații, pe care la rândul dumneavoastră, le transmiteți opiniei publice în general sau unor segmente de opinie publică. Prin specificul activității pe care o desfășorați, eu fac parte dintre aceia care sînt furnizori de informații. În legea presei există o formulare la articolul 60 care definește activitatea noastră și anume ca purtători de cuvînt pentru relații curente cu presa. Este o activitate care, din păcate, la noi nu a fost desfășurată pînă acum în măsură suficientă și cu competența potrivită. Multe din problemele pe care le aveți le-ați putea rezolva în măsura în care găsiți la întreprinderea, la instituția sau la organizația respectivă un omolog care vă pune la dispoziție niște informații, vă facilitează acest acces... Cred că în definirea efectivă a atribuțiilor pe care ar trebui să le aibă această activitate este vorba de acel punct spre care converge atît interesul dumneavoastră de a primi niște informații cît și al instituției, de a le da pentru a fi reflectate corect. În activitatea desfășurată în cadrul Asociației Române de Marketing, unde eu mă ocup de relațiile cu presa, sînt produse și vă ținem la dispoziție informații din domeniul comerțului exterior precum și din diverse domenii conexe. E vorba de lucruri extrem de importante pe plan economic și, în același timp, cu o bătaie foarte lungă. Aș vrea să amintesc o idee fundamentală pentru economia modernă de altfel destul de des citată de dumneavoastră : cele două rațiuni de a fi ale unei întreprinderi sînt : inovarea și marketingul. Efectiv chiar și dumneavoastră la ziare nu faceți altceva decît marketing, adică studiați piața aceasta a cititorilor, ce cer ei, pentru a le furniza „marfa” potrivită !

CONSTANTIN VRÂNCEANU :

Aș propune să încheiem aici dezbaterile noastre. Fără îndoială, nu ne-am propus să aducem niște inovații teribile în publicistica economică, dar convingerea mea sinceră este că pentru fiecare dintre cei prezenți există un câștig, mai mare sau mai mic. Cred că este important să subliniem în încheierea discuției că, în special în anul acesta și în perspectivă, în fața presei economice se ridică o serie de sarcini foarte importante.

Sîntem o țară în plină dezvoltare. Ne-am propus să ajungem din urmă o serie de țări avansate industrial ; aceasta incumbă și din partea noastră o raționare masivă la aceste cerințe. Fiecare dintre noi are posibilitatea să elimine balastul de prejudecăți care grevează încă asupra scrisului nostru ; acesta va fi un prim câștig. Apoi, va trebui să învățăm tot mai bine să ne batem pentru idei, pentru promovarea noului. Numai așa vom putea spune că ne facem datoria pe deplin, numai așa vom putea crește gradul de accesibilitate și de eficiență socială a articolelor noastre economice.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

clubul ziariștilor de politică externă

Participanții români
la sesiunile Uniunii
interparlamentare și
Comisiei economice
a O.N.U.
pentru Europa

„Sesiunile Uniunii interparlamentare și Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa văzute de participanții români” a fost tema întîlnirii ziariștilor de politică externă cu deputatul Mircea Angelescu și cu Mircea Zara, director în M.A.E., întîlnire care a avut loc miercuri 8 mai a.c. la Casa ziariștilor din Capitală și la care au participat ziariști de politică externă, membri ai clubului.

clubul ziariștilor economiști

Conferință de presă cu
Gheorghe Gaston Marin
președintele Comitetului
de stat pentru preșuri

În spiritul cerințelor Planului național unic pe 1974, Clubul ziariștilor economiști a organizat marți 7 mai o conferință de presă cu Gheorghe Gaston Marin, președintele Comitetului de Stat pentru preșuri cu tema : „Stabilirea preșurilor — componentă a dezvoltării rapide și echilibrate a economiei românești” la care au participat ziariști de la principalele publicații, de la radio și televiziune.

DEZBATERE PROFESIONALĂ :

RADIO-TELEVIZIUNEA CREATOARE ȘI STIMULATOARE DE CULTURĂ

Pornind de la ideea că Radioteleviziunii îi revin în prezent sarcini importante ca stimulator de cultură, recent Clubul ziariștilor de literatură și artă a inițiat o dezbatere la care au fost invitați prestigioși colaboratori ai Radioteleviziunii pentru a împărtăși puncte de vedere și sugestii utile traducerii în viață a acestor sarcini.

Vom spicui din cuvântul participanților la dezbateri principalele opinii exprimate pe marginea temei propuse.

CONSTANTIN VIȘAN :

Excelent mijloc de informare, de comunicare de masă, televiziunea este fără îndoială și o artă foarte diversă, deci un mijloc de comunicare foarte complex, organ de presă dar și sală de spectacole care poate avea, în mod ideal, ca spectatori întreaga țară. Este în același timp o imensă sală de cinematograf, mijloc de difuzare a poeziei, de contact permanent cu cele mai reprezentative personalități ale unui popor.

De la începuturile sale, Radiodifuziunea a avut colaboratori permanenți oameni de aleasă cultură : Tudor Arghezi, Nicolae Iorga, Liviu Rebreanu, iar mai târziu pînă astăzi toate marile personalități ale spiritualității românești. Aflată încă pe un drum de căutare, televiziunii i s-au contestat, de către chiar oameni de cultură, caracterul cultural, aducându-i-se chiar acuzația că, îndepărtînd omul de lectură, îl îndeamnă spre superficialitate. Poate în aceste acuzații există și un dram de adevăr, dar nu trebuie ignorat nici faptul că pentru prima oară, prin intermediul televiziunii oameni care nu aveau acces la cultură fac cunoștință cu marile spirite ale epocii, scriitori, savanți, actori etc. Țări civilizate folosesc televiziunea ca necesitate tehnică, ca o universitate populară care permite maselor largi însușirea culturii. Se pot spune multe pe această temă a televiziunii creatoare de cultură și făcînd un act de dreptate vom da cuvîntul unui vechi redactor de radio,

acad. prof. Al. Balaci pentru a-și spune punctul de vedere în această privință.

AL. BALACI :

Mi-am intitulat intervenția „Efervescenta presei orale”, incluzînd în „presa orală” atît radioul cît și televiziunea.

Extraordinara dezvoltare a mijloacelor de difuzare a culturii este unul dintre cele mai caracteristice fenomene contemporane. Omenirea, în plină explozie demografică, este dotată cu noi instrumente de comunicare și informare ca radioul și televiziunea, care răstoarnă noțiuni și orientări tradiționale ale științei și ideilor. Altădată apanaj al elitelor, astăzi cultura tinde să devină de masă, accesibilă fiecărui, cu un mic efort, căci toate operele spiritului și ale imaginației, ale artelor tradiționale și ale artelor noi, generate de tehnici noi, sînt reproduse, traduse, înregistrate, într-un cuvînt, difuzate.

Televiziunea este un astfel de nou încă, extraordinar instrument de difuzare a culturii și informației, un intermediar aproape supranatural, o fereastră deschisă larg asupra lumii, o neîntrepută proiectare de imagini în mișcare, un imens fluviu strălucind de lumini. Anulînd timpul și distanțele, Televiziunea exercită o infinită putere de atracție, fascinează prin încă ineditul ei. Ca un semn al socialului ea poate pătrunde în orice casă, avînd posibilitatea de a fi omniprezentă și de a surprinde și reda evenimentul, învingînd timpul și spațiul, asigurînd o difuzare instantanee și la mare distanță, a evenimentului. Mobilizînd atenția mai mult decît orice alt instrument de difuzare, fiind mai concretă, lucrînd cu imaginea care influențează intelectul uman mult mai mult decît sunetul, Televiziunea permite evadarea din cotidian, ne smulge din noi înșine, ne precipită dincolo de ecran, în univers.

Există și pesimiști care au putut declara, ca un rector al Universității din Chicago, că poporul american, din cauza televiziunii nu va mai ști să citească sau să scrie. Alți sociologi ai culturii compară pe telespectatorul pasiv, cu sugarul care primește, fără nici un efort hrana pregătită de alții, cultura coborînd spre un nivel de mediocritate „mozaicată”.

SYLVIU COMĂNESCU

HISTRIA

Este clar că asemenea opinii nu pot fi fetișizate. În realitate marele rol al Televiziunii este de a stimula, ca un puternic instrument care dezvoltă gustul de a cunoaște, de a aprofunda, de a învăța. Toate anchetele întreprinse au demonstrat acest puternic efect stimulator. Și în domeniul care interesează noua emisiune „Salonul literar al Televiziunii” s-a observat că totdeauna prezentările cărților de exemplu, îndeosebi prin interviuri luate autorilor, printr-un flux al imaginilor care ar putea atinge dimensiunile unui spectacol, au mărit mult interesul pentru operele respective.

De altfel, luând în considerație specificul de activitate cu imaginile, acum, când din ce în ce mai mult lumea este asaltată de imagini, prezentarea „vie” a vorbitorului pe micul ecran contribuie extraordinar de mult la valorificarea informațiilor și ideilor pe care el le emite. (Deși acesta nu-și poate da seama de reacția publicului căruia i se adresează!).

Televiziunea, strălucitoarea televiziune este însă și efemeră. De multe ori emisiile sale oricât ar fi de interesante nu se mai pot repeta. Dar totdeauna ea va trebui să atingă miezul fierbinte al realității, fiind un factor important de răspândire a culturii, de participare unanimă la valorile civilizației contemporane.

VALERIU RÂPEANU :

Spre deosebire de orice alte mijloace de informare, de carte, de teatru, cinematograful, televiziunea

are un public de ordinul milioanei, având capacitatea de a crea o stare de spirit, uneori o psihoză care poate impune glorie și mode, poate crea notorietăți, uneori false. Cei mai mulți idoli pe care îi impune televiziunea sînt cei proveniți din zonele spectacolului, mai ales a celui de divertisment urmărit de publicul cel mai larg. Publicul de televiziune este însă un public divers. O primă problemă a discuției noastre ar fi dacă avem un public de televiziune sau mai multe categorii (este o problemă care se ridică și în legătură cu publicul de carte). Cred că majoritatea publicului de televiziune de azi este un public ce se află la începutul inițierii culturale ; pe prima treaptă a educației artistice.

A fi creator de cultură nu înseamnă numai a produce. În cazul teatrului, de exemplu, nu este suficient a prezenta piese originale, ci a da omului acele noțiuni despre teatru, a-l face să înțeleagă marile capodopere. În ultima vreme, televiziunea a dat multe scenarii originale, unele scrise special pentru televiziune. S-a spus aici că televiziunea și radioul, fiind creatoare de cultură prezintă în același timp și pericolul că îndepărtează oamenii de lectură. Există pericolul ca generațiile ce se ridică azi să nu mai perceapă o operă pe calea afectivității sau a ideilor ci să vadă pur și simplu acțiunea. (De aici și succesul din ce în ce mai mare al romanului polițist, la noi și pretutindeni, deoarece el răspunde exact culturii pe care omul și-o formează prin televiziune). În această perspectivă trebuie ca televiziunea să păstreze cumpăna între teaurizarea valorilor culturii noastre și impulsivitatea creației originale. Radioul și televiziunea sînt creatoare de cultură nu numai prin popularizarea valorilor culturii. Radioul și televiziunea creează cultură creînd o stare spirituală propice receptării marilor și adevăratelor valori culturale, respingînd și pulverizînd confuzia valorilor și făcînd pe telespectatori să trăiască la înalta tensiune a marilor valori clasice și contemporane.

NICOLAE DRAGOȘ :

După părerea mea radioteleviziunea poate fi creatoare de cultură mai întii prin contribuția proprie, originală pe care o poate aduce determinînd creatorul (scriitor, poet, regizor) să propună pentru emisiuni creații originale. În al doilea rînd, ea asigură popularizarea operei de artă încumbîndu-i, în această direcție, aplicarea unor opțiuni ferme care țin de criteriul valorii, de criteriul ideologic, de oportunitatea popularizării operei de artă, indiferent de domeniul artistic la care ne referim. În al treilea rînd, radioteleviziunea poate crea cultură prin determinarea unei stări de spirit, a unei atitudini în raport cu cultura, o atitudine care se poate determina prin recenzarea fenomenului cultural în desfășurare, prin dezbateri organizate pe diverse probleme de cultură, prin aducerea în atenția telespectatorului și ascultătorului a unor teme de stringentă actualitate, inspirate din problemele reale cu care se confruntă cultura la un moment dat. Este o veritabilă știință ca dintre miile de teme posibile, programele radioului și televiziunii să le selecteze pe acelea care răspund comandamentelor de actualitate, nevoii publicului de a se clarifica într-o direcție sau alta. Cele mai multe dintre emisiunile culturale de la RTV mi se par a nu fi abandonat — decît cu rare excepții — aceste cerințe. Nu putem să nu constatăm cu satisfacție faptul că o serie de orientări date de plenara partidului din noiembrie 1971 s-au făcut vizibil prezente în emisiunile RTV, că există un efort evident de apropiere a emisiunilor culturale de problematica gravă, majoră, de

meditație profundă la care invită momentul în care trăim. Esențialul este ca în momentul actual să vedem în ce măsură, prin emisiunile lor, radio și televiziunea devansează, gândesc la timpul viitor o creație artistică. Datorită solicitărilor multiple, uneori exigența scade. Adică pe lângă mari poeți, mari scriitori sau tineri de talent, apar — ca și în reviste și edituri de altfel — nume care dau mai puține certitudini în ceea ce privește devenirea lor artistică. Este de evitat acest lucru? Este posibil s-o facem? Poate că în discuțiile ce vor urma să ne referim mai concret din acest punct de vedere la unele emisiuni pe care le-am vizionat sau ascultat.

NICOLAE BALOTĂ :

Publicul cărui i se adresează radioteleviziunea este mai mult, infinit mult mai larg decât publicul oricărei alte arte, prin largul său caracter popular. Așadar, din capul locului această cifră imensă a publicului cu care radioteleviziunea dialoghează impune căutarea unor noi modalități de comunicare. Din experiența noastră a celor ce am colaborat cu radioteleviziunea știm că exprimarea audio-vizuală impune forme, modalități, un alt stil de lucru și de comunicare, decât acela al cuvântului scris. În sensul acesta într-adevăr mediul, care este în cazul de față cel radiofonic sau al televiziunii, își creează anumite forme ale sale și acestea ar trebui atît din punct de vedere științific cît și practic să fie cercetate mai de aproape, pentru ca modalitățile ce le vom folosi să fie întemeiate pe o cunoaștere reală a specificului limbajului vorbit.

Prof. AL. DIMA :

În istoria culturii s-a renunțat de mult — dîndu-se exemplul elocvent al artei populare — la ideea că există un factor care a propagat și altul care a creat. Propagarea a presupus totdeauna un act de cultură, fiindcă nimeni nu poate reproduce într-un mod exact o operă de artă. Prin urmare și la radioteleviziune creația și propagarea merg împreună așa cum merg în toate manifestările de cultură.

POP SIMION :

Radioul și televiziunea sînt mai degrabă constructori de opinie, constructori de civism nou, de spirit modern, de civilizație contemporană decât creatoare de cultură. Examinînd problema oarecum din unghiul optativ, să încercăm să vedem în ce măsură, alături de copleșitoarea vocație de răspîndire, de propagare de cultură și civilizație, în ce măsură putem întări în chip deliberat capacitatea creatoare a acestor instituții. A ne lamenta că nu avem încă un stil radiofonic sau TV foarte adecvat expresiei moderne, atunci cînd de fapt nici nu știm exact care este forma de expresie cea mai adecvată este un act inutil. Esențial este efortul de a depăși o anumită inerție, o anumită rutină și uscăciune care face ca între temperatura înaltă a ideilor, între arderea pentru adevăr în disputa de idei și nivelul cuminte și plat al expresiei radiofonice sau televizuale să fie un decalaj mult prea mare.

TRAIAN FILIP :

Radioteleviziunea a făcut enorm pentru ridicarea nivelului nostru cultural. Dacă televiziunea este un factor de cultură sau nu, aceasta este o întrebare inutilă ca și încercarea de a defini ce este televiziunea sau ce este poezia sau teatrul. În fond radio și televiziunea sînt și teatru, și muzică, și poezie etc. Cu un cuvînt sînt un sumum de cultură. O idee de reținut din discuțiile ce s-au purtat aici este aceea a selecției. Televiziunea este la urma urmei o in-

stanță de judecată, o instanță care atunci cînd nu creează valori le recunoaște și le promovează.

★

La această amplă dezbateră au mai participat I. Săbăreanu, I. Mihăileanu, Hary Brauner, Iosif Sava, ale căror intervenții nu mai puțin interesante nu au fost inserate în rezumatul prezentat fiind mai puțin strins legate de tema propusă. De altfel, cuvîntul participanților a fost rezumat (cu excepția intervenției profesorului Al. Balaci, singura scrisă) la conținutul de idei ce s-a referit la tema „Radioteleviziunea — creatoare și stimulator de cultură“.

Pentru că ampla dezbateră s-a încheiat fără ca cineva dintre cei prezenți să încerce o concluzie transcriem din cuvîntul de încheiere al președintelui clubului — Nicolae Dragoș — ceea ce ar putea să capete valoarea unui final al discuției.

„Ideile exprimate în acest cadru se constituie de fapt într-un omagiu pe care oameni de cultură, creatori l-au adus acestei instituții cu mare ecou în conștiința poporului nostru. Este mai mult decât o prefață la o dezbateră ce se cere continuată; și cred că, propunîndu-ne în cadrul clubului o viitoare dezbateră mai concretă, pe probleme distincte, vom putea ajuta în perspectivă ca fiecare dintre emisiuni să se constituie cu adevărat într-un act de cultură, așa cum de fapt o mare parte dintre ele s-au și constituit deja“.

Consemnare de MILENA COMARNESCU

SYLVIU COMĂNESCU

MINARET

PASIONANTELE DRUMURI PRIN MEMORIE

V. BÎRLĂDEANU

Un farmec subtil și invăluitor se degajă și din paginile celui de-al doilea tom al „**Drumurilor prin memorie**” ale lui **Octavian Paler** (Editura Albatros), prelungind în timp binemeritul succes de stimă și largul ecou în public al întiiului volum. Cu ale sale itinerare reflexive și ușor nostalgice prin lume — itinerare ce nu sînt simple reportaje sau note de călătorie superficiale despre locurile vizitate, ci mai curînd niște profunde meditații despre om, cultură, civilizație, luînd ca puncte de reper peisajele și monumentele întîlnite în cale — Octavian Paler apropie globul pămîntesc, cu trecutul și prezentul său, cu luminile și umbrele sale, de înțelegerea lucidă a fiecăruia dintre noi.

O irepresibilă nevoie de absolut îl determină pe autorul acestei cărți — consacrată, de data asta, unei singure țări, Italia — să caute, dincolo de fulguranța imaginilor, dincolo de efemerul impresiilor, simburile de eternitate. De altminteri, această aspirație constantă este exprimată metaforic în însuși „Cuvîntul înainte” cu caracter programatic al volumului: „Piramidele au schimbat multe lucruri în deșert, deoarece ele nu contrazic doar nisipul. Această convingere face legătura dintre primul volum al „**Drumurilor prin memorie**” și cel pe care-l prezint acum cititorilor. Căci o statuie de Michelangelo ne poate da chiar mai mult curaj decît o piramidă să cernem printre degete nisipul, iar monumentele artei italiene se întemeiază pe același răspuns pe care Oedip l-a dat sfinxului grec”.

Fiecare cifitor caută într-o carte de călătorii — mai ales cînd e vorba de o țară pe care el însuși a străbătut-o, — o reîntîlnire cu propria sa imagine despre această țară. Nici subsemnatul nu face excepție de la această regulă. Pot spune că, în cartea lui Paler, am regăsit o Italie pe care o cunosc și, totodată, am Italie necunoscută, tînuită privirii sumare, șocînd adesea ideile preconcepute, o Italie alcătuită nu din mistere detectivistice, ci din acele **substraturi de perenitate** ce se relevă numai vederii pătrunzătoare a unui ochi exersat în descoperirea adîncurilor.

Dincolo de spectacolul strălucitor și, adesea, halucinant al străzii napolitane, nelăsîndu-se amețit și înșelat de culorile, luminile, zgomotele ce se perindă ca într-un caleidoscop, Paler scoate la iveală un adevăr fundamental al acestui microunivers atît de specific: „Veneția fără venețieni, Florența cu străzile goale și-ar păstra fiecare aerul inconfundabil. Napoli fără napolitani n-ar mai însemna înșă nimic. Un Napoli cu străzile pustii, în afara străzilor pustii de noapte, e un nonsens. Pentru că, mai presus de orice, el e mișcare, o imaginație debordantă în acțiune, un stil de a escamota singurătatea, un spirit molipsitor, de o derutantă mobilitate, îmbătîndu-se de zgomot în cele mai neașteptate împrejurări... Nimic nu handicapează mai mult un străin în acest oraș decît sentimentul că a nimerit pe o scenă imensă unde fiecare își improvizează ad libitum rolul fără să cadă nici în ridicol, nici în penibile agresioni cum se întîmplă la cei ce se exhibă doar din dorința de a atrage atenția asupra lor”.

Lirica lui Paler ni se impunea, într-un articol recent, prin obsesia fecundă a definițiilor. Aceeași obsesie o regăsim și în paginile itinerarului său italian. Pretutîndeni autorul caută elementele definitorii, factorii coagulanti, în jurul cărora înaltă eșafodajul reflecțiilor sale. Poate nu mulți vor fi de acord cu viziunea sa despre Roma ca „oraș cu un suflet baroc”, dar nu încapă îndoială că această imagine aforistică oferă o „cheie” nu numai originală, dar și fertilizatoare pentru înțelegerea istoriei și prezentului „cetății eterne”. După cum nu se poate să nu fi copleșit de senzația intuirii substanței inalterabile a capodoperelor atunci cînd Paler afirmă: „În Capela Medici, la San Lorenzo, marmura a devenit, datorită lui Michelangelo, timp”. Într-adevăr, nicăieri ca aici n-am avut sentimentul că nu numai artele așa-zis dinamice, cinetice, ci și o artă considerată multă vreme prin excelență statică, cum e sculptura, poate surprinde și immortaliza curgerea ireversibilă a timpului.

În pofida faptului că autorul cărții ne dă pagini memorabile despre intruchipările geniului artistic al poporului din peninsula, socot că reușitele sale cele mai elocvente se situează în perimetrul definirii oraselor, a aceluia inefabil ce constituie nu o dată fizionomia caracteristică, irepetabilă a urbei. Vorbind despre Genova ca despre o cetate „claustrată de munți în soarta ei marină”, despre Ravenna ca despre un „oraș ideal pentru necropole, ales în prealabil de destin să fie ultima reședință peninsulară a puterii romane și, deci mormîntul ei”, despre Verona ca despre „sediul geografic al unei povești de dragoste, o capitală nobilă a iubirilor purificate de moarte tocmai prin moarte” sau despre Veneția ca despre un oraș în care „marea e condiția însăși de existență a orașului și totodată negația lui”, Paler demonstrează o patetică pătrundere în însuși tîlcul esențial al prezenței și destinului acestor așezări omenești. Cu o lapidaritate limpede și transparentă, prin excelență latină, el ne ajută să sesizăm ceea ce pare insesizabil, să adunăm laolaltă impresii disparate, să le dăm coerența organizată și organică a viziunilor definitive.

E un merit în plus al acestei cărți, a cărei bogăție nu poate fi condensată nici în cea mai cuprinzătoare cronică și care se cuvine a fi citită nu numai pentru desfătarea pe care o oferă, dar și pentru lecția de elevată ținută publicistică pe care o conține, lecție meru trebuincioasă în exercitarea profesiei noastre.

„Democrația noastră socialistă permite nu numai exprimarea opiniei celor ce muncesc, ci și exercitarea controlului asupra modului în care se realizează politica partidului, hotărârile de partid și de stat“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Z I A R U L

TRIBUNĂ A OPINIEI PUBLICE

de GH. SĂCUIU

redactorul șef al gazetei „Steagul roșu“

1. Cîteva considerațiuni asupra rolului ziarului ca tribună a opiniei publice

În concepția partidului nostru presa reprezintă un mijloc important de informare a maselor cu obiectivele fundamentale ale politicii interne și externe a partidului, de mobilizare a întregii noastre societăți la îndeplinirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Partidul a încredințat presei sarcina de înaltă răspundere de a milita ferm și consecvent pentru afirmarea concepției materialist-dialectice, pentru promovarea principiilor eticii și echității socialiste, de a participa activ și eficient la înlăturarea dificultăților care apar în procesul construcției socialiste, în formarea omului nou, în rezolvarea contradicțiilor sociale neantagoniste, de a manifesta intransigență revoluționară față de concepțiile și pozițiile obscurantiste, retrograde și antiumanitare.

Îndeplinirea perseverentă a misiunii încredințate presei depinde în bună măsură de modul în care reușesc redacțiile să facă din paginile ziarului reale și rodnice tribune ale opiniei publice, pagini în care dezbaterile, schimbul de idei, de păreri să se transforme într-un instrument eficient al democrației socialiste menit să contribuie efectiv la perfecționarea activității în toate domeniile vieții sociale. Rolul ziarului de tribună a opiniei publice presupune o integrare complexă a acestuia în realitățile colectivităților în care se difuzează, presupune redactori cu o sensibilitate înaltă față de problemele ce preocupă masele largi muncitoare, redactori capabili să asigure publicației respective acea indispensabilă calitate de receptor atent și riguros al ideilor, judecăților, sugestiilor, punctelor de vedere cu care se confruntă oamenii muncii și care, supuse reflecției publice, prin intermediul tiparului, pot forma opinii stimulatoare pentru dezvoltarea gândirii și activității creatoare. (...)

Pentru a fi la înălțimea spiritului novator, revoluționar promovată de congresele IX și X și de conferințele naționale ale partidului, presa are înalta îndatorire de a insera în paginile sale schimbul de

opinii, de idei. Autoritatea ziarului rezidă în forța ideilor pe care le propagă, în sistemul modern de argumentare, în capacitatea de germinație a opiniilor înaintate, curajoase propagate prin coloanele sale. (...)

Adîncirea democratismului orînduirii noastre socialiste, instituționalizarea unui larg cadru de manifestare a opiniei publice au ridicat pe o treaptă superioară participarea maselor largi la conducerea vastei opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Această activitate publică, efervescentă, dinamizatoare de acțiuni valoroase ridică în fața presei sarcini complexe de mare responsabilitate civică. Practica, activitatea în redacții demonstrează necesitatea unei înțelegeri aprofundate, științifice a noțiunii de opinie publică, a importanței pe care o are în societatea noastră, a modalităților prin care presa poate să stimuleze dezvoltarea unei opinii înaintate pentru a o modela, să-i focalizeze acțiunile spre obiectivele fundamentale ale politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

2. Necesitatea cunoașterii rolului și trăsăturilor ce caracterizează opinia publică

Opinia publică reprezintă, în concepția marxist-leninistă, un mod specific de reflectare a existenței sociale, o formă de manifestare dinamică a maselor, un act spiritual care exprimă o apreciere, o opțiune, un dezacord motivate logic, rațional și psihologic, față de un fenomen devenit obiect de opinie. Fiind o reflectare a existenței sociale, opinia publică își schimbă rolul, conținutul și formele de manifestare corespunzătoare schimbărilor care se produc în sfera existenței sociale. Ca fenomen social opinia publică a apărut și s-a dezvoltat încă de pe primele trepte ale evoluției umane. Termenul de opinie publică apare însă în perioada revoluției burgheze, cînd se proclamă principiile dreptului burghez referitoare la libertatea persoanei de a-și exprima părerile. Presa, teatrul, discursurile publice au devenit atunci mijloacele cele mai eficiente pentru stimularea și

dirijarea opiniei publice la lupta antifeudală.

După ce burghezia și-a asigurat supremația politică, opinia publică a maselor populare devine un obstacol în realizarea politicii sale.

În condițiile schimbărilor din existența socială, în procesul de muncă, în viața de zi cu zi a producătorilor de bunuri materiale și spirituale se nasc idei, păreri, aprecieri, se formează opinii despre relațiile din viața socială, se afirmă atitudini, poziții de regulă corespunzătoare situației claselor sociale existente. Pe de altă parte, caracterul de clasă al opiniei publice nu presupune o precisă delimitare a celor care o exprimă. Realitatea contemporană a societății burgheze furnizează numeroase exemple din care rezultă că, în unele cazuri, opinia publică depășește granițele unei clase. Sînt probleme majore contemporane care determină interese comune în rezolvarea lor din partea mai multor clase sau păături sociale. Apoi, opinia publică în orînduirile scindate în clase are un pronunțat caracter politic ce gravitează în jurul unor partide aflate în lupta pentru putere, influențînd și acea opinie care se formează în jurul unor probleme economice, morale, cultural-artistice etc. Asupra opiniei publice acționează mijloacele de informare în masă, influențînd-o într-o direcție sau alta, sau abătînd-o de la obiectivele reale.

Opinia publică este influențată, uneori într-un înalt grad; de activitatea politică reacționară a claselor dominante. Această influență nu poate fi de durată, deoarece condițiile de existență ale fiecărei clase și categorii sociale determină formarea opiniilor corespunzătoare situației respective, iar cele ce reprezintă progresul cîștigă masele.

O dată cu transformarea clasei muncitoare din clasă în sine în clasă pentru sine, cînd devine forță politică independentă, organizată, apoi cînd lupta pentru realizarea intereselor sale de clasă este călăuzită de ideologia marxist-leninistă și condusă de partide revoluționare, apar posibilități noi de exprimare a opiniei publice. Pentru ca idealurile partidului clasei muncitoare să cucerească masele, o importanță hotărîtoare o are capacitatea fiecărui partid de a întări legăturile cu poporul în rîndul căruia își desfășoară activitatea, de a aplica creator la condițiile concret-istorice din țara respectivă teoria marxist-leninistă. Din aceasta se desprinde necesitatea obiectivă — susținută cu tărie de partidul nostru — ca fiecare partid al clasei muncitoare să-și elaboreze de sine stătător strategia și tactica revoluționară, fără nici un amestec din afară, să desfășoare o intensă muncă politică, ideologică și organizatorică în rîndurile maselor pentru a le convinge și mobiliza la realizarea programului său politic. Lupta pentru democrație și socialism este, în același timp, o luptă pentru cîștigarea opiniei publice de partea forțelor revoluționare, progresiste.

Un întreg sistem de organizații profesionale și politice ale clasei muncitoare, împreună cu mijloacele de informare în masă — ziare, alte publicații, broșuri, afișe etc. au fost și sînt folosite de partidele comuniste pentru formarea și dezvoltarea conștiinței revoluționare, a opiniei înaintate în rîndurile poporului, opinie care se cristalizează în acțiuni de luptă împotriva cercurilor reacționare ale claselor exploataatoare.

În decursul existenței sale, Partidul Comunist Român a acordat o mare atenție activității destinate informării maselor, propagării ideilor partidului, a obiectivelor programului său de luptă, reușind să formeze, treptat, dar perseverent, o înaintată opinie în rîndurile maselor largi populare. Drept urmare a prestigiului pe care l-a cîștigat, Partidul Comunist

Român a condus cu succes marile bătălii de clasă ale muncitorimii, țărănimii muncitoare, ale celorlalte păături sociale exploataate.

Cel mai de seamă rezultat al activității revoluționare desfășurate de partidul nostru îl constituie victoria revoluției socialiste, lichidarea exploataării omului de către om și edificarea societății socialiste — orînduire pentru care au luptat și s-au jertfit forțele cele mai înaintate ale poporului român.

În expunerea la adunarea solemnă consacrată semicentenarului Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „**Viața dovedește că, de-a lungul întregii sale existențe, partidul nostru a fost cel mai fidel exponent al intereselor clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate, indiferent de naționalitate, că el a slujit cu credință neclintită cauza libertății și fericirii poporului.**”

Schimbările ce au avut loc în existența socială din țara noastră au determinat mutații în conținutul și rolul opiniei publice în viața socială. Opinia publică socialistă s-a format și se dezvoltă ca urmare a cuceririi întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, cu celelalte categorii de oameni ai muncii, sub conducerea P.C.R. Opinia publică socialistă din țara noastră continuă și dezvoltă tradițiile opiniei publice înaintate a clasei muncitoare, a celorlalte mase de oameni ai muncii, formată sub conducerea P.C.R. în focul marilor bătălii de clasă ce au precedat revoluția socialistă.

În procesul edificării societății socialiste, rolul opiniei publice crește considerabil, exercitînd o importantă funcție cu caracter revoluționar, educativ. „Din punct de vedere al rolului și funcțiilor sale, opinia publică socialistă reprezintă o importantă forță motrică a progresului social. Ea este capabilă să modeleze caractere, să înfrîneze acțiuni cu caracter antisocial, să păstreze și să promoveze tradiții progresiste, înaintate, să contribuie la cultivarea dragostei față de muncă, a grijii față de avutul obștesc, la instaurarea principiilor eticii și echității socialiste și comuniste” (Aurelian Bondrea — Opinia publică. Ed. Dacia 1973).

Conținutul și formele de manifestare ale opiniei publice în țara noastră sînt organic integrate în lupta pentru înfăptuirea idealului socialist. Opinia publică se formează și se dezvoltă ca proces organizat, conștient, condus de partid. Unitatea indisolubilă dintre partid și popor, voința nestrămutată a celor ce muncesc de a înfăptui politica partidului generează o puternică opinie publică militantă cu o mare forță de înrîurire, fiind inspirată din înaltele idealuri ale socialismului și comunismului.

Opțiunea decisivă a poporului pentru socialism nu a eliminat însă, de la sine, dificultățile legate de construcția socialistă, de formarea omului nou, nici rămășițele moralei burgheze, nici contradicțiile sociale neantagoniste. Iată deci un larg evantai problematic cu care se confruntă opinia publică înaintată. În acest domeniu, presa, celelalte mijloace de informare sînt chemate să îndeplinească o înaltă și complexă misiune politică menită să dea un plus de forță, de eficiență opiniei publice, făcînd din paginile sale tribune combative de dezbateri publice, de afirmare a opiniei înaintate.

Procesul omogenizării societății noastre determină, în mod obiectiv, apropierea opiniilor claselor și păturilor sociale. Sînt unele trăsături care le diferențiază, dar se dezvoltă cele de interferență, de omogenizare. Clasa muncitoare își sporește vertiginos rîndurile cu noi contingente — în ultimii 20 de ani a crescut numărul muncitorilor de 3 ori. În-

telectualitatea, în marea ei majoritate, este direct legată de activitatea din fabrici, uzine, șantiere și unități agricole. Pregătirea profesională, culturală și politică a clasei muncitoare, a țărănimii este din ce în ce mai ridicată, uneori apropiată de cea a intelectualității. Se produc deplasări intense și de mari proporții în rîndurile țărănimii, în rîndurile clasei muncitoare. Din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii se ridică noi intelectuali. Toate aceste realități noi, aceste procese de durată produc schimbări în sfera opiniei claselor și păturilor sociale, schimbări care duc la omogenizarea opiniei publice socialiste.

Un rol important în formarea opiniei publice socialiste îl are dezvoltarea conștiinței socialiste, formarea omului nou, participant conștient la actul istoric de făurire a unei societăți noi. Programul partidului pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste are în vedere procesul complex al dezvoltării conștiinței socialiste, ca o componentă indisolubilă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltată. Cu cât conștiința oamenilor este mai înaintată, cu atât va fi mai înaintată opinia publică, cu atât va fi mai efectiv rolul ei de forță motrică. Dezvoltarea opiniei publice se află în strînsă legătură cu dezvoltarea democrației socialiste. În condițiile democrației socialiste, opinia publică i se deschid căi largi de afirmare. Existența unui cadru instituțional organizat, aflat în continuă perfecționare, menit să asigure o participare efectivă a maselor la elaborarea deciziilor, hotărîrilor, legilor, la efectuarea controlului asupra modului în care se îndeplinesc măsurile adoptate, nu rezolvă de la sine accesul maselor la rezolvarea marilor probleme. Afirmarea riguroasă a democratismului orînduirii noastre mai este, în unele cazuri, stînjinită, frînată de practici învechite, birocratice, de activități rutiniere, ale unor oameni care în vorbe sînt pentru perfecționare, pentru înnoirea stilului de muncă, dar în fapte sînt incapabili să schimbe metodele și formele vechi, depășite. Cînd astfel de oameni se află în posturi de conducere, opinia publică din colectivitatea respectivă nu numai că nu este stimulată, dar este împiedicată să-și exercite rolul de forță politică înnoitoare. Pe de altă parte, pregătirea politică, ideologică, culturală și profesională scăzută a membrilor unor micro-grupuri, lipsa unor tradiții democratice, revoluționare în acel mediu, pot diminua capacitatea de afirmare a opiniei publice. Sînt și acestea aspectele procesului formării și dezvoltării opiniei publice, proces la care presa este chemată să contribuie, în cunoștință de cauză și eficient. Apoi trebuie avute în vedere cele două laturi ale activității sociale promovate de partidul nostru: întărirea disciplinei, adică respectarea obligatorie a reglementărilor aprobate de forurile legislative și de decizie, paralel cu dezvoltarea inițiativei, a căutărilor pasionante menite să descopere metode și soluții eficiente pentru perfecționarea activității, pentru promovarea progresului. Este vorba de acele inițiative care vizează modificarea a ceea ce este depășit, dar într-un cadru ce presupune disciplină, ordine, nu anarhie.

„Pornim în mod constant — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — de la necesitatea conducerii și planificării unitare a întregii economii și activității sociale. Aceasta trebuie să se realizeze pe baza unui plan unic, care să asigure unirea efortului întregului popor — garanția sigură a dezvoltării în

ritm tot mai înalt a patriei noastre. Îmbinăm acest principiu cu măsurile de lărgire a drepturilor de inițiativă și hotărîre ale unităților teritorial-administrative, economice și sociale“. Dezvoltarea largă a inițiativei, în strînsă interdependență cu obiectivele planului general de dezvoltare, reprezintă o reală forță a mersului înainte, o necesitate obiectivă a progresului general.

3. Modalități eficiente folosite de gazeta „Steagul roșu“-Ilfov pentru modelarea și stimularea opiniei publice

(...) În strînsă și firească legătură cu realitățile din județul Ilfov, cu activitatea desfășurată de locuitorii acestor meleaguri pentru îndeplinirea politicii partidului, redacția „Steagul roșu“, organ al Comitetului județean Ilfov al P.C.R. și al Consiliului popular județean, și-a propus ca obiectiv important integrarea sa adîncă, implicarea sa în marile acțiuni desfășurate de oamenii muncii sub conducerea partidului.

Practica ne-a demonstrat că, pentru reușita activității de modelare și de stimulare a opiniei publice, o mare importanță o au temele alese de redacție spre a fi supuse examinării publice, ca și conținutul informativ al materialelor prin care se comunică cu cititorii.

Condițiile — după părerea noastră — mai importante pe care trebuie să le îndeplinească temele alese de redacție ar fi următoarele:

— să fie desprinse din obiectivele politicii partidului, aflate în centrul activității Comitetului județean de partid. În caz contrar, redacția riscă să abordeze probleme periferice care nu vor polariza interesul opiniei publice;

— cînd tema aleasă este rezultatul investigațiilor redacției, trebuie obținut acordul și mai ales sprijinul editorului, altfel redacția s-ar putea afla în contra-timp cu celelalte forme de stimulare a opiniei publice;

— tema aleasă să prezinte interes pentru cititori, să abordeze fenomene semnificative, să ofere un larg și atractiv evantai de soluții, propuneri și aprecieri, să aibe clar formulat scopul ce urmează să fie atins.

Referitor la structura informativă a modalităților publicistice folosite de redacție:

— să aibă o mare forță agitatorică, să incite interesul cititorului, implicîndu-l în soluționarea problemelor supuse examinării;

— să ofere criterii noi de judecată în care prezentul să fie examinat cu exigența viitorului previzibil;

— să ofere cititorului sugestii, argumente capabile să-l atragă la dezlegări, să-i dezvolte pasiunea. Recomandările didactice, lozincile generale nu fac altceva decît să-i stîrnească suspiciuni și să-i slăbească interesul;

— să ofere modele înaintate, să înfățișeze dificultățile prin care acestea au trecut și mai trec pentru a se apropia de nivelul perfecțiunii.

Aceste criterii au condus redacția ziarului „Steagul roșu“ în activitatea desfășurată pentru a face din ziar o reală tribună și un instrument activ de stimulare a opiniei publice.

În continuare, vor fi prezentate cîteva din reușitele redacției și unele neîmpliniri în acest important domeniu de activitate al ziarului.

Din documentele partidului privind creșterea eficienței economice a activității din întreprinderile industriale s-au desprins, pentru condițiile din jude-

țul nostru, următoarele trei direcții prioritare de acțiune :

1. — Reducerea normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică ;
2. — Folosirea capacităților de producție la nivelul parametrilor proiectați ;
3. — Folosirea integrală a timpului de lucru.

Firește, acestea au devenit teme pentru dezbatere publică în coloanele publicației noastre. La început redacția a întreprins mai multe investigații în întreprinderile industriale pentru a se edifica asupra opiniilor create în urma acțiunilor întreprinse de Comitetul județean de partid, de organele sindicale și de tineret. Condițiile s-au dovedit a fi favorabile. Problema care se punea pentru redacție era alegerea unei modalități publicistice cu forță de penetrație în mase care să completeze ansamblul de forme folosite de organizațiile de partid și să stîrnească interes, să se impună. Din mai multe variante a fost aleasă cea care susținea ca fiecare din cele trei obiective să fie înfățișate prin desenul-șarjă reprezentînd un personaj. Primul a primit numele de Milimetru, al doilea de Parametru și al treilea a fost botezat Minutul. Deși la prima vedere modalitatea aleasă, a fost apreciată ca o formă folosită multă vreme, și poate de aceea șablonizată, în arsenalul muncii politice de masă, ea s-a dovedit a fi deosebit de eficientă.

Timp de șase luni de zile am susținut cu perseverență această acțiune. Articolele erau însoțite de desenele-șarjă ale celor trei eroi.

Milimetru măsoară foarte exact consumurile, calculează ponderea lor în cheltuielile de producție, sugerează soluții pentru reducerea acestora, mustră pe cei care se făceau vinovați de risipă, demonstrează ce pagube aduc întreprinderii și fiecăruia în parte.

Parametrul examinează piedicile, dificultățile care stînjeneau capacitățile de producție să lucreze la nivelul proiectat. Printre acestea figurau aprovizionarea tehnico-materială, respectarea contractelor de cooperare, organizarea producției și a muncii, calificarea cadrelor, capacitatea profesională a acestora de a asimila rapid cunoștințele impuse de realizarea unor noi produse. Se realiza în fapt un dialog cu cei vinovați de stările de lucruri negative, incitîndu-i la reflecție, stimulînd opinia lucrătorilor din unitatea respectivă în direcția corectării și înlăturării manifestărilor negative.

Minutul cronometra timpul pe care îl pierdeau unii din lucrătorii întreprinderilor din cauza întîrzierilor, absențelor nemotivate, pauzelor prelungite și plimbărilor dintr-un loc în altul, convertindu-l în produsele ce puteau fi realizate dacă acest timp ar fi fost productiv. Prin faptul că autorii timpului pierdut erau prezentați la modul concret, nominal, fiind puși față în față cu exigențele disciplinei în muncă, cu daunele pe care le aduc prestigiului și renumelui cîștigat în județ de colectivul întreprinderii respective, ziarul contribuia la dezvoltarea și dirijarea opiniei publice înaintate în direcția educării, creșterii răspunderii și disciplinei tuturor membrilor colectivului respectiv. În acest timp eroii lanșați de ziar au devenit personaje familiare majorității întreprinderilor din județ. Chipurile lor au apărut pe panouri, la gazetele de perete însoțite de constatările „făcute de fiecare“ în sfera sa de activitate. Cu prilejul unor consfătuiri, a unor plenary județene, s-a apreciat că modalitatea folosită a fost eficientă, a avut forță necesară convingerii și stimularii maselor, că în întreprinderi s-a dezvoltat o opinie dinamică, menită să asigure succesul acțiunii.

Recent, a fost abordată de redacție o altă acțiune,

de data aceasta cu un singur obiectiv, cu un singur scop clar — ridicarea calității produselor.

De data aceasta este vorba de un model pe care ne-am propus să-l oferim opiniei publice spre reflecție, pentru crearea cadrului spiritual favorabil extinderii în întreprinderile județului. Acțiunea a apărut la noua țesătorie din Giurgiu care numără peste 5 000 de lucrători. Cadre de conducere din sectoarele controlului de calitate de la ministerul de resort și de la județ au experimentat cu bune rezultate **metoda demeritelor** (dezbrăcarea de merite a produselor). Potrivit metodei, meritele produselor nu sînt luate în discuție, se examinează defectele, se stabilește gradul lor după următoarea clasificare:

1. — critice — defecte care fac imposibilă folosirea produsului ;
2. — principale — defectele care scad din valoarea produsului, dar nu îl fac inutilizabil ;
3. — secundare — defecte care sînt sesizate numai de specialiști ;
4. — minore — defecte care nu deranjează pe nimeni, dar se cer totuși eliminate.

Popularizată pe larg în coloanele publicației, metoda a șocat prin noutatea pe care o prezintă, a stîrnit curiozitatea și interesul cadrelor de conducere, al comitetelor de partid, din întreprinderile industriale ușoare și alimentare din județ. Ceea ce a trezit interesul și mai ales receptivitatea față de această metodă rezidă în soluțiile foarte simple de control asupra calității, de stabilire a gradului defectelor și mai ales de depistare precisă a surselor care au produs defectul respectiv (lucrătorul, mașina, materia primă, materialele). În funcție de natura acestor cauze se stabilesc măsurile ce trebuie urgent luate pentru înlăturarea defectelor. Opiniile unor cadre tehnice, secretari de organizații de partid, președinți de sindicate, ale unor muncitori, publicate de ziar, apreciau unanim utilitatea ei. Făcînd larg cunoscută această metodă, ziarul a direcționat opinia publică din întreprindere spre înlăturarea cauzelor reale ale calității necorespunzătoare la unele produse. Munca politico-educativă, forța politică și tehnică a colectivului respectiv au fost debarasate de generalități despre calitate.

Un ecou deosebit a trezit în rîndurile opiniei publice din județ acțiunea inițiată de redacția „Steagul roșu“ sub următorul generic : „Cît este de locală industria locală ?“ Timp de o lună de zile am pus la dispoziția consumatorilor, lucrătorilor din unitățile comerciale și din industria locală un important spațiu pentru a-și exprima opiniile, sugestiile, propunerile în legătură cu produsele acestui sector industrial. S-au conturat mai clar posibilitățile pe care unitățile industriei locale din județ le au pentru a satisface într-o gamă mai largă cererile consumatorilor. Cu acest prilej, între reprezentanții comerțului și industriei locale a avut loc un schimb ascuțit de opinii, fiecare reclamînd deficiențele celuilalt. Redacția a încurajat această confruntare și a sugerat totodată soluții, nădăjduind că astfel cîștigători vor fi consumatorii. Dezbaterea a suscitată interesul organelor județene de resort care au propus să organizăm împreună o masă rotundă cu factorii de răspundere pentru ca acțiunea să se încheie cu o decizie concretă de realizare grabnică a produselor cerute de populație, pentru înlăturarea cheltuielilor inutile făcute cu transportul unor mărfuri din alte județe ale țării.

În ce privește activitatea oamenilor muncii din agricultura județului, redacția și-a propus să țină în centrul atenției opiniei publice, mai ales a celor implicați direct în dezvoltarea și modernizarea agri-

culturii, câteva teme de prim ordin ce decurg din documentele de partid și de stat, din acțiunile Comitetului județean de partid. Dintre acestea mai importante și cu răsunet în rîndul lucrătorilor ogoarelor, au fost :

- respectarea democrației cooperatiste ;
- redresarea situației critice din unele ferme zootehnice ;
- acordul global — sistem eficient și echitabil de retribuire a muncii ;
- forța de muncă — false cazuri și reale necazuri.

Referitor la modalitățile folosite, concluziile asupra rezultatelor ne îndreptătesc să afirmăm că acele forme publicistice care abordau frontal, fără menajamente faptele, fenomenele, care implicau ziarul în eforturile celor hotărîți să înlăture obstacolele, dificultățile, au cîștigat opinia publică, au stimulat-o, făcînd-o participantă activă la rezolvarea unor situații mai critice. „Steagul roșu se înscrie la cuvînt“, a fost intitulată o rubrică în cadrul căreia au fost examinate încălcări de la normele democrației cooperatiste, de la prevederile statutare, abaterile unor specialiști din unitățile agricole.

„Instanța zootehniștilor“ — o altă rubrică cu o frecvență regulată a solicitat lucrătorilor din fermele zootehnice, proiectanților și constructorilor de complexe zootehnice să se „întrunească în instanță“, prin intermediul redacției și să stabilească adevărul în legătură cu cauzele care frînau realizarea producției în aceste unități, la nivelul prevăzut în proiecte, să delibereze și să elaboreze măsurile concrete pentru remedierea stărilor de lucruri. În „instanță“ au fost chemate cadre de conducere din Direcția agricolă și din Ministerul agriculturii, industriei alimentare și apelor. Efectul concret al acțiunii susținută timp de șase luni a fost punerea la punct a instalațiilor serotermice, rezolvarea unor probleme privind disciplina îngrijitorilor și impulsivitatea luării unor măsuri pentru colectarea deșeurilor din abatoare — surse de mare importanță pentru producerea proteinei furajate.

Paralel, redacția a demonstrat, folosind drept model sectorul zootehnic de la C.A.P. Spanțov, că fiecare cooperativă are posibilități pentru a face din sectorul zootehnic un sector rentabil. Acțiunea a purtat titlul : „Zootehnia — peste tot ca la Spanțov“. Rubrica a găzduit o largă dezbateră a specialiștilor, a cadrelor de conducere, a lucrătorilor din fermele zootehnice, a secretarilor comitetelor comunale de partid, referitoare la posibilitățile concrete de care dispun pentru a ajunge și chiar a depăși pe cei de la Spanțov. Președinții de C.A.P., șefii de ferme zootehnice au fost incitați de redacție care le-a pus în joc prestigiul față de consăteni, întrucît le publica propunerile pentru redresarea zootehniei, iar la împlinirea sorocului făcea cunoscută situația realizării propriilor propuneri.

Prevederile acordului global au fost repede înțelese de cooperatori.

În jurul situației forței de muncă din agricultura județului se întreține o stare de spirit neconformă cu realitatea. Pentru a justifica propriile lipsuri în organizarea muncii în agricultură, cadre cu muncă de răspundere din agricultură invocau frecvent că le lipsește forța de muncă necesară. Realitatea ilustrată de situațiile posesorilor de loturi în folosință personală, apti de muncă, nu corespundea cu situațiile participanților la muncă. Pe de altă parte cei care veneau la muncă se îngrămădeau la activități ușoare pentru a-și aduna norme convenționale. Pe această temă redacția a organizat publicarea zilnică

a rubricii „Pontator la C.A.P. X“. În cadrul căreia prezentam concis lucrările planificate a se executa în zona respectivă, necesarul de forță de muncă planificată în comparație cu situația din teren. Urma apoi lista absențelor nemotivați și aprecierile specialiștilor asupra pagubelor pe care le-au adus cooperativei cei care au absentat. Rubrica a stîrnit un puternic ecou, mai ales în rîndurile secretarilor organizațiilor de partid, șefilor de echipe, brigadierilor și celorlalte cadre de conducere ale cooperativelor.

Paralel cu această rubrică, redacția a desfășurat o acțiune sub genericul : „Forța de muncă din agricultura județului. False cazuri și reale necazuri“. Scopul pe care ni l-am propus viza convingerea factorilor cu muncă de răspundere în conducerea localităților rurale că în sate se află o importantă forță de muncă în stare latentă care beneficiază de condițiile sociale și culturale create de societate în localitatea respectivă — creșe, cămine, spitale, școli etc. — dar nu produce aproape nimic pentru societate. Pe de altă parte, ziarul a demonstrat, folosind numeroase argumente concrete, situații statistice și calcule economice că, dacă cooperativele ar folosi cu iscusință forța de muncă existentă în comune la activități productive, veniturile unității și, implicit, ale cooperativelor ar înregistra creșteri impresionante. Ce s-a realizat ? Rezultatele unor sondaje au demonstrat că „justificările“ referitoare la lipsa forței de muncă au fost compromise, cîștigînd teren căutările pentru soluții eficiente de atragere a acesteia în activitățile productive ale cooperativelor.

Redacția ziarului a acordat o atenție specială activității organizațiilor de partid, de masă și obștești, a instituțiilor cultural-educative. Scopul urmărit a fost sporirea contribuției gazetei la crearea unui climat, unui curent de opinie favorabil perfecționării activității acestor organizații, sporirii gradului de concreteță și de eficiență a acțiunilor pe care le întreprind. În acest sens a fost folosit un chestionar care a cuprins următoarele întrebări : „Ce condiții trebuie să îndeplinească o adunare a organizației de partid pentru a-și spori rolul educativ ?“ ; „Creșterea rolului de conducător al organizației de partid presupune integrarea organică a organizației în viața colectivului respectiv de muncă. Cum realizați acest deziderat ?“

Prin întrebările cuprinse în alt chestionar s-a urmărit cunoașterea cerințelor muncii colective, a relațiilor dintre cadrele de conducere ale unei localități. „Unsprezece cadre de conducere și răspunderea lor solidară pentru viața localității“ a fost titlul sub care a apărut relatarea răspunsurilor date la întrebările din chestionarul amintit mai sus.

Alte anchete au sondat opinia cetățenilor privind aderența lor la unele din acțiunile cultural-educative. Se întreba de exemplu : „La ce formă de propagandă orală sînt receptivi locuitorii comunei dv.“ ; „Se ține seama de preferințele dv. în pregătirea programelor căminului cultural ?“ ; „Ce probleme vi s-au lămurit în ultima întîlnire cu brigada științifică ?“ „Cum înțelegeți participarea intelectualilor la activitatea cultural-educativă de masă ?“. Rezultatele anchetelor au constituit surse importante pentru forurile județene de resort în vederea cunoașterii unor aspecte ale realității, a opiniei oamenilor. Pe această bază au fost luate măsuri menite să integreze, să implice activitatea cultural-educativă în preocupările majore ale cetățenilor.

Frecvența cu care sosesc la redacție scrisori de la cititori, scrisori ce sesizează probleme asemănătoare indică, de cele mai multe ori, teme ce se impun dezbaterii opiniei publice. Cele mai multe din aceste

scrisori ne sesizau că asistența medicală la sate lasă de dorit, că în magazinele comerciale se practică metode necinstite la desfacerea mărfurilor, că funcționarii de la casa de pensii provoacă mari necazuri pensionarilor, că în unele instituții există o crasă lipsă de solitudine față de cererile cetățenilor, că, deși controlul obștesc a sesizat serioase deficiențe, cei în drept nu au luat măsuri. Tot pe calea scrisorilor de la cititori a fost adusă la cunoștința redacției existența, în diferite localități, a unor tineri care refuzau să se încadreze în muncă. Asemenea sesizări au determinat redacția să inițieze o nouă modalitate gazetărească spre a interveni în rezolvarea eficientă a problemelor ridicate. Se știe că, de cele mai multe ori, opinia celui care sesizează nu coincide cu opinia conducătorilor instituției, sau a celor vizați în sesizare. În acest caz apare necesară intervenția unui factor superior care să elucideze competent și autoritar problema în dezbatere. De regulă acest rol revine organizațiilor și instituțiilor județene, organelor de partid din localitățile de unde vine sesizarea, și nu de puține ori, chiar ministerelor sau altor organe centrale. Concret, soluționarea unor astfel de probleme și-a găsit locul în cadrul unei rubrici: „Curierul zilei“. La această rubrică s-au publicat sinteze ale problemelor sesizate de cititori, împreună cu măsurile concrete întreprinse de organele superioare. Prin intermediul acestei rubrici s-a permanentizat un dialog viu și eficient între cetățeni și instituțiile, organizațiile chemate să le rezolve doleanțele.

Alte rubrici intitulate: „Să audă lumea“; „Tineri pe căi lăaturalnice“, „Tinerete, răspundere, împlinire“; „Inspectoratul județean al M.A.I. ne informează“; „Prin sala pașilor pierduți“, care au apărut periodic, își au izvorul în documentele de partid referitoare la normele eticii și echității socialiste. Articolele, reportajele și însemnările publicate la aceste rubrici, abordând fapte care înfățișau comportamentul, atitudinea, conduita morală a unor oameni, au stîrnit în rîndul cititorilor numeroase reacții, stimulînd opinia publică în combaterea tarelor morale, a atitudinilor învechite, retrograde.

În realizarea acțiunilor și a materialelor pentru rubricile organizate, redacția a atras un larg activ de colaboratori din rîndurile celor aflați direct în producție, al membrilor colegiului lărgit de redacție, al activiștilor de partid și de stat.

Multe din acțiunile și rubricile ziarului au devenit reale instrumente de lucru pentru activitatea de partid, politică și cultural-educativă menită să modeleze și să stimuleze opinia publică în direcția realizării obiectivelor stabilite de partid.

Activitatea redacției în acest important domeniu ar fi înregistrat succese mult mai însemnate dacă se reușea ca și în partea finală a acțiunilor și în susținerea rubricilor să se mențină și chiar să crească nivelul de intensitate și combativitate înregistrat în prima fază a fiecărei acțiuni. Pe de altă parte, s-a constatat că, în acele domenii în care s-a reușit să fie cucerit și interesul organelor județene de resort pentru acțiunea lansată de ziar, rezultatele au fost foarte bune. Sînt însă și cazuri în care unele instituții județene nu manifestă operativitate în rezolvarea problemelor ridicate de ziar, atenuînd efectul acțiunilor noastre.

Îndeplinind cu perseverență misiunea încredințată de partid, „Steagul roșu“-Ilfov a reușit să facă din paginile sale, reale și rodnice tribune de dezbateri publice, de schimburi intense de idei valoroase și experiențe înaintate, aducîndu-și o contribuție de seamă la mobilizarea oamenilor muncii din județ,

la acțiunile inițiate de Comitetul județean de partid pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale partidului.

NOTĂ referitoare la bibliografie :

Pentru elaborarea lucrării au fost studiate documente de partid și de stat, care abordează aspecte ale temei expuse, lucrări de specialitate, revista Uniunii ziaristilor, „Presa noastră“. În continuare sînt menționate cele mai importante :

1. NICOLAE CEAUȘESCU — Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului. În „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, Volumul 4, Editura politică, București 1970.

2. NICOLAE CEAUȘESCU — Raportul cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în următorii ani și în perspectivă, la perfecționarea conducerii planificate a societății și dezvoltarea democrației socialiste, la creșterea rolului conducător al partidului în edificarea socialismului și comunismului, la activitatea internațională a partidului și statului, prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român. 19 iulie 1972. Idem. Volum 7.

3. NICOLAE CEAUȘESCU — Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român. Expunere la adunarea solemnă din Capitală, 7 mai 1971. Idem. vol. 5.

4. NICOLAE CEAUȘESCU — Expunere cu privire la programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. 3 noiembrie 1971. Idem. Volumul 6.

5. LEGEA PRESEI din Republica Socialistă România. „Știința“ din 30 mai 1974.

6. AURELIAN BONDREA — Opinia publică în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Editura Dacia, Cluj, 1973.

7. Colecția ziarului „STEAGUL ROȘU“-Ilfov (1972—1973).

SYLVIU COMĂNESCU

Horezu

EDITORIALUL

de PETRE DRĂGULEA

redactorul șef al ziarului „Drum nou”—Brașov

Diversitatea genurilor și speciilor publicistice, folosirea corespunzătoare a posibilităților fiecărui gen, constituie o condiție obligatorie pentru ridicarea nivelului ideologic și cultural al ziarului, pentru eficacitatea și accesibilitatea acestuia, și, în primă instanță, pentru atragerea unui cerc cit mai larg de cititori. Desigur, nu este necesar ca paginile fiecărui număr de ziar să cuprindă toate genurile. Există totuși genuri fără de care nu se poate concepe cu adevărat un ziar. Cel mai important, considerat drept probă de foc a fiecărui gazetar, este **articolul de fond**. Important nu prin locul rezervat, în pagină, — cit mai ales prin înalta sa ținută publicistică. De nivelul articolelor de fond, de amploarea și activitatea tematicilor, chiar de numărul lor în decursul unei anumite perioade, depinde nivelul general al ziarului. Cum bine spune un confrate, trebuie să fii un articlier de prim rang pentru a te încumeta să abordezi un asemenea gen delicat, care solicită un cadru larg de referințe, o gândire suplă și asociativă, capacitate maximă de a discerne și selecta, și pe deasupra o inteligență a interpretării și exprimării pentru a le pune în evidență.

Și totuși, o vreme, acest gen de elită, a fost abandonat subit, inexplicabil, de întreaga presă din țara noastră, pentru ca în urmă cu doi ani, timid, iar din anul acesta mai insistent, să fie readus în actualitate de „Scînteia” și cu o frecvență cotidiană de „România liberă”. Nu mi-am propus să dezleg această enigmă, care mă depășește, de altfel. Surprinde însă reticenta stăruitoare a celorlalte cotidiene centrale și mai cu seamă a ziarelor județene care întirzie să abordeze cu curaj acest port-drapel publicistic. Întirzirea ne sugerează o explicație ambivalentă: ori nu-i găsesc utilitatea și aceasta înseamnă concedierea arbitrară a unui gen validat de viață, ori pretențiile genului în speță depășesc resursele publicistice ale redactorilor.

Dar, rezolvarea acestei probleme este de resortul intim al fiecărei redacții.

ARTICOL DE DIRECTIVĂ

Promovat cu consecvență, editorialul sau articolul de fond este supus unor exigențe tot mai mari. Fiind o prezență de elită se deosebește de celelalte genuri gazetărești prin aceea că el cuprinde elemente de directivă, de îndrumare. **Pe baza unor fapte, evenimente și fenomene, editorialul dezvoltă și explică multilateral un anumit gând, o anumită idee generală la ordinea zilei, trasează linia principală de conduită, cheamă la acțiuni practice precise și cu scop bine determinat, decurgînd din măsurile inițiate de partid într-o direcție dată.**

Conceput ca articol de directivă, articolul de fond implică o mare **răspundere** din partea autorului, multă **măiestrie, cunoștințe profesionale și o serioasă experiență politică**. Remarcînd numeroasele cazuri fericite, nu putem trece cu vederea că articolul de fond are în presa noastră și multe probe de examen netrecute. De fapt, cu puține excepții, nu ne aflăm în momentul cînd putem vorbi despre propria noastră teorie asupra articolului de fond. Mulți ziariști — nu numai cei tineri, chiar și cei cu experiență —, lucrînd la articole de fond, deseori țin seama numai formal de cerința ca acesta să aibă un caracter de directivă. În asemenea cazuri, totul se reduce, de obicei, la o simplă relatare a diferitelor hotărîri de partid și probleme teoretice, la folosirea exagerată, fără discernămint în articole a unor cuvinte „de directivă”, ca „trebuie”, „sînt obligați” etc., transformînd articolul într-un text uscat, formal, al cărui efect psihologic va fi îndepărtarea cititorului.

Acesta este, însă, un mod superficial, formal de a înțelege caracterul de directivă. Exemple de acest gen ne oferă din abundență colecțiile ziarelor de acum 10—15 ani. Important este conținutul în sine,

fondul de idei pe care autorul vrea să le pună în operă. Nu se poate îngădui acces la un asemenea articol unui redactor cu cunoștințe precare despre legile dezvoltării sociale și legile de sistem ale socialismului, despre esența, sistemul de valori și liniile de forță ale societății socialiste multilateral dezvoltate.

Interpretarea fenomenului de politică internă, descifrarea sensurilor adevărate și multiple ale vieții, înseamnă o invitație directă, de participare efectivă a maselor la acțiune politică.

Am subliniat doar câteva principii, îndeobște cunoscute, care, în treacăt fie zis, stabilesc un **minim de cerințe pentru a scrie un articol de fond.**

CU FAȚA LA VIAȚĂ, TRANSMIȚĂTOR ȘI FORMATOR DE OPINIE

Toate genurile gazetărești au ca punct de referință viața, realitatea socială în continuă mișcare și transformare. Nici articolul de fond nu face excepție de la regula vieții. Diferă numai unghiul de vedere din care sînt privite faptele, evenimentele. Dar pentru a scrie bine nu e suficientă o simplă contemplare a vieții. Esențial este a ști să citești în cartea infinită a vieții, să-i descoperi sensurile și să desprinzi semnificații. Dar aceasta nu se poate face cu ochii ignoranței ci cu ochiul meticol și scrupulos al științei. Reporterul uzînd de mijloacele narațiunii înfățișează lucrurile în așa fel încît cititorul să dobîndească, citindu-le exact ceea ce solicită : o informare completă și interesantă. Personalitatea lui se remarcă prin măiestria cu care își construiește imaginile. Autorul de articole de fond se detașează în schimb prin **capacitate de sinteză, putere de argumentare, și un stil elevat și totodată accesibil.**

Prin raționamentul emis autorul devine un **transmițător de opinie** și simultan un **formator de opinie**. Formator în măsura în care posedă știința convingerii. Sarcina, deloc ușoară, a articlierului este de a găsi raportul optim între prezentarea fenomenului obiectiv și punctul de vedere subiectiv în legătură cu el.

Transformarea din temelii a țării noastre, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se desfășoară potrivit unui plan elaborat științific de către partid. Pentru a înțelege această transformare și mai ales pentru a-i ajuta și pe alții s-o înțeleagă, se cere articlierului să **cunoască temeinic politica științifică a partidului, hotărîrile elaborate în diferite probleme, bazele teoretice ale acestora, latura lor specială și tehnică, experiența înaintată, greșelile, insuccesele și chestiunile nerezolvate.** Este foarte important ca autorul să cunoască părerea, starea de spirit și propunerile oamenilor, colectivelor, organizațiilor de care depinde traducerea în viață a problemei respective.

Aprecierea unui eveniment sau fenomen al realității este justă numai atunci cînd se sprijină pe date obiective, pe o bază reală, largă și sigură. Faptele trebuie adunate și selecționate cu toată seriozitatea. Jocul de-a exemplele este riscant, te conduce pe o pistă periculoasă. În domeniul fenomenelor sociale nu există o metodă mai inconsistentă decît luarea ca bază a unor fapte răzlețe, fragmentare, necaracteristice vieții sociale.

EFORTUL PUBLICISTIC — PRIMA CONDIȚIE

Documentarea, strîngerea materialului este într-adevăr o etapă principală în procesul elaborării

articolului de fond. Nu mai puțin esențială, poate cea mai importantă pentru **elaborarea temei o constituie analizarea faptelor, pregătirea elementelor de bază ale articolului, generalizarea faptelor și fenomenelor, alegerea celor mai tipice elemente din materialul adunat.**

Este nimerit să amintesc aici sfatul lui Cernișevski, care, cu toate că datează de mult, și-a păstrat importanța sa : „...gîndește, frămîntă și iar frămîntă, căci după aceasta nu te va costa nimic să scrii; însă aceea ce este scris fără a fi gîndit și frămîntat, nu are nici o valoare“. Aș completa acest citat cu o maximă argeziană : „Ca să fii respectat, începe mai întîi prin a te respecta pe tine“. Maxima este de largă generalitate. (...)

Ziarul „Drum nou“ a reluat, în condițiile noului format acest gen publicistic, oferindu-i pe deschidere, un spațiu fix, în dimensiunea a două file dactilografiate. Intenția redacției de a supune zilnic atenției cititorului o problemă la ordinea zilei a găsit repede aderenți. Opiniile cititorilor aflate după primele articole de fond sînt generoase, încurajatoare, întrezărind în părerile exprimate nevoia unui asemenea articol în contextul general tematic al gazetei. Bineînțeles că, gestul politic, aprobator al cititorului nu înseamnă ab initio și acordul definitiv pentru parametrii calitativi la care este realizat acest gen publicistic. Se resimte în general tendința factologică, ca un reflex rutinier, în detrimentul ideilor și al argumentelor. Abordarea genului în speță a scos la suprafață de la început pregătirea precară teoretică și politico-ideologică a unor redactori, care, obligați să părăsească stilul descriptivist al anchetelor, s-au văzut în fața acestui gen dezarmați, debusolați. Voci mai îndrăznețe acuză, în neputința lor de acomodare, inoportunitatea fondului, declarîndu-l drept un gen insipid, fără culoare și eficiență. Este strigătul comodității, al neputinței de a depăși prin efort greutățile inerente abordării acestui gen. A da curs acestor argumente, înseamnă a da câștig de cauză comodității și a priva cititorii de un material deosebit de util lor. În ce ne privește, continuăm selecția celor cu vocație pentru articole de sinteză, și simultan creșterea exigenței pentru calitatea lor.

„Pentru a-și îndeplini la nivelul cuvenit importante sarcini ce-i revin în societatea noastră — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — presa trebuie să depună eforturi susținute pentru a-și perfecționa activitatea. Redacțiile ziarelor și revistelor trebuie să acorde o atenție deosebită îmbunătățirii calității publicistice a articolelor, promovării unor forme și stiluri gazetărești atractive, convingătoare, care să capteze interesul și atenția cititorilor. Articolele cenușii, plate, lipsite de flacăra pasiunii revoluționare, a originalității, a gîndirii proprii... împiedică ziarele să-și îndeplinească cu eficiență misiunea ce le revine, diminuează forța lor de pătrundere și influențare a maselor“.

UN ÎNALT CONȚINUT DE IDEI

Articolul de fond trebuie să îndeplinească condiții primordiale, obligatorii de altfel pentru orice gen gazetăresc : **un înalt conținut de idei, nivel publicistic și exactitatea datelor.**

Ideile aleargă spre cititor pe calea logicii, a raționamentelor, care constituie **armătura de oțel** a articolului de fond. Nu le vom găsi niciodată în ogorul sterp al birocratismului, ci totdeauna în solul fertilizat de fapte grăitoare ale vieții. Supte din deget,

din mîneca hainei, sînt ca un nor de praf purtat de o pală de vînt. Ideea își descoperă virtuțile în legătură cu scopul propus. Indiferent de ordinea construcției la care s-a oprit autorul — de la general la particular sau invers — textura ideatică trebuie să lumineze textul articolului. Departe de mine pretenția că spun o noutate, se cuvine să fie amintit că virtuțile articolului de fond rezidă în primul rînd în **cultura generală și politică** a autorului. Fără acest suport, autorul se găsește dezarmat în fața ideii și va risca să debiteze banalități.

Exactitatea datelor se anunță de asemenea ca o condiție indispensabilă a articolului de fond. O greșeală în informații duce la denaturarea faptelor, o greșeală într-un articol de propagandă duce la un argument incomplet sau greșit. Eroarea într-un articol de fond se poate traduce prin eroare în activitatea practică a multor oameni și organizații.

NIVELUL PUBLICISTIC

Nivelul publicistic, într-o altă ordine de idei, constituie condiția sine qua non a oricărui gen gazetăresc. Dincolo de această dominantă articolul nu va reuși să fixeze interesul cititorului, să-l capteze pentru raționamentele emise. Fără o formă adecvată ideile devin greu accesibile și vor găsi anevoie ecou în inima și conștiința oamenilor.

De aceea, elaborarea articolului de fond nu poate fi concepută în afara **preocupării pentru felul cum va fi scris**. Expresia, după cum spunea Tudor Viănu, este o etapă în procesul gîndirii, etapa lui cea mai înaintată. Expresia este organizarea cea mai desăvîrșită a gîndirii !!

Fiecare gazetar frămîntă în mîntea lui gîndul de a fi înțeles exact, deplin și imediat. Realizarea acestor dorințe, presupune simultan pe lîngă o cunoaștere reală a meseriei și o cunoaștere reală a receptorului, a pregătirii, preferințelor, a gustului și intereselor lui. Înțelegerea eronată a raportului emițător-public îl poate antrena pe redactor pe o pantă cu consecințe nedorite pentru ambii poli. Aceasta se traduce de obicei printr-un stil academic, bombastic sau o coborîre inexplicabilă a ștachetei exigențelor. Stilul personalizat prin raționamente, concis, sobru — curățat de expresii lungi, repetări, cuvinte și fraze inutile care estompează esențialul, dezvoltarea ideilor — face din cititor un interlocutor activ.

Articolul de fond de regulă ocupă un spațiu foarte restrîns în ziar. Altfel riscă să devină fad, nedeslușit, diluat, ceea ce îi slăbește puterea lui de influență. De aceea, grija pentru conciziunea articolului de fond, trebuie să fie pe primul plan. Și în acest sens practica a demonstrat că atunci cînd primul rînd o ia „de departe“, înseamnă că articolul vorbește prea puțin la obiect, dacă primul rînd se referă la miezul chestiunii, înseamnă că articolul este pe drum... bun. Prin însăși natura sa el cere ca fiecare rînd să aibă un conținut, să se caracterizeze printr-o logică implacabilă, printr-o claritate desăvîrșită a limbii, prin preciziunea și profunzimea caracterizărilor politice, prin formularea limpede a concluziilor principale și a sarcinilor practice. Articolul de fond este genul care prilejuiește imbinarea în mod organic a formulei științifice cu imaginea artistică, ilustrarea celei mai complicate teze teoretice cu fapte dintre cele mai simple și mai obișnuite.

Există ziaristi care nu numai că nu se rușinează de faptul că scriu articole de fond fără să chibzuiască, „în doi timpi și trei mișcări“, ci chiar se mîndresc cu aceasta, socotind că e un merit deosebit. Unii

„novici“ în profesiunea de ziarist consideră că acești oameni sînt „corifei“ și privesc cu milă la aceia pentru care munca asupra unui articol de fond înseamnă în primul rînd o studiere minuțioasă a faptelor, o muncă încordată și grea, de concepție, de cîntărire strictă a fiecărui cuvînt și a fiecărei propoziții, priceperea de a nu expedia problema într-o frază caustică sau într-o concluzie de efect dar inoperantă, ci de a pătrunde cu răbdare în esența problemei.

Desigur, e inutil să vorbim despre importanța pe care o au în ziar titlurile. Dar mulți autori și astăzi se dovedesc neinspirati în titrarea articolelor, inclusiv a editorialelor. În cazul articolului de fond un titlu bun nu numai că dezvăluie ideea, concepția fundamentală a articolului, nu numai că atrage atenția cititorului prin prospețimea și actualitatea lui politică ci ajută pe autor însuși ca în procesul lucrului să urmărească strict ideea principală, să o dezvolte în mod precis și, dimpotrivă, un titlu șablon, inexpresiv, demonstrează adesea nepriceperea autorului de a formula în mod limpede și concis ideea principală.

CATEGORII DE ARTICOLE DE FOND

În practica redacțională, articolele de fond se impart în trei categorii și anume: **operative, politice-generale și propagandistice**.

Articolele operative sînt consacrate de regulă problemelor economice și culturale mai importante. Calitățile distinctive ale celor mai bune articole din această categorie sînt: analiza serioasă a situației în domeniul respectiv de activitate, în special a experienței înaintate și a lipsurilor principale, sugerarea unor măsuri practice pe baza acestei analize.

Articolul de fond de politică generală cuprinde generalizări politice largi făcute pe baza celor mai variate fapte și evenimente din viața de fiecare zi. Cit privește articolul de fond propagandistic acesta își propune lămurirea profundă a politicii partidului în propagarea și aplicarea ideilor generale ale marxism-leninismului la condițiile concret istorice ale țării noastre.

Această împărțire este totuși convențională și relativă. În practică, adeseori, apare necesitatea unor articole de fond care să întrunească trăsăturile a două sau chiar a tuturor celor trei categorii de articole de fond.

De o largă răspîndire se remarcă articolul de fond care expune și comentează o anumită hotărîre a partidului și guvernului. Nu ar fi lipsit de importanță, de pildă, editorialul care comentează și generalizează materialele publicate într-o serie de numere precedente, analizează un anumit fapt sau susține o propunere expusă în scrisorile adresate redacției. Ar întruni, de asemenea, sufragiul opiniei publice articolele de fond consacrate biografiei unui om, subliniindu-se cu precădere trăsăturile moral-politice ale omului nou, purtătorul progresului în etapa actuală.

Fără-ndoială, fiecare din aceste articole își are particularitățile sale și se dezvoltă neincetat, ca gen, îmbogățindu-se cu trăsături noi. De aceea, nu ar fi just să stabilim arbitrar categorii valabile odată pentru totdeauna, să fixăm linii de demarcație rigide.

NU COPIERE MECANICĂ A PRESEI CENTRALE CI REFLECTARE VERIDICĂ A SPECIFICULUI LOCAL

Ziarul județean sau local — în legătură cu care mi-am propus să notez cîteva gînduri, — este de-

parte, cu toate eforturile în acest sens, de a respira pe deplin prin porii propriei sale personalități, ai specificului local. Cu rare excepții, el mimează ziarele centrale în grafică și tematică, în argumente și judecăți, deși în dialogul cu publicul se mișcă, operează pe un fond problematic diferit. De la această carență, ani în șir nu a făcut excepție nici articolul de fond. Este, de altfel, una din cauzele care cândva l-au detronat ca gen din paginile ziarelor locale.

În relația presă-public și invers, ziarul local a greșit capital, a scăpat din vedere un element esențial pentru ființa sa și anume că, ziarul are în față un public activ, cu un fond de cunoaștere dinamic, în permanentă primenire, înnoire și nu un public pasiv, un „consumator“ docil de informație; că acest public care se mișcă într-un perimetru problematic specific, cu relații și raporturi specifice, nu îngurgitează generalități, argumente teoretice rupte de contextul informației pe care o deține, așteptând opinii, raționamente care să-i lumineze și să-i risipească umbrele, neclaritățile.

Acest dialog între emițător și receptor este ratat, dacă emițătorul ca valoare, nivel de gândire, de cunoștințe se află la nivelul mediu al cititorului, sub acesta sau cu puțin peste acest nivel. Acest lucru este cu atât mai important de știut când este vorba de articolul de fond caracterizat ca un articol de directivă și de înaltă ținută publicistică. Nu puține au fost cazurile când ziarul constrins de circumstanțe a încredințat la întimplare acest articol unui om cu cunoștințe precare într-o problemă sau alta, riscând un eșec în relația cu publicul. Nu de generalități are nevoie cititorul ci de o interpretare politică elocventă a proceselor și fenomenelor sociale, a faptelor cu care se confruntă zilnic. Tezele partidului, legitățile economiei socialiste trebuie să-și găsească locul în judecăți și raționamente concrete care să invite la reflexie și la participare efectivă a oamenilor muncii, la soluționarea în fapt a problemelor respective.

Viața, oamenii simt nevoia acestui gen publicistic, dar nu în orice condiții; reabilitarea genului în speță presupune un corp special de artiștii, lingă care să crească alții pentru înprospătarea lui continuă.

MUNCA ORGANIZATORICĂ DE PREGĂTIRE A PLANULUI TEMATIC

Succesul în cele mai multe cazuri este hotărât de nivelul organizării și planificării activității, condiție indispensabilă și într-o redacție. În privința articolelor de fond, ca de altfel pentru ansamblul muncii redacționale este nevoie să se alcătuiască în prealabil un plan tematic, bine gândit, cu concursul secțiilor ziarului, colaboratorilor și corespondenților acestora. Secretarul general de redacție, să alcătuiască pe baza planurilor secțiilor, un plan centralizat (de obicei pe o lună) care să fie discutat apoi în amănunt de către colegiul de redacție.

În elaborarea planului tematic se va porni, în primul rând, de la hotărârile partidului și guvernului, cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, de la planurile de măsuri, hotărârile și deciziile organizației care editează ziarul, de la sarcinile și starea de lucruri concretă din perimetrul social-economic pe care îl servește. Gândirea tematică a planului reclamă multă răspundere, o largă cuprindere socială care să asigure influența ziarului asupra celor mai diverse pături și grupuri de cititori.

Elaborarea articolelor de fond are loc în secție. De aceea este foarte important ca aici, în această celulă a ziarului să se lucreze în mod temeinic la

articolul de fond. La rîndul lui, colectivul secției poate da totdeauna un sfat prețios, să indice o idee importantă, un fapt nou, să atragă atenția autorului asupra unei greșeli, să-l ajute să realizeze o construcție și o finisare literară cât mai bună a articolului. Dactilografierea lui să se facă în mai multe exemplare.

Cînd această muncă este încheiată, găsesc nimerit ca articolul să fie predat spre lectură membrilor colegiului de redacție, șefilor de secție care cunosc problemele despre care este vorba în articol. Observațiile și propunerile lor urmează apoi, prin intermediul secretariatului de redacție, să fie aduse la cunoștința autorului. În ultima formă, înainte de a fi dat la cules, articolul de fond va fi văzut de redactorul șef. Bineînțeles, aceasta nu este o rețetă. Dar nu încape îndoială, că este necesar să se aplice principiul muncii colective asupra articolului de fond în funcție de condițiile și posibilitățile locale.

În fine, mi-aș îngădui câteva sugestii în sprijinul ideii abordate :

a) Găzduirea articolului de fond în coloanele gazetei este, în principal, de resortul redactorului șef. Dacă acesta este un artiștii va promova cu bune rezultate genul în sinul colectivului redacțional, și invers, dacă nu-l agreează, articolul de fond va fi ținut pe tușă. De unde cerința ca redactorul șef să fie vioara întâi în abordarea acestui gen publicistic.

b) Articolul de fond, prin textura sa ideatică și logica argumentelor implică o gândire clară, limpede, o profundă cunoaștere a ideologiei socialiste, a politicii științifice, marxist-leniniste a partidului nostru. E în firea lucrurilor însă ca nu toți oamenii să aibă înclinație, vocație pentru toate genurile gazetărești. În acest context, nu este lipsit de importanță ca în cadrul Facultății de ziaristică să se depisteze acei studenți care manifestă calități cerute de acest gen, insistîndu-se pe dezvoltarea acestora. Redacțiile la rîndul lor să selecționeze din rîndul ziaristilor pe aceia care ar putea să facă parte din corpul artiștiiilor, organizînd sub directa îndrumare a redactorului șef specializarea în elaborarea articolului de fond.

c) Presa noastră, ca revistă de profil, să insereze articole-dezbateri despre acest gen, relevînd cu predilecție experiența redacțiilor în folosirea acestui gen publicistic.

d) A scrie articole de fond, să fie în același timp criteriul esențial de promovare a redactorilor în funcții pe scara ierarhică a ziarului, precum și în retribuirea diferențiată a lor.

BIBLIOGRAFIE

NICOLAE CEAUȘESCU : Cuvîntare la cea de-a XXV-a aniversare de la apariția primului număr legal al „Științei“ în revista „Presa noastră“ nr. 8—9/1969.

NICOLAE CEAUȘESCU : Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative — 9 iulie 1971.

TUDOR TEODORESCU BRANIȘTE : Pledoarie pentru genul scurt, în „Presa noastră“ nr. 4/1967.

GOMBO PAL : Cu privire la genuri în presă, nr. 9/1968 al revistei „Presa noastră“.

N. VINȚEANU : „Conținut și formă în ziaristică“ nr. 5/1968 al revistei „Presa noastră“.

ATANASE TOMA : „Actualitatea actualității în ziar“ nr. 2/1968, revista „Presa noastră“.

W. PISAREK : „Retorica ziaristică ; Pentru a fi citit“, nr. 1/1974 „Presa noastră“.

MARGARETA ȘTEFĂNESCU : „Limba și stilul comențariului politic“, în culegerea de „Studii, cercetări și eseuri“, editată de Catedra de teorie și practica presei.

Conf. univ. dr. ION CERGHIT : „Presa și pedagogia socială“, interviu de Octavian Butoi, apărut în nr. 1 din 1974 al revistei „Presa noastră“.

CONSILIUL DE CONDUCERE ȘI TEMATICA ZIARULUI

de MARIN LEOVEANU

redactorul șef al gazetei „Teleormanul“

NECESITATEA OBIECTIVĂ A CREĂRII CONSILIULUI DE CONDUCERE

În activitatea redacțională, consiliul de conducere are un rol de seamă în luarea unor decizii colective, privind îmbogățirea ariei tematice a ziarului, îndrumarea și coordonarea întregii munci a organului de presă, orientarea acestuia spre transpunerea în fapt a hotărârilor partidului și statului nostru, a indicațiilor secretarului general al partidului, deși acest organ este relativ nou înființat fiind recent statuat de **Legea presei din Republica Socialistă România**. Practica de zi cu zi ne demonstrează necesitatea sa ca instrument colectiv de lucru al redacției, menit să contribuie la crearea unui stil propriu de muncă, la stabilirea celor mai adecvate soluții de realizare a unui ziar puternic ancorat în realitățile județului, echilibrat, combativ și care să popularizeze în rîndul maseilor experiența înaintată a colectivelor de muncă. Folosind gîndirea colectivă a membrilor consiliului de conducere, deși nu are o practică îndelungată, ziarul „Teleormanul“ a cumulat o experiență interesantă care m-a determinat să prezint succint unele reușite în această direcție.

O trăsătură definitorie a perfecționării conducerii vieții economice și sociale o constituie dezvoltarea democrației socialiste, crearea cadrului organizatoric și instituțional adecvat pentru participarea largă a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului. Instituționalizarea principiului muncii și conducerii colective, promovarea sa consecventă permite, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „**cuprinderea și rezolvarea multiplelor probleme ale vieții economice, înlăturarea arbitrariului în luarea deciziilor, fructificarea experienței specialiștilor, a cadrelor valoroase din întreprinderi, a masei oamenilor muncii**“¹.

Crearea organelor de conducere colectivă se înscrie în preocuparea generală de elaborare a unor metode moderne de conducere, avîndu-se în vedere faptul că unitățile economice, culturale, sociale etc. se găsesc în fața unor probleme de o asemenea complexitate încît este imposibil ca un singur om, oricît de vastă ar fi pregătirea și experiența lui, să le poată cuprinde și cu atît mai mult să le poată soluționa cu competența și promptitudinea dictate de exigențele actuale.

Avîndu-se în vedere aceste adevăruri, recenta Lege a presei din Republica Socialistă România precizează că: „**Organul de presă este condus de un consiliu de conducere (sublinierea noastră) — organ deliberativ larg reprezentativ — care hotărăște în problemele generale privind activitatea acestuia**“². Ca urmare, acest organ colectiv trebuie să imprime presei un puternic caracter de largă dezbateră a tuturor aspectelor vieții noastre economice, politice, sociale și spirituale. Ziarul, ca organ al Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean, constituie, astfel, o tribună de mobilizare a oamenilor muncii la înfăptuirea politicii partidului și statului, o oglindă vie, atotcuprinzătoare a întregii activități desfășurate de producătorii bunurilor materiale și spirituale.

Prin deciziile consiliului de conducere, care îndrumă și coordonează activitatea organului de presă, conținutul ziarului este orientat spre analiza într-un spirit critic de înaltă exigență și principialitate comunistă a fenomenelor și proceselor tuturor compartimentelor vieții sociale, spre dezvăluirea și lichidarea lipsurilor și neajunsurilor, spre răspîndirea experienței pozitive, educarea politico-ideologică și formarea conștiinței socialiste a maselor, promovarea principiilor eticii și echității socialiste, combaterea concepțiilor retrograde, înfăptuirea politicii științifice a partidului, mobilizarea oamenilor la înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Acționînd în acest sens, ziarul pune în valoare spiritul de inițiativă, abordează frontal, deschide cele mai complexe probleme, consacră critica și autocritica drept armă redutabilă în slujba progresului, contribuie la îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii — țelul suprem al întregii politici a partidului și statului nostru.

Abordarea unei asemenea largi tematici, rod al gîndirii și inițiativei colective, reclamă existența unui organ larg reprezentativ, care să ducă la înlăturarea neajunsului manifestat uneori, oglindit în elaborarea unor planuri de muncă cu o problematică restrînsă și neaxată pe cele mai reprezentative, mai esențiale și mai actuale fenomene ale județului. Crearea consiliului de conducere al ziarului constituie tocmai o formă prin care se aplică cu consecvență principiul muncii și conducerii colective în activitatea de presă.

COMPONENȚA, ATRIBUȚIILE ȘI MODUL DE LUCRU AL CONSILIULUI DE CONDUCERE

În conformitate cu prevederile Legii presei, din consiliul de conducere fac parte: 25 de membri — reprezentanți ai organizațiilor politice, de masă și

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, Ed. Politică, București, vol. II, p. 541.

2) Legea presei din R.S.R., „Scînteia“ nr. 9825 din 30 martie 1974.

obștești, muncitori, țărani cooperatori, specialiști, activiști culturali, cadre didactice, ziariști. Președinte al consiliului de conducere a fost desemnat redactorul șef al ziarului. În selecționarea acestora s-a avut în vedere alegerea celor mai activi colaboratori și corespondenți voluntari ai ziarului, specialiști din industrie și agricultură care au dovedit spirit de inițiativă, promptitudine în luarea unor hotărâri concrete privind îmbogățirea tematicii ziarului, precum și vădite aptitudini gazetărești.

Din rîndul membrilor consiliului de conducere a fost numit **colegiul de redacție** care realizează conducerea colectivă a activității operative a ziarului. Acesta este alcătuit din șapte membri — redactorul șef (care este și președinte al colegiului de redacție), redactorul șef adjunct, șefii de secție și alți membri ai consiliului de conducere. Periodic, membrii colegiului de redacție informează consiliul și președintele acestuia despre modul cum au fost îndeplinite sarcinile concrete care le-au fost încredințate.

Consiliul de conducere are următoarele atribuții :

- a) **îndrumă și coordonează întreaga activitate a ziarului ;**
- b) **asigură orientarea acestuia potrivit programului Partidului Comunist Român ;**
- c) **urmărește modul în care ziarul își îndeplinește rolul său social-politic ;**
- d) **analizează situația economico-financiară a organului de presă ;**
- e) **analizează activitatea colegiului de redacție.**

Sedințele consiliului de conducere au loc trimestrial și sînt convocate de președinte. Consiliul de conducere își desfășoară activitatea în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi, și adoptă hotărâri cu votul a cel puțin jumătate plus unu din numărul total al membrilor ce îl compun.

În practica ziarului „Teleormanul“ s-a încetățenit următorul sistem de lucru :

Colegiul de redacție elaborează din timp proiectul planului tematic pe fiecare trimestru și îl trimite spre consultare fiecărui membru al consiliului de conducere care prin competența și autoritatea lor profesională, prin capacitatea și spiritul organizatoric de care dau dovadă contribuie efectiv la îmbogățirea planului, la ancorarea sa în problemele actuale și de perspectivă ale vieții în plină efervescență a județului. Cu două săptămîni înainte de începerea trimestrului respectiv se convoacă ședința consiliului de conducere în care se dezbate și se aprobă planul tematic, se stabilesc principalele acțiuni de presă, problemele economice și social-culturale care trebuie abordate cu precădere, nominalizîndu-se unitățile economice și instituțiile ce vor face obiectul articolelor, ca și colaboratorii cei mai avizați pentru tratarea lor la un înalt grad de competență. Totodată, consiliul de conducere face un scurt bilanț al activității precedente, relevîndu-se ce aspecte au scăpat din sfera preocupării ziarului, dar care trebuie neapărat abordate, fiind stringent cerute de viață, apreciază critic și autocritic calitatea publicistică a articolelor, caută soluții pentru creșterea gradului de competență, combativitate și atractivitate, pentru lărgirea gamei de genuri gazetărești folosite, pentru înființarea de noi rubrici.

Dezbatările pe aceste teme au avut o deosebită eficiență practică, ele contribuind la lărgirea sferei de cuprindere de către ziar a fenomenelor complexe ale vieții economice și social-culturale a județului, prin alcătuirea unor planuri tematice atot-

cuprinzătoare și cit mai precis jalonate, la o mai bună cuprindere teritorială a județului, la depistarea și atragerea în rîndul colaboratorilor a celor mai autorizate cadre de specialitate care pot să-și spună cuvîntul în rezolvarea problemelor respective. Ele au prilejuit, de asemenea, o largă confruntare de opinii, care au condus la găsirea celor mai bune și mai adecvate soluții pentru ca ziarul să-și înfăptuiască pe deplin rolul de seismograf sensibil al vieții județului, să intervină cu competență și promptitudine în sprijinul măsurilor adoptate de organele de partid și de stat.

CONTRIBUȚIA CONSILIULUI DE CONDUCERE LA LUAREA UNOR HOTĂRÎRI ȘI OGLINDIREA LOR ÎN COLOANELE ZIARULUI „TELEORMANUL“

Eficiența practică a consiliului de conducere, a dezbaterii colective a problemelor majore care trebuiau abordate în coloanele ziarului și a luării celor mai juste decizii, care să corespundă unui anumit moment, ne-a fost demonstrată cu prisosință. Aceasta ne-a determinat ca în cadrul ședințelor trimestriale să nu ne rezumăm în exclusivitate la discutarea și aprobarea planurilor tematice, ci să punem în dezbatere și unele obiective cu o problematică mai restrînsă, referitoare numai la un sector de activitate — economic, social sau cultural. Obiectivele izvorîte în primul rînd, din documentele de partid și de stat, din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu sau din hotărârile adoptate de plenarele Comitetului județean de partid și care impuneau redacției declanșarea unor acțiuni de presă sau a unor rubrici speciale. În felul acesta, colectivul redacțional a putut să răspundă, cu operativitate, să acționeze și să impulsioneze colectivele de oameni ai muncii în transpunerea în practică a unor măsuri care se cereau înfăptuite, cu competență și continuitate. Spre exemplificare vom aminti cîteva teme : „**Autofinanțarea și reducerea cheltuielilor materiale în cooperativele agricole de producție**“, „**Modul cum este prezentată și cum trebuie abordată în continuare în coloanele ziarului activitatea de investiții**“, „**Consolidarea economico-organizatorică a unor cooperative agricole slab dezvoltate**“, „**Formarea omului nou — obiectiv al procesului de educație socialistă a maselor**“, „**Sarcini ale dezvoltării și perfecționării învățămîntului**“ etc.

Cum s-a procedat ? Cu două săptămîni înainte a fost întocmit un plan orientativ de dezbateri care a fost trimis fiecărui membru al consiliului de conducere, fapt ce a făcut ca propunerile și discuțiile să aibă un caracter concret și eficient. Astfel, la tema privind autofinanțarea și reducerea cheltuielilor materiale în cooperativele agricole, membrii consiliului au făcut o serie de propuneri judicioase ce au direcționat activitatea viitoare a ziarului și anume : cooperativele agricole să dea dovadă de mai multă grijă și chibzuință în folosirea cît mai eficientă a creditelor și fondurilor proprii, în așa fel încît fiecare leu investit să aducă unității respective un cîștig concret : să se militeze pentru ca atît CAP-urile cît și SMA-urile să efectueze lucrări la timp și de calitate ; fondul funciar să fie cît mai judicios folosit și să stabilească o structură mai corespunzătoare a culturilor cu deosebire în cooperativele slab dezvoltate ; ziarul să urmărească modul cum sînt utilizate bunurile materiale, forța de muncă, mașinile și utilajele aflate în dotare ; să se aibă în vedere calificarea forței de muncă exis-

tente; să se militeze pentru mecanizarea sectorului zootehnic ș.a.

O asemenea temă se impunea cu necesitate deoarece în județul Teleorman un număr important de cooperative agricole de producție aveau o situație economico-financiară necorespunzătoare. În urma acestor constatări, în consiliul de conducere s-a hotărât publicarea unui ciclu de articole, reportaje, anchete și colaborări ale specialiștilor în care s-a popularizat experiența înaintată a cooperativelor fruntașe și s-a analizat în mod critic situația din unitățile în care cheltuielile materiale erau mari, punându-se în evidență și cauzele care au generat o asemenea stare de lucruri. Timp de trei luni, în coloanele ziarului au apărut articole semnate de țărani cooperatori, șefi de echipă, mecanizatori, șefi de fermă, președinți de CAP, tehnicieni, ingineri, economiști în care s-a militat în principal pentru ideea obținerii unor producții maxime cu cheltuieli minime, ziarul devenind o adevărată tribună de generalizare a experienței înaintate. Susținută și de Comitetul județean de partid, Direcția generală pentru agricultură, industrie alimentară și ape, Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție și Banca pentru agricultură și industrie alimentară, acțiunea a polarizat atenția unităților agricole cu rezultate slabe, contribuind la stimularea acestora pentru desfășurarea unei activități mai gospodărești și mai eficiente. Rezultate pozitive în acest sens au obținut unele cooperative agricole ca cele din Comoara (comuna Drăgănești-Vlașca), Stejaru (comuna Botoroaga), Vișoara ș.a., care au folosit cu mai multă chibzuință fondurile bănești și pământul, fapt care a dus la sporirea producției.

O altă inițiativă apărută în urma consultării membrilor consiliului de conducere a fost aceea referitoare la consolidarea economico-organizatorică a unor cooperative agricole de producție slab dezvoltate, concretizată în declanșarea unei rubrici speciale — „**Fiecare C.A.P., o unitate puternică, înfloritoare**“. Se simțea nevoia unei asemenea inițiative fiindcă 36 de cooperative agricole din județ au încheiat anul 1973 cu un bilanț deficitar. Acest lucru nu a trecut neobservat, secția de propagandă a Comitetului județean de partid, organele agricole județene și colegiul de redacție au pus în dezbateră consiliului de conducere acest aspect, care a conturat un plan de acțiune cu obiective concrete, majore, cum sînt: popularizarea rezultatelor bune obținute de unele cooperative agricole unde condițiile de climă și sol sînt mai vitrege; profilarea unităților slabe pe producțiile pentru care au condiții bune de dezvoltare; respectarea întocmai a tehnologiei agricole; executarea la timp și de calitate a tuturor lucrărilor; folosirea mai largă a mecanizării, chimizării și extinderea suprafețelor irigate; asigurarea de semințe cu înaltă productivitate; înființarea unor loturi experimentale pe lângă fiecare cooperativă agricolă.

Această acțiune de presă, declanșată în luna februarie și aflată în curs de desfășurare, va fi încheiată în luna iulie, cînd redacția va organiza o masă rotundă la care vor fi invitați specialiști din cooperativele agricole vizate.

Județul Teleorman este puternic conectat la rețeaua industrializării. La Alexandria, Tr. Măgurele, Roșiorii de Vede, Videle și în alte localități se ridică obiective economice, prin alocarea unor fonduri apreciabile. Gospodărirea lor cu chibzuință, utilizarea cît mai eficientă a fiecărui leu investit, ridicarea gradului de organizare a muncii pe șanti-

ere, a determinat consiliul de conducere să discute în detaliu modul cum trebuie să fie prezentă în coloanele ziarului activitatea de investiții. Dezbateră s-a dovedit de bun augur deoarece au fost făcute propuneri care vizau direct îmbunătățirea muncii în acest domeniu. Bunăoară, participanții la discuții au arătat necesitatea publicării unor opinii ale specialiștilor de pe șantiere din care să rezulte capacitatea colectivelor de constructori, puterea lor de creație și de organizare a muncii, de generalizare a experienței pozitive. S-a arătat că organizarea unor discuții, în cadrul meselor rotunde, inițiate de redacție, mai ales pe șantierele unde lucrările sînt rămase în urmă față de grafice, ar impulsiona activitatea, ar contribui la eradicarea unor lipsuri. O seamă de specialiști, membri ai consiliului de conducere au arătat că în coloanele ziarului trebuie să apară un număr sporit de articole în care să se combată risipa de materiale și să propună, folosirea judicioasă a forței de muncă. Consiliul de conducere a indicat colegiului de redacție să găsească o formă adecvată de prezentare a tuturor problemelor ridicate de activitatea de investiții. Așa a fost inițiată rubrica „**Șantierul în alb și în negru**“ unde au fost publicate o serie de articole, anchete, interviuri, opinii ale specialiștilor de pe șantiere, ale constructorilor.

Prin rubrica amintită ziarul a putut trata mai sistematic problemele de investiții, a dat o anumită continuitate acțiunilor întreprinse în acest sens, a generalizat experiența unor colective de muncă și a combătut cu mai multă fermitate deficiențele existente pe unele șantiere de construcții. Materialele publicate au avut efectul scontat în rîndul constructorilor. De unde luni de-a rîndul planul de investiții nu se îndeplinea, acum situația este mult schimbată în bine.

Preocupîndu-se continuu de modul de abordare și rezolvare a problematicii economice în presă, consiliul de conducere a evidențiat și o serie de aspecte care, credem, nu sînt deloc lipsite de interes. În mare acestea se referă la: realizarea unui echilibru corespunzător între articolul pozitiv, de generalizare a experienței înaintate și articolele de analiză critică; popularizarea cît mai largă a obiectivelor stabilite de partid, a legilor economice și a marilor succese obținute în industrie și agricultură; acordarea unui spațiu mai larg reportajului economic și portretului de frunțași; accesibilitatea articolului, competența, priceperea gazetărească, originalitatea și capacitatea de a inova a celui care semnează.

Un larg sprijin s-a primit din partea consiliului de conducere și în ceea ce privește tratarea problemelor propagandei și culturii noastre socialiste cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 sau alte documente de partid și de stat. Pe baza sugestiilor și propunerilor făcute, planul trimestrial al redacției a fost îmbogățit cu noi teme menite să contribuie la explicarea bazelor științifice ale politicii partidului, să ajute la aprofundarea unor probleme teoretice de bază privind creșterea rolului partidului în etapa fărîrii societății socialiste multilateral dezvoltate, rolul statului și evoluția funcțiilor sale, democrația socialistă și căile dezvoltării ei, organizarea activității ideologice și politice de masă, însușirea marxism-leninismului în spirit creator, organizarea întregii vieți sociale pe baza principiilor eticii și echității socialiste, lărgirea orizontului de cunoaștere al maselor. Din dorința de a se ocupa mai mult de

oamenii care produc, de conștiința lor, de atitudinea lor față de muncă, față de colectiv, față de bunurile obștești, redacția a încercat să dea viață unor asemenea propuneri prin declanșarea de noi rubrici speciale ca: „**Programul de educație socialistă a maselor se desfășoară pas cu pas**“, „**În ajutorul celor care studiază în învățământul de partid**“, **Documentele de partid, izvor de acțiuni dinamice, eficiente**“, „**Formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste — obiectiv permanent al activității culturale**“. Articolele, reportajele, anchetele, mesele rotunde publicate au venit tocmai în întâmpinarea însușirii temeinice a politicii partidului, a orientării permanente a oamenilor muncii în problemele din domeniul ideologiei, culturii și artei, a educării politice, morale, științifice, juridice și artistice a celor ce muncesc. Prin diferite mijloace publicistice — reportajul, ancheta, mai rar, foiletonul — am militat pentru întemeierea relațiilor din societatea noastră pe principiile eticii și echității socialiste, pentru creșterea conștiinței civice a maselor, pentru întărirea legalității socialiste.

În același mod, prin consultarea nemijlocită a membrilor consiliului, au fost găsite soluții dintre cele mai eficiente și în domeniul învățământului de stat, unde de mai multe luni a fost inițiată rubrica „**Direcții ale dezvoltării și perfecționării învățământului**“. Sub acest generic au fost publicate articole, anchete și colaborări ale cadrelor didactice referitoare la aspectele de bază ale școlii contemporane. S-a avut în vedere, în primul rând, perfecționarea politică și profesională a cadrelor didactice, generalizarea primei trepte a învățământului liceal, înlăturarea insuccesului școlar la clasele I—IV, pregătirea tehnico-productivă a elevilor, educarea tineretului școlar în spiritul cultului față de muncă și altele.

Cu mai mult de un an în urmă, consiliul de conducere a pus în discuție problema tradiției literare județene, a reflectării în paginile ziarului a activității de creație artistică. Pornindu-se de la faptul că în județ nu există o altă publicație cu caracter cultural, s-au făcut propuneri pentru editarea periodică, a unei pagini de literatură, avându-se în vedere rolul important al artei în educarea maselor, în formarea aceluia om nou, participant conștient și activ la opera de edificare a unei societăți socialiste multilateral dezvoltate. Ideea aceasta avea ca argument existența cenaclurilor literare orășenești, unele dintre ele cu o bogată tradiție, precum și numărul mare al celor care băteau la porțile editurilor, mulți dintre ei cu succes. Numeroasele creații literare primite la redacție confirmau și ele o atare necesitate. Ținând seama de aceste propuneri, și pentru o mai bună gospodărire a spațiului, ziarul a început să publice lunar, o pagină sub genericul „**Teleormanul literar**“. În această pagină s-au publicat poezii cu o certă valoare artistică și cu un pronunțat caracter patriotic, ea devenind pentru mînuitorii condeului din județ — ca și pentru masele largi de cititori — un mijloc de formare și educare, un mijloc de orientare a creației către realitățile socialiste contemporane, în deplin consens cu indicațiile și îndemnul cuprins în documentele de partid. Pe lângă poezie, au apărut aici schițe inspirate din viața și eroismul de fiecare zi al oamenilor muncii. Printr-o strînsă legătură cu cenaclurile și cercurile literare din orașe și sate, reflectată de altfel și de dialogul permanent cu începătorii, susținut în cadrul paginii, s-a reușit să se creeze o

adevărată emulație artistică, materializată în câteva volume de versuri și proză apărute sub semnătura unor condeie teleormănene, s-au descoperit și impus în viața spirituală a județului numeroase talente. Notele de lectură publicate în pagină erau și ele un bun mijloc de informare a cititorilor cu noutățile beletristice, de orientare a lor către o literatură valoroasă străbătută de ecourile muncii și înfăptuirile contemporane.

La sugestia consiliului de conducere, ziarul a luat inițiativa înființării unui cenaclu literar județean căruia i s-a dat numele marelui prozator Gala Galaction.

Prin programul său, avînd ca idee esențială continuarea valoroaselor tradiții literare teleormănene, cenaclul a reușit să se impună în viața spirituală a județului. Pînă acum, sub patronajul ziarului, el a avut întîlniri cu publicul iubitor de literatură din orașele Turnu Măgurele, Zimnicea, Videle, Roșiorii de Vede și comuna Piatra. El s-a dovedit a fi o formă viabilă, eficientă de educație estetică și ideologică a maselor, întîlnindu-se din acest punct de vedere, cu înseși obiectivele majore ale ziarului.

Deși nu a constituit subiectul unor analize speciale, frecvența tot mai mare a corespondenților voluntari în coloanele ziarului poate fi considerată și ca o contribuție a membrilor consiliului de conducere. De mai multe ori ei au sugerat ideea ca ziarul să publice mai multe articole, scrisori, anchete, reportaje, informații semnate de corespondenții voluntari. Așa se explică prezența în coloanele ziarului, de mai bine de un an, a paginii „**Corespondentul voluntar — cronicar al faptelor cotidiene**“ și în ultimele luni a rubricilor „**Din carnetul corespondentului voluntar**“ și „**Corespondenții voluntari din școli ne transmit**“.

În urma Hotărîrii Secretariatului C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea activității presei și la raționalizarea consumului de hîrtie, consiliul de conducere a luat în dezbateră noul profil al ziarului, care a trecut de la apariția cotidiană la cea săptămînală și în format mic, de opt pagini. Această inițiativă s-a dovedit deosebit de utilă, rezultatele sale pozitive reflectîndu-se încă de la primele numere ale ziarului apărute în noile condiții.

În urma discuțiilor purtate s-au conturat o serie de concluzii privind conținutul fiecărei pagini. **Pagina 1** — Cuprinde o colaborare privind cea mai actuală problemă de industrie, agricultură, investiții, cultură, învățămînt sau viață de organizație, portrete de fruntași, o anchetă și informații de larg interes cetățenesc. **Pagina 2** — Este dedicată problemelor cetățenești și este alcătuită din articole privind activitatea consiliilor populare, anchete și articole pe teme sociale, microinterviuri, note, curier juridic. **Pagina 3** — Oglindește viața culturală și școlară a județului prin publicarea de articole, reportaje, interviuri colaborări și informații. În ultimul număr al lunii, apare pagina „**Teleormanul literar**“, dedicată activității cenaclurilor literare locale. **Paginile 4—5** sînt rezervate problemelor de industrie, agricultură și investiții. Articolele, fotoreportajele, raidurile, anchetele sînt axate pe popularizarea experienței înaintate a fruntașilor în producție, pe îndeplinirea planului de producție și de investiții, folosirea rațională a capacităților de producție, efectuarea la timp a lucrărilor agricole etc. Paginile mai cuprind co-

PROBLEME ALE ZIARULUI TABLOID

de VLAD MUȘATESCU

laborări ale specialiștilor și cadrelor de conducere, articole de analiză economică, note critice. **Pagina 6** rămîne la dispoziția secretariatului de redacție pentru probleme curente. **Pagina 7** este consacrată activității organizațiilor de partid, de masă și obștești, unde sînt publicate articole privind viața internă de organizație și înfăptuirea programului de educație socialistă a maselor, anchete, colaborări, informații. **Pagina 8** cuprinde rubricile: „Cronica săptămînii”, „Cititorii scriu ziarului” și „Sport”.

Contribuția consiliului de conducere s-a reflectat într-o tematică echilibrată, axată pe problemele specifice ale județului nostru, iar articolele s-au referit la evenimentele la zi, de actualitate, caracteristice săptămînii respective. Consiliul de conducere a hotărît continuitatea în susținerea rubricilor avute în condițiile apariției cotidiene a ziarului. Introducerea unei rubrici săptămînale de informații a dat posibilitatea cititorului să ia cunoștință de o serie de fapte petrecute în toate sectoarele de activitate ale județului.

În cadrul discuțiilor s-a arătat că, pentru editarea unui ziar în condiții corespunzătoare, care să reflecte cît mai bine realitățile județului sînt necesare o mai bună planificare a muncii și a timpului fiecărui redactor, o strînsă legătură cu secțiile Comitetului județean de partid, cu Direcțiile Consiliului popular județean și cu organizațiile de masă și obștești. Aceasta permite o informare mai operativă și la zi a redactorilor cu evenimentele ce au loc și o mai mare posibilitate de selectare a faptelor ce urmează să apară în coloanele ziarului.

S-au făcut aprecieri și asupra calității articolelor. Unele articole au încă un caracter tehnicist sau de simplă enunțare a faptelor, fără o analiză profundă a acestora. Aici priceperea gazetarului trebuie îmbinată cu puterea de redactare concisă și tehnic argumentată. Este necesar să renunțăm la simpla fotografiere a ceea ce se întîlnește pe teren, la simpla constatare a unor fapte, trebuie căutate cauzele care le-au determinat și în primul rînd să fie evidențiate soluțiile propuse de oameni pentru înlăturarea lipsurilor. Concizia, exprimarea clară, fără echivoc, concretetea, acuratețea frazei trebuie să stea în atenția fiecăruia dintre redactori atunci cînd se așează la masa de lucru.

Iată cîteva dintre obiectivele „dialogului” redacție-consiliu de conducere care, dezbătute cu discernămint, dintr-o perspectivă constructivă, creatoare, au ajutat ziarul să fie mai puternic ancorat în problemele realității, să-și îndeplinească tot mai bine nobila investiție de informare a cititorului cu faptele vieții și evenimentele zilei, selecționîndu-le și prezentîndu-le în semnificația lor reală.

Îmbogățirea continuă a ariei tematice a ziarului în urma consultării sistematice a membrilor consiliului demonstrează viabilitatea acestui organ legiferat la Legea Presei, contribuția sa activă și concretă la soluționarea problemelor de importanță majoră din viața județului. Totodată, membrii consiliului aduc opiniile colectivelor de muncă în care lucrează făcînd din organul de presă un instrument de propagandă, cu un puternic caracter formativ și informativ, de modelare a conștiințelor și o tribună prin intermediul căreia masele își pot materializa ideile novatoare puse în slujba dezvoltării materiale și spirituale a județului.

La ora actuală, cînd economisirea hîrtiei devine și se cuvine considerată o sarcină de majoră importanță, mai multe titluri ale presei noastre au adoptat formula gazetei de dimensiuni reduse. Din păcate, această formulă modernă, contemporană, aplicată pe mai toate meridianele, a fost, pînă acum, prea puțin întilnită la noi. **Tabloidul** (cum se mai cheamă $\frac{1}{2}$ din formatul tradițional), prezintă cerințe speciale și în ceea ce privește prezentarea grafică, altele decît cele la care se apelează în mod curent la ziarele și gazetele de mărime convențională.

În primul rînd, — spre a crea un vestiment grafic dinamic, atractiv, — handicapat de la început (într-o oarecare măsură) de parametrii machetatorici cu care am fost obișnuiți, — este necesar **un efort de invenție susținut**, permanent în stare de reînnoire, capabil să aducă rezolvări inedite, neapărat armonizate cu posibilitățile oferite de materialul utilizat acum, de astădată croit cu parcimonie.

În al doilea rînd, — aflîndu-ne în situația unor deschizători de drumuri, — este nevoie să se jaloneze coerent, pregnant și cu certe șanse de constanță, **un profil grafic bine precizat**, capabil să fixeze în memoria vizuală a cititorilor noua înfățișare a gazetei respective.

În al treilea rînd, — avînd în vedere că gazete asemănătoare ca format se adresează totuși unor pături diferite, datorită tematicii aparte, — va fi necesar de a se găsi, cu orice preț, **factorul care să le delimiteze**, din punct de vedere al prezentării grafice, acesta urmînd a fi reprezentat de **personalizarea optică, ușor de reținut**, a publicației în haine noi.

Deoarece vor coexista ziare, gazete și reviste de același miniformat (tabloidal), cu apariție zilnică sau săptămînală, indiferent dacă sînt gazete de informație sau cu caracter magazinistic, sau hebdomadare de cultură, cunoscute pînă acum în mărimea convențională (de exemplu „Contemporanul”) — cea mai dificultoașă problemă va fi aceea a **definirii grafice**, astfel încît cititorul să poată deduce lesnicios, — de la prima vedere, — dacă are de-a face cu **un cotidian tabloid**, cu **o gazetă de informație** (dar săptămînală) sau cu **o revistă**.

Deocamdată, de la trecerea recentă la formatul redus, această definiție încă nu s-a prea realizat (cu excepția „Săptămînii”). Între „Steagul roșu”, „Informația Bucureștiului” și alte similare, nu se poate

observa, din păcate, vreo diferență notabilă de vestimentație grafică.

De asemenea, cu prilejul adoptării tabloidului, în anumite cazuri s-a recurs la **miniaturizarea** formulei grafice precedente.

Dar prin **micșorarea la scară** a procedeelor de machetare anterioare, cum ar fi, de pildă, reducerea „capului“, a titlurilor de pagină, de rubrici, precum și a tuturor celorlalte elemente, nu s-a obținut, ci tuși de puțin, o gazetă prezentată corespunzător noului format ci un soi de hibrid, fără sorți de izbândă în privința captării atenției publicului. S-a ajuns ca „Steagul roșu“, datorită miniaturizării „capului“, să nu mai aibă un titlu sesizabil, bine personalizat, acesta fiind înăbușit de elementele laterale, aproape pînă la topire în spațiul (grafic) înconjurător.

Machetarea presei de format tabloid, — problemă încă nestudiată aprofundat la noi, — va cere reconsiderarea a multiple aspecte tehnico-tipografice din arsenalul folosit pînă acum.

Colonajul, litera pentru culegerea textului de bază (dacă să fie sau nu proporțională cu ansamblul!), ornamentica tipografică, liniatura, accentele de șocare a atenției, albiturile, ramele paginii, toate acestea vor trebui regândite în funcție de noile condiții.

Un capitol important al prezentării grafice de presă, și anume „rubricația“ (titlurile de tot felul),

va solicita un **travaliu de studiere îndelungat**, fiecare publicație tabloidală avînd obligația să-și găsească un sistem propriu de rubricație, adaptat și armonizat cu dimensiunile gazetei în noua sa formă.

Pînă și maniera de compoziție a titlurilor și subtitlurilor, pe una sau mai multe coloane, trebuie gîndită altfel, ținînd seama de obiectivele urmărite de publicația respectivă.

Nu este posibil, și nici recomandabil, ca toate gazetele noastre tabloidale să utilizeze aceeași modalitate compozițională a titlurilor de pagină, de rubrici sau de materiale.

Abia acum este momentul să se dea startul în cursa de întrecere, plină de surprize, a desfășurării capacității de invenție, de inginerie grafic-construc-tivă a secretarilor de redacție, responsabili de înfățișarea grafică a gazetei.

Un alt sector, unde fantezia machetatorilor va fi pusă la grea încercare, dar cu șanse nelimitate de a îmbogăți aspectul actual al noilor noastre tabloide, este cel al **ilustrației**.

Rolul fotografiei de presă, în condițiile formatului redus, capătă noi valențe. Se creează necesitatea de a renunța la fotografiile supradimensionate, panoramice, mari, cu pierderi de substanță și spațiu.

Va avea mai multă pondere **portretul**, va fi mai căutată **imaginea concentrată, focalizată asupra unui detaliu semnificativ**.

„Incadramentul“ fiecărei fotografii, apte de a apărea într-un tabloid, se cere a fi operat funcțional, altfel decît la ziarele de format mare. Acum se preconizează formatele de fotografie înguste (indiferent dacă „pe lat“ sau „pe înalt“), urmînd să domine fotografiile pe o coloană sau (cel mult) două.

Chiar și fotoreporterii vor trebui să-și aleagă, dinainte calculat, unghiurile de înregistrare a realității înconjurătoare. Acum nu mai sînt admisibile elementele periferice, de decor.

Iar machetatorii, mai mult ca oricînd, vor avea sarcina de a cumpăni cu atenție, pînă și „încăcătura“ elementului ilustrațional în economia gazetei.

Tabloidul, prin însăși destinația sa, nu se va mai baza, — din punct de vedere grafic, — pe aptitudinile pur „general ornamentale“ ale fotografiei în pagină.

Rolul ilustrației primește noi caracteristici, accentuîndu-se mai mult pe concret, pe funcțional, pe esențe.

Din altă perspectivă, a compoziției paginilor, a ma-hetării propriu-zise, tabloidul, prin economia de spațiu pe care o presupune, nu trebuie să alunece pe celălalt versant, al asfixiei generate de îngrămădirea materialelor, din teama de a nu folosi intensiv spațiul.

Există posibilități vaste de „aerisire“ a paginii, de respirație liberă. Totul este ca aceste posibilități să fie exploatate corespunzător, acolo unde se simte nevoia cea mai stringentă.

Ar fi trist dacă gazetele noastre vor arăta ca niște microoceanne de zaț plumburiu cenușii la vedere, fără elemente de sprijin și respiro pentru ochiul cititorului.

În ciuda condițiilor specifice oferite de spațiul restrîns, n-ar trebui să uităm că machetarea poate face mult pentru impunerea acestei formule noi și moderne de presă, — tabloidul.

Machetarea de presă intră într-o etapă nouă. Tabloidul reprezintă un teritoriu aproape virgin, excelent prilej de manifestare a calităților inventive, de fantezie ale unui secretar de redacție îndrăgostit de munca pe care o depune, de publicația pe care o prezintă publicului cititor de astăzi.

SYLVIU COMĂNESCU

Sibiu

În noaptea de 13 spre 14 mai 1974 a încetat din viață cel ce a fost, deopotrivă, gazetarul și poetul Gheorghe Dinu, membru în Biroul Uniunii ziaristilor, membru al Uniunii scriitorilor, vechi militant al mișcării muncitorești din România.

Gheorghe Dinu, născut la 5 iunie 1903, intră de timpuriu în contact cu mișcarea comunistă, sprijinind activitatea ilegală a P.C.R. Gheorghe Dinu a desfășurat, din indicația partidului, o intensă activitate de presă în publicațiile democratice ale timpului. El este autor al unei valoroase opere poetice, publicată de-a lungul a cinci decenii, fie sub pseudonimul Ștefan Röll, fie sub numele său personal. De la „Poeme în aer liber” (1929) pînă la „Ospățul de aur” (1968), Gheorghe Dinu se înscrie în lirica românească angajată ca o personalitate de prestigiu.

Gheorghe Dinu a îndeplinit diferite funcții de răspundere în presa românească, fiind secretar al Uniunii ziaristilor pînă în anul 1964. Pentru activitatea închinată partidului și clasei muncitoare, Gheorghe Dinu a fost distins cu ordine și medalii ale Republicii Socialiste România.

Prin încetarea sa din viață, presa și literatura din țara noastră pierde un militant valoros care s-a dăruit cu pasiune luptei comuniste.

La mitingul de doliu care a avut loc la Casa ziaristilor din Capitală au rostit cuvîntări: Nestor Ignat — președintele Uniunii ziaristilor, Ștefan Voicu — redactorul șef al revistei „Era socialistă” și Virgil Teodorescu — vicepreședinte al Uniunii scriitorilor.

GHEORGHE DINU

Cuvîntul tovarășului NESTOR IGNAT

Dacă iubitul nostru tovarăș și prieten Gheorghe Dinu m-ar mai putea auzi m-aș sfii încă să rostesc acest elogiu, departe totuși de ceea ce el ar fi meritat. Dar dacă am greșit că nu i l-am făcut întotdeauna cu voce suficient de tare, atunci cînd Gheorghe Dinu își ocupa cu cumințenia-i cunoscută locul său printre noi, aș fi greșit și mai mult dacă aș fi tăcut acum din oroare — oroare care era și a dispărutului — față de asemenea vane solemnități.

Sînt oameni care cultivă modestia (ceea ce, desigur, e demn de respect), dar cu gîndul să-și pună în valoare propria personalitate. Gheorghe Dinu era modest din fire, un modest absolut, nu din ignorarea valorii sale ci, aș spune, din reala, autentică ei cunoaștere, nemăcinată de dubii. Nu stînjenea pe nimeni (sau dacă a stînjinit pe cineva, era vorba, pesemne, de cei pe care-i deranjează spiritul și inteligența), nu se înghesuia, nu dădea din coate, nu lua cuvîntul la ședințe decît atunci cînd avea ceva de spus, nu se grăbea să se așeze în rîndul întii, ci rămînea prin fundul sălii, dar statura sa spirituală nu putea trece neobservată, cei care aveau ochi să vadă l-au descoperit totuși și nu-l vor uita niciodată.

A fost Gheorghe Dinu ceea ce se cheamă un suflet mare. Nu l-am auzit vreodată cerînd ceva pentru el, intervenea însă adesea, cît îi stătea în puteri, ca să-și ajute semenii în nevoie.

Într-un secol grăbit, Gheorghe Dinu s-a cheltuit cu generozitate pe altarul prieteniei în sensul clasic al cuvîntului. Nu cred să fi avut dușmani, afară de

cei pe care i-a combătut încă din anii tinereții, de dușmanii clasei muncitoare, ai socialismului. Avea însă nenumărați și vechi prieteni, mari personalități și mari scriitori (duhul prieteniei l-a vegheat pînă și pe patul ultimei suferinți), gazetari și tipografi, mulți, mulți oameni simpli de care s-a simțit întotdeauna aproape.

Gheorghe Dinu, pînă la capătul vieții, a împrăștiat în jur, cu magnanimitate, farmecul spiritului său, verva-i scînteietoare, vorbele-i de duh. Putea să pară unora, rămași la suprafață, un glumeț (și era realmente!), dar umorul lui, ca orice umor adevărat, avea profunzime, în spatele jocurilor de imagini se ascundea un fond grav, o viziune filozofică, nu sceptică, dar posedînd o „măsură” reală a lucrurilor pămîntești, a perenității și zădărniciilor lor, un suflet pur, gingaș și generos, atașat ferm clasei muncitoare, cauzei socialismului și comunismului.

Dispariția lui Gheorghe Dinu lasă un mare gol, un gol pe care îl simțim cu atît mai mare cu cît e aproape imposibil de definit, inefabil. Dispare cu el un centru de radiație a ceea ce dă farmec și noblețe vieții, eforturilor, trudei pentru îmbunătățirea ei, dincolo de păcatele și slăbiciunile noastre.

În creația literară și ziaristică, ca și în viață, Gheorghe Dinu a fost un spontan cîr ideile și imaginile i se ordonau cu timpul pe un fir comun de umanitate și devotament față de cauză.

Avea o intuiție sigură a valorilor artistice autentice, cultivîndu-le cu curaj și pe cînd, vremelnic, erau judecate după calapoade strimbe. Ceea ce îl caracterizează, poate, în acest domeniu este **anti-academismul** luat într-un înțeles foarte larg, pe toate planurile. Aceasta l-a făcut să fie, între cele două războaie mondiale, unul dintre părinții literaturii de avangardă.

Detesta profund, organic, impostura, găunoasa morgă, poza, pedantismul, deșarta vorbărie, ponciful, literatura și jurnalistică trompetardă, oriunde le-a descoperit, la cei mai vechi și, câteodată, și astăzi.

Încă nu știm cum îl va aprecia istoria literaturii și a presei pe Gheorghe Dinu. Judecățile acestor cucoane simandicoase sînt, deocamdată, destul de disparate și schimbătoare iar prietenul nostru dispărut a fost dintre aceia la care istoria oficială are nevoie de oarecare timp ca să-l recepteze satisfăcător.

Nu cunosc bine nici criteriile după care trebuie evaluat cineva dacă a fost sau nu un mare gazetar, ce funcții și ce vechime se cuvine să fi avut în statele de serviciu.

Dar dacă scrisul scriitor, replica imprevizibilă dar la locul ei, zborul îndrăzneț al fanteziei, cultura reală, neostentativă, originalitatea expresiei, capacitatea de a comunica, de a cuceri cititorii, laolaltă cu zestrea spirituală la care m-am referit adineauri, fac un gazetar autentic, atunci, după părerea mea, Gheorghe Dinu a fost un mare gazetar. Și pentru că talentul lui nu s-a exercitat steril ci, în mod firesc, străbătut de convingeri, luminat de valori în care credea ferm, de dragoste veche și statornică față de cei ce muncesc, pe lângă scriitorul pe care îl cunoaștem și-l prețuim, Gheorghe Dinu a fost un mare gazetar comunist.

Fie-ți țărîna ușoară, tovarășe Gheorghe Dinu !

Cuvîntul tovarășului ȘTEFAN VOICU

S-a dus și Gheorghe Dinu, unul din cele mai luminoase, mai curate figuri de luptător cu scrisul pe baricadele culturii socialiste. Puțini, foarte puțini sînt cei care știu și puțini au mai rămas în viață din cei care au știut cît de mult a făcut acest poet „risipitor“ de versuri minunate — cum bine l-a numit marele și dragul nostru Geo Bogza — pentru tipărirea cuvîntului partidului clasei noastre muncitoare, în anii grei, cînd legionarii trăgeau cu pistoalele în cei ce se încumetau să apere, împotriva barbariei fasciste, valorile culturii și civilizației umane. Puțini sînt cei ce știu că lui ca și lui Nicolae Cocea, ca și, desigur lui Lucrețiu Pătrășcanu, i se datorește în mare parte crearea acelei largi rețele de legături politice, culturale, personale care au permis pătrunderea scrisului comunist în aproape toate ziarele, revistele, publicațiile democratice și semidemocratice de tot felul, din acel deceniu '30 atît de zguduit de bătăliile sociale care au premers războiului.

Totdeauna vesel și îndrăgostit de viață, de oameni, de poezie, de tot ce-i frumos și poate înălța sufletul și mintea omului, înfruntînd cu un optimism sănătos năvala multor clipe amare, înzestrat cu încredere nemărginită, pînă la naivitate, în virtuțile prieteniei. Așa l-am cunoscut acum o jumătate de secol, în vestita lăptărie din Bărăției, unde depozițiam manifeste și ziare ilegale sau semi-legale și mîncam, noi, uteciștii de pe vremea aceea, pe săturate și pe veresie, așa cum mînceau pe veresie și pe săturate poeți și pictori fără de parale, dar cu mult talent. Așa l-am cunoscut ani de zile mai tîrziu, în Sărindar, la „Adevărul“. În cămăruța-redacție a „Cuvîntului liber“, unde Gheorghe Dinu, încă de pe timpul lui Sahia, ne deschidea bucurios ușa

pentru a ține câteodată ședințe ale Comisiei de partid pentru presa legală.

Trecuseră ani de zile de cînd, sub numele de Ștefan Roll, poreclă transformată în renume, pornise, alături de alți cutezători, în primii ani de după primul război mondial, mișcarea contestatară așa-zisă „avangardistă“ care sfida în poezie, în proză, în pictură, fără diferențierile cuvenite, forme consacrate ale artei. Se poate spune cu drept cuvînt că influenței exercitate asupra lui Gheorghe Dinu de ideologia partidului comunist i se datorește în mare măsură pasul făcut, pe rînd, de cei mai talentați „avangardiști“, de la contestarea formelor consacrate ale artei, la contestarea societății capitaliste, de pe pozițiile clasei muncitoare.

Niciodată conformist și niciodată cu capul plecat, totdeauna cu încredere nelimitată în cuvîntul partidului, generos pînă la uitarea de sine, Gheorghe Dinu a trăit și a scris pentru oameni, pentru viitorul luminos al omenirii.

Sentimentele sale calde, vioașia sa organică, vor renaște, fără îndoială, și se vor regăsi întotdeauna — pe știute sau pe neștiute — în sufletele calde, generoase, ale îndrăgostiților de viață, de oameni, ale oamenilor de omenie din generație în generație.

Cu Ștefan Roll, suflet de poet, s-a dus dintre noi încă unul din cele mai frumoase, mai curate figuri de luptători cu scrisul pe baricadele culturii socialiste.

S-o găsi oare cineva care să strîngă laolaltă bogatul tezaur de artă, de publicistică militantă, risipit timp de peste cinci decenii de Gheorghe Dinu, în dispărutele și nedispărutele publicații ale vremii ?

Cuvîntul tovarășului VIRGIL TEODORESCU

Dacă într-adevăr poetul e cel care inspiră mai mult decît cel care e inspirat, și dacă într-adevăr poemul cu marile lui margini albe, cu marile margini de tăcere unde memoria se consumă pentru a recrea, la nesfîrșit, palpația dragostei, înseamnă durata unică a existenței noastre, — atunci Ștefan Roll este, mai mult ca oricare altul, simbolul admirabil al acestui adevăr.

Fericită ziua în care l-am cunoscut, fericită ziua în care i-am citit pentru prima dată poemele, fericite orele retrase și calde ale amicitiei noastre, cînd inventam cheile magice care deschideau izvoarele poeziei ! Chipul acestui mare poet are o față care dispăre odată cu minunatul om care a fost pînă ieri, și o față în care îl vom recunoaște din nou și mereu, salutîndu-i frumusețea.

Acest revoluționar de profesie, în cel mai nobil înțeles al cuvîntului, a fost soldatul credincios al Partidului Comunist Român, din fragedă tinerețe pînă în clipa morții și dincolo de moarte.

Îl văd și azi urcînd strada cu pași mărunți, cu mersul brusc și grăbit, spre redacția „Cuvîntului liber“.

Îi aud și astăzi alocuția scăpărătoare în seminariile noastre de marxism.

Îi simt încă pe obraz lumina dulce a ochilor, intransigenta lumină a inteligenței creatoare.

Salut, prieten iubit !

Tu ești și rămîi pentru mine efigia și evidența poeziei.

DR. W. PISAREK
RETORICA
ZIARISTICĂ

PENTRU A CONVINDE

Ceea ce pentru geometrie a fost Euclid, pentru stilistică a fost Aristotel. Fiecare din ei a pus piatra fundamentală sub clădirea disciplinei sale, reconstruită de-a lungul veacurilor de către elevii și discipolii lor. Cam în acest timp, adică acum o jumătate de veac, ambele clădiri s-au fisurat ca urmare a unor „cutremure”. Un astfel de cutremur pentru geometria euclidiană s-a dovedit a fi teoria relativității iar pentru stilistica aristoteliană — cercetările empirice referitoare la eficacitatea reclamei și a propagandei.

Tocmai datorită acestor cercetări a ieșit în evidență că unele recomandări ale stilisticii normative repetate de la un veac la altul sînt sau relative sau, cel puțin în epoca contemporană, ineficace. Unii savanți, poate dintr-o siguranță exagerată de sine opun chiar retoricii aristoteliene — „retorica științifică modernă”, fapt care sugerează fără tăgadă că retorica aristoteliană ar fi o retorică preștiințifică sau de-a dreptul neștiințifică. Nu trebuie să tragem totuși, concluzii prea pripite.

Retorica lui Aristotel a fost și ea științifică, numai că s-a bazat pe o altă procedură de cercetare. Se poate presupune că Aristotel și-a construit recomandările sale pe baza analizei textelor contemporane lui care se bucurau de succes: cuvîntări politice, pledoarii judecătorești sau discursuri funebre. Poate că observînd reacția ascultătorilor și-a dat seama că, de exemplu, rezultate mai bune dă gradarea în discurs a argumentelor, de la cel mai slab la cel mai puternic și pe această bază a introdus în retorica sa recomandări corespunzătoare. Poate că el a tras acea concluzie pentru că o astfel de ordine a argumentării păstrau discursurile considerate de contemporanii săi ca cele mai bune. Așa sau altfel, este greu să respingi caracterul științific al oricăruia dintre aceste raționamente.

Astăzi știm că această recomandare (și multe altele) nu este absolut justă, ceea ce nu înseamnă că nu a fost justă în vechime. Oricum multe s-au schimbat în lume în cele peste 20 de secole care au trecut. S-au schimbat înainte de toate împrejurările și modurile de comunicare. Retorica lui Aristotel se referea mai degrabă la textele vorbite decît la cele scrise; texte existau incomparabil mai puține decît în prezent; ritmul vieții ascultătorilor și cititorilor era mai lent. Dezvoltarea comunicării în masă cu ajutorul presei, radioului, televiziunii, cărților, reclamelor și filmului a dat naștere unui potop continuu de texte scrise și vorbite, care a schimbat condițiile de ascultare și citire.

În orice caz, retorica empirică modernă spune: gradarea argumentelor de la cel mai slab la cel mai puternic este justă numai atunci cînd ascultătorii

NU ȘTIM SĂ FACEM PROPAGANDĂ AȘA CUM
A FĂCUT-O BURGHEZIA

V. I. LENIN

DACĂ ȘARPELE AR FI ISPITIT PE EVA
CU LIMBA PUBLICISTICII CONTEMPORANE,
PINĂ ASTĂZI AM FI TRĂIT ÎN RAI.

H. A. SHEARRING

sau cititorii sînt oameni care cunosc relativ bine o temă și sînt foarte atrași de ea (astăzi aceasta se referă la publicul cineașt și îndeosebi la cel teatral); în toate celelalte cazuri rezultate mai bune dă deschiderea cu argumentul cel mai puternic (sau cu informația cea mai importantă). Întrucît nici ziaristul nici redactorul nu trebuie să supraaprecieze nivelul cunoștințelor și gradul de preocupare a cititorilor, textele de presă trebuie începute cu elementul esențial.

La fel au fost verificate empiric alte reguli ale retoricii tradiționale, fapt care a condus la precizarea sau modificarea lor. Iată unele exemple:

Procedează oare într-adevăr just autorul cînd descrie doar evenimentele, informează doar despre fapte, lăsînd cititorului sarcina să tragă concluziile corespunzătoare? Da, dar numai atunci cînd are de a face cu beneficiari foarte inteligenți și foarte instruiți în materie. În caz contrar autorul face mai bine dacă trage singur concluziile și le prezintă — cum se spune — pe tavă.

Procedează oare într-adevăr just autorul atunci cînd propagînd o anumită idee nu se mărginește numai la prezentarea unor argumente favorabile ci dezbate și combate eventualele argumente ale părții adverse? Da, dar numai atunci cînd are de a face cu beneficiari care nu-i acordă deplină încredere sau care vin în problema dată în contact cu propaganda adversă. În alte cazuri, adică atunci cînd cititorii manifestă încredere în ceea ce li se transmite și nu vin în contact cu o contrapropagandă, combaterea argumentelor potrivnice este nu numai inutilă dar și dăunătoare, chiar dacă aceasta a fost făcută foarte convingător. Extrem de neindicată este începerea relatării de la opinii contrare celor proprii, cu alte cuvinte, cu introducerea de tipul: „Se spune că...”, „Domnește convingerea generală că...”, „Savanții au crezut mult timp că...”.

Trecînd la propagarea unei probleme autorul trebuie să fie conștient de scopul pe care îl urmărește și, de asemenea, să cunoască cît mai bine interesele probabile ale beneficiarilor. Dacă se dovedește că între scopul nostru și interesele ascultătorilor și cititorilor noștri apar divergențe avem două căi de ales: sau să schimbăm părerea ascultătorilor și cititorilor cu privire la interesele lor reale, (lucru de obicei nu chiar așa de simplu) sau să le arătăm că deosebiriile între scopul nostru și interesele lor sînt mici și neesențiale.

Aceste reguli și altele asemănătoare ale artei convingerii în comunicarea de masă nu constituie obiectul prezentei cărți deoarece ele se leagă numai indirect de forma lingvistică a relatării: menționarea lor are drept scop să amintească că singura formă lingvistică, chiar și cea mai perfectă, nu înlocuiește

argumentarea rațională și metodică. Alegerea argumentelor și faptelor, la fel ca și alegerea formei lingvistice fac parte din tehnica comunicării de masă căreia din păcate nu i se acordă la noi atenția pe care ar merita-o.

„Trăim în noi — scrie pe această temă A. J. Wiczorowski — convingerea falsă că scopul scuză mijloacele, și pornind de aici ne apucăm de treabă folosind metoda imortalizată în zicala: bate apa în piua. (...) întrebarea „pentru ce?” a eliminat necesitatea de a reflecta asupra problemei „cum?”. Enunțarea însăși a problemei expune pe autor învinuirii de pragmatism sau, și mai rău, de tehnocratism“.

Arta convingerii eficiente constă între altele în repetarea aceluiași lucru făcut însă de fiecare dată într-alt fel. Altele trebuie să fie faptele, evenimentele, argumentele și în funcție de acestea și cuvintele: rămâne aceeași doar ideea căreia urmează să-i servească diferite conținuturi comunicate cu ajutorul diverselor cuvinte. Din păcate în practică, foarte des se întâmplă invers: se spun diferite lucruri în același fel.

❖ Psihologii recomandă ca redactorul care se străduiește să-și convingă cititorul de o anumită idee să apeleze la experiența lui. Înainte însă ca psihologia comunicării de masă să fi formulat această regulă, ea fusese realizată deja în practică. Consecvent au aplicat-o și comuniștii în activitatea lor de propagandă și agitație. Convingerii cu ajutorul categoriilor experienței cititorilor, i-au servit **Iscrei** și **Pravdei** leniniste, corespondențele muncitorilor și țăranilor. Inechitatea socială din Rusia țaristă era demascată cel mai convingător de acele articole sau note care vorbeau de relațiile din fabrica „noastră sau din una ca a noastră“. Pe adepții ideilor leniniste îi uneau și îi organizau cel mai eficient la luptă și muncă acele materiale care vorbeau despre munca de partid, despre socialism în fabrica sau în satul „nostru sau în unul ca al nostru“. Dezideratul convingerii beneficiarului în categoriile experienței lui l-a inclus Lenin în renumitul său apel adresat ziaristilor bolșevici: **MAI APROAPE DE VIAȚĂ!**

❖ Principiul apelării la experiența receptorilor (cititori, ascultători etc.) obligă înainte de toate la alegerea informațiilor și argumentelor precum și la valorificarea lor sistematică dar toate acestea trebuie raportate și la sfera limbii, la realizarea lor în formele lingvistice cele mai eficiente. Și aici se dovedesc eficiente, îndeosebi acele mijloace care sînt bine cunoscute cititorului, de care se lovește zilnic și pe care el însuși le folosește uneori. Această se referă atât la vocabular și formulare cât și la — ceea ce în cazul reportajelor, foiletoanelor și în general în publicistica larg înțeleasă, sînt extrem de importante — metafore și comparații. Conform acestui principiu am recomandat să nu se folosească limbajul oficial, cancelaristic etc., atunci cînd nu este absolut necesar. Conform acestui principiu am amintit că oamenii se interesează de ceea ce fac alți oameni mai mult decît de idee. În conformitate cu el J. Skowronski scrie:

„De ce reportajele filmate ale A.R (agenția de radio n.t.) sînt mult mai bune decît corespondențele aride din lume? Sînt mai bune pentru că pe pelicula de film nu pot fi reproduse numai probleme și concluzii, pentru că peliculei de film îi plac faptele și în mod deosebit îi plac oamenii (...).

În corespondențele de peste graniță sînt redată probleme ale țărilor străine, dar nu-i vezi pe locu-

itorii acestora; sînt redată bugete ale statelor, dar nu găsești în schimb bugete ale familiilor.“

❖ Un ziarist cu experiență ține totdeauna seama că importanța unui lucru (problemă, idee etc.) nu rezidă în expresie ci corespondența pe care o poate avea în conștiința persoanelor care o folosesc, ascultă, citesc. Din punct de vedere social în asemenea caz este mai valoroasă importanța pe care i-o atribuie autorul însuși. „Cînd folosesc vreun cuvînt — spune Humpty-Dumpty din „**Alice în țara minunilor**“ — el înseamnă exact ceea ce gîndești tu, el nu înseamnă nici nițel mai puțin nici nițel mai mult“. Expresia, metafora și comparația trezesc în cititor rațiunile și simțămintele pe care i le impune experiența sa și nu a ziaristului. Cu conținutul expresiei lucrurile stau la fel ca și cu faptele: omului care cîștigă o mie cinci sute de zloți și locuiește cu familia într-o singură cameră îi vine greu să înțeleagă nedreptatea celui care se plînge că primește numai patru mii de zloți și „se cuibărește“ în trei cămăruțe strîmte. Mulți dintre noi cei care am supraviețuit ocupației, ne cutremurăm la auzul cuvîntului lagăr (în limba polonă are și sensul de tabără — n.t.) chiar dacă îl auzim din gura propriului fiu.

❖ În propaganda socialistă rolul fundamental îl joacă argumentele raționale. Se înțelege de la sine că orînduirea bazată pe concepția științifică despre lume trebuie să-și desfășoare propaganda apelînd la rațiune. Teza despre pieirea inevitabilă a sistemului capitalist și victoria socialismului a fost descoperită și demonstrată de Marx, Engels și Lenin, pe baza păstrării tuturor rigorilor argumentării raționale. Capitalismul trebuie să cedeze socialismului nu pentru că comuniștii doresc acest lucru și nici măcar pentru că la urma urmelor dreptatea trebuie să triumfe asupra nedreptății, ci pentru faptul că aceasta este lege obiectivă a dezvoltării societății.

❖ Acordînd prioritate argumentării raționale și logice, nu înseamnă însă că renunțăm la dreptul de a apela la sentimentele și sensibilitățile cititorilor noștri. Omul nu este un creier electronic la care ajung numai cifre, fapte, logica interpretării, calculul făcut la rece, ce este rentabil și ce nu. Oricăruia dintre noi îi plac oamenii care — cînd încercăm să-i apreciem cu totul imparțial — se dovedesc a nu fi nici cei mai buni, nici cei mai frumoși, nici cei mai înțelepți, nici cei mai folositori. Nu întotdeauna cei pe care nu-i suferim ne provoacă într-adevăr daune personale. Atitudinea noastră față de oameni, lucrări și idei se formează atât sub influența rațiunii cît și a sentimentelor. Este excelent atunci cînd și rațiunea și inima contribuie de comun acord la formarea unei atitudini pozitive sau negative față de o anume problemă.

❖ Din acest considerent într-o bună relatare publicistică argumentările raționale sprijină pe cele emoționale. Din acestea fac parte toate conținuturile care trezesc în om mînia, teama, mila, rușinea, disprețul, invidia, dezgustul, mîndria, risul, ura, neliniștea, interesul. Fiecare din aceste sentimente pot fi folosite în scopuri bune sau rele. Nici unul din ele nu este sau cel puțin nu trebuie să fie negativ în sine. Funcția lor socială pozitivă sau negativă depinde întotdeauna de cine sau ce este obiectul mîniei, fricii, milei.

❖ Nu ne este permis însă să ne jucăm cu sentimentele cititorului: argumentele și apelurile emoționale — îndeosebi în domeniul politic — sînt menite să servească numai ca sprijin pentru argumentele raționale. Publicistica nu este poezie. Cine se adresează numai sentimentelor și instinctelor cititorilor cade într-o demagogie dăunătoare. Sîntem in-

teresați ca cititorul presei noastre nu numai să simtă că dreptatea este de partea sa, ci să și știe aceasta.

Ca instrumente de trezire a anumitor sentimente față de persoanele, evenimentele și ideile despre care scriem ne servesc mijloacele lingvistice. Unele cuvinte și formulări nu numai că desemnează conținuturi corespunzătoare acestora, ci impun totodată cititorului o anumită atitudine față de ele. Despre un vorbitor cu care ne solidarizăm, scriem că a arătat ceva sau a dovedit ceva, că a indicat pe adevărații făptași ai unui eveniment; despre altul cu care nu sîntem de acord scriem că s-a străduit să arate ceva, că a făcut eforturi să dovedească ceva, că a încercat să arunce răspunderea pe altul.

Aceeași persoană poate fi numită **vagabond** dacă vrem să trezim în cititor repulsie față de ea sau **om fără casă**, dacă vrem să trezim compătimire.

Americanul E.S. Herman a introdus în satiricul său **Dicționar al Marii Societăți**, între altele, asemenea explicații :

credință — convingerea noastră cea mai profundă
fanatism — convingerea cea mai profundă a adversarilor noștri.

suveranul — aliatul nostru.

satelitul — aliatul adversarilor noștri.

Despre această capacitate a limbii de a exprima și provoca emoții am vorbit deja în capitolul al IV-lea. Importanța ei socială o ilustrează Hayakawa în renumita povestire despre cele două state.

Au fost odată două state, A și B. Ambele au fost lovite de flagelul șomajului. În ambele amenințau mișcări ale oamenilor care nu găseau de lucru. Atunci guvernul statului A a emis o lege după care fiecare șomer avea dreptul la **ajutor pentru cei debili**, pe care urma să-l plătească regulat oficiul creat pentru protecția invalizilor, orfanilor și oamenilor bolnavi care au suferit în vreun fel de pe urma soartei. Această lege nu a liniștit însă mulțimile revoltate.

Guvernul statului B a emis și el o lege în legătură cu mișcările șomerilor. Ea menționa că, persoanelor care nu lucrează li se acordă o **pensie pentru emeriți** plătită de guvern. Hotărîrea a fost argumentată oficial prin aceea că șomenii sînt de obicei oameni în vîrstă, mai slabi și bolnavi, și care și-au zdruncinat sănătatea muncind pentru societate cu un devotament deosebit. În statul B nu s-a ajuns la mișcări mari deși mărimea pensiei era aproape egală cu mărimea ajutorului acordat în statul A. Primind **ajutorul** A-nii s-au simțit înjosiți în timp ce B-nii au **tratat pensiile** lor ca o onoare.

De acord că medicamentul propus împotriva șomajului nu trezește încrederea. Adevărat că povestirea lui Hayakawa se referă la relațiile capitaliste, dar nu despre problema șomajului este vorba în ea. Povestirea cu toate elementele ei de-a dreptul de basm, conține un simbură rațional. Atitudinea omului față de obiect depinde într-o anumită măsură și de denumirea sub care acest obiect apare. Acest fenomen îl folosim deseori în activitatea propagandistică și de reclamă (de altfel uneori în mod exagerat).

Pesemne fiecăruia dintre noi ni s-a întimplat să ascultăm, cel puțin odată în viață, o cuvîntare plictisitoare sau o dezbatere monotonă. Cuvintele apleargă pe lingă ureche, conținutul lor nu ajunge la conștiința noastră. Gîndind la cu totul altceva, ne amintim de scrisoarea trimisă, de neplata consumului de curent, genele ni se îngreunează și existăm așa la limita dintre realitate și vis. Și atunci cade,

rostit de pe buzele vorbitorului, numele nostru. Nu se știe de ce și în legătură cu ce, dar rezonanța acestui cuvînt ne reduce imediat la starea de conștiință, ascuțindu-ne atenția. Următoarele citeva propoziții, deși în general nu ne priveau — cu siguranță că le înțelegem și le memorăm.

Psihologii, împrumutînd terminologia din teoria informării, denumesc fenomenul de acest gen reacție la subîncălzirea canalului. Lingviștii văd în el un exemplu de acțiune a funcției contactive a unor expresii. În situația descrisă rolul de canal l-a jucat aerul, care a adus vocea vorbitorului la urechile noastre. În cazul presei canalul îl reprezintă coloanele tipărite ale gazetei. Canalul se răcește și nu funcționează cum trebuie dacă un timp îndelungat trec prin el, monoton, informație după informație. După un anumit timp trebuie să-l încălzim folosind drept combustibil expresii care — simplu vorbind — încordează atenția.

Pentru încălzirea canalului ne servesc înainte de toate pronumele și numele persoanelor cărora le vorbim, dar și pronumele și numele rudelor, prietenilor, cunoscuților lor, meseriilor, titlurilor de cărți, filme și în general denumirile obiectelor pe care beneficiarul le îndrăgește foarte mult sau îl interesează în mod deosebit. Nearest — dearest (cel mai apropiat — cel mai scump) spun americanii, iar noi : mai aproape este cămașa de piele...

Pronumele cititorului l-am amintit pe primul loc deoarece fiecare citește cu mai mare plăcere despre sine, dar natural, de aceasta rareori se folosește publicistul, care oricum nu adresează relatarea sa unei singure persoane. În mod excepțional se întîmplă asemenea ocazii cînd poți da articolului un astfel de preambul : scrisoare deschisă către ministrul educației și învățămîntului superior. Din necesitate însă în comunicarea de masă se folosesc mijloace mai puțin eficiente pentru comunicarea cu o singură persoană dar care în schimb acționează asupra unui cerc foarte larg de cititori. Pentru încălzirea canalului servesc, de asemenea, formulări ca : „Acum să trecem la ceea ce este mai important” — „S-o spunem deschis, să nu ne dăm după deget”, precum și unele mijloace grafice (caractere mai pline sau mai mari de litere, sublinieri etc.).

Cunoscînd sau cel puțin simțind instinctiv valoarea mijloacelor lingvistice și grafice, un ziarist cu experiență, la fel ca un vorbitor priceput, își aminteste de recomandarea : **Nu încălziți canalul peste măsură !** Într-o cuvîntare bună se folosește vocativul de tipul : Cetățeni ! Tovarăși ! (acestea sînt mijloacele clasice cele mai simple care încălzesc canalul) nu în orice loc ci din principiu, în locurile dinaintea fragmentelor sale cele mai importante. La fel în textul scris, fiecare încălzire a canalului trebuie folosită pentru transmiterea conținutului la care ținea în mod deosebit.

Aprecierea imparțială a fiecărui text este un lucru greu, aprecierea textului de presă în general și îndeosebi al celui publicistic, pare însă extrem de grea. Ce să mai zicem atunci de aprecierea imparțială a textului publicistic **propriu !** O încercare de obiectivizare a unor astfel de aprecieri a prezentat H. Aschenbrenner în dizertația sa : **Să argumentez — cum ?** Propunerile lui urmează într-adevăr să servească conferențiarilor care predau ziaristică, dar cred că nu este inutil să redăm aici cel puțin unele concluzii.

După părerea lui Aschenbrenner, de pildă, pentru a aprecia pe cît posibil multilateral textul publicistic trebuie apreciată valoarea lui științifică,

compozițională și stilistico-lingvistică. Fiecare din aceste trei valori ajută să enunți întrebările de amănunt. Dacă oțitem pe cele referitoare la valorile sau lipsurile științifice, gramaticale și ortografice, ne rămân următoarele 10 întrebări cuprinzând elemente de compoziție, stil și limbă :

— Dacă preambulul corespunde conținutului articolului și ȳmbie la citit ?

— Dacă începutul articolului este suficient de interesant ?

— Dacă de la început a fost arătat clar punctul de plecare ?

— Dacă prezentarea argumentării are loc de la punctul de plecare pînă la concluzia finală, astfel încit fiecare argument să decurgă din cel precedent ?

— Dacă concluziile finale sînt convingătoare și originale ?

— Dacă conceperea temei dovedește o abordare individuală (personală) ?

— Dacă articolul conține elemente polemice ?

— Dacă argumentarea concret-rațională este sprijinită de elemente emoționale ?

— Dacă unitățile textului se leagă logic ȳntre ele ?

— Dacă sinteza și alegerea expresiilor asigură claritatea și ȳnțelegerea ?

Nu m-aș ȳncumeta să afirm că articolul care permite să se răspondă afirmativ cu conștiința curată la toate aceste ȳntrebări, este un articol bun. Dar cu toată siguranța ar fi ȳn avantajul fiecărei opere publicistice, dacă ziaristii ar fi pregătiți să răspondă ȳn eventualitatea că cineva ar pune aceste ȳntrebări relatării lor.

DE MEMORAT :

1. Argumentarea ȳn textele de presă, ȳn general, este mai bine să fie ȳncepută de la argumentul cel mai puternic.

2. ȳn textele dedicate beneficiarilor mai avizați este mai bine să lași cititorilor să tragă concluziile finale ; ȳn textele pentru cititorii mai puțin avizați concluziile trebuie să le tragă autorul.

3. Dacă cititorul manifestă neȳncredere ȳn presă sau ia contact cu propaganda dușmănoasă, textul dedicat lui trebuie să combată argumentele acesteia ; ȳn caz contrar mai bine să nu se amintească de fapte care vorbesc ȳmpotriva noastră ; nu trebuie să ȳncepem relatarea cu redarea opiniilor contrare celor proprii.

4. Dacă apar divergențe ȳntre scopurile sau atitudinea cititorilor și scopul sau opinia propagată, ziaristul trebuie să caute să demonstreze cititorului că aceste deosebiri sînt mici și năesențiale ; apelăm ȳntotdeauna la ceea ce este comun vederilor noastre și ale cititorilor noștri.

5. Arta convingerii eficiente constă ȳn repetarea aceluiași lucru, făcut ȳnsă de fiecare dată altfel.

6. Pentru a convinge trebuie să apelăm la experiența personală a cititorilor, să ținem mereu cont de această experiență deoarece de ea depinde ȳn mare măsură reacția la conținutul și forma textelor noastre.

7. Rolul fundamental ȳn propaganda și reclama socialistă ȳl joacă argumentele raționale (care apelează la rațiune) acestea sînt sprijinite de argumentarea emoțională (care apelează la sentimente).

8. Limitarea la argumente emoționale duce la demagogie.

9. Atitudinea omului față de obiect depinde ȳn mare măsură de denumirea sub care acel obiect apare.

10. Scriind o relatare mai lungă trebuie din loc ȳn loc să ȳncălzim canalul, dar numai ȳnaintea fragmentelor ei cele mai esențiale.

Organizarea și funcționarea Facultății de ziaristică de la Universitatea „Karl Marx” din Leipzig-R.D.G.

de ION ȘINCA

din licee, din alte domenii cu care vin ȳn contact.

După examenul de bacalaureat, ei sînt ȳncadrați ȳn redacții, pentru o perioadă de stagiarat, de un an de zile. (ȳn R.D.G. acestui sistem i se spune voluntariat).

ȳn redacții se urmărește educarea lor partinică și profesională. ȳn marea lor majoritate, stagiarii nu scriu și nu publică. Ei merg pe teren, ȳmpreună cu redactorii cu experiență și urmăresc, studiază toate aspectele și fazele muncii gazetărești. Bineȳnțeles că uneori se renunță la serviciile unor stagiari. Hotărîrea luată ȳn acest caz este, de regulă, determinată de comportarea pe teren și ȳn viața de toate zilele. Cȳțiva dintre redactorii șefi ai unor ziare regionale (Karl Marx Stadt, Halle, Cottbus, Leipzig), ne-au declarat că ei au scos din redacție, ȳn timpul stagiaratului pe unii tineri pentru că nu au dovedit modestie și tact ȳn relațiile lor cu oamenii muncii, ȳndeosebi cu muncitorii.

După un an de zile de activitate ȳn redacție, conducerea ziarelor ȳi recomandă pentru facultate. Aici sînt ȳnmatriculați și participă la cursuri. Pe durata studiilor țin o legătură strȳnsă cu redacțiile care i-au trimis la facultate. (La Facultatea de ziaristică nu se ȳnră pe bază de concurs sau examen de admitere). Deci recrutarea și

SCURT ISTORIC

ȳnvățămȳntul superior gazetăresc a ȳnceput să funcționeze ȳn R.D.G. din anul 1950. Forma : o secție pe lȳngă Facultatea de filozofie.

ȳn anul 1954 a luat ființă Facultatea de ziaristică.

Din anul 1958, Facultatea de ziaristică funcționează ȳn cadrul Universității „Karl Marx” din Leipzig.

SISTEMUL ACTUAL DE RECRUTARE A STUDENȳILOR

Redacțiile ziarelor și instituțiile de presă organizează ȳn licee, ȳncepȳnd din clasa a IX-a, concursuri și acțiuni menite să depisteze tineri cu talent și cu aptitudini pentru gazetărie. Pȳnă la bacalaureat, posibili viitori gazetari țin legătura cu redacțiile, participă la diverse consfătuiri cu cititorii și cu corespondenții, redactează informații

selecționarea studenților pentru facultate intră în răspunderea redacțiilor.

STRUCTURA PLANULUI DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Cursurile durează patru ani, pentru ambele forme, frecvență și fără frecvență.

Intr-un document programatic. — (un fel de prospect) consacrat cerințelor și profilului absolventului Facultății de ziaristică se arată, printre altele, următoarele :

— Studiul în facultate reprezintă numai un pas pentru cel care vrea să lucreze în gazetărie ;

— Facultatea nu-și propune să asigure o specializare completă a absolvenților săi ;

— Facultatea asigură o bună pregătire marxist-leninistă și o pregătire de bază cuprinzătoare ; o cultură generală largă ;

— Facultatea asigură o specialitate pregătitoare pentru un anumit domeniu al muncii în presă : ziaristi pentru presa scrisă, pentru radio, pentru televiziune ; apoi ziaristi în domeniul politicii interne, ziaristi pentru rubricile de politică externă, ziaristi pentru rubricile economice, de cultură și construcție de stat.

Structura învățămîntului cuprinde trei etape :

Studiul de bază — în anii I și II. a) Accentul se pune pe educarea marxist-leninistă a studenților.

Volumul principal de cunoștințe îl asigură în acest domeniu : filozofia, economia politică și comunismul științific (obiect care la noi este denumit socialism științific) ; Disciplina comunismului științific cuprinde și unele elemente de istorie a mișcării muncitorești și comuniste internaționale.

Educarea marxist-leninistă a studenților e identică pentru studenții tuturor facultăților. Conducerea facultății este preocupată de a adapta aceste discipline la nevoile profesiei de ziarist.

Pînă acum au obținut un număr de ore mai mare decît cel din alte institute de învățămînt superior.

b) În etapa studiului de bază, un accent deosebit este pus și pe bazele ziaristicii. Bazele ziaristicii cuprind :

— aspecte ale ziaristicii capitaliste și socialiste ;

— elemente de istorie a presei — mondiale și germane ;

— introducere în pregătirea ziaristică. (Prin această formulare se înțelege o introducere în procesul de creație ziaristică, mai precis, înfățișarea condițiilor elementare ale producției ziaristice).

c) Un alt accent, pe studiul limbilor străine. În facultate sînt studiate două limbi străine : rusa — obligatorie pentru toți studenții și o limbă occidentală — engleza, franceza, spaniola — facultativ. În fiecare an de studiu se organizează cîte o grupă din 20 de studenți pentru studii intensive al limbilor străine. Pentru comparații dăm următoarele date :

— Pentru studiul limbii ruse (pe patru ani) s-a rezervat următorul volum de timp : normal 300 de ore, intensiv — 350 de ore.

— pentru studiul celei de a doua limbi străine (pe doi ani) : normal — 150 de ore, intensiv — 300 de ore.

d) Prelegeri despre istoria patriei, despre istoria universală, literatura socialistă națională etc.

2. Etapa a II-a : **Studiul de specialitate**, care se face pe parcursul ani-

lor II și III. Acesta cuprinde următoarele domenii :

a) Metodica ziaristică : Informarea și argumentarea ; b) Genurile gazetărești : informative, argumentative, artistice ; c) Stilistica ziaristicii ; d) Psihologia generală și psihologia ziaristicii ; e) Elemente de cultură generală : literatură universală, estetică ; f) Stadiul și tendințele de dezvoltare a științelor moderne (Prelegeri ținute de oameni de știință) ; g) Ciclul de expuneri, simpozioane, filme pe tema : „U.R.S.S. azi“ ; h) Politica actuală a P.S.U.G. (E denumit convențional „Politica din prima sursă“) Aici țin expuneri, sistematic și în permanență, cadre cu munci de răspundere din Comitetul Central și din guvern ; i) Construcție de stat (Organizarea statului, instituțiile și organisme de stat etc.).

Ultimele două capitole sînt însoțite de excursii în centrele importante ale țării, în unități industriale și agricole, în instituții de cultură etc. (De exemplu : o excursie efectuată la Dresda a avut ca tematică : Politica culturală în acțiune ; alta, la Berlin : Consiliul de Stat ; rolul și funcțiile sale ; s-a organizat o primire a studenților la Consiliul de Stat, unde cîțiva factori de răspundere le-au ținut prelegeri și au răspuns la întrebări).

Aceste excursii au rolul unor aplicații practice.

3. Etapa a III-a, **Specializarea**. Are loc în anul IV de studiu.

Fiecare student alege o specializare. La sfîrșitul anului III are loc o discuție în cadrul unei comisii. Se au în vedere opțiunea studentului și cererea scrisă a redacției care l-a trimis la facultate. Specializarea, în două direcții :

a) Publicistica în presa scrisă, radio și televiziune ;

b) Domenii : politică internă ; economie ; știință și educație ; cultură, politică externă. Cursurile sînt organizate pe aceste specialități și nu sînt urmate decît strict de studenți din grupele de specialitate respective.

În anul IV studenții elaborează : — lucrarea de diplomă, cu probleme și aspecte teoretice și cu referiri la practica activității de presă ;

— lucrare de practică ziaristică. Aceasta este realizată în cadrul unei activități practice de 4—5 săptămîni într-o redacție și constă din : o pagină specială ; o suită de articole ; o emisiune radio de 20 de minute ; o emisiune de televiziune de 10 minute. Această lucrare este apreciată atît la facultate, de profesori, cît și la redacție, de conducerea ziarelor și instituțiilor de presă respective.

Ambele lucrări constituie un ansamblu științific, teoretic și practic, cu care studentul se prezintă în fața comisiei la Examenul de diplomă.

ACTIVITĂȚILE PRACTICE ALE STUDENȚILOR

Practica, însușirea meseriei, se fac numai prin exerciții, în facultate.

Există stabilit un sistem de exerciții, desfășurat pe parcursul a patru ani de studiu și care constă în 50—60 de probe, cîte o lucrare la două săptămîni.

În anul I se învață luarea notițelor corect și repede.

Tot în anul I, exerciții de observație. Studenții sînt trimiși în gară, la piață, în centrul comercial și prezintă notițe despre ceea ce li s-a părut lor interesant.

În anul II, exerciții de redactare a

știrilor, a unor relatări, descrierea unor persoane (nu portrete, pentru că nu se discută cu subiectul, ci observarea comportamentului, a reacțiilor, a ticurilor, a unor elemente de fizionomie).

În anul III, elaborarea unui reportaj, a unui portret, a unui articol. În general, accentul pe realizarea unui anumit gen gazetăresc.

În anul IV se exersează toate genurile care intră în componența unui ziar. În plus, acea lucrare practică, de încheiere a perioadei de studiu. În anul IV, este singura dată cînd studentul lucrează efectiv într-o redacție, 4—5 săptămîni.

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII CADRELOR DIDACTICE

Facultatea de ziaristică are un consiliu, cu rol consultativ, pentru problemele științifice și sociale, format din 25 de persoane.

Din consiliu fac parte : oameni de știință (așa sînt numite aici cadrele didactice) ; reprezentanți ai studenților, de la cursurile cu frecvență și fără frecvență ; reprezentanți marcanți ai practicii gazetărești, un redactor șef adjunct al ziarului Neues Deutschland ; cadre de conducere din partea radioului și a televiziunii, un vicepreședinte al Uniunii ziaristilor, un adjunct al șefului Secției Agitație a C.C. al P.S.U.G. și alții.

Consiliul se întrunește o dată la 3—4 luni. Se preconiza înființarea unui consiliu științific al facultății, cu membri numiți de către ministrul învățămîntului superior și tehnic, din rîndul oamenilor de știință și al cadrelor, din alte institute de cercetări din R.D.G.

Directorul are doi adjuncți, unul care răspunde de problemele de educare și instruire și al doilea, care răspunde de munca de cercetare și de munca cu cadrele. Mai are ca ajutor un secretar științific.

Cadrele didactice de specialitate (profesorii de ziaristică) sînt împărțiți în trei colective de învățămînt. (Nu există catodre). Aceste colective sînt următoarele :

I. Colectivul pentru studiul de bază. Aici lucrează 15 oameni de știință, repartizați în următoarele grupe sau subcolective :

a) Grupa pentru bazele jurnalisticii. În competența grupei intră : teoria presei, structura ziaristicii din țările nesocialiste, structura presei socialiste, istoria ziaristicii. Aici lucrează șapte oameni de știință ;

b) Grupa pentru procesul de creație ziaristică. Aici intră și stilistica presei germane. Lucrează opt oameni de știință.

II. Colectivul pentru studiul de specialitate. Aici lucrează 18 oameni de știință, repartizați în grupele :

a) Metodica ziaristică în specialitatea genurilor informative — știrea, informația, relatarea, interviul — încadrată cu cinci profesori ;

b) Metodica ziaristicii în specialitatea argumentării (Editorialul, articolul, comentariul, documentarul, convorbirea) încadrată cu șapte profesori ;

c) Metodica ziaristicii în specialitatea genurilor artistice : reportajul, portretul, eseul, foiletonul. Grupa este compusă din patru cadre didactice.

d) Conducerea și planificarea muncii redacționale. Aici și fluxul informației (al informării) în redacție. Sînt încadrați doi profesori.

e) Psihologia pentru ziaristi. Grupa, compusă din oameni care lucrează în

alte instituții de învățămînt și de presă are următoarele preocupări: psihologie generală, psihologie ziaristică, pedagogie, sociologie.

III. Colectivul pentru specializare, cu 28 de cadre didactice.

Următoarele grupe funcționează în cadrul acestui colectiv :

a) Grupa jurnalismului, adică publicistică de ziare și reviste. Este vorba despre presa scrisă și despre revistele ilustrate. Grupa funcționează cu cinci cadre didactice ;

b) Grupa radio, cu patru profesori ;

c) Grupa televiziune, cu cinci profesori ;

d) Grupa ziaristicii de specialitate, compusă din șase cadre didactice. Preocupările grupei : specializarea studenților în domeniile : politică internă, economie, cultură, învățămînt și educație, politică externă ;

e) Educarea vorbirii, cu trei cadre didactice, pentru specializarea viitorilor ziariști la radio și la televiziune.

f) Grupa : tehnica de studio, probleme de tehnică radio și televiziune. Sînt aici cinci cadre, conduse de un inginer. Facultatea are un studio radio bine înzestrat, cu toată aparatura necesară, studioul care în perioada tîrului de vară devine centru național de radio, cu program pe întreaga țară. Mai există aici un studioul experimental de televiziune.

În afara acestor colective didactice mai funcționează :

— o secție (direcție) de studiu, în competența căreia intră : elaborarea planului de învățămînt, întocmirea orarilor, planificarea examenelor, evidența actelor studenților.

— O secție pentru informații și documentare.

În total, la Facultatea de ziaristică din cadrul Universității „Karl Marx“, din Leipzig, își desfășoară activitatea 70 de cadre didactice, plus 40 de tehnicieni, muncitori, personal de serviciu.

Numărul studenților : 800 de studenți la cursurile cu frecvență și 240 la cursurile fără frecvență.

— 70—80% din timpul cadrelor didactice este afectat pentru munca de instruire și educare a studenților și 15% pentru activitatea de cercetare.

ACTIVITATEA CADRELOR DIDACTICE CU STUDENȚII

Centrul de greutate al muncii cu studenții îl constituie prelegerile, seminariile și dezbaterile. Seminariile și dezbaterile se desfășoară obligatoriu pe baza unor referate, lucrări, elaborate de către studenți. Activitatea de specialitate constă în efectuarea a 50—60 de exerciții, repartizate pe durata a patru ani de studiu. Există modele tipărite și pentru fiecare în parte li se comunică studenților regulile, cerințele și evenimentul. Aceste exerciții cuprind toată gama de îndeletniciri gazetărești : observarea, luarea notitelor pe teren, documentarea, redactarea, simularea editării ziarului.

Studentul lucrează pe pagini (file) tip.

Tehnica este următoarea :

Studentul își dactilografiază singur lucrarea (exercițiul rezolvat) în trei exemplare. Exemplarul I, cu semnătura studentului, este dat profesorului. Exemplarul II, nesemnat este repartizat de către profesor unui alt student, pentru analiză și observații. Exemplarul III rămîne la autor, care are obligația să-l reanalizeze, să-l aprecieze.

Adică un fel de autoapreciere critică.

În seminar, profesorul alege, la întimplare, 10 materiale. Mai întîi este ascultată părerea autorului. Apoi se dă citire observațiilor formulate de către studentul recenzent. În sfîrșit, profesorul își prezintă propriile observații, formulează concluziile, recomandă îmbunătățirile de rigoare și apreciază (notează) lucrarea. În acest fel se desfășoară activitatea cu grupele de studenți, de regulă formate din 20—25 de persoane, care sînt grupe de învățămînt, grupe de partid și grupe ale organizației de tineret, în aceeași formație.

Există și un alt sistem și anume **sistemul mentorilor**. Un profesor își alege o grupă formată din cinci studenți și lucrează cu ei efectiv, patru ani de zile. Acest profesor are la îndemină și exercițiile, cu aprecierile respective, dezbătute în grupele de învățămînt. El, de regulă, lucrează individual cu fiecare student, analizează manuscrisele, îi urmărește evoluția, vede dacă este receptiv, îi cunoaște posibilitățile. Nota pentru catalog, la fiecare lucrare, este dată de către acest profesor mentor.

La sfîrșitul fiecărui an de studiu, profesorul mentor întocmește o apreciere cuprinzătoare pentru fiecare student.

În facultate se calculează că volumul de timp al unui student este de 55—60 de ore săptămînal. Din acestea 22 de ore sînt afectate cursurilor, seminariilor și dezbaterilor, iar restul este destinat studiului individual, îndeplinirii obligațiilor profesionale — documentare, redactare, recenzarea lucrărilor etc.

Pentru documentare folosesc următoarele posibilități : vizite în întreprinderi, deplasări în oraș, excursii organizate de facultate, plecările studenților la familie, în localitățile de baștină, documentare cu ajutorul ziarului care l-a trimis pe student în facultate.

Examenele se țin în două sesiuni anuale : februarie și iunie. Examenul se desfășoară în una din formele : răspunsuri la bilet ; discuții ; susținerea unei lucrări scrise anterior. De regulă se utilizează metoda unei discuții largi, cuprinzătoare, cu studentul. Durata unui an universitar : 1 septembrie — 30 iunie. Lunile iulie-august sînt destinate vacanței.

ACTIVITATEA DE CERCETARE

Facultatea are statut de instituție de pregătire și de instruire.

Cercetarea științifică este concepută ca o contribuție la argumentarea științifică a cursurilor, a activității didactice.

Facultatea are ca obiect de cercetare : „Volumul de angajare și sarcinile jurnalismului din R.D.G. în formarea conștiinței socialiste“. Această temă globală este abordată în mai multe etape, sub mai multe aspecte, după cum urmează :

— etapa 1970—1972 : „munca de relatare, de informare, în tratarea problematicii democrației în R.D.G.“. Au ales 5—6 ziare regionale, unele emisiuni de radio și de televiziune, iar studiul efectuat s-a cristalizat într-un material mare. Din acesta, șase doctoranzi vor elabora teze de doctorat. La acest studiu au fost antrenați 20 de profesori, șase doctoranzi și mai mulți studenți din anii II și III ;

— etapa 1971—1973 : „probleme de cercetare a argumentării ziaristice“. Își propune să demonstreze că jurna-

lismul influențează, în primul rînd, prin argumentare. Aici, stabilirea unei corelații între forța de influențare a presei și reacția opiniei publice ;

— etapa 1972—1974 : „corelația dintre puterea de argumentare și limba folosită“ ;

— etapa 1973—1975 : „cooperarea organelor de presă în formarea conștiinței socialiste“.

Într-o anumită accepție, lucrările de diplomă ale studenților sînt apreciate ca lucrări de cercetare științifică. Participînd la studiile efectuate de către facultate, cei mai mulți dintre studenți se confruntă cu probleme ale muncii de cercetare încă din anii II și III.

La începutul anului IV studenții își aleg temele pentru lucrările de diplomă, dintre care cităm cîteva, spre exemplificare :

— „Legătura, în abordarea unei teme, dintre teze și argumente, studiată pe baza comentariilor radio“ ;

— „Aspecte logice ale dezvoltării ideilor în materialele analitice difuzate la radio“ ;

— „Citate din izvoare și publicații imperialiste, ca mijloc de argumentare în lupta ideologică, de contrapropagandă“ (pe baza analizei unor organe regionale de presă) ;

— „Limbajul ziarului ca forță a argumentării“ și altele.

DOCTORATUL

Doctoratul, în științe politice, este deschis tuturor ziariștilor și are următoarele forme :

— Asistenți, recrutați din rîndurile absolvenților Facultății de ziaristică, lucrează patru ani la obiectele de specialitate, țin cursuri, conduc seminariile și își scriu teza de doctorat ;

— Aspirantura planificată, adică cu frecvență. Ziariști scoși din producție, pe timp de trei ani, cu o bursă dată de facultate, elaborează teza ;

— Aspirantura fără scoatere din producție. Ziariștii de la diferite organe și instituții de presă, se înscriu pentru a obține doctoratul. Prin lege, au următoarele condiții : o zi pe săptămîină, rezervată exclusiv pentru studiu, un concediu anual plătit de șase săptămîni.

— Doctoratul extern. Ziariștii care lucrează la ziare își aleg o temă pentru teza de doctorat, li se repartizează un conducător științific, dar nu au un timp limitat, obligatoriu, pentru susținerea tezei ;

— Studiul de cercetare. Cei mai buni studenți sînt selecționați din anul III și urmează trei ani de doctorat. Deci studiază în facultate șase ani. În fiecare an sînt încadrați aici 10—12 studenți, care primesc o bursă mai mare. Sînt antrenați în munca de cercetare efectuată de către facultate. Aici, la Leipzig, această formă este foarte mult apreciată, deoarece, se scurtează termenul, timpul, în care un om devine doctor. Normal, aceasta se întîmplă după opt ani, adică patru ani de facultate și patru ani de doctorat. Prin acest sistem titlul este acordat după numai șase ani.

Doctoratul este acordat după următoarele probe :

— un examen general la marxism-leninism ;

— un examen pentru cunoașterea a două limbi străine ;

— susținerea tezei de doctorat.

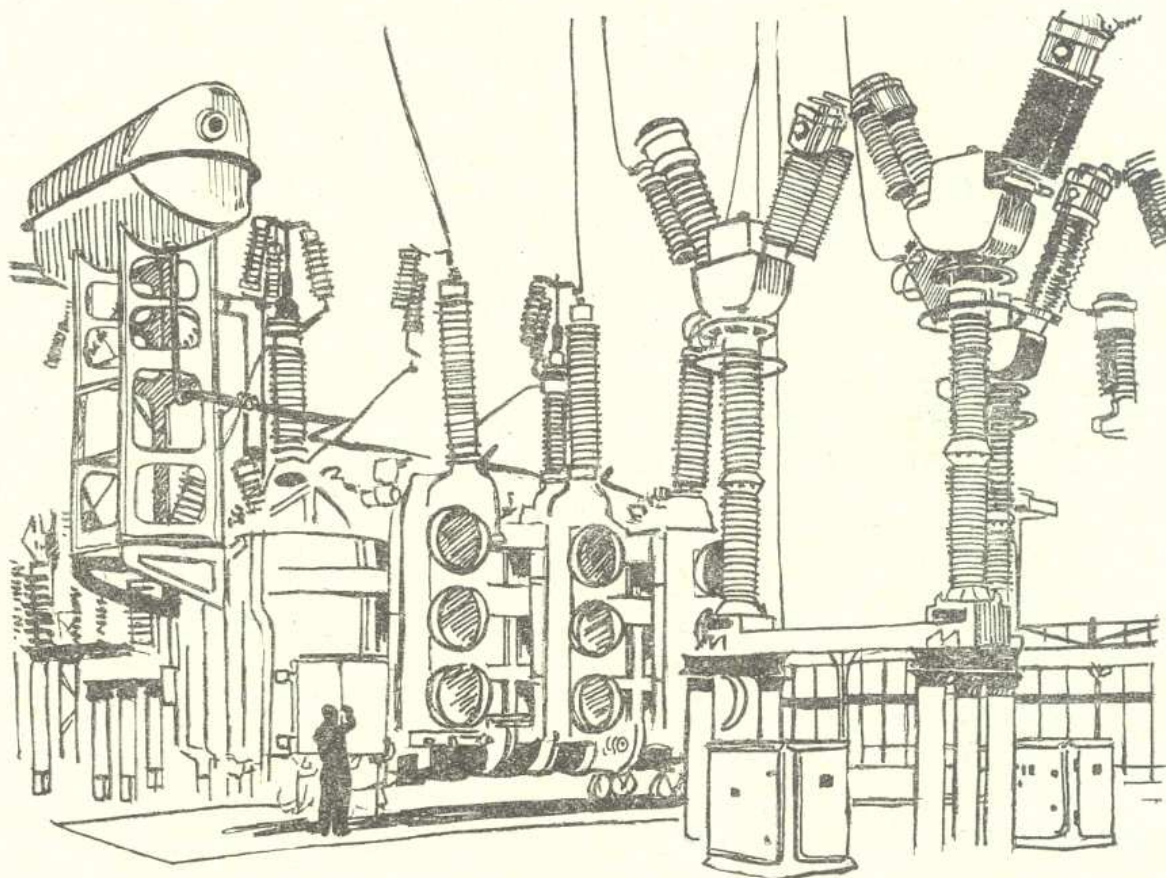
Cetățenii din alte țări nu mai dau examen la limbi străine, dar sînt obligați să prezinte și să susțină teza în limba germană.

Pentru rețelele dv. de transport de energie de 110 și 220 kv produce transformatoare, autotransformatoare și întrerupătoare, întreprinderea

ELECTROPUTERE

CRAIOVA

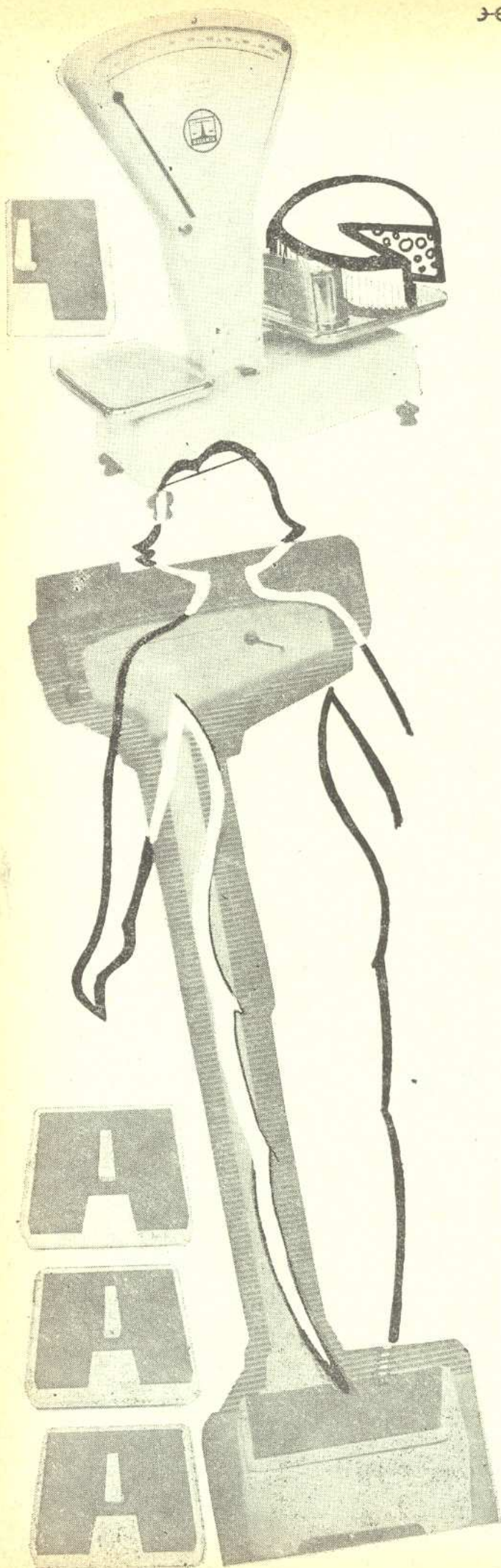
Un nou lot de locomotive Diesel electrice de 2 100 CP destinat exportului :

Utilizate în transportul de mărfuri și călători, dezvoltă o viteză maximă de 120 km/oră.

Beneficiarii se pot bucura de asistență tehnică.

Concepția constructivă — o soluție modernă de realizare a confortului cu menținerea performanțelor tehnice.

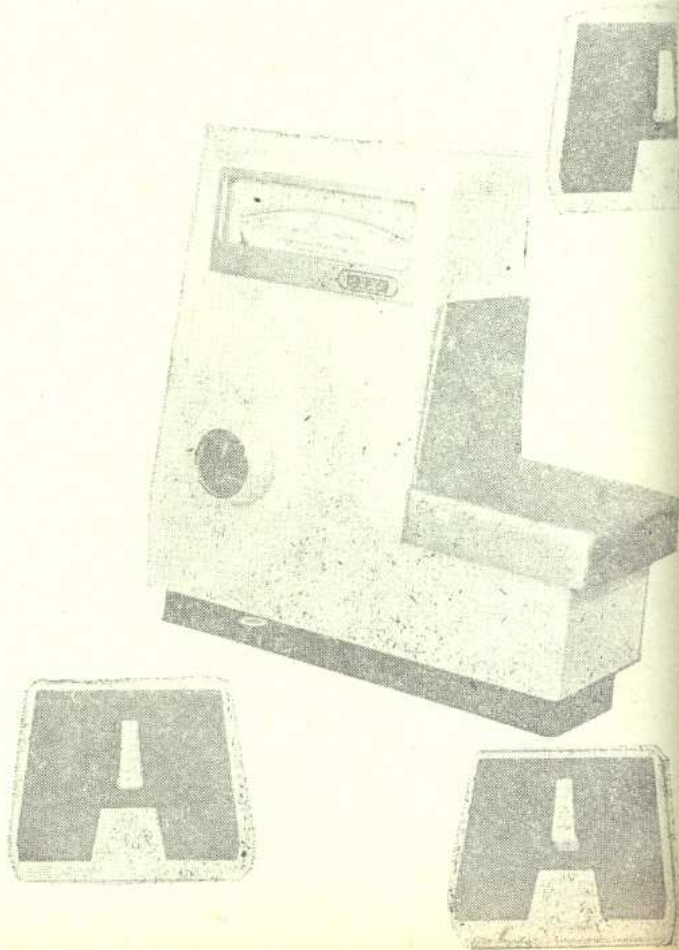
Utilizate în industrie, comerț, transport, medicină și în gospodărie, produsele întreprinderii BALANȚA din Sibiu sînt apreciate pentru înaltele lor performanțe tehnice.

O marcă a preciziei — BALANȚA

Întreprinderea „Balanța” din Sibiu exportă în 28 de țări și participă cu succes la 18 târguri internaționale anuale. În anul 1972 a obținut **Diploma de onoare** la târgul internațional INTOGMAȘ de la Moscova.

Realizate la nivelul tehnicii mondiale, cu marca Balanța :

- Balanțe etalon de verificare ord. I de 2 și 20 kg.
- Balanțe tehnice cl. II de la 1 la 5 kg.
- Bascule semiautomate de la 50 la 1000 kg.
- Bascule pod pentru vehicule rutiere de 20 și 50 de tone, cu cap automat de cîntărire
- Bascule pod cale ferată, de 100 de tone cu cap automat de cîntărire
- Balanțe automate capsulate cu cupă basculantă de la 20 la 700 kg.
- Balanțe semiautomate de 1 kg și de 10 kg.
- Bascule transportabile de 1000 kg pentru animale.
- Aparatură pentru încercarea durității metalelor ROCKWELL și BRINELL

ÎNTRERINDEREA TEXTILĂ CISNĂDIE

Simfonii policrome și frumuseți inegalabile izvodite din fantezie și inteligență umană, covoarele de Cisnădie se bucură, pentru calitatea lor superioară, de o binemeritată faimă pretutindeni în lume.

Întreprinderea Textilă Cisnădie, care în acest an își sărbătorește un veac de existență, produce :

- covoare plușate
- covoare tip Moldova
- stofe pentru confecții
- pături din lână și în amestec

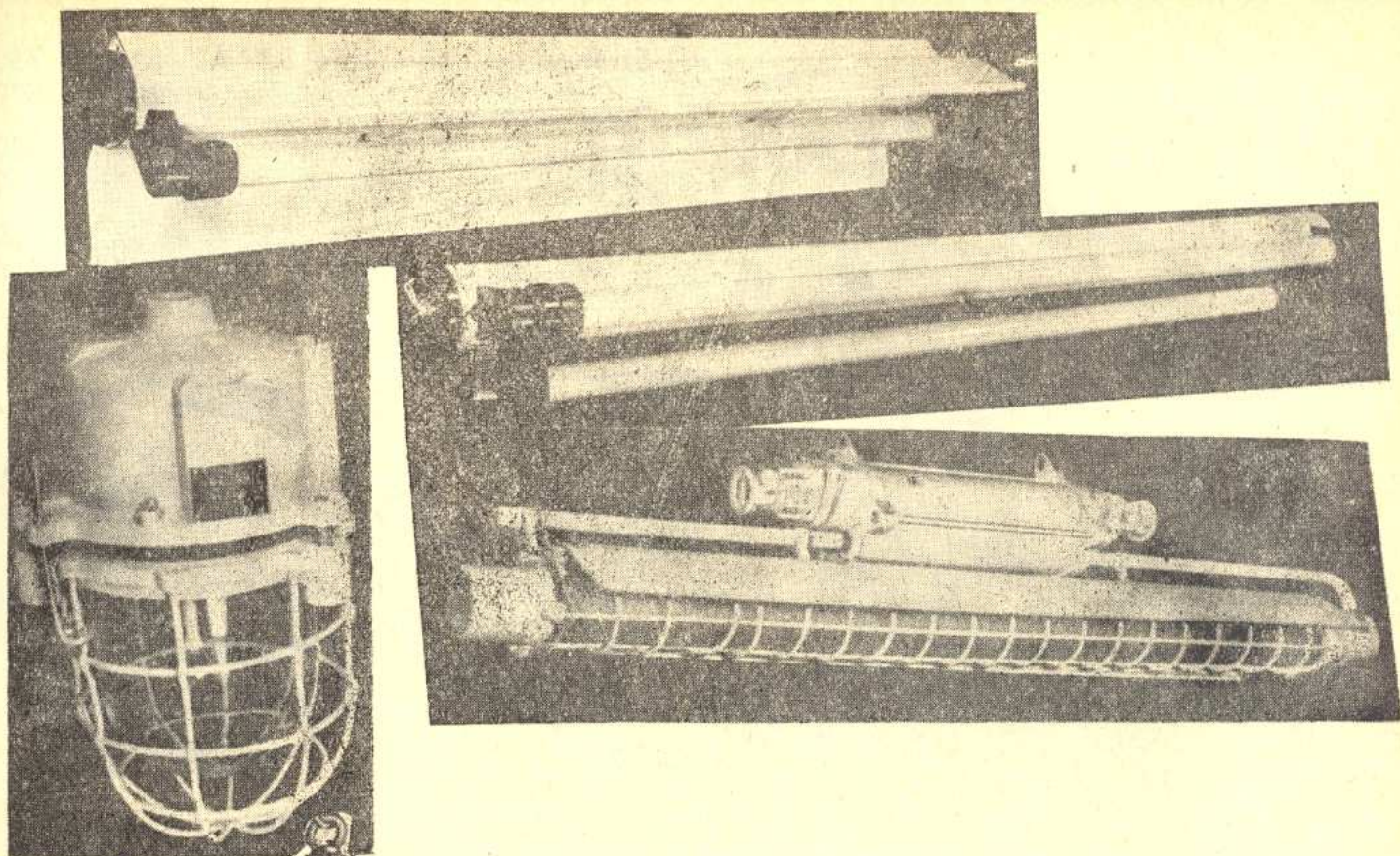

COMBINATUL CHIMIC „VICTORIA” PRODUCE:

Metanol-formaldehidă tehnică 29% și 37% — Hexametilen-tetramină tehnică și farmaceutică — Adezivi ureoformaldehidici — Rășini ureoformaldehidice modificate — Schimbători de ioni — Amoniac comprimat și amoniac soluție — Sulfit de sodiu tehnic — Bicarbonat de amoniu alimentar — Hidrat de hidrazină — Nitroceluloză alcoolizată și pigmentată pentru lacuri — Acid sulfuric pentru acumulatori.

Prelucrări de mase plastice.

INTREPRINDEREA **ELECTROBANAT** TIMIȘOARA produce și livrează o gamă variată de :

— Corpuri speciale de iluminat pentru medii cu diverse grade de periculozitate ;

— Corpuri de iluminat fluorescent de interior, cu unul sau două tuburi de 40 W. pentru medii umede și cu praf ;

— Corpuri de iluminat fluorescent antiexploziv tip CFS-140 pentru mediile cu pericol de explozie ;

— Armături cu siguranță mărită de 100 și 200 W. LMS-7 pentru iluminatul general cu pericol de explozie ;

— Armături etanșe de 60W. corespunzătoare iluminatului în medii umede sau cu praf.

Comenzile se depun la întreprinderile de aprovizionare B.T.A.T.M. și la alte baze, iar pentru loturi mai mari și direct la întreprinderea **ELECTROBANAT** TIMIȘOARA, STRADA GĂRII, TELEFON : 12205 ;TELEX : 013208.

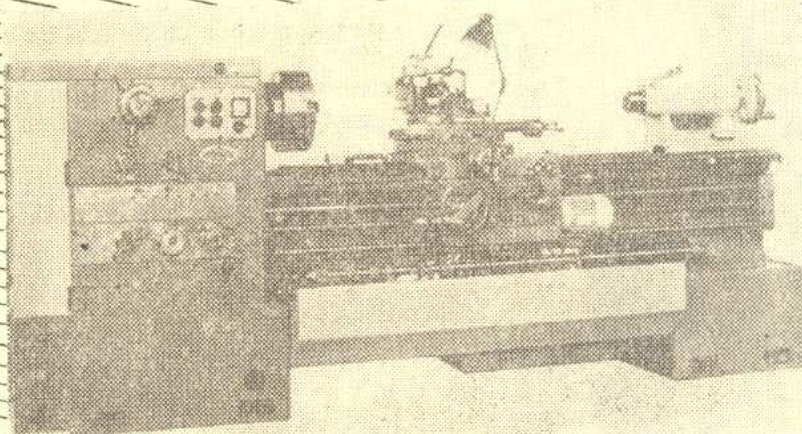
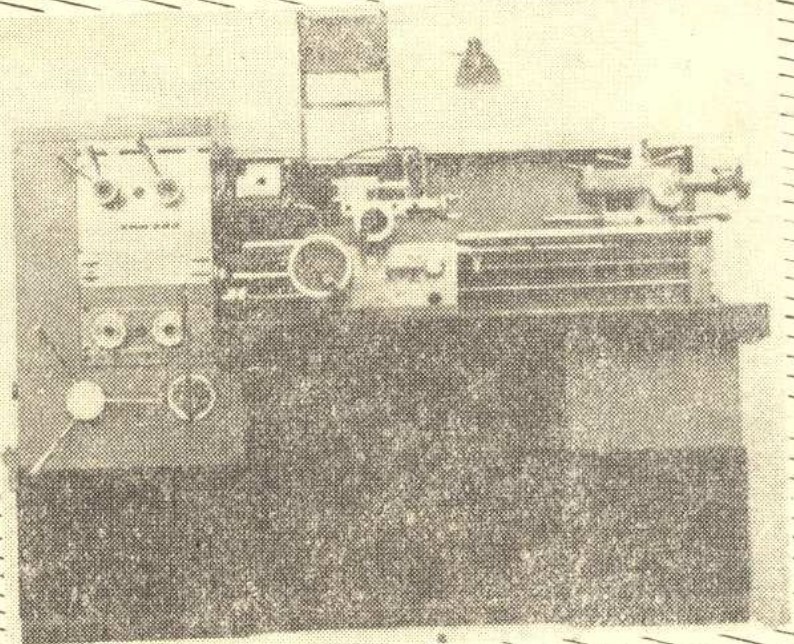

Strungurile universale S.N.A.

280 { 250
320
360 { 320
400
500 { 450
560

SNA
280

SNA
500

Strungurile produse de

ÎNTRERINDEREA DE STRUNGURI ARAD

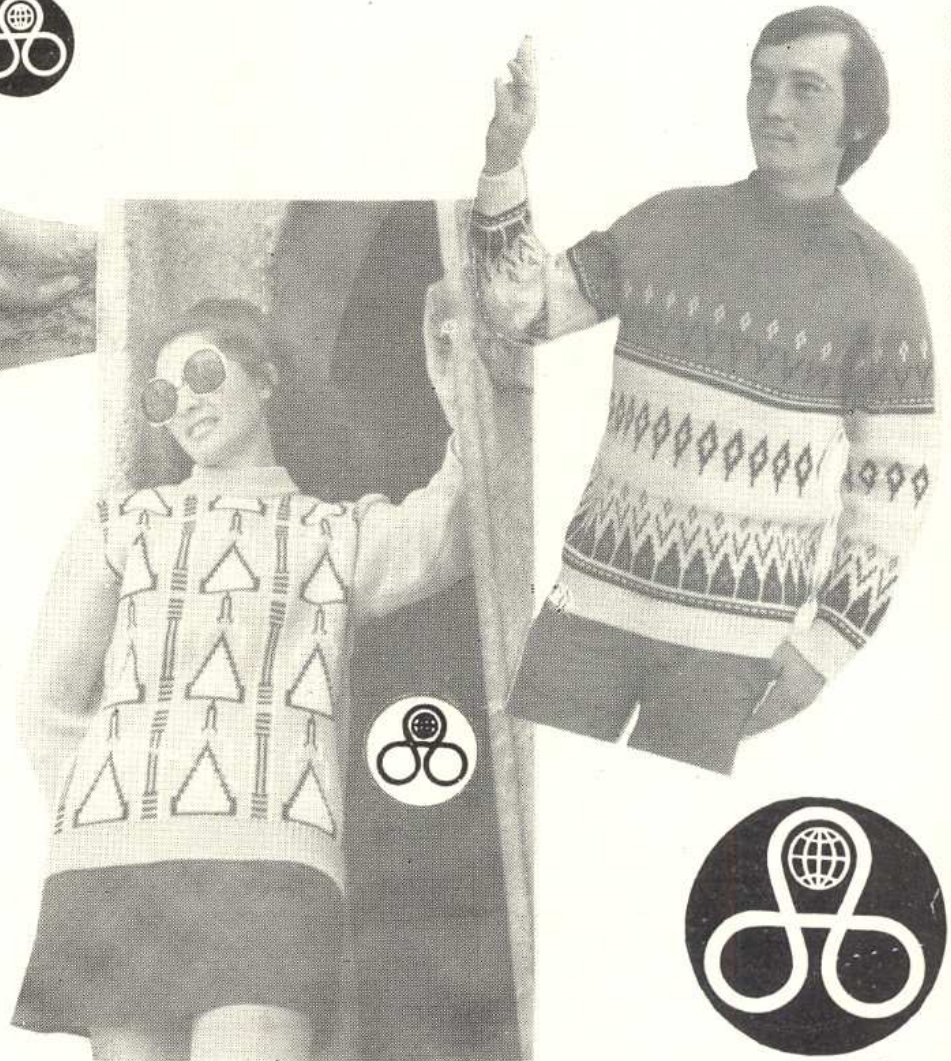
pot fi utilizate cu deosebită eficiență atât în lucrările de unicat
cît și în cele de serie mică și mijlocie.

Strungurile universale S.N.A. sînt realizate în mai multe
variante constructive, la nivelul celei mai avansate tehnici de
specialitate.

Datorită remarcabilelor lor caracteristici tehnice și func-
tionale, strungurile purtînd marca **ÎNTRERINDERII DE STRUN-**

DRAPELUL ROȘU SIBIU

Tricotaje pentru femei, bărbați și copii, de cea mai bună calitate, în diverse texturi, într-o variată și inspirată combinație coloristică și în croieli moderne impuse de linia modei vă oferă :

DRAPELUL ROȘU SIBIU

Întreprinderea de tricotaje DRAPELUL ROȘU produce un larg sortiment din fire tip lână și mătase :

— Pulovere, jachete, veste, căciuli și fulare

Articole de lenjerie din fire de mătase artificială și din fire sintetice pentru femei și copii

Garnituri din relon și dantelă tricotată din fire sintetice cu mătase artificială pentru femei.

Produsele întreprinderii DRAPELUL ROȘU din Sibiu sînt plăcute, durabile și se întrețin ușor.

Pentru calitățile lor recunoscute, produsele cu marca întreprinderii DRAPELUL ROȘU au o largă căutare atît în țară cît și peste hotare.

Intreprinderea de Tricotaje Timișoara "1 Iunie"
Oferă cele mai noi creații de lenjerie
și îmbrăcăminte din fire de bumbac și
sintetice pentru copii.

Realizate în culori și în contexturi
de o largă diversitate și în croșeli
originale și moderne, tricotajele produse
de Intreprinderea "1 Iunie" îmbină aspectul
lor atrăgător cu calitățile excepționale
de purtare și întreținere.

Intreprinderea de
tricotaje
"1 Iunie"
Timișoara

ev. P-II 583

Boiu

PRESA NOASTRA

NR. 6 (217) 1974

DIN SUMAR:

Anul XXX

- AUGUST 1944 ÎN PUBLICISTICA ROMÂNEASCĂ A EPOCII
- DE LA ELIBERARE LA SOCIALISM
- CONDUCEREA DE CĂTRE PARTID A PRESEI NOASTRE
- ZIARUL COMUNIST—CONȚINUT ȘI EXPRESIE A MASELOR
- PERENITATEA ARTICOLULUI ECONOMIC

Studii și cercetări de presă

- COMUNICAREA DE MASĂ—CREATOARE DE MODELE CULTURALE
- PERSONALITATEA ZIARULUI—TEMATICĂ ȘI STIL PROPRIU

Documentar profesional internațional

- FACULTATEA DE ZIARISTICĂ DE LA „COLUMBIA UNIVERSITY”

Frumusețea neasemuită a litoralului românesc, stilul arhitectonic ultramodern al construcțiilor și amenajărilor, au devenit — cum era firesc — pentru fotoreporteri inepuizabile subiecte de lucru.

Prin amabilitatea conducerii „Publiturism-ului“, care ne-a pus la dispoziție bogata sa fototecă, avem posibilitatea să ilustrăm acest număr cu imagini ale litoralului surprinse de fotoreporterii Hedy Löfler, I. Petheu, D. Bădescu.

Canotaj pe Siutghiol

Anul XIX
Nr. 6 (217)
Iunie 1974

PRESA NOASTRĂ

CUPRINS

ANUL XIX

Ion Babici : Insurecția națională antifascistă armată din august 1944, oglindită în publicistica oamenilor de cultură și știință din România (pag. 1)

Victor Birlădeanu : „De la eliberare la socialism“ — de acad. prof. **Petre Constantinescu-Iași** (pag. 3)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

Conferințe de presă cu :

Mircea Mălița ministru secretar de stat la Consiliul de Stat despre Conferința mondială a populației (pag. 5)

Matei Ghigiu : ministrul construcțiilor industriale (pag. 5)

Gh. Picoș, adjunct al ministrului finanțelor (pag. 6)

Florian Iorgulescu, președintele Consiliului Național al Apelor (pag. 6)

Ion Stoian, adjunct al ministrului Comerțului exterior și al cooperării economice internaționale (pag. 6)

Cultura de masă un concept cu semnificații noi (masă rotundă organizată la Clubul ziaristilor de literatură și artă (pag. 7)

Expoziție consacrată semicentenarului ziarului „Unită“ (pag. 7)

Cristian Thau : Clubul tinerilor ziaristi la sfârșit de... stațiune (pag. 8)

TRIBUNA PRESEI JUDEȚENE

Nicolae Nicolae : Conducerea de către partid a gazetei „Viața Buzăului“ (pag. 14)

Gh. Radel : Articolul economic (pag. 16)

Crăciun Bonta : Legăturile gazetei cu masele (pag. 22)

Ion I. Dăescu : Problematika cetățenească (pag. 26)

STUDII ȘI CERCETARI DE PRESA

Drd. **Simon Herșcovici** : Comunicarea de masă și modelele culturale (pag. 33)

Radu Macovei : Personalitatea ziarului, profil tematic și stil propriu (pag. 37)

*

Ion Felea : În memoria lui **Ion Pas** (pag. 41)

CRONICA PUBLICISTICII

V. Birlădeanu : Un glas reportericesc din dulcele tîrg al Ieșilor (pag. 42)

DOCUMENTAR PROFESIONAL INTERNAȚIONAL

Neagu Udroi : Facultatea ziaristică de la „Columbia University“ (pag. 44)

REDACTOR SEF :

Petre Constantinescu

IN COLEGIUL DE REDACTIE :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantiniiu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonamentele pentru străinătate se fac prin „ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței 64—66, POB 848

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

București, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

CONTENTS

30th ANNIVERSARY YEAR

Ion Babiei : National Anti-Fascist Armed Insurrection of August 1944 Reflected in Journalistic Writings of Man of Culture and Science in Romania (page 1)

Victor Birlădeanu : „From Liberation to Socialism” — by Profesor **Petre Constantinescu-Iași**, Member of Academy (page 3)

ACTIVITIES OF THE JOURNALISTS' UNION

Press Conferences with :

Mircea Malița, Minister Secretary of State the State Council, on the World Population Conference (page 5)

Matei Ghigiu, Minister of Industrial Constructions. (page 5) (page 6)

Gh. Picos, Deputy Finance Minister page 6)

Florian Iorgulescu, Chairman of the National Water Board (page 6)

Ion Stoian, Deputy Minister for Foreign Trade and International Economic Cooperation (page 6)

Mass Culture — A Notion with New Significances (Round Table at the Literature and Art Journalists' Club, (page 7) Exhibition in Marking Semicentenary of Daily „Unita” (page 7)

Cristian Thau : Young Journalists' Club at End of... Season (page 8)

COUNTY PRESS TRIBUNE

Nicolae Nicolae : Party Guidance of Newspaper „Viața Buzăului” (page 14)

G. Radel : The Economic Feature (page 16)

Crăciun Bonta : Newspaper's Links with the Masses (page 22)

Ion I. Dăescu : Civic Topics (page 26)

PRESS STUDIES AND RESEARCHES

Doctorand **Simon Herscovici** : Mass Communication and Cultural Models (page 33)

Radu Macovei : Personality of the Newspaper, its Specific Subject-Matters and Style (page 37)

*

Ion Felea : In Memory of **Ion Pas** (page 41)

THE JOURNALIST'S CHRONICLE

V. Birlădeanu : A reporter's Voice from Sweet Old Jassy (page 42)

INTERNATIONAL DOCUMENTARY

Neagu Udroi : The Journalism Faculty of Columbia University (page 44)

EDITOR-IN-CHIEF :
Petre Constantinescu
EDITORIAL BOARD :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpănu (Subeditor), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, A. N. Trestieni.

Subscriptions from foreign countries should be addressed to ROMSPRESFILATELIA, Press Import-Export Department, — Bucharest — Calea Griviței No. 64—66, P.O.B. 848
EDITORIAL OFFICE & Administrative Dept. :
Bucharest, Calea Victoriei No. 163
Telephone : 50 77 15

SOMMAIRE

ANNEE XXX

Ion Babiei : L'insurrection nationale antifasciste armée de août 1944, reflétée par l'activité journalistique des hommes de culture et de science de Roumanie (page 1)

Victor Birlădeanu : „De la libération au socialisme”, par l'académicien professeur **Petre Constantinescu-Iași** (page 3)

ASPECTS DE L'ACTIVITE DE L'UNION DES JOURNALISTES

Conférences de presse avec :

Mircea Malița, ministre secrétaire d'Etat au Conseil d'Etat, sur la Conférence mondiale de la population (page 5)

Matei Ghigiu, ministre des constructions industrielles (page 5)

Gh. Picoș, ministre adjoint des finances (page 6)

Florian Iorgulescu, président du Conseil National des Eaux (page 6)

Ion Stoian, ministre adjoint du Commerce Extérieur et de la coopération internationale (page 6)

La culture pour les masses — un concept à des significations nouvelles (table ronde organisée par le Club des journalistes de littérature et d'art — page 7)

Exposition consacrée au cinquantième du journal „Unită” (page 7)

Cristian Thau : Le club des jeunes journalistes la fin de... la saison (page 8)

LA TRIBUNE DE LA PRESSE DEPARTEMENTALE

Nicolae Nicolae : La direction par le parti de la gazette „Viața Buzăului” (page 14)

Gh Radel : L'article économique (page 16)

Crăciun Bonta : La liaison directe de la gazette avec les masses (page 22)

Ion I. Dăescu : Les problèmes à caractère civique (page 26)

ETUDES ET RECHERCHES DANS LE DOMAINE DE LA PRESSE

Drd. Simon Herscovitch : La communication de masse (mass-media) et modèles culturels (page 33)

Radu Macovei : La personnalité du journal, profile thématique et style propre (page 37)

*

Ion Felea : A la mémoire de **Ion Pas** (page 41)

LA CHRONIQUE DU JOURNALISME

V. Birlădeanu : La voix d'un réporter de la ville de Jassy (page 42)

DOCUMENTAIRE PROFESSIONNEL INTERNATIONAL

Neagu Udroi : La faculté de journalistique de „Columbia University” (page 44)

RÉDACTEUR EN CHEF :
Petre Constantinescu

DANS LE COLLÈGE DE RÉDACTION :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpănu (secrétaire général de rédaction) C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Les abonnements pour l'étranger : s'adresser à „ROMPRESFILATELIA” Service IMPORTATION-EXPORTATION PRESSE, Bucarest, calea Griviței no. 64—66, P.O.B. — box 848

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :
Bucarest, Calea Victoriei no. 163, téléphone 50 77 15

INHALT

DAS JAHR XXX

Ion Babici: Der nationale antifaschistische bewaffnete Aufstand vom August 1944, widerspiegelt in der Publizistik der Kulturschaffenden und Wissenschaftler Romäniens (S. 1)

Victor Birlădeanu: „Von der Befreiung zum Sozialismus“ — von Akad. Prof. **Petre Constantinescu-Iași** (S. 3)

AUS DER TÄTIGKEIT DES JOURNALISTENVERBANDES

Pressekonferenzen mit:

Mircea Malița, Minister Staatssekretär beim Staatsrat, über die Weltkonferenz für Bevölkerungsfragen (S. 5)

Matei Ghigiu, Minister für Industriebauten (S. 5)

Gh. Picos, Stellvertretender Finanzminister (S. 6)

Florian Iorgulescu, Vorsitzender des Landesrates der Gewässer (S. 6)

Ion Stoian, Stellvertretender Minister für Aussenhandel und internationale Wirtschaftskooperation (S. 6)

Die Massenkultur, Konzept mit neuer Bedeutung (Rundtischgespräch, vom Klub der Journalisten für Literatur und Kunst organisiert (S. 7)

Ausstellung zum 50. Jahrestag Zeitung „L'Unită (S. 7)
Cristian Thau: Der Klub junger Journalisten am Ende einer Tätigkeitsperiode (S. 8)

TRIBÜNE DER KREIS—PRESSE

Nicolae Nicolae: Die Anleitung durch die Partei der Zeitung „Viața Buzăului“ (S. 14)

Gh. Radel: Der Wirtschaftsartikel (S. 16)

Crăciun Bonta: Die Verbindungen der Zeitung mit den Massen (S. 22)

Ion I. Dăescu: Die staatsbürgerliche Problematik (S. 26)

PRESSESTUDIEN UND FORSCHUNGEN

Drd. Simon Herscovici: Die Massenkommunikation und kulturellen Modelle (S. 33)

Radu Macovei: Die Persönlichkeit der Zeitung, thematisches Profil und eigener Stil (S. 37)

*

Ion Felea: Zur Erinnerung an **Ion Pas** (S. 41)

CHRONIK DER PUBLIZISTIK

V. Birlădeanu: Reporterstimme vom Markt in Iași (S. 41)

INTERNATIONALE DOKUMENTATION

Neagu Udroui: Die Journalistik-Fakultät der „Columbia University“ (S. 44)

CHEFREDAKTEUR:

Petre Constantinescu

IM REDAKTIONSKOLLEGIUM:

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Generalsekretär der Redaktion), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonnements fürs Ausland durch „ROMPRESFILATELIA“ — AMT FÜR PRESSE-IMPORT-EXPORT, Bukarest — Calea Griviței Nr. 64—66, Postfach 848

REDAKTION UND VERWALTUNG:

Bukarest, Calea Victoriei Nr. 163

Tel. 50 77 15

СОДЕРЖАНИЕ

XXX ГОД

Ион Бабич: Национальное антифашистское вооруженное восстание августа 1944 года, отраженное в публицистике деятелей культуры и науки Румынии (стр. 1)

Виктор Бырлядину: „От освобождения к социализму“ — академика профессора **Петре КонстантINESCU-ИЯШ** (стр. 3)

ИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОЮЗА ЖУРНАЛИСТОВ

Прессе-конференции:

с министром, государственным секретарем в Государственном Совете **Мирчей Малица** о Всемирной конференции по народонаселению (стр. 5)

с министром промышленного строительства **Матеем Гиджиу** (стр. 5)

с заместителем министра финансов **Г. Никшем** (стр. 6)

с председателем Национального совета водного хозяйства **Флораном Иоргулеску** (стр. 6)

с заместителем министра внешней торговли и международного экономического кооперирования **Цопом Стояном** (стр. 6)

Массовая культура — концерт нового значения (встреча за круглым столом, организованная Клубом журналистов, занимающихся вопросами литературы и искусства (стр. 7)
Выставка, посвященная 50-летию газеты „Унита“ (стр. 7)

Кристиан Тау: Клуб молодых журналистов в конце... сезона (стр. 8)

ТРИБУНА УЕЗДНОЙ ПЕЧАТИ

Николае Николае: Партийное руководство газетой „Виана Бузэулуй“ (стр. 14)

Г. Радел: Статья на экономическую тему (стр. 16)

Крăциун Бонта: Связь газеты с массами (стр. 22)

Ион И. Дăеску: Гражданская проблематика (стр. 26)

ТРУДЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ПЕЧАТИ

Д-р д. Симон Хершковиц: Массовое общение и культурные модели (стр. 33)

Раду Маковей: Личные качества журналиста, тематический профиль и собственный стиль (стр. 37)

*

Ион Феlea: Памяти **Иона Паса** (стр. 41)

ХРОНИКА ПУБЛИЦИСТИКИ

В. Бырлядину: Репортерский голос из древних Ясс (стр. 42)

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖУРНАЛИСТСКАЯ КАРТОТЕКА

Нягу Удрою: Факультет журналистики при „Колумбия Университи“ (стр. 44)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Петре КонстантINESCU

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Конст. Антип, Antal Albert, Валентин Кымпяну (ответственный секретарь редакции), К. Н. КонстантИНУ, Ион Феlea, Нестор Игнат, Василе Иосипеску, Николае Морару, Октавиан Палер, Александру Попеску, Илие Рăдулеску, Ал. Н. ТрестИЕНЬ

Абоннементы для заграницы:

„ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — Box 848

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ:
BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI Nr. 163
ТЕЛЕФОН: 50.77.15

SUMARIO

AÑO XXX

Ion Babici : La insurrección nacional antifascista armada de agosto 1944, reflejada por el actividad periodística de los hombres de cultura y ciencia de Rumania (pag. 1)

Victor Birlădeanu : „De la liberación al socialismo“ por el académico profesor **Petre Constantinescu-Iași** (pag. 3)

DE LA ACTIVIDAD DE LA UNION DE LOS PERIODISTAS

Conferencias de prensa con :

Mircea Malița, ministro secretario de Estado al Consejo de Estado sobre la Conferencia Mundial de la población (pag. 5)

Matei Ghigiu, ministro de las construcciones industriales (pag. 5)

Gh. Picoș, vice-ministro de la hacienda (pag. 6)

Florian Iorgulescu, presidente de la Consejo Nacional de las aguas (pag. 6)

Ion Stoian, vice-ministro del Comercio exterior y de la cooperación económica internacional (pag. 6)

La cultura de masas — un concepto con nuevas significaciones (mesa redonda organizada por el Club de los periodistas de literatura y arte (pag. 7)

Exposición dedicada al cincuentenario del periódico „Unită“ (pag. 7)

Cristian Thau : El Club de los jóvenes periodistas al final de la ... temporada (pag. 8)

LA TRIBUNA DE LA PRENSA DEPARTAMENTAL

Nicolae Nicolae : La dirección por el partido de la gaceta „Viața Buzăului“ (pag. 14)

Gh. Radel : El artículo económico (pag. 16)

Crăciun Bonta : Las relaciones de la gaceta con las masas (pag. 22)

Ion I. Dăescu : La problemática cívica (pag. 26)

ESTUDIOS E INVESTIGACIONES DE PRENSA

Drd. **Simon Herscovici** : La comunicación de masas (mass-media) y los modelos culturales (pag. 33)

Radu Macovei : La personalidad del periódico, perfil temático y estilo propio (pag. 37)

*

Ion Felea : A la memoria de **Ion Pas** (page. 41)

CRONICA DE LA PUBLICISTICA

V. Birlădeanu : La voz de un reporter de la ciudad de Iași (pag. 42)

DOCUMENTAL PROFESIONAL INTERNACIONAL

Neagu Udroi : La facultad de periodismo de la „Columbia University“ (pag. 44)

JEFE REDACTOR :

Petre Constantinescu

EN EL COLEGIO DE REDACCIÓN :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretario general de redacción), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Las suscripciones para el extranjero — por el intermedio de „ROMPRESFILATELIA“, Oficio IMPORTACIÓN-EXPORTACIÓN DE PRENSA, Bucarest, calea Griviței, nr. 64—66 P.O.B. box 848.

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN : Bucarest, cl. Victoriei 163, fono 50.77.15

INSURECȚIA NAȚIONALĂ ANTIFASCISTĂ ARMATĂ DIN AUGUST 1944 OGLINDITĂ ÎN PUBLICISTICA OAMENILOR DE CULTURĂ ȘI ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA

de dr. ION BABICI

În viața poporului român, ca și a altor popoare, există pe lângă o multitudine de fapte și fenomene mai mult sau mai puțin curente și obișnuite, evenimente rare și deosebite care, prin semnificația și urmările lor, rămân neșterse în memoria urmașilor. Între asemenea momente, un loc de frunte îl ocupă insurecția națională antifascistă armată, inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, în urmă cu 30 de ani. „23 August 1944 — subliniază tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — va rămâne veșnic în conștiința poporului, amintirea sa transmițându-se din generație în generație ca un simbol strălucit al eroismului maselor populare, al spiritului revoluționar al comuniștilor, al tuturor militanților progresiști din patria noastră“.

Insurecția națională antifascistă armată, eveniment crucial în destinele României, care a deschis poporului nostru calea unor adânci transformări revoluționare, a realizării aspirațiilor sale de libertate și dreptate socială, a constituit o încununare a eroiceii lupte

revoluționare purtate de oamenii muncii, de forțele progresiste ale societății, în frunte cu Partidul Comunist Român, împotriva fascismului și războiului, a dominației imperialismului străin.

În lupta comună dusă de ostașii români și sovietici împotriva fascismului, pentru eliberarea părții de nord a Transilvaniei, precum și a Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, s-a cimentat puternic prietenia româno-sovietică, ale cărei tradiții au fost ridicate pe o treaptă nouă, superioară, în anii socialismului.

Victoria istorică a poporului român de acum trei decenii a fost salutată cu entuziasm în presa vremii de către oamenii de cultură și știință atașați profund idealurilor de libertate, democrație și independență națională. Ziarele și revistele românești din vara și toamna anului 1944 constituie o adevărată enciclopedie a luptei poporului nostru pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist.

În primul număr legal al ziarului „România liberă“ se exprima bucuria prilejuită de răsturnarea dicta-

turii militarofasciste și alăturarea țării coaliției anti-hitleriste. Pe pagina întâi, cu litere mari, era publicată Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist Român în care se spunea între altele: „În ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, Partidul Comunist din România cheamă muncitorimea, țărănimea, intelectualitatea și pe toți cetățenii României la luptă fără cruțare, cu toate armele împotriva dușmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său“¹.

Insuflețiți de chemarea înflăcărată a partidului comunist, intelectuali de prestigiu și-au pus condeiul în slujba luptei pentru zdrobirea fascismului.

Lucrețiu Pătrășcanu, conducător de seamă al P.C.R., de o vastă erudiție și cultură marxist-leninistă, arăta necesitatea luptei pînă la victoria finală împotriva nazismului. „Trebuie să înfrîngem hitlerismul în propria lui țară, scria el în ziarul „Scînteia“. Războiul trebuie dus pînă la capăt. Înfrîngerea totală a dușmanului hitlerist este condiția existenței noastre ca popor liber“².

Referindu-se la semnificația zilelor fierbinți ale insurecției în istoria poporului român, regretatul Miron Radu Paraschivescu nota la începutul lui septembrie 1944 în ziarul „Ecol“: „Se împlinesc astăzi exact zece zile de la proclamația prin care România ieșea din războiul și sclavia hitleristă, zece zile care prețuiesc cît zece ani“³. Autorul își exprima convingerea că „ceea ce va aduce libertatea de azi a țării este o lărgire și adîncire a cîmpului nostru de activitate“⁴. Poetul militant Mihai Beniuc remarcă pe bună dreptate în ziarul „Victoria“ că „la 23 August 1944 s-a dat o lovitură de moarte epocii de confuzionism general“⁵.

În articolul „Strălucitoarele biruinți ale adevărului“ cunoscutul scriitor și publicist Tudor Teodorescu-Braniște se referă la rădăcinile istorice ale actului memorabil de acum 30 de ani. „Noi n-am descoperit la 23 August 1944 lupta antihitleristă — scria autorul în „Jurnalul de dimineață“. Am practicat-o, cu toate riscurile, atunci cînd ziarele noastre erau arse în piețele publice, cînd broșurile noastre erau confiscate, cînd guvernele tot mai servile Berlinului suprimau rînd pe rînd publicațiile noastre“⁶.

În aceeași ordine de idei, distinsul om de cultură Mihai Ralea, nota la reapariția revistei „Viața românească“: „Ca și altădată, ne alăturăm luptei dusă de toți acei care voiesc omenie, dreptate, libertate. Perspectivele deschise de 23 August trebuie consolidate“⁷.

Eroismul, curajul, spiritul de sacrificiu cu care poporul român a luptat împotriva fascismului german au fost consemnate în reportaje și articole emoționante scrise de unii scriitori și publiciști printre care menționăm pe Grigore Preoteasă, N. D. Cocea, Ion Călugăru, P. Constantinescu-Iași, Scarlat Callimachi, George Macovescu, Zaharia Stancu, Mihnea Gheorghiu, George Ivașcu, Ion Felea, Gh. Dinu, Laurențiu Fulga, Aurel Mihale, Victor Tulbure, Dumitru Corbea, Gh. Zaharia, Costin Murgescu și mulți alții. Sub titlurile: „Ostașii români răniți povestesc cum au luptat și au învins pe nemții din jurul Bucureștilor“, semnat de Gheorghe Dinu⁸, „Marea înclă-

șă de la Sf. Gheorghe“, scris de Laurențiu Fulga⁹, erau descrise bătăliile grele duse pentru izgonirea hitleriștilor de pe întreg cuprinsul patriei.

În presa vremii s-a relevat că, luptînd cu succes pentru eliberarea țării, poporul român și-a adus totodată o contribuție de seamă la cauza comună a forțelor democrației și progresului pe plan mondial. S-a menționat în repetate rînduri că evenimentele din august 1944 atestă încă o dată faptul că nici o forță nu poate înfrînge lupta poporului pentru libertate și neatîrnare, pentru afirmarea ființei sale naționale. „Ridicarea tuturor popoarelor împotriva fascismului cotropitor, scria C. I. Parhon, apropiata zdrobire a Germaniei hitleriste de către forțele Națiunilor Unite, la care s-a alăturat și poporul român, demonstrează că totdeauna victoria rămîne de partea celor ce luptă pentru libertate și democrație“¹⁰. Evocînd însemnătatea victoriei obținute de poporul român, savantul C. I. Parhon sublinia: „Zorile încep să lumineze orizontul. De acum va începe munca constructivă, munca nu numai pentru repararea stricăciunilor cauzate de război, dar mai mult încă pentru ridicarea unei noi forme de așezare socială“¹¹. Înțelegînd așa cum se cuvine datoria intelectualilor legați de popor în noile condiții istorice, C. I. Parhon scria în continuare: „Intelectualii au un mare rol de îndeplinit, o mare chemare de ascultat și un întreg examen de conștiință de făcut... Datoria intelectualului e să ajute la dezvoltarea cît mai normală și mai rapidă a formei sociale a cărei înfăptuire se desemnează cu destulă precizie“¹².

Pe aceeași linie, scriitorul Eugen Jebeleanu, arăta în articolul: „Alături de popor“ că scriitorii au sarcina măreață de a milita „pentru a putea să ajute la făurirea unei lumi și mai bune. Aderarea la platforma partidului comunist nu trebuie să însemne numai aderarea la program, ci aderarea la o luptă. Din această luptă, pot fi siguri scriitorii, se va naște nu numai o literatură care va putea năzui să pășească în universalitate, ci și o lume nouă“¹³. La rîndul său poetul comunist Cicerone Theodorescu scria în „Tribuna poporului“ că scriitorii au datoria de a „lupta și a se organiza alături de celelalte categorii muncitoare și învățînd tot ceea ce este de învățat de la ele“¹⁴.

Evoluția României în noua eră deschisă de insurecția națională antifascistă armată din august 1944 era considerată ireversibilă. Prof. univ. Petre Constantinescu-Iași — participant activ la pregătirea insurecției — își manifesta convingerea că „după marele act istoric de la 23 August — una din cele mai mari cotituri din istoria poporului român —, noile libertăți cîștigate nu vor mai fi pierdute“¹⁵.

Aspectele prezentate, deși succint, ilustrează convingător puternicul răsunset stîrnit de evenimentele petrecute în urmă cu trei decenii în România, în rîndurile oamenilor de cultură și știință, iubitori de libertate, democrație, pace și independență națională.

Cărturarii care s-au angajat în acea vreme în lupta pentru triumful țelurilor insurecției au devenit în perioada următoare militanți înflăcărați pentru instaurarea puterii populare și apoi pentru construirea socialismului în România.

¹ „România liberă“ din 24 august 1944

² „Scînteia“ din 13 octombrie 1944

³ „Ecol“ din 4 septembrie 1944

⁴ Idem

⁵ „Victoria“ din 20 octombrie 1944

⁶ „Jurnalul de dimineață“ din 14 noiembrie 1944

⁷ „Viața românească“ din noiembrie 1944

⁸ „România liberă“ din 9 septembrie 1944

⁹ „Scînteia“ din 17 octombrie 1944

¹⁰ „Victoria“ din 20 octombrie 1944

¹¹ Idem

¹² Ibidem

¹³ „România liberă“ din 5 octombrie 1944

¹⁴ „Tribuna poporului“ din 18 octombrie 1944

¹⁵ „Părerii“ (Birlad) din 11 octombrie 1944

Un caleidoscop trăit al istoriei noastre contemporane

DE LA ELIBERARE LA SOCIALISM

Prin volumul „De la eliberare la socialism“ (Editura Politică), academicianul profesor **Petre Constantinescu-Iași** oferă tuturor generațiilor, dar mai ales celor tinere, nu numai o amplă culegere din avântata sa publicistică scrisă sau vorbită, ci și un caleidoscop viu, trăit, al deceniilor de viață liberă a poporului nostru.

Intellectual patriot și revoluționar înflăcărat, academicianul P. Constantinescu-Iași a depus, încă din primele zile după 23 August 1944 — în continuarea firească a unei vieți de meinfriecat luptător pe baricadele celor mai înalte idealuri ale clasei muncitoare — o neobosită activitate pentru realizarea programului Partidului Comunist Român de transformare revoluționară a României. Concomitent cu munca practică în feluritele funcții de mare răspundere ce i s-au încredințat, acest cuget lucid și, totodată, pasionat și-a exprimat nu o dată și prin forța cuvântului sugestiv convingerile profunde cu privire la destinele țării.

Regăsim în paginile acestui volum acea organică împletire între preocupările pentru istoria mai îndepărtată sau mai apropiată a patriei și situația entuziastă în miezul prezentului care a caracterizat dintotdeauna gândirea și fapta oamenilor înaintați, intelectualilor autentici ai poporului nostru. Istoria e un mereu reinnoit prilej de a aduce în fața contemporanilor momentele de manifestare pleneră a voinței de viață liberă și independentă a poporului, momente ce luminează ca niște faruri strădaniile și luptele, conduse de comuniști, pentru schimbarea din temelii a structurilor sociale ale vechilor orânduiri. Căci pentru istoricul Petre Con-

stantinescu-Iași faptele de glorie ale trecutului își capătă adevărata lor valoare și dimensiune numai prin prisma sarcinilor și obiectivelor pe care masele muncitoare le au de rezolvat în clipa de față. E un sens activ și fertil al istoriei, în linia marilor tradiții, adese evocate cu căldură de autor, ale lui Bălcescu și Kogălniceanu.

Mereu prezente în paginile cărții, amintirile despre luptele revoluționare purtate între cele două războaie subliniază cu pregnanță rădăcinile adânci ale revoluției socialiste împlinite în țara noastră după insurecția națională antifascistă armată de la 23 August 1944. Începând cu evocarea măcelului organizat de regimul burghezo-moșieresc împotriva muncitorimii conștiente, la 13 decembrie 1918, în Piața Teatrului Național, trecând prin emoționantele pagini consacrate Doftanei („un fenomen politic de prim ordin al întregii mișcări de luptă contra teroarei, fascismului și barbariei...“), ajungând la momentele inedite din istoricul mișcării antifasciste din România și din întreaga lume în perioada antebelică (momente ce-și vor găsi, neîndoind, locul pe care-l merită în marea istorie a rezistenței spiritului împotriva netrebniceii înveșmântate în uniforme brune sau verzi), autorul acestui volum ne face tot timpul să simțim uriașa capacitate de luptă revoluționară a oamenilor formați de cele mai avansate idei și idealuri ale epocii.

Dar mai presus de orice, valoarea cărții „De la eliberare la socialism“ rezidă în faptul că reînvie în fața privirilor noastre, ca pe un vast ecran, o întreagă operă istorică, cu incandescentul ei clocot creator, cu frământările ei de geneză a unei lumi

noi pe pământul patriei întinerite. Nu numai mar-
tor, ci și participant activ la evenimentele pe care
le evocă, academicianul Petre Constantinescu-Iași
ne ajută să pătrundem dincolo de pojghița de su-
prafață a faptelor, în intimitatea lor fecundă, să re-
trăim zbulciul și dăruirea celor ce puneau pie-
trele de temelie a României Socialiste de astăzi.
Marile bătălii politice pentru înlăturarea guvernelor
reacționare și instaurarea puterii democratice
a poporului, clipa istorică a venirii la putere a pri-
mului guvern cu adevărat democratic din istoria
țării, guvernul dr. Petru Groza, în rîndurile cărui
autorul cărții a ocupat înalta funcție de ministru
al propagandei, apoi pașii realizați prin luptă și
osîrdie neabătută în democratizarea țării, în dăltu-
irea unor noi realități pe toate tărîmurile de acti-
vitate — toate acestea sînt, în filele acestui volum,
nu numai pagini de istorie recentă, ci și însuși
sensul existenței de zi cu zi și ceas cu ceas a omu-
lui care le-a așternut pe hîrtie.

O preocupare statornică — și pe deplin firească
— a acestei personalități de aleasă ținută intelec-
tuală a fost, de-a lungul anilor, modelarea unei noi
spiritualități, formarea unui nou tip de om de cul-
tură, cu rădăcinile adînc înfipte în solul mînos al
realităților naționale și cu privirile mereu îndrep-
tate spre viitor. Pornind de la situația precară a
intelectualității în anii trecutelor regimuri, acade-
micianul Constantinescu-Iași a subliniat cu stăru-
ință în felurite prilejuri că, numai în strînsă unire
cu clasa muncitoare și cu celelalte forțe progresiste
ale societății, intelectualitatea va putea să do-
bindească locul cuvenit în ansamblul vieții sociale.

Pe același plan se situează și atenția deose-
bită pe care o acordă autorul reorganizării învăță-
mîntului pe baze democratice, punerii pe temelii
noi a întregii vieți științifice. După cum, în
aceeași linie de preocupări, Petre Constanti-
nescu-Iași militează cu neșovăitoare consecvență
pentru întărirea legăturilor intelectualității noastre
progresiste cu oamenii de cultură progresiști din
întreaga lume, emoționante pagini fiind consacrate
unor figuri luminoase ca Paul Langevin, Marcel
Prenant, Henri Wallon sau unor savanți sovietici
aduși pentru întia oară în conștiința publicului ro-
mînesc ca geologul Karpinski, fizicianul Kapița,
chimistul Semionov.

Ne bucură să relevăm, în această ordine de
idei, constanta atenție și profunza înțelegere cu
care academicianul Constantinescu-Iași a înconju-
rat întotdeauna profesiunea noastră, a gazetarilor.
Arătînd, într-un frumos articol din 20 martie 1947,
că „scurtul istoric al jurnalisticii românești este
legat de ideea de progres, gazeta fiind cea mai bună
armă pentru apărarea intereselor de masă“, acade-
micianul-publicist sublinia, totodată, că „gazeta as-
tăzi trebuie să se găsească pe aceeași linie, să ser-
vească numai interesele celor mulți“.

Jubileul de trei decenii de viață liberă a popo-
rului nostru, pe care îl vom sărbători sub razele
soarelui de august, sporește semnificațiile — și așa
atît de bogate — ale acestei cărți, pe care avem da-
toria s-o așezăm la loc de frunte în bibliotecă, în
rînd cu cele mai de seamă mărturii ale epocii.

VICTOR BÎRLĂDEANU

HOTEL PANORAMIC

Stațiunea OLIMP

CONFERINȚE DE PRESĂ cu:

Mircea Malița

ministru secretar de stat la Consiliul de Stat
despre:

CONFERINȚA MONDIALĂ A POPULAȚIEI

Marti 25 iunie a.c. la Casa ziariștilor din Capitală a avut loc o conferință de presă cu **Mircea Malița**, ministru secretar de stat la Consiliul de stat, consacrată Conferinței Mondiale a Populației ce se va desfășura la București între 19—30 august 1974, la care au participat ziariști români și corespondenți de presă străini acreditați la București.

Cu acest prilej, **Mircea Malița**, secretar general al Comitetului Național Român de organizare a Conferinței Mondiale a Populației s-a referit la problematica acestei reuniuni internaționale și acțiunile premergătoare ei, la activitatea de pregătire și organizare.

clubul ziariștilor economiști

Matei Ghigiu

ministru construcțiilor industriale

despre:

Direcțiile de acțiune privind industrializarea lucrărilor de construcții

În spiritul cerințelor Planului Național Unic pe 1974, Clubul ziariștilor economiști a inițiat sâmbătă 25 iunie, o conferință de presă cu **Matei Ghigiu**, ministru construcțiilor industriale.

În cadrul conferinței de presă care a avut ca temă „Direcțiile de acțiune privind industrializarea lucrărilor de construcții“, tovarășul **Matei Ghigiu** a făcut o amplă expunere pe tema propusă, insistând pe sprijinul pe care îl poate da presa pentru accelerarea și generalizarea acestui amplu proces menit să dea muncii pe șantiere caracteristici apropiate de cele din industrie.

Acest proces de industrializare a lucrărilor de construcții are ca rezultat creșterea productivității muncii și reducerea duratei de execuție precum și reducerea consumurilor de materiale, ceea ce înseamnă o eficiență ridicată.

După expunere membrii clubului au adresat numeroase întrebări la care interlocutorul a răspuns pe larg, conferința de presă căpătînd astfel caracterul unui util schimb de opinii între factori de conducere ai ministerului și gazetarii economiști.

Florian Iorgulescu

președintele Consiliului național al apelor
despre :

Legea apelor și contribuția ziariștilor la îndeplinirea prevederilor ei

La începutul lunii iulie a.c. **Florian Iorgulescu**, președintele Consiliului Național al Apelor s-a întâlnit cu membrii clubului la o conferință de presă în cadrul căreia gazetarii prezenți au fost informați despre elementele de noutate pe care le aduce actuala lege față de cea veche. Vorbitorul a accentuat pe acele elemente ale Legii Apelor care ar trebui în viitor să stea mai constant în atenția presei. Printre acestea : o mai atentă diferențiere în articole între ceea ce este poluarea unei ape și impurificarea sa, ținând cont de faptul că poluarea face impropriu folosirea apei pe cînd impurificarea nu; accent deosebit pe măsurile ce trebuie luate din timp pentru a nu se ajunge la poluarea unor ape (stații de epurare corespunzător construite); în legătură cu stațiile de purificare — o mai mare insistență pe problema utilizării fondului destinat construirii de stații de epurare întrucît de multe ori întreprinderile preferă să plătească amenzi pentru poluarea unei ape decît să utilizeze întregul fond afectat construcției de stații etc.

În întrebările ce au urmat ziariștii prezenți au ridicat o serie de probleme care țin de aplicarea Legii Apelor în diferite județe/ale țării.

Ion Stoian

adjunct al ministrului comerțului exterior
și al cooperării economice internaționale
despre :

Căi și modalități de sporire a exporturilor românești

Vineri 7 iunie a.c. ziariștii economiști din presa centrală, de la radio și televiziune au participat la o Conferință de presă cu Ion Stoian, adjunct al ministrului comerțului exterior și al cooperării economice internaționale despre „căile și modalitățile de sporire a exporturilor românești, îmbunătățirea structurii lor, creșterea competitivității produselor și ridicarea eficienței exporturilor“. Inițiată, în lumina cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu și documentelor adoptate la Consfătuirea cu activul de partid și de stat în domeniul comerțului exterior și cooperării economice, conferința de presă a relevat o serie de aspecte ale activității de comerț exterior, prin a căror abordare mai susținută presa ar putea aduce în viitor o mai mare contribuție la perfecționarea și remedierea unor deficiențe sesizate. Astfel printre temele pe care presa le-ar putea aborda în viitor cu mai

multă insistență, interlocutorul a enumerat, în domeniul exportului : promovarea exportului de produse finite și legat de aceasta, preocuparea întreprinderilor pentru realizarea unor mărfuri competitive pe piața mondială, precum și pentru îndeplinirea planului de export la timp. De asemenea o altă serie de teme ar putea fi legate de modul în care se preocupă producătorul de asigurarea spațiilor de depozitare a materialelor, de asigurarea din timp a portofoliului de comenzi pentru instalații complexe, de ritmul de asimilare a licențelor importate ca și de exportul românesc de inteligență. În domeniul importului, publicațiile ar putea aborda teme legate de : asigurarea materiilor prime prin contracte de lungă durată, de elaborare din timp a unor materiale documentare și a comenzilor pentru instalații complexe, sau de respectarea termenelor de livrare sau asigurarea valorificării la un nivel corespunzător a resurselor interne etc.

Gh. Picoș

adjunct al ministrului finanțelor
despre :

Controlul economico-financiar mijloc de întărire a disciplinei de plan

Vineri 31 mai, ziariștii economiști s-au întâlnit cu Gh. Picoș, adjunct al ministrului finanțelor care în cadrul unei conferințe de presă a vorbit celor prezenți despre „Creșterea rolului controlului economico-financiar, mijloc de întărire a disciplinei de plan și de sporire a eficienței utilizării fondurilor în economie“.

EFORIE

L'Unità 50 1924-1974

EXPOZIȚIE CONSACRATĂ SEMICENTENARULUI ZIARULUI „L'UNITÀ”

În cadrul manifestărilor ce au avut loc pentru a marca semicentenerul ziarului „L'Unità”, simbătă 6 iulie a.c., în sala de marmură a Casei Școlii s-a deschis o expoziție organizată de ziarul „Știința” și Uniunea ziaristilor din România sub genericul „Născută din istorie, trăiește din luptă!”

Cu acest prilej, un mare număr de ziaristi din presa română s-au întâlnit cu tov. Luca Pavolini, membru al C.C. al P.C.I., codirector al ziarului „L'Unità” care a vorbit despre activitatea semicenteneră a ziarului, ce se identifică cu drumul de luptă al P.C.I., despre creșterea popularității și prestigiului ziarului, despre preocupările actuale ale Partidului Comunist Italian în vederea unirii într-un front larg a tuturor forțelor democratice și progresiste în lupta pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor ce muncesc, pentru înnoirea democratică a Italiei. La festivitate au luat parte

reprezentanți ai secțiilor Relații, externe și Propagandă și Presă ale C.C. al P.C.R., redactori șefi ai presei centrale, președintele și alți membri ai conducerii Uniunii ziaristilor, corespondenți ai presei străine acreditați la București.

Expoziția înfățișează prin mari panouri, care reproduc pagini ale ziarului „L'Unità”, momente importante ale activității ziarului — începând cu primul număr apărut la Milano la 12 februarie 1924 și pînă la numerele ce evocă momentele cele mai caracteristice ale luptei P.C.I. din perioada post-belică. Un panou special cuprinde fotografiile și ziare ilustrând relațiile dintre P.C.R. și P.C.I., întîlnirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășii Luigi Longo și Enrico Berlinguer. Sînt înfățișate, de asemenea, momente din timpul vizitei oficiale a președintelui Nicolae Ceaușescu în Italia.

clubul ziaristilor de literatură și artă

CULTURA DE MASĂ — UN CONCEPT CU SEMNIFICAȚII NOI

În întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a Eliberării și a celui de-al XI-lea Congres al Partidului, vineri 21 iunie, Clubul ziaristilor de literatură și artă a organizat o masă rotundă cu tema „Cultura de masă — un concept cu semnificații noi” la care au participat: **Ilie Rădulescu**, directorul Direcției culturii de masă a Consiliului Culturii și Educației Socialiste, **Gigi Trif**, adjunct al șefului Secției propagandă și cultură a C.C. al U.T.C. și **Ion Stoichici** din partea Consiliului Central al U.G.S.R.

În deschidere, **Nicolae Dragoș**, președintele Clubului, a arătat că membrii Clubului și-au propus să dezbată această temă aflată între preocupările centrale ale activității politico-ideologice și culturale ale partidului nostru în scopul realizării unui schimb de păreri, al unei informări asupra preocupărilor actuale în domeniul activității culturale de masă, a noutăților de concepție și acțiune care au intervenit în acest domeniu, pentru a oferi

ziaristilor de cultură un ajutor nemijlocit în activitatea lor destinată reflectării preocupărilor cultural-educative, a experienței bune acumulate în îndeplinirea sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971.

Invitații au prezentat, în continuare, principalele direcții de acțiune în activitatea actuală culturală de masă, orientările de esență ale activității culturale privind popularizarea politicii partidului, privind educarea etică, informarea și educarea științifică etc., precum și elementele de noutate în desfășurarea activității artistice de amatori, ca și rolul cărții în activitatea culturală de masă. În final, din discuțiile la care au participat gazetarii prezenți, s-au desprins formele noi afirmate în activitatea culturală de masă precum și unele deficiențe la a căror remediere presa va trebui să intervină cu mai multă promptitudine și eficiență în viitor.

CLUBUL TINERILOR ZIARIȘTI LA SFÎRȘIT DE... STAGIUNE

Așa cum relatam în nr. 2 al revistei, din inițiativa Uniunii ziaristilor în colaborare cu Comitetul municipal București al U.T.C. și Comitetul U.T.C. al sectorului 1, la începutul lunii februarie a luat ființă „Clubul tinerilor ziaristi”. Desfășurându-și cu regularitate întâlnirile de luni seara, Clubul tinerilor ziaristi a reușit — printr-o tematică deosebit de interesantă, atractivă dar și instructivă în același timp — să facă din fiecare seară a sa un eveniment. Simpla enumerare a citorva dintre temele propuse dezbaterii va fi în măsură să sprijine afirmația de mai sus. Astfel în luna mai, tinerii au avut ca invitați pe scriitorii Platon Pardău și Haralamb Zincă cu care au realizat un schimb de opinii despre literatura document. În cadrul unei întâlniri cu muncitori din întreprinderile bucureștene, membrii Clubului tinerilor ziaristi au realizat o interesantă dezbateră pe marginea întrebării: „Trăiți și munciți în chip comunist?” Una dintre ultimele manifestări, care a avut loc la începutul lunii iunie: „Reportajul-anchetă pe micul ecran” la care au fost invitați reporterii Tv. Al. Stark și Cristian Thau, ne-a reținut îndeosebi atenția dat fiind și caracterul său mai profesional.

Publicăm în continuare, ceea ce colaboratorul nostru Cristian Thau a intitulat „Rezumat al unei posibile discuții între un ziarist și un reporter Tv.” și care prezintă, într-o manieră personală, discuția ce a avut loc luni 3 iunie a.c. la seara Clubului tinerilor ziaristi.

— **Personaje:** T. reporter Tv. (televizionistul) și Z. reporterul de ziar

— **Locul acțiunii:** oricare din posibilele locuri în care se pot întâlni doi reporteri. Să presupunem că este una din secțiile marelui uzină din X.

Actul I — fără sunet.

Ziaristul: (își scoate din buzunar carnețelul și creionul).

Televizionistul (stă de vorbă cu operatorul de imagine căutând un cadru potrivit pentru un interviu, îl roagă pe operatorul de sunet să-i dea un microfon „lavalieră” cât mai discret —, îi cere tinărului care-i însoțește din partea conducerii uzinei să-l caute pe electricianul secției pentru cablarea luminilor ș.a.m.d.).

Z. (stă de vorbă cu câțiva oțelari și în răstimpuri își notează câte ceva în carnețel).

T. (după a patra „clachetă” îl imploră pe tinărul „erou” cu care stă de vorbă să nu mai fie emoționat, să încerce să fie natural la fel ca la început când s-au cunoscut, așteaptă ca maestrul de lumină să schimbe două becuri care s-au ars și ca operatorul să schimbe caseta care, oricum, este pe sfârșite).

Z. (il găsește pe șeful secției care, între două semnături și un ordin de pornire a șarjei, îi mai dă și câteva detalii „pitorești” despre oameni și munca lor).

T. (il roagă pe eroul reportajului să muncească „așa cum face în fiecare zi” — dar cu capul puțin mai la dreapta pentru compoziția cadrului cinematografic — și se agită în jurul operatorului care-și caută unghiul potrivit, îl roagă pe operatorul de sunet să înregistreze zgomot — care va folosi la

montaj — și-l ajută pe electrician să miște lumina cerută de operator).

Z. (pleacă după câteva stringeri de mină).

T. (rămâne în continuare să filmeze schimbul următor anunțându-i pe eroii reportajului că-i va vizita în aceeași după amiază acasă.)

ACTUL II — cu sunet

— **Locul acțiunii:** o cameră de hotel în care locuiesc Z. și T.

Z.: Ești mulțumit, nu-i așa!? Băieții sînt grozavi, într-adevăr... Păreai cam agitat azi dimineață... Eu iau trenul de mine dimineață. Plecați și voi?

T.: Să plecăm? Pentru noi totul de-abia a început. Azi nu mi-a mers treaba deloc. Băieții s-au emoționat grozav când am aprins reflectoarele, și n-au mai fost ei... Cîteodată îți invidiez carnețelul.

Z.: Ei, lasă, nu știu ce-i așa de greu. Ai un microfon în mână și gata, restul e destul de simplu...

T.: Simplu? Am sosit aici ieri împreună cu tine deși mai fusesem cu două zile înainte, iar în continuare voi mai sta alte trei.

Z.: Pentru ce ai mai fost aici?

T.: Păi, să-ncerc să-ți explic. Ceea ce faci tu acuma, să cauți oamenii, eroii viitorului reportaj, fac și eu numai că pentru mine este începutul unui foarte lung și complex proces de „producție”. Eu sînt obligat să vin în „prospecție” pentru a-mi găsi eroii și situațiile conflictuale ale viitorului reportaj și nu pot aduce cu mine o echipă de filmare, nu pot deplasa atîtea forțe umane și materiale pe un teren care se poate dovedi „viran” sau numai neinteresant.

Z.: Bine, prospectia, am înțeles. Apoi, dacă-ți cunoști omul totul devine simplu !...

T.: O să-ncerc să-ți descriu în ce constă „simplitatea“ procesului de producție al unui reportaj de televiziune. Așadar, **prospectia** de care ți-am mai vorbit, după care se întocmește un **proiect de scenariu**. Asta ar fi crochiul viitorului tău articol ; numai că de aici de-abia începe munca noastră. Discuția cu coordonatorul emisiunii, modificările (care pe un șpalt se pot face cu un vîrf de creion bine ascuțit) dar pe peliculă, după cum știi, sînt imposibile și, în sfîrșit, „minunatele“ și „dragele“ probleme administrative ! devize, cereri de filmare, cereri de montaj, comenzi generice, cereri de peliculă etc., etc.

În fine, iată sosește și ziua filmării. Să presupunem că am ajuns aici, în X, cu echipa și am început să filmez (după ce am reușit să mai conving încă un director de întreprindere că Decretul 304 al Consiliului de Stat modifică articolele din Legea secretului de Stat care privește accesul în întreprindere al presei, televiziunii și cinematografiei).

Să presupunem că nu am avut probleme deosebite la filmare și că cele înscrise în proiectul de scenariu au fost immortalizate pe peliculă (deși asta se întîmplă extrem de rar). Mă reîntorc după cele 3—4 sau 10 zile de filmare cu materialul în București și încep o nouă muncă de creație a „reportajului filmat“ și, probabil, cea mai importantă — **montajul**. Este foarte greu să-ți explic într-o frază ce înseamnă montajul pentru reportajul Tv. și că nu este, așa cum li se mai întîmplă unora să creadă, o înșiruire de planuri generale, planuri apropiate și planuri-detaliu legate între ele cu

scoci transparent. Montajul pentru reportajul Tv. ca, de altfel, pentru orice a fost și este creat pe film, înseamnă momentul de maximă creativitate, momentul în care intențiile se transformă în realități, în care ideile inițiale sînt schimbate sau continuate... Într-un cuvînt în montaj se face filmul. Și așa cum se poate vorbi de stilul tău inimitabil într-ale scrisului tot așa ar trebui să se vorbească de stilul montajului emisiunii realizatorului de televiziune. Nu-ți mai pomenesc de mixaje, de benzile de zgomote și muzică, de mixajul final pentru că altfel s-ar putea să mă acuzi de tehnicism. Hai să spunem că totul este gata pentru vizionare. O cabină de proiecție și lucrul pentru care ai muncit două săptămîni se derulează în 10 sau 15 minute. După vizionare încep obișnuitele modificări cerute de coordonatorul principal al filmului. Deci, din nou în cabina de montaj, din nou în mixaj și în sfîrșit iată filmul gata. Dar nu și munca reporterului. El mai are etape de străbătut : sumarul emisiunii care se înaintează Direcției de programe ; prezentarea filmului pentru „Programul Radio-Tv“ ; fișele de predare și, în sfîrșit, predarea emisiunii.

Z.: Mi-ai vorbit tot timpul despre film, despre reportajul filmat. Or, din cîte știu eu nu acesta este specificul televiziunii !

T.: Desigur, ai dreptate. Oricare din „oamenii de televiziune“ pe care-l vei întreba despre „specific“ îți va răspunde imediat : Transmisia în direct. În rest, de cele mai multe ori televiziunea operează cu mijloacele „filmului mare“.

Chiar înregistrarea unui eveniment și retransmiterea lui ulterioară este „altceva“, nu mai are acel inefabil al instantaneului, al percepției evenimen-

Vedere din stațiunea VENUS

tului simultan cu desfășurarea sa. Și totuși, în lume se observă o scădere a ponderii reportajului „în direct“ în favoarea celui filmat. Palmaresul unui prestigios festival al reportajelor de televiziune constată o scădere substanțială a emisiunilor „pe viu“ (prezentate acolo din înregistrările pe bandă magnetică) față de reportajul filmat.

Z.: De unde vine această scădere? Mi se pare mult mai simplu și ușor să faci o transmisie în direct decât să parcurgi toate acele etape de care-mi vorbeai — ale procesului tehnologic de fabricare a reportajului filmat.

T.: Desigur că răspunsul — sau răspunsurile — la o astfel de întrebare pot avea un caracter extrem de personal, fiecare considerînd ca esențială o altă problemă. Iată o serie de asemenea răspunsuri posibile :

— necesitatea deplasării unor forțe umane deosebite și a unor mari mijloace materiale, echipele de deservire ale unui gigant tehnic cum este carul de televiziune fiind în jur de 20—30 de oameni în timp ce o echipă de filmare are trei sau patru oameni ;

— s-ar putea vorbi despre o „suplete“ mult mai mare a echipei de filmare, o mobilitate care-i permite accesul rapid și, practic, instantaneu, la diverse evenimente ;

— poate că teama de acel „neprevăzut“ care însoțește orice transmisie directă — și care după mine formează unul din deliciile sale — îi face pe unii din realizatorii Tv. să se teamă de privirea „nemiloasă“ a camerelor de luat vederi ;

— poate că dintr-o anume tendință a realizatorului Tv. de a se apropia de o artă cu vechi „state de serviciu“ cum este filmul ;

— sau pur și simplu predomină dorința unor creatori de a minui ei înșiși obiectul creației lor (un reporter însoțind un car nu va putea efectiv decît în mică măsură să coordoneze rezultatul artistic al muncii și concepției sale) ;

— apoi sînt locuri în care carul televiziunii nu are acces, datorită masivității sale și a gingășiei utilajului electronic, sau locuri destul de multe în țară — de unde nu se pot face transmisii în direct.

Așadar, vezi dragă sînt foarte multe motive, și fiecare din ele nu se manifestă izolat, fiind în practică combinate între ele, căci, în fond, se condiționează reciproc. Gîndește-te dacă nu ar fi absurd ca pentru un eveniment care durează 5 minute și care, să zicem, pe ecrane se comprimă la două, să trimiți un car însoțit de 20 de oameni, cînd lucrul poate fi înregistrat de către un singur om : operatorul echipei de filmare.

Z.: Bine, bine, m-ai convins. Adică am înțeles cite ceva. Spuneai la un moment dat că o echipă de filmare este formată din 3 sau 4 oameni. Or, eu am înțeles că echipa are un reporter, un operator de imagine, un operator de sunet și un electrician.

T.: Mă porți încet dar sigur prin toate problemele reporterului de televiziune. Spuneam trei și nu patru oameni gîndindu-mă la acel reporter de televiziune care-și filmează singur reportajul ; reporterul „complet“ sau reporterul-operator. Este de fapt încercarea omului de televiziune de a se apropia de uneltele sale, reporterul devenind astfel propriul său operator. De aici formula optimă : concepția și realizarea fiind făcută de aceeași per-

soană rezultă în ultimă instanță (la un anumit nivel de profesionalitate) acel reportaj foarte bun, pe care-l sperăm și-l visăm cu toții. Și un bun exemplu îl constituie corespondenții județeni ai redacției de actualități Tv.

Z.: Și totuși, reportajul de televiziune are parcă o structură care-l deosebește de cel de ziar ; aș îndrăzni să afirm, acum după ce m-ai zdrobit sub povara argumentelor tale, că se apropie mai mult de genul filmului documentar.

T.: Să știi că nu greșești deloc. M-aș gîndi la acea unitate „de loc“ a reportajului scris și pe care „reportajul filmat“ o ignoră aproape total.

Reportajul filmat are mai mult un caracter documentar, fiind de fapt o succesiune de secvențe filmate, legate de o temă, o idee sau de un subiect.

Iar aici, acel reporter-operator, de care-ți vorbeam, poate deveni cu adevărat acel creator original pe care să-l redescoperi de fiecare dată privind-i filmele. Iată numai pe cele realizate de colegul meu Horia Vasiloni (stimat și apreciat chiar și de cei mai pretențioși dintre operatorii de imagine) și vei vedea acele reportaje, mai bine zis, documentare, pe care, cred eu, că fiecare dintre noi s-ar mîndri să le semneze.

Z.: Hai, măcar acum, după ce m-ai convins că munca voastră este extrem de complexă și diferită de a noastră, să vedem totuși unde ne „adunăm“ ?

T.: Cred, în primul rînd, că este vorba de scop ; acesta este punctul spre care converg eforturile ziaristului și cele ale reporterului de televiziune. O propagandă eficientă, subliniez, a politicii partidului, un act de cultură, un punct esențial de sprijin al transformării în acțiunea practică a codului eticii și echității comuniste. Apoi mai este vorba și de unealta scrisului, pe care și noi o folosim din plin în comentariile noastre, deși de multe ori un excelent comentariu al unui film de televiziune ar putea părea — citit în paginile unui ziar — cenușiu sau lipsit de personalitate. Las la o parte faptul că valoroase „condeie“ ale presei scrise, au eșuat de multe ori în încercarea de a-și „transpune“ ideile în imagini filmate.

De ani buni, diverși specialiști din întreaga lume, încearcă să găsească definiții și nume ale genurilor publicistice ale televiziunii și, implicit, ale realizatorilor lor. Ziarist Tv., redactor, reporter Tv., reporter-operator — prin tot felul de analogii cu presa scrisă sau cu filmul. Numai că acest uriaș complex în care există aproape trei sute de profesii distincte care conlucrează la realizarea „emisiunii“ își are, deja, un statut propriu, și nimeni n-ar greși dacă pe acești ziariști de televiziune — care muncesc acolo și care nu sînt nici redactorii unui studio de film și nici reporterii unui ziar — i-ar numi „teleaști“.

Z.: Am înțeles din tot ce mi-ai vorbit, că există o mare problemă a televiziunii și anume raportul în care se află imaginea și cuvîntul într-un film Tv.

T.: Asta ne-ar mai lua o noapte de vorbă. S-a făcut ziuă și trebuie să pleci la gară. Îți promit însă că la viitoarea noastră întîlnire vom discuta despre raportul dintre sunet și imagine, într-o emisiune Tv.

Actul III — fără sunet

Z. (își face bagajul și pleacă spre gară).

T. (roagă telefonista hotelului să anunțe camerele 62... 63... 64... : „La ora 8 fix toată lumea să fie în holul hotelului, pregătită pentru o nouă zi de filmare“).

CONDUCEREA DE CĂTRE PARTID A GAZETEI „VIAȚA BUZĂULUI“

de NICOLAE NICOLAE

redactorul șef al gazetei „Viața Buzăului“

Reorganizarea administrativ-teritorială, programul amplu de dezvoltare a țării, ca urmare a aplicării directivelor Congresului al IX-lea și a măsurilor stabilite de Conferința Națională a partidului din 1967 au impus ca o necesitate înființarea unor organe de presă ale comitetelor de partid și consiliilor populare județene. Aplicarea politicii generale a partidului în condițiile specifice din județ, perfecționarea activității economice și sociale, lărgirea democrației socialiste, prin participarea tot mai accentuată a întregului popor la elaborarea programului de dezvoltare a țării și conducerea treburilor obștești fac din instituțiile de presă județene purtătoare și promotoarele noului. Cele 54 de publicații județene — în limbile română și ale naționalităților conlocuitoare — atestă ridicarea presei românești pe o treaptă superioară a existenței sale, perfecționarea mijloacelor de propagandă puse în slujba formării conștiinței socialiste, în spiritul dragostei față de patrie, al eticii și echității socialiste cât și **informarea** mai operativă și complexă a cititorilor asupra realităților locale, a politicii interne și internaționale a partidului.

Având ca principală sarcină **oglundirea luptei oamenilor muncii pentru înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român**, publicațiile județene s-au ancorat puternic în realitatea locală, absorbind o **complexă tematică economică și socială**, ceă ce le-a oferit, implicit, și calitatea de **tribună a experienței înaintate**. Ele răspund cu promptitudine sarcinilor ce le revin din **programele comitetelor județene de partid** în vasta activitate de industrializare, de modernizare a agriculturii, de înflorire social-culturală a tuturor localităților, de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, devenind astfel **principalul instrument de propagandă** al organului editor. Analizând fenomenele specifice în contextul relațiilor cu alte particularități ale județului, ziarul are posibilitatea **urmăririi problemei pînă la detaliu**, oferind astfel concluzii eficiente, valoroase pentru perfecționarea activității. La o anumită perioadă, el revine asupra modului cum au fost îndeplinite recomandările făcute, astfel că îndeplinește și o importantă **funcție de control**. Oglindind pe larg realitățile din teritoriul de răspundere a lui, ziarul județean realizează o funcție de **concretizare** a politicii generale a partidului, devenind un factor **dinamizator** al întregii vieți politice și economice locale, o instituție cu deosebite valențe **educative**.

Prezentînd unele funcții și sarcini specifice ale presei județene, nu am vrea să acredităm ideea că realizările publicistice se ridică întotdeauna la nivelul exigenței acestora, că activitatea sa nu este posibilă de îmbunătățiri. Ne referim, în primul rînd la faptul că obiectivul criticii nu este suficient individualizat, aceasta oprindu-se de cele mai multe ori la nivelele de execuție și menajînd factorii decizionali, ca urmare a unei insuficiente documentări și, mai ales, predocumentări. De asemenea, din cauza unei preocupări sporadice pentru recrutarea și activizarea colaboratorilor și corespondenților voluntari, ziarul județean nu reușește întotdeauna să identifice noul și să-l prezinte la un nivel publicistic superior. Dacă la acestea adăugăm și unele erori — de conținut și de formă — care apar în coloanele presei județene, avem cît de cît conturată imaginea limitelor sale, limite care afectează calitatea actului educațional. Am vrea să precizăm însă că aceste succinte considerații nu au la bază un studiu exhaustiv asupra presei județene, ele fiind rodul unor observații intermitente.

Referindu-ne, în acest context, la „Viața Buzăului“ ca organ militant, activ pentru înfăptuirea programelor adoptate de Comitetul județean de partid în vederea dezvoltării industriei și agriculturii, pentru realizarea cincinalului în patru ani și jumătate, remarcăm faptul că eficacitatea sa se datorează în primul rînd îndrumării și sprijinului atent primit din partea comitetului județean, atît în ceea ce privește orientarea sa tematică, cît și în munca de formare a cadrelor de gazetari, pentru a răspunde înalțelor exigențe ale timpului nostru. Una din modalitățile importante prin care ziaristii cunosc preocupările curente și de perspectivă ale organului județean de partid este participarea lor la ședințele de birou și secretariat, la plenarele comitetului, la sesiunile Consiliului popular județean. Pe lîngă informarea directă, redactorii devin astfel participanți nemijlociți la dezbateri de înalt nivel partinic, ei înșiși educîndu-se în spiritul responsabilității și principialității comuniste, al intransigenței față de lipsuri, al evaluării juste a eforturilor celor ce muncesc pentru înfăptuirea hotărîrilor de partid. O altă cale prin care se realizează îndrumarea și sprijinul organului de partid este aprobarea planurilor tematice trimestriale. Elaborate pe domenii de activitate, discutate în ședințele colegiului de redacție, aceste planuri sînt analizate de secretariatul comitetului

județean și îmbogățite cu observații rezultate din desfășurarea activității economice, din viața organizațiilor de partid. Aceasta nu afectează cu nimic personalitatea redactorilor, ci le îmbogățește informația generală, le dezvoltă capacitatea de selecție a faptelor. Îndrumarea și controlul de partid asupra activității ziarului se realizează și prin faptul că redactorul șef este membru al Biroului Comitetului județean de partid, purtând în fața acestuia responsabilitatea politică pentru bunul mers al gazetei. De asemenea, prin grija Biroului Comitetului județean de partid, secretarii Comitetului județean, vicepreședinții Comitetului executiv al Consiliului popular județean se întâlnesc periodic cu colectivul redacțional, înfățișând sarcinile curente și de perspectivă care stau în fața organelor ce le conduc și care constituie apoi baza planului tematic. În aceeași ordine de idei, se cuvine amintită legătura directă și permanentă a secțiilor ziarului cu secțiile de specialitate ale Comitetului județean de partid. Partințitatea ziarului rezultă astfel dintr-o gamă largă de atribuții, care se referă atât la controlul și îndrumarea sa de către organul de partid, cât și la concepția generală asupra menirii sale, statornicitate în întregul colectiv redacțional. Din această concepție derivă poziția fiecărui ziarist, angajarea sa conștientă în slujba unei cauze mărețe a partidului, a întregului popor: înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

Abordarea unei tematici ample, sectorizată în funcție de principalele domenii de activitate, oferă fiecărui redactor posibilitatea să aprofundeze fenomenele în sfera sa de cuprindere. Îmbinând competența profesională cu pregătirea ideologică superioară, ei sînt astfel în măsură să desprindă din realitatea județului cele mai semnificative aspecte, cu putere de generalizare, a căror tratare publicistică și soluționare constituie un exemplu de urmat pentru toate sectoarele de activitate. Pornind de la adevărul că Partidul Comunist Român, ca forță politică conducătoare, își elaborează programele de activitate în funcție de sarcinile concrete ale construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, că domeniul hotărîtor al activității sociale îl reprezintă producția materială¹, ziarul își îndreaptă cu precădere atenția spre abordarea în coloanele sale a problemelor muncii organelor și organizațiilor de partid din întreprinderi industriale, unități agricole, întreprinderi de construcții și altele, aducînd în prim plan experiența înaintată, figuri de comuniști a căror activitate constituie o pildă vie de înțelegere profundă a politicii partidului, de dăruire și abnegație în îndeplinirea sarcinilor de plan.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmă că transformarea oamenilor „constituie una din cele mai complicate probleme, cu mult mai grea în multe privințe decît dezvoltarea economică”², și tocmai de aceea această problemă face obiectul programului politic național de îmbunătățire a activității ideologice. Conștient că în etapa actuală atitudinea față de muncă are un conținut politic și profesional concret, care însumează, între altele, creșterea exigențelor pregătirii profesional științifice, întărirea controlului oamenilor muncii asupra modului de folosire a resurselor materiale și umane, atragerea susținută a colectivității la co-descoperirea deficiențelor și rea-

lizarea anumitor proiecte, promovarea unor criterii valorice ferme în aprecierea oamenilor, bazate pe cultul muncii, precum și cultivarea pasiunii pentru nou, pentru a-l sesiza la timp și în bune condiții³. Colectivul redacțional al ziarului „Viața Buzăului” a inițiat rubrici de prezentare a fruntașilor în întrecere și a metodelor lor de lucru („Nume cu renume”, „Oameni ai zilelor noastre”), de susținere a inițiativelor pornite din rîndul colectivelor unor întreprinderi din județ: „Brigadă de muncă și educație comunistă” (declanșată la Întreprinderea de confecții Rm. Sărat), „Să lucrăm o zi din lună cu materiale economisite” (Șantierul 6 și Întreprinderea de confecții), „În fiecare lună, două locomotive reparate cu materiale economisite” (Depoul C.F.R.), „De pe aceleași suprafețe construite, o producție superioară” (Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă) etc. Pentru a releva eficiența economică a unor asemenea inițiative, aportul lor la înfăptuirea sarcinilor economice, vom arăta că preocuparea pentru realizarea unor producții superioare de pe aceleași suprafețe construite s-a soldat la I.S.P.S. cu reorganizarea fluxurilor tehnologice în secția TOM. Ca urmare, de la 3,7 tone de sîrmă pe m.p., cît se obține în 1968, s-a ajuns astăzi la peste 6 tone, iar pînă la sfîrșitul cincinalului producția va atinge 8 tone pe m.p. Preluînd inițiativa metalurgistilor, colectivul „Întreprinderii de confecții Rm. Sărat” a integrat circuitului productiv o suprafață care inițial era folosită în scopuri administrative, realizînd în 1973 — fără nici o investiție — o producție suplimentară de 6 milioane lei. Acțiunea de valorificare superioară a spațiilor productive a primit un nou impuls în toamna anului trecut, cînd — în timpul vizitei de lucru în județul Buzău — tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații de înaltă competență pentru folosirea în scop productiv a fiecărui metru pătrat de spațiu construit.

Ziarul nu s-a mulțumit cu rolul de înregistrator, de contabilizator al unor inițiative, intervenind cu acțiuni proprii și, am spune, eficiente, pentru dinamizarea întrecerii socialiste, pentru valorificarea inteligenței tehnice a colectivelor de muncă din județ. Împreună cu colectivul Întreprinderii pentru industrializarea sfelei de zahăr, redacția ziarului a lansat — în august 1971 — inițiativa „În interesul producției, să ne fabricăm singuri utilaje și piese de schimb”, care viza reducerea cheltuielilor aferente procurării acestora, eliminarea deficiențelor de aprovizionare etc. Realizînd prin autodotare o turnătorie, colectivul întreprinderii își asigură cu forțe proprii peste 80 la sută din necesarul pieselor de schimb. Economia rezultată în 1973 — de remarcat că au fost eliminate și o serie de importuri costisitoare — s-a cifrat la peste 2 milioane lei. În scurt timp, inițiativa a fost preluată, ca urmare a materialelor de prezentare a experienței pozitive publicate în ziar, de colectivele Întreprinderii de prelucrare a maselor plastice, Întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă, Întreprinderii mecanice de utilaj tehnologic, Întreprinderii de garnituri de frînă și etanșate Rm. Sărat etc. Cîteva cifre edificatoare: valoarea lucrărilor realizate prin autoutilare la I.P.M.P. a depășit, anul trecut, 3 milioane lei, urmînd ca în acest an să se ridice la 15 milioane; prin eforturi proprii, aici a fost înființată o secție de produse din mase plastice prin sintetizare — concepție originală a specialiștilor întreprinderii. De asemenea, la I.S.P.S. se poate vorbi

¹ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea la aniversarea ziarului „Scînteia”, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, IV, Buc. 1970, pag. 435.

² Nicolae Ceaușescu, Expunere la programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, op. cit. VI, Buc. 1972, p. 631.

³ Angela Vasiliu, Creativitatea — dimensiunea esențială a acțiunii sociale, în „Dezvoltarea conștiinței socialiste în etapa actuală”, p. 180.

în momentul de față de o mică uzină constructoare de mașini și utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, realizările din 1973 depășind 10 milioane de lei. Sectorul de autoutilare produce instalații de zincare electrolică, cuptoare pentru calcinarea electrozilor de sudură, linii pentru fabricarea electrozilor, construcții metalice și altele. Între alte inițiative declanșate de ziar în consens cu sarcinile pe care conducerea partidului le pune în fața oamenilor muncii din diferite sectoare de activitate, amintim aici : „Pregătirea cadrelor — investiția cea mai eficientă”. „La fiecare obiectiv de investiții, cel puțin o lună avans față de grafic”, „La 1 000 de lei producție, 10 la sută economii de combustibil și energie electrică” etc. Vom remarca faptul că, aplicând cu entuziasm asemenea inițiative în întrecerea socialistă, oamenii muncii din unitățile industriale ale județului Buzău au obținut succese de prestigiu, între care amintim : realizarea sarcinilor pe primii trei ani ai cincinalului încă de la 6 decembrie 1973, ceea ce a permis depășirea prevederilor cu aproximativ 430 de milioane lei ; la sfârșitul lunii martie 1974 unele colective de muncă fruntașe (Grupul de șantiere pentru construcții forestiere și Direcția județeană de drumuri și poduri) au raportat îndeplinirea sarcinilor pe întregul cincinal la principalii indicatori de plan, creîndu-se astfel posibilitatea realizării unei producții suplimentare de sute de milioane lei.

Dată fiind ponderea agriculturii în economia județului, am acordat o atenție deosebită acestui sector, stabilind împreună cu unele unități agricole obiective concrete de întrecere, obiective care au fost înscrise și în hotărârea Conferinței organizației județene de partid. Am aminti, în acest sens, inițiativa desfășurată sub genericul „Să ridicăm pe o treaptă superioară activitatea economică a cooperativelor slab dezvoltate”, în cadrul căreia am militat pentru aplicarea diferențiată a acordului global, în funcție de condițiile concrete din unitatea respectivă. Eficiența ei se vedește în rezultatele realizate de C.A.P. Cîndești care a obținut producții de peste 4 000 kg. porumb boabe la hectar, de cooperativele agricole de pe raza comunei C.A. Rosetti etc. O remarcă în ceea ce privește formula de redactare : analizele au fost realizate în colaborare de redactori ai secțiilor economice și viața de partid, ceea ce a permis cuprinderea multilaterală a aspectelor muncii din unitate, o puternică dezbateră de idei, reflectată în multitudinea titlurilor din pagină. Împreună cu specialiști din cadrul Institutului agronomic București, ziarul a lansat chemarea „Nu există pământuri rele !”, dovedind — în spiritul documentelor de partid și de stat — că fiecare palmă de pământ poate să producă. Derivînd direct din programul județean pentru amenajări de irigații și combaterea eroziunii solului, inițiativa a relevat, prin cîmpurile experimentale de la C.A.P. Aldeni, potențialul productiv al solurilor din zona colinară. Acolo unde eroziunea ajunsese la stratul de marnă, se obțin astăzi — prin amestecuri de ierburi perene — producții de peste 40 de tone masă verde la hectar. Rezultatele etapizate ale cercetării au fost publicate în ziar⁴, acesta determinînd — prin campaniile întreprinse, prin conferințele de presă și mesele rotunde organizate extinderea experimentelor și în alte cooperative agricole de pe văile Slănicului și Cîlnăului,

⁴ „Nu există pământuri rele”, în „Viața Buzăului”, IV/1971, nr. 1056, p. 1 ; Conf. univ. dr. ing. Vasile Ștefan, asist. univ. ing. Alexandru Ene, „Folosind măsuri adecvate, terenurile degradate, situate în pantă, pot asigura o puternică bază furajeră”, în „Viața Buzăului” V/1972, nr. 1368, p. 3.

afectate de fenomenul eroziunii solului. Această acțiune se încadrează organic în preocupările permanente ale colectivului redacțional pentru luarea în cultură a fiecărui petec de pământ, pentru creșterea producțiilor pe unitatea de suprafață, pentru aplicarea diferențiată a recomandărilor agrotehnicii la fiecare cultură în parte. Recoltele mari de sfeclă de zahăr, legume și struguri, pentru care unele cooperative agricole (Padina, Pietroasele, Gherăseni, Buzău și altele) au primit înalte distincții ale Republicii Socialiste România, înglobează și investiția de inteligentă declanșată de materialele publicate în ziar.

Este un adevăr unanim recunoscut, în zootehnie — și nici cea a județului Buzău nu face excepție — treburile nu merg încă bine. Concretizînd sarcinile ce-i revin din programul județean de dezvoltare a zootehnicii, ziarul a lansat două obiective concrete : „4 tone de nutrețuri succulente pentru fiecare bovină din efectiv” și „85 de viței la 100 de vaci”, vizînd două principale căi de redresare a stării de lucruri : furajarea și creșterea indicelui de natalitate. Nu se poate vorbi încă de rezultate revelatorii, dar realizările fermelor de stat din Verguleasa și Dulbanu, ca și intervenția de specialitate a ziarului la C.A.P. Limpeziș, anticipează succesul.

Toate acțiunile declanșate de ziar, fiecare material apărut își propun ca principal obiectiv aplicarea în viață a sarcinilor cuprinse în programul ideologic al partidului, a codului moralei comuniste : normele eticii și echității socialiste. Obiectivul politic permanent pe care ziarul „Viața Buzăului” l-a înscris la loc de cinste între rubricile sale este formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste. Articolele apărute sub acest generic, ca și cele incluse sub marginaliile : „Învățămintele Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 — mereu vii, actuale”, „Comunist de omenie”, „Secretarul de partid — om al acțiunii, al inițiativei”, „Un colectiv de muncă — o familie, ca un singur om”, „Fiecare tînar — fruntaș în producție, model de comportare”, „Educația socialistă, patriotică — în centrul activității de propagandă” etc., militează pentru ceea ce documentele de partid indică drept reconstruirea subiectivității sociale⁵. Cu alte cuvinte, pe temeiul fuziunii reale și concrete între individ și societate (societatea se înfăptuiește prin actele sociale individuale, iar indivizii regăsesc societatea în fiecare din actele lor) se naște răspunderea colectivă și individuală pentru prezent și pentru viitor, pentru „a acționa exemplar în cîmpul social în care te situezi, pentru a acționa comunist”⁶.

Ziarul „Viața Buzăului” a oglindit în paginile sale inițiative și acțiuni specifice ale organelor de stat din județ, publicînd cu regularitate, în faza de proiect sau definitivă, hotărîri și decizii ale Consiliului popular județean și ale comitetului său executiv, urmărind îndeaproape îndeplinirea lor. Rubrica „Pe agenda de lucru a consiliilor populare”, continuată acum cu cea intitulată „Sarcinile primăriei — program de lucru pentru întreaga obște”, tratează permanent probleme ale stilului și metodelor de lucru ale organelor locale de stat, popularizînd acțiunile întreprinse pentru mai buna gospodărire a localităților, pentru cunoașterea legislației, pentru întărirea și perfecționarea democrației socialiste, pentru apărarea avutului obștesc, intervenind critic atunci cînd se constată deficiențe. Am pus un accent deosebit pe răspunderile multiple ce revin consiliilor

⁵ Angela Vasiliu, op. cit. p. 185.

⁶ Idem, p. 186.

populare în direcția conducerii efective a întregii activități economice și social-culturale din comune : preocuparea primarilor și a deputaților față de buna desfășurare a campaniilor agricole, dezvoltarea activităților industriale, răspunderea pentru bogăția vieții spirituale, pentru desfășurarea unei intense munci cultural-educative. Schimbările calitative petrecute în ultimii ani în viața comunelor județului Buzău, momentele semnificative pe drumul înfloririi lor edilitar-gospodărești au fost surprinse în paginile de reportaje „File de monografie“, care s-au încheat ca un adevărat dicționar social și politic al județului.

Oglindirea evenimentelor din țară și de peste hotare a constituit, la îndrumarea Comitetului județean de partid, o constantă a activității publicistice a ziarului județean. Ziarul „Viața Buzăului“ nu se vrea un amalgam nediferențiat, un fel de magazin „de toate pentru toți“. Fără a intra într-o dezbateră a profilului său — realizată, de fapt, din alt unghi de vedere în paragrafele anterioare — am vrea să menționăm că în selectarea evenimentelor am pornit de la ideea că, în ultimă instanță, capacitatea de influențare a presei „rezidă în mod esențial în semnificația pe care o dă faptelor și gesturilor sau în refuzul lor“⁷. Iată de ce în ziar apar periodic informații și reportaje despre munca entuziastă a oamenilor muncii din întreaga țară pentru îndeplinirea obiectivului național major — cincinalul înainte de termen, având grijă ca prin aceasta să nu limităm, totuși, sursele de informare ale cititorului. Rubrica „Actualitatea internațională“ și-a câștigat o personalitate prin sintetizarea informațiilor, prin ponderea pe care o acordă realizărilor din țările socialiste în contrast cu zguduirile politice și economice care au loc în lumea capitalului. Putem conchide că ziarul „Viața Buzăului“ are un caracter lucrativ, orientat cu precădere spre problemele specifice județului.

Concentrându-și eforturile spre perfecționarea continuă a muncii gazetărești, ziarul „Viața Buzăului“ și-a diferențiat mereu aria tematică, exploatarea diverse sectoare de activitate. Dar, așa cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Ziarele centrale și locale mai au încă multe de făcut pentru a elimina din activitatea lor superficialitatea și formalismul, pentru a pătrunde adânc în miezul realităților, exercitând energic rolul de exponent al opiniei publice înaintate, atât în dezvăluirea lipsurilor și neajunsurilor, cât și în generalizarea experienței avansate a construcției socialismului“⁸. Orientând organele de presă spre găsirea unei proporții optime între spiritul creator care analizează și înmagazinează constructiv, și spiritul critic, capabil să releve ce nu s-a făcut suficient, ce mai trebuie făcut în continuare pentru perfecționarea activității, secretarul general al partidului subliniază totodată necesitatea controlului vigilent ce trebuie realizat prin intermediul presei. Aceasta are datoria de a informa organele de partid asupra realității, pentru că numai astfel se pot lua măsuri corespunzătoare de îndreptare a stărilor de lucruri negative, care constituie o frână în calea progresului. Este încă o dovadă a partinității presei, a devotamentului față de popor și cauza sa.

Întărirea continuă a controlului exercitat de Comitetul județean de partid prin intermediul or-

ganului său de presă în toate sectoarele de activitate, obligativitatea organizațiilor economice, a instituțiilor, a organelor de partid și de stat de a răspunde sesizărilor și criticilor ziarului pornesc de la concepția potrivit căreia „controlul are un caracter organizatoric, preventiv, el fiind menit să sesizeze prompt eventualele tendințe dăunătoare și să acționeze ferm pentru a opri un curs nefiresc al lucrurilor“⁹. Caracterul pronunțat politic al controlului exercitat prin intermediul presei, rezidă în faptul că el oferă forurilor de conducere prilejul unor corective pentru îmbunătățirea activității, contribuind la evidențierea și promovarea experienței înaintate, la eliminarea deficiențelor ; de asemenea prin control sînt promovate normele și valorile ideologice, politice, profesionale și etice proprii orînduirii noastre socialiste ; o dată cu acțiunea corectivă, se pătrunde adînc în esența proceselor, a fenomenelor noi, ceea ce poate fundamenta noi cicluri decizionale ; prin informațiile sale, ziarul contribuie la aprecierea aportului diferitelor cadre și colective de oameni ai muncii în întrecerea socialistă pentru devansarea cincinalului, la realizarea funcției de motivare și stimulare a organelor de decizie în procesul conducerii. Cuprinzînd în sfera controlului său întreaga viață social-politică a județului, ziarul „Viața Buzăului“ a facilitat luarea unor măsuri ferme pe linie de partid și de stat pentru corectarea unor stări de lucruri deficitare, mergînd pînă la schimbarea din funcție a unor cadre de conducere. Spre exemplu, în urma analizelor întreprinse la C.A.P. Cîndești, Monteoru, Clondiru ș.a., au fost înlocuite din funcție cadrele de conducere corupte sau incapabile să facă față exigențelor unei agriculturi moderne ; la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, a fost schimbat directorul și unii șefi de servicii ; au fost, de asemenea, înlocuiți din funcții directorii la Întreprinderea județeană de industrie locală, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic, Întreprinderea de geamuri, Întreprinderea de garnituri de frînă și etanșare Rm. Sărat, Întreprinderea de industrializare a cărnii și altele ; au fost scoși din muncă și din aparatul de partid secretarii comitetelor comunale de partid Merei și Ulmeni.

Scriind despre ridicarea controlului la nivelul exigențelor actuale, ziarul a trasat — la indicația Comitetului județean de partid — liniile directoare ale activității organelor locale de partid și de stat în acest domeniu¹⁰. De asemenea, au fost create rubrici speciale pentru exercitarea controlului în diverse sectoare ale activității. Mult apreciată de cititori — dovadă, numărul scrisorilor primite la redacție — este rubrica „Să vină reporterul !“, în cadrul căreia sînt abordate combativ probleme stringente ale vieții economice și sociale a județului ; alături de ea ființează „Post-restaurant“, „Cetățenii sesizează — autoritățile răspund“, „Din registrul unic de îndrumare și control“ etc. Dovedind o atitudine combativă, intransigentă față de lipsuri, față de orice abateri de la normele eticii și echității socialiste, ziarul „Viața Buzăului“ a câștigat încrederea maselor, contribuind totodată la creșterea prestigiului organului său editor — Comitetul județean de partid — în rîndul tuturor categoriilor de locuitori ai județului.

⁷ Bernard Vayenne, *La Presse dans la société contemporaine*, Paris, 1965, p. 191.

⁸ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Congresul al X-lea al P.C.R.*, op. cit. IV, Buc. 1970, p. 325.

⁹ Gheorghe Pană, „Conducerea politică de către P.C.R. a întregii activități de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate“, în „Lupta de clasă“, seria a V-a, LI/1971, nr. 12, p. 9.

¹⁰ „Ridicarea controlului de partid la nivelul exigențelor actuale“, în „Viața Buzăului“, VII/1974, nr. 1895, p. 1.

POSSIBILITĂȚI DE DIVERSIFICARE A ACȚIUNILOR PRESEI JUDEȚENE PENTRU ANTRENAREA MAI ACTIVĂ A MASELOR LA ELABORAREA ȘI ÎNFĂPTUIREA POLITICII PARTIDULUI

Au atins ziarul „Viața Buzăului” și, implicit, presa județeană limita posibilităților? Pentru a formula un răspuns competent acestei întrebări, care decurge logic din necesitatea perfecționării continue a întregii activități economice și sociale, redacția a întreprins o anchetă sociologică pe bază de chestionar, ale cărei concluzii, prezentate succint, sînt:

— Spre deosebire de alte mijloace de informare, presa își afirmă înrîurirea în primul rînd în planul acțiunii de transmitere și comentare a știrilor interne și externe, înrîurire care merge pînă la formarea unor opinii în materie; acțiunea presei se dovedește majoră și deosebit de eficientă în deprinderea unor roluri de comportament în plan politic, civic etc.

— În condițiile sistemului „concurențial”, constituit de acțiunea informativă a radioului și televiziunii, ziarul local tinde a întruni un auditoriu mai numeros decît cele centrale.

— În rîndul mijloacelor de comunicare în masă, ziarul local se dovedește a fi un factor important în îmbogățirea spirituală a locuitorului rural, care — pe zi ce trece — devine tot mai receptiv la nou. Echilibrul tematic asigură recepționarea mesajelor și stabilește o corespondență între interesele, opiniile, preferințele lectorului și ale celui ce redactează ziarul.

— Nu toți abonații din mediul rural devin automat și cititorii presei, după cum nici toți cititorii activi nu provin numai din rîndul abonaților.

— Cititorul este în cea mai mare măsură interesat de problemele care privesc direct viața, preocupările cotidiene, interesele imediate.

— Neconcordanța dintre interesul manifestat de locuitorii din mediul rural față de anumite teme și modul de tratare a lor influențează simțitor indicele de pătrundere a presei.

— Păstrarea unor proporții juste între activitatea informativă și cea comentativă este, pentru orice ziar, o cale sigură de creștere a eficienței sale.

— Asimilarea conținutului informației de presă — ca formă a culturii cotidiene — îl ajută pe om să se întezeze mai ușor în viața colectivității în care trăiește, să fie mai aproape de aceasta.

Apărînd acum săptămînal, într-un nou format, ziarul și-a redus evident spațiul afectat abordării anumitor probleme și sectoare de activitate. Preocuparea colectivului este îndreptată spre delimitarea pregnantă — pe baza studiilor efectuate, a experienței acumulate — a profilului publicației, anticipînd și direcționînd activitatea unităților economice și a instituțiilor social-culturale din județ, transformîndu-se nu într-un magazin de informații perimate, ci într-o vie tribună a dezbaterii liniilor direcționale, a stabilirii corectivelor pentru realizarea exemplară a programelor stabilite de Comitetul județean de partid.

Privînd în spirit autocritic activitatea desfășurată, se poate aprecia că nu întotdeauna materialele publicate au avut un înalt grad de combativitate — unele inițiative au fost „pierdute” pe drum, din cauză că nu am desfășurat acțiuni publicistice de anvergură (Este cazul celei lansate sub genericul: „În fiecare unitate economică, acțiuni complexe pentru: folosirea maximă a capacităților de producție, modernizarea tehnologiilor de fabricație, producția peste plan — cu materiale economisite”), alte idei valoroase (integrarea loturilor individuale, schim-

barea concepției despre munca în sectorul zootehnic) nu au fost abordate în genuri publicistice variate, din care cauză nu au avut ecoul scontat.

Analiza ziarului în biroul și secretariatul Comitetului județean de partid a relevat, pe lîngă reușite, faptul că cercul colaboratorilor nu acoperă toate ramurile de activitate, că o serie de propuneri făcute la consfăturile cu cititorii — popularizarea experienței pozitive a unor consilii de conducere din C.A.P., problemele producției agricole din comunele necooperativizate etc. nu au fost asimilate operativ, că nu au fost cuprinse sistematic realitățile din comunele îndepărtate. De asemenea, problemele organizațiilor de masă — mai ales activitatea sindicatelor, a comitetelor și comisiilor de femei — au fost tratate sporadic și nu îndeajuns de convingător, nu s-au publicat analize paralele — pe secții, unități, comune — pentru relevarea experienței pozitive și a deficiențelor în aceleași condiții de muncă. Neajunsuri s-au constatat și în tratarea activității culturale, care nu întotdeauna a fost abordată ca factor de sprijinire a celei economice, nu s-a asigurat întotdeauna un echilibru între genurile publicistice, lipsind uneori foiletonul, reportajul literar; calitatea informației, ca și cea a fotografiei lasă de dorit.

În planurile tematice și de măsuri întocmite în urma acestor analize, cit și a discuțiilor din consiliul de conducere al redacției, care cuprinde reprezentanți ai tuturor categoriilor de oameni ai muncii din județ, am pornit de la indicațiile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu, care subliniază că redacțiile ziarelor „trebuie să acorde o atenție deosebită îmbunătățirii calității publicistice a articolelor, promovării unor forme și stiluri gazetărești atractive, convingătoare, care să capteze interesul și atenția cititorilor”¹¹. Astfel, în ultima perioadă, ziarul „Viața Buzăului” și-a diversificat simțitor aria tematică și publicistică, afirmîndu-și pregnant rolul deosebit de important pe care îl exercită în procesul complex al formării omului nou, cu o bogată viață spirituală, pasionat pentru o muncă din ce în ce mai rodnică, dornic de a-și însuși cuceririle științei și tehnicii contemporane.

Pe linia diversificării activității publicistice, menționăm editarea suplimentelor și a foilor volante. Destinate unor colective de muncă sau unor acțiuni de anvergură declanșate de Comitetul județean de partid, foile volante și-au adus — prin promptitudine și bogăție tematică — o contribuție deosebită la intensificarea ritmului de lucru în campaniile agricole, la îmbunătățirea activității productive în unitățile economice. De o bună apreciere din partea cititorilor s-au bucurat și suplimentele ziarului — cite trei în fiecare an, începînd din august 1968. Cu o tematică diversă și o ținută grafică deosebită, ele au suplinit lipsa unei reviste social-culturale la Buzău, valorificînd un potențial local de tradiție.

Ziarul s-a dovedit un animator al vieții politice și sociale a județului nu numai prin cuvîntul tipărit, ci și ca organizator sau participant la organizarea unor acțiuni culturale și sportive. Am sublinia în acest sens colaborarea la reușita „Taberei de sculptură Măgura” — primul muzeu de sculptură în aer liber din România, la amenajarea secției de piatră cioplită a Muzeului județean de istorie de la Fîntîna rece etc. Am organizat expoziții de pictură și grafică, înlesnind astfel membrilor Cenaclului Buzău al U.A.P. întâlniri directe cu publicul, precum și fes-

¹¹ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la aniversarea ziarului „Scînteia”, op. cit. IV, Buc. 1970, p. 443.

tivaluri de poezie și muzică, atât în cadrul taberei de sculptură, cât și în diverse localități din județ. Cenaclul literar care activează pe lângă ziar își valorifică potențialul nu numai prin participarea la editarea cadranului cultural sau plachetelor de versuri, ci și la dinamizarea vieții spirituale a județului, asemenea cenacluri fiind astăzi la Rm. Sărat, Pătirlagele, Cislău, Pogoanele și altele. În sfârșit, se cuvine amintit crosul de masă organizat de ziar începând cu anul 1973 care a reunit la start peste 20 000 de participanți, din care la etapa finală au ajuns 1 600. Prin asemenea acțiuni, ziarul și-a onorat funcția sa organizatorică, contribuind, așa cum afirmăm, la dinamizarea tuturor laturilor vieții materiale și spirituale ale județului.

Răspunzând acum întrebării care deschide acest capitol, putem aprecia că și în noile sale condiții de apariție — săptăminal, format mic — „Viața Buzăului” are posibilități de diversificare a acțiunilor publicistice și organizatorice, pentru a-și spori contribuția la dezvoltarea multilaterală a județului Buzău, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a locuitorilor săi.

CONCLUZII

Sintetizând observațiile și aprecierile concluzive emise pe parcursul lucrării, pot fi subliniate — în final — următoarele :

Presa județeană aduce o importantă contribuție la transpunerea în viață a politicii generale a Partidului Comunist Român, a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, la afirmarea principiilor eticii și echității socialiste, a ideilor înaintate în toate domeniile vieții și activității sociale¹². Apropiat realităților social-economice, dorinței de informare cu ultimele noutăți locale, organul județean de presă este preferat de cititorii din aria lui de răspundere, ceea ce incumbă redactorilor săi responsabilități sporite.

Apariția într-un nou format, săptăminal, nu trebuie să transforme gazeta județeană într-un magazin de informații perimate ea trebuind să devină mai mult decât în trecut, un organ de anticipație, de direcție, prin publicarea unor articole scurte, incisive, de mare competență profesională.

Vivacitatea dialogului cu cititorul este condiționată de pregătirea multilaterală — politică și profesională — a ziaristului, de lărgirea cercului de colaboratori și corespondenți voluntari.

În noile condiții de apariție este necesar ca organul editor să analizeze mai des activitatea redacției județene, pentru a stabili cu mai multă precizie linia sa de acțiune.

Să se realizeze schimburi de experiență interredacționale nu prin vizite de curtoazie, ci redactorii să lucreze concret în redacție, pentru a deprinde stilul și metodele de lucru, pentru a discerne, în cunoștință de cauză, ce este avantajos propriului colectiv redacțional.

Ziarul „Viața Buzăului” poate să-și impună mai mult condiția de organizator al unor acțiuni culturale-educative cu caracter permanent, folosind superior potențialul său de inteligență și competență : cenaclul literar, spectacole de poezie și muzică, expoziții, manifestări tematice etc., contribuind, astfel la înfăptuirea programului ideologic al partidului, la dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor de constructori ai societății socialiste multilateral dezvoltate.

¹² „Hotărârea Secretariatului C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea activității presei și raționalizarea consumului de hirtie”, în „Viața Buzăului”, VII/1974, nr. 1925, p. 3.

ARTICOLUL ECONOMIC

de GH. RADEL

redactorul șef al gazetei „Dîmbovița”

Indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind sarcinile ce revin presei, date cu prilejul adunării festive consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scinteia”, definesc locul ce trebuie acordat problematicii economice în coloanele ziarelor. „Este cunoscut — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — obiectiv fundamental al activității întregului nostru popor, stabilit de Congresul al X-lea — presupune, în primul rînd dezvoltarea activității economice, punerea tot mai largă în valoare a marilor avantaje pe care le oferă economia socialistă. Presa noastră, în frunte cu „Scinteia”, trebuie să pună aceste probleme în centrul activității sale, ea trebuie să-și sporească aportul la dezvoltarea tuturor problemelor pe care le ridică construcția economică din patria noastră. Aceste probleme trebuie tratate sistematic și urmărite zi de zi în paginile ziarelor, presa fiind chemată să exercite cu eficiență sporită controlul opiniei publice de masă asupra activității colectivelor de muncă din fabrici și uzine, a organelor de stat și de partid care răspund de organizarea și buna desfășurare a activității economice”.

Problemele construcției economice pe plan local au ocupat și ocupă cel mai mare spațiu în coloanele ziarului „Dîmbovița”, organ al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R. și al Consiliului popular județean. Prin orientarea dată de Biroul și Secretariatul Comitetului județean de partid s-a asigurat prezența, în fiecare număr de ziar, a unor articole care reflectau stadiul realizării sarcinilor în industrie și în domeniul investițiilor. Avînd în vedere însemnătatea problemelor economice, interesul larg al cititorilor — majoritatea covârșitoare lucrători în economie — față de aceste probleme, s-a urmărit în permanență întărirea secției industrie-construcții cu cadre bine pregătite profesional, specialiști în domeniile respective. De asemenea, majoritatea articolelor elaborate de secția viață de partid au tratat probleme ale muncii de partid din unitățile economice. Periodic, cu sprijinul corespondenților voluntari s-au elaborat pagini pe o temă economică din mai multe întreprinderi industriale sau șantiere.

Statistica materialelor apărute în ziarul „Dimbovița” în anul 1973 arată că 38 la sută din numărul articolelor, colaborărilor, interviurilor și reportajelor și 32 la sută din numărul informațiilor au tratat probleme din industrie și construcții.

Demn de menționat este și faptul că lucrările plenarelor Comitetului județean de partid axate pe probleme ale industriei și construcțiilor au fost amplu relatate în coloanele ziarului, astfel că problemele dezbătute, sarcinile și măsurile stabilite au putut fi difuzate operativ în rândurile lucrătorilor din industrie și construcții.

Se poate afirma că tematica economică din industrie și construcții deține cea mai mare pondere în coloanele ziarului, reflectând modificările cantitative, dar mai ales calitative intervenite în activitatea social-economică a județului Dimbovița.

TEMATICA ȘI PROFILUL ZIARULUI

Județul Dimbovița traversează o perioadă de mari prefaceri economice și sociale. O salbă impresionantă de obiective — unele intrate în funcțiune, altele în curs de execuție — dimensionează noul perimetru industrial al județului.

Dacă în 1968, la reorganizarea teritorial-administrativă a teritoriului țării, în județul Dimbovița existau doar câteva unități industriale și se realiza un volum mic de investiții, în prezent în toate orașele județului există importante unități industriale, cu o importanță deosebită în cadrul economiei naționale. Este suficient de amintit Întreprinderea de oțeluri aliate, Întreprinderea de strunguri, Întreprinderea „Romlux” din Tîrgoviște, Întreprinderea de aparataj electric pentru instalații-Titu, Întreprinderea de frigidere și întreprinderea de utilaj chimic din Găești, „Automecanica” Moreni, noua linie de ciment — una dintre cele mai mari din Europa — de la Fieni, pentru a avea imaginea lărgirii continue a sferei de activitate a ziarului, a diversificării domeniilor abordate.

Vorbind în general de tematica abordată în ziar, se poate afirma că, în ansamblu, ea cunoaște o continuă modificare structurală, determinând și profilul ziarului. Dacă în anii 1968—1970 ponderea articolelor privind investițiile era neînsemnată în ziar, în prezent, datorită volumului mare de investiții — peste 13 miliarde lei în actualul cincinal — ziarul abordează în fiecare număr aspecte privind activitatea de construcții-montaj. În felul acesta, ziarul menține treaz interesul pentru marile obiective ce se realizează, generalizează experiența bună de pe diferite șantiere, ajută la înlăturarea unor deficiențe.

Un alt aspect privind tematica și profilul ziarului îl reprezintă apariția unor ramuri noi industriale, lărgirea cîmpului de acțiune în industrie. Dacă în urmă cu numai cinci ani, pentru a nu reveni în aceeași unitate la 2—3 zile, ziarul publica un număr mare de articole din unitățile industriei locale — fapt care reflecta slaba dezvoltare a marii industrie a județului — în prezent există un mare număr de întreprinderi de importanță națională, astfel că tematica industrială s-a lărgit, schimbându-se și profilul ziarului, care reflectă noua structură industrială a județului.

Evident, dezvoltarea industriei județului a determinat mari modificări în structura pe ramuri a articolelor publicate, a obligat la lărgirea continuă a tematicii și prin aceasta la modificarea profilului ziarului. În anul 1968, de exemplu, problema calificării cadrelor era foarte rar prezentă în ziar. Unitățile existente aveau suficiente cadre stabile, majori-

tatea cu multă experiență. Dar pe măsură ce au apărut noi unități industriale — și odată cu ele meserii noi în județ — a fost necesar ca problemele calificării și perfecționării cadrelor să devină o permanență în coloanele ziarului. Mai mult chiar, s-a declanșat o acțiune de presă, la indicația Comitetului județean de partid, astfel că ziarul a susținut realizarea acestui important obiectiv.

Este bine cunoscut faptul că de o anumită natură sînt problemele organizatorice și de producție pe care le ridică întreprinderile mici și care au tradiție și de altă natură, amployare, noutate și complexitate sînt problemele întreprinderilor mari, în special a celor noi. De aceea orientarea profilului ziarului spre problemele industriei a fost nu numai cantitativă, dar în mod deosebit calitativă. Organizarea producției, folosirea spațiilor nou construite, aprovizionarea tehnico-materială, calitatea produselor, atingerea parametrilor proiectați, au fost probleme — unele noi pentru ziar — care au stat permanent în atenția colectivului redacțional.

Se poate deci afirma că modificările intervenite în structura economică a județului au impus lărgirea sferei de acțiune a ziarului și a tematicii, determinînd un nou profil ziarului, corespunzător noilor realități ale județului.

STABILIREA OBIECTIVELOR PRINCIPALE

Problematika activității în industrie și investiții este deosebit de variată, putînd cuprinde sute și sute de teme. Desigur, nu pot fi cuprinse toate aspectele într-o anumită perioadă. De aceea, tematica articolului economic din industrie și investiții, pe anumite perioade, este orientată prin stabilirea unor obiective principale. Aceste obiective trebuie să fie puternic ancorate în realitate, să fie în deplină concordantă cu sarcinile stabilite de conducerea partidului și Comitetului județean de partid, să corespundă fenomenelor predominante existente în perioada respectivă în unitățile economice.

Sînt obiective principale care prin însemnătatea lor devin o permanență, iar altele care își păstrează actualitatea numai o scurtă perioadă de timp. Astfel, în perioada care s-a scurs de la Conferința Națională a Partidului cînd, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a declanșat întrecerea la nivelul întregii țări pentru realizarea înainte de termen a sarcinilor de plan și a angajamentelor, aceasta a devenit principalul obiectiv al rubricilor economice din întreaga presă. Și ziarul „Dimbovița” a menținut și continuă să mențină treaz interesul pentru realizarea acestui obiectiv major sub genericul „Cincinalul — înainte de termen!”

Totodată, este imperios necesar să orientăm tematica articolelor din industrie și investiții spre fenomenele dominante, de maximă actualitate, spre acele laturi ale producției în care prin impulsivitatea activității se poate obține o eficiență maximă. Pentru aceasta avem la dispoziție documentele de partid, în primul rînd cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenarele C.C. al P.C.R., precum și documentele plenarelor Comitetului județean de partid, hotărîrile Biroului și Secretariatului Comitetului județean de partid.

Congresul al X-lea al partidului, Conferința Națională din iulie 1972, Plenarele C.C. al P.C.R., care au avut loc, Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și din construcții au făcut o amplă analiză a problemelor majore ale construcției economice în țara noastră în etapa actuală, stabilind, totodată, căile și meto-

dele de rezolvare a acestora, direcțiile în care este necesar să se acționeze pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Din cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostite în cadrul acestor manifestări, rezultă o multitudine de obiective majore, care trebuie să stea în permanență în atenția presei, pe care ziarul au obligația să le abordeze consecvent, cu competență. Se desprind, între altele, modernizarea producției, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, întărirea disciplinei în muncă, folosirea la maximum a capacităților de producție, îmbunătățirea ritmicității, sporirea productivității muncii, respectarea legislației economice, activizarea organelor de conducere colectivă, realizarea la termen a tuturor obiectivelor de investiții, respectarea prevederilor planului la export, îmbunătățirea calității produselor și multe altele.

Indiscutabil, ziarul nu poate trata sistematic și competent, într-o perioadă de câteva luni, toate aceste probleme. De aceea, este necesar ca în funcție de situația existentă, să se stabilească cu mult discernământ câteva obiective esențiale pe care să-și axeze tematica. În această privință ziarul județean se orientează după sarcinile stabilite de Comitetul județean de partid.

Făcând o amplă analiză a activității în industrie și investiții, pe baza indicațiilor conducerii superioare de partid, Plenara din noiembrie 1973 a Comitetului județean de partid a stabilit că, în acest an, trei obiective majore să fie permanente în atenția organelor și organizațiilor de partid, și anume: creșterea productivității muncii; economisirea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice; realizarea la termen a tuturor obiectivelor de investiții.

Ar fi total greșit să se înțeleagă că stabilind numai aceste obiective principale, ziarul nu abordează și celelalte probleme. Dimpotrivă, prin elaborarea tematicii, prin planificarea activității se asigură cuprinderea unui mare număr de probleme. Aceasta, deoarece există o strânsă interdependență între problemele ce se ridică în activitatea unei întreprinderi.

STABILIREA TEMATICII

Obiectivele principale stabilite impun abordarea unei tematici corespunzătoare, dar nu limitative. Pentru o cuprindere cât mai largă a problemelor este necesar ca temele articolelor să fie judicios stabilite, să reflecte multitudinea aspectelor economice, corelațiile dintre diferitele fenomene. Pentru aceasta este necesară o cunoaștere aprofundată a situației din unitățile economice, consultarea largă a organelor de partid, a specialiștilor, a cadrelor de conducere din unitățile de sinteză.

Pentru trimestrul II al acestui an, ziarul „Dimbovița” și-a propus ca un obiectiv principal în industrie, creșterea productivității muncii. Ce tematică s-a stabilit la acest obiectiv?

Cunoscând că indicii de folosire a mașinilor-unelte în secțiile de bază și auxiliare sînt reduși, că există mari întreruperi accidentale, am programat o suită de anchete pe tema: „Sînt folosite la întreaga capacitate mașinile și utilajele din întreprinderi?” Articolele elaborate au scos în evidență, în mod deosebit, cât de importantă este această sursă de sporire a productivității muncii, abordînd în același timp și problema folosirii capacităților de producție. Tot la acest obiectiv ne-am propus ca temă: „Transportul intern — frînă în calea unei înalte productivități”. Ideea centrală a articolului a reprezentat-o creșterea

productivității muncii. În esență s-a analizat o latură a organizării producției și anume transportul intern, cu toate implicațiile asupra nivelului productivității muncii. „Ce se întreprinde în unitatea dumneavoastră pentru calificarea, perfecționarea profesională și reciclarea cadrelor?” este tema unei suite de articole și interviuri. Se știe că ridicarea calificării profesionale este una dintre principalele căi de sporire a productivității muncii. Tratînd această problemă, am abordat două aspecte esențiale: productivitatea muncii și calificarea. În mod sistematic s-au stabilit teme pentru toate laturile esențiale, pentru oglindirea în coloanele ziarului a tuturor căilor de creștere a productivității muncii: mecanizarea și automatizarea, autoutilarea, tehnologiile moderne, organizarea producției și a muncii, folosirea timpului de lucru, disciplina în producție, asistența tehnică, aprovizionarea tehnico-materială și altele.

Deosebit de bogată, de variată este tematica stabilită la rubrica „Realizarea la termen a tuturor obiectivelor de investiții”. Ca punct de plecare ne-am propus o colaborare semnată de secretarul Comitetului județean de partid cu problemele industriei și investițiilor, pe tema: „Putem realiza integral, la termen și la un înalt nivel calitativ, obiectivele din planul de investiții!” Subliniind experiența dobîndită pe unele șantiere, deficiențele existente în acest domeniu, arătînd sarcinile ce stau în fața constructorilor, beneficiarilor și proiectanților în acest an, articolul a jalonat principalele direcții în care trebuie îndreptată atenția.

Prin celelalte teme stabilite s-a urmărit să se cuprindă problemele esențiale de care depinde impulsivitatea ritmului lucrărilor pe șantierele marilor obiective economice și social-culturale. Printre acestea amintesc: „Trimestrul II — perioadă hotărîtoare pentru finalizarea lucrărilor la laminorul de profile mijlocii și ușoare”, „Sprijinim intens, prin echipe de montaj, activitatea constructorului” (colaborare), „Toate capacitățile restante — cit mai repede în funcțiune”, „De ce se tergiversează montarea unor utilaje tehnologice?”, „Cum este folosită baza tehnică existentă pe șantierele de construcții”, „De ce nu se generalizează acordul global pe unele șantiere de construcții” și altele.

Deosebit de important în elaborarea tematicii este să se țină seama de sarcina majoră a ziarului de a face cunoscută experiența colectivului fruntaș și de a critica deficiențele, aspectele negative. Cunoscînd situația din unitățile economice este necesară să se stabilească, chiar din momentul planificării, echilibrul dintre articolele de experiență pozitivă și cele critice.

Prin tematica planificată, ziarul trebuie să urmărească realizarea obiectivelor principale stabilite, să oglindească în același timp multitudinea problemelor din întreprinderi, să contribuie la generalizarea experienței înaintate și să critice deficiențele, în vederea normalizării activității.

Practica a dovedit că, din temele planificate în planurile lunare, cel puțin 30 la sută nu se realizează, deoarece pe parcurs, se impun teme noi izvorîte din problemele cu care se confruntă întreprinderile, șantierele, schelele petrolifere. Consider că acest lucru este firesc și deosebit de eficient dacă nu se pierd din vedere obiectivele principale, dacă aceste teme sînt tratate în ziar paralel cu cele propuse în planul de perspectivă și în planul lunar.

De altfel, chiar la planificarea lunară sînt stabilite o serie de teme care nu au o legătură directă cu

obiectivele principale. Amintesc dintre acestea: „Cum sînt realizate sarcinile de export“, „Rolul maistrului în producție“, „Gospodărirea materialelor pe șantierele de construcții“, „De ce se depășește prețul de cost al produselor“, „Imobilizările — sursă de mari pierderi pentru economie“ și altele.

După cum am arătat, stabilirea tematicii, planificarea propriu-zisă, impune o temeinică cunoaștere a realităților din economia județului. Pentru aceasta este necesar ca redactorii din secțiile de specialitate să fie mereu prezenți în unități, să consulte un număr cât mai mare de cadre, de la director pînă la ultimul muncitor. Trebuie arătat însă că la întocmirea tematicilor, apar unele locuri albe datorită necunoașterii unor situații. Urmărindu-se înlăturarea acestui neajuns, redactorii ziarului „Dimbovița“ au primit sarcina ca, în fiecare săptămînă să consulte consiliul județean de control muncitoresc, să participe lunar la cel puțin două ședințe de partid din întreprinderi și să studieze situațiile întocmite de Direcția județeană de statistică. La plenaryle Comitetului județean de partid care tratează problemele industriei și investițiilor sînt prezenți toți redactorii de specialitate.

Un real și prețios ajutor în elaborarea tematicii dau ziarului posturile de corespondenți voluntari din întreprinderile județului. Corespondenții ne informează, atît direcțit cît și prin scrisori, asupra unor aspecte importante ale producției. De asemenea, în cadrul consfăturii trimestriale cu corespondenții voluntari și cititorii se fac valoroase propuneri de teme pe care ziarul le abordează ulterior.

Totuși, tematica articolelor din industrie și investiții continuă să se repete la o perioadă mai scurtă sau mai lungă. Este necesară mai multă căutare, mai multă imaginație și în special cunoașterea aprofundată a realităților din întreprinderi pentru a se lărgi tematica. Să exemplific. Întîmplător, un redactor al ziarului nostru, fiind prezent la Fabrica de frigidere, într-o secție unde se documenta pentru tema aprovizionarea tehnico-materială, a aflat că, pentru o simplă balama de frigider, de la lansarea comenzii pînă la montaj se întocmesc 32 de formule în cîte 3 și 5 exemplare, circulînd prin mai multe secții, fiind trimisă și la altă întreprindere pentru a i se executa o operație. Birocratismul în întreprinderi — acest flagel care macină nervii și timpul este încă foarte slab combătut de presă. Cu toate că în repetate rînduri conducerea superioară de partid a cerut să se simplifice evidențele, să se reducă formularistica, nu s-a făcut aproape nimic, dar nici presa nu a declanșat o acțiune energică, de durată, pînă la rezolvarea acestei probleme.

Un alt aspect — pauza în producție. La prima vedere s-ar părea că este o temă minoră și de aceea este mereu ocolită. Totuși, în locul sfertului sau jumătății de oră, pauza se întinde la o oră și chiar mai mult. Un calcul sumar arată că dacă într-o întreprindere cu 5 000 de muncitori, pauza se mărește în medie cu 15 minute, se pierde zilnic producția a 150 muncitori.

Prea puțin s-a scris despre rolul economistului, al contabilului, despre ergonomie, despre controlul statistic al producției, protecția muncii, activitatea organelor de conducere colectivă, a consiliilor de control muncitoresc și alte probleme care apar pe măsură ce producția devine mai complexă.

Din tematica ziarului nu ar trebui să lipsească revenirile pe urmele articolelor critice publicate. Nu este suficient să se critice unele lipsuri, ci trebuie să se urmărească eficiența articolului, dacă semna-

lele ziarului au fost recepționate și s-au luat măsuri. Trebuie spus însă că asemenea articole nu se elaborează în mod sistematic și de aceea eficiența este redusă.

Se poate conchide că tematica articolului din industrie și investiții trebuie să fie axată pe principalele probleme ale momentului respectiv, în diversitatea lor, urmărindu-se realizarea principalelor obiective. Nu putem accepta ideea tratării întîmplătoare a problemelor, stabilirea unei tematici care să cuprindă toate problemele, numai din dorința de a avea o tematică variată, dar care nu corespunde momentului respectiv.

TRATAREA TEMELOR

Tematica articolului economic din industrie și investiții este una dintre cele mai dificile de realizat. Problemele respective cer din partea redactorului o temeinică stăpînire a politicii economice a partidului nostru, cunoștințe de specialitate și economice. În esență, un articol economic este o sinteză a unor fenomene dintr-o unitate economică sau dintr-o serie de unități. Fără a cunoaște esența acestor fenomene, cauzele care le generează și efectul lor, corelațiile dintre ele, nu poți aborda, în mod competent, tema propusă. Deci, în primul rînd se cere multă competență din partea redactorului.

A doua condiție impusă la realizarea temei este aceea de a nu porni la documentare cu idei preconcepute, cu formule prefabricate, cu hotărîrea — derivată din cifrele statistice — că se va scrie un articol pozitiv sau critic. Tratarea temei trebuie făcută în funcție de realitățile din unitatea respectivă, nu în funcție de programarea făcută în redacție.

A treia condiție și cea mai importantă pentru eficiența ziarului cît și pentru lărgirea tematicii este de a se aprofunda fenomenele, de a se stabili cît mai multe corelații, de a se analiza toate laturile principale ale problemei. În felul acesta se ajunge și la găsirea celor mai bune soluții și se pot face propuneri valoroase.

Să exemplificăm. Odată cu înființarea consiliilor de control muncitoresc s-a prevăzut o temă privind activitatea acestora. Redactorul nu a putut să realizeze un articol publicabil, deoarece nu studiase suficient în prealabil documentele de partid, nu cunoștea îndeajuns rolul și atribuțiile acestora, prin urmare, nu știa ce trebuie să urmărească în întreprinderea respectivă. Rezumîndu-se numai la cîteva declarații din partea membrilor consiliului de control muncitoresc, aflați în prima lună de activitate, a realizat un fel de proces-verbal, fără analiză proprie, fără concluzii.

De altfel, practicarea unor „dialoguri“ cu directorul, inginerul șef, secretarul de partid sau alți conducători din întreprindere și consemnarea punctului de vedere al acestora fără nici un comentariu propriu este de regulă, „o metodă“ care denotă incompetență, lipsă de cunoaștere și înțelegere a fenomenelor. Investigarea poate fi făcută numai de cel ce este capabil să înțeleagă ce se petrece în producție, să știe ce ar putea genera un fenomen sau altul, să desprindă din noianul de cifre pe cele esențiale, să sesizeze tendința de a se acoperi anumite deficiențe de natură subiectivă. Mult timp, secretarul comitetului de partid și conducerea I.C.M.D. a susținut că activitatea financiară pe anul 1973 este bună. Dar, la sfîrșitul trimestrului III au apărut pierderi importante. Dacă ziarul ar fi inițiat o analiză temeinică, competentă din primele luni ale anului trecut, desigur că asemenea situație ar fi

putut fi prevenită. Dar ne-am mulțumit să aducem laude acestui colectiv, pe baza unor declarații neverificate.

Fundamental greșită este și tendința de a interpreta „global“ cifrele statistice și pe baza lor să-ți formulezi definitiv părerea, fără a verifica componentele, corelațiile etc.

Datele statistice dau o anumită orientare, însă trebuie să pătrundem în esența lor. Au fost cazuri când unele întreprinderi erau evidențiate pentru realizarea de economii însemnate de metal. De unde proveneau aceste economii? Redactorul se mulțumea să enunțe 3—4 piese de serie mare care au fost reprojctate și atit. Desigur, inițial fiind exagerat supradimensionate, prin prelucrare se pierdea mai mult de jumătate din greutatea lor. Deci, fiind în serii foarte mari, rezultau sute de tone de metal economie, chiar mai mult decit se realiza în întreprinderea respectivă. Dar nu se produceau numai 3 sau 5 piese, ci mii de piese. Acestea însă, fiind în serii mai mici nu erau luate în considerație. Din ceea ce se economisea la 5 repere, jumătate se risipea la celelalte prin depășirea consumurilor normale. În această situație, a prezenta drept o valoroasă experiență faptul că s-au obținut economii de metal, conform unor date statistice parțiale, este o greșeală fundamentală. În situația în care s-ar fi acționat în toate direcțiile, cu toate mijloacele, se puteau multiplica economiile, se puteau înlătura depășirile de consumuri normale. Printr-o investigație amănunțită, redactorul poate, prin urmare, să ajungă la concluzia justă: cu toate că s-au realizat mari economii de metal la unele piese, nu există preocupare în această direcție pentru majoritatea pieselor. În acest spirit trebuie să se acționeze pentru a se ajunge la o tratare competentă a temei.

Lărgirea tematicii abordată în ziar depinde, în foarte mare măsură de aprofundarea fenomenelor, de studierea atentă a tuturor laturilor problemei pusă în discuție. Practic, atunci când abordăm o temă generală prin aprofundarea analizei concrete ajungem la mai multe teme. Astfel, dacă vrem să prezentăm „rolul maistrului în producție“, atunci nu ne vom opri numai în general la rolul de conducător direct al locului muncă, ci vom sublinia că, de modul cum asigură asistența tehnică, aprovizionarea tehnico-materială, depinde sporirea productivității muncii. Tot de maestru depinde ridicarea calificării cadrelor, realizarea de economii, îmbunătățirea calității produselor etc. Deci, tema generală constituie un complex de teme concrete, corelate: asistența tehnică, productivitatea, calificarea, calitatea, aprovizionarea tehnico-materială etc.

Realizarea tematicii propuse prin planurile trimestriale și lunare nu exclude mobilitatea, orientarea spre alte teme de strictă actualitate. În planul lunar, de exemplu, ne-am propus pe baza unor consultări prealabile și a situației din momentul respectiv, un articol cu tema: „Acordul global întârzie să fie extins pe șantierele de construcții“. Între timp însă, metoda a fost aproape generalizată. Renunțăm temporar la această temă. În schimb, încep să fie folosite insuficient o serie de utilaje de mare capacitate datorită unei greșite corelări a lucrărilor, cu influențe asupra productivității muncii și costului lucrărilor. În mod firesc, abordăm această temă, care se impune în momentul respectiv. Sau, se constată unele raportări nereale de producție. Vom renunța la altă temă, de mai mică importanță, pentru a combate această practică, ce aduce mari prejudicii economiei naționale.

Nu se poate spune că nu abordăm o tematică economică variată, organic legată de sarcinile majore ale actualei etape. Ceea ce se poate imputa unor ziare este sărăcia de idei a unor articole sau, uneori, chiar neconcordanța între temă și conținut. Sînt unii redactori care înlocuiesc ideile, conținutul articolului cu vorbărie, cu fraze goale, frumos ticluite, care, chipurile, plac cititorilor. Ne mai întîlnim și în paginile ziarului „Dîmbovița“ cu așa-zise reportaje siropoase, pline de figuri de stil dar complet lipsite de idei. Mai întîlnim articole economice în care se enunță în câteva rînduri tema propusă, apoi se face „inventarul“ tuturor datelor la toate nivelele, se spune că treaba merge bine sau rău și se recomandă să se ia „de urgență“ măsuri pentru înlăturarea lipsurilor existente sau, în cealaltă situație, să se persevereze pe drumul pe care s-a pornit. Și cu aceasta se pune punct.

Atunci când redactorul se pierde în generalități, când caută cu orice chip să umple paginile, înseamnă că nu cunoaște datele problemei, că nu s-a documentat în suficientă măsură pentru a da „carne“ concretă, eficientă temei abordate. Asemenea articole nu au putere de convingere, nu au eficiență. Un articol privind preocuparea pentru calificarea cadrelor, prezentat de autor spre publicare, conținea pe o pagină și jumătate de manuscris importanța calificării cadrelor, apoi enumera necesarul de cadre, pe meserii, sistemul de calificare posibil, cîți tineri sînt cuprinși în diferite sisteme de calificare, aprecia că organizația de partid, comitetul sindicatului și conducerea întreprinderii nu se ocupă în suficientă măsură de calificarea cadrelor necesare și în încheiere cerea să se ia de urgență măsuri pentru înlăturarea deficiențelor. Dar care erau deficiențele, ce măsuri erau necesare nu se arăta.

Respingem categoric asemenea „articole“, tendința de a înlocui investigația, faptele, ideile, cu vorbărie goală. Articolul trebuie să conțină cît mai multe idei-rezultat al cunoașterii profunde a problemelor dezbătute.

În aceeași măsură trebuie să preocupe și raportul între fapte și comentariu. Nu pot fi acceptate acele articole în care predomină datele tehnice, cifrele, lăsînd pe cititor să tragă singur concluziile, bineînțeles, dacă reușește să înțeleagă termenii înșirați pe pagini întregi. Descrierea proceselor tehnologice trebuie înlocuită cu faptele și atitudinile oamenilor față de fenomenele producției, cu aducerea unor soluții de rezolvare a unor probleme de relații concret necesare proceselor reale, evoluției lor pozitive pe plan organizatoric, tehnologic etc.

Abordînd în coloanele ziarului tema: „Cum sînt extinse în construcții tehnologiile moderne?“ nu trebuie să ne oprim la descrierea acestor tehnologii. Nu vom face altceva decît să semănăm confuzie, căci, practic, în câteva pagini de manuscris nu se poate descrie o tehnologie. Ceea ce se impune este enunțarea tehnologiilor, efectele lor economice, unde se aplică, cum trebuie extinse implicațiile lor umane în planul organizării și asigurării umane și materiale a asimilării lor etc. etc.

Conținutul articolului trebuie să corespundă întru totul cu tema enunțată. Este o cerință care, în unele cazuri, nu este respectată și aceasta din două motive: sau redactorul nu dispune de suficiente argumente și fapte pentru a susține tema propusă și atunci face apel la artificii, sau insuficienta pregătire pentru tema abordată duce la confuzii. În acest

caz, apar termeni improprii, corelații incorecte, concluzii gresite. Iată un exemplu. Dezbătând problema consumului de energie electrică într-o întreprindere, se făcea afirmația — probabil aflată de la un specialist, care înțelegea sensul ei — că gradul scăzut de folosire a unor mașini-unelte duce la sporirea consumului de energie electrică. Astfel enunțată ideea, se lansau considerații și cifre privind folosirea mașinilor-unelte, fără a se arăta în ce fel influențează creșterea consumului de energie electrică. Indiscutabil, dacă mașinile-unelte nu sînt folosite la întreaga capacitate, consumul de energie electrică sporește. Este vorba de programarea executării unor repere mici, cu geometrie simplă, pe mașini-unelte mari, cu grad înalt de tehnicitate etc.

Pentru a asigura un conținut cît mai bogat articolelor publicate în ziarul „Dimbovița“, lunar se fac dezbateri colective asupra unor articole care au fost respinse. Ele sînt difuzate în redacție cu cîteva zile înainte de dezbateri, se face un referat de către secretariatul de redacție sau de către un șef de secție, iar apoi urmează dezbaterile. În felul acesta se pot desprinde părțile slabe ale articolului, ideile care ar putea fi cuprinse, concluziile ce se impun.

Deosebit de valoroase sînt observațiile făcute asupra conținutului articolelor publicate în ziar de tovarășii secretari ai Comitetului județean de partid și de șefii secțiilor Comitetului județean de partid. În unele cazuri, cînd sînt articole mai dificile, observațiile sînt făcute înainte de apariție, deci pot fi aduse completările necesare. Dar sînt și articole care apar în ziar, la care periodic tovarășul secretar cu propaganda face observații asupra conținutului.

În noile condiții, de apariție săptămînală, exigența față de conținutul articolelor a sporit considerabil. În prezent, nu mai cerem modificări — de fapt cîrpele făcute în grabă — la articolele de slabă calitate, lipsite de conținut ei pur și simplu le refuzăm. În ce privește articolele publicate, cu toate că dimensiunea unui articol nu depășește 2,5 pagini de manuscris, el conține mai multe idei, mai multă substanță decît conținea înainte un articol de 5 pagini de manuscris. Deci, se poate scrie și scurt și bine. Practic, în prezent, în fiecare număr de ziar publicăm de 3 ori mai multe articole decît înainte.

RAPORTUL TEMĂ-GEN PUBLICISTIC

Alegerea cît mai atentă a formei corespunzătoare temei, folosirea celui mai potrivit gen publicistic în abordarea unei anumite probleme trebuie să fie o preocupare a fiecărui redactor.

În ziarul „Dimbovița“ pentru articolul economic s-au folosit și se folosesc toate genurile gazetărești: informația, articolul redacțional, interviul, ancheta economică, foiletonul, reportajul, cursivul, nota etc. Trebuie arătat însă că, uneori, s-au publicat materiale în genuri care nu erau cele mai adecvate conținutului. De exemplu, în repetate rînduri au apărut așa-numite interviuri în care se relata o experiență. În realitate era vorba de cu totul altceva. De ce afirm aceasta? Pentru că misiunea redactorului se reducea la a pune una sau două întrebări, la care interlocutorul răspundea pe pagini întregi de manuscris. Practic, era vorba de o colaborare, de un articol scris, de multe ori, chiar de cel căruia, chipurile, i se lua un interviu. Evident, tema tratată sub formă de interviu pierdea mult din valoare, pentru că rămîneau cu impresia că răspunsurile sînt date în grabă.

Avem și alte cazuri în care genul nu se potrivește temei. Să luăm de exemplu analiza rebuturilor

într-o turnătorie. Această temă nu va putea nici odată fi prezentată sub formă de colaborare de la șeful secției și nici de la un alt lucrător din secție. Oricît de obiectiv ar fi, de cele mai multe ori acesta nu va prezenta toate deficiențele. În această situație este necesar să folosim ancheta economică sau articolul redacțional.

De multe ori, redactorul folosește așa-numita anchetă economică. Dar în mod cu totul îngust. Punind cîteva întrebări la 3-4 cadre din întreprindere consideră că a făcut o anchetă. Cu totul greșit. O anchetă presupune consultarea unui mare număr de persoane, sintetizarea punctelor de vedere enunțate, dezvăluirea problematicii reale a situațiilor analizate, elaborarea unor concluzii personale care să elucideze situația.

Pentru a da un curs normal anchetelor economice, în redacția noastră s-a introdus rubrica: „**O întrebare și 10 răspunsuri**“. În mod obligatoriu, redactorul consultă 10 cadre din întreprindere asupra temei pusă în discuție, confruntă și comentează fiecare răspuns și în final trage concluziile. O asemenea anchetă s-a dovedit a fi deosebit de eficientă atît prin conținutul ei bogat în idei și fapte cît și prin concluziile trase.

Sînt și genuri publicistice care nu au fost folosite suficient în tematica articolului economic din industrie și investiții. Puține note, cursive, foiletoane, puține reportaje despre realizări și încă puține colaborări. Prin stabilirea noilor norme de activitate se va înlătura această lacună.

EFICIENȚA

Prin tematica abordată, prin conținutul articolelor publicate, ziarul „Dimbovița“ și-a format un activ de cititori care apreciază ziarul, considerîndu-l un ajutor în munca lor. Se poate afirma că datorită preocupării secretariatului Comitetului județean de partid, tovarășului prin secretar, personal, semnalele critice din ziar sînt imediat analizate de organele și organizațiile de partid, de conducerea unităților economice vizate, dîndu-se în termen scurt răspuns privind măsurile aplicate.

Totuși, așa cum am mai arătat, prea puțin se urmărește eficiența articolelor publicate. De cele mai multe ori ne mulțumim cu răspunsurile primite și nu revenim peste o lună-două pentru a vedea ce măsuri au fost luate, cum au fost rezolvate problemele, ce eficiență practică a avut articolul publicat. Introducerea obligației pentru fiecare redactor ca cel puțin un articol pe lună să fie o revenire la un articol critic publicat anterior va mări, fără îndoială, eficiența ziarului.

Problema tematicii articolului economic și realizarea lui în paginile ziarului este deosebit de vastă. Ea preocupă în cea mai mare măsură colectivul ziarului „Dimbovița“ care caută să-și perfecționeze, în continuare, metodele de depistare a celor mai actuale teme și de abordare în forme gazetărești corespunzătoare.

În acest sens, odată cu apariția săptămînală (sîmbătă), tematica gazetei nu se mai întocmește prin planuri lunare, ci în fiecare sîmbătă, cînd apare numărul, în ședința de redacție se stabilește sumarul pentru cel următor. Pe parcursul săptămîinii, dacă intervin teme noi, ele sînt realizate operativ pentru ca gazeta să fie cît mai în actualitate.

Abordînd o tematică în deplină concordanță cu sarcinile majore puse de conducerea partidului, cu problemele actuale ale județului, asigurăm o largă pătrundere în mase a gazetei și prin aceasta ne străduim să ne îndeplinim misiunea încredințată.

LEGĂTURILE GAZETEI CU MASELE

de CRĂCIUN BONTA

redactorul șef al gazetei „Flacăra roșie”

Puternic instrument de progres al societății, presa comunistă reprezintă o expresie a opiniei publice înaintate, a intereselor și aspirațiilor generale ale oamenilor muncii. Preluând tot ce este mai valoros din experiența presei progresiste, din tradițiile presei românești, presa din țara noastră își îndeplinește misiunea nobilă de a contribui la schimbarea lumii, la reclădirea ei, în forme noi, superioare, pe plan economic, politic, spiritual. Și nu întâmplător. Ea are la bază filozofia marxist-leninistă, filozofia lui Karl Marx, care-și propunea nu numai să interpreteze lumea, dar și să o transforme.

Fiind ei înșiși pasionați publiciști, Marx și Engels au pus bazele presei muncitorești revoluționare, acordându-i o deosebită importanță. „Presa — scria Marx în „Neue Rheinische Zeitung” — este un ochi ager al spiritului popular, intruchiparea încrederii poporului în sine însuși, a relațiilor care leagă pe fiecare individ cu statul și cu lumea întreagă”. (Karl Marx — Fr. Engels. Opere. vol. I, Editura politică, 1957, pag. 211). E cunoscută, de asemenea, activitatea neobosită a lui Lenin, fondatorul „Iskrei” și al „Pravdei”, cel care a jalonat sarcinile presei comuniste în perioada construirii socialismului, militând pentru o strinsă legătură a ziarului cu masele mai cu seamă prin intermediul corespondenților recrutați din rîndul muncitorilor și al țăranilor.

Încă de la înființarea sa, partidul nostru a acordat presei sale, legale și ilegale, o deosebită însemnătate, încredințându-i sarcini importante pe linia înfăptuirii și dezvoltării legăturii cu masele, a oglinzirii problemelor politice și ideologice, practicii revoluționare și revendicărilor de zi cu zi ale poporului muncitor.

Aducînd un suflu nou în presă, apariția legală — după 23 August 1944 — a ziarelor comuniste a marcat un moment de însemnătate crucială în evoluția publicisticii românești. Momentul acesta este important nu numai datorită împrejurărilor istorice în care s-a produs, ci și pentru ceea ce a adus nou în profilul general al presei, în întreaga activitate a acesteia și a slujitorilor ei.

Principiile fundamentale, trăsăturile caracteristice ale presei noastre decurg în mod organic din caracterul revoluționar al partidului, ziarului atribu-

indu-se înalta calitate de focar în care se concentrează gândirea și experiența colectivă a partidului și ale maselor largi populare.

În rîndurile de față nu mi-am propus să vorbesc despre toate principiile care stau la baza presei comuniste; mă voi referi cu deosebire la unul dintre principiile de bază ale presei noastre și anume — legătura presei cu masele, caracterul ei de masă.

Cu ani în urmă, cînd abordam — în discuție sau în scris — problema legăturii ziarului cu oamenii muncii, făceam de obicei referiri la teza binecunoscută a lui Lenin care glăsuia că „ziarul nu este numai un agitator și un propagandist colectiv, ci și un organizator colectiv”. Evident, nu era nimic rău în asta. Din contră. Numai că nu întotdeauna se ținea seama de sensul adevărat, istoricește determinat al acestei formule. Ce-i drept, Lenin a exprimat prin această „triplă lozincă” — cum i se mai spunea — sarcinile presei într-un anumit moment, într-o anumită etapă. Dar, să nu uităm ca atunci cînd vorbea despre rolul organizatoric al gazetei, el se gîndea la misiunea ziarului în vederea făuririi partidului marxist al clasei muncitoare. Astăzi cînd nu se mai pune o asemenea problemă pentru că partidul a fost făurit de multă vreme, sensul tezei lui Lenin — care își păstrează valabilitatea și în prezent — trebuie înțeles într-un alt mod, potrivit condițiilor actuale, a realităților României socialiste.

Legătura partidului cu masele are la bază — după cum se știe învățătura marxist-leninistă cu privire la rolul hotărîtor al maselor populare în făurirea istoriei, în crearea bunurilor materiale și spirituale. Învățînd masele și învățînd el însuși neconținut de la mase, partidul nostru desfășoară o activitate vie, creatoare, directivele, hotărîrile elaborate fiind rodul cunoașterii profunde a vieții, a realităților din țara noastră.

Cît privește presa — al cărui principiu aflat în discuție se fundamentează pe aceeași învățătură — se poate spune că forța ziarelor noastre rezidă în conducerea lor de către partid; iar marea influență a presei constă în transmiterea în mase a politicii științifice a Partidului Comunist Român, a sarcinilor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. „Izvorul prestigiului și autorității presei în rîndurile maselor, — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — al încrederii cu care este înconjurată de oamenii muncii rezidă în devotamentul cu care ea slujește cauza socialismului, în înflăcărarea cu care acționează ca purtător de cuvînt al partidului, ca tribună de răspîndire a politicii sale, a ideilor marxist-leninismului, cu care își îndeplinește înalta răspundere față de popor”.

În esență, principiul legăturii presei cu masele presupune ca ziarul să fie scris **pentru mase** și în cea mai mare măsură **de către mase**. Firește, pentru îndeplinirea unor asemenea deziderate, ziarele pot și trebuie să folosească un evantai larg de forme și mijloace, pornind chiar de la organizarea internă a redacțiilor. Vorbînd de structura internă a redacției, mă gîndesc la această latură a muncii organizatorice care se realizează prin intermediul secțiilor scrisoare și corespondență. S-a spus de multe ori — pe bună dreptate — că secțiile acestea sînt un fel de „cenușerese” ale redacției. Într-adevăr, o asemenea situație a existat și se menține încă la unele ziare unde în cadrul secțiilor de scrisoare și corespondență lucrează redactori cu o pregătire profesională mai slabă, iar compartimentele de muncă respective nu se bucură de îndrumarea atentă a colegiilor de redacție. Unele conducători de ziare (am în vedere ziarele județene), în virtutea dreptului

ce le este acordat de a-și stabili singure structura internă de organizare, potrivit condițiilor specifice, au mers pînă acolo încît au desființat pur și simplu secția scrisori. Nu cunosc rațiunea unei asemenea măsuri (poate a fost luată de dragul rubricizării) dar, personal, consider că a lăsa întreaga activitate cu scrisorile și corespondenții în seama unei funcționare, — constituie o greșeală gravă.

Opinez pentru încadrarea secției scrisori cu oameni bine pregătiți, care, pe lângă talent, să dovedească spirit organizatoric și inițiativă, să poată asigura o îndrumare competentă a corespondenților și colaboratorilor și în același timp să găsească modalitățile publicistice cele mai interesante pentru valorificarea scrisorilor primite de la cetățeni.

Pentru că — nu trebuie să uităm nici o clipă — prin secția scrisori se materializează la modul concret cerințele acestui principiu important care stă la baza activității presei — legătura cu masele.

CONSILIUL DE CONDUCERE — PUNTE DE LEGĂTURĂ ÎNTRE ZIAR ȘI OAMENII MUNCII

Vizînd continua perfecționare și adîncire a democratismului societății noastre socialiste, Congresul al X-lea al P. C. R. și Conferința Națională a partidului din 1972 au stabilit o serie întregă de măsuri menite să lărgescă rolul organelor reprezentative, să îmbunătățească activitatea lor și implicit să asigure o mai intensă participare a maseilor la conducerea societății. În sfera unor asemenea preocupări a intrat și presa, mai întii prin crearea — în luna martie 1971 — a Consiliului Național al Radioteleviziunii Române, iar mai apoi prin înființarea colegiilor de redacție lărgite ale ziarelor și revistelor, inclusiv ale organelor de presă județene. Semnificația acestei măsuri a fost subliniată de secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu: „La organizarea acestui Consiliu — care după cum vedeți, este foarte reprezentativ — am avut în vedere să reunim reprezentanți ai tuturor categoriilor sociale, ai diferitelor sectoare de activitate, care, într-un fel sau altul, sînt interesați în buna funcționare a radioteleviziunii. Sperăm că acest organism, cuprinzînd reprezentanți din toate domeniile de activitate, inclusiv oameni care lucrează nemijlocit în producția materială și în creația spirituală, strîns legați de problemele vieții zilnice, va aduce un suflu nou în emisiunile radioteleviziunii“. (Scînteia, nr. 8720, 9. III, 1971).

Legea presei votată de Marea Adunare Națională la 30 martie 1974 aduce elemente noi cu privire la denumirea, competența și atribuțiile organului colectiv de conducere al ziarului. Nu zăbovesc asupra acestor elemente noi, nădăjduind că ele sînt de-acum binecunoscute. În schimb, aș vrea să subliniez — dacă e posibil cu argumente concrete de la ziarul „Flacăra roșie“ — Arad unde lucrează autorul rîndurilor de față — ciștigul mare al gazetei avînd un asemenea organ colectiv de conducere. Firește, sîntem încă la început de drum în activitatea colegiului lărgit de redacție (în viitor consiliu de conducere), dar avantajele existenței lui sînt evidente.

Organul colectiv de conducere al ziarului „Flacăra roșie“ a luat ființă în anul 1972 și este format din 29 de tovarăși — muncitori, țărani cooperatori, ingineri, economiști, activiști de partid și de stat, cadre didactice etc., oameni cu o bogată experiență, buni cunoscători ai domeniului în care își desfășoară activitatea. Consider util de menționat

că marea majoritate a membrilor consiliului de conducere sînt corespondenți și colaboratori vechi ai ziarului, oameni legați prin „mii de fire nevăzute“ de gazeta noastră, așa cum este mecanicul turbinist Nicolae Bărdan, învățătorul emerit Francisc Wild sau activistul cultural Vitalie Munteanu, ale căror semnături sînt bine cunoscute cititorilor noștri. De altfel, calitatea de corespondent sau colaborator a fost un criteriu de bază în alcătuirea acestui organism. Desigur, în consiliul de conducere avem și tovarăși care scriu mai puțin la gazetă, dar care ne sînt de un real sprijin tocmai pentru acel „suflu nou“ adus în redacție. Ei sînt oameni care vin cu idei valoroase, care informează redacția despre acțiunile întreprinse și experiența pozitivă, despre stări de lucru necorespunzătoare existente în anumite sectoare de activitate și unde se cere intervenția organului de presă. Așa de exemplu, unul dintre membrii consiliului de conducere — tovarășul Constantin Pătrună, directorul Filialei Arad a Băncii de investiții, ne-a făcut cunoscute o serie de neajunsuri de pe unele șantiere de construcții, propunînd totodată și modalități de acțiune în vederea lichidării lipsurilor. Fiînd receptivă la sugestiile făcute, secția noastră economică a întreprins o adevărată campanie de presă în sprijinul îndeplinirii planului de investiții, pentru realizarea în termen a obiectivelor de construcții. Sub genericul „Investițiile“ sau „Graficul investițiilor“, redacția a organizat, în colaborare cu Banca de investiții, o serie de raiduri pe șantiere, anchete economice, mese rotunde, interviuri etc., publicînd numeroase materiale prin care au fost criticate asemenea fenomene ca: indisciplina pe șantiere, slaba organizare a muncii, risipa de materiale. La majoritatea acestor acțiuni a participat — împreună cu alți specialiști din unitate — și directorul Băncii de investiții; mai întii în calitate de consultant, iar apoi în calitate de coautor, ca mai tîrziu să devină un colaborator activ al ziarului nostru, publicînd frecvent materiale proprii pe problematica investițiilor.

De un real folos în cunoașterea realității județului, a problemelor care se ridică în diferite domenii, ne sînt și alți membri ai organului colectiv de conducere. Pomeneam mai înainte numele muncitorului Nicolae Bărdan. Prin specificul muncii prestate (lucrează în cadrul Centralei electrice de termoficare) el se deplasează mult prin unitățile economice ale municipiului și chiar județului. Și folosește această posibilitate pentru a afla diferite aspecte din activitatea oamenilor, a preocupărilor existente în întreprinderi și instituții pentru economisirea combustibilului și a energiei electrice. Desigur, ar putea trece nepăsător pe lângă unele fapte observate, dar nu procedează așa. Știindu-se membru al consiliului de conducere al unui ziar de partid, el notează cu grijă cele întîlnite, — bune sau rele — și vine cu ele la redacție. Cum le valorifică? Pe două căi: alcătuiind pe baza lor articole și note critice sau — în cazul problemelor mai dificile — informînd redacția, fie cu ocazia ședințelor consiliului de conducere, fie prin contactul direct cu secția economică a ziarului.

Despre activitatea acestui destoinic reprezentant al oamenilor muncii în organul de conducere colectivă a redacției, vorbesc, pe lângă multe alte fapte, numeroasele articole publicate în coloanele gazetei (63 la număr în anul 1973), precum și rubricile alcătuite împreună cu redactorii economiști pe tema economisirii energiei electrice sau pe alte teme de interes cetățenesc.

Așadar, dincolo de aspectul arhicunoscut al activității consiliului de conducere prin intermediul ședințelor, trebuie să reținem tezaurul de inteligență, experiența vastă a consilierilor, contribuția lor la cunoașterea de către ziar a realităților județului.

Iată de ce, se poate spune cu toată certitudinea că organul de conducere colectivă constituie o adevărată punte de legătură dintre ziar și mase, un sensibil seismograf de înregistrare a activității creatoare a oamenilor muncii.

CORESPONDENȚII ȘI COLABORATORII — ACTIVUL OBȘTESC AL REDACȚIEI

În concepția partidului nostru, ziarele nu numai că trebuie să fie scrise **pentru mase**, dar e necesar ca ele să fie scrise în mare măsură **de mase**. Avem în vedere ca în coloanele presei noastre — și cu deosebire ale ziarelor județene — cuvântul, opinia muncitorilor, țăranilor cooperatori, intelectualilor etc., să ocupe un spațiu cât mai larg. Cu alte cuvinte, e vorba de acea armată de corespondenți și colaboratori prin intermediul cărora gazeta e pusă în temă cu problemele reale ale vieții reușind să cunoască preocupările oamenilor muncii, evenimentele, faptele pozitive și negative, tot ceea ce merită să fie lăudat sau criticat.

Asupra obligației fiecărei redacții de a avea un larg activ obștesc de corespondenți și colaboratori, conducerea partidului ne-a atras în multe rânduri atenția, această sarcină importantă fiind subliniată și în documentele elaborate în ultima vreme. Și nu întâmplător. Pentru că fără colaborarea cetățeanului, fără sprijinul acestor exponenți ai opiniei publice care sînt corespondenții voluntari, presa nu și va putea îndeplini în condiții bune misiunea încredințată de a fi o tribună a experienței înaintate, de a lupta fără cruțare împotriva a tot ceea ce se pune de-a curmezișul în fața noului, în calea mersului nostru înainte.

Lărgirea continuă a rețelei de corespondenți și colaboratori se impune și mai mult în cazul organului județean de presă care nu dispune de o schemă redacțională prea mare. Dar chiar dacă ar fi încadrată cu gazetarii cei mai mulți și cei mai buni, redacția nu poate cuprinde și oglindi în coloanele ziarului multitudinea de probleme, complexitatea fenomenelor sociale și politice ale societății noastre socialiste.

N-aș vrea să repet lucruri arhicunoscute cu privire la rolul corespondenților voluntari; vreau să subliniez doar că — prin ceea ce scriu și cum scriu — oamenii aceștia, făuritori de bunuri materiale și spirituale, dau un plus de prospețime ziarului, aducînd în coloanele sale acea notă de originalitate care-l face să fie el însuși, care-l face să se deosebească de celelalte publicații.

Înainte de a purcede la prezentarea unor forme și modalități de lucru cu corespondenții și colaboratorii — folosite la ziarul „Flacăra roșie“ din Arad —, aș dori să-mi expun unele puncte de vedere în legătură cu oamenii care scriu ziarului.

După cum se știe, la redacția unui organ de presă ajung zilnic numeroase scrisori. Cetățenii se adresează ziarului cu felurite probleme, unele fiind sesizări și reclamații de ordin strict personal. Pot fi oare socotiți acești oameni corespondenți voluntari așa cum susțin unii colegi de breaslă? Nicidecum! După opinia subsemnatului, pentru ca un cetățean să devină corespondent trebuie mai întîi

de toate să fie cunoscut — cine e? de unde e? cu ce se ocupă? — și să i se confirme această calitate de către redacție prin luarea lui în evidență. Și lucru deosebit de important — să informeze ziarul, atît din proprie inițiativă, cît și la solicitarea redacției, despre **problemele de importanță majoră** care depășesc interesele strict personale. Evident, aceasta nu presupune ca reclamațiile și sesizările de ordin personal să nu fie luate în seamă. Dacă scrisorile sînt întemeiate, redacția are datoria să se preocupe cu răspundere și interes de rezolvarea corespunzătoare a problemelor ridicate de cetățeni.

Mergînd mai departe cu considerațiile asupra celor care scriu ziarului, mă voi opri la noțiunea de colaborator. Am auzit și citit opinii diferite pe această temă. Bunăoară, unii acreditează ideea că noțiunea de colaborator s-ar identifica cu aceea de specialist. Personal, cred că lucrurile nu stau chiar așa. Ce-i drept, redacțiile noastre au mulți specialiști care scriu ziarului material din domeniul lor de activitate, dar asta nu înseamnă că numai ei sînt colaboratori. Pe lîngă specialiști, sînt multe alte categorii de oameni ai muncii care doresc să-și împărtășească periodic experiența, să contribuie la dezbaterea unor probleme de importanță deosebită, să-și expună, prin intermediul presei, opiniile. Fără îndoială, și aceștia trebuie încadrați în rîndul colaboratorilor.

Dar se mai pune o chestiune: ce deosebire există între un corespondent voluntar și un colaborator? Voi răspunde problemei ridicate, nu însă înainte de a menționa că în unele redacții se încearcă o tratare diferențiată a acestor oameni, căutîndu-se tot felul de bariere artificiale între cele două noțiuni. Evident, un asemenea punct de vedere mi se pare eronat. Nimic de zis, o oarecare deosebire există între un corespondent și un colaborator; aceasta e însă neesențială. Oricum, activitatea unuia și a altuia se aseamănă așa de mult — fiecare putînd apărea la un moment dat și într-o ipostază și în alta — încît în cele din urmă se confundă, se contopesc.

Ziarul „Flacăra roșie“ are vechi tradiții în activitatea cu corespondenții și colaboratorii, lucru confirmat de rezultatele dobîndite pe această linie. La ora actuală, redacția dispune de un larg activ de corespondenți și colaboratori, numărul muncitorilor, țăranilor cooperatori, intelectualilor care scriu ziarului ridicîndu-se aproape la 300. Asemenea oameni cum ar fi Tiberiu Hotăran, Petru Botașiu, Gheorghe Tăutan, Pavel Ciurdaru, Mihai Gănescu și mulți alții — sînt adevărați cronicari ai vieții noi, ai muncii pline de pasiune și dăruire ce se desfășoară pe cuprinsul județului. Tot ei sînt aceia — unii scriu la ziar de peste 25 de ani — care lăudînd ceea ce este pozitiv, demn de popularizat, iau atitudine hotărîtă împotriva manifestărilor negative. Răsfoind colecția ziarului nostru pe anul 1973, rezultă că media semnăturilor aparținînd colaboratorilor și corespondenților într-un număr de ziare este de cinci. Unii dintre aceștia ajung să publice cîte 60—70 de articole și informații pe an. Să recunoaștem că nu e puțin!

Un sprijin de nădejde privind informarea gazetei, cuprinderea geografică a teritoriului, îl constituie cele 7 subredacții voluntare care ființează în orașele județului, precum și posturile de corespondenți create în unele comune și sate, unități economice etc.

Cînd au fost alcătuite aceste subredacții în urmă cu 4—5 ani, s-au găsit destui sceptici care ziceau: „Cum o să lucreze subredacțiile fără ziaristi? A trecut timpul, iar astăzi nimeni nu-și mai pune o

asemenea întrebare. Bucurându-ne de îndrumarea atentă a conducerii redacției, aceste nuclee constituie o sursă valoroasă de „alimentare“ a ziarului cu informații „la zi“, cu articole de analiză, reportaje, note etc. Ba mai mult, subredacțiile din Ineu și Sebiș organizează periodic — la solicitarea ziarului sau din proprie inițiativă — raiduri anchete, mese rotunde, pagini speciale pe teme de larg interes cetățenesc, punând în evidență cele mai stricte probleme ale orașului respectiv.

Desigur, n-am putea susține că activitatea fiecărei subredacții merge ca pe roate. Mai e nevoie din când în când de un impuls din partea ziarului, de găsirea unor modalități de activizare a componentelor acestui mic colectiv obștesc. O asemenea modalitate a fost găsită, spre exemplu, prin inițierea unui dialog interesant purtat periodic între secția scrisori a ziarului și cele 7 subredacții. Cum procedăm? Anunțăm subredacțiile, cu o săptămână înainte, făcându-le cunoscută tema dialogului. Între timp, oamenii se documentează, pregătind datele cerute de ziar. „Dialogul fulger cu subredacțiile“ — sub acest generic e publicat materialul — are loc prin intermediul firului telefonic, iar rezultatul convorbirii e așternut pe hîrtie sub forma unui interviu colectiv, scris într-un stil alert, interesant. Iată cîteva teme ale dialogului cu subredacțiile: campania agricolă de primăvară, ce fac tinerii duminica, aprovizionarea unităților comerciale ș.a.m.d.

Un prilej deosebit de îmbogățire a problematicei ziarului, de activizare a corespondenților și colaboratorilor și — de ce nu? — de a descoperi noi talente în publicistică, îl constituie concursurile organizate periodic de redacția ziarului „Flacăra roșie“. Noi însă nu organizăm aceste concursuri doar pentru a avea o acțiune în plus. Concursurile noastre vizează obiective concrete, avînd ca scop realizarea sarcinilor trasate de conducerea partidului și statului, iar pe fondul acestora — susținerea acțiunilor specifice ale Comitetului județean de partid. În anul 1973, bunăoară, concursul a avut ca temă inițiativa de larg răsunset lansată de Consiliul județean al Frontului Unității Socialiste: „Fiecare cetățean al județului — un bun proprietar, gospodar și producător socialist“.

„Cîștigul“ ziarului în urma desfășurării acestui concurs a fost unul dintre cele mai remarcabile. În primul rînd că a contribuit la popularizarea inițiativei și mobilizarea oamenilor muncii în vederea realizării obiectivelor stabilite de Comitetul județean de partid, iar pe de altă parte, în afară de multitudinea și diversitatea materialelor primite la redacție, am cîștigat 15 corespondenți noi, dintre cei care n-au mai scris niciodată redacției.

În acest an, țînînd seama de marile evenimente din viața poporului și partidului nostru — a 30-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist și Congresul al XI-lea al partidului, — concursul corespondenților și colaboratorilor ziarului „Flacăra roșie“ se desfășoară sub genericul „Anului treizeci îi făurim cunună“.

Materialele sosite pînă acum la redacție și publicate în ziar, ne îndreptățesc să nădăduim într-o reușită certă și a acestui concurs, el contribuind în bună măsură la popularizarea marilor succese ale socialismului, la cunoașterea vieții noi ce și-o făuresc oamenii muncii din județul Arad, moșii din părțile Hălmaგიului, urmașii lui Slavici și ai lui Emil Montșia.

Acestea au fost doar cîteva din preocupările ziarului județean „Flacăra roșie“ pentru lărgirea legăturii gazetei cu masele pe linia atragerii și activizării

colaboratorilor și corespondenților. Dar n-aș vrea ca din ceea ce am arătat pînă acum să se înțeleagă cumva că la noi în redacție nu mai e nimic de făcut pentru îmbunătățirea activității sub acest aspect. Dimpotrivă, considerăm că avem încă mari posibilități de a lărgi rețeaua de colaboratori și corespondenți, de a valorifica — la nivelul exigențelor actuale — scrisorile primite de la aceștia. E o muncă pe cît de nobilă, pe atît de rodnică, a cărei finalitate se concretizează în editarea unui ziar mai dinamic, mai viu, mai interesant.

DIALOGUL PERMANENT AL REDACȚIEI CU CETĂȚENII

Presă, radioul, televiziunea se află — și trebuie să se afle — într-un permanent dialog cu masele, mai cu seamă în etapa actuală cînd sarcinile complexe ale construirii societății socialiste multilateral dezvoltate impun o răspundere sporită din partea fiecărui cetățean al țării. Acest lucru a fost subliniat în multe rînduri de conducerea partidului nostru. Iată sintetizată această idee în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al „Șcinței“, care spunea, printre altele: „În mod susținut, presa trebuie să contribuie la dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, la atragerea largă a maselor la conducerea și soluționarea treburilor obștești, la dezvoltarea și sprijinirea inițiativei oamenilor muncii. Firește, unele progrese în această privință s-au făcut; dar nu putem să nu remarcăm că în multe cazuri problemele vieții sociale sînt încă tratate formal, superficial; părerile oamenilor — care reprezintă un fond de idei deosebit de prețios — nu sînt suficient de bine valorificate în paginile presei. Prin antrenarea largă a reprezentanților opiniei publice, a oamenilor muncii la dezbateră problemelor vieții noastre sociale, presa trebuie să devină ea însăși o tribună a democrației socialiste, de la care masele populare să-și spună părerea, să facă propuneri și să critice neajunsurile, să dezvolte schimburi de idei, să-și aducă contribuția la mersul înainte al societății noastre“.

Se pune întrebarea dacă presa noastră a reușit să se achite de această sarcină importantă, dacă ziarele și revistele au devenit cu adevărat „tribune ale democrației socialiste“ — așa cum cerea secretarul general al partidului nostru? Personal cred că, avînd în vedere numărul mare de consfătuiri, mese rotunde, sondaje de opinie organizate de redacții, precum și frecvențele rubrici pe teme de larg interes cetățenesc — putem aprecia că din acest punct de vedere ziarele, radioul și televiziunea se află pe un drum bun.

Ziarul „Flacăra roșie“ se află și el — la fel ca întreaga noastră presă — într-un permanent dialog cu cetățenii, indiferent dacă aceștia sînt sau nu corespondenți voluntari. O demonstrează, printre altele, numărul mare de scrisori primite de la oamenii muncii — peste 4 600 în cursul anului 1973 și aproape 1 700 în trimestrul I al acestui an. Valorificarea acestor scrisori, rezolvarea problemelor ridicate de oamenii muncii prin sesizările făcute în scris sau verbal, constituie o sarcină de prim ordin pentru întreaga redacție și cu deosebire pentru secția de profil. În această ordine de idei aș dori să menționez că la ziarul „Flacăra roșie“ secția de profil se numește „secția scrisori și probleme cetățenești“, fiind încadrată cu patru oameni, dintre care doi redactori cu pregătire juridică superioară. Aflîndu-se veșnic în contact direct cu cetățenii, fiind receptivi la propunerile lor, redactorii acestui compartiment de acti-

vitate au reușit în ultima vreme să organizeze o serie de acțiuni interesante, realizând — pe baza scrisorilor primite de la oamenii muncii — rubrici interesante, cu largă audiență la cititori. Pornind de la nevoia de informare a cititorului, redacția a inițiat câteva rubrici adecvate, cum ar fi : „De ici-colo“, „Informația pentru toți“, „Aflăm de la Inspectoratul M.I.“. Alte rubrici — „Curier juridic“, „Poșta redacției“, „Cetățenii întrebă, autoritățile răspund“ — au menirea de a lămurii numeroasele probleme de larg interes cetățenesc.

Dialogul redacției cu cetățenii are loc în condiții și modalități diferite, începînd cu audiențele la conducerea ziarului și la secția de resort, — unde oamenii au acces în permanență, — și terminînd cu acțiunile de mai mare amploare. În rîndul acțiunilor mai mari aș încadra, bunăoară, consfătuirile cu cititorii, sondajele de opinie etc.

O formă deosebit de interesantă și eficientă mi se pare a fi acțiunea pe care noi o intitulăm „Colocviile ziarului „Flacăra roșie“. În ce constă această acțiune ? De fapt, e vorba tot de un dialog cu cetățenii care are loc la Clubul presei în ultima zi de joi a fiecărei luni. Spre deosebire de consfătuirile obișnuite, la aceste colocvii participă — pe lângă oamenii muncii interesați — și tovarășii cu funcții de răspundere, invitați să dea răspuns la problemele puse în discuție.

În scopul cunoașterii părerilor pe care le au cititorii cu privire la conținutul ziarului, redacția a organizat și sondaje de opinie pe bază de chestionar. Astfel, fără prea mari pretenții de ordin sociologic, s-au difuzat chestionare la 1 000 de subiecți din municipiul Arad și localități ale județului cărora li s-au adresat un număr de 10 întrebări. Deși au revenit la redacție numai 347 de chestionare, opiniile exprimate de subiecți prezintă o deosebită importanță pentru activitatea ziarului. Redăm mai jos modul în care a fost apreciată de către cei chestionați tratarea în ziar a fiecărei grupe de probleme :

PROBLEMELE :	APRECIEREA		
	F. bună	bună	slabă
Economice	91	217	15
Politice și sociale	180	145	8
Cetățenești	176	135	14
Tineret	55	180	91
Cultură și învățămînt	70	180	80
Sportive	63	168	95

De asemenea, au fost exprimate opinii cu privire la genurile gazetărești preferate, paginile și rubricile speciale, formatul ziarului etc.

Considerăm acest sondaj ca un început bun și ne propunem ca în viitor să organizăm frecvent asemenea investigații, ele făcînd parte din arsenalul de forme și mijloace ale dialogului permanent ce se desfășoară între ziar și mase.

Am încercat, în cuprinsul lucrării de față, să tratăm o problemă deosebit de importantă și în același timp deosebit de actuală — aceea a legăturii ziarului cu masele de oameni ai muncii. Rămîne de văzut în ce măsură am reușit sau nu. În orice caz, fără pretenția de a fi epuizat această vastă problematică, aș vrea să subliniez că se impune din partea redacțiilor o reconsiderare a muncii cu corespondenții și colaboratorii, a modalităților de dialogare permanentă cu cititorii. În etapa actuală, sarcinile presei sînt deosebit de mari ; și este de neconceput ca ele să fie îndeplinite fără ca ziarele noastre să beneficieze de fondul valoros de idei exprimate de oamenii muncii.

PROBLEMATICA CETĂȚENEASCĂ

de ION I. DĂESCU

redactorul șef al gazetei „Viitorul“

Înfăptuirea grandiosului program jalonat de Congresul al X-lea al partidului și de Conferința Națională din iulie 1972 vizează parcurgerea unei importante etape care se va încheia odată cu făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Această înălțătoare perspectivă a impus în ultimii ani presei — mai ales după Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 — un vast program ideologic care o angajează în cel mai înalt grad și care capătă contururi tot mai precise odată cu creșterea considerabilă a eficienței informative și formative a activității de presă. Acest program de acțiune, prin concepția lui, a creat presei noastre posibilitatea realizării unor mutații esențiale în însuși conținutul și înfățișarea ei, în tematica abordată, în structura, orientarea și nivelul fiecărui ziar, indiferent de profilul și aria sa de difuzare. Ziarele, alături de celelalte forme ale presei moderne constituie adevărate „forțe de șoc“ ale propagandei de partid, ele aducîndu-și o contribuție substanțială la perfecționarea activității organelor și organizațiilor de partid, de stat, și obștești, la dezvoltarea vieții interne de partid, la creșterea continuă a rolului conducător al partidului în cadrul tuturor colectivelor de muncă, în întreaga viață social-politică a țării. În același timp ziarul îndeplinește cele mai largi funcții sociale răspîndind în rîndurile cititorilor, din ce în ce mai numeroși, concepția înaintată marxist-leninistă despre lume și viață, susține interesele politice, sociale și economice ale clasei muncitoare, ale întregului nostru popor. Funcțiile sociale ale presei noastre comuniste răspund cu competență cerințelor concepției marxiste despre presă care trebuie : „...să fie un ochi ager al spiritului popular, intruchiparea încrederii poporului în sine însuși, o legătură a fiecărui individ cu statul și cu lumea întreagă“ (K. Marx, din M—E Opere vol. I).

În acest context presa noastră este un puternic instrument în mîna partidului pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru ridicarea conștiinței socialiste a întregului popor. Astăzi cuvîntul partidului tipărit în paginile presei, exprimă năzuințele, dorințele, necesitățile, propunerile și soluțiile oamenilor muncii, ale tuturor cetățenilor care țin o permanentă legătură cu ziarele prin corespondența purtată. Conținutul acestora se referă la succesele obținute în muncă, la părerile pe care le au în legătură cu o problemă sau alta, fac observații

critice, propun, dau sugestii, cer sprijin ziarului în soluționarea diverselor probleme.

Drept urmare, presa de partid, ziarele cu deosebire, și-au cucerit, încă de la început, un binemeritat prestigiu și o puternică autoritate în rîndul maselor. Participantă activă în focul practicii sociale vii, presa transmite prin măiestria și pasiunea pe care o pune în tot ceea ce publică, patosul fierbinte al muncii creatoare, entuziasmul revoluționar al eroiceii noastre clase muncitoare, al poporului român în marea operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, înfăptuind astfel una dintre înaltele aprecieri și totodată deziderat major pus în fața presei de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu care afirma că „Izvorul prestigiului și autorității presei în rîndurile maselor, al încrederii cu care este înconjurată de oamenii muncii rezidă în devotamentul cu care ea slujește cauza socialismului, în înflăcărea cu care acționează ca purtător de cuvînt al partidului, ca tribună de răspîndire a politicii sale, a ideilor marxism-leninismului, cu care își îndeplinește înalta răspundere față de popor.“

CONSIDERAȚII PRIVIND CONCEPTUL DE PROBLEMATICA CETĂȚENEASCĂ

În sensul larg al cuvîntului, problematica cetățenească ar putea să includă tot ceea ce, într-un fel sau altul, are legătură cu cetățenii, cu viața și preocupările lor. Pe bună dreptate se poate pune întrebarea: există oare vreun subiect, care să nu poată fi inclus într-o atît de largă accepție? În sens general, deci, întreaga noastră presă este investită cu un puternic caracter cetățenesc.

Abordînd însă, problematica cetățenească sub raportul înțelesului curent dat acestei expresii, putem spune că, aceasta se referă numai la acea sferă de preocupări ale membrilor societății care este legată nemijlocit de calitatea lor de cetățeni. Dictionarul enciclopedic român definește cetățenia ca fiind „apartenența unei persoane la un stat, în temeiul căreia ea are anumite drepturi și obligații față de acel stat“. Se deduce de aici că tematica cetățenească privește relația dintre cetățean și stat, ca expresie politică a relației individ-societate. Deși acesta este aspectul esențial al tematicii în cauză, această definiție nu este suficient de explicită. Pentru deplina lămurire a conținutului și sferei conceptului, este necesar să precizăm formele particulare pe care le îmbracă amintita relație, domeniile în care se manifestă, forme și domenii care să dea problematicii cetățenești contururi mai precise.

Practic, în activitatea redacțională, tematica cetățenească este încredințată unui colectiv anume — în cazul cel mai tipic, unei secții de „Probleme cetățenești“. Dacă ar fi să conturăm această problematică ghidîndu-ne după activitatea secției de specialitate, după materialele pe care redactorii acestei secții le aduc în paginile ziarului, am constata însă că tematica cetățenească ni se înfățișează ca un amestec eterogen, vizînd domenii de o surprinzătoare varietate. Comerțul se învecinează aici cu arhitectura, ocrotirea sănătății cu gospodăria comunală, serviciile publice cu protecția muncii, sistematizarea cu administrația de stat, alimentația publică cu respectarea regulilor circulației, cu activitatea instituțiilor juridice etc. La prima vedere, este dificil să găsești numitorul comun al acestor sectoare de activitate deși nici pe departe nu au fost enumerate toate. Se poate crea chiar impresia că profilul ei actual s-a constituit prin includerea a tot ceea ce

n-a putut fi cuprins în tematica altor secții cu un profil bine definit (industrie, agricultură, cultură, viață de partid). Trecînd peste aparentul eclectism al profilului concret al secției „Probleme cetățenești“, se poate constata că în centrul atenției se găsește, de fiecare dată, raportul dintre membrii societății și instituțiile aflate în structura statului sau în directă legătură cu ea. Acesta este numitorul comun căutat.

Tematica cetățenească reflectă, așadar, relațiile cetățenilor cu organele și instituțiile de stat, în toate sectoarele și sub toate aspectele precum și asemenea forme politice ale legăturii dintre individ și societate cum ar fi relațiile cetățenilor cu organizațiile obștești, ale acestora din urmă cu statul, relații care, în totalitatea lor, exprimă drepturile și obligațiile reciproce implicate în statutul cetățeniei. Formularea de mai sus susceptibilă desigur de a fi îmbunătățită nu are altă pretenție decît de a oferi o definiție operațională pentru abordarea mai concretă a problematicii cetățenești în rîndurile de față.

IMPORTANTA INFORMATIVĂ ȘI FORMATIVĂ A TRATĂRII PROBLEMELOR CETĂȚENEȘTI ÎN SPIRITUL DOCUMENTELOR DE PARTID

Se cuvine menționat încă de la început faptul că problemele cetățenești ocupă în ultimul timp în presa noastră — mai ales după Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 — un loc tot mai amplu, mai bine conturat. Este și firesc să fie așa, într-o țară în care dialogul a devenit modul de lucru pentru soluționarea tuturor problemelor de interes larg social, economic, cultural, dezbateră publică, cu aportul cetățenilor constituindu-se, de o bună bucată de vreme, drept cea mai fructuoasă modalitate de abordare. Problemele cetățenești cer prin specificul lor — mai mult decît orice altă arie tematică — existența unui dialog, a unui dialog cu trei parteneri: cetățeni — presă — instituțiile vizate. Aceasta, pentru că punctul de pornire, numitorul comun al problemelor — de altminteri complexe — îl prezintă așa cum am amintit, relația dintre cetățeni ca membri ai societății și instituțiile din vasta structură a statului.

Din această cauză tematica cetățenească a presei nu se poate limita la reflectarea caleidoscopică a relațiilor existente la un moment dat, consacrate pe plan juridic prin legile țării; ea trebuie să oglindească și dinamica acestor relații, să participe activ la pregătirea condițiilor pentru afirmarea elementelor noi.

Tocmai de aceea orientarea tematicii nu se poate face decît în temeiul indicațiilor cuprinse în documentele de partid, documente a căror principală funcție este proiectarea și făurirea multilaterală a viitorului. Ziariștii care scriu despre problemele cetățenești se inspiră — ca și cei care lucrează în alte sectoare ale presei — din izvorul nesecat de înțelepciune al clarvăzătoarelor documente de partid, din activitatea neobosită, cuvîntările și prețioasele indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Studiul atent al indicațiilor de partid conduc la concluzia că în prezent tendința principală a evoluției raporturilor dintre cetățeni și stat o constituie adîncirea continuă a democrației socialiste, perfecționarea formelor de participare a maselor de oameni ai muncii la conducerea statului, a treburilor obștei. „In timp ce în lumea capitalistă democrația are un pronunțat caracter declarativ, abstract — arăta secretarul general al partidului la Plenara din noiembrie 1971 — în țara noastră ea exprimă cu

adevărat suveranitatea poporului în stat, participarea concretă a acestuia la elaborarea politicii generale interne și externe a țării, la luarea deciziilor care privesc interesele sale vitale, viitorul națiunii noastre socialiste. Participarea maselor la conducerea societății este condiționată însă și de înțelegerea fenomenelor economice-sociale, a situației politice, pentru a putea judeca lucrurile în deplină cunoștință de cauză. De aceea dezvoltarea democrației este strins legată de ridicarea nivelului politico-ideologic, a conștiinței socialiste a întregului popor. Numai așa participarea la conducerea vieții economico-sociale va fi efectivă și nu formală“.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o atenție deosebită dezvoltării și aprofundării democrației socialiste și în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din iulie 1972 în care, după prezentarea unor importante măsuri, spunea : „**Adoptarea și traducerea lor în viață vor crea un cadru mai corespunzător activității de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale a întregii societăți, vor perfecționa democrația noastră socialistă, vor lărgi și intensifica participarea maselor populare la viața publică, la conducerea întregii noastre societăți, a statului**“.

Din întregul ansamblu de măsuri și decizii adoptate în ultimii ani de către conducerea partidului și statului nostru se evidențiază elocvent atenția deosebită care se acordă perfecționării cadrului instituțional al democrației socialiste, asigurării climatului necesar pentru manifestarea inițiativei maselor, formării conștiinței socialiste. În fiecare dintre aceste trei direcții, presei — și, în particular rubricii cetățenești — îi revine un rol de mare importanță. De altfel, în repetate rânduri, indicațiile partidului s-au referit nemijlocit la funcțiile presei în societatea noastră și, în acest context, la tematica cetățenească. Semnificativ în această direcție este pasajul în care spune :

„**Trebuie să sporească simțitor rolul social-politic al presei noastre, contribuția ei la perfecționarea continuă a vieții și organizării sociale, a activității organizațiilor de partid, de stat și obștești. Ea trebuie să acorde o atenție sporită problemei educării politico-ideologice, a ridicării conștiinței socialiste a maselor largi, populare. În paginile presei comuniste trebuie tratate cu mai multă exigență și într-un spirit de înaltă principialitate problemele educației**“.

„...Presă trebuie să ia atitudine și să combată cu fermitate manifestările de centralism excesiv, de birocratism și superficialitate, concepțiile retrograde care se mai manifestă încă la unii membri ai societății noastre, să militeze hotărât pentru promovarea a tot ceea ce este înaintat, a concepției revoluționare despre viață și lume, a materialismului dialectic și istoric ; o atenție deosebită trebuie să acorde presa noastră propagării principiilor echității sociale și ale eticii comuniste, sporindu-și astfel contribuția la întreaga activitate de formare a omului nou, înaintat, al societății noastre socialiste“.

Este de la sine înțeles că valoarea orientativă a indicațiilor și documentelor de partid nu se limitează, în cazul de față la dezvăluirea tendințelor fundamentale ale evoluției și raporturilor dintre cetățean și stat, ca esență a tematicii cetățenești. Presa este îndrumată permanent, cu grijă și atenție de către partid, uneori pînă la aspecte concrete. De exemplu, numai în anul 1973 redactorii șefi ai tuturor ziarelor și revistelor din țară au fost convocați de 6 ori la Comitetul Central al P.C.R., în ședințe operative de lucru în care secretarii ai Co-

mitetului Central și, îndeosebi, tovarășul Cornel Burtică au jalonat principalele sarcini, indicații și orientări spre care trebuie să-și îndrepte atenția întreaga presă românească.

Am insistat asupra celor de mai sus din dorința de a sublinia acest element central în lumina căruia voi analiza cum au fost tratate problemele cetățenești în paginile ziarului „Viitorul“, în lumina documentelor de partid.

ASPECTE ALE ABORDĂRII PROBLEMATICII CETĂȚENEȘTI ÎN PAGINILE ZIARULUI „VIITORUL“

Raportată la profilul ziarului „Viitorul“ problematica cetățenească ocupă un loc important, de natură să sporească pe o curbă mereu ascendentă interesul cititorilor pentru lectura ziarului. După cum se știe, tematica cetățenească include sectoare aflate în centrul preocupărilor cotidiene ale tuturor oamenilor muncii, tineri sau vîrstnici, muncitori sau intelectuali, de la orașe și sate. Pentru ziarul „Viitorul“ articolele pe teme cetățenești, constituie o componentă a aceluia nucleu publicistic de mare atracție care polarizează practic atenția tuturor cititorilor. Acesta este și motivul principal — perfect justificat — pentru care colegiul de redacție a manifestat permanent față de rubricile cu caracter cetățenesc o înaltă exigență și preocupări responsabile pentru găsirea unor modalități, genuri și idei cît mai interesante, cît mai bogate în conținut, cît mai eficiente pe plan practic, social și pe plan educativ de masă.

Mai ales după Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 activitatea ziarului nostru local a cunoscut un reviriment deosebit. Promovarea atitudinii noi față de muncă, generalizarea experienței pozitive și repudierea manifestărilor retrograde au devenit coordonate esențiale ale activității lui. Cuvîntarea secretarului general al partidului, normele muncii și vieții comunistilor au constituit un prețios îndreptar în munca redactorilor, un puternic izvor de idei care au contribuit și contribuie tot mai eficient la îmbogățirea ariei tematice a problemelor cetățenești, la surprinderea celor mai importante fenomene legate de preocupările oamenilor, de dezvoltarea conștiinței lor, a opiniei publice socialiste.

În vederea asigurării participării tuturor oamenilor muncii la propășirea societății, prin afirmarea nestingherită a capacităților lor creatoare, societatea a stabilit norme de conviețuire bazate pe etica și echitatea comunistă, a căror respectare devine, pe zi ce trece, o necesitate lăuntrică pentru toți membrii ei.

Prin rubricile cu caracter cetățenesc noi ne-am străduit să facem ca aceste cerințe să devină o parte integrantă a convingerilor personale, ale cititorului.

Deși majoritatea oamenilor s-au obișnuit să respecte legile de conviețuire și comportament fără nici o constrîngere, există încă reminiscențe ale trecutului, ale modului de viață burghez : atitudine iresponsabilă față de avutul obștesc, furturi, delapidări, sustrageri de orice fel, tendințe de parazitism, fenomene de căpătuială, nepotism, favoritism etc. — vicii care vin în cea mai flagrantă contradicție cu principiile morale ale societății noastre.

Nu mi-am propus să analizez în detaliu nici modul de organizare a activității redacționale pe linia reflectării problematicii cetățenești, nici structura, frecvența rubricilor și a paginilor care s-au ocupat de nevoile, dorințele, sugestiile, soluțiile,

propunerile și observațiile critice ale oamenilor.

Voi prezenta mai ales spre ce direcții principale și-a orientat activitatea „Viitorul” în dezbaterile problematice cetățenești, ce fenomene am reușit să surprindem mai bine în rubricile de specialitate și, mai ales, ce neajunsuri am constatat cu prilejul acestei analize, pentru ca acestea să fie lichidate în activitatea viitoare.

Așa cum reiese și din cele arătate pînă acum, obiectivul esențial al rubricii cetățenești în ziarul nostru a fost acela de a contribui la perfecționarea raporturilor dintre membrii societății și instituțiile statului nostru socialist, în direcția adîncirii conținute a democrației socialiste, a lărgirii participării maselor de oameni ai muncii la conducerea vieții sociale. În contextul sporirii rolului statului în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, acest obiectiv major a fost urmărit în **primul rînd** în problematica cetățenească susținînd pe toate căile perfecționarea activității organelor locale ale puterii și administrației de stat, îmbunătățirea organizării și funcționării instituțiilor de stat; în acest spirit, „Viitorul” a dispus de o remarcabilă forță de înrîurire în direcția asigurării și lărgirii cadrului instituțional al participării cetățenilor la exercitarea puterii de stat, la conducerea treburilor publice, la gospodărirea resurselor materiale, la sistematizarea teritoriului și al localităților, la dezvoltarea armonioasă a județului, orașelor și comunelor, la îmbunătățirea comerțului, a serviciilor publice, a asistenței sanitare, în pas cu cerințele și standardele unei vieți civilizate, la protecția mediului împotriva poluării etc.

Asigurarea unui climat democratic real a constituit **o a doua menire a rubricii cetățenești**. Aceasta s-a referit îndeosebi la receptivitatea instituțiilor și funcționarilor publici la propunerile și sugestiile oamenilor muncii, la promptitudinea cu care au fost soluționate cererile și sesizările lor, la stimularea spiritului de inițiativă al maselor, a criticii și autocriticii, la combaterea oricăror încercări de răfuială cu autorii semnalelor critice, la cultivarea sentimentului de încredere și securitate socială, respectului pentru lege, la desfășurarea controlului obșteșc în toate domeniile, la controlul publicului asupra activității instituțiilor și funcționarilor de stat, la rolul crescînd al organizațiilor obștești în viața socială și de stat.

În fine, **în al treilea rînd**, tematica cetățenească a acordat o mare atenție dezvoltării conștiinței cetățenești socialiste. Consider importantă în acest sens contribuția ziarului nostru local la formarea, în rîndul oamenilor muncii, a unei mentalități înaintate, care a reflectat din ce în ce mai bine conștiința lor de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și posesori ai întregii avuții naționale.

În condițiile în care realizarea primelor două aspecte: cel instituțional și cel privind climatul democratic real a fost în măsura posibilităților noastre asigurată, o asemenea mentalitate implică responsabilitate față de destinele societății, angajare civică, interes viu și manifest pentru exercitarea efectivă a dreptului de participare, cult pentru legalitate și pentru echitatea socialistă, dîrzenie în apărarea avuției publice, spirit critic și autocritic, combativitate, curaj cetățenesc, demnitate, inițiativă, entuziasm creator, respect pentru adevăr, atitudine civilizată, pe scurt, o îndeplinire exemplară a înaltelor îndatoriri civice actuale.

Ar mai putea fi, desigur, formulate o serie de obiective specifice, aparținînd sectoarelor particu-

lare ale tematicii cetățenești — vieții administrative, comerțului sau oricărui altuia. Dar ele n-ar fi altceva decît forme concretizate de manifestare a elementelor amintite ale celor trei direcții importante în care a fost reflectată problematica cetățenească în ziare. Pe de altă parte, caracterul sintetic al rîndurilor de față nu dă posibilitatea unei detalieri mai adînci a conținutului rubricii cetățenești.

Cu toate acestea aș vrea să mai adaug că practica muncii de zi cu zi în domeniul atît de vast și deloc ușor al gazetăriei m-a determinat de a nu desfășura în redacție, deci nici în problemele cetățenești o muncă așa-zisă „pe felii”, convins fiind că ar fi o greșeală de neiertat să despart în mod mecanic problemele cetățenești de celelalte sectoare ale activității de presă. Apreciind de exemplu ca deosebit de interesante și eficiente anchetele sociale, „Brigăzile „Viitorului” în anchetă”, colegiul de redacție a hotărît să publicăm, un număr de anchete pe lună, la redactarea cărora a fost antrenat întregul colectiv redacțional care a fost împărțit în patru „brigăzi”.

De asemenea, aș mai menționa că în rezolvarea corespondenței, a numărului mereu crescînd de scrisori primite de la cititori, corespondenți, colaboratori, de la locuitorii județului nostru a participat întregul personal redacțional, pentru că numai astfel a fost posibil ca de peste un an în urmă să nu mai apară nici un număr de ziar în care să nu se găsească corespondențe, răspunsuri, propuneri, curiere juridice, ecouri, informații de la cititori, etc.

Concluziile și măsurile proiectate pe baza investigațiilor, sondajelor de opinii, anchetelor și consfăturilor cu cititorii și corespondenții (care au avut loc periodic) au fost, de asemenea, rodul activității desfășurate de întregul colectiv de redactori pe baza unei judicioase planificări.

Succesele obținute în activitatea desfășurată de ziar în domeniul problematice cetățenești au la bază combativitatea revoluționară, spiritul pronunțat critic dar principial-constructiv cu care au fost dezbătute, analizate și publicate problemele perfecționării statului, organizării și funcționării consiliilor populare, activitățile administrative, afirmarea formelor noi ale legalității și democrației socialiste, aplicarea și perfecționarea normelor de drept, modernizarea serviciilor publice în vederea atingerii unui înalt nivel de civilizație, combaterea manifestărilor de conservatorism, birocrație, a tendinței ruperii de mase. Față de ceea ce, cu ani în urmă, numeam probleme cetățenești și care se reduceau la situația rețelei de alimentație publică și la prestațiile de servicii către populație, astăzi, problematica cetățenească a căpătat o pondere nouă, care a cerut și cere continuu schimbarea completă a viziunii noastre asupra acestui domeniu.

Cu toate că am definit încă de la început tematica cetățenească actuală, obiectivele ei majore, este timpul să menționez că, în realitate în paginile ziarului „Viitorul” ierarhia de valori, ca și tratarea multilaterală a importantei tematici amintite este uneori diferită de acel model teoretic. Mai persistă încă o inerție a vechii viziuni asupra tematicii cetățenești, împotriva căreia au fost concentrate eforturile întregului colectiv redacțional. Învingerea ei nu este numai o problemă de voință ci și una de competență; aceasta cu atît mai mult, cu cît tratarea noilor aspecte ale perfecționării relației cetățean-stat, ale adîncirii democrației socialiste, ridică mult mai multe probleme de compe-

tență decît redactarea unei anchete despre lipsurile din alimentația publică, de pildă.

Ziarul însuși nu este altceva decît o oglindă așezată în fața societății. Ziarul poate constitui unul dintre cele mai eficiente mijloace de investigare a realității sociale, dar cu o condiție: să funcționeze tot mai bine ca mecanism de comunicare socială. Se poate afirma că, în această direcție, rubrica cetățenească a făcut, față de trecut, pași serioși înainte. Cîștigul cel mai important îl constituie, desigur, prezența — nepomădată, lipsită de contrafaceri și prefabricare — a opiniei cetățeanului. Modul deschis, sincer, direct de a comunica cu cititorii a devenit astăzi un lucru obișnuit și apreciat de cititori ca atare.

Pe de altă parte, însă, se mențin unele defecțiuni, destul de grave, în funcționarea mecanismului comunicației, iar urmările lor sînt sesizabile. Sensibilitatea colectivului redacțional față de reacțiile publicului este încă redusă, uneori insuficientă; o dovedește modul lipsit uneori de ingeniozitate, în care sînt utilizate scrisorile, deși acest lucru se face tot mai bine și mai frecvent. O fericită excepție o constituie grupajul: „La redacție a sosit o scrisoare“ și „Pe urmele unei scrisori“ care au căpătat un binemeritat prestigiu. Este însă vizibilă lipsa de atenție și de preocupare a redactorilor în legătură cu reacția autorităților. Răspunsul diferitelor instituții la semnalele rubricii cetățenești este încă lipsit de promptitudine și — chiar și atunci cînd se manifestă — se menține de multe ori în limitele formalismului. Cu toate acestea așa cum am arătat pe parcursul analizei, redactorii secției ca și ceilalți semnatari de altfel, nu aduc întotdeauna instituțiile deficiente în fața opiniei publice, astfel încît „dialogul“ nostru cetățean-instituție se transformă, încă de multe ori, într-un monolog. **Unul dintre marile cusururi ale rubricilor noastre cetățenești este că uneori ele tind să se războiască cu faptele, nu cu mentalitățile care le generează.** Așa se explică de ce poziția față de răspunsurile formale, față de lipsa oricărui răspuns — cazuri mai rare — este anemică și îngăduitoare. Această atitudine duce adeseori la ratarea unui extrem de eficace test al funcționării organismului statal, a mecanismelor sale. Acest lucru afectează într-o oarecare măsură și împlinirea menirii de „tribună a democrației socialiste“, care a fost încredințată presei, deoarece restrînge posibilitatea de participare a publicului la elaborarea mesajului, nu numai la receptarea lui. Or, o instituție împunernicită să vegheze la respectarea și adîncirea democrației trebuie să înceapă prin a fi ea însăși democratică. În această ordine de idei s-a făcut efort susținut din partea secției „Probleme cetățenești“ pentru îmbunătățirea sistemului de comunicare cu cititorii, cu instituțiile publice, cu cei doi parteneri ai dialogului, pentru activarea informației secundare — adică a informației de răspuns la informația primară — și utilizarea ei în fiecare nou ciclu de elaborare a mesajului. Altfel spus, consider necesar să amintesc că acum manifestăm o preocupare specială pentru valorificarea scrisorilor și a celorlalte semnale primite de la cetățeni, o atenție neslăbită și exigență față de răspunsurile sosite de la autorități precum și față de autoritățile care nu se socotesc obligate să răspundă. Acest efort organizatoric s-a concretizat în atitudini și materiale clare, în genuri publicistice adecvate, interesante, care stîrnesc interesul public și pot să aducă informația secundară în paginile ziarului.

Aceasta cu atît mai mult cu cît nouă ne revine

deficila sarcină de a orienta, clipă de clipă, opinia publică, de a valorifica incontinuu părerile oamenilor, de a sonda în ce măsură noul cîștigă teren în conștiința cetățenească. În calitatea noastră de participanți și organizatori ai dialogului cetățean-instituție nu am reușit totdeauna să punem punctul pe „i“, dar, mai ales, n-am reușit să întreprindem acțiuni de durată cu o finalizare precisă și fermă. Am abordat la momentul oportun — teme de stringentă actualitate și apoi, fără să le urmărim rezolvarea concretă, am trecut la altele. Cum s-ar spune „ne-am aprins“ la timp, dar apoi „ne-am pierdut pe drum“. De aici se poate trage concluzia că în acțiunea de educare a spiritului de responsabilitate, de participare activă la treburile obștei este necesar să pornim uneori chiar de la redactorii care se ocupă de aceste probleme.

De altfel profesiunea de ziarist ca oricare altă profesiune implică cu necesitate o anume deontologie specifică, constituită în lumina unei scări proprii de valori.

Valoarea centrală, fundamentală și prioritară a deontologiei ziaristului o constituie adevărul. Acesta se instituie pentru ziarist atît ca motiv cît și ca scop al acțiunii sociale. Altfel spus, în toate ipostazele sale, ziaristul — dacă se vrea ca atare — trebuie să apară ca un agent pasionat al adevărului. Însăși formarea și determinarea personalității sale trebuie să se producă din această perspectivă.

Adevărul pentru ziarist înseamnă însă, altceva decît bunăoară pentru un arheolog sau fizician. Pe ziarist îl interesează înainte de toate semnificațiile umane și implicațiile sociale ale adevărului. De unde rezultă, în primul rînd, nevoia cultivării și formării ziaristului în spiritul celor mai înaintate tradiții și valori morale, a principiilor eticii și echității socialiste, și, în al doilea rînd, însușirea unui amplu bagaj de cunoștințe din toate sectoarele activității sociale și individuale astfel încît reflexiile și judecățile de valoare să fie lucide, competente și responsabile în perspectivă socială. De altfel, competența este una din principalele condiții ale adevărului; în consecință ea se impune ca normă a deontologiei ziaristului.

Un bun gazetar al rubricii cetățenești trebuie să fie astăzi, mai înainte de toate, un autentic și plinar cetățean, pătruns de înaltele idealuri ale democrației socialiste, sensibil la orice știrbire a ei, un militant convins pentru realizarea acestor idealuri. El trebuie să cunoască legile țării, să simtă permanent pulsul realității, să trăiască în mijlocul oamenilor, să le cunoască aspirațiile. Să fie animat de o înaltă conștiință cetățenească, să fie el însuși un înfăptuitor al principiilor sale, prin fiecare act, prin fiecare cuvînt. Numai așa, cuvîntul lui scris va dobîndi forța de convingere, de pătrundere, atît de necesară. Dar un bun gazetar trebuie să fie în același timp, un înflăcărat activist al partidului. Numai cunoașterea profundă, fină și nuanțată a principiilor și obiectivelor politicii partidului poate da convingerilor cetățenești acea tărie neștrămutată de care e nevoie în ciocnirea cu inerția, cu spiritul vechi, retrograd, conservator; numai așa se poate înălța curajul civic pînă la înălțimea luptei fătîșe, deschise împotriva a tot ce frînează progresul; numai așa se poate dobîndi optimismul și entuziasmul de care e nevoie pentru a cîștiga adeziunea opiniei publice. Dar, mai ales, numai așa poți avea garanția deplină că nu greșești, că busola e bine orientată și că navighezi în fiecare ceas prin vîltoarele bătăliei, acolo unde e

nevoie de tine, de ascuțișul condeiului tău de gazetă comunist, că nu lincezești pe apele nemisicate ale unui ireal pacific ocean de nimicuri, cu aerul că ai descoperit un nou continent.

Cunoașterea realității sociale — fie că vine nemijlocit din prezentul vieții, fie că porcede din filele documentelor inspirate ale partidului, făuri-toare de viitor — este piatra de temelie a ziarului. Perfecționarea rubricii cetățenești trebuie să pornească, deci, de la o cit mai bună cunoaștere a realității și mai ales a oamenilor care scriu despre această vastă problematică.

MODALITĂȚI PUBLICISTICE ALE TEMATICII CETĂȚENEȘTI ABORDATE ÎN PAGINILE ZIARULUI „VIITORUL“

„Redacțiile ziarelor și revistelor — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scînteia“ — trebuie să acorde o atenție deosebită îmbunătățirii calității publicistice a articolelor, promovării unor forme și stiluri gazetărești atractive, convingătoare, care să capteze interesul și atenția cititorilor. Articolele cenușii, plate, lipsite de flacăra pasiunii revoluționare și a originalității, a gândirii proprii — cum se mai întilnesc, din păcate, în paginile unor ziare și reviste — împiedică ziarele să-și îndeplinească cu eficiență misiunea ce le revine, diminuează forța lor de pătrundere și influențare a maselor“. Cuvintele Secretarului general al partidului își păstrează integral actualitatea; ele privesc îndeaproape problematica cetățenească, fiind vorba — așa cum arătam mai înainte — de un domeniu de cel mai larg interes, urmărit de toți cititorii ziarului.

Pentru atingerea obiectivelor tematicii cetățenești, măiestria gazetărească este, așadar, hotărîtoare; oricît de actuale ar fi subiectele alese, oricît de minuțioasă documentarea, receptarea mesajului depinde nemijlocit de realizarea publicistică a materialelor respective, de genurile publicistice folosite, de atracția pe care lectura, o exercită asupra cititorilor.

Afirm — cu rugămîntea să nu fiu acuzat de lipsă de modestie — că mai ales în ultimii doi ani, cu ajutorul Secției de propagandă și presă a C.C. al P.C.R. și în urma unor interesante dezbateri profesionale în plenarele noastre redacționale s-au făcut progrese simțitoare pe linia folosirii unor genuri gazetărești variate, interesante, cu un bogat conținut de idei, adecvate faptelor sau fenomenelor reflectate.

Urmărind atragerea unui număr cit mai mare de cititori, ne-am străduit, pornind de la stabilirea rubricilor să procedăm astfel încît să creăm posibilitatea celor interesați să-și găsească ușor articolele preferate. Menționez cu acest prilej cîteva din rubricile problematicii cetățenești cu mare adeziune la cititori: „Brigada „Viitorul“ în anchetă“ — „Cu fața spre oameni“ — rubrică săptămînală cu probleme critice, sugestii și soluții date de cititori și corespondenți în cadrul unor grupaje permanente ca: „Cetățenii informează... întrebă... propun...“, „Semnale... Semnale...“, „Pentru agenda dumneavoastră“, „Ecoul criticii noastre“ etc.; „Opinia publică condamnă“ — anchete legate de încălcarea gravă a normelor de conviețuire socială în care se solicită părerea cititorilor; „Un caz aparte“ și „Reflector etic“, „In balanța lui Mercur“ pe teme de etică și echitate în comerțul de toate genurile;

„Contraste“, „Poluarea“ timpului liber“ „Tribuna bunilor gospodari“, „Impreună hotărîm, îndeplinim, răspundem“, „Program complex de sistematizare“ și altele pe probleme ale consiliilor populare etc.

La toate acestea se adaugă rubricile care stau în permanentă la dispoziția cititorilor și corespondenților printre care: „Dialog cu cititorii“, „Vești de la corespondenți“, „Curier juridic“, „La semnalele critice ale ziarului“, „La redacție a sosit o scrisoare“, „O clipă vă rog!“, „Alo! redacția, da, no-tăm“ etc.

Bineînțeles că toate aceste rubrici presupun și genuri publicistice diferite. Intrucît aproape toate rubricile din problematica cetățenească au un caracter critic și presupun — cu excepția anchetelor sociale, anchetelor de caz și analizelor — materiale scurte și modalitățile publicistice sînt adecvate. În majoritatea cazurilor se folosesc articolele scurte, microfoiletoanele, notele critice, anchetele, raid-anchetele și destul de rar pamfletul, foiletonul. Cu toate acestea problematica cetățenească a cerut cu necesitate și, în ultimul timp și-au făcut apariția frecvent, mesele rotunde, interviurile, analizele, reportajele.

În strădania permanentă a redacției de a ridica tot mai mult ștacheta calității și conținutului materialelor publicate, în centrul atenției a stat — mai ales în problematica cetățenească — stabilirea titlurilor, care trebuie să fie cit mai sugestive și interesante, să rețină atenția cititorului. Iată cîteva exemple:

„Onoarea, cinstea și... cei trei mușchetari“, „Un impostor și „nevinovatele“ sale victime“, „Disciplina liber... interpretată“, „De ce a înțarcat la Braniște bruna de Maramureș?“, „Patru ani și jumătate în... concediu medical“, „Note de călătorie“ din traiectul unor... butelii“, „Enigma“ dispariției produselor însilozate la IPVILF“, „Meteoriți“ în... calea laptelui“, „Apa curge, neglijențele rămîn...“, „Cu... vorbe, găina bună face doar... un ou pe lună“, „Transportul în comun „defect“ solicită... „depanarea“, „Ce știi dumneata despre omenie, Gheorghe Stoichină?“, „Arde focul“ pe... pichetul de incendiu“, „S-a propus, s-a aprobat, dar prea iute s-a... uitat“, „Un incredibil act de inumanitate“, „Buruiana“ dintre florile... tinereții“, „Scrisoare deschisă către toți părinții“, „Schimbul III pus pe planul... trei“, „Ulciorul nu merge de multe ori la... lapte“.

Exemple asemănătoare se pot da încă foarte multe. Important, mi se pare, însă, de reținut faptul că ne-am apropiat foarte mult de cititor și dorințele sale și am reușit acest lucru, mai ales, datorită menținerii unui dialog permanent cu cititorii, un dialog atent, urmărit, cu grijă pe toate planurile relațiilor ce se nasc între cetățean și redacție.

Dar, deși s-au obținut succese însemnate în această privință, se poate spune că mai sînt încă multe de făcut pe linia îmbunătățirii problematicii cetățenești. Ar fi bine ca, în cazul cînd pornim de la fapte semnalate de cetățeni, să închidem „circuitul“ sondînd din nou opinia acestora asupra modalității de rezolvare. Rubrica de întindere „Cu fața spre oameni“ a încercat să facă acest lucru, dar prea timid încă și aceasta din pricina faptului că sesizările nu sînt grupate tematic, lăsîndu-le aspectul mozaicat dat de ordinea sosirii la redacție. Este un cîștig de operativitate, dar nu și de eficiență. Dialogul redacției cu cititorii s-a amplificat considerabil și e un lucru bun, totuși această rubrică poate căpăta un caracter educativ mai pregnant. Deocamdată

predomină nu formarea, ci informarea. Și rubrica „Contraste” poate fi redactată într-o formă mai educativă. Scopul acestei rubrici nu este acela de a aduce la cunoștință unele fapte ieșite din comun, ci al unui semnal de alarmă, al necesității de a se lua urgent măsuri, și, pe cât posibil, de a recupera „cazurile”, de a opera asupra mentalității unor oameni.

Articolele care au izbutit să realizeze aceste deziderate au fost cele ce au stîrnit puternice ecouri în rîndul opiniei publice. Astfel, unele „cazuri aparte” sau anchete ca cea despre construirea de locuințe proprietate personală, au primit girul cititorilor, prin comentariile ulterioare sosite pe adresa redacției. De asemenea, acțiunea de lungă durată ca privire la aprovizionarea populației a fost una dintre cele mai încheiate. Nu numai scrisorile cetățenilor ne-au demonstrat-o, ci și recunoașterea, din partea celor vizați, că ziarul i-a sprijinit efectiv în îmbunătățirea muncii.

Cu toate acestea, pericolul care pîndește activitatea problematicii cetățenești este fărâmițarea — domeniile ei fiind cu mult mai variate în comparație cu celelalte direcții de activitate. De aceea consider că în viitor ar putea fi, de pildă, promovate în paginile ziarului nostru unele forme gazetărești de mare interes, care în prezent apar destul de rar, sau aproape că lipsesc din repertoriul nostru, așa cum este sondajul de opinie de toate tipurile — de la chestionarea omului de pe stradă pînă la ancheta sociologică. Dezbateră reală, care să aducă față în față în confruntare directă, păreri autorizate, opinii solide construite, constituie un teren publicistic puțin explorat, dar de mare fertilitate în promovarea ideilor și soluțiilor noi. În viitor vom folosi și seriale; o suită de materiale, publicate mai multe zile la rînd, care să abordeze succesiv diversele fațete ale aceluiași subiect. Deși am folosit pe parcursul anului 1973 de cîteva ori ancheta fotografică mai ales în problemele de risipă, ne-am mulțumit să ne oprim la rubrica fotografică „În ofsaid” și „Fotoblitz”.

Dar nu este vorba numai de genuri, ci și de stil. Pentru a preveni uzura, saturația receptorului, varietatea și calitatea stilurilor este tot atît de im-

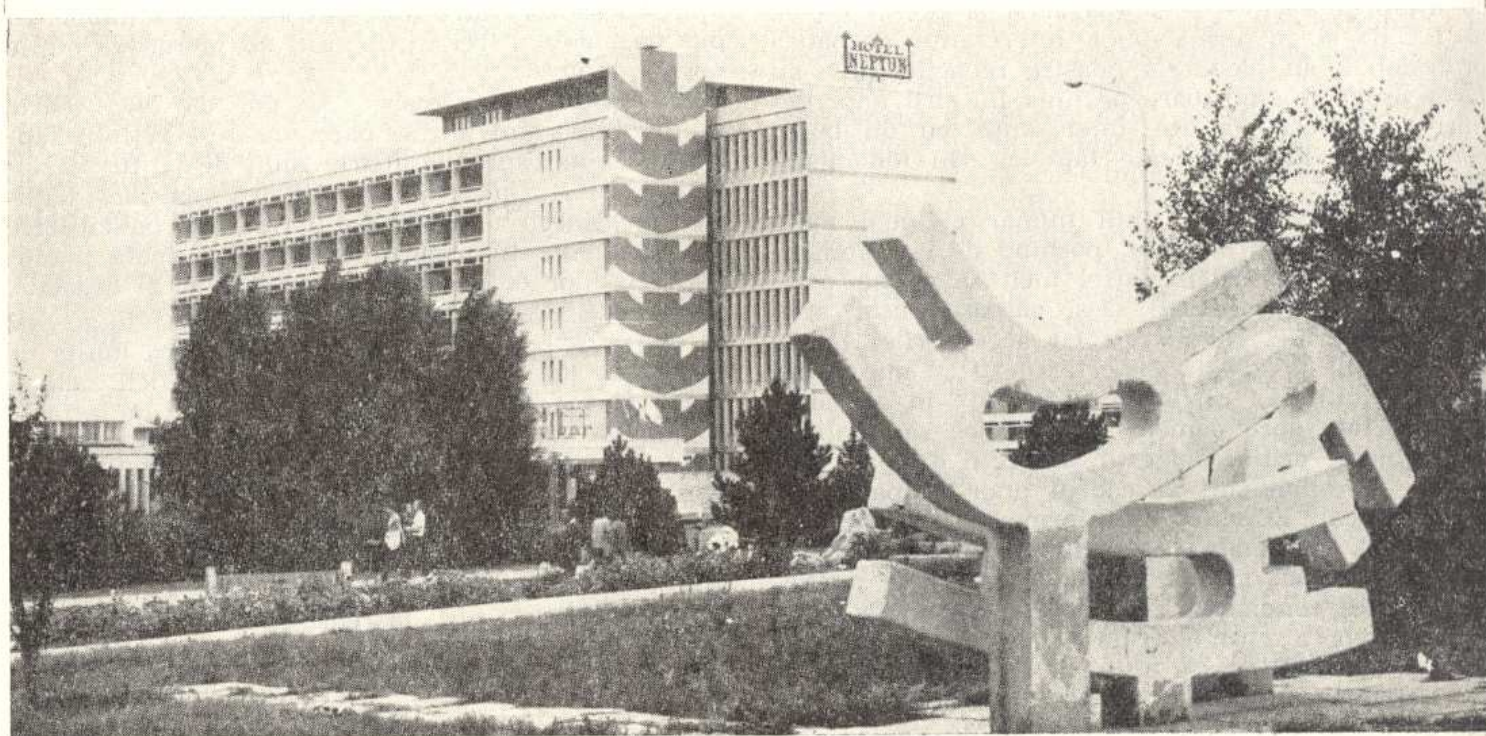
portantă ca și diversitatea tematică. Or, la acest capitol, lucrurile nu stau din cale afară de strălucit. Menționînd încă odată începutul bun care se face de peste un an pentru scurtarea materialelor și învierea lor stilistică — din păcate încă în limitele unei corectitudini impersonale și reci — conștinuă, să predomină așa-zisul stil de lucru, ceea ce este egal cu lipsa de efort creator, de realizare publicistică.

În cele din urmă, măiestria gazetărească nu este numai o abilitate de frază, un artificiu stilistic în sens formal, ci include formația globală a profesionistului, orizontul său de cultură, temeinicia cunoștințelor politico-ideologice, convingerile etice, capacitatea de a descoperi noul, de a intra în rezonanță cu opinia publică, de a se identifica cu calitatea de lider de opinie. Tematica cetățenească are cerințe specifice, rubrica cetățenească are nevoie de specialiști, de condeieri anume pregătiți în această direcție. Una dintre căile cele mai eficiente de înlăturare a multor neajunsuri aici semnalate este, cred, tocmai formarea de gazetari specializați.

Măsurile adoptate de Conferința Națională a Partidului Comunist Român, pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, oferă presei noastre un amplu program de acțiune; problematicii cetățenești îi revine un rol important în înlăturarea acestui program, care conține o mare bogăție de idei pe linia perfecționării vieții sociale, creșterii rolului organelor centrale și locale ale puterii și administrației de stat, adîncirii democrației socialiste, dezvoltării și sistematizării teritoriului și al localităților, atragerii cetățenilor la conducerea treburilor publice, ridicarea nivelului de trai și de civilizație al poporului nostru, formarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii.

Succinta analiză a problematicii cetățenești reflectată în ziarul județean „Viitorul” mi-a prilejuit aprofundarea preocupărilor redacției pe această temă și, mai ales, a documentelor de partid care au tangență cu acest domeniu, dîndu-mi posibilitatea să găsească noi soluții și măsuri care pot contribui substanțial la îmbunătățirea muncii, a ridicării activității din redacție la nivelul exigențelor impuse de actuala etapă de dezvoltare a țării noastre.

NEPTUN

COMUNICAREA DE MASĂ ȘI MODELELE CULTURALE

de Drd. SIMON HERȘCOVICI

cercetător, Oficiul de Studii și sondaje
al Radioteleviziunii române

Activitățile umane sînt, prin excelență, orientate. Ele sînt mental prefigurate atît ca scop cît și ca drum de realizare a scopului. Comportamentul subiectului social s-ar putea considera deci, în orice împrejurare, ca fiind antemodelat, ca desfășurîndu-se conform unui model.

Formele acestui comportament, după cum apreciază R. Linton, nu pot fi explicate pur și simplu prin trebuințele omului sau (și) prin capacitățile sale innăscute.

Generatoarea majorității modelelor de comportament — și chiar a celor mai profunde răspunsuri afective — ar fi, conform aceluiași autor, interacțiunea perpetuă dintre individ și societate în planul culturii (al modului de viață, gîndire și simțire).

Însăși trecerea de la posibilitate la realitate, actualizarea posibilului (în sens aristotelic), în cazul unei societăți oarecare se face prin mijlocirea modelelor culturale.

Marcînd joncțiunea teoretică dintre Antropologie (culturală) și Axiologie, conceptul de model cultural relevă caracterul normat și totodată normativ al activității umane, inerența universului ei valoric.

Dar „cu ajutorul planului acțiunii sale, omul nu proiectează numai situațiile lui existențiale de viitor, ci se proiectează și pe sine în viitor, ca agent al evenimentelor prevăzute“¹. Or, „nivelul la care omul se proiectează pe sine în viitor depinde de nivelul tehnicii și culturii efectiv folosite în baza unei apartenențe social-istorice conștiente“².

Tehnica epocii noastre îngăduie însă și implinește — prin intermediul mijloacelor de comunicare de masă — cea mai largă diseminare a modelelor culturale — din cîte au fost accesibile pînă acum omenirii.

Fără a reprezenta un fac-totum al vieții sociale (după cum le considera Mc Luhan), Mass-Media întreprind o acțiune culturală specifică, de uriașă însemnătate — imposibil de realizat în absența lor.

Aceasta este tocmai acțiunea de masivă și continuă comunicare (însoțită de întărire ori de slăbire) a modelelor culturale de comportament, care se efectuează prin toate mesajele Mass-Media, direct sau indirect, intenționat sau neintenționat, parțial sau integral, explicit sau implicit.

În condițiile socialismului, cînd nu numai ritmul vieții (trepidant ca și în capitalism) ci și cel al transformărilor culturale este deosebit de intens, accesul în timp util al celor mai numeroși membri ai societății la noile arhetipuri comportamentale este facilitat considerabil de Mass-Media.

Unii cercetători marxiști ai comunicării de masă (Igor Leandrov — Iugoslavia, Szecsko Tamas — Ungaria) și alții, nemarxiști (Lazzisfeld, Marton, Klapper) apreciază — mai mult sau mai puțin explicit — că între sistemul social (societatea dată) și sistemul instituționalizat al comunicării ar exista un izomorfism; că structura Mass Media ar reproduce structura socială dată, sau cel puțin scopurile structurii sociale. Aserțiunea este numai pe jumătate validă, și anume în măsura în care baza unei societăți își determină suprastructura (în speță instituțională). Dar omițîndu-se în acest caz autonomia suprastructurii (independența ei relativă) confundîndu-se tendința dominantă cu actul, s-ar comite o eroare gravă prin implicațiile ei: astfel s-ar putea conchide că este deajuns ca Mass Media să se afle în mîinile clasei muncitoare pentru a începe să răspîndească în mod automat numai modele culturale adecvate socialismului.

Ori realitatea este alta și numai munca minuțioasă de cercetare și perfecționare neconținută a tuturor compartimentelor Mass-Media (proces continuu în țara noastră) îngăduie articularea dinamismului comunicării de masă la cel al societății în ansamblul ei.

Elementele care pot concura la înfăptuirea tot mai cuprinzătoare a izomorfismului vizat sînt extrem de numeroase și complex corelate, trimitînd concomitent la Psihosociologia comunicării, Antropologia culturii, Axiologie, Psihosociologia personalității, sociologie, precum și — în primul rînd — la filosofia marxistă.

Datorită acestei dificile condiționări obiective, în demersul următor — privind principalele aspecte ale rolului Mass Media în răspîndirea și asimilarea „cultural pattern's“-urilor — voi utiliza o analiză rezumativă.

CULTURĂ — PERSONALITATE — COMUNICARE DE MASĂ

Cultura, conform antropologilor (Kroeber, Kluchohn, Levi Strauss ș.a.), este un sistem de modele explicite și implicite rezultate din — și promovate

¹ Pavel Apostol: „Normă etică și activitate normată“, Ed. Științifică, București, 1968, pag. 14.

² ibid. pag. 15

pentru — comportament. După A. Moles, cultura ar fi „ansamblul atomilor culturali propagați printr-un ansamblu de canale de difuzare... recepționați de un ansamblu de indivizi de diferite nivele și integrați în memoria lor în urma degradărilor selective prin uitare“³.

În cultură, modificările sînt durabile numai dacă membrii societății acceptă noile idei (pattern's).

Dar acordul sau dezacordul acestor membri în raport cu o inovație, acceptarea sau respingerea ei, nu se pot explica doar prin termenii integrării culturale. Aderența sau neaderența la inovație par să depindă îndeosebi de compatibilitatea și respectiv de incompatibilitatea sa cu normele de personalitate ale membrilor societății.

Aceste norme sînt structurate în așa-numita „personalitate de bază“, care în accepția antropologiei culturii consistă în elementele de personalitate pe care indivizii unei societăți le au în comun.

Interrelația cultură-personalitate cuprinde:

„— o latură externă — progresul civilizației care trebuie să tindă spre dezvoltarea personalităților celor mai diferite, comportamentele exterioare și

— o latură internă, care angajează conștiința și chiar factorii inconștienți ai spiritului“⁴.

Personalitatea de bază nu este un simplu recipient al sedimentelor culturale. „Există... pe de o parte efectele culturii asupra personalității de bază prin care aceasta se formează și capătă caracteristicile sale originale, iar pe de altă parte o acțiune a acestei personalități de bază asupra culturii prin care aceasta evoluează și se transformă“⁵.

Ființă generică în peisajul comunicării de masă, individul uman nu este un receptor pasiv al mesajelor, chiar dacă la trecerea prin canalele Mass Media modelul cultural nu se modifică, la receptor el poate determina organizarea inedită a unor modele deja asimilate sau chiar crearea de noi modele.

Transformările declanșabile la receptor sînt potențate de personalitatea sa statutară (adică de acele elemente de personalitate care se datorează poziției deținute de individ în structura și ierarhia socială).

Firește, „mijloacele de comunicare nu sînt numai instrumente de transmisie a informației (N.a. — modelelor), ci participă nemijlocit la structurarea informației, iar omul dobîndește, cu ajutorul lor, o libertate crescîndă de invenție...“⁶.

Ne raliem punctului de vedere (exprimat de sociologul român Fred Mahler) conform căruia mesajul comunicării de masă este simultan informație și model, cunoștință și normă.

COMUNICAREA DE MASĂ : IMPLICAȚII FUNCȚIONALE

Una dintre caracteristicile fundamentale ale comunicării de masă este **radiația de mesaje în jurul unei surse**.

Un mesaj sau o afirmație este un eveniment cultural codificat, formal, simbolic sau imaginativ, care face posibilă deducția despre stări, emoții și procese care nu sînt observabile direct.

Mesajul este produsul (obiectivarea) unor trăiri psihice care, la rîndul său, determină altele.

³ Abraham A. Moles : „Sociodynamique de la culture“. Ed. Mouton-Paris La Haye — 1967, pag. 69.

⁴ Alexandru Tănase : „Introducere în filozofia culturii“. Ed. Științifică, București, 1968, pag. 298.

⁵ Jean Cazeneuve : „L'ethnologie“ Larousse, Paris, 1966, pag. 121.

⁶ Henri Wald : „Pentru educarea gîndirii creatoare“ în „Tineretul și Mass Media — Centrul de Cercetări pentru problemele tineretului, București, 1971, pag. 17.

Comunicarea de masă este întotdeauna :

a) **indirectă** (între momentul emisie și cel al recepției există un decalaj : spațial, temporal sau spațio-temporal) ;

b) **unilaterală** (de la emițător spre receptor) ;

c) **publică** (se adresează tuturor celor care-și pot apropria mesajul și care nu constituie un grup restrîns și clar definit).

Aceste caracteristici ale comunicării de masă dezvoltă o largă problematică psihosociologică, impunînd abordarea, în perspectiva respectivă, a termenilor comunicării de masă (emițătorul, mesajul, receptorul) și a însuși procesului de comunicare.

Producătorul — emițătorul mesajelor este integrat unui sistem social-ideologic în conformitate cu ale cărui norme își modelează conținutul mesajelor.

El are nevoie de o imagine despre partenerul său de comunicare (îndeobște un public eterogen) și își construiește — în munca sa — o imagine despre receptor, care cuprinde elemente ca :

a) nivelul de cunoștințe și inteligibilitate ;

b) capacitatea de înțelegere a limbajului, de percepere ;

c) motivații, dorințe, mecanisme emoționale ale receptorului.

Mesajul încorporează „amprente“ ale emițătorului. Prin studiul mesajului (prin „content analysis“) se pot obține informații despre emițător.

Într-un mod similar se pot dobîndi și informații despre receptor (în general se răspîndesc mesaje acceptabile pentru public). În această privință s-au formulat două ipoteze :

a) **ipoteza reflexiei** (Wolfenstein și Leites) care consideră publicul drept determinant în modelarea mesajului și

b) **ipoteza controlului** (R. S. Albert) care apreciază că emițătorii sînt dominanți (mesajele nefiind considerate ca oglindind mentalitatea publicului, ci ca premergătoare în timp a modificărilor în rîndul publicului).

O analiză psihologică a comunicării de masă trebuie să stabilească în ce măsură relațiile sociale generale ale receptorului contribuie la determinarea procesului comunicării de masă.

Receptorul (S. Fearing — „Toward a psychological theory of human Communication“) = „persoana care percepe o cantitate de semne-simboluri, produsă de emițători speciali ca un cîmp de stimuli în termenii modelului său de necesități, speranțe și cerințe“.

Receptorul (individual) este o verigă a publicului dispersat. El poate percepe mesajul : a) separat ; b) în grup intim ; c) în cadrul unui public larg.

Contactul receptorului cu mesajul și procesul influențării sale prin comunicația de masă constituie o temă centrală a psihosociologiei (aceea a efectelor).

— Receptorul se află pe de o parte sub influența mesajelor Mass Media ;

— pe de altă parte el se supune normelor grupului din care face parte ;

— influența Mass Media se exercită cel mai frecvent în două trepte (teorie susținută îndeosebi de E. Katz)⁷, respectiv nu direct asupra tuturor componentelor audienței, ci prin intermediul **liderilor de opinie** (activi de obicei pe orizontală, la nivelul aceleiași trepte sociale). Liderul de opinie acționează

⁷ Elihu Katz : The Two-Step Flow of Communication in „Mass Communications“ University of Illinois Press, Urbana, Second Edition 1966, p. 347.

ză asupra tuturor celor care, aparținând grupului său, sînt virtuali (și nu întotdeauna reali) membri ai audienței;

— pe de altă parte **influența mesajelor pare să fie cu atît mai mare cu cît integrarea în grup e mai mică.**

În general, cînd se definește audiența (publicul) sînt menționate exclusiv caracteristici negentropice: eterogenitatea compoziției sociale; despărțirea în spațiu și imposibilitatea intercomunicării dintre membrii ei; faptul că aceștia nu se cunosc ș.a.

Se omite de obicei cu acest prilej indicarea posibilei (și cel mai ades existentei) comunități de teritoriu, de viață economică, limbă, moravuri, tradiții — iar în socialism — a omogenității politice-ideologice.

Or, influența unor modele de comportament răspindite prin Mass Media pare a fi maximă tocmai cînd se propagă pe liniile de omogenitate ale audienței, cînd se adresează fondului cultural comun al audienței.

Funcțiile mesajului pentru receptor.

Ce fel de necesități, impulsuri și speranțe pot împlini (în mod specific) mesajele Mass Media? Într-o ordine întîmplătoare acestea ar fi următoarele:

a) **evadarea** („sustragerea“, pe planul ficțiunii de la cauzalitatea naturală — în lumea speranțelor, a lipsei de obligații și de răspunderi);

b) **recreerea** temporară de realitate. Mass Media servesc astfel psihoterapiei (procură noi impulsuri vitale, restructurează pe plan imaginativ relațiile receptorului cu realitatea).

În condiții normale, evadarea este acceptată ca simplu joc (primejdia pasivizării, a ruperii de realitate a copiilor și tineretului este reală doar pentru cei care au deficiențe de acomodare, tulburări nevrotice și care sînt rău integrați).

Tendențele excesive de evadare nu se pot pune pe seama influenței Mass-Media.

c) **posibilitatea unor contacte speciale** (imposibil de realizat în alte circumstanțe).

Factorii care determină aceste contacte speciale sînt (după Hofstätter):

1. năzuința de a înțelege particularitățile altor oameni;

2. năzuința spre înțelegere socială și spre dobîndirea unei „poziții“ (status):

— „fiecare membru al unui grup ocupă o anumite poziție în structura ierarhică a grupului, căreia îi corespunde un anumit status, dotat cu un anumit prestigiu, ceea ce îl obligă să îndeplinească o anumite funcțiune, deci să joace un anumit rol potrivit unui model“⁸. „...Status-ul determină ceea ce individul este în drept să aștepte din partea celorlalți membri ai grupului, pe cînd rolul este dimpotrivă, ceea ce ceilalți membri ai grupului așteaptă de la cel care acceptă status-ul“⁹.

— oferind modele de comportament, Mass Media înlesnesc individului social exercitarea anumitor roluri și implicit dobîndirea unor status-uri rivnite;

3. dorința de sociabilitate și căldură afectivă;

4. dorința de distracție și destindere;

d) **Mass Media oferă materie primă pentru convorbirile interpersonale;**

e) **satisfacerea compensatorie.**

Oferta în personaje pentru identificare (în vede-

rea compensării) este mult mai mare în comunicarea de masă decît în relațiile interpersonale (dar în acestea din urmă contactul cu personajele reale este de mai lungă durată).

Receptorii socialmente frustrați „gustă“ mai mult decît ceilalți scenele agresive ale mesajelor Mass Media.

Vizionarea agresiunii ar produce un catarsis — după unii autori (A. Silberman, G. Maletzke). Dar pentru cît timp?

Oare nu se produce și o „încărcare“ cu agresivitate a celor frustrați?

Și apoi, o **agresiune fictivă poate determina o compensare reală?**

După sociologul american Wilbur Schramm, în anumite condiții concrete ar avea loc o reducere a impulsurilor, iar în altele, o amplificare a acestora.

f. **Se facilitează accesul copiilor spre problematica adulților.**

— Nu se produce însă o asimilare superficială a acestora?;

— copiii sînt sau nu șocați — în contactul prematur cu problematica părinților?

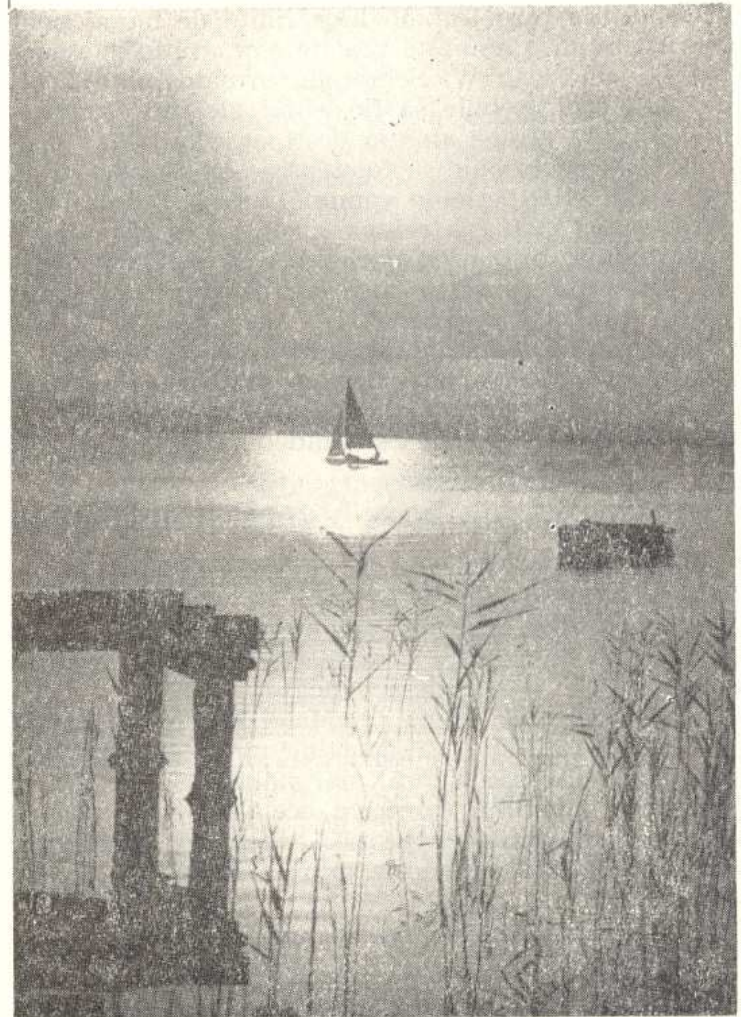
RECEPTORUL ȘI MESAJUL

Mesajul „este un grup finit, ordonat, de elemente scoase dintr-un repertor, constituind o secvență de semne asamblate după anumite legi, acelea ale „ortografiei“, ale „gramaticii“, ale „sintaxei“, ale „logicii“...¹⁰, afirmă A. Moles.

Însă alcătuirea mesajelor, semnificația și sensul acestora, urmează de asemeni legități istorice.

În continuare, explică A. Moles, „acești termeni sînt extrem de generali și se aplică nu numai în

POEZIE LA... MARE

⁸ Henri H. Stahl: „Status-uri, roluri, personaje și personalități sociale“ în „Sociologia generală“, București, Ed. Științifică, 1963, pag. 124.

⁹ ibid.

domeniul limbii scrise, care le-a dat naștere, ci, în general, în întreg ansamblul modurilor de comunicare fizică a mesajului, printre care indică :

— **mesajul sonor** care se subdivide la rândul lui în trei categorii — vorbirea, limbajul oamenilor ; — muzica, limbajul senzațiilor ; — zgomotul, limbajul lucrurilor ; — **mesajul vizual**, care comportă : — mesajul simbolic al textului imprimat ; — mesajul formelor naturale sau artificiale ; — mesajul artistic¹¹.

Relația dintre receptor și mesaj cuprinde trei faze distincte :

- a) faza precomunicativă ;
- b) faza comunicativă ;
- c) faza post-comunicativă.

Fiecare dintre aceste etape implică procese psihice specifice (sau intensități specifice ale aceluiași procese).

a) Faza precomunicativă

În această etapă, pentru receptor se impune soluționarea **problemei selecției de mesaje** :

— se optează pentru mesajele a căror prereprezentare indică o concordanță cu părerile și tendințele proprii ;

— se resping mesajele care indică o posibilă disonanță cognitivă (în care se presimte o deosebire marcată față de atitudinile receptorului) ;

— deci mesajul („eticheta“ sa) îngăduie receptorului o preselectie.

b) **Faza comunicativă** antrenează următoarea serie de probleme : 1. de percepție ; 2. de evoluție a atenției ; 3. de înțelegere a mesajului (vezi nivelele de înțelegere) ; 4. de reprezentare, imaginație (vezi calitatea artistică a mesajului) ; 5. procese în sfera emoțională (vezi curba tensională) ; 6. distanța psihică (gradul de participare la trăirea mesajului) ; 7. timpul psihic (față de cel real) ; 8. momente estetice (arta de consum, gustul).

Condițiile care trebuie îndeplinite de mesaj pentru a suscita o anumită reacție sînt, conform sociologului american W. Schramm, următoarele¹² :

1. Mesajul trebuie să fie astfel alcătuit și transmis încît să atragă atenția destinatarilor săi ;

2. Mesajul trebuie să folosească semne care să se raporteze la experiențe comune sursei și destinatarilor, astfel încît „să reiasă sensul“ acestuia ;

3. mesajul trebuie să declanșeze necesități specifice destinatarilor și să sugereze căi pentru satisfacerea acestor necesități ;

4. mesajul trebuie să sugereze o astfel de cale — pentru satisfacerea necesităților menționate — care să corespundă situației grupului destinatar în momentul în care acesta este îndemnat spre reacția dorită de transmițător.

RELAȚIA DINTRE MASS MEDIA ȘI RECEPTOR

Receptorul se situează în anumite condiții de recepție, impuse de MEDIUM :

a) **Percepția**. Transmiterea mesajelor Mass Media se face pe una dintre următoarele căi : — optică ; — acustică ; — optic-acustică.

Lumea vizuală (după G. Maletzke) se adresează mai mult rațiunii ; ea aparține simultaneității aspectelor, este mai sigură, mai stabilă ;

Lumea sunetului (conform aceluiași autor) se adresează mai mult emotivității, aparține succesiunii, adîncimii spațialității, este extrem de labilă.

b) **Comportarea liberă sau frînată** : anumite Mass Media „leagă“ receptorul de sursa mesajului (cartea, televizorul ș.a.) ; alte Mass Media (radioul) îngăduie activități simultane.

c) **Libertatea sau legătura în timp** : la unele Mass Media timpul „trăirii“ este determinat de receptor (cartea), la altele — de emițător (radio, televizor, film). Recepția este legată și de timpul emiterii — nu numai de durata sa (un mesaj nu poate fi recepționat cînd și cît dorește receptorul).

d) **Situații spațiale** : recepția se face fie dependent, fie independent de un anumit spațiu (sală de spectacol, domiciliul propriu, pe stradă).

e) **Situații sociale** : receptorul poate primi mesajul de unul singur, într-un grup intim sau în public. Conformismul receptorului crește concomitent cu caracterul public al recepției.

f) **„Konserve“ și „live“** : anumite Mass Media păstrează întotdeauna o distanță temporală între eveniment (sau producție) și transmiterea mesajului (cartea, presa) — oferă deci întotdeauna mesaje „Konserve“ ; radioul și televiziunea ating uneori o actualitate totală — cînd evenimentul și recepția sa coincid — „live“.

APRECIERI FINALE

Recepția unor mesaje ale Mass Media determină deci unui mare număr de oameni (publicului — audienței) anumite confruntări de opinii, de valori, contactul cu modele (valori) necunoscute încă (și eventuala lor asimilare), precum și exersarea (reconfirmarea) unor modele (valori) culturale deja acceptate — toate acestea însoțite sau nu de trăiri emotive.

Acțiunea mijloacelor comunicării de masă în planul modelelor de comportament se subordonează unor **limite sociale** (legate de apartenența la diverse colectivități istoricește determinate sau (și) conjuncturale, avînd structuri, tradiții și activități diferențiate) și unor **limite individuale** (factorii de personalitate — înnăscuți sau dobîndiți).

Această acțiune se integrează unui vast sistem cultural — constituind doar o parte din el și neputînd suplini funcțiile celorlalți factori ai sistemului.

Între formele tradiționale ale implantării în mase a modelelor culturale (cele școlare) și formele bazate pe Mass Media există desigur deosebiri profunde.

Respectivele distincții au fost uneori interpretate drept expresii ale unei opoziții funciare între cultura tradițională (considerată profundă, temeinică) și influența culturală exercitată de Mass Media (aparent superficială, nesistematică, inoperantă).

Această antiteză, conformă parțial realității, nu se datorează atît naturii Mass Media cît modului lor concret-istoric de utilizare.

Opinia cercetătorului Henri Wald, conform căreia „căutarea individuală a informației este mai educativă decît informația căpătată de la societate“¹³ (N.a. — prin intermediul Mass Media) este fără îndoială veridică.

Ea însă nu sugerează cîtuși de puțin neîncrederea în forțele Mass Media. Și aceasta pentru că prin mijloacele de comunicare de masă se pot deprinde chiar și modalități individuale de căutare a informației (și în tot cazul, impulsuri în direcția unor astfel de căutări).

¹⁰ Abraham A. Moles — Op. cit. pag. 109—110.

¹¹ Ibid.

¹² Schramm Wilbur „The process and effects of Mass Communication“, Univ. of Illinois Press, 1961, pag. 13

¹³ Henri Wald op. cit. pag. 19

De asemeni, nu pot fi omise în acest context următoarele aspecte :

a) că „fasonarea“ personalității de bază nu se termină în învățămînt ; b) că majoritatea populației se află în afara învățămîntului instituțional clasic ; c) că dinamica unor elemente ale personalității de bază nu poate fi surprinsă și însușită la timp de o masă îndeajuns de cuprinzătoare a populației — în lipsa acțiunii modelatoare exercitată de Mass-Media.

La nivelul emițătorului se produce ades oscilația între „Cultura rudimentară“ (care să placă tuturor și „Cultura elitelor“ (care îngustează masa consumatorilor).

Ambele poziționări determină utilizarea Mass Media sub posibilitățile lor reale la împlinirea necesităților de cultură ale maselor.

Publicul, nivelul său cultural, tradițiile sale — trebuie avute în vedere la elaborarea mesajelor culturale însă — nu pot constitui unicul criteriu al acesteia.

De aici — pledoaria pentru calitate, pentru o educare adecvată a gustului public, pentru respectarea unor exigențe sociale (generale) și nu a unora individuale (particulare).

Însă încorporarea în public a modelelor socialiste de comportament, prin utilizarea Mass Media, nu se poate realiza în mod automat și în orice împrejurare, în absența unei politici adecuate.

Imperativele fundamentale ale unei astfel de politici culturale (și potențele ei) ar fi :

1. asigurarea concordanței dintre sistemul de valori al societății și cel promovat de Mass Media ;

2. elaborarea și diseminarea în cunoștință de cauză a modelelor culturale generale (pe direcțiile de omogenitate ale întregului public) și a modelelor culturale speciale (corespunzătoare omogenității unor subgrupe de public) ;

3. nerăspîndirea unor modele culturale inopertante sau dăunătoare ansamblului social dat ;

4. realizarea, prin intermediul mesajelor Mass Media, a unei comunicări complete a modelelor culturale, ceea ce implică : a) **transmiterea semnificației** (a înțelesului segmentelor componente ale modelului) și b) **transmiterea sensului** (a relației reale existente între respectivele segmente) ;

5. focalizarea programatică a tuturor mijloacelor de comunicare de masă, în scopul activizării lor sincrone, susținute, în vederea modelării culturale a publicului.

Succesul unei atari politici este însă condiționat de evoluția generală a societății socialiste. Mai precis, este vorba de faptul că între individ și mijloacele comunicării de masă pare să existe încă o stare de dependență regresivă (datorită căreia motivul identificării și proiecției — procese de bază ale apropierei mesajului — ar fi în succesul suferit de individ în planul realității).

Or, de măsura în care societatea socialistă va îngusta sfera insuccesului existențial al membrilor săi (în procesul dezvoltării multilaterale a societății și a individului) depinde în mod hotărîtor ca motivația identificării și proiecției să fie din ce în ce mai mult, realizarea.

Numai în acest fel se va putea instaura, în principal, o stare de dependență progresivă între individ și mijloacele de comunicare — fapt care ar determina ca apropierea modelelor culturale promovate de acestea să însemne totodată și atenuarea unor tensiuni reale, nu numai compensarea fictivă a unor frustrări efective.

PERSONALITATEA ZIARULUI — PROFIL TEMATIC ȘI STIL PROPRIU

de RADU MACOVEI

redactor la gazeta „Viața Nouă”-Galați

Fără a avea pretenția de a epuiza o astfel de temă, care privește în fond întreg conținutul muncii redacționale, voi pleda în cele ce urmează, slujindu-mă în mod special de datele oferite de ziarul „Viața nouă“ Galați, pentru cultivarea unei publicistici active, dinamice, în sensul unei propagande de anvergură, care debarasîndu-se de formule stereotipe, greoaie sau pur teoretice, reușește să se finalizeze în atitudinea și activitatea practică a oamenilor muncii, stimulînd evident, de la înălțimea unei adevărate tribune educaționale comuniste, conștiința.

Se impune de la bun început distincția dintre noțiunile de **atitudine activă** și **atitudine pasivă în presă**.

Ziarul este o oglindă în care se reflectă nu imaginea statică a județului, ci aceea dinamică ; el înregistrează sensul evoluției în întreaga ei diversitate și complexitate, accentul căzînd nu pe constatare, ci pe interpretare, procedîndu-se la o selecție riguroasă și, adeseori, inspirată a faptelor. Capătă relief, adică, acele idei, fapte, inițiative care permit elucidarea raportului dintre realitate și deziderat, drumul de la particular la general fiind traversat într-o permanentă confruntare a prezentului cu perspectiva.

Ziaristul trebuie să gîndească și să scrie ca un adevărat marxist-leninist și un marxist-leninist — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — „înseamnă a fi un explorator îndrăzneț și experimentat al dru-

mului nou pe care îl deschide omenirii socialismul și comunismul, un cutezător vizionar al zilei de mâine pornind de la realitățile și cerințele arzătoare ale zilei de azi, precum și de la concluziile generalizate, pe plan teoretic, ale experienței de ieri și de azi”.

Din această perspectivă trebuie văzută munca gazetarului, căci fără o cunoaștere clară a muncii care i-a fost încredințată, el nu va putea să surprindă semnificația adâncă a realității înconjurătoare. Trebuie să existe de aceea convingerea — fondată pe o bună pregătire politico-ideologică — că progresul nu este o noțiune abstractă ci foarte concretă, că progresul general al societății ține de emanciparea fiecărui județ, fiecărui oraș, sat, loc de muncă, că ritmurile revoluției sînt date de dinamica fiecărui sector de activitate, pe care ziaristul are sarcina să îl prospecteze

Un ziar județean prin specificul său, prin aria sa de cuprindere are posibilitatea să surprindă mecanismul dezvoltării în cele mai mici detalii sociale. Acest lucru are avantajele și dezavantajele sale: **avantajul** de a fi foarte aproape de miezul evenimentelor cotidiene și **dezavantajul** de a trebui de fiecare dată, la analiză, să discearnă cu mare atenție între **efemer** și **peren**, între **semnificativ** și **nesemnificativ**, ivindu-se în același timp dificultatea aprecierii unui fapt actual în perspectiva sa reală.

Ca să ajungă însă la această performanță, colectivul unei redacții județene se cuvine să cunoască temeinic ansamblul, tendințele epocii, linia direcțoare care conduce întregul popor spre propășire.

Discutînd, așadar, despre **personalitatea** presei județene, despre **individualitatea** ei — ca deziderat profesional — am în vedere sincronizarea în primul rînd a accentelor sale cu cele reale, care cad totdeauna pe problemele cele mai acute ale județului dat.

Este de la sine înțeles că întreaga presă din țara noastră are trăsături comune, ea slujește — prin angajament și sarcina expresă — politica partidului, este un instrument de propagandă activ și eficace, contribuie, prin marea ei capacitate de a capta atenția maselor, la răspîndirea ideilor comuniste, urmărește traducerea lor în viață, dă dovadă de combativitate revoluționară, luptînd cu consecvență împotriva anomaliilor, a mentalităților de esență burgheză și mic burgheză, stimulînd sau chiar formînd o opinie publică sănătoasă, revoluționară.

Acestea — și încă multe altele — sînt trăsături exprese ale ziaristicii românești moderne, de la care nu se poate abate nimeni, fiind incluse de altfel și în statutul profesiei noastre, conturat în Legea presei.

Dar dacă **militantismul** este un atribut comun tuturor ziarelor din țara noastră și, în bună parte, mijloacele prin care el se afirmă sînt aceleași, aceasta nu înseamnă că frontul deschis de campaniile de presă cunoaște aceeași desfășurare pretutindeni. Este absolut necesar, desigur, ca ziarul să adîncească în coloanele sale ideile care apar în documentele de partid, este absolut necesar ca un anumit spațiu să fie acordat la timpul potrivit dezbatărilor, făcînd loc opiniilor largi ale oamenilor muncii, chemați să participe plenar la făurirea propriului lor viitor, după cum tot atît de firesc este să se procedeze, periodic, la publicarea unor consultații, semnate de activiști de partid, de profesori în științe sociale etc. Ar fi, de asemenea, binevenită practica publicării, unor sinteze politice — în ca-

zul săptămînalului —, care să unească în spațiul unui articol editorial evenimentele interne ale țării.

A susține o campanie de presă adevărată în această direcție presupune însă ceva mai mult. Și acest ceva conduce și el la definirea personalității ziarului. O redacție trebuie să țină cont de **specificul** problemelor pe care le ridică județul, de structura sa economică, socială, culturală, de sarcinile curente și de perspectivă care stau în fața lui. Ideile documentelor de partid nu trebuie însușite mecanic și popularizate prin comentarii repetitive. Nu simpla reflectare a unor hotărîri sau sarcini de partid dau conținut unei gazete, ci raportarea lor la anumite realități, încercarea de a descoperi și sugera soluții, de a aborda cu îndrăzneală, de pe poziție revoluționară, latura practică a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Un ziar cu personalitate, pe de altă parte, nu se poate menține, chiar atunci cînd este vădită tendința combativă, la suprafața lucrurilor. Nu trebuie să-i scape înainte de toate raportul dialectic dintre cauză și efect. Materialele critice îndeosebi nu trebuie să se ocupe în mod expres de **efecte**, atîngînd numai întîmplător **cauzele**. S-a scris de exemplu despre Șantierul Naval Galați în cutare caz, cutare atelier, cutare secție a rămas în urmă cu planul, că sînt multe absențe nemotivate, că sînt multe întîzieri, că a încetat spiritul de competiție la anumite nivele etc. Și, bineînțeles, masiv descrierea situației curente, cu sesizarea „deficiențelor”, a stilului de muncă defectuos al comitetului de partid, al conducerii ș.a.m.d.

Existau desigur și cauze minore, care, adunate, dădeau un total îngrijorător (cazul absențelor), dar mai există și una foarte gravă. În circa doi ani, au părăsit întreprinderea un număr considerabil de oameni, număr care, desigur, a fost înlocuit.

Abia cînd s-a pus foarte serios problema „fluctuației” s-a făcut, într-un anume sens, și lumină. Abia acum ziaristul s-a întrebat logic, pentru a deveni cu adevărat activ, de ce apare frecvent la S.N.G. acest fenomen, de ce o parte din tineri sînt primiți atît de lesne în aceste locuri de muncă.

Au apărut firesc și răspunsurile și au mai apărut tot atît de firesc materialele de conținut, penetrante.

Desigur, intră în discuție mijloacele de investigație ale ziarului, rețeaua sa informativă, pregătirea, talentul și intuiția redactorilor săi. De aici **capacitatea lor ofensivă!**

Se spune deseori că presa are sarcina „să popularizeze experiența pozitivă și să combată anomaliile ce se mai ivesc”... Întocmai ca în cazul... brigăzilor artistice de agitație. Fără a bagateliza un imperativ în fond foarte serios, se cade, atunci cînd pledăm pentru personalitatea organului de presă al Comitetului județean de partid, să punem accentul pe modul cum se împlinesc aceste deziderate.

„Te duci și scrii „pozitiv” despre Uzina de laminate plate...” ; „Te duci și scrii „critic” despre C.A.P. Nămolosa” ; „Faci un material de la S.N.G., scrii despre realizări și apoi ataci problema risipei”... „Începi cu un citat și...” — iată cîteva „direcții” șablon, care apar — sînt sigur — nu numai în munca ziaristilor gălățeni, de vreme ce, într-o formă sau alta, multe din articolele apărute la noi sînt fie monoculare, fie „judicioase” nuanțate în alb-negru. Înainte de a dezvolta o idee care mă urmărește, voi relata o discuție purtată cu unul din cei mai buni sudori ai Combinatului siderurgic. Lucra la un cowper, furnalul era pe terminate, așa că

urma „să scriu pozitiv“. Sudorul s-a interesat imediat: „Scrieți despre întrecere? Păi notați acolo că băieții sint entuziaști, că stau și peste program, că își perfecționează pe zi ce trece meseria. Să vă dau și nume... Velici îmi dicta, obișnuit fiind cu întrebările stereotipe ale unor ziariști din Capitală și din Galați, dar nu se uita nici o clipă la mine. Când i-am prins privirea a început să rîdă: „Ce vreți să vă spun, că n-am luat concediu de nu mai știu cînd, că sint obosit mort, că dacă treaba era organizată la vreme nu trebuia acum să ne scoatem ochii noaptea?“.

Cititorul nostru, cititorul unui ziar — care este și eroul reportajelor noastre — nu trebuie să gîndească niciodată astfel sau, mai precis, nu trebuie să fie adus niciodată la o astfel de convingere: aceea că „așa trebuie scris la ziar“, că „altfel nu se poate“. Sint cazuri cînd ziaristul nu întîmpină nici o „rezistență“ chiar cînd își declară intențiile critice: „Știm că ați primit sarcină să ne „atingeți“!“ De aici și prestigiul, de aici și lipsa de prestigiu a gazetarului. Omul despre care scrie este o ființă complexă, sarcinile sale așîderea; opiniile sale trebuie cunoscute, greutățile lui, de asemenea. E adevărat. El este fruntaș sau este codaș în muncă. Cu ce preț și din ce cauză însă?! El face un efort evident cîteodată pentru a se plasa în frunte.

Nu se putea însă ca să se ajungă la rezultat printr-o soluție inteligentă, printr-o organizare științifică constantă? Nu cumva, pe de altă parte, „codașul“ are ceva de spus despre organizarea muncii, despre inginerul șef, despre secretarul de partid? Ziaristul nu trebuie să aspire numai la arta de a se informa, dar și la știința de a cunoaște omul, relațiile sale specifice, particularitățile sale psihologice. Un om nu seamănă cu altul — iată un adevăr uitat din păcate mult prea des. Efortul condeierului trebuie să fie deci cu atît mai mare, cu cît mediul sondat de dînsul este mai rigid. Un ziar nu este o gazetă de perete prin care se dă citire unui număr oarecare de realizări, de fruntași și nici o gazetă gen „Ghimpele“ care ia în răspar — fără prea mari diferențieri — anomalii. Un ziar este ceva mai mult! Dincolo de originalitatea discursului se impune știința diferențierii, selecției datelor, evitarea aprecierilor șablonarde, combinarea inspirată dar conformă realității palpabile, a elementelor unei anchete, unui reportaj, unei analize publicistice. Limba română are enorm de multe adjective și verbe, dar, să recunoaștem, puține se acordă exact, puține se conjugă în presă după gramatica vieții. Scriem deseori „efort“ și, de fapt, este vorba despre un consum firesc de energie, scriem „fugă de răspundere“ cînd de fapt realitatea trădează incompetență.

Este de pus deci în legătură directă „capacitatea ofensivă a ziaristului“ cu spiritul său de discernămint, invitația expresă fiind aceea de a transforma ziarul într-o tribună educațională activă, fiecare articol constituindu-se într-o pledoarie bazată pe adevăr și sinceritate, pentru progres, pentru nou, pentru oameni și fapte adevărate. O pledoarie întotdeauna acoperită de date semnificative, în care să primeze imboldul, care să **prevină** și să **corecteze**, dînd relief real fenomenelor înregistrate. Relația ziarist-cititori nu are decît de cîștigat dintr-o astfel de activitate, cînd cei din urmă convinși de adevărul celor scrise, cred și acționează, sint în spiritul ideilor dezvoltate în presă.

Nu se poate discuta, fără îndoială, de personalitatea ziarului fără a atinge problema **echilibrului tematic**. Am stabilit că este necesar să se țină sea-

ma de specific. În cazul „Vieții noi“, spre pildă — cum spunea cineva — „articolele ar trebui să miroase cît mai mult a cocs și a vapoare“. Așa se întîmplă de fapt și în realitate, dar cum nu este cazul să stabilesc statistic frecvența materialelor care se ocupă de oțel și nave, voi spune că, într-adevăr, aproape nu există „fond“ fără o analiză referitoare la cele două industrii, după cum nu este număr de ziar fără un material de agricultură etc.

Făcînd abstracție de situația Galațiului în sine (combinatul comportă o preocupare într-adevăr specială), vreau să arăt că nu întotdeauna — accentul trebuie să cadă pe ceea ce este masiv reprezentativ pentru un județ sau altul.

Furat „de ceea ce există“, ziarul omite să se ocupe cîteodată de sectoarele nevralgice. Nu este întîmplător — de exemplu — că zootehnia a revenit în actualitate după apelul foarte limpede al tovarășului Nicolae Ceaușescu. S-a procedat imediat, este lesne de înțeles, la campania de presă. Dacă însă ziarele ar fi intervenit din timp în această chestiune, dacă critica ar fi acționat din vreme, și consecvent, este probabil că și situația în zootehnie ar fi fost alta. Campaniile „risipei“, ale „consumului nejustificat de combustibil“ etc. au prins presa, de ce să nu o spunem, pe picior greșit, în sensul că ele nu s-au desfășurat în virtutea inițiativei proprii, o altă trăsătură fără de care personalitatea unui ziar ar fi știrbită. Dar, după cum spuneam, omisiunile tematice pot fi încă și mai grave. Iată — spre pildă — în cazul Galațiului puse față în față — emanciparea industrială și cea culturală. Aici ar trebui să fac puțină istorie, dar mă voi rezuma la a spune că în trecut faima orașului de la Dunăre se concretiza într-un vers care denunța: „oraș cumplit de negustori“ și la a remarca lipsa tradițiilor culturale solide. Teatrele, facultățile, multele licee și școli, muzeele etc... au apărut abia după 23 August. Necesitatea industrializării rapide a fost înțeleasă repede, sensibilizarea la cultură în general și la artă în special a cunoscut un proces mai lent, marcat, bineînțeles, nu de ostilitate ci de o anume rezistență, practic încă vizibilă. Partidul a vegheat la dezvoltarea rapidă în acest domeniu, creînd la Galați condiții materiale strălucite. Pledînd pentru formarea omului nou, ziarul trebuie să-și asume și responsabilitatea educării maselor în spiritul lărgirii orizontului de cultură, al frumosului, al bunului gust. Aceasta cu atît mai mult cu cît Galațiul este un oraș cu o populație care se mai sedimentează încă, adoptînd masiv cadre din întreaga țară, tineri care au nevoie să-și continue pe un plan superior educația polivalentă.

În cazul Galațiului deci, ținînd cont de același **specific**, ținînd cont de implicațiile științei, ale actualului de cultură, ziarul trebuie să fie consecvent în a-și sensibiliza cititorii, în a veghea la acuratețea tuturor manifestărilor cultural-artistice; aceasta este valabil, de altfel, pentru toate noile tradiții care au apărut în anii socialismului, presa avînd misiunea nu numai să le anunțe dar și să le dezvolte. Nu este deci vorba despre o **individualitate formală** a presei locale, ci de o permanentă raportare la viață, la aspectele ei definitorii.

CONDUITA PROFESIONALĂ

Cîteva cuvinte despre conduita profesională a gazetarului. Prestigiul unui ziar, capacitatea sa de

influențare a maselor, țin evident de modul cum își privește munca fiecare membru al său.

Un bun ziarist — spunea cineva — **egalează prestigiul unei catedre universitare.** Și poate că nu exagera, poate că ziaristul trebuie să fie ceva mai mult încă decât o catedră universitară... Oricum însă gazetarul comunist trebuie să fie conștient în primul rând de marea sa responsabilitate. Înainte de a vorbi despre stil, deși nu văd separabile noțiunile, se cuvin câteva cuvinte despre conținutul materialelor publicate. Tangențial am abordat problema predocumentării și a documentării exacte, baza constituind-o cunoașterea **profesională** a documentelor de partid, capacitatea de interpretare, mobilitatea gândirii, dibăcia asociațiilor etc. Nu voi face în cele ce urmează teoria „documentației perfecte”. Ea singură s-ar putea desfășura pe zeci de pagini. Mă voi opri însă la ceea ce mi se pare deosebit de important și, pe undeva, la ceea ce consider a constitui câteodată o lacună în practica unor gazetari. Este vorba de **calcularea efectelor.** S-a publicat la noi o anchetă privind un grup școlar. Au fost făcuți „tândări” — cum se spune — majoritatea profesorilor acestui liceu, fiind puse în discuție și pregătirea lor de specialitate și calitatea orelor și activitatea extradidactică. Menționez că, în parte, cadrele didactice respective erau într-adevăr deficitare. Rezultatul? Săptămîni întregi elevii ascultau lecția cu ziarul pe masă, jubilînd la gîndul că-și pun în dificultate dascălii. Prestigiul lor fusese puternic afectat în urma criticii violente... Efectele au fost desigur și altele, lesne de închipuit de altfel.

A îndreptat, într-adevăr, redactorul respectiv situația? Aș zice că a agravat-o. Bineînțeles că aici intervine și noțiunea de talent și capacitatea de a da subtextului încărcătură, ca să nu mai vorbim de tact. Un ziar de prestigiu nu-și poate permite astfel de greșeli, o poziție eronată. Critica trebuie să aibă bătaie lungă, ca și lauda de altfel. Un articol trebuie să ridice, într-adevăr cortina, dezvăluind un colț de realitate. Cînd vrea s-o corecteze însă, se cuvine să țină cont de relațiile existente între componentele sale, după cum trebuie să-și definească foarte clar intențiile. Aceste intenții, atunci cînd este cazul, se cuvin reafirmate, în spiritul consecvenței critice, al continuității și eficacității materialelor publicate.

Vorbeam pe de altă parte de necesitatea cunoștințelor polivalente. Diletantismul este plătit scump de presă, mai scump chiar decât erorile de tipar. El duce la discreditarea gazetarului. Cititorului nu-i trebuie mult pînă să pună întreaga activitate a redacției sub semnul întrebării.

Personal sînt pentru **universalitatea** reporterului, dar și pentru **specializarea** sa într-un anumit domeniu. Noțiunile, cel puțin în cazul de față, nu se opun cum s-ar crede. Un bun ziarist trebuie să fie capabil să se adapteze oricărui subiect, mai ales în cazul presei locale. Mai mult decât atît, este și necesar ca el să se exerseze în investigații diferențiate, sondînd toate mediile, cunoscînd cît mai multe locuri de muncă, căci numai așa el va avea posibilitatea să **asocieze**, să stabilească relații între fenomene, să pună în circulație ideile novatoare, să le confrunte și să dea sugestii. Desigur însă că, așa cum este notoriu, ziaristii presei locale aparțin unor secții de specialitate. În mod frecvent unii publică „industrie”, alții „agricultură”, alții „cultură” etc. Ei trebuie, într-adevăr, să-și cunoască în detaliu „teritoriul” repartizat, și ar fi

bine chiar ca fiecare să dețină o anumită rubrică. Cînd alt ziarist este chemat să scrie în domeniul respectiv, „specialistul” are datoria să dea consultații, să sugereze piste de documentare, să-și facă cunoscută experiența. Voi scrie astăzi — la comandă — un reportaj despre laminatele plate. Nu este neapărat nevoie să citesc un tratat despre ele sau să pun întrebări elementare la fața locului. Există în redacție omul care **cunoaște** problema.

Cîteva cuvinte acum despre stilul publicistic. Spuneam că el nu poate fi separat de problema fondului. Relația este cunoscută. Cu toate acestea, este observabilă deseori în presa locală forma neadecvată conținutului. Frica de a aborda foiletoul, ancheta socială, pamfletul, este notorie. Genurile respective sînt înlocuite deseori cu compromisiuri gazetărești, care știrbesc din personalitatea ziarului, dîndu-i tente cenușii. Articolului de analiză, care are, la rîndu-i, rigorile sale, ritmul său, accentele sale, îi este preferată darea de seamă. Ple-dînd pentru personalitate, trebuie să atacî în esența ei linia celei mai slabe rezistențe și să aduci argumente pentru curajul de a aborda formele gazetărești cele mai potrivite și mai agreate de public.

Aș propune, în acest sens, ca revista „Presă noastră” să stimuleze într-un fel sau altul calitatea articolelor publicate în ziarele locale. „Cel mai bun reportaj al lunii”, „Cel mai bun foiletou”, „Cea mai bună anchetă” — iată rubrici permanente, susținute de redactori din întreaga țară, care ar avea darul nu numai să răsplătească talentul dar să și instruiască tinerii gazetari, oferindu-le exemple concrete. Același lucru este valabil și pentru ținuta grafică a cotidienele și săptămînalelor. Din păcate pînă astăzi tehnoredactorii și secretarii de redacție au învățat empiric să „caligrafieze” o pagină de ziar, de unde și lipsa de unitate a ținutei și eclecticismul formulilor grafice.

Cum scriem totuși? Iată o întrebare la care fiecare din noi răspundem... scriînd. Scriînd uneori fără a ține seama de cititorul vizat și iată aici una din problemele cheie ale gazetăriei moderne.

Este adevărat că tindem — și pe bună dreptate — spre ridicarea nivelului de cultură al oamenilor muncii. Scriînd, noi realizăm de fapt un act de cultură. Cu toate acestea se cuvine ca un ziar să țină cont, prin fiecare coloană a sa, de sfera pe care vrea să o cuprindă. Într-un fel ne adresăm siderurgiștilor, altfel țaranilor cooperatori, altfel copiilor, altfel universitarilor. Și cînd spun altfel, nu înseamnă că propun o oscilație de la prețiozități la cuvîntul uzat prin ședințe, de la neologisme la regionalisme. Fie și numai pledînd pentru **culoarea** reportajelor, trebuie să faci apel la nuanțe. Oricum însă limbajul publicistic este limbajul eleganței sobre a logicii, a necesității, colorat în nuanțele fine dar clare ale spiritualității. Mă refer aici mai ales la argumentarea convingătoare, la evitarea stereotipiilor, a repetării formulilor seci, lipsite de plasticitate; mă refer la necesitatea cunoașterii topicii românești, la arta de a da forță, expresivitate și frumusețe cuvîntului.

Căci, orice s-ar spune, ținînd cont de toate rigorile profesiunii, răspunzînd tuturor sarcinilor, abordînd la timp și inspirat toate problemele de actualitate un ziar nu poate aspira la un prestigiu înalt, nu poate deveni o personalitate impunătoare, atîta timp cît nu este slujit de oameni de talent, capabili, stăpîni pe condei, pregătiți pentru a face față exigenței marelui examinator care este **cititorul.**

In memoria lui ION PAS

Așteptam apariția în vitrinele librăriilor a volumului al șaptelea din opera definitivă a lui Ion Pas. Intr-o zi, 20 mai a.c., aflu însă, că Ion Pas nu mai este. Apoi, am urmărit, mut și îndurerat, omagiul pe care i l-a adus Comitetul Central al Partidului Comunist Român: înmormintarea celui ce a fost Ion Pas la Monumentul eroilor luptători pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism.

Peste câteva zile am zărit în vitrina unei librării al șaptelea volum din scrierile definitive ale tovarășului meu de frumoase amintiri. Am intrat și l-am luat. Pe coperta interioară nu se mai afla, firește, dedicația pe care o recitesc mereu cu emoție pe al șaselea volum; „Lui I. Felea (și tovarășei care-l ajută în viață) — vechile sentimente de călduroasă prietenie ale lui Ion Pas. Mai 1973“.

Am întors cele două file și am citit mai departe. Mă aflu, parcă, la o masă de scris, acum treizeci de ani. Ion Pas intra în redacție, îmi înmîna un manuscris, puține file, dar scrise pentru oameni care gîndeau și făceau viața nouă:

— Ia, citește și tu. Să nu se strecoare vreun cuvînt nelalocul lui.

Citeam. Cuvintele erau potrivite toate cu tema, toate vorbeau despre cum capătă viață năzuințele noastre din trecut, toate vorbeau, cu entuziasmul său reținut, interiorizat. Scria chibzuit, folosea cuvinte neajunzătoare, chiar pentru cei care mai oscilau. Era convins, ferm convins, că și ei vor veni să pună o cărămidă la construcția socialistă.

Citesc cu pasiune al șaptelea volum al lui Ion Pas. Sint pagini de călătorie, impresii din drumurile sale prin alte țări. Dar, citind, observ cu bucurie că e același Pas pe care-l cunoașteam de multă vreme. Acolo, în altă țară, era atent, observa cu meticulozitate tot ce vedea: oameni, civilizație, felul de viață, literatură, artă. Vorbește despre Belgia, Danemarca, Finlanda, R. D. Germană, Norvegia, R. P. Polonă, U.R.S.S.. Umblase pe drumurile acestor țări, a fost atent la ce se spunea despre frumusețile priveliștilor și vredniciei popoarelor respective, despre istoria lor. Dar îi plăcea mult cînd auzea pe acele meleaguri că se vorbea despre patria sa, România, că era cunoscută, apreciată.

„— România? A, da! ți se spune. Politica dumneavoastră e foarte chibzuită. Cunoaștem punctele de vedere pe care ea le-a afirmat în forurile internaționale. Sintem de acord cu ele. A luat avînt economia țării dumneavoastră și vă felicităm“. La o școală din Molenbeek (Belgia) s-a pus școlărișelor întrebarea dacă au auzit de o țară din Europa care se cheamă România. Au răspuns în cor. Unei fetei i s-a cerut să arate pe hartă locul unde sintem situați geograficește. Fetița l-a găsit imediat...

Ion Pas (Ion Marin Pascu) făcea parte dintr-o

familie de muncitori. A cunoscut, din copilărie, aspra ucenicie de altă dată, cu mistria, ciocanul, vîngalacul. A crescut în mahalaua de pe vremuri, cu toate amărăciunile ei, dar și cu toate avînturile ei, ce se plămădeau în mijlocul mizeriei. A început să scrie la vîrsta de 16 ani — și a scris mult în viața lui, despre oameni, cu necazurile și năzuințele lor. A scris mai ales despre muncitor, cu toate tristețile sale, dar și cu toate luptele pe care le ducea împotriva exploatării și pentru o viață mai bună. Autorul acestor rînduri a mai spus-o și altădată: așa cum Rebreanu a adus pe țăran în literatură, așa l-a adus Pas pe muncitor. Și dacă autorul „Răscoalei“ a avut și are vrednici urmași, — Ion Pas, urmat de prietenul său de ideal și de luptă: Nicolae Deleanu — stîns din viață cînd începuse marea frescă a clasei muncitoare prin „Nedeia din Poiana Miresei“ — e însoțit în literatura noastră de prea puțini scriitori ai căror eroi de roman să fie ridicați din mijlocul clasei muncitoare, clasă care construiește, în fruntea poporului, orînduirea socialistă.

Ion Pas a scris întreaga sa viață — sub nume propriu și sub pseudonimele I. Plugaru, P. Ioanid — despre muncitori, despre militanții conștienți de rolul lor în societate, ridicați prin cultură, luptători de elită, care sufereau cu demnitatea clasei care are misiunea istorică de a desființa clasele, muncitori luminați de idealul omenirii: de a făuri o societate fericită pentru toți oamenii. A gîndit și a scris în ziare și periodice despre socialism peste 5 000 de articole, din anul 1919 pînă în anul 1946. Singur a editat reviste cu titluri — flamuri de libertate și progres: **Spre lumină, Omul liber, Cugetul liber**, colecția și revista **Șantier**. A colaborat

la : Duminica, Revista copiilor și tinerimii, Socialismul (I), Adevărul, Presa, Lupta, Lumea nouă, Socialismul (II), Mișcarea, Gazeta Medicală, Vremea, Gazeta, Calendarul Muncii, A.B.C., Gluma, Lumea Nouă (II), Gîndul vremii, Libertatea, România literară, Magazinul istoric, România liberă.

Timp de trei decenii, Ion Pas a ținut conferințe la Radio și Televiziune. Pe lângă scrisul său în presă la un nivel înalt, scriitorul Pas a încîntat generații întregi cu literatura sa progresistă. Numai pentru copii a scris cu multă dragoste 25 de cărți, iar pentru oameni maturi 55 de volume, în care se perindă, în faptele lor revoluționare, muncitorii cum era Constantin Olcescu cu ceferiștii săi, din anii 1885—1888, luptînd cu dirzenie pentru o viață mai bună în veacul trecut, despre dascălul său și al nostru : Constantin Dobrogeanu-Gherea, despre inegalabilii comandanți de oaste proletară din primii 15 ani ai veacului nostru : Ioan C. Frimu., Ștefan Gheorghiu — laolaltă cu viața lui trăită în mișcare la „Sotir“, „Sf. Ionică“, „Casa Poporului“ cu Dimitrie Marinescu, dr. L. Ghelerter, M. Gh. Bujor, Gh. Cristescu, Ilie Moscovici, D. Fabian, C. Popovici, Gheorghe Vasilescu-Vasia, Ștefan Voitec, Nicolae Deleanu, Lotar Rădăceanu — și atîția alții, mai tineri și mai vîrstnici, cu toții deopotrivă în slujba poporului român.

Seara, cînd se ducea frînt de oboseală ca să se odihnească, se apuca de traduceri, ca să poată încropi un venit pentru a trăi omenește, într-o vreme cînd scrisul — mai ales cel consacrat oame-nilor muncii cu viață tristă — era dijmuit de patroni, cu multă pasiune, chiar dacă erau democrații... Și Ion Pas, în orele sale de odihnă, a făcut o sută de traduceri, din cărțile agreate atunci de cititorii împătimiți de senzații tari...

*

După eliberarea țării de sub dominația fascistă, îl găsim pe Ion Pas, în noaptea de 23—24 August 1944, în atelierele fostului „Adevărul“, supraveghînd paginația primului număr din **Libertatea** care se lucra concomitent cu **România liberă**, în același atelier. Ion Pas devenise redactor șef al ziarului socialist **Libertatea**. A fost apoi președintele Uniunii ziariștilor, director al Teatrului Național. Cu prestigiu și competență, a condus Ministerul Artelor, prim adjunct al ministrului culturii, director adjunct al Editurii de Stat. Ion Pas a fost deputat al Marii Adunări Naționale, președinte al Comitetului de Radio-televiziune, vice-președinte al Uniunii Scriitorilor, membru în conducerea Comitetului pentru pace, președinte al grupului român al Uniunii interparlamentare, președinte al Institutului pentru relații culturale cu străinătatea.

Toate sarcinile și le-a îndeplinit cu aceeași pasiune. Cu calm și seriozitate privea munca în serviciul patriei socialiste.

A scris din viața și lupta sa, ca soldat în apărarea patriei, în primul război mondial. În timpul cunoscutelor lupte de la Mărăști a fost rănit, apoi decorat, și, întors la armele scriitorului a așternut pagini de neuitat din groaznicele măceluri dintre oameni („**Drumul morții... Însemnările unui soldat**“). Luptător împotriva războaielor nedrepte, ca orice autentic revoluționar marxist, Ion Pas, care a sîngerat în tranșee, a scris „**Războiul**“ prefațat de Henri Barbusse.

Aș mai avea multe de spus de tovarășul și prietenul meu, Ion Pas. Dar, rog pe cititori să mă ierte. Sint trist.

ION FELEA

cronica publicisticii

UN GLAS REPORTERICESC DIN DULCELE TÎRG AL IEȘILOR

de V. BÎRLĂDEANU

Prin ultima sa carte, „**Periplu moldav**“ (Editura Eminescu), tînărul ziarist și radiocomentator ieșean **Grigore Ilisei** se afirmă neîndoiește ca o personalitate distinctă, cu o vibrație proprie, inconfundabilă, în aria din ce în ce mai bogată a reportajului românesc contemporan. Ne bucură să menționăm acest fapt, deoarece confirmă o mai veche aserțiune făcută în cadrul rubricii de față — și anume că publicistica practică astăzi în multe locuri ale țării nu e cu nimic mai prejos, nici ea sferă de preocupări, nici ca modalități stilistice, față de cea din Capitală. E un fenomen de „descentralizare“ a talentelor și sirguințelor care reprezintă, privit în perspectivă, un stimulent deloc de neglijat.

Fie că ne dăruiește imagini sintetice ale vechilor așezări moldovenești răscolite din adîncuri de înnoirile vremii noastre („**Cetățile Sucevei**“, „**Industria la Fălticeni**“, „**Acuarele ieșene**“, „**Pașcani**“), fie că evocă figuri luminoase ale Moldovei de ieri și de azi („**Labiș la Mălini**“, „**Cărturarul de la Arbore**“), fie că creionează sugestive scene de muncă („**Bicaz 1970**“, „**Tuneliștii de la Strunga**“), scrisul lui Ilisei respiră, fără mascate sfieli, sfătoșenia de aleasă spiță care face farmecul mării proze a acestui ținut, de la Creangă la Sadoveanu.

Sfătoșenia este însă, pe alocuri, contrazisă de scinteietoare reverberații imagistice care dau nerv și dinamism paginii. Desprindem cîteva ce ni se par revelatoare pentru potențialul stilistic al autorului : „**Galeriile se ramifică, se învîrtesc ca niște scorburi, dar totul lasă senzația de etern, de lucru tăiat în minereul pămîntiu de sare pentru totdeauna, însă cu o surprinzătoare grijă pentru forme. Sufletul celor care au intrat în munte a vibrat pentru frumos**“ sau „**Potîcnindu-se în scuturile smaraldii ale brazilor și în căciulile mițoase ale fagilor, intruși în țara coniferelor, soarele răzbate în aceste tăieturi ca o lavă albicioasă de magneziu**“.

Există, mai ales în relatarea secvențelor de muncă, o anume febrilitate interioară, un anume suflu patetic de bună calitate, care reliefează valențe limpezi de povestitor. În această privință, deosebit de elocvent mi se pare reportajul „Cerule pe umeri“, în fapt, o scurtă nuvelă, în care construirea extinderii Uzinei de fibre sintetice din Iași devine pretextul derulării, aproape cinematografice, a unor momente ce se succed în cadență rapidă, precipitată, sugerând intensitatea trăirilor umane pe un șantier al zilelor noastre: „Iată-mă sus, la douăzeci și cinci de metri pe acoperiș, între oameni care au stat două săptămâni sub ploaie. Ultimele svicniri. Vibratoarele huiesc, injectând ca niște uriașe seringi metalice betonul păstos. Mișcările oamenilor se compun precis din segmente. Sincronizare și încredere în tovarășul de alături. Solidaritatea acestor oameni, ploaia nesuferită, care s-a prăvălit peste ei, mă duc cu gândul la tranșeele de pe front. Începe iar să plouă. Se răsucesc franjuri de mercur. Îmi dau seama că pentru oameni de fapt nu plouă“. Fraza scurtă, adesea abruptă, sacadată, nervoasă conferă episodului o senzație de densitate epică ce se transmite și cititorului, ajutându-l să retrăiască pasionat scena respectivă.

Nu încapă îndoială că această capacitate de recreare a atmosferei din detalii iuți, incisive se datorește și experienței de crainic al transmisiunilor sportive în care s-a făcut cu deosebire remarcat Grigore Ilisei. De altminteri, el este și autorul unei mai vechi cărți consacrate fotbalului, „**Intr-o cabină de transmisie**“ (Editura Stadion) unul dintre cele mai bune volume de publicistică închinat în ultimii ani, la noi, sportului-rege. Din acest volum, paginile ce relatează derbiul bucureștean Steaua-Dinamo sau cele în care reinvie

faimoasa victorie a echipei U.T.A. împotriva Victoriei Setubal ori cele ce amintesc meciuri ale Politehnicii ieșene din perioada ei de strălucire se înscriu printre cele mai emoționante ale genului.

Incontestabilul talent de povestitor al lui Grigore Ilisei s-a relevat și în volumul său „**Năvod pentru scrumbii albastre**“, apărut în 1972 în editura Junimea. Și aici întâlnim aceeași forță de sugestie, aceeași fină intuiție a atmosferei, de data asta pe un material de ficțiune. Numai că în acest volum iese la iveală — cu mai multă evidentă decît în cărțile celelalte — și iscusința autorului de a contura, din câteva amănunte semnificative, memorabile tipuri umane. Portretul mătușii Aglaia („Singurătate“), cea care trăiește viața orașului din scenele pe care le contemplă de la fereastră, sau al birjarului „cu obrazul lemnos“ („Drumuri“), care trăiește dinlăuntru drama unei meserii osîndite la dispariție, împletită cu micile și marile drame ale „clienților“ săi de odinioară sau al bătrînei profesoare de geografie („Domnișoara M“) care, după o viață trăită anost, se hotărăște să accepte „mai vechă cerere în căsătorie actualizată cu meșteșug și calcule precise de merceologul cu pantofi de comandă“ ne dau pe deplin măsura unui spirit de observație, unei comprehensiuni a sufletului omenesc, cu întortocheatele sale meandre, ce prevestesc o autentică vină de romancier.

Lăsînd la o parte o anumită impuritate stilistică, îndeosebi un exces de metafore ce nu o dată se anulează una pe cealaltă — și de care autorul, sîntem convinși, se va debarasa în viitoarele sale lucrări — putem prevedea, cu certitudine, lui Grigore Ilisei o frumoasă evoluție atît pe tărîmul predilect al reportajului de culoare, cît și pe cel al povestirii de atmosferă.

NISIP . . . NISIP . . . NISIP

FACULTATEA DE ZIARISTICĂ DE LA „COLUMBIA UNIVERSITY“

de NEAGU UDROIU

Mă văd obligat să încep făcând o trimitere în trecut. Acum aproape o sută de ani se putea citi în „St. Louis Post-Dispatch“ : „Noi afirmăm că nu este nevoie să învățăm ziaristică și nu are sens să încercăm a o sugera cuiva... Este la fel de absurd a discuta despre asta ca atunci când vorbești despre cursuri de căsnicie, fiind unul din acele lucruri care nu poate fi cituși de puțin învățat înainte de a-l fi încercat...“ Este exclus să parcurgi aceste rînduri fără a eticheta pe autor ca fiind cel puțin ignorant, dacă nu și mai rău. Numele editorului, de care se leagă nemijlocit atentatul declarat împotriva instrucției gazetărești ? Este omul care, zece ani mai tîrziu — de data asta proprietar al publicației „New York World“ — se oferea să susțină un program de conferințe în ziaristică ; omul care, în prelungirea acestui gest, scurtă vreme după aceea, se arăta partizanul creării unei școli sau facultăți pentru ziaristică în New York ; același care patrona-ză cu numele său prestigioasă recunoaștere anuală a celor mai merituose lucrări de publicistică în S.U.A. : **Joseph Pulitzer**. Ce s-a întîmplat între 1879 și 1890 n-a mai interesat pe nimeni, important fiind doar rezultatul final : apariția în rețeaua de învățămînt ziaristic a uneia din cele mai apreciate școli de acest gen peste Ocean : Facultatea de ziaristică de la Universitatea Columbia. „Am ales Columbia — sublinia Pulitzer — pentru că se afla în New York, accesibilă deci tuturor studenților, ziaristilor, reporterilor, lectorilor, editorilor“. În 1903 — la acea vreme Pulitzer era suferind, pe jumătate invalid, incapabil să suporte zgomotul orașului — el oferea primii bani necesari organizării școlii.

În septembrie 1912, școala admitea primii studenți. Nu era prima de acest fel. A ajuns însă repede printre primele. Obiectivul ei, stabilit de însuși Pulitzer, a fost și a rămas acela de a marca net diferența dintre profesia de ziarist, ca activitate intelectuală și business-ul de presă.

Școala de la Columbia, prin programul său, nu și propunea să ofere doar cheia unei slujbe în gazetărie. Ea urmărește cu mult mai mult : instrucția temeinică pentru o carieră îndelungată și sigură, ajutînd studentul să-și completeze educația necesară de bază și să o adauge înclinației native pentru această meserie vizînd îndeosebi dezvoltarea capaci-

tății de aprofundare a principalelor probleme publice ale zilei, ajutîndu-l să-și însușească principiile ziaristicii, dezvoltîndu-i capacitatea de invenție, permițîndu-i prin munca de laborator să-și șlefuiască stilul redactării, să-și dezvolte priceperea profesională. Ambiția facultății este de a forma ziaristi în stare să corespundă mai mult decît standardele zilei, dîndu-le abilitatea de adaptare continuă la înnoirile în timp ale profesiei.

Programul de bază, cu notă dominant profesională, a fost gîndit ca o săptămîină de lucru deosebit de încărcată, presupunînd adeseori activitatea de noapte. Sensul principal al pregătirii este determinat de dorința formării viitorilor redactori de presă — ziare și reviste — respectiv radioteleviziune și producția de film. În paralel, studentul se familiarizează cu chestiunile de tehnoredactare, teoria comunicațiilor, concepții de organizare și conducere a presei, legislația de specialitate.

Aminteam mai sus de respingerea manifestă a conceptului de „școală de comerț“ de „business“ de presă și chiar al celui de „învățămînt al comunicării“. Urmînd ideea lui Pulitzer, „Columbia“ nu a inclus în programa sa analitică niciun curs privind latura industrială sau cea comercială a mijloacelor de comunicare de masă.

Anul universitar al facultății este structurat pe programa-cadru a instrucției gazetărești, dîndu-se atenție totodată chestiunilor legate de educație, finanțe, afaceri publice. Există două diviziuni ale perioadei de învățămînt, toamnă-primăvară. În toamnă studentul este solicitat să urmeze în paralel și cursuri la alt departament al facultății (se au în vedere de regulă, limbile străine dar și discipline precum istorie, antropologie, sociologie, psihologie, literatură comparată, economie, științe politice, urbanistică).

Pentru o ilustrare mai convingătoare a obligațiilor universitare prezentăm în cele ce urmează unele detalii.

În perioada de toamnă studentul trebuie să participe la cinci discipline și tipuri de activități obligatorii :

1). **Tehnica redactării articolului de presă.** Este disciplina de bază, prevăzută atît pentru presa scrisă cît și pentru radioteleviziune. Cursul se eșalonează pe trei capitole :

a) Un seminar de 15 săptămâni care se desfășoară în cadrul a 11 grupe, de aproximativ câte o duzină de studenți fiecare. În această perioadă sînt analizate în principal genurile gazetărești. Săptămînal sînt programate seminarii de analiză pe articole publicate precum și o zi de documentare și redactare.

b) Un seminar de 7 săptămîni consacrat elaborării materialelor specifice radioteleviziunii.

c) Șapte săptămîni de activitate reportericească practică.

2) **Redactarea știrilor.** O serie alcătuită din cinci sesiuni a cite trei ore fiecare, dezbătînd problemele redactării știrilor, alcătuirea titlurilor, selecția subiectelor, punerea în pagină. Dezbaterile pe caz, sînt conduse de ziarîști profesioniști de prestigiu de la „New York Times” și „New York Daily News”.

3) **Legislația presei.** Seminarii de cunoaștere și aprofundare a reglementărilor legale care privesc ziarele, pe ziarîști, activitatea de presă.

4) **Proiectul de diplomă.** Programul este afectat selecționării, documentării și elaborării sub conducerea unui îndrumător a proiectului de diplomă, eșalonat pe întregul an.

5) **Despre ce scriem?** Profesori și studenți se întîlnesc odată pe săptămîină, luni, pentru a discuta despre modul de selecționare a temelor și subiectelor.

În afara acestor cursuri obligatorii studentul are latitudinea să aleagă una din următoarele discipline :

Ziaristica și constituția ;

Filmul documentar ;

Metode și conținut în științele umanistice. Sisteme de comunicație în masă.

În perioada de primăvară obligațiile școlare includ patru discipline :

1) **Tehnica redactării articolului de presă** (continuare) ; 2) **Practica de presă** : două zile pe săptămîină de practică nemijlocită la un ziar sau la o stație de radioteleviziune ; 3) **Proiectul de diplomă** (continuare) ; **Despre ce scriem?** (continuare) ;

Cursuri la alegere : Filmul documentar ; Comunicații internaționale ; Instituții de presă ; Noutăți în mijloacele de comunicare de masă.

Facultatea de ziaristică de la Columbia primește absolvenți de școli foarte diferite : științe politice, economice, sociologice, antropologice ; chimie, matematici, psihologie, filozofie. În aprecierea candidatului comisia de examinare ia în considerație, dincolo de rezultatele școlare anterioare, preocupările preexistente pentru publicistică.

Taxele necesare unui student pentru întregul an universitar se ridică la 6 300 dolari.

Pentru a lămuri cît se poate mai bine obiectivele și conținutul deosebit ale învățămîntului de ziaristică de la „Columbia University”, am avut o convorbire cu domnul **FREDERICK TEH-CHI YU***, profesor la această facultate de ziaristică, pe care o reproduc în rîndurile următoare.

— Mă aflu într-o școală de gazetari vorbită de bine peste tot în Statele Unite. Mi-ați putea explica filozofia de pregătire a ziarîștilor ?

*) Profesorul Frederick Teh-Chi Yu este diplomat al Universității Iowa (1948) și doctor în științe (1951). Are stagii de specializare, ca bursier al fundației Ford, la Harvard și Massachusetts Institute of Technology. A lucrat în redacțiile mai multor publicații — „Springfield” (Ohio), „News-Sun”, „Washington (D.C.) Post” și „Times Herald”.

— Este foarte dificil să explic filozofia noastră în cîteva cuvinte. Aș prefera să vă fac o scurtă prezentare a școlii noastre. Va trebui să încep spunînd că oricine dorește să înțeleagă suportul filozofic al educației trebuie să știe în primul rînd ce facem. Este un lucru la care mulți dintre noi nu încetăm să ne gîndim, discutăm despre el, scriem despre el destul de des. Uneori venim chiar în contradicție unii cu alții. Vă propun o scurtă întoarcere în istorie. Cînd Josep Pulitzer s-a decis să facă ceva pentru educația profesională a ziarîștilor, în modul cel mai sigur nu se știa destul de bine ce fel de program va putea avea o asemenea școală, ce drum trebuia ales pentru pregătirea gazetarilor. Bani de care era nevoie au fost donați Universității Columbia pe la începutul secolului dar s-a consumat aproape un deceniu de discuții pe această temă între Pulitzer și rectorul Universității. Ei nu puteau încă să decidă asupra a ceea ce urma să fie cel mai bun mod de a învăța publicistică. Astfel școala noastră a început să existe numai după ce s-au încheiat îndelungile dezbateri privind funcționalitatea și funcționarea ei. Astăzi facultatea are în urmă mai bine de șase decenii de activitate continuă. Și, cu toate acestea, vă mărturisesc că noi mai avem încă de răspuns la o seamă de întrebări de bază.

Facultatea de ziaristică de la Universitatea Columbia nu urmărește pregătirea oamenilor pentru începerea unei cariere în presă ori pentru promovarea în cadrul muncii de ziarist. Ceea ce urmărim este dobîndirea cunoștințelor cerute de o activitate de calitate. În acest domeniu, ajutîndu-l pe student să-și însușească noțiunile de bază ale acestei profesii, să dobîndească o educație de ținută pentru exercitarea ei.

Repet prin urmare că scopul nostru principal nu este doar să producem ziaristul care este în stare să practice jurnalistica prin furnizare de articole...

Acesta nu ar putea constitui rațiunea de a fi a unei facultăți de ziaristică. Ceea ce are deosebit această școală față de multe alte instituții de pregătire a ziarîștilor este concepția ei de organizare. Școala noastră este o școală profesională și noi sîntem în principal interesați în formarea pentru activitatea de redactor pentru presă, prin urmare sîntem interesați să formăm oameni care doresc să desfășoare în viitor o activitate de redactor. Noi insistăm în a asigura o pregătire de specialitate ziaristică pornind în principal de la un suport de educație cultural-artistică. Noi nu ne ocupăm de studenții proveniți dintr-o școală anterioară cu profil ziaristic și nu oferim doctoratul în ziaristică. Ceea ce oferim este titlul de diplomat în știința presei, la capătul unui an de instrucție profesională. Noi nu avem nimic de a face cu publicistica comercială sau cu activitatea de „public-relations”. Preocuparea noastră de bază este ca studenții să devină reporteri de știri în sens larg. Noi, profesorii, nu avem obiceiul de a ne considera unii — oameni pentru presa scrisă, alții — pentru televiziune, alții — specialiști în publicații periodice, alții — în presa locală. Pur și simplu, nu avem nevoie de o asemenea clasificare deoarece sîntem egal interesați exclusiv de persoana aflată în fața mașinii de scris, care trebuie să scrie, care poate relata, iar în programul nostru sînt foarte bine reflectate aceste cerințe : capacitatea de a relata, capacitatea de a scrie.

— CUM să scrie ? CE să scrie ?

— În aceste două direcții principale orientăm întreaga activitate a anului universitar. De altfel, preocupările noastre s-au îndreptat totdeauna în aceste două direcții : atât spre forma redactării și tehnica ei cât și, totodată, spre conținutul materialului propus tipăririi.

Acesta e poate un lucru mai greu de explicat pentru că orice lucru ținând de profesie implică conținutul meseriei de ziarist. Permiteți-mi să vă dau un exemplu : o categorie de ziariști pe care îi pregătim este aceea a reporterilor pentru Națiunile Unite. Scopul nostru nu e acela ca studenții noștri să devină experți în problemele O.N.U., să scrie cărți despre O.N.U. Ar fi nerealist să încerci să faci asta în câteva luni. Noi avem această orientare nu pentru că am crede că trebuie să îndreptăm cu orice preț atenția reporterilor către clădirea O.N.U. ca spre un loc mult mai important decât altele. Nu ! Concepția noastră este însă că putem profita, în acest caz, în direcția accentuării în egală măsură, a importanței formei și conținutului. De aceea, în activitatea noastră de pregătire a studentului cu privire la redactarea articolelor pe marginea unor evenimente, credem că este foarte bine să ne folosim de pretexte cu un conținut bogat, complex, cum sînt cele din viața publică a New York-ului, din activitatea guvernamentală, din activitatea O.N.U. sau cele generate de fenomenele din economie, de evenimentele politice etc. Noi căutăm să învățăm pe student ce este conținutul, ce trebuie să fie desprins ca esențial, dar vreau să repet ceea ce spuneam înainte : noi nu încercăm să facem din studenții noștri specialiști în economie, în științe politice, în probleme de sănătate etc. Acesta nu este obiectivul nostru. Dacă dorești cu adevărat să fii specialist în științe politice va trebui fără îndoială să-ți iei doctoratul în științe politice. Noi nu avem această intenție și nici nu am putea avea această pretenție.

— Faceți-mă să înțeleg de ce toată lumea privește cu atîta respect către școala de ziaristică de la Universitatea Columbia ?

— Sînt fericit să aud aceasta. În general vorbind, primim bucuroși aprecierile cu care sîntem răsfățați uneori, ceea ce nu ne împiedică să găsim noi înșine destule lucruri criticabile. Dintr-o serie de motive mă simt îndreptățit să spun că noi ne putem considera niște oameni norocoși. Sîntem în momentul de față o școală veche. Am pornit la drum, așa cum menționam, după îndelungi meditații consacrate rostului școlii și găsim mijloacele cele mai sigure de a-i conferi eficiența dorită. Facultatea a fost dată pe mîna unor oameni bine pregătiți, cu experiență îndelungată în munca de ziarist, dobîndită la început, în unele cazuri, chiar aici, pe băncile clădirii în care ne aflăm. Decanul de azi a fost o vreme reporter la „New York Times“ un deceniu aproape, a lucrat alți zece ani la NBC, fiind unul din cei mai buni reporteri-diplomatici ai săi, un gazetar de primă mînă. Noi, după cum vă dați și singur seama, nu sîntem o instituție de învățămînt deosebit de mare. Într-o serie de universități de stat veți găsi sute și chiar mii de studenți în cadrul facultăților de ziaristică. Aici anul viitor vor fi 130 de locuri, ceea ce pentru Columbia este o cifră ridicată. Avem avantajul de

a lucra cu studenți deosebit de buni. Selecția destul de severă ne oferă această condiție. De regulă, se prezintă aproape constant la testul de admitere o mie de candidați la cele 115—130 de locuri existente, în băncile facultății noastre. Între candidați includem de regulă 14—15 viitori ziariști recrutați din alte țări.

— Cum explicați această afluență ?

— Nu a fost totdeauna așa. Cîndva alegeam un student din 4—5 candidați. Acum admitem unu din zece. Nu e doar cazul nostru, căci așa cum se știe, cifrele cresc la toate facultățile de ziaristică din toată țara. Tot mai mulți sînt cei ce doresc să devină ziariști.

— Și cine vă sînt profesorii ?

— V-aș ruga să-mi scuzați lipsa de modestie dar eu cred că dispunem de un corp profesoral extrem de bine pregătit. Ni se întîmplă uneori ca ziariști cu multă experiență să solicite venirea la catedră la o vîrstă înaintată, atunci cînd se simt obosiți. Dar profesorii de care dispunem nu au intrat la facultate din dorința de a schimba o meserie cu alta ci pentru că s-au simțit îndemnați să participe la formarea viitorilor ziariști, aducînd experiența și cunoștințele lor. Recent ni s-a ivit un asemenea caz, este vorba de un excelent ziarist încă tînăr, corespondent în străinătate, care ne declara intenția lui de a trece în învățămînt peste un număr de ani. Știți probabil că mai ales foștii corespondenți în străinătate se simt tentați să devină profesori. L-am atenționat că avem nevoie de el **acum**, nu cînd o fi aproape de pensionare. Ne-a ascultat îndemnul. Avem aproximativ 25 de cadre didactice, recrutate dintre ziariștii de renume. Vă vorbeam de decanul nostru cu merite recunoscute de reporter. Trecerea lui în rîndul profesorilor constituia, după părerea unora, un sacrificiu, o schimbare de carieră, care lipsea presa de un mare reporter. A preferat totuși să devină profesor.

În cadrul facultății funcționează și un număr de profesori cu program parțial. Ei lucrează ca salariați la marile cotidiene și stații naționale de radioteleviziune — „New York Times“, „Walt Street Journal“, NBC, CBC etc. Activitatea lor ne aduce în procesul de învățămînt elementul practicii directe de presă, dînd posibilitate celorlalți profesori să mențină legătura cu ziaristica aplicată, nemijlocită. Este și un mod de a asigura resursele umane necesare schimbărilor, ce au loc din cînd în cînd, în cadrul corpului nostru profesoral.

— Ce împrejurări determină asemenea schimbări ?

— Apar, fără îndoială, momente cînd unul sau altul dintre noi se hotărăște pentru o altă activitate sau intervine retragerea din activitate a celor în vîrstă. Dar predominante sînt schimbările determinate de modificarea programului de studiu ceea ce impune încadrarea unor oameni noi, mai bine pregătiți în domeniul respectiv. Avem, după cum spuneam, 20 de cadre didactice cu normă întreagă și 25—30 din cei cu normă parțială. Vă spuneam că sîntem o școală mică și iată-ne vorbind de un număr așa de ridicat de profesori. Este și una din explicațiile pentru care facultatea noastră se nu-

mără printre facultățile scumpe din cadrul Universității Columbia.

Vreau să menționez că unul din avantajele de seamă ale calității învățămîntului ziaristic la Universitatea Columbia este însuși faptul că ne aflăm în New York. Iată unul din argumentele care ne îndeamnă să lărgim sfera activităților din programa de instruire, multe din ele inaccesibile altor universități. New York-ul este laboratorul nostru, ceea ce permite studenților să iasă din sala de clasă și să simtă situațiile despre care vor trebui să scrie în contact nemijlocit cu oamenii, cu strada, cu instituțiile de tot felul. Mă refeream mai devreme la reportajele despre Națiunile Unite. Studentul este trimis să selecteze un subiect și să întocmească un articol, cu caracter didactic, firește. El beneficiază în acest caz concret de asistența a doi profesori cu multă experiență pe aceeași temă — unul, el însuși reporter la „New York Post“, iar celălalt de asemenea ziarist, acoperind o tematică similară pentru „New York Times“. Amîndoi, vă dați seama, sînt instructori, cumularzi.

Și, revin la ce spuneam, avem studenți buni, dornici să ajungă buni ziaariști. E o adevărată plăcere să lucrezi cu ei.

— După părerea dv., orice bun student are șanse să devină bun gazetar ?

— Mă voi referi numai și numai la studenții noștri, pe care am reușit să-i cunosc bine. Cred că sistemul de selecție aplicat aici mă îndreptățește să spun că, în cazul nostru, da. Ei au vrut să devină ziaariști. Ziaristica — nu trebuie să vă spun eu — este domeniul care atrage pe oricine. Înregistrăm cazuri cînd unii candidați la gazetărie se trezesc atrași sau împinși mai devreme sau mai târziu către alte feluri de activitate. Nu mi se pare o curiozitate. Dar, numărul celor ce devin ziaariști — cu voce tare spun, **ziaariști buni** — este predominant, de departe cel mai ridicat între absolvenții oricărei facultății de ziaristică din această țară.

— Cum se ajunge în băncile facultății ?

— Noi nu avem un examen în sensul larg al cuvîntului, în orice caz nu o verificare a diferitelor feluri de cunoștințe. De asta s-au ocupat profesorii de la școala pe care a absolvit-o candidatul. Ce ne interesează este înclinația lui pentru munca de ziarist, cît de înzestrat se dovedește pentru scris. Testul de admitere la noi constă în trei eseuri legate de trei domenii diferite — unul privind educația în colegiu, o lucrare de analiză critică privind presa și o alta despre el însuși. Sistemul nostru de alegere se bazează în primul rînd pe aprecierile asupra probelor de control, date de cei care le citesc — profesori din cadrul facultății, specialiști din afară, adeseori studenți ori absolvenți. Oricum, nici o lucrare nu este citită și notată de o singură persoană. Calificativele noastre sînt de la 1 la 5; primă, cea mai bună, ultima insuficientă pentru a fi admis.

Dacă un candidat primește de trei ori unu, se înțelege că admiterea lui se face cu brio. Cu 4 ori 5, șansele sînt nule. Un mare număr de teste primesc nota 1 și 2 ceea ce impune discutarea eseurilor în comisia de admitere alcătuită din profesori și studenți. Pentru diferențierea celor ce se dovedesc egali din punctul de vedere al probelor scrise de admitere, avem în vedere criterii suplimentare :

luăm în considerație aprecierea nivelului pregătirii școlare anterioare, de asemenea recomandările cu care se prezintă candidatul, abilitatea de a scrie. Aceasta din urmă este criteriul cel mai de seamă dintre toate. Nu e deloc ușor acest proces de selecție și trebuie să vă spun că numărul mereu crescînd al candidaților ne-a determinat să apelăm la ajutorul foștilor absolvenți, al colaboratorilor externi. Ei realizează o preselecție a lucrărilor, după care juriul examinator procedează la desemnarea cîștigătorilor pentru locurile aflate în concurs.

Munca membrilor comisiei, vă dați seama, este grea, din ce în ce mai încărcată de răspundere pe măsură ce numărul aspiranților la profesia de gazetar crește rapid.

— M-ar interesa unele aspecte privind structura programului. Cît timp se acordă teoriei și cît practicii ?

— Aveți deja unele răspunsuri în ce am spus pînă acum. Noi am conceput programul într-un mod complex corelat, în care excludem o separare netă a teoriei de practică. Unele cursuri presupun prin natura lor mai multă teorie altele constau în cea mai mare parte din exerciții, dezbateri concrete, vizite de documentare. Fiecare în parte și toate la un loc urmăresc în fapt realizarea dezi-deratului enunțat nu odată de la începutul întrevederii noastre — dezvoltarea personalității ziaristice a viitorului ziarist.

cărți scrise de ziaariști

SÎNGE DE CERNEALĂ

Jean Lacouture s-a născut acum 53 ani și trăind marele război 1939—1945 a avut prilejul să fie pe rînd, reporter, scriitor, istoric și editor. A sfîrșit al doilea război într-un Jeep al diviziei generalului Leclerc. Cartea sa „Un sang d'encre“ („Un singe de cerneală“) a apărut recent în editura Stock. Depănîndu-și memoriile, Lacouture creionează cîteva figuri de ziaariști cunoscuți care, ca și el, au plecat la război cu pana în mină, luptînd cu ea, ca armă.

În 1944—1945 Lacouture s-a aflat împreună cu generalul Leclerc în Indochina. Aici el a descoperit cu emoție lupta machisarzilor și sensul ei. De atunci viața sa profesională are o nouă orientare, decolonizarea. Merge pe rînd în Maroc, Tunisia, Egipt. Descrie evoluția „lumii a treia“ la Bandung cu incertitudinile sale. Este impresionat de figuri ca Ho Și Min, Che Guevara, Castro. Este zguduit de moartea lui Guevara.

Ziaristul de stînga, Regis Debray, l-a caracterizat pe Lacouture foarte bine spunînd că acesta „gîndește cu ochiul“. Ultima carte a lui Lacouture e consacrată lui Malraux, acest scriitor francez ale cărui romane-reportaj au consemnat în mod strălucit cîteva din momentele de răscruce ale istoriei revoluționare a popoarelor (L'Espoir, Les conquérants etc.). „Un singe de cerneală curge prin vinele lui Lacouture. Memoriile sale sînt un exemplu de carte de ziarist militant“.

TRUSTUL DE CONSTRUCTII DOLJ

CRAIOVA

Str. VASILE CONTA Nr. 1

Telefon 14277—11933

DIRECTOR : ING. BOTOFEI ION

Se împlinește anul acesta un sfert de secol de cînd a luat ființă Trustul de construcții Dolj—Craiova, dată jubiliară în viața unui harnic colectiv, care și-a făurit un nume de prestigiu în rîndul constructorilor patriei noastre.

În cei 25 de ani de existență, Trustul de construcții Dolj a dat un prețios aport de modernizare și înfrumusețare a cetății Băniei, aport ce se exprimă concret printr-un număr de 22 000 de apartamente noi, în care poate locui populația unui întreg oraș cu 100 000 de cetățeni, numeroase obiective culturale, sociale, industriale. Aproape că nu există sector de viață din județ în care să nu fie înscrise la loc de cinste realizările muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor Trustului de construcții Dolj.

Printre aceste realizări de prestigiu care poartă semnătura durabilă a constructorilor Trustului de construcții Dolj se înscriu : Teatrul Național din Craiova, autentică bijuterie arhitectonică în beton și sticlă, cartierele Brazda lui Novac, Craiovița Nouă, Calea București, Gării, cele 100 de hale moderne pentru fermele zootehnice, școli însumind 250 de săli de clasă, creșe și grădinițe, cu peste 15 000 locuri.

Preocupați în permanență de realizarea unor construcții moderne și confortabile, de un nivel calitativ superior, în conformitate cu ultimele cuceriri ale tehnicii de specialitate, constructorii craioveni folosesc cu succese remarcabile, o serie de procedee

noi, cum ar fi : utilizarea în construcția de locuințe a panourilor mari prefabricate, soluție ce conduce la dublarea productivității muncii. De asemenea, realizarea de structuri mixte din diafragme de beton armat cu planșee și panouri de fațadă prefabricate a avut ca rezultat creșterea apreciabilă a gradului de industrializare la construcția de locuințe.

Harnicii muncitori, tehnicieni și ingineri de la Trustul de construcții Dolj, care doresc din inimă să fie prezenți cu fapte de laudă la cele două mari evenimente ale poporului nostru — a XXX-a aniversare a eliberării patriei și al XI-lea Congres al P.C.R. — au realizat în cinstea mărețelor sărbători numai într-un singur trimestru peste plan 40 de apartamente, economisind în același timp 200 000 lei la cheltuielile de producție.

Specialiști de înaltă clasă, cu îndelungată experiență cum sînt inginerii PIȚICA MARIN, CHILIMAN ION, NICULESCU MIRCEA, meșterii DOBRESU ION, ADAM BADEA, zidarii VOINEA VASILE, IVAȘCU NICULAE și alții nu și-au precupețit eforturile pentru îndeplinirea remarcabilelor succese ale Trustului de construcții Dolj.

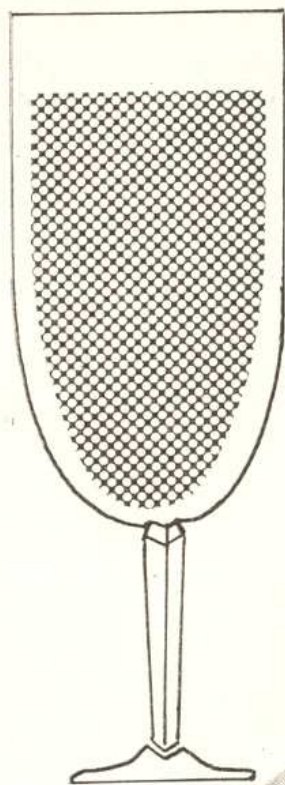
Aniversarea a 25 de ani de existență a Trustului de Construcții Dolj constituie pentru întregul colectiv un bun prilej de reafirmare a angajamentului de a contribui cu întreaga capacitate fizică și intelectuală la durarea unor noi și moderne construcții.

TEATRUL NAȚIONAL CRAIOVA

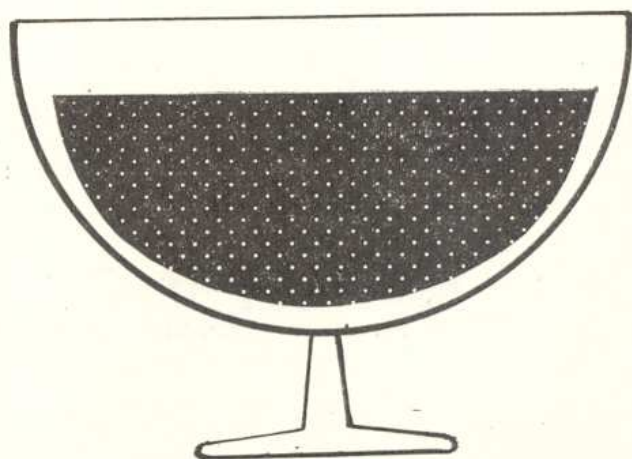
Foto: VASILESCU OCTAV

**O FIRMĂ DE
PRESTIGIU
PRODUSE
DE CALITATE
SUPERIOARĂ**

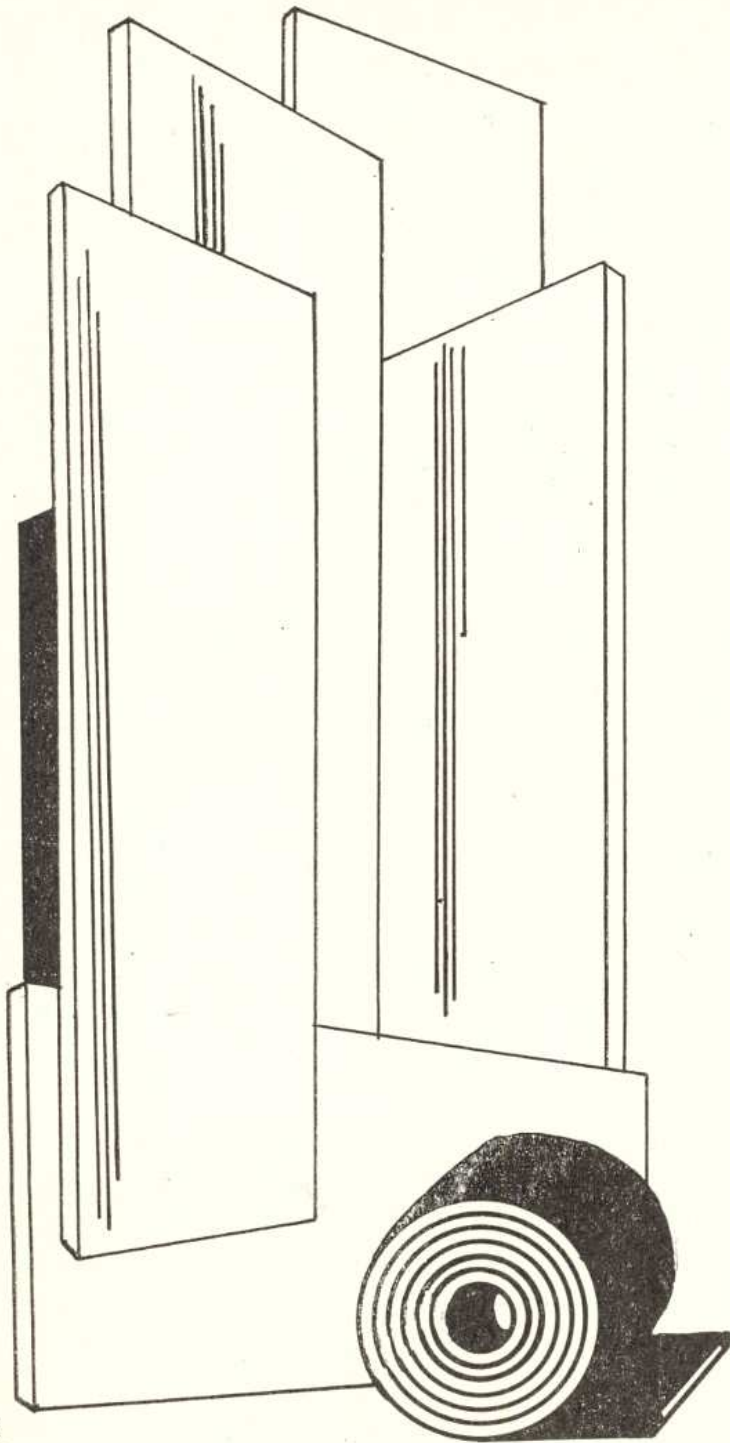

COMBINATUL SIDERURGIC

GALAȚI

Produce:

TABLE GROASE: cu grosimi de 6—240 mm., lățimi 1,5—3 m. și lungimi pînă la 15 m. din oțeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate și aliate conform normelor românești și străine pentru: construcții metalice, mecanice, navale, de mașini, de cazane, recipiente etc.

BENZI ȘI TABLE LAMINATE LA CALD, care pot fi livrate sub formă de rulouri, inele și pachete de tablă, conform standardelor românești și străine; grosimile sînt de 1,5—8 mm și lățimile 700—1 500 mm; greutatea ruloului este de maximum 20 tone, pentru: construcții metalice, mecanice, de mașini, de cazane și recipiente sub presiune, pentru construcții navale etc.

BENZI ȘI TABLE LAMINATE LA RECE conform normelor românești și străine, cu grosimi de 0,3—3 mm și lățimi de 80—1500 mm, pentru: construcții metalice, țevi sudate, profile îndoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

Combinatul siderurgic Galați oferă celor interesați o largă gamă de produse chimice.

Pentru informații detaliate adresați-vă la **COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI** — Direcția Comercială, telefon 1800, telex 15253, 15257.

COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI

ÎNTRERINDERA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ FABRICA METALURGICĂ BRĂILA

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ, ÎN ORICE CANTITATE, PE BAZĂ DE COMENZI FERME :

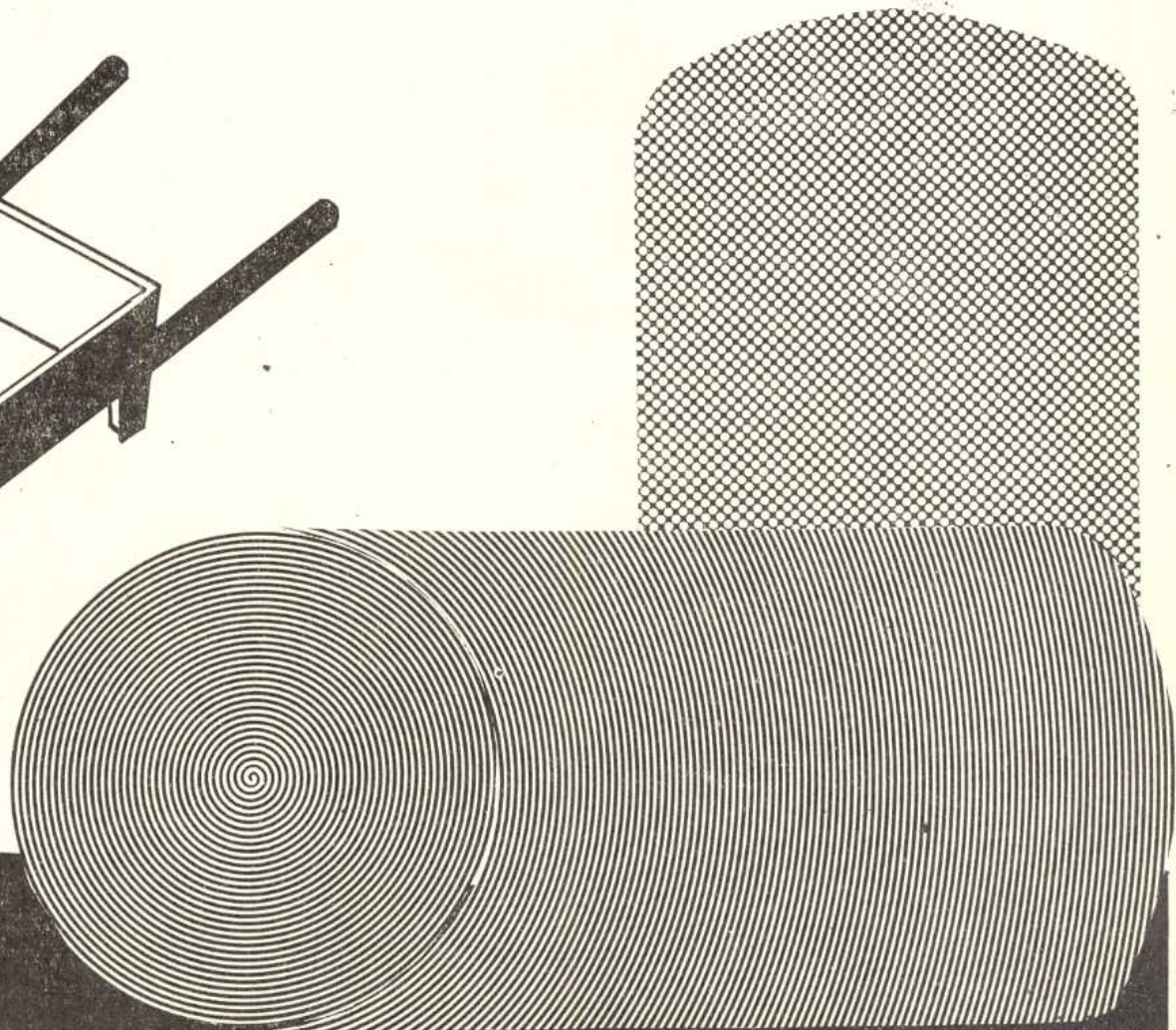
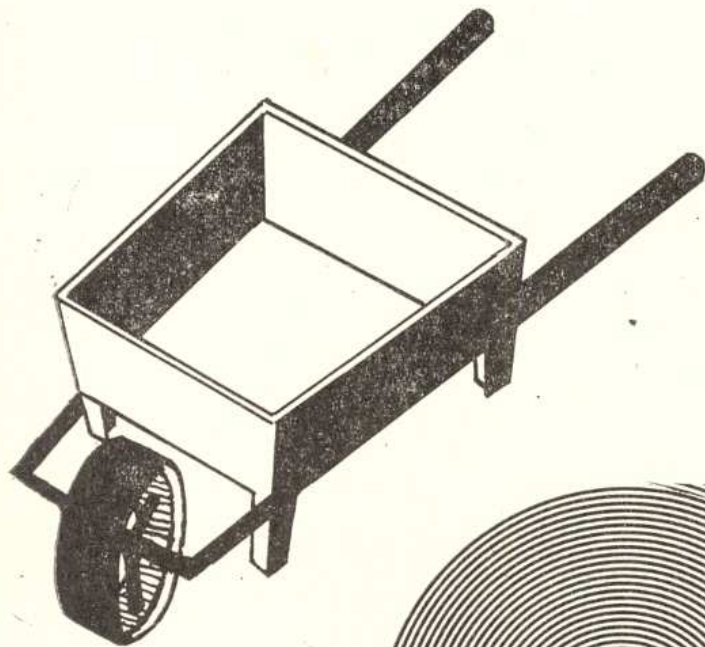
● **Rezervoare pentru depozitat apă și combustibil în următoarele tipuri și capacități :**

- Cilindrice orizontale, între 1 000 l. și 50 000 l. ;
- Cilindrice verticale, între 1 000 l. și 50 000 l. ;
- Paralelipipedice, între 1 000 și 50 000 l. ;
- Rezervoare de diferite tipuri și capacități care funcționează la presiune normală.

FABRICA METALURGICĂ BRĂILA

PRODUCE DE ASEMENEA :

- Paturi metalice tip internat ;
- Roabe metalice ;
- Dulapuri de scule tip S 2 ;   A
- Bancuri de lăcătușerie cu două sau patru sertare ;
- Mașini pentru decojit, rindeluit și spintecat răchită ;
- Șuruburi de diverse dimensiuni M 6—M 12 și cu lungimi pină la 120 mm.

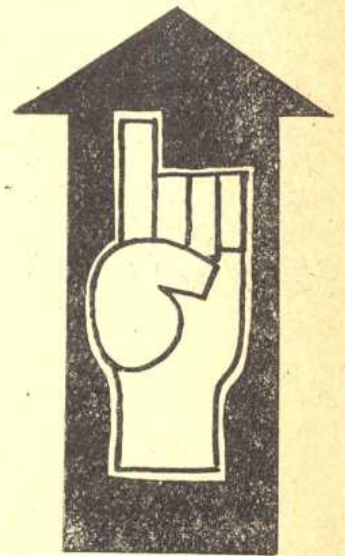
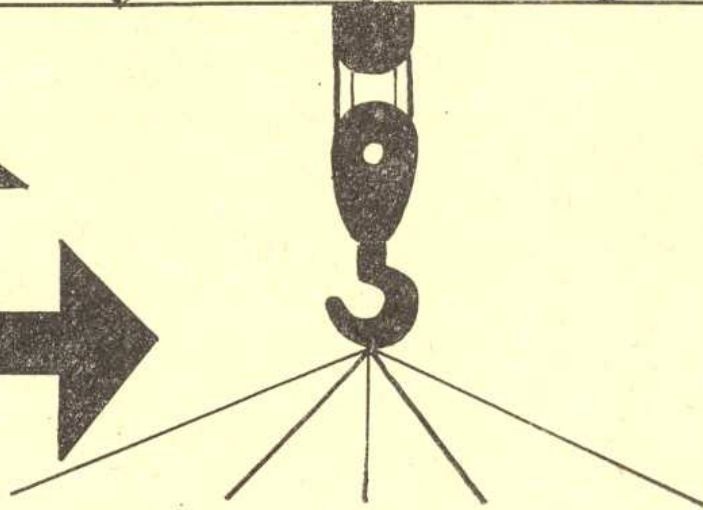
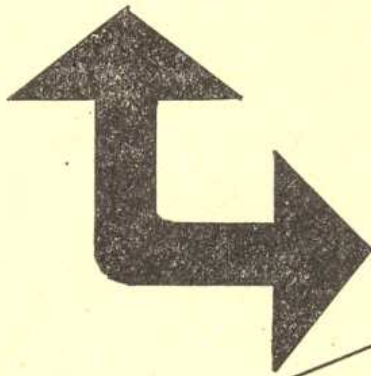
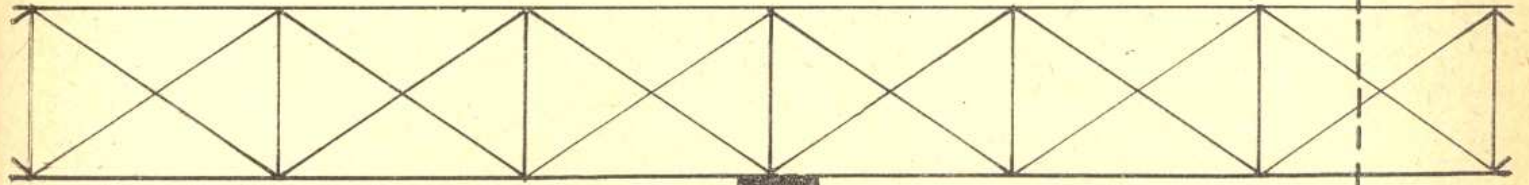
ÎNTEPRINDEREA DE TRICOTAJE „1 IUNIE” TIMIȘOARA

Prezintă cele mai noi creații de lenjerie și îmbrăcăminte din fire de bumbac și sintetice pentru copii.

Realizate în culori și contexturi de mare finețe, tricotaajele cu marca întreprinderii „1 Iunie” îmbină aspectul lor atrăgător cu calitățile excepționale de purtare și întreținere.

Un dar util pentru copilul dv., tricotaajele realizate de întreprinderea „1 Iunie” TIMIȘOARA.

UZINELE MECANICE TIMIȘOARA

Unitate de frunte a industriei românești produce o largă gamă de utilaje și agregate, care pentru caracteristicile lor tehnico-funcționale superioare și-au cucerit un bun renume atât în țară cât și peste hotare.

Uzinele Mecanice Timișoara livrează pe bază de comenzi ferme :

- Poduri rulante electrice
- Macarale portale și speciale
- Motoîncărcătoare

COMBINATUL CHIMIC „VICTORIA” PRODUCE:

Metanol-formaldehidă tehnică 29% și 37% — Hexameten-tetramină tehnică și farmaceutică — Adezivi ureoformaldehici — Rășini ureoformaldehidice modificate — Schimbători de ioni — Amoniac comprimat și amoniac soluție — Sulfit de sodiu tehnic — Bicarbonat de amoniu alimentar — Hidrat de hidrazină — Nitroceluloză alcoolizată și pigmentată pentru lacuri — Acid sulfuric pentru acumulatori.

Prelucrări de mase plastice.

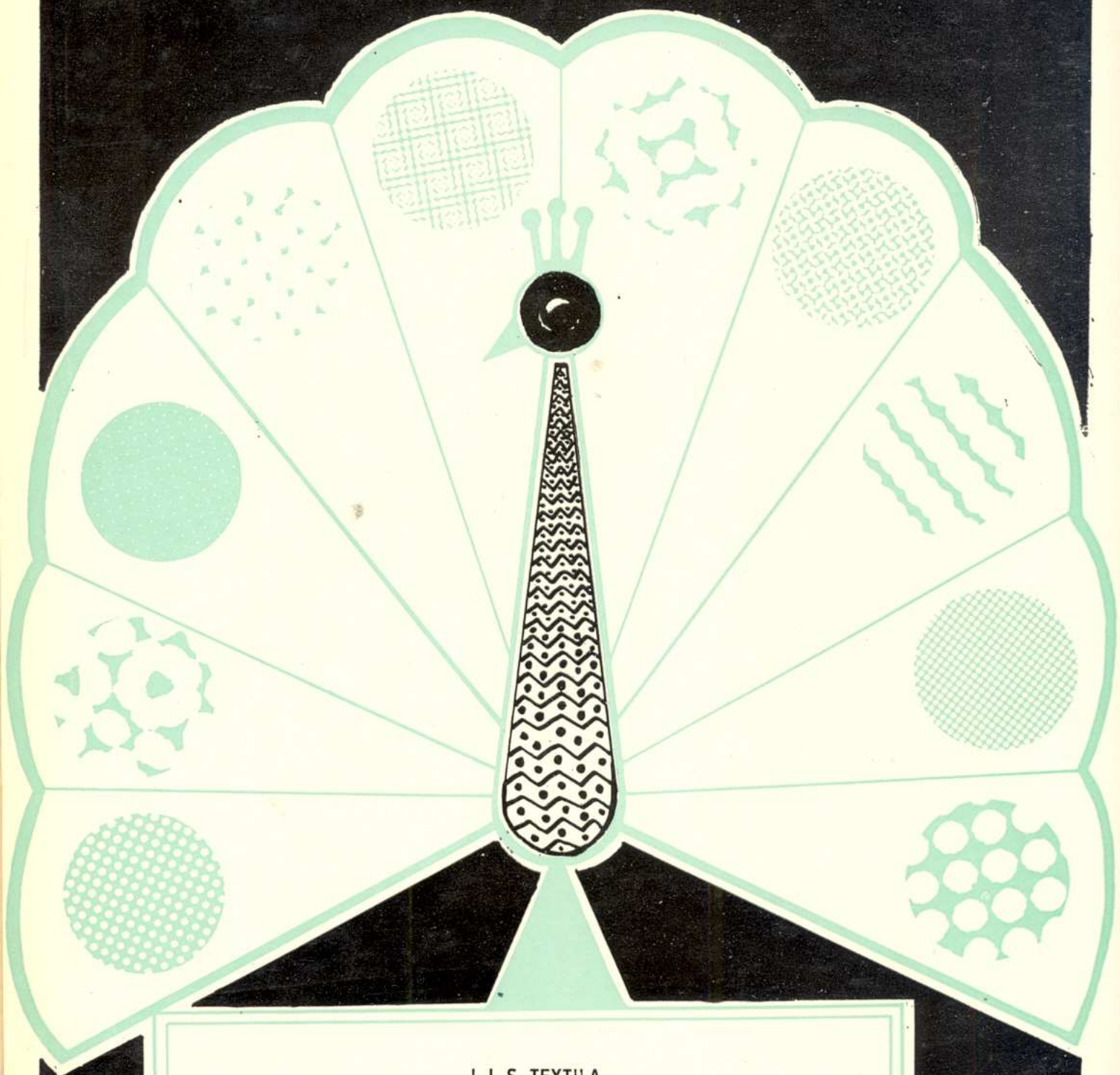
ELEGANTE!
MODERNE!
DE CALITATE SUPERIOARĂ!

Produsele realizate de

ÎNTRERINDERA DE CONFECȚII IAȘI

nu trebuie să lipsească din garderoba dumneavoastră !

I. I. S. TEXTILA
GALAȚI

Bulevardul Republicii nr. 158, telefon 12187—12188

Produce țesături din bumbac și celofibră, imprimate și uni, într-o largă diversitate de desene și culori moderne.

Cumpărați de la magazinele de specialitate :

- Indian **CORNELIA** și **ZINA** pentru lenjerie de vară pentru femei
- Finet și diftină pentru lenjerie de iarnă
- Draperie **GALAȚI** pentru decorațiuni interioare
- Prosoape
- Țesăturile pentru rochii de vară **ROZINA**, **ZINA** și **OLGUȚA**

Calitatea este cartea de vizită a I. I. S. TEXTILA-GALAȚI

7.11.583

PRESA NOASTRA

NR. 7 (218) 1974

DIN SUMAR:

Anul XXX

- PRESA COMUNISTĂ DE LA ELIBERARE LA SOCIALISM
- PRESA MONDIALĂ DESPRE INSURECȚIA NAȚIONALĂ ANTIFASCISTĂ ARMATĂ DIN AUGUST 1944

Din activitatea Uniunii ziariștilor

- SCHIMB DE EXPERIENȚĂ PE TEMA „IRIGAȚIILE ȘI TRATAREA LOR IN PRESĂ”

Studii și cercetări de presă

- PUBLICISTICA—FORMĂ A CONȘTIINȚEI SOCIALE
- PRESA DE SPORT ȘI EDUCAȚIA COMUNISTĂ A MASELOR
- DIALECTICA RAPORTULUI MODEL-ANTIMODEL ÎN PROPAGAREA ETICII SOCIALISTE PRIN PRESĂ

Tribuna presei județene

- „ORIZONT”-VÎLCEA: EFICIENȚA ARTICOLULUI DE PRESĂ
- „ZORI NOI”-SUCEAVA: SECRETARIATUL DE REDACȚIE ȘI PROFILUL PUBLICAȚIEI

Documentar profesional internațional

- CONVORBIRE CU UN COLEG AMERICAN

PRESA NOASTRĂ

Anul XIX
Nr. 7 (218)
IULIE 1974

C U P R I N S

ANUL XXX

- Traian Udrea** : Presa comunistă de la Eliberare la socialism (pag. 1)
Dr. Ion Babici : Presa mondială despre insurecția națională antifascistă armată de la 23 August 1944 (pag. 3)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

- Milena Comarnescu** : Irigațiile și tratarea problematicii lor în presă (pag. 7)
Oaspeți de peste hotare ; Din activitatea Cluburilor și asociațiilor Uniunii ziariștilor (pag. 15)

MEDALION PROFESIONAL

- Conf. ing. **Sylviu Comănescu** : Metafore în alb-negru (pag. 16)

STUDII ȘI CERCETARI DE PRESA

- Nicolae Moraru** : Publicistica — formă a conștiinței sociale (pag. 17)
V. Chiose : Rolul și sarcinile presei de sport în programul de educație comunistă a maselor (pag. 21)
M. Leibovici : Dialectica raportului model-antimodel în propagarea eticii socialiste prin presă (pag. 27)

CRONICA PUBLICISTICII

- V. Birlădeanu** : O carte necesară despre problemele educației (pag. 20)

CONSEMNARE

- * * * „De la om la om“ (pag. 26)

TRIBUNA PRESEI JUDEȚENE

- Gh. Cirstea** : Eficiența articolului de presă în ziarul „Orizont“-Vilcea (pag. 31)
Dumitru Tăloi : Contribuția secretariatului de redacție la realizarea profilului publicației „Zori noi“-Suceava (pag. 39)

CUM SCRITEM

- Luiza Seche** : Sinonimele și juxtapunerea sinonimică (pag. 43)

DOCUMENTAR PROFESIONAL INTERNAȚIONAL

- Neagu Udroi** : Convorbire cu un coleg american, dl. **Louis Fleming** (pag. 46)
Desene de **Oct. Bour**

REDACTOR ȘEF :

Petre Constantinescu

ÎN COLEGIUL DE REDACȚIE :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretar general de redacție), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Păler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

---

Abonamentele pentru străinătate se fac prin „ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței 64—66, POB 848

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

București, Calea Victoriei nr. 163

Telefon : 50 77 15

CONTENTS

30th ANNIVERSARY YEAR

- Traian Udrea** : The Communist Press from Liberation to Socialism (page 1)
Dr. Ion Babici : World Press on National Anti-Fascist Armed Insurrection of August 23, 1944 (page 3)

ACTIVITIES OF THE JOURNALISTS' UNION

- Milena Comarnescu** : Irrigations and Press Treatment of this Topic (page 7)
 Foreign Guests ; Activities of Journalists' Clubs and Associations (page 15)

PROFESSIONAL BOX

- Eng. **Sylviu Comănescu**, Lecturer : Metaphors in Black and White (page 16)

PRESS STUDIES AND RESEARCHES

- Nicolae Moraru** : Journalism — A Form of Social Awareness (page 17)
V. Chiose : Role and Tasks of the Sports Press in the Programme for Communist Mass Education (page 21)
M. Leibovici : Dialectics of the Model-Antimodel Relation in Disseminating Socialist Ethics Through the Press (page 27)

JOURNALIST'S CHRONICLE

- V. Birlădeanu** : A Requisite Book on the Problems of Education (page 20)

RECORD

- * * * "From Man To Man" (page 26)

TRIBUNE OF THE COUNTY PRESS

- G. Cirstea** : Efficiency of the Press Article in the "Orizont" Newspaper of Vilcea (page 31)
Dumitru Tăloi : Contribution of Sub-Editing to Shaping the Profile of the "Zori Noi" Publication of Suceava (page 39)

HOW WE WRITE

- Luiza Seche** : Synonyms and Synonymic Juxtaposition (page 43)

INTERNATIONAL DOCUMENTARY

- Neagu Udroi** : Talk with an American Colleague, Mr. **Louis Fleming** (page 46)
 Sketches by **O. Bour**

EDITOR-IN-CHIEF :

Petre Constantinescu

EDITORIAL BOARD :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Subeditor), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, A. N. Trestieni.

Subscriptions from foreign countries should be addressed to ROMSPRESFILATELIA, Press Import-Export Department, — Bucharest — Calea Griviței No. 64—66, P.O.B. 848

EDITORIAL OFFICE & Administrative Dept. :
 Bucharest, Calea Victoriei No. 163
 Telephone : 50 77 15

SOMMAIRE

L'AN XXX

- Traian Udrea** : La presse communiste depuis la libération jusqu'au socialisme (page 1)
Dr. Ion Babici : La presse mondiale écrivant de l'insurrection nationale anti-fasciste armée de 23 août 1944 (page 3)

ASPECTS DE L'ACTIVITE DE L'UNION DES JOURNALISTES

- Milena Comarnescu** : Les irrigations et leurs problèmes, traités par la presse (page 7)
 Hôtes étrangers ; Aspects de l'activité des Clubs et des Associations de l'Union des journalistes (page 15)

MEDAILLON PROFESSIONNEL

- Conf. ing. **Sylviu Comănescu** : Métaphores en blanc et noir (page 16)

ETUDES ET RECHERCHES DANS LE DOMAINE DE LA PRESSE

- Nicolae Moraru** : Le journalisme — forme de la conscience sociale (page 17)
V. Chiose : Le rôle et les tâches de la presse sportive dans le programme d'éducation communiste des masses (page 21)
M. Leibovici : La dialectique du rapport modèle-antimodèle dans la diffusion de l'éthique socialiste par l'intermédiaire de la presse (page 27)

LA CHRONIQUE DU JOURNALISME

- V. Birlădeanu** : Un livre nécessaire, traitant des problèmes de l'éducation (page 20)

NOTES

- * * * „D'un être humaine à l'autre" (page 26)

LA TRIBUNE DE LA PRESSE DEPARTAMENTALE

- Gh. Cirstea** : L'efficacité de l'article de presse dans le journal „Orizont" — Vilcea (page 31)
Dumitru Tăloi : La contribution du secrétariat de rédaction à la réalisation du profile de la publication „Zori noi" de Suceava (page 39)

COMMENT ECRIVONS-NOUS ?

- Luiza Seche** : Les synonymes et la juxtaposition synonymique (page 43)

DOCUMENTAIRE PROFESSIONNEL INTERNATIONAL

- Neagu Udroi** : Entretien avec un collègue américain, m. **Louis Fleming** (page 46)
 Les dessins appartiennent à **Octavian Bour**

RÉDACTEUR EN CHEF :

Petre Constantinescu

DANS LE COLLÈGE DE RÉDACTION :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secrétaire général de rédaction) C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Les abonnements pour l'étranger : s'adresser à „ROMSPRESFILATELIA" Service IMPORTATION-EXPORTATION PRESSE, Bucarest, calea Griviței no. 64—66, P.O.B. — box 848

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :
 Bucarest, Calea Victoriei no. 163, téléphone 50 77 15

INHALT

DAS JAHR XXX

- Traian Udrea : Die kommunistische Presse von der Befreiung zum Sozialismus (S. 1)
 Dr. Ion Băbici : Die Weltpresse über den nationalen und antifaschistischen bewaffneten Aufstand vom 23. August 1944 (S. 3)

AUS DER TÄTIGKEIT DES JOURNALISTENVERBANDES

- Milena Comarnescu : Die Bewässerung und die Behandlung ihrer Problematik in der Presse (S. 7)
 Auslandsgäste ; Aus der Tätigkeit der Klubs und Vereine des Journalistenverbandes (S. 15)

BERUFSMEDAILLON

- Doz. Ing. Sylviu Comănescu : Metapher in schwarzweiss (S. 16)

PRESESTUDIEN UND — FORSCHUNGEN

- Nicolae Moraru : Die Publizistik — Form des sozialen Bewusstseins (S. 17)
 V. Chiose : Die Rolle und die Aufgaben der Sportpresse im Programm der kommunistischen Erziehung der Massen (S. 21)
 M. Leibovici : Die Dialektik des Verhältnisses Modell-Antimodell bei der Förderung der sozialistischen Ethik durch die Presse (S. 27)

CHRONIK DER PUBLIZISTIK

- V. Birlădeanu : Ein notwendiges Buch über die Probleme der Erziehung (S. 20)

VERMERK

- * * * „Von Mensch zu Mensch“ (S. 26)

TRIBÜNE DER KREISPRESSE

- Gh. Cirstea : Die Wirksamkeit des Presseartikels in der Zeitung „Orizont“ — Vilcea (S. 31)
 Dumitru Tăloi : Der Beitrag des Redaktionssekretariats zur Realisierung des Profils der Publikation „Zori noi“ — Suceava (S. 39)

WIE SCHREIBEN WIR

- Luiza Seche : Die Synonyme und die synonymische Juxtaposition (S. 43)

INTERNATIONALE BERUFSDOKUMENTATION

- Neagu Udriou : Gespräch mit einem amerikanischen Kollegen — Herr Louis Fleming (S. 46)
 Zeichnungen von Oct. Bour

CHEFREDAKTEUR :

Petre Constantinescu

IM REDAKTIONSKOLLEGIUM :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (Generalsekretär der Redaktion), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Păler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

Abonnements fürs Ausland durch „ROMPRESFILATELIA“ — AMT FÜR PRESSE-IMPORT-EXPORT, Bukarest — Calea Griviței Nr. 64—66, Postfach 848
 REDAKTION UND VERWALTUNG :
 Bukarest, Calea Victoriei Nr. 163
 Tel. 50 77 15

СОДЕРЖАНИЕ

XXX ГОД

- Траян Удря : Коммунистическая печать от Освобождения к социализму (стр. 1)
 д-р Ион Бăбич : Мировая печать о национальном антифашистском вооруженном восстании 23 Августа 1944 года (стр. 3)

ИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СОЮЗА ЖУРНАЛИСТОВ

- Милена Комарнеску : Орошение и освещение этого вопроса в печати (стр. 7)
 Зарубежные гости ; Из деятельности клубов и ассоциаций Союза журналистов (стр. 15)

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ МЕДАЛЬОН

- доц. инж. Сильвиу Комăнеску : Черно-белые метафоры (стр. 16)

ТРУДЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ ПЕЧАТИ

- Николае Морару : Публицистика — форма социального сознания (стр. 17)
 В. Кёсе : Роль и задачи спортивной печати в программе коммунистического воспитания масс (стр. 21)
 М. Лейбович : Дialeктика соотношения между моделью и антимodelью в распространении социалистической этики в печати (стр. 27)

ПУБЛИЦИСТИЧЕСКАЯ ХРОНИКА

- В. Бырлядану : Нужная книга о вопросах воспитания (стр. 20)
 * * * „От человека к человеку“ (стр. 26)

Трибуна уездной печати

- Г. Кыретья : Эффективность статьи в газете „Оризонт“ — Вылча (стр. 31)

Думитру Тăлой : Вклад редакционного секретариата в профиль газеты „Зорь Ной“ — Сучава (стр. 39)

КАК МЫ ПИШЕМ

- Луиза Секе : Синонимы и наложение синонимов (стр. 43)

МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРТОТЕКА

- Нягу Удриу : Беседа с американским журналистом г-ном Л. Флемингом (стр. 46)
 Иллюстрации Окт. Боура

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
 Петре КонстантINESCU
 РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ :

Конст. Антип, Антал Алберт, Валентин Кымпяну (ответственный секретарь редакции), К. Н. Константiniu, Ион Феля, Нестор Игнат, Василе Иосипеску, Николае Морару, Октавиан Пăлер, Александру Попеску, Илие Рăдулеску, Ал. Н. Трестieni

Абоннементы для заграницы:

„ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul Import-Export Presă — București — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — Box 848

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ:
 BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI Nr. 163
 ТЕЛЕФОН: 50.77.15

SUMARIO

ANO XXX

- Traian Udrea : La prensa comunista desde la liberación hasta el socialismo (pag. 1)
Dr. Ion Babici : La prensa mundial sobre la insurrección nacional antifascista armada de 23 de agosto de 1944 (pag. 3)

DE LA ACTIVIDAD DE LA UNION DE LOS PERIODISTAS

- Milena Comarnescu : Los riegos y sus problemas tratados por la prensa (pag. 7)
Huéspedes del extranjero ; Aspectos de la actividad de los clubes y de las asociaciones de la Unión de los periodistas (pag. 15)

MEDALLON PROFESIONAL

- Conf. ing. Sylviu Comănescu : Metaforas en blanco y negro (pag. 16)

ESTUDIOS E INVESTIGACIONES DE PRENSA

- Nicolae Moraru : El periodismo- forma de la consciencia social (pag. 17)
V. Chiose : El papel y las tareas de la prensa deportiva en el programa de educación comunista de las masas (pag. 21)
M. Leibovici : La dialéctica de la relación modelo-anti-modelo en la propagación de la ética socialista por la prensa (pag. 27)

CRONICA DE LA PUBLICISTICA

- V. Birlădeanu : Un libro necesario sobre los problemas de la educación (pag. 20)

NOTAS

* * * „De un ser humano a otro“

LA TRIBUNA DE LA PRENSA DEPARTAMENTAL

- Gh. Cirstea : La eficiencia del artículo de prensa en el diario „Orizont“ — Vilcea (pag. 31)
Dumitru Tăloi : La contribución de la secretaria de redacción a la realización del perfil de la publicación „Zori noi“ de Suceava (pag. 39)

COMO ESCRIBIMOS ?

- Luiza Seche : Los sinónimos y la juxtaposición sinonímica (pag. 43)

DOCUMENTAL PROFESIONAL INTERNACIONAL

- Neagu Udroi : Conversación con un colega americano, el signor Louis Fleming (pag. 46)
Los dibujos pertenecen a Oct. Bour

JEFE REDACTOR :
Petre Constantinescu

EN EL COLEGIO DE REDACCIÓN :

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (secretario general de redacción), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni.

Las suscripciones para el extranjero — por el intermedio de “ROMPRESFILATELIA”, Oficio IMPORTACIÓN-EXPORTACIÓN DE PRENSA, Bucarest, calea Griviței, nr. 64—66 P.O.B. box 848.

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN : Bucarest, cl. Victoriei 163, fono 50.77.15

Instaurarea regimului democrat-popular, în urma instalării guvernului revoluționar-democratic cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, prezidat de dr. Petru Groza, a marcat o nouă etapă în istoria presei democratice și progresiste din țara noastră.

Prezența în majoritatea decisivă în noul guvern, iar, la scurt interval, și în aparatul de stat a reprezentanților maselor muncitoare de la orașe și sate, instaurarea în fapt a dictaturii revoluționar-democratice a clasei muncitoare și a aliaților săi, afirmarea Partidului Comunist ca cel mai puternic și influent partid, atât în viața politică cât și în activitatea de conducere a treburilor publice ale țării au conferit presei comuniste și democrat-progresiste după 6 martie 1945 valențe noi, o situație nouă complet schimbată, o poziție dominantă, i-au asigurat un control aproape absolut asupra propagandei din presă și publicații.

Lupta pentru regim democratic fusese în același timp și o luptă pentru biruința hotăritoare a presei comuniste și democratice asupra presei și propagandei de tip vechi burghez. Forțele reacționare, grupate în guvern în jurul generalului de tristă amintire N. Rădescu, iar în afară în jurul ultraconservatorului I. Maniu pentru a înfrunța, a stăvili și înfringe revoluția populară în plină desfășurare nu s-au sfiit să caute sprijin pe plan intern în rămășițele organizațiilor legionare și fasciste, iar pe plan extern să incite la intervenția unor mari puteri occidentale în luptele politice interne din România. Această linie antipopulară și contrarevoluționară a primit riposta și din partea presei revoluționare, a lucrătorilor tipografi. În focul luptei pentru răsturnarea guvernului Rădescu și instaurarea regimului democrat-popular, muncitorii tipografi, salariați la o serie de ziare și reviste burgheze reacționare, indignați de conținutul instigator al textelor propuse spre tipărire, au trecut la aplicarea unei veritabile „cenzuri roșii”. În urma hotărârii muncitorilor tipografi, în preajma răsturnării guvernului Rădescu și în zilele care au hotărât venirea la cîrmă țării a guvernului democrat-popular, principalele organe de presă ale P.N.Ț. și P.N.L.-Brătianu („Dreptatea” și „Viitorul”, revista „L'Indépendance roumaine”) ca și o serie de ziare maniste și brătieniste din provincie nu mai apar. În ajunul instaurării regimului democrat-popular, tipografia făcuseră așadar ordine prin voința lor revoluționară în lumea presei, lipsind forțele reacționare de sprijinul propagandistic al ziarelor lor într-un moment cînd s-a decis lupta pentru putere, cînd, odată cu alungarea generalului reacționar Rădescu s-a produs și alungarea ultimului guvern cu majoritate reacționară din istoria țării, cînd s-a produs, în fond înlăturarea dominației de clasă a burgheziei și a regimului politic burghez¹.

APĂRAREA ȘI CONSOLIDAREA REGIMULUI DEMOCRAT-POPULAR, SARCINĂ PRIORITARĂ

Noul raport de forțe creat în urma instaurării regimului democrat-popular, a preluării controlului

¹) Reapariția citorva organe de presă P.N.Ț. și P.N.L.-Brătianu („Dreptatea”, „Țărănismul”, „Liberalul” etc.) începînd din ianuarie 1946, în legătură cu posibilitățile oferite opoziției burgheze de a-și face public punctul lor de vedere în ajunul alegerilor parlamentare, nu au fost în măsură să mai schimbe sau să primejduiască în vreun fel rolul în continuare dominant al presei comuniste și democratice. În cursul anului 1947, odată cu înlăturarea ultimilor reprezentanți burghezi ai claselor exploatatoare de la conducerea politică a statului (regele și tătărăscienii), își vor înceta apariția ultimele organe de presă burgheze.

PRESA COMUNISTĂ DE LA ELIBERARE LA SOCIALISM

de TRAIAN UDREA

guvernamental al presei de către reprezentanții forțelor democratice, a marcat o cotitură și în evoluția, în componența și în orientarea generală a cuvîntului scris. Presa comunistă și progresistă devinută presă guvernamentală, presa majorității guvernamentale avea să sprijine în anii următori și avea să se identifice cu activitatea guvernului democrat-popular. Pe plan central și local, presa comunistă și democratică, în afara problemelor organizatorice și ideologice de partid sau organizație, au preluat și responsabilitatea informării și mobilizării opiniei publice asupra efortului general de consolidare treptată pe toate planurile a regimului democrat-popular, pentru mobilizarea tuturor energiilor în vederea redresării cu un ceas mai devreme a economiei naționale, a punerii bazelor economice și politice ale României noi. În condițiile în care Editura Știința și alte edituri cu orientare democratică și-au concentrat atenția asupra editării în traducere a lucrărilor clasice ale marxism-leninismului și a altor lucrări de politică internațională, sarcina propagandei în legătură cu problemele dezvoltării social-economice și politice a României în primii ani după 23 August 1944 a revenit într-o măsură mult mai mare presei comuniste decît a fost cazul în perioada ulterioară. Ca o reflectare a rolului primordial jucat de Partidul Comunist Român în viața politică a țării, în orientarea generală a

activității guvernului Groza, „Scînteia“, organul central al P.C.R. se detașează în fruntea presei democratice și progresiste atît prin tirajul, cît mai ales, prin influența exercitată asupra unor cercuri tot mai largi ale opiniei publice din țara noastră. „Scînteia“ devenise purtătorul de cuvînt cel mai autorizat al forțelor revoluționare și democratice din România în toate campaniile și hotărîrile luate de regimul democrat-popular pe diferite planuri.

Ca un fenomen caracteristic, începînd din martie 1945, apar sau își consolidează apariția regulată (multe săptămînale devin cotidiene) în toate județele țării, organele de presă ale regionalelor și județenelor P.C.R. și P.S.D. Organele de presă centrale ale sindicatelor („Viața sindicală“; „Lupta C.F.R.“ etc.), organizațiilor țărănești („Frontul plugarilor“; „Dreptatea nouă“, oficiosul grupării Anton Alexandrescu), de tineret („Scînteia tineretului“, redactor șef Mihnea Gheorghiu), ale Uniunii Patrioților („Tribuna poporului“ sub direcția lui G. Călinescu², oficios alături de „România liberă“ al Uniunii Patriotice, îndeosebi în relațiile cu intelectualitatea democrată), al unor organizații democratice și antifasciste³, constituie un detașament tot mai numeros și mai puternic de organe de presă puse în slujba dezvoltării progresiste a României democrat-populare. O altă trăsătură caracteristică, deși de mai mică anvergură și importanță, este înmulțirea organelor de presă burgheză care se alătură sau sprijină guvernul prezidat de dr. Petru Groza. Este de remarcat în acest sens numărul crescînd al organelor de presă ale grupării liberale guvernamentale (tărărăsciene) pe primul plan figurînd „Drapelul“ (apărut încă din decembrie 1944) ca și o serie de reviste de orientare liberală cu specific diplomatic-politic sau economico-financiar care după 6 Martie 1945 trec sub controlul grupării liberale tărărăsciene (ne referim în acest sens la „L'Independance roumaine“, „Bursa“ etc.). Semn al vremurilor noi, nu numai o serie de ziare independente („Jurnalul de dimineață“, „Semnalul“, „Timpul“, „Momentul“ etc.) dar chiar unele organe de presă burgheză de mare tradiție (ca „Universul“, „Opinia“-Iași etc.) se pun în slujba sau trec sub controlul forțelor democratice⁴. Anihilarea aproape totală a presei burgheze reacționare, alinierea majorității covârșitoare a presei apărute după 6 Martie 1945 la programul transformărilor democratice al guvernului Groza a jucat un rol important în viața și lupta politică ce se va desfășura pentru apărarea și consolidarea regimului democrat-popular, pentru obținerea victoriei defi-

nitive împotriva forțelor reacțiunii în anii 1945—1947.

Primele reforme și măsuri, primele realizări după 6 martie 1945 ale guvernului Groza (de la retrocedarea nordului Transilvaniei României, măsurile de reorganizare și democratizare a activității ministerelor și aparatului de stat pînă la o serie de reforme social-politice de larg răsunet, între altele reforma agrară din 23 martie 1945) și-au găsit un larg sprijin în coloanele presei democratice. În cadrul acțiunii de susținere a vastului program al transformărilor democratice inițiate de regimul democrat-popular, presa comunistă și democratică a cîștigat și și-a dezvoltat o nouă trăsătură specifică presei de tip nou. Presa a încetat să fie în principal doar un instrument de informare operativă a opiniei publice asupra unor evenimente sau fapte deja consemnate, de apreciere politică a acestora. În condițiile și de pe pozițiile de presă guvernamentală, noua presă devine un imens organism diversificat de agitator și propagandist colectiv, un organizator și mobilizator colectiv al energiilor naționale în direcția transformărilor revoluționar-progresiste.

Erau demascate fără cruțare și mobilizată opinia publică împotriva manifestărilor reacționare, a tendințelor speculative, a sabotajului economic folosit de reacțiune ca armă politică pentru discreditarea sau denigrarea politicii economice a guvernului Groza. Fiecare măsură economică era sprijinită; masele populare erau chemate să participe activ la marile acțiuni de interes național: sprijinirea în continuare a frontului antihitlerist sub lozinca „Totul pentru front, totul pentru victorie“, terminarea în bune condiții a campaniei agricole de primăvară concomitent cu încheierea primei faze a reformei agrare, a fazei trecerii întregului pămînt expropriabil din minile moșierimii în cele ale țărănimii muncitoare, refacerea completă a mijloacelor de transport (linii ferate, șosele, lucrări de artă, material rulant etc.), descompletate sau distruse în urma războiului, combaterea speculei și organizarea noii rețele cooperatiste de consum sub controlul forțelor democratice etc. Regimul democrat popular realizase în primele luni succese incontestabile în ciuda opoziției înverșunate și a provocărilor multiple ale reacțiunii. Devenise evident că noul regim instaurat la 6 martie 1945, în ciuda proorocirilor și iluziilor cercurilor reacționare nu numai că reușea să facă față urmărilor economice grele ale războiului dar cu fiecare reformă sau măsură democratică consolida pozițiile social-politice ale democrației, deci propriile poziții ale regimului democrat-popular. În fața acestei situații, reacțiunea internă, sprijinită de cercurile ultrareacționare din străinătate, a încercat în ajunul primei aniversări a zilei de 23 August 1944 o veritabilă lovitură de stat împotriva pozițiilor majoritare ale forțelor democratice din guvernul Groza. Încercarea reacțiunii, în frunte cu monarhul, de a răsturna „constituțional“ guvernul Groza a eșuat însă lamentabil, confruntarea regelui cu forțele revoluționare progresiste care rămîn la putere căpătînd ulterior denumirea ironică de „greva regală“. Presa democratică la unison s-a raliat poziției principale și ferme a guvernului Groza de a rămîne la cîrma țării, opinia publică fiind mobilizată să facă zid în jurul guvernului. Iar atunci cînd forțele reacționare descumpănite de nereușita planului lor de a înlătura guvernul Groza de la putere încearcă printr-o serie de provocări singeroase să atragă atenția și imixtiunea cercurilor reacționare internaționale asupra situației interne din România, „intolerabilă“ pentru interesele politice ale burgheziei și

² În urma transformării Uniunii Patrioților în partidul național popular, din 1946, G. Călinescu va deveni directorul oficiosului noului partid „Națiunea“ (care va apare pînă în 1949).

³ În primăvara anului 1945 reappare, legal, „Buletinul Apărării Patriotice“, care din 5 aprilie 1946 își va schimba denumirea în „Apărarea“ (care-și va înceta apariția la 15 ianuarie 1948, odată cu autodizolvarea „Apărării Patriotice“).

Consemnăm de asemenea activitatea revistelor „Veac nou“ (din decembrie 1944), organ al A.R.L.U.S., „Viața românească“, serie nouă, care apare din noiembrie 1944 sub direcția lui Mihail Ralea, „Glasul armatei“ și „Viața militară“ etc.

⁴ În perspectiva timpului, tactica preluării și folosirii în slujba progresului social-politic a unor ziare de tradiție poate fi apreciată ca justă, ea constituind o dovadă în plus a elasticității mijloacelor de luptă politică folosite de P.C.R. pentru captarea sau cel puțin neutralizarea unor cititori provenind dintr-o serie de pături sau categorii social-politice eterogene, care erau în genere mai puțin înclinate să subscrie total înnoirilor revoluționare care se succed în viața politică a țării după 23 August 1944.

moșierimii românești, presa democratică a luat o atitudine de combatere vehementă și de stigmatizare necruțătoare a acestor tentative noi de a arunca țara într-un război civil.

Un loc aparte în coloanele presei democratice l-a jucat comentarea lucrărilor primei conferințe naționale legale a Partidului Comunist Român din octombrie 1945. Amplele relații privind conținutul conferinței naționale a P.C.R., dezbaterile marilor probleme și responsabilități ce stăteau în fața poporului român sînt cu atît mai demne de relevat cu cît țara noastră era confruntată în acea epocă cu mari dificultăți economice, de aprovizionare; lipseau din multe regiuni alimentele de bază: săpunul, gazul lampant pînă și chibriturile; foametea care își arătase colții încă din 1944 făcea mii de victime în special în Moldova. Presa democratică și-a făcut un titlu de cinste, de obligație morală și umanitară din sprijinirea sub toate formele, inclusiv prin deschiderea în coloanele ei a unor lungi liste de subscripție, pentru ajutorarea regiunilor calamitate⁵. Presa democratică a transformat refuzul claselor și păturilor celor mai avute de a contribui pe măsura posibilităților materiale ale acestora la campaniile de ajutorare a victimelor războiului și secetei din anii 1945—1946, într-o armă de demascare a egoismului și lipsei de patriotism a păturilor exploatare⁶.

Presa democrată își cîștigă cu fiecare campanie, cu fiecare acțiune politică, economică, de asistență socială etc. un loc și un prestigiu ce sporea în măsura depășirii sau anihilării parțiale sau totale a multiplelor dificultăți social-economice cu care era confruntată în acei ani majoritatea covârșitoare a poporului român.

Ca și regimul democrat-popular, și presa democrată ori de cîte ori se ivea necesitatea angajării unei bătălii de interes național, înceta de a reprezenta un singur partid sau grup de partide și organizații politice; presa democrată devenise corp comun cu lupta generală pentru redresarea economică și morală a întregului popor, cu programul general al transformărilor democratice, care aveau să pregătească urcușul României spre culmile unei noi civilizații superioare.

REALIZAREA SARCINILOR GENERAL-DEMOCRATICE ALE REVOLUȚIEI POPULARE, TEMELIE A TRECERII LA ETAPA REVOLUȚIEI SOCIALISTE

Încă din zilele provocării contrarevoluționare din 8 noiembrie 1945, devenise clar că principalele partide și organizații ale burgheziei refuzau să adere și să-și dea contribuția la redresarea economică și politico-diplomatică a țării, că trecerea la desăvîrșirea sarcinilor burghezo-democratice și apoi la în-

⁵ La 16 noiembrie 1944, din inițiativa P.C.R., a apărut în „Scînteia” apelul organizării unei „Săptămîni a Ardealului și Moldovei”. Pînă la apariția „Buletinului Apărării Patriotice”, ziarul „Scînteia” a publicat în coloanele sale numeroase apeluri și relații privind ajutorarea victimelor războiului.

⁶ Se publicau de regulă pe două coloane contribuțiile și ofrandele aduse de oamenii muncii de diferite categorii, indicîndu-se numele și profesia din sînul căreia proveneau donatorii cei mai inimoși, de o parte, iar de alta, sumele, de regulă, infime, sau mult reduse, în raport cu veniturile lor, pe care le dădeau fabricanților, moșierii, bancherii și alți bogătași.

făptuirea societății socialiste nu se putea realiza decît în urma zdrobirii politice definitive și eliminării din viața publică a forțelor reacționare care se opuneau progresului social-politic al României⁷.

Presa democratică, în frunte cu cea comunistă, se angajează într-o vastă și prelungită campanie de demascare a reacționarismului principalelor partide burgheze. Unul din aspectele acestei campanii a fost desprinderea unor noi grupuri de partizani ai P.N.T.-Maniu și P.N.L.-Brătianu în aproape toate județele țării și aderarea lor la organizațiile ce intrau în componența guvernului de largă concentrare democratică dr. Petru Groza.

În condițiile interne și internaționale existente, înfrîngerea decisivă a principalelor partide burgheze trebuia să fie obținută — așa cum precisase și rezoluția conferinței naționale a P.C.R.⁸ — în urma asigurării victoriei în alegeri a forțelor revoluționare și progresiste. Fără a slăbi sprijinirea politicii și a măsurilor economice ale guvernului⁹, care în urma celui de al doilea an consecutiv de secetă avea de făcut față unor grave probleme economice, presa democrată își va concentra eforturile în 1946 în direcția pregătirii victoriei în alegeri a Blocului Partidelor democratice¹⁰.

Publicarea și popularizarea platformei-program a B.P.D.¹¹ s-a desfășurat concomitent cu demascarea spiritului retrograd și confuziei ce domnea în sînul grupărilor maniste și brătieniste.

Explicarea pe larg a noii legi electorale (care permitea pentru prima oară participarea la vot a femeilor, militarilor în termen și altor categorii ce fuseseră private în trecut de dreptul de a alege și a fi alese), evocarea alegerilor reacționare din trecut permiteau presei democratice să dezvolte și să consolideze o opinie publică democratică, favorabilă noului curs progresist pe care pășise istoria țării după 23 August 1944.

Reacțiunea și presa reacționară încercau să facă răspunzător guvernul Groza de toate sau de major-

⁷ Manifestațiile organizate în întreaga țară, în 12 noiembrie 1945, la chemarea P.C.R. s-au desfășurat sub semnul unor lozinci care cereau scoaterea partidelor politice burgheze, responsabile de provocările contrarevoluționare, în afara legii. „Scînteia” din 13 noiembrie 1945, publica, de pildă, moțiunea mării manifestații populare de protest din Capitală care cerea „imediată dizolvare a partidelor național-tărănesc și național liberal brătienist, organizații ale tuturor rămășițelor fasciste și huliganice de tot felul”. În același sens, moțiunea aprecia că „existența partidelor național-tărănesc-manist și național liberal-brătienist, constituie o primejdie pentru libertățile democratice cucerite de poporul român după multe suferințe și sacrificii.”

⁸ Devenită publică, pentru prima oară în „Scînteia” din 1 noiembrie 1945.

⁹ „Noi — arăta dr. Petru Groza, la adunarea de sărbătorire a unui an de la instaurarea regimului democrat-popular — sîntem un guvern de refacere a țării; sîntem un guvern de consolidare a țării; sîntem un guvern care trebuie să construiască și va construi o adevărată Românie democratică, liberă și independentă.”

¹⁰ În numărul său din 22 mai 1946, „Scînteia” publica comunicatul — reluat apoi și de celelalte organe de presă democratice — al realizării unui „acord deplin asupra platformei-program și a proporției de reprezentare în listele Blocului Partidelor Democratice”.

¹¹ În fapt, platforma-program B.P.D. relua și adapta la condițiile și posibilitățile anilor '46—'47, multe din tezele conferinței naționale a P.C.R. inclusiv „folosirea capacității de producție a industriei metalurgice grele, care va permite fabricarea de tractoare, mașini și unelte agricole, mijloace de transport, mașini industriale etc.”

De un deosebit răsunset s-a bucurat caricatura apărută în „Scînteia” care anunța ieșirea primului tractor românesc I.A.R. de pe banda de fabricație. Tractorul, în mersul său pe drumul democrației și progresului, svîrlea la o parte vechile partide reprezentate prin figurile caricaturizate ale lui I. Maniu și Dinu Brătianu.

ritatea dificultăților economice și social-politice prin care trecea țara, uitînd să vorbească de cauzele îndepărtate care promovaseră aceste stări de lucruri. Presa democrată, în frunte cu organele de presă comuniste, au desfășurat o amplă campanie de lămurire a opiniei publice asupra faptului că situația grea în care se găseau încă România și poporul român se datora și era consecința politicii reacționare dusă de decenii de-a rîndul de clasele și partidele reacționare înainte de 23 August 1944. Un bun prilej de demascare a acestei politici profund dăunătoare intereselor naționale, l-a oferit debaterile procesului foștilor conducători ai regimului fascist-antonescian, caracterizat de opinia publică democratică drept „procesul marii trădări”. Demascînd cîrdășia unor influente cercuri și personalități burgheze cu regimul antonescian, presa democrată a dat o grea lovitură fruntașilor partidelor politice burgheze care încercau să pozeze în apărători consecvenți și permanenți ai intereselor naționale. Publicarea în extenso a procesului antoneștilor și comentariile care îl însoțeau au servit presei democratice ca armă de luptă în campania electorală, pentru lămurirea opiniei publice asupra adevăraților vinovați de situația grea în care se găsea țara¹². Înfruntînd forțele reacțiunii reunite, forțele democratice în frunte cu P.C.R., au obținut o strălucită victorie în alegeri. Începînd cu numărul din 23 noiembrie 1946 (în care se publicau rezultatele definitive ale alegerilor), „Scînteia” ca și celelalte organe de presă democratică au salutat victoria în alegeri ca o înfrîngere decisivă a reacțiunii. Demascarea definitivă a reacționarismului principalelor partide burgheze — și presa democrată și-a adus un aport important la aceasta — s-a produs în lunile care au precedat semnarea Tratatului de pace dintre România și Națiunile Unite.

Cercurile reacționare și presa reacționară (în special „Dreptatea”) au desfășurat o acțiune de defăimare deliberată a regimului democrat-popular și a guvernului țării în vreme ce delegația română căuta să obțină condiții de pace cît mai favorabile. Luînd atitudine împotriva acestei poziții antipatriotice, presa democratică a salutat încheierea Tratatului de pace ca un succes diplomatic-politic al României democrat-populare (vezi „Scînteia” din 13 februarie 1947). În fața forțelor progresiste, a poporului român în totalitatea sa se vor ridica în continuare — odată cu desăvîrșirea în 1947 a victoriei politice decisive contra reacțiunii — sarcina înfăptuirii programului de înnoiri democratice social-economice și politice prevăzut în programul cu care forțele democratice se prezentaseră în alegeri.

După etatizarea B.N.R. și instituirea legii oficiilor industriale, care treceau controlul producției și repartizării mărfurilor Ministerului economiei naționale (în fruntea căruia se găsea un ministru comunist — Gh. Gheorghiu-Dej)¹³, P.C.R. a inițiat un prim program centralizat la nivelul întregii producții industriale, de redresare economică. Propunerile

¹² Un rol similar l-au avut și comentariile apărute în cursul lunilor iunie—iulie 1946 în presa democrată pe marginea proceselor unor organizații teroriste („Graul singelui”, „Sumanele negre” etc.), procese în cursul cărora s-a demascat activitatea antistatală și antipopulară inițiată și condusă în special de o serie de membri ai P.N.Ț.-Maniu.

¹³ Este semnificativ în acest sens și prevestitor a înlăturării ulterioare a tătărăscienilor din guvern, că atît partidele cît și organele de presă maniste și brătieniste („Liberalul”, „Dreptatea”) cît și tătărăscienii și organele lor de presă au făcut front comun împotriva legii oficiilor industriale și a altor legi care treceau sub controlul regimului democrat-popular producția și repartitia bunurilor.

P.C.R. „în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării” apar pentru prima oară în „Scînteia” (15 iunie 1947) fiind reproduse ulterior și de celelalte organe de presă democratice.

Introducerea controlului economic al producției industriale pe baza unor planuri lunare, pregătirea și înfăptuirea în august 1947 a stabilizării monetare, care prin condițiile în care s-a efectuat a reprezentat o veritabilă expropriere financiară a claselor și păturilor exploatoare, ca și preluarea, în urma înlăturării tătărăscienilor, a tuturor resorturilor economico-financiare guvernamentale sub controlul clasei muncitoare și aliaților săi au pregătit și au premers viitorul act al naționalizărilor. În întreaga politică economică promovată de guvern, care, mai ales începînd din primăvara anului 1947, a căpătat un tăiș antiimperialist tot mai pronunțat, guvernul democrat a primit un sprijin permanent din partea presei democratice care zi de zi a informat și lămurit opinia publică asupra necesității și justiției măsurilor și legilor adoptate¹⁴.

Anul 1947 a fost un an hotărîtor al pregătirii condițiilor trecerii la revoluția socialistă și sub aspect politic. Pe linia maturizării partidelor și organizațiilor muncitorești de masă și pregătirii lor pentru unele sarcini socialiste în perspectivă, din inițiativa și cu sprijinul P.C.R., are loc o acțiune de consolidare în special la nivelul organelor conducătoare, a nucleului lor proletar. Astfel, în primăvara anului 1947 are loc un „proces” de eliminare din rîndurile „Frontului Plugarilor” a elementelor burgheze. Sînt demascați și înlăturați de la conducerea unor organizații sindicale, din cadrul unor organizații P.S.D. elemente compromise sau care se opuneau mersului spre socialism. Presa democrată și în primul rînd organele de presă ale organizațiilor respective au reflectat amplu acest proces de purificare și primenire a cadrelor.

Presa democrată și în special organele de presă P.C.R. și P.S.D. vor cuprinde în ultimele luni ale anului 1947 ample relatări ale procesului de făurire a partidului unic muncitoresc. Unificarea într-un singur partid a organizațiilor politice ale clasei muncitoare se impunea cu necesitate în condițiile trecerii la realizarea sarcinilor revoluției socialiste, fapt reflectat pe larg în presa comunistă și socialistă de stînga.

Ca o încununare a marilor transformări și mutații revoluționare petrecute în România după 23 August 1944, a raportului de forțe, a perspectivelor și necesității dezvoltării progresiste a țării, la 6 noiembrie 1947 sînt înlăturați din guvern ultimii reprezentanți ai burgheziei, iar la 30 decembrie este abolită monarhia și instituită republica¹⁵.

Proclamarea republicii a deschis calea transformărilor revoluționar-socialiste în țara noastră. În noua etapă a procesului revoluționar, presa comunistă avea să joace în continuare un rol important în informarea și mobilizarea maselor largi la realizarea noii României socialiste.

¹⁴ Presa democratică a desfășurat o amplă campanie de lămurire în special în legătură cu efectuarea stabilizării monetare, a caracterului său favorabil maselor populare, a mobilizării masele la apărarea și consolidarea noii monezi, a noilor prețuri instituite după reforma monetară.

¹⁵ Lucrările premergătoare creării partidului unic marxist-leninist al clasei muncitoare din România ca și evenimentele din preajma și din momentul proclamării republicii au fost evocate în mai multe studii și articole publicate în revistele „Anale de istorie”, „Studii, revistă de istorie”, „Presa noastră” etc., în numerele festive pe care revistele le-au dedicat aniversării a 10, 15, 20 și respectiv 25 de ani de la acest eveniment.

PRESA MONDIALĂ DESPRE

INSURECȚIA NAȚIONALĂ

ANTIFASCISTĂ ARMATĂ

DIN AUGUST 1944

de dr. ION BABICI

Caracterul profund patriotic și național al insurecției antifasciste și antiimperialiste din august 1944, multilaterală ei însemnătate pe plan intern s-au manifestat într-o unitate dialectică inseparabilă, cu rezonanțele și consecințele sale pozitive pe arena internațională. Înfăptuind insurecția acum trei decenii, poporul român și-a îndeplinit nu numai sarcini interne, naționale ci și îndatoriri internaționale.

După cum se știe, acțiunea memorabilă din august 1944 s-a realizat, ținând seama de condițiile interne și internaționale ale României. Dezvoltarea neîntreruptă a rezistenței antifasciste a poporului român, coroborată cu victoriile strălucite obținute de popoarele Uniunii Sovietice în lupta grea pentru zdrobirea mașinii de război fasciste, cu succesele coaliției antihitleriste pe toate fronturile, a creat condiții favorabile pentru trecerea la răsturnarea regimului militar-fascist, restabilirea drepturilor și libertăților democratice, alăturarea țării la coaliția Națiunilor Unite.

Prin aceasta, Germania hitleristă a primit o grea lovitură, fiind lipsită de forța militară a României, de resursele ei economice, de o bază strategică de prim ordin. Totodată a sporit considerabil potențialul militar și economic al coaliției antihitleriste. Datorită insurecției române, cel de-al III-lea Reich a pierdut peste 61 000 de militari — efectivul a 6 divizii — între care 14 generali și mai mult de 1 400 de ofițeri.

O succintă privire retrospectivă asupra evenimentelor de acum 30 de ani ne arată cât de strâns sînt legate fenomenele istoriei contemporane a patriei cu istoria europeană și îndeosebi a sud-estului continentului.

Actul eroic al poporului român din august 1944 a contribuit substanțial la prăbușirea întregului sistem de dominație german din Balcani, la scurtarea duratei războiului în ansamblul său. La 9 septembrie 1944, insurecția a izbucnit și a ieșit victorioasă în țara vecină de peste Dunăre — Bulgaria. Prin trecerea României de partea coaliției antihitleriste, trupele sovietice au avut posibilitatea să ajungă în câteva zile la frontiera Iugoslaviei, iar prin angajarea diviziilor române pe linia Dunării și în partea de nord a Transilvaniei, împotriva trupelor fasciste, au

fost blocate numeroase forțe germane care puteau fi aruncate contra popoarelor din Iugoslavia.

Prin urmare, insurecția română din august 1944 se înscrie în șirul marilor evenimente istorice care au determinat schimbări profunde pe tărîm militar și politic în această parte a Europei. Renașterea națională a României a stimulat și a ajutat lupta popoarelor vecine pentru redobîndirea libertății și independenței. Insurecția și participarea în continuare a României la războiul antihitlerist, reprezintă contribuția de bază a poporului nostru la lupta generală a popoarelor lumii pentru zdrobirea definitivă a fascismului german.

În acest context, insurecția română a constituit un eveniment de o deosebită importanță în istoria patriei și în istoria universală. „Aportul României la înfrîngerea nazismului — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — s-a bucurat de o binemeritată apreciere în opinia publică internațională“. Aceasta o atestă cu prisosință mărturiile vremii, emanînd din numeroase țări, care pun într-o lumină vie caracterul celei mai strălucite pagini din istoria recentă a luptei poporului român pentru libertate, democrație și neatințare.

Știrile despre fapta României s-au răspîndit cu rapiditate pe cele mai diverse căi în toate continentele. Personalități politice, presa și radioul din țările coaliției antihitleriste și din majoritatea celor neutre au remarcat importanța insurecției române ca o contribuție valoroasă a poporului nostru la lupta comună a popoarelor lumii împotriva fascismului.

Atenția și interesul acordat de către opinia publică internațională evenimentului petrecut în România acum 30 de ani se reflectă în aprecieri ca : „un act de mare curaj“ (radio Londra — 24 august 1944), eveniment cu „consecințe incalculabile pentru viitorul mers a războiului“ (agenția Reuter — 24 august 1944), „unul dintre cele mai hotărîtoare evenimente ale întregului război“ („New York Times“ din 25 august 1944), „un eveniment de cea mai mare importanță militară și politică“ („The Times“ din 25 august 1944), „una dintre cele mai sensibile lovituri date celui de-al III-lea Reich“ („Le Figaro“ din 25 august 1944), „un eveniment de importanță capi-

tală („La nacion“ — Argentina, din 26 august 1944), eveniment „important nu numai pentru poporul român“ („Pravda“ din 27 august 1944), „unul din factorii decisivi ai războiului“ („France libre“ din 28 august 1944) etc.

Popoarele iubitoare de pace și libertate din lumea întreagă au primit cu satisfacție și entuziasm vestea actului istoric din august '44. Postul de radio american din Europa transmitea la ora 0,20 din 24 august 1944 : „De acum înainte România este un nou aliat în tabăra Națiunilor Unite, ea manifestându-și voința de a se alătura la lupta ce se duce împotriva inamicului comun“. În aceeași zi, postul de radio Londra își exprima convingerea că : „Prăbușirea hitleriștilor se apropie cu pași repezi, iar zilele nemților în Balcani pot fi numărate pe degete“. La 25 august 1944, ziarul chinez „Takongbao“ își informa cititorii despre formarea unui nou guvern la București după răsturnarea lui Antonescu, subliniind că „trupele române desfășoară lupte la Constanța, de-a lungul Mării Negre“ împotriva hitleriștilor.

Primele comentarii au scos în relief însemnătatea politică și militară a insurecției române, efectele sale strategice pentru evoluția fronturilor și accelerarea considerabilă a deznodământului celui de-al doilea război mondial. „Ieșirea României din Axă — se arăta într-o emisiune transmisă la 27 august 1944 de postul de radio Moscova — are importanță covârșitoare nu numai pentru această țară, ci pentru întreaga peninsulă balcanică, deoarece prin această lovitură se prăbușește întregul sistem de dominație german din sud-estul Europei. Însemnătatea acestui din urmă fapt nu poate să fie subestimată“.

Răsunetul insurecției române a fost deosebit de puternic în țările balcanice. Organul poporului grec și al luptei de eliberare, ziarul „Elefteria“, din 25 august 1944, remarcă semnificația evenimentelor din România „pentru evoluția nu numai a situației militare în Balcani, dar și a orientării politice pe care o urmează „aliații în sud-estul Europei“.

Ziarul turc „Aksam“ nota la rîndul său, în numărul din aceeași zi, că „hotărîrea României e importantă nu numai pentru că permite să se scurteze și mai mult războiul în Balcani, dar și prin semnificația ce o are pentru pace și politica din Balcani“.

La 21 septembrie 1944 un reprezentant al forțelor populare din Iugoslavia s-a adresat prin radio poporului român, arătînd că a fost tot timpul convins „că va veni ceasul cînd România se va angaja odată alături de cei ce luptă pentru libertate și dreptate“. În continuare se exprima satisfacția că românii luptă pentru aceeași cauză ca iugoslavii, care și-au „eliberat mare parte din teritoriul lor, sub comanda mareșalului Tito“.

Forțele patriotice și antifasciste din numeroase țări au scos în evidență faptul că acțiunea poporului român reprezintă un exemplu însufletitor și un îndemn pentru poporul propriu de a lupta cu forțe sporite pentru zdrobirea fascismului. Organul de presă al Comitetului Central al Partidului Comunist Francez, „L'Humanité“ din 4 septembrie 1944 scria : „Poporul român dă exemplu. El a întors armele împotriva germanilor imediat după ce Antonescu a fost înlăturat. Și în România, ca și în Franța sau în Iugoslavia, partidul comunist aflat în ilegalitate a fost unul dintre principalii făuritori ai acestei schimbări“. Ziarul „Front national“ (Paris) din 25 august 1944, referindu-se la insurecția din România, nota că „această știre care sosește în plină insurecție a Parisului îi va umple de bucurie pe luptătorii

noștri. Reich-ul primește la est o lovitură teribilă“.

Referindu-se la șocul produs asupra militarilor germani de evenimentele din România, corespondentul din Istanbul al agenției TASS transmitea, la 31 august 1944, că „știri privitoare la sporirea dezertărilor în rîndurile unităților cantonate în Grecia și Albania au fost primite de cercurile ziaristice din Istanbul. Evenimentele din România au influențat asupra sporirii numărului dezertorilor“.

La începutul lunii septembrie 1944, gazeta „Moravská novosti“, organ al Partidului Comunist din Cehoslovacia și al Rezistenței naționale pentru regiunea Moravia — Silezia, în articolul : „Sfîrșitul dominației germane în Europa. Înainte spre victoria finală !“, sublinia că : „În România, Armata română a trecut de partea Armatei roșii, diviziile germane sînt încercuite și capturate... întreaga țară s-a răscolat împotriva cotropitorilor săi“.

În Polonia, „Armia Ludowa“, organul gărzii populare, scria, la 1 septembrie 1944 : „Desprinderea României și trecerea ei de partea Aliaților... a schimbat radical situația în Europa de sud-est. Porțile spre Balcani au fost deschise, dar atît de larg încît spărtura nu va mai putea fi astupată de nici o forță“. Ziarul își argumentează aceste afirmații cu numeroase exemple. Astfel, printre altele, se arăta : „Ce a însemnat desprinderea României, mărturisește cel mai mult faptul că numai după cîteva zile Bulgaria a trebuit să rupă și ea cu Germania“.

Numărului mare de relatări și comentarii ale ziarelor, ale agențiilor de presă și posturilor de radio străine cu privire la insurecția din august 1944 i se adaugă o serie de aprecieri ale unor oameni de stat, personalități politice și militare de prim rang din diferite țări.

Într-un mesaj adresat la 27 mai 1945 lui W. Churchill, I. V. Stalin amintea că România a adus, după înlăturarea dictaturii militar-fasciste, contribuția ei la „cauza înfrîngerii hitlerismului... la terminarea victorioasă a războiului în Europa“. Ministrul de externe al Angliei, A. Eden, releva, în ianuarie 1945, în Camera Comunelor, că „România a dat un ajutor deja substanțial cauzei aliaților“. În martie 1946, ministrul de externe francez, Georges Bidault remarcă într-o cuvîntare că acțiunea „României a scurțat războiul cu cel puțin șase luni“.

În cadrul ședinței plenare din 13 august 1946 a Conferinței de pace de la Paris, reprezentantul U.R.S.S., A. I. Vișinski a declarat, printre altele : „La 24 august 1944, cînd încă nu se conturaseră perspectivele evoluției ulterioare a evenimentelor militare și cînd soarta Germaniei hitleriste încă nu se vedea cu suficientă claritate, România a făcut o cotitură hotărîită în politica sa externă... Prin acest act, România a acordat ajutorul său Națiunilor Unite și, în primul rînd, Uniunii Sovietice care a suportat într-o măsură mai mare decît alte țări greutățile agresiunii militare din partea Germaniei și a sateliților ei“. La rîndul său, delegatul Cehoslovaciei în comisia militară pentru România, generalul Heliodor Pika, arăta în ședința din 15 septembrie 1946 a aceleiași conferințe : „Cred că noi, militarii, vom da ce se cuvine României noi și democratice, care, din prima zi a ruperii cu Germania, a aruncat în luptă contra Axei tot potențialul său, atît uman, cît și material și economic“.

Mărturiile contemporane străine, prezentate pe scurt, atestă în general faptul că, prin insurecția națională antifascistă armată și antiimperialistă din august 1944, poporul român a adus o contribuție de seamă la cauza comună a forțelor libertății, păcii și progresului pe plan mondial.

**ACȚIUNE DE DOCUMENTARE
ȘI SCHIMB DE EXPERIENȚĂ
PE TEMA**

IRIGAȚIILE

ȘI TRATAREA PROBLEMATICII LOR ÎN PRESĂ

Uniunea ziariștilor din Republica Socialistă România — Clubul ziariștilor economiști — și Filiala Constanța au organizat, în colaborare cu Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, o vizită colectivă de documentare la sistemul de irigații din județul Constanța în perioada 19—21 iulie a.c., la care au participat 50 de ziariști agrarieni din Capitală și din județele Brăila, Dolj, Galați, Ialomița, Ilfov, Tulcea și Constanța.

De asemenea, au luat parte membri ai Biroului județean de partid Constanța, ai conducerii Uniunii ziariștilor și Clubului ziariștilor economiști precum și reprezentanți ai M.A.I.A.A.

Scopul acestei acțiuni: dezbateră, la fața locului, a problemelor prezente și de perspectivă ale amenajărilor și folosirii intensive a sistemului de irigații, confruntarea directă a opiniilor specialiștilor din Departamentul de resort, ale celor de la județ și din unitățile de producție beneficiare. Au fost vizitate întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole, ferme ale stațiunii experimentale,

precum și o stație de pompare. În discuțiile purtate au fost abordate atât probleme de ordin tehnic și economic referitoare la sistemele de irigații, cât și modalitățile gazetărești prin care presa poate și trebuie să se ocupe mai eficient de acest domeniu.

Prima zi a fost afectată vizitării fermelor de legume ale Fabricii de conserve „Munca“-Ovidiu, a I.P.V.I.L.F., unde ziariștii s-au întâlnit cu Aurel Antohi, directorul acestei fabrici, cu care au purtat discuții privind metodele de asigurare a cantităților necesare de legume pentru fabrică. La I.A.S. „Nicolae Bălcescu“ a fost vizitat complexul zootehnic și pășunea artificială. Nicolae Grapă, directorul întreprinderii a răspuns întrebărilor gazetarilor referitoare la amenajarea pajiștilor cultivate, irigate, în condițiile zonelor sărace în precipitații. Următorul popas a fost făcut la I.A.S. „Medgidia“, unde au fost vizitate livada și via, ambele, irigate. După amiază, la stația bază de pompare Basarabipădure a sistemului Carasu, ziariștii s-au întâlnit cu specialiști în irigații de la care au primit ample

În timpul vizitei de documentare în zona agricolă irigată din județul Constanța, la ferma nr. 4 a I.P.V.I.L.F.-Ovidiu, unde directorul întreprinderii — Aurel Antohi — explică ziariștilor particularitățile locale ale tehnologiei irigării culturilor.

explicații. De altfel, pe tot parcursul acestei vizite de documentare redactorii de la secțiile cu profil agrar au luat cunoștință — în cadrul dialogurilor purtate cu specialiști și cadre de conducere din unități, precum și de la Direcția agricolă județeană — de amplele măsuri întreprinse în scopul dezvoltării și modernizării agriculturii din Dobrogea.

Participanții la vizita de documentare au fost primiți de tovarășul VASILE VÎLCU, prim secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R. care, în cuvîntul său, s-a referit la transformările ce au avut loc în viața economică și socială a județului Constanța, în cei 30 de ani de la eliberarea patriei de sub dominația fascistă, precum și la preocupările Comitetului județean de partid, privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii, ridicarea neîncetată a eficienței irigațiilor. În continuare, tovarășul Vasile Vilcu a subliniat necesitatea ca ziaristii să dezbata cu competență și spirit combativ problemele agriculturii pentru a mobiliza astfel prin articolele lor țărănimea cooperatistă, pe toți lucrătorii ogoarelor la îndeplinirea neabătută a politicii partidului nostru, să înfățișeze cu multă forță chipul omului nou, făurar al societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei noastre.

Acțiunea a continuat cu o dezbateră profesională cu tema „Programul de irigații și utilizarea eficientă a instalațiilor sistemelor construite ; originalitate și profesionalitate în tratarea acestor probleme în presă“.

După cuvîntul de salut adresat participanților de Dumitru Mindroiu, președintele Filialei Uniunii ziaristilor, redactorul șef al ziarului „Dobrogea nouă“, tovarășul Enache Sirbu, șeful departamentului de îmbunătățiri funciare din M.A.I.A.A., a făcut o amplă și documentată expunere privitoare la obiectivele economico-organizatorice ale programului de irigații din România și sarcinile prioritare pe anii 1974—1975 ; apoi a răspuns numeroaselor întrebări ale ziaristilor.

Din partea Comitetului județean Constanța al P.C.R. a luat cuvîntul tovarășul Gh. Anghel care a salutat inițiativa organizatorilor, arătînd că aceasta este o acțiune de mare eficiență și perspectivă. În continuare, relevînd din experiența redacțiilor pe care le reprezentau, în ceea ce privește

tratarea în ziar a problemelor legate de utilizarea cît mai eficientă a instalațiilor și sistemelor de irigații, au prezentat referate ziaristii : Radu Apostol („Dobrogea nouă“) — „Atragerea specialiștilor la dezbateră în ziarul local a problemelor privind dezvoltarea irigațiilor, folosirea eficientă a sistemelor și obținerea de producții maxime pe terenurile irigate“ ; Aurel Frigioiu („Înainte-Dolj“) — „Preocuparea ziarului „Înainte“ pentru mobilizarea lucrătorilor din sistemele de irigații la aplicarea corectă a udărilor“ ; Cristea Dimcea („Tribuna Ialomiței“) — „Dezvoltarea spiritului de răspundere pentru realizarea programului de irigații — sarcină prioritară a ziarului“ ; Aurel Papa-diuc („Scinteia“) — „Originalitate și profesionalitate în tratarea problemelor de irigații în ziar“ și Nicolae Florian („Agricultura socialistă“) — „Modalități și forme publicistice de abordare a problemelor de irigații în presă“.

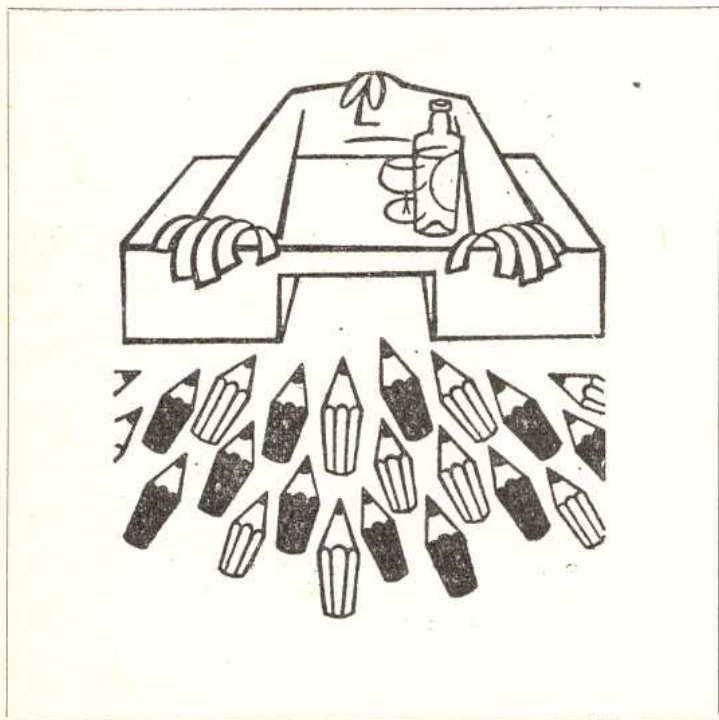
PROBLEMA IRIGAȚIILOR — O PREOCUPARE COTIDIANĂ A ÎNTREGULUI COLECTIV REDACȚIONAL

Referindu-se la experiența ziarului „Dobrogea nouă“, Radu Apostol a arătat că în ceea ce privește colectivul ziarului constănțean, problema irigațiilor a devenit o preocupare cotidiană pentru fiecare ziarist indiferent de profilul secției în care lucrează, fapt ce se concretizează în apariția zilnică, în afara articolelor așa-zise „de greutate“, a unor informații, note și reportaje consacrate activității de hidroameliorații, scrise atît de membrii redacției cît și de corespondenți voluntari și colaboratori. În referat s-a arătat, în continuare, că în ultimii 2—3 ani tratarea problemelor irigațiilor a depășit ceea ce în mod curent numim „acțiune“ sau „campanie de presă“.

De circa 2 ani, potrivit indicațiilor secretariatului Comitetului județean de partid, redactorii care lucrează la secția de specialitate a ziarului acționează potrivit unui plan tematic în deplină concordanță cu preocupările curente și de perspectivă ale hidroameliorațiilor. Numai în 6 luni din acest an în ziarul „Dobrogea nouă“ au fost publicate peste 130 materiale, mari și mici, la care s-au primit multe scrisori cuprinzînd atît aprecieri favorabile la adresa materialelor, cît și sugestii, idei, propuneri îndrăznețe pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu. Aproape în totalitate acestea au fost reținute, autorii lor fiind atrași în rîndul colaboratorilor. Trebuie, de asemenea, reținut că s-a renunțat cu desăvîrșire la reportajul descriptiv, de prezentare a unei lucrări sau alta, în favoarea articolului de analiză „la zi“, de intervenție, a notei, informației, reportajului despre faptul cotidian.

Iată cum a fost dozată în ziar problematica irigațiilor în ultimul timp :

Se cunoștea încă din toamnă că în acest an aplicarea udărilor va începe mai devreme. Consacrînd o serie de articole de experiență pe baza rezultatelor de anul trecut, tematica materialelor publicate s-a deplasat aproape total în actualitate. Ziarul s-a preocupat de tot ceea ce trebuie să se facă în perioada de „remont“ a irigațiilor adică de lucrările de extindere în unele sisteme de irigații (este vorba în acest an de 4 500 ha), de revizia stațiilor de pompare și a rețelei de canale, repararea motopompelor, pregătirea motopompiștilor, aplicarea acordului global în formațiile de udători și altele.

Pe baza unei largi consultări a specialiștilor (după cum se știe pe teritoriul județului există o Stațiune experimentală pentru culturi irigate), încă din luna februarie a fost lansată o rubrică cu un conținut mobilizator, „La 15 martie toate sistemele de irigații în funcțiune“. Imediat, fără să se renunțe la unele aspecte ale problematicii generale, au căpătat o pondere însemnată intervențiile private la sistemele de irigații subordonate imperativului amintit. Au fost publicate 2 pagini speciale realizate cu sprijinul colaboratorilor ziarului. Sub genericul „Irigațiile“ s-au publicat, de câte ori a fost nevoie, articole ale colaboratorilor care au răspuns la o întrebare precisă: când și cum trebuie să înceapă irigatul grâului, porumbului, viei, culturilor furajere etc. (Astfel dr. ing. Petru Tomoroga, directorul stațiunii experimentale pentru culturi irigate Valul lui Traian, a publicat numai în acest an 5 sau 6 materiale nu numai la solicitările redacției ei și din proprie inițiativă).

Odată declanșată campania de aplicare a udărilor, obiectul intervențiilor ziarului s-a deplasat spre amănuntele care determină buna funcționare a sistemelor de irigații.

Au stîrnit ecouri favorabile intervențiile privind realizarea la sfîrșitul lunii mai a irigațiilor la grâu. Cele 4 raiduri de noapte în sistemele de irigații, organizate cu ajutorul specialiștilor de la I.E.L.I.T., care, în ciuda unor critici ce le-au fost făcute, se numără printre cei mai statornici colaboratori ai redacției au dat rezultate pozitive. Ținînd cont de condițiile climatice ale acestui an, s-a publicat o suită de materiale sub genericul „În bătălia împotriva secetei fiecare litru de apă este prețios“. Ocupîndu-se de comisiile locale de combatere a secetei ziarul a reliefat experiența pozitivă de la Crucea, Viile, Rasova, Cochirleni și altele unde au fost amenajate sisteme locale de irigații. Acestea cuprind pe ansamblul județului în prezent peste 9 000 de hectare.

În încheiere, vorbitorul a afirmat că deși rubrica agrară este sprijinită în prezent de peste 30 de colaboratori externi, în genere specialiști consacrați (precizînd că această colaborare nu trebuie înțeleasă numai în sensul scrierii unor articole de către specialiști, ci mai ales în consultarea continuă și chiar în confruntări de opinii uneori), iar în ceea

ce privește redactorii rubricii agrare se poate afirma că în prezent au renunțat la practica mai veche de a scrie unele articole fără să se deplaseze la fața locului, deci fără o temeinică cunoaștere a realității, totuși nu se poate afirma că redacția „Dobrogea nouă“ a făcut totul, că nu se mai află loc și pentru mai bine. Iată de ce confruntarea experienței diferitelor redacții în cadrul acestei reuniuni poate duce la îmbunătățirea modului de prezentare a problematicii irigațiilor.

SPAȚIU LARG PROBLEMELOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCiare

Într-un amplu și documentat referat ing. Aurel Frigioiu, după ce s-a referit la specificul județului Dolj — care beneficiază de o armonioasă îmbinare a unor variate forme de relief cu condiții favorabile de extindere a irigațiilor în sisteme mari, de executare a unor ample lucrări de desecări, de combaterea eroziunii solului și lucrări ameliorative — a arătat că în condițiile existenței unor sisteme de irigații de asemenea mari proporții ziarul „Înainte“ este chemat să militeze perseverent pentru exploatarea lor rațională în vederea obținerii și depășirii producțiilor stabilite prin studiile tehnico-economice. Astfel, pe baza unui amplu plan de perspectivă — în care au fost prevăzute acțiunile organizatorice ce vor fi întreprinse, volumul și genul materialelor, autori — plan îmbunătățit pe baza a numeroase propuneri și sugestii, ziarul a acordat, spații largi problemelor privind exploatarea eficientă a incintelor irigate, stadiilor fizice ale sistemelor aflate în construcție, celorlalte probleme ale lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Cu prilejul a numeroase raiduri-anchete, organizate în sistemele Băilești, Calafat, Gingiova-Comoșteni, Ciuperceeni — raiduri la care, alături de lucrători ai redacției, au participat specialiști din unitățile de producție și de la nivelul organelor agricole județene — s-au constatat ca deficiențe mai generale neasigurarea motopompiștilor și mînuitorilor de aripi de ploaie necesari, nerespectarea, dintr-un motiv sau altul, a programelor de udări. Bunăoară, în articolul de analiză intitulat „Unde ne sînt motopompiștii“ (27 martie) se arătau în mod amănunțit cauzele și factorii care le-au generat la cooperativa agricolă din Ciuperceeni Vechi unde, din 33 motopompiști pregătiți pe cheltuiala unității, numai 12 lucrau efectiv în producție. Materialul respectiv a fost dezbătut în biroul comitetului orășenesc de partid Calafat — unitate teritorial-administrativă de care aparține și C.A.P. Ciuperceeni Vechi, stabilindu-se măsurile care se impuneau. Ca efect al articolului publicat — așa după cum s-a primit răspuns la redacție — în mai puțin de două săptămîni pentru fiecare agregat de pompare existau la Ciuperceeni Vechi cîte doi motopompiști.

O mare pondere o au materialele în care se militează pentru respectarea întocmai a programului de udări. Este de remarcat faptul că aproape toate articolele de acest fel au avut un pronunțat caracter combativ-constructiv. Între acestea le putem cita pe cele intitulate „În sistemul de irigații Dăbuleni: apele n-au ajuns pe toate canalele“, „Cîteva constatări privind aplicarea programului de udări“, „Apa stă pe canale, iar culturile îi duc dorul“, „Peste barajele nepăsării apa nu poate trece“, „Contraste nedorite în respectarea graficelor de udări“. În toate aceste articole au fost aspru criticate conducerile unor unități agricole care n-au

asigurat condițiile necesare pentru folosirea utilajelor la întreaga capacitate, încît udările să se desfășoare neîntrerupt 20 din 24 de ore.

În complexul Sadova-Corabia — cel mai mare sistem din țară amenajat pe nisipuri, care cuprinde aproape 80 mii ha — redacția și-a propus să analizeze felul cum se acționează pentru folosirea cît mai rațională a fiecărui metru pătrat din incintele irigate. Au fost, astfel, în repetate rînduri criticate conducerea I.C.I.C. Dăbuleni, pentru rămînerea în urmă cu executarea lucrărilor de amenajare, precum și conducerile unor unități agricole care nu cultivă pe suprafețele amenajate culturile cele mai rentabile. Totodată, cu sprijinul comitetului comunal de partid Dăbuleni, s-a organizat o întîlnire între cercetătorii de la Stațiunea experimentală Bechet, cadre didactice de la facultățile de profil ale Universității din Craiova și specialiști din unitățile de producție. Dezbaterile au scos în evidență faptul că tehnologiile elaborate de stațiune nu dau răspunsuri concrete problemelor majore deosebit de arzătoare, pe care le reclamă stăvilirea nisipurilor mai ales în zona în care pădurile au fost defrișate, asigurarea unei structuri corespunzătoare prin plan, aplicarea unor norme optime de udare etc.

Vizita de lucru în județul Dolj a tovarășului Nicolae Ceaușescu — vizită în al cărei program s-a înscris și complexul de irigații Sadova-Corabia — a avut darul să dinamizeze energiile, să stimuleze gîndirea creatoare a oamenilor, lansarea de noi și valoroase inițiative. În lumina indicațiilor, de o inestimabilă valoare, date de conducătorul partidului și statului, Plenara Comitetului județean Dolj a P.C.R., care a avut loc în luna iunie a.c., a aprobat un amplu program privind dezvoltarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor în perioada 1976—1980. Corespunzător prevederilor acestui program, redacția și-a completat și îmbunătățit planul de acțiuni organizatorice îndreptate în direcția exploatații raționale a sistemelor de irigații. Astfel, prin pagini speciale, prin cicluri de materiale, prin colaborări de la cadre cu munci de răspundere, redacția și-a propus să popularizeze larg prevederile programului amintit în domeniile irigațiilor, indiguirilor, desecărilor, combaterii eroziunii solului, acumulărilor și aducțiunilor pentru irigații, regularizărilor cursurilor de apă, ameliorării solurilor acide, etc.

Un capitol aparte în planul de muncă l-a constituit popularizarea largă a metodelor unităților care, aplicînd tehnologii moderne, obțin producții mari în perimetrele irigate. Prin intermediul ziarului a fost larg generalizată experiența C.A.P. „Înainte“ Poiana Mare, care, în 1973, a obținut 7 689 kg porumb boabe la ha, C.A.P. Tunarii Vechi cu 7 221 kg la ha, C.A.P. Seaca de Cîmp cu 6 800 kg la ha etc. Ziarul a folosit adesea metoda comparării unităților cu aceleași condiții economico-naturale, dar care obțin producții diferite. Într-un ciclu de articole au fost analizate cauzele care au făcut ca, în incintele irigate, producția de porumb să fie de numai 3 100 kg față de 6 000 cît reprezintă planul la C.A.P. Urzica Mare și de numai 3 920 kg la ha față de 6 000 kg planificat la C.A.P. Calafat.

Redacția nu s-a mărginit însă numai la tratarea problemelor pe care le ridică exploatarea eficientă a noilor sisteme de irigații. Ziarul a criticat faptul că în județ conducerile unor unități agricole nu acordă atenția cuvenită bunei întrețineri a amenajărilor locale pentru irigații, care cuprind peste 22 mii ha. Analizîndu-se rezultatele de producție obținute în aceste sisteme și funcționalitatea lor,

organele agricole județene au elaborat un program de reparare a tuturor amenajărilor locale. Ziarul a popularizat în repetate rînduri faptul că acțiunea de refacere și punere în valoare a acestor amenajări a întrunit o participare masivă a țăranilor cooperatori și, îndeosebi, a tineretului care, sub îndrumarea comitetelor comunale de partid, a executat un volum de 301 mii mc. terasamente.

Pe baza unor studii întreprinse de colective de specialiști organizate la nivelul județului, s-a constatat că rîurile ce se scurg în regim natural pe teritoriul Doljului, în perioada apelor mari acopereau peste 87 mii ha de soluri fertile, ceea ce reprezintă 11 la sută din suprafața județului. Prin articolele publicate ziarul și-a adus contribuția la intensificarea lucrărilor de indiguire a Dunării și a rîurilor interioare pe o lungime de peste 62 km. Au fost, astfel, apărute și scoase de sub influența destructivă a apelor 47 mii ha în incintele Ghidici-Rast-Bistreț, Bistreț-Nedeia-Jiu, Jiu-Bechet-Dăbuleni, Secui-Bratovoști. În numeroase materiale publicate în ziar s-a subliniat că pe aceste terenuri, în locul stufului, păpurișului și smîrcurilor se realizează azi culturi întinse de porumb, plante tehnice, legume, grîu și orez.

Ziarul a semnalat faptul că în unele zone ale județului cum sînt Apele Vii-Celaru, Zănoaga-Dioști, Calafat-Ciupercești, precum și în sistemul de irigații Calafat-Băilești, a apărut, în ultimii ani, fenomenul de băltire ca urmare a ridicării nivelului freatic și a excesului de umiditate cauzat de regimul pluviometric. A urmat apoi un ciclu de materiale prin care au fost popularizate eforturile organizațiilor de partid, acțiunile întreprinse la nivelul fiecărei comune, soldate cu înlăturarea acestui fenomen pe o suprafață de peste 5 000 ha. Desigur, ceea ce s-a întreprins pînă în prezent nu poate constitui decît un început. În mai multe articole ziarul a arătat că rezultatele obținute nu reprezintă posibilitățile reale de care dispune județul Dolj. Cu atît mai mult cu cît suprafețele scoase din circuitul agricol, ca urmare a băltirii apelor, cresc de la un an la altul. Pe această temă au fost publicate articole scrise de cadre cu munci de răspundere — materiale în care s-a arătat că pînă la sfîrșitul anului 1975 există posibilitatea scoaterii de sub efectul băltirii a încă 6 200 ha.

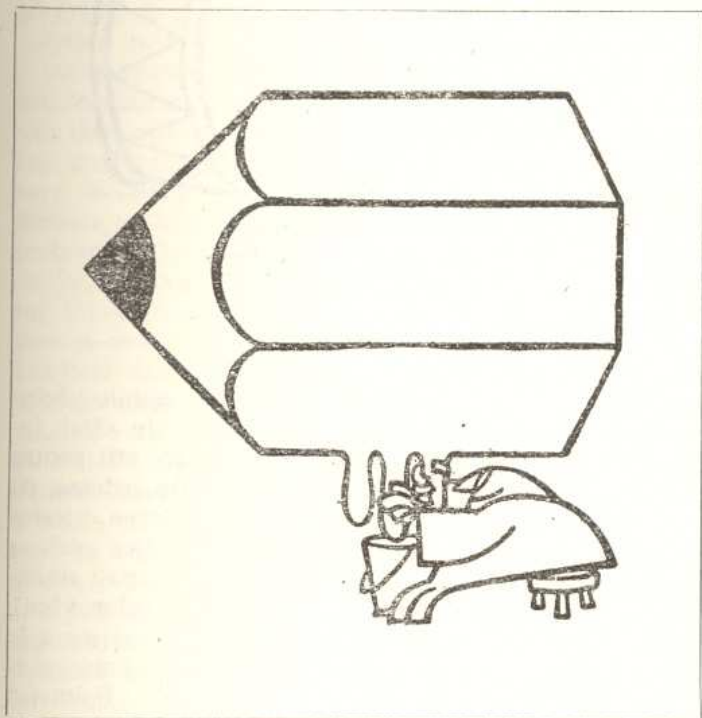
Gradul avansat al eroziunii solului din zona colinară, cît și spulberarea nisipurilor, au constituit tema cîtorva materiale de analiză și raiduri-anchete. S-a arătat, cu acest prilej, faptul că suprafața afectată de eroziunea de adîncime și de suprafață se ridică la cea 100 mii ha. În mai multe materiale au fost popularizate acțiunile întreprinse pentru stăvilirea deflației în sistemul de irigații Sadova-Corabia prin plantarea de perdele de protecție pentru protejarea suprafeței de 54 300 ha.

Într-un ciclu de articole au fost evidențiate eforturile pentru regularizarea albiilor și apărarea malurilor, concretizate într-un număr de 32 lucrări de apărare pe o lungime de 90 km. De altfel, acțiunea de combatere a inundațiilor a îmbrăcat un caracter mai complex, acumulările efectuate pe teritoriul județului servind și ca surse pentru irigații și crearea unor bazine piscicole. Ziarul a popularizat faptul că prin crearea acestora s-au scos de sub influența inundațiilor 8 mii ha. A fost astfel posibilă crearea unei mari baze piscicole la Bistreț cu o producție anuală de cca 1 850 tone pește.

Din articolele publicate pe marginea programului județean de îmbunătățiri funciare pe perioada

1976—1980 se degajă numeroase sugestii vizînd permanentizarea acțiunilor de valorificare a tuturor surselor de apă, în special captarea de izvoare, folosirea pînzei freatice, acțiuni și lucrări care să conducă la mărirea suprafețelor irigate. Ziarul și-a informat cititorii că, potrivit programului amintit, în perioada 1976—1980, se vor amenaja în sisteme mari încă 99 950 ha. La rubrica „Azi vă informăm despre“ s-a relatat că unul din amplasamentele cele mai favorabile pentru dezvoltarea unei salbe de 69 lacuri de acumulare în cascadă este bazinul hidrografic Raznic. Ziarul a subliniat că o aseme-

nea amenajare, în afară de avantajele economice, va servi drept model pentru viitoarele lucrări de acest gen în zonele de deal ale județului.

Ziarul susține cu regularitate rubrica „Pămîntul — o mare avuție națională. Cum îl folosiți?“. În contextul popularizării prevederilor programului de îmbunătățiri funciare, în articolele publicate s-a arătat că apărarea, conservarea și folosirea rațională a pămîntului este strîns legată de cunoașterea suprafețelor pe folosințe și deținători.

În perioada care urmează ziarul va publica cicluri de articole în care se vor aborda probleme ale asigurării forței de muncă, pregătirii profesionale a lucrătorilor. Se va reveni, de asemenea, asupra structurii culturilor în sisteme de irigații, urmînd ca aceasta să corespundă cu cea prevăzută în studiile tehnico-economice, cu condițiile locale corelate cu necesitățile dezvoltării economiei naționale. În articole se va milita cu și mai multă perseverență pentru aplicarea corectă a tehnologiilor specifice fiecărei culturi, pentru exploatarea rațională a bazei energetice din sistemele ameliorative.

În încheiere referentul a arătat că redactorii ziarului „Înainte“ sînt conștienți că încă multe probleme ale îmbunătățirilor funciare și mai cu seamă ale celor vizînd exploatarea rațională a sistemelor de irigații au fost insuficient abordate de ei. Conținutul unor materiale nu se ridică la nivelul cerințelor, ceea ce impune eforturi mult mai susținute, căutări permanente pentru perfecționarea gazetărească, pentru continua ridicare a nivelului profesional, politic și ideologic.

NU NUMAI POZIȚIE CRITICĂ CI ȘI SOLUȚII PRACTICE

În cel de al treilea referat, prezentat de **Cristea Dimcea**, după un succint bilanț al acțiunilor gazetei „Tribuna Ialomiței“ a fost subliniat faptul că problematica abordată de gazetă a urmat, în genere, cursul desfășurării lucrărilor agricole.

Sub genericul „Energie, zi și noapte, utilizînd toate mijloacele“ ori la rubrica permanentă „Acțiunea 10 000“ ziarul a publicat o serie de articole în care era generalizată experiența pozitivă a unor unități agricole în ce privește folosirea corectă a instalațiilor de aspersiune și erau semnalate neajunsurile ce se făceau simțite în alte cooperative sau întreprinderi agricole de stat.

Un exemplu: ancheta din 22 iunie „Brigada Tribunei întreabă: „Am adus Dunărea în Bărăgan, cum o administrați?“. Realizată în colaborare cu un specialist de la direcția generală agricolă în șase unități agricole din sistemele de irigații Pietrosu-Ștefan cel Mare și Gălățui-Călărași, ancheta a urmărit două probleme principale: starea tehnică a sistemelor de aducțiune a apei și modul cum sînt folosite agregatele de aspersiune. În urma acestei acțiuni s-a constatat că există preocupare pentru administrarea apei, dar că în același timp se fac simțite și multe neajunsuri provocate de executarea incorectă a unor canale (C.A.P. Ceacu, Grădiște), de lipsa de piese pentru motopompe, etc.

Utilizarea eficientă a sistemelor de irigații a făcut și obiectul unor articole la rubrica „Viața de partid“. Astfel, în numărul din 27 aprilie cînd pe prima pagină se afla articolul „Sistemul local de irigații din C.A.P. Unirea“ pe a doua ziarul publica interviul „Irigațiile — punct cardinal al muncii de partid“, material în care se analiza activitatea în sectorul de irigații prin prisma acțiunilor organizate de către comitetul comunal de partid Dragoș Vodă.

Deși sporadică, opinia specialiștilor cu privire la unele aspecte legate de modul cum sînt exploatate sistemele de irigații s-a materializat în cîteva articole bune la rubrica Sfatul specialistului. Inginerul Iosif Boieriu — director general adjunct al direcției agricole, Stelian Danciu, inginerul șef al I.E.L.I.F.-Călărași, sînt printre cei care au scris mai frecvent abordînd o seamă de probleme de pe poziție critică, venind în același timp cu soluții practice pentru înlăturarea unor deficiențe tehnico-organizatorice.

În încheiere, vorbitorul a arătat că această acțiune de presă a avut, pe parcursul desfășurării sale, și unele minusuri, ca de exemplu faptul că nu au fost publicate cu suficientă frecvență articole referitoare la asigurarea cadrelor de motopompiști, a căror absență în unele unități creează greutate. De asemenea, nu totdeauna s-a urmărit de către redacție în ce măsură au fost înlăturate defectiunile semnalate de ziar. În consecință, spre aceste direcții își va orienta atenția colectivul redacției.

ALEGEREA CELEI MAI POTRIVITE MODALITĂȚI PUBLICISTICE ȘI ORIGINALITATE ÎN TRATAREA PROBLEMELOR IRIGAȚILOR

Pornind de la cerința exprimată de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca grijii manifestate de stat prin fondurile puse la dispoziție pentru amenajarea sistemelor de irigații să i se răspundă prin obținerea unor sporuri de producție corespunzătoare, la nivelul indicatorilor

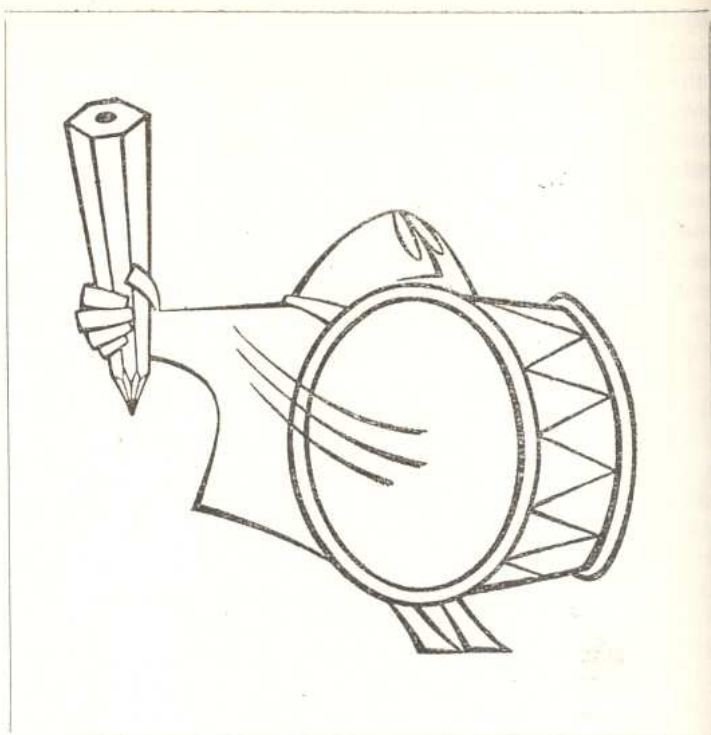
stabiliți prin studiile tehnico-economice, care să permită recuperarea investițiilor în timpul planificat și realizarea de beneficii. **Aurel Papadiuc** a arătat că presei, ca important instrument de propagandă, îi revine obligația fundamentală de a participa activ, cu mijloacele sale specifice, la răspîndirea experienței înaintate, la analiza situațiilor de pe teren în ceea ce privește exploatarea optimă a sistemelor de irigații. Plecînd apoi de la experiența ziarului „Scînteia“, referentul a arătat că utilitatea articolului pe teme de irigații depinde în mod hotărîtor, ca de altfel pentru toate sectoarele de activitate, de cunoașterea temeinică a problemelor tratate.

Printr-o documentare amănunțită, prin discuții cu specialiștii, cooperatorii, motopompiștii etc., trebuie să fie surprinse și aduse în paginile ziarului problemele cu care aceștia se confruntă în producție, prezentînd totodată opiniile, sugestiile, propunerile acestora pentru soluționarea lor. Ținînd cont de „tinerețea“ irigațiilor în țara noastră, presa va trebui să acționeze mai hotărît în direcția formării unei opinii de masă în rîndul cooperativelor, motopompiștilor, udătorilor pentru întronarea unei discipline mai ferme în ceea ce privește întreținerea exemplară, folosirea științifică a sistemelor de irigații și aplicarea tehnologiei specifice culturilor irigate.

Articolele cu o largă audiență, publicate în „Scînteia“ au fost tocmai acelea care s-au bazat pe realitățile din acest domeniu și au popularizat opiniile și sugestiile lucrătorilor din irigații.

Desigur, cunoașterea aprofundată a problemelor este o obligație de cea mai mare importanță dar nu singura obligație a gazetarului. În ultimă instanță, ecoul articolului, accesibilitatea lui în rîndul masei largi de cititori este determinată de alegerea celei mai adecvate modalități publicistice. Ca orice alt sector de activitate, problemele irigațiilor pot fi abordate în toate genurile publicistice. Alegerea genului publicistic cel mai adecvat o facem în funcție de sarcinile trasate de conducerea partidului, specifice momentului precum și în funcție de conținutul concret al materialului sau perioadei în care ne aflăm. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie modul cum a tratat „Scînteia“ problema irigațiilor în condițiile de secetă de la începutul acestui an. Ancheta-sondaj, tribuna experienței înaintate, nota critică sînt genuri gazetărești care și-au dovedit din plin eficiența și care au contribuit la pregătirea sistemelor de irigații și apoi la irigarea eficientă a culturilor.

Nu întotdeauna alegerea celor mai potrivite genuri publicistice asigură și succesul în susținerea unei probleme. Intervine un element calitativ — anume originalitatea în tratarea problemelor. Este etapa cea mai dificilă în elaborarea unui material. Sînt și multe reușite care denotă că există un teren foarte fertil și pentru tratarea cît mai originală a problemelor de irigații, astfel ca articolele să devină mai convingătoare, să pulseze de viață. Pentru susținerea afirmației referentul a prezentat ca exemplu un raid nocturn în sistemele de irigații din județul Constanța, intitulat „Somn ușor, că motopompele merg în gol“, apărut în „Scînteia“ din 21 iunie 1972. Ideea, cît și situațiile întîlnite la fața locului au permis realizarea unui material viu, colorat, de ecou, în paralel cu ridicarea unor probleme de fond cum ar fi organizarea irigațiilor culturale și pe timpul nopții, responsabilitatea cadrelor de conducere pentru coordonarea și supravegherea udărilor, folosirea eficientă a apei pompate etc.

În mod aparte, a fost urmărită în paginile „Scînteii“ în acest an, problema asigurării de către industrie a utilajelor de pompare, necesare atît pentru dotarea stațiilor de pompare de la noile sisteme, cît și pentru aplicarea udărilor. În tratarea acestor probleme s-a ales ca modalitate publicistică ancheta pe filieră, fiind publicate apeluri din partea unităților agricole și răspunsuri din partea celor vizate. Materialele scurte, sub formă de note, au mers la țintă, problemele fiind rezolvate în timp scurt: unitățile industriale au livrat utilajele. În „Scînteia“ din 21 iunie a.c. s-a publicat apelul direcției agricole Brăila, către I.M.A.I.A. Arad, Balș și București pentru urgentarea livrării utilajelor de irigat restante. Răspunsul de la aceste unități, ca și de la altele care colaborează la realizarea utilajului de irigat, și publicat numai după nouă zile, consemna rezolvarea problemei. Este deplină satisfacție pentru noi, ca o acțiune susținută în ziar să se soldeze cu o eficiență maximă.

Cu perseverență a fost urmărită în paginile „Scînteii“ acțiunea de extindere a irigațiilor, care are două aspecte distincte. Unul tehnic și unul politic. Ultimul este concretizat în organizarea și desfășurarea unor largi acțiuni de masă în vederea mobilizării și atragerii întregii forțe de muncă de la sate la executarea amenajărilor locale pentru irigații, sau la construcția amenajărilor interioare, din cadrul sistemelor mari de irigații, care sînt proprietatea unităților agricole. Aceste aspecte au fost tratate cu succes și în alte ziare centrale sau locale, dovedindu-se originalitate în alegerea unor forme publicistice cît mai agitatorice.

În ceea ce privește realizarea sarcinilor cuprinse în programul național de extindere a suprafețelor irigate, frecvent sînt prezente în paginile ziarului articole legate de aprovizionarea cu materiale, perfecționarea colaborării dintre unitățile industriale care participă cu utilaje și materiale, despre folosirea utilajelor terasiere și alte probleme asemănătoare. Desigur, sînt chestiuni vitale de a căror soluționare depinde accelerarea ritmului de amenajare, dar prea puțin se scrie despre constructorii acestor sisteme de irigații, despre efortul uriaș, dar anonim al miilor de oameni care înfruntă gerul, ploaia sau arșița pentru a da viață ogoarelor pîrjo-

lite de soare. Este un domeniu unde reportajul, tribuna experienței înaintate, portretul autobiografic trebuie mai frecvent folosite pentru a mobiliza și pe această cale energiile constructorilor.

Irigațiile reprezintă în țara noastră un domeniu fină al activității economice. Obiectiv, în producție sînt încă multe probleme de cea mai mare importanță, pentru buna exploatare și folosire eficientă a sistemelor de irigații, care nu și-au găsit o rezolvare deplină. Stabilirea de către cercetarea științifică a tehnologiilor specifice culturilor irigate, crearea soiurilor și hibridurilor de mare productivitate, mecanizarea lucrărilor în sistemele de irigații, stabilirea unor metode operative și foarte precise de prognoză și avertizare asupra momentului optim al aplicării udărilor, dozarea științifică a apei pentru a nu se ajunge la fenomene secundare de salinizare sau înmlăștinire a solului în perimetrele irigate — sînt doar cîteva din problemele care vizează obținerea unei eficiențe maxime pe terenurile irigate și care, totodată, atestă obligația ce o are presa de a dezbate pe larg modalitățile de soluționare a acestor probleme. Pe lângă materialele proprii, ale redactorilor, în această dezbateră trebuie să se dea cuvîntul, într-o măsură mai mare specialiștilor din cercetare și producție, cadrelor de conducere, celorlalți lucrători din agricultură, care în munca lor se lăvesc de aceste probleme. În această privință au fost publicate și unele materiale sub semnătura unor oameni fie din cercetare, fie din producție care au obținut rezultate de prestigiu în domeniul irigațiilor, articole care au avut un ecou deosebit. În acest sens se remarcă articolul: „Pe aici vorbim acum despre producții medii de 10—12 000 kg porumb și 5—6 000 kg. grâu la hectar“ apărut în „Scînteia“ sub semnătura dr. ing. Petre Tomoroga, directorul stațiunii experimentale pentru culturi irigate Valul lui Traian din județul Constanța. Vitrinajul făcut acestui articol spune totul despre tema abordată: „Exagerări? Condiții excepționale? Nu; obiective concrete și apropiate care solicită o triplă însămîntare: de semințe + pricepere + pasiune“. Este doar un exemplu, dar care dovedește că opiniile specialiștilor, rezultatele bune din cercetare și din producție trebuie larg dezbătute.

Un alt aspect: în general presa acordă un spațiu larg specialiștilor care lucrează la cultura mare și aproape deloc celor din horticultură și legumicultură, sectoare, unde, de fapt, irigațiile trebuie să aibă cea mai ridicată eficiență. Sînt domenii care nu trebuie să scape preocupărilor presei noastre.

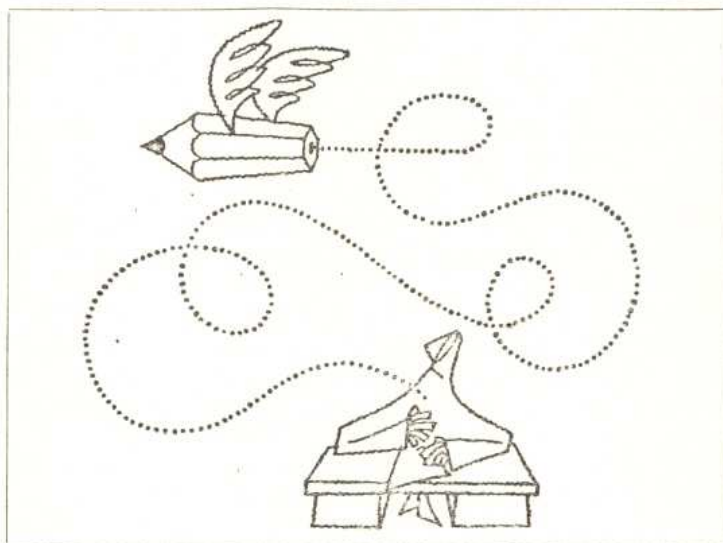
Încheind, A. Papadiuc și-a exprimat părerea că în abordarea complexă și originală a problemelor de irigații trebuie investit în viitor și mai mult efort, competență gazetărească și competență tehnică, încît aportul gazetarilor la soluționarea multiplelor probleme din domeniul irigațiilor să fie cît mai eficient.

OMUL — PREZENT ÎN TOATE ARTICOLELE

Pornind de la dezideratele majore exprimate în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la deschiderea Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste privind folosirea rațională a întregului patrimoniu funciar, Nicolae Florian a arătat în referatul său că redacția „Agricultura socialistă“ și-a îndreptat atenția spre oglindirea acțiunilor desfășurate, pe de o parte în direcția amenajării de noi suprafețe, iar pe de alta spre exploatarea cu randament maxim a terenurilor amenajate.

Au apărut cu regularitate articole de analiză, reportaje, fotoreportaje și anchete despre activitatea hidroamelioratorilor de pe marile șantiere de irigații ale țării.

O atenție deosebită se acordă urmării modului în care șantierele de irigații se încadrează în graficele stabilite și realizează amenajările la un nivel calitativ superior. În acest sens au fost publicate o serie de articole de analiză, care au reținut atenția cititorilor. De asemenea, în coloanele publicației s-a acordat un spațiu important unor articole semnate de specialiști de la institutele de studii, proiectări și cercetări de profil — I.S.P.I.F., I.S.C.I.F., și altele — prin care au fost puse la îndemîna lucrătorilor de pe șantiere cele mai noi rezultate privind tehnologiile de execuție, (de exemplu, folosirea unor utilaje noi aflate în dotarea șantiereelor, a unor materiale noi, îndeosebi pentru impermeabilizarea canalelor). În felul acesta, revista a contribuit la generalizarea unor metode de mare randament în execuția sistemelor de irigații.

Paralel cu aceste articole de analiză și consultații un spațiu important s-a acordat popularizării experienței unor întreprinderi constructoare și șantiere. Merită evidențiate și paginile speciale în care au fost înfățișate rezultatele obținute de colectivele unor trusturi de construcții pentru îmbunătățiri funciare — T.C.I.F. București, Galați, Constanța etc. — creatoare ale marilor sisteme de irigații care iau naștere în diferite colțuri ale țării.

Un loc important în activitatea colectivului redacțional l-a ocupat urmărirea sistematică a modului cum se execută lucrările de irigații nu numai pe marile șantiere ci și pe cele unde amenajările se efectuează cu forțe locale.

În toate articolele referitoare la extinderea suprafețelor irigate a fost prezentat omul, scoțindu-se în evidență abnegația, dăruirea de care — hidroamelioratorii, draginiștii, buldozeriștii, screperiștii, constructorii, alături de cadrele tehnice de specialitate — dau dovadă, în punerea în funcțiune în devans, a unor suprafețe, spre a contribui cu toate forțele la îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor actualului cincinal.

Se știe că procesul de intensificare și modernizare a agriculturii impune și **exploatarea cu maximum de randament a tuturor terenurilor amenajate pentru irigații.**

Această acțiune și-a dovedit din plin necesitatea mai ales în condițiile anului acesta cînd în majoritatea zonelor țării s-a semnalat un puternic deficit

de apă în sol. Atenția a fost îndreptată, cu precădere, spre antrenarea maselor largi de lucrători din agricultură, a locuitorilor satelor, pentru folosirea cu maximă eficiență atât a sistemelor mari cât și amenajărilor locale.

Ținând seama de complexitatea lucrărilor de exploatare a sistemelor de irigații, revista „Agricultura” a inițiat acțiuni speciale, de lungă durată. Una dintre ele a fost cea intitulată „Pe terenurile amenajate, producții superioare, eficiență maximă”. În cadrul acestei acțiuni au fost publicate, pe de o parte, recomandările C.E.L.I.F. care au adus elemente noi privind exploatarea cu randament superior a amenajărilor și instalațiilor; pe de altă parte, un spațiu larg s-a acordat evidențierii experienței unor unități care au obținut maximum de randament pe aceste terenuri. Un exemplu îl constituie pagina specială intitulată „În Dobrogea — pământurile își potolește setea milenară”, despre complexul de irigații de pe Valea Carasu, punându-se accentul pe efectul economic al irigațiilor, pe recoltele ce se pot obține prin aplicarea în complex a tehnologiilor avansate.

În aceste acțiuni au fost și sînt atrași mulți colaboratori — prioritatea avînd-o cei din producție, de pe șantier, precum și cercetătorii. De asemenea, au apărut articole semnate de specialiști cu munci de răspundere, ca inginer Enache Sîrbu, șeful Departamentului de îmbunătățiri funciare și construcții agricole, profesor dr. Cezar Nicolau, decanul Facultății de îmbunătățiri funciare din cadrul Institutului agronomic „N. Bălcescu” din București, dr. docent Gheorghe Sipoș de la I.C.C.P.T.-Fundulea și alții, care au sprijinit efectiv prin îndrumări precise, la obiect, acțiunile de irigații. Au fost antrenați și numeroși specialiști de la Stațiunea experimentală Valu Traian care au demonstrat, cu date bazate pe rezultatele cercetărilor, eficiența deosebită a irigațiilor în cazul aplicării unei agrotehnici raționale.

În ceea ce privește modul de redactare și prezentare a problemelor privind realizarea programului de irigații, publicațiile noastre au abordat forme diverse. Ponderea unui gen sau a altuia a fost corelată cu momentul specific de desfășurare a acțiunilor. De pildă, în această primăvară, cînd s-a pus problema începerii irigațiilor cu mult mai devreme decît în alți ani, s-a dat prioritate, pe de o parte, articolelor de îndrumare tehnică, iar pe de altă parte articolelor care să contribuie la mobilizarea tuturor forțelor pentru declanșarea udării la momentul optim.

În viitor — arăta vorbitorul între altele — ne propunem să acționăm cu mai multă hotărîre pentru abordarea problemelor complexe pe care le ridică realizarea Programului Național pentru extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor. Revista „Agricultura socialistă” va acorda un spațiu mai larg problemelor privind exploatarea eficientă a amenajărilor. În acest sens ne vom orienta cu precădere asupra unor teme, mai puțin tratate pînă acum, ca : extinderea mecanizării în exploatarea sistemelor de irigații ; perfecționarea structurii culturilor și a tehnologiilor specifice, spre a se ajunge la randamentele prevăzute de parametrii proiectați ; reducerea cheltuielilor de exploatare și asigurarea unei eficiențe maxime ; organizarea și folosirea mai rațională a forțelor de lucru, punîndu-se accent pe generalizarea acordului global.

Popularizarea în mai mare măsură a experienței oamenilor, a inițiativei lor creatoare, a rezultatelor obținute în marea întrecere socialistă desfășurată în cinstea celei de a XXX-a aniversări a eliberării

patriei și a Congresului al XI-lea al P.C.R. vor constitui, de asemenea, obiective majore în munca noastră redacțională.

În încheiere, din partea conducerii Uniunii ziariștilor a luat cuvîntul **Ioan Stănculescu**, secretarul Uniunii ziariștilor din România care, după ce a relevat semnificația politică a participării active și competente a ziariștilor agrarieni la îndeplinirea programului național de irigații, prin articole convingătoare și mobilizatoare, s-a referit, printre altele, la necesitatea, în acest scop, a unei mai bune documentări a gazetarilor, precum și a unor contacte directe cu oamenii-producători de bunuri materiale și spirituale.

În timpul deplasării lor în județul Constanța, ziariștii agrarieni au mai vizitat și alte obiective economice, printre care amintim Șantierul naval, muzee și edificii social-culturale, precum și stațiunile de pe litoral.

Ziariștii s-au întîlnit, de asemenea, în cadrul unei conferințe de presă, cu tovarășul **Ilie Voicu**, prim adjunct al ministrului turismului, care, după ce a expus cîteva probleme de perspectivă ale turismului pe litoralul românesc, s-a referit la sprijinul eficient pe care îl poate da presa pentru perfecționarea activității turistice, atît prin criticarea unor aspecte negative încă persistente în munca celor ce activează în domeniul turismului, cît și prin relevarea acelor părți pozitive — și nu puține — fapt care ar avea un rol stimulator pentru munca acestor sectoare.

În continuare interlocutorul s-a referit la unele neajunsuri în ceea ce privește aprovizionarea litoralului cu legume și fructe de sezon, la remedierea cărora presa ar putea da, de asemenea, un ajutor prețios. În încheiere, **Ilie Voicu** a răspuns întrebărilor gazetarilor.

ÎN LOC DE CONCLUZII...

Nu putem încheia relatarea acestei acțiuni de amploare — prima de acest fel, organizată din inițiativa Clubului ziariștilor economiști de pe lângă Uniunea ziariștilor, în scopul de a contribui la realizarea unui schimb de experiență în ceea ce privește utilizarea celor mai eficiente metode și forme gazetărești în tratarea problemelor de irigații — fără a remarca utilitatea unor asemenea întîlniri „pe teren” a gazetarilor din presa centrală și locală cu specialiști și cei ce lucrează efectiv în cadrul sistemelor de irigații.

De altfel Clubul ziariștilor economiști a inițiat multe acțiuni menite, fie unei mai bune și operative informări — la care a invitat factori de răspundere din ministere și instituții centrale — fie dezbaterii unor probleme profesionale privind modalitățile gazetărești de oglindire în presă a problemelor economice. Elementul de „noutate” al acestei acțiuni a fost deplasarea „la fața locului”, contactul nemijlocit cu oamenii muncii de pe ogoare, urmat de ceea ce poate, pretențios a fost intitulat o „sesiune de comunicări”, dar care a fost, neîndoind, un prilej de împărtășire a experienței fiecărei redacții participante, ale cărei rezultate se vor materializa — așa cum au arătat în discuțiile purtate redactorii de profil agrar — în acțiuni de presă menite să sporească aportul presei la îndeplinirea vastelor acțiuni inițiate de conducerea partidului, avînd ca scop modernizarea la un nivel tot mai înalt a agriculturii noastre socialiste.

MILENA COMARNESCU

OASPEȚI DE PESTE HOTARE

În cursul lunilor iunie și iulie, conform Protocoalelor de colaborare și schimburi interredacționale dintre Uniunea ziariștilor din România și Uniunile de ziariști din : Republica Socialistă Cehoslovacă, Republica Democrată Germană, Republica Populară Polonă, Republica Populară Ungară și U.R.S.S. ne-au vizitat țara pentru documentare și informare :

● Un grup de ziariști din R. S. Cehoslovacă, specializați în probleme de cultură și artă, alcătuit din Petr Franek, membru în colegiul de redacție al ziarului „Vecerni Praha“-Praga și Zdena Svatnikova, membru în colegiul de redacție al revistei „Slovenco“-Bratislava.

● Un grup de ziariști din R. D. Germană, specializați în probleme de tineret, alcătuit din : Heinz Geisler, președintele Filialei Uniunii ziariștilor din Cottbus și Hans Ehrhardt, membru în colegiul de redacție al ziarului „Deutsche Lehrer-Zeitung“ din Berlin.

● Un grup de ziariști din R. P. Polonă specializați în probleme de construcții de locuințe și obiective social-culturale compus din : Marcin Przyłubski, membru în colegiul de redacție al revistei „Fundamenty“-Varșovia ; Ludmila Toporowicz-Chimislowska, șef de secție la ziarul „Głos Szczeciński“-Szczecin ; Sylwester Laczkowski, șef de secție la revista „Profilo“-Bydgoszcz.

● Un alt grup de ziariști agrarieni polonezi din care au făcut parte : Jerzi Wasio, membru al conducerii Clubului ziariștilor agrarieni, redactor în secția agrară a Radiodifuziunii poloneze ; Josef Kruk, membru în colegiul de redacție al ziarului „Zycie Warszawy“-Varșovia și Sofia Leganska, redactor la revista „Legume, fructe, flori“-Varșovia.

● Un grup de ziariști specializați în probleme de turism din Republica Populară Ungară alcătuit din : Laszlo Huba, membru în colegiul de redacție al revistei „Turismul maghiar“ ; Miklos Breitner, șef de secție la revista „Figyelo“ ; Endre Bozsán, fotoreporter la ziarul „Esti Hirlap“.

● Un grup de ziariști din U.R.S.S. alcătuit din : Magomed Butaev, membru al Comitetului Uniunii ziariștilor din U.R.S.S., redactor șef al ziarului „Sovetski Dagestan“ ; Aleksander Novoselov, redactor șef al ziarului „Krasnoe Znamia“-Tomsk ; Vladimir Lebedev, redactor șef al revistei „Vokrug Sveta“-Moscova.

● Tot în această perioadă, conform prevederilor Convenției de colaborare pe anul în curs încheiată între Uniunea ziariștilor români și Fundația „Friedrich Ebert“ din R.F.G., au fost oaspeți ai Uniunii noastre ziariștii : Herbert Delvos, șeful Biroului din Bonn al serviciului economic unit ; Gerhard Fleischele, redactor la redacția economică a emisiunilor germane de radio din Köln ; Hans Juerge Milhan, redactor la serviciul economic de circulație al postului de radio vest-german din Köln ; Helmut Schild, redactor la serviciul de politică economică și socială a S.F.B.-Berlin ; Bernd Hummel, redactor la ziarul „Hessische Allgemeine“ din Kassel.

Programul de vizite al oaspeților a cuprins vizitarea unor obiective economice din industrie și agricultură, social-culturale și turistice din Capitală și din județele Argeș, Brașov, Dolj, Hunedoara, Sibiu, Vâlcea precum și de pe litoral.

De asemenea oaspeții au avut întâlniri cu colegii din filialele vizitate, de la redacțiile publicațiilor centrale și județene și au fost primiți la conducerea Uniunii ziariștilor.

CLUBUL ZIARIȘTILOR ECONOMIȘTI

În lumina cuvântărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și a documentelor adoptate la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centralele industriale și întreprinderi, Clubul ziariștilor economiști a organizat dezbaterile profesionale cu tema : „Perfecționarea activității publicistice în abordarea problematicii privind creșterea rolului centralei industriale în accelerarea dezvoltării economice a țării“. Referatul introductiv a fost prezentat de Ioniță Olteanu, redactor șef adjunct la „Revista economică“.

CLUBUL ZIARIȘTILOR DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ

În întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării și a celui de-al XI-lea Congres al Partidului, vineri 26 iulie a.c. Clubul ziariștilor de literatură și artă a găzduit sub genericul „Ziua răsăritului nou“ — o interesantă seară de evocări din activitatea publicistică și scriitoricească a unor personalități ale culturii naționale, dedicată înfăptuirii politicii Partidului Comunist Român în anii de după Eliberare. Dintre invitați, academicianul Mihai Beniuc a evocat momente ale activității sale publicistice din anii dinaintea insurecției naționale armate antifasciste de la 23 August 1944 și imediat după aceasta, activitate care, alături de poezie, se înscrie ca o constantă a personalității sale.

Din „Fonoteca de aur“ a Radioteleviziunii române, au fost audiate înregistrări de radio ale atitudinilor civice, politice ale marilor creatori — M. Sadoveanu, M. Ralea, G. Călinescu, T. Arghezi, și alții — exprimate la începutul de drum al țării pe făgașul noii orînduirii.

În continuare, actorii Gina Petrini, Emil Liptac, Matei Gheorghiu au recitat din poezia contemporană.

ASOCIAȚIA ZIARIȘTILOR ȘI SCRITORILOR DE TURISM

În întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării și a celui de-al XI-lea Congres al partidului, Asociația ziariștilor și scriitorilor de turism a organizat simpozionul cu tema : „Turismul pentru tineret — factor de educație patriotică“. Au participat factori de răspundere de la Comitetul Central al U.T.C., Ministerul turismului, Consiliul național al pionierilor, Biroul de turism pentru tineret, Studioul cinematografic „Al. Sahia“. Au prezentat referate : Eugen Florescu, vicepreședinte al Asociației, Titus Deac, președintele B.T.T., Valentin Hossu, reporter.

METAFORE ÎN ALB-NEGRU

conf. ing. SYLVIU COMĂNESCU

Secretar general
al Asociației artiștilor fotografi
din Republica Socialistă România

O veche cunoștință mă invită în marea sa împărăție a fotografiei, înghesuită în cei patru pereți ai studioului său laborator.

Dezordinea care te izbește după trecerea pragului său, explicabilă prin însăși natura acestui gen de încăpere, te face să simți că intri într-o altă lume.

Amfitrionul meu, cu modestia și pasiunea pe care le are, îmi arată, imagine cu imagine, un vraf de fotografii — sau poate nu chiar fotografii, căci sînt toate realizate de un observator avid al vieții, sensibil la aparent cele mai mici fapte, dar profund semnificative, uneori caustic, alteori liric, niciodată indiferent.

Așa cum le recomandă autorul, sînt instantanee, pseudo-instantanee, imagini din călătorii obișnuite, neobișnuite, solarizate, suprainpresionate... „Ele trebuie privite cu uimire ca orice lucru care ține de miracol“, așa cum spunea odată Marin Sorescu cu ocazia unei expoziții a autorului. O operă realizată estetic nu numai printr-o inspirată selecție —

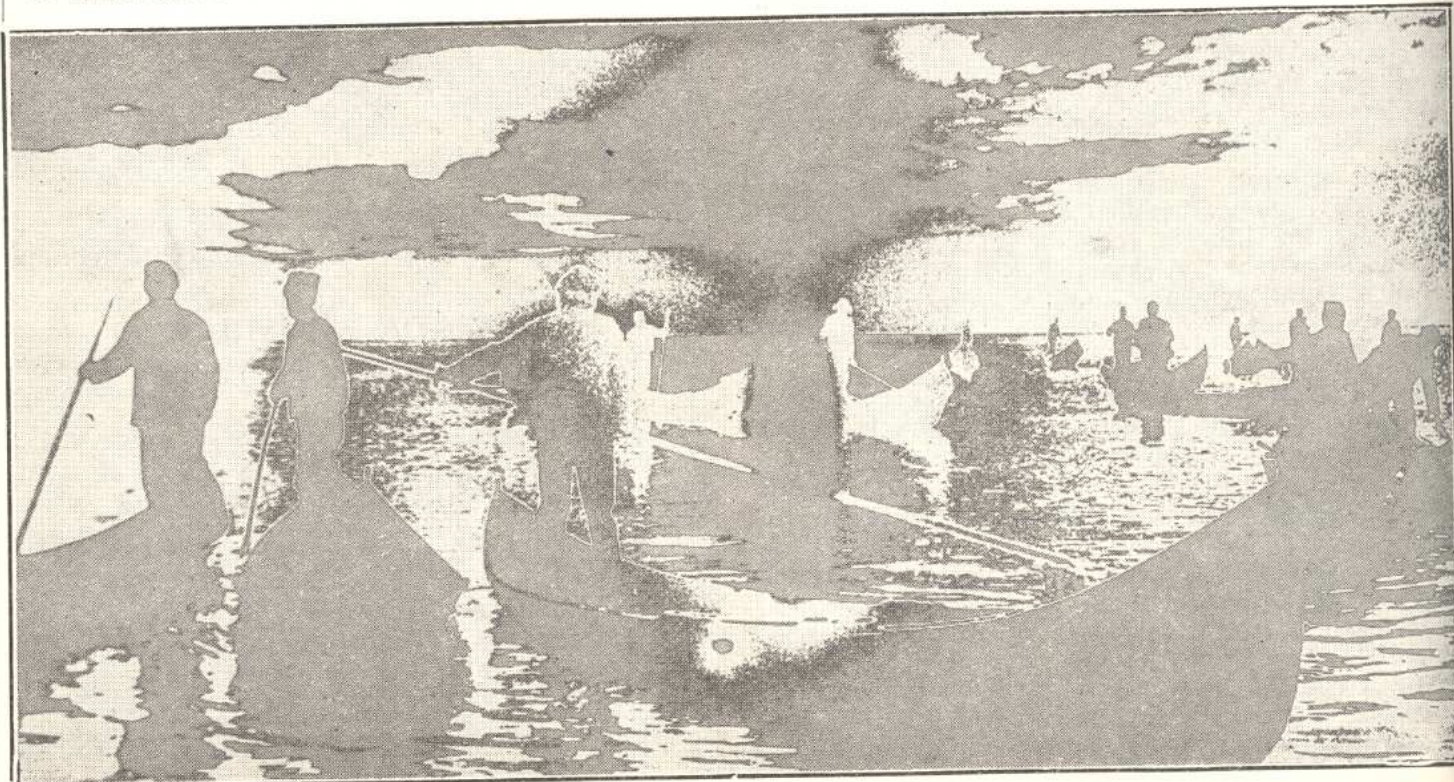
firească acestui artist de rafinat gust — a unor fragmente semnificative din vastul cîmp al realității vizuale, căci plastica lui o transfigurează cu mijloacele fizicii și chimiei fotografice convertite în instrumente ale artei, combinate complex, fin dozate într-o alchimie sui generis a metaforelor în săruri de argint, concentrînd imaginea pînă la prețiosul ei grăunte realist-plastic capabil să reveleze ideea incitătoare la meditație fecundă, izbutind să emoționeze și să convingă. Originalitatea formelor derivă din diversitatea conținuturilor. De aceea se poate spune despre creația acestui artist — chiar și atunci cînd e tratată exclusiv în alb-negru — că acoperă un registru plastic larg, în continuă extensiune și tot mai departe de pericolul oricărui manierism. Astfel, dominantă acestui stil stă tocmai în mișcarea sa continuă al cărei carburant este caracterul mereu schimbător al raportului dintre obiect și intenție, dintre idee și formele plastice proprii.

Ar fi o banalitate să spui că acest artist, veteran între fotoreporterii presei noastre, are talent: el posedă puterea magică de a lia arta fotografiei de celelalte arte plastice moderne; iar dacă vreodată istoria frumosului va legitima nașterea a ceea ce s-ar putea numi — între artele plastice — FOTO-PLASTICA, atunci locul lui va fi printre inițiatori.

Lucrările pe care le-am văzut, au — după spusele autorului — menirea să dea sensuri proprii unei noi expoziții de artă fotografică pe care el o promite publicului. Mai trebuie să adaug că va avea succes? Autorul — **Aurel Mihailopol**, căci despre el a fost tot timpul vorba — va fi astfel la cea de-a 6-a expoziție personală, al cărei succes este făgăduit temeinic de faptul că lucrările sale au pătruns cu mesajul original al artei fotografice românești în mai mult de o sută saloane de artă fotografică de pe toate meridianele lumii, că a fost recompensat cu peste 30 de distincții și că pentru activitatea sa i s-a conferit Ordinul Muncii și, pe plan internațional, titlul de „Excellence FIAP“ (Federation Internationale d'Arte Photographique).

A. MIHAILOPOL

Razelm

PUBLICICISTICA

formă a conștiinței sociale

de NICOLAE MORARU

Climatului general de vertiginoasă dezvoltare în toate domeniile vieții economice, sociale și culturale îi corespunde ampla acțiune de perfecționare legislativă determinată în țara noastră de necesitatea creării cadrului legal corespunzător muncii de zi cu zi și de perspectivă. Legea Presei reprezintă și ea un act normativ, un document de însemnătate politică, a cărui menire e de a realiza o reglementare unitară care fixează locul, rolul și funcțiile presei în societatea noastră.

Legea Presei din R. S. România face parte din complexul sistemului de acte normative care așează întreaga viață a societății noastre socialiste într-un cadru armonios, echilibrat, în deplin acord cu legăturile obiective ale evoluției sociale. Astfel, art. 5 precizează că „prin presă, în sensul prezentei legi, se înțelege activitatea de informare publică, realizată prin orice forme de imprimate, înregistrare, transmitere și comunicare”. Ancorată în prevederea constituțională care consfințește libertatea presei ca un drept fundamental, legea asigură echilibrul necesar între exercitarea dreptului la liberă exprimare și responsabilitatea socială a presei, între laturile de informare publică, de tribună a debaterilor și schimbului de opinii și funcția educativă și formativă, de mobilizare a conștiințelor întru realizarea sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Legea Presei precizează cu claritate locul și rolul ziarului, revistei, emisiunilor de radio și televiziune în societatea românească. Funcția de informare a opiniei publice se îmbină organic cu cea educativ-formativă, fiind însăși rațiunea de existență a presei noastre. Ele se filiază din tradițiile presei democratice și progresiste, publicațiile fiind concepute ca purtătoare de cuvânt obștești, organe de presă ale colectivităților umane, puse în slujba maselor populare. Această presă e purtătoarea de cuvânt a ideilor celor mai înaintate, a concepției științifice despre lume. Ea își înțelege rostul drept o latură a activității social-politice din țară, legea consfințind principiul conducerii de partid a presei noastre conform structurii și formelor orînduirii noastre. Actuala lege a presei prevede nu numai libertatea de exprimare prin scris, ci și măsurile concrete care asigură această exprimare în toate problemele de interes public. Purtător de cuvânt al politicii interne și externe a partidului și statului nostru constituind un factor important de lămurire și animare a maselor la îndeplinirea sarcinilor edificării socialiste, militînd pentru echitate în relațiile sociale și norme etice de tip socialist în comportarea cetățenilor,

presa este totodată sectorul cel mai ostil rutinei, închistării, indolenței, formalismului, leneviei, fiind mandatată să critice curajos neajunsurile, să lupte pentru tot ce e nou și înaintat, să inițieze și să găzduiască în coloanele ei schimbul viu de opinii, urmărind drept finalitate creșterea eficienței în toate domeniile.

În lege sînt clar definite îndatoririle ziaristului și drepturile lui. Se asigură astfel accesul la sursele de informație, dreptul de a fi prezent la diferite adunări, ședințe, consfătuiri etc. unde se dezbate și se iau decizii de interes public ce cad în competența activității gazetarului. Organele și organizațiile de stat și cetățenești criticate în presă sînt datorate să răspundă în 30 de zile la criticile adresate. Totodată, legea stipulează dreptul la replică prin presă a celui lezat, precum și sancțiunile față de cel ce încalcă legea. Apărînd pe ziaristul în funcție, consacrand principiul secretului profesional, considerînd presa ca purtătoare de cuvînt a adevărului, legea interzice totodată gazetarului încălcarea secretului de stat și amestecul în viața personală a unei persoane. Expresie a democratismului în continuă lărgire a societății noastre, legea presei constituie o bună bază pentru îndeplinirea în condiții potrivite a sarcinilor nobile pe care ziarele, revistele, emisiunile de radio și T.V. le au în țara noastră, înțelese drept instrumente de mare importanță a activității ideologico-sociale de informare și mobilizare a oamenilor muncii în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România.

*

Poate să pară curios la prima vedere că, abordînd problemele presei în general simt nevoia de a defini ce este în fond **publicistica** și care e locul și rolul ei în viața socială. Sper că din dezvoltarea opiniei cu privire la conceptul de publicistică să apară întreaga semnificație a acestui procedeu, e drept puțin uzitat în lucrările de teorie și istorie a presei apărute pînă acum. Mi se pare însă a fi o problemă mult prea importantă și nu vîd cum se pot deduce trăsăturile presei dacă nu ne este clar ce reprezintă întregul, adică publicistica (înțeleasă ca un sistem global).

Despre presă ca mijloc de informare în masă se poate vorbi numai de la descoperirea tiparului și crearea modalităților tehnice pentru realizarea și difuzarea de publicații. Dar despre activitate, scrisă și orală, ca mijloc de informare, se poate vorbi din

cele mai vechi timpuri, pentru că ea s-a constituit într-o formă de activitate spirituală care-și propune ca scop, ca rațiune de existență, informarea oamenilor cu privire la fenomenele vieții sociale așa cum se prezintă și se desfășoară ele. Astfel, publicistica, drept expresie a acestei activități, apare demult și izvoarele istorice nu ne pot indica precis, cu exactitate, când a luat ființă. Cert este însă că publicistica apare în urma descoperirii scrierii, ca modalitate mai avansată de comunicare între oameni, de informare, deci ca un mijloc de cunoaștere a lumii și, cum vom vedea, de interpretare și transformare a acesteia.

A devenit un loc comun adevărul că conștiința socială este reflectarea existenței sociale a oamenilor. Se știe, de asemenea, că conștiința socială nu se înfățișează drept un fenomen monolit, unitar, ci că, în raport cu diferitele laturi și aspecte ale existenței sociale reflectate în conștiința omului, datorită modului specific în care are loc această reflectare, pe parcursul dezvoltării istorice a omenirii, a avansării ei pe calea progresului, conștiința socială a căpătat forme specifice distincte. Ca fenomen social, aceste forme specifice ale conștiinței au un caracter ideologic. În acest sens literatura de specialitate distinge forme ale conștiinței precum **teoriile și concepțiile sociale** care cuprind și **ideologia politică; filozofia; arta; religia; știința; morală**. Nu e cazul, firește, să ne ocupăm aici de fiecare din ele în parte, să le definim, să le arătăm specificul. E necesar însă să precizăm că fiecare dintre ele îndeplinește o funcție socială proprie, urmărește un obiectiv distinct al cunoașterii. Și, de asemenea, e bine să precizăm că în noțiunea de conștiință, deci și în formele ei, nu intră doar cele sus-citate, ci și sentimentele sociale, stările de spirit, emoțiile, deprinderile, moravurile proprii psihologiei umane istoricește determinate, văzute în procesul evoluției lor. E de notat că general-valabile pentru toată omenirea (ținând seama firește de caracterul istoricește determinat al evoluției lor) ca expresie și a facturii psihice sociale, formele conștiinței poartă totodată amprenta națiunii respective.

Generată și condiționată de existența socială, conștiința socială o reflectă, dar are o independență relativă care nu infirmă laturile existenței oglindite. Aceasta și face ca schimbarea relațiilor economico-sociale să determine în timp modificarea ideilor, teoriilor, concepțiilor filozofice, politice, morale, precum și a instituțiilor care le corespund și care le exprimă. Cu tot caracterul secund, derivat din existență, conștiința teoretică bazată pe practica socială, are puterea de a desluși prin cunoaștere domeniul respectiv al vieții, de a dezvălui legile obiective ale dezvoltării naturii și societății. În acest fel conștiința și formele ei au un însemnat rol activ, transformator, ajutând societatea în cunoaștere, devenind călăuză în acțiune.

*

Ce reprezintă publicistica din acest punct de vedere? În care dintre formele conștiinței sociale se încadrează ea, de vreme ce nimeni nu poate tăgădui cu seriozitate caracterul ei ideologic, spiritual? Ceea ce vom constata în primul rând este că publicistica are relații cu toate formele conștiinței sociale, cu care însă **nu se confundă**. Firește, fiind un mijloc de cunoaștere și reflectare a realității, a vieții sociale, publicistica se află în relații complexe

cu **filozofia** care interpretează lumea elaborând legile ei cele mai generale. Concepția despre lume este necesară și se cuprinde în cunoașterea publicistică a realității, dar nu se epuizează prin ea. Metodologia filozofică are o mare însemnătate pentru publicistica servindu-și pe specificul acesteia, pentru mai buna îndeplinire a propriei ei sarcini. Cu **politica**, activitatea publicistică e legată deosebit de mult, concepțiile de clasă privitoare la organizarea societății, la natura și funcțiile statului și dreptului integrându-se necesar în activitatea publicistică, **dar fără a o epuiza**. În decursul vremurilor publicistica a avut și are relații cu **religia**, de natură contestatară sau de alianță. Cu **știința**, publicistica are relații pe anume laturi specifice, foarte importante, dar de asemenea ea nu se epuizează prin ele. Ca să nu mai vorbim despre **literatură și artă** al căror scop, ca și metodele cunoașterii, sînt cu totul altele decît al publicisticii, chiar dacă izvorul tuturor fenomenelor conștiinței sociale este același: viața. Depinde însă ce laturi anume ale vieții constituie obiectul anumitei forme a conștiinței sociale, depinde de modul în care ea le reflectă. Bunăoară, se știe că conținutul artei nu este același cu conținutul filozofiei și științei. Nici calea cunoașterii nu este identică. Artă reflectă realitatea în forma concret sensibilă a imaginilor artistice, în timp ce celelalte două o oglindesc prin intermediul noțiunilor și legilor. Aceasta nu înseamnă că raționamentul și noțiunea sînt excluse din procesul cunoașterii artistice, după cum și imaginea nu e pe deplin înlăturată din cunoașterea științifică; problema e că **ponderea** lor specifică e diferită, modalitatea principală a reflectării fiind proprie fiecărei forme a conștiinței sociale, potrivit obiectului ei.

Prin urmare, unde se încadrează publicistica? Știm că problema nu a fost abordată pînă acum, după știința noastră, în lucrările de specialitate. Cu toate că, mai ales în scrierile sale de tinerețe, Marx se referă la publicistică drept un domeniu de cunoaștere distinct, foarte activ și original, avînd la temelie **informația**. Și la Lenin abordarea problemelor presei are un caracter aparte, mai ales cînd e vorba de luptă revoluționară în slujba căreia amplasează neapărat activitatea publicistică. Este interesant însă că, din acest punct de vedere, în „Organizația de partid și literatura de partid”, V. I. Lenin mai mult apropie literatura de publicistică, trasîndu-i sarcini specifice, decît orientează publicistica către literatură, ceea ce nu se poate găsi în nici una din operele leniniste. Este interesant că și în documentele partidului nostru, în expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu, problemele publicisticii sînt tratate separat, cu precizarea de sarcini specifice, fără nici un amestec cu sectorul literar-artist. Toate acestea, plus îndelungată practică publicistică, ne îndeamnă să căutăm specificul publicisticii nu în formele conștiinței sociale citate în manuale, ci în propria ei specificitate. Cercetarea ne duce la afirmarea faptului că publicistica s-a constituit și s-a dezvoltat ca o formă a conștiinței sociale dintre cele mai vechi, că ea are un obiect propriu de reflectare, modalitatea ei specifică este o formă distinctă. Tocmai de aceea s-a și putut constitui o știință care studiază această formă a conștiinței sociale, știință pe care o cunoaștem sub denumirea de **istoria și teoria presei** — formulă poate insuficient de corespunzătoare, dar care își are obiectul și conținutul adecvat. E interesant că, apelînd la metodele științifice de cercetare, știința care studiază publicistica își formează și elementele

de metodă proprie, originală, acționind pe baza metodologiei materialist-dialectice.

*

Cum am văzut mai sus, domeniile de reflectare variază de la o formă la alta a conștiinței sociale. Publicistica s-a născut din nevoia socială de cunoaștere, de fixare a rezultatelor cunoașterii fenomenelor sociale, mai precis a relațiilor dintre om și natură, dintre om și societate. Aceste relații sînt reflectate și de alte forme ale conștiinței sociale. Rostul publicisticii însă este de a cunoaște printr-o **informare multilaterală** asupra fenomenelor vieții așa cum se prezintă ele în mod concret. Sprijinindu-se și pe rezultatele obținute de celelalte forme ale conștiinței sociale, publicistica vine la rîndul ei în ajutorul acestora, pentru că ea oglindește fenomenele direct, printr-o descriere precisă, exactă, obiectivă. Mai presus de orice, publicisticii i se cere o **informație adevărată, veridică, imbinînd neapărat concretul fenomenului în manifestarea sa particulară și generalul în interpretarea corespunzătoare**. Utilizînd raționamentele, noțiunile și legile proprii, bunăoară, științei, publicistica folosește și imaginea, dar imbinarea acestora se concretizează prin **formularea și redactarea informației** privitoare la obiectul sau fenomenul cunoscut. Rezultă de aici că elementul esențial al publicisticii, scopul și rezultatul acțiunii de cunoaștere, este **informația**. De subliniat, de asemenea, faptul că scopul urmărit prin realizarea informației publicistice este de regulă practic, necesar **acțiunii imediate**, chiar dacă adevărul astfel descoperit e valabil pentru multă vreme. Ceea ce interesează publicistica, intră ca obiect specific al reflectării ei, este **viața sub raportul activității concrete, imediate, practice**, fie că e vorba de producție, de relații umane, de activitate spirituală, de preocupări etico-estetice.

Desigur, cu apariția tiparului publicistica și-a multiplicat puterea de penetrație și, odată cu aceasta, și-a lărgit funcțiile. A apărut astfel presa, domeniul în care publicistica se manifestă cu precădere. Dar nu trebuie uitat că dezvoltarea științei și tehnicii a făcut să apară întii radioul și pe urmă televiziunea, puse și ele treptat în slujba activității publicistice, chiar dacă acestea nu acoperă în întregime funcționalitatea acestora. Cuvîntul scris a căpătat o forță de pătrundere deosebită, **informația ca celulă fundamentală a publicisticii** ajunge cu rapiditate uimitoare la omul cărui îi este absolut necesară. Presa, radioul, televiziunea devin instituții contemporane, la nivelul dezvoltării științei și tehnicii moderne prin intermediul cărora publicistica duce la bun sfîrșit sarcina ei de formă a conștiinței sociale, își îndeplinește funcția cognitivă.

Dar latura gnoseologică a activității publicistice este numai un aspect, o sarcină fundamentală, dar nu unică a activității publicistice. I se adaugă sarcina educativ-formativă, în sensul prezenței nemijlocite în dezvoltarea conștiinței social-politice a oamenilor, în mobilizarea lor la acțiuni desfășurate de forțele sociale progresiste în prefacerea societății, în avansarea ei pe calea civilizației. Cunoașterea proprie publicisticii este eminentamente specifică. Ea presupune surprinderea și înfățișarea fenomenului în **plinul proces al dezvoltării sale dinamice**. Publicistica cunoaște direct (prin intermediul gazetarului) în raport cu fenomenul de viață așa cum se petrece el. Publicistul ia faptul ca atare, îl prezintă făcînd cunoscute însușirile lui, îl tratează sub aspectul **noutății lui**.

Cuvîntul este forma gândirii umane. Cunoașterea literară folosește cuvîntul, dar într-o modalitate

imaginativă, recurgînd la metaforă și simbol. Publicistica folosește cuvîntul în **semnificația sa exactă**, în ceea ce el exprimă din punctul de vedere al conținutului. Rezultatele obișnuitului proces de cunoaștere se imbină în publicistică cu tot ce le pot pune la îndemînă celelalte forme ale conștiinței sociale. Ca atare, ea folosește și unele din mijloacele proprii științei sau literaturii. Numai că acestea au semnificație secundară, derivată, trebuînd să întărească **celula cognitivă a publicisticii** care este și rămîne **informația**, înțeleasă ca mijloc de cunoaștere și de expresie **specifică acestei forme a conștiinței sociale**. Din acest punct de vedere subliniem că în publicistică un rol capital îl joacă **prezentarea** omului viu, concret, în relația sa cu natura și societatea. Materialul publicistic solicită să se vorbească despre **acest om**. Aceasta înseamnă înfățișarea sub aspectul învelișului său particular și a ceea ce constituie trăsătură mai adîncă, de gîndire și de caracter, **perfect verificabilă** în raport cu subiectul. În publicistică faptul uman, ca și personajul, conflictul ca și caracterul, devin condiție și parte componentă a întregului proces de cunoaștere. Iar cuvîntul, ca mijloc de expresie, este aici asemenea culorii în plastică, ce devine cu adevărat mijloc de expresie numai cînd slujește la făurirea imaginii. Cu alte cuvinte, în publicistică cuvîntul devine mijloc de expresie numai atunci cînd este folosit în **elaborarea informației**. În această formă a conștiinței sociale, în publicistică nu este de conceput un gen care nu informează, care nu slujește la cunoașterea obiectului specific de reflectare.

Cele de mai sus au încercat să pună în dezbatere unele aspecte ale locului și rolului publicisticii ca formă a conștiinței sociale. Desigur că ele nu au putut decît schița problema și coordonatele ei dar, după părerea mea, pot servi ca un punct de plecare pentru o dezbatere mai amplă. După care ne vom ocupa și de genurile acestei forme a conștiinței umane, ca și de speciile fiecăruia dintre acestea.

A. MIHAILOPOL

„Shakespeare”

O CARTE NECESARĂ DESPRE PROBLEMELE EDUCAȚIEI

V. BÎRLĂDEANU

Se simțea demult nevoia unei lucrări care să înfățișeze, într-o viziune globală, armonioasă, problemele actuale și de perspectivă ale educației și culturii în contextul politico-social contemporan al României socialiste. Necesitatea aceasta este în prezent pe deplin satisfăcută de cuprinzătorul și, totodată, lapidarul volum eseistic „Educație și cultură” de Constantin Potîngă, recent apărut sub auspiciile harnicei edituri ieșene „Junimea”. E un volum care — în pofida sobrului său subtitlu — „Puncte de vedere” — luminează, cu profunzime filozofică și pasiune publicistică, unele din cele mai importante coordonate ale țării-murii investigate.

Insemnătatea acestei cărți apare azi cu o atît mai mare pregnanță cu cît istoricul proiect de Program al partidului — document ce orientează întreaga dezvoltare a țării pe următorii 20—25 ani — subliniază în repetate rînduri rolul decisiv pe care îl are, în înaintarea României spre viitorul ei comunist, conturarea și accentuarea, în procesul educației și instruirii, a trăsăturilor politico-morale caracteristice Omului Nou.

Privind problema modelării fizionomiei spirituale și universului lăuntric al constructorului societății socialiste multilateral dezvoltate ca pe un fenomen — specific orînduirii noastre — din marele proces contemporan al educației adulților, autorul îl consi-

deră, totodată, în lumina indicațiilor secretarului general al partidului, „nu ca ceva limitat la o anumită perioadă, ci ca un proces continuu”. Proces care presupune, ca toate acțiunile desfășurate de partid, fie în sfera vieții materiale, fie în cea a vieții spirituale, o organizare temeinică, pe baze științifice.

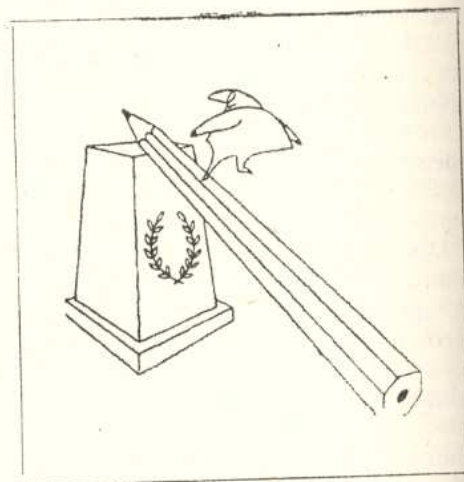
Neîndoielnic, de un deosebit interes și un mare ajutor pentru toți cei ce studiază aceste probleme sînt categorisirile și clasificările întreprinse de Constantin Potîngă care, dincolo de caracterul lor didactic în cel mai bun înțeles al cuvîntului, reprezintă și o primă încercare, la noi, de sistematizare a domeniului în planul gîndirii filozofice marxiste. Totodată, viziunea nu numai sistematizată, dar și **sistemică** a autorului, este menită a oferi numeroase sugestii practice activiștilor de pe tărîmul muncii politico-educative și culturale de masă, mai ales în ce privește o problemă atît de însemnată — și cu multiple reverberații — cum este aceea a planificării activităților ce se adresează conștiinței oamenilor muncii.

Merită subliniat și un alt aspect semnificativ al acestei viziuni: caracterul ei unitar, integrator, în care toate elementele procesului de formare a conștiinței înaintate — forme, modalități, instituții — sînt definite ca factori ai unei acțiuni sociale unice, a căror valoare și eficiență sînt apreciate după un criteriu esențial: aportul la realizarea în practică a însușitorului model uman prefigurată de Codul etic al partidului. În această ordine de idei se cuvin relevate „Considerațiile cu privire la funcțiile cabinetelor de științe sociale”, studiu de amplă cuprindere, întocmit pe baza unei investigații aprofundate, în care necesitatea folosirii celor mai moderne și mai eficiente instrumente ale educației adulților este sprijinită nu numai pe serioase argumente teoretice, dar și pe o bogată experiență practică. „Inovarea didactică — arată pe bună dreptate autorul — nu mai poate fi întîmplătoare, ci un imperativ în acest sistem al autoreglării. Poten-

țialul educativ întreg merită valorificat pe calea inovării tehnologiei didactice atît la clasă cît și în învățămîntul de partid, în întregul sistem al educației permanente”.

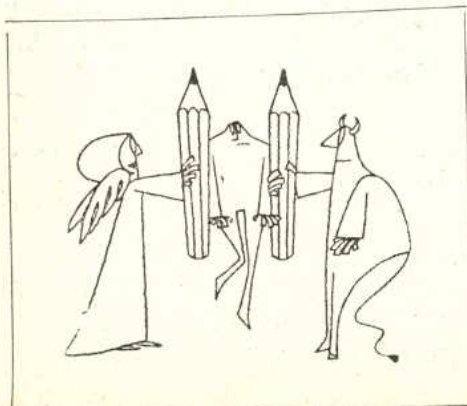
Un întreg capitol al lucrării — intitulat cu prea multă modestie „Simple consemnări” — aduce clarificări de aleasă ținută eseistică asupra unor probleme și noțiuni dintre cele mai importante ale vieții noastre politice, sociale, spirituale, ale atitudinilor și comportamentelor în traiul nostru cotidian: sînt exprimate idei clare și luminoase cu privire la rolul conducător al partidului în ansamblul societății noastre, despre codul dezvoltării multilaterale a personalității umane, despre democrație și conștiință politică, despre patriotismul socialist, despre spiritul de inițiativă, despre creativitate, dăruire în muncă și punctualitate, despre urbanizare, cultură, civilizație. Diversitatea problemelor abordate nu dă deloc senzația de amalgamat și eteroclit, deoarece toate consemnările sînt unite între ele prin firul călăuzitor și unificator al sentimentului responsabilității comuniste ca element definitoriu al noii noastre spiritualități.

Rod al unor meditații personale referitoare la complexitatea vieții sociale

și relațiilor interumane, aceste consemnări prilejuiesc autorului notații publicistice în care impresionează forța și pertinenta argumentației, care se vrea și izbutește să fie întotdeauna convingătoare. „Dacă numai o singură adunare pe an a fiecărui colectiv — spune, bunăoară, într-un loc Constantin Potîngă — ar începe cu o întîrire de numai 5 minute, ceea ce aparent nu ar fi mult, la scara întregului efectiv de salariați ai țării paguba s-ar ridica la peste 350 000 ore-om. Dacă socotim că un adult citește în medie 40 de pagini pe oră, înțelegem lesne că datorită unei asemenea întîrieri rămîn necitite 14 milioane de pagini, adică nu mai puțin de 140 000 de cărți a cite 100 de pagini fiecare”. Paguba socială a irosirii timpului apare astfel evidențiată printr-o imagine cifrică covîrșitoare.

Fără îndoială, prin volumul „Educație și cultură”, Constantin Potîngă dăruiește publicisticii noastre consacrate problemelor politice, sociale și culturale o lucrare de efectivă valoare și utilitate, iar nouă, ziaristilor, ne pune la îndemînă, cu acest prilej, un indispensabil instrument de lucru.

ROLUL ȘI SARCINILE PRESEI DE SPORT

în programul de educație comunistă a maselor

de VALERIU CHIOSE

PROGRAMUL PARTIDULUI DE EDUCAȚIE PERMANENTĂ A MASELOR — O NECESITATE OBIECTIVĂ A CONSTRUIRII SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI

Etapa actuală de dezvoltare a țării noastre, sarcinile tot mai mari și mai complexe care îi stau în față, lărgirea permanentă a participării maselor la conducerea societății impun creșterea rolului factorului conștient, ridicarea nivelului de conștiință și de cunoaștere a tuturor cetățenilor și al comuniștilor în primul rând. Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și a celei comuniste presupune oameni nu numai devotați trup și suflet acestor înalte și nobile idealuri dar, totodată, stăpini deplin pe cuceririle cele mai de preț ale cunoașterii umane, ale științei și tehnicii contemporane, pe tainele profesiei, înnoiați moral și spiritual cu ceea ce cultura națională și universală au mai trainic și mai valoros. Numai însușindu-și profund concepția despre lume a clasei muncitoare, materialismul dialectic și istoric, ideologia marxist-leninistă, comuniștii, toți oamenii muncii, vor putea înțelege atît legile obiective ale dezvoltării sociale, noile tendințe și forțe care se confruntă și se afirmă, cît și particularitățile acțiunii lor în condițiile specifice României.

Partidul nostru concepe marxism-leninismul ca o învățătură vie care se înnoiește continuu, tezele sale trebuind aplicate nu ca o dogmă, ci în funcție de condițiile istorice concrete, de schimbările care intervin neîntrerupt în viață. De aceea, a-ți însuși marxism-leninismul înseamnă a-ți însuși metoda de gândire dialectică, a-ți forma capacitatea de a înțelege noul și de a elabora, pe baza cunoașterii lui aprofundate, concluziile teoretice și măsurile practice pentru transformarea revoluționară a societății. Într-un asemenea context se înscrie, firește, și activitatea politico-educativă a Partidului Comunist Român, care a făcut obiectul unor referiri constante în toate documentele de partid și al unei ample dezbateri la istorica Plenară a C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971.

Este, fără îndoială, marele merit al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi abordat de pe înalte poziții marxist-leniniste, într-un strălucit spirit creator și de profundă analiză lucidă — care caracterizează întreaga gândire a secretarului nostru gene-

ral — această problemă-cheie a muncii de partid. Dintre nenumăratele idei de mare valoare cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la „Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste“ se impune pe plan teoretic, dar cu o pronunțată forță programatică, aceea, potrivit căreia, procesul de educație permanentă reprezintă o NECESITATE OBIECTIVĂ (s.a.) a construcției socialismului și comunismului.

„În noile condiții de dezvoltare a țării noastre — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — activitatea ideologică-educativă devine o puternică forță, formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, cu un larg orizont de cultură reprezintă un factor de prim ordin în întreaga activitate de transformare revoluționară a societății, de edificare a socialismului și comunismului... De aceea, activitatea ideologică-educativă, de dezvoltare a conștiinței socialiste, constituie o sarcină permanentă a întregului partid, cere o muncă stăruitoare, plină de răspundere și răbdare. Fără nici o exagerare trebuie spus că însuși viitorul comunist al patriei noastre depinde de dezvoltarea cu succes a acestei munci“.

Conferința Națională a Partidului, reluînd și dezvoltînd toate aceste idei de o inestimabilă valoare politică, morală și umană a cuprins într-o strînsă legătură de unitate atît direcțiile dezvoltării economice, politice și sociale, cît și evoluția vieții spirituale, a normelor și principiilor eticii și echității. Osmoza dintre valorile materiale, sociale și morale se realizează și este funcțională în măsura în care se acționează CONȘTIENT, în măsura în care ele sînt create și îmbogățite permanent, ceea ce partidul nostru urmărește perseverent și statornic. Izvorit din asemenea relații și țeluri, umanismul socialist reprezintă valoarea și norma de bază a moralei socialiste. În această ordine de idei simțim nevoia să mai revenim asupra Expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din noiembrie 1971 străbătută, ca de un fir roșu, de valoarea și însemnătatea fără precedent care este acordată factorului uman în construcția socialismului. Este afirmată aici și adusă la o putere superioară ideea că elementul determinant în construirea noii societăți

este OMUL, gradul său de pregătire și de conștiință, profilul său moral și politic.

Interpretarea dată umanismului socialist de către secretarul general al partidului presupune, în primul rând, îndeplinirea exemplară de către om a îndatoririlor sale, a obligațiilor pe care le are în muncă, în viața socială, în familie. Altfel, umanismul ar fi abstract și unilateral, ar putea fi înțeles greșit, numai ca o obligație a societății față de individ și nu și viceversa. Îmbinarea acestor exigențe a fost admirabil făcută în „Proiectul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste“, elaborat de Conferința Națională, care s-a constituit într-o veritabilă chintesență a gândirii marxiste creatoare, într-un adevărat cod de comportament al omului societății înaintate.

SPORTUL — O COMPONENTĂ A EDUCAȚIEI

Practica îndelungată a vieții, însăși dezvoltarea societății au arătat că munca este factorul de bază al educației. Ea a transformat antropoidul în om și tot ea a ridicat specia umană pe treptele tot mai înalte ale civilizației și progresului.

Asupra acestui element insistă cu deosebire tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea sa de la Plenara din noiembrie 1971 arătând :

„Să educăm pe toți cetățenii, și în special tineretul în spiritul cultului față de muncă, față de munca liberă, despovărată de exploatare din societatea noastră, singura sursă a progresului și prosperității poporului nostru, a națiunii noastre socialiste, mijlocul principal de afirmare a talentului și forței creatoare ale tuturor cetățenilor, de manifestare a personalității și autoperfecționare morală a fiecăruia“.

Munca dă celui care o exercită sentimentul responsabilității și angajării, certitudinea utilității, satisfacția reușitei. Nu este întâmplător faptul că rebuturile sociale, delincvenții de toate felurile apar și se selecționează din rîndul oamenilor care nu au muncit sau nu muncesc, iar recuperarea celor pasibili de așa ceva s-a făcut totdeauna nu prin predică, ci prin angrenarea într-o activitate productivă, folositoare.

Munca reprezintă un mare și neprețuit aliat al educației, dar — bineînțeles — nu este singurul. Familia și, mai ales școala, iată un alt cadru, de o deosebită fertilitate, unde se formează caracterul și personalitatea cetățeanului. Iar sociologi și pedagogi de mare reputație adaugă acestor factori educogeni activitățile cultural-artistice, printre care se numără și sportul.

Includerea sportului în această categorie este absolut logică, rațională și, în același timp, pe deplin reală. Argumentația este foarte simplă. Sportul, nu atât în ipostaza sa de agrement sau îndeletnicire igienică, ci — mai ales — în aceea de mare performanță, presupune un uriaș volum de MUNCĂ. Tocmai de aceea stadionul devine nu numai o arenă a recordurilor sau a demonstrațiilor de virtuozitate, ci și un amfiteatru în care se formează oameni și personalități. Caracterul adînc educativ al acestei activități rezidă în exigența și rigorile aspre care o guvernează. Poate de aceea, Hemingway — el însuși un admirabil sportiv — scria cu patos : **„Sportul te învață să câștigi cu modestie ; sportul te învață să pierzi cu demnitate ; sportul te învață să fii cu adevărat om !“**, iar Albert Camus așternea pe hîrtie, cu o voită exagerare, următoarele cuvinte : **„Tot ce am căpătat bun de la viață datorez exerci-**

țiilor fizice și sportului“. Marele scriitor a fost un excelent gimnast și fotbalist.

Desigur, sportul cultivă virtuți dintre cele mai alese ale sufletului omenesc : cinstea, corectitudinea, spiritul de camaraderie, prietenia durabilă, autocontrolul, disciplina. Toate acestea se creează și se cimentează în procesul unei munci necruțătoare, făcute de bună voie. Este de prisos să amintim renunțarea deliberată la multe și tentante voluptăți ale vieții pe care și-au impus-o mulți tineri de dragul performanței și victoriei sportive, drumul auster pe care l-au ales, și de la care nu s-au abătut pentru a putea atinge scopul propus. Eminentul sportiv sovietic, apoi antrenor, profesor și cercetător, Nikolai Ozolin, arăta cu o tulburătoare simplitate : **„Secretul succeselor unui sportiv trebuie căutat în butoaiile de nădușală care au curs la orele de pregătire“.** Sportul românesc furnizează nenumărate exemple de tineri care s-au format la școala stadionului nu numai ca performeri admirați dar și ca oameni demni de toată stima. Campioana olimpică la aruncarea discului, Lia Manoliu și handbalistul Cristian Gațu sînt ingineri de profesie, voleibaliștii Jean Pnova, Dumitru Medianu, Gheorghe Dumitrașcu — medici. Din pleiada marilor noștri campioni s-au format intelectuali de rasă, muncitori și tehnicieni destoinici, pedagogi pricepuți. Este, desigur, meritul lor, al hărniciei și perseverenței de care au dat dovadă, al vocației pe care au avut-o, dar — de bună seamă — și al sportului într-o măsură considerabilă.

Partidul nostru a apreciat toate aceste trăsături ale activității sportive, a ridicat-o la rangul unei probleme de stat, subliniind în mai multe documente tocmai caracterul ei formativ, contribuția pe care poate și trebuie s-o aducă la creșterea unor generații viguroase, puternice din punct de vedere fizic și sănătoase spiritual, oameni multilaterali și competenți. Și poate că nu este nimic mai semnificativ decît remarca făcută de Henri Coandă la un congres de astronaucică unde marele savant și inventator român spunea cu o adîncă clarviziune : **„Spre stele vor zbura oameni cu minți de savanți și cu trupuri de atleți !“**

PERFEȚIONAREA SPORTIVĂ — UN COMPLEX PROCES EDUCATIV

A fost acreditată de mult ideea unității procesului instructiv-educativ în pregătirea sportivului. Din ea a izvorit și un principiu care — firesc — ar trebui să structureze orice realitate pedagogică, pentru că valorile cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor nu pot fi discutate în afara concepției de viață, a convingerilor și al întregului comportament al celui ce le deține. Numai în funcție de acestea, tot bagajul cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor, capătă o semnificație socială și doar așa posesorul lor devine un factor dinamic, care stimulează, rafinează, mută și prefigurează domeniul pe care îl reprezintă. În acest sens, ar fi — desigur — de dorit ca toate compartimentele materiale și spirituale să formeze oameni energici, de acțiune, înzestrați cu înțelepciunea opțiunii, cu puterea deciziei, cu responsabilitatea faptei și cu limpezimea finalității ei.

Sportul, fiind prin esență un proces pedagogic, constituie o mare sursă de verificare a modului cum un astfel de principiu fundamental este tradus în viață.

Din acest punct de vedere trebuie să recunoaștem că minate de ritmul mai mult decît grăbit al

evoluției performanței (și sub însemnul îndatoririlor și sarcinilor de plan, care au apărut în viața sportivă, dincolo de indiscutabilul său voluntariat), o parte din unitățile noastre sportive, tehnicienii lor, iar — pe alocuri — chiar și presa de specialitate, au vizat cu prioritate pregătirea biologică și tehnică, lăsând-o pe aceea de ordin moral, volițional, afectiv și intelectual să se împlinească mai mult sub oblăduirea întâmplării. Se poate, evident, argumenta că tinărul sportiv se află permanent sub incidența mai multor factori educogeni. Familia, școala, locul de muncă, organizația de tineret și aceea de partid îl ocrotesc și acționează concentric pentru modelarea lui pe multiplele planuri și fațete care compun ființa umană, mai cu seamă în perioada deschiderii ei către lume.

Dar, unitatea sportivă — oricât de specializată ar fi ea — nu poate să rămână în afara acestui poligon de influențe. Să nu uităm că în incinta ei copilul sau tinărul petrece o mare parte a bugetului său de timp liber, aflindu-se, deseori, în compania antrenorului, instructorului sau camaradului de pregătire și întrecere mai multe ore pe zi decât în preajma ori sub observația părinților. Nu este, de asemenea, de neglijat amănuntul că aici, în echipă, asociație, club, copilul sau tinărul rămâne mai mulți ani, iar densitatea procesului de instruire la care este supus nu se reduce doar la execuția actului motor prin care se urmărește o perfecționare. Mai mult, virtuozitatea sportivă nu se realizează într-o totală izolare, ci într-un context competitiv prin definiție, la care ființa umană participă cu toate resorturile sale interioare. Uriașa cantitate de repetare, absolut indispensabilă automatizării și stabilității la nivel de măiestrie a gestului sportiv, ri-

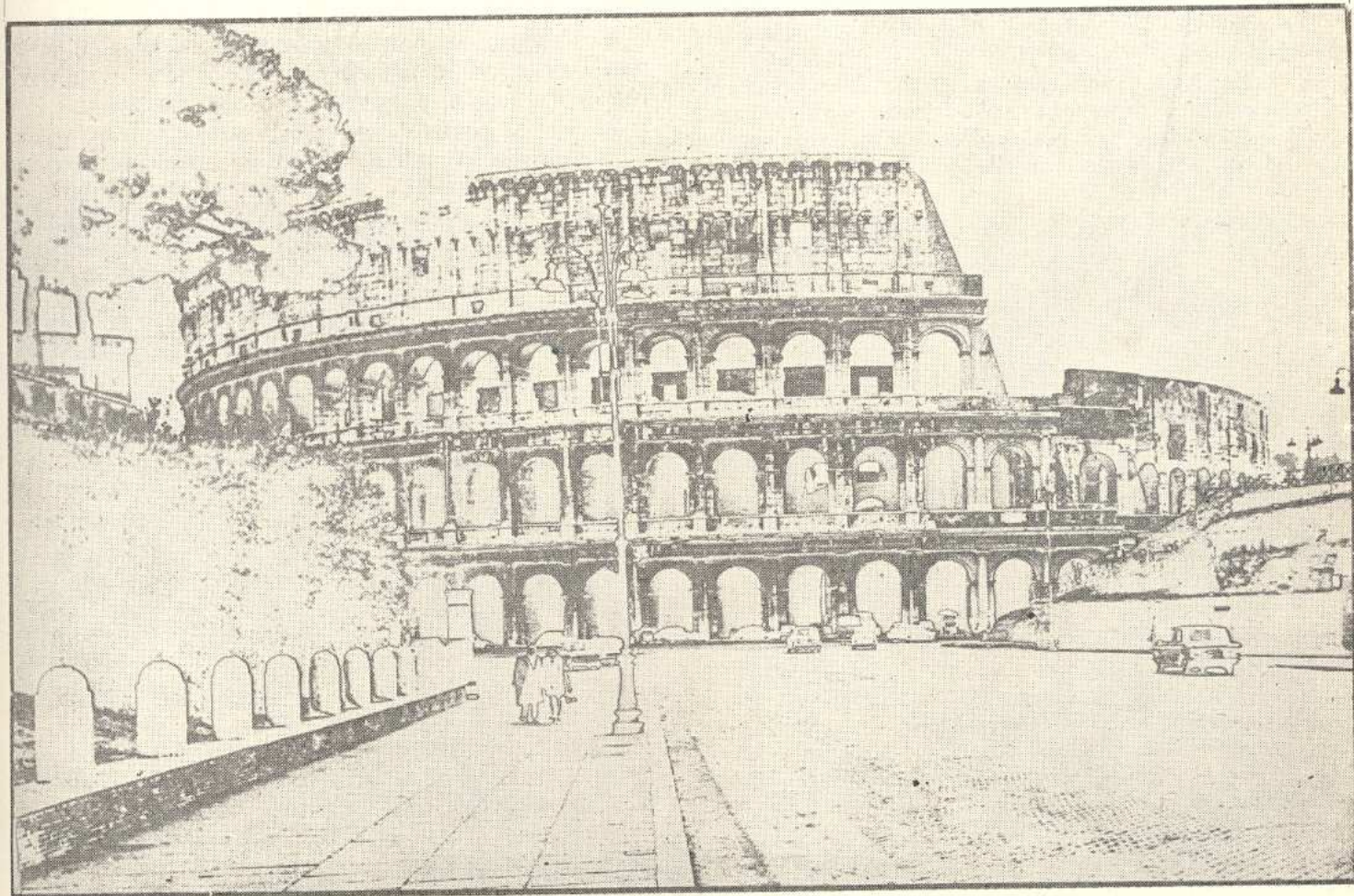
dicarea capacității funcționale la cote fiziologice uneori (și în aparență) incredibile, se realizează cu ajutorul tuturor elementelor care îl alcătuiesc pe individ.

Participarea activă, ca urmare a actului conștient al procesului pedagogic, concomitent cu situarea acestuia pe fondul ideilor, convingerilor și deprinderilor generale cu care tinărul vine în pregătire, asigură, în ultimă analiză, echilibrul componentelor educative și instructive în interiorul antrenamentului sportiv. Ruperea cumpenei, sacrificarea ei, în interesul unor rezultate cu scadență imediată, către care se concentrează din păcate uneori toate energiile, nu rămân fără recul, fără urmări — uneori grave — chiar pentru destinul sportiv. În afara faptului că longevitatea în performanță este doar o frântură din viața tinărului (pentru că el rămâne, dincolo de limitele ei, omul social al cărui potențial de integrare în viață nu ne este indiferent), considerăm că are o mare însemnătate practică, chiar pentru perioada activității sportive, modul în care talentul, strădania și hărnicia se împletesc cu avuția spirituală, se sprijină pe pilonii ei. Existența unui raport precar între aceste două componente, explică în bună măsură (dar nu justifică!) plafonarea, renunțările premature, ezitățile, care îi împiedică pe sportivi să se realizeze la nivelul maximal al posibilităților de care dispun.

Clădirea unei vieți sportive doar pe temelii șubrede ale măiestriei tehnice, determină, în multe cazuri, eșecurile sociale ale vieții post-sportive, sau — tot atât de grav — crizele sufletești, confuzia, rătăcirile, pierderea dimensiunilor propriei perso-

A. MIHAILOPOL

Colosseum

nalități în contextul colectivității, pe care asemenea indivizi o jenează și o lezează, deși aceasta îi onorează și îi aplaudă.

Actele de vedetism, atât de incompatibile cu esența întregii vieți a societății noastre socialiste, încălcarea legilor fair-play-ului pe terenul de sport și în stradă, comoditate și lene în gândire și în acțiune, o mare disponibilitate pentru aderări la obiective goale de sensuri, dezordine în înfățișare și în idei, sărăcie de date și puncte de sprijin în judecăți, absența și dezinteresul pentru valorile culturale, față de care sportivul are condiții excepționale de recepționare și reținere, uitarea, dacă nu chiar negarea unor realități și idealuri cărora mulți tineri le-au dăruit tot ce au avut mai de preț, mai durabil și mai de neînlocuit din ființa lor, toate acestea, sau numai unele din ele, pot să se ivească în comportamentul acestui gen de sportiv. Dar oricât de sporadice, de netipice și de singulare ar fi aceste manifestări, și chiar dacă numai o dată, într-un loc, s-au înregistrat, ele se explică prin munca educativă dusă la un nivel scăzut în unitățile sportive, încet, fără elan și pricepere, fără trăire și ardere.

Sportivul nu se poate cunoaște cu adevărat pe sine fără sprijinul, ajutorul și prezența colectivului. Răspunderea formării profilului său moral, intelectual, politic și ideologic cade și pe umerii celor care se ocupă de pregătirea lui tehnică și a presei de sport în mare măsură. Nu ne putem scutura de ea argumentând doar prin valoarea rezultatelor, a victoriilor, a punctelor, a clasamentelor și medaliilor. Ele nu reprezintă totul și, în ultimă analiză, nici măcar esențialul. **Important este ce fel de om le-a realizat !**

ROLUL ȘI SARCINILE PRESEI DE SPORT ÎN PROGRAMUL PARTIDULUI DE EDUCAȚIE COMUNISTĂ A MASELOR

Ele derivă, bineînțeles, din funcțiile generale, social-politice ale presei (Capitolul II din Legea presei), unde găsim următoarea formulare-program : **„Presa are un important rol educativ în dezvoltarea conștiinței socialiste a cetățenilor, în formarea omului nou și în afirmarea multilaterală a personalității umane“** (articolul 9), precum și aprecierea cu o pregnantă funcție de îndatorire permanentă : **„Presa acordă atenție deosebită educării TINEREI GENERAȚII (s.a.), tuturor cetățenilor în spiritul muncii creatoare, al înaltelor răspunderi civice și morale, în spiritul socialismului și comunismului, al păcii și progresului“**.

Nu poate scăpa atenției faptul că, prin specificul său, prin aria de probleme pe care o abordează, presa de sport, ziarul și revistele, se adresează ÎN SPECIAL TINERETULUI, generației în creștere, de unde își recrutează cel mai mare număr de cititori, aflându-se deseori, printre cărți și caiete, în ghiozdanul scolarului, în servieta elevului, în mapa studentului. Ne simțim, fără îndoială, mîngîiată vanitatea profesională aflînd rezultatul unui sondaj demn de toată încrederea care a stabilit că la foarte mulți copii prima „lectură particulară“ după ce au învățat să citească a fost... o rubrică de sport. Dar aceasta incumbă — totodată — o mare responsabilitate. Trebuie să ne punem permanent întrebarea **„Ce și cum dăm să citească micilor cetățeni aflați sub magnetul sportului?“** Este cunoscută marea receptivitate a copilului la ceea ce îl interesează. Și sportul se numără printre aceste activități. Un pedagog făcînd test de cultură generală cu elevi

bine cotați în catalog, a inclus printre întrebări ur-mătoarea : **„Ce știți despre Niels Bohr?“** Spre surprinderea sa, aproape 90 la sută dintre cei care au răspuns scriseseră : **„Centru atacant în echipa de fotbal a Danemarcei“**. Într-adevăr, marele savant, unul din părinții fizicii nucleare a fost, în tinerete, sportiv de performanță. Memoria copiilor a reținut aceasta în primul rînd. Nu trebuie să ne mirăm că în rîndul tinerei generații, Bobby Charlton este mult mai cunoscut decît Bernard Shaw, iar Răducanu decît Iacob Negruzzi. Dar, trebuie să cădem pe gânduri și să acționăm în așa fel încît pasiunea sănătoasă pentru sport și mișcare a adolescentului să nu se desfășoare în dauna pregătirii sale intelectuale, ca nu cumva el să pornească în cursa lungă a vieții cu un handicap de instrucțiune foarte adesea greu de recuperat mai tîrziu.

Ziarul „Sportul“ la care prin natura muncii mă ocup de această problemă a făcut eforturi și va face în continuare, pentru a se stabili la tinăra generație o relație armonioasă între mușchi și creier. „Sportul“, revista „Sport“, „Revista de șah“ spre a nu mai vorbi de publicația teoretică „Educație fizică și sport“, au căutat să canalizeze gusturile și preferințele cititorilor lor tineri spre domeniile cultural-artistice, au popularizat figura campionului elevat, cu mari disponibilități intelectuale, i-au încurajat pe sportivi spre îndeletnicirea scrisului (fotbalistul Mircea Lucescu demonstrînd în acest sens reale aptitudini), i-au îndrumat către lectură, teatru, film și muzică, i-au invitat la debateri, simpozioane, expoziții. Paginile de „Magazin sportiv“ din ziar și reviste (acum cu o apariție mai rară), recenziile, rubricile de micro-portrete „Prim plan“ au fost în acest fel orientate, pledînd pentru conviețuirea fericită a actului de sport cu actul de cultură, condamnînd divorțurile care se petrec în această căsnicie.

Pornind de la esența documentelor Plenarei din noiembrie pentru ca sportul să-și poată exercita în mod optim valențele educative, s-a pus cu pregnantă necesitatea legării cît mai strînse a sportivilor de muncă și învățatură, de producție.

Ziarele și revistele au privit aceasta drept o sarcină centrală în cadrul înfăptuirii amplului program preconizat de partid, de secretarul său general. În perioada care a trecut se poate constata o îmbunătățire serioasă a situației existente, o preocupare mai mare a cluburilor, asociațiilor, a organizațiilor teritoriale a mișcării sportive față de încadrarea reală a sportivilor în muncă, potrivit normelor legale stipulate de stat, care acordă o serie de facilități tinerilor angrenați în marea performanță dar NU-I SCUTESC de muncă și învățatură, creează condițiile ca — paralel cu pregătirea sportivă — ei să-și poată apropria o calificare profesională corespunzătoare aptitudinilor ce le au.

Din păcate, în acest domeniu se mai constată un-ori abandonuri regretabile de la norme și principii unanim acceptate. Mai ales în fotbal apar cazuri, și nu tocmai izolate, de profesionism mascat, tendințele de căpătuială, de cîștiguri ușoare și nemeritate, încurajate de interesul și pasiunea (vecină cîteodată cu patima) care gravitează în jurul sportului cel mai popular și a actorilor săi.

Ziarul a combătut asemenea manifestări dar, trebuie să recunoaștem autocritic, n-a mers totdeauna pînă la rădăcină, pînă la totala lor eradicare.

În acest context, deosebit de actuală rămîne o idee expusă la Plenara din noiembrie și pe care trebuie s-o avem mereu în față ;

Critica FAPTELOR dăunătoare sau reprobabile este și va fi în continuare bună, dar și mai necesară este combaterea RAȚIONAMENTELOR care le generează, a IZVORULUI LOR DE GÎNDIRE viciat, a MENTALITĂȚILOR și principiilor retrograde care le guvernează. La acest nivel s-au ridicat mai rar materialele din ziar, rubricile sau chiar paginile întregi dedicate problemelor de educație. De altfel, același tratament au uneori și faptele meritorii, frumoase, cu forță de exemplu. Ele sînt văduvite de relevarea mobilului intim care le-a determinat și care exprimă, de fapt, NOUL SOCIALIST în conștiință. Sintem adesea ispitiți să ne oprim, în articolele noastre, la munca educativă ÎN GENERAL, să ilustrăm opoziția dintre PRINCIPIILE MORALE pe care le-a generat.

Materialul de educație (și autorul acestei încercări a simțit nu o dată fenomenul în propria sa muncă) caută, de multe ori, CAZUL LIMITĂ. Fenomenul este oarecum explicabil dat fiind că fiecare autor dorește ca articolul său să trezească interes și dezbateri. Și poate tocmai de aceea puțin senzațional într-o temă etică i-ar zîmbi și i-ar prinde bine fiecăruia. Dar, cazul limită presupune pătrunderea pe un teren foarte intim, deseori minat, incursiunea în viața personală a unei persoane, toate cu implicații deseori de neprevăzut. Personal am avut o grea decepție (dar și o excelentă experiență) cînd, asistînd la o scenă penibilă, în care un tînar sportiv era să-și maltrateze mama, am scris un material (e drept, puțin patetic și... lacrimogen), pentru ca după apariția lui femeia să nege că lucrurile s-ar fi petrecut astfel. Înfierbîntat de faptul în sine, de numele unui sportiv fruntaș, foarte cunoscut, am omis amănuntul că relatarea faptelor ar putea să lezeze mîndria unei mame, pusă într-o asemenea situație de către fiul ei. Și, probabil, că am greșit...

Printre sarcinile centrale pe care ziarul și le-a înscris pe frontispiciu figurează, desigur, cultivarea în rîndurile tineretului stadioanelor a dragostei de patrie și față de partid, a responsabilității, a repre-

zentării cu demnitate a culorilor naționale în marile confruntări mondiale.

Au fost relevate viu și sugestiv munca stăruitoare care se duce pe acest tărîm în loturile naționale și olimpice, preocuparea care există în cluburi, asociații, secții. Asupra acestui aspect nu mai este nevoie să insistăm.

Am căutat, în întreaga noastră activitate, să dăm prioritate unor discipline cu puternic ecou educativ în conștiința tînărului, cum ar fi sporturile tehnico-aplicative, aviația, parașutismul, carturile, care dezvoltă calități sufletești admirabile (curajul, spiritul de dăruire) și creează deprinderi cu o mare utilitate pentru viață și pentru muncă.

Fără îndoială, misiunea noastră nu este deloc ușoară. Educația, așa cum se arată în documentele de partid, cum subliniază în mod apăsător tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă o sarcină PERMANENTĂ. Ea are, așadar, un caracter unic, peren, începe mereu dar nu poate fi niciodată socotită ca încheiată, este un domeniu în care nu există pauze și nici vacanțe. Tocmai de aceea el ni se pare a fi fascinant de frumos.

BIBLIOGRAFIE

NICOLAE CEAUȘESCU : Expunere la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971.

NICOLAE CEAUȘESCU : Raport prezentat la Conferința Națională a P.C.R.

NICOLAE CEAUȘESCU : Cuvîntarea rostită la Congresul F.U.S.

* * * Din cuvîntul participanților la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971.

* * * Probleme fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate (Editura politică, 1972).

* * * Planul de măsuri al C.N.E.F.S., privind îmbunătățirea muncii de educație cu sportivii, activiștii și tehnicienii sportivi.

* * * Articole și materiale din ziarul „Sportul“ în perioada 1972—1974.

A. MIHAILOPOL

Dimineață la Saschiz

DE LA OM LA OM

...A debutat pe tărîmul publicisticii în urmă cu câțiva ani, din inițiativa Comitetului municipal București al P.C.R. și chiar de la primele sale apariții „De la om la om” a reușit să se impună atenției tuturor celor angajați plenar în activitatea politică de masă, în „rețeaua” atât de penetrantă în viața fiecărui colectiv de muncă — agitației. Ei, acești frecvenți organizatori ai convorbirilor și dialogurilor pe teme de stringentă actualitate au astfel la îndemână o publicație scrisă de ei înșiși, menită să transmită și să generalizeze experiența acumulată de către fiecare colectiv de agitatori din marile uzine și întreprinderi bucureștene pentru explicarea și aprofundarea politicii partidului și statului nostru, în scopul mobilizării oamenilor muncii la realizarea angajamentului organizației de partid municipal de a îndeplini cincinalul în patru ani și jumătate.

Avînd în permanență sprijinul și îndrumarea Secției de propagandă a Comitetului municipal București al P.C.R., colectivul de redacție al acestei publicații, a reușit de la o apariție la alta să găsească calea spre o formulă grafică modernă, atractivă, cu un bogat conținut de idei.

Propunîndu-și să publice cu consecvență articole de calitate, „De la om la om” cuprinde de cele mai multe ori în paginile sale probleme de interes major pentru viața orașului, reușind să devină un instrument eficace în mîna activistului de partid, a agitatorului chemat ca pe baza faptelor, a documentelor și a propriei sale experiențe să mobilizeze masele la îndeplinirea sarcinilor de plan, la îndeplinirea în practică a marelui țel al partidului — societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Ultimul număr al acestui carnet al agitatorului probează, încă o dată în plus, că scris cu pasiune și talent gazetăresc, ancorat pe deplin în realitățile cetății, „De la om la om” a cucerit un loc important în frontul muncii politice de masă.

Dense, cu fapte revelatoare de muncă, articolele și reportajele din acest număr dedicat celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub dominația fascistă se impun în mod deosebit atenției cititorilor. În acest sens demne de reamintit sînt materialele intitulate: „Industria Capitalei la înaltele cote ale întrecerii”, „Angajamentele noastre — cuvînt de ordine” de Gheorghe Pirvu, — secretarul comitetului de partid de la Uzinele „Semănătoarea”, „Tineretul — factor activ în realizarea cincinalului în patru ani și jumătate”, de George Ghenoiu, prim secretar al Comitetului municipal al U.T.C., „Spirit revoluționar în munca culturală de masă”, de Eugenia Mandița, vicepreședinte al Comitetului de cultură și educație socialistă al municipiului București. Reține de asemenea atenția și publicarea unui amplu documentar, sugestiv intitulat: „Bucureștii la cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei”.

Acum, cînd întregul nostru popor, se pregătește să întîmpine cu noi și însemnate succese în muncă cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., cînd fiecare dintre noi își însușește Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, publicația „De la om la om” se află în primele rînduri ale muncii politice de masă, înscriind la loc de cinste munca și faptele oamenilor din cetate, puse în slujba înfloririi Capitalei Republicii Socialiste România.

„P. N.”

CADRAN

În Franța există o adevărată reacție în lanț a dispariției unor publicații. În cursul acestei veri și-a încetat apariția ziarul francez de opinie „Libération” iar la 30 august a apărut ultimul număr al ziarului „Combat”. Acest ziar parizian a apărut în anul 1941, în timpul Rezistenței, rezultînd din fuziunea a două foi clandestine — „Liberté” și „Verité” — sub conducerea lui Georges Bidault.

La 21 august 1944 apare primul număr legal al ziarului, purtînd deviza care s-a menținut pînă la ultimul număr: „De la rezistență la revoluție”. Directorul său a devenit binecunoscutul scriitor Albert Camus. În coloanele ziarului au colaborat scriitori de renume cum sînt Georges Bernanos, Jean-Paul Sartre, André Malraux ș.a.

Ziarul dispărea din pricina dificultăților financiare. Tirajul său scăzuse catastrofal: de la 180 000 foi cit avea în 1945 nu mai scotea decît cîteva mii în 1974.

André Tesson, fostul său redactor-șef care părăsise ziarul împreună cu o parte a echipei redacționale pentru a înființa un altul — „Le quotidien de Paris” — a declarat recent:

„Combat era unul din ultimele ziare capabile de a emoționa... Va trebui să-l răzbunăm...” În legătură cu acest eveniment trist, „L'Humanité” arăta că „în 1945 apăreau la Paris 32 cotidiene naționale: astăzi supraviețuiesc abia zece”.

A. MIHAILOPOL

Apoteoză

DIALECTICA RAPORTULUI MODEL - ANTIMODEL ÎN PROPAGAREA ETICII SOCIALISTE PRIN PRESĂ

de MARTIN LEIBOVICI

**Model uman comunist — punct de convergență
în procesul făuririi omului nou ; rolul activ al presei
în orientarea cititorilor către acest model**

Tema acestei lucrări a izvorit dintr-o necesitate practică. Într-adevăr, oricine s-a ocupat într-o redacție de „problemele de educație” — iar la noi, pentru tratarea lor, a fost constituită cu trei ani în urmă o secție specială, care a avut și are rezervată o pagină săptăminală — și-a dat seama că într-un domeniu atât de complex și atât de delicat, totodată, cum este cel al formării omului nou, simpla planificare tematică nu mai e suficientă, că e nevoie de un dozaj fin și foarte exact al nuanțelor, ca să poți oferi cititorilor nu doar realizări mai mult sau mai puțin reușite, cu eroi pozitivi sau negativi, dar, ceea ce este esențial, să-l ajuți să-și constituie singur un sistem ferm de valori, în deplină concordanță cu normele eticii noastre socialiste. Cu deosebire, asemenea cerințe dobîndesc un plus de acuitate atunci cînd ne adresăm cititorilor tineri, aflați într-o perioadă de căutare a unor modele de viață, care să joace rolul de catalizator al propriei lor personalități.

După părerea mea ziarul nu este primul care poate oferi un astfel de model, pentru că oricît de bine ar fi scrise materialele noastre, nici unul dintre cititori nu va spune : „Vreau să fiu ca strungarul X sau ca inginerul Y, despre care s-a scris în ziarul de azi” pentru simplul motiv că modelul este un om viu, apropiat, față de care manifesti admirație și atracție, pe care ai ocazia să-l frecventezi și să-l cunoști bine în mediul unde trăiește.

Presă poate face în primul rînd altceva, nu mai puțin important, și anume să canalizeze opțiunea cititorului către un anume tip de model uman, să-i ofere, deci, criterii de selecție. Reportajul, ancheta au marele avantaj de a conferi chip concret unei norme etice, de a scoate din sfera abstracțiunilor

teoretice, transformînd-o în fapt de viață, asumat conștient și emoțional. Și cum exemplul rămîne cel mai eficient mijloc de educație, rezultă limpede marele rol ce revine presei în procesul amplu și îndelungat de formare al omului nou.

Este un merit deosebit de important al partidului nostru acela de a fi sintetizat în „Proiectul de

A. MIHAILOPOL

Ipu

norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste“ trăsăturile caracteristice modelului uman comunist, de a fi definit conținutul conceptului de om nou.

Ceea ce se cuvine cu deosebire menționat este faptul că în acest veritabil cod moral, comunistul apare într-o neîntreruptă devenire, ca „o invenție continuă a omului de către omul care construiește socialismul“¹, cum cu finețe observa prof. univ. Pavel Apostol. Este important să reținem această idee, pentru că ea ne va ajuta să înțelegem mai bine care este rolul presei în procesul deloc ușor al formării omului nou și, mai ales, ce însemnătate are, în acest cadru, justa dimensionare a raportului model-antimodel nu atât din punct de vedere cantitativ, cât calitativ. Nu vom recurge pentru aceasta la o analiză statistică a uneia sau a alteia dintre colecțiile ziarelor județene, la urma urmelor exemplele sînt ușor de găsit de pretutindeni — pentru că important ni se pare să încercăm a descifra ceea ce rămîne valabil din experiența anterioară, ceea ce poate avea și în viitor aplicabilitate.

Mijloace publicistice eficiente de prezentare a exemplului înaintat. Imperativul sincerității și tentația falselor modele

La întrebarea dacă mijloacele de comunicare de masă, și îndeosebi presa, pot produce schimbări în comportamentul, atitudinile și modul de gândire al oamenilor, cercetări recente au dus la concluzia că acestea determină cu mai multă regularitate și forță efecte de consolidare, decît efecte modificatoare². Este deci mult mai ușor să consolidezi trăsături de comportament pozitive, decît să schimbi din temelii antimodele existente. Dar trăsăturile modelului uman comunist nu sînt încă identificabile în realitatea socială de astăzi la scară de masă. Dacă este adevărat că el reprezintă un ideal moral, un prototip către împlinirea căruia tindem, nu e mai puțin exact că în realizarea lui, care se anunță de lungă perspectivă, trebuie să pornim de la achizițiile deja dobîndite, vizibile în cîmpul manifestărilor umane contemporane nouă. Și dacă mai admitem că rostul ziarului este acela de a-i facilita cititorului desprinderea unor criterii după care să-și dirijeze propriul comportament, atunci apare limpede că alegerea omului despre care vom scrie nu poate fi guvernată de întimplare, că ea trebuie să se bazeze, pe o bună documentare prealabilă, pe tatonări, aș spune, dintre reporter și viitorul său erou. **Alegerea sa nu este deci un act arbitrar, ci o decizie în esență politică.** Scriem despre un anumit om sau despre un anumit colectiv, pentru că omul sau colectivul respectiv sînt purtătorii și promotorii acelor trăsături morale proprii societății noastre. Nu înseamnă aceasta că trebuie să ne căutăm personajele exclusiv printre performeri, oferind astfel cititorului modele ce i se par inaccesibile, ci, dimpotrivă, în rîndul oamenilor obișnuiți, printre făuritorii modești și harnici ai bunurilor materiale. În biografiile acestea aparent lineare ni se cere să avem măiestria de a evidenția **devenirea**, evoluția către modelul uman comunist. O evoluție poate nespectaculoasă, dar adesea grea, marcată de sinuozități, de contradicții, de nereușite, dominată însă de voința de

A. MIHAILOPOL

Nichita, pictorul din Slava Cerecheză

autoperfecționare. Modelul nu este o statuie încremenită, se află el însuși în mișcare, integrat aceluia flux continuu în care „omul este mereu inventat de către omul ce construiește socialismul“. El înseamnă, înainte de toate, lupta pentru a deveni model.

Circulă încă părerea că este o treabă ușoară să redactezi un reportaj pozitiv. Cîteva nume, cîteva cifre și restul... floricele. „Nu se supără nimeni că l-ai lăudat“ — își zic unii dornici să se achite cît mai repede de o sarcină plictisitoare. În trecut fie spus, afirmația este inexactă, căci am întilnit situații în care oameni excesiv de lăudați în astfel de reportaje roz s-au simțit jigniți în demnitatea lor și au reacționat vehement. Primejdia este însă mult mai mare. Procedind astfel riscăm să compromitem însuși scopul în numele căruia scriem, să oferim cititorilor **false modele**, fantoșe lipsite de viață, manechine minuite de ideile noastre preconcepute, cu care purtăm un dialog cu replici dinainte cunoscute.

Dimpotrivă, am convingerea că e infinit mai greu să scrii interesant și convingător despre un om care-și face doar datoria, ori ceva mai mult, decît despre cine știe ce individ, certat cu normele noastre de conviețuire. Să mă explic. Există, am impresia, la mulți dintre cititori o rezistență inițială, o tendință de a respinge „materialele pozitive“ — consecință poate a excesului de dulcegării care le-a minat o vreme, dar și a unei adesea inexplicabile sărăcii de idei, a unei senzații de contrafăcut. Or, noi trebuie să depășim bariera inițială dintre reportajul nostru și cititor. Dar cum? Mizînd pe **sinceritate**, evitînd să amestecăm schema în viață, avînd curajul de a-i lăsa pe oameni să se exprime nestingheriți, fără să atenuăm umbrele și să îndulcim asperitățile. Esențială este, repetăm, nu postura imuabilă de model, ci această înverșunare de a te autodepăși, de a fi permanent în luptă cu tine însuși și cu mulțumirea de sine.

¹ Pavel Apostol: „Normă etică și activitate normată“ pag. 122.

² Pavel Câmpeanu: „Radio, televiziune, public“, Editura științifică, București, 1972, pag. 217.

Care ar fi, după opinia noastră, premisele realizării unor reportaje capabile să aducă nealterat mesajul modelului pozitiv? Nu vom insista asupra cerințelor generale ale genului — bogăție de informații și de idei, — redată cât mai personal, într-o limbă vie, expresivă, pe înțelesul tuturor, folosind un stil concis, simplu, fără zorzoane — ci ne vom limita la cele care ni se par indispensabile din unghiul temei pe care o abordăm. E vorba, în primul rând de stabilirea unui contact direct, cald cu interlocutorii noștri, înțelegându-i așa cum sînt și nu cum ni se pare că ar trebui să fie. Trebuie să avem tăria de a abandona mentalitatea care conduce la aureolarea personajului, la schematizare, punînd bariere artificiale între el și public.

Avem credința că în acțiunea educativă ceea ce interesează și are caracter formativ nu este pedalară obsedantă pe caracterul **de excepție** al faptelor sau al oamenilor, ci, din contra, surprinderea și înfățișarea nuanțată a elementelor **de accesibilitate**. Dezvăluirea motivației, a resorturilor intime de conștiință și de afect, descifrarea impulsurilor subiective care-l fac pe eroul nostru să se comporte într-un fel și nu altminteri, sînt tot atîtea praguri care, odată trecute, transformă reportajul într-o autentică lecție de viață. Dificultățile de realizare a unor bune reportaje cu eroi pozitivi rezidă, așadar, nu în lipsa de senzațional, de inedit, cît în greutatea de a pătrunde în profunzimea faptelor și nu este exagerat să afirmăm că adevărata măsură a înzestrării unui redactor pentru dificila misiune de a scrie pe teme de educație se verifică mai cu seamă, prin realizările sale în această direcție.

Antimodelul între didacticism și senzațional

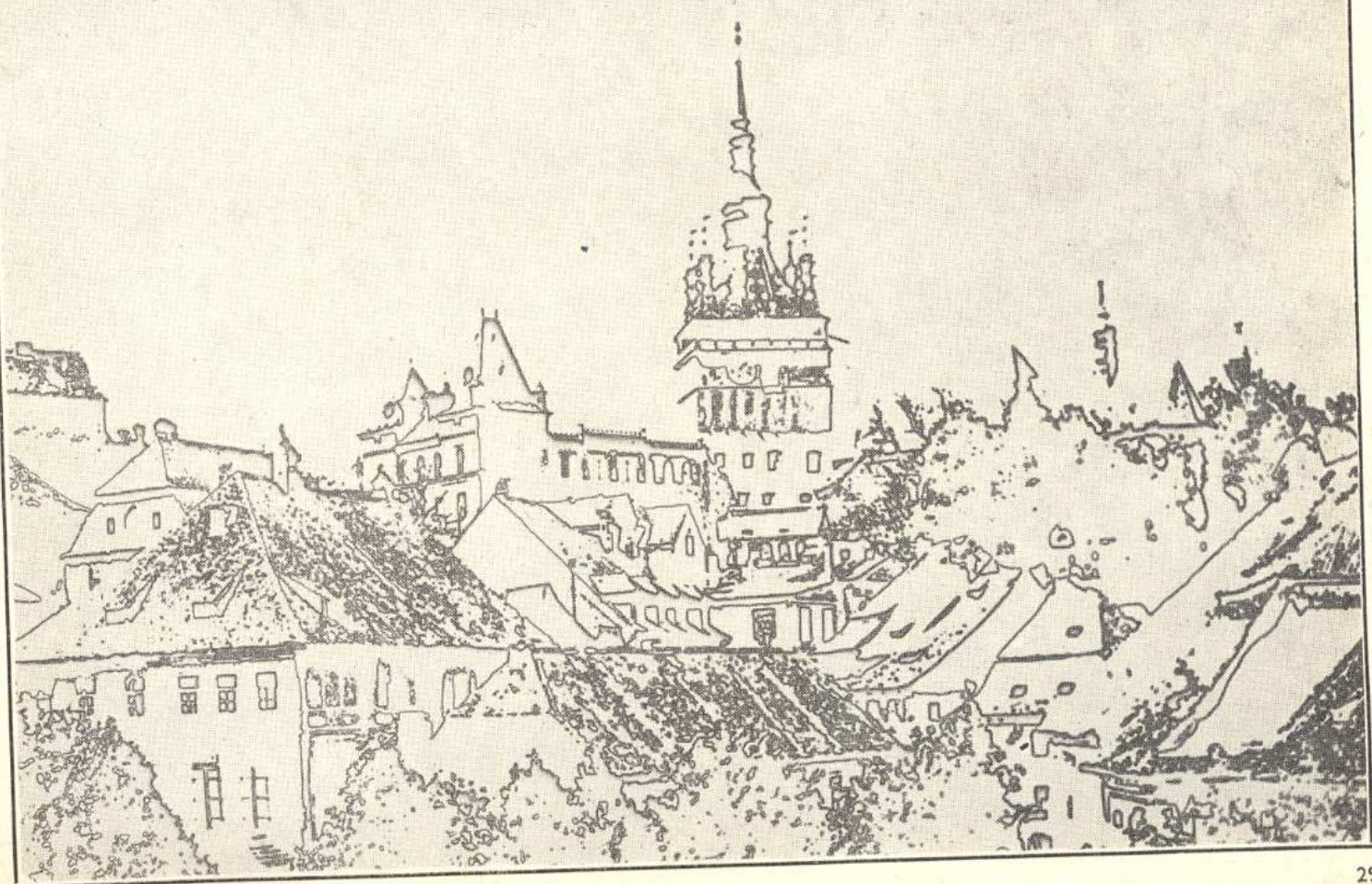
În ultimă instanță, atît reportajul care prezintă un om considerat reprezentativ pentru o anumită valoare morală specifică orînduirii noastre, cît și anchetele prin care luăm poziție împotriva unor purtători de nonvalori sînt pledoarii pentru o atitudine în cel mai înalt grad conformă cu cerințele eticii socialiste. Paradoxal, antimodelul afirmă negînd.

Fațete ale aceluiași rol formativ al ziarului, prezentarea gazetărească a modelului și antimodelului comportă unele asemănări, dar și **multe** deosebiri. Cerințele la care ne-am referit în capitolul precedent în legătură cu stabilirea temei, identificarea personajelor reprezentative pentru un fenomen sau altul, capacitatea de a trece dincolo de crusta faptelor și de a dezvălui motivația, imperativul sincerității și al adevărului, nu numai că rămîn valabile, dar se potențează la un grad și mai înalt, dat fiind faptul că aceste materiale vizează zonele cele mai profunde ale unui destin omenesc.

Deosebirile încep de la unelte. Într-adevăr, în vreme ce pentru redarea exemplului înaintat ne folosim cu precădere de reportaj și mult mai rar de anchetă, atunci cînd avem de luat atitudine împotriva unor tare morale ancheta ni se pare instrumentul cel mai potrivit. Fără să ne aventurăm pe terenul alunecos al controversei, dar amintind că pentru majoritatea celor care au încercat să definească ancheta ca gen publicistic ea este, în ultimă instanță, un reportaj de bună calitate, făcut cu respect pentru unelte și pentru adevăr, o descoperire și o prezentare într-un limbaj

A. MIHAILOPOL

Sighișoara

publicistică a unui fapt social inedit³, recunoscând că o definiție completă și unanim acceptată nu a fost încă formulată, înclinăm să-i dăm dreptate lui Mihai Stoian care, într-o comunicare prezentată la Uniunea ziaristilor cu prilejul unei consfătuiri cu redactori din presa locală, afirma textual: „Vreau să repet un lucru: că acest gen (ancheta socială — n.n.) folosește toate celelalte genuri. Ca să vedeți cât de complexă este această problemă, am să vă dau o idee: interviul este un gen și masa rotundă este un gen. Totuși, eu le folosesc în anchetă“⁴. Să nu înțelegem însă că ancheta socială ar fi un cocktail de genuri gazetărești, ea își are individualitatea sa bine conturată, exigențe proprii care nu pot fi ignorate fără primejdia eșecului.

Fără îndoială, nimeni nu poate da rețete de felul cum trebuie scrisă o anchetă bună, redactarea ei fiind un act subiectiv, determinat de modul propriu de a sesiza și interpreta realitatea, de bagajul ideologic și de cultură al autorului. Vom încerca totuși să arătăm cum nu trebuie scrisă o anchetă, poate și pentru că, din nefericire, în această privință pot fi găsite și cele mai multe exemple și să nu uităm că nereușitele noastre nu sînt doar rebu-turi gazetărești, ci tot atîtea gloanțe trase alături de țintă sau în ținte false.

Un dublu pericol pîndește pe autorul de anchete pe teme de educație: cel al factologiei, al senzaționalului ieftin și reversul său, didacticismul, tonul moralizator, comentariul lipsit de idei. Uneori ne simțim tentați să acordăm spațiu nejustificat de mare prezentării detaliate a unor fapte fără rezonanță socială, înlocuind printr-un descriptivism de tentă naturalistă comentarea inteligentă a situației, opiniile competente. Hipertrofiate, scoase din contextul lor real, faptele acoperă orizontul cititorului, căruia nu-i mai apar cu claritate nici climatul în care ele s-au produs și dezvoltat, nici factorii care l-au favorizat, nici răspunderile, nici punctul de vedere al autorului. În loc de a reține din ancheta noastră **criterii** valabile de orientare morală, argumente pentru respingerea **fundamentată** a unor moravuri și concepții anacronice, cititorul își vede cel mult satisfăcută înclinația de joasă extracție către senzaționalul de duzină. Or, nici pe departe nu acesta este scopul publicării unor asemenea materiale.

Alteori, se cade în latura opusă, făcînd divagații teoretice nejustificate în jurul unor fapte sau personaje minore, literaturizînd inutil, uitînd că gazetăria înseamnă în primul rînd simplitate, accesibilitate și putere de convingere, că reporterul trebuie să fie, în primul rînd, un stimulator de opinie. Mai mult, este denaturată însăși noțiunea de anchetă, de vreme ce interlocutorii nu fac altceva decît să reia cu alte cuvinte ideile formulate de autor în preambul, astfel încît totul se transformă într-un lung și plictisitor monolog. Introduceri parazitare, explicații inutile, concluzii grav moralizatoare coboară încă mult prea des valoarea unor anchete pornite de altfel cu cele mai nobile intenții.

³ Vezi comunicările lui Victor Vântu și Ioan Coman publicate în „Presa noastră“ nr. 3/1972, ca și articolele „Cîteva considerații despre ancheta socială“ de G. R. Chirovici („Presa noastră“ 12/1971), „Ancheta — modalitate specifică a reportajului“ de V. Nicorovici („Presa noastră“ 4/1967) și „Ancheta — gen dificil“ de George Cuibuș („Presa noastră“ 9/1968).

⁴ Mihai Stoian: „Ancheta, gen publicistic“ în „Caiete de ziaristică“ 3/1968.

Putem evita aceste neajunsuri? Convingerea noastră este că da. Pe de o parte, printr-un continuu efort de autoperfecționare, de îmbogățire a cunoștințelor noastre de sociologie, psihologie și etică, printr-o mai mare capacitate de sinteză, augmentate de un stil publicistic adecvat, iar pe de alta, printr-o mai largă deschidere către cititor. Numai aducînd de fiecare dată în sprijinul afirmațiilor noastre părerile autorizate ale unor interlocutori de valoare, făcîndu-i **coautori** ai articolelor noastre, creînd, mai ales prin intermediul lor, un puternic curent de opinie, putem spune că anchetele prin care încercăm să combatem purtătorii de nonvalori morale capătă forță, autenticitate și eficiență, reușesc să se ridice de la simpla relatare a unui caz mai mult sau mai puțin spectaculos către desprinderea unor învățăminte, a unor criterii de comportament corespunzînd eticii socialiste.

Spuneam la începutul acestor rînduri că într-un domeniu atît de dificil cum este cel al contribuției ziarului la formarea omului nou, simpla planificare tematică nu este suficientă, că ea se cere completată cu un instrument mai fin de dozare a nuanțelor, capabil să asigure, **în perspectivă**, o imagine cît mai fidelă a ceea ce dorim să fie constructorul societății socialiste multilateral dezvoltate. Intenția noastră a fost să demonstrăm că printr-o înțelegere exactă a raportului dialectic model-antimodel, o înțelegere care să comporte nu neapărat proporții cantitative — două treimi materiale pozitive și o treime critice, să zicem — cît îndeosebi **exigențe calitative**, se poate atinge acest deziderat. Modelul și antimodelul, oricît de deosebite ar fi, au, la urma urmelor, o funcție comună, ele se subordonează aceluiași imperativ etic major, cu singura condiție a deplinei competențe profesionale a celui ce le utilizează.

BIBLIOGRAFIE

NICOLAE CEAUȘESCU — „Raport la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român“, în volumul „Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, 6—12 august 1969“, Editura politică, București, 1969.

NICOLAE CEAUȘESCU — „Expunere cu privire la Programul Partidului Comunist Român pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste“, Editura politică, București, 1971.

NICOLAE CEAUȘESCU — „Semicentenarul glorios al P.C.R. Expunere la adunarea solemnă din Capitală“ Editura politică, București, 1971.

NICOLAE CEAUȘESCU — „Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative“, Editura politică, București, 1971.

NICOLAE CEAUȘESCU — „Mesaj adresat ziarului „Știința“ cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la apariția primului număr“ în „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 6, Editura politică, București, 1972.

* * * „Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la normele vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste“, în volumul „Conferința Națională a P.C.R. — iulie 1972“.

* * * „Proiectul de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste“.

TRAIAN HERSENI — „Sociologie și etică“, Editura științifică, București, 1968.

PAVEL APOSTOL — „Normă etică și activitate normată“, Editura științifică, București, 1968.

NICOLAE BELLU — „Etos și contemporaneitate“, Editura științifică, București, 1971.

N. KALLOS, A. ROTH — „Axiologie și etică“, Editura științifică, București, 1968.

MIHAI STOIAN — „Modele și... „modele“ de viață“. Editura politică, 1971.

* * * Colecția revistei „Presa noastră“ pe anii 1968—1974.

„ORIZONT”—VÎLCEA:

EFICIENȚA ARTICOLULUI DE PRESĂ

de GH. CÎRSTEA

redactorul șef al gazetei „Orizont“

PLANUL DE PERSPECTIVĂ — AXUL TEMATIC AL ZIARULUI

Măsurile luate de conducerea partidului nostru în ultimii ani pentru perfecționarea planificării și conducerii economiei, a întregii vieți sociale, în concordanță cu cerințele actualei etape a evoluției țării noastre, cu obiectivele fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, și-au pus puternic pecetea și pe activitatea publicistică, în ansamblul ei.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Ziaristii presei noastre comuniste trebuie să fie animați de un puternic spirit partinic, de dorința arzătoare de a contribui, prin scrisul lor, la progresul general al societății noastre, la împlinirea mării opere de edificare a socialismului și comunismului în România. Noi combatem rutina și spiritul func-

ționăresc în orice domeniu al activității — și cu atât mai mult în domeniul presei care, prin excelență, trebuie să aibă un caracter creator, să fie promotoare a tot ceea ce este nou, înaintat în viața socială, servind mersului înainte neîntrerupt al societății noastre”¹.

Așadar, în viziunea partidului nostru, presa noastră în general — și, în special, presa de partid — e chemată să joace un rol de explorator cu sensibilă receptivitate la fiecare impuls al noului și să militeze cu pasiune, curaj și competență pentru afirmarea lui. Pe baza cunoașterii științifice a preocupărilor oamenilor, a studierii atente, aprofun-

¹) Nicolae Ceaușescu — Din „Cuvîntarea la adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scinteia“, organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român” — 25 septembrie 1969.

A. MIHAILOPOL

Porto-franco

date a realității, operind în miezul actualității celei mai stringente, racordându-și sarcinile la cea mai înaltă responsabilitate partinică și socială, presa trebuie să deschidă un larg câmp perspectivei, să anticipeze, într-un spațiu al experienței deja dobândite și al ideilor valoroase, noi căi de înlăptuire a mărețelor obiective stabilite de politica științifică a partidului nostru.

S-a vorbit și se vorbește și astăzi — nu lipsit de temei — că ziarul este și trebuie să fie o „istorie a clipei“. Un asemenea enunț, însă, în contextul presei noastre comuniste — chemată nu să contemple realitatea, ci să contribuie efectiv la transformarea ei — poate da naștere la erori dacă prin **clipă** înțelegem actualitatea imediată, de azi pe mine, transcrisă în cerneală tipografică, fără nici o fereastră spre viitor. Orice **clipă** surprinsă **azi** are în ea germenele **clipei** de **mine** și, deci, gazetarul trebuie să știe să vadă printr-o prismă de largă deschidere semnificația faptului „la zi“. Tocmai această tratare în perspectivă a problemelor impune, ca o cerință vitală a eficienței, un program de lucru judicios întocmit, care, răspunzând cu promptitudine comenzilor sociale, să fie puternic ancorat în realitățile județului, să mobilizeze și să valorifice plenar forțele întregului colectiv redacțional. După cum tot o condiție a eficienței o constituie mobilitatea redacției de a-și restructura programul în funcție de cerințele imperioase ale zilei.

Hotărârile Congresului al X-lea, ale Conferinței Naționale din iulie 1972, proiectul de Directive ale celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. conțin un vast program de activitate, imprimând întregii vieți economico-sociale din țara noastră un dinamism fără precedent. Cunoașterea în profunzime a politicii partidului, a orientărilor sale din fiecare etapă reprezintă cheia de boltă pentru pătrunderea în esența fenomenelor social-economice și politice, a relațiilor interumane, determinate obiectiv de avântul forțelor de producție, de progresul multilateral al societății noastre. De la o etapă la alta, fiecare județ se confruntă cu o multitudine de sarcini, iar ziarului îi revine obligația să discearnă din această problematică largă obiectivele cele mai stringente, pe care să le trateze cu prioritate, sistematic și cu eficiență. Cum reușește un ziar să aleagă, să ierarhizeze din acest larg evantai de probleme pe cele mai importante la un moment dat ?

Ziarul „Orizont“ își întocmește planul de perspectivă pe o perioadă de trei luni. Sursele sale de informare, de cunoaștere s-au amplificat și s-au diversificat de la un an la altul. În afara relațiilor directe pe care redactorul șef le are, permanent, cu biroul Comitetului județean de partid ca membru al acestuia, s-a încetățenit practica bună ca, înaintea elaborării fiecărui plan trimestrial, șefii de rubrici să consulte secretarii Comitetului județean de partid, pe resorturi de activitate, vicepreședinții Consiliului popular județean. Lunar, majoritatea șefilor de rubrici participă la instructajele care au loc la Comitetul județean de partid, cu aparatul acestuia. De asemenea, redacția dispune de planul trimestrial, de hotărârile ședințelor de birou și plenarylor Comitetului județean de partid, care constituie, de regulă, osatura planului redacțional de perspectivă.

Consiliul de conducere al redacției, for larg reprezentativ al colectivelor din principalele unități economice, sociale, de învățământ și cultură ale județului, format din 35 de oameni, constituie, de asemenea, o bogată sursă de cunoaștere a realităților locale. În afara dezbaterilor privind planurile

trimestriale, care se desfășoară în plen, unii membri ai consiliului de conducere participă, alături de alți colaboratori ai redacției, la discuțiile organizate pe marginea unor probleme de maximă importanță pentru viața social-economică a județului, aflate în atenția ziarului. Iată câteva dintre acestea : asigurarea unei cât mai bune folosiri a capacităților de producție, dezbateri organizată de Centrala industrială de produse anorganice și soldată cu inițiativa „La fiecare instalație, la fiecare utilaj — randament maxim, în fiecare minut — productivitate maximă“ ; o alta, desfășurată la redacție, a fost axată pe creșterea eficienței în construcții, finalizându-se, de asemenea, printr-o valoroasă inițiativă în paginile ziarului : „Realizarea stadiilor fizice — criteriu prioritar în activitatea de investiții“ ; având în vedere profilul agriculturii județului nostru, unde viticultura — prin renumita podgorie de la Drăgășani — deține o însemnată pondere, am inițiat o dezbateri privind dezvoltarea și modernizarea acestei ramuri, la care au luat parte președinți și ingineri din cooperativele agricole de producție, specialiști ai Întreprinderii agricole de stat, cercetători de la Stațiunea viticolă Drăgășani, născându-se, în urma discuțiilor, inițiativa : „Fiecare fermă viticolă — o unitate model pentru producția de struguri“.

Ziarul a urmărit sistematic asemenea acțiuni, planificându-le riguros, impunându-le în atenția opiniei publice, a colectivelor de oameni ai muncii din unitățile economice ale județului, care le-au alimentat generos cu idei valoroase și înalte fapte de muncă și viață.

O sursă permanentă de cunoaștere o reprezintă scrisorile sosite la redacție, rețeaua posturilor de corespondenți voluntari, care cuprinde aproape toate localitățile județului, consfăturile pe care, lunar, redacția le organizează cu cititorii din diferite localități și unități economice, sondajul de opinie pe care, anual, îl întreprindem, pe bază de chestionare, în rândurile tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Bunăoară, cu prilejul sondajului întreprins la începutul anului 1974, peste 300 de cetățeni și-au spus competent părerea despre principalele rubrici ale ziarului, au arătat concret ajutorul pe care l-au primit de la ziar colectivele de muncă unde-și desfășoară activitatea și au făcut o seamă de propuneri din cele mai valoroase pentru îmbogățirea ariei tematice a ziarului. Între acestea, am reținut ca foarte prețioase sugestiile privind dezbateri mai aprofundată a rolului și importanței adunărilor generale ale oamenilor muncii, oglindirea mai frecventă și mai diversificată a activității consiliilor populare, dezbateri de probleme legate de afirmarea personalității umane în procesul muncii, abordarea diverselor aspecte în legătură cu orientarea profesională a elevilor etc.

Planul de perspectivă își găsește o sursă bogată de idei în pregătirea și experiența de muncă și de viață a colectivului redacțional. Pornind de la îndatorirea sa esențială de a spori continuu încărcătura de idei a articolelor, ca rezultat al studierii atente și responsabile a realității, gazetarul e obligat să ia parte, continuu, la frământarea oamenilor pentru bunul mers al muncii, să cunoască pulsul de fiecare zi al activității din sectorul de care răspunde. În acest context, deosebit de semnificativă ni se pare arta gazetarului de a investiga domeniile determinante pentru dezvoltare, capacitatea sa de a pătrunde în esența fenomenelor caracteristice unității, tactul, priceperea de a-și apropia oamenii, de a lua parte la zăbuciumul lor pentru o idee, de a fi

la zi cu descoperirile din laboratoarele colective și personale ale uzinei. Iată un reper de care gazetarul trebuie să se apropie cu fiecare cuvânt scris, ca o principală condiție a eficienței.

Aceste surse, valorificate ingenios în planurile de perspectivă, pot oferi redacției un instrument viabil de lucru pe o perioadă determinată. Selectând cu grijă unele probleme, care trebuie tratate într-o anumită etapă, nu înseamnă căuși de puțin că avem de-a face cu o îngustime tematică, ci, dimpotrivă, cu anumite priorități, în funcție de cerințele stringente ale vieții social-economice a județului, priorități care se desfășoară pe fondul unei activități publicistice largi, diversificate.

Sînt probleme cu care ziarul nostru s-a confruntat și se confruntă, care depășesc cadrul trimestrial al unui plan de perspectivă, întinzîndu-se pe perioade mai îndelungate de timp.

Iată un exemplu. Pornind de la realitățile specifice județului nostru, cu obiective noi, cu colective de muncă în formare, am acordat atenție pregătirii cadrelor necesare, formării conștiinței și responsabilității muncitorești. În stabilirea tematicii și abordarea problemelor, ziarul a avut în vedere faptul că exigența beneficiarilor nu face concesii calității produselor, nu acordă dispensă de maturitate colectivelor tinere.

În urma unor consfătuiri și mese rotunde, inițiate de redacție în colaborare cu organizațiile de partid din întreprinderi, am deschis paginile ziarului — la rubrica intitulată „Calitatea produselor — expresie a personalității colectivelor de muncă” — unui larg schimb de opinii a cărui eficiență a fost determinată de participarea unui mare număr de specialiști, muncitori, maiștri, factori de răspundere în organizarea și conducerea proceselor de producție. La o altă rubrică — „Beneficiarii au cuvîntul” — am făcut publice atît satisfacțiile, cît și criticile la adresa calității produselor, cuvîntul beneficiarului făcîndu-se tot mai puternic auzit și mai greu de ignorat.

Propunîndu-și obiective precise, de cea mai mare actualitate, planul tematic direcționează, concentrează eforturile redacției spre anumite sectoare ale activității economice și sociale, îi dă posibilitatea ca, printr-o tratare permanentă și sistematică a anumitor teme într-o perioadă de timp, să le impună în atenția colectivelor de muncă, să stimuleze mai bine inițiativele oamenilor, preocupările lor, capacitatea acestora de a da răspunsuri competente problemelor mai stringente cu care se confruntă, la un moment dat, economia județului. Nu e deloc lipsit de importanță faptul că, astăzi, avem unități industriale, care, în ultimii trei ani n-au mai înregistrat nici un refuz de la beneficiar și ale căror produse sînt solicitate, în volum din ce în ce mai mare pe piața externă. Ne referim aici, concret, la Combinatul de produse sodice, la Combinatul petrochimic, la Fabrica de piele și încălțăminte „Vilceana” — unități preferate de anumiți beneficiari externi în cadrul activității de export a ramurilor respective. Întreprinderea „Exportlemn” București a solicitat Combinatului de prelucrare a lemnului Rm. Vilcea cantități din ce în ce mai mari de produse pentru export. Explicația: mai multe firme din Austria cer, în mod expres, furnirul estetic numai de la Rm. Vilcea; alte firme din R.F.G., Franța, Italia, Belgia manifestă un interes deosebit pentru placajul fabricat în combinatul vilcean, iar altele din Suedia, R.F.G., Olanda — pentru plăcile aglomerate realizate în aceeași unitate.

Redacția urmărește o continuitate a problemelor,

de la un plan tematic la altul, dînd de fiecare dată, așa cum am precizat, o atenție mai mare anumitor teme impuse de mersul firesc al dezvoltării vieții noastre social-economice. Tot în planurile tematice avem în vedere și unele campanii de presă pe probleme deosebit de stringente într-o perioadă sau alta. Aș vrea să mă opresc și aici la un exemplu: înmulțindu-se deficiențele în transportul de călători, redacția a inițiat o amplă acțiune sub titlul „Cu toate farurile pe transportul în comun”, care a investigat, pe multiple planuri, principalele cauze ale neajunsurilor. La dezbateri au luat parte conducători de unități economice, direct interesați în buna funcționare a transportului în comun, călători navetiști și ocazionali, șoferi, mecanici, care, prin propunerile și sugestiile făcute, au scos în evidență importante rezerve de îmbunătățire a traficului rutier. Campania s-a încheiat cu o masă rotundă, care — lucru demn de evidențiat — nu numai că a pus față-n față reprezentanți ai beneficiarilor și organizatorilor, dar a făcut și un prim bilanț al măsurilor întreprinse încă în cursul acțiunii. Numărul mare de scrisori primite la redacție în timpul campaniei, ca și faptul că, o lungă perioadă după aceea, nu ni s-au mai semnalat aspecte critice în acest domeniu, atestă că ziarul a făcut o treabă bună. Totodată, această acțiune ne-a demonstrat că tratarea prioritară a unor probleme nu trebuie să ducă la neglijarea completă a altora, care pot, cu timpul deveni acute.

Activitatea de planificare, așadar, ca o condiție a eficienței, presupune cunoașterea în profunzime a realităților județului și abordarea proporționată a problemelor, în funcție de stadiul dezvoltării și cerințele fiecărei etape.

PERSONALITATEA GAZETARULUI

Ca operă a unei largi investigații și a multiple izvoare, planul de perspectivă este adîncit în continuare, pe rubrici, se caută modalități pentru tratarea cît mai eficientă a problemelor. Întră, cum s-ar spune, în laboratorul de gîndire și creație al fiecărui gazetar, devenind baza planificării proprii activități. În tratarea obiectivelor cuprinse în planul tematic, un rol de cea mai mare importanță îl au inițiativa, ingeniozitatea și fantezia gazetărească, puterea și capacitatea fiecărui redactor de a concepe, pe baza experienței proprii și prin prisma realităților din domeniul de care răspunde, căile și mijloacele publicistice cele mai adecvate pentru atingerea reperelor planificate. Se elaborează, astfel, planurile bilunare pe rubrici, care angajează, în exclusivitate, personalitatea gazetarului și care sînt o expresie a posibilităților acestuia de a declanșa acțiuni, de a mobiliza toate forțele de care dispune (colaboratori, corespondenți voluntari), de a pune în practică talentul și priceperea sa în tratarea cît mai eficientă a problematicii ziarului. Sigur, asemenea planuri diferă, de regulă, de la redactor la redactor. Și, într-un fel, e și normal. Într-o redacție lucrează gazetari cu multă experiență și gazetari în curs de formare și afirmare. Planurile bilunare, însă, sînt, de fiecare dată, discutate în cîlegiul de redacție unde sînt corectate, corelate și unde, în funcție de importanța unor probleme care trebuie abordate în perioada respectivă, sînt regrupate și forțele redacției potrivit vocației și cunoștințelor gazetarilor într-un domeniu sau altul de activitate. Tot cu acest prilej este analizat și modul cum au fost realizate planurile bilunare precedente, se evidențiază ideile noi apărute, ar-

ticolele mai reușite, se iau, de fiecare dată cind este necesar, măsuri privind îmbunătățirea conținutului și echilibrului tematic al genurilor gazetărești, privind o mai bună cuprindere geografică a județului.

Un plan bun nu este, se înțelege, decît o premisă a eficienței.

În aria largă și complexă de probleme cu care se confruntă un colectiv, o unitate economică, se nasc permanent idei și metode noi, valoroase, care îi îmbogățesc patrimoniul de experiență. Aducîndu-le în paginile sale și militînd pentru generalizarea lor, ziarul își îndeplinește rolul de mesager al noului, contribuie la transformarea bunului de interes restrîns într-un bun de interes general, într-un cîștig pentru întreaga societate. Problema se pune: cum explorăm cel mai bine acest univers al oamenilor? Prin ce mijloace? Răspunsul, oricum l-am formula, se reduce, în cele din urmă, la ceea ce numim personalitatea gazetarului.

„Gazetarul comunist — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să fie un om cu o concepție înaintată, cu o temeinică pregătire ideologică marxist-leninistă, în stare să înțeleagă marile transformări revoluționare din lume, să fie strîns legat de masele populare, să servească prin întreaga sa activitate interesele clasei muncitoare, ale întregului popor, cauza partidului, a socialismului și comunismului, deoarece numai astfel el va putea realiza cu succes misiunea sa de a milita neobosit pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului”².

Un asemenea portret moral, făcut gazetarului de secretarul general al partidului, exprimă înalta considerație și stimă de care se bucură lucrătorul din presă din partea partidului și statului nostru.

Pentru a-și îndeplini, la nivelul cerințelor actuale, importante sarcini ce-i revin în societatea noastră, gazetarul e chemat să depună eforturi susținute în vederea pregătirii continue, multilaterale, știut fiind că personalitatea sa își pune puternic amprenta asupra profilului ziarului, a eficienței acestuia. Ziaristul se află, întotdeauna, în postura omului care analizează lucrurile prin prisma și în numele intereselor generale ale economiei, ale poporului și de pe această poziție trebuie să militeze pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate de partid în diferite domenii de activitate. O trăsătură definitorie a acestuia o reprezintă combativitatea sa revoluționară, lupta sa pentru a deschide drum nou, împotriva imobilismului și conservatorismului, atitudinea sa intransigentă față de lipsuri. Curajul este o parte intrinsecă a onestității și competenței profesionale, care ține de condiția de a fi a gazetarului. Uneori, nu sîntem curajoși pentru că investigăm superficial realitatea, nu pătrundem, cu toată răspunderea cu care sîntem investiți, în complexitatea fenomenelor și de aceea nu putem discerne faptele la justa lor valoare, nu putem stabili cu precizie, în relatarea unor stări de lucruri, partea de vină a cadrelor de conducere aflate pe diferite trepte ierarhice. Și atunci, îi criticăm, de regulă, pe cei mai puțin vinovați, ale căror atribuții și competențe nu sînt hotărîtoare în redresarea unei situații. Alteori, din aceleași motive, formulăm critici generale la adresa întreprinderii, a instituției sau a conducătorilor acestora, fără țintă precisă. Putem vorbi de personalitatea unui asemenea gazetar,

putem vorbi de eficiență în asemenea cazuri? Dimpotrivă, avem de-a face cu un efect contrar, care afectează încrederea oamenilor în ziar. A te încumeta, în cazul unei documentări superficiale, să fii curajos, a fi indignat de o faptă și a scrie despre ea fără să fii îndeajuns de edificat asupra ei echivalează cu o aventură. Dar, nici cea mai corectă și amplă documentare nu ne poate scuti de greșeli dacă ea nu este dublată de obiectivitate, de puterea de discernămint a faptelor, de entuziasmul și capacitatea gazetarului de a se înscrie total, de pe poziții partinice, în frămîntările și aspirațiile colectivului despre care vrea să scrie.

Eficiența este determinată, în mare măsură, de pregătirea politică și profesională a gazetarului, de înalta sa răspundere comunistă față de cuvîntul scris, de vocația sa, de modul cum știe să facă din fiecare articol un act politic, cu ecouri puternice în conștiința oamenilor. În acest punct se realizează, cred, cel mai bine confluența dintre eficiență și personalitatea ziaristului. Logica de fier, soliditatea argumentelor, plasticitatea expresiei, capacitatea de a trata esențialul, de a vedea înaintea altora meritul vieții dau articolului de presă forța transformatoare, constituie premise ale eficienței.

Articolele schematice, fade, șablonarde, care nu cer efort de gîndire, sînt mai mult decît simple rebuturi; sînt atentate la timpul cititorilor, obstacole în calea gîndirii creatoare a oamenilor.

Nici chiar gazetarul cu reală vocație nu e ferit de acest pericol. Talentul nu-l salvează de la eșec dacă nu depune eforturi asidue pentru a investiga multilateral realitatea, pentru a pătrunde în esența fenomenelor, pentru a reda întreaga încărcătură de sentimente umane, odată cu descoperirea adevărului. Orice formă este un procedeu cu ajutorul căruia se transmite cititorului anumite idei. „Forma — arăta Karl Marx — e lipsită de orice valoare dacă ea nu reprezintă o formă a conținutului”. Sesizînd riscurile ce-l pîndesc pe cel care ornamentează fraza cu cuvinte alese, dar lipsite de conținut, Rebreanu avea cît se poate de multă dreptate cînd spunea că „e mai ușor să scrii frumos decît adevărat”. În ceea ce ne privește pe noi, cei care avem menirea să luptăm pentru adevăr, trebuie să spunem că numai ce este adevărat e frumos și, totodată, eficient.

Munca de gazetar presupune un efort permanent de gîndire, de neconținute căutări atît pe planul investigației în teren, cît și la masa de lucru. Un om de litere sovietic — V. F. Odoeski — remarcă, și pe bună dreptate: „Penița scrie prost dacă în călimară nu adaugi măcar cîteva picături din propriul tău sînge”. Oricît ar fi de mărețe faptele pe care le întîlnim în teren, oricît ne-ar însufleți de mult, nu putem convinge cititorul dacă nu găsim, așa cum spunea genialul nostru poet Mihail Eminescu, „cuvîntul care să exprime adevărul”, dacă gazetarul nu depune eforturi serioase pentru a-și perfecționa neconținut stilul, pentru a realiza prin scrisul său o comunicare cît mai directă, mai caldă, mai precisă și nuanțată a conținutului de idei, de sentimente. Am să mă opresc, spre exemplificare, la un singur gen gazetăresc — **informația**, genul care, în concepția unora, este cel mai simplu de scris. Iată două piese ale genului, realizate de doi autori diferiți.

BUCURIA UNEI DIMINEȚI

Venind la serviciu, într-una din diminețile trecute, inginerul Mihai Predescu, de la Grupul de șantier Rm. Vlcea al Trustului pentru construcții industriale, avea să trăiască

² Din „Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, ziarului „Scînteia” — „Scînteia”, 17 august 1971.

o bucurie unică : soluția propusă de el privind modificarea completă a ansamblului de împrăștiere a stropilor de apă la turnurile de răcire cu tiraj forțat fusese analizată la nivelul ministerului, apreciată ca valoroasă și brevetată ca invenție. Prima sa invenție ! Prețul unui asemenea ansamblu fusese redus de opt ori, iar pe întreaga ramură, economiile realizate la importul tablei de alamă însumează valoarea a nu mai puțin de 60 000 kg.

Astăzi, o ramură industrială nu mai importă alamă pentru un anume tip de ansamble, expresie a frământărilor de peste șase luni ale unui om, a unei inefabile plăceri de a căuta și descoperi în permanență noul³.

NOI SUCESE ÎN PRODUCȚIE

Muncind cu abnegație și dăruire, constructorii govoreni își îndeplinesc cu succes sarcinile, etapă de etapă. Bunăoară, ei și-au realizat în trimestrul I a.c. 32,7 la sută din planul anual. La aceste frumoase realizări, un aport deosebit și-a adus șantierul nr. 1.

Comuniștii, printre care amintim pe Marin Tirlie, Traian Chiriță, Victor Doagă, Damian Scarlat, Constantin Balaci au fost și sînt mereu prezenți acolo unde se hotărăsc destinele lucrărilor.

Și în continuare, constructorii govoreni sînt hotărîți să obțină aceleași succese. Ei și-au propus ca, pînă la sfîrșitul acestui semestru, să obțină o producție suplimentară de aproape 2 000 000 lei. Așa cum au mai demonstrat-o și în alte dăți, nu ne îndoim că constructorii govoreni vor ști să-și respecte cuvîntul dat. E ceea ce au făcut și pînă acum și ceea ce vor face mereu⁴.

Am ales două informații, la întîmplare, din aceiași număr de ziar, poate nu cele mai semnificative pentru a susține ideea enunțată mai sus. În prima, avem de-a face, după cum ușor se poate observa, cu un stil mai îngrijit, mai curat, chiar mai plastic, în timp ce în a doua abundă clișeul, fraze stereotipe, care nu trezesc interes.

Exemple de producții gazetărești izbutite și mai puțin izbutite, în funcție de personalitatea ziaristului, se pot da și din celelalte genuri publicistice : reportajul, interviul, ancheta, pamfletul etc.

Deși vocabularul nostru se îmbogățește continuu, atît prin termeni noi — tehnici, științifici, cît și prin lărgirea sferei semantice a unor dintre cuvinte, acesta este, în cazul unor gazetari, destul de sărac, ceea ce duce, în ultimă instanță, la îngustarea posibilităților lor de a expune cît mai plastic, cît mai convingător, în toată bogăția ei, o idee, o realitate.

Poetul Tudor Arghezi a sesizat și el, la vremea lui, acest neajuns al presei noastre : „Fenomenul îl remarc îndeosebi la colegii ziaristi care, de fapt, sînt și ei tot scriitori... Ei scriu cu atîta economie de cuvinte și fac atîta abstracție de valorile limbii în care se exprimă, încît mă însăpămint. Unii dintre ei au simplificat limba la un minimum care nu poate sluji intereselor artistice ale limbii și nici chiar culturii noastre. S-a inaugurat un stil telegrafic, fals telegrafic, fără vibrație, fără adîncimi, fără sonoritate... Cultura unui popor e cu atît mai vastă cu cît căile, formele lui de exprimare sînt mai mari, mai variate ; e și cazul limbii. De ce să o restrîngem la un minimum care vădește o sărăcie în imaginație — o sărăcie care nu e proprie poporului nostru.

A fi concentrat nu e tot una cu a fi șchiop sau ciung !

Mă refer la spiritul celui care scrie, ca și la spiritul limbii. Orice subiect, mare sau mic, poate fi scris bine sau prost : depinde de condei !⁵.

³. „Orizont“, 4 aprilie 1974.

⁴. Ibidem

⁵. Tudor Arghezi — „Dialog în timp“, articol inedit publicat în suplimentul ziarului „Orizont“ din decembrie 1973.

Am reținut cu interes o anchetă a revistei „Presa noastră“, întreprinsă în rîndul unor prestigioși ziaristi din lume, privind calitățile pe care trebuie să le întrunească un gazetar. Iată cîteva declarații.

Joseph Alsop Wright, unul din cei mai difuzați ziaristi americani : „În primul rînd — să aibă picioare solide, cu care să poată umbla peste tot pentru a-și strînge date. În al doilea rînd — să posede o inteligență vie, care să-i permită să înțeleagă faptele pe care le-a cunoscut. În al treilea rînd — să posede un grad rezonabil de curaj care să-i permită publicarea faptelor așa cum sînt ele, fără teamă și părtinire“⁶.

Bachir Ben Yahmed, un redevabil ziarist care, de mai mulți ani, se află la conducerea revistei „Jeune Afrique“, cu sediul la Paris : „Profesiunea de ziarist este comună profesiilor de cercetare. Ziaristul este un cercetător. Obiectul său de studiu este adevărul. Ziaristul se află în slujba adevărului și a cititorilor săi. Timpul nu-i mai aparține“⁷.

Formată pe solul deosebit de fertil al politicii marxist-leniniste a partidului nostru, personalitatea gazetarului are posibilități nebănuite de afirmare în travaliul nobil al întregului popor pentru înfăptuirea mărețelor idealuri și aspirații ale națiunii noastre socialiste. Izvorul prestigiului și autorității presei noastre comuniste rezidă tocmai din devotamentul cu care ea slujește cauza poporului, din înflăcă-rarea cu care acționează, ca purtător de cuvînt al partidului, pentru a lumina oamenilor muncii calea spre edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate, spre comunism.

FIECARE REDACTOR UN RESPONSABIL DE RUBRICĂ

Începînd cu anul 1974, ziarul „Orizont“ a organizat redacția pe rubrici. Renunțînd la forma clasică, tradițională — organizarea pe secții — ziarul a plecat de la ideea că, încredințînd fiecărui redactor un sector precis de activitate, este posibilă o mai profundă cunoaștere a realităților din toate domeniile vieții economice, politice și social-culturale, o urmărire mai sistematică a problemelor în evoluția lor, o adîncire a profesionalizării, exigenței și competenței fiecărui gazetar — pus acum în postura de a răspunde direct de reprezentarea în ziar, sub toate aspectele, a spațiului încredințat spre investigație.

La numai cîteva luni de la experimentarea acestui sistem e greu să tragem niște concluzii. Totuși, mersul activității de pînă acum ne permite afirmația că e mai mare cîștigul decît pierderile. E drept, șefii de secție erau de un real ajutor redacției în organizarea și desfășurarea muncii, în orientarea gazetarilor spre abordarea problemelor celor mai semnificative impuse de dezvoltarea complexă și multilaterală a județului. Înainte, redacția avea numai cinci planuri de muncă bilunare, după numărul secțiilor, acum are 15. Într-o secție, erau unii oameni care scriau mai bine reportaj, alții realizau cu mai mult succes interviul, articolul de analiză, foiletonul etc. Secția, așadar, își planifica redactorii să abordeze aceste genuri în funcție de cerințele ziarului. Problemele de acest fel, prin rubricizare, n-au fost ignorate, ci transferate colegiului de redacție, care — în cadrul analizelor bilunare, cînd se corelează și se perfectează planurile — are în vedere valorificarea cît mai bună a oamenilor, în

⁶. „Presa noastră“ nr. 2/1970.

⁷. Ibidem.

raport de vocația lor reală, de echilibrul tematic și al genurilor publicistice, luând, de la caz la caz, măsuri de suplimentare a forțelor la o rubrică sau alta.

În noua formă organizatorică, redacția și-a asigurat și un reporter special, care e profilat, mai ales pe reportaj și foileton și care operează în toate domeniile de activitate.

Cu statut de secție a rămas numai compartimentul „scrisori-sesizări“, unde specificul activității nu ne-a îngăduit o rubricizare.

Iată cum arată, în noul sistem de organizare, fosta secție „industrie“ :

Oameni	Sectoare de activitate
A	industria chimică și energetică
B	activitatea de investiții
C	industria constructoare de mașini, extractivă și forestieră
D	industria ușoară, alimentară și locală, transporturi și telecomunicații

După cum se poate observa, oamenilor li s-au repartizat sectoare bine delimitate, pe care au obligația să le investigheze și să le oglindească multilateral în ziar. În ședința de colegiu, când s-a hotărât aplicarea sub formă de experiment a acestui sistem, s-a ridicat, pe bună dreptate, întrebarea: „Nu ne paște oare, păcatul unei profesionalizări înguste?“ Riscul există, fără doar și poate. Am făcut încă de atunci precizarea de rigoare că, între diferitele sectoare de activitate, nu există un „zid chinezesc“ și că fiecare redactor are latitudinea să abordeze problemele preferate din toate sferele vieții materiale și spirituale.

Ce s-a câștigat ?

Planurile bilunare, deși mai multe, prezintă avantajul că sînt mult mai bogate în idei, în acțiuni. Și aceasta ca rezultat al unei mai bune cunoașteri. În mod cert, cantitatea de informație în ziar a crescut.

Șefii de secții, îndeosebi redactorii cu experiență, degrevați de unele sarcini organizatorice, printr-o mai asiduă investigație în teren, s-au afirmat mai bine pe plan publicistic.

A crescut numărul de colaboratori ai ziarului, ca urmare a faptului că redactorul are posibilitatea să cunoască mai bine oamenii din sectorul său de activitate, contribuția acestora la progresul vieții noastre economico-sociale. Aceasta i-a permis să-și aleagă din rîndul lor o seamă de colaboratori, bine inițiați în domeniile în care lucrează, de real folos pentru îmbogățirea conținutului de idei al ziarului.

Se simte o vizibilă creștere a exigenței și responsabilității fiecărui redactor în procesul de elaborare a articolelor, ca expresie a întăririi simțului de autocontrol.

S-a realizat un mai bun echilibru tematic și al genurilor gazetărești. Mulți redactori, care, pînă la rubricizare, abordau numai unul sau două genuri — de regulă, informația, articolul și interviul — au încercat cu succes reportajul, cursivul, ancheta.

S-a stabilit un contact direct între conducerea redacției și fiecare redactor în parte. Întreaga redacție ia, astfel, parte, mult mai concret și mai eficient decît pînă acum, la actul conducerii, la procesul elaborării și realizării ziarului.

S-a simplificat mecanismul de urmărire a eficienței articolelor publicate. Fiecare șef de rubrică are obligația să urmărească, la fața locului, efectul activității sale publicistice, să revină asupra problemei atunci cînd constată delăsare, lipsă de receptivitate și să aducă la cunoștința cititorilor măsurile luate. În acest scop, redactorii țin o evidență clară asupra materialelor critice în — așa cum le-am numit noi — „caietele de eficiență“, care nu sînt altceva decît însemnările personale ale gazetarului privind evoluția soluționării aspectelor criticate.

Experiența de pînă acum ne-a convins că o rubrică în care să urmărim eficiența articolelor publicate are un pronunțat caracter educativ și stimulatoriu, răspunde interesului cititorilor în legătură cu soluționarea problemelor dezbătute în ziar. Rîndurile publicate sub genericul „Urmare din pagina... a ziarului «Orizont» nr... CUM A FOST, CUM ESTE“ sînt urmărite cu multă atenție de către cititori. Aici se fac publice unele răspunsuri ale conducătorilor de unități vizate, ca și noi relatări ale redactorilor noștri, care merg pe urmele materialelor publicate în ziar. În luna octombrie a anului 1973, de pildă, în urma mai multor scrisori primite la redacție — prin care ni se releva ideea că în majoritatea școlilor din Rm. Vlcea, elevii din primul an de școală sînt repartizați pe clase după categoria socială a familiei — ziarul nostru a întreprins o anchetă în toate școlile generale din municipiu, de unde a rezultat articolul intitulat : „Clase de elită, cu elevi «vedete» după... profesia părinților“. Reacția în rîndul unor cadre didactice, ca și al unor părinți, a fost extrem de puternică. Cadrele didactice în cauză căutau tot felul de motivări, iar unii părinți — de regulă, intelectuali — ne-au amenințat că-și retrag copiii de la școală dacă nu vor rămîne în clasă, și numai în clasa învățătoarei X. Desigur, vinovate erau, în acest caz, conducerile unor școli care au practicat acest sistem ani de-a rîndul, compunînd clase din care făceau parte, aproape exclusiv, copii de muncitori, membri cooperatori etc., și clase aproape numai cu copii de intelectuali. Cinci zile mai tîrziu, ziarul a publicat, la rubrica de care aminteam mai sus, articolul de răspuns semnat de inspectorul general al Inspectoratului școlar județean Vlcea din care reproducem o parte :

„...Dînd o înaltă prețuire inițiativelor valoroase, emenate din concepția științifică a partidului nostru asupra învățămîntului, avem datoria să manifestăm, sub semnul înaltelor răspunderi comuniste, intransigență și combativitate revoluționară față de orice neajuns, care ar putea afecta drumul continuu ascendent al școlii spre un învățămînt modern, eficient. Pentru că, trebuie să spunem, în unele unități școlare se mai mențin și unele deficiențe, mentalități învechite, străine eticii și echității noastre socialiste. Un asemenea aspect, în neconcordanță cu principiile învățămîntului nostru, a fost surprins în articolul „Clase de elită, cu elevi «vedete» după... profesia părinților“, apărut în numărul 1536 din 13 octombrie a.c. al ziarului „Orizont“. Precizăm că, Inspectoratul școlar județean împărtășește întru totul concluziile acestui articol și se angajează ca asemenea aspecte să nu se mai repete în viitor...“⁸.

Au fost numeroase situațiile cînd, pentru a îndrepta o stare de lucruri, am scris de mai multe ori, cu insistență. Gazetarul nu poate rămîne indiferent față de interesul general, față de propria sa muncă. Pentru că, adevăratele satisfacții ale sale

⁸. „Orizont“ — 18 octombrie 1973.

izvorăsc, înainte de toate, din lumina pe care cuvântul său o radiază într-un loc sau altul de muncă.

În intervalul dintre 7—30 august 1973, ca să exemplificăm, urmărind activitatea de investiții, ziarul nostru a publicat, de la un singur șantier de construcții — cel al Uzinei de sodă nr. 3, cel mai important obiectiv de realizat al anului — un ciclu de patru articole. Ele au fost toate inserate la aceeași rubrică : „Urmare din pagina... a ziarului „Orizont“ nr... CUM A FOST, CUM ESTE. Iată titlurile articolelor :

— Pe șantierul Uzinei de sodă nr. 3

BENEFICIAR-CONSTRUCTOR-FURNIZORII DE UTILAJE, UN TRIUNGHI CU BAZA FRÎNTĂ ⁹.

— Pe șantierul Uzinei de sodă nr. 3

DEFICITARĂ ESTE ORGANIZAREA ¹⁰.

— Pe șantierul Uzinei de sodă nr. 3

DIRECTORUL UZINEI CONFIRMĂ, DAR ESTE OPTIMIST ¹¹.

— Pe șantierul Uzinei de sodă nr. 3

REVIRIMENTUL AȘTEPTAT S-A PRODUS ¹²

Reproduc din această ultimă anchetă câteva declarații ale unor cadre cu munci de răspundere care concură la realizarea investigației.

„Ing. Vasile Săvulescu, directorul Uzinei de sodă nr. 3 : Eu aş vrea să subliniez de la început că planul producției industriale, în trimestrul I, cît, mai ales, planul producției industriale în anul 1974 este condiționat de respectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor ce se găsesc, azi, în construcție. Mai mult de 50 la sută din sporul de producție al anului viitor se va obține din instalațiile cu termen de punere în funcțiune în trimestrul III și IV 1973 și primul trimestru al anului 1974... Și noi, ca și constructorii, avem convingerea că Uzina de sodă nr. 3 va produce conform angajamentului pe care ni l-am asumat. Mai sînt de sosit utilaje cu ciclu de montare pînă la o săptămîină, care, în nici un caz, nu pot periclită termenul de punere în funcțiune. Există, însă, unele semne de întrebare legate de instalația de comprimare a gazelor, unde lucrările sînt ceva rămase mai în urmă. Aici, montorii trebuie să depună toate eforturile pentru aducerea la zi a lucrărilor, în așa fel încît, la jumătatea lunii septembrie, să înceapă rodajul la compresoarele de bioxid de carbon, compresoare unicat și la care au apărut și unele defecțiuni interne, vicii ascunse în perioada montajului, care ne-ar putea crea neplăceri dacă nu luăm la timp măsuri. Cît privește pregătirea personalului care să pună în funcțiune acest obiectiv, noi am angajat și pregătit majoritatea cadrelor, care lucrează, în prezent, în instalația existentă — Uzina de sodă nr. 2 — aflată în funcțiune. O parte din acest personal — instalatori-electricieni, AMC-iști — au ajutat și ajută la montarea instalațiilor, unde ei vor lucra, la intrarea în funcțiune a Uzinei de sodă nr. 3. Începînd cu luna aceasta, întreg personalul a părăsit instalația de școlarizare și va lucra efectiv la probele de rodaj în noua uzină“.

⁹. „Orizont“ nr. 1479 din 7 august 1973.

¹⁰. Ibidem, nr. 1486 din 15 august 1973.

¹¹. Ibidem, nr. 1490 din 19 august 1973.

¹². Ibidem, nr. 1498 din 30 august 1973.

„Jean Decuseară, inginer șef la Grupul de șantiere Rm. Vlcea : Colectivul nostru a întocmit un grafic de rodaje pînă la ultimul utilaj și știm precis ce avem de făcut pentru ca Uzina de sodă nr. 3 să intre în funcțiune la timp. La secția compresoare, unde se mai pun probleme, lucrează, în prezent, o echipă de țevari, care a fost scoasă din cadrul șantierului 1, fără să afecteze munca aici... Rugămintea noastră este ca în ceea ce privește instalațiile din grafit, instalațiile din poliesteri, lucrări extrem de migăloase, să fie executate de beneficiar care are, pentru astfel de lucrări, oameni cu o înaltă calificare“.

„Petre Kera, secretarul comitetului de partid de la Combinatul chimic : Noi am analizat în ultimul timp, cu multă atenție, cauzele nerealizării unor stadii fizice și am luat măsurile care s-au impus. Am preluat, în ultima perioadă, în regie proprie, instalația de oxigen-azot, iar stadiile fizice atinse pînă în prezent ne dau garanția că va intra la timp în funcțiune. Sînt în totul de acord cu tovarășul inginer Decuseară că la produși clorurați II sînt lucrări pe care le putem prelua noi, ceea ce vom și face“.

Uzina de sodă nr. 3 a intrat în funcțiune la data de 26 octombrie 1973 cu 67 de zile mai devreme față de plan. Evenimentul s-a produs, în primul rînd ca urmare a măsurilor operative și eficiente luate de Comitetul județean de partid, a frămîntărilor colectivelor de constructori și montori, care au căutat și au găsit noi și valoroase soluții problemelor ridicate, în contextul unei preocupări susținute pentru organizarea tot mai bună a muncii la toate punctele de lucru. Fiind prezent în tot acest clocot al muncii, ziarul a trăit clipe de reală satisfacție.

Să încercăm acum să vedem ce raport există între șeful de rubrică și rubricile ziarului. Redacția a inițiat, de-a lungul anilor, o seamă de rubrici pe teme politice, economice, sociale, culturale ; pe unele le-a abandonat mai mult sau mai puțin justificat, altele se mențin și astăzi. Rubricile au fost impuse de problematica majoră a ziarului, de cerințele dezvoltării economice și sociale a județului nostru, de necesitatea tratării cît mai sistematice a unor probleme. Uneori, ele s-au născut din frămîntarea întregului colectiv redacțional, alteori, au apărut ca urmare a receptivității gazetarilor în teren, pe fondul aspirațiilor și al eforturilor creatoare depuse de colectivele de muncă pentru perfecționarea activității lor. Ele s-au născut spontan și redacția le-a îmbrățișat ca oportune.

De regulă, rubrica are o arie mult mai mare de cuprindere, ea depășește, în cele mai multe cazuri, sfera de activitate a unui gazetar.

„Tribuna ideilor“, de pildă, a reunit și reunește opinii semnificative ale oamenilor muncii din toate sferile vieții materiale și spirituale. Redacția a căutat, pe cît i-a stat în putință, ca aici să semneze numai oameni care au ceva de spus, ale căror idei își pot găsi aplicabilitate. Aici s-au scris articole despre perfecționarea proceselor tehnologice, despre introducerea unor noi metode de lucru în construcții, industria forestieră, ușoară, alimentară, în agricultură etc. O seamă de articole au fost trimise pe adresa rubricii din inițiativa oamenilor muncii. Dar, redacția nu putea, firește, aștepta alimentarea aleatorie a rubricii, pe baza scrisorilor primite. Rubrica trebuie să apară o dată pe săptămîină, periodicitatea fiind una din condițiile consacrării ei. Așadar, au fost luate măsuri ca toți redactorii, indiferent de sectoarele în care își desfășoară activitatea, pe baza

investigațiilor proprii, să asigure, sistematic, prin planul de muncă, o colaborare.

La fel stau lucrurile și cu alte rubrici ale ziarului: „Portretul tovarășului meu de muncă“, realizată, în exclusivitate, numai de colaboratori, pagina „Omul în oglinda faptelor sale“, „Conștiința — suportul responsabilității de a munci și trăi în chip comunist“, „Tinerețea, vârsta marilor probleme, vârsta marilor datorii“. Avem, apoi, rubrici care sînt asigurate prin valorificarea corespondențelor primite la redacție: „Reporter pe urmele unei scriori“, „Cititori, aveți cuvîntul!“, „Posturile de corespondenți voluntari transmit!“

În coloanele ziarului apar rubrici, care sînt semănate de ani de zile de unii și aceeași colaboratori. Bunăoară, cronicile literare publicate în „Orizont“ de un singur autor au fost adunate într-un volum apărut pe plan central și apreciat de critica literară¹³.

Tot numai de aceeași colaboratori sînt susținute și rubricile: „Cronica filmului“ și „Curier juridic“.

Ziarul s-a străduit să asigure, pe cît posibil, rubricilor o anumită personalitate, un conținut bogat de idei, să le găzduiască într-o anume pagină și într-un anumit colț al acesteia, astfel încît cititorul să fie trimis direct la sfera de preocupări care-l interesează. Nu vreau deloc să spun prin aceasta că toate rubricile ziarului și-au găsit audiența cuvenită în rîndurile cititorilor. Am publicat adesea, în cadrul acestora, articole plate, cenușii, iar uneori, frecvența prea mare a unor astfel de materiale a dus la discreditarea rubricilor și, în final, la abandonarea lor. În unele situații, n-am fost consecvenți nici în păstrarea locului în pagină și a datelor de apariție a unor rubrici, ceea ce a dăunat, cred eu, ziarului în relația sa cu cititorul. Pentru că, în momentul cînd redacția angajează o rubrică stabilește, de fapt, o nouă legătură cu cel puțin o categorie de cititori, o relație intimă, chiar afectivă, de mare sensibilitate; făcînd concesii conținutului de idei, calității publicistice, se poate ajunge ușor la anularea interesului și a curiozității manifestate inițial. O rubrică este o premisă a eficienței, a personalității ziarului numai în condițiile în care contractează un larg schimb de idei, răspunde unor cerințe imperioase ale activității oamenilor muncii, operează cu fapte semnificative, declanșînd reacții, determinînd mutații în planul conștiinței cititorilor. Acesta este, în ultimă instanță, cîmpul de acțiune al fiecărui articol de ziar. Pentru că, trebuie să spunem, nu poate fi numită eficiență orice schimbare de natură administrativă, survenită în urma publicării unui articol. Sînt multe cazurile cînd, după apariția materialului în ziar, s-au luat, imediat sau mai tîrziu, măsuri administrative severe, uneori drastice: au fost destituiți din funcții sau sancționați cei vinovați; conducerile vizate au adus la cunoștința ziarului aceste măsuri, le-au comunicat forurilor superioare, dar lipsurile semnalate au continuat să persiste. Aceasta dovedește că, pentru obținerea unei eficiențe reale, este nevoie de ceva mai mult. Poate tocmai de conștiința gazetarului de a considera înfăptuită o sarcină numai atunci cînd treburile au intrat pe un făgaș bun.

Eficiența este determinată nu atît de măsuri administrative, bune și acestea și necesare într-un anumit context, cît, mai ales, de puterea de penetrație a cuvîntului scris.

Scriem, în ultima vreme, și scriem tot mai mult, despre izbînzile oamenilor muncii în lupta pentru

condensarea timpului, pentru creșterea eficienței întregii activități umane. Aducem în coloanele ziarului cifre semnificative, inițiative și metode prețioase de muncă, aducem efectele unor instalații și procese tehnologice moderne, realizate în județ, care se ridică și, uneori, depășesc nivelul performanțelor similare pe plan mondial — dar ne scapă adesea din vedere oamenii, autorii acestor succese de prestigiu. Sînt oameni care au ajuns aici pe drumuri proprii, nebătătorite, care au avut eșecuri, care — nu o dată în negura căutărilor au avut spectrul insuccesului, dar n-au cedat, au luptat cu ei, uneori și cu invidiile și răutățile altora și au învins.

Țara noastră înaintează impetuos pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, spre comunism. Și în acest mare și impresionant front, răscolitor prin abnegația și devotamentul cu care întregul popor suie, cotă după cotă, spre bunăstarea și civilizația comunistă, acești oameni înaintează în primul eșalon. Și dacă uneori nu-i descoperim în toată frumusețea lor morală, este din cauză că investigația gazetarului nu e completă, s-a oprit la suprafața faptelor, lipsind astfel cititorul de posibilitatea de a cunoaște și de a îndrăgi autenticele valori umane, cu întreg universul lor de preocupări.

Plecînd de la aceste considerații, cred, că articolul de ziar, scris cu talent, cu principialitate și cu o înaltă răspundere partinică n-are o viață efemeră, de numai 24 de ore. El poate rezista în timp — cel puțin în conștiința unor oameni — dacă înobilează sentimentele acestora, dacă are o putere de înrîurire asupra activității lor, dacă — prin forța faptelor relatate — modifică atitudini, caractere, dezvoltă gîndirea, spiritul de angajare, de dăruire, de sacrificiu.

BIBLIOGRAFIE

NICOLAE CEAUȘESCU: „Cuvîntare la adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al ziarului „Scînteia“, organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român“ — 25 septembrie 1969.

NICOLAE CEAUȘESCU: „Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului“ — 6 august 1969.

NICOLAE CEAUȘESCU: „Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative“ din — 9 iulie 1971.

NICOLAE CEAUȘESCU: „Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste“. — 3 noiembrie 1971.

NICOLAE CEAUȘESCU: „Cuvîntare la întîlnirea cu creatorii din domeniul cinematografiei“ — 5 martie 1971.

ROBERT VANGHER: „Marele reportaj în ultima jumătate de veac“ — „Presa noastră“ nr. 6 din 1968.

G. CĂLINESCU: „Fenomenul arghezian“. Tudor Arghezi. Colecția „Biblioteca critică“. Editura Eminescu 1971.

GEO BOGZA: „Introducere în reportaj“. „Anii împotrivirii“. Editura tineretului 1953.

Prof. dr. docent ALEXANDRU PIRU: „Farmecul personal al ziaristului“. — „Presa noastră“ nr. 2 din 1974.

Dr. ION SPĂLĂȚELU: „Cîteva elemente definitorii“, concluzii pe marginea simpozionului organizat de Filiala Iași a Uniunii ziariștilor și ziarul „Flacăra Iașului“ pe tema: „Cerințe actuale ale definirii profilului publicistic al ziarului județean“ — „Presa noastră“ nr. 12 din 1972.

AL. IONESCU: „Principii politice și organizatorice ale presei noastre“. „Presa noastră“ nr. 10—11 din 1971.

ION ȘINCA: „Definirea profilului ziarului local“ — „Presa noastră“ nr. 7—8 din 1970.

NICOLAE DRAGOȘ și GEORGE RADU CHIROVICI: „Dialog despre rolul reportajului“. „Presa noastră“.

¹³. Constantin Mateescu: „Memorial de lectură“ — 1972.

„ZORI NOI”—SUCEAVA:

CONTRIBUȚIA SECRETARIATULUI LA REALIZAREA PROFILULUI PUBLICAȚIEI

de DUMITRU TĂLOI

SECRETARIATUL — FACTOR DE CONCEPȚIE

În abordarea temei propuse aş porni de la un fapt îmbucurător, și anume acela al preocupării revistei „Presa noastră” de a veni în sprijinul ridicării măiestriei profesionale a lucrătorilor de la ziarele locale și prin inițierea, începînd cu anul 1970, a unor debateri privind specificul, personalitatea, profilul ziarului local.

Articolele, intervențiile publicate de atunci încoace ne-au oferit, în contextul larg al problemei aflate în discuție, un valoros schimb de opinii, în care pornindu-se de la experiența acumulată, de la necesitățile impuse de viață în oglindirea realităților din județe, s-au conturat precizări atît în ceea ce privește denumirea termenului de „profil” cît și a unor modalități de realizare a acestuia. Firesc, materialele apărute au făcut judicioase referiri la munca secretariatului de redacție, reflectînd permanentele căutări existente în cadrul acestui compartiment redacțional pentru realizarea, în procesul de editare a publicației, a unității dialectice dintre conținutul materialelor și forma lor de prezentare.

Desigur, aceasta este o latură importantă a muncii secretariatului de redacție, dar modul de a privi doar din acest unghi ni se pare unilateral.

Viața, practica ne-a demonstrat că a limita munca secretariatului de redacție (în speță a celor doi secretari de tură), doar la partea executivă (propunerile de machetă ale fiecărui număr, urmărirea transpunerii lor în pagini) nu facem altceva decît să contribuim la limitarea orizontului lor de cunoaștere a realității vii, palpitate din județ și, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, la deprofesionalizarea acestora.

De aceea pledăm pentru participarea secretarilor respectivi la acțiunile menite să le înlesnească cunoașterea îndeaproape a vieții politice, sociale și de ordin spiritual din teritoriul în care ziarul își desfășoară activitatea. Avem în vedere prezența lor la plenaryle comitetului județean de partid, informarea permanentă asupra sarcinilor noi ce se pun, organizarea de legături cu factorii competenți să ofere

oricînd posibilități de documentare ori de verificare a unor date sau probleme cu referiri directe la activitatea curentă sau de perspectivă. Și să scrie. Se poate obiecta că, în fond, aceasta este o chestiune de organizare a muncii în fiecare redacție. Subscriu punctului de vedere în măsura în care organizarea în cauză asigură condițiile propice în sensul celor arătate mai sus, oferind și acestei părți din activul redacțional timpul materialmente necesar de cunoaștere și, ca atare, posibilitatea de a se manifesta ca factor de decizie.

Susțin acest lucru deoarece socotesc activitatea secretarului de redacție, prin excelență, muncă de concepție pornind de la elaborarea planului tematic și pînă la aruncarea vigilentă a privirii pe ultima pagină încredințată calandruului.

Riscînd, aş defini secretariatul acel compartiment al redacției capabil să îmbine fericit prevederea și acțiunea de perspectivă, cu materializarea sarcinii operative de scoatere a fiecărui număr de ziar.

PROFILUL — O PROBLEMĂ DE FOND

Acceptînd noțiunea în sensul ei dinamic, se poate afirma că ceea ce numim „profilul” ziarului este, într-adevăr o problemă de fond: capacitatea fiecărei redacții de a se orienta spre reflectarea activă a problemelor majore din județ. Nu o dată, și noi, la Suceava, ne-am pus întrebarea:

Este ziarul nostru o tribună a opiniei publice din județ? Răspunde el tuturor categoriilor de oameni ai muncii? Am făcut oare tot ceea ce ne-a stat în putință pentru a oglindi realitatea specifică județului nostru? Sondajele întreprinse au relevat faptul că a existat și există o preocupare în acest sens, soldată cu rezultate bune. (Preponderența unei tematici legată de specificul pronunțat forestier și minier, dezvoltarea zootehniei în zona de munte, receptivitate față de fenomenul cultural de masă etc.) Problema principală aflată mereu în atenție este adîncimea, eficacitatea cu care sînt abordate aceste teme, în raport cu cerințele reale ale vieții economico-sociale de pe meleagurile „Țării de Sus”.

Încă de la începutul anului trecut de o mare audiență s-a bucurat rubrica „1973, an hotărîtor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen“, în-sușită ca o lozincă de către colectivele de oameni ai muncii din județ, ziarul manifestîndu-se îndeosebi în această direcție ca agitator și organizator colectiv în mobilizarea suvenilor la îndeplinirea acestui important obiectiv al politicii economice a partidului. Semnificativă ni se pare evoluția acestei rubrici devenită spre sfîrșitul perioadei de referință îndemnul „Din prima zi de producție, din prima decadă a anului 1974 : Zi record, decadă record“, iar în continuare, „Angajamentul de onoare al suvenilor : realizarea sarcinilor pe primii patru ani ai cincinalului pînă la 23 August 1974“.

Am citat exemplul de mai sus pentru a arăta preocuparea noastră ca rubricizarea să nu însemne închistare în forme fixe, ci adaptare din mers la cerințele vieții economico-sociale a județului. De altfel, obiectivul amintit constituie una din direcțiile prioritare ale organizației județene de partid în întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a Eliberării patriei de sub dominația fascistă și Congresului al XI-lea al Partidului. Un al doilea obiectiv prioritar aflat pe agenda de lucru a organelor și organizațiilor de partid din județ, deci și în cîmpul atenției redacției, vizează obținerea în acest an a 30 de mii de kilograme cartofi la hectar de pe o suprafață de 9 000 de hectare din cele peste 20 000 destinate acestei culturi. Pentru a contribui la realizarea acestei sarcini, colectivul nostru redacțional a acordat un spațiu larg, pe pagina I popularizării experienței dobîndite în obținerea de producții mari de cartofi, măsurilor întreprinse în unitățile agricole începînd cu pregătirea terenului, plantatul și întreținerea culturii respective. Materialele incluse, unele semnate de specialiști, prin aprofundarea conținutului tematic, îndeosebi reliefarea experienței au avut, după opinia noastră, un puternic ecou — reliefaș și de faptul că în prezent culturile de cartofi se prezintă excepțional.

Cel de al treilea obiectiv major în economia județului în acest an include aria unor susținute preocupări pentru dezvoltarea zootehniei în zona de munte a județului, o consfătuire cu crescători frunțași din această zonă fiind organizată în primăvară, la Cîmpulung Moldovenesc. Și problematica pe această temă a fost în centrul atenției colectivului nostru redacțional nu numai în perioada premergătoare sau de după consfătuire, ci ca o direcție de acțiune în sprijinul înfăptuirii sarcinilor ce decurg din Programul național de dezvoltare a zootehniei, a propriului program al județului destinat scopului amintit.

Ne-am referit la tematica menționată, care în 1973 a ocupat aproape 30 la sută din spațiul ziarului, din dorința de a susține ideea că realizarea profilului ziarului local este determinată de capacitatea colectivului redacțional de a se orienta spre selectarea problemelor esențiale, majore, specifice unei etape și integrate ca fenomen caracteristic, particular în contextul general al politicii partidului și statului nostru.

Chiar și din sumarele considerații expuse rezultă că se poate vorbi de profilul publicației noastre, de personalitatea ei, cîștigată nu cu puține frămîntări și căutări. E în aceasta și contribuția secretariatului de redacție, orientată îndeosebi spre problemele de fond ale muncii sale cum ar fi asigurarea conținutului și echilibrului tematic, realizarea întocmai a sarcinilor stabilite pe o anumită perioadă de comi-

tetul județean de partid, de colegiul de redacție și de redactorul șef.

În acest sens, atenția este îndreptată, în principal spre : oglindirea sistematică a actualității politice, economice și sociale, organizarea îndeplinirii sarcinilor curente și de perspectivă, valorificarea capacității aparatului redacțional, respectarea locului de publicare a diferitelor materiale, a machetei (orientative) precum și a graficului de apariție a principalelor rubrici, urmărirea realizării planului tematic trimestrial și a machetei săptămînale, întocmirea sumarului pentru următorul număr de ziar și finalizarea lui.

Planificarea curentă și de perspectivă la care contribuie și secretariatul este, după cum se știe, instrumentul de bază prin care se asigură cuprinderea problemelor esențiale din fiecare sector de activitate aflate în cîmpul vizual al colectivului redacțional.

Introducerea unor rubrici, stabilirea locului și frecvenței lor de apariție și mai ales insistența ca ele să fie consistente și să apară cu regularitate constituie o latură organizatorică de mare importanță pentru materializarea prevederilor fiecărui plan și, în același timp, o cale de disciplinare a colectivului de redactori care, de regulă, este folosită cu succes de către noi.

Secretariatul își concretizează activitatea sa de asigurare a conținutului și echilibrului tematic prin felul în care concepe fiecare număr de apariție. Avînd o viziune de ansamblu și cunoscînd sarcinile la ordinea zilei, macheta săptămînală și portofoliul existent, secretarul de tură alege și propune spre publicare acele materiale care corespund cel mai bine cerințelor de ordin tematic, geografic, publicistic. După aprobarea fiecărui număr de către conducerea redacției, secretariatul pune accent pe așezarea și dozarea materialului în pagini, avînd grijă ca fiecare pagină să cuprindă cîte cel puțin un material „de greutate“ pe profilul ei și, bineînțeles rubricile cărora le vine rîndul pentru a fi inserate. Prin modul de așezare a textelor în pagini, prin litera de titlu care li se dă, prin grafică în general, se urmărește o evidențiere cît mai potrivită a conținutului, a importanței materialului.

Dominanta călăuzitoare în conceperea structurii fiecărei pagini o constituie realizarea echilibrului menit să reliefeze, fără efecte țipătoare, atît cerințele de ordin funcțional cît și cele de ordin estetic. N-am putea vorbi despre o predilecție spre dispunerea materialelor în pagină pe verticală sau orizontală, ci mai degrabă în îmbinarea celor două modalități, acordînd multă grijă, atunci cînd este cazul, culesului pe format, în chenar, evidențierii prin bumbi, sublinierilor etc. Am mai menționat în direcția aceasta și preocuparea pentru alegerea literei, pentru o cît mai bună adecvare a formei la conținut.

SECRETARIATUL DE REDACȚIE, SEISMOGRAF SENSIBIL

S-a încetățenit, de ce n-am recunoaște, ideea că secretariatul de redacție este acel compartiment al colectivului a cărui menire este să ceară, să ceară mereu. În accepția celor menționate pînă acum, considerăm necesar să adăugăm o precizare : secretarul trebuie să știe **ce, cum și cît** să ceară de la fiecare redactor în parte, avînd în vedere că profilul publicației este determinat și de personalitatea celor care o scriu. Se poate obiecta că acest lucru este stabilit prin planul tematic, prin ședințele săptămînale de machetă. Este adevărat, dar credem că nu mai mică

importanță are îndrumarea, atât în ceea ce privește alcătuirea planului tematic, cât și preocuparea pentru finalizarea lui. În munca noastră a devenit o regulă indicarea locului, a modalității publicistice, a datei de predare, a dimensiunilor materialului. Evidența zilnică, pînă în cel mai mic amănunt, ne ajută ca în ședințele săptămînale de machetă să prezentăm un tablou al plusului cîștigat, dar îndeosebi accentul îl punem pe semnalarea minusurilor în activitatea redacțională, propunînd soluții pentru remedierea acestora. Propunerile făcute vizează cuprinderea geografică, eliminarea tendințelor constatative, descriptive, din unele materiale, alunecările în tehnicism în dauna prezentării oamenilor, cu alte cuvinte, referiri la problemele de conținut. Ceea ce aș vrea să relev este că secretariatul, prin îndeplinirea acestei atribuții nu de mică importanță, se manifestă prin ceea ce aș numi funcția sa de **seismograf sensibil**.

Eficiență s-a dovedit în practica noastră metoda analizei ziarului pe o perioadă anumită de timp. Între 30 septembrie 1973 și 30 martie 1974, secretariatul de redacție de la „Zori noi“ a prezentat în ședințele de colegiu două analize, prima „Despre conținutul informativ al ziarului“, iar cea de a doua despre „Asigurarea conținutului său combativ“. Prima analiză (1 iulie — 30 septembrie) avea în vedere două probleme majore izvorite din sarcinile ce au stat în atenția comitetului județean de partid. Este vorba de investiții și campania agricolă de toamnă. Se arăta cu acest prilej că informația culeasă în problema investițiilor a fost retransmisă în coloanele ziarului prin modalități diverse : articole, interviuri, note, fiind inserate, în medie un material la 3 numere de ziar, mai frecvent în mijlocul perioadei analizate cînd s-a trecut la publicarea în fiecare număr a unui material din acest domeniu. Reliefam atunci, pe lîngă natura informativă a materialelor publicate conținutul combativ al majorității acestora, poziția față de rămîinerile în urmă, crearea unui curent de opinie favorabil găsirii celor mai adecvate soluții pentru impulsionearea lucrărilor, darea în folosință a unor obiective la termen și înainte de termen. Semnalăm, de asemenea, ca pozitiv, faptul că s-a revenit asupra unor situații întîlnite pe șantiere, fie cu un alt articol, fie cu ecurile din rubrica „Revenim la semnalele ziarului“.

Ca un bun cîștigat evidențiem elementul nou intervenit în prezentarea problemelor din campania agricolă, operativitatea, aflarea pe fază în momentele cheie ale desfășurării acesteia, găsirea unei forme mai vii de transmitere a mesajului informației cu efect mobilizator, relatările fiind axate pe idei rezultate din Scrisoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu adresată lucrătorilor de pe ogoare.

Analiza în cauză a adus în cîmpul atenției, prin date statistice și referiri de conținut, carențele constatate în obținerea și publicarea informației de interes major, între aceste carențe numărîndu-se și cele ale sporadicei apariții a unor rubrici destinate special acestui scop ca „Din cronica entuziastei întreceri socialiste“ sau „Azi consemnăm“. Apreciam că nu este judicios folosit unul din canalele principale de prezentare a noului ; corespondenții voluntari. Propunerile făcute au dus la înviorarea unor rubrici, inițierea uneia noi destinată prin excelență corespondenților și intitulată „Locuri-realități-atitudini“ cu apariție regulată, în fiecare vineri. Al doilea material prezentat de secretariat în colegiu, avînd ca temă „Asigurarea conținutului combativ al ziarului“, analiza ziarul pe o perioadă de patru luni (1 noiembrie 1973 — 1 martie 1974).

Și cu acest prilej erau scoase în evidență strădaniile depuse de redactori de a fi mai în miezul lucrurilor, de a relata viu unele fapte, de a face prin materialele publicate ca fiecare număr de ziar să dobîndească un puternic ecou, să se facă simțit în îmbunătățirea activității celor cărora li s-a adresat. Se arăta că în perioada analizată în ansamblul materialelor critice un volum important îl deține articolul (unele dintre acestea, din păcate, prea lungi, ceea ce le diminuează accesul spre cititori). Cîteva din cele mai de greutate : „Pe șantierul magazinului universal din Suceava : asigurarea condițiilor de lucru pentru sezonul rece sub semnul incertitudinii“ (4.XI.1973) ; „Măsurile inițiate nu au revitalizat deplin agitația vizuală“ (7.XI.1973) ; „Un stil de muncă învechit promovât sub falsă mască a exigenței“ (9.XI.1973) ; „A secat preocuparea pentru desecarea solului“ (21.XII.1973) ; „Anexă alcoolică la caietele de pontaj“ (11.XI.1973). Din titlurile citate cit și din numeroase altele, se degajă o mai susținută aplecare spre materialul critic, cu evidente note de originalitate, care să-i sporească șansele de a fi citit, eficiența.

O trăsătură specifică pozitivă constă și în progresele înregistrate în consemnarea opiniei oamenilor, exprimate fie în cadru organizat, fie în întîlnirile directe ale redactorilor sau reporterilor. Totuși, în **redarea opiniei** multe din materiale îmbracă un caracter formal, neconcludent pentru poziția omului într-o anumită problemă sau situație. (Răspuns șablon dat gazetarului într-un limbaj care, de fapt, este al acestuia).

După opinia noastră cauzele care fac să se scrie încă materiale cu conținut critic (și altele) neizbutite sînt : **insuficienta documentare**, investigația săracă făcută în pripă, fără consultarea tuturor factorilor care ar putea oferi date de analiză și eventual soluții ; acordarea unui spațiu supradimensionat laturii constatative și insuficient cauzelor ce au determinat anumite stări de lucruri, fenomene ; evaziunea în descriptivism, tehnicism, lipsa de preocupare pentru finisarea materialului încît acesta să alcătuiască **un tot** și să întrunească condițiile publicistice cerute de gen, nemaivorbind de necesitatea înlănțuirii convingătoare a ideilor, faptelor ; stridentele de limbaj ; o anumită doză de rutină care diminuează încercările de autodepășire, de autoexigență, titluri șablon, neinspirate, unele evazive ; neurmărirea eficienței propriului material.

În ansamblul măsurilor luate pentru continua îmbunătățire a activității redacționale, amplificarea experienței dobîndite și eliminarea minusurilor s-a ținut seama cum era și firesc de propunerile făcute cu prilejul dezbaterilor amintite, unele dintre acestea îmbrăcînd forme în coloanele ziarului. (Apariția de informații din activitatea organelor și organizațiilor de partid, o mai judicioasă dozare a proporției dintre materialele critice și cele pozitive în pagini, eliminarea descriptivismului) etc.

* * *

Izvorite dintr-o experiență nu prea îndelungată în munca de secretar de redacție, rîndurile de față sînt, consider, departe de a fi epuizat tema propusă, așa că orice apreciere asupra lor o consider binevenită, conștient că pe această cale se poate realiza un schimb de opinii care nu poate fi decît folositor. Fără a o socoti limită sînt încredințat că redacția noastră va folosi această experiență chiar în condițiile apariției săptămînale, pe format mic, cu receptivitatea cuvenită la nou dar fără mimetism.

CRIZA PRESEI VEST-GERMANE

Sub titlul „Cind ziarurile se prabușesc“ revista „Capital“ publică recent un articol cu privire la criza presei vest-germane.

„La sfârșitul anului trecut editorul lui „Die Zeit“, Gerd Bucorius, anunța fără sfială pe fostul cancelar al R.F.G. și fostul ziarist, domnul Willy Brandt: „Republica Federală numără încă 140 redacții independente. 40 dintre ele vor dispărea înainte de 1976.“

Această sumbră profeție s-a realizat mai repede decât se prevăzuse.

Asociația federală a editorilor germani de ziare a ilustrat criza presei prin câteva cifre: în timp ce costurile au crescut cu 32% din anul 1971, încasările nu s-au mărit decât cu 14%. Rezultatul: în 1974 întreprinderile germane de presă vor trebui să plătească în medie 2,34 mărci în plus de fiecare număr.

Impresionat de situația dezastruoasă a presei fostul cancelar Willy Brandt a instituit o comisie specială formată din șapte secretari de stat care și-au asigurat și doi colaboratori specialiști în presă. Această comisie este însărcinată să analizeze situația presei din R.F.G. să propună înainte de luna iulie „măsuri diferențiate“ în favoarea întreprinderilor amenințate. Această analiză nu este dificilă căci situația este extrem de clară. Cea mai mare parte din jurnale se află în fața unor probleme economice insolubile:

ele suferă de o scădere a publicității, de o reducere a încasărilor și o explozie a costurilor lor.

Deja în decembrie 1973 un consilier de gestiune din München, dr. Karl Heinz Rutsatz decelase un număr de simptome alarmante, examinând bilanțul unei grupe reprezentative de cotidiene care înmănușiază 15% din întreprinderile germane de presă. Din calculele acestui specialist reiese că cheltuielile ziarelor s-au mărit cu 16% în 1973 față de 1972, în timp ce scădeau încasările din publicitate...

Unele întreprinderi au căutat soluții în mărirea prețului de vânzare cu 10%. Dar cititorii reacționează: ziarurile cu tarif mărit nu se vând.

Pentru a evita falimentul trebuiau făcute economii. „Kölnische Rundschau“ intenționează să reducă cu 5% echipa sa redacțională. Chiar un ziar atât de renumit ca „Suddeutsche Zeitung“ își propune să nu mai ocupe posturile sale vacante.

Pe acest fond are loc o accelerare a procesului de concentrare a presei. După tranzacții complexe „Stuttgarter Zeitung“ a luat recent controlul indirect asupra concurentului său „Stuttgarter Nachrichten“. Micile ziare devin tot mai mici și mai puțin numeroase în timp ce acelea mari devin tot mai puternice.

Devenită inevitabilă, sub presiunea constringerilor economice, această concentrare riscă de acum înainte să ia o turnură politică periculoasă.

Desigur, pe plan internațional cu ale sale 1221 ediții cotidiene, Republica Federală Germania rămâne una din țările în care presei îi merge mai puțin rău. Dar aceasta nu poate disimula faptul că numărul întreprinderilor de presă s-a diminuat cu o treime în ultimii 20 de ani.

A. MIHAILOPOL

Șlefuitorul de grai

SINONIMELE ȘI JUXTAPUNEREA SINONIMICĂ

de dr. LUIZA SECHE

Conceptul de **sinonimie** și cercetarea bogăției **sinonimelor** românești, ca și controversatele discuții purtate în jurul existenței, delimitării, definirii, rolului și utilizării lor în limba noastră, au constituit obiectul a numeroase studii de specialitate. Raliindu-ne punctului de vedere potrivit căruia „sinonimia este o realitate a limbii, fiind ilustrată de uzul curent al limbii, de practica îndelungată a scriitorilor”¹, considerăm, și noi, că sinonimele înfățișează lungul proces de dezvoltare a limbii literare, continua înprospătare a lexicului cu elemente necesare unei comunicări precise și expresive și că bogăția sinonimelor limbii noastre se bazează, pe de o parte, pe dezvoltarea internă a limbii, prin expansiunea semantică a cuvintelor vechi și prin dezvoltarea polisemantismului, și, pe de altă parte, pe contactul culturii noastre cu alte culturi și cu alte limbi. Din punct de vedere lexical, sînt **sinonime**, cuvintele sau unitățile frazeologice diferite care denumesc aceeași realitate semantică, iar **sinonimia** cuprinde domeniul de relații al **sinonimelor**. Prin urmare, sinonimele sînt cuvintele diferite ca formă și echivalente sau foarte apropiate ca sens, care pot fi înlocuite unele cu altele, într-un context dat, fără ca înțelesul acestuia să se schimbe (**bază-fundament-temelie, vreme-timp, a munci-a lucra, infinit-nemărginit, ciudat-bizar-straniu, miță-pisică, măgar-asin, cucuruz-păpușoi-porumb, usturoi-ai, laur-dafin, libertate-slobozie, natură-fire, cauză-pricină, speranță-nădejde, mister-taină, amor-dragoste-iubire, exemplu-pildă, aliaj-amestec, circumstanță-impresurare etc.**). Dacă la prima vedere, ambele noțiuni corelative par extrem de clare, de bine circumscrise, surprind extraordinarele divergențe de păreri care se ivesc atunci cînd este vorba de concretizarea lor. Pe ce se întemeiază, în fond, opiniile, radical opuse, care duc, fie la negarea existenței sinonimiei propriu-zise, fie la recunoașterea ei largă în dicționare de sinonime sau în studii speciale consacrate lor?

Starea de lucruri existentă are la bază, deopotrivă, cauze obiective și cauze subiective. Cauza obiectivă esențială ni se pare a fi aceea că, deși denumesc aceeași realitate, sinonimele o fac adesea

din planuri diferite unele față de altele, sau, dacă totuși aparțin aceluiași plan fundamental, ele tind să ocupe în acesta un loc care să fie numai al lor. Cît despre cauza subiectivă a divergențelor arătate, ea constă în modul diferit în care concep lingviștii relațiile sinonimice, în condițiile diferite pe care fiecare dintre ei le pune în calea unor perechi lexicale spre a le accepta în rîndul sinonimelor.

Nu ne propunem să discutăm aici pozițiile existente privitoare la conceptul de sinonim și nici să aducem argumente pro sau contra sinonimiei, precizăm doar că, între multiplele condiții pe care trebuie să le îndeplinească două cuvinte spre a putea obține statut de sinonime, una este hotărîtoare: **condiția semantică**. Drept consecință, sînt sinonime toate perechile lexicale care, substituite reciproc, într-un context dat, nu alterează conținutul comunicării din formularea contextuală inițială. Așadar, pot fi înglobate în categoria sinonimelor cuvinte literare, regionalisme, creații personale, termeni livrești sau argotici (**miorlăi-mieuna, necaz-ciudă, maică-mamă-muică, căsătorie-matrimoniu, taci-mucles, noroc-baftă etc.**). Există două tipuri fundamentale de relații sinonimice: a) **sinonimie lexicală absolută** și b) **sinonimie lexicală parțială**. Prin **sinonimie lexicală absolută**, înțelegem raportul existent între termenii care exprimă aceeași realitate și care aparțin aceluiași plan al limbii. Se mai numește **sinonimie perfectă** sau **totală**. Prin **sinonimie lexicală parțială** sau **aproximativă**, înțelegem raportul existent între termenii care exprimă aceeași realitate, dar care aparțin unor planuri diferite ale limbii. În această categorie sînt adesea incluse elemente eterogene ca analogia, asociația de idei, corelația etc. În diversificarea tipologică stabilită avem, prin urmare, o constantă esențială — condiția semantică — și o variabilă prin natura sa nehotărîtoare — poziția extrasemantică specifică a termenilor sinonimi, dictată de diferențele planuri ale limbii. În interiorul unei limbi date, viața sinonimelor se desfășoară, în timp și în spațiu, pe aceleași coordonate generale ca și a vocabularului în întregime sa. Există cuvinte specifice unei epoci, înlocuite în cele următoare cu substitute semantice noi; alături de sinonimele limbii literare și în afara ei coexistă sinonimele populare, regionale, argotice; în interiorul limbii literare, respectiv, al vocabularului popular, învechit etc., coexistă sinonime aparținînd unor zone, limbaje sau stiluri diferite, sinonime cu posibilități contextuale diferite, sinonime neutre și afective, proprii și figurate. Fiecare dintre aceste nivele, compartimente, zone, ramificații constituie planuri ale lexicului unei limbi, identitatea ori neconcordanța lor la mai mulți termeni care exprimă o realitate semantică unică determină unul dintre cele două tipuri de relații sinonimice arătate. Termenii sinonimi aparținînd aceluiași nivel fundamental nu se înscriu, cu necesitate, în categoria sinonimiei absolute, deoarece, în cadrul unuia și aceluiași nivel există — după cum am spus mai sus — zone, compartimente și ramificații eterogene care diversifică sinonimele dintr-o serie dată. **Maladia și boala, mandibula și falca, mefistofelic și diabolic** sînt, de exemplu, perechi sinonimice, cu ambii termeni aflați în planul fundamental al limbii literare, dar, în vreme ce primul termen al fiecărei perechi face parte din zona livrescă, al doilea caracterizează vorbirea curentă. **Cord și inimă, pulmon și plămîn, marmoreu și marmorean, modernitate și modernism** alcătuiesc, de asemenea, serii sinonimice în planul limbii literare, dar este evident că unul dintre membrii perechii, (primul)

¹ Vezi Gh. Bulgăr, **Sinonimia lexicală în limba română**, în „Dicționar de sinonime”, București, 1972, pag. 5.

circulă rar, celălalt fiind reprezentantul comun. Diversificarea zonelor stilistice din cuprinsul fiecărui plan fundamental duce la restringerea apreciabilă a sinonimiei absolute și la lărgirea, în compensație, a sinonimiei parțiale. Astfel, **molfangiul** este sinonimul familiar al termenului literar (neutru din punct de vedere stilistic) **palavragiu**, iar **mucegăit**, sinonimul figurat al termenului propriu din planul limbii literare, **depășit**.

La reducerea cantitativă a cazurilor de sinonimie absolută mai contribuie poziția gramaticală și contextuală specifică a termenilor care alcătuiesc relația sinonimică. De multe ori, chiar atunci când toate planurile, zonele și compartimentele se suprapun la doi termeni sinonimi, ei pot rămâne diferențiați prin apartenența gramaticală specifică și prin aptitudinile combinatorii contextuale. Nu este vorba, bineînțeles, de neconcordanțe esențiale, ci de unele aspecte de amănunt: sfera unuia dintre termenii perechi fiind, din punct de vedere gramatical sau contextual, mai îngustă decât sfera celuilalt termen, sinonimia funcționează deplin doar într-un singur sens. În perechea **măritat-căsătorit**, primul termen (care se referă exclusiv la femeii) are calitatea de sinonim a lui **căsătorit** (valabil pentru ambele sexe și care, deci, nu poate fi substituit în toate contextele concrete prin **măritat**). Remarcăm totuși că, deși în acest tip de sinonimie parțială, doar unul dintre termenii perechii este în toate cazurile sinonimul celuilalt, în situații contextuale concrete se întâlnește adesea relația sinonimică reciproc valabilă, obișnuită (de exemplu, contexte de tipul o **femeie căsătorită** și o **femeie măritată**).

Analiza întreprinsă asupra diverselor aspecte sinonimice duce la concluzia că în limbă există două tipuri fundamentale de relații sinonimice: unele reciproc valabile din toate punctele de vedere, alcătuind sinonimia absolută; altele reciproc valabile sub aspect semantic, unilaterală ori secantă, formînd sinonimia parțială. Această împărțire liniară este suficient de cuprinzătoare pentru a proba, fără dificultate, toate situațiile concrete, delimitînd fenomenul cercetat de altele înrudite.

În general vorbind, sinonime totale sau perfecte nu există decât în terminologia științifică (**natriu-sodiu, azot-nitrogen, kaliu-potasiu, conjunctiv-subjonctiv** etc.). Între sinonime se stabilesc adesea diferențe semantice extrem de fine, ceea ce permite înlocuirea unora cu altele fără ca înțelesul să sufere oferind, în același timp, posibilitatea scriitorilor să varieze expresia artistică pentru redarea celor mai subtile nuanțe ale gândirii și sensibilității lor. Datorită condițiilor istorice specifice, a diferitelor influențe exercitate asupra lui, sub presiunea condițiilor materiale și spirituale care au determinat unele mutații și orientări — care au dus la așezarea peste fondul latin a mai multor straturi romanice și neromanice (slav, turc, grec, maghiar, german, rus, francez, italian, englez), lexicul s-a îmbogățit cu un număr considerabil de sinonime. Există o legătură directă între sinonime și istoria limbii: în primele texte — din dorința de a facilita înțelegerea conținutului și de a reliefa unele dintre ideile cuprinse în ele — sinonimele erau folosite în exces. Cine parcurge manuscrisele și tipăriturile noastre vechi constată, cu ușurință, că numeroase cuvinte sînt dublate de sinonime totale sau parțiale. Am numit acest fenomen de dublare a cuvintelor cu sensuri identice sau foarte apro-

piate, **juxtapunere sinonimică**². Cel mai frecvent apare acest fenomen în traduceri bisericești din secolul al XVI-lea (**Cu slavă și cu cinste** cununat-ai el. **Veselescu-mă și mă bucur** de tine. Prin toate cetățile **mărturiseaște și grăiaște**), apoi în traduceri religioase din secolele următoare, descrescînd, sub raport statistic, în epoca apropiată de zilele noastre. Precizăm că, deși în evident regres, fenomenul juxtapunerii sinonimice persistă în textele populare și, uneori, și în textele moderne literare, mai cu seamă în presă.

Din punctul de vedere al raportului de conținut, între termenii juxtapuși, constatăm, aceleași două tipuri de asocieri lexicale: sinonime parțiale (**Bucură-nă și veselimu-nă**) și sinonime totale (Să nu-și mai rădăce **mindrul și sămățul** glătejul în fală). În cazul sinonimiei totale sau perfecte, ne manifestăm o oarecare rezervă cu privire la identitatea semantică a termenilor asociați și aceasta, nu numai din cauză că — după părerea curentă — într-o limbă n-ar exista asemenea suprapuneri integrale de sens, ci și pentru că există, atît în textele vechi, cît și în cele moderne sau populare, unele tendințe de diferențiere semantică pe care, în mod abuziv, le cotăm drept sinonime perfecte. De obicei, termenii sinonimi juxtapuși din textele vechi sînt cuvinte cu sens abstract, la care deci limitele semantice apar mai vagi, mai greu de precizat (**greșit-păcătos, dreptate-guideț, trufie-mărie, spune-propovădui-zice-grăi, scăpare-mîntuință-izbăvire-ispășire, slavă-cinste-mărire, (credință) curată și nespurcată, prostia și neștiința, nevoi și scirbe**). Termenii sinonimi juxtapuși sînt, în general, legați prin conjuncția coordonatoare „și” (**răspunse și zise, mărturisește și grăiește, mindru și sămăț imblă și mărg, blagocestiv și iubitor, să slăvim și să mărim, trufă și mărie**), prin virgulă (**spuse, grăi; nu zise, nici grăi; unde-s cărțularii, unde-s înțelepții**) sau prin construcții genitivale și gerunziale (**spuse lui zicînd, răspunse zicînd**).

Pentru textele vechi, cauzele fenomenului ar putea fi explicate, în majoritatea cazurilor, prin originalele care au stat la baza traducerilor românești, deci prin „fidelitatea față de textul sfînt” în care s-ar găsi asemenea perechi sinonimice și care au fost transpuse ca atare în limba noastră (**Se bucură și se veselește; Mă înveselesc și mă bucur de tine; Nu sînt cuvinte, nici slove, nici ziceri** cărora să nu li să auză glasul; **Toiagul tău și bățul tău; Cu slavă și cinste**; Plouă asupra păcătoșilor mreje, **foc și văpaie**; Aduceți Domnului **slavă și cinste**).

O altă sursă a apariției fenomenului în vechile traduceri trebuie căutată — dimpotrivă — în „lipsa de fidelitate față de original”. Frecvența juxtapunerii sinonimice în traduceri vechi se explică prin deficiențele din cultura traducătorilor vremii — care, din cauza sărăciei vocabularului limbii române din acele epoci — tălmăceau prin termeni sinonimi sau chiar printr-un singur cuvînt românesc termeni cu sensuri diferite ai originalului. În sprijinul părerii că fenomenul juxtapunerii se datorește, în mare măsură, insuficiențelor lingvistice interne pledează și faptul că juxtapunerea sinonimică descrește sensibil de-a lungul timpului, cu cît ne apropiem de epoca contemporană. Pe măsură ce lexicul limbii române se îmbogățește și

² Vezi Luiza Seche, **Juxtapunerea sinonimică în limba română**, în „Cercetări de lingvistică”, nr. 1, 1967, pag. 103—113, cf. și Luiza Seche, **Aspecte ale sinonimiei, omonimiei și antonimiei în limba română**, în „Presa noastră”, nr. 3 (190), 1972, pag. 41—42.

experiența traducătorilor și scriitorilor crește, limba se dezvoltă, iar juxtapunerile care persistă în traduceri de mai târziu reproduc, într-adevăr, situația din original. Existența seriilor juxtapuse din original se explică prin una dintre trăsăturile caracteristice ale stilului bisericesc: insistența prin repetare, dictată de tipic, care obligă la reluarea (îndoită sau chiar întreită) a unor părți de text, formule sau cuvinte (Și acum și **pururea și-n vecii vecilor**; **Păzitorul și ocrotitorul** sufletului; **Ascultă din tot sufletul și din toată inima**; **Cu toată dragostea și cu toată iubirea**; **Nemăsurată și negrăită** dragoste; **Milostivirea și îndurarea** lui; **Auzului meu vei da bucurie și veselie**; După mila și **îndurarea** ta). Frecvența fenomenului în textele bisericești se datorește și stării generale a limbii române din epocă, încă inaptă pentru exprimarea nuanțelor și a unor subtilități. Acest procedeu al insistenței se regăsește și în textele populare și la persoanele mai puțin instruite, marcând o sărăcie de vocabular individual (Văzu că e **amăgită și înșelată** de el; **Lăudându-se și fălindu-se**).

Prin urmare, fenomenul dublării (sau triplării) sinonimice din vechile traduceri bisericești se explică, pe de o parte, prin original și, adesea implicit, prin acea caracteristică a stilului bisericesc pe care am numit-o „insistență prin repetare”, pe de alta, prin carențele lingvistice ale traducătorilor care nu au izbutit să găsească întotdeauna corespondențele exacte pentru fiecare cuvânt al originalului și, de aceea, reduc frecvent la sinonimie termeni diferiți. O altă cauză care explică prezența fenomenului este starea generală a limbii din acea perioadă.

Juxtapunerea sinonimică nu se întâlnește numai în traduceri bisericești; ea apare destul de des și în textele laice, în creația populară, în literatura modernă (ca procedeu stilistic sau ca... eroare) și în presă. Este de la sine înțeles că ceea ce era invocată drept cauză pentru textele religioase, nu mai este valabilă pentru textele laice, populare, literare sau publicistice (Ca să fie **mai lesne și mai ușor**; **Prădând jăfuind**; **Mulțime și desime** de oameni; **Beșug și avuție**; **Învățat și cărturar**; **Mărire și fală**). Sadoveanu folosește procedeu juxtapunerii, în romanele sale istorice, pentru redarea culorii locale (Struni frîul și privi cu **fală și mândrie**; Pridvoarele bisericii erau înșesate de **mișei și de calici**).

După cum am spus, independent de textele culte și conservând, probabil, în parte, aspectele unor stadii mai vechi ale limbii române, în literatura populară se constată o evidentă insistență semantică. Această insistență se manifestă mai ales în poezie, prin repetarea (întocmai sau parțial schimbată), în același context, a unor cuvinte sau construcții (Tu să mă **domolești**, Tu să mă **potolești**. ȘEZĂTOAREA, IV, 29. Să se **potolească**, Să se **domolească** CANDREA, 351. Toată gurița o vînd... Și **pe bani și pe potori**³. În credință la feciori. BÎRLEA. Și mă lăsă să-mi **petrec**, Să-mi **petrec** Cu cin mi-i drag. JARNIK-BÎRSEANU: Sfîntul **soare**, dacă-i **soare**. ib. Hei, **dragoste, dragoste, Florică, flo-rică, Mîndră, mîndruleana mea**; **Badea mere, badea vine**; Să te duci în grajd-**zice**-și să iei-**zice**-un blid de ovăz — **zice** — să te duci la toți caii — **zice** — care — **zice**...) sau prin alăturarea de sinonime, constituind tipul de juxtapunere urmărit mai sus (Copilul era foarte **ager și isteț**; **O frumusețe și o mîndrețe** ca aceea; Apele **curgătoare și mergătoare**;

Să-mi scrie **Dragostele, Frumusețile și mîndrețele**; **Povești mîndre și frumoase**; **M-am miluit și m-am rugat** Dă **chiabur și dă bogat**; Să mai treacă din **năduhurile și năcazurile** omului; N-a aflat nici un singur **mijloc sau leac** prin care i-ar fi putut înbuna).

Juxtapunerea sinonimelor populare a influențat și pe scriitorii culti, fapt care pledează pentru filiația populară a fenomenului în textele culte (Alcătuiesc, după alăuta lui Apolon, **stihurile și poezurile**. MOLNAR; Mare **liubov și iubire** de oameni arată. BARONZI; Deveni perfect în arta **ipocriziei și a perfidiei**. FILIMON; Cine-o **vede, o zărește**, ca o stea care **lucește** Și-n văzduh se **mistuieste**. ALECSANDRI; Păcat de așa **frumusețe și mîndrețe** de femeie. CARAGIALE) etc.

În presă, folosirea abuzivă a unor sinonime are ca efect pleonasmul (= greșeală de exprimare provenită din utilizarea unor cuvinte care repetă, în mod inutil, aceeași noțiune). Formația artistică de amatori din Suceava a **înmănunchat un buchet...**; Oamenii muncii din țara noastră **înfăptuiesc** importante **realizări**; În roman sînt urmărite **diverse și variate** categorii sociale; **Sorgintea și originea** fenomenului le găsim în partea introductivă; Munca echipei a servit drept **pildă și exemplu**; **Esența și miezul** problemei a fost larg discutat etc.

★

Adunînd trăsăturile specifice ale fenomenului, putem conchide că:

a) Juxtapunerea sinonimică nu se limitează numai la vechile traduceri religioase. Deși din punct de vedere diacronic, fenomenul este în descreștere, el se întâlnește în numeroase tipuri de texte (exclusiv beletristice) și în presa zilelor noastre.

b) Pentru traduceri religioase, cauzele juxtapunerii sinonimice sînt externe (reproducerea originalului). Procedeu se mai datorește unor traducători neexperimentați și insuficiențelor limbii române din epocile vechi ale scrisului nostru. În textele originale se explică prin prestigiul scrierilor bisericești sau prin influența exercitată de limba populară.

c) Nu este un fenomen tautologic, ci un fenomen stilistic — cu excepția perioadei mai vechi, cînd multe asocieri sinonimice se explică prin sărăcia lexicului și prin greutatea de a găsi corespondențe exacte pentru fiecare termen al originalului. Procedeu a fost folosit curent și conștient, ca o marcă a precizării insistente.

d) Pentru valoarea stilistică a fenomenului pledează și faptul că, de-a lungul timpului, sinonimia perfectă face loc sinonimelor parțiale, care se completează reciproc, precum și faptul că el apare, mai ales, la numele de însușiri, de calificative, de abstracte, între care limitele semantice sînt mai greu de stabilit.

e) Valoarea stilistică a juxtapunerii sinonimice nu trebuie absolutizată. Ea trebuie separată net de tautologiile certe — din păcate — destul de frecvente în scrisul publicistic contemporan. Se observă, îndeosebi, în compartimentul criticii literare și în stilul publicistic, un evident surplus de exprimare, o aglomerare lexicală nejustificată și nu, rareori, pleonastică.

Acest din urmă aspect ar trebui să intereseze pe aceia care se ocupă de cultivarea limbii române literare și de înfrumusețarea și de îmbogățirea ei.

³ Monedă veche de aramă a cărei valoare era cam cît a banului și care a circulat în Transilvania.

CONVORBIRE CU UN COLEG AMERICAN

consemnată de NEAGU UDROIU

Născut în 1925 în Pittsburg, Pennsylvania. A activat ca reporter la diferite publicații din California, începând din anul 1947 („San Gabriel Sun“, „Pomona Progress-Bulletin“, „Pasadena Star-News“). O vreme a lucrat ca reporter la O.N.U. Apoi lucrează pentru Los Angeles Times de care a și fost selectat în vederea deschiderii biroului său de la Națiunile Unite, în 1962. La 1 august 1968 și-a început activitatea de corespondent în străinătate cu sediul la Roma. A revenit în redacție în iunie 1971 unde îndeplinește în prezent funcția de șef al departamentului editorial. Ne-a vizitat țara în mai multe rânduri.

Este absolvent al Institutului politehnic din Pasadena. A obținut diploma de licențiat în litere la Universitatea Stanford-California.

DI. LOUIS FLEMING

— **Sînteți un ziarist cu experiență. Prin ce se deosebește ziaristica din acest moment de cea, să zicem, din momentul intrării dv. în presă ?**

— Schimbări semnificative în Statele Unite după cel de al doilea război mondial inclusiv în ceea ce privește ziaristica, sînt destule. A fost larg dezvoltată televiziunea care, evident, nici nu exista între cele două războaie. Știm că în prezent un număr impresionant de oameni urmăresc evenimentele de pe planetă prin intermediul radioului și televiziunii. Cea mai importantă sursă de informație, de noutăți, o constituie la această oră emisiunile de seară ale radioului și televiziunii, în speță, referindu-ne la noi, americanii, mai ales programele de noutăți ale celor trei societăți naționale de televiziune : American, Columbia și National Broadcasting.

În această situație funcția noastră de cotidian, de ziar tipărit, nu mai e aceea de a ne ocupa — așa cum am făcut-o lungă vreme — să spunem cititorului ce e nou. La ora cînd ieșim din tipar lumea știe deja ce s-a întimplat pe glob. Funcția noastră ne cere să încercăm să interpretăm evenimentele explicîndu-le în contextul lor istoric, recurgînd la date documentare, atrăgînd atenția asupra evoluției posibile a evenimentelor.

Drept rezultat al acestei schimbări, noi distribuim acum un număr mai mare de ziare decît înainte. Ziarul nostru are chiar un tiraj zilnic de peste 1 milion de exemplare, ajungînd duminica la 1,3 milioane. De altfel în S.U.A. singurul ziar cu un tiraj

superior este „Daily News“ din New York. — Este foarte popular la noi în țară și „Wall Street Journal“, publicație unică în domeniul tipăriturilor fiind realizat în tipografiile satelit răspîndite în diferite puncte ale țării, conectate electronic cu „cartierul general“ din New York. Ediția din California se realizează la River Side — un orașel situat la 50 mile spre est de Los Angeles — și în același fel, în același moment sînt scoase edițiile din multe alte părți ale Statelor Unite.

O schimbare spectaculoasă s-a produs în domeniul articolelor de sport, de exemplu, unde avem acum reportaje despre întîlnirile de fotbal sau meciurile de baschet la care scorul întîlnirii nu apare decît la al doilea sau al treilea paragraf, autorul ocupîndu-se de obicei la început de relatarea ambianței sau formularea unor judecăți privind respectiva întîlnire. Aceasta este simplu de înțeles — cînd cumpără ziarul cititorul meu cunoaște deja și pe cîștigător și scorul meciului, a aflat lucrul acesta din emisiunile de radio și televiziune.

Firește sînt modificări și în ceea ce privește relatarea evenimentelor politice. Luînd ca exemplu oricare din marile evenimente interne, vom constata că presa scrisă le tratează mult mai în profunzime decît radioul și televiziunea, îndeosebi preocupate să procure noutățile, să le afișeze pe măsură ce ele apar. Pentru a investiga diferitele fenomene ce rețin atenția publică pe scena noastră internă, ziarul „Los Angeles Times“ a deplasat la Washington, în Capitală, nu mai puțin de 18 re-

dactori, reporteri investigatori. Iată prin urmare una din schimbările pe care eu mă simt obligat să le menționez: trecerea de la funcția de informare la cea de analiză în adâncime a unui fenomen sau altul.

Ziarele mici americane nu au resurse suficiente pentru a face o treabă calitativ situată la nivelul marilor publicații. Marile cotidiene beneficiază însă de serviciile marilor agenții de presă din țară și din străinătate ceea ce le dă posibilitatea să aibă o foarte bogată sursă de știri. Dar cel mai important furnizor de noutăți pentru noi îl constituie rețeaua proprie de corespondenți. Spuneam că în Washington avem acum 18 corespondenți „full-time“ (cu normă întreagă) la care se adaugă alți 3 experți solicitați de noi din cauza volumului prea mare de muncă. Asemenea oficii de corespondenți există în principalele orașe ale S.U.A. — Houston în Texas, Atlanta în Georgia, Chicago, Sacramento.

Peste ocean avem 18 asemenea oficii — Moscova, Roma, Bonn, Londra, Paris, Beirut, Cairo, Nairobi, Ierusalim, New Delhi, Saigon, Sidney, Hong-Kong, Tokio. În America Latină avem oficii în Mexic, Rio de Janeiro, Buenos Aires. Dar, firește, ele nu acoperă doar o singură țară. De asemenea un birou permanent este organizat la Națiunile Unite.

— Ce rol acordați editorialului în economia unui ziar, a unui mare ziar cum este „Los Angeles Times“? Sintem într-un moment când pe glob nu sînt semnalate puncte explozive, travelersăm o perioadă, s-o numim așa, de calm relativ. (interviul a fost luat la începutul acestui an — n.n.). Autorii de editoriale, trebuie să se adreseze în continuare cititorilor. Despre ce le vorbiți?

— Ați accepta să mă refer la editorialul de politică externă?

— De ce nu?

— Munca de corespondent în străinătate este în principal consacrată furnizării de noutăți, în timp ce noi, oamenii din redacție, care scriem pentru pagina externă, ne ocupăm îndeosebi de comentarii, primind un ajutor deosebit din partea lor prin procurarea de informații. În mod firesc opiniile noastre nu trebuie să influențeze în nici un fel pe furnizorul de informații.

Noi, ca ziar, am sprijinit foarte puternic politica de destindere a președintelui Nixon desfășurată în planul relațiilor S.U.A.—China și S.U.A.—Uniunea Sovietică, de exemplu. Dar noi l-am criticat în alte situații așa cum a fost de pildă cazul poziției S.U.A. față de Europa Occidentală, considerînd consultațiile sale în această direcție ca nefiind articulate la politica noastră externă generală; dar am aprobat cu multă căldură vizita președintelui Nixon în România ca un lucru foarte necesar.

— Ați lucrat un timp în calitate de corespondent al ziarului dumneavoastră în Europa. Care vi s-a părut a fi cel mai dificil lucru în aceste condiții, în care v-ați aflat departe de țară, de ziar, de colegi?

— Eu gîndesc că principalul obstacol pentru oricare corespondent în realizarea unei activități de bună calitate este necunoașterea limbii. Cînd eu am fost în România, și am fost de mai multe ori, am putut comunica cu ușurință în franceză, engleză sau italiană, dar din păcate eu nu am putut vorbi în românește ceea ce m-ar fi putut ajuta să-mi duc la îndeplinire obligațiile profesionale în condiții, categoric, cu mult mai bune. În România ca să

merg pînă la cap noi nu am trimis niciodată un corespondent care să poată vorbi limba țării gazdă. Am impresia că una din cele mai importante probleme pentru corespondentul de presă în străinătate este să-și găsească temele pentru reportaje, oricînd foarte interesante pentru cititorii săi dar în același timp obligatoriu reprezentative pentru țara de unde scrie. Acesta a fost capitolul care m-a solicitat extrem de mult în perioada cînd am lucrat ca reporter. Era nevoie să fi avut o idee foarte completă despre situația politică, economică, socială din țara respectivă.

Mărturisesc că în ce mă privește eu am depus mari eforturi pentru a putea să realizez acest echilibru între reportajul interesant pentru cititorii mei și subiectul pe deplin ilustrativ pentru țara în care mă aflam, respectiv Italia.

Pericolul era — și nu numai în cazul meu — să devin mult prea preocupat de așa-numitele subiecte cu priză, populare.

În S.U.A. un mare număr de corespondenți străini citesc de regulă doar două cotidiene „New York Times“ și „Washington Post“. Cel mai adesea ei călătoresc în spațiul limitat dintre Washington-Philadelphia, sau Washington-New York, crezînd că descoperă America. Dar aceasta nu este America!

„New York Times“ are desigur reportaje interesante, dar ele nu sînt singurele posibile și ele nu pot substitui călătoriile documentare, nu te scutesc să citești mult, să te informezi mult. Îmi vine în minte acum un ziarist, era polonez, pe care eu l-aș număra printre cei mai buni ziariști străini întîlniți în Statele Unite, care citea minimum 20 de cotidiene zilnic, inclusiv ziarul nostru, putînd urmări prin urmare în același timp presa din Oregon, Texas, Oklahoma, Illinois. Zilnic el avea prin urmare o fereastră către ceea ce se întîmpla în America. El a înțeles că New York-ul este un mare oraș, dar că el nu înseamnă America, că „New York Times“ este un mare ziar, dar că el nu poate înfățișa tot ceea ce se întîmplă în America.

— Dumneavoastră ce ziare citeați pe timpul acreditării în Italia?

— Citesc de multă vreme „Le Monde“, care în propria mea judecată îți oferă o perspectivă diferită de cea pe care o dă presa americană. Găsesc că tratează foarte bine problemele internaționale. Citeam și citesc un foarte bun ziar londonez „The Economist“. Dacă ar fi să aleg un singur ziar, unul singur, atunci aș recurge la rîndul meu firește la „New York Times“ care îți aduce mult mai multe informații decît oricare altul. A doua alegere a mea către „The Economist“.

Cred însă că cel mai bun ziar, cel mai bun cotidian în Europa Occidentală, azi, este „International Herald Tribune“. Dar voi continua cu lecturile mele amintînd „Corriere della sera“, „Messaggero“, „La Stampa“. Citeam de asemenea o serie de magazine precum „L'Espresso“ care este corespondentul italian al revistei „L'Espresso“.

— Ziaristul în străinătate se află, se mișcă, trăiește într-o lume plină de noutăți pentru el. Cum își poate da seama ce este noutate pentru cititorii săi?

— Să revenim la vremea cînd eu eram proaspăt corespondent. Trimisul special trebuie să gîndească pe termen lung pentru că orice săptămînă, orice zi, poate influența echilibrul tematic al articolelor

sale. Într-o vreme eu mă ocupam cu precădere de problemele economice. Mie mi se pare că în tehnică cele mai importante știri sînt reportajele despre oameni. Îmi amintesc de vizita mea în Iugoslavia însoțind pe președintele Italiei în vizita făcută la invitația mareșalului Tito. Doream să scriu un articol despre sistemul de organizare al economiei iugoslave. M-am hotărît să merg într-o întreprindere reprezentativă, așezată undeva la cîteva sute de kilometri de Belgrad. Am petrecut o zi discutînd cu diferiți muncitori din fabrică și m-am oprit să discut în detaliu, foarte în detaliu, lucrurile care mă interesau cu un singur muncitor : Ce salariu primești ?, Unde locuiești ?, Ai sau nu mașină ?, Ce-mi poți spune despre soția dumitale, unde lucrează ?, Cîți copii ai ? și așa mai departe.

În acest fel eu am fost în măsură să scriu foarte documentat despre problemele sale de viață și să le corelez cu cele ce priveau sistemul de organizare a activității în fabrică. Cred că în acest fel, apelînd la exemple individuale, am ajutat pe cititor să mă poată urmări mai bine, să se documenteze la rîndul lui în mod corespunzător.

Fără doar și poate, corespondentul trebuie să aibă libertatea de a-și alege subiectele...

— Să aleagă... Cum ? Ce ?

— Sînt ziaristi care dovedesc o bună orientare în alegerea subiectelor. Impresia mea este că în general se observă din partea corespondenților străini o excesivă preocupare pentru fenomenul politic indiferent de țara unde se află. Corespondentul străin trebuie să viziteze uzine, fabrici, să călătorească foarte mult, să nu se limiteze doar la ceea ce se întîmplă în clădirea Parlamentului sau la Primăria Capitalei. Astfel va putea să perceapă mult mai bine care sînt cu adevărat fenomenele dominante în toate domeniile.

— Ce ați numi responsabilitatea corespondentului de presă, ca ziarist, firește ?

— Este foarte dificil, — mi se pare mie — să fii un foarte bun corespondent, aceasta solicitînd în mod real un mare efort de a înțelege țara în care te afli. Nu numai situația politică dar și aspectele sociologice, economice, totul fiind asemănător unui profesor care face analiza istorică a unui popor. Un foarte bun corespondent trebuie să dovedească o bună cunoaștere a țării, a poporului respectiv, ceea ce el gîndește, ceea ce el face, ceea ce își propune să facă. Este foarte dificil pentru că nimeni nu este expert în toate în același timp ; nu toți cei care sînt buni cunoscători în politică pot fi experți în economie, dar ei trebuie să se adreseze cititorilor ca niște experți, trebuind prin urmare să învețe.

— Cu ce ați pune în legătură succesul în gazetărie ?

— Eu nu știu dacă am ceea ce dumneavoastră numiți o mare carieră de ziarist. Presupun că situația cea mai plină de satisfacții pentru un corespondent este să se afle în locul cel mai avantajos, la momentul potrivit. Eu îmi amintesc de vizita deja amintită a președintelui Saragat în Iugoslavia cînd îl însoțeam la Ljubljana. Președintele Tito a avut atunci o conferință de presă, lucru neobișnuit pentru el ! El s-a referit la o serie de probleme internaționale. Mulți dintre corespondenți n-au fost prezenți, ignorînd probabilitatea unui astfel de eve-

niment. Dacă-mi amintesc bine, am fost singurul ziarist de peste Ocean acolo, avînd deci posibilitatea de a fi singurul care am putut comunica cititorilor din țara mea, opiniile exprimate. Cîndva, mi s-a oferit posibilitatea de a mă strecura în zona Canalului de Suez, ocazie cu totul specială de a comunica noutăți prin paginile ziarului meu.

— Tot ce ați scris din străinătate a și apărut în ziarul dvs. ?

— Noi avem un număr de birouri în străinătate, după cum spuneam la început. Noi nu considerăm că sînt așa de multe deci nu lipsa de spațiu poate determina în primul rînd renunțarea la un articol. Importantă este actualitatea lui. Îmi amintesc împrejurarea în care la plecarea din Roma, Secretarul de Stat al S.U.A. făcuse niște declarații pe care eu m-am grăbit să le pun pe hîrtie și să le transmit spre publicare. Corespondența mea a sosit după închiderea ediției. Între timp Secretarul de Stat a sosit la New York și tot ceea ce ținea de vizita sa la Roma devenea în momentul apariției ziarului, perimat. Bineînțeles, articolul meu nu a mai apărut.

— Este un caz, un gen de situație. Aveți articole care nu au apărut din cauza diferenței de opinii dintre corespondentul în străinătate și, să zicem, editorul dvs., cel mereu prezent în redacție ?

— S-a întîmplat să am în atîtea rînduri păreri diferite în raport cu o seamă de alți colegi de redacție. Eu trimeteam un articol care nici nu concepeam că ar putea să apară în altă parte, decît pe prima pagină, dar nu arareori îl găseam pe ultima.

— Visul din totdeauna al tuturor ziaristilor de pretutindeni : „prima pagină“, „prima coloană“, „primul titlu“...

— Sau scriam un reportaj de 800 de cuvinte și regăseam unul de 250 cuvinte în ziar. Veți înțelege de aici că erau nu atît chestiuni de fond ci lucruri țînînd de aprecierea importanței noutății pe care o transmiteam.

— Am înțeles bine : sînteți inginer ?

— Da.

— V-ar tenta din nou condeii itinerant al corespondentului în străinătate ?

— Normal.

— Unde ?

— Sigur că m-aș decide din nou pentru Europa. Mă interesează în mod deosebit istoria artei și de aceea m-ar atrage fără îndoială unul din acele mari orașe ale Europei vestite pentru bogățiile sale artistice.

Dacă ar fi să mă decid pentru Europa răsăriteană ar trebui să mă gîndesc la posibilitatea reală de a deschide un oficiu permanent pentru ziarul nostru acolo. Locul acesta ar putea fi Praga, București sau Belgrad. Iată locurile cele mai potrivite după părerea mea.

România este un loc minunat pentru artă. Am cunoscut acolo o seamă de artiști de factură modernă. Pe unii dintre ei i-am vizitat chiar în atelierele de lucru. Îmi amintesc de niște superbe colecții de icoane pe sticlă pe care le-am putut vedea.

REȚEAUA COMERCIALĂ A BĂNIEI ȘI A JUDEȚULUI DOLJ

O privire cit de fugară în vitrinele craiovene, o raită prin unitățile comerciale din Bănie, sînt suficiente pentru a te con-

desfacere cu o suprafață totală de 57 617 mp. Prin intermediul acestor unități, respectîndu-se cu rigoare cerințele unui comerț civilizat, ajung în coșnițele cumpărătorilor cantitățile, corespunzătoare și de bună calitate, de mărfuri alimentare și nealimentare dintre cele mai diferite. Se pot găsi, în magazinele de specialitate: un larg sortiment de carne, pește și preparate din carne și pește, preparate culinare specifice județului, băuturi dintre cele mai alese, care nu mai au nevoie de recomandări atunci cînd provin din renumitele podgorii Segarcea, Galicea, Breasta, Dăbuleni sau Simnic.

Merită să înscrieți în agenda dv. cîteva dintre unitățile reprezentative ale comerțului craiovean:

- Magazinul alimentar BIG — Valea Roșie, telefon 32980.
- Magazinul alimentar din strada Desrobirii, telefon 12633.
- Magazinul alimentar din Piața Unirii.
- Magazinul alimentar din

strada Severinului, blocul I.5, telefon 14223.

— Magazinul alimentar din str. A. I. Cuza, telefon 15369.

— Magazinul alimentar din bulevardul 23 August, telefon 30288.

— Magazinul alimentar din Cartierul Brazda lui Novac, telefon 15069.

— Restaurantul CRAIOVA, strada Ialomicioarei nr. 2, telefon 32114, unitate specializată în desfacerea produselor de zahana.

— Restaurantul, barul și crama „FERINITA“, strada Unirii 96, telefon 32420.

— Restaurantul „OLTENIA“ din strada 30 Decembrie 17, telefon 15571.

— Restaurantele „DEBARCADER“ și „CIOBANAȘUL“ precum și barul de zi „CASTELUL FERMECAT“, care funcționează în pitorescul decor al Parcului Poporului.

vinge că aici, la Craiova, zeul Mercur își exercită bine atribuțiile sale, prin desfășurarea unui comerț care întrunește dezideratele tot mai exigente ale publicului consumator.

Într-adevăr, despre comerțul craiovean se poate spune că se dezvoltă pe coordonate ascendente, mărturie stînd în acest sens, spațiul comercial în continuă creștere, diversificarea într-un evantai tot mai larg a unităților comerciale, sporirea în cantitate și calitate a bunurilor oferite spre consum marelui public prin unitățile Direcției comerciale a județului Dolj.

Deoarece cifrele constituie argumente convingătoare, să le dăm cuvîntul.

Astfel, la ora actuală, Direcția comercială a județului Dolj dispune în orașul Craiova de o rețea care însumează 660 unități de

— Restaurantul „FEROVIA-
RUL“ dispunând la parter de o
unitate cu linie de autoservire
— stația Craiova, telefon 12139.
— Patiseria din strada A. I.
Cuza nr. 7, telefon 12586.

UN MERCUR

Pentru ușurarea activităților casnice și economisirea timpului gospodinelor Direcția Comercială județeană Dolj a luat inițiativa salutară de a organiza un număr de magazine tip „Gospodina“, care desfac un bogat sortiment de semipreparate culinare și de cofetărie realizate după rețete care permit garantarea calității acestor produse.

Un etalon pentru acest tip de magazine este unitatea „FELICIA“, din strada Unirii nr. 31.

Dezvoltarea continuă, pe toate coordonatele, a Cetății Banilor, implică răspunderi mari pentru toți cei care răspund de bunul mers al comerțului craiovean. Astfel, în preocupările Direcției comerciale a județului Dolj, se află dezvoltarea și diversificarea în continuare a rețelei comerciale județene. Numai până la sfârșitul acestui an vor fi date în folosință noi spații comerciale, aflate în construcție, însumând o suprafață de 3163 mp. Un interes deosebit este manifestat față de problema redării în circuit a fostelor vaduri comerciale, în care scop au și

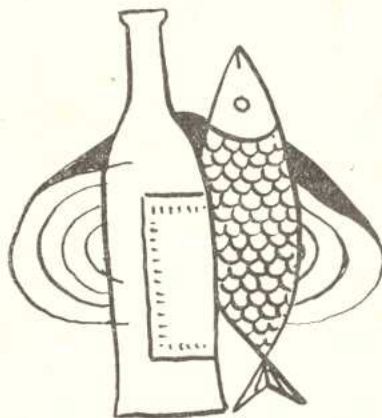
fost depistate și avizate un număr de 10 spații în suprafață de 868 mp. Cu o notă distinctă prin concepția sa arhitectonică și funcțională se va înscrie în ansamblul urbei olteneste magazinul Universal, ce se construiește pe o suprafață de 10751 mp., și pe lângă care se va organiza, la

cluse și unitățile nr. 19 și nr. 323 din Valea Roșie.

De o bună primire s-a bucurat în rândul cetățenilor inițiativa realizării desfacerii produselor pe bază de comenzi prealabile în marile întreprinderi precum și înființarea a trei case de comenzi.

Planul de măsuri al Direcției Comerciale a județului Dolj mai prevede înființarea, în cursul acestui an, a unui număr de 8 noi unități de tip „Gospodina“ în cartierele Craiovița Nouă, Brazda lui Novac, Calea Unirii, Piața Krasnoff, a trei microcase de comenzi, precum și amenajarea, în Piața Unirii, a unei bucătării de bloc.

După cum se vede, traducând în fapte indicațiile partidului cu privire la dezvoltarea și diversificarea continuă a comerțului socialist, Direcția comercială a județului Dolj își îndeplinește cu competență rolul unui modern Mercur al comerțului craiovean.

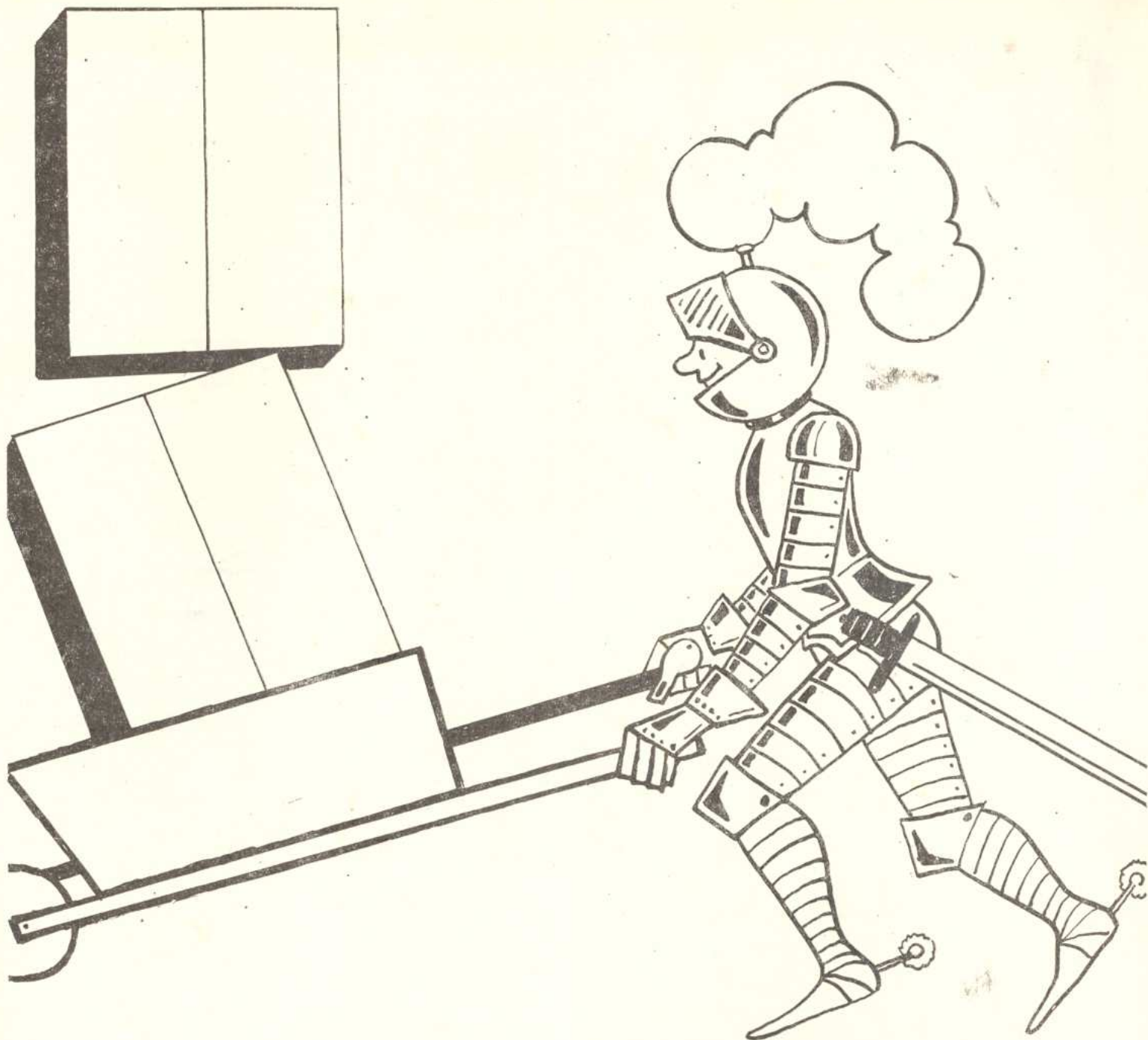
nivelul superior, un bar de zi și o cofetărie. Noul magazin va funcționa pe baza sistemului de autoservire și expunere deschisă, astfel încât suprafața de prezentare a mărfurilor va ocupa 80% din sala de vânzare.

Remarcabil este și faptul că au fost luate măsuri pentru introducerea și lărgirea formelor rapide și economicoase de vânzare, în care scop au fost transformate până acum în puncte de autoservire unitățile nr. 15 Turist și nr. 46 Confecții. Tot în sistemul de vânzare cu autoservire au fost în-

M O D E R N

INTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ
FABRICA METALURGICĂ BRĂILA

Produce și livrează, pe bază de comenzi ferme, un bogat sortiment de produse metalice, cum sint :

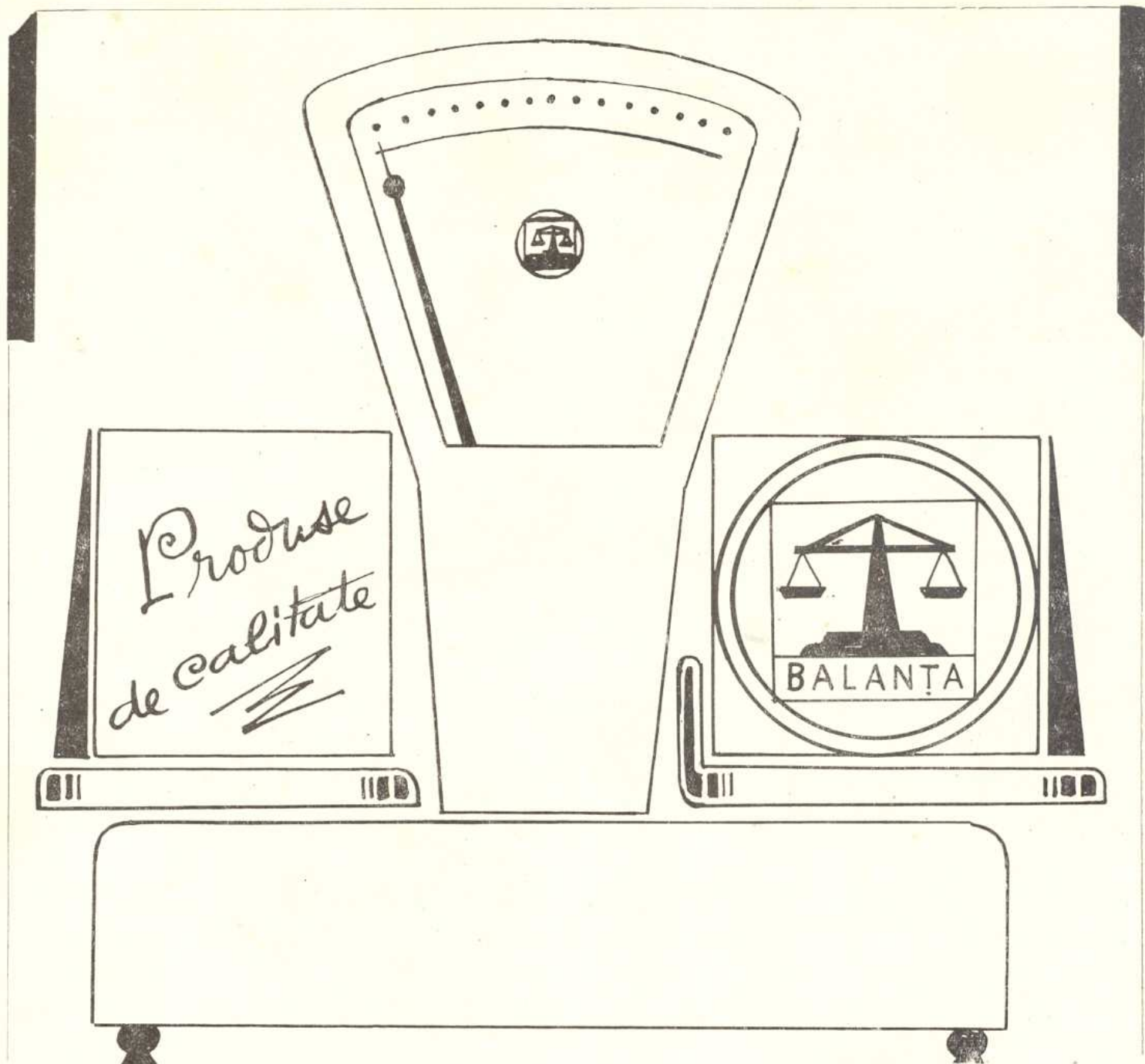
- Rezervoare pentru depozitat apă și combustibil în următoarele tipuri și dimensiuni :
- Cilindrice orizontale, între 1000 l. și 50 000 l.
- Cilindrice verticale, între 1000 l. și 50 000 l.
- Paralelipipedice, între 1000 l. și 50 000 l.
- Rezervoare de diferite tipuri și capacități cu funcționare la presiune normală.

Realizează, de asemenea :

- Paturi metalice, tip internat ;
- Roabe metalice ;
- Dulapuri de scule tip S2 ;
- Bancuri de lăcătușerie cu două și patru sertare ;
- Mașini pentru decojit, rindeluit și spintecat răchită ;
- Șuruburi de diverse dimensiuni.

Pentru produsele mai sus enumerate adresați-vă cu încredere
FABRICII METALURGICE BRĂILA

Un instrument util,
Un instrument indispensabil în cele mai variate domenii de activitate : cîntarul în cele mai diverse forme și ipostaze.

În industrie, comerț, transport, medicină sau în gospodărie, produsele întreprinderii **BALANȚA** din Sibiu se bucură de o unanimă apreciere pentru înaltele lor performanțe tehnice.

PRECIZIE GARANTATĂ PRIN PRODUSELE CU MARCA

„BALANȚA“

care sînt deosebit de apreciate pentru calitatea lor, în țară și în cele 28 de țări în care sînt exportate.

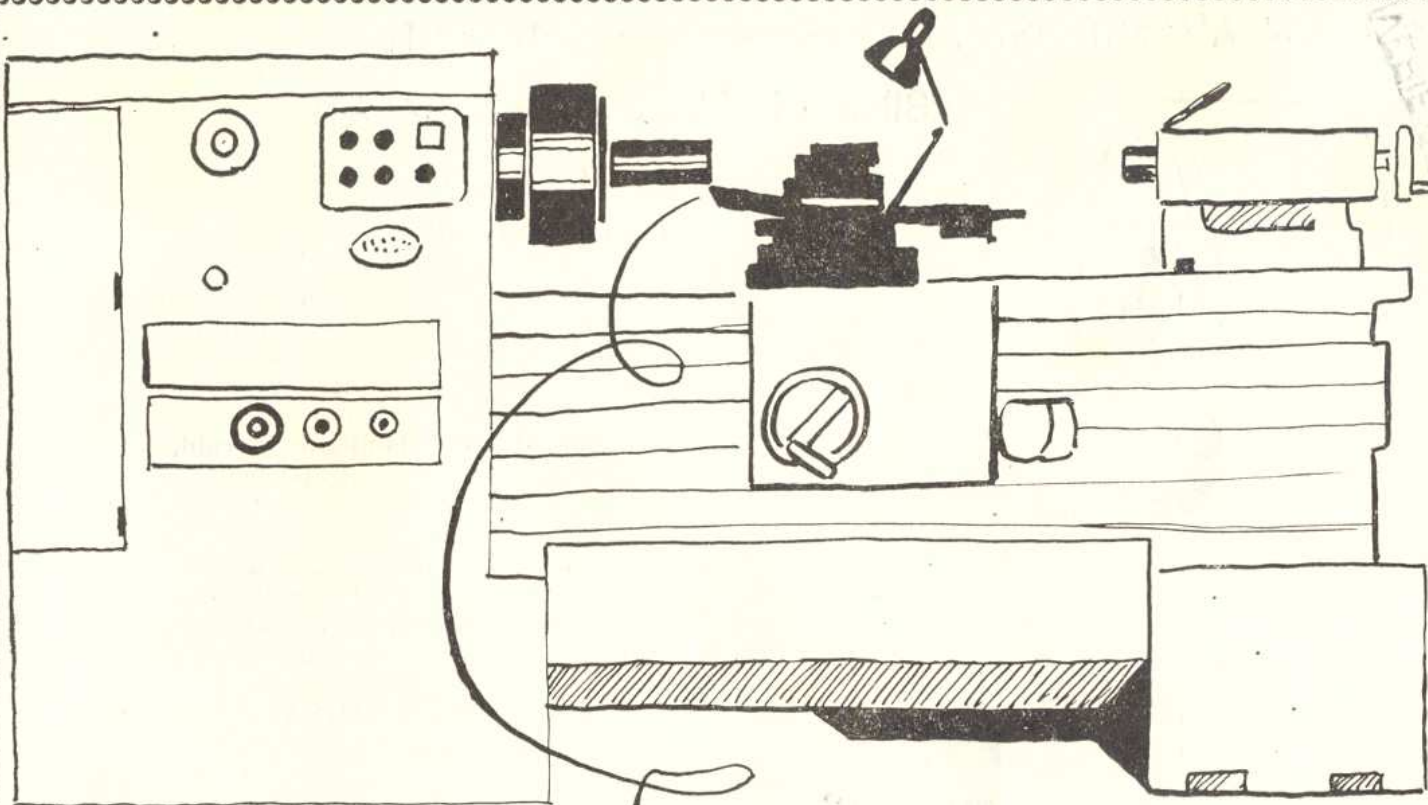
Pentru calitățile produselor sale, expuse la circa 20 de târguri internaționale, întreprinderea **BALANȚA** a fost distinsă cu Diploma de onoare la Tîrgul Internațional INTORGMAS de la Moscova.

Realizate după soluțiile cele mai moderne ale tehnicii mondiale de specialitate, printre produsele de bază ale întreprinderii **BALANȚA**, sînt :

- Balanțe etalon de verificare ord. I de 2 și 20 kg.
- Balanțe tehnice cl. II de la 1 la 5 kg.

- Bascule semiautomate de la 500 la 100 kg.
- Bascule pod pentru vehicule rutiere de 20 și 50 tone, cu cap automat de cîntărire.
- Bascule pod pentru căile ferate, de 100 tone și cu cap automat de cîntărire.
- Balanțe automate capsulate cu cupă basculantă de la 20 la 700 kg.
- Balanțe semiautomate de 1 kg și 10 kg.
- Bascule transportabile de 1000 kg. pentru animale.
- Aparat pentru încercarea durtății metalelor tip **ROCKWELL** și **BRINELL**.

Întreprinderea de strunguri trad

STRUNGURILE PRODUSE DE

ÎNTREPRINDEREA DE STRUNGURI ARAD

pot fi utilizate cu deosebită eficiență atât în lucrările de unicat cît și în cele de serie mică și mijlocie.

Strungurile universale S.N.A. sînt realizate în mai multe variante constructive, la nivelul celei mai avansate tehnici de specialitate.

Datorită remarcabilelor lor caracteristici tehnice și funcționale, strungurile purtînd marca **ÎNTREPRINDERII DE STRUNGURI ARAD** au cucerit piața mondială.

280 { 250
320

Strungurile universale S.N.A. 360 { 320
400

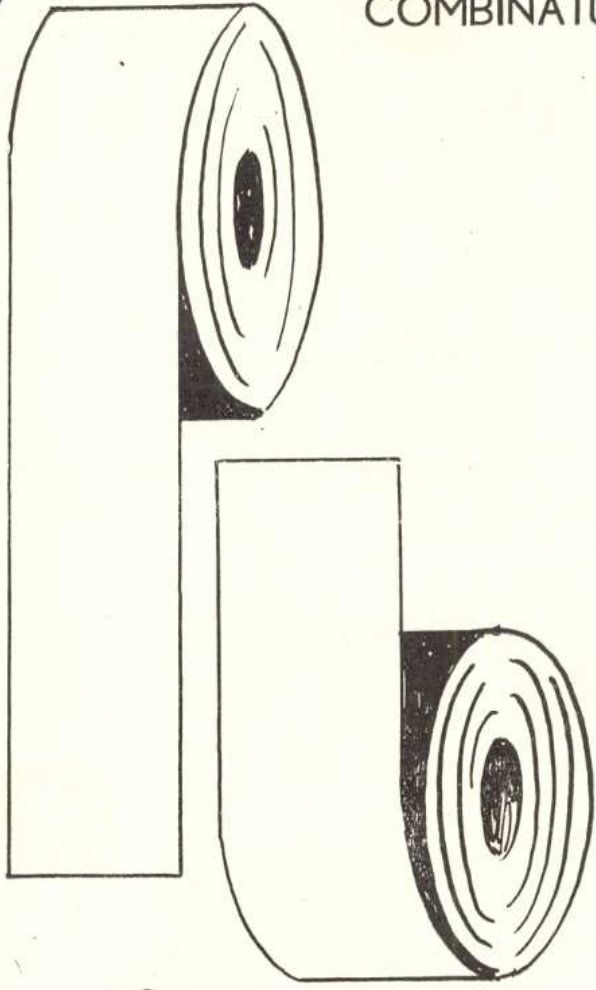
500 { 450
560

UN AVANTPOST AL SIDERURGIEI ROMÂNEȘTI

COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI

VERIFICAT
2007

Livrează celor interesați următoarele produse de bază :

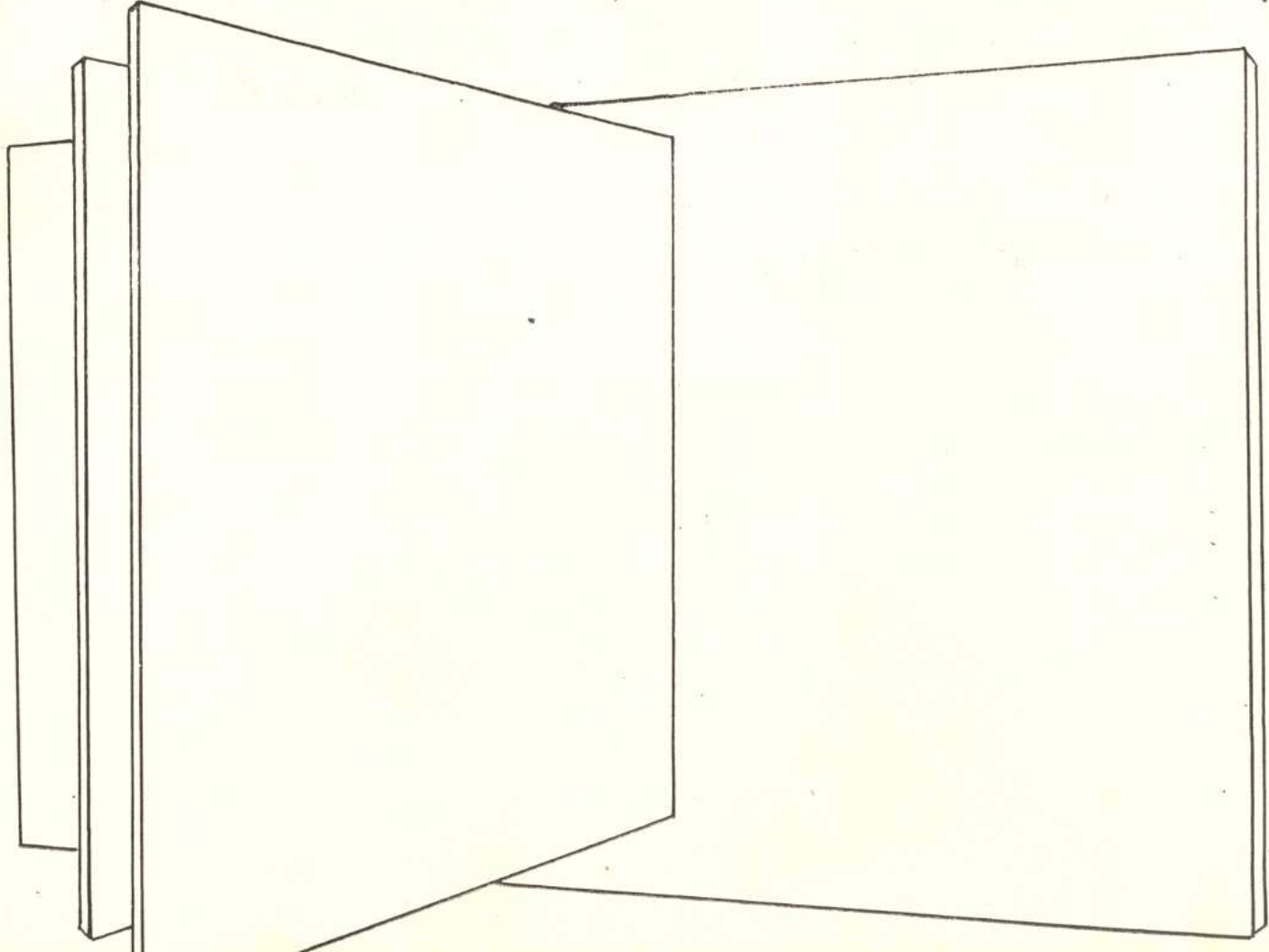
— **TABLE GROASE** în dimensiunile 6—240 mm grosime, 1,5—3 m lățime și pînă la 15 m lungime, realizate din oțeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate și aliate, în conformitate cu normele tehnice românești și străine. Pot fi utilizate pentru construcții metalice, mecanice, navale, de mașini, de cazane, recipienti etc.

— **BENZI și TABLE laminate la cald**, livrate sub formă de rulouri, inele și pachete de tablă, conform standardelor românești și străine cele mai noi, în următoarele dimensiuni : 1,5—8 mm grosime și 700—1500 mm lățime. Greutatea ruloului este de maximum 20 tone. Domeniile de utilizare : construcții metalice, mecanice, de mașini, de cazane și recipienti sub presiune, pentru construcții navale etc.

— **BENZI și TABLE LAMINATE LA RECE**, conform normelor de specialitate românești și străine, cu grosimi de 0,3—3 mm și lățimi de 80—1500 mm, pentru : construcții metalice, țevi sudate, profile îndoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI oferă de asemenea o largă gamă de produse chimice.

Produsele Combinatului Siderurgic Galați, apreciate pentru calitățile lor superioare, sînt solicitate în țară și peste hotare. Informații suplimentare se pot obține de la Direcția comercială a Combinatului, telefon 1800, telex 15253, 15257.

ÎNȚEPRINDEREA **ELECTROBANAT** TIMIȘOARA produce și livrează o gamă variată de :

- Corpuri speciale de iluminat pentru medii cu diverse grade de periculozitate ;
- Corpuri de iluminat fluorescent de interior, cu unul sau două tuburi de 40 W. pentru medii umede și cu praf ;
- Corpuri de iluminat fluorescent antiexploziv tip CFS-140 pentru mediile cu pericol de explozie ;
- Armături cu siguranță mărită de 100 și 200 W. LMS-7 pentru iluminat general cu pericol de explozie ;
- Armături etanșe de 60 W. corespunzătoare iluminatului în medii umede sau cu praf.

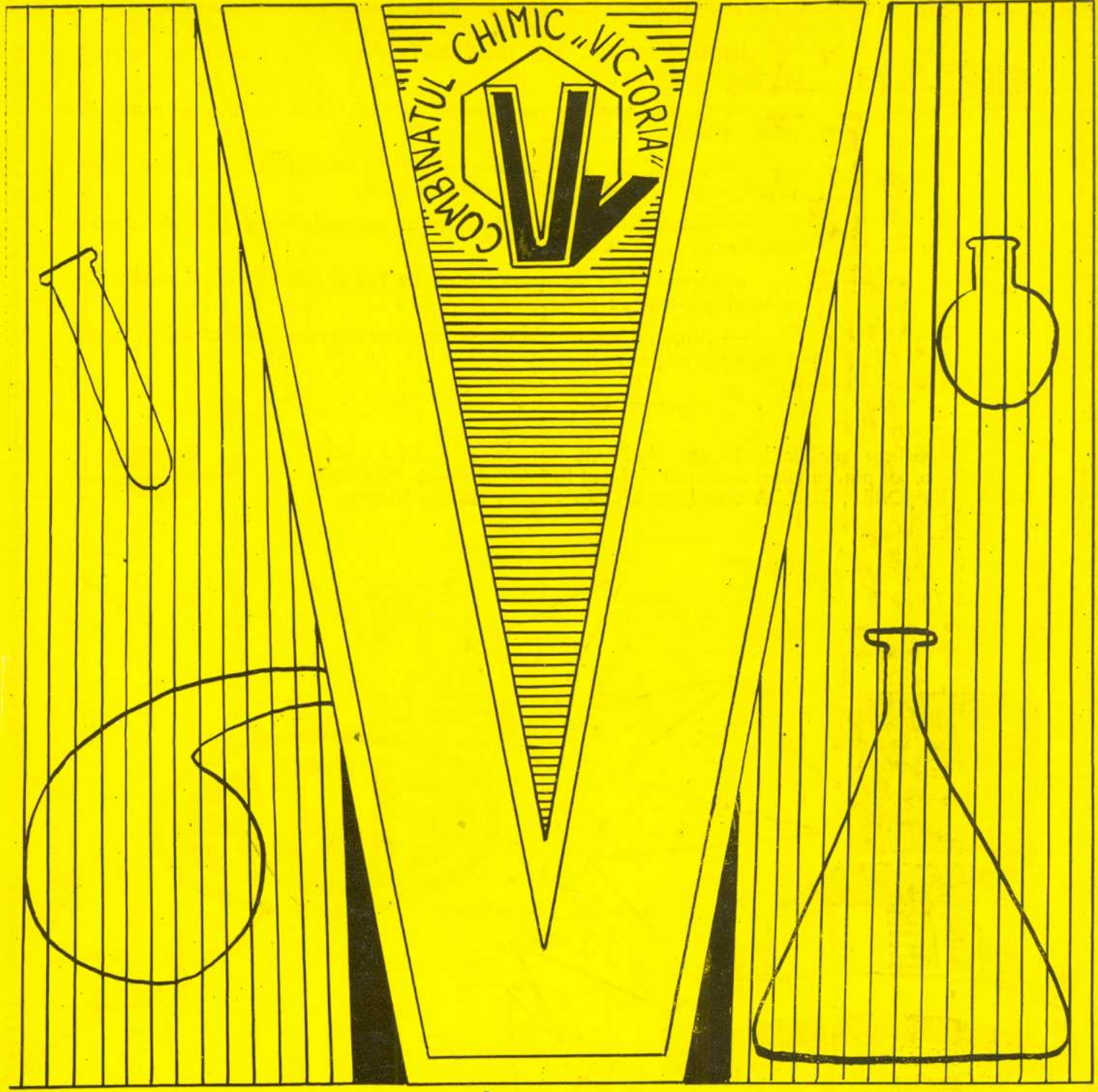
Comenzile se depun la întreprinderile de aprovizionare B.T.A.T.M. și la alte baze, iar pentru loturi mai mari și direct la întreprinderea **ELECTROBANAT TIMIȘOARA**, STRADA GĂRII, TELEFON : 12205 ; TELEX : 013208.

ELBA

COMBINATUL CHIMIC „VICTORIA” PRODUCE:

Metanol-formaldehidă tehnică 29% și 37% — Hexametilen-tetramină tehnică și farmaceutică — Adezivi ureoformaldehidici — Rășini ureoformaldehidice modificate — Schimbători de ioni — Amoniac comprimat și amoniac soluție — Sulfit de sodiu tehnic — Bicarbonat de amoniu alimentar — Hidrat de hidrazină — Nitroceluloză alcoolizată și pigmentată pentru lacuri — Acid sulfuric pentru acumulatori.
Prelucrări de mase plastice.